ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն : 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 1 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1928

1 NOVEMBRE 1928

ՏԱՐԻ Թիւ 792 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԽՕՍՔ

ԱՐԱՆՑ ՎԱՅՐԵՐԱՆ ԿԱՆՁԵՐՈՒ

Քիչ անդին կ'արտատպենք հատուած մը, Պուքրէշի «Հայաստան»էն, — որ կը մատնանշէ թէ ռումանահայ գաղութն ալ պատրաստ է այլասերման, օտարացման ճամբան: «Մենք ալ ուզենք պէտք»:

Ասկէ առաջ, Պէյրութի «Ազդակ»ի մէկ խմբագրականին առիթով կուտայինք թէ՝ հարկ է շեշտակի այլ յստակ նպատակութեան, փոխանակ մէկ ծայրայեղութենէն միւսը իյնալու: «Ազդակ»ը մտահոգ՝ շարք մը չարիքներէ, չափազանց կը տեսնէր պատկերը. «Ներքին եւ արտաքին չափաւոր ազգակներ մեզ յամրաբար կը տանին դէպի բնաջնջում: Եւ կը վախնար որ մօտ օրէն «հին աւստրիական գաղափար մը» դառնայ Սուրիոյ հայութիւնը:

Նոյն մտահոգութիւնը կը մատնէ նաեւ «Հայաստան». «Մենք, կորա՛նք, կ'ըսենք եւ մենք: Ու եթէ չըսենք այսօր, պիտի ըսենք վաղը»:

Ինդիրը այն է որ, չարիքը տեսնենք առանց վայրերան երեւոյթներու: Առանց յուսակտուր հառաչելու:

Երկու կարծիք չկայ գաղութներու այլասերման մասին: Ամերիկան եւ Ֆրանսան մեր ամէնէն խոցելի կողմերն են, ուր իրենց ակնախտիղ հրապոյրներուն եւ տնտեսական պայմաններուն: Անոնք համայնակուլ յորձանք, մենք՝ տաշեղ: Միւս գաղութներուն մէջ, — Սուրիա, Յունաստան, Պուլկարիա, Ռումանիա, Եգիպտոս, Միջագետք, աւելի կամ նուազ դիմանալու եւ դիմադրելու հնարաւորութիւններ: Ասոնց որ, ինչքան լուրջ աշխատանք թափենք, այնքան երկարացնենք պահել մեր դիմագիծը եւ զարգանալ իրրեւ ազգային անհատականութիւն: Դարերու ընթացքին էր որ Լեհաստանի եւ Թրանսիլվանիոյ գաղթականութիւնները, քիչ մըն ալ տարբեր պայմաններու մէջ: Իսկ մենք եթէ ոչնչանալու պիտի յուսահատինք, «բնաջնջում» նախատեսենք իսկ Սուրիոյ եւ Լիբանանի պէս արեւելեան երկիրներու մէջ, կը նշանակէ թէ խաչ քաշեր ենք մեր վրայ, եւ գլխիպիտի սպասենք ճակատագրին: «Մրամէ՛ք»: Այդ հոգեբանութեամբ, իսկապէս ալ կը կործանինք ժամանակէն շատ առաջ: Այս չէ յեղափոխական սերունդի մը ճիտին պարտքը: Ան պարիւնութեամբ եւ սուր աչքով պիտի հետեւի օրուան նշանաքին, եւ անոր համեմատ պիտի դասաւորէ իր աշխատանքը: Տեղ մը հրդեհ ծագած տեսնէ, «մենք ալ պիտի վառինք» ըսելով անկիւն մը չեն քաշուիր, յուսաբեկ, այլ կարելի միջոցները կը փորձեն, որպէսզի հրդեհը սահմանափակուի: Եւ ինչ որ կուգայ, շահ է:

Այսպէ՛ս պիտի նայինք այլասերման վտանգին վրայ, աւ՛լն եւ մեր իւրաքանչիւր քայլին: Պոլսոյ մէջ չկայի՞ն ձուլուած վտանգներ, գոնէ կրօնական դաւանանքի տեսակէտով, եւ ասոնցմէ ներծծուածներ, ինքնաբերաբար ուծացողներ: Կովկասը ո՛րքան ալ գետին էր, գունդագունդ սահելու եւ օտարանալու համար, բայց գաղափարական շունչը եւ աշխատանքը, վաղուան վտանգը սահմանափակեցին չարիքը, եւ փրկուեցաւ ժողովուրդին առողջ մասը,— այն որ իսկական կոճղն է ո՛ր եւ է ազգի:

Այդ շունչն ու աշխատանքը հրաշքներ կրնան գործել այսօր, մեր պատմութեան այս ճակատագրական շրջանին մէջ: Աչքերնիս միշտ ալ պիտի ունենանք, մինչեւ անգամ հայրենի մէջ: Հազար քարոզ չեն կրնար այլասերումէ փրկել մեզ հարուստի մը տղան, որուն ամբողջ հորիզոնը շուրջ սալօնը կ'երկարի: Բայց մէկ ծաղկոց, մէկ հայերէն ու թերթ, դասախօսութիւն մը, նոյն իսկ հանդէս մը կրակը վառ պահել հազար խոնարհ գիւղացիներու սրտին մէջ. պարտականութեան կանչել հարիւր երիտասարդ: մը քիչ, տեղ մը շատ, բայց ամէն պարագայի մէջ բարեհաճութիւն կը ձգէ կազմակերպուած աշխատանքը, մանաւանդ որ ոչ կողոպուտի վախ կայ, ոչ ալ կոտորածի:

Իսկ այդ աշխատանքը այնքան արդիւնաւոր կ'ըլլայ, որքան հաւատք ունենանք մենք մեր ուժերուն եւ ճակատագրին: Ո՛րքան ամուր կառչինք հայրենիքի գաղափարին, այնքան կանչերը չեն որ պիտի փրկեն Սուրիան եւ Լիբանը, Ռումանիան, Պուլկարիան կամ Յունաստանը: Ոչ ալ որեւէ համակերպութիւնը: Այդ կէս-արեւելեան երկիրներուն վտանգը աւելի շատ ներքին է, քան արտաքին: Եւ կրնայ կորովի տակարացումն է որ ճամբայ կը հարթէ, եւ ոչ Սուրիացիին կամ Պուլկարին գերագանցութիւնն ու ուժը: Ասոնք չունինք թեթեւսոլիկներու մասին, որոնք եթէ ներու մէջ իսկ իյնան, նորէն չպիտի կրնան պահել իրենց անհատականութիւնը, եւ պիտի ուզեն անոնց նմանիլ, անոնց հետ անալ:

Մենք ձեռքի տակով, եւ մեր հասած տեղը վտանգը մատնելով. եթէ խորհինք ու գործենք այնպէս ինչպէս, առեթուրքիոյ յետին գաւառին մէջ, — շատ ալ պատճառներ ունենանք «մեռա՛նք, կորա՛նք» աղաղակելու, գոնէ զանոնց մեծ մասին մէջ:

Ողն ու կոծը ոչինչ կը փրկեն ինչպէս սովորական կեանքի նոյնպէս վտանգի պահուն:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

«ՄԵՆՔ ԱԼ ՈՒՐԻՇՆԵՐՈՒՆ ՊԷՍ»

Այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ, Պուքրէշի «Հայաստան»ը կ'ողջոյ (25 հոկտ.).

— «Մեռա՛նք, կորա՛նք».— այս բառերով կը բնորոշէ «Յառաջ»ը Պէյրութի «Ազդակ»ի մէկ խմբագրականովը տրուած այն ողբերգութիւնը, որ կը պատուէ Լիբանանի ու Սուրիոյ հայութեան ապագայնացման վտանգը:

«Մեռա՛նք, կորա՛նք».— կ'ըսենք եւ մենք: Ու եթէ չըսենք այսօր, պիտի ըսենք վաղը...

Եւ իրաւ: Ռումանահայութիւնն ալ դանդաղօրէն ու աստիճանաբար կ'ընթանայ դէպի ուծացում: Մեր ձեռքին տակ կը դտնուին երկու թիւեր. որոնք կը մտահոգեն մեզ՝ հարկադրելով ըլլալ ուշիմ ու հեռատես:

Կալացի 1001 Հայերէն 150ը ենթակայ են ձուլման, իսկ նոր Հայերէն ալ կան խառն ամուսնութեան դէպքեր: Թրանսիլվանիոյ քանի մը քաղաքներուն մէջ ապրող 76 Հայերէն ձուլուած եւ ձուլման ենթակայ են մօտ 25 հոգի:

Ահա մերկ պատկերը միայն մէկ-երկու կայրի: Ու «սիրտդ կը ճմլի», երբ կը դաս որ նոյնը կ'իշխէ ամէն տեղ՝ մեր բոլոր գաղութներուն մէջ:

«Ձուլման պայմանները ընդհանուր են՝ ինչպէս Ռումանիոյ, նոյնպէս եւ ա՛լլ գաղութներուն մէջ»— կը գրէ Կալացի մեր լրատուն:

Ճշմարտութիւն մը, որ դժբախտաբար, կը լսենք ցաւով, բայց կ'անգիտանանք ամէն օր: կ'անգիտանանք գործնական կեանքին մէջ, չխնայելով, սակայն, մեր ուժն ու եռանդը՝ հրապարակօրէն ճչալու, ձերժակ թուղթին վրայ վայնասուն բարձրացնելու: Եւ որքա՛ն պէտք է շահած ըլլայինք, եթէ նոյնքան ուժով ու եռանդով «ապրինք» նշանախօսքը կիրառէինք մեր կեանքին մէջ, առանց յուսահատելու, առանց հոգեկան բեկումի:

«Մեռա՛նք, կորա՛նք» ճիչը ամէն օր լսող ռումանահայութիւնն ալ ինքնակամօրէն ու խադաղօրէն ոչնչացումին դէմ իրական միջոցներ գործադրելու պարտքն ունի, եթէ, ի հարկէ, չուզեր մեռնի՛լ»

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԼԱՆՏՐԻԻՆ ՄԱՀԸ

Մարսէյլի բանտին մէջ մեռաւ Փիէր Ռէյ, որ կը յիշուի թէ ամբաստանուած էր կիներ խեղդելու ոճիրներով:

Ռէյ ձերբակալուեցաւ Ալժէրի մէջ ուր փախեր էր պահուելու: Մարսէյլի անոր բնակարանին մէջ, առաջին խուզարկութիւն մը երեւան հանեց երեք խեղդուած կիներ: Ձիշեալը ամուսնութեան խոստումով կիներ կը հրապուրէր եւ անոնց դրամը կերպով մը իւրացնելէ յետոյ, զանոնք կը խեղդէր ու կը թաղէր հրէշային պաղարիւնով մը:

Իր վերջին զոհը Օր. Ֆոսէ իր աչքերուն առջեւ տեսաւ փորուիլը այն փոսին, որ իրեն պիտի յատկացուէր:

Քննութիւնը երեւան հանեց թէ Ռէյ գործ ունեցեր էր 150 կիներու հետ: Բայց ան երբեք չխոստովանեցաւ իր ոճիրները: Հարցաքննութենէն խուսափելու համար, կամաւոր ծոմ պարտադրեց ինքն իրեն, եւ հետզհետէ տկարացաւ, այն աստիճան որ բերանը բանալու կարողութիւն չէր մնացեր վրան:

Ռէյ 63 տարու էր: Առաջին կնոջմէն ունեցեր էր 5 զաւակներ, որոնց ամէնէն մեծը 28 տարու է: Բոլորն ալ ներկայիս կ'ապրին Ալճերիա:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Բողշեւիկեան նոր հերոսուածը եւ վտարումներ

Թաշքզի Բիկայի Թղթակիցը կը հեռագրէ.—

Ամբողջ համաձայնաւոր կուսակցութիւնը յուզումի մէջ է այն ցնցումէն ի վեր, որ սկսաւ Ստալինի 10 օր առաջ Մոսկուայի մէջ խօսած ճառէն յետոյ: Բոլոր անոնք, որոնք համակիր կ'երեւան նոր ընդդիմադիր աշխ թեւին, պաշտօնանկ կ'ըլլան: Վերջին օրերս ալ շատեր վտարուեցան կուսակցութենէն:

Անցեալ ուրբաթ Լէնինգրադի մէջ կարգապահական յանձնաժողովը երկրորդ անգամ ըլլալով կուսակցութենէն վտարեց կարգ մը նախկին ընդդիմադիրներ, որոնք մեղայ ելած եւ քանի մը ամիս առաջ վերստին կուսակցութեան մէջ ընդունուած էին: Կուսակցական կեդրոնի մը 41 պաշտօնեաներէն 39ը կարգապահական պատիժներու ենթարկուեցան, որոնց հինգը կուսակցութենէն վտարուեցան իբրեւ «անուղղայ ընդդիմադիրներ»:

Բացի կուսակցութեան մաքրագործումէն, հաւատաքննութիւն տեղի կ'ունենայ կառավարական հիմնարկութեանց մէջ: Արխանգելի շրջանին մէջ 200 պաշտօնեաներ հրաժարեցուցուեցան իբրեւ քաղաքականապէս անվստահելի եւ կասկածելի ու հակայեղափոխական անցեալի տէր:

Կարմիր բանակի հրամանատարներէն եւ Յեղափոխական Զինուորական Խորհուրդի անդամ Բուբնոֆ հաւաքոյթի մը մէջ ակնարկեց այն չանքերուն, զորս գործ կը դնեն ընդդիմադիրները՝ զինուորներու միտքը պղտորելու համար: Հաւաքոյթը քուէարկեց բանաձեւ մը՝ պահանջելով միջոցներ ձեռք առնել «Տրոցկիի քայքայիչ ազդեցութեան դէմ՝ բանակին մէջ»:

«Կոմս Ձէրլին» կտրեց Ատլանտեանը

«Կոմս Ձէրլին» յաջողութեամբ կտրեց Ատլանտեանը եւ երէկ կէսօրին հասաւ Իրլանտայի վերեւ: Օդը նպաստաւոր էր և ղեկաւոր օդապարիկը կը թռչէր ժամը 110 քիլոմեդր միջին արագութեամբ: Այս գնացքով, հրամանատար Տոքթ. Էքէնէր կը յուսար Ֆրիտրիխսհաֆէն հասնիլ երէկ իրիկուն:

Երկուշաբթիէն երեքշաբթի լուսնալիք գիշերը, ցեպլինը սաստիկ փոթորիկի բունուեցաւ: Տեղատարափ կ'անձրեւէր, իսկ ատեն ատեն ընկոյզի մեծութեամբ կարկուտներ կը մտրակէին օդապարիկը, որ այս անգամ երբեք չվնասուեցաւ:

Ամերիկացի օդանաւորդ սպաները, որոնք իրրեւ ճամբորդ կը գտնուին օդապարիկին մէջ, անթելով խանդավառ հեռագիր մը ղրկեցին ամերիկեան իշխանութեանց, յայտնելով թէ մինչեւ 4—5 տարի կարելի պիտի ըլլայ ցեպլինով անդրատլանտեան կանոնաւոր սպասարկութիւն մը հաստատել:

**** Ամբողջ ամերիկեան եւ գերմանական մամուլը կը խօսի Քլարէնս Թէրհիւն պատանիին վրայ, որ յաջողած էր աննշմար սպրդիլ ցեպլինին մէջ: Այժմ օդին մէջ կերակուրի պակասները կը լուսայ եւ ճամբորդներու կօշիկները կը ներկէ: Բոլորն ալ լաւ կը վերաբերուին իրեն հետ: Շաթուքկարտի ամերիկեան հիւպատոսը, որ ճամբորդներուն մէջ է, խոստացած է ամէն կերպ աջակցիլ պատանիին, որ Ամերիկա կարենայ վերադառնալ: Քլարէնս միայն յիսուն տոլար ունի գրպանը: Արկածալից կեանք ունեցած է: Հայրը անձնասպան եղած է՝ մայրը սպանելէ յետոյ: Անկէ ի վեր սիրահար է ճամբորդութեան: Ասկէ առաջ գաղտագողի մտած էր ամերիկեան մարտանաւի մը մէջ, որ Ալասքա կ'երթար: Քանի մը ամիս Ալասքայիմէջ գետնախնձոր կեղուելով ապրուստը ճարեց. յետոյ Սան - Ֆրանչիսքօ գնաց՝ գաղտնի մտնելով շոգենաւի մը մէջ, որ Հավայի կղզիները կ'երթար: Վերջերս իրրեւ դռնապան ներկայ եղած էր Թրննի-Լինի կուփամարտին, 1000 ֆրանքնոց աթոռի մը վրայ նստած: Հինգ տոլար տուգանք պիտի առնուի իրմէ:*

Թուրքիա, Յունաստան եւ Իտալիա

Թանի Շուոմի Թղթակիցը կը գրէ.—

Կը յիշուի թէ Փարիզ եւ Հռոմ կատարած իր ճամբորդութեան ընթացքին, Վէնիզելոս քանիցս յայտնեց թէ կ'ուզէ հաշտաձայնութեան մը գալ Թուրքիոյ հետ: Ամէնէն հասնելուն, Թուրքեւհելլէն բանակցութիւնները վերսկսան աւելի մեծ թափով եւ Թուրքիոյ հելլէն դեսպան Փափա Ամէնք կանչուեցաւ վերջին հրահանգները ստանալու համար: «Ճոռնալէ տ'իթալիա»յի Պոլսոյ Թղթակիցը կը հեռագրէ թէ իրապէս համաձայնութեան մը նախօրեակին կը գտնուին:

«Մանաւանդ, կ'ըսէ, վստահութիւն կայ Թուրքիոյ հանդէպ: Հռոմի տեսակցութեան առեն Մուսոլինի անշուշտ Վէնիզելոսի յայտնած է թէ օգտակար է անհաշտ չըլլալ: Հռոմ չափաւորութեան եւ հաշտարարութեան խորհուրդներ տուած է միշտ Էնկիւրիի եւ Ամէնքի. սակայն ստոյգ է որ Մուսոլինի-Վէնիզելոս ուղղակի տեսակցութիւնը իր արդիւնքն ունեցաւ՝ աւելի հաշտարար դարձնելով Ամէնքի կառավարութիւնը: Հոս այնպէս կարծուեցաւ թէ փարիզ կ'աշխատի չեզոքացնել ջանքը Հռոմի, որ սակայն կը ձգտի խաղաղութիւնը ապահովելու միջերկրականեան Արեւելքի մէջ: Ցետոյ հասկցուեցաւ, որ հելլէն վարչապետը չէր կրնար փոխել իր ծրագիրը, որ կը ձգտի քաղաքական տեւական կացութիւն մը ապահովել իր երկրին, ծրագիր, որուն իրականացման համար նախապէս պէտք է կնքուի հելլէնեւթուրք համաձայնութիւնը»:

Դիտելի է, որ Միջերկրականեան երեք պետութեանց՝ Իտա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԱՆՄԱՀՈՒԹԵԱՆ ՃԱՄԲՈՒՆ ՎՐԱՑ

.....

Ի՛նչ կ'ուզէք ըսէք. քիչ մը ամէն մարդ կը ցանկայ անմահ ըլլալ:

Սէկը, իբրեւ Աբիսողոմ աղա, մէկը իբրեւ ճարտարագէտ, ուրիշ մը իբր գինուորական, չորրորդ մը իբր *տէմիրպաշ* հոգաբարձու, եւ այսպէս շարունակաբար:

Կ'ըսեն թէ՝ դժուար բան է անմահանալը: Թէ ամէն մարդու տրուած չէ, բացառիկ տադանդ մը պէտք է եւյլն., եւյլն.:

Սխա՛լ: Անմահութեան ցանկացողը միտքը դնելու է, եւ անոր ձգտելու է միշտ: Պապսելու է. աւիթը անպայման պիտի ներկայանայ եւ անմահութեան ճամբան *առիթն* իսկ է:

Մաթուսաղա, որ անմահներուն կարգէն է, քանի որ միշտ կը յիշուի իբրեւ երկարակեաց եւ առողջ մարդ, տիպար ցոյց տրուելով փարիզի 18 - 35 տարեկան խամրելու մօտ հայ երիտասարդներուն, իր ճարպիկութե՞մբ էր որ այդպէս եղաւ...: ժամանակը անանկ բերած էր: Որովհետեւ ո՛չ մէթրօ կար, ո՛չ օդանաւ, ո՛չ ալ ինքնաշարժ, ճանգի՛ստ ապրեցաւ իր տեղը: Աւիթէն օգտուեցաւ, որքան ատեն որ պէտք էր անմահանալու համար:

Դիոգինէս, իր ճաթած կարասին մէջ, առանց բնակարանի հոգը ունենալու եւ արուարձանի մեր հայ եղբայրներուն պէս նոր տուն շինելով տքնելու, կամ իր մրոտ լապտերով մեծ բա՞ն մը ըրած է արդեօք: Մարդիկ անմահացուցած են զինքը Ադեքսանդր մեծի պատասխանած հաժարծակ մէկ խօսքին համար. «Մի՛ խափան՛եր արեւս»:

Պիղատոս, որ երկու հազար տարի առաջ Հրէաստանի գաւառական մէկ պաշտօնեան էր, ի՞նչ գործ տեսած է, բացի, մեզի պէս ձեռքերը լուալէն: Եւ դեռ կ'ապրի ու պիտի յիշուի, այնքան ատեն որ Քրիստոս անգամ մըն ալ գայ, եւ ուրիշ դատաւորի մը հետ գործ ունենայ...:

Հապա փօթեմքի՞նը: Ինչո՞ւ կը յիշեն զինք, ամէն առթիւ «փօթեմքինեան գիւղեր» ըսելով: Պատմութիւնը ուրիշ բան չաւանդեր այդ գինուորականին մասին, բայց եթէ խաբեբայութիւն մը: Օգտուելով դատարինէ Թագուհիին աչքի եւ... սրտի տկարութենէն, իր իշխանութեան տակ եղած խրիմի շրջանին մէջ սուտ, Թուղթ - խաւաքարտէ գիւղեր շինել կուտայ եւ Թագուհիին կը ներկայացնէ իբրեւ շէն, իրական գիւղեր:

Ինչպէս կը տեսնէք, այնքան անմատչելի չէ անմահութեան գաղտնիքը:

ՇԱՂՐՈՒՆԻ

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ՀԱՅԵՐԸ

Պուքրէշէն կը հաղորդեն թէ այն բոլոր Հայերը, որոնք Ռումանիա ծնած են պատերազմէն առաջ թէ յետոյ եւ ունէ օտար պետութեան հպատակ չեն, այսուհետեւ չպիտի ենթարկուին Աշխատանքի նախարարութեան: Անոնց բնակութեան եւ ալ զօրակոչով պիտի զբաղի մասնաւոր յանձնաժողով մը, կազմուած ներքինն նախարարութեան կողմէ:

ՁԱՓՈՆի մէջ մարտէն ի վեր ձերբակալուած են 1500 համայնավարներ, որոնց 500ը վերջերս:

ՊՈՒՇԿԻՆԸ ԵՎ ՆՈՅԱՆԸ

Ես ամեն տարի մի նոր գարուն եմ ընդունում, ամեն տարի մի նոր գարնան եմ ականատես լինում, ամեն տարի մի նոր գարնան եմ ուրախանում, ամեն տարի մի նոր գարնան եմ տխրում, ամեն տարի մի նոր գարնան եմ ծնվում, ամեն տարի մի նոր գարնան եմ մեռնում։ Ես

ՄՈՒՐՃԸ

(Հեղինակ Ֆ. ՍԱՐՁԱՆԻ)

VII

Ֆ. ՍԱՍՆ

— Ինչպե՞ս թե ինչպես։ Ես ինձ համար որոշել եմ, եթե այդ ոճրագործությունը չբացահայտվի, ես ինքս կգտնեմ հանցագործին։

— Ես էլ եմ այդպես մտածել, բայց ոչինչ չեմ կարողացել անել։ Ես ինձ համար որոշել եմ, որ եթե մինչև Ամանորը չկարողանամ գտնել հանցագործին, ես կհրաժարվեմ ոստիկանական ծառայությունից։

— Ես էլ եմ այդպես որոշ

լիոյ Յունաստանի եւ Թուրքիոյ միջեւ եռակողմանի դաշինք մը կնքելու գաղափարը բոլորովին դադրած է յուզուելէ իտալական մամուլին մէջ։ Կ'երեւի թէ այլ եւս հրաժարած են այս ծրագրէն, որուն մասին այնքան շատ կը խօսուէր դեռ երեք շաբաթ առաջ։

Սահնասարեան խաւիսի դատը

Պոլսոյ Քաղաքային Բ. ատեանին առջեւ անցեալ հինգշաբթի սկսաւ Սահնասարեան խանին նախնական դատը։

Փաստաբաններ Նէճաթի պէյ եւ Պ. Պ. Մ. Նարլեան եւ Լեւան Զիվէր, իբրեւ փոխանորդներ խանին միւթէվելի Նարոյեան պատրիարքին, ներկայացան նախաքննիչ դատաւոր Օսման պէյին, որպէսզի գործին ստիպողականութեան մասին որոշում առնէն։ Պոլսոյ կուսակալութիւնը պաշտօնագրով մը հաղորդած էր թէ մէկ փաստաբան ունի, ան ալ գործով էնկիւրի կը գտնուի։ Իր կարգին, փաստաբանն ալ էնկիւրիէն հեռագրով իմացուցած էր իր բացակայութիւնը։

Ասոր վրայ, նախաքննիչ դատաւոր Օսման պէյ որոշեց դատը յետաձգել կիրակի օրուան, միեւնոյն ատեն գրել կուսակալութեան որ այդ օրը կամ իր փաստաբանը ղրկէ, կամ ուրիշ մը կարգէ։ Եթէ այդ օրն ալ կուսակալութեան կողմէ ներկայացուցիչ չգտնուի, ի բացակայութեան որոշում պիտի տրուի։ Այս պարագային, կուսակալութիւնը իրաւունք ունի հինգ օրուան ընթացքին առարկութիւն ընելու։

Ինչպէս գրած էինք, բուն դատը չէ որ կը տեսնուի։ Պատրիարքին փոխանորդներուն նպատակն է ստիպողականութեան որոշում ձեռք բերել, որպէսզի խանին փոխանցումը եւ վարձքերուն կուսակալութեան կողմէ գանձուիլը յետաձգուի։

Հսկայ զօրանոց մը էնկիւրիի մէջ

Թուրք Հանրապետութեան տարեդարձին առթիւ հոկտեմբեր 29ին հսկայ զօրանոց մը կատարուեցաւ էնկիւրիի մէջ, մասնակցութեամբ բոլոր դասակարգի զինուորներու, նաւազներու եւ արիներու։ Վաթսուն օդանաւեր սաւառնեցան էնկիւրիի վերեւ՝ զօրանոցքի ամբողջ տեւողութեան։ Մուսթաֆա Քէմալ կը նախագահէր հանդիսութեանց, որոնց ներկայ էին օտար դեսպանները, գործավարներ եւ երեսփոխաններ։ Գիշերը մեծ պարահանդէս մը տրուեցաւ էնկիւրիի Թիւրք Օճաղրին մէջ, որուն նոյնպէս ներկայ եղան Մ. Քէմալն ու դիւանագիտական մարմինը։

Պոլսոյ մէջ եւս մեծ հանդէսներ կատարուեցան։ Առաւօտուն ցամաքային եւ ծովային զինուորներ զօրանոց կատարեցին Պայազիտի հրապարակին վրայ։ Կէսօրէն վերջ պաշտօնական ընդունելութիւններ կատարուեցան կուսակալութեան եւ Խալք կուսակցութեան կեդրոնին մէջ։ Գիշերը ամբողջ քաղաքը լուսազարդուեցաւ եւ հրախաղութիւններ տեղի ունեցան. յետոյ պարահանդէս մը տրուեցաւ կուսակալութեան շէնքին մէջ։

Թուրք նոր այբուբենի օրենքը

Էնկիւրիի Ազգ. Մեծ ժողովի նախագահ Քեազիմ փաշա կը յայտարարէ.—

«Ազգ. Մեծ ժողովը Թուրք նոր գիրերը պիտի ընդունի։ Օրէնքի հրատարակութենէն անմիջապէս վերջ, Ազգ. Մեծ ժողովի բոլոր գործառնութիւնները նոր տառերով պիտի կրնան կատարուիլ. մինչեւ որ ուղղագրութիւն սորվուի, ատենագրութիւնները արաբական գրերով կը բռնուին, սակայն անոնց մաքուրը նոր տառերով կը գրուին, որով առժամապէս արաբ տառերը իբր սղագրութիւն պիտի գործածուին։ Այժմէն չեմ կրնար ըսել թէ նոր տառերու գործածութիւնը ո՛ր թուականէն սկսեալ ստիպողական պիտի ըլլայ, սակայն կը կարծեմ թէ այդ պայմանաժամը մէկ տարիէն աւելի չպիտի կրնայ ըլլալ, քանի որ մեր բոլոր պաշտօնեաները եւ ժողովուրդը ոգի ի բուռն կ'աշխատին նոր գիրերը սովրելու։ Կը ճնայ միմիայն վարժութեան խնդիրը, ինչ որ շատ ժամանակի կարօտ չէ։ Մինչեւ որ լատինական գիրերը պարտաւորիչ ըլլան, արաբ տառերը ըստ կամս պիտի գործածուին։ Թերեւս գտնուին հաստատութիւններ, պաշտօնատուններ, որոնք իրենց համար միայն նոր տառերու գործածութիւնը այժմէն ալ պարտաւորիչ ընեն։

∴ *Էնկիւրիէն կը հեռագրեն թէ գործավարներու խորհուրդը վերջնականապէս որոշած է ընդունիլ նոր տառերու գործածութիւնը եւ դեկտեմբեր 1էն սկսեալ բոլոր թերթերը լատինատառ լոյս պիտի տեսնեն։*

Ի՛նչ կ'ըսէ Կարահան

Ճիհանուրիյէթի խմբագրապետ Եսնուս Նասի պէյ, որ ատենէ մը ի վեր Գերմանիա կը գտնուէր, Մոսկուա գացած եւ տեսակցած է ռուս արտաքին գործավարի օգնական կարախանի հետ։ Խօսակցութիւնը դարձած ըլլալով Քէլլոկի ուխտին շուրջ, հայ դիւանագէտը ըսած է.

—«Մենք ստորագրեցինք Քէլլոկի ուխտը, որովհետեւ չէինք ուզեր որ աշխարհի առջեւ ներկայանայինք իբրեւ հակառակորդ հակապատերազմեան դաշինքին։ Բայց իմ անձնական կարծիքով, այս ուխտը քայլ մըն ալ չէ դէպի խաղաղութեան գործը։ Այս ձեւով, զինաթափութիւնը ամենափոքր չափով իսկ չապահովուիր։

«Բայց եւ այնպէս, հաշտարար ենք։ Փափաքելով մէկտեղ որ իրական խաղաղութեան ժամը հնչէ, մենք ստիպուած ենք չթերանալ ինքնապաշտպանութեան միջոցներուն մէջ։ Բացէ ի բաց կրնամ ըսել թէ մեր պաշտպանութեան միջոցները գոհացուցիչ են մեզի համար»։

Կարախան յետոյ ջամակրանքով խօսած է Թուրքիոյ արդիականացման շարժումին մասին, ըսելով թէ ան լայնօրէն պիտի արձագանգէ արեւելեան երկիրներուն մէջ։

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ՈՂԲԱՑԵԱԼ ԹԷՈԴԻԿԻ

“ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ„

1929Ի ՀԱՏՈՐԸ (ՎԵՐՋԻՆ ՏԱՐԻՆ)

550 Էջ մանրատառ։ Բազմաթիւ պատկերներ։ Ընտիպներ։ կուռ, գեղեցիկ։ Ամբողջ գիրքը գեղանկարուած։

Դիմել՝ «ՄԱՍԻՍ» տպարան, 208bis, Rue Lafayette, PARIS (10e.)

ԳԻՆ՝ 50 ՖՐԱՆՔ

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը

ՎԻՒԻԻԷի ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ «Ընդրանիկ» խումբի։ Այս կիրակի։ Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ։

ՎԻԵՆԻ ՄԷՋ

Այս կիր. կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին քաղաքապետարանի սրահին մէջ։ Կը խօսի՝ Ընկ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ։

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ։ *Մուտքը ապատ է*

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Նորոգ ջանգուցեալ **ՏԻԿԻՆ ՀՐԻՓՍԻՄԷ ՂՈՒԿԱՍԵԱՆի** մաիուան քառասունքին առթիւ, կատարուելու է Հոգեհանգիստ, պատարագից յետոյ, ժամի 12ին այսօր Շինգշաբթի, Նոյեմբեր 1, Հայոց եկեղեցւոմ, փողոց Jean-Goujon, 15։

ՕՐ. ՄԱԼՎԻՆԷ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Ե Ի

ԸՆԿ. ՊԵՏՐՈՍ ՍԱՀԱԹՃԵԱՆ

(ՊՐՈՒՍԱՑԻ)

ՆՇԱՆՈՒԱԾ

27 Հոկտ. 1928 Լիոն

Հ. Յ. Դ.

Պուա-Քոլոնպի Եռագոյն կոմիտէի ժողովը՝ այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին ծանօթ հաւաքատեղին։

Փարիզի Պէլվիլի կոմիտէի ժողովը՝ այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 131 Fbg. du Temple։ Նիւթ՝ «Թուրքիոյ հարցարան»ը։ Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

Ալֆորվիլի *Ս. Մինասեան* կոմիտէի ընկերա - համակրական ժողովը՝ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին 72 Rue Etienne Dolet.

Լիոնի *Պատ. միութեան* դասախօսական ժողովը՝ այս իրիկուն ժամը 8.30ին, դրադարանի սրահը։ Կը խօսի ընկ. Աղասի։ Նիւթ՝ Ազգութեան հիմունքները։ Կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները։

Վիէնի շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հաւիրէ բոլոր ընկերները, այս շաբաթ իրիկուն ժամը 7.30ին Հայ ժողովրդային լսարանին մէջ։ Ներկայ պիտի ըլլայ ընկ. Ա. Ջամալեան։ *Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։*

Տէսինի *Քրիստափոր խումբի* ընկեր. ժողովը՝ վաղը ուրբաթ ժամը 3ին, ընկ. Գէորգ Զաթալեանի բնակարանը։

Մարսէյլի *Իշխան Նիթակոմիտէն* ստիպողական ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր խումբերը այսօր Հինգշաբթի կէսօրէն յետոյ ժամը 2ին սովորական հաւաքատեղին։ Ներկաներու թիւը մեծաժանութիւն պիտի համարուի։

Մարսէյլի *Քրիստափոր Նիթակոմիտէի* վարչութիւնը ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ Նիթակոմիտէի բոլոր խումբերու ընկերները վաղը ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։

Մարսէյլի *Պատ. միութեան* անդամական ժողովը՝ այս շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Ներկայ կ'ըլլայ ընկ. Հիւսեան։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Վիէնի Կ. Խաչի ժողովը՝ այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին Հայ ժողովրդային լսարանին մէջ։ Ներկայ կ'ըլլայ Ա. Ջամալեան։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ՑԱՒԱԼԻ ՄԱՀ

Պոլսոյ Ս. Աստուածածին հիւանդանոցի հիւանդապետուհի Տիկ. Ռուզան Ալեքսանեան, ծնեալ Ալեքսանեան, 40 տարեկան, Հոկտեմբեր 29ին, Երեքշաբթի առաւօտեան ժամը 8ին, Պոլսոյ մէջ, ծանր հիւանդութենէ մը ետք, մահացած է։

Ամուսնոյ՝ Ռուբէն Ալեքսանեանի, զաւակներու՝ Ալեքսանդրի, Ռուբէնի, Վարդանի, Արտաշէսի, Տիգրանի, Ռուզանի, Ալիսի, Ռիթայի, Ռոզայի, Ռոզիի, Ռոզեթի, Ռոզալիի, Ռոզանի, Ռոզինէի, Ռոզիթայի, Ռոզաննայի, Ռոզալինի, Ռոզանայի, Ռոզինայ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
2
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
1928

2 NOVEMBRE 1928

ՏԱՐԻ Թիւ 793

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԽՕՍՔ

Երեսուն միտքեն անցածը

Երէկ ամբողջութեամբ հրատարակեցինք Պոլսոյ «Վագրի» առջին մէկ յօդուածը, «Նոր պատերազմի մը վտա՞նգ»: Թուրք թերթը, պարզելով Ֆրանսայի եւ Լեհաստանի հետ ապրուած կարգ մը ծրագիրներ՝ Ուկրայնան անջատելու Ռուսաստանը կտոր-կտոր ընելու մասին, իր տեսութիւնները փակէր հետեւեալ տողերով.

— «Յուռետեսները դժբախտաբար նոր պատերազմ մը կը նախատեսեն: Այս պատերազմին մէջ Ռուսիոյ յաղթելը՝ Ռուսերուն համաշխարհական արժէք մը կը ներկայացնէ:

Այս կողմին յաղթելը ներկայի Ռուսիան կրնայ իսկապէս կտոր ընել: Այդ պարագային, շատ հաւանական է որ ապրող իշխեն Հայերը, որոնք տարիներէ ի վեր կը փափաքին գործել մը խաղալ Կովկասի մէջ եւ կը մտածեն ամբողջ Կովկասը իրենց իշխանութեան տակ առնելով, մեծ Հայաստան մը կազմել եւ Ազրբէյճանի ու Տաղստանի մէջ Թուրք տարրը ջնջելու քաղաքականութեան հետեւիլ»:

Զգրմանանք այս գրգռիչ ակնարկին համար: Ընդհանուր քաղաքականութեան մը մէկ մասն է այս հրատարակութիւնը, ինչպէս Ազրբէյճանի «Մուսաւաթ» կուսակցութեան Պոլսոյ անունին նոյնիմաստ բանարկութիւնները՝ Պարսկաստանի Հայութեան մասին: «Ազերի Թիւրք» դանագան «Թղթակցութիւններ» կը չանայ ապացուցանել թէ Պարսկաստանի Հայերը հակառակ 90 համայնավար կուսակցութեան գործակալներն են: Անոնց աշխատակիցներէն Միրզա Պալա գրքոյկով մը փորձած է հաստատել թէ Պարսկաստանի բարեկամները Հայերը չեն, Թուրքերն ու Ազերիները: «Վագրի»ի աշխատակիցն ալ, Ֆիքրէթ, կ'ուզէ գրգռել Ազերիներն ու Տաղստանցիները Հայերը կը մտածեն Ազրբէյճանը իրենց իշխանութեան տակ առնելով, մեծ Հայաստան մը կազմել եւ Ազրբէյճանի ու Տաղստանի Թուրք տարրը ջարդելու քաղաքականութեան հետեւիլ»:

Թուրք թերթը շատ լաւ գիտէ Կովկասի անցուդարձը կամ ժողովուրդին պահանջները: Անոր համար գաղտնիք չէ որ, Պարսկաստանը սահմանակից մը միայն ունի Ազրբէյճանի, իսկ Տաղստանի հանդէպ՝ միայն եւ միայն բարեկամական յարաբերութիւններ: Տաղստանը ո՛ւր, Հայաստանը ո՛ւր:

Բայց ինչպէս Իթթիհատի, նոյնպէս քէմալապետութեան քաղաքական ծրագիրը կը պահանջէ վեր ի վայր շրջել իրականութիւնը, եւ աւար պատրաստել համաթրքական ախորժակները համար: Իսկ Թուրք մամուլը — ինչպէս եւ Ազրբէյճանի պետական հոսանքները — հաւատարիմ գինուորեալներն են քաղաքականութեան հետեւիլ»:

«Վագրի»ը պարզապէս ըսել կ'ուզէ, իր վերոյիշեալ եզրակացութեամբ.

— կացութիւնը ծանր է: Պատերազմի վախեր կան: Պէտք է յաղթող ձեռք առնենք, որպէսզի Հայերը ոչ միայն չկարենան գործել մեր յափշտակած հողերուն («Արեւելեան Նահանգներ»), այլ մենք արշաւենք դէպի Կովկաս, եւ մեր իշխանութեան տակ առնենք Ազրբէյճանն ու Տաղստանը: Ուրիշ խօսքով, Հայերուն դէմ մարենք:

Եւ այդպիսի ծրագիր ալ կայ: Մ. Քէմալ — ինչպէս յետին թուրքը— ի՛միայն չէ որ թոյլ տայ մէջտեղ դնել իր միտքէն անցածը: Այդ առաքինութիւնը մեր մենաշնորհն է եղած, մինչեւ հիմա, սերունդէ սերունդ:

Կը յաջողի՞ն թէ ոչ: Ուրիշ խնդիր է այդ: Մոսկուան ինքն ալ հեռակայ է այդ ծրագրին: Միայն երեւանցիներն ու անոնց մօտաւոր լուսաղբիւրներն են որ չեն հասկնար այդ բաները: Եւ Թիֆլիսի «Պրոլետար»ը պարտականութիւն զգալով գոչել, «Յառաջ»ի հարցարանին հետեւեալ կէտին առթիւ՝ «... ընդունելով որ Թուրքիան դրացի է Հայաստանին որուն իմաստին չհաշնամին».

— Ո՛վ ասաց, որ նա ոխերիմ թշնամին է. մի՞թէ դաշնակցութիւնը օրէ՛նք է Հայի համար»: («Պրոլետար» 10 հոկտ.):

Քա՛ւ լիցի, կարմիր աքլոր: Մենք սովորութիւն չունինք քննիչ պարտադրելու: Մենք միայն դառն իրականութիւնը յիշեցնենք, մեր մորթին վրայ քաշած ըլլալով Թուրքիոյ «առաքինութիւնները»: Ու կը մաղթենք որ դուք ալ մեր չհանդիպիք: «Ապրէք, բայց մեզ նման չապրէք»: Մենք ձեզի դուրդ կուտանք — ոչ թէ ձեր սեւ աչքերուն համար, այլ իմաստո՛ւն խնամակալութեան յանձնուած ժողովուրդի մը — որ բնաւ չկարողաց դաշնակցական թերթերը, եւ հետ միայն Թուրք մամուլին, ձեր դիմակից եւ եղբայրակից «Վագրի»ներուն, «Միլլիյէթ»ներուն, «Ճիւմհուրիյէթ»ներուն եւ «Ազերի Թիւրք»երուն: Ու մանաւանդ հետեւեր սիրակցորդ բարեկամներու գործերուն, ձեր քթին տակ Սուրմալուէն, կարսէն, Նախիջեւանէն, պարսկական պատականէն մինչեւ Բագու:

Մեր պարտականութիւնը թող ըլլայ միայն մատնանշել, և, մեր արձուն պահակ, բացատրել անոնց միտքէն անցածը, առանց զարդացելոց»:

Այդ կարգէն է «Վագրի»ի հոկտ. 20 թուակիր յօդուածը, որ մանաւանդ յատկապէս կապ ունի ձեր քաղաքականութեան, այլ նաեւ ընդհանրապէս հայ ժողովուրդի ճակատագրին հետ: Մենք ոչ միայն ուզենք եղբայրութեամբ թարգմանեցինք այդ գրութիւնը, այլ եւ մանրամասն քննութեան ենթարկենք անոր իմաստը, որպէսզի աւելի լաւ ըմբռնէք, թէ «ինչ կը դառնայ»:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՀՐԹի՞Ր Թէ ԿԱՆԹԵՂ

Այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ, *Ծուսաբեր* հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ. (24 հոկտ.).

— «Անգամ մըն ալ— եւ, ի հարկէ, ոչ վերջին անգամ— կ'ուզենք անդրադառնալ քէմալական «բարեփոխութեանց» խնդրին:

Ինչո՞ւ թերահաւատ ենք այս «բարեփոխութեանց» նկատմամբ: Ինչո՞ւ կը կարծենք, որ «հովին բերածը, հովն ալ կը տանի»,— ինչպէս կ'ըսէ ժողովուրդը:

Ճշմարիտ բարենորոգիչները հոն արժատ կը ձգեն, ուր բարենորոգութեանց գետինը պատրաստուած է սերունդներու ընթացքով, ցօղուած՝ բազմութեանց քրտինքով եւ նուիրականացած՝ դարաւոր անցեալով:

Ո՞ւր է այս դարը Թուրքիոյ «էջ եւ ո՞ւր է այն սերունդը, որ անհամար զրկումներով —անմոռ, չքեղ ու կախարդող— պատած է բազմութեանց հոգիները եւ հերկած անոնց սիրտերն ու միտքերը:

Մենք հրթիռը կը շփոթենք լոյսին հետ: Այո, նաեւ հրթիռը լոյս ունի, յաճախ փայլուն ու գրաւիչ, սակայն վաղանցուկ: Մէկէն կը բոցավառի, կը լուսաւորէ մութ հորիզոնները, կը շլացնէ դիտող աչքերը եւ ապա մութ խաւարներուն մէջ անհետ կը կորսուի: Հազարաւոր հրթիռները կանթեղի մը արժէքը չունին, որ չի ցնցեր ու չի շլացներ, սակայն խաւարը կը ճեղքէ եւ իր յարատեւող լոյսի կէտ մատու շղթերուն տակ տիւ եւ գիշեր մարդկութեան ստեղծագործող սալը կ'իջեցնէ կեանքի գնտանին վրայ:

Ո՞վ ըսաւ, թէ շէնքի մը առաջին քարկէն հնարաւոր է մինչեւ երկինքները հանելու:

Եւ ո՞վ ըսաւ, թէ «հնարագէտ» Քէմալը միջոցը գտած է Թուրք ժողովուրդը սաւառնակներու մէջ դնելու եւ իր հրահանգներուն ուժովը երկրէն մինչեւ երկինքները հանելու:

Քէմալական բոլոր «բարեփոխութեանց» ճակատագիրը կախուած է մէկ ճատիկ գնդակէ: Այն գնդակը, որ վերջ պիտի տայ Քէմալի կեանքին, այդ նոյն գնդակը միաժամանակ պիտի փակէ «բարեփոխութեանց» ամբողջ շրջանը, ֆէսէն մինչեւ ալբուբեն:»

ԾԽԱԽՈՏԻ ՏԱԳՆԱՊ ԻԶմիրի ՄէՋ

Իզմիրի Թերթերը կը հաղորդեն թէ հրապարակին վրայ ծխախոտի տագնապ մը սկսած է: Գրեթէ ոչ մէկ գնում տեղի կ'ունենայ եւ ծխախոտ մշակողները շուարման մատնուած են:

Այս տարուան ծխախոտի բերքը 6,540,000 քիլօ պակաս եղած է անցեալ տարիէն: Վաճառուած են Զէշմէի, Սիվրիհիսար ի, Սէօքէի, Գուշ Ադայի եւ ուրիշ քանի մը շրջաններու բերքերը: Ընծեալ տարիէն մնացած բերքէն 400,000 քիլօ ծախուած է: Ծխախոտի Մենաշնորհի վարչութիւնը այս տարուան բերքէն ոչ մէկ գնում բրած է դեռ:

Թերթերը կը գրեն թէ պէտք է օգնութիւն մը ըլլայ ծխախոտ մշակողներուն, զանոնք այս կացութենէն ազատելու համար:

Աթէնքի հանրակառքի աշխատաւորները դործադուլ յայտարարեցին:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Նախարարական տագնապ չկայ

Քանի մը օրէ ի վեր կը խօսուէր նախարարական տագնապի մը մասին, 1929ի ելմտացոյցի ծանօթ 70—71 յօդուածներուն պատճառաւ: Ինչպէս կը յիշուի, այդ յօդուածներով կրօնական կարգ մը միաբանութեանց իրաւունք կը տրուի որոշ գործունէութիւն ունենալ Ֆրանսայի մէջ: Արմատական-ընկերվարական նախարարները կը հակառակին այս կարգադրութեան, զոր հակառակ կը գտնեն եկեղեցիի եւ պետութեան բաժանման օրէնքին:

Առջի օր Սակարանը մեծապէս ցնցուեցաւ՝ նախարարական տագնապի մը հաւանականութեան առջեւ: Նախարարական խորհուրդի նիստին մէջ կարելի եղաւ սակայն սկզբունքային համաձայնութեան մը գալ՝ միայն արտասահմանի մէջ (Ափրիկէ եւ Մօտաւոր Արեւելք) գործող հինգ միաբանութեանց որոշ իրաւունքներ տալու մասին:

Այսօր Շանզ Էլիզէի պալատին մէջ նախարարական խորհուրդը կը գումարուի Պ. Տումէրկի նախագահութեան տակ, վերջնական լուծում մը գտնելու համար այս վիճելի խնդրին: Երիս իր վերջնական պատասխանը վերապահած է այսօրուան:

Թուրքիոյ եւ Սուրիոյ սահմանին վրայ

Արեւելեան Նահանգներու մարզպան Իպրահիմ Թալի պէյ, ցիարպէքիրի մէջ կարգ մը յայտարարութիւններ ըրած է Թղթակիցներուն: Շեշտելէ յետոյ թէ անդորրութիւն կը տիրէ Արեւելեան Նահանգներուն մէջ, ընդ. քննիչը ըսած է.

— Հայրենակիցներու հանգիստը կը վրդովեն միայն սուրիացի հրոսակները, որոնք յաճախ մեր սահմանը կ'անցնեն: Անոնցմէ ոմանք զսպուած են, բայց կան ուրիշներ ալ, որ ապտին կուգան եւ ոչխար կը փախցնեն: Այս հրոսակային դէպքերը ամէն առեն կը հաղորդենք շահագրգռուողներուն, եւ յոյս ունինք որ Սուրիա աւելի երկար չարաչար չպիտի գործածէ Թուրքիոյ բարեկամութիւնը:

Իզմիրի Թղթակիցն ալ հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդէ ցիարպէքիրէն.—

— Իրաքի սահմանին վրայ ոեւէ միջադէպ չկայ, որովհետեւ Միջագետքի կառավարութիւնը իսկապէս կը յարգէ հաբեւանութեան պայմանները: Դժբախտութիւնը հոն է որ Սուրիոյ եւ Պարսկաստանի կառավարութիւնը կը պաշտպանեն աւազակները, որոնք սահմանը անցնելով ազատ համարձակ կը պտտին Թրքական հողերուն վրայ, ինչ որ շատ դէշ կացութեան կը մատնէ Արեւելեան նահանգներու բնակչութիւնը:

Պարսկական սահմանին վրայ աւազակները կ'ասպատակեն եւ յետոյ Պարսկաստան կը փախչին: Իպրահիմ Թալի պէյ ինծի ցոյց տուաւ լուսանկար մը, ուր քով քովի կեցած են պարսիկ պաշտօնեաներն ու աւազակները:

Ձէփլինը իր կայանը հասաւ երեկ առաւօտ

«Կոմս Ձէփլին» չորեքշաբթիէն հինգշաբթի լուսնալիք գիշերը Ֆրանսական հողին վրայէն անցնելէ յետոյ, երէկ առաւօտ ժամը 7.15ին յաջողութեամբ իջաւ Ֆրիտրիխսհաֆէնի իր կայանը:

Գերմանական հսկայ օդաչուն Ատլանտեանի մէկ եզերքէն մինչեւ կտրեց 50 ժամուան մէկ, այսինքն գրեթէ կէսը այն ժամանակին, զոր դրած էր արեւելքէն արեւմուտք գացած առեն: Ձէփլինը եւրոպական ցամաք հասաւ չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 6ին, սաւառնելով Լուարի գետաբերանին վերեւ, յետոյ հետզհետէ անցաւ Նանթի, Թուրի եւ Օրլէանի վրայէն (ժամը 22.40ին):

Ճամբան շարունակելով, ժամը 90 քիլոմեթր արագութեամբ, փարիզէն 100 քիլոմեթր դէպի հարաւ-արեւելք հասաւ ժամը 23ի առեններն, եւ անթելով տեղեկութիւն հարցուց իր գըտնուած դիրքին մասին: Սակայն պատասխան չստացաւ: Քանի վայրկեան վերջ հաղորդեց թէ դիրքը ճշդած է: Կէս գիշերին անցաւ Տիժոնի վրայէն, ուղղուելով դէպի Պալ:

Երէկ առաւօտ ժամը 5.35ին, երբ Ֆրիտրիխսհաֆէնի վերեւ տեսնուեցաւ Ձէփլինը, նուագախումբը սկսաւ հնչեցնել «Ցէօյչլանտ իւպեր Ալլէս»ը, որուն ձայնակցեցան հազարաւոր գերման հանդիսականներ, հայրենասիրական խանդավառութենէ տարուած: Ոստիկանական պատնէշը ակնթարթի մը մէջ խզուեցաւ եւ ամբոխը սկսաւ օդանաւային կայանին մէջ տարածուիլ՝ երգելով ու խաղալով:

Գերմանիոյ բոլոր կողմերէն երկաթուղիով, ինքնաշարժով, նոյնիսկ հեծանիւով Ֆրիտրիխսհաֆէնէ եկած հազարաւոր հետաքրքիրներ գիշերը բացօթեայ անցուցին, որովհետեւ պանդոկներուն մէջ տեղ չեր մնացած:

«Կոմս Ձէփլին» մօտ երկու ժամ սաւառնեցաւ այդ շրջանին մէջ, սպասելով որ լոյսը բացուի եւ մշուշը անհետանայ. յետոյ ցամաք իջաւ:

Վերադարձը տեւեց 75 ժամ եւ 33 վայրկեան:

Պատանի Քլարէնս Թիւրհին որ գաղտագողի սպրդած էր օդանաւին մէջ, յաղթական կերպով տարուեցաւ՝ ներկաներուն կողմէ: Շարժանկարի ընկերութիւն մը ամսական 10,000 մարք թոշակ առաջարկեց: Համպուրկէն առաջարկ եկաւ՝ գազանոցի պաշտօնի համար: Ամերիկեան թերթերու սեփականատէրը կը խոստանայ լրաբերներու թագաւորը դարձնել զայն: Մեծ վաճառատուները կ'ուզեն իրենց մօտ իբր պաշտօնեայ առնել զայն: Պանդոկապետները ձրի սենեակ եւ ճաշ կը տրամադրեն՝ որքան ատեն որ Գերմանիա բնակի: Ակէ գատ բազմաթիւ գերմանուհիներ հիացական նամակներով իրենց սիրտն ու ձեռքը կ'առաջարկեն յանդուգն երիտասարդին:

(Լուրերու դարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԵԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿ

Այս օրերս փարիզի Ազգատանամը հրապարակ հանած է եւ բոլորի հասցէին կը դրկէ «կանոնաւ ցետրակ» մը, պատկերազարդ, ի լուր աշխարհի յայտարարելու համար թէ՝ նեօյեցի օժանդակ Հայ օրիորդներու միութիւնը *Առաքինութեան մրցանակ* տուած է հինգ Հայուհիներու, երկու տիկին եւ երեք օրիորդ:

Ի՛նչ աւելի գեղեցիկ ու վեհ մտածում կրնային յղանալ նեօյեցիի մեր հայ հայ օրիորդները՝ քան քաջալերել իրենց ա՛յն քոյրերը, որոնք կտրած են «աքսորանքի ու տարագրութեան փշալից ուղիները, դիւցազնօրէն կեանքի կռիւը մղած են, եւ ինքնօգնութեամբ ու պատիւով իրենց քայքայուած բունակը շինած»:

Բայց...

Ի՛նչ աւելի դժուար գործ՝ քան ճշդել կնոջ մը առաքինութեան չափանիշը:

Տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ՝ յատկապէս կազմուած ցիւնանց մասնախումբը *«խղճամիտ ու լուրջ ընտրանքի մը ու մանրակրկիտ քննութեան բովէն անցընելէ վերջ»*, միաձայնութեամբ որոշում տուած է հինգ հայուհիներու մասին, «որոնք լիուլի կը լրացնեն մրցումին պայմանները»:

Պիտի սիրէինք հաւատալ այս խօսքերուն ճշմարտութեան, եթէ մօտէն չճանչնայինք պսակաւորներու մեծ մասը:

Իւրաքանչիւրի լուսանկարին քով դրուած ծանօթութիւնները դժբախտաբար լիովին չեն համապատասխաներ ճշմարտութեան (խօսքը մեր ճանչցածներուն մասին է անշուշտ):

Ի՞նչպէս կրնայ *առաքինի* ըլլալ մէկը, որ քոյր եւ եղբայրներ ունի, բոլորն ալ աշխատող եւ դրամ վաստկող, եւ սակայն կը ներկայացուի իբրեւ «բազմանդամ ընտանիքին *միակ* նեցուկը»:

Ի՞նչ «օրինակելի անձնուրացութիւն» կարելի է վերագրել օրիորդի մը, որ աշխատող ուրիշ քոյրեր ունի եւ որուն «անձնուրացութիւնը» սովորական պարտականութեան մը սահմանները չանցնիր:

Շարքը կարելի է երկարել տակաւին, սակայն կը խնայենք:

Նեօյեցի օրիորդները եթէ իրենց բարեսրտութեան չափ խստապահանջ ալ ըլլային, այդ 10,000 ֆրանքը աւելի արժանաւոր եւ առաքինի ձեռքերու մէջ կ'ըլլար այսօր:

Ֆրանսացիներն ալ ունին իրենց առաքինութեան մրցանակները (Prix Montyon), որոնց արդար բաշխումին կը հսկէ Ֆրանսական Ակադեմիան:

Պոլիս մենք ալ ունէինք «վարդազարեան կտակ» մը, աղքատ եւ առաքինի հարսնցուներուն օժիտ տալու համար:

Նեօյեցի փափկասուն օրիորդները լաւ օրինակ առած են եւ շնորհաւորելի են:

Բայց աւելի լաւ չէ՞ր ըլլար, որ այդ մրցանակները տրուէին որբանոցներէն ելած այն հարսնցու որբուհիներուն, որոնք չափահաս որբի մը հետ կ'ամուսնանան եւ 2000 ֆրանքը կենսական գումար մը կը կազմէ անոնց աղքատ քսակին համար:

Ան ատեն նուիրատուներն ալ սրտի աւելի մեծ գոհունակութիւն պիտի զգային:

ՊԱՐՈՅՐ

ԺՈՂՈՎՐԴԻ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԱԿԱՆ ՀԱՏՈՒԱԾ

ՈՒՀԻՍՈՍ ԱՍՈՏԱՆ

Լուսիսլոս զօտաժող 70 տարեկան է, որ հիմնադիրն էր այն հիանալի թատրոնի, որ Շուրջ տասնհինգ տարի ամենասիրելի զբաղմունքն էր Ասլանի համար:

*** Ֆրնչեսկո Պիզարո (1830—1903) ֆրանսիացի նշանավոր նկարիչ:

ԱՆՀԱՅՏ ԱՂՋԻԿԸ

Շե՞ք ճանաչում...

ՎԱՂՎԱԺՈՒ

Լուսատուն Ասլանի...

Լուսիսլոս զօտաժող էր, որ հիմնադրեց Հայ թատրոնը Շուրջ տասնհինգ տարի առաջ: Ասլանի հետ միասին նա ստեղծագործեց հայ թատրոնի լավագույն էջերը: Ասլանի մահից հետո նա ամբողջ ուժերը նվիրեց թատրոնին, որ ինքն էր հիմնել: Ասլանի մահից հետո նա ամբողջ ուժերը նվիրեց թատրոնին, որ ինքն էր հիմնել: Ասլանի մահից հետո նա ամբողջ ուժերը նվիրեց թատրոնին, որ ինքն էր հիմնել:

ՄԱՐԴԸ ԵՍ

(Հեղինակ՝ ԻՎԱՆ ՏԻՆԻՆ)

VII

Բ. ՍԱՆ

Ա. ՆՈՐԵՆԻ

Ա. ՆՈՐԵՆԻ

«ՅՈՒՆԱՍ» Ը

Ա. ՆՈՐԵՆԻ

ՄԱՍՏՈՑԻ ԱՆՎԱՆ ԴՊՐՈՑԻ ՀԱՆԴԵՍԱՊԱՏՈՒՄ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՆՐԱ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Իտալացի յրտեաները կը խոստովանին

Գրեցինք թէ ֆրանսական ոստիկանութիւնը վերջերս ձերբակալեց երկու Իտալացիներ՝ իբրեւ լրտես: Ասոնցմէ գլխաւորը՝ Լորէնցօ Նաքացցանի Լիոնի իտալական հիւպատոսարանին մէջ պաշտօնեայ է. իսկ մեղսակիցը՝ Փիէր Վանէլլի, ֆրանսական հպատակ, աներձագն է Նաքացցանիի: Ոստիկանութիւնը Վանէլլիի մասին կասկածած էր յունիսի սկիզբը, տեսնելով որ յիշեալը՝ առանց նիւթական միջոցներ ունենալու՝ շարունակ կը ճամբորդէ Լիոնի եւ Թուլոնի միջեւ, երբեմն ալ Նաքացցանիի հետ Զուիցերիա կ'երթար:

Վերջերս, երբ Վանէլլի փարիզ եկաւ, կասկածի վրայ ձերբակալուեցաւ եւ ոստիկանութիւնը վտանգաւոր թուղթեր գտաւ վրան: Խուզարկութիւններ կատարուեցան նաեւ Նաքացցանիի Լիոնի բնակարանին մէջ, ուր փաստեր ձեռք բերուեցան թէ յիշեալը լրտեսութիւն կ'ընէր ի հաշիւ օտար պետութեան մը, որ տեղեկատու կեդրոն մը հաստատած էր Զուիցերիոյ մէջ:

Կ'ըսուի թէ Նաքացցանի հրահանգ ստացած էր յիշեալ պետութենէն՝ տեղեկութիւններ քաղել ֆրանսական բանակի եւ նաւատորմի ընդհանուր կազմակերպութեան շուրջ, ու մասնաւորապէս ձեռք բերել օրինակ մը այն գէնքէն, զոր վերջերս ընդունած է ֆրանսական բանակը, կամ գոնէ անոր պատկերէն նմոյշ մը: Նաքացցանի իր ինքնաշարժին մէջ մասնաւոր թաքստոց մը պատրաստել տուած էր, յիշեալ գէնքէն հատ մը պահելու եւ զայն ապահով Զուիցերիա փախցնելու համար:

Ոստիկանութիւնը այժմ կը փնտռէ խնդրոյ առարկայ ինքնաշարժը, որ դեղին ներկուած է եւ երկար ատենէ ի վեր կը ծառայէր Նաքացցանիի եւ բարեկամներուն:

Նաքացցանի եւ Վանէլլի խոստովանութիւններ ըրին իրենց լրտես իրենց գործունէութեան մասին եւ տեղեկութիւններ տուին գաղտնի կազմակերպութեանը մասին այն պետութեան, որուն հաշուոյն կը գործէին: Նաքացցանի անդամ էր ֆաշիստ կուսակցութեան, սակայն Լիոնի մէջ շարունակ հակաֆաշիստ շրջանակներու հետ յարաբերութեան մէջ էր:

Բացի վերոյիշեալ երկուքէն, ձերբակալուեցաւ նաեւ իտալական հպատակ Բլէմէնթէ Մոսսէթթի, որ մասնաւոր գաղտնի ոստիկան եղած էր Լիոնի մէջ:

Լրտեսական այս գործը երեւան հանուեցաւ Լիոնի գաղտնի ոստիկաններէն մէկուն կողմէ, որ վերջերս Իտալիա գացած էր եւ զոր Նաքացցանի մատնած էր իտալական իշխանութեանց: Լիոն վերադարձին, գաղտնի ոստիկանը քննութիւն բացաւ եւ երեւան հանեց լրտեսները:

Մակեդոնական մրցակցութիւնը

«Թայմզ»ի Սոֆիայի թղթակիցը կը հեռագրէ.—

Ձեռնարկներ կատարուեցան հաշտեցնելու համար Մակեդոնիոյ Յեղափոխական Գաղմակերպութեան հակառակորդ խմբակներու անդամները, որպէսզի վերջ մը տրուի արիւնահեղութեանց: Կը թուի թէ այս ձեռնարկները լաւ արդիւնքի պիտի յանգին:

Վերջերս այս մասին բանակցութիւններ կատարուելէ յետոյ, Փրոթոկէրոֆի կուսակից վոյվոտներէն մաս մը, ներկայացուցուցիչները Սթրումիցայի եւ Սելանիկի յեղափոխական շրջաններուն, գլխաւորութեամբ Շքարթոֆի, ստորագրեցին յայտարարութիւն մը, որով կ'ըսեն թէ՝ առանց ուժ տալու Իվան Միխայլոֆի, պիտի դադրեցնեն անոր դէմ մղուած կռիւը եւ առ այժմ կը լքեն կազմակերպութեան գործօն ուժերու շարքերը:

Ներկայիս Միխայլոֆ կատարելապէս կը տիրապետէ Մակեդոնական կազմակերպութեան: Ազգային կոմիտէն, որ Մակեդոնական օրինական ընկերութեանց վրայ հակակշռի դեր կը կատարէ, որոշեց պաշտօնէ հրաժարեցնել «Մակեդոնիա» թերթին խմբագիրը եւ անոր օգնական Քուլիշէֆը, որոնք շարունակ քննադատած էին վերջին շարժումները, ըսելով որ ներքին կռիւները ադետալի են յեղափոխական գործին համար:

Արեւ. Նահանգներու Թուրքերը կը բողոքեն

Արեւելեան Նահանգներու վաճառականները տնտեսական գործավարութեան մօտ բողոքներ բրած են Ռուսիոյ հետ կատարուած առեւտրական գործերուն շուրջ: Ա.յս բողոքներուն համաձայն, Ռուսերը կովկասի մաքսատուններուն մէջ դժուարութիւններ կը հանեն Թուրքիոյ ապրանքներուն դէմ: Ամէնէն աւելի Արդուինի վաճառականները ենթակայ եղած են այս դժուարութեանց:

Առեւտրական պայմանագրութեան համաձայն, այս շրջանի ձիթապտուղները կ'արտածուին Ռուսիա, որ սակայն ծանր մաքսատուրք կը գանձէ: Ձիթապտուղին օխան տեղւոյն մէջ 20 ղրուշի կը ծախուի եւ օխա պլուխ ալ 15 ղրշ. կը գանձուի եւ նոյն ապրանքին օխան Ռուսիոյ մէջ 120 ղրշ.ի կը ծախուի: Ռուսիա այս ընթացքը կը բռնէ, Աճառիստանի ձիթապտուղները պաշտպանելու նպատակով:

Արեւելքի կռիւներ Եգիպտոսի մէջ

Գահիրէէն կը հեռագրեն.—

Նախկին վարչապետ եւ վաֆթ կուսակցութեան նախագահ Մուսթաֆա Նահաս փաշայի Մանսուրա ճամբորդութեան հետեւանքով մեծ ցոյցեր տեղի ունեցան: Ոստիկանութիւնը ուզեց ցրուել ցուցարարները, որուն վրայ ընդհարում տեղի ունեցաւ: Ոստիկանները օդին մէջ զէնք պարպեցին: 18 ոստիկաններ եւ երեք ցուցարարներ վիրաւորուեցան: Տասներկու հոգի ձերբակալուեցաւ:

ՍԷՆ ՄԻՇԷԼԻ ՀԱՅԿ. ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
1bis Rue Hautefeuille, PARIS (6e). Սէն-Միշէլի մետրոյին դիմացը
MAISON TOSSOUNIAN
Մասնաճիւղն է Աղեքսանդրիոյ (Եգիպտոս) համանուն տունին: Արեւելեան եւ եւրոպական լաւագոյն նպարեղէններ անմրցելի ժամանութեամբ: Եգիպտական եւ կեռասական ապուխտ, պուլկարական քաշկավալ, Գորսիքայի ձերմակ պանիր, պոլսական չիրոզ, Յունաստանի ձիթապտուղ եւ ձէթ, Սմառնիայի պաստեղ, Դամասկոսի փէստիլ եւ ընկոյզ, Հալէպի պուլղուր եւ մանաւանդ անդրարեւելեան ֆիլաւցու աննման ԲՐԻՆՁ մը, որ մասնաւոր գարդն է այս տունին, եւ դեռ քաղմաթիւ ուրիշ ուտեստեղէններ, եւայլն, եւայլն, եւայլն:
Մատակարար մայրե՛ր, դուք որ բծախնդիր էք ձեր խոհանոցին համար, ու կը գնորդուրաք ձեր ամուսիններուն քսակին վրայ, եկէ՛ք, եկէ՛ք
ՄԻՔԱՅԷՆ ԹՕՍՈՒՆԵԱՆը ձեր փնտռածն է:

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը

Վիվիէի Մէջ

Նախաձեռնութեամբ «Անդրանիկ» խումբի: Այս կիրակի: Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

Վիէնի Մէջ

Այս կիր. կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին քաղաքապետարանի սրահին մէջ: Կը խօսի՝ ընկ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ:
Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ: *Մուտքը ազատ է*

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Մարսէյլի *Տրամաթիք* ստուդիան դեկավ. Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆԻ 10 Նոյեմբ. շբ. երեկոյ ժամը 8.30ին, 84 Rue Chape, պօն թէաթրի մէջ առաջին անգամ կը ներկայացնէ Մ. Մարուքեանի՝

ԽԱԽԱՐԻ ՄԷՋԷՆ

կը մասնակցին՝ Տիկ. Տիկ. Սիրուշ, Սօնիա, Ակաեան, Պ. Ս. Ազարեան եւ Ստուդիայի լաւագոյն ուժերը:

ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ԾԱՆՕԹ.— Սոյն ներկայացումը՝ վալանսի մէջ Նոյեմբեր 17ին, իսկ վիէնի մէջ Նոյեմբեր 18ին:

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՔԵՐՈՒ ԵՒ ՍՏԱՄՈՔՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներով Ցօդացաւ, Ջղացաւ (Sciatique), Նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկրաթեքութիւն (Rachitisme) եւայլն:
16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 73-67
Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 եւ 2—7

Հ. Յ. Դ.

Պուա-Քոլոնպի *Եռագոյն կոմիտէի ժողովը՝ վաղը շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին ծանօթ հասցեատեղին:*

Փարիզի *Պէլվիլի կոմիտէի ժողովը՝ վաղը շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 131 Fbg. du Temple: Նիւթ՝ «Թուրքիոյ հարցարան»ը: Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները:*

Ալֆորվիլի *Ս. Մինասեան կոմիտէի ընկերա - համակրական ժողովը՝ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին 72 Rue Etienne Dolet.*

Խսի-լէ-Մուլինոյի *Վռամեան ենթակոմիտէի ժողովը՝ այս կիրակի առաւօտ ժամը 9.30ին սովորական հաւաքատեղին: Բոլոր ընկերներէն կը խնդրուի ներկայանալ անդամատեառով:*

Վիէնի շրջ. *կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հաւիրէ բոլոր ընկերները, վաղը շաբաթ իրիկուն ժամը 7.30ին Հայ ժողովրդային լսարանին մէջ: Ներկայ պիտի ըլլայ ընկ. Ա. Ջամալեան: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:*

Մարսէյլի *Քրիստափոր ենթակոմիտէի վարչութիւնը ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ ենթակոմիտէի բոլոր խումբերու ընկերները այսօր ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ:*

Մարսէյլի *Պատ. միութեան անդամական ժողովը՝ վաղը շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին ծանօթ հաւաքատեղին: Ներկայ կ'ըլլայ ընկ. Հիւսեան:*

Լիոնի *Պատ. Միութեան Ընկերական Ընդհ. ժողովը՝ կիրակի առաւօտ ժամը 10.15.ին Գրադարանի Սրահը: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Բացակայողները կ'առնուին: Ժողովէն յետոյ ընկ. Արարատ-Մինասէ կը խօսի՝ «միացեալ եւ անկախ Հայաստան» նիւթի մասին:*

Պելֆորի *Վազգէն կոմիտէի ժողովը՝ կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին ծանօթ հաւաքատեղին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Վիէնի *Կ. Թաչի ժողովը՝ այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին Հայ ժողովրդային լսարանին մէջ: Ներկայ կ'ըլլայ Ա. Ջամալեան: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:*

Զ. Ո. Մ. ՆՈՒԱԳԱԽՕՒՄԲԻՆ ՀԱՄԱՐ

Զ. Ե. Ո. Միութեան Փարիզի մասնաճիւղը ստացած է հետեւեալ նուիրատուութիւնները «Նուագախումբի ֆոնտ»ին համար.

Պ. Պ. Ս. Մինասեան 20 Ֆր., Ա. Արծրունի, Վ. Գլսեան, Ե. Օգանեան, Օ. Գավաֆեան, Ե. Վարդեան 10 ական: Կ. փափագեան, Կ. փափագեան, Վ. Վարպետեան, Շ. Եափուճեան, Մ. Աշըեան, Թ. Քէօքէրեան, Փ. Դաւիթեան, Պ. Ցէրտլեան, Յ. Պոզիկեան, Մ. Թաչատուրեան, Մ. Գավաֆեան, Պ. Աբօեան, Ա. Գաբուճեան, Ա. Պետոեան, Յ. Ազատեան, Ա. Էյվազեան, ոմն, Ն. Ազարապեան, Յ. Ալնասեան 5 ական: Գումար 165 Ֆրանք:

Միութիւնս ընտրած է 3 անդամներէ յանձնախումբ մը «Նուագախումբի Ֆոնտ»ի մղում տալու համար:

Նուիրատուութիւնները կարելի է ղրկել Թերթերու միջոցաւ կամ հետեւեալ հասցէով.— Gureghian M. 53, Rue Arthur Rozier, PARIS 19e.

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

ՍՏԱՑԱՆ Ք

Լը Սալէն ժիրօ, *Ա. Գ.— 35 ֆր.; փոռ տը Պուք, Զ. Զ.— 35. Մկըսանք ղրկել:*
Մարսէյլ, *Պ. Տ.— 94;*
Սէն Թ'Ալնթուան, *Տիկ. Ա.— 70;*
վալանս, *Յ. Ի.— 70;*
վիվիէ, *Վ. Մ.— 34.25;*
Սէն Թ'Էթիէն, *Լ. Պ.— 100;*
կրաս, *Ա. Տ.— 25;*
Լէ գ'Օլիէռ, *Յ. Կ.— 5;*
Մարսէյլ, *Լ. Ճ.— 10;*
Մարսէյլ, *գործ.— 676;*
Մէն Թ'Էթիէն, *Մ. Ա.— 100;*
փօն տը Շերիւի, *Հ. Ն.— 35;*
Գահիրէ, *Ա. Մ.— 4 անգլ.*

ՍԻՆԷՄԱ ԻԻՐՍԻՒԼԻՆ
10 Rue des Ursulines 10
տոմսերու հաժար՝ danton 81-69, կը ներկայացուի՝ la zone՝ ժ. լաքռնպլի, ճովու աստղը՝ ժան բէյլի, աղջիկ մը ամէն նաւահանգիստի մէջ՝ հոուբրտ հօքսի:

ԹԱՏԵՐ. ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Արեւմ. Եւրոպայի Հ. Կ. Խաչի Լիոնի մասնաժիւղին կողմէ, կը մասնակցի Պ. Մ. Մարուքեան, 24 Նոյեմբեր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Իվիլ Զոլաի սրահին մէջ, կը ներկայացուի՝

ՉԱՐ ՈԳԻՆ

Տոմսերը կը ծախուին բոլոր հայ ճաշարաններուն եւ նպարավաճառներուն քով, իսկ ներկայացման օրը կիշէն:

Ծախու է կահաւորուած-մաքուր երկյարկանի սրճարան-ճաշարան մը 6 կտորէ բաղկացեալ (2 սենեակ, սրահ եւայլն): Մանրամասնութիւններու համար դիմել՝ A. Koumrouyan, Restaurant Azadamart, Rue Grammont. Pont-de-Cheruy (Isère).

ՎԱՀՐԱՄ ՃԷՆԱՃԵԱՆ
ՄՔԵՐԱՆՈՑ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆՆԵՐՈՒ
24, RUE ST. LAZAR
PARIS (9

ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՒՆ Ք. ԵՒԵԻՃԵԱՆ
1 Rue Vilin, PARIS (20e) Մէթրօ COURON
Կը ծանուցանէ իր յաճախորդներուն որ իր նոր բացած հեստանոցին մէջ կը կարէ ամէն տեսակ հագուստներ: Ճոխ մթերք հանրածանօթ էօլպէֆի կերպասներու Նպաստաւոր գին, մաքուր կար եւ խնամուած աշխատանք:

«ԿԱՎՈՒՇ»Ի ՄՕՏ ԿԸ ԾԱԽՕՒԻՆ
208bis Rue Lafayette, PARIS (10e)
ՅԱՅՏՆԻ ԱՐԵՒԵԼ. ԵՐԳԻՉ Ե. ՄԱՐՏԻՐՕՍԵԱՆԻ ՖՈՆՈԿՐԱՖԻ
Մէկ փլաքը կ'արժէ 16 Ֆր.: Հինգ փլաք գնողներուն մէկ տուփ Ֆրանսեղ՝ իբր նուէր պիտի տրուի:
*** կավուշի մօտ շատ քիչ քանակութեամբ կան նաեւ ԲԻԿԵԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐ՝ հայերէն եւ թուրքերէն երգեր: Գները 25, փոքրերը՝ 20 Ֆրանք:

ՇՈՒԻՑԱԿԱՆ ՄԱՍԱԺ ԵՒ ՄԱՐՄՆԱԿՐԹՈՒՄ
«ԱՐԱՔՍ»
22 Rue Copernic Paris (16e) Télép. Passy
Մ. ՄԱԼՈՒՄԵԱՆ Մասնագէտ՝ մարմնակրթանքի եւ մ
Ամէն առաւօտ ժամը 10-12, կէսօրէ վերջ ժամադրու
Կը տառձնէ մարմնամարզի դասեր եւ մասաժ, դիւրամատչելի մանուկներու: Յատկի վրայ խնամքով կը պատրաստուին տեղւոյն վարժուհի գուլպաներ, անգլիական եւ ֆրանսական կերպասներով:

ՏՕՔԹ. Գ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ
48 Rue Montmartre (*Բակի մէջ՝ աջ կողմի առաջին*)
Այս անգամ իր անձնական դարմանատունը հաստատած կը խնամէ ՆԵՐՔԻՆ եւ ԿԱՆԱՆՑ, ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ եւ մանր հիւանդութիւնները:
Tél. Central 73-38 Métro: Sentier
Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 10—12, 1.30—8 բակի եւ տօն օրեր՝ կէսօրէն առաջ 9—12:

ԲԺՇԿԱ-ՎԻՐԱԲԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱՐԱՆ
ՏՕՔԹ. ԱԷԹԵԱՆ
38, Ave. St. Ouen PARIS (18me) Tél. MARCADET
Ընդհանուր հիւանդութիւններ սեռամէզային, վէնական թոքի, կանանց հիւանդութիւններ. վիրաբուժական գործողութիւն, էլեկտրադարմանում:
ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ Ակռայի դարմանում, քաշել արուեստական ճերմակ ակռայ 20 ֆրանք, ոսկի ֆրանքէն սկսեալ:
ԱՄԷՆ ՕՐ ՈՒ ԿԻՐԱԿԻ ԲԱՑ Է

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEY
Ցէր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: գէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19, կիրակի 9—12:

ՕԳՏՈՒԵԼՈՒ ԱՌԻԹ ՄԸ
ԹԷԼԷՄԷՔ ՁԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐ
Միայն երկու շաբաթուան համար՝ Քիլոն՝ 10 ֆրանք:
Մեծաքանակի համար ժամանաւոր գեղջ. Դիմել՝ KHATCIKIAN, 65 Rue St. Anne, Paris (2e). Թել. Central 76-64:

Կ'ուզուին Թրիքոթաժի լաւ գործաւորուհիներ: Լաւ վճարում: Դիմել՝ Օր. Սուրբլուսեանի, 1bis Passage Kuszner, Belleville, Paris (19e).

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկոխտ, ջերմատիզ.) եւ վարիսի: Մասն. էլեկտրաութիւնս: Ցնդամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: E. SOUVIGNY

ԲՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱ
E. STEFIN
Վկայեալ իրաւագէտ դաքականագիտութեան
Ժարանէն:
106 Ave. Kléber, Pa
Հեռ. Passy
Կը կանգնէ ամենախո
ջոցի մէջ Ֆրանսա
(AFFIDAVIT), ինչպէս
ինքնութեան թուա
օրինական գործողու
ները:
Կ'ընդունի ամէն օր
վերջ ժամը 4—7.

Ծախու է մեկնելո
ճաշարան
խանութ մը Denfer
Թաղին մէջ, վարձք
2500 Ֆր., կանխիկ
Ֆր.: Մանրամասնութ
ժար դիմել՝ Berberian
Lalande, Paris (14).

ՁԵՐ ՇԱՀԸ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ ՈՐ ՄԵՋԻ ՎՍՏԱՀԻՔ ՁԵՐ
ՀԱՇՈՒԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆԸ . . . . ԵՒ . . . ՏՈՒՐՔԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆԸ
Դ. ԹԱՀԻՐԵԱՆ
ՓՈՐՁԱՌՈՒ ՀԱՇՈՒԱՊԱՀ
19 RUE HENRI MONNIER
PARIS (IXme)
Տոմարներու կազմակերպութիւն,
Հաշուակշիռ եւ դիպուկ քննութիւն,
Դիզուած գաշիներու արձանագրութիւն.
ԱՄԻՍԸ 75 ՖՐԱՆՔ
Ամէն տեսակ տուրքերը ժամանակին յայտարարելնք, Թուղթերը կը շտկենք օրինական դիմումները ժամանակին տակաւ կերպով կը կատարենք:
ԾԱՆՕԹ.— Բոլոր առեւտրականներուն կը յանձնարարենք մեր մասնաւոր սիստէմը, որ կը դիւրացնէ տուրքի բոլոր պահանջները: եւ այս կազմութիւնը կը յայտնէ ուղուած վայրկեանին: Ընդունելութեան ժամեր՝ 5—7:

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ 3 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1928

3 NOVEMBRE 1928

ՏԱՐԻ Թիւ 794 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՕՐՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՄԻՈՒՆ ԱԻԵՐԱԿՆԵՐՈՒԻՆ ՎՐԱՅ...

Ընդհանրները խմբագրականով մը կը բացատրէինք թէ Մուսթաֆա Քէմալ ինչո՛ւ կը հայհոյէր Վիլհելմի քաղաքականութեան կը հետեւի ինչո՛ւ մէջ, իբրեւ տեսակ մը հովանաւոր։

Այդ կ'ապացուցանեն իտալական հրատարակութիւնները, որոնք կ'ապացուցանեն Հռոմի քաղաքական եւ դիւանագիտական աշխատանքները։

«Ռոլիթիքա», իտալական լուրջ հանդէս մը, վերջերս հրատարակած ուսումնասիրութիւն մը, «Կովկասի ժողովուրդները ազգասեան հարցը»։ Ինչպէս կ'երեւայ, հեղինակը, Պ. Լամմօնէն տեղեակ է Կովկասի վերջին անցքերուն, եւ իրականութիւր ժողովուրդի անցեալ պատմութեան։ Հայ ժողովուրդի նուիրած է գլուխ մը, սկսելով հին դարերէն.

— «Հայերը ծանօթ էին քրիստոնէական թուականէն հինգ դար առաջ. այդ շրջանէն ի վեր, միշտ ապրած են այն հողին վրայ ուր կը գտնուին այժմ։

Ազգի վիճակին հասած՝ Աթէնքի եւ Հռոմի շրջանին, Հայաստան վայելեց անընդհատ անկախութիւն մը, իր 25 դարու պատմեան 12 դարերու ընթացքին»։

Այս ընդհանուր գիծերով, իտալացի գիտնականը կը հասնի մինչեւ մեր օրերը,— անկախութեան հռչակումը 1918 Մայիս 28 եւ անկումը։ Կը յիշէ նաեւ որ Հայերը ունին «բաւական մեծ կուսակցութիւն մը, Դաշնակ, ազգային-ընկերվարական ուղղութեամբ»։

Պատմական ծանօթութիւններէն աւելի, Պ. Լամպէրթիի հետաքրքիրն է որ կը գրադեցնէ մեզ։

Իտալացի հեղինակը ջերմ կուսակից է Կովկասի ժողովուրդներուն անկախութեան։ Ամբողջ Կովկասի անջատման։ Էջի մէջ կը շեշտէ այս տեսակէտը։ Թարգմանենք մանաւանդ այն հատուածը որ կը գտնուի հայկական բաժնին մէջ.

— «Գալով մեծ Հայաստանի մը երազին, Հայերը այսօր զրկած են թէ՝ այն իրողութիւնն իսկ որ Թուրքիոյ իրենց հայրերը շատ մէջակ թիւի մը իջած են, իսկ Թուրքերը ապրիդուած՝ Անատոլուի մէջ, երբեմնի կարեւորութենէն է հայկական խնդիրը։ Հայկական անկախ պետութեան գաղմութիւնը աւելի դիւրաւ իրագործելի է Անդրկովկասի մէջ, անգամ մը որ տապալի համայնավարական տիրապետութիւնը, որուն դէմ կը կռուին բոլորը։

«Անկախ, այլ միւս դրացի հանրապետութեանց (Վրաստան եւ Ադրբէյճան) միացած Հայաստան մը՝ արդի խորհրդային դաշնակցային հանրապետութեան հողային սահմաններուն մէջ, որուն տեղ բաւարար պատուար մը պիտի ըլլայ Թուրքիոյ դէմ, յանկուցիչ փարոս մը՝ աշխարհի մէջ ցիրուցան եղբայրներուն համար, եւ երաշխիք մը՝ զարգացման ու յառաջդիմութեան։»

Անշուշտ, անկախ Հայաստան, բայց ոչ Թուրքիոյ հողերուն վրայ, այլ միայն եւ միայն Կովկասի մէջ։ Թո՛ղ Ռուսաստանէն ազատուին Կովկասի բոլոր ժողովուրդները, անկախ պետութիւններ կազմեն, եւ յետոյ դաշնակցին, իբրեւ պատուար՝ համայնավարական եւ առ հասարակ ռուսական հոսանքին դէմ։

Ահա՛ է հիմնական ծրագիրը Իտալիոյ համար — «Փոլիթիքա» ալ կը ներշնչուի Մուսոլինիէն, ինչպէս բոլոր սեւ շապիկաւոր թերթերը։

Ճշմարտէն, Պ. Լամպէրթիի բառերը չի ծամծմեր։ Ան ամէն կերպէ իր ստորագրութեան տակ.

— «Եթէ այսօր առկախ հարցեր կան տակաւին, ինչպէս նաեւ սահմանավէճերը, կրնան բարեկամաբար կարգադրուիլ։ Յետոյ, պէտք է յիշել թէ Կովկասի ժողովուրդներուն անկախութիւնը կրնայ տեղի ունենալ Ուկրայնայի (Աստուած հետ) եւ Թուրքեստանի անկախութեան հետ միաժամանակ... Ուկրայնա եւ Կովկաս պիտի կազմեն ամէնէն հակախորհրդային զանգուած մը, ինչ որ լաւագոյն գրաւական պիտի ըլլայ տեւական խաղաղութեան մը»։

Հեղինակը այնուհետեւ կը շեշտէ այսպիսի ելք մը քաղաքական եւ տնտեսական առաւելութիւնները Եւրոպայի համար մոռնալ չի յիշել թէ «Պարսկաստանը և Թուրքիան ալ պիտի ըլլան»։

Այսպէս, ամբողջ ծրագիրը հիմնուած է Ռուսաստանի քայքայման վրայ.

«Անշուշտ, Ռուսիան դիւրաւ ձեռք չպիտի քաշէ Կովկասէն, «ռուսական թագի ամէնէն թանկագին մարգարիտէն». չպիտի քաշէ նաեւ Ուկրայնայէն, «իր պատուհանը Սեւ ծովու», որ ցորեն եւ ածուխ կը հայթայթէ իրեն։

Բայց ատիկա պատճառ մը չէ որ Կովկասը համակերպի ռուսական տիրապետութեան։ Պատերազմը ժողովուրդներուն ազատութեան իրաւունքը, եւ մարդկային միտք չպիտի կրնայ այսուհետեւ կասեցնել ազատութեան կարօտ ազգերու խոյանքը»։

Ընդհակառակը կատարեցինք այսքան մէջբերում, որպէսզի գաղափար տալու համար ընթերցողներուն։ Թերեւս առիթ ունենանք ամբողջութեամբ թարգմանելու զայն։

Հետաքրքրական է որ «Պրոմեթէ», Կովկասեան ծանօթ կոմիտէին օրկանը, մանաւանդ գնահատութեամբ հրատարակած է «Փոլիթիքա»ի այս ուսումնասիրութիւնը։ Զէ՞ որ դրուած առաջարկը ամբողջին կը համապատասխանէ այդ կոմիտէի ծրագրին։

Շատը կը խօսինք այդ մասին։ Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԿԱՄԱՑ ԿԱՄԱՑ...

Արեւ, եգիպտոսի ռազմավարներուն պաշտօնաթերթը, պարզելով Թուրքիա մնացած Հայերուն ողբերգական կացութիւնը, դարման կը խնդրէ... երեւանէն։ (24 Հոկտ.)

— «Ո՛վ ուրեմն պիտի հետաքրքրուի Թուրքիոյ սանձարձակ քմայքին յանձնուած հարիւր հազարէ աւելի հայութեան վիճակովը։

Մեր զգացումներն ու մեր տրամաբանութիւնը մեր հայեացքը միայն մէկ կողմ կը դարձնեն.— Դէպի Հայաստան ու անոր անդամակցած Միութիւնը։

Արդարեւ, միայն մեր կառավարութիւնն է որ հնարաւորութիւն, պարտականութիւն եւ իրաւասութիւն ունի այս մասին ոեւէ քայլ առնելու։

Մեր հայրենի կառավարութեան վերաբերմունքը դէպի իր երկրին թրքութիւնը ծանօթ է։ Մեր սակաւահող ու աղքատ երկրին մէջ 80,000է աւելի Թրքութիւն մը, վերջերս ո՛չ միայն տեղաւորուեցաւ իր թողքած վայրերուն մէջ, այլ եւ ամէն առթիւ կը վայելէ հոգածութիւն եւ պաշտպանութիւն, սպառելով մեր պիւտճէին կարեւոր մէկ մասը։ Եւ ասիկա կը կատարուի անշուշտ Մոսկուայի թելադրութեամբն ու գիտակցութեամբը։

Այս զոհողութիւնը մեր հայրենիքին, չի կրնար միակողմանի ըլլալ եւ անարձագանգ մնալ սահմանէն ապին, ինչ որ ալ ըլլայ հոն տիրող բժժիմը։

Մենք կը կարծենք թէ Երեւանի վարիչները պարտականութիւն ունին, Խորհուրդներու Միութեան իրենց մէկ անդամի հանդամանքովը, Մոսկուայի կեդրոնական կառավարութեան ուշադրութեանը յանձնելու Թրքահայոց վիճակը՝ զայն բարելաւելու համար համապատասխան կարգադրութիւն մը ընելու մտօք։ Ասիկա ո՛չ սահմաններու սրբագրութեան հարց է և ոչ ալ Թուրքիոյ ներքին գործերուն միջամտել ըլլալու խընդիր, որ կարենար կնճռոտութիւններու դուռ բանալ եւ որմէ զգուշանալ հարկ դատէր Մոսկուան։ Ասիկա բարի դրացնութեան եւ Հայաստանի կառավարութեան՝ իր երկրին Թուրք բնակչութեան համար ըրած զոհողութեանց դէմ չափով մը փոխարինութեան խնդիր մըն է։

Երեւանէն ու Մոսկուայէն զատ ուրիշ ոչ ոք կրնայ օգտակար ըլլալ Թուրքիոյ հայութեան։ Անոնք իրենց վերաբերմունքով դէպի իրենց սահմաններուն մէջ ապրող Թրքութիւնը՝ ստեղծած են արդէն իրաւունք, գէթ բարեկամաբար, ձեռնարկ մը ընելու համար Լենկիւրիի մէջ»։

Ընթերցողները պիտի յիշեն թէ, երբ մենք այդպիսի Թելադրութիւններ կ'ընէինք, ռամկավարները կը ֆեգնէին եւ չէին հանդուրժեր որ խելք սորվեցնենք Հայաստանի «իմաստուն» վարիչներուն։

ՄԵՌԵԼՈՑԸ

Ամենայն Սրբոց տօնին առթիւ առջի օր Փարիզի եւ արուարձանի գերեզմանոցները ընդունեցին բացմաթիւ այցելութիւններ, հակառակ անյարմար օդին։ Միայն Փարիզի գերեզմանները այցելողներու թիւը եղած է 477,638, մինչ անցած տարի 562,063 էր։ Արուարձանի գերեզմանները այցելեցին 493,059 հոգի. 1927ին այս թիւը եղած էր 502,971։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Սանասարեանի դատին շուրջ

Անցեալ կիրակի Պոլսոյ Քաղաքային Բ. Ատեանին առջեւ տեղի ունեցաւ Սանասարեան խանի նախնական դատավարութիւնը։ Պոլսոյ կուսակալութեան կողմէ ներկայ էր Ասըմ պէյ, իսկ պատրիարքին կողմէ՝ Նէճաթի պէյ, Պ. Պ. Մ. Նարլեան եւ Լեւոն Զիվէր։

Ասըմ պէյ կարգ մը դիտողութիւններ ըրաւ եւ պատրիարքին կողմէ իբրեւ ապահովութիւն ցոյց տրուած 7000 ոսկին քիչ գտաւ, նկատելով որ խանը մօտ մէկ միլիոն ոսկի կ'արժէ։

Պատրիարքին փոխանորդները պատասխանեցին բոլոր առարկութեանց եւ շեշտեցին թէ խնդիրը խանին սեփականութեան մասին չէ, այլ պարզապէս կ'ուզեն առժամեայ վճիռ մը ձեռք բերել, որպէսզի խանին վարձքերը գանձուին ո՛չ թէ կուսակալութեան, այլ Պատրիարքարանին կողմէ։ Այդ խանին հասոյթը յատկացուած է ազգին աղքատ եւ կարօտ տղոց կրթութեան եւ սնունդին, եւ վարձքերը չգանձուելու պարագային անոնք պիտի զրկուին մարմնական եւ մտաւոր սնունդներէ։

Նախաքննիչ դատաւոր Օսման պէյ երկու կողմերը լսելէ յետոյ, յայտնեց թէ սկզբունքով ընդունած է «իճրա»յի յետաձգման առաջարկը, որով խանին վարձքերը ըստ առաջնոյն պիտի գանձուին պատրիարքին կողմէ։ Իսկ 15 օր յետոյ պիտի սկսի բուն դատավարութիւնը՝ շէնքին սեփականատիրութեան մասին։

Մուսթաֆա Քէմալի ճառը

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն 1 Նոյեմբեր Թուականով.—

Ազգային Մեծ ժողովի երրորդ նստաշրջանը բացուեցաւ այսօր ժամը 13ին։ Մուսթաֆա Քէմալ խօսեցաւ մեծ ճառ մը, որ էնկիւրիի անթելի կայանին միջոցաւ հաղորդուեցաւ ամէն կողմ, 1600 մեթր երկար կոհակներով։

Հանրապետութեան նախագահը իր ճառին մէջ շեշտեց թէ արտաքին քաղաքականութեան մէջ Թուրքիոյ յարաբերութիւնները բնականոն են բոլոր պետութեանց հետ։ Վստահութիւն յայտնեց թէ Խորհրդարանը պիտի վաւերացնէ վերջերս կնքուած դաշնագիրները, մանաւանդ Աֆղանիստանի եւ Պարսկաստանի հետ կնքուածները, որոնք կը բարելաւեն յարաբերութիւնները այդ երկիրներուն հետ։ Նոյնը՝ Իտալիոյ հետ կնքուած դաշնագրին համար, որ երկու երկիրներու միջեւ ապահովութեան մթնոլորտը բարւոքեց եւ երեւան բերաւ երկու կողմի անկեղծ զգացումները։ Եւ սակայն դեռ կարգադրուելիք երկու կարեւոր խնդիրներ կան. Սուրիոյ սահմանագլուխին ապահովութիւնը եւ փոխանակելի կամ ոչ-փոխանակելի բնակչութեանց իրաւունքները։

Գալով ելմտական խնդիրներուն, կազմին ըսաւ թէ կառավարութիւնը մօտ օրէն Խորհրդարանին պիտի ներկայացնէ ծրագիր մը՝ նախապատերազմեան պարտքերու կարգադրութեան համար, թէեւ ատով պիտի ցնցուի Թուրքիոյ ելեւմուտքը։

— Բարոյական եւ ազգային պարտականութիւն մըն է, ըսաւ, ճանչնալ իր պարտքերը։ Եւ այդ է պատճառը, որ վճռեցինք կարգադրութիւն մը ընել այդ մասին։

*** Խալք կուսակցութեան խորհրդարանական խմբակցութիւնը գումարուելով վարչապետ Ըսմէթ փաշայի նախագահութեան տակ, վերընտրեց իր դիւանը։ Նախկին ներքին նախարար Ճէմիլ պէյ փոխ նախագահ ընտրուեցաւ խորհրդարանային խմբակցութեան, Րէճէպ պէյի տեղ, որ հանրօգուտ շինութեանց նախարար անուանուեցաւ։*

Լատինական տառերը ընդունուած

Մուսթաֆա Քէմալի ճառէն վերջ, Ազգային Մեծ ժողովը միաձայնութեամբ քուէարկեց այն օրինագիծը, որով Թուրքիոյ մէջ կ'ընդունուին լատինական տառերը։

Սովը կը ծանրանայ Ռուսիոյ վրայ

Ռուսիայէն հասած նոր տեղեկութիւններու համաձայն, սովը ծանր համեմատութիւններ կ'առնէ ամբողջ երկրին մէջ։ Ոչ միայն հացը կը նուազի՝ մահոգիչ կերպով, այլ նաեւ միս ուտելիքները։ կարագ, հաւկիթ եւլլն. գրեթէ ամբողջովին անհետացած են հրապարակէն։

Բոլոր մեծ քաղաքներու մէջ, երկար պոչեր կը կազմուին մեծ վաճառատուններու առջեւ՝ կտաւ գնելու համար։ Կը պակսի նաեւ ածուխն ու վառելափայտը։ Նոյնիսկ պէնզինը անգտանելի կը դառնայ։

Խորհրդային կառավարութիւնը ազդարարեց բանուորական կազմակերպութեանց թէ յառաջիկայ ձմեռը շատ խիստ պիտի ըլլայ, որովհետեւ անկարելի է ցորենի եւ ուրիշ ուտեստեղէնի սովին առաջքն առնել։ Ուստի բանուորները կը հրաւիրուին կրճատել շինուած առարկաներու սպառումը, որպէսզի անոնցմէ աւելի մեծ քանակութեամբ ղրկուին գաւառները։

Պարենաւորման Գերագոյն Կոմիտէն տեսնելով որ խիստ դժուար է հաճար հաւաքել, որոշեց ժողովուրդը եգիպտացորենով կերակրել։

Այլ առակ յուսարութ...

Ռիկայէն կը հեռագրեն 1 Նոյեմբեր Թուականով.—

Մինչ Մոսկուայի «Իզվէստիա»ն կը գրէ թէ խորհրդային կառավարութիւնը մեծ դժուարութիւն կը քաշէ կերակրելու

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԵՐԿՆԷՐ ԵՐԿԻՆ ԵՒ ԵՐԿԻՐ...

... եւ ծնաւ *«Սգապսակ Հայաստանին»* (քերթուածներ՝ Մխսաք Նուպարեանի)։

Բարեկամս միսաք, որ իբր մարդ հազար անգամ աւելի կ'ս·րժէ քան իբր բանաստեղծ, գիտեմ թէ չպիտի առնուի, երբ իր բոլոր բարեկամներէն վերջ, ես ալ կրկնեմ թէ կը քերթէ ինչպէս կը կատարէ առօրեայ չորս գործողութիւնները,— ուտել, խմել, պառկիլ ու մնացեալը,— առանց գրական յաւակնութեան, իր քերթուածներուն տալով պարզ, անսեթեւեթ ձեւ մը, որ շատ կը յիշեցնէ իր ամենօրեայ արդուզարդը։

Գիտեմ որ բարեկամս միսաք, ծնած օրէն ի վեր կ'աշխատի իր բանաստեղծութիւններուն վրայ։ Բայց եթէ երկար տարիներու այդ աշխատանքը կ'արտադրէ կարճ, կէս-շունչի երկարութեամբ գրքոյկ մը (բարեբախտաբար) ու չի գոհացներ բոլորին ճաշակը (դժբախտաբար), յանցանքը հեղինակինը չէ անշուշտ, ոչ ալ մերը կամ միւսներունը, այլ իր ծնողքինը, որ գերզգացութեամբ մը օժտեր են միսաքը։

Շոգւով սրտով բանաստեղծ՝ Մ. Նուպարեան կը զգայ ուժգնօրէն, բայց այն պահուն՝ երբ գրելու տրամադրութիւն չունի։ Իսկ երբ գրիչը ձեռք առնէ, մուսան փախած կ'ըլլայ, ու Նուպարեան ճարահատ՝ մեզի կուտայ ինչ որ երկար փնտռտուքներէ յետոյ, ցերեկուան ու գիշերուան յոյսերուն տակ ջերմասական տքնանքով՝ կը յաջողի վերջապէս գտնել իր գանկին տակ,— գործածուելէ յետոյ՝ նետուած գրչի կոտրտուքներ։ կամ Թերեւս, ներշնչման ազդեցութեան տակ, զգացումներու փոթորիկ մը կը քանդէ ինչ որ կայ իր ներսը՝ իբր արժէքաւոր գեղեցկութիւն ու Թուղթին կը յանձնէ ձեւատ խլեակներ։ Ասոր համար է Թերեւս որ Նուպարեանի տողերը ներքին բուռն պայքարէ մը դուրս ելլելով՝ իրարու քով կը շարուին Թեւատ ու ոտնատ, եւ երբ փորձես զանոնք քալեցնել Թուղթին վրայ, կը նշմարես Թէ գարիւրելի կերպով կը կաղան այս խեղճերը։

Բայց ի՜նչ փոյթ. գիտենք Թէ անոր աղքատ յանգերուն ու կաղ ոտքերուն տակ, Հայու սիրտ մը կը գարնէ։ Ու Նուպարեան Մ. իր սիրտն է որ կ'երգէ վիրաւոր ագռաւի կանչերով։

Որ ունի ականջ լսելոյ, լուիցէ։

Մ. ԵՐԻՑԱՆՑ

ՀԱՅԵՐԸ ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՄԷՋ

Արաբկիրէն հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդեն տեղւոյն եւ շրջակայ հայութեան մասին.—

Տեղի ունեցող վերջին գաղթերէն յետոյ ներկայիս հազիւ 40-50 ընտանիքներ մնացած են, համեմատաբար աւելի չքաւորներ, որոնք եւս կը պատրաստուին Պոլիս մեկնելու, առաջնորդ Կորիւն քհն. ի հետ։ Այս կերպով քաղաքին մէջ գրեթէ հայ բնակչութիւն չի մնար։

Արաբկիրի շրջակայ գիւղերուն մէջ ցան ու ցիր 57 Հայեր մնացած են, հետեւեալ կերպով.—Վաղշէն՝ 15 կիներ եւ փոքրիկներ, Բուշնա՝ 9 կին և 1 այր, Խոռոչ՝ 5 կին 1 այր, Անջրդի՝ 5 կին, Մազկերտ՝ 1 այր, 1 կին եւ 3 փոքրիկներ, Շեփիկ՝ 11 կիներ, փոքրիկներ և 4 այր, Ծագ՝ 1 կին։

Ակն.—Քաղաքին մէջ 80-100 հոգի կը գտնուին, որոնցմէ 5ը այր։ Իսկ շրջակայ գիւղերուն մէջ մօտ 50 կիներ եւ փոքրիկներ կան։

ԸՆԹԵՐՑՈՂԻ ԻՐԱՒՈՒՆՔԸ ԵՒ ՕՐԱԹԵՐԹԵՐԸ

Իւրաքանչիւր մի գրական երկ, ինչ տեսակի էլ նա լինի, ուշադրութեան պիտի առնէ ոչ միայն շարադրութեան նիւթը եւ ձեւը, այլ եւ անհատների այն խմբակցութիւնը, որ մենք ընթերցող հասարակութիւն ենք անուանում:

Միեւնոյն բովանդակութիւն ունեցող երկը միանգամայն տարբեր ձեւով պիտի շարադրուի, երբ նա աչքի առաջ ունի մտաւորական ընթերցողներ, եւ տարբեր՝ երբ այս վերջինները ժողովրդային լայն զանգուածներից են բաղկացած:

Տարբեր պիտի լինի շարադրութեան ձեւը գրքերում եւ տարբեր՝ պարբերականներում ու օրաթերթերում:

Ո՛չ միայն շարադրութեան ձեւի այլ եւ նիւթի ընտրութեան խնդրում հեղինակը պարտաւոր է աչքի առաջ ունենալ իր ընթերցողներին, որոնց ուղղում է խօսքը:

Եւ յետոյ, անկարեւոր պարագայ չէ նաեւ այն, թէ ընթերցող հասարակութիւնը մշակութապէս բա՞րձր ազգութեան է պատկանում, թէ՞ յետամնաց եւ կամ նոր-նոր յառաջդիմութեան ուղիի վրայ ոտք դնող ազգութեան:

Կարճ՝ ընթերցողի իրաւունքն է որ անտես չպիտի անի ո՛չ հեղինակը եւ ո՛չ յօդուածագիրը, ո՛չ էլ խմբագիրը ու հրատարակիչը:

Ընթերցող հասարակութիւն ասելով էլ պիտի հարկաւ նկատի պիտի ունենալ միջին չափանիշը:

***

Ով որ ուշի ուշով, նաև ընթերցողի իրաւունքի տեսակէտից, հետեւում է մեր ժամանակին, նա զգբախտաբար դիտած կը լինի, որ մեզնում բոլորովին անտես է արւում այդ պարագան — թէ՛ ամենօրեայ մամուլի եւ պարբերական հրատարակութիւնների եւ թէ առանձին հատորների մէջ:

Վերցնենք միմիայն ամենօրեայ մամուլը:

Առէ՛ք օրինակ, «Խորհրդային Հայաստան» եւ կամ բոլշեւիկեան ուրիշ թերթեր: Դրանք բոլորն էլ պաշտօնապէս օրգաններ են «պրոլետարական կուսակցութեան եւ բանուորա-գիւղացիական» կառավարութեան: Ասել է՝ պարտաւոր են նրանք ունենալ նախ եւ առաջ ու գրեթէ բացառապէս բանուոր ու գիւղացի ընթերցողների շրջանակ, քանի որ դրանք են կազմում մեր երկրի բնակչութեան 95 առ հարիւրը:

Թողնենք չարաբաստիկ ուղղագրութիւնը մէկ կողմ: Վերցնենք միայն յօդուածների նիւթը՝ ներքին եւ արտաքին տեսակէտից: Սասցէ՛ք ի սէր բոլոր, նաև Լենինեան ասուածների, արդեօք Հայաստանի խեղճ ու կրակ բանուորը եւ գիւղացին, անգամ միջակորեաը, աւելին՝ ժողովրդական ուսուցիչը, մարսել կարո՞ղ են այն խրթին շարադրութիւնները, որ ամէն օր այդ թերթերը հրամցնում են ընկերային հարցերի, զանազան քիւրանդական վէճերի ու Մարքս - Լենինեան տեսաբանութեան շուրջը:

Նոյն այդ բանուոր ու գիւղացին, օրւայ ծանր ու երկարատեւ աշխատանքներից յետոյ, ժամանակ, ֆիզիքական հնարաւորութիւն ունի՞ն կարդալու Բուխարինի եւ Ստալինի, Ռիկովի եւ Կալինինի (առաջ նաև՝ Տրոցկիի ու Զինովիեւի եւ շատ ուրիշների) երկարապատում ճառերը, ստուարածաւալ յօդուածների թարգմանութիւնները (լեզուն դեռ մէկ կողմ): Չէ՞ որ դրանից իւրաքանչիւր մէկը յաճախ մի բրօշիւրի ծաւալ ունի, իսկ «շարունակելի»ները՝ երբեմն մինչեւ իսկ մէկ գրքի մեծութիւն:

Ո՞ւմ համար են տպագրւում դրանք: Հաւատացած չե՞ն դրանց հեղինակները եւ խմբագիրները, որ բաժանորդների (կամայ եւ ակամայ) ճնշող մեծամասնութիւնը չէ՛ կարդում այդ ամբողջը, — բայց նաեւ՝ թերթի — շահերի տեսակէտից ողջունել միայն պէտք է «Հայրենիք»ի խմբագրի որոշումը (ինչպէս ի-ժամանակ եմ իր մի նամակից) «կամայ-ակամայ վերջ տալու այդ յոռի սովորութեան» որ իրաւամբ ընդհանուր դժգոհութիւն է առաջացնում:

Լաւ է որ այդ որոշումը կայացայ լինի եւ վճռական:

Ցանկալի է նոյն այդ տեսակէտից, որ մեր միւս թերթերն ևս նման որոշում տան:

Պէտք է ասել որ մի — երկուսը նրանից բաղդատաբար զերծ են շարունակելիութեան «յոռի» սովորութիւնից:

Եւրոպական օրաթերթերը, մանաւանդ գերմանականները, հազագիտութիւն չունին անվերջ շարունակելի յօդուածների մասին: Այլ կերպ էլ լինել չէր կարող:

Եթէ քրքրենք լիշեալ «յոռի երեւոյթի» սկիզբը, այն մենք որոշ չափով պիտի գտնենք ռուսական մամուլի մէջ, որ ժառանգութիւն է մնացել մեզ, անշուշտ նրա ազդեցութեանը ենթակայ արեւելահայ օրագրողների միջոցով առաւելապէս:

Մի առանձին խնդիր է, ի հարկէ, որ այդ «յոռի սովորութեանը» վերջ տալով՝ մոռնալու չէ նաեւ հեղինակի ու խմբագրի իրաւունքը: Կ'անդրադառնանք դրան:

(Հայրենիք) Ա. ԱՒԵՂԵԱՆ

ԳԵՐՄԱՆՈՒՀԻՆ

Պատերազմը վերջացած էր եւ Համաձայնականները ամիս մը յետոյ Պոլիս պիտի մտնէին: Գերմանացիները պէտք էր մեկնէին քաղաքէն, յաղթականներու մուտքէն առաջ: Այդ կարճ ժամանակամիջոցին մէջ, ամբողջ գերման գաղութը հապճեպով կը պատրաստուէր օր առաջ մեկնելու: Մեր թաղին մէջ, ուր առաւելապէս գերմանացի եւ Աւստրիացի էր բնակչութիւնը, երկար տարիներէ ի վեր շփոթ իրարանցումի մը արտայայտութիւնը կը տիրէր եւ անոնց խաղաղ տուներէն ներս անծանօթներ մտած կը թուէին ըլլալ:

Խրկուռնելը, երբ բոլորս դրան առջեւ նստած մնելուն կը սպասէինք, մեր Հպարտ բարեկամները այլեւս չէին միանար դրացիներուն եւ իրենց ճրագը կանուխէն կը վառէին: Լուսիւն մը կար անոնց բնակարաններուն դրանը առջեւ եւ պատուհանները երբեք չէին բացուեր կարծես, խեղդելու համար անոնց անդիմադրելի խռովքը: Պիտի մեկնէին վերջապէս եւ այդ վճռական տարբերութիւնէն առաջ, Հպարտ իրենց նախկին մէջ, կ'ուզէին մոռնալ մեզ, պարտուած Հրաժեշտէն խուսափելու համար: Անցորդներ մերթ կանգ կ'առնէին փողոցին մէջ եւ անոնց տուներէն վեր կը նայէին երբեմն. մեր դրացիները կարծես կը զգային թէ տակաւին իրենց հո՛ն մնալը կը զարմացնէր ճամբորդները ու կը պահուէին պատուհաններուն փեղկերէն ներս եւ ո՛չ ոք կրնար երեւակայել անոնց լռութիւնը:

Պուլկար կաթնավաճառ մը ուներ որ մեր փողոցէն կ'անցներ ամէն իրիկուն եւ հիմա յայլեւս չէր զարներ անոնց դուռը:

Երբ աթոռները ներս կ'առնուէին ու ս լայատակներուն վրայ մեր մայրերուն հէքեաթները աւարտած, հետզհետէ կը գոցուէին դուռնները ու վարագոյրները կը ձգուէին պատուհաններէն ներս. Հէռ վալ կարծես այդ ժամուն սպասելով կը գառնար մեր փողոցին ծայրէն եւ գլխաւոր կը մօտենար իրենց տունը: Ներսէն մէկը անյայտօրէն կը բանար դուռը, դեռ գանգակը չզարնուած, կարծես սպասուած ըլլար անոր ետեւէն, որպէսզի փողոցին լռութիւնը չխանգարուէր:

Աւստրիացի ընտանիքներ կային մեր կարգին վրայ, որոնց այրերը շուկայէն գործերին տուն կը գառնային ու ալ դուրս չէին ելլեր: Քիչ անդին, ուրիշ տան մը մէջ ո՛չ ոք ծագած էր Թերեւս, որովհետեւ առաջին օրէն ի վեր դեռ չէինք նշմարած անոնց պատուհաններուն բացուիլը: Ու այսպէս Եէտի-Գուլէի այն գուարթ փողոցները ուր իրիկուան լապտերներու լոյսին տակ, ծանր քայլափոխներու հետ գերմաներէն շշուկներ կը լսուէին հանդարտութեամբ, այդ օրերուն յոյն երիտասարդներու խելագար պոռչտուքովը կը գիշերէին:

Մենք կ'ուզէինք տեսնել տիկին Վալը, որ այնքան մտերիմ կը խօսէր իր թուրքերէն տասնեակ մը բառերով եւ լեզուին տակ քաշկռտուած ֆրանսերէնովը: Ո՞ր կը խաղային իր փոքրիկ տղաքը, որոնք ոսկեգոյն մետաքսեայ վարսերով կը զանազանուէին միւսներէն: Կը յիշէինք անոնց կապոյտ բայց ժաքեր, խաղի գոգնոցները, որոնք երբեք չէին աղտոտեր փողոցի փոշիներուն մէջ: Կ'ուզէինք սիրել այդ պզտիկ գերմանացիները, որոնք մեր պարտէզին մէջ երբեմն Հոլ դարձնել կուգային, առանց ծառերը քարկոծելու եւ ծաղիկները փեթակելու: Իրենց լայն ու զարդարուն գրպաններուն մէջ հիմա կ'ուզէինք սալոր լեցնել ու վերջին անգամ մը եւս Համբուրել զանոնք, իրենց մօրմէն գաղտուկ:

Ամէնքն ալ պիտի երթային սակայն, իսկ իրենց տունը անտէր պիտի մնար, որովհետեւ դեռ չէին կրցած ծախել:

Դիրակի օր մըն էր եւ իրենց օրերը կը մօտենային այլեւս: Մեր ընկերներով բոլորուած էինք փողոցին անկիւնը ու կը խօսակցէինք: Ճաշի ժամանակ էր եւ մեզի՝ ոմանք իրենց Հօրը կը սպասէին: Ցանկարծ Հէռ Վալի դուռը բացուեցաւ եւ փոքրիկ Ալֆիս դուրս փախաւ անգիտակից Հրճուանքով մը: Մայրը կ'ուզէր կանչել զայն եւ ստիպուած դուրս ելաւ դուռնէն: Մենք գդուանքով բռնեցինք Ալֆիսը, որ կը հեծկլտար ծիծաղին մէջ ու կ'ուզէր իր ուսերով խրտչիլ մեր ձեռքերէն: Ցիկին Վալ Հասաւ մեզի եւ շնորհակալութիւն յայտնեց լուռ ժպիտով մը:

Ան ատեն յիշեցինք իր տարիներու ազնիւ դրացնութիւնը եւ տրամութեամբ մը Հարցուցինք իրեն, իր գերմանացիի Հպարտութիւնը զգացնելով անոր:

— Պիտի մեկնի՞ք, տիկի՛ն, ինչպէ՞ս պիտի մոռնանք ձեզ:

— Այո՛, ըսաւ միայն, եւ կարծես խորունկ աչքերով իր կացնացի վսեմութիւնը արձնցաւ յանկարծ:

— Ի՛նչ գժբախտութիւն սակայն, աւելցուցինք մենք:

— Օ՛հ, շեշտեց, ինքզինքը անհոգ գուգնելով — ոչինչ կ'արժեն այդ զրկանքները որոնցմով կ'ուզեն մեզ գատապարտել, զէնք չշինելու, այժ չպատրաստելու եւ գերմանիան չվերականգնելու ամէն ինչ կրնան արգիլել անոնք, բայց ո՛չ մեր կողերը:

Եւ խրոխտ շարժուձեւով մը շարունակեց.

— Եթէ ուրիշ բան ալ չըրնեն, միայն զաւակներ պիտի ծնինք, գերմանիան վերականգնելու համար: Ո՞վ կրնայ արգիլել այդ:

Ալլալլեցան բոլորս եւ չկրցանք ըմբռնել իր կորովին կենսունակ վսեմութիւնը: Որքա՜ն անթարգմանելի հիացում մը կը լեցուէր մեր Հոգիներուն մէջ եւ այդ խօսքերուն առջեւ ո՞վ կրնար յաղթող Հանդիսանալ:

Հեռացա՜ւ գերմանուհին իր փոքրիկին ձեռքէն բռնած, իսկ մեր աչքերը զմայլանքով կը դիտէին նոր մայրական կոչերուն ձակատագրակա՜ն ընդվզումը:

Այդ անբռնաբարելի յաղթանակով չէ՞ որ մենք ալ պահեր ենք մե՛ր գոյութիւնը:

Քանի հայ մայրերը իրենց ցեղին Հպարտութիւնը կը կրեն իրենց կողերուն մէջ, ի՞նչպէս կարելի է տարակուսիլ յաղթանակի մասին:

ՀՐ. ՏԻՎԱՆԹԵԱՆ

ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ՄՈԼՈՐԱԿՆԵՐԸ ԲՆԱԿԵԼԻ Է՞Ն

(Շրատէն սպասուած ֆեռագրական պատասխանին առթիւ)

Ներեցէք որ չափազանց միամիտ գտնեմ — չըսելու համար ուրիշ բառ — պատրանքը այն հէք անգլիացի գիտնականին, որ վերջին օրերս աշխարհը իբար անցուց՝ Հրատ Մոլորակին հետ հեռագրական խօսակցութիւն մը սարքելով: Կանխահաս է դէթ առայժմ ընդունիլ թէ հասարակաց լեզու մը կարելի եղած է գտնել Հրատի բնակիչներուն հետ, երբ տակաւին մեր անմիջական աշխարհին մէջ իսկ, ափսո՛ս, շատ հեռու ենք իրար հասկնալէ:

Արդեօ՞ք արեւուն շուրջը յաւերժական ճշտութեամբ թաւալող սա մոլորակները, Փայլածուն, Արուսեակը, (Երկիրը) Հրատը, Լուսնաթաղը, Երեւակը, Ուրանոսը, Նեպտունը դամբաններ են, ուրկէ չէ անցած մեծ արուեստագէտի մը կենարար շունչը:

Այդ բոլոր մոլորակները մեր երկրի ճակատագիրը ունեցած են: Ամենք արեւուն զաւակ, իրենց մէջ կը կրեն նոյն տարրերը, նոյն արիւնը, տիրակալութիւնը նոյն բնական օրէնքներու:

Հեռադիտակներուն առջեւ ամէնքն ալ կ'երեւին չափազանց ամպածածկ, մշուշով պարուրուած: Ոմանք, ինչպէս Արուսեակն ու Լուսնաթաղը — երբեք իրենց մշուշի քօղը չեն պատռած. ամպերու այդ գոյութիւնը ապացոյց մըն է թէ մոլորակները ամէնն ալ ունին Ջուր՝ իր զանազան վիճակներով, սառ, հեղուկ կամ կազային. իսկ Ջուրը կեանքի, կենսական երեւոյթներու նախօրրանն է, նախապայմանն է:

Շատ հաւանական է ուրեմն որ կեանքի անբացատրելի հրաշքը տարբեր մոլորակներու մէջ ինքզինքը յայտնած ըլլայ, ոչ ալ ցարդ այն երեւոյթներով, այն ձեւերով, որոնց կը հանդիպինք երկրագունդիս վրայ: Մոլորակէ մոլորակ բնական պայմանները, միջավայրերը այնքան այլազան են, որ անխուսափելիօրէն կեանքի արտայայտութիւնները պիտի ըլլան չափազանց ճոխ եւ իրարու անման.

Բայց չմոռնանք որ կեանքը — որքան մեր երկրագունդի վրայ ծանօթ է մեզի — կերմութեան, կանոնաւորութեան, լոյսի եւ կարգ մը ազդակներու առաւելագոյն եւ նուազագոյն որոշ սահմաններուն մէջ միայն հնարաւոր է: Եւ այդ եզրերէն անդին կը դադրին բոլոր կենսական երեւոյթները: Արդ, միւս մոլորակներու վրայ եւս կարելի՞ է ստուգել գոյութիւնը այդ նպաստաւոր, այդ անհրաժեշտ պայմաններուն:

Փայլածուն որ արեւու ամենամօտ մոլորակն է, կեանքի համար անմօտչելի պայմաններ կը ներկայացնէ: Մինչեւ բարեխառնութիւնը երկրէն վեց անգամ աւելի է, հաւասարակածի վրայ չերմութիւնը 200 աստիճանը կ'անցնի եւ հնդուկ Ջուրի ներկայութիւնը անկարելի է. մշտական մշուշներ կը պարուրեն զայն: Իր վրայ ձգողական ուժը նուազ ըլլալով, մարմինները կէս առ կէս կը կորնչցնեն իրենց ծանրութիւնը:

Շարժումը եւ աշխատանքը ուշ յողնեցնեն են ուրեմն հոն կենսաւորները կան: Ներսէն վրայ ապփոփուած է որ ըլլան:

Արուսեակը — հովիկարաւանները շողշողացայգաստղը, արեւու մօտ մոլորակ քան երկրի ժեծութիւնը գուածը եւ ձգողութիւնը մէկ քիլոգրամը հոն 910 կրամ: Երկրէս երկամ աւելի լոյս եւ կը ստանայ, եւ հասվրայ միջին չերմութիւնը ստիճան կ'ենթադրեն իր առանցքային երկրայինէն աւելի եղանակներու եւ օրերու խութիւնները աւելի են եւ ծայրայեղ են: Գրեթէ ժօրէն մառախլապատրերու այդ անդադրում ցումն է որ կը բարկլիման: Բնակելիները ունի անշուշտ — գիշերներու եւ ցերեկ շափաւ երկինքէն որ բազմունդին վրայ մարտաւատացեալ կամ կը դարձնէ:

Արեւէն հեռանալով մոլորակը երկրին է, տիեղերքը թափած է ծագործ — ըստ ամէնայնի — հանճարը: Արթէ ոչ, կանուխ է տալ տալտուիլ, քանի որ ժամանակներ կը երկիրը իր վախճանին:

Երկրէն յետոյ ամենքիր մոլորակը անպայման Հրատն է, մեր առնչութիւնները ամենէն մեծ են: Միջոցին ալ վերջ ամենամօտ չափն է Հրատը երկրիս, ժամական 100 քիլոմեթրի ամբողջ մեծութեամբ տարացող հազիւ 100 տարիէն պիտի հոն. զանգուածի քալլ մը լուսնեղէն անմարդ:

Այէնէն աւելի մոլորակն է ոչ՝ միայն ձեւաորութեան պատմանաւանդ իր մեծնոյթեան բերմամբ միշտ երկինքը պայծառ ղեղեցիկ: Երկրէն երեւ պակաս չերմութիւնը կը բայց զանազան պատնկատի ունենալով, ծի վրայ միջին 22 տաքութիւն մը կ'ենթադրեն: Ցերեկներու ընթացքին շերներու մէջ բարեխառնական տարբերութիւն հոն, որովհետեւ ամպերու չգոյութիւնն ռաւ արեւէն ստացած թիւնը կը ցնդի, կը գոր պի միջոցի պարագայ յեղակարծ ելեւէնները կօրէն անհանդուրժելի ւեռներուն շուրջը ցուաւելի սաստիկ ըլլալով եղանակին վիճակներ կը լեռներ կը պարուրեն նաշխարհը:

Իր կազային մեծնոյաւելի նօսր եւ ճնշումը կաս է: Հոն վոխադրութիւն աշխարհային կենդանիրի խաւերը բարձրացրու պէս արեւատարածութիւն ունենար իր մակարկիչներէն:

Բայց ինչ որ Հրատի առանձնայատկութիւնը մէ, իր դիմագիծն է: փական ուղիղ գիծերով ուած աշխարհ մըն է Դիպուածի կոյր քմահաճած է այդ ուղիղ գիծերը ւեռէ բեւեռ, ցամաքէ ծովէ ծով, թէ՛ նպատակասիրութեան մը համեցողութեան մը պատճառով են անոնք, հոյակապ գծի մը համաձայն:

Ու գիտուններ կ'ընդունին թէ այդ ներկայացնեն Լրատ հոյակերտ ցանց մը որ ունի բեւեռներուն շուրջ նահանգին տարածել գործակատային գօտիներ պարագային ուրիշ բնակ թէ ոչ այդ լայն Լրատերը իրենց յարաբերութեամբ եւ դալարիքով:

Ինչո՞ւ այդ ողողման հո՞ղը արդասաւորելու ներու վրայ կուտակած կոյտե՞րը ոչնչելու, ո՞ր

…կ՚իման բարեխառնեցաւ,—
…մահին ոչինչ պիտանք։
…ացը եթէ այդ երկրաչափա-
…աշխարհը ձեռակերտն է
…էակներու,— ինչպէս կը
…ան ոմանք — անոնք յաջո-
…ուրեմն ստեղծել թէք-
…եւ աշխատանքի գերա-
…կազմակերպութիւն մը՝
…կանութեան եւ կամքի
…հրամայականներու են-
…ուրեմն անոնք մարդէն
…հզոր եւ բարձրագոյն
…են, որ վաղուց գլած
…պէտք է ըլլան մեր քա-
…աղաքական հանդրուան-

…ը գիտէ, եթէ մինչեւ ցարդ
…ծրած հաղորդակցիլ երկ-
…ներդի հետ, եթերային ա-
…ալու կամ լուսատու նշան-
…ալ միջոցաւ. թերեւս շատ
…ացեր ենք մենք պատաս-
…ան իրենց...՝

…ը այս խանդավառ հաւատքը
…ոյներ յաճախ կը կարծեն
…ալ ըլլալ որոշ ազդա-
…ած կամ էլեկտրական ցըն-
…եր, վերագրելի՝ Հրատին։
…կարդէն էր ահաւասիկ
…ացին, որուն երազատես-
…մէն իր պաղարիւնութեան
…ինը զուրս պոռթկալ սկը-
…էր։
…ացը ինչպէս կ՚երեւի, վիպա-
…աշխարհ մըն է Հրատը.
…արկինքին վրայ երկու ար-
…եակներ — Ֆօպոս եւ Տէ-
…— կը լուսնանան։ Առաջինը
…7 ժամ և 40 րոպէէն կը
…արէ ամբողջական թաւալք
…ի շուրջ, որու օրերը գրեթէ
…երկրային օրերու հաւասար
…ուրեմն իր արբանեակը ա-
…արընթաց է քան Հրատն իսկ։
…այմաններուն մէջ Հրատ-
…բնակիչ մը առաւօտուն
…տեսնէ ծագիլը պզտիկ
…ւնին մը, Ֆօպոսի, որ եր-
…ամէն պիտի բարձրանայ
…զենիթ, պիտի սպառի,
…ադիղնանայ շուտով մար
…լու համար, բայց իր մայ-
…ուէն չորս ժամ վերջ, պի-
…ղի արդէն ճառագայթար-
…լիադէմքով մը...՝
…ատան բնակիչները ի՛նչ
…ր ունին հիւսած այդ դիւ-
…ակ լուսինին համար, որ ա-
…կը կարճ կ՚ապրի քան առա-
…մը։
…ատէն անդին դէպի միւս
…22 րոպէները անցքը դաժան է։
…ւնը լոյսը եւ ջերմութիւնը
…պէսի, կը հատնի գրեթէ.
…երթնանք դէպի ծայրա-
…ակները, արեւը կը պզտիկ-
…կը դառնայ ժոյռն աստղ
…Հաւասարաց տխուր է միջա-
…ը միւս մոլորակներու վրայ,
…տի, խաւարի եւ անփոփոխ
…ղութեան մը օրէնքնե-
…տակ։
…անքը տխրութիւնը չի սի-
…կեանքը կը խորշի ցուր-
…եւ մանաւանդ պայմաննե-
…ժիրնակութենէն։ Մինչա-
…ներու յարափոփոխութիւնն
…Քիւ առած են կեանքի
…երուն։

Փ. ՍԱՆԱՍԱՐ

"ՅԱՌԱՋ„Ի ՀԱՐՑԱՐԱՆԸ

«ԻՆՉ ՈՐ ՏԵՂԻ Կ՚ՈՒՆԵՆԱՅ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ»

ՊԱՏԱՍԽԱՆ — Թիւ 24

1.— Կարելի է ըսել թէ ձեւական տեսակէտէ առնելով հրաշք մը կատարուեցաւ ու դեռ կը կատարուի Թուրքիոյ մէջ։ Ընդամէնը քանի մը տարիներու ընթացքին առանց որեւէ ներքին կամեցողութեան ու ցանկութեան, լոկ իր տիրոջ հրամաններուն հնազանդելով՝ Թուրքը— դարձեալ կրկնենք — հակառակ իր կամքի— «եւրոպականացաւ» — կեղեւը փոխեց։ Շնորհիւ ամենակարող Մուսթաֆա Քէմալի, իրարու հետեւ ոչնչացան դարերու կեանք ունեցող սուլթանութիւնը, խալիֆայութիւնը, ֆէսը, փաթթոցը, մէտրէսէն, շէրին, հարէմը եւլն. եւլն. ու, վերջապէս, ոչնչացան Գուրանի սուրբ գիրերը ու իրենց տեղը տուին «կեավուր»ներու գիրերուն։ Այդ գիրերով է որ պիտի գրուին այսուհետեւ Մեծ Մարգարէի սբբ. բազոն բառերն ու առօրեայ ամէն կարգի աղօթքները... Եթէ ականատես չըլլայինք, դժուար թէ հաւատայինք այս բոլորին... Եւ այս բոլորն այսպէս եղան միայն ու միայն անոր համար որ Մեծ Կազին ձեւականօրէն ոչնչացնելով մինչ այդ գոյութիւն ունեցող ամէն կարգի բռնութիւնները՝ փաստօրէն իր վրայ առաւ անոնց բոլոր իշխանութիւնները։ Ու իր երկիրը այսօր թէեւ հանրապետութիւն է, բայց տարբերութիւն չունի բացարձակ միապետութենէն։ Ինքն է ե՛ւ սուլթանը, ե՛ւ խալիֆան եւ ամէն ինչը այդ երկրին մէջ. մնացածները ժոլորակներն են բարիս իսկական մտքով, ու առանց տատանելու կարելի է ըսել թէ, այսօր այդ հանրապետական երկրին մէջ ո՛չ մէկ ուժ կայ «Կազի»ին ամէնէն թեթեւ ցանկութեանն իսկ հակազդելու...

2.— Ու այսօր, նկատի ունենալով այն գլխաւոր նպատակը որուն համար տեղի կ՚ունենան այդ ամենօրեայ փոփոխութիւնները, եւրոպական պետութիւններուն համակրութիւնն ու վըստահութիւնը դրաւելու համար— կարելի է ըսել թէ, ամենայն հաւանականութեամբ, կատարուած փոփոխութիւնները, գոնէ որոշ ժամանակի մը համար, պիտի գօրացնեն Թուրքիան, որովհետեւ այդ յեղաշրջումները պիտի կրնան խաբել Եւրոպացիները եւ դրաւելով անոնց վստահութիւնը, որոշ չափով կանոնաւորել իրենց տնտեսութիւնը։ Բայց այդ, ինչպէս ըսինք, երկար չպիտի տեւէ, որովհետեւ, վերջապէս, անոնց համար ալ օր մը պիտի պարզուի թէ, հրամաններով կարելի չէ եղած Թուրքին դարաւոր մտայնութիւնը փոխել։ Բան մը, առանց որու հաղիւ թէ բառին իսկական առումով եւրոպականանալ անելով աշխարհակալութենէ ու արիւնէ՝ այսօրուան նախանձելի վիճակին հասաւ, Թուրքն ալ հրաժարի իր գործելակերպէն, սուրէն ու հրացէն այսինքն իր դարաւոր ժառանգութենէն, որ դառնայ մարդ։ Ուր կ՚աւելցնէ. «Մենք ծոյլ չենք (??) եւ կըրնանք դժուարին գործեր անգամ գլուխ հանել, միայն թէ պէտք է մեր աշխատութեան եղանակը փոխենք՝ (ընդգծումը իմն է)եթէ կ՚ուզենք որ այս ճամբուն մէջ ալ յաջողինք։»

Ահա՛ այս փոփոխութիւնն է որ դիւրաւ չպիտի կարենայ կատարել ան.— դեռ երկա՛ր ատեն պիտի մնայ Թուրքը՝ այդ բառին իսկական մտքով։

7.— Եթէ Թուրքը կարենայ «իր ընդունակութիւնները միանգամընդմիշտ պատշաճեցնել դարուս պահանջներուն և կարենայ յարատեւութեան ոգի ցոյց տալ» (բան մը, որուն կը դժուարանանք հաւատալ), ան մնալով հանդերձ մեր դարաւոր հարեւան-թշնամին, պէտք է որ, աւելի պակաս վայրենի ու արիւնարբու ըլլայ, քան թէ եղեր է մինչեւ օրս... Բայց եւ այնպէս միանգամընդմիշտ հաւատացած ենք թէ, անոր ոչ մէկ տեսակի «եւրոպականացումէն» շահ կըրնայ ունենալ մեր ժողովուրդը, քանի ան դեռ չի ճանչնար մեր բացարձակապէս Ազատ եւ Անկախ ապրելու իրաւունքը մեր հայրենի հողին վրայ... Ուստի առանց տարուելու այդ երկրին մէջ կատարուած ձեւական փոփոխութիւններէն, ամէն ժամ պատրաստ պիտի ըլլանք, ի տարկին «կռուելով խլելու մեր իրաւունքը»...

Պազարճըգ — ԱՊՏԱԿԵԱՆ

ԿԵԱՆՔԸ ԿՈՎԿԱՍԻ ՄԷՋ

Հետեւեալ տեղեկութիւնները կը քաղենք Կովկասեան կոմիտէի ծանօթ օրկանին՝ «Պրոմէթէ»ի վերջին թիւէն (հոկտ).

— Արժանահաւատ լուրերու համաձայն, 14 ազերի ազգայնականներ, որոնք բանտարկուած էին Ջեկայի զնտաններուն մէջ, գնդակահարուած են մայիսի վերջերը։ Ուրիշ խումբ մը, որ 200 ազերի ազգայնականներէ կը բաղկանար, ղրկուած է Եակուտկի եւ հիւսիսային Սիպերիոյ սաուցեալ զնտանները։

Բագուի արդէն իսկ անբնական վիճակը չափազանց երկիւղալի երեւոյթ մը առած է։ Ամէն մարդ քաղաքէն, նոյնիսկ երկրէն փախչիլ կ՚ուզէ առաջին առթիւ։ Վերջին ձերբակալութիւններն ու գնդակահարութիւնները տեղի ունեցան օրը ցերեկով։ Ժողովներու եւ թէրթերու մէջ, համայնավարները կը խօսին միայն «հակայեղափոխութեան պատրաստութեան» մասին։ Ամէնէն աւելի բանուորական եւ համայնավար շրջանակներն են որ սարսափած են։

Բազմաթիւ ձերբակալութիւնները կը կատարուին։ Կը ձերբակալուին նոյնպէս Թուրք համայնավարներ։ Բանտարկեալներէն մէկ՝ ազերի համայնավար մը, վերջերս անձնասպան եղաւ։ Զգած է նամակ մը, որուն մէջ կ՚ըսէ թէ խորապէս խաբուած է բոլշեւիկ դաւաճան գործակալներէն։ Ասիկա ցոյց կուտայ թէ ազերի համայնավար երիտասարդութիւնը խլճի ի՛նչ խորունկ տագնապ կ՚անցընէ։ Ցիշեալ նամակով, երիտասարդ անձնասպանը կը գրէ իր կուսակցական ընկերներուն թէ՝ որքան փառաչէզ է ճամբան, որուն կը հետեւին ազերի ազգայնականներն ու մուսաւաթականները, որոնք կը պայքարին իրենց երկրի անկախութեան համար։

— Վրաստանէն ստացուած նամակի մը համաձայն, Ջեկան այդ երկրին մէջ կը գործէ այնպիսի սարսափներ, որոնք մոռցնել կուտան գարականբռնակալութեան ամենամութ օրերը։ Ջեկան այժմ ինքգինքը կը գերազանցէ։ Զանգուածային ձերբակալութիւններ ու խոշտանգումները համրանք չունին։ Բանտերուն ու զնտաններուն մէջ տեղ մնացած չըլլալով, վերջին ամիսներու ընթացքին 985 քաղաքական բանտարկեալներ աքսորած են դէպի Սիպերիոյ ամենահեռաւոր շրջանները։ Նոր կարաւան մըն ալ մեկնելու պատրաստ է։

ՈՎ ՀՆԱՐԵՑ ՑԷՓԼԻՆԸ

Ցէփլինի երկու արշաւները բուռն վէճի մը ծայր տուած են սերպ օրաթերթերուն մէջ։ Վէճը արձագանգ կը գտնէ նաեւ ամերիկեան թերթերուն մէջ։

Նոր յայտնութեան մը համաձայն, օդանաւին հնարիչը Հանգուցեալ կոմս Ցէփլինը չէ, այլ սերպ մը կամ խրուաթ մը։ Այս վերջին երկուքին աղջիկները իրարու հետ կը վիճին, իրենց Հանգուցեալ Հօր վերագրելու համար օդանաւին գիւտին փառքը։

Սերպերը կ՚ըսեն.— Ճարտարագէտ եւ «Հնարիչներու Թագաւոր» սերպ կոստովիչին է որ կ՚իյնայ փառքը։ Իսկ Խրուաթները նոյնը կը պնդեն Ժվարցի Համար, որ փայտի վաճառական էր։

Ժվարցի աղջիկը իր կարգին կը յայտնէ թէ իր Հօրը գիւտը գողցուած է։ Նոյնիսկ գերման Համբաւաւոր Հրապարակագիր մը՝ Մաքսիմիլիէն Հարտէն իր թերթին մէջ նման յանդիմանութիւններ ուղղածէր կոմս Ցէփլինի, երբ գեռ ան վիճենա չէր մեկնած, Ֆրանսուա Ժոզէֆ կայսեր ներկայութեան իր առաջին թռիչքը փորձելու։ Մինեւնոյն ատեն ռուսական կառավարութիւնը Հայրս Հրաւիրեց որ իր ծառայութեան մէջ մտնէ։ Ան ընդունեց։ Բայց շատ չանցած, վերադարձաւ։ վախցեր էր որ լրտեսները գինքը կը սպաննեն։

Անկից յետոյ, Ֆրանսական կառավարութեան մէկ ներկայացուցիչին հետ բանակցութեան մտաւ։ Բայց Ֆրանսական յանձնախումբը ուշեղ օդանաւին յատակագիծերը լուսանկարել։ Հայրս մերժեց։ Վերջապէս պերլին գնաց ուր 1895 Նոյեմբերին, գեկաւոր օդանաւի մը շինութիւնը աւարտեր էին։ Կոմս Ցէփլին Հրաւիրեց Ժվարցը որ իրեն աշխատակցի, ան մերժեց։ Օդանաւին առաջին թռիչքին օրը, 15 Յունուար 1896 ին, Հայրս յանկարծամահ եղաւ ճաշարանի մը մէջ։ Թռիչքը ձախողեցաւ։ Գիքննավար մը որ լաւ չէր ճանչնար շարժիչ գործիքին կազմը, պատճառ եղաւ որ օդանաւը վար իյնայ եւ ջախջախուի։ Հօրս մահէն Յետոյ, մայրս պերլին մեկնեցաւ, իր Հետ տանելով օդանաւուն յատակագծերը։ Կոմս Ցէփլին անոր առաջարկեց կազմել անանուն ընկերութիւն մը, շահագործելու Համար գեկաւորները։

Պայմանագրութիւնը կնքուեցաւ, բայց մէյ մը երեք տարի, ընկերութիւնը Ժվարցի ընտանիքին վճարեց տարեկան 3000 մարք, ընկերութիւնը լուծուեցաւ եւ կոմս Ցէփլին աւելի օգտուելով 9000 մարքի փոխարէն գնեց բոլոր իրաւունքները։

Երկրորդ թռիչքին՝ որ յաջողեցաւ, գերման սպայ մը գրեց կոմս Ցէփլինի. «Ուրիշին փետուրներովը կը զարդարուիք»։ Քիչ մնաց որ մենամարտէին։ Սիւյեօմ կայսեր միջամտութեամբ միայն կռուին առաջքն առնուեցաւ»։ Իսկ կոստովիչի ժառանգորդներն ալ կը պատմեն թէ՝ Ժվարցէն 10 տարի առաջ, կոստովիչ կը շինէր փայտէ, գեկաւոր օդանաւեր եւ ընդծովեաներ, Ժվարց եւ ուրիշ գերման մը կ՚աշխատէին կոստովիչի գրասենեակին մէջ։ Նոյն միջոցին, շիլ մէկը կը յաճախէր կոստովիչի գրասենեակը։ Այդ մարդը առաջարկեց 100,000 րուբլիի փոխարէն եւ անծանօթ Ամերիկացիի մը Հաշուոյն գնել յատակագիծերը։ Կոստովիչ մերժեց վերջնականապէս, որուն վրայ մարդը անհետացաւ։ Օդանաւուն յատակագծերը գողցուեր էին։

Ահա, ասոնք են Ցէփլինի շուրջ ծագած վէճերը։ Երկու կողմերէն ո՞վ իրաւունք ունի։ Թերեւս ոչ մէկը, կամ երկուքն ալ։ Բայց ո՞վ պիտի յայտնէ ճշմարտութիւնը։

ՅԱՌԱՋ„Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (64)

ՄՈԽԻՐԸ

(Հեղինակ՝ ԿՐԱՑԻԱ ՏԷ ԼԷՏՏԱ)

Բ. ՄԱՍ

VII

Անդադար Հայեացքին տակ արծաթաթաւին ծովը, վերեւ կը փայլէր աստղերկինքը, պարապ ու անհուն կապոյտին մտածումին նման։ Ան կը փչէր սաստիկ եւ հոսանքը յատաղաբար կը զարնուէին Հսկայ գաղանի մը պէս էր կարծես որ կը ջանար որջէն հեռացնել ամէն ինչ՝ ը տիրապետելու համար։ Անանիա դիմադրեց երկարօրէն եւ կառչեցաւ հերձաքարե-

— Հո՞ն է նուրոն, հարցուց նա։

— Այո՛, Օնոֆրոյի բլուրը քի կը բաժնէ զայն։

— Այո՛, ճիշտ է, որոշ կերպով կը տեսնուի։

— Մեղք որ Հովը մոլեգին է այսքան։ Սատանան տանի՛, անիծեալ Հովը, կանչեց առաջնորդը։

Անանիա մտածեց Մարգարիտի տուած խոստումին վրայ.

«... Սարտենիոյ ամէնէն բարձրը գագաթէն քեզի բարեւ մը պիտի ղրկեմ։ Երկինքի պիտի պռոամ քու անունդ եւ իմ սէրս, ինչպէս պիտի ուզէի աշխարհի ամէնէն բարձր գագաթէն պռոալ, որպէսզի բովանդակ երկիրը չփոթէր...»

Իրեն թուեցաւ որ Հովը կը տանէր սիրտը՝ ճչեններճէնթուի կրանիտեայ Հսկաներուն զարնելով զայն։

* * *

Կը յուսար որ վերադարձին մայրը կը գտնէ այրի կնոջ մօտ։ Շին առաջնորդին մօտ թողլով՝ անձկութեամբ անցաւ ամայի գիւղէն եւ կանգ առաւ կրագիհայի սեւ դրան առջեւ։ Իրիկունը տխրագին կ՚իջնէր իրերուն վրայ, Հովը մը կը փչէր մեղմօրէն քարուտ փողոցներէն, երկինք գունատ էր, կարծես թէ աշուն էր։ Անանիա կանգ առաւ դրան առջեւ եւ մտիկ ըրաւ։ լռութիւն։ Ճեղքուած քներէն կը տեսնէր կրակին կարմիր փայլը։ Լռութիւն։

Անանիա ներս մտաւ, տեսաւ պառաւը միս, մինակ որ կը մաներ սովորականին նման անտարբեր, Հանգարտ ուրուականի մը պէս։ Կրակին վրայ կ՚եռար սրճամանը, փայտէ շամփուրէ մը անցուած ոչխարի միսի կտորէ մըկը կաթէր իւղը տաք մոխիրին վրայ։

— Ի ուրե՞ն...

— Համբերութիւն տա՛ս, վստահելի մէկը չգտայ որ ղրկեմ մինչեւ Հոն։ Զաւակս գիւղը չէ։

— Հապա կառապա՞նը։

— Համբերութի՛ւն ըսի քեզի, ըսաւ պառաւը ոտքի ելլելով եւ իլիկը վար դնելով։ Ճիշտ, կառապանին ըսիոր մօրմէդ խնդրէ վաղն անպայման Հոս գալու։ Իրեն ըսի. «Իմ անունովս խնդրէ իրմէն որ գայ, որովհետեւ կարեւոր Հաղորդելիք մը ունիմ։ Պիտի չըսես որ Հոս է Անանիա Ատոնզուն։ Գնա՛, տղաս, թող աստուած քեզ վարձատրէ որովհետեւ գթութեան գործ մըն է որ կ՚ընես»։

— Հապա ի՞նքը, ի՞նքը։

— Ինքն ալ խոստացաւ կառքով Հոս բերել։

— Ո՛չ պիտի չգայ, պիտի տեսնես, ըսաւ Անանիա մտահոգ։ Գէշ ըրի անձնապէս չերթալով, թերեւս փախի... բայց գեռ ժամանակ կայ։

Կ՚ուզէր անմիջապէս մեկնիլ, բայց յետոյ Համոզուեցաւ եւ մնաց։

Ուրիշ տխուր գիշեր մըն ալ անցուց։ Հակառակ յոգնութեան քիչ քնացաւ,— այն կարծր խշտեակին վրայ ուր թշուառօրէն ծներ էր եւ որուն վրայ մեռնիլ պիտի ուզէր նոյն գիշերը։

Հովը կը մռնչէր տանիքին վրայ եւ Անանիային կը յիշեցնէր տխուր մանկութիւնը, հեռաւոր սարսափները, ձմեռ գիշերները, մօրն իրեն փարիլը՝ աւելի վախէն քան թէ սէրէն։ Ո՛չ, մայրը սիրած չէր զինքը, ինչո՞ւ խաբուիլ։ Գիտէր, կը զգար ասիկա եւ մահացու տխրութիւն մը կը պատէր սիրտը, յանկարծական կարեկցութիւն մը կը զգար մօրը Հանդէպ որ զոհն էր ճակատագրին եւ մարդոց։

Եթէ այդ գիշեր Հասնէր, մինչդեռ Հովին ձայնը Անանիայի սրտին մէջ կ՚արթնցնէր գթութեան եւ սարսափի յոյզեր՝ գորովով պիտի ընդունէր, բայց գիշերն անցաւ եւ նոր օր մը ծագեցաւ, որ տխուր էր Հովին պատճառով, կեանքին ամէնէն տխուր եւ անհանդարտ ժամերը կ՚ապրէր։ Դիզգերեցաւ գիհներուն մէջ կարծես Հովէն մղուած, խմեց բաւական քանակութեամբ, օղի, վերադարձաւ տնակը, նստաւ կրակին մօտ՝ տենդի սարսուռէ բռնուած եւ չղայնացած։

Կրացիան ալ անհանգիստ էր տան մէջ Հոս ու Հոն կը պտտէր եւ կառքին գալէն մէկ ժամ առաջ Ոլին դիմաւորելու գնաց։ Մեկնելէն առաջ խնդրեց Անանիային որ Հանդարտի։

— Նայէ մայրդ կը վախնայ քեզմէ...

— Գնա՛, ըսաւ արհամարհանքով նոյնիսկ պիտի չնայիմ իրեն, քանի մը խօսք պիտի ըսեմ։

Մէկ ժամէն աւելի անցաւ։ Անանիա դառնութեամբ կը յիշէր այն քաղցր ժամը երբ Ցատանային կը սպասէր։ Մինչդեռ կը սպասէր Ոլիի գալուստին, տխուր ժամանում որ միանգամընդմիշտ վերջ պիտի տար իր տառապանքներուն, մէթին փափաքէ մը կը լափուէր. եթէ մայրը չհանէր, նորէն փախած ըլլար, յաւերժապէս անհետացած։

(Շար.) Թարգմ.՝ ՀԵՒԹՈՒՄ

համար Ուկրայնայի սովահար շրջաններու բնակիչները, Լաթվիոյ հաղորդակցութեանց նախարարութիւնը կը հաղորդէ թէ՝ հոկտ. 25ին 12,500 թոնս ռուսական հաճար անցաւ Լաթվիոյ սահմանագլուխէն դէպի Գերմանիա։ Տեղական խորհրդային Ռեւտրական Պատուիրակութիւնը կը յայտնէ թէ այս ամիս 15 հազար թոնս հաճար արտածուեցաւ եւ արտածումը պիտի շարունակուի նոյեմբերին։

Այս արտածումի լուրերը Մոսկուա հասած ըլլալով, դժգոհութիւն առաջ եկած է ժողովուրդին մէջ, որ սեւ հացին համար քառապատիկ աւելի սուղ կը վճարէ քան անցեալ տարի, իսկ ճերմակ հաց կարելի է ձեռք ձգել միայն բժշկական դեղագրով եւ մանաւանդ փուռէ մը, որ հաց կը հայթայթէ պանդոկներուն եւ հիւանդանոցներուն։

Մոսկուայի մամուլին մէջ ո՛չ մէկ բառ կը գրուի ցորենի արտածումին մասին։ Թերթերը կը հաղորդեն միայն թէ հունձքը լաւ եղած է Սիպերիոյ շրջանին մէջ եւ կառավարութիւնը կը յուսայ պարենաւորել կեդրոնական Ռուսիան։ Այս յոյսերը կարելի չէ իրականացնել. քանի որ փոխադրութեան դիւրութիւնները բաւարար չեն։ «Պրաւդա» կը գրէ թէ Սիպերիոյ դաշտան երկաթուղիի կայարաններուն մէջ բացօթեայ ամբարուած ցորենները շատ քիչ միայն ծնասուած են, աշունը չոր անցնելուն շնորհիւ։

Համայնավար կուսակցութեան կեդրոնական կոմիտէն այժմ կը ղբաղի ցորենի խնդրով եւ արտակարգ միջոցներ կը հրահանգէ։ Պարենաւորման պատասխանատու պաշտօնեաները պիտի բանտարկուին եւ գնդակահարուին՝ եթէ հակառակ գործեն տրուած հրահանգներուն։

Անդրսիպերիական երկաթուղին օրական 3000 թոնս ցորեն կը փոխադրէ։

Ցէփլինի ճամբորդութենէն յետոյ

«Կոմս Ցէփլին»ի հրամանատար Ցոքթ. էքէներ յայտարարեց մամուլին.

—Երկու ճամբորդութիւններուն հետեւանքով եկայ այն եզրակացութեան թէ՝ ցէփլինը, իր ներկայ վիճակին մէջ, անյարմար է կանոնաւոր ճամբորդի սպասարկութեան համար Եւրոպայի եւ Ամերիկայի միջեւ։ Նախ՝ այս օդանաւը շատ դանդաղ է։ Պէտք է որ ժամական 20 քիլոմեդր աւելի արագութիւն ունենայ։ Երկրորդ՝ պէտք է շինուի աւելի հաստատուն, որովհետեւ թէեւ այս անգամ յաջողեցանք անվտանգ հասնիլ, սակայն շինուածքը շատ տկար է։ Ներկայիս օդանաւային ճամբորդութիւնները միշտ վտանգաւոր են, ու թէեւ մենք յաջողեցանք՝ պարզապէս անոր համար էր, որ նախապէս զգուշական բոլոր միջոցները ձեռք առած էինք։ Շատ բան սորվեցայ այս երթեւեկէն, ի մէջ այլոց ա՛յն թէ ի՞նչ փոփոխութիւններ պէտք է մտցնել՝ ամէն վտանգ անհետացնելու համար։ Կարելի է բացարձակապէս ապահով օդանաւ մը շինել. սակայն անիկա պէտք է աւելի մեծ ըլլայ եւ գործածէ աւելի զօրաւոր շարժիչ մեքենաներ, որպէսզի կարենայ թռչիլ փոթորիկին մէջէն եւ ոչ թէ ստիպուի խուսափիլ անկէ, ինչպէս մենք ըրինք»։

*** Ցէփլինի ճամբորդութեան համար ընդհանուր ծախք եղաւ 344.000 տոլար։ Հասոյթն է՝ 256,018 տոլար, որուն 114,000ը 38 ճամբորդներէ (իւրաքանչիւրը 3000 տոլար), 144,418՝ տոլար թղթատարէ, 66,400 տոլար՝ Հըրսթի մամուլին հաղորդուելիք լուրերու մենաշնորհէն, 31,200 տոլար՝ ուրիշ թերթերէ։

*** Ոչ միայն Գերմանիայէն, այլ աշխարհի չորս կողմէ շնորհաւորական հեռագիրներ կը տեղան Տոքթ էքէների։ Ֆրանսայի օդանաւային նախարար Լօրան Էյնաք եւս շնորհաւորական հեռագիր մը ղրկեց։

Նախագահական ընտրութիւնը

Երեքշաբթի օր Ամերիկայի մէջ տեղի պիտի ունենայ նախագահական ընտրութիւնը։

Այժմէն Նիւ Եորքի սակարանին մէջ սկսած են մեծ գրաւները։ Միջնորդները տենդոտ գործունէութեան մէջ են։ Գրաւները կ'ըլլան, օրինակ հետեւեալ ձեւով.— 10,000ի դէմ՝ 14 հազար տոլար՝ որ Նիւ Եորք նահանգին մէջ պիտի ընտրուի Սմիթ։ Կամ 5000ի դէմ 7500 տոլար՝ որ Մասաչուսէցի նահանգին մէջ Սմիթ մեծամասնութիւն պիտի շահի։

Ընդհանուր կարծիքն այն է թէ պիտի ընտրուի Հէրպըրթ Հուվըր՝ հանրապետականներու թեկնածուն։ Սակայն Սմիթի ընտրութեան համար եւս մեծ յոյսեր կան։

Այս անգամուան ընտրութիւնը տարօրինակ պիտի ըլլայ։ Ամերիկեան թերթ մը կը գրէ թէ՝ բազմաթիւ Հանրապետականներ, որոնք ոգելից ըմպելիներու գործածութեան կողմնակից են, պիտի քուէարկեն ի նպաստ ոամկավար թեկնածու Սմիթի։ Միւս կողմէ մաքրակրօն բողոքական ոամկավարներ չուզելով ընտրել կաթոլիկ Սմիթը, իրենց քուէն պիտի տան հանրապետական թեկնածու Հուվըրի։

Ընտրութեան վերջնական արդիւնքը յայտնի պիտի ըլլայ չորեքշաբթի իրիկուն միայն։

Ընդհարում Սուրիոյ սահմանին վրայ

Մարտինէն կը հաղորդեն թէ Նիսիպինի մօտերը ընդհարում մը տեղի ունեցած է թուրք ոստիկան - զինուորներուն եւ մաքսանենգներու միջեւ։ Ընդհարումը մէկուկէս ժամ տեւած է եւ մաքսանենգները 14 բեռնաւոր էշեր թողուցած են։

Մաքսանենգներէն մէկը սպաննուած է։

Իտալիա կը զիջի Ալպանիան

«Նիւ Եորք Հէրըլտ»ի մէկ թղթակիցը, որ վերջերս պտոյտ մը կատարեց Ալպանիոյ մէջ, կը գրէ թէ հակառակ պաշտօնական հերքումներուն, այս երկիրը խիստ մեծ կապերով կապուած է Իտալիոյ։

Այսպէս օրինակ, Իտալիա Ալպանիոյ հայթայթած է 18 միլիոն տոլարի զէնք ու պատերազմական իրեղէններ, ինչ որ միջոց կուտայ թագաւորին, 300,000 հոգինոց բանակ մը սպառազինելու։ Շքոտրայի մէջ, ուր կեդրոնացած է ալպան բանակը, Իտալիա հիմնած է զինուորական սքանչելի հիւանդանոց մը։ Եւ Իտալիոյ օժանդակութեամբ Ալպանիա օրէ օր իրական ամրութիւն մը կը դառնայ։

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՊՈԼԻՍ 1880ԻՆ

THÉ YAVROU ▣ ԹԷՅ ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՍՆՏՈՒԿՈՎ ԵՒ ԾՐԱՐՈՎ ԹԷՅԵՐ

ԸՆՏԻՐ ՀՈՏԱՒԷՏ ԱԽՈՐԺԱՆ

ՃԵՐՄԱԿ ԾԱՂԻԿ (Ագ-Դուրուգ) ԹԷՅԵՐՈՎ ԽԱՌՆՈՒՐԴՆԵՐ

Պահանջեցէք մեր Թէյերը ամենուրեք՝ Ֆրանսայի եւ գաղթավայրերու մէջ

ՀԱՍՑԷ՝ Comptoir des THÉS YAVROU

23 Rue Senac, MARSEILLE եւ 29 Ave. Trudaine, PA

Tél. MANUEL 25 - 27 Tél. TRUDAINE 53 -

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը

ՎԻՎԻԷի ՄԷՋ

Նախածեռնութեամբ «Ընդրանիկ» խումբի։ Վաղը կիրակի։ Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ։

ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Վաղը կիր.-կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին քաղաքապետարանի սրահին մէջ։ Կը խօսի՝ ընկ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ։

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ։ *Մուտքը ազատ է*

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Մարսէյլի Տրամաթիք Ստուդիան ղեկավ. Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆԻ 10 Նոյեմբ. Շբ. երեկոյ ժամը 8.30ին, 84 Rue Chape, պօն թէաթրի մէջ Առաջին անգամ կը ներկայացնէ Մ. Մարուքեանի՝

ԽԱԽԱՐԻ ՄԷՋԷՆ

Կը մասնակցին՝ Տիկ. Տիկ. Սիրուշ, Սօնիա, Ակաեան, Պ. Ս. Ազարեան եւ Ստուդիայի լաւագոյն ուժերը։

ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ՄԱՆՕԹ.— Նոյն ներկայացումը՝ վալանսի մէջ Նոյեմբեր 17ին, իսկ վիէնի մէջ՝ Նոյեմբեր 18ին։

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՓԵՐՈՒ ԵՒ ՍՏԱՄՈՔՍԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներով ցաղացաւ, Ջղացաւ (Sciatique), Նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկրաթեքութիւն (Rachitisme) եւայլն։

16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 73-67

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 եւ 2—7

Հ. Ց. Դ.

Պուա-Քոլոնպի *Շոպոզոն կոմիտէի ժողովը՝ այսօր շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին ծանօթ հաւաքատեղին։*

Փարիզի *Պէլվիլի կոմիտէի ժողովը՝ այսօր շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 131* Fbg. du Temple։ *Նիւթ՝ «Թուրքիոյ հարցարան»ը։ Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։*

Ալֆորվիլի *Ս. Մինասեան կոմիտէի ընկերա - համակրական ժողովը՝ վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին 72* Rue Etienne Dolet.

Խսի-լէ-Մուլինոյի *Վռամեան ենթակոմիտէի ժողովը՝ վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 9.30ին սովորական հաւաքատեղին։ Բոլոր ընկերներէն կը խնդրուի ներկայանալ անդամատուրով։*

Լիոնի *Պատ. Միութեան Ընկերական Ընդհ. ժողովը՝ վաղը առաւօտ ժամը 10.15ին Գրադարանի Սրահը։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։ Բացակայողները նկատի կ'առնուին։ Ժողովէն յետոյ ընկ. Արարատ-Մինոյէ կը խօսի՝ «Միացեալ եւ Անկախ Հայաստան» նիւթի մասին։*

Պէլֆորի *Վաղգէն կոմիտէի ժողովը՝ վաղը կէս օրէ վերջ ժամը 2ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Վիէնի Կ. Թաչի *ժողովը՝ վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 10ին Հայ ժողովրդային լսարանին մէջ։ Ներկայ կ'ըլլայ Ա. Ջամալեան։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։*

ՎԱՐՁՈՒ Է *Օդասուն և կահաւորուած սենեակ մը, ամսուր մէկ կամ երկու անձի համար Պուա Քոլոնպի կայարանին մօտ։ Դիւրամատչելի գին։ Դիմել՝ Դ. Մելքոնեանի* 3bis Rue Ferrand, BoisColombes.

ALLIANCE FRANÇAISE

101 Bld. Raspail, Paris

Ֆրանս. լեզուի դորձն. վարժարան 1.— Ֆրանս. դասընթացք, 16 ժամ գործ. ուսուց. ֆրանս. եւ թարգմ. օտար լեզուներէ։ 17 դասախօսութ. մէկ գեղար. շրջուն-դասախօսութ.։ Ամիսը 165 ֆր., 4 ամիսը 425ֆր.։ Մասն. քարտեր միայն դասախօսութեանց համար՝ ամիսը 65 ֆր.։ 2.—Գեշերային դասընթացք՝ շաբաթը 5 անգամ, Բշ. Գշ., Դշ., Եշ. եւ Ուր. ժամը 20-22։ Դշ. օրերը միայն առեւտր. ֆրանս.ի։ Ամիսը 100 ֆր., 4 ամիսը 325 ֆր.։ Տեղեկութեանց Կեդր. դիմել՝ առօրէն Robert Dupouey, 101 Bld. Raspail, Paris.

ԲՆԱԿԱՐԱՆ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Երեք սենեակնոց բնակարան մը կը փնտռուի Պիւթ Շումոնէն քատէ, կամ կառ տը լ'Էսթի եւ կառ տիւ Նօռի մօտակայ արուարձաններուն մէջ (ի հարկին 5—6 սենեակնոց փավիյեօն)։ Տեղեկացնել «Յառաջ»ի։

ՕԳՏՈՒԵԼՈՒ ԱՌԻԹ ՄԸ ԹԼԼԷՄԷ ՁԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐ

Միայն երկու շաբաթուան համար։ Գինն՝ 10 ֆրանք։

Մեծաքանակի համար ժամանաւոր զեղչ։ Դիմել՝ KHATCIKIANի, 65 Rue St. Anne, Paris (2e). *Թէլ.* Central 76-64։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ *Թրիքոթաժի լաւ գործաւորուհիներ։ Լաւ վճարում։ Դիմել՝ Օր. Սուրբլուսեանի,* 1bis Passage Kuszner, Belleville, Paris (19e).

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմարիկ.) եւ վարիսի։ Մասն. լսելութեան։ Խորհրդատու եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, Կիրակի 9—12։

ԾԱԽՍԻ Է *կաշաւորուածքաքուր երկյարկանի սրճարան-ճաշարան մը 6 կտորէ բաղկացեալ (2 սենեակ, սրահ եւայլն)։ Մանրամասնութիւններու համար դիմել՝* A. Koumrouyan, Restaurant Azadamart, Rue Grammont. Pont-de-Cheruy (Isère).

ԾԱԽՍԻ Է *մեկնումի պատճառաւ սափրիչի խանութ մը* Denfert-Rochereau *թաղին մէջ։ Վարձք տարեկան 2500 ֆր., կանխիկ 10,000 ֆր.։ Մանրամասնութեանց համար դիմել՝* Berberianի, 16 Rue Lalande, Paris (14).

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

E. STEFIKI

վկայեալ իրաւագէտ, քաղաքականգիտութեանց վարժարանէն։

106 Ave. Kléber, Paris (16e)

Հեռ. Passy 72.56

ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ ամենակարճ միջոցի մէջ ֆրանսա մտնելու (AFFIDAVIT), ինչպէս նաեւ ինքնութեան թուղթերու օրինական գործողութիւնները։

Կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 4—7.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: E. SOUVIGNY

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆ

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

15 Rue de la Huchette, Paris Ve. *Մէթրօ Սէն Մի*

Կը պատրաստենք կարագ իւղով թերթանուշ (փաքլաւա) եւ փաքլավաի թերթեր։ Նոյնպէս թէյ քաատայիֆ եւ համ, լօքմա, քուրապիէ, լոքում և ամէն տեսակ անուշեղէններ։

BANQUE COMMERCIALE DU LEVANT

O. MAGARIAN

18 Rue Laffite, PARIS (9e) Tél. PROV. 3

Հայ առեւտրական տուներու գործառնութիւնները դիւրացնելու նպատակով Հաստատուած դրամատունս, կը ստանձնէ դիւրատար մանրներովզեղչեալ առեւտրական մուրհակներ եւ բանալ ընթացիկ հիւներ, նոյնիսկ ամենափոքր գումարներու համար։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ EXCLUSIF

ՀԱՑԵՐԷՆ, ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ, ՅՈՒՆԱՐԷՆ

ԲԼԱՔՆԵՐՈՒ ԳԻՆ 18 ֆր.

Պէլվիլի Ճանօթ հայ Նպարավաճ

Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ

28 Rue Lesage, PARIS (20e)

Métro Belleville Tél. Ménil.

Ձոխ մթերք Թէ նախկին եւ Թէ ամենավերջին եղանակներու նորագոյն եւ նուագուած նշանաւոր երգիչներէ, կազէլ, շարգը, խմերգ եւայլն։ Հայերէն հոգեւոր, աշխարհիկ եւ գեղջուկ երգեր՝ Թէ եւ Թէ խմբերգ։ Տպուած ցուցակը ձրի է։

Ինչպէս նաեւ բօրդաֆիփ լաւ կրամոֆոններ եւ արեւելեան նպներու լաւագոյնը ամենազեղչեալ գիներով։

MAISON AFÉYAN

ՊԷԼՎԻԼԻ ՄԷՋ ԲԱՑՈՒՄԱՄ Է

9, Rue Jouye-Rouve -o- PARIS (20e)

Անմրցելի գիներով կը վաճառուի ձերմակ եւ գոյնզգոյն պիկէ ուղղակի կը ստանայ Պուլկարիայէն։ Նոյնպէս կը ծախուին տրիկոտաժ ամէն տեսակ նպարեղէններ։

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՉՏԵՍՆՈՒԱԾ ԶԵՂՔ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԻԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ՆՈՅԵՄԲԵՐ 15

ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ԱՅՍ ԲԱՑԱՌԻԿ ԱՌԻԹԷՆ

200 ՖՐԱՆԷՈՒ ԳԻՐՔ 100 ՖՐԱՆԷՈՒ ՓՈԽԱՐԷՆ

ԿԱՄ ԸՆՏՐԵՑԷՔ 100 ՖՐԱՆԷՈՒ ԳԻՐՔ՝ 60 ՖՐԱՆԷՈՒ ՓՈԽԱՐԷՆ

Վարդանանք 5, դատապարտեալը եւ երազի մը գինը 7, ուկէս պորտի ժառանգ մնացած մնտուկը 4, Ինոյշ 5, Ջունի 7.50, Հարուածը 3, մակաբոյծը 6, Զգայատես կին 3, Ապերախտ գրագիրը 5, մահացու համբոյրը 2, Օքաքէնի բամտութիւնը 9, Սիքլօպ 2, ձակատագրի փուշին վրայ 3, սիրուերտուք 3, Մելիխա Նուրի հանուր 5, Հայաստանի նկարուն ալմանախը 40, ձշմարտութիւնը գէմալական քաղաքականութեան մասին 5, երգեցողութիւնք Ս. Պատարագի 5, Աղջկան մը տակարանը 5, խնդամոլիկ աղջիկը 5, Արշին մալ ալան 5, զահան 10, թիապարաը 4, Պատկեր. լուսանկարչութիւն 10, մառօտ լուսանկարչութիւն 3, ձեպընթաց նորածինը 2, տորա 10, Աբբայ Քոնստանդէն 10, Նոր մանկապարտէզ (մանուկներուն առաջին գիրքը)6, Դրպանի Ֆրանս.ի ուղեցոյց

Դիմել՝ Madame SÉVOUNI, 31 Rue Kléber, Issy-les-Moulineaux (Seine).

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ցէր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Ա գէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն երեք. եւ Շաբաթ 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՆՈՐ ԳԻՐՔԵՐ ՆՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

25 ՖՐ.Ի ԳԻՐՔ ԱՌՆՈՂԻՆ 5 ՖՐ.Ի ԳԻՐՔ ՆՈՒԻՐ, 50 ՖՐ.Ի ԳԻՐՔ ՀԱՄԱՐ 10 ՖՐ.Ի ԳԻՐՔ ՆՈՒԻՐ ԿԸ ՏՐՈՒԻ

Թիապարտը 25 ֆր., Թորոս Լեւոնի (կազմուած) 35, Ա ֆանմանն եւ Ասատը 25, Հին Աստուածները 15, Խորտակ կինքներ 30, Թէրէզ Րաքէն (Է. Զօլա) 20, Ցարուհիին (Է. Ցոտէ, 2 հատոր) 30, Վարժապետին աղջ 50, ձէք (Ա. Ցոտէ, 2 հատոր) 30, Վարժապետին աղջ Խասգիւղի քնաշրջիկը 10, վերջին բաժակը 10, կրաց Տք. Քիւբին խրտուիլակները 10, Ալիսի սիրահարը 15, Լիլիթն ու Արտակը 10, Աքլոր եղբայր 6, Սգապսակ շա նի 5, Սիֆիլիզ 2, ջերմամիզութիւն 2, Հայ. քերական 1, րաններ՝ 3, 5, 6, 10, 12.50, 25 եւ 30 ֆր., երազահանն 10 եւ 12, ֆրանս. խօսակցութիւններ 6, 8 եւ 10 ֆր.։ Նո կոմիտաս վրդ.ի, Սիւնիի, Չուհաճեանի, Սրուանձտեանցի կիրեանի, Համբարձումեանի, եւայլն։

Ուղուած դիրքերը կրնանք կազմուած յանձնել 4—5 ֆր. թեամբ, ըստ գրքի մեծութեան։ Մուխիւններու եւ գրա ներու մասնաւոր եւ բացառիկ զեղչ։ Գրացուցակը ձրի կուի պահանջողին։

Դիմեցէք՝ L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris

ՀԱՐԱՉ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ 4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1928

4 NOVEMBRE 1928

ՏԱՐԻ Թիւ 795 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԱՅԻ ԽՕՍՔ

...ել ՈՒ ՃԵՐՄԱԿ ԽԱՂԵՐ

...ել ընդհանուր գիծերով ներկայացուցինք իտալական ...քա» հանդէսին ուշագրաւ տեսութիւնը, — «Կովկասի ...ները եւ կովկասեան հարցը»:

...պէս կարդացին ընթերցողները, իտալացի հեղինակը ...ց կը պաշտպանէ ոչ միայն կովկասի ժողովուրդներուն, ...ուկրայնայի եւ Թուրքեստանի անկախացումը եւ անկա...ւթիւնը: Թեր կը կանգնի ծրագրի մը որ հիմնուած է Ռու...ի քայքայման վրայ:

...չ ծրագիրը, բայց տեսակ մը նորութիւն է սեւ շապի...ի իտալիոյ այս քաղաքականութիւնը:

...ցեալ սեպտ. 8ին, «Յառաջ»ի մէջ հրատարակուեցաւ ...անութիւն մը, «Թուրքիա, Իտալիա եւ Անգլիա», քաղ...ուս միապետականներու Փարիզի օրկանէն: Յօդուածա...ր քալածանօթ կ'երեւայ Արեւելքի գործերուն, կը բա...եր թէ Անգլիա, Հնդկաստանի ճամբուն վրայ «պատնէշ...ատեղու մտահոգութեան մէջ, կանգ առած է Թրքա...պարիսպին վրայ». իսկ Իտալիան ալ, հրաժարելով իր ռազ...ն քաղաքականութենէն, Թուրքիոյ հանդէպ կը հետեւի քաղաքականութեան զոր թելադրեց Զէմպրլէն, յատկապէս ...ցնելով Մուսոլինիի հետ:

— «Նորէն վերակազմուեցաւ այն վիճակը ուր կը գտնուէին ...ական պետութիւնները Թուրքիոյ հանդէպ, նախ քան պա...մը, սա տարբերութեամբ որ, Գերմանիոյ դերն անցաւ Ի...ոյ:

...նագան առիթներով բացատրած ենք արդէն թէ՝ իտալա...ղ դաշնագրին կնքումէն ի վեր, Հռոմ յայտնապէս կը ...այդ նոր դերը, իբրեւ հովանաւորը եթէ ոչ իսլամի, ...մաթրքական ձգտումներու: Տակաւին անցեալ օր, իտա...կարեւոր օրաթերթ մը, «Ճորնալէ տ'Իթալիա»ն, հրապա...կ'ամբաստանէր Ֆրանսան, թէ Թշնամական զգացումներ ...ցանէ Թուրքիոյ դէմ.

— «Ֆրանսան չարաչար կը գործածէ իր աւանդական աս...անութիւնը Թուրքիոյ սահմանամերձ սուրիական գաւառ...ի վրայ, կ'ընդունի եւ տեղ ալ կուտայ Թրքական հոդամասե...ախստական Հայերուն եւ փիւրտերուն, որոնք կը կազմակերպ...կը շարժին, հրոսախումբեր կը կազմեն, քէմալական վար...իչը նեղելու համար»:

Հետաքրքիրները կրնան նորէն կարդալ «Յառաջ»ի հոկտեմբեր ...իւր:

Ուրեմն, Թուրքիոյ կողքին են Անգլիան եւ Իտալիան, կով...անջատելու եւ շարք մը նոր պետութիւններ կազմելու ...ր: Ուրիշ խօսքով, Ռուսաստանը դէպի հիւսիս-արեւելք ...ւ բուն ռուսական սահմանագծի մը մէջ ամփոփելու, ...ժաջնելու համար:

Այս ծրագրին դէմ է Ֆրանսան: Ո՛չ: Միայն թէ՝ տարբեր ...մ կը քալէ: Այդ մասին ալ պակաս չեն փաստեր, բայց ...իշենք միայն Պոլսոյ «Վագըթ» լրագրին (20 հոկտ.) մէկ ...իւնը, որ թարգմանուեցաւ «Յառաջ»ի մէջ (1 նոյ.):

Թուրք թերթը, պարզելով լեհ մարշալ...ի ճամբորդութիւնը դէպի Ռումանիա, Ֆրանսացի զօրա...ի Ռօնի պետոյտները պալքանեան երկիրներու մէջ, Պեսա...ոյ եւ Ուկրայնայի խնդիրները, դիտել կուտար.

— «Անոնց պատճառ չէ որ Ֆրանսան զօրաւոր զինակցու...մը կ'ուզէ կազմակերպել եւ Լեհաստանն ու Ռումանիան իր ...ը գրաւելով, առաջ կը քշէ գանոնք: Ֆրանսա իրեն համար ...ինական կը նկատէ Ռուսիոյ պզտիկնալը: Որովհետեւ այժմ ...ան աշխարհագրական եւ քաղաքական տեսակէտով գերմա...ական բարեկամն է: Զօրաւոր Ռուսիա մը կրնայ Լեհաստանը ...ը որ չէզոք մնայ Գերմանիոյ հանդէպ: Հետեւաբար, Ռու...կոր կտոր ընել՝ կը նշանակէ Ֆրանսայի ապագան ապա...

...այս մտահոգութեամբ, Ֆրանսան ալ կը պաշտպանէ ոչ ...Ուկրայնայի, այլ եւ «Թուրքեստանի, Ադրբէջանի եւ ...անի անկախութիւնը եւ զանազան կառավարութեանց ...ութիւնը՝ Սիպերիոյ մէջ»:

Ուրեմն, բոլոր նիզակները ուղղուած են Խորհրդային Միու...ւելի ճիշտ՝ Ռուսաստանի դէմ: Այսօր կարմիր վտանգն ...մանաւոր գոյն կուտայ այս քաղաքականութեան. բայց ...Ռուսաստան մը պակաս վտանգաւոր չպիտի ըլլայ Անգ...չքին՝ Միջին Ասիոյ եւ Հնդկաստանի ապահովութեան ...կէտէն. ոչ ալ Ֆրանսայի համար՝ Գերմանիոյ հանդէպ:

...յս մրցակցութեան շնորհիւ է որ, ինչպէս դարերու ըն...ին, Թուրքիան ոչ միայն ապահով կը զգայ ինքզինքը, ...կը դառնայ օգտագործելի ազդակ մը՝ մէկուն կամ միւսին ...ր. մէկուն եւ միւսին դէմ:

...այդ քաղաքականութեան հետքերուն վրայ կը քալէ «Պրո...ն. «Օրկան Կովկասի, Ուկրայնայի եւ Թուրքեստանի ժո...ղներուն ազգային պաշտպանութեան»: Օրկանը՝ Պոլսոյ ...մակերպուած Թուրք-Թաթար-վրացական կոմիտէին, ...վելէ մանաւորապէս Լեհաստանի հովանաւորութիւնը: ...ացայտ է որ, Կովկասի ժողովուրդներու ազատագրու...կախարդական դրօշին տակ, անոր երկայնքէն ու լայն...երեւան սեւ ու կարմիր ձեռքեր, պատրաստ՝ նոր աշ...ակալութեանց, այլ մանաւանդ մեղսակից ու ալակից՝ հա...քական խաղերու:

...արմիր թէ ճերմակ Ռուսերուն համար գաղտնիք չեն այս ..., բայց մինչ առաջինները քէմալական Թուրքիոյ հետ ...ած են իրենց բախտը, ի հարկին անոր վստահելով կով...ճերմակներն ալ սուլթան-խալիֆայական Թուրքերուն ...քը կը շոյեն, առ այժմ:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԼԱՏԻՆԱԿԱՆ ՏԱՌԵՐՈՒ ՎՏԱՆԳԸ

«Հայրենիք» խմբագրականի մը մէջ քննելով Թուրք Թերթի մը Թելադրութիւնը թէ ոչ-Թուրքերն ալ պէտք է ընդունին լատինական տառերը, հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ (18 հոկտ.).

— «Լատինական տառերու վտանգը Թերեւս այնքան ալ մեծ չըլլար հայութեան համար, եթէ ան սահմանափակուէր Թուրքիայով միայն, ուր թիւով շատ քիչ Հայեր են մնացեր, առանց այն ալ միշտ ենթակայ կամ ֆիզիքական ոչնչացման և կամ բարոյական փճացման ու ապազգայնացման:

Խնդիրը աւելի ծանրակշիռ հանգամանք կը ստանայ զըլխաւորապէս այն պատճառով, որ Կովկասի մէջ իշխող բոլշեւիկներն ալ տարիներէ ի վեր կ'որոճան լատինական այբուբենը Հայերուն պարտադրելու ծրագիրներ: Եւ, դժբախտաբար, քիչ չեն հայ կոմունիստներ ևս, որոնք ամէն գնով կ'ուզեն Թաղել մեսրոպեան գիրերը եւ հայ ժողովուրդի վզին բռնութեամբ փաթթել լատինական այբուբենը:

Ինչպէս յայտնի է, Ատրպէյճանի մէջ բոլշեւիկները քանի մը տարի առաջ արդէն ժողուցած են լատինական գիրերը: Հերթը Հայերուն եւ Վրացիներուն է այժմ:

Վրացիները, սակայն, ըլլալով իշխողները Կովկասի մէջ եւ աւելի մոլեռանդ ազգայնականներ, հաւանաբար շատ ալ չպիտի շտապեն իւրացնելու լատինական տառերը իրենց համար, բայց անկասկած Թուրք-Թաթարներու հետ գործակցաբար ոյժ պիտի տան հայ կոմունիստներուն, որպէսզի ասոնք օր առաջ վերջ տան հայկական ուրոյն գիրերուն եւ ընդունին ընդհանուր լատինական այբուբենը:

Եթէ, Թերեւս աւելի ճիշտը, երբ Քէմալ Պոլսոյ Հայերուն պարտադրէ լատիներէն տառերը, ապահովաբար բոլշեւիկները, Հայերն ալ մէջն ըլլալով, պիտի ծափահարեն Քէմալի այդ «յեղափոխական» քայլը եւս, եւ ատիկա առիթ մը պիտի դառնայ, որ իրենք ալ Կովկասի Հայերուն ընել տան «յեղափոխական» այդ նոր նուաճումը:

Ինչպէս շատ մը ուրիշ խընդիրներու մէջ, այնպէս ալ այս հարցին մէջ քէմալականները կ'ընթանան ու պիտի ընթանան բոլշեւիկներու հետ ձեռք ձեռքի տուած, եւ դեռ շատ մը նոր «յեղափոխական բարիքներ» պիտի հրամցնեն հայ ժողովուրդին, եթէ նոյնիսկ հայութիւնը բնաւ պէտք չունի նման «բարիքներու»:

ՄԵԾ-ԴՈՒՔՍ ՆԻԿՈԼԱ ԿԸ ՔԱՇՈՒԻ

Փարիզի ռուսերէն Թերթերուն համաձայն, մեծ-դուքս Նիկոլա Նիկոլայեվիչ, նախկին վերին հրամանատար ռուսական բանակներու, Փարիզի մօտ շուանեիի իր դղեակէն կը մեկնի Ընթիպ, միջերկրականի եզերքը, ուր պիտի քնակի այսուհետեւ իր կնոջ՝ մեծ-դքսուհի Ընաստազիայի հետ:

Մեծ-դուքս Նիկոլա կը մեկնի, որոշած ըլլալով վերջնականապէս հրաժարիլ քաղաքական ամէն գործօն դերէ:

Կարգ մը գրոյցներու համաձայն, մեծ-դուքսը շուանեիէն մեկնելէ յետոյ պիտի ստորագրէ իր հրաժարականը, իբրեւ գերագոյն պետ արտասահմանի ռուս տարագիր կազմակերպութեանց, իրեն վերապահելով գործօն դեր խաղալ, երբ յեղափոխութիւն մը ծագի Ռուսիոյ մէջ: Նիկոլա կը մեկնի առանց իր սպայակոյտին, ընկերակցութեամբ միայն իր քարտուղարին եւ բժիշկի մը:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Թուրքիոյ դրամատուներու աւանդները

Ազէնսի «Նոր Օր»ը կը գրէ (30 հոկտ.).—

Պոլսոյ մէջ գործող հելլէնական Թուրք իրաւաբարական ատեանը վերջերս շատ կարեւոր որոշում մը տուած է: Հելլէնահպատակ Միքալէդիս եւ Ալեքսանդրաքի Թուրք կառավարութեան դէմ դատ կը բանան, պահանջելով որ Քրէտի Լիոնէ դրամատան իզմիրի մասնաճիւղի գանձարկղներուն մէջ իրենց պահ դրած արժեթուղթ, գոհարեղէն դրամ եւ Թանկագին առարկաները վերադարձուին կամ փոխարժէքը վճարուի կառավարութեան կողմէ:

Դատարանին դիմում կատարուած է 1926ի յուլիս 12ին ու խնդրոյն եզրակացութիւնը ձեռք բերուած է դեռ քանի մը օր առաջ:

Ամբողջ երկու տարի, Թուրք կառավարութեան փոխանորդը եւ պահանջատէրերը աշխատած են իրենց տեսակէտները պաշտպանել, պարզաբանել ու համոզել դատաւորները, որոնց մին յոյն է, միւսը Թուրք, երրորդը չէզոք՝ որ դատարանին նախագահն է:

Դատարանը շարք մը նկատումներու կարգին համոզում գոյացուցած ըլլալով որ պահանջատէրերուն Թանկագին առարկաները գրաւուած են Լօզանի դաշնագրին ստորագրութեան օրերուն, Թէ այդ առարկաները կը նկատուին ստացուածք իրաւագիտական իմաստով, Թէ Լօզանի դաշնագրին տրամադրութիւնները բոլորովին իրաւունք կուտան պահանջատէրերուն, տիրանալու իրենց ստացուածքին, կ'որոշէ որ Թուրք կառավարութիւնը նոյնութեամբ վերադարձնէ ցանկով ցոյց տրուած առարկաները կամ վճարէ անոնց փոխարժէքը:

Վճռին դէմ արտայայտուած է Թուրք դատաւորը, որը ենթարկուած է մեծամասնութեան կամքին:

Թուրք նոր տառերուն շուրջ

Երէկ գրեցինք Թէ Էնկիւրիի Ազգային Մեծ ժողովը իր բացման նիստին մէջ իսկ միաձայնութեամբ ընդունեց լատինական տառերով նոր այբուբենը: Քուէարկուած օրէնքը կ'որոշէ որ՝ 1.— Դեկտեմբեր 1էն սկսեալ բոլոր հրատարակութիւնները, ծանուցումները եւլն. պարտաւորիչ կերպով պիտի կատարուին նոր գիրերով. 2.— Կառավարական, հանրային եւ մասնաւոր հիմնարկութիւնները ստիպուած են այսօրուընէ իսկ ընդունիլ նոր տառերով խմբագրուած ամէն գրութիւն: Նոր գիրերը այս հիմնարկութիւններուն համար պարտաւորիչ պիտի ըլլան 1929 յունուար 1էն սկսեալ: Սակայն եւ այնպէս հին տառերով գրութիւնները, ինչպէս նաեւ գիրքերը պիտի ընդունուին մինչեւ 1929 յունիս 1:

Մուսթաֆա Քէմալի բացման ճառը տեւեց 40 վայրկեան: Խորհրդարանը լեցուած էր մեծ բազմութեամբ, որ շատունակ կը ծափահարէր: Արտաքին քաղաքականութեան մասին խօսելով ըսաւ.

— Ուղղամտութիւնը եւ երկրին ապահովութեան պահպանումը կ'առաջնորդեն Թուրքիան, որ փափաքելով ինք իր ձեռքով պահպանել խաղաղութիւնը եւ երաշխաւորել իր ապահովութիւնը, կ'աշխատի ցամաքի, ծովու եւ օդի իր ռազմական ուժերը պահել այդ անհրաժեշտութեան համապատասխան մակարդակի մը վրայ եւ դաշինքներ կնքել միւս ազգերուն հետ:

Մ. Քէմալ աւելցուց Թէ այս տարի պիտի հիմնուի նաեւ Պետական Դրամատունը: Խօսելով տնտեսական կացութեան վրայ, նախագահը շեշտեց Թէ անհրաժեշտ է երկաթուղիներ և ճամբաներ շինել, ինչպէս նաեւ ծրագիրներ կազմել՝ ողողումի համար: Նոր տառերու ընդունուելուն մասին խօսեցաւ ամէնէն վերջ:

Ճառէն յետոյ Ազգային Մեծ ժողովի նախագահ վերընտրուեցաւ Քեազիմ փաշա:

Նախարարական տագնապ Ռումանիոյ մէջ?

Նախարարական տագնապի մը լուրերը կը հասնին Պուքրէշէն: Ինամակալ ժողովը, որ երկիրը կը կառավարէ յանուն Մանուկ Միքայէլ Թագաւորին, վերջնապէս պահանջած է վարչապետ Վինթիլա Պրըթեանուէն, որ ներկայացնէ հրաժարականը, քանի որ ազատական կուսակցութիւնը այլեւս չի ներկայացներ երկրին կամքը: Կ'ըսուի Թէ վարչապետը մերժած է հրաժարիլ, Թոյլ չտալու համար որ գիւղացի կուսակցութիւնը անցնի իշխանութեան գլուխ: Ինամակալներէն ծերունի Պզտիւկան, գերագոյն ատեանի նախագահը՝ դիտել տուած է որ եթէ Պրըթիանու չհրաժարի, ծանր տագնապ մը պիտի ծագի:

Միւս կողմէ փրոֆ. Նիկոլա Եորկա Խորհրդարանին մէջ յարձակողական բուռն ճառ մը խօսեցաւ Պրըթիանուի կառավարութեան դէմ: Այժմ իբրեւ ընդդիմադիր ճնացած է միայն փրոֆէսէօրին կուսակցութիւնը, քանի որ Գիւղացի կուսակցութեան երեսփոխանները գաղտնի եւ առանձին նիստ կը գումարեն, մերժելով ազատականներուն հետ կողք-կողքի նստիլ Խորհրդարանին մէջ:

Ուրիշ հեռագրի մը համաձայն, Ինամակալ Խորհուրդին նպատակն է դեկտեմբեր 1էն առաջ կազմել միացեալ կառավարութիւն մը, որուն մէջ լայն տեղ ունենայ նաեւ Գիւղացի

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ՏԻՏՂՈՍ ԵՒ ՇՔԱՆՇԱՆ

Եւրոպայի այն երկիրները, որոնք ընդհանուր պատերազմէն ետք ցաւի օդափոխութեան ղրկեցին իրենց Թագաւորները, ամառուան եւ ձմեռուան համար, այսօր կը գոռան կարծեմ իրենց այնքան պարզասիրութեան համար, մէկդի ձգելով ամէն տիտղոսի եւ շքանշանի դրութիւն:

Եւ ինչպէս գերման վայմարականները վերջերս նոր տեսակ շքանշան մը յօրինելու ետեւէ են, այնպէս ալ Բուխարին եւ Ստալին զերծ մնացած ըլլալու չեն այդ փորձութենէն: վերջապէս մարդը մարդ է:

Ո՛չ պապը, ո՛չ ալ անգլիական արքունիքը, որոնց մէկը երկնքի, միւսը երկրի ներկայացուցիչն է, կրցած են դիմել տիտղոսի եւ շքանշանի կարեւորութիւնը: Եւ առանց հիացմունքի չէր որ գերման տնաճնաց իշխանները հետեւեցան կալլէսի իշխանին անցած շաբթու ստացած նոր պատուանշանին: Անոնք կը չարանան որ իշխանը Ափրիկէի Ուկանդա շրջանը այցելած ատեն, վիրեի անուն սեւամորթ մեծաւորէն՝ ի ներկայութեան բազմաթիւ խափշիկներու եւ ազատներ խափշիկութիւնը, անձամբ ստացաւ «փոնոն-դօ» պատուանշանը, որ կը բաղկանայ 1) կապիկի մազով պատրաստուած մօրուքէ մը, 2) Ափրիճի մորթէ մը, 3) նիզակէ մը, 4) սուրէ մը, 5) դաշոյնէ մը:

Նկատելով որ ուրիշ շատ մը մեծ ու պզտիկ պետութիւններ եւ պատկառելի իշխանութիւններ ալ կան, ինչպէս Սան Մարինօ, Մոնաքօ, Լիւքսէնպուրկ եւն. որոնք դքսութեան տիտղոս եւ դրոշմաթուղթ ծախելով իրենց ֆոյնթը կ'ապահովեն, կ'առաջարկեմ մեր վանեցի դարաւոր ոսկերիչներուն եւ Լաֆայէթ փողոցի ոսկերիչ-ադամանդավաճառներուն, Ազարատի եւ Նոյեան տապանի պատկերով շքանշան մը պատրաստել եւ տրամադրել բարեգործական միութեան, որ իր կարգին որոշ գումարի մը փոխարէն, բաժնէ այն լուրջ եւ խոհեմ հայրենակիցներուն, որո՞նք միայն իրաւունք պիտի ունենան Հայաստան մտնելու, փարիզի եկեղեցին մտնել արտօնուելու, հոգեֆիանգիստ ընել տալու (խե՛ղճ Ռուսաստանցի Հայեր) կամ բարեգործականի եւ փարիզի ժամուն հաշիւները պահանջելու:

ԹԱՂԸՈՒՆԻ

×

ԱՒՕՐԵԱՅ

Տարօրինակ զուգադիպութիւն: Մինչ Պ. Ա. Չօպանեան իր Թերթին մէջ պատմականը կ'ընէ Պ. Զարիֆեանի Թատերական կազմակերպութեան ձախողման, որուն մէջ կը շեշտէ Պ. Նշանեանի մատնութիւնը, ասդին «Յառաջ»ի մէջ Պ. Ա. Արմենակ կը նկարագրէ Պ. Չօպանեանի խաղերը Օր. Զապէլ Պօյաճեանի գրքի հրատարակութեան առթիւ:

Ջննեցինք անաչառի աչքով եւ գտանք որ երկու դէպքերը ոչ մէկ տարբերութիւն ունին իրարմէ:

Վ. Պ.

ՅԷՓԼԻՆԸ ՊԵՐԼԻՆԻ ՎԵՐԵՒ

«Կոմս Յէփլին» անդրատլանտեան ճամբորդութենէն իր յաղթական վերադարձը տօնելու համար Թռիչ մը պիտի կատարէ վաղը՝ երկուշաբթի Պերլինի վերեւ: Գերմանիոյ մայրաքաղաքին մէջ մեծ խանդավառութիւն կը տիրէ այս առթիւ:

ԳՐԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ԵՐԲ ՄԵՐ ՍԵՐՈՒՆԴՆ ԱԼ ԵՐԹԱՅ

Մեր ժողովուրդը գուրգուրանքով պահեր է ինչ որ գարերը բերած են իրեն։ Անցեալը մէյտ պահպաններ է իր սրտին խորը, տեսակ մը անուշ հպարտ թեամբ, սիրո՛վ, գորովո՛վ։ Դարերը ու անոնց բերած բիւր փորձութիւնները չեն կրցեր իր մէջէն խլել ինչ որ իր պապերէն կուգայ երգի ու զրոյցի, օրօրներու եւ հէքեաթներու ձեւով։ Աւերակներն անգամ իր մէջն է պահեր, ու թոյլ չէ տուեր որ օտար ձեռք մը գայ անոնց հպի, ու առնէ տանի։ Թոյլ տուեր է որ կրակի տան գիւղը, եւ հիւղակը աւարի, առնեն տանին իր հարսները օտարին տունը, ու իր զաւակը մորթին, բայց չէ ձգեր որ իր սիրտը պարպեն, ու անցեալը գողնան։

Անծանօթ բանաստեղծները իրենք մեռեր են, չքացեր, կորեր, բայց իրենց երգերը ժողովուրդը բերեր է հետը դարերուն մէջէն։

Անծանօթ, անանուն, կորած այդ բանաստեղծները ապրեր են մեր ժողովուրդին հոգիին խորը ու դարերուն դիմացեր։

*
* *

Բայց պիտի դիմանա՞ն -վաղը։

Ի՞նչ պիտի ըլլայ երբ սա մեր սերունդն ալ երթայ, ա՛յն որ հայրենի հողին վրայ իր աչքերը արձուն բացաւ, հոն ծծեց անցեալէն եկած բոլոր անուշ բաները, ու հիմա՝ վռնտուած իր բոյնէն՝ կը թափառի աշխարհէ աշխարհ, անիծելով ճակատագիրը, անիծելով աշխարհն ու իր մարդիկը, եւ իր հոգիին մէջ չարչարելով, նախատելով դարերուն բերած գեղեցկութիւնները, որոնց համար այս սուգը, այս զզուելի մախաղը շալկեց։

Չէ՛, ան իր հոգիին մէջ չպիտի կարենայ պահել աւանդը։ Ան պիտի խորշի, պիտի գանի անկէ, ու չպիտի ուզէ զայն թաւիլ իր տղոցը, վաղուան սերունդին սրտին մէջ։

Սերունդը որ կը հասնի ահա՝ արդէն հեռու է հայրենի տունէն, ու օտարին հողէն կը ծծէ իր հիւթն ու աւիշը։ Ան արդէն իր ցեղը չի ճանչնար հիմա, որ խորթ կուգայ իրեն անոր պատմութիւնը։ Անոր հոգին տրամադիր չէ անցեալին բերած գեղեցկութիւններն ընդունելու։ Ան չի կըրնար հաղորդուիլ նուիրական մասունքէն որ գարերը բերեր են մեզի՝ հազար ճիգով, հազար տքնութեամբ ու տաժանքով։

Վաղուան սերունդին մէջ անցեալէն ա՛լ հետք պիտի չըլլայ։

Պիտի կորսուին երթան մեր երգերն ու հէքեաթները, առակներն ու բարբառը։

Այսօրուան սերունդը զանոնք գերեզման պիտի դնէ իր հետը։

Այնատեն իրա՛ւ մեռնին պիտի անծանօթ բանաստեղծները, զորս մեր ժողովուրդը գարերուն մէջէն իր հետը բերաւ։

*
* *

Հաճոյքով է որ կը հետեւիմ ես «Ցառաջ»ի ժողված փշրանքներուն։

Ճիշտ է, յաճախ անարժէք կտորներ կը սպրդին անոնց մէջ, ու երբեմն ալ անյաջող փոփոխակներն են անոնք աւելի ընտիր երգերու։ Բայց կան ալ որ իսկական մարգրիտներ են խնամքով, գուրգուրանքով ժողուած։

Կարեւորը, սակայն, զանոնք փրկելու մտահոգութիւնն է։ Վերջին նշխարներն են անոնք մեռնող սերունդի մը, ու պիտի չքանան անոնք ալ, եթէ գորովալիր ձեռք մը չհաւաքէ զանոնք մոռնալու շրթունքէն։ Եթէ այդ պառաւներն ալ մտնեն հողը՝ ա՛լ դանոնք յիշող պիտի չըլլայ։ Հայաստանի վերջին հետքերն են անոնք գաղութներու մէջ, հայրենի հողէն բերուած հո՛ւսկ փըշրանքները՝ զորս հովը պիտի առնէ տանի։

Երբ դեռ շէն էր հայրենի հողը, ու դեռ կեանքը կը բարախէր հոն, հայ օջախները լեցուն էին երգով ու հէքեաթով, ու պառաւներու սրտին մէջ կը յորդէին դարերուն բերած բոլոր աղուոր բաները։ Այնատեն չգիտցանք մենք անոնց յարգը։ Ու փոթորիկը հայ օջախը մարեց, ու հետը նաեւ երգն ու օրօրը զոր դարերը պահպաններ էին. դահիճը հայ մամիկը մահացուց ու անոր հոգիին մէջ խեղդեց հէքեաթներն ու զրոյցները։ Ափ մը փոշի միայն ճողոպրեցաւ աղէտէն, ու փոթորիկը զայն ալ հեռուները նետեց, հեռաւոր ափունքներու վրայ, խորթ երկինքներու տակ։

Հիմա արդէն շատ ուշ է։ Հինէն քանի մը բեկոր կը ճօճի միայն, ու ան ալ պիտի փճանայ վաղը։ Խորթ հողերու վրայ սերմը չի հասուննար, ու օտար երկինքը չի ծաղիկը կը խամրեցնէ դեռ ծիլ չտուած։

Դժբա՛խտ բան պիտի ըլլայ եթէ մեր սերունդն ալ երթայ, այն որ հինէն բան մը խմեց, ու տոկալու դեռ քիչ մը ուժ ունի։ Վա՛յ իրեն՝ եթէ գոնէ թուղթին չյանձնէ իրեն աւանդ տրուած այդ քիչ մը բանը։

Սերունդ մը եւս, եւ անգնալը պիտի պլլուի արդէն թանձր քօղի մը մէջ։ Ան ա՛լ բան մը պիտի չըսէ վաղուան մարդոցը։

Ահա թէ ինչո՛ւ աղուոր է «Ցառաջ»ի ժողովութիւնը գոնէ քանի մը փշուր ժողվելու մեռնող գեղեցկութիւններուն մէջէն, որոնք ա՛լ չկան տարի մը յետոյ։

Բայց «Ցառաջ»ը, մինակը, հազիւ կաթիլ մը կրնայ փրկել ժայռն ի վար գացող հեղեղին մէջէն, թերեւս սափոր մը միայն։

*
* *

Շիթունի, ամերիկահայ թերթերուն մէջ տպուած ազգով մը, աղուոր լուր մը կուտայ։ Կ'ըսէ թէ մտադիր է լոյս ընծայել իր «Սասմանց Ցունը»։ Ո՛վ պիտի չհրճուի փրկուած, լոյս աշխարհ եկած տեսնելով հայ ժողովրդական բանահիւսութեան գոհարներէն մէկը։ «Սասմանց Ցունը» հայ անգիր վէպին ամէնէն զմայլելի էջերէն մէկն է, գրեթէ ամբողջական։ Ու Շիթունի թերեւս միակն է որ կրնայ լոյսին հանել այդ անմշակ գոհարը, որ դարերուն խորունկէն կուգայ սերունդներուն սրտէն անցնելով։

Այդ սերունդներուն վերջինն ալ գնաց, առանց իր գանձերը արձանագրելու։ Ցարաւ իր հետը ինչ որ հեռաւոր օրերէն բերած էր մէկտեղ։ Բախտ ենք ունեցեր որ Շիթունին հայ մամիկներուն շրթունքէն ատենին քաղեր է այդ հրաշալի վէպը որ հիմա ձկայ։ Ու կրկնակ պիտի ըլլայ մեր հրճուանքը, եթէ Շիթունին այդ վէպը տայ մեզի առանց իրմէ բա՛ն մը խառնելու, այնպէս ինչպէս պատմեր են իրեն հայ մամիկին շրթները, այնպէս ինչպէս գարերը բերեր են մեզի...

Այնպէ՛ս, ինչպէս հեռաւոր օր մը երգեր է Ընծանօթ բանաստեղծը, ցեղի՛ն անունով։

ՍԻՐՈՒՆԻ

ԼԻՃԻՆ ԺԱՄԸ

(Հէքեաթ)

Շատոնց է, ձեզի հէքեաթ չեմ պատմած։

Հաւաքուեցէք շուրջս, ծունկի եկէք, ղրէք ձեր տաք ձեռքերը ձեռքերուս մէջ, թօթուեցէք ձեր մազերը դէպի ետեւ, բարձրացուցէք ձեր երեսը ինծի, աչքերուս մէջ թափեցէք ձեր աչքերու ոսկին։ Սպասեցէք որ դողա՛մ, եւ աչքերս անշարժանա՛ն հին օրերու տեսիլքին դէմ։

Ու մտի՛կ ըրէք, մտի՛կ ըրէք։ Կա՛ր ու չկար։

*
* *

Գիւղը քառասուն տուն ունէր եւ եօթը ճամբայ։

Տուները, սեւ տանիքներով, ծունկի խնկած աբեղաներու նըման, եօթը կարգի վրայ կ'ուղղուէին դէպի ժամ։ Անոնց վրայ երկինքը կը փռէր իր կապոյտ քղամիդը։

Երկու տեսակ արեւ կը ճանչնար գիւղը։

Թուղթէ արեւը՝ բարակ ու ճերմակ, որ բարձր բլուրին վրայէն, հսկայ թռչունի մը պէս, թեւ կ'առնէր ու կը մխրճուէր երկինքին մէջ, լոգնալու թափանցիկ ամպերուն ետին։

Ու կրակէ արեւը, որ հրաշէկ գերանի մը պէս կ'երկարէր բլուրէն մինչեւ ժամուն զանգակատունը։ Երբ գլուխը դպէր սիւնաձեւ զանգակատան, փշուր փշուր կ'ըլլար ու կը թափէր վար։ Այն ատեն, ժամուն տանիքներէն մեղրի գոյն բան մը կը հոսէր, զանգակատան արտեւանունքէն գոյնզգոյն ուլունքներ կ'իյնային, սիւներուն վրայ անտեսանելի յաւերժահարսեր իրենց մազերը կը փռէին, գըմբէթը բուստի թաղար կը դառնար, խաչին բոլորը գոյնզգոյն դերձաններ կը դառնային ու նաբօտ կը կապէին, պատուհաններուն վրայ ոսկեղէն ուղտափուշեր կը բուսնէին, վար կը թռէին ու կը զարնուէին տուներուն, որոնց պատերը կ'արիւնէին եբա՛կ, երա՛կ։ Այդ պահուն, ճիշտ այդ պահուն, ժամուն զանգակները կը սկսէին զօդանջել, վճիտ ու թաւ, խա՛ռն ձայներով։ Այդ ձայները կը պատրէին գիւղին վրայ, երկինքին մէջ, մինչեւ հեռուները,— սուլուփներ, որ թելի պէս կ'ոլորուէին բամբ ու մետաղեայ հնչիւններուն հետ։ Եւ միամիտ գիւղացիները երկինք կը բարձրացնէին իրենց գլուխը, տեսնելու համար բիւրաւոր ճնճղուկներ, որոնց կը վերագրէին ձայնի այդ փոշին։

Բարի եւ երջանիկ էին գիւղացիները, այդ սեւ տնակներուն մէջ։

Աղջիկները, փուռը ղրուած անուշ կարկանդակներու նման երեսներ ունէին։ Իւրաքանչիւր աղջիկ ծոցին մէջ ունէր իր պահած հրեշտակին երկու բուռնցքները. ահա թէ ինչո՛ւ կոյս էին մնացեր անոնք, որոնց կուրծքին տակ, հագուստին ներքեւ, կը ցցուէին թռչունի երկու գլուխներ։

Նոյնքան գեղեցիկ էին մանչ տղաքը։ Անոնց աչքերը կը նմանէին մոլոշ ծաղկին կոկոններուն։ Անոնց ուսերը կլոր էին, ինչպէս կ'ըլլայ թագաւորին ոսկի մականին գլուխը։

Իւղով ու մեղրով կը սնանէին անոնք, գիւղացիները։ Հողը կնոջ պէս կը ծնէր եւ իր բարիքները կը բաշխէր անոնց։

Գիւղը քառասուն տուն ունէր եւ եօթը ճամբայ։

Եւ այդ ճամբաներէն երբեք չկրցաւ անցնիլ մեղքը, եւ չկրցաւ մտնել տուները։

Իրիկունը, երբ գիւղացին դրացիին կնոջը հետ տուն կը դառնար ապրշումի պէս երկարած ճամբէն, չէր չարչարուեր մեղքով։ Գիւղին լաճը, որ մէկ շապիկով կը պտըտէր իր տաբկից աղլկան հետ, երբ կը միզէր առուին մէջ՝ մատը անցուցած իր ջրփողին, գլուխն ետին կը դարձնէր ու կը խօսէր աղլկան՝ միայն խաղի մասին, առանց մեղքի սարսուռին։

Գիւղին սիրտը յստակ էր լիճին նման, որ ժամուն ետեւ կը տարածէր իր թափանցիկ ապակին։ Այնքա՛ն անաչառ էր լիճը, առանց երբեք ալիքի, որ օտարական մը պիտի փորձուէր վրայէն քալել։ Առտուն, երբ հովը փչէր, նուրբ փոշի մը կը պարտէր ջուրին վրայ։ Յորեկին, արեւը հարաւէն կը զարնէր ծառերուն, որոնք եղերքն էին բոլորուեր, ճառագայթները գիծի պէս կ'իյնային լիճին վրայ եւ գունաւոր ոսպա՛յն մըկը կազմէին ջուրին երեսը։ Վերջալոյսին, լիճը կը նմանէր լեղակազոյն շուրջառի մը։ Գիշերը, երբ լուսնկան սուրբի մը գլուխին պէս կը հանդչէր լերան կատարին, աստղերը կ'իջնէին լիճին յատակը, այնքա՛ն հոծ, այնքա՛ն բազմաթիւ, որ կուտար ոսկի անձրեւի մը պատկերը։

Ու լիճին եղերքներուն վրայ կը փռուէին արտերը։ Ծաղկած անանուխը փշրուած կրակի պէս սփռուած էր ամէն կողմ։ Ծաթրինը ձիւ-ձիւ կ'ոստոստէր կանաչութեան մէջ։ Եւ այս ախորժաբեր հոտերը ծծելով, գիւղացիները կ'ուտէին աւելի հաճոյքով, կ'աշխատէին աւելի ուժով։ Անոնց վաստակին մէջ եւս մեղք չկար։

Գիւղին սիրտը յստակ էր լիճին պէս։

Հիմա նման գիւղ չկայ։

*
* *

Վա՛նդի, չեմ գիտեր ինչպէս, մեղքը մտաւ գիւղ։

Գիւղացի մը շատ հարստացաւ։ Հարստացաւ ու ամբարտաւան դարձաւ։

Ունէր աղջիկ մը եւ մանչ մը, երկուքն ալ աղուոր։ Հայրը կը պարծենար. «Աղջիկս կը նմանի ժամուն մեծ Ջահին, որ լոյս կուտայ կանգնած տեղը։ Մանչս կը նմանի մարմար սիւնի մը, որուն վրայ եթէ հանգչի եօթը տուն՝ նորէն քիչ է»։ Ու մերժեց ամուսնութեան բոլոր թեկնածուները։ Բայց որո՞ւ պիտի տայ, կը հարցնէին գիւղացիները իրարու։

Հարուստ գիւղացին լուր հաննց թէ քաղաքէն նշանած մըն է բերեր իր տղուն։ Ու հարսնիք բացաւ։ Հաւտացին, նոյնիսկ ուրախացան պարզամիտ գիւղացիները։ Ելան հարսնիքի գացին։

Կրակէ արեւը, հրաշէկ գերանի մը նման ինկեր էր զանգակատան վրայ։ Վերը, սիջոցին մէջ առակախ՝ խոշոր յակինթի մը նման, արիւներ էր ժամուն խաչը։ Զանգակները կը զօդանջէին։ Գիւղէն գինիի եւ ծաղիկի հոտ կ'ելլէր։

*
* *

Այն օրէն ի վեր փրփրած է լիճը։ Ալիքները կը զարնուին իրարու, կը զարնեն ափերուն, եւ փրփուրը ճերմակ ժապի մը պէսկըտատանի լիճին հսկայադաշտին մէջ։ Ալիքներուն կատաղութեան մէջէն, կ'ըսեն մօտակայ գիւղին բնակիչները, դեռ կը լսուի ջրամոյն ժամուն ջուխտ զանգակներուն զօդանջիւնը։

Հաղուագիւտ է որ խաղաղի լիճը։ Այն ատեն, կը պատմեն թէ, բիւրեղ ջուրին մէջ կը տեսնուի ժամը, սպիտակ աշտարակի մը նման, ու դրան առջեւ՝ հարսն ու փեսան, բուստի բարեւնակներու պէս, հարսնեւորները, իրենց գինովութեան մէջ, եւ քահանան՝ խաչը ձեռքին։

ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՆՄՈՅՇՆԵՐ
ՊԱՐՍԻԿ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵՆԷՆ

Պարսիկ պետականութեան սպառնացող վտանգը կը վերնայ եւ Հիճրէթի չորրորդ դարուն երեւան կուգան շարք մը բանաստեղծներ ու գիտուններ, որոնք ժողովուրդի համակրութիւնն ու միապետներու հովանաւորութիւնն իրենց յենարան ունենալով, կենդանութիւն կուտան հայրենի պատմութեան, լեզուին ու դրականութեան։

Առանձնապէս Սամանեան թագաւորներու պաշտպանութեան եւ ազեւնալայն աջակցութեան շնորհիւ, Դ. դարուն ծաղկեցաւ բանաստեղծութիւնը եւ խաշոր նուաճումներ կատարեց ստրկացած ժողովուրդի բոլոր խաւերուն մէջ։ Նորէն հրապարակ եկաւ հայրենիքի սէրը և միանգամայն ազատ ապրելու ուժեղ զգացումը՝ երեք հարիւր տարի իբրեւ հպատակ ապրածներկրի մէջ։

Չորրորդ դարու բազմաթիւ բանաստեղծներուն մէջ իր առանձին տեղն ունի Ռուդէքին։ Ան էր որ դարաւոր լռութենէն յետոյ, այնքան ուժեղ եւ համաչէշտորով երգեց Հայրենիքը։

Ի ծնէ կոյր, ապագայ մեծ բանաստեղծը դեռ պատանի հասակէն ինքզինքը կը նուիրէ ժամանակակից գիտութեան եւ գեղարուեստի ուսումնասիրութեան։ Իր խելքով եւ ընդունակութիւններով, Սամանեան երկրորդ թագաւոր Ամիր Նասրի ուշադրութեան կ'արժանանայ։ Վերջինս բանաստեղծը կը տանի Բուխարա, իր պալատը եւ անոր կուտայ բոլոր դիւրութիւնները։

Ռուդէքին հայրենասէր բանաստեղծ էր եւ իւրաքանչիւր առիթ կ'օգտագործէր արտայայտելու դէպի հայրենիքն ունեցած իր զգացումները։ Այսպէս, երբ անգամ մը Ամիր Նասրը ամառուան շոգերն անցընելու համար այժմեան Հէրաթի մօտ գտնուող Բադղիս կոչուած վայրը գացած էր, բնութիւնն այնքան գեղեցիկ եւ օդը այնքան հաճելի գտաւ, որ փոխանակ շուտը Բուխարա վերադառնալու, չորս տարի մնաց այնտեղ։ Ամիրի հետ էր նաեւ Ռուդէքին։ Չորս տարի հեռու մնալը հայրենիքէն, իր եւ բոլոր բախտակիցներուն սիրտը լեցուցած էր կարօտով եւ ահա Ռուդէքին, թագաւորին Բուխարան յիշեցնելու համար, հետեւեալ բանաստեղծութիւնը կ'արտասանէ։

Ինչպէս կը տեսնէ ընթերցողը Ռուդէքին Բուխարան կը համարէ հայրենիք, իսկ Ամիրը՝ հայրենիքէն հեռացած տարագիր մը։ Ան հայրենիքը կը նմանցնէ երկնքի, իսկ Ամիրը՝ լուսնի։ Ամուր աւազուտները յայտնի են իրենց անտանելի վիճակով, սակայն հայրենիքի աւազներն են եւ այնքան քաղցր բանաստեղծի աչքին, որ այդ աւազներն իր ոտքերուն տակ կը փոխուին մետաքս կտորի։

Ռուդէքիի ոճը սահուն է եւ դուրեկան, ինչպէս առհասարակ բոլոր պարսիկ յայտնի բանաստեղծներու ոճը։

Վ. Իրանեան

*
* *

Մուլիան 1) գետի ջոտն է գալիս,
Սի բան՝ եարի յուշերն է բերում.
Ամուի 2) աւազի խոշորութիւնը
Ոտքերիս տակ մետաքսի է նմանում։
Ջէյհունի 3) ջուրը բարեկամի տեսութեան հրճւանքից
Մինչեւ իմ նժոյգի գոտին է գալիս.
Ո՛վ Բուխարա, ուրախացիր եւ հրճուիր,
Ամիրը 4) դէպի քեզ ճիւր է գալիս։
Ամիրը լուսին է եւ Բուխարան երկինք,
Լուսինը դէպի երկինք է գալիս,
Ամիրը նոյն, Բուխարան այգի,
Նոյնին դէպի այգին է գալիս։

---

1) Բուխարայի մօտ կանաչ դաշտավայր մը, ուրկէ փոքրիկ գետակ մը կ'անցնի, Մուլիան անունով։

2) Ամու Դարիայի մօտ, գիւղ մը։

3) Ամու Դարիա գետը։

4) Ամիր Նասր թագաւորին կ'ակնարկէ։

ԳՐԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԷՆ

ՀԱՐՑԱՐԱՆ ՄԸ

Փարիզեան Հրատարակտուն մը հետեւեալ հարցումը ուղղած է ծանօթ Գրողի «Գրական ո՞ր ձեռնարկը յաջողութիւն պիտի վաղը»։

Պատասխանները հրատարակուեցան պիտի տրուին թերթերու եւ հանդէսներու մէջ։

ՆՈՊԷԼԻ ՄՐՑԱՆԱԿԸ

Նոպէլի գրական մրցանակը հաւանաբար պիտի տրուի սացի մեծ մտածողին, Պէրկսոնի կամ Քաքսիմ Այսպէս կը նախատեսական թերթերը։

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ

Մինակ մեր մէջ չէ որ նաստեղծները կը վհատին սակայն հակառակ հին Նակելի Թիւրին, ամէն կարդացուին ու բացայաջողին տպագրուելու վաղը։

Թուսանները քարի փաթրիս Պիւէ հատորի ամփոփած է Քարիւրի նաստեղծներէ նմոյշներ բանասացի երիտասարդ տեղծները»։ Բոլորն ալ նօթ, բայց ընդունակ նայից։ Սակայն հետաքրքայն է որ մեծագոյն մասը տեսներուն կը պատկանի։ Այս մեծ մասնակցութիւնը կ'արժանանայ։ Վերջինս աշունէն եւ դեռնաճ մէջ ալ։ Բոլոր սկսնակներու հասարակ, մասնաւորապէս Թիւն մը ցոյց կուտան բերի հանդէպ։

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ

Բանաստեղծները գրնալու են Ա. Ռէնպոյի ներու համբաւաւոր

Ա՛ր՝ սեւ-ին՝ ճերմակ,
Նոր գրող մը ժան
Լոյսն կը ջանայ
Նացնել բանաստեղծ
սեռը։ Գոյներ տիտղոս
Թուածներու հաւաքած
մէջ կը գրէ.

Ճերմակ՝ պարտուած փա
Կապոյտ՝ սիրոյ պէս...
Կարմիր՝ հոգի, բոց և
փափաք փոխան
Մանուշակ՝ թառամած
Սեւ՝ փափաքի ունայ
Լեղակ՝ սիրուհիներ
վրայ կապոյտ տպ

ԳՐԱԿԱՆ ՊՐՊՏՈՒՄ ՄԸ

La Pologne Littéraire բերաթերթը կը հրատարակէ հեկան հարցարանի մը պատասխանները։ «Լեհ գրողները կը պարտին օտար գրութիւններուն»։ Այս կերպով հասկցուի թէ՝ լեհ գէտները մեծապէս պատեն եւրոպական մշակոյթի նոնցմէ շատերը արդէն գրել նաեւ զանազան լեզուով։ Հարցարանին տրուած տասխաններուն մէջ, լեհական գրականութենէն յիշուին Պալզաք, Ռէնան, Լինէէ, Քրուսթ, Թիրբար եւլն.։ Մեզի համար կան պիտի ըլլար հետեւցումը լուսաբանել. «Ինչ կանութեան ինչե՞ր եւ փոխ տուած են օտար նութիւնները...»

ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԵԱՆ ՄՐՑՈՒ

Դեկտեմբեր 20ին է կադեմիան կը գումարի բեկան հրապարակային Այս առթիւ, առաքինոսին աւանդական ձան արտասանէ հաւբաւաւոր գիր Հանրի Պորտօ. միտեն պիտի յայտարարռաքինութեան մրցանները եւ բազմանդամ ներուն յատկացուած նները։

Իսկ փարիզի Ազգամատադիր է եղեր նոյն կատարել նոյեմբեր շուշտ, բազմաթիւ են րոնք այս առթիւ արտաձանուներուն կը սպասեն՝ համար իրենց առաքինու

ԾԱՆՐ ԴԷՊՔԵՐ ԹԱՒՐԻԶԻ ՄԷՋ

ԱՄԲՈՒԽԸ ՅՈՅՑԵՐ ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ ՀԻՆՈՒՈՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԳԼԽԱՐԿԻՆ ԴԷՄ

ՁՈՐՍ ՀԱՐՒՒՐ ՀՈԳԻ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ

Քաղաքիս կեդրոնական ոստիկանատունէն ստացանք հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

Երբ ամբոխը հատու զէնքերով եւ փայտերով զինուած կը փորձէր զինուորական եւ ոստիկան-ական շղթան պատռել եւ մտնել ռուսական հիւպատոսարանի փողոցը, պահակները նախ հրացանի կոթերով դիմադրեցին։ Բայց ամբոխը խուժեց պահակներուն վրայ եւ դաշոյնով տեղն ու տեղը սպաննեց ոստիկանական քննիչ մը եւ ծանրապէս վիրաւորեց ոստիկան մը։ Այն ատեն միայն զօրքերը հրացաններու ուժեղ համազարկեր բացին օդին մէջ, ամբոխը խուճապի եւ սարսափի մատնուած փախաւ եւ ամբողջ քաղաքը ծանր տագնապի մը ենթարկուեցաւ։

Զինուորական հեծելազօրքը, հետեւակ զօրագունդեր, թնդանօթներ եւ գնդացիրներ շարժման մէջ դրուեցան, քաղաքն առնուեցաւ պաշարման շղթայի տակ, փողոցներն ու թաղերը պահակախումբերով պաշտպանուեցան, իսկ զինուորականութիւնն ալ գործի անցաւ։ Առաջին առթիւ իսկ ձերբակալուեցաւ Մուշեղեանը, ապա կրօնաւորներ, վաճառականներ, խռովարար եւ ցուցարարար տարրերը, աւելի քան չորս հարիւր հոգի, որոնք ինքնաշարժերով առաջնորդուեցան բանտ, ոստիկանատուն կամ։ Ռուսական հիւպատոսարանի փողոցն ու շրջակայ թաղերը այնքան խիստ հսկողութեան տակ առնուեցան որ, ո՛եւէ Պարսիկ իրաւունք չունէր այդ թաղերէն երթեւեկելու (Հայերը ազատ էին)։

Ձերբակալութիւնները շարունակուեցան նաեւ հոկտ. 18ին եւ 19ին։ Ի մէջ այլոց ձերբակալուած է նաեւ «Ժէրեատի Ազերբէյճան» (Ազրբէջանի ազդակ) շաբաթաթերթի խմբագիր Հալիլ խանը, որ բոլշեւիկեան դրամներով կը հրատարակէ իր բոլշեւիկամիտ թերթը։ Ձերբակալուած վաճառականներէն կառավարութիւնը տասնեակ հազարաւոր թուման տուգանք առաւ։ Սպաննուած ոստիկանական քննիչի ընտանիքին պետութիւնը 5000 թուման տուած է։ Թաղումը կատարուեցաւ հոկտ. 19ին, մեծ շուքով։ Ընդհ. Քին. հրաժանատար՝ Ամիր Լաշքեար Խազալին գովեստով խօսեցաւ սպաննուածին մասին։

Այժմ ամէն ինչ վերջացած է։ Ժողովուրդը կ'երթայ զինուրական առեաններն եւ կ'արձանագրէ նորակոչները, որոնց մէջ կան նաեւ 60ի չափ Հայեր։ Այս շարժումներու ընթացքին, Հայերը եւ օտարազգիները չէզոք էին։ Քաղաքը խաղաղ է, թէեւ զինուորական հսկողութիւնը նորէն խիստ։

ԻՄ ԵԱՐԸ

(Վաղամեռիկ բանաստեղծի մը երգերէն)

Վարսերը շառ, աչքերը վառ,
Սիրտն հոգւոյս Թառ, հոգին բուրվառ,
Լեզուն քնար, մատները լար,
Ա՛խ, Թո՛ղ իմ եարս այդպէս ըլլար։

***

Ուռի հասակ, նրբահան ճառագ,
Ըստուերը համակ, նուրբ բարուկնակ,
Ձիւղ ծաղկազարդ, ընձիւղ դալար,
Իմ քընքուշ եարս այդպէս ըլլար։

***

Վարդի պէս հիր, մեղուի պէս ժիր,
Նայուածքն անծիր ու սիրալիր,
Քրթմնջումն ըլլար հոգեպարար,
Իմ անուշ եարս այդպէս ըլլար։

***

Շրթներէն մեղր, այտերէն սեր,
Շունչէն վարդեր Թափե՛ր, հոսեր,
Լանջքը մարմար, յօնքը կամար,
Իմ սիրուն եարս այդպէս ըլլար։

***

Մէջքը բարակ, քալուածքն արագ,
Աշխոյժ համակ գերի՛ ծիծեռնակ,
Երգէր, սուրար, հոգիս խայտար...
Ա՛հ, Թող իմ եարս այդպէս ըլլար։

Արաբկիր ՏԻԳՐԱՆ ԱՃԵՄԵԱՆ
15 Ապրիլ 1925

ԿԵԱՆՔԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

ԿԵԱՆՔԸ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Իպրահիմ Թալի պէյ. Արեւելեան գաւառներու մարզպանը, հետեւեալ աւետաբեր լուրերը կը հաղորդէ իր վարած շրջաններու ներքին կեանքի մասին.

— Ամէն նահանգ՝ իր սահմաններուն մէջ՝ առաւելագոյն ջանքերով, ճամբաներ բանալ կուտայ։ Եթէ օդերը նպաստաւոր ըլլան, մինչեւ 15 օր, օթօմօպիլ պիտի բանի դէօլէմէտիք։ Ցերմի համար ճամբայ մը շինուելէ զատ, այս օրերս պիտի աւարտի նաեւ Տերթէչքէն Մազկերտի վրայով շինուիլ սկսուած ճամբան որ Երզնկայի սահմանին պիտի յանգի։ Այսպէսով կարելի պիտի ըլլայ Մարտին-Տիարպէքիր-էլ Ազիզ ճամբով դիւրութեամբ անցնիլ Տերթէչքէն, Մազկերտէն եւ երթալ Երզնկա։ Ասկէ զատ, Խոզաթէն Օվաճըգ ալ ճամբայ մը կը շինուի։ 1929 յունիսի միջոցները՝ կարելի պիտի ըլլայ օթօմօպիլով երթալ Օվաճըգ որ աշխարհի ամէնէն գեղեցիկ վայրերէն մէկն է։

Գրեթէ բոլոր գաւառակներու եւ գիւղախումբերու կեդրոնին մէջ ճամբաներ բացուած են եւ օթօմօպիլ կ'երթեւեկէ։ Ասիկա 2-3 տարուան գործունէութեան արդիւնք է միայն։ Համոզուած եմ որ մինչեւ երեք տարի բոլոր ճամբաներու շինութիւնն ալ աւարտած պիտի ըլլայ։

Այս գործունէութեան շնորհիւ՝ օր մը պիտի գայ որ կարելի պիտի ըլլայ Պոլիսէն եւ Էնկիւրիէն հինգ օրուան մէջ շատ դիւրութեամբ մինչեւ Վան երթալ։ Վանայ լիճին հարաւային ճամբուն շինութիւնն ալ աւարտելու վրայ է։ Երբ այս ճամբուն շինութիւնը լմննայ, չորս օրէն ալ կարելի պիտի ըլլայ օթօմօպիլով Պոլիսէն Վան երթալ։ Օգուտ քաղելու համար նաեւ Վանայ լիճէն, պոհթանէն մինչեւ Վանայ լիճը փոխադրութիւններ ապահովուած են։

Առողջապահական գործերն ալ աստիճանական ջարգացում մը ցոյց կուտան Արեւելեան նահանգներուն մէջ։ Միայն թէ՝ Սղերդի եւ Ուրֆայի նահանգներուն համար կարելի չէ եղած մէկմէկ ակնարկոյժ գտնել։

Արեւելեան նահանգներու շրջանին մէջ աչքի հիւանդութիւնները համաճարակի մը հանգամանքը ունենալով, այն տեղերը գացող ակնարկոյժները մէկ տարուան մէջ կրնան հարստանալ։

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՄՐՑՈՒՄ ԽՈՒԼ-ՀԱՄԲԵՐՈՒՆ ՀԵՏ

ՏԷՍԻՆ.— Տէսինի Հ. Մ. Ը. Մ.ի խառն խումբը հրաւիրուած էր հոկտեմբեր 28ի կիրակի օրը, Լիոնի A. S. S. M. խուլ-համրերու առաջին խումբին դէմ մրցելու։

Այս խումբը տարած է կարեւոր յաղթանակներ իրմէ գերազոյն խումբերու դէմ։ Մրցումը սկսաւ 2.30ին հակառակորդի բուռն յարձակողականով։ Մերինները բաւական նեղուեցան։ Առաջին կիսախաղը լրանալու մօտ մեր բերդապահին փոքրիկ մէկ սխալէն օգտուելով, հակառակորդին կեդրոնի յառաջապահը շահեցաւ առաջին նշանակէտը։ Երկրորդ կիսախաղը սկսաւ մերիններու յարձակումով։ Բուռն պայքարէ մը յետոյ, Ա. Դանիէլեանի գեղեցիկ մէկ փասով վահան Յակոբեան նշանակեց առաջին նշանակէտը։ Խաղը վերջացաւ հաւասար արդիւնքով՝ 1ի դէմ 1։

Տէսինի Հ. Մ. Ը. Մ.ը շրջանիս կարեւոր խումբերու կարգը կրնայ դասուիլ, եթէ խմբապետ վարիչները կարենան մարզել ալ ծայր, ձախ ծայր, ու ալ մէջ, ձախ մէջ խաղացողները որոնք ներկայիս շատ թերի են, եւ տղաքը վարժեցնել իրար յարգելու, ըսի ըսաւները կարճ կապելու։

Մ. Դանիէլեան

ՎԻԷՆԻ Շ. Մ. Ը Մ.Ը

Վիէնն.— 1928 - 1929ի եղանակին, Վիէնի Շ. Մ. Ը. Մ.ի ախոյեանական Ա. մրցումը տեղի ունեցաւ կիրակի Meximieuxի մարզադաշտին վրայ. ներկայ էին 500 է աւելի հանդիսատեսներ։

Շ. Մ. Ը. Մ. մեծ դեր ունէր կատարելիք, յաղթելու համար Ֆրանսական խումբին, որ բաւական զօրաւոր էր։ Խաղը սկսելէ տասը վայրկեան յետոյ Ֆրանսական խումբը շահեցաւ Ա. նշանակէտը.15վայրկեան յետոյ՝ երկրորդը՝ երկրորդ խաղամասը լրանալու մօտ էր, երբ հակառակորդը շահեցաւ 3րդ. նշանակէտը, եւ յաղթական ելաւ 3-0 ով։

Ահարոն

ՀԱՄԻՏ՝ ՇԱՐԺԱՆԿԱՐՈՎ

Փարիզի սինէմաները սկսած են ներկայացնել Jalma la Double, *որուն մէջ Սուլթան Համիտի դէմքը հարազատօրէն կը վերակենդանացնէ ծանօթ արուեստագէտ Հ. Բագրատունի։ Դերերը ուրիշներն նաեւ Շահխաթունի եւ Թուրք դերասան Պիւրհանէտտին։*

Ուրբաթ օրուան ֆր. ժեծ օրաթերթերը գովեստով կը խօսին գլխաւոր դերակատար Բագրատունիի մասին։

Ինչպէս կը յիշուի Համիտի ժառանգորդները դատ բացած էին Ֆրանս. դատարանին առջեւ, արգիլել տալու համար այս շարժանկարին ներկայացումը, զայն անարգական գտնելով իրենց կարմիր հօրը յիշատակին համար։ Սակայն դատարանը մերժեց անոնց պահանջը։

Խաղին նիւթը որ առնուած է Ապտիւլ Համիտի գահակալութեան առաջին շրջանէն, կը զարգանայ յաջորդական դէպքերու արագ կապակցութեամբ մը ինչ որ մինչեւ վերջ հետաքրքրութեամբ եւ յուզումով կը գրաւէ հանդիսատեսին ուշադրութիւնը։

ՑԱՐՁԱԿՈՒՄ ՀԻՒՊԱՏՈՍԻ ՎՐԱՑ

Փրակայէն կը հաղորդեն թէ թագէոս Նիկոլայոս պազուկ անուն Լիթուանիացի գաղթական մը լեհական հիւպատոսարանի սանդուխները պէնզինով թրջելէ յետոյ կրակ տուաւ շէնքին եւ ատրճանակ պարպեց հիւպատոս Լուբաչիսկիի վրայ, առանց վնասելու։

Հրդեհը կարելի եղաւ շուտով մարել։ Լիթուանիացին ձերբակալուելով ոստիկանութեան յանձնուեցաւ։ Պազուկ ըսաւ թէ գործած է ուկրայնական գաղտնի կազմակերպութեան մը հրահանգով, լուծելու համար վրէժը յիշեալ ուկրայնական ընկերակցութեան կարգ մը անդամներուն, որոնք անցած տարի մահուան դատապարտուած էին լեհական դատարաններու կողմէ։

ՊԻՏԻ ԲԱՑՈՒԻ՞Ն, ՎԵՐՋԱՊԷՍ

Փարիզի եկեղեցիի վարչական ժողովէն ստացանք հետեւեալ տեղեկութիւնը, հրատարակութեան խնդրանքով.—

«Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ Եկեղեցւոյ վարչական ժողովը, իր 24 և 29 հոկտեմբերի կրկին նիստերուն մէջ, նկատողութեան առնելով Փարիզի եւ արուարձաններուն մէջ բնակութիւն հաստատած հայ գաղութի մանուկներուն՝ իրենց մայրենի լեզուն սորվելու անհրաժեշտութիւնը, կազմեց հինգ հոգիէ բաղկացած մասնախումբ մը՝ հետեւեալ անձերէն.— Պ. Պ. Գօնչէկիւլ Արամ, Համբարձումեան Արմենակ, Ճէվահիրճեան Արամ, Սըվաճեան Քերովբէ եւ Ծիրէնկեան Աշոտ, որոնք ընդ փոյթ պիտի զբաղին մանկապարտէզներու բացման խնդրով։

«Վարչական ժողովը յանձնարարեց միեւնոյն ատեն իր Դիւանին՝ այս մասին յատուկ յօդուած մը խմբագրել եւ աւելցնել զայն կրօնական Ընկերակցութեան Կանոնագրին (Statuts) վրայ՝ կարենալ պաշտօնապէս կիրարկելու համար իր վերոյիշեալ առաջադրութիւնը»։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

«ԱՅՍՕՐՒԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ»

Ձեր թերթին (Դ. տարի, թիւ 789) 28 հոկտեմբերի, կիրակի թիւին մէջ, անձիս նկատմամբ երեւցած էր անուանարկիչ յօդուած մը՝ ամէն օրուան պատմութիւն խորագրով եւ թաթուլ քշ. Գեղունի ստորագրութեամբ։

Այդ յօդուածին առաջին մասը սուտերով եւ խեղաթիւրումներով ընդելուզուած, կը վերաբերի պաշտօնիս. հետեւապէս, Փարիզի Հայոց եկեղեցւոյ պատ. վարչութեան եւ Հոգաբարձութեան կ'ինայ պարտ ու պատշաճը տնօրինել։

Գալով յօդուածին վերջին մասին, անիկա այլեւս շատ'նց նորոյթ ինկած, տգեղ ու զզուելի ամբաստանութիւն եւ յարձակում մըն է՝ իմ անհատական պատուոյս դէմ։

Ուստի, աւելորդ կը նկատեմ ո՛եւէ հերքում այդ ամբաստանութեանց եւ յարձակումներուն հաժար եւ կը հրաւիրեմ թաթուլ քննչ. Գեղունին, որ իր փաստերը, ապացոյցները եւ վկաները միասին հաճի բերել Պատժական դատարանը, ուր պատուոյ դատ բացած եմ իր դէմ։

Ուրիշ խօսելիք չունիմ։

Ընդհանուր քարտուղար
Ս. Յովհ. Մկրտ. եկեղ. փարիզու
Գառնիկ Ա. Բարունակեան

ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԷՍ

Յայտնի նկարիչ Շարլ Ադամեան իր նկարները կը ցուցադրէ նոյեմբեր 3էն 17, Galeries Simonson, 19, Rue Caumartin.

ՅԱՌԱՋ,,Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (65)

Մ Ո Խ Ի Ր Ը

(Հեղինակ՝ ԿՐԱՃԻԱ ՏԷԼԷՏՏԱ)

Բ. ՄԱՍ

VII

Այդ արդէն հիւանդ է, կը տեսնուր մխիթարութիւն մը, քիչ առնէն պիտի

Լո՛ւռ, մի՛ բարկանար, ըսաւ մինակը աճապարանքով։ Ահա՛ կուգայ, հոս է, ամէնեցի ամէն բան։ Սասվախնայ քեզմէ, չարիք գործ։

Երբ դուրս ելաւ, դուռը բաց Ընանիա բոլորովին գուռը Հովէն կը բացուէր եւ ուէր եւ ամէն բացուելուն ու Հովը կը մտնէին խոհանոց, կը լուսաւորէին եւ կը ամէն բան եւ կ'անհետանվերլուսնեւաերլուն համար։

Մէկ երկու վայրկեան Ընանիա դիտեց անգիտակցաբար արեւին ու Հովին խաղը, բայց յանկարծ ջղայնացաւ դրան դէմ եւ գնաց գոցելու զայն բարկացած։

Այսպէս երեւցաւ Թշուառ կնոջ, որ կը յառաջնար դողդոջար, երկչոտ եւ պատառատուն՝ մուրացիկի մը նմանութիւն։ Խարու նայեցան, երկու քին աչքերն ալ սոսկում ու կասկած կ'արտայայտէին։ Ոչ մէկը, ոչ ալ միւսը մտածելին ձեռք երկնցնել ոչ ալ բարեւել, ցաւի ու սարսափի բովանդակ աշխարհ մը կը բաժնէր զիրենք ղբաբար իբրեւ երկու մահացու թշնամիներ։

Ընանիա դուռը բռնեց, կրթնեցաւ անոր եւ արեւով ու Հովով ողողուած՝ դիտեց Ոլիի Թշուառ դէմքը։ Այո՛, տնակին պատուհանէն տեսնուած գունատ ու վտիտ կինն էր։ Հիւանդ, վայրի կատուի մը աչքերուն կը նմանէին խոշոր, յստակ, վախէն ու տկարութենէն մարած աչքերը, դեղին գորշագոյն դէմքին վրայ։ Հազիւ թէ Ոլի նստաւ կրակարանին մօտ, պառաւը գեղեցիկ գազափարն ունեցաւ զիրենք առանձին թողելու։ Սակայն Ընանիա գոցեց դուռը, ետեւէն վազեց զայրացած.

— Ո՞ւր կ'երթաս, հո՛ս եկուր, գարձի՛ր, եթէ ոչ ես ալ կ'երթամ։

Ոլին լսեց անշուշտ սպառնալիքը, որովհետեւ երբ Ընանիա եւ այրի կինը վերադարձան խոհանոց, կուլար դրան մօտ, կը պատրաստուէր մեկնելու։ Ամօթէն եւ վիշտէն կուրացած, Ընանիա վրան խոյացաւ, բռնեց թեւէն եւ պատին հրեց, յետոյ բանալիով գոցեց դուռը։

— Ո՛չ, գոչեց մինչդեռ կինը կը նստէր գետինը, ոգնիի մը նման կծկուելով եւ ջղաձգօրէն լալով։— Ո՛չ, ա՛լ պիտի չմեկնիք։ Առանց իմ հաւանութեանս քա՛յլ մը պիտի չառնէք։ Մնացէք, լացէք որքան որ կ'ուզէք, բայց ասկէ պիտի չհեռանա՛ք։ Ձուարթ օրերը վերջացած են։

Ոլի լացաւ աւելի ուժգնօրէն։ Ընանիա զգաց վերջին բառերուն ծանրութիւնը, յանկարծական ամօթ մը կատաղութիւնն աւելցուց։

Ա՛հ, կնոջ լացը կը գայրացնէր զինք յուզ լուծ տեղ, բարբարոս, կատաղի նախամարդու բոլոր բնազդները կը թրթռային դողդոջուն ջիղերուն մէջ։ Ընանիա կը զգար ասիկա բայց անկարող էր տիրապետելու ջիղերուն։

Կրացիա սարսափահար կը դիտէր երիտասարդը, ինքնիրեն կը հարցնէր թէ Ոլի իրաւունք չունէր վախնալու անկէ։ Գլուխը կը շարժէր, երկու ձեռքերով կը սպառնար, յուզուած էր եւ, բոլորովին պատրաստ արգիլելու բռնութիւն մը, բայց չէր գիտեր ի՛նչ ըսէր, անկարող էր խօսելու։ Ա՛հ, սատանան փորը մտեր էր այդ գեղեցիկ հագուած երիտասարդին, աւելի սարսափելի էր քան Որկոլեսցի Հովիւ մը, աւելի զարհուրելի քան իր ճանչցած աւազակները։ Ինք բոլորովին տարբեր տեսարան մը կ'երեւակայէր։

— Այո՛, շարունակեց Ընանիա ձայնը ցածցնելով եւ Ոլիի առջեւ կենալով, ձեր ճամբորդութիւնները վերջացած են, պատճառաբանեն՛ք. անօգուտ է լալ. ընդհակառակն ուրախանալու էք որ բարի զաւակ մը ունի՛ք, որ չարիքին փոխարէն բարիք պիտի ընէ, հետեւաբար իրմէ շատ բարիք սպասելու էք։ Ասկէ պիտի չշարժի՛ք մինչեւ որ ես հրաման չտամ։ Կը հասկնա՞ք, կը հասկնա՞ք, կրկնեց ձայնը բարձրացնելով եւ կոծքին զարնելով։— Հիմա ես եմ տէրը, եօթը տարեկան տղան չեմ, զոր դուք վատաբար խաբեցի՛ք եւ լքեցի՛ք, ազատութիւնը չեմ՝ որ մէկդի նետեցի՛ք, այլ մարդ մը, կը հասկնա՞ք, եւ պիտի կարենամ ինքզինքս պաշտպանել այո՛ պիտի կարենամ պաշտպանել. որովհետեւ դուք մինչեւ հիմա զիս վիրաւորեցի՛ք, սպաննեցի՛ք օրէ օր, մի՛շտ դաւաճանութեամբ, մի՛շտ, մի՛շտ եւ քանդեցի՛ք ինչպէս կը քանդեն տուն մը, պատ մը, այսպէս քարերը նետելով... այսպէս...

Պատ մը վար նետելու ձեւ կ'ընէր, կը ծռէր, կը շտկուէր, կը քրտնէր, գրեթէ ձնշուած մարմնական իրական յոգնութեան մը տակ, բայց տեսնելով Ոլիի լացը, յանկարծ, անակնկալօրէն բարկութիւնն իջաւ, մարեցաւ։ Սառ հոսանք մը անգամ երակներէն։ Ո՞վ էր նախատած կինը։ Այդ պատառոտուն կինը, այդ մուրացիկը այդ անհոգի արարածը, ո՞վ էր Ըսածը կը հասկնա՞ր արդեօք, հապա ըրա՞ծը։ Ի՞նչ առնչութիւն ունէին իրարու հետ. իսկապէս մա՞յրն էր եւ եթէ էր, ի՞նչ կը նշանակէր ատիկա, ի՞նչ կարեւորութիւն ունէր։

(Շար.) Թարգմ.՝ Հեթում

կուսակցութիւնը։ Այդ թուականին պիտի տօնուի Թրանսիլվանիոյ կցման տասնամեայ տարեդարձը։

Կարգը պահպանելու համար խիստ միջոցներ ձեռք առնուեցան։ Կը կարծուի թէ իշխանութեան գլուխ պիտի գայ Ավերէսքու - Եորկա կառավարութիւնը մը։

Զօր. Փաւիկաւոս կրկին ձերբակալուած

Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ ոստիկանութիւնը առջի իրիկուն ձերբակալած է նախկին դիկտատոր զօրավար Փանկալոսը այն ցոյցերուն պատճառաւ, որոնք ընտրութիւններէն առաջ տեղի ունեցան Փանկալոսեան ակումբին առջեւ։ Ինչպէս կը յիշուի, այդ ցոյցերու ընթացքին, Փանկալոս եւ իր թիկնապահը զէնք պարպած էին ցուցարարներուն վրայ, վիրաւորելով քանի մը հոգի։

Հուվըր թէ Սմիթ

Քանի օրերը կը մօտենան, ա՛յնքան կը սաստկանայ ընտրական պայքարը Ամերիկայի մէջ։ Մինչեւ վերջին վայրկեանը հասած հեռագիրներու համաձայն Հանրապետականներու թեկնածու Հուվըր մեծ պատեհութիւն ունի ընտրուելու։ Եթէ Սմիթ ընտրուի, հրաշք մը պիտի ըլլայ, կ'ըսեն։

Տրոցկիի նոր գիրքը

Պերլինէն կը հեռագրեն.— *Տրէզտէնի (Գերմանիա) հրատարակչական մէկ տունը յառաջիկայ շաբթու պիտի հրատարակէ Տրոցկիի մէկ գիրքը՝ «Ռուսիոյ իրական կացութիւնը» անունով եւ գերմաներէն լեզուով։*

Կ'ըսուի թէ գիրքը գաղտնի տպագրուեցաւ Ռուսիոյ մէջ, սակայն անմիջապէս գրաւուեցաւ եւ հրատարակիչները ձերբակալուեցան։ Սակայն կարելի եղաւ մէկ օրինակ ազատել եւ հասցնել Գերմանիա, ուր Թարգմանուեցաւ։ Այդ գիրքին մէջ Տրոցկի կ'ապացուցանէ թէ ներկայ բոլշեւիկեան վարչաձեւը իր վախճանին կը մօտենայ։

Զօր. Թաուզհէնս դաւաճան էր

Լոնտոնի մէջ քանի մը օր առաջ հրատարակուեցաւ գիրք մը՝ զօրավար Թաուզհէնտի մասին։ Ինչպէս կը յիշուի, անգլիացի զօրավարը Քութ - էլ - Ամարայի (Միջագետք) մէջ պաշարուեցաւ Թուրք բանակին կողմէ եւ գերի ինկաւ իր պահակազօրքով։ Յետոյ Պոլիս բերուելով գործօն դեր կատարեց Մունտրոսի զինադադարին ստորագրութեան ատեն եւ Անգլիա վերադառնալով կատաղի թրքասէր մը դարձաւ մինչեւ իր մահը, որ տեղի ունեցաւ քանի մը տարի առաջ։

Նոր գրքին հեղինակը յայտնութիւն մը կ'ընէ։ Կ'ըսէ թէ երբ զօրավարը Լոնտոն վերադարձաւ, պատերազմական նախարարութիւնը մերժեց աստիճանի բարձրացում շնորհել իրեն, որովհետեւ ձեռք անցուցած էր զօրավարին մէկ նամակը՝ գրուած Սէրայէվոյի ոճիրէն յետոյ Փարիզի աւստրիական զինուորական կցորդին, որ իր բարեկամն էր, եւ որով կ'առաջարկէր ծառայել աւստրիական բանակին մէջ, քանի որ Անգլիոյ մէջ աստիճանի արագ բարձրացում չէր ունենար։

Աւելցնենք թէ Թրքասէր զօրավարը հրէական ծագում ունէր։

Նոր շէնք մըն ալ փլաւ

Վէնսէնի աղէտին պատճառած յուզումը հազիւ անհետացած, ահա նոր շէնք մըն ալ կը փլի, Փարիզի սրտին վրայ։ Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.40ին ահռելի որոտումով մը փլաւ հսկայ շէնք մը՝ Շան զ'Էլիզէի պողոտային եւ Քանթէն-Պօշար փողոցին մէջտեղ, որ սահմանուած էր Թատրոն մը ըլլալ եւ որուն շինութիւնը գրեթէ աւարտած էր։ Թատրոնին տնօրէնը պիտի ըլլար Թատերագիր Լուի Վէրնէօյլ։

Աղէտին լուրը իմանալուն պէս, վարչապետ Փուանքարէ փութաց տեղւոյն վրայ, ուր հասան նաեւ ոստիկանական իշխանութիւնները, որոնք շրթայի տակ առին փլատակները։ Բաբեախտաբար բանուորները մեկնած էին եւ երկու պահակները յաջողած էին ազատուիլ։ Որով գոհ չկայ։ Եթէ աշխատութեան ժամերուն փլէր շէնքը, 120 հոգի պիտի մնային փլատակներուն տակ։ Փլած է շէնքին մէկ երրորդ մասը միայն, որ սիման-արմէ էր։ Իսկ երկու երրորդ մասը քարէ շինուած ըլլալով, անվնաս մնացած է։

Հրեաներն Ժրևեւ կը բողոքեն

«Թայմզ»ի թղթակիցը կը հեռագրէ.—

Երուսաղէմի Սիոնական Գործադիր Մարմինը բողոք մը ուղղեց Սողոմոնի տաճարին ծանօթ պատին առջեւ Հրեաներու կրօնական արարողութիւնը արգիլուելուն առթիւ։

Հրեաներուն այս ազմուկին դէմ գալրացած են Արաբները։ Արաբական մամուլը հակահրէական քարոզութիւններ կ'ընէ։

Նոյեմբեր 1ին կէսօրէ յետոյ իսլամները միթինկ մը գումարեցին, որոշելու համար թէ ի՛նչ քայլեր պէտք է առնեն որպէսզի արգիլեն իսլամական ամենանուիրական սրբավայրին դէմ Հրեաներու ձեռնմխութիւնը։

ՏՕՔԹ. Ա. ՍԱԼԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՓԵՐՈՒ ԵՒ ՕՏԱՄՈՓԻՍԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներով ցաւագաւ, Ջղացաւ (Sciatique), Նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկրաթեքութիւն (Rachitisme) եւայլն։

16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 73-67

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 եւ 2—7

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Օննիկ եւ Մարի Անճարակեան կը փնտռեն իրենց հղբայրը Էնգարէցի Ճօրճի Անճարակեան (34 տարեկան), որ ընդհանուր պատերազմին անյայտացած է։ Իմացնել՝ Օ. Անճարակեանի, 3 Rue des Enfants Abandonnés, Marseille.

— Կը փնտռեմ կարապետ Սուքիասեան (որդին՝ Սկիւտար Ս. կարապետ եկեղեցւոյ քահանայ հանգուցեալ Ղեւոնդ Տէր Սուքիասեանի) որ 16 տարիէ ի վեր Ֆրանսա կը գտնուի։ Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի տեղեկացնել Թերթիս գրաշարներէն՝ Շրանդ Սրապեանի։

ՎԱՐՁՈՒԻ Է *Օգաստուն և կահաւորուած սենեակ մը, ամուրի մէկ կամ երկու անձի համար Պուա Քոլոնպի կայարանին մօտ։ Դիւրամատչելի գին։ Դիմել՝ Գ. Մելքոնեանի* 3bis Rue Ferrand, BoisColombes.

ՕԳՏՈՒԵԼՈՒ ԱՌԻԹ ՄԸ ԹԼԼԷՄԷ ՁԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐ

Միայն երկու շաբաթուան համար։ Քիլոն՝ 10 ֆրանք։

Մեծաքանակի համար մասնաւոր գնդի։ Դիմել՝ KHATCHIKIAN*ի,* 65 Rue St. Anne, Paris (2e). *Թէլ.* Central 76-64։

ԾԱԽՈՒ Է *կաճաւորուածմաքուր երկյարկանի սրճարան-ճաշարան մը 6 կտորէ բաղկացեալ (2 սենեակ, սաճի եւայլն)։ Մանրամասնութիւններու համար դիմել՝* A. Koumrouyan, Restaurant Azadamart, Rue Grammont. Pont-de-Cheruy (Isère).

ԾԱԽՈՒ Է *մեկնումի պատճառաւ սափրիչի խանութ մը* Denfert-Rochereau *թաղին մէջ։ Վարձք տարեկան 2500 ֆր., կանխիկ 10,000 ֆր.։ Մանրամասնութեանց համար դիմել՝* Berberian*ի, 16* Rue Lalande, Paris (14).

VAGRAM AUTO

Կ'ապահովէ արտօնագրի ստացումը 100 ֆրանքով։

73 Av. de Wagram Մէթ. Ternes
63 Av. Gde. Armée » Maillot
149bisBd. Villette, Aubervilliers

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

E. STEFIKI

Վկայեալ իրաւագէտ, քաղաքականգիտութեանց վարժարանէն։

106 Ave. Kléber, Paris (16e)

Հեռ. Passy 72.56

Կը կատարէ ամենակարճ միջոցի մէջ ֆրանսա մտնելու (AFFIDAVIT), ինչպէս նաեւ ինքնութեան թուղթերու օրինական գործողութիւնները։

Կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 4—7.

Ա Զ Դ

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԵՒՐՈՊԱՑԻ Հ.Կ. ԽԱՉԻ

Կ. Վարչութիւնը պատիւ ունի յայտնելու իւ գիտութիւն հայ հասարակութեան, որ համաձայն պատգամաւորական ժողովի որոշման իր մասնաճիւղերը ձեռնարկած են տարեմուտի երեկոյթներ տալու առաջիկայ Դեկտեմբեր 31ի գիշերը Մարսիլիոյ Փարիզի, Լիոնի, Վալանսի, Տեսինի, Վիէննի, Կրընոպլի և Կարտանի մէջ։

Խաչաձեւումները կանխելու համար կը խնդրենք յիշեալ վայրերու ազգային կազմակերպութիւններէն նկատի առնել այս յատաբարութիւնը։

Ա. Ե. Հ. Կ. Խ. Կ. Վարչութիւն

Կ'ՈՒԶՈՒԻ *քօրնէլի մեքենայ գիտցող գործաւորուհիներ։ Ժամը 3—4 ֆր.։ Ցեւական գործ։ Դիմել՝ կիրակի եւ ամէն օր* 17 Rue Damesme, Մէթրօ Italie.

ՕՐ. ԲԵՐԿՐՈՒՀԻ ԲԻԼԻՃԵԱՆ

ԵՒ

ՄԱՆՈՒԷԼ ԷՆԳԻԷՐՃԵԱՆ

ՆՇԱՆՈՒԱԾ

փարիզ 4 Նոյ. 1928 կիւմիլճինա

Աբմենակ Յարեան եւ իր գաւակը սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրեն սիրեցեալ կողակցին եւ մօր՝

ՏԻԿ. ԱՍՐԻՆԷ ՍԱՐԵԱՆԻ

դառնաղէտ մահը որ տեղի ունեցաւ յետ երկարատեւ հիւանդութեան, Շոկտ 30ին, Fains-les Sources (Meuse)։ Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ եւրոպական ծէսով Նոյեմբեր 1ին եւ հանգուցեալին մարմինը ամփոփուեցաւ տեղւոյն գերեզմանատան մէջ։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵ

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

15 Rue de la Huchette, Paris Ve. *Մէթրօ* Սէն Միշել

Կը պատրաստենք կարագ իւղով թերթանուշ (փաքլաւա) եւ փաքլավալի թերթեր։ Նոյնպէս թէյ քաւայիճ՝ եփած հում, լօքմա, քուրապիէ, լոքում և ամէն տեսակ անուշեղէններ։

BANQUE COMMERCIALE DU LEVANT

O. MAGARIAN

18 Rue Laffite, PARIS (9e) Tél. PROV. 36—75

Հայ առեւտրական տուներու գործառնութիւնները դիւրացնելու գաղթական ազգայիններու մէջ խնայողութիւնը քաջալերելու նպատակով հաստատուած գրամատունս, կը տանձնէ դիւրատար պայմաններով զեղչել առեւտրական մուրհակներ եւ բանալ ընթացիկ հաշիւներ, նոյնիսկ ամենափոքր գումարներու համար։

ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆ Ք. ԵՒԵՒԻՃԵԱՆ

1 Rue Vilin, PARIS (20e) *Մէթրօ* COURONNES

Կը ծանուցանէ իր յաճախորդներուն որ իր նոր բացած հեստանոցին մէջ կը կարէ ամէն տեսակ հագուստներ ճոխ մթերք հանրածանօթ Լօլպէֆ կերպասներու։ Նպաստաւոր գին, մաքուր կար եւ խնամուած աշխատանք։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ EXCLUSIF

ՀԱՑԵՐԷՆ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ ՅՈՒՆԵՐԷՆ

ԲԼԱՔՆԵՐՈՒ ԳԻՆ 18 ՖՐ.

Պելվիլի ծանօթ հայ նպարավաճառ

Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ

28 Rue Lesage, PARIS (20e)

Métro Belleville Tél. Ménil.

Ճոխ մթերք թէ նախկին եւ թէ ամենավերջերս եղանակներու նորութեամբ եւ նուագուած նշանաւոր երգիչներէ, կազէլ, շարգը, խմբերգ եւայլն։ Հայերէն հոգեւոր, աշխարհիկ եւ գեղջուկ երգեր՝ թէ եւ թէ խմբերգ։ Ցարած ցուցակը ձրի է։

Ինչպէս նաեւ բօրդաճիի լաւ կրամոֆոններ եւ արեւելեան նպատակներու լաւագոյնը ամենազեղչեալ գիներով։

ԲԺՇԿԱ-ՎԻՐԱԲԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

ՏՕՔԹ. ՍԷԹԵԱՆ

38, Ave. St. Ouen PARIS (18me) Tél. MARCADET

Ընդհանուր հիւանդութիւններ սեռամիզային, վէներական, թոքի, կանանց հիւանդութիւններ. վիրաբուժական դարմանութիւն, էլեկտրադարմանում։

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ Ակռայի դարմանում, քաշել 10 ֆր. արուեստական ճերմակ ակռայ 20 ֆրանք, ոսկի քորոն ֆրանքէն սկսեալ։

ԱՄԷՆ ՕՐ ՈՒ ԿԻՐԱԿԻ ԲԱՑ Է

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-...

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը բաղկանայ ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Ակռի գէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քիմ կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ԳԱՐԱԵԱՆ ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆ

ՄԻՇՏ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԿԱՐ ՄԻՇՏ ՎԵՐՋԻՆ ՁԵՒ ԱՄԷՆ ՔԱԿԻ ՄԱՐ

Սոսիէթէ Սավանեի դիմացը 5 Rue Mignon, PARIS

Առանձին կը ծախուի նաեւ կերպաս եւ աստառ՝ մէթրով։ Հագուստի եւ վերարկուի՝ ճաշակաւոր կերպասներ մեծ տուներէն առնելի նպաստաւոր գիներով։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro: Gare de l'Est Téléphone: Nord ...

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր

ՁԱՇԵՑԷՔ ԵՒ ԸՆԹՐԵՑԷՔ

BOULANT

ՁԱԹԱՐԱՆ ՊՈՒԼԱՆ

Հետեւեալ չափաւոր գիներով

12 ֆրանք 34 Bld. St. Michel
16 ֆրանք 1 Bld. Montmartre
18 ֆրանք 35 Bld. des Capucines

ԴԱՐՄԱՆԱՏ. ՄԱՍՆ. ԲԺԻՇԿՆԵՐՈՒ

28 Rue du Tage, *Մէթ. Իթալի*

Հորհր. ժ. 9-21։ Կը դարմանեն կանանց, վէներական (ֆրանկ. Ջերմամիզ. մորթի) եւ ամէն տեսակ հիւանդութիւններ։

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ.— Ակռայ լեցնել, առանց ցաւի քաշել, ոսկի քորոն՝ 100 ֆր.։ Ակռեգին 10 ֆր.։ Կատարեալ երաշխաւորութիւն։ Դիմել վստահութեամբ։

ՄՈՒՇՏԱԿԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Փոքրաքանակ՝ մեծաքանակի գիներով։ Ամէն տեսակ Վգնոց, Աղուէս, Վերարկու եւ garniture-ի զանազան մորթեր։

H. STOUTZER, 46 Fbg. Poissonnière, Paris (Xe). Հեռ. Provence 62-72.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, Մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, Ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապոռատուառ։ Հղճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, Կիրակի 9—12։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

123 Bld. Sébastopol. Մէթ. Réaumur եւ St. Denis։ Միզանցքային, մորթի եւ արիւնի հիւանդութիւններ։ Ամէն օր 9—12, 2—8 եւ Կիր. 9—12։ Քիմի, ականջի եւ կոկորդի հիւանդութիւններ 5—7։ ՁԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆ

ՏՕՔԹ. Ա. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

36, Rue de Bellefond, 36
PARIS (9e)
Մէթրօ՝ Poissonnière
Tél. Trudaine 88-77

Clinique COVO
ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Ռ. Ս. ԽԱՉԵՐԵԱՆ
107 Rue Lafayette, Paris (Xe)
Մէթրօ՝ Poissonnière
Ամէն օր ժամը 2.30—7.30
Tél. Trudaine 29-04

Բ. ԱԲԳԱՐԵԱՆ

Վկայեալ հիւանդապահ, նախկին տասնապետ հիւանդապահ Արեւելեան բանակին, 14 երկար տարիներու փորձառութեամբ կը խնամէ ամէն տեսակ հիւանդներ։ *Մասաժ, վանտուզ, փիքիւր, փանսըման* եւայլն։ Վկայեալ աղքատներուն ձրի։

Հասցէ՝ 6 Rue Grégoire du Tours. Paris (6e).

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: E. SOUVIGNY

ՀԱՑԿ. ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

"ՄՕՆՍԷՅ"

ԳԱՅԻՇԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

150 Rue Moncey, LYON 150 րիւ Մօնսէյ, ԼԻՈՆ

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէններու ճոխ մթերք, անմրցելի ժամն գիներով։

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

ՏՕՔԹ. Գ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 Rue Montmartre (*Բակի մէջ՝ ալ կողմի առաջին դուռ*)

Այս անգամ իր անձնական դարմանատունը ճաստատուած կը խնամէ ՆԵՐՔԻՆ եւ ԿԱՆԱՆՑ, ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՑԻՆ հիւանդութիւնները։

Tél. Central 73-38 Métro: Sentier կամ Halles

Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 10—12, 1.30—8։ Կիրակի եւ տօն օրեր՝ կէսօրէն առաջ 9—12։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՇԱՐԱԺԱՆԿԵՐԳՈՒՀԻ

PHOTO PARIS

84 Fbg. du Temple, Մէթրօ BELLEVILLE

Բացման առթիւ ամէն յաճախորդի կը տրուի մէկ մեծ նկար 18×24 մեծութեամբ։ Թղթամիտ աշխատութիւն, ամէն գին։ Վեց քառատ-փոսթալ 10 ֆր.։ 6 քառատ տ'իտանիք։ Թ

ՀԱՅ ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒՆ

9 rue Charlot, PARIS (3e), Մէթրօ République, Tél. Archives 05—86

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ վաճառում ամէն տեսակ կաշիներու, հրապարակի գիներէն աժան։

Քուսիսն (կռնակի մասը) Ա. կարգի, քիլօն 38, 40, 42. Բ. կարգի՝քիլօն 34, 36. Գ. կարգի՝28, 30 և 32ֆր.

Այրերու եւ կանանց կօշիկներու համար ամբողջ կէս նրբանցու.— Քիլօն՝ Ա. կարգի 32, Բ. կարգի 29, կարգի 26 ֆրանք։

5 քիլօ նմոյշ կը ղրկուի փոստով քննութեան պայմանով։

Մասնաւոր զեղչ հայ կօշկակարներու։ կը խոսուի հայերէն եւ թուրքերէն։

ԿԱՇԻԻՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 6 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1928

6 NOVEMBRE 1928

ՏԱՐԻ Թիւ 796 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿՈՒԽՕՍՔ

ՅԵՄԱՆԵՆՔ ԱՅՆ ԻՆՉ ՈՐ ԿԱՅ,,

Ինչպէս կը նախատեսուէր, Նոյեմբեր 1ին, Մ. Քէմալի մէկ կողմ, եւ անշուշտ «միաձայն», պատմութեան անցան արաքսի տառերը եւ Թուրքերը այսուհետեւ պիտի գրեն ու կարդան լատինատառ այբուբենն:

Այս լուրէն քանի մը օր յետոյ, հեռագիր մը կը հաղորդէր Ռուսիոյ Թուրքերը, որոնք արդէն ընդունած են լատինատառերը, Թրքական օրինակին պիտի յարմարցնեն իրենց այբուբենը, որպէսզի միաձեւ գրեն ու կարդան բոլոր Թրքերը:

Ուրեմն, Թուրքիան կանգնած է ճամբու մը վրայ, որ կրնայ ազգագրական դեր կատարել իր նոր պատմութեան մէջ:

Տասնհինգ տարուան ժամանակամիջոց մը նախատեսուած այս յեղաշրջման համար, բայց ներկայ ընթացքով, հինգ կամ տասի չափի տեւէ լատինական տառերուն տարածումը: Չէ թէ բոնի — միշտ յիշենք այս պարագան:

Ամէն անգամ որ առիթ ունեցած ենք խօսելու Թուրքիոյ կատարուած արմատական, աննախընթաց փոփոխութեանց մասին, շեշտած ենք մէկ պարագայ,— Թուրքիան կ'երիտասարդանայ, նոր պատուաստ եւ ներարկումներ կը ստանայ, որոնք կը կերպարանափոխեն այդ երկիրը, և, այսպէս կամ այնպէս, կը նորոգեն զայն:

Մենք տակաւին չգործածեցինք «բարենորոգում», «բարեփոխում» բառերը, եւ ոչ ալ ծանրացանք հոգեբանական փոփոխութեան վրայ: Բայց պնդեցինք թէ՝ այդ բոլորէն հետքեր պիտի մնան, թէ այդ բոլորը ճեղքեր պիտի բանան, մանաւանդ որ, ընդդէմ հասած է, եւ կրնայ հասնիլ տակաւին, որքան տեւէն Թուրքիոյ վարչաձեւը եւ ներքին ու արտաքին խաղաղութիւնը:

«Յուսաբեր»ը կը շարունակէ ծաղրել, եւ պատմութիւն կը յամառի չակերտներու մէջ առնել կատարուած փոփոխութիւնները, եւ «հրթիռ»ի ու «կանթեղ»ի սիրուն խաղեր ընել, ապացուցանելու համար թէ արհեստական են այս ձեռքերը.

— «... Քէմալական բոլոր «բարեփոխութեանց ճակատագիրը նմանած է մէկ հատիկ գնդակէ: Այն գնդակը որ վերջ պիտի տայ Քէմալի կեանքին, այդ նոյն գնդակը միաժամանակ պիտի վերջ դնէ «բարեփոխութեանց» ամբողջ շրջանը, ֆէսէն մինչեւ այբուբեն:

«... երբեք չյուսաք թէ «բարենորոգիչները» վերջանալէ ետքը, «բարենորոգութիւնները» պիտի ապրին, թէ գանգուածը ոտքի պիտի ելլէ, հեղեղներով արիւն թափէ եւ պահէ այն ինչ որ ձեռք բերած է քրտինքով ու պայքարով, եւ ինչ որ շնորհուած է իբրեն ազատական անձի մը պատահական իրամանագրով» (24 հոկտ):

Ուրիշ թերթեր ալ կը ձախընակցին այս եղանակին, սրտանց ինքնագոհութեամբ մը:

Մենք «խօսքի տակ չմնալու» սովորութիւն չունինք: Բայց ապէս կը զարմանանք, եւ ի խորոց սրտի կը ցաւինք, որ պաշտօնակիցը, եւ իրեն պէս մտածողներ, այսքան վաղուած են Թիւրատեսութեամբ:

«Տեսնենք այն՝ ինչ որ կայ, եւ տեսնենք այնպէս, ինչպէս կայ»,— կը պատգամէ «Յուսաբեր»ը:

Այդպէ՛ս: Բայց ճիշտ այստեղ ալ կը բաժնուին ճամբաները: «Յուսաբեր»ը չուզեր տեսնել ինչ որ կայ, ինչ որ տեղի ունեցայ, ինչ որ «Յառաջ»ի սովորական ընթերցողներն անգամ յստակօրէն կը նշանակեն, առանց ընկերաբանութիւն եւ պատմութիւն դասագրքերուն մասին մեծ ուսումներ ընելու:

Մինչդեռ, նոյն այդ ընկերաբանութիւնն ու պատմութիւնը տասը փաստ կը ներկայացնեն ի նպաստ իր տեսակէտին, ան անգամ տասը ձեւով ալ մեր տեսակէտը կ'ապացուցանեն:

Արդարեւ, նոյն իսկ մեր ժողովուրդին, մեր կուսակցութեան մէջ, բնական բարեշրջո՞ւմով տեղի ունեցած է բան: Դաշնակցութիւնը ինչո՞ւ չսպասեց որ մարդիկ մեռնին, վարժուին եւ մեղք նկատեն դաւաճանութիւնը, գողութիւնը, եւ դիմեց կարճ ու բռնի միջոցին, — գրնիմ: Փրկարար աւանդութիւն մը, որ ամբողջ սերունդներու կ'իյնէր մինչեւ այսօր: Քի՞չ անոպաներ, բարոյական հասկութենէ զուրկ մարդիկ սթափած, կրթուած են ահաբեկ սարսափին տակ...

1922ին, Մուդրի դաշտին մէջ, գիւղացիները կը պատմէին համիտեան շրջանին դպրոց կը պահէին, որովհետեւ «ֆէֆիները լեռնէն իջնելով, կը սպառնային, կը բռնանային, արտադրէին տղաքը դպրոց ղրկել: Իսկ եթէ իրենց ՉՀար... եւ իրենց խոստովանութիւնն է):

Եւ ինչո՞ւ կը կարծենք թէ մեր ժողովուրդը ինքնաբերաբար արդէն հասունցած ու պատրաստուած ողջունեց Պոլսոյ Սահմանադրութիւնը, երբ այսօր իսկ անոր դէմ ընդվզող դաւադրողներ, զայն խափանողներ կան (վկայ Եգիպտոսը): Ժողովուրդը ընտելացա՞ծ է Հ. Յ. Դաշնակցութեան բոլոր ափարներուն, մարսա՞ծ է գանոնք, եւ ո՞ր աստիճան: Այդ թիւնը ունի՞նք նոյնիսկ մեր շարքերուն համար: Եւ ինչ միշտ արթուն կը հսկենք, կը գրենք, կը խօսինք, կը գործենք: Բանի չէ՞ր որ հաստատուեցաւ Օսմ. Սահմանադրութիւնը: Մինչ Համիտ կ'առարկէր թէ ժողովուրդը «հասունցած չէ», որ, քանի տարի յետոյ, Թուրք սերունդ մը Թրծուեր է այդ պարտադրուած փոփոխութեան շնորհիւ: Ազգի եւ հայքի գաղափարով մնած սերունդ մը, որ չկար առաջ: Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

Ո՞ՒՐ Կ'ԵՐԹԱՆ...

Պէյրութի Ազդակը մտահոգութեամբ կը մատնանշէ Հայերու արտագաղթը՝ Սուրիայէն եւ Լիբանանէն: (24 հոկտ.).

— «Վերջերս դարձեալ արտագաղթի շատ ուժեղ հոսանք մը սկսած է Միւրիայէնև Լիբանանէն դէպի Ամերիկայի հեռաւոր ափերը:

Երբ այսքան դէմ կ'ատայարտուինք արտագաղթի և չենք ուզեր որ իրենց դռնուած տեղերէն շարժին մեր հայրենակիցները, մենք նկատի ունինք առաւելապէս ազգային և անհատական շահերը: Նախ գաղթողներէն հասնող լուրերը ընդհանրապէս մխիթարական ըլլալէ հեռու են. ազգային հաւաքական կեանք ստեղծել դժուար է նոր գաղթավայրերու մէջ. եկեղեցի և դպրոց չկայ: Եւ հակառակ այդ բոլոր զրկանքներուն, նիւթական լայն վարձատրութիւն գոյութիւն չունի. շատ քիչեր կրցած են բարեկեցիկ վիճակ ստեղծելու չափ երջանիկ ըլլալ: Իսկ ամէնէն զարհուրելին, գործարաններու դռներուն առջեւ կեանք մաշեցնող մեր դժբախտ երիտասարդութեան թշուառութիւնն է, որոնց թիւը հազարներու կը հասնի:

Ծովեր եւ ովկիանոսներ կըտրելով հայրենիքէն եւ անոր շունչէն հեռացող գաղթականութիւնը, տարիներու ընթացքին պիտի մոռնայ նաեւ իր լեզուն ու բարքերը եւ անպէտ տարր մը պիտի դառնայ իր ազգին ու հայրենիքին համար: Անոնք այդ հեռաւոր ափերուն վրայ եւ անհրապոյր երկինքներու տակ չպիտի կրնան այլեւս ջերմ շահագրգռութիւն ցոյց տալ մեր վաղուան ազգային ձեռնարկներուն հանդէպ:

Սիւրիան աւելի այրմարվայրն է որ ապահով կերպով իր ծոցին մէջ կրնայ հիւրընկալել մեր գաղթականութիւնը: Մանաւանդ շնորհիւ հովանաւոր պետութեան եւ տեղական ժողովուրդին բարեացակամութեան, կը վայելենք քաղաքացիի բոլոր իրաւունքները: Ամէն միջոց եւ դիւրութիւն շնորհուած է հոս մեզի, կուլտուրապէս եւ ազգայնապէս յառաջդիմելու եւ պահելու մեր դիմագիծը: Ահա օրէ օր կազդուրիչ եւ մխիթարական ձեռնարկներ կը կատարուին, հայ գաղթականները ամփոփելու եւ զանոնք տուն տեղ ընելու համար: Այս կերպով թէ ազգային տեսակէտէն ապահովուած կ'ըլլայ մեր գաղթականութիւնը, եւ թէ ան տնտեսապէս եւ ֆիզիքապէս յառաջդիմած ու աճած կ'ըլլայ:»

×

Հալէպի «Եփրատ»ն ալ կը զրէ իր կարգին, (20 Հոկտ).

—«Այս տարի բադդատմամբ նախորդ տարիներու թէ արհեստաւոր եւ թէ բանւոր անգործնեբուն թիւը խիստ շատ է: Պէյրութի մէջ ամէն շաբաթ խումբ մը հայ երիտասարդներ կը գաղթեն հարաւային Ամերիկա եւ այլ երկիրներ:

Թշուառութիւնը սկսած է ծայր տալ քէմբերու մէջ, բայց միեւնոյն ատեն անհարկի, քէյֆ ու խրախճանութիւններ անպակաս են միշտ, եւ կը տեւեն մինչեւ լուսածագ, տիեզերութիւն պատճառելով դրացիներուն:

Սրճարաններու եւ գինետուներու թիւը փոխանակ պակսելու, երթալով կ'աւելնայ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԵԾ ՀԱՄԱՁԱՐԱԿ ՄԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

ՀԱԶԱՐԱՒՈՐ ԵՐԱԽԱՆԵՐ ԿԸ ՄԵՌՆԻՆ

ՊԵՐԼԻՆ, 5 Նոյեմբեր.— Թիֆլիզէն Մոսկուայի Թերթերուն կը հեռագրեն թէ քանի մը շաբաթէ ի վեր կարմրախտի (քութեղ) համաճարակ մը կը տիրէ Հայաստանի մէջ, դառնալով ճշմարիտ աղէտ մը: Զոհերու թիւը հետզհետէ կ'աւելնայ: Հիւանդներուն 100ին 20ը կը մեռնին:

Զոհերուն թիւը արդէն քանի մը հազարի կը հասնի:

Իշխանութիւնները միայն հիմա է որ հրաման տուին պատուաստել երախաները:

Արուեստական-Ընկերվարականներու Ժողովը

Արմատական-Ընկերվարական կուսակցութիւնը քանի մը օրէ իվեր իր տարեկան համաժողովը կը գումարէ Անժէի մէջ, մասնակցութեամբ նախարարներ Էռիօի, Ալպէր Սարոյի եւ ընկերներուն: Այս տարի մեծ կարեւորութիւն կը տրուի Համաժողովին, որովհետեւ օրակարգին մաս կը կազմեն նոր ելմտացոյցի 70 եւ 71րդ յօդուածները՝ կրօնական միաբանութեանց մասին: Ինչպէս գրեցինք, դահլիճին մէջ սկզբունքով համաձայնութիւն գոյացած էր յիշեալ յօդուածներուն մասին:

Համաժողովին մէջ բուռն ճառեր խօսուեցան այս նիւթին շուրջ. Էռիօ բացատրութիւններ տուաւ. ի վերջոյ միաձայնութեամբ քուէարկուեցաւ բանաձեւ մը, որով կը պահանջուի.— Միաբանութեանց վերաբերեալ յօդուածները (70, 71 եւ 71 բ) տարանջատել. 2.—Հաստատ մնալ «միակ դպրոց»ի սկզբունքին վրայ. 3.— Եկամուտներու եւ ժառանգական տուրքերը աւելցնել. 4.— Զինուորական ծախքերը զեղչել. 5.— Հատուցումներու համար վերջնական սիստէմ մը ընդունիլ. 6.— Առանց վերապահութեան ընդունիլ սէնդիկալական իրաւունքը:

Արմատական-Ընկերվարական նախարարները ընդունեցին այս բանաձեւը, որուն վեց կէտերը եթէ չգործադրուին Փուանրէի կողմէ, բոլորն ալ պիտի ստիպուին հրաժարիլ: Այն ատեն առաջ պիտի գայ նախարարական տագնապ մը:

Քաղաքական եւ ելմտական շրջանակները մեծ հետաքրքրութեամբ կը հետեւին Անժէի ժողովին վիճաբանութեանց: Նկատելով որ վերոյիշեալ վեց կէտերէն չորսին հակառակ է Բուանքարէ, տագնապը անխուսափելի կը կարծուի:

Ռուսիոյ Թուրքերը եւ նոր այբուբենը

Պոլիսէն կը հեռագրեն թէ Ռուսիոյ Թուրքերը որոշած են բարեփոխել նախապէս իրենց ընդունած լատինական տառերը եւ ընդունիլ թրքական նոր այբուբենը: Այս ձեւով բոլոր Թուրքերը մէկ այբուբեն պիտի ունենան:

Թուրք կառավարութիւնը պիտի ներկայացնէ օրինագիծ մը, որով կ'առաջարկուի Եւրոպայէն բերուած տպագրական տառերը մաքսատուրքէ զերծ կացուցանել:

Ռումանական դահլիճը հրաժարած

Մեր վերջին Թիւով գրած էինք Ռումանիոյ նախարարական տագնապին մասին: Վարչապետ Վինթիլա Պրըթիանու չկարենալով աւելի երկար դիմադրել, ստիպուեցաւ դահլիճին հրաժարականը ներկայացնել Ինամակալ ժողովին: Այս վերջինը խորհրդակցութեան կանչեց ընդդիմադիր կուսակցութեանց պետերը՝ զօրավար Ավէրէսքու, փրոֆ. Նիկոլա Եորկա եւ Եուլիոս Մանիու, գիւղացի կուսակցութեան պետը:

Կը կարծուի թէ նոր դահլիճը կազմելու պաշտօնը պիտի յանձնուի Մանիուի, որուն պիտի գործակցի Թիթուլէսքու, իբրեւ արտաքին նախարար:

Օտարներ Յունաստանի մէջ

Յունաստանի ներքին նախարարը Խորհրդարանին ներկայացուց նոր օրինագիծ մը, օտարականներու բնակութեան մասին:

Օրինագծին համաձայն, ոեւէ օտարական հելլէն հողը ոտք չի կրնար դնել, եթէ հելլէն հիւպատոսարանէ մը վիզա ստացած չէ: Անցագրին վրայ պէտք է արձանագրուած ըլլայ նաեւ որ արտաքին նախարարին արտօնութիւնը ստացուած է:

Յունաստանի մէջ ոեւէ արհեստ ի գործ դնելու կամ աշխատելու համար, օտարականները պարտաւոր են մասնաւոր արտօնութիւն ստանալ: Արհեստներով զբաղելու իրաւունքը կը տրուի փոխանակութեան հիման վրայ: Ոեւէ աշխատանք կատարելու համար անհրաժեշտ է ներքին նախարարութեան հաւանութիւնը ստանալ: Ինքնաշարժի մեքենավարները, կառապանները, շրջուն վաճառականները եւն. որոնք քօրինագծի պատրաստութեան միջոցին արտօնուած էին զբաղելու, բացառութիւն պիտի կազմեն:

Նախագահական հրամանագրով, որոշ քաղաքներու մէջ օտարականներու բնակութիւնը արտօնուած չէ: Եթէ խնդրոյ առարկայ քաղաքներուն մէջ արդէն հաստատուած օտարականներ կան, անոնք ենթակայ պիտի ըլլան նոր օրէնքի տրամադրութեանց:

Յունաստանէն ոչ ոք կրնայ մեկնիլ առանց «վիզա» ստանալու ոստիկանական իշխանութենէն:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԱՐԱՐԱԾՆ ՈՒ ԱՐԱՐԻՉԸ

Ցագումով Հրեայ Մուսթաֆա Քէմալ օր մը որոշեց Թուրք ազգը քանանու երկիրը առաջնորդել:

Իր աջ ափը Թուշին քանի մը անգամ քսելէ վերջ, սկսաւ մտածել:

Արարիչին վեց օրերուն պէս, վեց տարի սահմանել ընելիքներուն իբր պայմանաժամ:

Ու մեր Արարածը այդ վեց տարուան մէջ ջնջեց վեց բան.—

1.— Ֆէթֆիսատը եւ Ֆէթիլաքը:

2.— Ալի Քէմալը ու ձանպօլաթը:

3.— Ֆէսն ու Ֆէրաճէն:

4.— Խալիֆան ու Սուլթանը:

5.— Մէտրէսէն ու չալմարը:

6.— Արաբերէն այբուբենը:

Դիտեց ամէն ինչ եւ Արարիչին պէս գոհ պիտի ըլլար, եթէ չզգար որ կարեւոր բան մը կը պակսէր դեռ:

Երեւակայեցէք որ Արարիչը լոյսը ստեղծել մոռցած ըլլա՜ր:

Մեր Արարածն ալ փնտռեց, աջ ու ձախ դարձաւ, Լաթիֆէ ֆանըմին կարծիքը ֆարցուց, նամակով. Ջօլմա-Պաղչէն ֆացկերոյթ մը կազմակերպեց, Ալպանիոյ Թագաւորը մերժեց ճանչնալ, բայց կը պակսէր կարեւորագոյնը: Ցառաջդիմութիւնը դեռ չէր սկսած սաւառնիլ Թուրք ազգին վրայ:

×

Ու գտաւ...

Մոռցած էր Թուրքն ալ ջնջել. Մոռցած էր սկսիլ կենսականէն...

Եւ եօթերորդ օրը (որ դեռ չէ ֆասած) Արարածը ջնջեց Թուրքն ու Թրքութիւնը, ուրացաւ Օրխանն ու Սելիմը, Թափուր Աբեդելեան նահանգները ֆայկական ֆող ֆուչակեց, իբրեն վերագրեց ֆայկական փառաւոր անցեալը եւ քսան պատմիչներու պաշտօն տուաւ պատմականօրէն փաստել Թէ Հայերը Մոնկոլներէն սերած են, իսկ Թուրքերը Մամիկոնեան ցեղէն:

Այդ անպաշտպան ժառանգութիւնը իւրացնելէ վերջ, Քէմալ գոհ եղաւ:

Արարածը ուզեց Արարիչէն աւելի յառաջ երթալ ու շաբաթը ութը օրուան վերածելով, ութերորդը ֆուչակեց ֆանգիստի օր:

ԵԴ. ԲԷՈՎՏԱՑԻ

ԹՐԱԿԻՈՅ ԲՈՒՐՔԵՐՈՒՆ ՎԻՃԱԿԸ

Թուրք Թերթերը կը գրեն Թէ Թրակիոյ Իսլամներուն վիճակը միշտ կը մնայ անհանդուրժելի: Հակառակ հելլէնական հերքումին, խժդժութիւնները կը շարունակուին, մասնաւորապէս Կիւմիւլճինայի մէջ:

Այս մասին նոր գանգատներ հասած ըլլալով, ճէվալ Հիւսնի պէյ դիմեց Չէզոք պատուիրակ Հօլշթատի եւ պահանջեց որ քննիչ մարմինը Արեւմտեան Թրակիա մեկնի: Պահանջքը ընդունուած ըլլալով, հելլէն պատուիրակ Տիամանտափուլօս ալ Թրակիա պիտի երթայ:

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ նախկին եբեսփոխան Էյի ֆալմոն վտարուեցաւ ընկերվարական կուսակցութենէն, որովհետեւ գերմանական արժեթուղթերու խնդրին մէջ մեղսակից էր: ֆալմոն ֆրաւիրուեցաւ նաեւ ֆրաժարիլ քաղաքապետի եւ նահանգային ժողովի խորհրդականի իր պաշտօններէն:

ՏՈՒՔ. ՊՈՒԿԱ, Մարսիլիոյ Թիապարտ բժիշկը, որ վերջերս Թիարանէն վէնեցուէլլա փախչելէ յետոյ ձերբակալուած էր, ազատ արձա՛կուեցաւ երաշխաւորութեամբ:

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԷՆ

ՈՎ ԻՐԱՆԻ ՄԵԾԵՐ, ԿԻՆԸ ՄԱՐԴ ՉԷ՞...

«Բարենորոգումներու օգտին արտասանուած բոլոր ճառերը, յառաջդիմութեան շուրջ գրուած ու գրուելիք բոլոր յօդուածները լոկ գեղեցիկ գանկութիւններ պիտի մնան, քանի մեր ժողովուրդի ճիշտ կէսը՝ կինը ազատագրուած չէ։ Եւ ոչ մէկ բարենորոգում, ոչ մէկ յառաջադէմ քայլ հիմնաւորչեն կրնար ըլլալ, մինչեւ որ պարսիկ կինը մէկդի չնետէ սեւ քողը, մինչեւ որ ձեռք չբերէ տղամարդոց կողքին գոնէ տարրական հաւասարութիւն»։

Եթէ յիշողութիւնս զիս չի խաբեր, 1920ին Թէհրանի մէջ, պարսիկ կիներու եւ էրիկ մադոց խառն հաւաքոյթի մը մէջ, այսխօսքերը կ'արտասանէր «Ջըհանը Ջանան» (կանանց Աշխարհ) պարբերականի խմբագրապետուհի տիկին Փարսա։ Այն օրերուն իր թերթին մէջ չպիտի կրնար այսքան ազատ գրել. իր թերթը կը բաւականանար կիներու կրթութեան ու դաստիարակութեան վերաբերող յօդուածներ միայն հրատարակելով եւ շատ շատ ակնարկներ փախցնելով տողամէջ, թէ կիները ալ ազատ պէտք է ըլլայ Իսլամի Թոյլատրած սահմաններուն մէջ։

Այսօր իսկ Թէհրանի մէջ ութ տարիներէ ի վեր լոյս տեսնող ուրիշ պարբերական մը, «Աղամը Նըսուան» (նոյնպէս «Կանանց Աշխարհ») կը վգուշանայ աւելի համարձակ տողեր հրատարակելէ։

Բաժակը լեցուած է սակայն. ժամանակը կատարած է իր դերը։ Լուռ բողոքները լեզու կ'առնեն. անկիւններու մէջ խօսուած ճառերը կ'արձագանգեն եւ ահա պարսիկ բանաստեղծը չի քաշուիր վերջը բանալ.

— «ՈՎ Իրանի մեծերը, միթէ կինը մարդ չէ՞... Ըեյլներու գոյութենէն է, որ այսպէս խարապ ենք...» Եւ կամ «Երկիրը աւեր է, ազգը քունի մէջ, զգայուն աղջիկներ, ժամանա՛կ է յեղափոխութեան։ Ազգի աղջիկներ, մինչեւ ե՞րբ երկունք, մեր գլուխներէն նետենք ստորութեան չադրան»։

Եւ երօք երկար, շատ երկար տեւեց պարսիկ կնոջ ազատագրման երկունքը։ Շարժումը տասնեակ տարիներու պատմութիւն ունի. պակաս չեն եղած պոռթկումները, որ զսպուած են միշտ։ Ցիրոյ կարգերը եւ երկրի վիճակը չէին կրնար թոյլատրել կիներու ստրկական վիճակի ամենափոքր փոփոխութիւնն անգամ։ Միւս կողմէ, արգելափակուած կնոջ համար անհանդուրժելի էր շնչել սեւ չադրայի մէջ։ Ընտանելի էր իր բացարձակապէս իրաւազուրկ վիճակը։ Լուռ պայքարը, երբեմն նակի իր արտայայտութիւններով կ'ապրէր, կը զարգանար մինչեւ մեր օրերը։ Հիմա որ բարեփոխման աւիշը կը փոխանցուի տուն տուն, քաղաք քաղաք, առաջին շարքերուն վրայ կանգնած է պարսիկ կնոջ ազատագրման խընդիրը, որ իր երկար ու ծանր երկունքը ապրելով, այժմ պիտի յանգի գործնական արդիւնքի։

Լրագրողները, բանաստեղծները, ճառողները չեն միայն, որ կը գրեն ու կը խօսին այսօր, այլ ինքը՝ պարսիկ կինը գործնական քայլեր կ'առնէ, մէկ անգամէն խօսքէն գործի անցնելու որոշումով։ Առ այժմ երեսի քողը մէկդի նետելու, բաց դէմքով տղամարդոց մէջ երեւալու, հաւաքոյթներուն առանց չադրայի մասնակցելու, ուզած տղամարդուն հետ կառք նստելու, մինչեւ անգամ «փօքսթրոթ» պարելու սովորոյթները այլեւս նորութիւն չեն. կինը կրնայ թատրոն ու սինեմա երթալ եւ նստիլ տղամարդոց կողքին. ինչպէս եւ զբօսավայրերու մէջ առանց քօղի երեւալ, եւրոպական հագուստ հագած պտտիլ ինքնաշարժով, վաղը չէ միւս օր նոյն ձեւով փողոց դուրս գալու ինքնավստահութեամբ։

Ոստիկանը, որ դեռ տարի մը առաջ նոյնիսկ կեդրոնին մէջ եթէ պարսիկ կին մը տեսնէր չադրայի մէջ փաթաթուած կառքի մէջ իր ամուսնին կամ եղբօր կողքին, ոստիկանատուն կ'առաջնորդէր եւ տուգանքի կը դատապարտէր, այժմ Հարեւանցի կը դիտէ եւ իբր թէ չի տեսներ անոր աւելի քան ազատ, իսլամ երկրի նախասիրութիւնները վիրաւորող շարժուձեւերը։ Ոչ մէկ կասկած, որ կառավարութիւնը այդպէս կ'ուզէ, թերեւս կը խրախուսէ ծայր առած շարժումը։ Թերեւս դեռ ժամանակը չէ յայտարարելու, թէ կիները ազատ են միանգամ ընդմիշտ նետելու ծածկոցները, բայց կը թուի հեռու չէ այն օրը, երբ նոր օրէնքներ պիտի մշակուին վերջնականապէս ազատագրելու «ժողովուրդին ճիշտ կէսը»։

Ժամանակակից անցուդարձը դիտողը անհաւատալի այս փոփոխութիւններու անմիջական ազդեցութեան տակ քարացած երկրի մէջ լաւատես կը դառնայ. բայց միւս կողմէ դժուար կրնայ հաւատալ կատարեալ բարեփոխման, քանի տակաւին կ'ապրի դարերու հետ հասակ առած ժտայնութիւնը պարսիկ ժողովուրդին մէջ, քանի տակաւին կը տիրեն արաբական արշաւանքներէն ի վեր արմատացած հակակրողութիւնները իշխող դասակարգերու մօտ եւ վերջապէս քանի տակաւին պաշտօնապէս ջնջուած չէ կալուածատիրութիւնը։ Ցնտեսական այս ձեւը դեռ եւս տեղի տուած չէ եւ մեծապէս կը նպաստէ ժողովրդական լայն խաւերը կառչած պահելու հին կեանգաղին. կենգաղ մը, որու գոյութիւնը այնքան պայմանաւորուած է կնոջ ճորտութիւնը յիշեցնող ստրկական վիճակով։

Եթէ մայրաքաղաքի կամ խոշոր կեդրոններու մէջ բաժակը լեցուած է եւ պարսիկ կինը իր վիճակը հակամարդկային կը գտնէ, հետեւաբար իր ազատագրումը օրուան անհրաժեշտ պահանջ, եթէ կեդրոնական վայրերուն մէջ պարսիկ տղամարդը կը նպաստէ ազատագրման գործին, նոյնը չէ կարելի ըսել գաւառացիներու մասին։ Շատ վայրեր կան, ուր այս նորութիւնները լսած ատեն, բոլորը մէկ յանչարծակիի կուգան, Աստուծոյ դատարանին կը յանձնեն «անկրօն ու փճացած» Թէհրանը, որ «անմօթաբար» կրօնքի հիմերը կը փորէ եւ մահմետական կինը դէպի «անբարոյականութիւն» կ'առաջնորդէ։ Եթէ կեդրոններու մէջ վաղը միւս օր կինը կրնայ պետական կամ մասնաւոր հաստատութիւններու մէջ պաշտօն վարել, կարուձեւի արհեստանոց բանալ, բժշկութիւն ընել ու իր օրապահիկը շահիլ, տղամարդերէն անկախ, նոյն բանը գաւառներու մասին մտածել անգամ կարելի չէ։ Այնտեղ արդէն կինը տնտեսապէս ենթակայ է տղամարդուն եւ իր շղթաները քակուելէ յետոյ միակ ապրուստի միջոցը իր մարմինը կը մնայ։

Այս եւ նման մտածումներու հետեւանքով, շատ յառաջդէմ համարուած տարրեր ներկայ շարժումը կը համարեն վաղաժամ ու վտանգաւոր այս երկրին համար։ Ցարօրինակ չէ, ուրեմն, երբ տարիներ առաջ խօսքի օրերուն, կիներու ազատագրմանկողմնակից, նոյնիսկ ջատագով յայտնի գործիչներ այսօր հակառակ բանակն անցած, շարժումը կասեցնելու քարոզներ կը կարդան։

Բայց մանրէն արդէն մտեր է թօքերէն ներս, կը բազմանայ օրէ օր եւ կը կատարէ իր դերը։ Ամէնեւս քարոզէն, խօսքէն օգուտ չկայ։ Ժամանակը իր պահանջը կը հարկադրէ արդէն իսկ շատ ուշացած ու ետ մնացած պատմական իրանին։

Իրաւացի չէ՞ պարսիկ հրապարակագիրը.—

— Մենք որ հին դարերու մէջ մեր քաղաքակրթութիւնը կը պարտադրէինք աշխարհին, այս լուսաւոր օրերուն մեզմէ արիամարիտուած թուրքէ՞ն ալ ետ պիտի մնանք...

Վ. ԻՐԱՆԵԱՆ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՊԵՐԼԻՆԷՆ

ՀԱՏՈՒՑՈՒՄՆԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐԸ

Ժամանակէ մը ի վեր հատուցումներու խնդիրը մեծապէս կը զբաղեցնէ Գերմանիոյ, ինչպէս նաեւ դաշնակից պետութեանց քաղաքական եւ հանրային կեանքը։ Առով մեծապէս շահագրգռուած է նաեւ Ամերիկա։ Ուրիշ խօսքով՝ Տօուըսի ծրագիրն է, որ վերաքննութեան տրուած է։

Ինքնին մեծ յաղթանակ մըն է այս Գերմանիոյ համար, որ զայն մեծապէս կը պարտի ներկայ վարչապետ Միւլլէրի եւ իր խառն դահլիճին։ Թէեւ Ազգերու Դաշնակցութեան վերջին ժողովէն, ուր անձամբ ներկայ եղաւ Միւլլէր ու բանակցութիւններ վարեց Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի ներկայացուցիչներուն հետ, ըստ երեւութին դրժողմնացած էին թէ՛ վարչապետը ինքը եւ թէ՛ ամբողջ գերմանժողովուրդը, բայց փաստն այն է, որ հատուցումներու խնդրին վերաքննութիւնը ինքնին արդիւնքն է ժընեւի բանակցութեանց։ Այս բաւական չէ, հատուցումներու խնդրին վերաքննութեան հետ սերտօրէն կապուած է նաեւ Հունոսի գրաւուած շրջանի մէկ մասին պարպումը, որ կարճ ժամանակի հարց մըն է միայն։ Կասկած չկայ այժմ իսկ, որ երկու խընդիրներու լուծումն ալ դրական արդիւնք պիտի տայ։

Ընթերցողը կը յիշէ անշուշտ, թէ ինչպէս ժընեւի մէջ, Միւլլէրի մէկ ճառին վրայ, Պրիան խիստ եւ տեսակ մը յարձակողական ոճով խօսեցաւ Գերմանիոյ միութիւններուն դէմ. այնչափ որ, նոյն իսկ իր բարեկամները եւ Գերմանիոյ հակառակորդները չափէն աւելի խիստ դատեն զայն։ Թէեւ Պրիան անմիջապէս ետք, մասնաւոր խօսակցութիւններու մէջ եւ մամուլի ներկայացուցիչներու հետ ունեցած տեսակցութեանց միջոցին ջանաց մեղմել իր խօսքին ուժգնութիւնը, բայց կը թուէր թէ չէ յաջողած։ Եւ այդպէս, Գերմանները մնացին ուժգոհ, իսկ Ֆրանսացի ազդայնականները՝ գոհ, որ անգամ մըն ալ պէտք եղած դասը տրուեցաւ Գերմանիոյ։ Յայտնի է նաեւ, որ նոյն այդ օրերուն Ֆրանսական եւ անգլիական գրաւող բանակները իրենց զօրավարներու առաջնորդութեամբ ռազմափորձեր կատարեցին Հունոսի եզերքները, նոյն այդ զօրավարներն ալ ճառեր արտասանեցին այն իմաստով թէ՝ դեռ երկար ատեն գերման հողին վրայ պիտի մնան ու նման ռազմափորձեր ընելու առիթներ շատ պիտի ունենան։

Եւ սակայն շուտով պարզուեցաւ որ, թէ՛ Պրիանի եւ թէ զօրավարներու պատուիրուած ճառերը երկիրներու ներքին շուկաներուն համար նախատեսմանուած են եղեր, որպէս զի գաղափարական տարբերը հանդըստացնելու միջոց, թերեւս նաեւ Գերմանիոյ վրայ ազդեցութիւն գործ դնելու եւ անկէ աւելի զիջումներ կորզելու փորձ մը։ Հասկնալի է նաեւ, որ գերման ազգայնական խմբակներն ալ լաւագոյն առիթը գտան՝ յարձակումներու տարափ մը թափելու ներկայ կառավարութեան վրայ, անոր հրաժարեցումը պահանջելով։

Եւ սակայն չսխալեցան այն մարդիկը — թէեւ քիչեր էին այդպիսինները — որ Պրիանի ճառին վրայ իսկ կասկած յայտնեցին այդ քաղաքագէտին իրական միտքերուն շուրջը։ Լեհ թերթ մը — հակագերման — այն օրն իսկ գրած էր, թէ շատ ալ ոգեւորուելու տեղի չկայ Պրիանի ճառէն, քանի որ ան սովորութիւն ունի յաճախ իր խօսածներուն հակառակը գործելու։

Այդպէս ալ կ'ըլլայ այսօր։ Եւ հատուցումներու խնդիրը կը վերարծարծուի երկուստեք, և Տօուըսի ծրագիրը վերաքննուելու ճամբու վրայ է արդէն, եւ այժմէն պատրաստութիւններ կը տեսնեն Ֆրանսացիներն ու Անգլիացիները՝ Հունոսի երկրորդ շրջանը պարպելու։

Ինչպէս ըսինք, Ամերիկայի բռնած դիրքը վճռական նշանակութիւն ունի այս խնդիրներուն մէջ։ Անգլիա եւ Ֆրանսա վճռելիքներ ունին Ամերիկայի։ Անգլիա վերջինիս հետ արդէն իսկ կարգադրած է իր հաշիւները եւ սահմանած պարտքի վերջնական գումարը, ստանալով որոշ զիջումներ։ Ա՛լ աւելի շահաւէտ կերպով յարդարած են իրենց հաշիւները Ամերիկայի հետ Պելճիքա եւ մանաւանդ Իտալիա։ Նոր աշխարհը այդ տեսակէտէն անողոք եղած է միշտ, եւ է՛ այժմ ալ, Ֆրանսայի հանդէպ։

Արդ, քանի մը ամիս յետոյ վերջինս ի հաշիւ իր պարտքի հսկայական գումարներ պիտի վճարէ Ամերիկայի, իսկ այդ կարելի է՝ եթէ ան Գերմանիայէն աւելի՛ ստանայ, քան այժմ կը ստանայ։ Իսկ միւս կողմէ պարտատէրը իր պարտապանին շարունակ յիշեցումներ կ'ընէ ասոր վճարելիքներուն մասին։ «Մասնաւոր» կերպով ալ ան խորհուրդ կուտայ, որ Ֆրանսա Գերմանիոյ հանդէպ զիջումներու ճամբան բռնէ, վերջինիս կարողութենէն վեր պահանջներ չընէ։ Ըէ՞ որ, վերջապէս, ինք, Ամերիկան ալ, վերջին մէկ քանի տարիներու ընթացքին միլիառներ զետեղած է գերման արդիւնաբերական ձեռնարկներու մէջ։ Իսկ այդ միլառները կրնան դիւրաւ վտանգուիլ, եթէ ընդհանուրի պարտապան Գերմանիա չափէ՛ն աւելի նեղուի եւ օրին մէկը վճարելու անընդունակ դառնայ։ Մօտաւոր անցեալի դառն փորձերը տակաւին չեն մոռցուած, երբ թաւալգլոր չորս երկիլիոն թղթադրամ մարքը մէկ տոլարի իջաւ։

Այսպէս էր որ, վերջերս Փարքըր կիլպըրթի ճամբորդութիւններ կատարեց դէպի Փարիզ, Լոնտոն եւ Պրիւսէլ։ Այդ Ամերիկացին, յայտնի է, հատուցումներու յանձնաժողովին ներկայացուցիչն է Գերմանիոյ մէջ, որ պաշտօն ունի հսկելու այս երկրին ելեւմտական կարողութեան եւ հատուցումներու կանոնաւորութեան վրայ։ Ան կը հաւարուի, պաշտօնապէս, «մասնաւոր» մարդ, որուն համար ամերիկեան կառավարութիւնը ոչ մէկ պատասխանատուութիւն ստանձնած է։ Սակայն այդ խնդրի ձեւական կողմն է. փաստօրէն Կիլպըրթի բերնով Ուաշինկթընը կը խօսի։

Ահա թէ ինչու համար անոր ձայնը լսելի եղաւ Փարիզի եւ Լոնտոնի մէջ։

Տօուըսի ծրագիրը Գերմանիոյ պարտքին վերջնական գումարը չէր սահմանած, այլ տարեվճարները միայն։ Առաջին տարին (1924-25) Գերմանիա վճարեց 3/4 միլիառ մարք. այնուհետեւ տարուէ տարի՝ աւելի։ Այս 1928-29էն կը սկսի «բնականոն տարին», այսինքն տարեկան 2½ միլիառ մարք վճարելու շրջանը։ Այս գումարը փորձագէտներու կողմէ կը համարուի վեր Գերմանիոյ կարողութենէն, որով պահանջ կը դգացուի այդ 2 կամ մինչեւ իսկ 1½ միլիառի իջեցնելու։ Այդ տեսակէտը պաշտպանութիւն կը գտնէ նաեւ Ամերիկայի կողմէ։

Եւ յետոյ, ցանկութիւն կայ թէ՛ Գերմանիոյ եւ թէ՛ Ֆրանսայի կողմէ, պարտքին վերջնական գումարը սահմանելու եւ հնարաւորութիւն ստեղծելու, որ պարտապանը փոխանակ 50—60ի, ընդամէնը մէկ քանի տարիներու ընթացքին վճարէ իր ամբողջական պարտքը, հարկաւ առաւելապէս փոխառութեանց միջոցաւ, իսկ ամերիկեան դրամագլուխը պատրաստ է ինք տալ մէկ խոշոր մասը այդ փոխառութեան։ Ատոր համար ալ հարկ պիտի ըլլայ Գերմանիոյ հատուցումներուն համար իբրեւ երաշխիք առնուած պետական երկաթուղիներու եւ մաս մը մասնաւոր ճարտարարուեստային ձեռնարկներու արժեթուղթերը շուկայ հանել։ Ինչ կը վերաբերի Անգլիոյ եւ Պելճիքայի, անոնք կը դերադասեն, ըստ երեւոյթին, մասնավաճառները քան վերջնական գումար մը։ Եւ սակայն աւելի քան հաւանական է, որ անոնք եւս իրագործեն վերջին տեսակէտը։

Իսկ պարտքի գումարին քանա՞կը։ Սկիզբները, վէրսալի օրերուն, 200 միլիառ մարքի խօսքը կ'ընէին Դաշնակիցները։ Յետոյ, երբ Լոնտոնի վերջնագիրը ներկայացուցին Գերմանիոյ, 120 միլիառի իջան։ Մէկ-երկու տարի առաջ Դաշնակիցները 50—60 միլիառով կ'ուզէին գոհանալ։ Իսկ այժմ, երբ Տօուըսի ծրագրի վերաքննութիւնը մէկդեղ դրուած է, Դաշնակիցները 30, մինչեւ իսկ 20 միլիառով պատրաստ են գոհանալու։ Այդ 30 միլիառէն ալ անոնք 16 միլիառը Ամերիկայի պարտաւոր են տալ, իբրեւ իրենց պարտքը, իսկ անդին մնալիք 14 միլիառն ալ Ֆրանսայի աւերուած շրջանները վերաշինելու գործին պիտի յատկացուի։

Ուրիշ խօսքով լաւագոյն պարագային իսկ «յաղթականները» «պարտուած» Գերմանիայէն չպիտի կրնան պատերազմական տուգանք առնել։ Մէկդեղ շահողը Ամերիկան է։ Ինչ չպիտի օգտուի նաեւ Գերմանիա, փոխառութեանց դրամներով ոչ միայն քանի մը տարուան ընթացքին իր պարտքը տալով եւ լմնցնելով, այլ եւ իր ծաղկող տնտեսութիւնը աննախընթաց բարգաւաճութեան հասցնելով։

Այսպէս են խելօք ազգերը։ Անոնք մինչեւ իսկ ռազմադաշտին վրայ պարտուելու պարագային՝ փաստօրէն յաղթական կ'ելնեն խաղաղութեան եւ տնտեսական կեանքին մէջ։ Օրինակ առնել պէտք է այս մեծ ազգէն։

ՍԱՐԷՆ ՋՈՐԷՆ

Վէնեցզուէլլա Սպանիացիներէն ստացաւ իր անունը, որովհետեւ ան վենետիկ քաղաքի յիշատակը կ'արթնցնէր իրենց մէջ։

*** Լոնտոնի Թղթատարական Թանգարանին մէջ վաւերագիր մը կայ, որ կ'ապացուցանէ թէ 1397ին արդէն Թղթատարական սպասարկութիւն կար հոն։

*** Առաջին փլանթինի գիւտը պատահմամբ տեղի ունեցած է Մէքսիկայի մէջ, ոսկի փնտռող Սպանիացիներու կողմէ։

*** Տարին 126 միլիառ լուցկի կը գործածուի Գերմանիոյ մէջ։

ՀԱՅ ԼԵԶՈՒԻ ԳՐԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ

Բազդատաբարներուն՝ որոնք բոլոր մէջ միշտ գոյութիւնունեցած բազդատաբար քաղաքակրթութիւններու՝ հայ գրականէ ունեցած այն անհնարին որ շատ բնական պիտի

Բայց կայ շեշտուած որ երբեք չէ հանդիպացած արգելք մը բայ ինչպիսակար. այն է գրաբառակոյտին աղքատութիւն լոր գրագէտներու եւ բանասներու գրչին տակ։

Լեզուն է սակայն է ու չունի հոմանիշ տարբերութիւնները բառեր. բառերու մթնոլորտ անբաւարար է, այլ չէ մշակուած պէտք փով։

Պիտի ըսէք թէ է լեզուագիտութիւնը, քան է գրականութիւնը իբր գործիք կը գործ թէ իբր ստեղծագործ փանիշը։

Ատիճան մը, այդ թիւնը կրնար կշիռ ունենալ գրագէտին լեզուագէտ հեռաւորութիւնը գոյութենէն։

Կո՞յ այսօր գրագէտ կարողանայ տան մը մը, սենեակի մը կամ գին հետ ընտանեցած տեսարանի մը նկարընել լիովին, առանց խառներու եւ առանց բառ թուխիւն մը զգալու։

Թող անոնք չնկատեն պարանք մը 76 էջի պէս ըրաւ պալզաք հարկ չկա՛յ մասնագէտ գոյց տալ պարտէզի մը գրականին մէջ բայ լեզուական աղքատութիւն կն յայտնի կը ծնայ. քանէջ չէ բայց եթէ ձեւի խառնուած իմաստ մը ուրիշ ձեւի տակ փոխուիր. ուրեմն իմաստ հարացատ գործածութիւն կը պահուի։ Անոնց պառանգական ունակութիւն նման տարիներու ընթ փորձէ մակերես ելլել

***

Մոռցուած բառերը կը տեսնենք եւրոպական նորոյթներ, որոնք մուծեն մեր լեզուին մէջ պահանջներու հետեւան արուեստի պահանջով

Կարդացէք եւ Տարածեցէք

« Ց Ա Ռ Ա Ջ » Ը

ջոհագում տալը ոճիր մը չէ։ Թէպէտ սրոպիկական բառը զոր մենք մը գործածեց՝ Հայկական հրաժարելով։ Խորթ կամ չեւերէ խուսափող գրիչներ կը գիմեն այդ տեսակ ակնարկներու... բայց դիւրին է հասկնալ այն խառնիճաղանճը որ պիտի ստեղծուէր այդ թեթեւաթեան ընդհանրացումովը։

Թէ գար օր մը ուր լեզուն անգամ սահած պիտի ըլլար իր տիրապետներուն, իր հիմնական օրէնսդիրքեան վրայէն, իրեն թողլով միայն ճոխ բառերու չգործածած եւ ո՛չ անգործածելի գանձը։ Ու կուգանք սա իրականութեան.

Բոլոր անոնք որ չեն ուզեր բառ գանելու... վերագտնելու մէջ պարզապէս կը հրաժարին սահմանները ու կը տուն լեզուին չդպելով եւ մինչեւ անոնց զայն անարատ թողլով։ Այդ անոնք որ օտար նորութիւններու կը գիմեն, կը շահին գրականօրէն, բայց կը վնասեն լեզուին։

Ահա այս անել ուզղութիւնն է որ հարկ է թումանեանական գանկնեգնել։

Թէ ինչպէ՞ս։

Դժբախտաբար խնդիրը պարզ չէ եւ մեր տիտանական լեզուագէտներուն կը մնայ մինչեւ միջոցները՝ մեր գրագէտներուն քիչ մը լեզուական ճոխ բառերու չգործածած եւ ո՛չ անգործածելի գանձը։ Օտար ոճերու մէկ կողմէն շատ բարձր մակարդակ ունեցող լեզուները կը սպառնան հակառակ անոնց ներքին անօթութեանց, ողողել հայկական ոգին ու զայն անճանաչելի դարձնել, տարբեր դարձնել։

Ե. ԶՕՀՐԻՃԵԱՆ

12 ՈՒԿԷՍ ՄԻԼԻՈՆՈՑ ԳՈՐԳ ՄԸ

«Էյֆլի Մէյլ» կ'իմանայ թէ Մերիքեան բազմաթիւ միլիոնէրներ, որոնց մէջ կը յիշուի Հանրածանօթ Ֆորտ եւ Վանտըպիլըր, կը ջանան գնել «յաներ գործը» որ 400 տարի առաջ շինուած է Պարսկաստանի մէջ։

Ընդ որում տրամադրութիւն գոյացան վճարելու մինչեւ 100 միլիոն ոսկի։ Դեռ ոեւէ գործի մասին, գործ այսքան գին չէր եղած։ Այս գործը որ կը պատկանէր Հապսպուրկներու տան մինչեւ աւստրիական յեղափոխութեան անցեալ յուլիսին, Լընտոնի մէջ ծախու հանուած էր։ Այն առաջարկը որ ընծայուած էր մինչեւ նոյեմբեր 1ին, որ նախկին տէրերը ընչազրկուած են։ 2.— Թէ ազգայնացումը պէտք է նկատել օրինական միջոց մը, զոր ամէն պետութիւն կրնայ կիրարկել։ 3.— Թէ ռուսական օրինագիծը չի ճանչնար սեփականութիւն եւ հետեւաբար խնդրարկուները չեն կրնար նոյն իրաւունքը յաւակնիլ։

Բնականաբար գաղթականները բողոքեցին այս վճռին դէմ. բայց արդէն առարկութիւնները վաճառելու վրայ են։

ՄԱՀԱՑՈՒ ԿՌԻԻ ՀԱՅԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ

Լիոնի Le Progrès թերթին 2 նոյեմբերի թիւէն կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները, արիւնալի կռուի մը մասին, որ մղուած է Ֆէսիսի մեր հայրենակիցներուն միջեւ։

Ֆէսիսի եւ շրջակայքի գործարանները երէկ, նոյեմբեր 1ին, փակեր էին իրենց դռները։ Նախորդ օրը պաշտօնեաներու վճռումներըտեղի ունեցերէին, իսկ ցաւալի շաբաթ օր ալ բանուորներուն։ Այս գործարաններուն մէջ աշխատող բազմաթիւ օտարականներ՝ ցորեկ իրիկուն կը յաճախէին, տեղին սրճարանները։

Քաղաքին ծայրերը սրճարանի մը ընդարձակ սրահին մէջ, հայկական երկու խումբեր կազմուեր էին։ Պատճառով մը, որ դեռ անծանօթ կը մնայ, բայց կը կարծուի թէ քաղաքական բնոյթ ունի, բուռն վէճ մը ծագեցաւ սրճարանին մէջ, այս երկու խումբերուն միջեւ։

Իրարանգում մը նախատեսելով եւ վախնալով որ իր կամ իրասիներն ալ կը կոտրտուին, գինեպանը յաջողեցաւ դուրս հանել իր յաճախորդները։ Արդէն գիշերուան ժամը 11ն էր։

Բայց ճամբան, վէճը վերսկսաւ աւելի սաստկութեամբ։ Վէճին յաջորդեց ընդհանուր իրարանգում մը, որուն մասնակցեցան տասնեակ մը կռուարարներ։

Հրազէններ քաշուեցան. ածելիի եւ դանակի հարուածներ փոխանակուեցան։ Երբ ոստիկանութիւնը լուր առաւ, կռիւն արդէն վերջացած էր. վիրաւոր կամ ոչ, կռուարարները որոնց գործին չէր գար հաշիւ տալ արդարութեան, փախեր եւ անյայտացեր էին։

Սակայն անկենդան մարդ մը կը մնար ճամբուն վրայ։ Այս կռուին ընթացքին, ճակատէն ստացեր էր ատրճանակի փամփուշտ մը, յետոյ քարի հարուածներով ալ դանկը կոտրեր էին։ Յակոբ Գասպարեան անունով մէկն էր, 36 տարու, գործաւոր, որ կը բնակի Լիոն, 255, ջէրէքի փողոց։ Ինքնաշարժի մը մէջ դրուեցաւ եւ արագօրէն փոխադրուեցաւ Հիւանդանոց։ Փամփուշտին պատճառած վէրքը, ծանր չէ. կարելի եղաւ դիւրաւ դուրս հանել փամփուշտը։ Բայց ընդհակառակն, գանկին միւս վէրքերը աւելի վտանգաւոր են։

Ոստիկանապետը գնաց Հիւանդանոց իր քարտուղարին հետ, բայց չկրցաւ հարցաքննել վիրաւոր Հայը։ Առտուն, ժամը 2ին, անոր վիճակը յուսահատական կը թուէր։

Ոստիկանութիւնը կը շարունակէ քննութիւնները։ Բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կը նախատեսուին։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԷՆ

Մարսէյլի Ազգային Վարչութիւնը, 16 Հոկտեմբերին կրօնական ժողովոյ հետ խառն նիստ գումարելով — որուն ներկայ գտնուեցաւ նաեւ Երուսաղէմի եւ Պոլսոյ Պատրիարքական փոխանորդ Գեր. Գազազեան սրբազան — ի մասնաւորի նկատի առաւ Առաջնորդ սրբազան հօր ամբաստանագիրը՝ Տ. Գէորգ քահանայ Նիզամեանի դէմ, անոր դէպի իր հոգեւոր կոչումին եւ պարտականութեանց զլխովին հակառակ յաճախակի ունեցած թեթեւացումներուն եւ ըմբոստացումի պարագաներու մասին։

Եւ, նկատելով որ Նիզամեան քահանայի հոգեւոր եւ ազգային իշխանութեանց եւ պաշտօնական մարմիններու դէմ այս վերջի ըմբոստացումներն ու անկարգապահ ընթացքը, ու նաեւ ժողովրդեան մէջ յառաջ բերած գայթակղութիւններն ու անուանարկիչ հրատարակութիւնները, կրկնութիւններ են, քանի որ՝ 1925 յունուար 2ին եւս Ազգային իշխանութեանց կողմէ ան ըմբոստացումի եւ բազմաթիւ զեղծումներու մէջ ամբաստանուած է որոնց համար արդէն պատժուած էր, սակայն ցարդ անուղղայ մնացած է, ՄԻԱՁԱՅՆՈՒԹԵԱՄԲ որոշեց Տ. Գէորգ քահանայ Նիզամեան ԻՄՊԱՌ դադրեցնել քահանայագործելէ Մարսէյլի եւ շրջակայից մէջ յօրինակ այլոց։

Իսկ անսասանելու պարագային, հոգեւոր պատժի կարգադրութիւնն յանձնեց Առաջնորդ սրբազան հօր վերջնական տնօրինութեան։

(Կնիք)

Մարսէյլ 26 հոկտ.

ՍՏԱՑԱՆՔ

CONTES, LÉGENDES ET EPOPÉES POPULAIRES D'ARMÉNIE. I. CONTES. Traduits ou adaptès de l'arménien par Frédéric MACLER, Librairie Orientaliste Paul Geuthner, 13 Rue Jacob, Paris (VI). 1928, Թիւ 161. Prix : 30 frs.։

"ՅԱՌԱՋ,,Ի ՀԱՐՑԱՐԱՆԸ

«ԻՆՉ ՈՐ ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՅ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ»

1.— Ի՞նչ է ձեր կարծիքը Թուրքիոյ մէջ կատարուած աննախընթաց փոփոխութիւններու մասին (Սուլթանութեան եւ խալիֆայութեան վերացում, ֆէսի եւ փաթթոցի, վանդակի, «մէտրէսէ»ի եւ շէրիի չնչում, կրօնի եւ պետութեան բաժանում, լատինատառ այբուբեն եւլյն.)։

2.— Այդ փոփոխութիւնները կը տկարացնե՞ն թէ կը զօրացնեն Թուրքիան եւ Թուրք ժողովուրդը։

3.— Եթէ կը տկարացնեն, ինչո՞ւ։

4.— Եթէ կը զօրացնեն, ի՞նչպէս։

5.— Ի՞նչ հետքեր կրնան ձգել այդ փոփոխութիւնները, բարեբա՞ր թէ չարաշուք։

6.— Կրնա՞ն տեւել այս փոփոխութիւնները։

7.— Հայկական տեսակէտէն, լա՞ւ են այս փոփոխութիւնները թէ գէշ, ընդունելով որ Թուրքիան դրացի է Հայաստանին եւ մեր ոխերիմ թշնամին։

ՊԱՏԱՍԽԱՆ — Թիւ 25

1. 2.— Թուրքիոյ աննախընթաց փոփոխութիւնները իմ կարծիքով Թուրք մոլեռանդ ժողովուրդին համար, նոր արշալոյսի մը շողերն են։ Հինգլուսնի Թուրքերու զուսպ դժգոհութիւնը այնքան ալ արժէք չունի, որովհետեւ Քէմալի շունչին տակ, կը հասնի ու կը հասունանայ նոր սերունդ մը, որուն կը պատկանի ապագան։

Քէմալ ընչելով խալիֆայութիւնը, վերցնելով ֆէս-փաթթոցը, ազգու կոչ մըն է որ ուղղած եղաւ Թուրքերուն, նետելու տգիտութիւնն ու մոլեռանդապաշտութիւնը։ Նոյնպէս պետութեան աշխարհականացման համար։ Լատինական տառերու փոփոխութիւնը արդէն սկսած է տարածուիլ եւ քանի մը տարի յետոյ անոր գործադրութիւնը եղած պիտի ըլլայ ժողովուրդին, անկասկած ամէնէն մեծ օգուտը պիտի ունենայ Թուրքիոյ իմացական մակարդակի բարձրացման մէջ։

3, 4, 5, 6.— Այս փոփոխութիւնները բարերար ազդեցութիւն մը կը ձգեն Թուրք ժողովուրդին վրայ եւ կը զօրացնեն Թուրքիան, եթէ անակնկալ եւ յետադիմական յեղաշրջում մը չգայ խանգարել անոնց ընթացքը։ Այդ պարագային միայն, մոլեռանդ ու մութ տարրերը կը յաջողին կասեցնել Քէմալի բարենորոգչական ճիգերը, մանաւանդ որ, քէմալական բոլոր բարենորոգումները արագօրէն յաջորդեցին իրարու եւ Թուրք ժողովուրդը որ տղէտ է, ժամանակ չէ ունեցած ցարդ անոնց վարժուելու, դանդաղ իւրացնելու։ Բայց Քէմալի մահկանէն տակ, յետադիմութիւնը սպքած ըլլալ կը թուի նշան տուն ի՞նչ կ'արժէ, մինչ Հայաստանի մէջ հրաշալի գիւղ մը կարելի է կազմել։ Այս տուն շինողներէն 100ին 90ը այստեղացի կարելի է համարել հիմակուց, որովհետեւ ո՛չ մէկ յոյս Հայաստանի ճակիճներէն...։

Այս շրջանին մէջ, եւ կարելի է ըսել ամբողջ փարիզի Հայկական շրջանին մէջ, մեծ քաջքերը կ'ըլլան գործարանէն ազատելու համար։ Ամէն երիտասարդ արհեստ մը սորված է կամ սորվելու ծրագիր ունի։ Բոլորն ալ կ'ուզեն ազատիլ աղտոտ գործարանէն։ Կը ճանչնամ 60 տարեկան այրի մը, որ օրական 15 ֆրանք շահելով, իր մէկ հատիկ զաւակը (16 տարեկան) տուած է առաջնաբուժութեան։ Ուրիշներ կան կօշկակար, դերձակ, սափրիչ եւն։ Մանաւորապէս այս արհեստներու մէջ Հայ երիտասարդները լաւ կը շահին իրենց ապրուստը։ Սկսէ 4-5 տարի վերջը գործարանը պիտի ձգան միայն 3-4 զաւակի տէր, եւ 30է վեր Հայրերը, որոնք միջոց չունին անգործ ձգելու։

*** *Հայ գաղութը համեմատաբար է, եւ միշտ անպակաս են ծնունդ, նշանտուք եւ հարսնիք. բարեբախտաբար տեղացիները մեզմէ գժգոհելու պատճառներ չունին։ Շրջանիս մէջ եռանդուն գործունէութիւն ունէր Հ. Ց. Դ. Եռագոյն ենթակոմիտէն, որ կը պահէ «Սահակ—Մեսրոպ» գրադարանը։ Հ. Մ. Ը. Մ. եւս լաւ հիման վրայ դրուած է այս տարի։ Ուրիշ կազմակերպութիւն չկայ։ Մինչեւ այժմ դպրոցի պահանջ կար, բայց այժմ ամէն կողմ քար լռութիւն կը տիրէ։ Բոլոր փոքրիկները տեղական դպրոց կը յաճախեն...։*

Արամ

ՈՒՄԻՍ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԴԱՏԸ ԳԱՆՁԵՐՈՒ ՎԱՃԱՌՄԱՆ ԴԷՄ

Գրեր էինք Թէ պերլինի ռուս գաղթականները դատ բացեր էին բոլշեւիկներուն դէմ, որոնք պերլինի հրապարակին վրայ կը ծախէին իրենց պատկանող, բայց գրաւուած թանկարժէք առարկաներ։

Պերլինի դատարանը մերժեց խնդրարկու գաղթականներու պահանջը, որով արգելք ըլլալ կ'ուզէին այդ առարկաներու վաճառման, հիմնուելով գերման օրէնքին վրայ, որ կ'արգիլէ գողցուած առարկաներու առուծախը։

Դատարանը կը նկատէ սակայն Թէ 1.— Ռուսական գանձը կողոպտուած ըլլան Թէ ո՛չ, սեփականութիւնն եղած են սովետական Հանրապետութեան, քանի որ նախկին տէրերը ընչազրկուած են. 2.— Թէ ազգայնացումը պէտք է նկատել օրինական միջոց մը, զոր ամէն պետութիւն կրնայ կիրարկել. 3.— Թէ ռուսական օրինագիծը չի ճանչնար սեփականութիւն եւ հետեւաբար խնդրարկուները չեն կրնար նոյն իրաւունքը յաւակնիլ։

Բնականաբար գաղթականները բողոքեցին այս վճռին դէմ. բայց արդէն առարկութիւնները վաճառելու վրայ են։

ՄԱՀԱՑՈՒ ԿՌԻԻ ՀԱՅԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ

Լիոնի Le Progrès թերթին 2 նոյեմբերի թիւէն կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները, արիւնալի կռուի մը մասին, որ մղուած է Ֆէսիսի մեր հայրենակիցներուն միջեւ։

Ֆէսիսի եւ շրջակայքի գործարանները երէկ, նոյեմբեր 1ին, փակեր էին իրենց դռները։ Նախորդ օրը պաշտօնեաներու վճռումներըտեղի ունեցերէին, իսկ ցաւալի շաբաթ օր ալ բանուորներուն։ Այս գործարաններուն մէջ աշխատող բազմաթիւ օտարականներ՝ ցորեկ իրիկուն կը յաճախէին, տեղին սրճարանները։

Քաղաքին ծայրերը սրճարանի մը ընդարձակ սրահին մէջ, հայկական երկու խումբեր կազմուեր էին։ Պատճառով մը, որ դեռ անծանօթ կը մնայ, բայց կը կարծուի թէ քաղաքական բնոյթ ունի, բուռն վէճ մը ծագեցաւ սրճարանին մէջ, այս երկու խումբերուն միջեւ։

Իրարանգում մը նախատեսելով եւ վախնալով որ իր կամ իրասիներն ալ կը կոտրտուին, գինեպանը յաջողեցաւ դուրս հանել իր յաճախորդները։ Արդէն գիշերուան ժամը 11ն էր։

Բայց ճամբան, վէճը վերսկսաւ աւելի սաստկութեամբ։ Վէճին յաջորդեց ընդհանուր իրարանգում մը, որուն մասնակցեցան տասնեակ մը կռուարարներ։

Հրազէններ քաշուեցան. ածելիի եւ դանակի հարուածներ փոխանակուեցան։ Երբ ոստիկանութիւնը լուր առաւ, կռիւն արդէն վերջացած էր. վիրաւոր կամ ոչ, կռուարարները որոնց գործին չէր գար հաշիւ տալ արդարութեան, փախեր եւ անյայտացեր էին։

Սակայն անկենդան մարդ մը կը մնար ճամբուն վրայ։ Այս կռուին ընթացքին, ճակատէն ստացեր էր ատրճանակի փամփուշտ մը, յետոյ քարի հարուածներով ալ դանկը կոտրեր էին։ Յակոբ Գասպարեան անունով մէկն էր, 36 տարու, գործաւոր, որ կը բնակի Լիոն, 255, ջէրէքի փողոց։ Ինքնաշարժի մը մէջ դրուեցաւ եւ արագօրէն

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԷՆ

Մարսէյլի Ազգային Վարչութիւնը, 16 Հոկտեմբերին կրօնական ժողովոյ հետ խառն նիստ գումարելով — որուն ներկայ գտնուեցաւ նաեւ Երուսաղէմի եւ Պոլսոյ Պատրիարքական փոխանորդ Գեր. Գազազեան սրբազան — ի մասնաւորի նկատի առաւ Առաջնորդ սրբազան հօր ամբաստանագիրը՝ Տ. Գէորգ քահանայ Նիզամեանի դէմ, անոր դէպի իր հոգեւոր կոչումին եւ պարտականութեանց զլխովին հակառակ յաճախակի ունեցած թեթեւացումներուն եւ ըմբոստացումի պարագաներու մասին։

Եւ, նկատելով որ Նիզամեան քահանայի հոգեւոր եւ ազգային իշխանութեանց եւ պաշտօնական մարմիններու դէմ այս վերջի ըմբոստացումներն ու անկարգապահ ընթացքը, ու նաեւ ժողովրդեան մէջ յառաջ բերած գայթակղութիւններն ու անուանարկիչ հրատարակութիւնները, կրկնութիւններ են, քանի որ՝ 1925 յունուար 2ին եւս Ազգային իշխանութեանց կողմէ ան ըմբոստացումի եւ բազմաթիւ զեղծումներու մէջ ամբաստանուած է որոնց համար արդէն պատժուած էր, սակայն ցարդ անուղղայ մնացած է, ՄԻԱՁԱՅՆՈՒԹԵԱՄԲ որոշեց Տ. Գէորգ քահանայ Նիզամեան ԻՄՊԱՌ դադրեցնել քահանայագործելէ Մարսէյլի եւ շրջակայից մէջ յօրինակ այլոց։

Իսկ անսասանելու պարագային, հոգեւոր պատժի կարգադրութիւնն յանձնեց Առաջնորդ սրբազան հօր վերջնական տնօրինութեան։

(Կնիք)

Մարսէյլ 26 հոկտ.

ՍՏԱՑԱՆՔ

CONTES, LÉGENDES ET EPOPÉES POPULAIRES D'ARMÉNIE. I. CONTES. Traduits ou adaptès de l'arménien par Frédéric MACLER, Librairie Orientaliste Paul Geuthner, 13 Rue Jacob, Paris (VI). 1928, Թիւ 161. Prix : 30 frs.։

ՅԱՌԱՋ,,Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (66)

Մ Ո Խ Ի Ր Ը

(Ղեղինակ՝ ԿՐԱՑԻԱ ՏԷԼԷՏՏԱ)

Բ. ՄԱՍ

VII

Մայրը նիւթապէս արարածի մը տուողը չէ, վայրկենական ցնծագին մը պատուղը, որ յետոյ ծանր փողոցին մէջ՝ գիրկը խարտիպատուածին, որ ծննդեան տրամադրութիւնը չէ, այդ կինը մայրը չէր, նոյն իսկ անգիտակցական մը չէր, նոյն իսկ անգիտակցական, թերեւս սխալները գիտնալու իրաւունք չունէր, զոհողութիւն ընելու պարտք չէր։

Իր մայրը կրնար ըլլալ Յասմիկ, Կրացիան, նոյն իսկ Օրիորդ Վառվառան, Հարբածուհի Նանն, ամէնն ալ՝ բացի Թշուառ գիտայի խորհուրդին հետեւէի եւ չզբաղէի այս կնոջմով, մտածեց։

—Լաւ պիտի ըլլայ եթէ իր ճամբան շարունակէ, իմ ինչո՞ւս պէտք։ Ոչ, ոչ, հետաքրքրուելու չեմ։

Ոլի շարունակաբար կուլար։

—Վերջացուցէք լալերնիդ, ըսաւ պաղութեամբ եւ որովհետեւ աւելի սաստիկ լալ սկսաւ, նշան ըրաւ պառաւին որ մխիթարէ եւ լռեցնէ։

— Ձե՞ս տեսներ որ կը վախնայ, ըսաւ պառաւը Անանիայի մօտէն անցնելով— Ձեռքն Ոլիի ուսին գարնելով, ըսաւ. «Կը բաւէ աղջի՛կս, քալ եղիր, համբերէ, առնգուստ է լալ, որդիդ քեզ պիտի չլափէ, քու գաւակդ է վերջապէս։ Քիչ մը սուրճ առ, յետոյ կը խօսիք։ Ձաւակս դուն ալ դուրս գնայ, վերջը աւելի լաւ կը պատճառաբանես, գնա՛ գոհարս։

Անանիա չշարժեցաւ, բայց Ոլի հանդարտեցաւ քիչ մը եւ երբ կրացիա սուրճ բերաւ, դողդողուն ձեռքերով առաւ գաւաթը, խմեց անյագօրէն, շուրջը նայեցաւ սարսափահար, կասկածոտ։ Ոլի շատ կը սիրէր սուրճը նման Սարտենիացի բոլոր կիներուն։ Անանիա ալ ժառանգած էր այս կիրքը, մօրը կը նայէր կատարելապէս ինքզինք գտնելով։ Իրեն կը թուէր որ գիմացի կինը վայրի եւ երկչոտ անասուն մըն էր, խաղող կրծող նապաստակ մը՝ ուտելիքէն ուրախացած, բռնուելու վտանգէն վախկոտ։

—Դեռ կ'ուզե՞ս, հարցուց կրացիա ծռելով եւ Ոլիին խօսելով միայն, իբր Թէ աղջնակի մը խօսէր։— Այո՛, ո՛չ, եթէ դեռ ուզես, կ'ըսէ՛ ինծի։ Հոս տուր գաւաթը, եւ եկուր լուա՛ աչքերդ, հանդարտէ աղջիկս, հասկցա՞ր։

Ոլի պառաւին օգնութեամբ ոտք ելաւ եւ գնաց դաշտինաջեւ, ուրկէ կը լուացուէր 20 տարիառաջ։ Մաքրեց գաւաթը, լուացուեցաւ, յետոյ սրբուեցաւ պատռտած գոգնոցով։ Շրթունքները կը դողային, հեծկլտուքը դեռ կուրծքը կը լեցնէր, կարմրած եւ շրջանակաւոր աչքերը կը խուսափէին Անանիայի գուրտ ակնարկէն։

Ցեսնելով ծակոտկէն գոգնոցը, Անանիա կը մտածէր.

— Փութով գգեստ մը շինելու է։ 60 լիր ունիմ գրպանս, ոռընք Նուորոյի մէջ տուած դասերէս շահեր եմ։ Որքան լաւ ըրեր եմ այդ դասերը տալով։ Գիրքեր պիտի ծախեմ... Հարկ է որ գուլպայ, զգեստ ճարեմ։ Անշուշտ անօթի ալ է...

Կրացիա գրեթէ գուշակելով Անանիային մտածումը՝ ըսաւ Ոլիին.

— Անօթի՞ ես։ Եթէ անօթի ես ըսէ՛, մի՛ ամչնար, ամէցողը կը տանջուի։ Անօթի՞ ես, ո՞չ։

— Ո՛չ, պատասխանեց Ոլի խռպոտ ձայնով մը։

Անանիա խռովեցաւ այդ ձայնը լսելով։ Նոյն ձայնն էր, այո՛ հեռաւոր ձայնը, մօր ձայնը։ Այո՛ այդ կինը «մայրն» էր, «մայրը» միակ, իրական մայրը։ Իր միսէն միս էր, հիւանդ անգամը, փըտած անգամը, որ կը տանջէր զինք բայց անկէ չէր կրնար բաժնուիլ առանց կեանքէն հրաժարելու։

—Լաւ, նստէ հոս, ըսաւ կրացիա, երկու աթոռ մօտեցուց եւ հրաւիրեց մայր ու որդի իրարու մօտ նստելու։ Նստեցէք հոս եւ խօսեցէք...

Նստեցուց Ոլին. կ'ուզէր Անանիան ալ նստեցնել, բայց յանկարծական ցնցումով մը գոչեց.

— Թո՛ղ տո՛ւր զիս, երախայ մը չեմ ըսի ձեզի։ Արդէն խօսելիք չմնաց, ըսաւ խոհանոցին մէջ վեր վար պտտելով։ Ըսելիքս ըսի։ Հոս պիտի մնամ մինչեւ որ կարգադրեմ գործերս։ Հիմա գնելու է կօշիկ եւ զգեստ... դրամը կուտամ... այս մասին վերջը կը խօսինք... Ցետոյ ձայնը բարձրացնելով, հասկցնելու համար Թէ Ոլիին կ'ուղղէր խօսքը, — Դուն ի՞նչ կ'ըսես։

Ոլի չպատասխանեց կարծելով որ պառաւին հետ կը խօսի։

— Լսեցի՞ր, ըսաւ կրացիա քաղցր ձայնով մը։ — Ի՞նչ կը պատասխանես։

— Ե՞ս, ըսաւ Ոլի ցած ձայնով։

— Այո՛, դո՛ւն։

— Ես... ոչինչ։

— Պարտքունի՞ս, հարցուց Անանիա։

— Ո՛չ։

— Ցնակին տիրո՞ջն ալ։

— Ո՛չ, ինչ որ ունէի առին։

— Ի՞նչ ունէիր։

— Շապիկիս արծաթէ կոճակները, կօշիկներս եւ 12 լիր։

— Ի՞նչ ունիս հիմա։

— Ոչինչ, ամբողջ ունեցածս վրաս է, ըսաւ գոգնոցին դպելով։ Ոլիի ձայնը խուլ էր։

(Շար.) Թարգմ.՝ Հեթում

Իրավի Խորհրդարանին քացուվը

Պաղտատէն կը հեռագրեն թէ Իրաքի Խորհրդարանը բացուեցաւ ուրբաթ օր։ Ֆէյսալ թագաւորը իր գահաճառին մէջ ըսաւ թէ օտար պետութեանց հետ իր յարաբերութիւնները կը շարունակուին բարեկամական ըլլալ եւ թէ իր զինակիցը Անգլիոյ հետ կատարելապէս համաձայն է։ Անգլեւիրաքեան դաշնագրին վրայ աւելցուելիք ելմտական եւ զինուորական համաձայնութեանց մասին ստացուած են Անգլիոյ նոր առաջարկները։ Այժմ բանակցութիւններ սկսուած են եւ հիմնական կարգ մը խնդիրներու մասին համաձայնելէ յետոյ չպիտի ուշանայ երկու համաձայնագրերու ստորագրութիւնը։

Ակնարկելով Ճէտտէի խորհրդաժողովին, թագաւորը ըսաւ թէ իր կառավարութիւնը դեռ կ'աշխատի խաղաղ միջոցներով կարգադրել վէոհապիներու հետ սահմանային վէճերը։ Երկրին մէջ ապահովութիւն կը տիրէ. այդ պատճառով ալ ելմտական կացութիւնը գոհացուցիչ կերպով զարգացած է և հասոյթները աւելցած։ Մեծ յառաջդիմութիւն տեսնուած էներկրագործութեան, մանաւանդ բամպակամշակութեան մէջ։ Բացուած են նոր ճամբաներ եւ հեռագրագիծեր։

**** Հնդիկ զինուորներու վերջին զօրագունդն ալ մեկնեցաւ առջի օր Միջագետքէն։ Ներկայիս ո՛չ մէկ անգլիական զինուոր կը մնայ Իրաքի հողին վրայ, բացի օդանաւորդներէ։ Ասկէ զատ կան ասորի կամաւոր զինուորներ, որոնց ծախքը կը հոգայ անգլիական կառավարութիւնը։ Այս կամաւորներու թիւն ալ վերջերս շատ պակսեցաւ, երբ անոնց կեդրոնը Մուսուլէն Պաղտատ փոխադրուեցաւ։*

Ադրաբ եւ Հրեայ դէմ դէմի

Երուսաղէմէն *Թայմզի* կը հեռագրեն.—

Հինգշաբթի օրուան իսլամական հաւաքոյթին ներկայ եղան 600 հոգի, որոնց կարգին նաև պատուիրակութիւններ Ադրյորդանէ, Դամասկոսէ և Պէյրութէ։ Համակրական հեռագիրներ ստացուեցան Եգիպտոսի իսլամներէն։

Որոշուեցաւ դէմ դնել հրէական յարձակումներուն՝ իսլամ երկիրներու մէջ ընդարձակ պրոպագանդա մը մղելով Հրեաններուն դէմ։ Նոյնպէս որոշուեցաւ տեղեկագիրներ ղրկել Ազգերու Դաշնակցութեան, հոգատար պետութեան և տեղական կառավարութեան։ Ակէ զատ պիտի ստեղծուի Իսլամական Տիեզերական Ընկերութիւն մը, Սուրբ երկրի իսլամներուն շահերը պաշտպանելու համար։

Նոյեմբեր 1ը Պալֆուրի ծանօթ յայտարարութեան («Հրէական օջախ»ի մասին) 11րդ. տարեդարձն ըլլալով, ոստիկանութիւնը նախազգուշական միջոցներ ձեռք առաւ՝ անկարգութեանց տեղի չտալու համար։

Ֆրանկիւրուֆ վէճը կարգադրուած

Ինչպէս կը լիշուի, ֆրանսական «Լոթիւս» շոգենաւը երկու տարի առաջ Տարտանէլի առջեւ ընկղմած էր թրքական «Պօզ Քուրտ» ածխաբարձ նաւը։ Թուրքերը Պոլսոյ մէջ բանտարկեցին ֆրանսացի նաւապետ Տըմոնը եւ տուգանք պահանջեցին։ Ի վերջոյ խնդիրը հանուեցաւ Լա Հէյի Միջազգային Ատեանին առջեւ, որ իրաւունք տուաւ Թուրքերուն։

Պոլիսէն հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Թուրք եւ ֆրանսական շոգենաւային ընկերութեանց միջեւ համաձայնութիւն գոյացած է՝ խնդիրը բարեկամաբար կարգադրելու համար։ Ֆրանսական ընկերութիւնը 250,000 ֆրանք պիտի վճարէ Թուրք ընկերութեան, իբրեւ միասուց հատուցում։

Նոր երկաթուղագծի բացում Պուլկարիոյ մէջ

Սոֆիայէն կը հեռագրեն թէ կիրակի պաշտօնապէս բացուեցաւ Ֆիլիպէ-Սթանիմաքա երկաթուղագիծը հանդիսաւոր արարողութեամբ մը, որուն ներկայ էին Թագաւորը, վարչապետը, հաղորդակցութեանց նախարարը, բարձրաստիճան պաշտօնատարներ և ժողովուրդէն մեծ բազմութիւն մը։ Թագաւորը եւ պաշտօնական անձերը Ֆիլիպէի մէջ նստան առջին կառախումբը եւ գացին Սթանիմաքա։

Նոր երկաթուղի Անատոլուի մէջ

Մուսթաֆա Քէմալ Ազգ. Մեծ ժողովի իր բացման ճառին մէջ ըսաւ թէ յառաջիկայ տարի 500 քիլոմեթր երկարութեամբ նոր երկաթուղագիծեր պիտի բացուին՝ դէպի Տիարպէքիր և այլ ուղղութեամբ։ Աւելցուց թէ նոյնպէս եկած է ժամանակը զբաղելու Սվազ-Էրզրում գիծով։

Ակնարկելով նոր այբուբենին, ըսաւ թէ լատինական գիրերու ընդունումը ինքնին կը կազմէ կարեւոր փուլ մը՝ յառաջդիմութեան համար երկրին մղած պայքարին մէջ։ Շեշտեց թէ զարգացած իւրաքանչիւր անհատի պարտականութիւնն է կարդալ-գրել սորվեցնել բոլոր անուններուն։

Եգիպտացի իշխանուհի մը ապաւինուած

Կիրակի օր, Վիեննայի Նուագահանդէսներու սրահին մէջ, Աւստրիոյ նախկին բանակի հարիւրապետ Պառոն Ֆելիքս Կարթներմախթէնհոս սպաննեց եգիպտացիիշխանուհիմուհէպը, որ աղջիկն է նախկին ելմտական նախարար Մուհէպ փաշայի։ Մարդասպանը 48 տարեկան է եւ փոթորկալի կեանք մը անցուցած է։ Երկու անգամ ամուսնացած է. հայր է չորս զաւակներու։ Առաջին անգամ ամուսնութիւնը խզած էր, ամերիկացի հարուստ գործարանատիրոջ մը այրին առնելու համար. երկրորդ անգամ ալ, քանի մը ամսուան ամուսնութենէն յետոյ, ուզեց կարգուիլ Մուհէպ իշխանուհիին հետ, որ զբաղուիչ մանկամարդուհի մըն է, 30 տարեկան, եւ որուն ծնողքը կալուած մը ունին Վիեննայի մէջ։

Հարիւրապետը վերջերս ճամբուած էր իր սիրականին հօրը կողմէ, իսկ իշխանուհին կ'ուզէր ամուսնանալ Թուրք իշխանի մը հետ։ Նուագահանդէսներու սրահին մէջ, վերջին տեսակցութիւն մը տեղի ունեցաւ երկու սիրահարներուն միջեւ եւ իշխանուհին մերժեց Պառոնին առաջարկը։ Ու մինչ դէպի սրահ կ'երթար, սպան հինգ անգամ պարպեցատրճանակը եւ գետին փռեց զայն, կուրծքէն և վիզէն վիրաւոր։ Ընդհանուր խուճապին մէջ, մարդասպանը սանդուղներուն վրայ բարձրանալով, կը պոռար, «Բռնեցէ՛ք ոճրագործը»։ Բայց երկու հոգի չկարուեցան այս խնդրէն, իր վրայ խոյացան եւ ոստիկանութեան յանձնեցին։ Պառոնը խոստովանեցաւ թէ նախանձէն մղուած գործեր էր այս ոճիրը։

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՊՈԼԻՍ 1880ԻՆ

THÉ YAVROU ▣ ԹԷՅ ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՍՆՏՈՒԿՈՎ ԵՒ ԾՐԱՐՈՎ ԹԷՅԵՐ

ԸՆՏԻՐ ՀՈՏԱՒԷՏ ԱԽՈՐԺԱՆԱ

ՁԵՐՄԱԿ ԾԱԴԻԿ (Ագ-Գաւրուգ) ԹԷՅԵՐՈՎ ԽԱՌՆՈՒՐԴՆԵՐ

Պահանջեցէք մեր Թէյերը ամենուրեք՝ Ֆրանսայի եւ գաղթավայրերու մէջ

ՀԱՍՑԷ՝ Comptoir des THÉS YAVROU

23 Rue Senac, MARSEILLE եւ 29 Ave. Trudaine, Paris

Tél. MANUEL 25-27 Tél. TRUDAINE 58-...

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Մարսէյլի Տրամաթիք Ստուդիան դեկավ. Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆԻ 10 Նոյեմբ. շբ. երեկոյ ժամը 8.30ին, 84 Rue Chape, պօն Թէաթրի մէջ առաջին անգամ կը ներկայացնէ Մ. Մարուքեանի՝

ԽԱԽԱՐԻ ՄԷՋԷՆ

Կը մասնակցին՝ Տիկ. Տիկ. Սիրուշ, Սօնիա, Ակաեան, Պ. Մ. Ազարեան եւ Ստուդիայի լաւագոյն ուժերը։

ԳԻՆԵՐԸ ՄՈՎՈՐԱԿԱՆ

ՄԱՆՕԹ.— Նոյն ներկայացումը՝ վալանսի մէջ Նոյեմբեր 17ին, իսկ վիէնի մէջ՝ Նոյեմբեր 18ին։

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՅԱՐԴՈՂԻ երեկոն այս Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին կը խօսի՝ Պ. Ա. Զօպանեան։ Նիւթ՝ մեր բանաստեղծները (Դուրեան, Պէշիկթաշլեան, Մեծարենց եւ Տէրեան)։ Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑԲԸ այսօր երեքշաբթի իրիկուն ժամը 9—10 տժարակալութիւն (Մ. Տէրպէտէրեան), 10—11 ընդհ. ազգ. պատմութիւն (Մ. Նաթանեան)։ Հինգշաբթի կէսօրէ վերջ 3—5 Հայերէն (Մ. Նաթանեան)։

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ Եւրոպայի Հ. Կ. Խաչի կեդր. վարչութիւնը ձեռնարկած է հրապարակ հանել նոր տարուան առթիւ պատի օրացոյցներ գեղարուեստական ճաշակով, ի նպաստ կարմիր Խաչի ժանուկներու պաշտպանութեան գործին։ Կը խնդրուի բոլոր միութիւններէն որ այս տարի կարմիր Խաչի թողուի այս ձեռնարկը։

(Կնիք)

ԹԱՏԵՐ. ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Արեւմ. Եւրոպայի Հ. Կ. Խաչի Լիոնի ժասնաժիւղին կողմէ։ Կը մասնակցի Պ. Մ. Մարութեան, 24 Նոյեմբեր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Էմիլ Զոլայի սրահին մէջ։ Կը ներկայացուի՝

ՁԱՐ ՈԳԻՆ

Տոմսերը կը ծախուին բոլոր հայ ճաշարաններուն եւ նպարավաճառներուն քով, իսկ ներկայացման օրը կիշէն։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Օննիկ եւ Մարի Անճարակեան կը փնտռեն իրենց եղբայրը Ինգարէցի ձօրճի Անճարակեան (34 տարեկան), որ ընդհանուր պատերազմին անյայտացած է։ Իմացնել՝ Օ. Անճարակեանի, 3 Rue des Enfants Abandonnés, Marseille.

— Կը փնտռեմ կարապետ Սուքիասեան (որդին՝ Սկիւտար Ս. կարապետ եկեղեցւոյ քահանայ հանգուցեալ Ղեւոնդ Տէր Սուքիասեանի) որ 16 տարիէ ի վեր Ֆրանսա կը գտնուի։ Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի տեղեկացնել Թերթիս գրաշարներէն՝ Հրանդ Սրապեանի։

— Կը փնտռուի Կեսարիոյ Սաճլը գիւղէն Գրիգոր Սէֆէրեան, ժօր անունը Եղսա, եղբայրը Ռուբէն։ 1910ին մեկնած է Ամերիկա եւ մինչեւ տարադրութիւն կը թղթակցէր։ Իմացնել իր ժօրեղբօր Ալիքսան Տօնիկեանի, Créoux-les-Bains, Basses Alpes, France. Կը խնդրուի Ամերիկահայ թերթերէն արտատպել։

—Կը փնտռուի Թոփալեան ցակոբ Ատիեամանցի, հայրը կարապետ, մայրը Խաչխաթուն։ Շալէպէն փոխադրուած է Պոլիս եւ յետոյ ցունաստան։ Կը կարծուի թէ այժմ եկած է Մարսէյլ։ Գրել՝ Near East Relief 15 Bd. des Italiens Paris.

—Կը փնտռուի Այնթապցի Արմենակ Քէլէճեան (33-35տարեկան), որ Պէյրութի մէջ փուապան էր։ Մօտաւորապէս 2 տարի առաջ եկած է Ֆրանսա։ Գրել՝ Near East Relief 15 Bd. des Italiens Paris.

— Հայկական սեծ եղեռնէն ի վեր կորսնցուցած եմ երկու քոյրերս Սեբաստիոյ Ցուչասար գիւղէն պեղիկ 24, կիւլիզար 16 տարեկան։ Վերջերս տեսնուած են Սուրիոյ շրջանը։ Իմացնել՝ Sukias Keusseian կամ Kahouedjian, 3 Rue Aristide Bergès. Lançey Isère. France.

Նուէր լուր տուողին։

— Քէժախի Վերի Բագտիճ գիւղէն Պ. Պ. Քերովբէ եւ Գրիգոր Պօղոսեան եղբայրներ, որոնք 1907ին երզնկա գաղթած էին, կը փնտռեն իրենց ընտանիքին հետեւակ անդամները, որոնց հետքը կորսնցուցած են 1915ի Մեծ Եղեռնէն ի վեր.— Շաւարշ (այժմ պէտք է ըլլայ 22 տարեկան), Մաքրուհի (26-27), Շամբարձում (17), հօր անուն Քերովբէ, մօր՝ Մարիամ՝ մեծմայրը կ'ապրի Վարդվրնեվիեւ (16), Սեպուհ (14), հօր անուն Գրիգոր, մօր անուն Հեղինէ։ Նոյնպէս իրենց եղբայրը՝ Աղոտ (24 տարեկան)։ Յունաստանի, Սուրիոյ եւ ուրիշ տեղերու որբանոցները ըլլալ կը կարծուին։

Լուր տուողին 100 ֆրանք, որբանոցին ալ 1000 ֆրանք նուէր։ Գրել՝ Haroutunian Frères, 34 Rue Commandant Provost, Casablanca, Maroc.

ԲՆԱԿԱՐԱՆ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Երեք սենեակնոց բնակարան մը կը փնտռուի պիւթ Շումոնէն դատէ, կամ կառ տը լ'Էսթի եւ կառ տիւ Նօռի մօտակայ արուարձաններուն մէջ (ի հարկին 5—6 սենեակնոց փավիյեոն)։ Տեղեկացնել «Ցառաջ»ի։

Գործ կը փնտռէ փորձառու եւ վարպետ դերձակ մը վարժ ամէն տեսակ հագուստներ կարելու, ձեւելու եւ փորձերը ընելու։ Դիմել՝ Ն. Շիրինեանի Hôtel Sénat, 7 Rue Tournon, Մէթրօ՝ Օտէոն.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթր. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմախց.) եւ վարիսի։ Մասն. լապօռատուռ։ Ազ ճամիա եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, Կիրակի 9—12։

Ծախու է կաֆաւորուած-մաքուր երկյարկանի սրճարան-ճաշարան մը 6 կտորէ բաղկացեալ (2 սենեակ, սալահ եւայլն)։ Մանրամասնութիւններու համար դիմել՝ A. Koumrouyan, Restaurant Azadamart, Rue Grammont. Pont-de-Cheruy (Isère).

ՎԱՐՁՈՒ Է Օդասուն և կահաւորուած սենեակ մը, ամուրի մէկ կամ երկու անձի համար Պուա Քոլոնպի կայարանին մօտ։ Դիւրամատչելի գին։ Դիմել՝ Գ. Մելքոնեանի 3bis Rue Ferrand, BoisColombes.

Clinique COVO

ԱՍԱՄՆԱԲՈՅԺ

Ռ. Ս. ԽԱԶԵՐԵԱՆ

107 Rue Lafayette, Paris (Xe)

Մէթրօ՝ Poissonnière

Ամէն օր ժամը 2.30—7.30

Tél. Trudaine 29-04

ՏՕՔԹ. Ա. ՍԱԼԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՔԵՐՈՒ ԵՒ ՍՏԱՄՈՔՈՒՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներով Ցաւագաւ., Ջղացաւ. (Sciatique), Նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկրային Թիւն (Rachitisme) եւայլն։

16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 72-...

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 եւ 2—7

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ՈՂԲԱՑԵԱԼ ԹԷՈԴԻԿԻ

“ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵԾՈՑ”

1929Ի ՀԱՏՈՐԸ (ՎԵՐՋԻՆ ՏԱՐԻՆ)

550 Էջ մանրատառ։ Բազմաթիւ պատկերներ։ Անգին կուռ, գեղեցիկ։ Ամբողջ գիրքը գեղանկարուած։ Դիմել՝ «ՄԱՍԻՍ» տպարան, 208bis, Rue Lafayette, PARIS

ԳԻՆ՝ 50 ՖՐԱՆՔ

ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆ Ք. ԵՒԵՒԻՃԵԱՆ

1 Rue Vilin, PARIS (20e) Մէթրօ COURON

Կը ծանուցանէ իր յաճախորդներուն որ իր նոր բացած հեստաւնոցին մէջ կը կարէ ամէն տեսակ հագուստներ ճոխ մթերք հանրածանօթ Լօլպէճի կերպասներու։ Նպաստաւոր գին, մաքուր կար եւ խնամուած աշխատանք։

«ԿԱՎՈՒՕՇ»Ի ՄՕՏ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻՆ

208bis Rue Lafayette, PARIS (10e)

ՅԱՅՏՆԻ ԱՐԵՒԵԼ. ԵՐԻԶ Ց. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆԻ ՖՈՆՈԿՐԱՖԻ ՄԷՋ

Մէկ փլաքը կ'արժէ 16 ֆր.։ Հինգ փլաք գնողներուն ուր գեղ։ Ցորս փլաք մէկէն գնողին մէկ տուփ Ֆասեղ՝ իբր նուէր պիտի տրուի։

***. Կավռօշի մօտ շատ քիչ քանակութեամբ կան նաեւ ԲԻՒԿԵԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐ՝ հայերէն եւ Թուրքերէն երգեր։ Գներն են 25, փոքրերը՝ 20 Ֆրանք։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ – POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-...

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնդրուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններու։ Աչքի գէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Ականջի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՆՈՐ ԳԻՐՔԵՐ ՆՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

25 Ֆր.ի ԳԻՐՔ ԱՌՆՈՂԻՆ 5 Ֆր.ի ԳԻՐՔ ՆՈՒԻՐ, 50 Ֆր.ի ՀԱՄԱՐ 10 Ֆր.ի ԳԻՐՔ ՆՈՒԻՐ ԿԸ ՏՐՈՒԻ

Թիապարտը 25 Ֆր., Թորոս Լեւոնի (կազմուած) 35, Ցաւի Ֆաթման եւ Ասատը 25, Հին Ատուածներ 15, Խորտակուած կինքներ 30, Թէրեզ Րաքէն (է. Զօլա) 20, Ցաւութիւն (է. 50, Ձէք (Ալ. Տոտէ, 2 հատոր) 30, Վարժապետին աղջ Խասգիւղի քնաշրջիկը 10, Վերջին բաժակը 10, Կրպակ Տք. Քիւբին խրտուիլակները 10, Ալիսի սիրահարը 15, Լիլիթ ու Արտակը 10, Աքլոր եղբայր 6, Սգապսակ Շունի 5, Սիֆիլիզ 2, Ջերմամիզութիւն 2, Հայ. քերական 1, բաններ՝ 3, 5, 6, 10, 12.50, 25 եւ 30 Ֆր., երազահանութ 10 եւ 12, Ֆրանս. խօսակցութիւններ 6, 8 եւ 10 Ֆր.։ Նաեւ կոմիտաս Վրդ.ի, Սիւնիի, Զուհաճեանի, Սրուանձտեանցի, կիրեանի, Շամբարձումեանի, եւայլն։

Ուզուած գիրքերը կրնանք կազմուած յանձնել 4—5 Ֆր. թեամբ, ըստ գրքի մեծութեան։ Միութիւններու եւ գրատներու մասնաւոր եւ բացառիկ զեղչ։ Գրացուցակը ձրի կուի պահանջողին։

Դիմեցէք՝ L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris

ԲԺՇԿԱ-ՎԻՐԱԲԻԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ՏՕՔԹ. ՍԷԹԵԱՆ

38, Ave. St. Ouen PARIS (18me) Tél. MARCADET ...

Ընդհանուր հիւանդութիւններ սեռամիզային, վէներական, թոքի, կանանց հիւանդութիւններ. վիրաբուժական գործողութիւն, ելեկտրադարմանում։

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ Ակռայի դարմանում, քաշել 10 արուեստական ճերմակ ակռայ 20 Ֆրանք, ոսկի քորոնները Ֆրանքէն սկսեալ։

ԱՄԷՆ ՕՐ ՈՒ ԿԻՐԱԿԻ ԲԱՑ Է

ՕԳՏՈՒԵԼՈՒ ԱՌԻԹ ՄԸ ԹԷԼԷՄԷ ՁԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐ

Միայն երկու շաբաթուան համար։ Քիլոն՝ 10 Ֆրանք։

Մեծաքանակի համար ժասնաւոր զեղչ։ Դիմել՝ KHATCHIKIAN, 65 Rue St. Anne, Paris (2e). *Թէլ.* Central 76-64.

Կ'ուզուին քօրնէլի մեքենայ գիտցող գործաւորուհիներ։ Ժամը 3—4 Ֆր.։ Տեւական գործ։ Դիմել՝ կիրակի եւ ամէն օր 17 Rue Damesme, Մէթրօ Italie.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍ...

E. STEFI...

Վկայեալ իրաւագէտ դաղթականգիտութեան ժարանէն։

106 Ave. Kléber, Paris

Հեռ. Passy 72-...

ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ ամենայն ջոցի մէջ Ֆրանսա ... (AFFIDAVIT), ինչ պէս ինքնութեան օրինական գործողութիւնները։

կ'ընդունի ամէն օր վերջ ժամը 4—7.

Le Gérant: E. SOUVIGNY

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՉ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն 208bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 7 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1928

7 NOVEMBRE 1928

ՏԱՐԻ Թիւ 797 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԱՅԻ ԽՕՍՔ

ՓՆՆԱԿԱՆ ԱԶՓՈՎ

...քական հարցարանի, ինչպէս առ հասարակ Մ. Քէմալի ...ղրած փոփոխութեանց առթիւ, մեր գլխաւոր նպատակը ...է վարժեցնել քննական աչքով նայելու։ Մէկդի ղրած՝ ...անկալ կարծիքներն ու տրամադրութիւնները։

...ետքը «Յառաջ»ի թելադրութեան վրայ չէ որ գրի կ'առ... պատասխանները, այնքան այլազան՝ իրենց դատումնե... եզրակացութիւններով։

...հարցի մասին խօսած առեն, մենք յաճախ կը գործա... ...ցատրութիւն մը, —«բանե՛ր մը տեղի կ'ունենան Թուր... ...»։

...ոլետար»ի խմբագիրները կրնան չհասկնալ այս խօսքին ...։ Բայց անոնք որ կարմիր գիծէն դուրս կը գտնուին, ...ոլաբար կ'ըմբռնեն այդ մէկ նախադասութեան բովան... ...իքը։

...դ, ամէնուն աչքին առջեւ է եղածը, եւ մեր վերապա... ...երը կամ ժխտական վճիռները ոչինչ կրնան փոխել անո... ...իրականութենէն։

...եթէ այսքանը միայն ընդունինք, խոստովանինք որ «բա... ...մը տեղի կ'ունենան» — գործածենք նուազագոյն չափը — ...վեճի տեղի չի մնար։

...միայն թէ, այս պարզ հարցին առթիւ ալ շփոթութիւն կը ...միտքերու մէջ։

...նախ, համայնավարներն են որ, տարօրինակ յամառու... ...մը, ամէն կապ խզուած կը գտնեն երէկուան եւ այ... ...Թուրքիոյ միջեւ, եւ ամէն ինչ կը ներկայացնեն վար... ...անկեղծ եւ օրինակելի։

...ասնաւոր քաղաքականութի՞ւն է այս, թէ տգիտութիւն։ ...ելի շատ վերջինը։ Մասնաւորապէս երեւանցիները բան... ...ած են այս խնդիրն ալ դարձնել դրամագլուխ՝ հակա... ...ղական կիրքերը յագեցնելու։ Անոնց համար, ոչ Թուրք ...ութիւնը, ոչ ալ Թուրք ժողովուրդը թշնամի չեն հայու... ...եւ Հայաստանի։ Եւ եթէ երէկ թշնամութիւն ըրին ու ...ր կատարեցին, ատոր մէջ հաւասարապէս պատասխա... ...են և՛ միջազգային աշխարհակալները, եւ՛ Հ. Յ. Դաշ... ...ութիւնը կամ ազգայնական կուսակցութիւնները։

...արիզի «Երեւանը» չէ՞ր որ, դեռ այս տարի Ապրիլ 11/27ի ...եղուձին առթիւ, կը յայտարարէր հրապարակաւ.

— «Յախտախնդիր երկու կուսակցութիւններ, Հ.Յ.Դ.Հ.Մ.Ը. եւ ...ակցութիւնը, կանգնած էին դէմ դիմաց։

...Ապրիլեան եղերերգութիւնը մէկ դրուագն է այս մահա... ...պայքարին։ Ցնկէ յետոյ, պատերազմի ընթացքին, այս երկու ...ասէր» կուսակցութիւնները գիրար գերազանցեցին վայրա... ...մէջ, գիրար «մաքրագործեցին» կազմակերպուած կո... ...ներով եւ Թալաններով (26 ապրիլ)։

Զբաղիլ այս այլասերածներով՝ կը նշանակէ ջուրը պատէն ...նել, կամ ծեծել սանդին մէջ։

...արեր մեկնակէտէ մը ճամբայ ելլելով, մեր մէջ ալ դաս ...արիկ ամէն ինչ փոխուած, կատարելութե՞ն հասած կը ...Թուրքիոյ մէջ։ Մէկ ծայրայեղութենէն միւսը։ Մէկուն ...րդը — Թուրքը մարդ չըլլար, ամէն ինչ պիտի վերջնայ ...քմալի մահով։ Միւսին պատգամը, — Թուրքը բարե... ...ամուր եւ անմրցելի ուժ մը դարձեր է ամէն ճակատի ...պետական, քաղաքական, զինուորական, ելմտական, ...արական, կրթական, գրական,— շարեցէք ինչ որ կ'ուզէք։ ...Թուրքերը իրենք անգամ այսքան լաւատես չեն։ Եթէ կ'ըն... ...նք որ արդի Թուրքիոյ իրական վիճակին հարիւրին տասը ...ոյս աշխարհ կը տեսնէ, այդ մէկ տասներորդն անգամ ...կան է պնդելու, թէ Մ. Քէմալ կ'իյնէ աւերակներու ...անատուքեան եւ խարխուլ խարիսխներու վրայ։

...յսօրուան Թուրքիան ալ իր հետ կը պատճէնէ օսմ. կայս... ...ան փոութեան բոլոր սաղմերը, Թուրք պետական կարգու ...դասական ախտերը, — ծուլութենէն, հեզգութենէն, ան... ...ղութենէն, տնտեսական քայքայումէն, հիւանդութիւն... ..., ներքին դաւերու, գեղծումի եւ կաշառքի սանձար... ...ոլութիւններէն մինչեւ միւս բոլոր Թրքական «առա... ...թիւնները»։ Ծովային գործավար Իհսան պէյը կաշառ... ...թեան համար չէր որ պատժուեցաւ, այլ պարզապէս անոր ...ր որ կը սպառնար մէկտեղ հանել ուրիշ ադտեր, բուն կա... ...կերներն ու գեղծարարները, սկսելով վարչապետ Ըսմէթ ...էն եւ Գըլըճ Ալիէն։ Ամէնտուք զատէն Իբրահոսեանի ...ին ժառանգորդն էր, եւ յատկապէս հովանաւորուած՝ կա... ...ութեան կողմէ։ Բայց ոչ իսկ երեք տարի կրցաւ դիմանալ, ...ակ պետութենէն ստացած խոշոր վարկերուն։ Միայն ...փաշա մէկու կէս միլիոն ոսկի յանձնած էր իր պա... ...անատուութեամբ, առանց դահլիճին կամ ո՛ր և է ժողովի ...քը առնելու։ Միեւնոյն ատեն կը հրամայէր դրամատուն... ..., որ ուզածին չափ վարկ բանան։ Բայց Թուրք վաճա... ...ը մնանկացաւ խայտառակօրէն, եւ մինչ գոնէ 100ին 40 ...յարդար կը նախատեսուէր, 100ին 10 ալ չկրցաւ տալ։ ...արելի է այս կարգի հազարաւոր փաստեր յիշել, ոչ Թէ ...ւոր մխիթարութիւն», այլ իրականութիւնը ճիշտ, ...կայօրէն դատելու համար։ Եւ ոչ Թէ մէկ աղբիւրէ, կամ ...ական Թերթերէն Թարգմանելով, այլ բուն իսկ աղբիւրէն։ ...արկ դատեցինք այս կէտերն ալ մատնանշել, միշտ միեւ... ...տահոգութեամբ,— քննական աչքով դատել ինչ որ ...ղի կը դառնայ Թուրքիոյ մէջ։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

«ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԱՂՈՒԷՍՆԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԸ»

Այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ, «երեւան» կը բարբառի (31 հոկտ.).

— «Բարեգործականի ընդհանուր ժողովը՝ ձեռնպահութեամբ ձանձօթ երկու անդամներու՝ որոշեր է ձեւակերպել իր գործունէութեան ասպարէզը։ Մինչեւ այս վերջին ընդհանուր ժողովը, հիմնական կանոնագրին Ա. յօդուածը Արեւելեան նահանգներուն օգնութիւն ցոյց տալու խնդիրը կը շեշտէր։ Բայց կանոնագրին ժամանակած Արեւելեան նահանգներուն մէջ հայ ազգաբնակութիւն գոյութիւն չունի այլեւս։ Հետեւապէս ձեւական հակասութիւն պիտի ըլլար ունենալ գործունէութեան այդ ասպարէզ եւ, սակայն, պահպանել հին կանոնագրերը։

Իսկ Բարեգործականի ընդհանուր ժողովը ի՞նչ ձեւով փորձեր է լուծել այս հակասութիւնը։ Անիկա Արեւելեան նահանգները փոխարիներ է «հայ ժողովուրդ եւ իր հայրենիք» բանաձեւով, առանց պարզաբանելու Թէ՝ ո՞րն է այն հայրենիքը, որու օգնութեան գործին Բարեգործականի ընդհանուր ժողովը կ'ուղղէ իր գործունէութեան մէկ մասը։

Ի հարկէ, եւրոպական պետութիւններու նախարարութեանց դռներուն հաճոյանալ ցանկացող պարոնայք գոհարահաճառներն ու աղաները այնքան երկչոտ են, որ կը խուսափին Ա. Հայաստան բառերն արտասանելէ, ո՛ւր մնաց Թէ՝ կանոնագրին մէջ մտցնեն։

Բաւակա՛ն է, որքան Բարեգործականի պարոնները տարիներու ընթացքին խաբեցին իրենց հիմնարկութեան զանգուածները եւ նստած անոնց վզին՝ ազուէսութիւն կ'ընեն՝ մէկ կողմէ սիրաշահելով իսբերիալիստները, միւս կողմէ՝ «անվեղօրէն» բարեկամ ձեւանալով երկրի մը, որուն անունն անգամ կը խուսափին տալ։

Բաւակա՛ն է, որքան այդ պարոնայք լրվանթէնները մութ խաղեր խաղացին Ա. Հայաստան ո՛չ մէկ պէտք ունի ատոնց «համակրական զգացումներուն»։ Անիկա հայրենիքն է աշխատաւոր տարրերու, որոնց պարտականութիւնը պիտի ըլլայ առնել իրենց ձեռքը դեկավարութիւնն այն կազմակերպութեան, որու անդամներուն երեք քառորդը իրենք կը կազմեն։

Բարեգործականի դեկավարութիւնը նոր ուժերով Թարմացնելու խնդիրն արդէն հրամայական պահանջ դարձած է։ Այլեւս այդ դեկավարութիւնն անկարող է բաւարարել իր իսկ ծոցին մէջ գտնուող լայն խաւերու տրամադրութիւններն ու ձգտումները։ Իսկ այդ խաւերու տրամադրութիւնն է փոխել այդ հաստատութեան աղայական բնոյթը, աւելի տեմոքրադիկ դարձնել զայն եւ աւելի յստակ՝ անոր գործունէութեան դիմագիծը Թէ՛ դաղութներու եւ Թէ Հայաստանի մէջ։»

ՎՐԻՊԱԿ. — կիրակի օր, վաղամեռիկ բանաստեղծ Տիգրան Աշճեանի ոտանաւորին տակ Թուական դրուած է 1925. պիտի ըլլայ 1915.

Երէկուան խմբագրականին մէջ, «1922ին, Մուշի մէջ». պիտի ըլլայ 1912ին։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՓՈՒԱՆՔԱՐԷԻ ԴԱՀԼԻՃԸ ՀՐԱԺԱՐԱԾ

Երէկ առաւօտ, Ազգային Ժողովին բացումէն առաջ նախարարական խորհուրդը նիստ գումարեց Էլիզէի պալատին մէջ, նախագահութեամբ Պ. Տումէրկի։ Արմատական-Ընկերվարական-ներու Անժէի համաժողովը վերջին պահուն դատապարտած ըլլալով «ազգային միութեան» քաղաքականութիւնը, որուն ուժ կուտային աւելի քան երկու տարիէ ի վեր, արմատական-ընկերվարական չորս նախարարները՝ Էրիօ, Սարօ, Քէօյլ և Փէրիէ՝ բնականաբար այլեւս չպիտի կրնային շարունակել մաս կազմել Փուանքարէի «ազգային միութեան» դահլիճին, ուստի Ազգային Ժողովին բացումէն առաջ նախարարական տագնապ մը առաջ բերելով։

Երէկ առաւօտ կանուխ Էրիօ տեսակցութիւն մը ունեցաւ Փուանքարէի հետ։ Ժամը 9ին չորս արմատական նախարարները գումարուեցան ներքին նախարար Ալպէր Սարոյի մօտ եւ կացութիւնը քննելէ վերջ, որոշեցին հրաժարիլ։ Անմիջապէս խմբագրեցին հրաժարագիր մը եւ ղրկեցին Փուանքարէի, Էլիզէի պալատը, ուր ժամը 9.30էն ի վեր նիստ կը գումարէր նախարարական խորհուրդը։ Ջանքեր եղան համոզելու համար չորս նախարարները որ ետ առնեն իրենց հրաժարականը։ Նախարարական խորհուրդը մինչեւ կէսօր խորհրդակցեցաւ հրաժարագրին վրայ. ի վերջոյ ուրիշ ելք չգտնուելով, Փուանքարէ Հանրապետութեան Նախագահին ներկայացուց դահլիճին հրաժարականը։ Փուանքարէ իշխանութեան գլուխ եկած է 23 Յուլիս 1926ին։

Քաղաքական կարեւոր շաբաթ մը

Ներկայ շաբաթը կոչուած է քաղաքական մեծ դեր մը խաղալ միջազգային կեանքի մէջ։

Շաբաթը սկսաւ Ռումանիոյ դահլիճին հրաժարումով։ Ցետոյ շաբթուս սկիզբը տեղի ունեցաւ Ֆրանսայի արմատական-ընկերվարական կուսակցութեան տարեկան համաժողովը, որուն մէջ տրուած որոշումները ճակատագրական եղան Փուանքարէի դահլիճին համար։ Մասնաւորապէս պատմական օր ըլլալու սահմանուած է Նոյեմբեր 6ը, որովհետեւ, երէկ է որ կատարուեցաւ Ամերիկայի նախագահական ընտրութիւնը։ Նոյնպէս երէկ վերաբացուեցան Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ Ազգային Ժողովները։ Ու երէկ է որ հրաժարեցաւ Փուանքարէի դահլիճը։

Բոլոր այս դէպքերը մեծ ազդեցութիւն գործեցին սակարանին վրայ, ուր զանազան արժեթուղթերու անկումը կը շարունակուի։

Ջինուորու Հայերը կրնա՞ն դառնալ

Ժամանակ դարձեալ «զգայացունց» լուր մը կուտայ։ Պրիւսելի իր Թղթակցէն ստացած է նամակ մը, որուն մէջ կ'ըսուի (1 Նոյեմբեր).

«Տեղւոյս Թուրք դեսպանը նամակ մը ղրկեց Թրքահպատակ ծանօթ հայ երիտասարդի մը և դեսպանատուն հրաւիրեց զայն։ Դեսպանը այնտեղ ըսաւ հայ երիտասարդին. «Իբրև Թրքահպատակ, պէտք է որ Պոլիս երթաք ձեր զինուորական պարտականութիւնը կատարելու համար»։

Երիտասարդը պատասխանեց. «Պատրաստ եմ երթալու և իմ հայրենասիրական պարտականութիւնս կատարելու, բայց չեմ կրնար, որովհետեւ օտար անցագիրով եկած եմ և ինծի Պոլիս ոտք կոխելու արտօնութիւն չեն տար»։

Դեսպանը ըսաւ. «Հրահանգ եկած է մեզի։ Անոնք որ զինուորական տարիք ունին, կրնան Պոլիս երթալ և մենք պատրաստ ենք հիմակ իսկ անցագիր տալ ամէնուն։ Ըսէք զինուորական տարիք ունեցող բոլոր հայ երիտասարդներուն որպէսզի հոս գան, անցագիր առնեն և Թուրքիա դառնան, իրենց զինուորական պարտականութիւնը կատարելու համար»։

Սա՛ր թէ Հուվըր

Երէկ Ամերիկայի 48 նահանգներուն մէջ մօտ 39 միլիոն ընտրողներ մասնակցեցան նոր նախագահի ընտրութեան։ Արդիւնքը յայտնի պիտի ըլլայ այս օր կէսօրին միայն։ Ինչպէս կը յիշուի, գլխաւոր թեկնածուներն են՝ Հանրապետականներուկողմէ՝ Հուվըր (նախագահ) եւ Ժողովրդական Զարլզ Քըրթիս (փոխնախագահ), Դեմոկրաւարներու կողմէ՝ Ալֆրէտ Սմիթ (նախագահ) եւ Ժողովրդական Ճոզէֆ Ռոպինսըն (փոխ-նախագահ)։ Ասոնցմէ զատ՝ Ընկերվարականներու թեկնածուն է Նորմըն Թոմաս եւ Համայնավարներունը՝ Ուիլըըմ Ֆոսթըր։

Բացի նախագահէն, երէկ ընտրուեցան նաեւ 1. Ներկայացուցչական ժողովի 435 անդամները, ուրիշ խօսքով նոր խորհրդարանը, 2. երեսուն երկու Ժողովրդական Ծերակուտականներ, այսինքն Ծերակոյտի 1/3ը. 3. երեսունըչորս նահանգներու կառավարիչները եւ բազմաթիւ բարձրաստիճան պաշտօնատարներ։

Ամերիկեան ընտրական օրէնքին համաձայն, ընտրողները ուղղակի նախագահական թեկնածուին չեն տար իրենց քուէն, այլ իւրաքանչիւր նահանգի մէջ, բնակչութեան թիւին համաձայն, կ'ընտրեն 3էն 45 ընտրողներ։ Յունուար 14ին իւրաքանչիւր նահանգի ընտրողները միասին ժողով կը գումարեն իրենց նահանգի կեդրոնին մէջ եւ հոն է որ պաշտօնապէս եւ ուղղակի կուտան իրենց քուէները նախագահական թեկնածուին։ Երբ բոլոր նահանգներու քուէները կնքուած պահարանով հասնին

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԳԵՒՐԻՆ

(Հայ արուեստագէտի մը գաՁէ արձանը)։ *(Տես Բ. էջ)*

ՏՈՄՍԵՐ

ԺՐՆեԻԻ ԺՈՂՈՎԻՆ ԲԱՐՔԵՐԷՆ

Մեր մասնաւոր Թղթակիցը ժամանակին մեզ տուաւ նկարագրականը Ազգերու Դաշնակցութեան բարեկենդանային խրախճանքներուն։ Այժմ մեզի կը հաղորդէ սեպտեմբերի նիստը, զոր չեն հրատարակած ոչ *Դիտակ*, եւ ոչ ալ *Հոս-Հոս*։

×

Նախագահը. — Ժողովը բացուած է։

Լիթուանիան. — Ես ալ իմ վերքս բանամ. Լեհաստան որ...

Նախագահը.— Որքա՛ն յամառ է սա պզտիկը։ Պարոն, ինչո՞ւ խաղաղութիւնը կը խանգարէք եւ սին սեփականութեան մարմաջէն տարուած...

Ամէնքը.— Ամո՛թ... ամո՛թ...

Նախագահը.— Խօ՛սքը։

Չինաստան.— Իմս է...։ կը խօսիմ 400 միլիոն չինացիներու կողմէ։ Դուք գիտէք որ հիւսիսը հարաւէն կեդրոնական իշխանութեան կը սպառնայ։ Այս առթիւ արեւելքէն կուգանք արեւմուտքէն կարգ-կանոն խնդրելու համար։

Նախագահը.— Այդ հարցերը մեզ չեն հետաքրքրեր։

Ամէնքը.— Ի հարկէ, ի հարկէ։

Գերմանիա. — Զինաթափութիւնը այսօր կը կարծեմ Թէ պիտի յաջողի նոր փուլերու մէջ մտնել։ Մեր հեղինակութեան վրայ պարտք կը ծանրանայ պայքարիլ բոլոր...

Նախագահը.— Պարո՛ն, ձեզ կարգի կը հրաւիրեմ։ Խաղաղութեամբ տոգորուած ժողովի մը մէջ դուք պայքարի սերմեր կը ցանէք։

Ամէնքը.— Շա՛տ ճիշտ, շա՛տ ճիշտ։

Նախագահը.— Խօսքը սա պզտիկինն է։

Հայը. — Ցարտղնուած ի սփիւռս աշխարհի, արդեօք կարելի՞ է մեզ քիչ մը դրամ տրամադրել, որպէսզի...

Անդամ մը.— Ո՞վ է այս լակոտը։

Ուրիշ մը.— Ե՛րբ ծնաւ։

Հայը.— Միայն ջարդերը արդէն կէս դարու հասակ ունին։

Անդամ մը.— Ո՛հ..., զզուանք կը զգամ մուրացիկներու հանդէպ։

Նախագահը. — Տղա՛ս, գնա՛ տեղդ նստէ եւ յաջորդ անգամ ստնտուիդ հետ եկուր։

Նախագահը.— Խօ՛սքը...

Թուրքը.— Իմս, եթէ կ'ուզէք։ Շաճեցէք արձանագրել իմ Թեկնածուութիւնս ժողովիդ։ Այս բարի վարուց տետրակս, զոր դուք անուանեցիք Լօգանի վկայական։

Անդամ մը.— Լնցեա՛լը...փայլուն, մանր-մունր հայկական ջարդեր։ Ներկան՝ փայլուն...խաղաղութեան բանակին յառաջապահ...

Եւ Թուրքը ընդունուեցաւ միաձայնութեամբ։

ԵԴ. ԲԼՕՎՏԱՑԻ

ԳԱՂԱԹԱՀԱՆՔԻ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԵՒ ՈՐՈՒՄԻ ՎՃՌՈՒՄՆԵՐԸ

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՄԱՐԿԱՐԵԱՆ

Գիւղատնտես պատրաստելու նպատակով Ամերիկա ուղարկուած մեր ուսանողներէն մէկը՝ Ռուբէն Ղազարեան, որ Ամերիկայի մէջ ուսումը աւարտելէ ետք տեղաւորուած էր Գաղաթահանքի տնտեսութեան մէջ, ուր ամբողջ ամառ աշխատած է, ինծի հետաքրքրական տեղեկութիւններ տուաւ այդ ընկերութեան մասին։ Ան ինծի ըսաւ, որ Գաղաթահանքի տնտեսութիւնը կը զբաղի ոչ միայն հանքի համար անհրաժեշտ ապրանքներ հայթայթելով, այլ նաեւ ունի իր սեփական ագարակները, ուր կը մշակուին ցորեն, գարի, կարտոֆիլ, կանեփ, եւ այլն։ Ունի նաեւ մեծ պտղատու պարտէզ մը, ուր կը մշակուին խնձոր, տանձ, դեղձ, ծիրան, սալոր, եւ այլն։ Ունի նաեւ մեծ անասնանոց մը, ուր կը պահուին ձիեր, եզներ, կովեր, խոզեր, ոչխարներ, հաւեր, եւ այլն։ Ունի նաեւ մեծ կաթնեղէնի գործարան մը, ուր կը պատրաստուին կարագ, պանիր, եւ այլն։ Ունի նաեւ մեծ ջրաղաց մը, ուր կը մանրուին ցորենն ու գարին։ Ունի նաեւ մեծ հիւանդանոց մը, ուր կը բուժուին հանքի եւ տնտեսութեան հիւանդ բանուորները։ Ունի նաեւ մեծ դպրոց մը, ուր կը սորվեցուին գիւղատնտեսական գիտութիւններ։ Ունի նաեւ մեծ ճաշարան մը, ուր կը սպասարկուին հանքի եւ տնտեսութեան բանուորները։ Ունի նաեւ մեծ ախոռ մը, ուր կը պահուին հանքի եւ տնտեսութեան ձիերը։ Ունի նաեւ մեծ ամբար մը, ուր կը պահուին հանքի եւ տնտեսութեան ապրանքները։ Ունի նաեւ մեծ ջրհոր մը, ուր կը պահուի հանքի եւ տնտեսութեան ջուրը

ԱՖՓԻԿ ԿՆՈՋ ԳԼՈՒԽԻ
(Լայ բ. Էջի վերջին յօդուածը)

- ՐՆ ԵՐՎԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

...ղած գրած էինք երէկ-
...Թիւով, Ֆրանսայի Արմա-
...եւ Արմատական - Ընկեր-
...ականներու Համագումարը
...ացաւ նոյ. 3ին, Անժէրի մէջ,
...մօտ պատգամաւորներով։
...նախագահէր Վ. Օքլիւզի ե-
...նախանձնաժողովի ատե-
...նախարար, որ խօսք առնելով,
...ղներ ակնարկ մը նետեց
...կացութեան գործունէութեան
...երկայ դիրքին վրայ.— Ոչ
...կացութիւն ըսաւ, այն-
...ասիկ ու անարդար յար-
...ան ենթարկուեցաւ օրքան
...մէկ կողմէ, ան ստիպուե-
...ւրթ տալ քննադատու-
...ներուն բոլոր անոնց, որոնք
...պահերու մէջ չուզեցին մե-
...ը ժամնել կառավարական
...ախանատուութիւնը, եւ սա-
...ն կը յաւակնէին մեր վրայ
...նք աշխատաւոր դասակար-
...րած յուսախաբութեան
...ոնքը, մինչդեռ կորովով
...պաներ էինք գանոնք։

...Իւս կողմէ, մինչդեռ, գրե-
...ղերական պարագաներու բե-
...ով, մեծամասնութեամբ յա-
...էինք խորհրդարանային ազ-
...ին միութեան, որ ժամանա-
...ր կազմ մըն էր, արդիւնք՝
...ական պայմաններու, ամէնէն
...անարգանքներուն եւ ամէ-
...կրօտ զրպարտութիւններուն
...արուեցանք քաղաքական այս
...ութեան առաքեալներուն իսկ
...ը։

...րայ չնորհիւ մեր կուսա-
...ու անձնուիրութեան, կորո-
...իմադրեցինք բոլոր այս յար-
...ներուն եւ պահեցինք մեր
...քերը»։

...երորդ նիստին, աշխատան-
...ակին նախարար Ցիւրաֆուր
...ատուութիւն մը ըրաւ ըն-
...ին քաղաքականութեան մա-
...ընկարկ մը նետելէ յետոյ

ընկերային ապահովագրութեանց, աժան բնակարաններու օրէնքներու քուէարկութեան վրայ, յիշեց կարգ մը խնդիրներ զորս կենսական կը նկատէ եւ որոնց անհրաժեշտ է արագ լուծումը գտնել,— կիրարկուած ընկերային օրէնքներու խիստ գործադրութիւնը եւ ժողովրդականացումը, աշխատանքի միջազգային դիւանին կորովի օժանդակութիւն, աշխատանքի արկածեալներուն վերաբերեալ օրէնքին արագ վաւերացումը ծերակոյտին կողմէ, սէնդիկայի իրաւունքներուն ջերմ պաշտպանութիւն, անմիջական հաստատում անգործներու օժանդակ կազմակերպութիւն մը, նաեւ հաստատում նուազագոյն աշխատավարձի սակի մը եւայլն։ Ըստ ցիւրաֆուրի, ասոնք են այն կենսական հարցերը, որոնցմով պիտի զբաղին ամէնէն առաջ կուսակցութեան երեսփոխան անդամները։

Ա.յս տեղեկատուութեան եզրակացութիւնները ընդունեցան առանց վիճաբանութեան։ Ցեղեկագիրներ կարդացուեցան հողային հարցին, երկրագործական վարկի եւ պետութեան բարեկարգութեան մասին, հիմնուած համագործակցական եւ անտեսական ուժերուն վրայ։

ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ-ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

Ֆր. Հանրապետ. Ընկերվարական կուսակցութեան 18րդ համագումարը բացուեցաւ առջի օր։ Համագումարը միաձայնութեամբ քուէարկեց իր խորհրդարանական խմբակին ընդունած յայտարարութիւնը՝ կուսակցութեան տեսաբանութեան մասին։

Ահա գլխաւոր գիծերը։

«Մեկնելով այն սկզբունքէն թէ՝ կարելի չէ «ընկերութիւններու կառավարութիւնը» ըմբռնել ոամկավար հասարակակարգէն դուրս, Հանրապետական ընկերվ. կուսակցութիւնը յստակօրէն կը դանագանուի ընկերվարական վարդապետութենէն, (S. F. I. O.) որ հաւատարիմ մարքսիզմի, արդարութիւնը կը սպասէ յեղափոխութենէն։ Պէտք չէ պայքար յայտարարել արտադրութեան դէմ, այլ պէտք է թոյլ տալ աշխատաւորին որ ընկերակցի արտադրութեան։

Պայքայ շնորհիւ մեր կուսակցութեան անձնուիրութեան, կորովիմադրեցինք բոլոր այս յարձակումներուն եւ պահեցինք մեր դիրքերը»։

Երկրորդ նիստին, աշխատանքներուն նախարար Ցիւրաֆուր ճառ մը ըրաւ ընդհանուր քաղաքականութեան մասին։ Ընկարկ մը նետելէ յետոյ ըսաւ թէ՝ կարելի չէ «ընկերութիւններու կառավարութիւնը» ըմբռնել ոամկավար հասարակակարգէն դուրս, Հանրապետական ընկերվ. կուսակցութիւնը յստակօրէն կը դանագանուի ընկերվարական վարդապետութենէն, (S. F. I. O.) որ հաւատարիմ մարքսիզմի, արդարութիւնը կը սպասէ յեղափոխութենէն։ Պէտք չէ պայքար յայտարարել արտադրութեան դէմ, այլ պէտք է թոյլ տալ աշխատաւորին որ ընկերակցի արտադրութեան։

Պայքայ շնորհիւ մեր կուսակցութեան անձնուիրութեան, կորովիմադրեցինք բոլոր այս յարձակումներուն եւ պահեցինք մեր դիրքերը»։

Երկրորդ նիստին, աշխատանքներուն նախարար Ցիւրաֆուր ճառ մը ըրաւ ընդհանուր քաղաքականութեան մասին։ Ընկարկ մը նետելէ յետոյ

ԶԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ԿԵԱՆՔԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ԼԻՈՆ.— 1895ի դէպքէն սկսեալ Լիոնը ունեցած է հին դաղութ մը, կարգ մը բարեկեցիկ հարեւնակիցներու մեծաքանակ ճիւղին վերաբերեալ հաստատութիւններու ստեղծումով։

Իզմիրի աղէտէն յետոյ սկսաւ ատուարանալ դաղութի թիւը, սակայն 926ի գործազրկութիւնը պատճառ դարձաւ որ գաղութի որոշ մէկ մասը ցրուի զանազան շրջաններ։ Այսօր գործերը առատ ըլլալով, շրջաններէն կրկին սկսած են խումբ խումբ դառնալ անոնք։ Առայժմ բնակարանի տագնապը բացարձակ է եւ մտատանջութեան գլխաւոր պատճառներէն մէկը։ Նախկին 100 ֆրանքնոց սենեակը այսօր 120ով վարձել կարելի չէ։ Նուազագոյնը պէտք է 140 ֆրանք վճարել բնակելի սենեակ մը ճարելու համար։ Երախայ ունեցողներու համար այդ ալ անկարելի է, ոբովհետեւ ուր որ ալ դիմես սենեակ վարձելու, առաջին հարցումը կ'ըլլայ զաւակ ունի՞ս։ Այս պատճառով մարդ իր տեղէն չի շարժիր, հակառակ անոր որ շատ մը տեղեր 4էն 8 հոգի սիեւնոյն սենեակին մէջ կը բնակին, առողջապահական անհնազատ պայմաններու տակ։ Տանտէրը երբ մէկ վարձակալէ չախորժի, ժամը 10ին լոյսերը կը մարէ եւ լուրը օրուան որոշ ժամերուն միայն կը ձգէ։ Ինչ չէ նաեւ թիւը անոնց որոնք անձնագիրներու անկանոնութեան պատճառաւ անխղճօրէն կը շահագործուին «սմսար»ներու կողմէ։

Առ հասարակ բոլորն ալ կ'աշխատին եւ իրենց գործերէն գոհ են։ Վճարումները երկու տեսակ են կտորի վրայ եւ ժամով։ Կտորով աշխատողներ ժամը մինչեւ 4.50 ֆր. կը շահին, մասնագէտ արհեստաւորներուին՝ 5—6 ֆր. միջին հաշուով 8 ժամուան աշխատութեան փոխարէն 35—40 ֆր.։ Ժամով աշխատողներուն կը վճարուի 3.20էն 3.50, ութ ժամուան փոխարէն 24-28 ֆր.։ Կիները 8 ժամուան օրավարձք կը ստանան 16—20—22 ֆր.։

Գ. Թաղապետարանի շրջանը կատարելապէս հայկական կեդրոն դարձած է։ Այս շրջանին մէջն են առհասարակ բոլոր հայ առեւտրականներն ու արհեստաւորները։ Լիոնի հայ գաղութը կարելի է երկու դասակարգի բաժնել,— Ա. անհատական գործ ունեցող եւ Բ. օրավարձքով աշխատող (բանւոր)։ Կան 3—4 գործարանատէրեր, որոնք իրենց սեփական հաստատութիւններն ունին, առհասարակ մետաքսի ճիւղին վերաբերեալ։ Ասոնք գրեթէ հայ գործաւորներ չունին իրենց մօտ, ազգային ոեւէ գործով չեն հետաքրքրուիր եւ կը բնակին Լիոնի մօտակայ արուարձանները։ Ցետոյ ունինք մէկ բժիշկ, 3 ատամնաբոյժ, 2 գեղագործ, մէկ առեւտրական դրատունեակ, 8 ճաշարան-սրճարան, 8 նպարավաճառ, 2 անուշեղէն պատրաստող, մէկ նոր կօշկավաճառ, 10 դերձակ, քանի մը ուրիշի մօտ աշխատողներ, 3 կօշկակար, 2 ոսկերիչ, 7 սափրիչ, 2 ժամագործ, մէկ մսավաճառ, 10 ինքնաշարժի մեքենավար, 2 տպարան, մէկ վառարան նորոգող (քարիւղի), մէկ շէնքի ներկարար, եւ կարգ մը մանր առեւտրականներ՝ մարշէներու մէջ։

Ազգային Մարմինները.— Առաջին անգամ 1918ին է որ կազմուած ու կառավարութենէն վաւերացուած է Ազգ. Միութիւն մը, որ վերակազմուեցաւ 1925ի փետրուարին։ Ներկայիս կան երկու Ազգային Միութիւններ՝ երկու քահանայով, մէկ մատուռ։ 1927 դեկտեմբեր 4ին օրինաւորապէս ընտրուած թեմական Խորհուրդը կը շարունակէ իր գործը։ Շրջաններէն Տէսինը, Փոն տը Շէրիւին, Վիէնը, Կրենոպլը, Լանսէյը, Վալանսը եւ Փոն տ'Օպնան կապուած են օրինաւոր վարչութեան։ Թիւ 2 Միութիւնը իր հոգեվարքի օրերը կ'ապրի։ Շրջաններէն զատ Լիոնի մէջ ալ լքուեցան հնչակեաններու կողմէ։ Նոյնպէս Մանուկ Դասապետեանի եւ երեք հետեւորդներու ոամկավար ակումբէն հրաժարումով խարխուլ շէնքէն քար մը եւս ինկած է։

Փափաքելի էր առանձին դլուխով մը ներկայացնել ծնունդներու եւ ամներու ճշդրիտ թիւը, սակայն Ազգային իշխանութիւններու անջատ գործունէութեանց պատճառաւ առանձին անկարելի է ճշդրիտ պատկեր մը տալ։ Բացի Ազգ. Միութենէն կան նաեւ հետեւեալ Մարմինները.— Հ. Ց. Դ. ուժեղ Շրջ. Կոմիտէ մը՝ իր տասը խումբերով (յոյս կայ մօտերս նոր խումբ մը եւս կազմել), խոստումնալի ուժերէ բաղկացած Հ. Ց. Դ. Պատանեկան Միութիւն մը, որը սկսած է հետաքրքրութիւն ստեղծել դաղութիս մէջ իր կազմակերպած դասախօսութիւններով, ներսպահ կարմիր խաչի եռանդուն ու ժրաջան մասնաճիւղ մը՝ 40 անդամուհիներով, արժանի դաղութին համակրանքին, Ս. Դ. Հնչ. երկու մասի բաժնուած մասնաճիւղ մը, մեւնոյն վիճակին ենթակայ ոամկավար ակումբ մը, Զ. Ե. Ո. Մ. մասնաճիւղ մը՝ աշխոյժ եւ ուխտեալ երիտասարդներէ։ Հ. Մ. Ը. Մ., որ շատոնց կոնծացուցած է իր գլուխը չնորհիւ թուլակազմ վարչութեան, եւ Խարբերդի, Բարձր-Հայքի, Տարօն-Տուրուբերանի, Հաճընի, Ա.ի. Գարահիսարի, Մարաշի, Զարսանճաքի, Արաբկիրի, Պոլսոյ Բիւթանիոյ, Պոլսոյ, Ակշէհիրի, (երկուքը անուանապէս), Սեբաստիոյ (գրեթէ լուծուած)

Հայր. Միութիւնները Մալաթիոյ ու Դատէմի (Խարբերդ) Ընդթասխրացիներն ու Բալուի Իրեբօզնութեան Մարմինը։ Հակառակ անոր որ այս մարմինները իրենց ծրագիր-կանոնագրի մէջ ունին մասնաւոր «յօդուածներ» նոր սերունդը ալլասերումէ փրկելու համար, դժբաղտաբար մինչեւ հիմա ոչ մէկը արդարացուցած է իր վրայ դրուած յոյսերը։ Չէ զբաղած մանկապարտէզի մը կենսական հարցով։ Այս անտարբերութեան պատճառաւ մանուկները ստիպուած կամ թաղային վարժարան կը յաճախեն եւ կամ առտուընէ մինչեւ իրիկուն անպատակ կը թափառին փողոցները։ Կ'իմանամք Բարեգործականի մասնաճիւղ մըն ալ գոյութիւն ունի։ Զգիտեմ ի՞նչ բանի համար կազմուած է, եւ կամ ինքն ալ մեսներու անտարբերութեան ախտէն վարակուած, շերամի պէս չորս քո՞ւն կը քնանայ։

Յրիճ. Նիկողոսեան

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Ց. Դ. Վալանսի Շրջանային կոմիտէն, Հոկտ. 31ին կազմակերպած էր հրապարակային բանախօսութիւն մը Դաշնակցութեան Օրուան առթիւ։ Բեմը զարդարուած էր Հ. Ց. Դ. դինանշանով, եռագոյն դրօշակներով եւ յեղափոխական նահատակներու նկարներով։ Հակառակ աննպաստ անձրեւոտ օդին, որշեալ ժամուն հոծ բազմութիւն մը ներկայ էր սինեմա Ս. Լուի սրահին մէջ լսելու Դաշնակցութեան խօսքը եւ յարգելու նահատակներու յիշատակը։

Նախագահ ընկ. Վ. Շէհրէեան հանդէսը բացաւ օրուան պատշաճ խօսքերով, որմէ յետոյ երգչախումբի կողմէ երգուեցաւ «Մշակ Բանուորը»։ Արտասանութիւններէ, նուագէ, երգերէ յետոյ, ներկայացուեցան կենդանի պատկերներ գեղջկական կեանքէ, որ իսկապէս գնահատելի էին։ Եւ տեղի ունեցան պարեր։ Ցետոյ բեմ հրաւիրուեցաւ ընկ. Ա. Ջամալեան որ ներկայացուց Հայ ժողովուրդի անցեալ ստրկական վիճակը, Հ. Ց. Դ. ծագումը, անոր կատարած յեղափոխական - քաղաքական, ազատագրական - մշակութային գործերու գլխաւոր գիծերը եւ վերջացուց «որքան ատեն որ Հայ ժողովուրդն անգամ մը եւս կը գտնուի հին եւ բռնապետական օրերու զարհուրելի վիճակին մէջ որքան ատեն որ Հայը իբրեւ ազատ քաղաքացի ի վիճակի չէ վայելելու իր տարրական իրաւունքները, Հ. Ց. Դ. պիտի շարունակէ իր գործունէութիւնը. մինչեւ որ օր մը նորէն Հայրենի բարձունքին էն եւ միացեալ անկախ Հայաստանի բարձրաբերդ Ararատի ստորոտը ազատօրէն ծածանի սերունդներու եւ նահատակներու արիւնով նուիրագործուած Հայկական եռագոյնը»։

Երգուեցան բուռն ծափերու մէջ «Ցառաջ Նահատակ»ը եւ փակուեցաւ ժամը 12ին՝ «Հայաստանից եկած գինուոր»ով։

Միջանկեալ եղաւ հանգանակութիւն մը. ընկերները նուիրեցին իրենց մէկ մէկ օրա՛ւանները, նաեւ մասնակցեցան համակիրներ։

Բանախօսութենէն վերջ, ներկայութեամբ 100է աւելի ընկերներու եւ համակիրներու, տրուեցաւ թէյասեղան մը ի պատիւ ընկ. Ջամալեանի։ Երեկոյթը վերջացաւ տաքուկ մթնոլորտի մը մէջ։

Վեհունի

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԵԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿ

Ջեր Նոյեմբեր 2ի «Մոմեր»ը՝ պարոյրստորագրութեամբ, նուիրուած են Առաքինութեան մրցանակներուն։

Հայրենակցական միութիւններու եւ արժանահաւատ անձերու տեղեկագիրներն ու գրաւոր վկայութիւնները եւ առնուած մասնակի տեղեկութիւնները ինչ կազմեցին ընտրական մասնախումբին միաձայն որոշման, ինչ հայուհիներու մասին։ Պ. Պարոյր որ կը թուի գիտակ ըլլալ արժանաւորագոյններու գոյութեան, կրնար որոշեալ երկամեայ պայմանաժամին ներկայացնել իր ընտրելիները, որոնք սիրայօժար նկատի պիտի առնուէին եւ մասնակցէին մրցումի։

Առաքինութեան մրցանակը աղքատի բաշխուած դրամ մը չէ։ Կրնայ ըլլալ որ ընտրեալ հայուհիներէն մէկը կամ երկուքը այսօր հասած ըլլան բաղդատաբար բարեկեցիկ վիճակի մը։ Նէօյեիի Հայ Օրիորդներու նպատակը եղաւ յարգանքի եւ քաջալերանքի ցոյց մը ընել անոնց անցեալին, ինքնօգութեան, անձնուրացութեան ու կեանքին եւ ատով իսկ անուղղակի դաս մը տալ «կազմակերպեալ մուրացիկներու» եւ «յաւիտենական ուսանողներու», որ կ'արատաւորեն Հայ անունը։

Գալով Հայ որբերու հետ ամուսնացող որբուհիներու օժիտի պատրաստութեան օգնելու խնդրոյն, շատ գովելի է գաղափարը եւ Պ. Պարոյր կրնայ, քիչ մը աւելի փափկանկատ տողերով՝ ներկայացնել գայն փարիզի Հայ տիկնանց Միութեան նկատառման։

Ռ. Որբերեան
Խորհրդական Ն. Հ. Օ. Միութեան

ՏԱՐԵԳԼՈՒԽԸ ՄՕՏ Է՝
ԱՌԿԱԽ ՀԱՇԻՒ ՈՒՆԻ՞Ս

ՇԱՐՈՒԱԶ,,Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (67)

Մ Ո Խ Ի Ր Ը

(Հեղինակ՝ ԿՐԱՃԻԱ ՏԷՎԷՏՏԱ)

Բ. ՄԱՍ

VII

— Թուղթեր ունի՞ս։

— Ի՞նչ։

— Թուղթեր, բացատրեց Կրացիան։

— Այո՛, ծննդագի՞ր։

— Այո՛, ծննդագիր ունիմ։ Գրպանէն քաշեց ծրարը եւ տեսնելէ յետոյ ձգեցո՛ւր տեսնեմ։

Ան դեղնած թուղթ մը հանեց, մինչդեռ Անահիտ կը մտածէր թէ ինչպէս վերադառնալու վրայ երբ կը փափաքէր անդրնել Օբինուի թուղթերը։ Կրացիան առաւ թուղթը, ուշադրութեամբ կարդաց եւ կոկորդի խոր ձայնով մը ըսաւ։

— Ո՞վ է այս թուղթը առեր ես։

— Ամուսնանալու համար Շեֆինոյին հետ...

— Ո՞ւր է այդ թուղթը, վրայ բերաւ Կրացիա, այդ աղտոտ ու վատաբարբոջը։

Անահիտ լուռ եւ շարունակեց վեր վար պտըտիլ։ Հովը կը սուլէր տանիքին շուրջ։ Անահիտ կը մտածէր ընելիքին վրայ, կը կարծէր որ պարտականութեան մէկ մասը կատարած էր արդէն։

— Կանչելու է Կրացիան որպէս զի երթայ կօշիկ եւ գգեստ գնէ, ուսելիք առնէ։ Ցետոյ մեկնելու եմ...։ Հոս ալ ընելիք չմնաց...։ Ամէն բան վերջացած է, կրկնեց մտովի անհուն տխրութեամբ, այո՛, ամէն բան վերջացած է։

Մտածեց ժօրը քովը նստիլ, հարցնել թէ ինչպէս ապրած էր եւ քաղցրութեան ու ներողութեան բառ մը արտաբերել. բայց չէր կրնար, ժօրը նայելով կը զզուէր, որովհետեւ կը հոտէր։ Կը փափաքէր շուտով հեռանալ, բայց բան մը գինք կը բռնէր, կը զգար որ այդպէս վերջ ունենալու չէր իրենց գտնուելու կերպը, կը մտածէր որ Ոլի թերեւս վախին եւ ամօթին մէջ ուրախ էր գեղեցիկ, ուժեղ զաւակ մը ունենալուն համար։ Իր զգուանքին, իր գաւին մէջ ինքն ալ դոյզն մխիթարութիւն մը կը զգար ինքնիրեն ըսելով.

— Գանէ աներես չէ, կարելի է դեռ փրկել, անգիտակից է, բայց ոչ լիրբ։

Ընշուշտ պիտի չըմբոստանայ։ Սակայն Ոլի ըմբոստացաւ։

— Ուրեմն, ըսաւ Անահիտ երկար լռութենէ ետք, դուն հոս պիտի մնաս մինչեւ որ գործերս կարգի դնեմ։ Կրացիան գգեստ եւ կօշիկ պիտի գնէ...։

Վշտալի եւ խռպոտ ձայնը հնչեց ուժով մը։

— Ես բան մը չեմ ուզեր։ Ես չեմ...

— Ինչպէ՞ս ոչ, Հարցուց Անահիտ։

— Հոս չեմ կենար։

— Ի՞նչ, կանչեց Անահիտ, ադաչ ծռելով, բռունցքները սեղմելով եւ աչքերը մեծ բանալով։ — Բացատրէ՛ ըսածդ։

Ա՛հ, ուրեմն ամէն բան վերջացած չէր։ Դեռ կը համարձակէր, դեռ չէր հասկնար որ զաւակը տապալած եւ պայքարած էր նպատակի մը համար,— գանել մայրը, ազատել ցեխէն եւ դատարկապորտութենէն նոյն իսկ ապագան զոհելով։ Ինչո՞ւ չէր ուզեր մնալ, կ'ուզէր փախի՞չ նորէն։ Չէ՞ր հասկնար որ պիտի արգիլէր ատիկա ոճիրի մը գնով իսկ։

— Բացատրէ՛, կրկնեց, բարկութիւնը հազիւ զսպելով։

Կեցաւ մտիկ ընելու համար. կը դողար, եղունգները ափին մէջ կը մտցնէր, կ'ալլափոխուէր դէմքը անանուն ցաւի մը ազդեցութեան տակ։

Կրացիա կը դիտէր ինք, պատրաստ վրան խօյանալու՝ եթէ համարձակէր Ոլիի դպչելու։ Երեք վայրի արարածներուն միջեւ, հաւաքուած օճախին շուրջ, խանձող փայտի մը կապտորակ բոցը կը պլպլար, կը ճարճատէր, կուլար կարծես։

— Մտի՛ր ըրէ, ըսաւ Ոլի քիչ մը ոգեւորուելով. մի՛ բարկանար, որովհետեւ այլեւս անօգուտ է բարկութիւնը։ Չարիքը կատարուած է եւ մէկը չի կրնար դարմանել, կրնաս պիս սպաննել, բայց օգուտ մը չես կրնար քաղել ատկէ։ Միակ բանը որ կրնաս ընել՝ ատիկա ինձմով չղրաղիլը է։ Հոս չեմ կրնար մնալ, պիտի երթամ եւ դուն անունս պիտի չլսես։ Ենթադրէ որ ինծի հանդիպած չես...

— Ո՞ւր կ'ուզես կրթալ, հարցուց պատաւը։— Ըսի այդ բանները, բայց չի հասկնար։ Սակայն միջոց մը կայ... Դուն հոս կեցիր փոխանակ ուրիշ տեղ երթալու, մէկու մը չենք ըսեր թէ դուն ով ես եւ Անանիա հանգիստ պիտի ապրի իբր թէ դուն հեռուն եղած ըլլայիր։ Ինչո՞ւ, մեղք չե՞ս, եթէ ասկէ երթաս, ո՞ւր պիտի գտնես տեղ մը։

— Աստուած գիտէ...

— Աստուա՞ծ, կտրեց անմիջապէս Անանիա, կուրծքին զարնելով։ Աստուած կը հրամայէ հնազանդիլ ինծի։ Մի՛ համարձակիր, մի՛ կարծեր որ կատակ կ'ընեմ։ Մի՛ համարձակիր քայլ մը առնելու, հակառակ պարագային ամէն բանի կարող պիտի ըլլամ։

— Քու բարիքիդ համար, ըսաւ Ոլի։ Մտիկ ըրէ գոնէ, անգութ մի՛ ըլլար ինծի հանդէպ, մինչդեռ այնքան ներողամիտ ես հօրդ հանդէպ, այն թշուառականին՝ որ կործանմանս պատճառն եղաւ։

— Իրաւունք ունի, ըսաւ պատաւը։

— Լռեցէ՛ք, ըսաւ Անանիա։

Ոլի աւելի քաջութիւն առաւ։

(Շար.) Թարգմ.՝ Շ. Թ.

Ուշինկթըն, փետրուար 13ին Խորհրդարանի համագումար նիստին մէջ Ծերակոյտի նախագահը կը բանայ պահարանները եւ մեծամասնութիւն շահողը կը հռչակուի Միացեալ Նահանգներու նախագահ՝ 4 տարուան համար (1929 - 1933):

Սմիթ եւ Հուվըր երկուշաբթի գիշեր իրենց վերջին պատգամը ուղղեցին 43 միլիոն ընտրողներուն: Հուվըր շատ կարճ խօսեցաւ՝ առանց ընտրական պրոպագանդ ընելու և վերջացուց ըսելով թէ մեծապէս վստահ է իր յաղթանակին: Սմիթ մասնաւորապէս խօսքը ուղղեց երկրագործներուն եւ բացատրեց թէ Հուվըրի խոստումները իրականանալու համար երկար ժամանակի կը կարօտին: Երկու թեկնածուներու տարբերութիւնը կը յատկանշուի անով որ Հուվըր կը ներկայանայ իբր պաշտպան երկրագործներու, Սմիթ՝ կուսակից ոգելից ըմպելիներու: Եթէ յաջողի, Սմիթ գիշերային գինետուն մը պիտի սարքէ իր բարեկամներուն: Հակառակ անոր որ Հուվըր աւելի շատ պատեհութիւն ունի յաջողելու, Սմիթ երբեք չէ յուսահատած եւ կը յուսայ թէ վերջին պահուն առաւելութիւնը իր կողմը պիտի ըլայ:

Բանւոր կուսակցութեան մէջ

Կեսարիայէն «Ժամանակի կը գրեն թէ 1 - 2 ամիսէ ի վեր Էվերէկ - Ֆէնէսէէն 8 - 10 Հայեր կեսարիա տարուած եւ բանտարկուած են զանազան պատճառներով, որոնք սակայն քաղաքական բնոյթ չունին:

Ամէն օր նոր որբեր եւ գիւղացի աղքատներ կեսարիոյ Առաջնորդարանը կը դիմեն՝ նիւթական օգնութիւն խնդրելու համար:

Թալասի 100 որբերը հետզհետէ Սուրիա կը փոխադրուին: Այս առթիւ Թալասի ամերիկեան ներկայացուցչութիւնը 2000 ոսկի խնդրած է Պէյրութի Ամերիկեան Նպաստամատոյցէն, իրրեւ ճամբու ծախք 53 որբերու: Մէկ որբի համար անցագրային ծախք կ'ըլլայ 350 դրշ.:

Ալիւրը սղած է կեսարիոյ շրջանին մէջ: Օղերը ցրտած, Արգէոսը բոլորովին ճերմկած:

Էվէրէկ - Ֆէնէսէի եկեղեցին

Կեսարիայէն Պոլսոյ թերթերուն կը գրեն թէ Էվէրէկ - Ֆէնէսէի Հայոց եկեղեցին, որ տարիէ մը ի վեր թուրք իշխանութեանց կողմէ գրաւուած ըլլալով փակ կը մնար, բացուած է: Տեղւոյն Հայերը նախապէս լատինատառ թուրքերէնով խնդրագիր մը ներկայացուցած էին Մուսթաֆա Քէմալի, որ հրամայած է անմիջապէս Հայերուն վերադարձնել եկեղեցին:

Կեսարիոյ Ս. Լուսաւորիչ եւ Էվէրէկ - Ֆէնէսէի նորաբաց եկեղեցիներուն մէջ գոհաբանական աղօթքներ կատարուած են այս առթիւ...:

Ո՞վ պիտի ըլլայ Ռումանիոյ վարչապետը

Ռումանիոյ նախարարական տագնապը դեռ չէ լուծուած: Հեռագրի մը համաձայն, խնամակալ ժողովը նոր դահլիճը կազմելու պաշտօնը յանձնած է Լոնտոնի ռումանական դեսպան Թիթուլէսքուի, որ Լոնտոնէն ճամբայ ելաւ դէպի Պուքրէշ: Առջի օր հանդիպեցաւ Փարիզ եւ տեսակցեցաւ Պրիանի եւ Ֆիլիփ Պէրթլոյի հետ:

Գիւղացի կուսակցութեան վարիչ Եուլիոս Մանիու չընդունեց մասնակցիլ միացեալ կառավարութեան, յայտնելով թէ իր կուսակցութիւնը պատրաստ է առանձին ստանձնելու իշխանութեան պատասխանատուութիւնը:

Կացութիւնը Ուկրայնայի մէջ

«Տէյլի Մէյլ»ի Րիկայի թղթակիցը կը հաղորդէ, որ վերջին տասնըհինգ օրուան ընթացքին ըմբոստութիւններ ծագած են Ուկրայնայի մէջ: Անոթի գիւղացիներ սպաննած են բազմաթիւ տեղական խորհրդային պաշտօնեաներ եւ այրած պետական շէնքեր: Քիեւի շրջանին մէջ, գիւղացիները թակարդի մը մէջ ձգելով սպաննած են կէփէուի կողմէ իրենց դէմ ղրկուած 120 զինուորներ: «Պրաւդա» կը պահանջէ կառավարութենէն անհնար զսպել այս ըմբոստութիւնը:

Միւս կողմէ ուկրայնացի տարագիրներու կազմակերպութեանց Միութիւնը Ազգերու Դաշնակցութեան եւ Միջազգային կարմիր Խաչին ղրկած է կոչ մը, որուն մէջ կ'ըսէ.

«Ութ տարի անցաւ Ուկրայնայի ռուսական գրաւումէն ի վեր: Այդ ութ տարիներու ընթացքին մեր հարուստ երկիրը, որ ցորեն կը հայթայթէր ամբողջ Եւրոպայի եւ որ մինչեւ հիմա «Եւրոպայի շտեմարանը» անունը կը կրէ, ա'յն աստիճան կործանած եւ աղքատացած է, որ նոյն իսկ ինքզինքին չի կրնար բաւել:

«Բոլշեւիկեան օտար իշխանութիւնը բռնի իրեն հպատակեցնելով Ուկրայնայի Հանրապետութիւնը, անոր բնակչութենէն մաս մը՝ հազարներով՝ Սիպերիա աքսորեց. նոյնպէս գրաւեց ժողովուրդին անհուն հարստութիւնները, գորս Ռուսիա տարաւ եւ հոն ծախեց՝ փակելու համար իր աշխարհակալ բանակին ծախքերը եւ ապրեցնելու համար դասը այն գործակալներուն, որոնց պաշտօնն է խռովութիւններ սերմանել ամբողջ աշխարհի մէջ»: Արդէն 1921-1922ին Ուկրայնա սարսափելի սովի մատնուեցաւ եւ քանի մը միլիոն Ուկրայնացիներ մեռան: Այդ շրջանին աղէտը կատարեալ պիտի ըլլար, եթէ Եւրոպայի եւ Ամերիկայի քաղաքակիրթ ժողովուրդները օգնութեան չհասնէին:»

Կոչը կը վերջանայ, մատնանշելով Ուկրայնայի սպառնացող վտանգը եւ յանուն ժողովուրդներու եղբայրակցութեան, օգնութիւն կը խնդրէ սովէն մեռնելու դատապարտուած 3 միլիոն Ուկրայնացիներու:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՋՕՐ. ՓԱՆԿԱԼՕՍ երաշխաւորութեամբ ազատ արձակուեցաւ:

ՕՏԷՈՆի տնօրէն Ֆիրմէն ժէմիէ ծանր հիւանդ է:

ՍԵՐՊԻՈՋ Թագաւորն ու Թագուհին փարիզ հասան:

ԱՄԵՐԻԿԱՅի 43 միլիոն ընտրողներէն 14 միլիոնը կիներ են: Ամերիկեան երեսփ. ժողովի Թեկնածուներուն մէջ 7 կիներ կան:

ՊԱՐՕԿԱՍՏԱՆի շահը դէպի խուժիստան իր պտոյտներուն սկսելով Աիվազ հասաւ:

«ԿՈՄՕ ՅԷՓԼԻՆ» Ֆրիտրիխսհաֆէնէն պերլին գնաց: Շոաաքէնի կայանին մէջ 100,000 գերմաններ այցելեցին իսկայ օդապարիկին: ՏՈՔԹ. էքէնըր ընդունուեցաւ Շինտէնպուրկի կողմէ: ՅԷփլինը երէկ առաւօտ ժամը 6ին պերլինէն ճամբայ ելաւ դէպի Ֆրիտրիխսհաֆէն:

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի ժուանվիլի մասնաճիւղին կողմէ

1 Դեկտ. Շաբաթ գիշեր ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ

ԹԷԹ-Նուարի հանրածանօթ սրահներուն մէջ, 20 Quai Beaubourg, Joinville-le Pont.

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Մալաթիոյ Կրթ. ընկ.ական Լիոնի մասնաճիւղի կողմէ այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին վեցերորդ քաղաքապետարանի սրահին մէջ, 84 Rue Seze; Կը ներկայացուի՝

«ԹԻՒ 5 ԽԵԼԱԳԱՐ»Ը *տեղի կ'ունենայ արտասանութիւններ, երգ, նուագ եւ վիճակահանութիւն:*

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Մարսէյլի Տրամաթիք Ստուդիան դեկավ. Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆի

10 Նոյեմբ. Շբ. երեկոյ ժամը 8.30ին, 84 Rue Chape, Պօն Թէաթրի մէջ

Առաջին անգամ կը ներկայացնէ Մ. Մարուքեանի՝

ԽԱԻԱՐԻ ՄԷՋԷՆ

Կը մասնակցին՝ Տիկ. Տիկ. Սիրուշ, Սօնիա, Ակաեան, Պ. Ս. Ազարեան եւ Ստուդիայի լաւագոյն ուժերը:

ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ՄԱՆՕԹ.— Նոյն ներկայացումը՝ վալանսի մէջ Նոյեմբեր 17ին, իսկ վիէնի մէջ՝ Նոյեմբեր 18ին:

Հ. Յ. Դ.

Շավիլի *Արղուէեան ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկեր - ընկերուհիները այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 28* Rue Anatol France, Chaville. *Մոնթմառասնաշավիլ կայարանին դիմացի սըրճարանը: Ներկայանալ անդամատետրով:*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՅԱՐԴՈՂԻ երեկոն վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին: կը խօսի՝ Պ. Ա. Զօպանեան: Նիւթ՝ մեր բանաստեղծները (Դուրեան, Պէշիկթաշլեան, Մեծարենց եւ Տէրեան), կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները:

ՓԱՐԻԶի Աղքատախնամ ընկերութեան օժանդակ Նէօյիի Հայ Օրիորդաց Միութեան հիմնած ինկ առաքինութեան մրցանակներու բաշխումի հանդէսը՝ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30. ին, 184 Bld. St. Germain, Salle de Géographie. Մուտքը ազատ է: Հանգանակութիւն չկայ:

ԱԶԴ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի տասնամեակին առթիւ, Հ. Մ. Ը. Մ.ի Պուլկարիոյ շրջանային վարչութիւնը դեկտեմբերի սկիզբը հրապարակ պիտի հանէ բացառիկ եւ պատկերազարդ հրատարակութիւն մը: Աշխատակցելու հրաւիրուած անդամներէն Պ. Պ. Թ. Մեծատուրեանէ, Կ. Ուշագլեանէ, Գ. Շահինեանէ, Գ. Մեծատուրեանէ Մ. Ասատուրեանէ, Հ. Թօփաքեանէ եւ Ֆրանսայի միւս մասնաճիւղերու վարչութիւններէն (այս վերջիններուն գործունէութեան ամփոփ համառօտութիւններով) կը խնդրուի իրենց գրութիւնները եւ լուսանկարները փութացնել, յանձնելով «Արաքս» լուսանկարչատունը (9 Rue Papillon, Paris) Պ. Գ. Քօլեանի եւ կամ ուղարկել ուղղակի հանդէսին խմբագրական մարմնին, հետեւեալ հասցէով. M. H. Martayan, 12 Rue Sehunovo. Sofia, Bulgarie.

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի միսաք Օգուշուշեան, հօր անուն Նազարէթ, մօր անուն Շարխաթան: Երկու տարի առաջ կը գտնուէր Պէյրութ, Անթիլիասի որբանոցը: Այժմ Եգիպտոս մեկնիլը իմացուած է: Ցեղեկացնել՝ Stepan O. koumouchianի, 3 Rue Victor Hugo, Beaucaire (Gard) France.

Կը խնդրուի եգիպտահայ թերթերէ արտատպել:

— *Կը փնտռուի կեսարիոյ Սաճլը գիւղէն Գրիգոր Սկիֆեանն, մօր անունը Եղսա, եղբայրը Ռուբէնն: 1910ին մեկնած է Ամերիկա եւ մինչեւ տարագրութիւն կը թղթակցէր: Իմացնել իր մօրեղբօր Ալիքսան Տօնիկեանի,* Créoux-les-Bains, Basses Alpes, France. *Կը խնդրուի Ամերիկահայ թերթերէն արտատպել:*

—Կը փնտռուի Ալնթապցի Արմենակ Քէլէճեան (33-35տարեկան), որ Պէյրութի մէջ փուապան էր: Մօտաւորապէս 2 տարի առաջ եկած է Ֆրանսա: Գրել՝ Near East Relief 15 Bd. des Italiens Paris.

ԲՆԱԿԱՐԱՆ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Երեք սենեակնոց բնակարան մը կը փնտռուի Պիւթ Շումոնէն քատէ, կամ կառ տը լ'Էսթի եւ կառ տիւ Նօռի մօտակայ արուարձաններուն մէջ (ի հարկին 5—6 սենեակնոց փավիյեոն): Ցեղեկացնել «Յառաջ»ի:

Վաճառու է փավիյօնի մէջ առանց կաբաոյի սենեակ մը խոհանոցով միասին: Ելեքտրականութիւն, կազ եւ ջուր: Շինգ վայրկեան հեռու կայարանէն: Դիմել՝ 16 Rue des Allouettes, Les Vallées, (Շոգեկառքը առնել Սէն Լազարէն):

Կ'ուզուի հաստատուած շահաւոր գործի մը համար ընկեր մը: Դիմել միայն երեկոները ժամը 6—7:

Կ'ուզուին իրենց տունը աշխատող լաւ կարուհիներ ժէրսէ բուրդէ բոպերու համար, ինչպէս նաեւ ձեւելու վարժ կարուհի մը: Դիմել՝ 35 Rue d'Alsace, Մէթրօ Gare de l'Est, Paris (10e).

Գործ կը փնտռէ *փորձառու եւ վարպետ դերձակ մը վարժ ամէն տեսակ հագուստներ կարելու, ձեւելու եւ փորձերը ընելու: Դիմել՝ Ն. Շերբինեանի* Hôtel Sénat, 7 Rue Tournon, *Մէթրօ՝ Օտէոն.*

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, *Մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկիստ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լապոռաթուառ: Ազճամիա եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:*

ՕԳՏՈՒԵԼՈՒ ԱՌԻԹ ՄԸ ԹԼԼԷՄԷ ՁԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐ

Միայն երկու շաբաթուան համար: Քիլոն՝ 10 ֆրանք:

Մեծաքանակի համար յատնաւոր զեղչ: Դիմել՝ KHATCHIKIANի, 65 Rue St. Anne, Paris (2e). *Թէլ.* Central 76-64:

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

E. STEFIKI

Վկայեալ իրաւագէտ, քաղաքականագիտութեանց վարժարանէն:

106 Ave. Kléber, Paris (16e)

Հեռ. Passy 72.56

ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ ամենակարճ միջոցի մէջ ֆրանսա մտնելու (AFFIDAVIT), ինչպէս նաեւ ինքնութեան թուղթերու օրինական գործողութիւնները:

Կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 4—7.

Ծախու է կաիաւորուած մաքուր երկյարկանի սրճարան-ճաշարան մը 6 կտորէ բաղկացեալ (2 սենեակ, սրահ եւայլն): Մանրամասնութիւններու համար դիմել՝ A. Koumrouyan, Restaurant Azadamart, Rue Grammont. Pont-de-Cheruy (Isère).

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: E. SOUVIGNY

ՏՕՔԹ. Ա. ՍԱԼԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՇՈՓԵՐՈՒ ԵՒ ՍՏԱՄՈՔՈՒՄ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET Ճառագայթ. Ցօդացաս., Ջրացաս. (Sciatique), Նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկրա Թիւն (Rachitisme) եւայլն:

16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 73-

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 եւ 2—7

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆ

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

15 Rue de la Huchette, Paris Ve. *Մէթրօ Սէն Մ*

Կը պատրաստենք կարագ իւղով թերթաւոր (փաքէ եւ փաքլավայի թերթեր: Նոյնպէս թէլ քատայիֆ՝ եփ հում, լօքմա, քուրապիէ, լոքում և ամէն տեսակ անուշեղէն

ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՒՆ Ք. ԵՒԵՒՃԵԱՆ

1 Rue Vilin, PARIS (20e) *Մէթրօ* COURON

Կը յանուցանէ իր յաճախորդներուն որ իր նոր բացած հեստանոցին մէջ կը կարէ ամէն տեսակ հագուստներ: Ձոխ մթերք հանրածանօթ էօլպէֆ կերպասներուն: Նպաստաւոր գին, մաքուր կար եւ խնամուած աշխատ

BANQUE COMMERCIALE DU LEVANT

O. MAGARIAN

18 Rue Laffite, PARIS (9e) Tél. PROV. 36—

Հայ առեւտրական տուներու գործառնութիւնները դիւրացնելու նպատակով հաստատուած դրամատունս, կը ստանձնէ դիւրատար պ մանուերվզեղչել առեւտրական մուրհակներ եւ բանալ ընթացիկ հաշիւներ, նոյնիսկ ամենափոքր գումարներու համար:

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՉՏԵՍՆՈՒԱԾ ԶԵՂՔ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԼԵՆ ՄԻՆՉԵՒ ՆՈՅԵՄԲԵՐ

ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ԱՅՍ ԲԱՑԱՌԻԿ ԱՌԻԹԷՆ

200 ՖՐԱՆԲԻ ԳԻՐՔ 100 ՖՐԱՆԲԻ ՓՈԽԱՐԷՆ

ԿԱՄ ԸՆՏՐԵՑԷՔ 100 ՖՐԱՆԲԻ ԳԻՐՔ՝ 60 ՖՐԱՆԲԻ ՓՈԽ

վարդանանք 5, դատապարտեալը եւ երագի մը գինը 7, ուկէս պորտի ժառանգ մեացած սնտուկը 4, Անոյշ 5, ընկ. ջունի 7.50, Շարուածը 3, Մակաբոյծը 6, Զգայատես կի Ապերախտ գրագիրը 5, Մահացու համբոյրը 2, Աքաքէնի բամտութիւնը 9, Սիբլօպ 2, ձակատագրի փուշին վրայ 5, սիրուբտուք 3, Մելիհա Նուրի հանրի 5, Հայաստանի նկա րուն ալմանախը 40, ձշմարտութիւնը Քէմալական Թ մասին 5, երգեցողութիւնը Ս. Պատարագի 5, Աղջկան մը տակարանը 5, Խնդամոլիկ աղջիկը 5, Արշին մալ ալան գահան 10, Թիապարտը 4, Պատկեր. լուսանկարչութիւն 1 մառօտ լուսանկարչութիւն 3, ձեպընթաց նորաձինը 2, տորա 10, Աբբայ Քոնստանդէն 10, Նոր մանկապարտէզ (4 մանուկներուն առաջին գիրքը)6, Դրպանի Ֆրանս.ի ուղեցոյ

Դիմել՝ Madame SÉVOUNI, 31 Rue Kléber, Issy-les neaux (Seine).

ՍԷՆ ՄԻՇԷԼԻ ՀԱՅԿ. ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՈՒԹ

1bis Rue Hautefeuille, PARIS (6e). ՍԷՆ-ՄԻՇԷԼԻ *Մէթրօյին դ*

MAISON TOSSOUNIAN

Մասնաճիւղն է Ալեքսանդրիոյ (Եգիպտոս) Համանուն տունին. Ա եան եւ Եւրոպական լաւագոյն նպարեղէնները անմրցելի ա Եգիպտական եւ կեսարական ապուխտ, պուլկարական քաշկաւալ քայի ճերմակ պանիր, պոլսական չիրուզ, Յունաստանի ձիթ ձէթ, Մարսէյլի պամբա, Դամասկոսի փէստիլ եւ ընկոյզ, Հալէպ ղուր եւ մանուանդ անդրարեւելեան ֆիլաւցու անհնարին Բրինձ մասնաւոր զարդն է այս տունին, եւ դեռ բազմաթիւ ուրիշ ղէններ, եւայլն, եւայլն, եւայլն:

Մատակարար մայրե՛ր, դուք որ բծախնդիր էք ձեր խոհանոցին հ ու կը գուրգուրաք ձեր ամուսիններուն քսակին վրայ, եկէ՛ք, մ

ՄԻՔՈՂ ԹՕՍՈՒՆԵԱՆԸ ձեր փնտռածն է:

ՇՈՒՐՋԱԿԱՆ ՄԱՍՍԱԺ ԵՒ ՄԱՐՄՆԱԿՐԹՈՒԹ

«ԱՐԱՔՍ»

22 Rue Copernic Paris (16e) Télép. Passy

Մ. ՄԱԼՈՒՄԵԱՆ *Մասնագէտ՝ մարմնակրթանքի եւ մ*

Ամէն առաւօտ ժամը 10-12, կէսօրէ վերջ ժամադրու

Կը ստանձնէ մարմնամարզի դասեր եւ մասաժ, դիւրամատչ մանուերով: Զափի վրայ խնամքով կը պատրաստուին սեղմ վարիսի գուլպաներ, անգլիական եւ ֆրանսական կերպասներէ:

ՏՕՔԹ. Գ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 Rue Montmartre (*Բակի մէջ՝ աջ կողմի առաջին դ*

Այս անգամ իր անձնական դարմանատունը հաստատ կը խնամէ ներքին եւ կանանց, վէներական եւ մորթ հիւանդութիւնները:

Tél. Central 73-38 Métro: Sentier կամ B

Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 10—12, 1.30—8 բակի եւ տօն օրեր՝ կէսօրէն առաջ 9—12:

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEV

Ցէր եւ ցնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խ ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Ա գէտը կ'ընդունի Դշ., Երք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Կորգի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19, Կիրակի 9—12:

Կ'ուզուի շատ մաքուր պուֆէնսիէ եւ նէնէվէրտ կարող կին մը: Դիմել՝ դերձակ Գարաեանի, Յոսիէֆ Յավանեի դիմացը, 5 Rue Mignon, Paris (6e).

Կ'ուզուին *քօլէնի գիտցող* ուրուհիներ: *Ժամը 3—4 ական գործ: Դիմել՝ ամէն օր 17 Rue Damesme* կամ Italie.

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 8 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1928

8 NOVEMBRE 1928

Թ. ՏԱՐԻ Թիւ 798

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ԽՕՍՔ

"ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ,, ՏԱԳՆԱՊԸ

Տեսակ մը անակնկալ եղաւ փուանքաւէյի դահլիճին անդամը, խորհրդարանի բացման նախօրեակին, եւ առանց անոր գիտէին :

Տագնապին անմիջական պատճառը կը վերագրուի չորս արմատական նախարարներու հրաժարման, (կրթական, ներքին, գաղթական եւ երկրագործական): Իսկ նախարարներուն հրաժարումը եղաւ իրենց ընդհ. ժողովին ծրագիր - յայտարարութեան, որ կը դատապարտէ «Ազգային Միութեան» քաղաքականութիւնը:

Ինչպէս կը բացատրեն չորս նախարարները իրենց հրաժարման մէջ, Անժէի արմատական եւ արմատական - ընկերվարական ժողովին մէջ, երկու բանաձեւեր դրուած էին տեղանի ունենալու համար: Մէկը այն, որ կը պահանջէր չորս նախարարներէն՝ հրաժարիլ անմիջապէս: Իսկ երկրորդը՝ ազատ կը ձգէր զանոնք, մինչեւ այն ատեն որ վէճ չի ծագիր կառավարութեան գործունէութեան եւ իրենց կուսակցութեան վարդապետութեանց միջեւ:

Առաջին բանաձեւը մէկդի դրուեցաւ միաձայնութեամբ, պատճառաբանութեամբ որ ժամանակ մը պէտք է տրուի նոր դահլիճի նիստերուն մասնակցելու եւ խորհրդարանի գործունէութիւնը պատրաստելու համար:

Եւ ահա, Անժէի ընդհ. ժողովը, գիշերային նիստի մը մէջ, որուն ներկայ էին 388 պատգամաւորներ, քուէարկեց երկրորդ բանաձեւը նորէն քննութեան կ'ենթարկէ, եւ որ հիման վրայ կը խմբագրուի ժողովին յայտարարութիւնը:

Եւ չորս նախարարները, Պ. Պ. Լոխօ, Սառօ, Քէօլլ եւ Փէռիէ ազատ իրենց հրաժարականը:

Այս է տագնապին պաշտօնական, արտաքին պատմութիւնը: Բայց այստեղ չէ որ կ'ամփոփուի ամբողջ վէճը:

Փուանքաւէ պաշտօնի անցաւ տագնապալի շրջանի մը, երբ ֆրանքը գլուխ առած կ'երթար դէպի անդունդ: Այդ տարուն (1926 Յուլիս), անգլիականը բարձրացած էր 243ի, երբ Փուանքաւէ 1924ին գայն ձգած էր 70ի վրայ: Ոչ ոք կրնայ արտաստահմանը իր անվստահութեամբ կը սպառնար իրենք, այլեւ Ֆրանսացիները իրենք, այսինքն՝ ունեւոր եւ գործող դասը, օտար երկիր կը փախցնէին դրամները:

Հարկ եղաւ շարժել «ազգասիրական» յիղերը, եւ կազմուեցաւ Ազգային Միութեան դահլիճը, նախագահութեամբ Փուանքաւէի եւ յատուկ մանրակրկիտութեամբ գինքը տապալող վարչապետին, Լոխօի: Օրուան կացութենէն շուարած, արմատական թեւերը եւ ընկերվարականներն ալ համակերպեցան:

Նոր դահլիճին առաջին հոգը եղաւ փրկել ֆրանքը, Այս պատմանները այդ փառքը ամբողջութեամբ վերագրեցին Փուանքաւէի անձին եւ հեղինակութեան, եւ մինչեւ այսօր ալ այնպէս կը հաւատան: Ու պարապ տեղը չէ որ, դահլիճի անդամին առթիւ, ամէն բանէ առաջ ֆրանքի տագնապ կը նախատեսուի:

Բայց քանի բնականն ձեւ կը ստանար կացութիւնը, այնքան պահանջկոտ կը դառնային ձախակողմեանները, միշտ յիշելով ու յիշեցնելով իրենց կուսակցութեան սկզբունքները: Փուանքաւէ եւ իր ալ բազուկը, Պոհան, յաջողեցան իրենց ետեւէն քաշել խորհրդարանի մեծամասնութիւնը, մասնաւորապէս արտաքին քաղաքականութեան մէջ: Երբեմն կը զիջէին, երբեմն կ'ամրոզէին: Նեղը մնացած ատեն, նախապէս վստահութեան քուէ կը յարուցանէր վարչապետը:

Ուշ - կանուխ ելք մը պիտի ունենար այս քաշքշուքը: Եւ պատահածը եկաւ այնպիսի տեղէ մը որ ամուր խարիսխ մըն էր փուանքաւէյի համար:

Կը թուի թէ Փուանքաւէ ինքն ալ կը մաղթէր այսպիսի դահլիճ մը, որպէսզի վերջ տալով իրաւախոհութեանց, կարենայ վարել տիրաբար, համաձայն իր քաղաքական ծրագրին: Ձախակողմեանները կը կարծեն թէ նոր դահլիճ մը կազմելով, կրնայ այդպէս ալ ընել:

Իրականին մէջ, ծանր արգելքներ կան այդ ճամբուն վրայ: Եթէ նոր վարչապետը փորձէ հանրապետական մեծամասնութիւն մը ապահովել, առանց ընկերվարականներուն եւ ծայրայեղ աջերուն, պիտի ունենայ 324 ձայն, իսկ ձախակողմեան դահլիճ մը՝ 319, պայմանաւ որ ընկերվարականներն ալ մասնակցին: (Համայնավարները, 10—12 հոգի են):

Կը մնայ նոր զիջումներ ընել արմատականներուն եւ ձեւ մը տալ բանին: Բայց Անժէի ժողովին որոշումները կը փակեն այդ ելքը, գոնէ շատ եթէ թուղթի վրայ մնալու սահմանուած չեն:

Այսպէս արմատական համագումարը կը պահանջէ՝ 1.— ցարգել գործադրել աշխարհիկանացման օրէնքները, մինչդեռ փուանքաւէի դաշինքը խախտեց զայն, գործունէութեան ասպարէզ եւ բանալով առ այժմ ինգ միաբանութեանց: 2.— Միօրինակ (գուտ աշխարհիկան): 3.— Ջեղչել սովորական տուրքեւ աւելցնել եկամուտի եւ ժառանգութեան տուրքը: 4.— Ջորս տարուան իջեցնել գինուորութիւնը, կրճատել գինուորական ծախսը եւ պակսեցնել գինուորներու թիւը, խնայողութիւնները գործածելով ընկերային եւ հանրօգուտ ձեռնարկներու: 5 - 6.— Վերջապէս ձեւ մը հաստատել հատուցումներու համար, ընդունիլ պարտիզ իրաւարարութիւնը, ճանչնալ սէնտիքաները կազմելու իրաւունքը եւլլն.:

Իսկ ամէնէն վճռականը՝ համագումարը միաձայնութեամբ հռչակէ թէ «այս ծրագրին գործադրութիւնը չի կրնար ապահովուիլ Ազգային Միութեան բանաձեւով: Միայն ձախակողմեան հոսանքներու միութեան քաղաքականութիւնը այս ծրագրին շուրջ՝ կրնայ ստանձնել այս մեծ գործը»:

Այս արդէն մարտակոչ մըն է, ինչպէս բացատրեցինք:

Շ.

Պ. ՀԷՐՊԷՐԹ ՀՈՒՎԸՐ
Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ՆՈՐ ՆԱԽԱԳԱՀԸ
(Հանրապետական Թեկնածու)

ՄԱՄ.— Այս նկարները (քլիշէ) յատկապէս ցառաջի համար ղրկած է ընկ. Մ. Մխքայէլեան, Նիւ - Եորքէն:

ՄԱՄՈՒԼ

ԱՅԼԱՍԵՐՄԱՆ ԴԷՄ

Պուքրէշի Հայաստանը ներեւեալ թելադրութիւնները կ'ընէ խմբագրականի մը մէջ, իբրեւ տարբական միջոցներ գաղութները այլասերումէ փրկելու. (1 Նոյ.).

— «Ցարաճեալ հայ լեզուն ու գիրը, սատարել կրթական-դաստիարակչական գործին եւ ստեղծել կենդանի ու իրական մշակութային գործունէութիւն:

Ահաւասիկ երեք միջոցներ, որոնք, առ այժմ, պէտք է նկատի առնուին եւ համապատասխան ժարմիններու եւ տարրերու կողմէ հետապնդուին:

Եթէ մենք այդ երեք մարզերուն վրայ ընենք դէմ նուազագոյնը, այն ատեն շատ բան փրկած կ'ըլլանք: Պէտք չեն այլ խոշոր ծրագիրներ ու հեռանկարներ: Պէտք է ըլլալ գործնական եւ իրատես: Պէտք է ընել միայն հնարաւորը, աւելի խոշորն ու ժամանակաւորապէս անկարելին յետաձգելով վաղուան:

Հայ լեզու, դպրոց ու մշակոյթ.— ասոնք են մեր գործունէութեան հիմնաքարերը:

Պահպանենք մեր լեզուն, սորվինք զայն՝ եթէ չենք գիտեր, տարածենք բոլոր անկիւնները՝ ներսն ու դուրսը:

Պահպանենք մեր դպրոցները՝ բարոյական ու նիւթական լայն աջակցութեամբ, ապահովելով նոր սերունդներուն կրթական-դաստիարակչական վեմ գործը: Եւ, միաժամանակ, ստեղծենք նորերը՝ հոն, ուր չկայ:

Սատարենք մշակութային աշխատանքներուն, օժանդակենք մշակութային այլազան Միութիւններուն՝ չանալով առողջ ոգի ներշնչել անոնց եւ մեր իսկ մասնակցութեամբ ապահովել անոնց կենդանի, իրական գործունէութիւնը:

Այսպիսով, կը կրկնենք, շատ բան փրկած կ'ըլլանք: Ջատառնինք հեռաւոր բարձունքները, այլ, կառչած մեր հողին ու իրականութեան, ընենք կարելին ու հնարաւորը:»

ԲՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ յեղափոխութեան 11րդ տարեդարձը երեկ տօնուեցաւ ամբողջ Ռուսիոյ մէջ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀՈՒՎԸՐ ՅԱՂԹԱԿԱՆ

Թերթս մաժուլը դրուած պահուն Ամերիկայի ընտրութեանց վերջնական արդիւնքները չէին հասած դեռ, սակայն մինչեւ այդ վայրկեանը առնուած բոլոր հեռագիրները կը հաստատէին Հանրապետականներու ջախջախիչ յաղթանակը Ռամկավարներուն վրայ, թէ՛ նախագահական, թէ խորհրդարանական եւ թէ նահանգային ընտրութեանց մէջ:

Հեղինակաւոր շրջանակներու մէջ կը հաւաստեն թէ Հըրպըրթ Հուվըր պիտի յաղթէ 388 ձայնով. Սմիթ պիտի ստանայ միայն 143 ձայն: Նախագահ ընտրուելու համար բաւական է ստանալ 266 ձայն (Բ. կարգի ընտրողներու թիւն է 531):

Կէս գիշերէն քիչ վերջ, Սմիթ տեսնելով որ պարտուած է, շնորհաւորական հեռագիր մը ղրկեց Հուվըրի՝ առողջութիւն մաղթելով անոր, որպէսզի յաջողութեամբ գլուխ հանէ իրեն վիճակուած ծանր պաշտօնը:

Երեսուն երեք նահանգներու մէջ կառավարիչի ընտրութիւն կատարուեցաւ: Ռամկավարները յաջողեցան միայն Նիւ Եորքի նահանգին մէջ, ուր ընտրուեցաւ իրենց թեկնածուն Ֆրանքլին Ռուզվելթ 1,181,333ի դէմ 1,327,484 ձայնով: Միւս բոլոր նահանգներուն մէջ Հանրապետականները շահեցան՝ ստուար մեծամասնութեամբ:

Ներկայացուցչական ժողովին մէջ Հանրապետականներուն մեծամասնութիւնը աւելի եւս ամեցաւ: Նոյնպէս Ծերակոյտին մէջ Հանրապետականները այսուհետեւ պիտի յաջողին երկու երրորդի մեծամասնութիւն ձեռք բերել եւ իրենց տեսակէտները անցընել:

Կարգ մը մեծ քաղաքներու մէջ, ինչպէս՝ Նիւ Եորք և Շիքակօ՝ մեծամասնութիւնը շահեցաւ Սմիթ. սակայն նահանգներու մէջ պարտուեցաւ: Սմիթ իր պարտութիւնը զգաց կէս գիշերին, երբ հասան Հարաւային նահանգներու արդիւնքները, որոնք աննպաստ էին իրեն: Ամբողջ յոյսը այդ նահանգներուն վրայ դրած էր:

Այս անգամ ընտրական պայքարին աւելի մեծ թիւով ընտրողներ մասնակցեցան: Նիւ Եորքի մէջ շատ մը սրճարաններ, սինէմաներ ու թատրոններ բաց մնացին մինչեւ լոյս: Հազարաւոր բազմութիւն լուսցուց գիշերը: Ընտրութեանց արդիւնքը ամէն վայրկեան կը հաղորդուէր անթելով:

Փարիզի մէջ ալ ամերիկեան քաղաքացիներէն շատեր լուսցուցին: «Փըթի փարիզիէն»ի անթելի կայանը շարունակ տեղեկութիւններ կը հաղորդէր մեծ պանդոկներու եւ սրճարաններու մէջ հաւաքուած Ամերիկացիներու:

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Դահլիճին հրաժարականը ստանալէ վերջ, Հանրապետութեան նախագահ Պ. Տումէրկ իր մօտ կանչեց Ծերակոյտի եւ երեսփոխանական ժողովի նախագահները, ըստ աւանդական սովորութեան:

Ծերակոյտի նախագահ Տումէր Հանրապետութեան նախագահին խորհուրդ տուաւ նոր դահլիճին կազմութիւնը կրկին յանձնել Փուանքարէի, իբրեւ միակ անձնաւորութիւնը, որ կրնայ յաջողութեամբ գլուխ հանել վաղուան կառավարութեան վիճակուած պատասխանատու դերը: Երեսփ. ժողովի ընկերվարական նախագահ Ֆէրնան Պուիսոն զեկոյց տուաւ կացութեան մասին եւ բացատրեց երեսփոխանական ժողովին մէջ զանազան կուսակցութեանց ներկայացուցած ուժը: Յետոյ եզրակացուց թէ՝ քանի որ կարելի չէ ո՛չ բոլորովին ձախ ոչ ալ բոլորովին չափաւոր նախարարութիւն մը կազմել, միակ ելքն է հանրապետական միացեալ դահլիճի մը կազմութիւնը:

Պ. Տումէրկ երէկ շարունակեց իր խորհրդակցութիւնները գլխաւոր կուսակցութեանց վարիչներուն հետ:

Քաղաքական շրջանակներու մէջ տիրող ընդհանուր կարծիքն այն է թէ՝ նոր դահլիճը պիտի կազմէ Փուանքարէ:

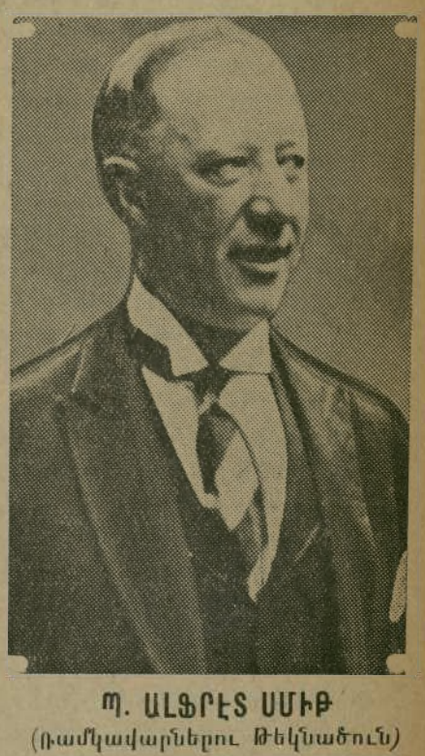
Իսկ թերթերը բուռն յարձակումներ կ'ընեն արմատական - ընկերվարական կարգ մը վարիչներու դէմ, որոնք իրենց մեքենայութիւններով պատճառ եղան նախարարական տագնապին: «Թան» բացէ ի բաց կ'ամբաստանէ նախկին վարչապետ Ժոզէֆ Քայեօն եւ Մալվին, նախկին ներքին նախարար:

Անժէի համաժողովը նախապէս քուէարկած էր բանաձեւ մը, որուն համաձայն չորս նախարարները պիտի կրնային դեռ ժամանակի մը համար գործակցիլ Փուանքարէի: Սակայն երկուշաբթի գիշեր, նախարարներու փարիզ մեկնելէն յետոյ, ուշ ատեն, ճարպիկ դարձուածքով մը, նոր բանաձեւ քուէարկուեցաւ դատապարտելով «ազգային միութեան» դահլիճին հետզործակցութիւնը եւ պատճառ դառնալով նախարարական տագնապին:

ՍԱԿԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

Ինչպէս գրեցինք երէկ, Սակարանը մեծապէս ազդուեցաւ այս տագնապէն: Թէեւ խուճապ առաջ չեկաւ, ինչպէս 1926 յուլիսին, սակայն պետական արժեթուղթերը եւ ֆրանսական դրամատուներու արժեթուղթերը որոշ անկում ունեցան: Միւս կողմէ մեծ քանակութեամբ անգլիական ոսկի գնուեցաւ: Պանք տը Ֆրանսը ստիպուեցաւ իր տոլարի մէջերը հրապարակ հանել, ֆրանքի անկումը արգիլելու համար:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Պ. ԱԼՖՐԷՏ ՍՄԻԹ
(Ռամկավարներու Թեկնածուն)

ՏՈՄՍԵՐ

ՆՈՐԷՆ «ԱՌԱՔԻՆԻ»ՆԵՐԸ

Պ. Ռ. Որբերեան, «խորհրդական Նէօյեիի Հայ Օրիորդներու Օժանդակ Միութեան», ծանրոյթ յանձնն առեր է կարգ մը բացատրութիւններ տալու ծանօթ «Առաքինութեան Մրցանակ»ներու մասին:

Դժբախտաբար իր լուսաբանութիւնները ոեւէ կերպով չեն կրնար արդարացնել գործուած անիրաւութիւնը:

Նոյեմբեր 2ի մեր *Տոմսերով* ուզեցինք «փափկանկատ տողերով» մատնանշել այդ անիրաւութիւնը եւ քանի մը պսակաւորներու մասին փաստեր մէջտեղ դրինք:

Մեր բանաստեղծը անզօր է ջերքելու այդ փաստերը եւ ինքնարդարացում կը փորձէ՝ ըսելով որ *«Հայրենակցական Միութիւններու եւ արժանահաւատ անձերու տեղեկագիրներն ու գրաւոր վկայութիւնները եւ առնուած մասնակի տեղեկութիւններ հիմ կազմեցին Ընտրական Մասնախումբին միաձայն որոշման»:*

Շետաքրքրուեցանք եւ ստուգեցինք, որ ո՛չ մէկ Հայրենակցական Միութիւն յանձնարարած է ինչ պսակաւորներէն առնուազն չորսը:

Գալով այն «արժանահաւատ» կոչուած անձերուն, որոնք գրաւոր վկայութիւններ տուեր են, փափաքելի էր գիտնալ անոնց անունները եւ ցոյց տուած պատճառաբանութիւնները:

Պ. Որբերեան ինչո՞ւ չի պատասխաներ, օրինակ, մեր սա հարցումին.

«Ինչպէ՞ս կրնայ առաքինի ըլլալ մէկը, որ քոյր եւ եղբայրներ ունի, բոլորն ալ աշխատող եւ դրամ վաստկող, եւ սակայն կը ներկայացուի իբրեւ «բազմանդամ ընտանիքին միակ նեցուկը»:

«Փափկանկատ» գտնուելով է որ խնայեցինք անունները եւ ուրիշ փաստեր յիշել:

Մեր պարտականութիւնը չէր «ընտրելիներ» ներկայացնել: երբ մարմին մը հանրային ձեռնարկի մը պատասխանատուութիւնը կը ստանձնէ, ներելի չէ որ թեթեւութեամբ շարժի եւ, այս կամ այն անձին հաճելի ըլլալու համար, մրցանպակներ բաշխէ առաջին հանդիպողին:

Դժբախտաբար նեպոտականութիւնը գէշ դեր մը կը խաղայ մեր բարքերուն մէջ, այնպէս չէ՞, Պ. Որբերեա՛ն:

Դուք շատ լաւ գիտէք այս բաները, քանի որ ձեր «բարեխօսութեան» շնորհիւ էր, որ դեռ վերջերս հրատարակուած Ֆրանսերէն հաւաքածոյի մը մէջ մուտք գործեց մէկը (*«փափկանկատութեան» համար անունը դանց կ'ընենք*), որ երբեք արժանի չէր այդ պատիւին:

Ահա՛ թէ ուր է պահուած շան գլուխը:

ՊԱՐՈՅՐ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՊԵՐԼԻՆԷՆ

ՀԱՆՐԱՔՈՒԷՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

Հանրապետական Գերմանիոյ Սահմանադրութեան համաձայն —նոյնը կը տրամադրէ նաեւ Զուիցերիոյ Սահմանադրութիւնը —օրէնսդրական նախաձեռնութիւնը կը պատկանի ո՛չ միայն խորհրդարանին եւ կառավարութեան, այլ եւ անմիջապէս քուէարկող ժողովուրդին։ Այս վերջին պարագային անհրաժեշտ է, որ կուսակցութիւն կամ խմբակցութիւն մը նախ եւ առաջ քուէարկութեան իրաւասութիւնը ունեցող քաղաքացիներու թիւին նուազագոյն 1/10ին չափ ձայներ հաւաքէ։ Երբ այդ գործը կատարուի, որոշակի բանաձեւուած օրինագիծը խորհրդարանին կը ներկայացուի։ Վերջինս արդէն պարտաւոր է՝ այդ օրինագիծը ժողովուրդի քուէարկութեանը ենթարկել։ Եթէ այդ ժամանակ ալ քուէատուներու կէսէն աւելին ի նպաստ օրինագիծին ձայն տուած են, արդէն կը դառնայ օրէնք,— անկախ կառավարութեան եւ խորհրդարանի կամքէն։ ու դիրքէն։ Գործողութեան առաջին փուլը կը կոչուի «ժողովուրդին ցանկութիւնը» (Volksbegehren), իսկ երկրորդ փուլը՝ «ժողովուրդին վճիռը» (Volksentscheid)։

Մէկ-երկու տարի առաջ Գերմանիոյ մէջ տեղի ունեցաւ ժողովրդային քուէարկութիւն մը (հանրաքուէ). առաջին անգամ նոր Գերմանիոյ մէջ։ Խնդիրը կը վերաբերէր հին Գերմանիոյ կայսերական եւ զանազան տուներու կողմէ ներկայացուած պահանջին՝ իրենց վերադարձնելու, իբրեւ «անհատական սեփականութիւն, շարք մը ղեհակներ ու կալուածներ, այլ եւ «դրամական հատուցում»՝ «իրենց դիրքին վաճել» անկարօտ եւ ազատ կեանք մը վարել կարենալու համար։

Ի դէպ ըսեմ, որ այդ փաստը ինքնին ցոյց կուտայ, թէ ո՛րչափ «պակաս օր» եղած է Գերմանիոյ 1918ի «յեղափոխութիւնը», ժամանակին ազգային-պետական սեփականութիւն չհոչակելով այդ ամէնը։ Ան մինչեւ իսկ խոշոր հողատէրերու մազի՛ն դպած չէ։ Բոլշեւիսմի վախը եւ երկրին անխուսափելի փլուզումը ահուսարսափի ժամանած է ժամանակին վարիչները եւ անոնք հարկադրուած զգացեր են դիրենք՝ «կարճ կապելու» յեղափոխութեան դործը։

Իշխանական տուներու պահանջը ընդհանուր զժգոհութիւն յառաջ կը բերէ այս ժողովուրդին մէջ, որ չափազանց կը գտնէ զայն։ Մեծամասնութեան տրամադրութիւնը սակայն այն էր որ, «դան մը» տրուի նախկին կայսեր եւ իշխաններուն— քանի մը տուներ եւ որոշ դումարներ։ Համարնավարները անարդար եւ անտեղի կը համարէին այդ։ «Մէկ մը չտալ»— ահա անոնց կարգախօսը։ Ընկերվարականները ստիպուեցան ձայնակից անոնց։ Ո՛չ այնչափ վարդապետութենէ առաջնորդուած, թէ՝ ո՛չ մէկ ֆէննիկ թոյլատրելի է վճարել նախկին իշխաններուն, որչափ գործելակերպէ մղուած։ Անոնք լաւ կը տեսնէին, որ հաժարնավարները ժողովուրդի իրական շահերու տեսակէտով չեն առաջնորդուիր, այլ պարզապէս խուժանավարութենէ եւ քարոզչութեան ցանկութենէ մղուած։ Եթէ ընկերվարականները հակառակ ընթացք բռնէին, հաժարնավարներու կողմէ պիտի ամբաստանուէին իբրեւ «արքայասէրներ» եւ տասնեակ հազարաւոր բանուոր հետեւողներ պիտի կորնցնէին։

Ժողովրդային քուէարկութեան առաջին փուլը հարկաւ յաջող անցաւ, քանի որ միայն ընկերվարականները 7—8 միլիոն ձայն ունին 40 միլիոն քուէարկողներու թիւին մէջ, այսինքն շատ աւելի, քան պահանջուած մէկ չորրորդը։

Երկրորդ փուլին մէջ անյաջողութիւնը ակներեւ էր։ Քուէի իրաւունք ունեցողներու կէսէն աւելին չհանեցան համարնավարները եւ ընկերվարականները, որով՝ տապալեցաւ «ոչ մէկ ֆէննիկ նախկին իշխանաւորներու» օրինագիծը։ Այսպէս ալ պէտք էր սպասել. ռամկավարները եւ շատ ուրիշ հանրապետականներ, որոնք չափաւոր հատուցման կողմնակից էին, բնա՛ւ չժամանակցեցան քուէարկութեան։ Արդիւնքը եղաւ այն, որ պետական շահերը վնասուեցան։

Մէկ երկու շաբաթ առաջ ալ՝ համարնավարները փորձեցին ուրիշ օրինագիծ մը ենթարկել ժողովրդային քուէարկութեան— «ո՛չ մէկ ֆէննիկ ռազմանաւերու շինութեան համար»։ Ինդիրն այն է որ, վերջերս սոցիալ-դեմոկրատ Միլլէրի կառավարութիւնը իր նախորդէն իբրեւ ժառանգութիւն ստացած առկախ հարց մը ուղեց յարդարել եւ ռազմանաւի մը շինութեան համար պահանջուած առաջին մասնավճարը քուէարկեց։ Յայտնի էր սկիզբէն, որ Միլլէր եւ իր կուսակցական ընկերները կառավարութեան մէջ՝ պարզապէս հարկադրական զիջումն ըրած են դահլիճի քաղքենի անդամներուն, փոխարէն ստանալով ուրիշ զիջումներ։ Այլապէս որեւէ խառն դահլիճ պիտի չկրնայ մէկ օր իսկ ապրիլ։

Ահագին փոթորիկ ծագեցաւ ատոր շուրջը, ոչ միայն համայնավարներու մէջ, որոնց նի՛լթ պէտք էր խուժանավարութեան համար, այլ եւ ընկերվարական շարքերուն մէջ։ Վերջիններուս ժողովները դժգոհութեան բանաձեւեր քուէարկեցին սոց.-դեմ. նախարարներու ընթացքին դէմ, ստիպելով որ յաջորդ մասնավճարները մերժե՛ն։

Այստեղ յիշեմ, որ կարգ մը քաղքենի վարիչներ եւ մինչեւ իսկ զինուորականներ եւս դէմ էին եւ այժմ ալ դէմ են ռազմանաւի շինութեան, թէեւ ո՛չ վարդապետութեան կամ սկզբունքի տեսակէտէն, այլ պարզապէս անոր համար, որ անոնք միլիոններ արժող այդ մեծ ռազմանաւով Գերմանիան զօրացած չեն կարծեր եւ աւելորդ ծախք կը համարեն անոր յատկացուելիք վիթխարի գումարը։ Մէկ կողմ թողունք նաեւ այն պարագան, թէ Վէրսալի դաշնագրի թոյլատրած սահմաններուն մէջ կը կառուցուի ռազմանաւը, այն ալ՝ հինցած, անպէտք նաւու մը փոխարէն միայն։ Եւ սակայն, ո՛րչափ աղմուկ հանեցին ատոր շուրջ մանաւանդ այն պետութիւնները, որոնք իրե՛նք տասնեակներով ռազմանաւեր կը շինեն։

Թողունք այդ ամէնը մէկ կողմ։ Հրապարակ բերուեցաւ համայնավարներու օրինագիծը ռազմանաւերու կառուցման դէմ, առհասարակ։ Այս անգամ ընկերվարականները ծուռակ չինկան, ի հարկէ։ Աւելին դեռ. Գերմանիոյ սոց.-դեմ. կուսակցութիւնը պաշտօնապէս հրապարակ եկաւ եւ դիմակազերծ ըրաւ համայնավարները, որոնք կը ծափահարեն օրնիբուն Ռուսիոյ մէջ կառուցուող ռազմանաւերը, ցուցադրելով իսկական ռազմատենչ ոգի, որ ա՛յնչափ յատուկ է համայնավարութեան։

Ու բանուորութիւնը հետեւեցաւ ո՛չ թէ խուժանավարներուն այլ՛ ընկերվարականներուն։ Մինչեւ իսկ հանրաքուէի առաջին փուլի համար պահանջուած չորս միլիոն ձայնը կարող չեղան զանոնք քով-քովի բերել, այլ մէկուկէս միլիոնէն ալ պակաս։ Դեռ աւելին. համայնավարները այս անգամ հազիւ ստացան կէսը այն քուէներուն, զորս ստացեր էին մայիսին, Ռայխսթակի ընտրութիւններուն առթիւ։ Գերման ժողովուրդը եւ բանուորութիւնը դիտցաւ խուժանավարութիւնը մերժել եւ զայն տարբերել ընկերվարական իրապաշտ քաղաքականութենէն։ Այս վերջինի հետեւանքն այն պիտի ըլլայ, որ Ռայխսթակի սոց. դեմ. խմբակցութիւնը շուտով խորհրդարանին պիտի ներկայացնէ օրինագիծ մը, դադրեցնելու ռազմանաւին շինութիւնը։ Եւ հաւանական է, որ անցնի։

Ժողովրդային քուէարկութեան հետեւանքը եղաւ այն, որ ներկայիս աւելի քան երբեք՝ կուռ են ընկերվարականներու շարքերը, մինչ համայնավարները իրարու մէս կ'ուտեն։

ՀՆԴԻԿ ԱՂՋԻԿՆԵՐԸ ԵՒ ԻՐԵՆՑ ԵՐԳԵՐԸ

Այս անգամ ալ Հնդկաստանն է, որ կը հաւաքէ իր փոքրիկ հնդկուհիներուն ստեղծագործութիւնը։

Շատ քիչ բան գիտենք Ասիոյ հին ժողովուրդներու քաղաքակրթութեան մասին։ Գոհացո՛ւնք այն տեղեկութիւններով, զորս կը քաղէր Եւրոպա։ Հաւատարիմ աշակերտը Եւրոպային, «մեծ վարպետին», տեսակ մը անտարբերութիւն ու արհամարհանք գոյց տուինք ասիական արուեստին հանդէպ, ճիշտ ինչպէս հին ատեն, Հելլէնները, իրենց մեծամտութեանը մէջ, «բարբարոս» կը գոչէին ու կռնակ կը դարձնէին իրենց հարեւան Ասիպիին։ Խոստովանինք որ, նոյնիսկ յոխորտ Եւրոպան դեռ ո՛ր կը ճանչնայ Ասիան։ Իսկ Ֆրանսա՞, — հակառակ իր հին գաղթային քաղաքականութեան, տակաւին շա՛տ քիչ... գողօն ունի ճանչնալու համար Ասիոյ արուեստը, անպայման պէտք է անգլիերէն գիտնալ։ Վասնզի ամէնէն շատ գողօնը ան ունի։ Թարգմանած է անխտիր, ամբարած է ամէն իր եւ լեցուցած է բրիտանական թանգարանները Ասիոյ հին արուեստին փառքերով։ Ափսո՛ս, անգլիերէն չեմ գիտեր, եւ որքա՛ն կը ցաւիմ, երբ Ֆրանսերէն գիրքերու մէջ կը կարդամ անգլիերէն ճոխ թարգմանութիւններու անուանացանկը։

Իսկապէս, ի՞նչ գիտենք, օրինակի համար, Հնդկական գրականութեան մասին։ Քիչ մը բան՝ Հնդկական կրօնական երգերէն, Ռիկ-Վէտաներէն։ Բայց ի՞նչ անունն գրականութիւն մը ունին Հնդիկները։ Գրականութիւն մը, զոր կը մշակեն տակաւին, այնքան թարմ։

Մենք, որ կը հիանա՞նք—վարժութեան խնդիր, — եւրոպական վէպին ու թատրոնին վրայ, կը սիրե՞նք եւրոպացի հանճարները այնպէս ինչպէս կը սորվեցնեն մեզի՝ ի՞նչ գիտենք ասիական «Հէքեաթի»ն ու «երազ»ին մասին, գրական կոթսուած այդ երկու սեռերուն մասին ի՞նչ գիտենք նաեւ այն գանձերուն մասին, զորս Ասիոյ այդ հին ժողովուրդները կը պահեն իրենց ծոցին մէջ։ «Ցառաջ»ի մէջ ծաղկեփունջ մը տուի այն քնքուշ երգերէն, զորս Ճափոնցի պոռնիկներն էին յօրիներ։ Այսօր նոյն օրհնականերուն մէջ կուտամ երգեր, զորս յօրինած են Հնդիկ փոքրիկ աղջիկներ։

Ու եթէ դուք եւս կը հաւնիք այդ ստեղծագործութիւններուն, մի՛ ըսէք, ինչպէս սովորութիւն է։ «Ասիան կ'արթննայ» այլ ըսէք «Ասիան կը սկսի ճանչցնել ինքզինք»։

* * *

Ինչպէս ըսի, հիմա սովորութիւն է, հաւաքել ինչ որ կուտայ ժողովուրդը։

Ստեղծագործութիւններու ցուցադրութիւն մը սարքուեր կարծես, եւ ամէն ժողովուրդ կը պարծենայ իր հունձքով ու կարողութեամբ։ կը պարծենան՝ ըսելով թէ նոյնիսկ իրենց պոռնիկները արուեստի թաքուն կայծեր ունին, թէ նոյնիսկ իրենց մանկատի աղջիկները ստեղծագործ ձիրքեր ունին։

Այս անգամ պիտի թարգմանեմ այն բանաստեղծութիւնները, զորս Հնդիկ աղջիկները կ'արտասանեն ժողովրդական աւանդութիւններու առթիւ կատարուած արարողութիւններու ընթացքին։ Այդ արարողութիւնները չափազանց ինքնատիպ են, եւ կարելի է ըսել որ յատուկ են միայն Հնդիկ ժողովուրդին։

Բացատրեմ։

Հնդկուհիները, առանց այրերու մասնակցութեան, կը կատարեն զանազան ծէսեր, որոնք կը պատկերացնեն իրենց նախապաշարումները, սովորութիւնները կամ կեանքը այնպէս ինչ որ է։ Այսպէս, տարօրինակ ծէսեր ունին ծննդեան եւ հարսնիքի համար, ծէսեր ունին անձրեւ խնդրելու համար, ծէսեր ունին արեւ հայցելու համար։ Մասնաւոր օրեր նշանակուած են այդ ծէսերուն, երբ մանկատի աղջիկներ կը նկարեն արարողութեան թատերական տեսարանները։ Նկարչական այս մասը կը կոչուի «Ալպոնա»։ Ժողովրդական այս նկարչութիւնը կուտան միայն աղջիկները։ Անոնք կը սորվին իրենց մօրմէն եւ այսպէս «ալպոնա»ին արուեստը կը փոխանցեն սերունդէ սերունդ։ Նկարելու համար անոնք կը գործածեն ջրախառն բրինձի փոշի եւ բուսային ներկ մը։ Վրձինը իրենց ... մատն է։ Հնդիկ մեծ նկարիչը, Աբանինդրանաթ Տագոր, (բանաստեղծին եղբա՞յրը) իր հեղինակութեամբ կը պնդէ թէ այդ «ալպոնա»ներուն գեղեցկութիւնը անօրինակելի է, եւ ոչ մէկ արուեստագէտ կրնայ տալ շնորհքը, նեղչնչումը, կշռոյթը եւ թարմ երեւակայութիւնը այդ արուեստին, որ կը ծաղկի պէնկալի «զենանա» (կանանոց)ներուն ներսը։

Հնդիկ աղջիկները, պզտիկուց սորվելով զայն, ժողովրդային թատերակերպ արարողութիւններու ընթացքին, կը նկարեն համաձայն իրենց ներշնչումին եւ աւանդութեան, նշանակութեան, այդ նկարուած, հետեւաբար իրականութիւն դարձած տեսարանին առջեւ կուգան խումբ մը աղջիկներ, ծաղիկ ու պտուղ կը նուիրեն նկարուած աստուածին, արեւին դիցուհիին եւ կը սկսին երգել։

Ժողովրդային այս արարողութիւններուն, նկարչական ու բանաստեղծական արուեստին մասին, երկու ցագորները, նկարիչն ու բանաստեղծը, այնքան հետաքրքրութիւն ու կարեւորութիւն կուտան, որ սկսած են հաւաքել մասնաւոր պարբերականներու մէջ։ Անգլիացիները, օգտուելով այդ պարբերականներէն, թարգմանած են զանոնք մեծ մասամբ։ Ֆրանսացիներն ալ կ'օգտուին... Անգլիացիներէն։

Մե՞նք։ Առայժմ զբաղած ենք։ Շա՞տ զբաղած։ Կիներու նման, եւրոպական վէպեր կը փնտռենք կարդալու համար։

Նկարիչ չեմ, ու չեմ կրնար ներկայացնել Հնդկական այդ ժողովրդային նկարչութիւնը։ Բայց կ'ուզեմ քաղ մըն ալ կատարել Հնդիկ աղուոր աղջիկներուն աղուոր բանաստեղծութիւններէն։

Այս առթիւ, ինչպէ՞ս մեր սիրտը չմորմոքի, ստիպուած ըլլալով յիշել թէ մեր ժողովուրդն ալ, փոքրիկ աղջիկներն ու տղաքը, խաղեր ունէին, գեղեցիկ ներշնչումներով, խաղեր, հին օրերէն մնացած, կրօնական արարողութիւններէն փոխակերպուած, ժողովուրդին հոգիէն բխած։ Բոլո՞րն ալ կորսուեցան։

Գոհանանք դիտելով... ուրիշին հարստութիւնները։

Ցաջորդով ներկայացումը այդ Հնդկական ծէսերուն։

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Մ Ե՛ Ն Ք «ՂՈՒՐՊԱՆ» ԸԼԼԱՆՔ ՁԵԶԻ

Դուք չէք հասկնար հայ որբը, ո՛վ, քաղաքի մեղկ պարոններ, դուք չէք հաւատար մեր, արիներու՝ փոքրիկ զինուորներու պատմութեան։

Պատանիներէ էինք, փորձանքներ, ինչպէս կ'ըսէին մեր ուսուցիչները, կրակով, վրէժով եւ ուխտով արբած տղաներ։

Ցուրտ ձմեռ էր այն տարին Լիբանանի վրայ, Ճիպէյլ՝ ուր մեր փոքրիկ կռնակներով կրած էինք քարերն ու կառուցած այդ հսկայ որբանոցը։ Դուրսը կ'ոռնար երկինքը, ու գետինը կարկտահատ անձրեւին տակ իր զապուած հեւքը կուլար, ինչպէս հայ որբին կուրծքը երբ՝ թուրքի մը աչքերուն կը նայի ուղիղ...

Կը հնչէր հաւաքման փողը, ու մենք վայրկեան մը յետոյ տեղատարափին տակն էինք, վայրէ դէնքերը ուսերնուս, բոպիկ ոտքերով, առանց անձրեւանոցի կամ հովանոցի, ո՛վ, քաղաքի նրբացած պարոններ, երբ դեռ պատանիներ էինք։

— Տարտունի՛, մեզք են տղաքը, կը հիւանդանան, վա՛յ անցիր սա արշաւանքէն։

— Տյա՛ք, կ'ուզէ՞ք որ ուրիշ օրուան յետաձգենք։

— Երբե՛ք, երբե՛ք, կ'ուզենք այսօր իսկ բարձրանալ որոշուած գագաթը։

— Ուրեմն, պատրա՛ստ, ալ թեւի ուղղութիւնով՝ յառա՛ջ...

Ու մենք կը քալէինք համառօտ, բնութեան ու մարդկային բոլոր ուժերը արհամարհողներու հպարտ ու ըմբոստ քայլերով, ու գետինը կը թնդար մեր ոտքերուն տակ, կը թնդային հանդիպակաց կատրչակներն ու Մարոնիներու տան պատուհանները, որոնք ներդաշնակ ծնծղայ կը դարնէին, խառնելով բոպիկ ոտքերու աղաչանքը՝ բայց հպարտ երաժշտութեան։ Կը յառաջանայինք մենք մեր կուրծքերը ուռած, գլուխները բարձր, աչքերը յառած եռագոյնին, որ կ'երթար մեր առջեւէն։

Կը յառաջանայինք լեռն ի վեր, արհամարհելով բնութեան շանթը, որուն ու կարկտահատ տեղատարափը, որ յուրտ քամիին հետ մեր ոսկորներուն մէջ կ'անցնէր։ Գրոհ մը եւս և մենք լերան գագաթն էինք ահա։

Շուռա՛..., կը փրթէր ինքնաբուխ մեր փոքրիկ կուրծքերէն, կեցցէ՛ անկախ Հայաստանը...։

Այսպերը նահանջել կը սկսէին տակաւ առ տակաւ, ու բնութիւնը իր ծիածանը կը ձգէր փախչող սաւաններուն վրայ, ճիշտ հայ դրօշակին գիւժաց, որ կը ծածանէր բարձրը, յաղթահատակ ժայրիի մը գագաթը, ուր մենք էինք բարձրացուցեր։ Քիչ յետոյ կը հնչէր բարեւի ու մեկնումի փողը։ Ու մենք փայտէ զէնքերը սեղմած մեր կուրծքերուն, կը յառէինք երկիւղածօրէն մեր արիւնոտ աչքերը եռագոյնին, ընելով մեր լուռ ու սրբազան ուխտը, որ մեր պապերն էին կտակեր դարէ դար։ Տառապանքէ տառապանք. ու պարտութենէ պարտութիւն։ Արեւը կը ճեղքէր ամպերը ու Լիբանանի գագաթին վրայ, Յարդզողէն մեզ կը ժպտէր հզօր վահանը։

— Զէնքերը ուսի՛ն, ետ դարձ՝ ու յառա՛ջ...

Ու մենք թրջուած, բոպիկ, արիւնոտ ոտքերով, փայտէ զէնքերը ուսերնուս, կ'իջնէինք լեռնալանջէն ի վար, թնդացնելով գետինը, ուրկէ օր մը, դուցէ Մեծն Տիգրանն էր անցեր, Աննիբալին չափ հզօր, Աննիբալին չափ խիզախ, հալածելու Մեծն Հռոմի լեգէոնները։

Փողերը կը հնչեն մեր ուէն յաղթական քայլերդ դացիները դուրս էին թ երմէններու փոքրիկ բ անցքը դիտելու։

Ահա անոնց մէջ հայ սպասուհի կամ լուացարա մը անկասկած, օտարին պատառ մը չոր հացի Մեզ կը մօտենար հայ յատուկ խանդաղատանք արցունքոտ աչքերով

— «Ա՛խ, եավրուններս պան ըլիմ ձեզի...»

Անցած են այն օրէն տա ու հիմա որ այլեւս երի եմ ու որը չեմ կոչուիր, ազգային արժանապ թեան զգացումը խղճի տաղն է դարձեր ու տ առօրեայ անպատուութի հալածէ զիս ուրուակ նման, կ'ուզեմ դուրս ի թի մը պէս, հաւաքել փո րէն, պատշգամներէն, բաններէն ու գործա բոլո՛ր իմ փառապանծ հայ մայրերն ու քոյրե գուրել զանոնք, սեղմել կուրծքերը իմինիս, ինչ բազատ եղբայրը իր որդին իր մօրը, ձեզ անոնց բոլո՛ր վիշտերը, պանքներն ու աղաղակ

— Մե՛նք դուրսպան ձեզի, որ այլեւս չդառնա սուէի, լուացարարուհի բանուորուհի։

Մե՛նք «դուրսպան» ձեզի։

Լիոն ԵԴԻԱ ՄՈՒ

ԱՐԿԱԾԻ ԴԷՄ ԳԻՆ

Լոնտոնի գիտական մ խառնոցին մէջ, այս մ կատարուին փորձեր, որո ներկայ կ'ըլլան անգլիա կաթուղիներու գլխաւոր վ

Գիւտը կը կայանայ շարժ թէ շոգեշարժ կա րեր արկածները՝ գրեթէ րելի դարձնելուն մէջ, շոգ տես ճառագայթի մը։ Այս գայթով, քանի մը ո րիշ յաջող փորձ մը կա էր գողութիւնները ազդար համար։ Կ'ըսուի թէ Ֆրանսացի մըն է։ Բոլոր փորձերուն ներկայ գտնուած ճառագայթին կիրարկուած են երկաթուղիին վրայ։

Ա՛յլ օր կատարած ներկայ գտնուած է «Էյֆ մէկ խմբագիրը. կը պատ տեսաւ կառախումբ մը, բողջ արագութեամբ կը մ վտանգի ազդանշան գործ երբ յանկարծ կանգ առաւ ձերը կը կատարուէին մա րիշ գծի մը վրայ, ուր դի եր անտես ճառագայթի գ Անոր ազդեցութեամբ կր ախուժքին զսպիչ գործ ինքնաբերաբար սեղմուե պեր էին զայն որ կանգ

Հնարիչը կը կարծէ թէ իսկ այն պարագային որ մ նավարը ինկած, նաւղան առաջ ըլլայ, կառախումբը կրնայ անցնիլ վտանգի ազդ առջեւէն, քանի որ անոնց գայթները դայն պիտի կանգ առնելու, սեղմելով գործիքները։

Այս պարագաներու առնելու ստիպուած կառ առաջ շարժելու կարելիութ չունի, մինչեւ որ անոնց գայթը չթուլցնէ անոր գ

Այն պարագային որ ճառագայթին գործիքնե սամբ կամ ամբողջովին ինքնաբերաբար ազդարար ներ կը տրուին հակակշռի բաններուն, մասնաւոր գ րու միջոցով։

կարդացէք եւ Տարած
«ՅԱՌԱՋ»Ը

ՄՈՒՐՎԱԾ

(Շարունակ. հ-ից 67)

Բ.

VII

...ավտոմատը կրակ էր բացում...

Ոտքի ելանք ամենքս միասին։ Ոմանք ինչ-որ բան էին ասում, ոմանք ոչ մի բան չէին ասում, ոմանք էլ ինչ-որ բան էին ասում, բայց ոչ մեկը չէր լսում նրանց։ Ոմանք ինչ-որ բան էին անում, ոմանք ոչ մի բան չէին անում, ոմանք էլ ինչ-որ բան էին անում, բայց ոչ մեկը չէր տեսնում նրանց։ Ոմանք ինչ-որ բան էին լսում, ոմանք ոչ մի բան չէին լսում, ոմանք էլ ինչ-որ բան էին լսում, բայց ոչ մեկը չէր լսում նրանց։ Ոմանք ինչ-որ բան էին տեսնում, ոմանք ոչ մի բան չէին տեսնում, ոմանք էլ ինչ-որ բան էին տեսնում, բայց ոչ մեկը չէր տեսնում նրանց։

Ես ոչ մի բան չէի լսում, ոչ մի բան չէի տեսնում, ոչ մի բան չէի անում։ Ես միայն կանգնած էի ու նայում էի ինձ շրջապատող մարդկանց, որոնք ինչ-որ բան էին անում, ինչ-որ բան էին լսում, ինչ-որ բան էին տեսնում։ Ես միայն կանգնած էի ու նայում էի ինձ շրջապատող մարդկանց, որոնք ոչ մի բան չէին անում, ոչ մի բան չէին լսում, ոչ մի բան չէին տեսնում։

— Ի՞նչ կիմանաս։ Ոմանք ինչ-որ բան էին անում, ոմանք ոչ մի բան չէին անում, ոմանք էլ ինչ-որ բան էին անում, բայց ոչ մեկը չէր անում նրանց։

— Ոչ, կիմանաս։

— Ոչ, կիմանաս։

— Ոչ, կիմանաս

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՄԷՋ

Փուանքարէի դահլիճին հրաժարումը լոնտոնիթէ՝ քաղաքական եւ թէ ելմտական շրջանակներուն մէջ գէշ տպաւորութիւն առաջ բերաւ: Որովհետեւ Փուանքարէ մեծ վարկ կը վայելէ անգլիական այդ շրջանակներուն մէջ՝ իբրեւ «ֆրանքի փրկիչ»: կարգ մը անգլիերէն թերթեր՝ «Սթար», «Իվընինկ Սթանտարտ» և «Իվընինկ Նիուզ» «Ֆրանսայի փրկիչ» կը կոչեն զայն:

Լոնտոնի սակարանին մէջ եւս ֆրանսական արժեթուղթերը անկումի ունեցան: Հրաժարման լուրը հազիւ հասած, մեծաքանակ ֆրանք ծախուեցաւ:

«Թայմզ» իր երէկի խմբագրականին մէջ կը գրէ.

«Եթէ Ֆրանսա որոշած է ընդունիլ Անժէի ծրագիրը կամ անոր մօտեցող ուրիշ ո եւ է ծրագիր ատի ա իր գիտնալիք բանն է՝ ինչ կը վերաբերի ներքին քաղաքականութեան մարզին: Սակայն կան ուրիշ մարզեր ալ, որոնք պէտք է նկատի առնուին, եւ եթէ Անժէի ծրագրին նման ծրագիր մը ընդունուի, Ֆրանսայի դիրքն ու ապագան լրջօրէն պիտի վնասուին այդ մարզերուն մէջ»:

Պերլինի մէջ անակնկալի պէս պայթեցաւ Փուանքարէի դահլիճին հրաժարման լուրը: Սակարանը թեթեւօրէն ազդուեցաւ, սակայն յետոյ ինքզինքը գտաւ, երբ լրացուցիչ տեղեկութիւններ հասան թէ՝ Ֆրանսայի արտաքին քաղաքականութեան մէջ ոեւէ փոփոխութիւն չպիտի կատարուի:

Պելճիքայի թերթերը խստիւ կը քննադատեն արմատական-ընկերվարականները, որոնք պատճառ դարձան այս տագնապին:

Նոր երկրաշարժ Հայաստանի մէջ?

Մոսկուայէն կը հեռագրեն 6 նոյեմբեր Թուականով.

Երկրաշարժի սաստիկ ցնցում մը զգացուեցաւ երէկ Թիֆլիսի մէջ:

Ցնցումին բուն կեդրոնը Թիֆլիսէն 120 քիլոմեթր հեռու կը գտնուի: (ԽՄԲ.— Հաւանաբար Հայաստանի մէջ:)

Թուրքեւհելլէն վէճը

Պոլսէն կը հեռագրեն.— *Թուրքիոյ հելլէն դեսպան փափա և իտալական դեսպան Պարոնի երկուշաբթի օր միեւնոյն շոգենաւով հոս հասան եւ անմիջապէս Էնկիւրի մեկնեցան:*

Փափա մանաւանդ հրահանգներ ստացած է Թուրքեւհելլէն վէճի կարգադրութեան համար:

Միւս կողմէ Փոխանակութեան Խառն Յանձնաժողովին կողմէ երկուշաբթի օր Պոլսէն Աթեմտեան Թրակիա մեկնեցաւ պատուիրակութիւնը, փոխանակելի բնակչութեան կացութիւնը քննելու համար: Պատուիրակութիւնը պիտի այցելէ նաեւ Էտիրնէ, Կիւմիւլճինա եւ Քօսանթի:

*** Ագշամ կը գրէ.— *Աթէնքէն եկած հեռագիրներու համաձայն, փափա վճռական հրահանգներ ստացած է եւ այս անգամ բանակցութիւնները պիտի կարենան շարունակուիլ, առանց ընդհատումի ենթարկուելու: Միւս կողմէ, արտաքին գործոց վարութիւնը կը ճշդէ իր տեսակէտը, վիճելի հարցերու մասին: Գլխաւոր խնդիրներն են Յունաստանի Թուրքերուն կալուածները եւ Պոլսոյ Յոյներուն իրաւական վիճակը: Այս կէտերու մասին առնուած է փոխանակութեան Թուրք պատուիրակութեան մանրամասն տեսակէտը: Էնկիւրիի բանակցութեանց ընթացքին եթէ կարելի ըլլայ համաձայնիլ գլխաւոր կէտերուն շուրջ, մանրամասնութեանց լուծումը շատ դիւրին պիտի դառնայ:*

Ռուսական գաւձերու վաճառումը

Ռուս իշխաններ Պապիշա եւ Թրոմանիէֆ յաջողեցան Պերլինի վերաքննիչ ատեանին միջոցաւ փրկել իրենց կարգ մը արժէքաւոր առարկաները, որոնք ծախու հանուած էին խորհրդային իշխանութեանց կողմէ:

Բազմաթիւ գերման եւ օտար գեղարուեստասէրներ կը մանակցին աճուրդին: Առջի օր կէսօրին արդէն 5 միլիոն ֆրանքի առարկայ ծախուած էր:

Լէվայի կայունացումը

Պուլկարիոյ վարչապետ Լիափչեֆ օրինագիծ մը ներկայացուց Սոպրանիէին՝ պուլկարական դրամը կայունացնելու համար, 139 լէվան մէկ ամերիկեան տոլարի հաշուով:

Մէկ քիլօ ղուտ ոսկիի գինը նշանակուած է 82,000 լէվա թղթադրամ:

Եգիպտի հրաբուխին աւերները

Քաթանայէն կը հեռագրեն թէ Եթնայի հրաբուխին բորբոքումը վրդովիչ համեմատութիւններ կ'առնէ: Շրջակայ գիւղերու բնակիչները սարսափահար կը փախչին: Լավայի հեղեղ մը կը ժայթքէ մեծ արագութեամբ եւ 30 մեթր ճակատի վրայ: Լավան 200 մեթր միայն հեռու է Մասքալի քաղաքէն, որ 10 հազար բնակիչ ունի: Լավայի ուրիշ հեղեղ մը կ'ուղղուի դէպի Նունցիաթա:

Զիրքում-Եթնա երկաթուղագծի կամուրջը փլաւ: Երկաթները ծռեցան տաքութենէն. ի վերջոյ կամուրջին մէկ մասը ամբողջովին հալեցաւ: Ուրիշ կամուրջներ ալ նոյն բախտին արժանացան:

Լավան քանդեց գիւղացիներու բազմաթիւ տուներ, թաղեց այգիներ ու պարտէզներ: Հեռագրական եւ հեռաձայնական հաղորդակցութիւնները խզուեցան: Կը վախցուի որ Մեսինայի հետ եւս հաղորդակցութիւնները կտրուին: Իտալիոյ հանրօգուտ շինութեանց նախարարը ճուրիաթի ջրօդանաւով մը ադէտին վայրը փութաց՝ անձամբ հսկելու համար ազատարար աշխատանքներուն:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՄՈՆՓԱՒՆԱՍԻ պողոտային վրայ քանի մը տուներու պատերը ճեղքուեցան: Նոր շինուած ուրիշ քանի մը տուներ իրենց հաւասարակշռութիւնը կորնչցուցած ըլլալով, ճարտարապետները ստիպուեցան փլցնել զանոնք:

ՖՐԱՆՍԱՅի քուէապահանջ կիներու խումբ մը առջի օր թերակոյտի շէնքին առջեւ գնաց՝ ցոյց ընելու համար: Բոլորն ալ իրենց գլխարկին վրայ կը կրէին ժապաւէն մը. «Ֆրանսուհիները քուէարկել կուզեն» վերտառութեամբ: Ըստիկանութիւնը ուզեց ցրուել: Ընդդիմացան: Ձերբակալուեցան: 15 կիներ մինչեւ ժամը 21 ոստիկանատան մէջ արգելափակուեցան:

ՊԻՐԷՈՆի վրայ առջի գիշեր պայթեցաւ աիւեղի փոթորիկ մը: Նիւթական կորուստն է քանի մը միլիոն ֆրանք: Մեռան երեք հոգի:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Մալաթիոյ Կրթ. ընկ. Ենթի Լիոնի մասնաճիւղի կողմէ այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին վեցերորդ քաղաքապետարանի սրահին մէջ, 84 Rue Seze; կը ներկայացուի՝

«ԹԻՒ 5 ԽԵԼԱԳԱՐ»Ը *տեղի կ'ունենան արտասանութիւններ, երգ, նուագ եւ վիճակահանութիւն:*

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Մարսէյլի Տրամաթիք Ստուդիան ղեկավ. Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆի 10 Նոյեմբ. շբ. երեկոյ ժամը 8.30ին, 84 Rue Chape, պօն Թէաթրի մէջ

Առաջին անգամ կը ներկայացնէ Մ. Մարուքեանի՝

ԽԱՒԱՐԻ ՄԷՋԷՆ

Կը մասնակցին՝ Տիկ. Տիկ. Սիրուշ, Սօնիա, Ակաեան, Պ. Մ. Ազարեան եւ Ստուդիայի լաւագոյն ուժերը:

ԳԻՆԵՐԸ ՄՈՎՈՐԱԿԱՆ

ՄԱՆՕԹ.— Նոյն ներկայացումը՝ վալանսի մէջ Նոյեմբեր 17ին, իսկ վիէնի մէջ՝ Նոյեմբեր 18ին:

Հ. Ց. Դ.

Շավիլի *Արդուքեան ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները ընկերուհիները այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 28* Rue Anatol France, Chaville. *Մոնփառնաս-Շավիլ կայարանին դիմացի սրճարանը: Ներկայանալ անդամատոմարով:*

Սէն Թ'Էթիէնի *ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 7.30ին 3 Փլաս տիւ Փէօփլը: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Ներկայանալ անդամատոմարով:*

Լիոնի *շրջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Քոն տը Շէրմիւի բոլոր ընկերները այս կիրակի կէսօրէ վերջ սովորական հաւաքատեղին: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Ներկայանալ անդամատոմարով:*

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

ՍՏԱՑԱՆՔ

փարիզ, *Լ. Ե.— 35 ֆր.:*
Պոլէն, *Գ. Զ.— 35:*
Վիլվէնպլը, *Փ. Ք.— 100:*
Նէօյի, *Իշխան Ա.— 35,*
Մարսէյլ, *Մել.— 100:*
Պուէնոս Այրէս, *Թոր.— 25:*
փարիզ, *Խ. Ա.— 30:*
Լիվըրի-կարկան, *Մ. Ա.— 35:*
Լա կարէն, *Գ. Կ.— 35 ֆր.:*

Սկսանք ղրկել:

Մարսէյլ, *Գործ.— 705:*
Մարսէյլ, *Գործ. ի հաշիւ Յ. Պ.— 179:*

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը

ՓՈՆ Տ'ՕՊՆԱՅԻ ՄԷՋ

Նախածեռնութեամբ փոն տ'Օպնայի շրջ. կոմիտէին: Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին: կը խօսի՝ ընկ. *Մ. ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ:*

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուի միսաք Օգուզուշեան, *հօր անունն Նազարէթ, մօր անունն Շարխաթան: երկու տարի առաջ կը գտնուէր Պէյրութ, Անթիլիասի որբանոցը: Այժմ եգիպտոս մեկնիլը իմացուած է: Ցեղեկացնել՝* Stepan O. koumouchianի, 3 Rue Victor Hugo, Beaucaire (Gard) France.

կը խնդրուի եգիպտահայ ԹերԹերէ արտատպել:

—կը փնտռուի Այնթապցի Արմենակ Քէլէճեան (33-35տարեկան), որ Պէյրութի մէջ փուապան էր: Մօտաւորապէս 2 տարի առաջ եկած է Ֆրանսա: Գրել՝ Near East Relief 15 Bd. des Italiens Paris.

—կը փնտռուի Թոփալեան ցակոբ Ատիեամանցի, *հայրը կարապետ, մայրը Խաչխաթուն: Շալէպէն փոխադրուած է Պոլիս եւ յետոյ Ցունաստան: կը կարծուի Թէ այժմ եկած է Մարսէյլ: Գրել՝ Near East Relief 15 Bd. des Italiens Paris.*

Գրաշար կ'ուզուի

Թերթիս *համար մնայուն գրաշար մը կ'ուզուի: Դիմել վարչութեան:*

ԱԶԴ

Ֆրանսական բանակին հայ կամաւորներու ընկերակցութեան նախածեռնութեամբ, պատուոյ դաշտին մէջ *ինկող մեր սիրելի ընկերներուն հոգւոյն համար հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցուի Նոյեմբեր 18ին, ժամը 10ին, հայ եկեղեցւոյն մէջ, 15 Rue Jean Goujon, փարիզ: կը խնդրուի հայ ընկերակցութիւններէն ներկայ ըլլալ այս արարողութեան:*

(Կնիք)

Լոյս տեսաւ Հորիզոն գրատան 6րդ հրատարակութիւնը

ԿՈՅՐ ՎԱՐԴԱՆ

Դ Ա Մ

ԱՆՁՆՈՒԻՐ ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԸ

Հեղինակ՝ Լ. ՁԷրաիեան (Ս. Արժէն)

Գինն 5 ֆր., արտասահման 7.50

Փնտռեցէք բոլոր գրավաճառաց մօտ: Լոյս տեսած են նաեւ՝

Հոհանոցին գիրքը 5 ֆր., Հայ ժողովրդական սիրային երգեր 3, Մօրը անէծքը՝ վիպակ 2.50, Մարացու համբոյրը՝ սիր. վիպակ 2, Դիակներուն մէջէն 2: Մեծաքանակ գնումներու համար զեղչ 30 տոկոս, փոստը մեր վրայ: Կանխիկ: Դիմել՝ Lévon Djérahian, Librairie «Horizon», 27 Rue des Dominicaines, Marseille.

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԻԶԱՆՈՒՀԻ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Գարակէօզեան Շամ կը փնտռէ քանի մը ամսուան համար լուրջ երիտասարդուհի մը մանկապարտէզ վարելու համար: Դիմել՝ ԳաւիԹեան, La Ville-aux-Clercs, (Loir et Cher).

ՅՈՒՆԱՀԱՅ ՏԱՐԵԳԻՐՔ Գ. ՏԱՐԻ - 1929

Նոյեմբեր 15ին հրապարակ կ'ելլէ ՅՈՒՆԱՀԱՅ ՏԱՐԵԳԻՐՔի Գ. տարուան հատորը, գրական, գեղարուեստական, ազգային եւ պատմական բովանդակութեամբ, հաճելի մանրավէպերու եւ ղուարճալի քերուածներու բազմազան նկարներով:

Էջ 450, ԳԻՆ 75 ՏՐԱՀԱՄԻ

Ընթացք կը տրուի միայն կանխիկ ապսպրանքներու:

Հասցէ՝ Journal «Nor Or», Rue Vouli 20, Athènes Grèce.

ԲՆԱԿԱՐԱՆ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Երեք սենեակնոց բնակարան մը կը փնտռուի պիւթ Շուէմոնէն Քատէ, կամ կառ տը լ'Էսթի եւ կառ տիւ Նօռի մօտակայ արուարձաններուն մէջ (ի հարկին 5—6 սենեակնոց փավիյեոն): Ցեղեկացնել «Յառաջ»ի:

Կ'ուզուի շատ մաքուր պուֆէտնիէրէ եւ նէվերտ կարող կին մը: Դիմել՝ Դերձակ Գարաեանի, Յօսիէֆէ Յովանէի դիմացը, 5 Rue Mignon, Paris (6e).

ՕԳՏՈՒԵԼՈՒ ԱՒԻԹ ՄԸ ԹԷԼԷՄՔ ՁԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐ

Միայն երկու շաբաթուան համար: Քիլոն՝ 10 ֆրանք:

Մեծաքանակի համար յատնաւոր զեղչ: Դիմել՝ KHATCHIKIAN, 65 Rue St. Anne, Paris (2e). *Թէլ.* Central 76-64:

Գործ կը փնտռէ *փորձառու եւ վարպետ դերձակ մը վարժ ամէն տեսակ հագուստներ կարելու, ձեւելու եւ փորձերը ընելու: Դիմել՝ Ն. Շիրինեանի* Hôtel Sénat, 7 Rue Tournon, *Մէթրօ՝ Օտէոն.*

Ծախու է կահաւորուած-մաքուր երկյարկանի սրճարան-ճաշարան մը 6 կտորէ բաղկացեալ (2 սենեակ, սրահ եւայլն): Մանրամասնութիւններու համար դիմել՝ A. Koumrouyan, Restaurant Azadamart, Rue Grammont. Pont-de-Cheruy (Isère).

Վարձու է փավիյոնի մէջ առանց կարասիի սենեակ մը խոհանոցով միասին: Ելեքտրականութիւն, կազ եւ ջուր: Շինգ վայրկեան հեռու կայարանէն: Դիմել՝ 16 Rue des Allouettes, Les Vallées, (Շոգեկառքը առնել Սէն Լազարէն):

ՏՕՔԹ. Ա. ՍԱԼԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՓԵՐՈՒԻ ԵՒ ՍՏԱՄՈՔԻՍԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET Ցաւացաւ, Ջղացաւ (Sciatique), Նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Թիւն (Rachitisme) եւայլն:

16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 եւ 2—7

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ. Ատամնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5. Կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օր 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆԸ ամէն օր ժամը 9էն 19, Կիրակի 9—12:

ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՀԻ Ք. ԵՒԵՒԻԶԵԱՆ

1 Rue Vilin, PARIS (20e) *Մէթրօ* COURO

Կը յանձնարարէ իր յաճախորդներուն որ իր նոր բացած հեստանոցին մէջ կը կարէ ամէն տեսակ հագուստներ: Ճոխ մթերք հանրածանօթ էլոպէֆ կերպասներու: Նպաստաւոր գին, մաքուր կար եւ խնամուած աշխատանք:

ՄՈՒՄԱՐԹՐԻ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ԼՈՒՐՋ ՀԱՅԿ. ԱՒԱԾԱՐԱՆ ԼԵՒՈՆ

Ուր պիտի գտնէք ջամեղ եւ խնամքով պատրաստուած խորժակաբեր արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ, անուշեղէնները շատ դիւրամատչելի եւ խնայողական: Սրահը կը տրամադրուի խիստ դիւրամատչելի պայմանով հարսնիքներու եւ ամէն տեսակ խնճոյքներու. 36 Rue Polonceau Paris (18e). *Մէթրօ Պարպէս կամ Շատէր եւ Տնօրէն Ղեւոնդ Ալեքսանեան:*

ԲԺՇԿԱ-ՎԻՐԱԲԱԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԳԷՏԱՐԱՆ

ՏՕՔԹ. ՍԷԹԵԱՆ

38, Ave. St. Ouen PARIS (18me) Tél. MARCADET

Ընդհանուր հիւանդութիւններ սեռամիզային, վէնէրական, թոքի, կանանց հիւանդութիւններ. վիրաբուժական ղութիւն, էլեկտրադարմանում:

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ Ակռայի դարմանում, քաշել առանց ցաւի: արուեստական ճերմակ ակռայ 20 ֆրանք, ոսկի ֆրանքէն սկսեալ:

ԱՄԷՆ ՕՐ ՈՒ ԿԻՐԱԿԻ ԲԱՑ Է

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆ

ՆԱԽԿ. ԲԺՇԿԱՊԵՏ ԹԻՖԼԻԶԻ Կ. ԽԱԶԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ

ՆԵՐՔԻՆ, ՄԱՆԿԱՆՑ, ՄԻԶԱՍԵՌԱՑԻՆ, ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

42 Rue des Acacias, PARIS (17e) Մէթրօ

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 5էն 7 ԵՒ ԺԱՄԱԳՐՈՒԹԵԱՄԲ

ՆՈՐ ԳԻՐՔԵՐ ՆՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

25 ՖՐ.Ի ԳԻՐՔ ԱՌՆՈՂԻՆ 5 ՖՐ.Ի ԳԻՐՔ ՆՈՒԻՐ. ՀԱՄԱՐ 10 ՖՐ.Ի ԳԻՐՔ ՆՈՒԻՐ ԿԸ ՏՐՈՒԻ

Թիապարտը 25 ֆր., Թորոս Լեւոնի (կազմուած) 35, Ֆաթման եւ Ասատը 25, Հին Աստուածներ 15, Խորտակուած կինքներ 30, Թէրէզ Րաքէն (է. Զօլա) 20, Ցարութիւն (է. Զօլա) 50, Ձէք (Ա. Տոտէ, 2 հատոր) 30, Վարժապետին տղան, Խասգիւղի քնաշրջիկը 10, Վերջին բաժակը 10, Կրպակ Տք. Քիւբին խրտուիլակները 10, Աւիսի սիրահարը 15, Լիլիթն ու Արտակը 10, Աքլոր եղբայր 6, Սգապսակ Հնդկուհի 5, Սիֆիլիզ 2, Ջերմամիզութիւն 2, Հայ. քերականներ 1. բաններ՝ 3, 5, 6, 10, 12.50, 25 եւ 30 ֆր., Երազահան 10 եւ 12, Ֆրանս. խօսակցութիւններ 6, 8 եւ 10 ֆր.: Կոմիտաս վրդ.ի, Սիւնիի, Զուհաճեանի, Սրուանձտեանի, Կիրեանի, Շամբարձումեանի, եւայլն:

Ուզուած գիրքերը կրնանք կազմուած յանձնել 4—5 ֆր. թեամբ, ըստ գրքի մեծութեան: Մխիթարեաններու եւ գրատուներու մասնաւոր եւ բացառիկ զեղչ: Դրացուցակը ձրի կուի պահանջողին:

Դիմեցէք՝ L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris

Կ'ուզուի *հաստատուած շահաւոր գործի մը համար ընկեր մը: Դիմել միայն երեկոները ժամը 6—7:*

Կ'ուզուին *իրենց տունը աշխատող լաւ կարուհիներ ժէրսէ բուրդէ րոպերու համար, ինչպէս նաեւ ձեւելու վարժ կարուհի մը: Դիմել՝ 35 Rue d'Alsace, Մէթրօ Gare de l'Est, Paris (10e).*

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴՐԱՄԵՆԵՆԱԿ

E. STEFIKI

Վկայեալ իրաւագէտ, քաղաքականգիտութեանց վարժարանէն:

106 Ave. Kléber, Paris (16e)

Հեռ. Passy 72.56

ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ ԱՄԵՆԱԿԱՐԳ ՄԻՋՈՑԻ ՄԷՋ ՖՐԱՆՍԱ ՄՏՆԵԼՈՒ (AFFIDAVIT), ԻՆՉՊԷՍ ՆԱԵՒ ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐՈՒ ՕՐԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ:

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 4—7.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺՇԿ

123 Bld. Sébastopol, Paris եւ St. Denis: Միզանցքի, արիւնի հիւանդութիւններ. 9—12, 2—8 եւ կիր. 5—7: կանջի եւ կոկորդի ՀԱՓՈՒՆԻ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺՇԿ

96 r. Rivoli, *Մէթ.* Նոր եւ նոր մեթոտով գաղտնի եւ կանանց մորթի, արիւնի հիւանդութեանց (ֆրանսական մամիզ.) եւ վարիկի: Մաշտուառ: *Հղեամիտ* հրդակցութ. ամէն օր *Կիրակի 9—12:*

Բ. ԱԲԳԱՐ

Վկայեալ հիւ... նախկին տասնապ... դապահ Աբեւելեան կին, 14 երկար ... փորձառութեամբ ամէն տեսակ ... *Մասաժ, վանտա... փանսըման* եւայլն աղքատներուն ձրի:

Հասցէ՝ 6 Rue du Tours. Paris

IMPRIMERIE - MASSIS
208bis, Rue Lafayette
Le Gérant: E. SO...

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ 9 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1928

9 NOVEMBRE 1928

8-րդ ՏԱՐԻ Թիւ 799

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ո ԻՐ Կ'ԵՐԹԱՒ, ԱՂԲՐՏԻ՛Ք

Նորէն օտար աղբիւրէ կ'իմանանք բօթը։

«Լ'Օռիան», որ կը հրատարակուի Սուրիոյ մէջ, հոկտեմբեր խմբագրականով կը պատմէ թէ երեք հազար Հայեր կը պատրաստուին գաղթել դէպի Հարաւ. Ամերիկա, Ուրուկուէյ։ Ըստ պատմութեան համաձայն, արդէն իսկ խնդրագիր տըրուած է մարզպանին, որ իր կարգին դիմեր է Ազգերու Դաշնակցութեան, որպէսզի հարիւրին 50 գեղչ ըլլայ շոգենաւի տոմսերուն վրայ։

Եւ այս լուրը կը հրատարակուի ճիշտ այն պահուն, երբ Հայ գաղթականներու համար տուներ կը շինուին Պէյրութի մօտիկ թաղին մէջ, «երբ աշխատող ձեռքերու պահանջը օրէ օր կը շեշտուի»։

«Այսօր, փոխանակ տեսնելու Հայերու բազմանալը Լերմոնի եւ անկէ անդին Լիբանանի մէջ, մենք ականատես կ'ըլլանք անոնց ազգային արտագաղթին։ Ու մինչդեռ բոլոր այս Հայերը մեկ-կ'ուզեն, Չէրքէզները, կորսուած՝ ցունապատանի մէջ եւ այլուր, կը մտածեն իրենց դիմումները, ժամ առաջ այստեղ գալու համար»։

Պատկերը ամբողջացնելու համար, ըսենք թէ «Լ'Օռիան» կը յաղորդէ նաեւ հոգատար իշխանութիւնը.

— «Ֆրանսական իշխանութիւնն ու տեղական իշխանութիւնները իրարու վրայ կը նետեն կառավարելու, նախաձեռնութիւններ ստանձնելու եւ պատասխանատուութիւններ ստանձնելու հոգը։

...«Քրիստոնեայ Լիբանանը կը պարպուի, կ'ըսէր վերջերս պարեկականներէն մէկը. իսկ իսլամ Լիբանանը կը բազմանայ. եւ իրականան վարչածեւի մը, փոքրամասնութեանց պաշտպան ուժեղ իշխանութեան մը տակ»։

Ուրեմն, նոր եւ աւելի քան խելագար բախտախնդրութեան անձնատուր են եղեր մեր հայրենակիցները, Սուրիոյ եւ Լիբանի մէջ։ Բեռը կապողը ճամբայ կ'ելլէ դէպի Հարաւային Ամերիկա, դէպի աշխարհի միւս ծայրը։

Ախի՛ փոքր են Ուրուկուէյի կամ Պրազիլիոյ փողոցներուն կաթ ու մե՞ղր կը հոսի այդ հեռաւոր եւ համայնակուլ երկիրներու դաշտերէն եւ լեռներէն։ Մանանա՞յ կը տեղայ գործատերու ծխնելոյզներէն։ Հայրենի յիշատակնե՞ր են որ կը մնան...

Ո՛չ մէկը եւ ոչ միւսը։ Իսկական խելագարութիւն։ Ինքն իրմէն յուսահատած ամբոխի խուճապ։ Իր ձեռքով սպիտակ հոգմակերպելու, իր սերունդին վրայ խաչ քաշելու արկ։ Ինքնասպանութիւն։

Այս քամահելի պատկերին առջեւ, պէտք է իրաւո՛ւնք տալ օտարներուն, որոնք մեզ կը մեղադրեն իբրեւ «չերչի»ներ։ հաց, անդ կաց»։

Այդպէ՞ս է։ Այլեւս կորնցուցե՞ր ենք հաւաքաբար ապրելու մեր տունը շէնցնելու առաքինութիւնը։ Չե՞ռք ենք քաշեր ապագայէն։ Եթէ Լիբանանը եւ Սուրիան օտար հող են, ուրկէ մեր սրտին մօտ են Ուրուկուէյը, Փարակուէյը եւ Պոլիվիան։

Ի՞նչպէս քանի մը պատահական բախտաւոր կը հրապուրեն երեք հազարնոց բազմութիւն մը՝ տուն-տեղ քանդելէ, շատ ընտելացած, տաքցած բուխերիկ մը մարելու, կիրճանոններէն անդին նետուելու։

— «Մեր հոդերն ալ բարեբե՞ր չեն, մեր ջուրերը նոյնպէս քաղցր չե՞ն», կը հարցնէ ֆրանսական թերթը։

Պատասխանեցէ՛ք, աղբրտիք, եւ համոզեցէք մե՛զ ալ։ Ո՞ւր է ձեր ոգի, ո՞ր անդունդը կը տանիք ձեր զաւակները։ Ո՞ւր այս ծովէ ծով, երկիրէ երկիր։ Եւ մինչեւ ե՞րբ այսպէս, անընդհատ կապելով ու քակելով...

Դուք չենք ուզեր ամբողջովին ձեր շալակը բեռցնել այս ոչնչածախնդրութեան, այս աղիտաբեր, տնաքանդ հոսանքը։

Գիտենք, այս աղէտին պատասխանատու են նաեւ մեր ազգային իշխանութիւնները, քաղաքական կուսակցութիւններն եւ հրնչակեան միութիւնները, փարիզէն եւ Ամերիկայէն։ Սուրիա եւ Լիբանան։ Անոնք ոչ մէկ ատեն լրջօրէն դէմ ձեր վիճակով։ Անոնք հէքեաթի պէս կարդացին Ազգային Դաշնակցութեան ձեռնարկը, գաղթականներու տեղաւորման աշխատանքը։ կարդացին ու անցան։ Լսեցին ու մոռցան։ Ոչ մէկ տեղ կար ձեզի համար,— Հայաստան։ Բայց ան ալ ոնոր ճամբան, աւելի ամուր քան ուրիշ ո՛ր եւ է երկրի։ Իսկ Հայաստանէն յետոյ, միակ վայրը ուր պիտի կրնայիք յարիլ ու ծաղկիլ իբրեւ ժողովուրդ,— Լիբանանն է, Սուրիա։ Բայց դուք արեւը ձգած, շուքերու եռեւէն կը վազէք։ Ճամբաք հեռաւոր, անծանօթ աշխարհներու աւազներուն վրայ կորնչել ձեր արեւը։

Ո՞ւր կ'երթաք, աղբրտիք։

Ինչո՞ւ։ Պատասխան մը հացի՞ համար...

Դերեզմանները ամբո՞խ էք դուք, թէ ժողովուրդ։

Ձեր ու ձոր կտրելով, անապատները քերելով, ինկեր էք միայն հողի մը վրայ, որուն ժողովուրդը օտար չէ ձեզի, որուն արքաները ձեր երկուան կենցաղը կը յիշեցնեն։ Երկիր որ հարկադրուած չէք հանք փորել կամ երկաթ ծեծել ձեզի հնոցներու առջեւ, — ժուժ մը հաց ուտելու համար։ Ուր այսպէս կարաւան-կարաւան, աշխարհէ աշխարհ...։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՆՈՐԷՆ ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐ

Արեւ, եգիպտոսի ռամկավարներուն պաշտօնաթերթը, նորէն կը քրքրէ ուղղագրութեան խնդիրը, աղ-պղպեղ քաւեր ուղղելով երեւանի վարիչներուն. *(1 Նոյ.)*.

— «Խ. Հայաստանի վարիչները, հակառակ անոր որ գործնականապէս կը տեսնեն այն բոլոր անպատեհութիւնները որոնք իրենց այդ զատապարտելի կարգադրութենէն առաջ կուգան, կը յամառին սակայն պահել այդ ուղղագրութիւնը, որ կ'երեւի թէ երկրին մէջ ալ ընդունելութիւն չէ գտած եւ ժողովուրդը ակամայ կը համակերպի կառավարութեան կարգադրութեան։

Այս դժգոհութիւնը եւ տհաճութիւնը այնքան շեշտուած է որ, կառավարութիւնը ինչ ինչ պարագաներու մէջ տեղի տալը խոհեմութիւն կը համարէ։

Այսպէս, Էջմիածին արտօնուեցաւ իր օրացոյցը հին ուղղագրութեամբ տպելու, Դաւիթ Անանուն իր Ռուսահայոց հասարակական կեանքի զարգացման նուիրուած հատորներուն երրորդը, պետական նպաստով, արտօնուեցաւ վենետիկ տպագրելու, եւ կը լսուի թէ Պ. Յովհ. Յակոբեան, կառավարութեան իսկ հրահանգով եւ անոր հաշուոյն պատրաստած իր ընդարձակ մէկ գործը արտօնուած է տպելու նոյնիսկ Հայաստանի մէջ, հին ուղղագրութեամբ։

Ասոնք ցոյց կուտան թէ կառավարութիւնը ինքն ալ կը զգայ որ այդ ուղղագրութիւնը հաճակրանք չի վայելեր։ Ինչ լաւ պիտի ըլլար որ այդ գիտակցութիւնը ունենալէ յետոյ, փոխանակ այս տեսակ մանանակի զիջումներու քաղաքանութիւնը ընդգրկելու, միանգամ ընդ միշտ վերջ տար տիրող անբնականոն վիճակին։

Խ. Հայաստանի կառավարութիւնը չկրցաւ, դժբախտաբար, հասկնալ թէ՝ արտասահմանի Հայոց կարծիքը գոնէ լեզուական այս հարցին մէջ յարգելու պարտաւոր էր եւ Հայաստանի սահմաններէն դուրս ապրող Հայոց համակրանքը շահելու առաջին պայմանը լուծումն էր այս խնդրին, որ մեր սրտին մէջ մխուած դամ մըն է։

Խ. Հայաստանի կառավարութիւնը եթէ կ'արհամարհէ աշխարհի չորս կողմը ցրուած Հայերուն համակրանքը, այն ատեն ըսելիք չունինք։ Սակայն այդ պարագային ալ իրաւունք չունի գանգատելու թէ գաղութները անտարբեր են, չեն օգներ, չեն շահագրգռուիր իրմով։

Նոր ուղղագրութիւնը ամէնէն հաստ պատն ու ամէնէն կոպիտ պարիսպն է որ դմեզ կը բաժնէ Հայաստանէն։

Թող քանդուի՛ այդ ամբարտակը ի շահ մեր ազգին եւ մեր պետութեան։»

ՀԻՒՍ. ԲԵԻԵԼԻԻ ԹՒԻՉԸ

Ցեղ փրոֆէսէօր պէիունէք, որ մասնակցած էր գօր. Նոպիլէի ծանօթ արշաւանքին դէպի հիւսիսային բեւեռ, պերլինի եւ Համբուրկի մէջ հրապարակային դասախօսութիւններ տուաւ այդ արշաւանքին մասին։ փրոֆէսէօրը իտալիայէն ստացաւ բազմաթիւ նամակներ, որոնցմով ֆաշիստները կը սպառնան սպաննել գինքը՝ եթէ շարունակէ իր դասախօսութիւնները։

փրոֆ. պէիունէք նոյ. 12-ի իրիկունը պիտի դասախօսէ փարիզ, Սալ վակրամի մէջ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Լեռնայի՛ն Ղարաբաղի Թուրքերը

*«Ազդի Թիւրք»*ի մէջ կը կարդանք *(1 Նոյեմ.)*.— *Ժամանակին գրած էինք թէ Ազրբէյճանի Գործադիր Կոմիտէի վերջին նստաշրջանը հրաւիրուած է «Լեռնային Ղարաբաղի Հայկական Հանրապետութեան» մայրաքաղաքին մէջ։*

Ազրբէյճանի Գործադիրը իր գումարման շրջանին տեղական պէտքերը քննելու համար շրջած է գիւղերն ու գիւղաքաղաքները և ժողովուրդին հետ շփման մէջ մտած։ Գործադիր Մարմնի նախագահը մէկ ժամուան ընթացքին 10,000էն աւելի բողոք և խնդրագիր հաւաքած է։

Ժողովուրդին միակ պահանջն ու փափաքը հող է։ Մանաւորապէս Թուրքերուն պատկանող ցորենի արտերը իրենց տէրերէն առնուելով Հայերուն միջեւ բաժնուած են (.)։ Սակայն այս բաժանումէն յետոյ հասկցուած է թէ իւրաքանչիւր գիւղացիի 1/3 եւ 1/4 տեսիաղինէն նուազ հող ինկած ըլլալով, պէտքերը չի գոհացներ եւ լեռնային շրջանի բնակիչները հողէն չեն կրնար օգտուիլ։*

Այս բոլորը նկատի առնելով, Ազրբէյճանի Գործադիր Մարմինը որոշած է ամէնէն առաջ 50,000 ընտանիք Լեռնային Ղարաբաղէն փոխադրել Կուրի հովիտը, Ղարասաքալի ջրանցքին շուրջ։

Փոխադրուելիք 50,000 ընտանիքները բոլորն ալ Թուրքեր են։ Այս կերպով, Ղարաբաղի Թուրքերը ամբողջովին կը հեռացուին։ Ասկէ զատ, այս Թուրք բնակչութիւնը կլիմայի եւ բնութեան տեսակէտով բոլորովին անյարմար տեղ փոխադրուելով, մեծ վտանգի կ'ենթարկուի։ Միւս կողմէ, ուրիշ շրջաններէ եւ երկիրներէ Հայեր կը շարունակեն գաղթել Ղարաբաղ։

Անդրկովկասի Թուրքերը դէպի Թուրքիա

Պոլսէն կը հեռագրեն 7 Նոյեմբեր Թուականով.— Անդրկովկասի մէջ ապրող Թուրքերը որոշեցին դիմել Մուսթաֆա Քէմալին՝ խնդրելով որ զիրենք փոխադրէ Թուրքիա, որովհետեւ չեն կրնար բոլշեւիկեան տիրապետութեան տակ մնալ։ Թուրքիա հաստատուիլ փափաքող կովկասեան Թուրքերու թիւն է 80,000 հոգի։

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Հանրապետութեան նախագահ Պ. Տումէրկ կը շարունակէ իր խորհրդակցութիւնները քաղաքական կուսակցութեանց ներկայացուցիչներուն եւ Խորհրդարանի զանազան յանձնաժողովներու նախագահներուն հետ։ Երէկ ալ տեսակցեցաւ զանազան անձնաւորութեանց հետ, որպէսզի կացութեան բոլորովին տեղեակ ըլլայ եւ ըստ այնմ ընտրէ յաջորդ վարչապետը։

Բոլորն ալ կը յանձնարարեն կրկին փուանքարէի յանձնել նոր դահլիճին կազմութիւնը։ Փուանքարէ սակայն անդրդուելի կը մնայ եւ իրեն այցելող քաղաքական բարեկամներուն կը յայտնէ թէ չպիտի ընդունի վարչապետի պաշտօնը, եթէ իրեն առաջարկուի։

Ան պարագային ուր փուանքարէ մերժէ, հաւանական թեկնածու կը նկատուին արտաքին նախարար Պրիան և Շերակոյտի նախագահ Տումէր։

Պ. Տումէրկ երէկ ընդունեց ընկերվարական երեսփոխաններ վէնսան Օրիոլ, Ռընօտել եւ փօլ Ֆօրը։

Սակարանի մէջ ֆրանսական արժեթուղթերը սկսան բարձրացման որոշ նշաններ ցոյց տալ։

Սուրիոյ Սահմ. ժողովը նորեն յետաձգուած

«Թայմզ»ի Սուրիոյ թղթակիցը կը հեռագրէ թէ՝ ֆրանսական մարզպան Հանրի Փոնսօ դարձեալ երեք ամսուան պայմանաժամով յետաձգած է Սուրիոյ Սահմանադիր ժողովի գումարումը։

Ինչպէս կը յիշուի, Սուրիոյ Սահմանադիր ժողովը ընտրուած էր Ապրիլ 15ին։ Անդամներուն բոլորն ալ ծայրայեղ ազգայնականներ են, հետեւաբար եւ ֆրանսատեաց։ Յունիսին՝ Սահմանադիր ժողովը հրատարակեց բնագիրը Սահմանադրութեան մը, որով Սուրիա անկախ եւ գերիշխան պետութիւն կը հռչակուի եւ բոլորովին կ'անգիտանայ ֆրանսական հոգատար պետութեան գոյութիւնը։

Ֆրանսայի ներկայացուցիչը օգոստոս 8ին Դամասկոսի Սահմանադիր ժողովին ուղղուած պատգամով մը կը պահանջէր Սահմանադրութեան մէջ ճշդել հոգատար պետութեան իրաւունքներն ու պարտականութիւնները։ Ժողովը միաձայնութեամբ մերժեց նկատի առնել այս գրութիւնը. որով մարզպանը յաջորդ օրը երեք ամսուան համար կախակայեց Սահմանադիր ժողովը։ Պայմանաժամը կը լրանայ Նոյեմբեր 11ին։ Սակայն ցարդ համաձայնութեան որ եւ է եզր գտնուած չըլլալով հոգատար պետութեան եւ Սահմանադիրին միջեւ, այս վերջինը փակ կը պահուի երեք ամիս եւս։

Հունգարիա յաղթանակի վերջ

Ինչպէս երէկ գրեցինք, Միացեալ Նահանգներու նախագահ ընտրուեցաւ Հանրապետական կուսակցութեան թեկնածու Հըրպըրթ Հլարք Հուվըր, իսկ փոխ-նախագահ՝ Դեմոկրատական Չարլս Քըրթիս։ Հուվըր ստացաւ 444 ձայն, հինգ անգամ ա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

«ՊՈՅՔՈՒԹ»

Այս այն չէ՝ զոր Հայերը Հայերուն դէմ կ'ընեն ամէն առթիւ։ Օրինակ՝ առանձին - առանձին «Մշակոյթի Օր» տօնելով։

Այս այն չէ՝ զոր կ'ընէ Լիոնի մէկ Ազգ. Միութիւնը միւսին դէմ, նո՛ր եկեղեցի, նո՛ր տէր-տէր պահելու չափ։

Այս այն չէ՝ զոր փարիզի հայ երիտասարդները հայ լեզուին եւ հայ թերթերուն դէմ հրէական են, կարծելով թէ աւելի պատուաբեր է օտար լեզու մը՝ եւ օտար թերթ մը ձեռքն ունենալ։

Այս այն չէ՝զոր Թուրքերը կը փորձէին իտալական ապրանքներուն կամ քրիստոնեայ խանութպաններուն դէմ։

Ո՛չ։ «Պոյքոթ»ը պարզապէս այն անունն է, որով կը կոչուէր «իրլանտական գաւառային խորհուրդ»ին ինքզինքը սիրցնել չկրցող եւ հետեւաբար անբաղձալի անգլիացի սպայ մը։ Անոր մուտքը բացարձակապէս արգիլուած էր իրլանտական հողին վրայ։

Այս՝ անունն է այն սպային, որ մտքէն բնաւ չէր անցներ թէ, օր մը, այնքան չնչին, անտեղի առիթներով մէջտեղ պիտի նետեն գինքը։

ԾԱՂՐՈՒՆԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒ ԹՇՈՒԱՌՈՒԹԻՒՆԸ ՍԵԲԱՍՏԻՈՅ ՄԷՋ

Պոլսոյ թերթերը կը գրեն.—

—Սեբաստիայէն կեսարիա հասած երեք հայ ընտանիքներ (14 հոգի) կը պատմեն թէ ճամբուս ծախք ճարող շատեր կան, որոնք հետզհետէ կը պատրաստուին պոլիս մեկնիլ, որովհետեւ սվազի մէջ ապրուստ չունին, եկեղեցիի եւ դպրոցի գրկանքին հետ։ Քահանան դեռ արտօնուած չէ քահանայագործելու։ Սեբաստիոյ մէջ 100 տունի չափ, այսինքն հայ ժողովուրդին կէսը անօթի է ու թշուառ։ Ասկէց առաջ պատահած է որ, կ'ըսեն, *մարդիկ անօթութենէ տառապելով խենդեցած ու փողոցները ինկած են շուարուն վիճակով։*

ՍՈՒՐԻՈՅ ՀԱՅԵՐԸ ԴԱՂԹԵԼԿՈՒԻԶԵՆ

Երեք հազար Հայեր դիմում կատարած են Սուրիոյ Ֆրանսական մարզպանութեան, խնդրելով որ զիրենք տեղափոխէ Հարաւային Ամերիկա։ Մարզպանութիւնը արդէն դիմած է Ազգերու Դաշնակցութեան, հարիւրին յիսուն զեղչ մը ընելու համար անոնց ճամբու ծախքին վրայ։ Սուրիոյ «Լ'Օրիան» թերթը կը գրէ, որ Ազգերու Դաշնակցութիւնը իր կողմէ պատուիրակ մը ղրկած է Մօնթեվիտէօ, Ուրուկուէյի կառավարութեան հետ համաձայնելու համար։ (Յուսաբեր)

ՓՐԿՈՒԱԾ ՀԱՅԵՐ

Շալէպէն կը գրեն թէ տարիներէ ի վեր հայ եկեղեցիէն հեռացած եւ իրենց լեզուն մոռցած երկու հայ գիւղերու բնակչութիւնը վերադարձած է իր ազգութեան ծոցը։

Այս երկու գիւղերը, Խընէմիլէ եւ Եագուպիէ, Ալեվիներու երկրին ձեպելը Նուսէյրիի բարձունքներուն վրայ հաստատուած զուտ հայաբնակ գիւղեր են։

Գիւղացիները կիւլկիոյ կաթողիկոսի անուան փոխանցած են շատ մը հասուածքներ կալուածներ, որոնք գիւղացիներու հեռացման պատճառաւ օտար կրօնաւորներու կողմէ գրաւուած էին։

ՀԱՅՈՑ ԱՂՄԿԱՅԱՁՈՒՄՆԵՐԻ ՑՈՒՑԱԿԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

ԲԱԿՍԱՆ ՊԱՇՏՈՆԱՅ ՈՒՍՈՒՑԻՉ ՊԵՏՐՈՍ ՏԱՐՈՆԱՑՈՒ

Ֆոլքլորիկական մտագրություններ, հավաքված 1902-1914, 1914-1926, եւ 1926-1932 թվականներին

Հրատարակության պատրաստեցին՝ Ա. Ղազարյանը, Ս. Մելիքյանը եւ Ա. Ռշտունին

Խմբագրեց՝ Ա. Ղազարյանը

Պետհրատ, Երեւան, 1933

ԲԱԿՍԱՆ ՊԱՇՏՈՆԱՅ ՈՒՍՈՒՑԻՉ ՊԵՏՐՈՍ ՏԱՐՈՆԱՑՈՒ

Ֆոլքլորիկական մտագրություններ հավաքուած տարած տեղերից, տարուած ժամանակներում, մի քանի հոլովոյթ մոտ 200,000 թղթօ

Հրատարակության պատրաստեցին՝ Ա. Ղազարյանը, Ս. Մելիքյանը եւ Ա. Ռշտունին

Խմբագրեց՝ Ա. Ղազարյանը

Պետհրատ, Երեւան, 1933

8 տպ. մամուլ, 32 էջ, ֆորմատ 84×108 1/16, 1 մամուլում 40,000 տառ, տպագրված է 100,000 օրինակ, պատվեր թիւ 1933, գինը 1 ռ. 50 կ.

Հանձնված է արտադրության 1933 թ. մայիսի 15-ին, ստորագրված է տպագրության 1933 թ. մայիսի 20-ին

Գլխ. Լիտ. № 1

Տպարան «Կոմունիստ», Երեւան, Աբովյան 107

ՍՏՈՐԱԳՐՎԱԾ ՉԷ

ՄԱՐԴԸ

(Շեղինակ՝ Ի. ՊՈՒՆԻՆ ՏԻԼՍՏՈՅ)

Բ. ՄԱՍ
VII

Մի հարցաքննիչ, վիրահատ, վախճան գտած, ընդհատ(ր)ակ։

—Ինչ ախտ ընդհ.հիվ.տնե՞ր։ Կիսօ՞ր մ ու կես։— Հարցրեց Մելնիկովը, ոչխարի պես ծամծմելով։

—Ես կարծում եմ, որ ամենից առաջ պետք է մեզ ծանոթացնել հիվանդների հետ, ասաց Ռոմանովը, ոչ մի ուշադրություն չդարձնելով Մելնիկովի հարցին։

—Ինչ ախտ ընդհ.հիվ.տնե՞ր։ Կիսօ՞ր մ ու կես։— Հարցրեց Մելնիկովը, ոչխարի պես ծամծմելով։

—Ես կարծում եմ, որ ամենից առաջ պետք է մեզ ծանոթացնել հիվանդների հետ, ասաց Ռոմանովը, ոչ մի ուշադրություն չդարձնելով Մելնիկովի հարցին։

Մի հարցաքննիչ, վիրահատ, վախճան գտած, ընդհատ(ր)ակ

ւելի քան իր հակառակորդը՝ ոամկավար Թեկնածու Ալֆրէտ Սմիթը՝ որ առաւ 87 ձայն միայն։ Ընտրական շրջանակներու 100ին 76էն հասած լիակատար տեղեկութեանց վրայ հիմնուելով, կը հաւաստուի թէ Հուվըր ստացած է 17,431,989, իսկ Սմիթ՝ 12,487,174 ձայն։

Հանրապետականներու այս նոր յաղթանակը մեծապէս ազդեց նաեւ ամերիկեան Յորհրդարանին վրայ։ Ծերակոյտին մէջ հանրապետականները փոխանակ 47ի 57 ձայն պիտի ունենան այսուհետեւ, որովհետեւ նոր ընտրութեանց մէջ 10 աթոռ շահեցան։ Իսկ Ներկայացուցչական ժողովին մէջ 435ի վրայ պիտի ունենան 250 ձայն։ Եութահի ծերակուտական Ուիլերմ Քինկ, Լօզանի դաշնագրին կատաղի հակառակորդը, վերընտրուեցաւ նոյն նահանգէն։

Հուվըր ցարդ ընտրուած նախագահներուն մէջ ամէնէն աւելի ձայն ստացողն է։ Ռուզվելթ 1904ին ընտրուած էր 336 ձայնով, Թաֆթ (1908)՝ 321 ձայնով, Ուիլսըն (1912)՝ 435 ձայնով, Ուիլսըն (1916)՝ 277 ձայնով, Հարտինկ (1920)՝ 404 ձայնով, Քուլիճ (1924)՝ 382 ձայնով։ Ընտրուելու համար անհրաժեշտ է 266 ձայն, որով Հուվըր մեծամասնութենէն 178 ձայն աւելի ունի։

Կ՚ըսուի թէ Սմիթի պարտութեան պատճառը կին քուէարկողներն են, որոնց թիւը 14 միլիոն էր։ Կիները համակիր են Հուվըրի, որ պատերազմի ընթացքին պարենաւորեց շատ մը երկիրներ, եւ անցած տարի ալ Միսիսիփիի աղէտեալներուն օգնութեան գործը կազմակերպեց։ Սմիթ կորնեցուց հարաւային նահանգներուն մէջ, որովհետեւ կաթոլիկ էր և կը վախնային որ խափշիկներուն պիտի արտօնէ ոգելից ըմպելի գործածել։

Սմիթ լրագրողներուն յայտարարած է թէ այլ եւս պիտի քաշուի քաղաքական կեանքէ, որուն նուիրեց իր կեանքին լաւագոյն տարիները։

Հուվըր արտաքին նախարարութեան պաշտօնին պիտի կոչէ Ծերակուտական Պորահը կամ Մեքսիկայի դեսպան Տուայթ Մարրօն. Մէլլըն պիտի ճնայ գանձային նախարար։

Սվազ-Էրզրում երկաթուղին

Թուրքիոյ հանրօգուտ շինութեանց գործավարութիւնը որոշած է որ Էնկիւրի - Սվազ երկաթուղիին շինութիւնները շարունակուին ղեպի Էրզրում։ Այս մասին քննութիւնները սկսած են արդէն։ Շինութիւնները գալ տարի պիտի սկսին։

Թուրք լրտեսի մը ձերբակալութիւնը

Վերջերս Իզմիրի մէջ իբր լրտես ձերբակալուած է Ատափազարցի Էօմէր անուն մէկը, երբ օտար նաւէ մը ցամաք կ՚ելլէր։ Ոստիկանութիւնը խիստ գաղտնի կը պահէ լիշեալին մասին կատարած քննութիւնները։

Ատափազարցի Էօմէր ասկէ առաջ Անկախութեան Ատեանին կողմէ իբր լրտես դատապարտուած եւ սահմանէն դուրս հանուած էր։ Յիշեալը, սակայն, անցեալ տարի դարձեալ Պոլիս վերադարձած եւ ցամաք ելած պահուն ձերբակալուած ու կրկին սահմանէն դուրս հանուած էր։

Նոր այբուբեւը

Պոլսոյ կրթական Վերատեսուչ Պէհճէթ պէյ յայտարարած է թէ դպրոցներուն մէջ նոր տառերու ուսուցումը արգելքէն կ՚առաջանայ։ Հերքած է այն լուրերը թէ նախակրթարանի չորրորդ դասարանէն սկսեալ, վերի կարգերը արաբերէն գրերով գրքեր կրնան գործածել։ Ոչ մէկ դասարանի մէջ արաբերէն գիրերով գրքերու գործածութիւնը արտօնուած է եւ նոր տառերու օրէնքն ալ շատ որոշ է այդ մասին։ Գիրք չգտնուած դասերու միջոցին, աշակերտները նօթ կը բռնեն նոր տառերով։ Կառավարութիւնը կանոնագիր մը կը պատրաստէ՝ ժողովուրդին կարդալ - գրել սորվեցնելու համար։ Մինչեւ ամենայետին գիւղերը դասարաններ պիտի բացուին եւ տեղւոյն ուսուցիչները իրենց կարելին պիտի ընեն՝ բոլորին կարդալ - գրել սորվեցնելու համար։ Ծրագիր կը պատրաստուի պետական տպարանին մէջ գրաշարութեան եւ «գինկոգրաֆ»ի դասընթացքներ հաստատելու համար։

Լաւագի տակ ծածկուած գիւղեր

Շաբաթ օրուընէ ի վեր կատղած է ետնա հրաբուխը։ Մասքալիի եւ Նունցիաթօ գիւղաքաղաքները գրեթէ ամբողջութեամբ լաւայի տակ թաղուած են։ Ագատեցան միայն բարձունքներու վրայ գտնուած տուները։ Մասքալիի մէջ, ուր 10,000 բնակչութիւն կայ, լաւան փճացուց տուներուն մեծ մասը, շուկան եւ մայր եկեղեցին, որուն կեդրոնական ճակատը եւ զանգակատունը կանգուն կը մնան դեռ։

Լաւան այժմ Մասքալիէն 300 մեդր անդին անցած է։ Լաւայի հեղեղին հասած օրը քաղաքի պաշտպան սուրբին Լէոնարտոյի տօնն էր։ Մեծ հրապարակի մը վրայ խորան շինուեցաւ եւ բացօթեայ պատարագ տեղի ունեցաւ՝ հաղարաւոր բազմութեան ներկայութեան։ Ժողովուրդը գետնամած շնորհք կը խնդրէր երկինքէն։

Աղօթքները խանգարուեցան փլող տուներու ադմուկէն։ Բոլորը սարսափի ճիչեր արձակելով ուղղուեցան դէպի իրենց տուները՝ կաոր մը բան ազատելու համար։

Ձիւնադադարի տաւնամուկը

Այս տարի Ձիւնադադարի տաւնորոշ տարեդարձն է, եւ կառավարութիւնը որոշած է սովորականէն աւելի մեծ շուքով տօնել այդ օրը (Նոյեմբեր 11), որ կը զուգադիպի կիրակիի։

Ատոնն ժամը ճիշտ 11ին Փարիզի եւ ամբողջ Ֆրանսայի մէջ մէկ վայրկեանի լռութիւն պիտի պահուի։ Ժամը 1.30ին Անծանօթ Զինուորի գերեզմանին վրայ ծաղիկներ դնելէ յետոյ, Հանրապետութեան Նախագահը Ցաղթական կամարին առջեւ ներկայ պիտի ըլլայ զինուորներու եւ նախկին կռուողներու զօրանցքին։

Ժամը 4.30 ին Փարիզի Քաղաքապետարանին մէջ ընդունելութիւն մը պիտի կատարուի ի պատիւ նախկին կռուողներու, անդամահատեալներու, պատերազմի այրիներու, զոհերու ծնողներու եւ որբերու։

Գիշերը ժամը 9էն սկսեալ յաղթական կամարին առջեւ մեռելական հսկում պիտի կատարուի պատերազմի որբերուն կողմէ. ժամը 11ին զօր. Կուրօ պիտի վառէ Անծանօթ Զինուորին վրայ բոցը։

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՊՈԼԻՍ 1880ԻՆ

THÉ YAVROU ▣ ԹԷՅ ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՍՆՏՈՒԿՈՎ ԵՒ ԾՐԱՐՈՎ ԹԷՅԵՐ

ԸՆՏԻՐ ՀՈՏԱԻԷՏ ԱԽՈՐԺԱՆ

ՃԵՐՄԱԿ ԾԱԴԻԿ (Ագ-Գուլրուգ) ԹԷՅԵՐՈՎ ԽԱՌՆՈՒԲԴԵՐ

պահանջեցէք մեր Թէյերը ամենուրեք՝ Ֆրանսայի եւ գաղթավայրերու մէջ

ՀԱՄՑԷ՝ Comptoir des THÉS YAVROU

23 Rue Senac, MARSEILLE եւ 29 Ave. Trudaine, PA

Tél. MANUEL 25 - 27 Tél. TRUDAINE 53

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷՆ ԺՈՂՈՎԻ

կը հրաւիրէ Փարիզի եւ շրջանի խումբերու եւ կոմիտէներու ներկայացուցիչները այս Երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8ին Café Chope Parisienne*ի վերնայարկը, 60* Rue des Ecoles.

''ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ,,Ը ՊՐԻՍԷԼԻ ՄԷՋ

Վաղը Շաբաթ գիշեր ժամը 9ին Հայ Ակումբի մէջ, 94 Rue de Louvain. *Բանախօսութիւն, երգ, պար, նուագախումբ։ Մուտքը ազատ է։*

ՓՈՆ ՏՕՊՆԱ.—Նախաձեռնութեամբ Հ.Յ.Դ.փոն տ'Օպնայի շրջ. կոմիտէին։ Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին։ կը խօսի՝ ընկ. *Մ. ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ։*

ՔԱՆ ԼԱՊԱՏԻ.— Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Քանի եւ Կրասի խումբերու։ Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 1.30ին։ Բանախօսութիւն եւ գեղարուեստական բաժին։

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Մալաթիոյ Կրթ. ընկ.ական Լիոնի մասնաճիւղի կողմէ վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին վեցերորդ Քաղաքապետարանի սրահին մէջ, 84 Rue Seze; *կը ներկայացուի՝*

«ՔԻՒ 5 ԽԵԼԱԳԱՐ»Ը *տեղի կ՚ունենան արտասանութիւններ, երգ, նուագ եւ վիճակահանութիւն։*

ՄՕՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՔԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Մարսէյլի *Տրամաթիք* Ստուդիան դեկավ. Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆԻ վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 84 Rue Chape, պօն Թէաթրի մէջ Առաջին անգամ կը ներկայացնէ Մ. Մարուխեանի՝

ԽԱԽԱՐԻ ՄԷՋԷՆ

կը մասնակցին՝ Տիկ. Տիկ. Սիրուշ, Սօնիա, Ակաեան, Պ. Մ. Ազարեան եւ Ստուդիայի լաւագոյն ուժերը։

ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ՄԱՆՕԹ.— Նոյն ներկայացումը՝ վալանսի մէջ Նոյեմբեր 17ին, իսկ վիէնի մէջ՝ Նոյեմբեր 18ին։

Հ. Յ. Դ.

Շավիլի *Արդուհեան ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկեր-ընկերուհիները փաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին,* 28 Rue Anatole France, Chaville. *Մոնփառնաս-Շավիլ կայարանին դիմացի սըրճարանը։ Ներկայանալ անդամատոմսով։*

Սէն Թ'Էթիէնի ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 7.30ին 3 Փլաս տի Փէօփլը։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։ Ներկայանալ անդամատոմսով։

Փոն տը Շերիւիի կոմիտէի ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Օթէլ տը Ֆրանսի սրահին մէջ։ Ներկայ կ՚ըլլայ Լիոնի շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը։ Ներկայանալ անդամատոմսերով։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՆԱՍՏԱՐԵԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔԸ այս իրիկուն ժամը 9—10 Մտատին հիւանդութիւն (Փրոֆ. Ադալեանեան), 10—11 Հայոց պատմութիւն (Պ. Մ. Նաթանեան)։

Իսկ կիրակի առաւօտ ժամը 10.30—12 Ֆրանսերէն (Դաւիթ Բէկ)։

ՓԱՐԻԶԻ Հաճընոյ Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի օր կէսօրէ յետոյ ժամը 2.30ին 40 Rue Belleville սրճարանի վերնայարկը։

ՓԱՐԻԶԻ Ադքատախնամ ընկերութեան օժանդակ նէօյիի Հայ Օսիորդաց Միութեան հիմնած հինգ առաքինութեան մրցանակներու բաշխումի հանդէսը՝ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, 184 Bld. St. Germain, Salle de Géographie. Մուտքը ազատ է։ Հանգանակութիւն չկայ։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուի միսաք օգնական, հօր անուն Նազարէթ, մօր անուն Շարխաթան։ Երկու տարի առաջ կը գտնուէր Պէյրութ, Ընթիլիասի որբանոցը։ Այժմ եգիպտոս մեկնիլը իմացուած է։ Տեղեկացնել՝ Stepan O. koumouchianի, 3 Rue Victor Hugo, Beaucaire (Gard) France. Կը խնդրուի եգիպտահայ Թերթերէ արտատպել։

Կ՚ուզուի վարպետ կօշկակար գործաւորներ, գործ գլուխ աշխատելու։ Ցեւական գործ։ Դիմել՝ պ. պէրպէրեանի, 2 Rue Louis Astouin, Mrrseille.

ԲՆԱԿԱՐԱՆ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

երեք սենեակնոց բնակարան մը կը փնտռուի պիւթ շօմանէն քաշէ, կամ կառ տը լ'Էսթի եւ կառ տիւ Նօռի մօտակայ արուարձաններուն մէջ (ի հարկին 5—6 սենեակնոց փավիյեոն)։ Տեղեկացնել «ցառաջ»ի։

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԻԶԱՊԱՆՈՒՀԻ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Գարակէօզեան Շօմ կը փնտռէ քանի մը ամսուան համար լուրջ երիտասարդուհի մը մանկապարտէզ վարելու համար։ Դիմել՝ Դաւիթեան, La Ville-aux-Clercs, (Loir et Cher).

ՕԳՏՈՒԵԼՈՒ ԱՌԻԹ ՄԸ ԹԷԼԷՄԷ ՁԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐ

Միայն երկու շաբաթուան համար։ Քիլոն՝ 10 ֆրանք։

Մեծաքանակի համար ժասնաւոր զեղչ։ Դիմել՝ KHATCHIKIAN*ի,* 65 Rue Ste. Anne, Paris (2e). *Թէլ.* Central 76 64.

Ծախու է կահաւորուած-մաքուր երկյարկանի սրճարան ճաշարան մը 6 կտորէ բաղկացեալ (2 սենեակ, սրաճ եւայլն)։ Մանրամասնութիւններու համար դիմել՝ A. Koumrouyan, Restaurant Azadamart, Rue Grammont. Pont-de-Cheruy (Isère).

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, *մէթ. Շաթլէ։ Ամմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանումն արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներոհիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապօռատորատուռ։ Աղճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, Կիրակի 9—12։*

Լոյս տեսաւ Հ.Յ.Դ. Գրատան 6րդ հրատարակութիւնը

ԿՕՅՐ ՎԱՐԴԱՆ

ԿԱՄ

ԱՆՁՆՈՒԷՐ ՅԵՂԱՓԽԱԿԱՆԸ

Հեղինակ՝ Լ. ՁԷրաիեան *(Ս. Արմէն) Գինը 5 ֆր., արտասահման 7.50*

Փնտռէ ցեղ բոլոր գրավաճառաց մօտ։ Լոյս տեսաւ են նաեւ՝

Խոհանոցին գիրքը 5 ֆր., Հայ ժողովրդական սիրային երգեր 3, Մօրը անէծքը՝ վիպակ 2.50, Մահացու համբոյրը՝ սիր. վիպակ 2, Դիակներուն մէջէն 2։ Մեծաքանակ գնումներու հարիւրին 30 զեղչ, փոստը մեր վրայ։ Կանխիկ։ Դիմել՝ Lévon Djérahian, Librairie «Horizon», 27 Rue des Dominicaines, Marseille.

ՏՕՔԹ. Ա. ՍԱԼԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՌՈՒԲԵՐՈՒ ԵՒ ՍՏԱՄՈՔԻՍ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներով ցաղացաւ, ջղացաւ (Sciatique), Նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկրացաւ (Rachitisme) եւայլն։

16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 73-

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 եւ 2—7

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ցէր եւ ցնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 36-

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը ամէն տեսակ նեղքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքէ գէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օր 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՒՆ Ք. ԵՒԻԵԻՉԵԱՆ

1 Rue Vilin, PARIS (20e) *Մէթրօ* COURON

Կը ծանուցանէ իր յաճախորդներուն որ իր նոր բացած հեստաւնոցին մէջ կը կարէ ամէն տեսակ հագուստներ։ Ճոխ մթերք հանրածանօթ էօլպէֆ կերպասներու։ Նպաստաւոր գին, մաքուր կար եւ խնամուած աշխատանք։

BANQUE COMMERCIALE DU LEVANT

O. MAGARIAN

18 Rue Laffite, PARIS (9e) Tél. PROV. 36—7

Հայ առեւտրական տուներու գործառնութիւնները դիւրացնելու նպատակով Հաստատուած դրամատունս, կը ստանձնէ դիւրատար մարդերով զեղչել առեւտրական մուրհակներ եւ բանալ ընթացիկ հաշիւներ, նոյնիսկ ամենափոքր գումարներու համար։

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՉՏԵՍՆՈՒԱԾ ԶԵՂՔ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԼԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ՆՈՅԵՄԲԵՐ

ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ԱՅՍ ԲԱՑԱՌԻԿ ԱՌԻԹԷՆ

200 ՖՐԱՆԲԻ ԳԻՐՔ 100 ՖՐԱՆԲԻ ՓՈԽԱՐԷՆ

ԿԱՄ ԸՆՏՐԵՑԷՔ 100 ՖՐԱՆԲԻ ԳԻՐՔ 60 ՖՐԱՆԲԻ ՓՈԽԱՐԷՆ

Վարդանանք 5, Դատապարտեալը եւ երգի մը գինը 7, ուկէս պորտի ժառանգ մնացած մնտուկը 4, Պնդյշ 5, ընկ. ջունի 7.50, Շարուաճը 3, Մակաբոյծը 6, Զգայատու կնոջ ապերախտ գրագիրը 5, Մահացու համբոյրը 2, Որքէնի բաժտութիւնը 9, Սիքլօպ 2, Քակատագրի փուշին վրայ 5, սիրուբատուք 3, Մելիճա Նուրի Հանրմ 5, Հայաստանի նշխարուն ալմանախը 40, Ձշմարտութիւնը գեմալական մասին 5, երգեցողութիւնք ս. Պատարագի 5, Աղջկան մը տակարանը 5, Խնդամոլիկ աղջիկը 5, Արշին մալ ալան 10, գահան 10, Թիապարտը 4, Պատկեր. լուսանկարչութիւն 10, մառօտ լուսանկարչութիւն 3, Քեպլոնթաց նորածինը 3, տորա 10, Աբբայ Քոնստանդէն 10, Նոր մանկապարտէզ (ձեռնարկ մանուկներուն առաջին գիրքը)6, Դրպանի Ֆրանսի. ուղեցոյց։

Դիմել՝ Madame SÉVOUNI, 31 Rue Kléber, Issy-les-Moulineaux (Seine).

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ EXCLUSIVE

ՀԱՃԵՐԷՆ, ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ, ՅՈՒՆԵՐԷՆ

ԲԼԱՔՆԵՐՈՒ ԳԻՆ 18 ՖՐ.

Պէլվիլի Ծանօթ Հայ Նպարավաճառ

Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ

28 Rue Lesage, PARIS (20e)

Métro Belleville Tél. Ménil.

Ձոխ մթերք Թէ նախկին եւ Թէ ամենավերջին եղանակներու նոր եւ նուագուած նշանաւոր երգիչներէ, կազէլ, շարգը, խմբերգ եւայլն։ Հայերէն հոգեւոր, աշխարհիկ եւ գեղջուկ երգեր՝ Թէ եւ Թէ խմբերգ։ Տպուած ցուցակը ձրի է։

Ինչպէս նաեւ բօրդաճիի լաւ կրամոֆոններ եւ արեւելեան նպաներու լաւագոյնը ամենազեղչեալ գիներով։

Կ'ուզուի հաստատուած շահաւոր գործի մը համար ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ընկեր մը։ Գործի իմտութեան պէտք չկայ, կարելի է անմիջապէս վարժուիլ։ Դիմել միայն երեկոները ժամը 6—7։

Կ'ուզուին իրենց տունը աշխատող լաւ կարուհիներ ժէրսէ բուրդէ բոպերու համար, ինչպէս նաեւ ձեւելու վարժ կարուհի մը։ Դիմել՝ 35 Rue d'Alsace, մէթրօ Gare de l'Est, Paris (10e).

Վարձու է փավիյօնի մէջ առանց կարասիի սենեակ մը խոհանոցով միասին։ Ելեքտրականութիւն, կազ եւ ջուր։ Շինգ վայրկեան հեռու կայարանէն։ Դիմել՝ 16 Rue des Allouettes, Les Vallées, (Նոգեկառքը առնել սկսէն Լագարէն)։

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: E. SOUVIGNY

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

E. STEFIKI

Վկայեալ իրաւագէտ, դաշտականգիտութեանց դոկտոր։ Ժարանէն։

106 Ave. Kléber, Paris

Հեռ. Passy 72.56

Կը կանչուի ամէնուկարճ ջոցի մէջ Ֆրանսա մտնելու (AFFIDAVIT) ինչպէս նաեւ ինքնութեան թուղթերու օրինական գործողութիւնները։

• կ'ընդունի ամէն օր կէսէն վերջ ժամը 4—7.

ՀԱՐԱՉ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԻԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ 10 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1928

10 NOVEMBRE 1928

ՏԱՐԻ Թիւ 800 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՄԻ ԽՕՍՔ

ՍՈՒՏ_ԽԵՆԴԵՐՈՒ ՆՈՐ ԽԱՂԸ

...կու շահեկան լուրեր հրատարակեցինք երէկ, առանց ե-...ուրելու ստուգութիւնը:

...ՄԷԿԸ՝ այն թէ «Ազրբէջանի Գործադիր Կոմիտէն որոշեր է ...0 թուրք ընտանիքներ տեղափոխել Կուրի հովիտը, Ղա-...քալի Ջրանցքին շուրջը»:

...այս լուրը կը բխէր շատ կասկածելի աղբիւրէ մը, Պոլսոյ ...թիւրք» Թերթէն, որ օրկանն է Ազրբէջանի Մուսավա-...կուսակցութեան փախստական վարիչներուն: Կամ, ինչ-...որ (և լատինատառ) սկսեր են գրել Թերթին ճակատը, ...Ազրբէջանի Լրագրողներու»:

...միւսը՝ հետագիր մըն է Պոլսէն, հրատարակուած՝ ոուսական ...ի մը մէջ. — «Անդրկովկասի մէջ ապրող Թուրքերը որո-...ն դիմել Մ. Քէմալի, խնդրելով որ զիրենք փոխադրէ Թուր-...որովհետեւ չեն կենար բոլշեւիկեան տիրապետութեան ...ներ»:

...իսկ այս լուրը հաւանաբար մէկ արձագանգն է Պոլսոյ Թեր-...ուն մէջ հրատարակուած տեղեկութեան մը, որ կ'ըսէր Թէ ...միայն 800,000? (անշուշտ 80,000) Թուրքեր պիտի գաղ-...Թուրքիա:

...ինչպէս ըսինք, դժուար է երաշխաւորել այս լուրերուն ...ութիւնը:

...Մէն պարագայի մէջ, երկու հիմք ունի վերջինը, քանի որ ...այ տարի ալ մէջտեղ նետուեցաւ: Նոյնիսկ պաշտօնական ...ներ, գաղթականներու տեղաւորման Ցանձնաժողովի ...ղահներ հաստատեցին Թէ Կովկասէն 50-75,000 Թուր-...փոխադրելու ծրագիր կայ, բայց «այս գործն ալ այսպէս ...

...Թուի նոյն ծրագիրն է որ կ'ըծարծուի նորէն, իբրեւ ...վրդային արտայայտութիւն»: Անցեալ տարի նոյնիսկ ...կը յիշէին, — Թէ ո՛ր երկրամասէն ի՛նչքան գաղթական ...առնուի: Ցետոյ, կը մատնանշէին անոնց տեղաւորման ...երն ալ,— «արեւելեան նահանգները», ուր անասուններն ...մ կը սարսափին ամայութենէն, եւ մա՛րդ չի համարձակիր ...ց իջնել, առանց ատրճանակի կամ դանակի:

...Ուրեմն, անակնկալ կամ նորութիւն չկայ այս կէտին մէջ: Անակնկալն եւ անհաւատալին՝ առջինն է, «Ազէրի Թիւրք»ի ...եղ նետած օդապարիկը: Գոնէ մենք ոչինչ գիտենք Ազր-...Գործադիր Կոմիտէի այդ որոշման մասին:

...ինքաղրենք Թէ սրուած է այդպիսի որոշում մը: Բայց ...ինքնին տարրական քննութեան անգամ չի դիմանար:

...ի Թիւրք» յիսուն հազար ընտանիքի մասին կը խօսի:

— «Պոլորն ալ Թուրքեր են: Այս կերպով, Ղարաբաղի Թուրքերը ...ովին կը հեռացուին: Միւս կողմէ, ուրիշ շրջաններէ եւ եր-...երէ Հայեր կը շարունակեն գաղթել Ղարաբաղ»:

...Մի՞թէ: Ի՛նչ վատ երեւակայութեամբ օժտուած են «Ազէրի ...ք»ի խմբագիրները:

...Համայնավարներու վերջին մարդահամարով, Լեռնային «Ինք-...ար» Ղարաբաղի բնակչութեան Թիւն է 125,159 հոգի, որոնց ...934ը կ'ապրի գիւղերու, 8225ը քաղաքներու մէջ: Այս ...կչութեան հարիւրին իննսունը Հայ է=112,685 հոգի, 9.6% ը ...րք=12,006, 0.3% ը ռուս, 0.1ը ուրիշ ազգեր:

...Համայնավար Գ. Սէյրանեան, որուն մէկ հրատարակութե-...քաղած էր այս Թիւերը մեր աշխատակից Յ. Ստեփանեան, ...կուատար Թէ մարդահամարի ժամանակ մօտաւորապէս ...հազար հոգի հեռացած էին Ղարաբաղէն:

...Արդ, 125,000 կամ 135,000 բնակչութեան մէջ, ի՞նչպէս ...000 Թուրք ընտանիքներ կը հաշուէ «Ազէրի Թիւրք»: Մէկ ...անիքը եթէ հաշուենք հինգ հոգի, կ'ունենանք 250,000 ...— աւելի քան լեռնային Ղարաբաղի ամբողջ բնակչու-...: Ենթադրելով որ տպագրական սխալ է յիսուն հազարը ...ի ըլլայ հինգ հազար ընտանիք, իւրաքանչիւրը հինգ ...մէն կ'ունենանք 25,000, կամ երեք հոգի հաշուելով՝ 15 ...ար Թուրք, մինչդեռ Լեռնային Ղարաբաղի ամբողջ Թուրք ...կչութեան Թիւն է 12,006...

...Զարգ Թուաբանական հաշիւ մը՝ արդէն կը տարրալուծէ ...ք-Թաթար օրկանին լուրը: Անոր հիմնական մասը:

...իսկ ո՞րքան ճիշտ է լուրին երկրորդ կէտը, — Թէ «ուրիշ ...ններէ եւ երկիրներէ Հայեր կը շարունակեն գաղթել Ղա-...աղ»:

...Եթէ Ղարաբաղը հեռու է, լուրի՝ բոլոր աղբիւրները ամէ-...աչքին առջեւ են:

...Դժուար չէ ստուգել որ՝ ոչ Թէ նոր գաղթական կ'երթայ ...արաղ կամ Զանգեզուր, այլ բնիկները իրենք անվերջ կը ...ին, գոնէ տարուան վեց ամիսը, աւրուստ ճարելու հա-...Ազրբէջանի, հիւսիսային Կովկասի կամ Ռուսաստանի ...Իսկ ուրիշ երկիրներէ գաղթական եթէ երթայ, Պոլսէն ...անցնի, եւ Իչսուլ զատէները կրնան քարափ երթալ եւ ...նել:

...Յուստովանինք որ այս բացատրութիւններն անգամ աւե-...են: Ամէնէն առաջ, «Ազէրի Թիւրք»ի խմբագրութիւնը ինք ...աւատար իր տուած լուրերուն: Բայց դիտակցաբար կը Թխէ ...արար կը խառնէ սուտն ու իրաւը, որովհետեւ իր նպատակը ...ութիւն մը ներկայացնել չէ, այլ գեթին պատրաստել հա-...քական խաղերու համար եւ գրգռութիւն սերմանել Հա-...ն դէմ: Ցոյց տալ Թէ Հայերը... գրաւած են Ղարաբաղը ...ի Բագու կը յառաջանան...:

...Մնացածը հասկնալի է:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԹՐՔԱԿԱՆ ՆՈՐ ԱՅՐՈՒԹԻՒՆԸ

Պոլսոյ Ագդարարը խմբագրականի մը մէջ պարզելով Թրքական նոր այբուբենին արժէքը, դիտել կուտայ (4 նոյեմբեր).

—«Տրագրուած փոփոխութիւնը միայն տառերուն ձեւինչի վերաբերիր, այլ եւ լեզուի հիմին, բուն հոգիին: Ձիշդ է, առայժմ փոխուածը միայն շապիկն է եւ արաբական ու պարսկական բառերը դեռ կը շարունակեն ապրիլ նոր պատմուճանին տակ, բայց հիմնական կերպարանափոխում մը անխուսափելի է: Շիմակուրնէ արդէն որոշ ձեւափոխութիւններ կան: Այսպէս, օսար բառերը պիտի գրուին ոչ Թէ իրենց մայրենի հնչումով, այլ այնպէս՝ ինչպէս կը հնչուին *ժողովուրդին* կողմէ, կամ *պէտք է հնչուին*: Ուրիշ խօսքով, բառերը *կը Թրքացուին*, նոր կաղապարումներու ենթարկուելով: Շատ մը խօսքեր, որոնք արաբական նոյն արմատին ձիւղերն էին մինչեւ երէկ, ասկէ յետոյ պիտի նկատուին առանձին, բոլորովին անկախ իրարմէ: Եւ կամ եթէ խնամի պիտի դառնան, այդ պիտի ըլլայ *Թրքական* խօսք կապով: Ինչպէս որ Ֆրանսացի տղան *ֆօսֆօր* բառը կը սորվի իբրեւ անունը նիւթի մը, առանց պէտք ունենալու սորվելու Թէ ան յոյնարէնի մէջ *լուսաբեր* կը նշանակէ, նոյնպէս ալ Թուրք աշակերտը *իշՔիդալը* (զբաղիլ) պիտի սորվի իբրեւ առանձին բառ, առանց գիտնալու Թէ ան կ'ածանցուի *չուղլը* (զբաղում) արմատէն, կամ խնամի է շատ մը ուրիշ ածանցումներու:

Շո՛ւտ է արդէն ամբողջ նշանակութիւնը ձին տառերու փոփոխութեան: Արաբական գիրերը չէ որ կը նետուին, այլ Թրքական նոր լեզուն է որ կը մշակուի, սեփական ձիմերով եւ ոճով: Եւրոպականներու նման, արաբական եւ պարսկական բառերն ալ պիտի ծառային իբրեւ քար, աւելի ձիշդ՝ իբրեւ շաղախ»:

150 ՏՈՒՆ ՓԼԱՇ ԳԱՂԹԱԿԱՅԱՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Գրած էինք Թէ սաստիկ փոթորիկ մը մեծ աւերներ պատճառած է Պիրէոնի նաւահանգիստին մէջ:

Աւելնքէն «Մորնինկ փոսթ»ի կը հեռագրեն Թէ տեղատարափ անձրեւներու հետեւանքով Պիրէոնի եւ քաղաքին մօտակայ գաղԹականներու մէջ աւելի քան 6 միլիոն տրախմի վնաս առաջ եկած է:

Փլած են 150 տուներ, սակայն մարդու կորուստ չկայ:

ՈՍԿԻ ԵՒ ԱՐԾԱԹ ԴՐԱՄՆԵՐ

Ֆրանքի կայունացումէն յետոյ, որոշուած էր շրջաբերութեան հանել ոսկի եւ արծաթ դրամներ: Փողերանոցին մէջ կազմուած մասնախումբ մը կը քննէր նոր դրամներու մասին իրեն ներկայացուած նմոյշները: Մասնախումբը սեպտեմբերին ուշադրութեան առաւ տասը արուեստագէտներու ներկայացուցած նմոյշները: Ասոնց մէջէն երեքը միայն պիտի զատէ մասնախումբը եւ կաղապարները պատրաստելէ եւ տպելէ յետոյ պիտի ներկայացնէ ելմտական նախարարութեան, որ պիտի որոշէ վերջնական երկու նմոյշները:

Նոր դրամները շրջաբերութեան պիտի կրնան հանուիլ 1929 ապրիլ 1ին:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ՍՈՒՐԻՈՅ ՍԱՀՄԱՆԱՎԷՃԸ

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱ ԿԸ ԲԱՆԱԿՑԻՆ

«Թայմզ»ի Պոլսոյ Թղթակիցը կը հեռագրէ 7 նոյ. Թուականով.

Պաշտօնաթերթ «Միլլիէթ» իր այսօրուան Թիւով մանրամասնօրէն կը նկարագրէ աւազակային այն դէպքերը, որոնց համար կ'ըսուի Թէ պատահած են Թուրքեւսուրիական սահմանին վրայ: «Միլլիէթ» կ'ամբաստանէ Սուրիոյ Ֆրանսական իշխանութիւնները Թէ կը քաջալերեն այս աւազակութիւնը, ու կ'ըսէ Թէ նշանաւոր աւազակապետ Հաճօ Ֆրանսական իշխանութեան գործակալն է, Թէ անոր 300 հոգինոց խումբը շարունակ յարձակումներ կը գործէ՝ խռովութիւն առաջ բերելով Թուրքիոյ եւ Սուրիոյ միջեւ: Թերթը կ'ըսէ.—

— Ֆրանսացիները մասնաւոր կարեւորութիւն կուտան Շաճոյին: Դիւանագիտական տարեգրութեանց մէջ առաջին անգամն է, որ այսպիսի պաշտօն մը կը վստահուի աւազակի մը:»

Թրքական պաշտօնաթերթի մը կողմէ գործածուած այսպիսի լեզու մը սովորական ատեններ իսկ շատ լուրջ կը նկատուի. իսկ ատոր կարեւորութիւնը կը շեշտուի մանաւանդ, երբ նկատի առնենք Մուսթաֆա Քէմալի խօսած ճառը, Նոյեմբեր 1ին, Էնկիւրիի Ազգային ժողովի բացման առթիւ: Մուսթաֆա Քէմալ բսած էր Թէ Սուրիոյ սահմանագուխին վրայ ապահովութիւն չի տիրեր, եւ աւելցուցած՝ Թէ անհրաժեշտ է գործնական եւ արմատական լուծում մը գտնել այս խնդրին: Այս նպատակով, անցած շաբաթ բանակցութիւններ սկսան Էնկիւրիի մէջ՝ արտաքին գործավար Թեվֆիք Րիւշտի պէյի եւ Ֆրանսական դեսպան կոմս տը Շանպրէօնի միջեւ:

Վիճաբանութեան առարկայ խնդիրները բաւական լուրջ բնոյթ կը կրեն, որովհետեւ կը վերաբերին 50 մղոն երկայնութեամբ եւ քանի մը մղոն խորութեամբ հողամասի մը՝ Նիսիպինի (Մծբին) եւ Ճէզիրէթ Իպնը Օմարի միջեւ՝ եւ որ ռազմագիտական կարեւորութիւն ունի: Տիգրիս գետը կը հոսի այս հողամասին մէջէն եւ վիճելի խնդիրն այն է Թէ ի՛նչպէս պիտի որոշուի սահմանագիծը:

1926ին Էնկիւրիի մէջ Սուրիոյ Ֆրանսական մարզպան Հանրի տը Ժուվենէլի եւ Թուրք կառավարութեան միջեւ համաձայնութիւն գոյացած էր, որ սահմանագիծը պիտի հետեւի վերոյիշեալ երկու քաղաքներու մէջտեղի հին ճամբուն: Ազգերու Դաշնակցութեան կողմէ նշանակուեցաւ Միջազգային Ցանձնաժողով մը, նախագահութեամբ Դանիացի զօրավար Էրնսթի, որ խնդրոյ առարկայ հողամասը ուշադիր քննելէ յետոյ տուաւ իր վճիռը: Կը Թուի Թէ վճիռը նպաստաւոր էր Ֆրանսայի:

Մինչ այդ, Թուրք սահմանապահ զինուորները կը գրաւեն գիծ մը, որ Ցանձնաժողովին որոշած սահմանը կ'անցնի եւ սակայն դեռ վերջնապէս չէ ճշդուած: կոմս տը Շանպրէօնի եւ Թեվֆիք Րիւշտի պէյի բանակցութեանց գլխաւոր առարկան պիտի կազմէ այս խնդիրը:

Սակայն կան նաեւ վէճի առարկայ ուրիշ խնդիրներ, որոնք նոյնքան կարեւոր են: Կը տեղեկանամ Թէ Թուրք իշխանութիւնները մեծապէս վշտացած են այն հիւրընկալութեան համար, զոր Ֆրանսական իշխանութիւնները Հալէպի շրջանին մէջ կ'ընծայեն քէմալական վարչաձեւին հակառակորդ Թուրք տարագիրներուն:

Երկու բանակցողներն ալ հաւաստեցին ինծի Թէ չկրմապէս կը փափաքին բարեկամաբար կարգադրել խնդիրը, սակայն ներկայիս երկու երկիրներն ալ վճռած են տեղի չտալ, ուստի եւ Ֆրանսայի ու Թուրքիոյ յարաբերութիւնները աւրուելու վտանգին ենթակայ են:

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Հանրապետութեան Նախագահը երէկ ալ շարունակեց իր խորհրդակցութիւնները քաղաքական դէմքերու հետ: Պ. Տուժէրկ երէկ կէսօրէն վերջ Էլիզէի պալատը պիտի հրաւիրէր Փուանքարէն՝ անոր առաջարկելու համար Նոր դահլիճին կազմութիւնը:

Քաղաքական շրջանակներու մէջ կը հաւաստեն Թէ հրաժարեալ վարչապետը պիտի մերժէ՝ արժատականներու հակառակութեան պատճառով: Այդ պարագային Պրիանի պիտի առաջարկէ վարչապետութիւնը: Ցոյս կայ որ կազմուի Պրիան - Թարտիէօ դահլիճ մը՝ մասնակցութեամբ աջ հանրապետական խմբակցութեանց: Պրիան վարչապետութիւնը ընդունելու պարագային, պիտի պահէ արտաքին նախարարի պաշտօնը:

Արմատականները փորձեցին ձախերու խմբակցութիւն մը կազմել՝ ընկերվարականներուն հետ միասին, սակայն ձախողեցան, որովհետեւ ընկերվարականները մերժեցին իրենց աջակցութիւնը:

∴ Երեսփ. ժողովը 235ի դէմ 284 ձայնով երեսփոխանութենէ վտարեց ալզասցի երեսփոխաններ տոքթ. Ռիքլինը եւ Ռոսսէն, որոնք քանի մը ամիս առաջ Քոլմարի դատարանին կողմէ դատապարտուած էին իբրեւ Ալզասի մէջ անջատողական շարժում արծարծող:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ՄԻ՛ ԽՆԱՅԷՔ

...քանիցս գրուած է, բերնէ բերան յաճախ կը պատմուի հայ խաբեբաներու խմբակի մը մասին, որ շահաստան դարձուցած է արուարձաններու հայ ընտանիքները:

Վարպետ են այս սրիկաները. իւրաքանչիւր ընտանիքի մասին ստոյգ տեղեկութիւններ քաղելու կերպը գիտեն՝ լրտեսի ճարպիկութեամբ: Ընդհանրապէս այրերէն կը խուսափին: Այս իսկ պատճառով, կը գործեն միայն շաբթուան վեց օրերը, դուռը զարնելու համար այն տուներուն, որոնց այրերը կը բացակային այդ պահուն:

Ու կը ներկայանան զանազան անուններով, պատմութիւններով, որոնք որքա՜ն շինծու, նոյնքան ալ յուզիչ են. կը բաւէ որ հաւատացնեն: Ու կը հաւատացնեն: Եթէ գութ շարժելով կողոպտելու իրենց այս եռանդը ցոյց տային պարկեշտ աշխատանքի մը մէջ, ապահովաբար պիտի կըրնային ապրիլ ճանգիստ ու դիւրակեաց:

Բայց յանցանքը շատ ալ անոնցը չէ, եթէ տարիներէ ի վեր կը շարունակեն կողոպտել ընտանիքներ, որոնք օրուան հացը կը հանեն աչքի լոյսով:

Սխալ ըմբռնուած ազգային հպարտութիւն մը կը կապտէ յաճախ մեր տանտիկիններուն բերանները: Եւ եթէ չխաբուին իսկ այս արհեստաւոր խաբեբաներէն, թոյլ կուտան սակայն որ անոնք մեկնին ազատօրէն, ուրիշ գոհեր փնտռելու:

Խաբեբաները լաւ կը ճանչնան հայ կիներու խղճահարութիւնը, որ կերպով մը կը դառնայ բարոյական յենարանը իրենց սխրագործութիւններուն

Բախտին հարուածներուն տակ ինկածներ չեն սակայն ասոնք, որոնց օգնել՝ խղճի պարտք սեպուէր: Հասարակ վատասեռածները են, որոնց արհեստն է գութ եւ զգացում շահագործել ու հեգնել մարդկային միամտութիւնը:

Խաբեբան ամէն տեղ խաբեբայ է. լո՛կ հայկական ապրանք չէ ու կ'իյնայ բոլոր օրէնքներու դատապարտութեան տակ:

Երբ առիթը ներկայանայ ուրեմն, մի՛ խնայէք. յիշեցէք Թէ օրէնքը ասոնց համար է:

Մ. ԵՐԻՑԱՆ

Ց. Գ.— Այս խմբակէն քանի մը հոգի այս միջոցիս դարձեալ կը գործեն Շավիլի եւ Վիրոֆլէյի մէջ:

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ նոր դահլիճին կազմութիւնը յանձնուեցաւ գիւղացի ազգայնական կուսակցութեան վարիչ Եուլիոս Մանիուի: Լոնտոնի դեսպան Թիթուլէսքու քաղաքական կուսակցութեանց ներկայացուցիչներուն հետ խորհրդակցելէ յետոյ, հրաժարած էր դահլիճը կազմելէ:

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ երեսփոխան ժիւլ Նատի (փոմարէ) յանկարծամահ եղաւ: Ինած էր 1872ին Վալանսի մէջ: 1914էն ի վեր Վալանսի երեսփոխանն էր:

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ կառավարութիւնը Աղեքսանդրիայէն Գահիրէ փոխադրուեցաւ երէկ: Անգլիական մարզպանը՝ նոյնպէս:

ԳԱՀԻՐԷի մէջ ազգայնական ուսանողներ յարձակում գործեցին վաֆտի երկու քաղաքական հակառակորդներուն վրայ եւ ծանրապէս վիրաւորեցին զանոնք: Մէկը լրագրող է:

ԼԻՆՆի (Պոսթըն) կօշիկի գործարանին մէջ պայթում մը առաջ եկաւ: Մեռան 15 եւ վիրաւորուեցան 20 հոգի:

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՊԵՐԼԻՆԷՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔԸ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

Խորհրդարանային ընտրութիւնները մայիս ամսուն, յայտնի է, յարաբերական մեծամասնութիւն տուին գերման ընկերվարականներուն եւ, ընդհակառակն, չախչախիչ պարտութեան մատնեցին ազգայնականները։ Աւելի կամ պակաս չափով տուժեցին նաեւ միւս կուսակցութիւնները։

Հետեւանքն եղաւ այն, որ ընկերվարական Միլլէրի յանձնուեցաւ նոր դահլիճին կազմութիւնը, որ եւ գլուխ հանուեցաւ, թէեւ մեծ դժուարութեամբ։ Ազգայնականները բնականաբար դուրս մնացին։ Բացի երեք ուրիշ ընկերվարականներէ՝ դահլիճին մէջ մտան նաեւ կեդրոնի, ռամկավարներու եւ չերէզէմանականներու մարդիկ, բայց ոչ իբրեւ կուսակցութեանց ներկայացուցիչներ, այլ իբրեւ պարզ անհատներ։ Դահլիճին վերակազմութիւնը վերապահուեցաւ այս աշունին։ Այժմ արդէն այդ մասին խօսք կ'ընէ գերման մամուլը։ Կը սպասեն Ռայխսթագի բացումին, որ շուտով տեղի պիտի ունենայ։

Հաւանական է՝ որ դահլիճի կազմը էական փոփոխութիւններ չկրէ։ Հաւանական է նաեւ որ այս անգամ արդէն կուսակցութիւնները իբրեւ այզպիսիներ մասնակցին դահլիճին։ Ընդհանուրի ցանկութիւնն այն է, որ մեծ եւ տեւական կառավարութիւն մը կազմուի, որուն ընկերվարականներէն զատ, կեդրոնի եւ ռամկավար կուսակցութեանց մարդիկ։ Հարց է բարձրացուած՝ նորէն դահլիճի մէջ առնելու նաեւ Շերէզէմանի կուսակիցները, որոնք ասկէ երկու տարի առաջ դժուարութեան մը հետեւանքով հրաժարեցան կառավարութենէն։ Հաւանական է, որ այդ լրացումը տեղի ունենայ առաջիկային։

Երկու ծայրերը — համախնամվարները եւ աջակողմեանները — կատաղի պայքար կը մղեն Միլլէրի կառավարութեան դէմ։ Այդ մարզին մէջ անոնք կը համերաշխեն իրարու հետ։ Ազգայնականներու պետը փոխուեցաւ վերջին օրերս. Վէսթարփին փոխարինեց Հուկէնպէրկը, որ աւելի եւս ծայրայեղ աջակողմեան է, բացարձակ միապետական մը, թէպէտ տաղանդով եւ պատրաստութեամբ շատ վար է Վէսթարփէն, բայց ազդեցութիւնը մեծ է անով որ, իր անհատական սեփականութիւնը կը կազմեն Պերլինի եւ գաւառի շարք մը թերթեր եւ հանդէսներ (Lotal Anzeiger եւայլն)։

Ինչ կը վերաբերի ամէնէն անհաշտ աջակողմեաններուն, այսպէս անուանուած ցեղապետներուն (Vollkische), Լուտէնտորֆի եւ ընկերներու, անոնք արդէն երթալով կը նուազին։ Քանի մը օր առաջ անոնք եւս, հայհոյանավարներու օրինակին հետեւելով, ուզեցին «ժողովրդային քուէարկութիւն» մը կազմել տալ։ Սահմանադրութիւնը փոփոխելու նպատակաւ — միապետութիւնը վերականգնելու փորձ մը,— բայց կէս ճամբէն ետ կեցան, վախնալով որ պահանջուած 4 միլիոն քուէն չէ՝ 400 հազար աւ չպիտի կարենան հաւաքել։ Համախնամվարներու մասին սակայնը ըսենք, որ անոնք երթալով կը պառակտուին իրարու մէջ, կազմելով նորանոր կուսակցութիւններ՝ բազմազան անուններու տակ եւ շարունակ իրար բզքտելով։ Նուազագոյն 4-5 համախնամվար «կուսակցութիւն» գոյութիւն ունի ներկայիս Գերմանիոյ մէջ։ Իրենց պետը Թէլման, վերջերս խստատակուեցաւ դրամական խնդրի մը մէջ եւ արտաքսուեցաւ կուսակցութեան վարիչ մարմինէն։ Ու սակայն ան Մոսկուա շտապեց ու ըլլալով Ստալինի հովանաւորեալը, Գերմանիա վերադարձաւ եւ նորէն իր նախկին պաշտօնին անցաւ։

Ասկէ քիչ առաջ լմնցաւ այսպէս կոչուած «ընկերվարականներու օրէնքին» 50ամեակը, զոր այս երկրին սոցիալ-դեմոկրատիան մեծ ցոյցերով ու կազմակերպուած շարքերով դիմաւորեց։ 1878 հոկտեմբերին էր որ, Պիզմարք խորհրդարանին մէջ օրէնք մը քուէարկել տուաւ եւ նորակազմ ընկերվարական կուսակցութիւնը իբրեւ հակապետական հոչակելով՝ լուծել տուաւ զայն։ Այնուհետեւ սկսան հալածանքներ, բանտարկութիւններ եւ աքսորներ։ Ընկերվարութիւնը օրէնքէ դուրս էր, ամբողջ 12 տարի։ 1890ին էր միայն, որ վերցաւ «ընկերվարական օրէնքը»։

Եւ սակայն, այդ օրէնքը և ոչ ալ անկէ բխող վարչական միջոցները ի վիճակի եղան՝ թուլցնելու սկսած շարժման թափը, որ երթալով զօրացաւ, ընդհակառակն։ Ասկէ 50 տարի առաջ գերման սոցիալ-դեմոկրատիան 30 հազար հետեւողներ հաշիւ ունէր, իսկ այժմ՝ գրեթէ մէկ միլիոն, արհեստակցական կազմակերպութիւններու անդամներուն հետ մէկտեղ քանի մը միլիոն։ Ցիսաւն տարի առաջ ան երազել իսկ չէր կրնար, թէ կառավարութեան մէջ մէկ հատիկ ներկայացուցիչ պիտի ունենայ, իսկ այսօր դահլիճին մեծամասնութիւնը ընկերվարականներէ կը բաղկանայ, մէջն ըլլալով նաեւ վարչապետը։

ԿԸ ԳԱՂԹԵՆ ՈՒ ԿԸ ԳԱՂԹԵՆ...

ՄԷԿ ՇԱԲԱԹՕՒԱՆ ՄԷՋ 150 ՀՈԳԻ ԴԷՊԻ ՀԱՐԱՒ. ԱՄԵՐԻԿԱ

(Թղթակցութիւն «ցառաջ»ի)

ՀԱԼԷՊ, 25 հոկտեմբեր

Պէյրութ հասնելուս առաջին գործս կ'ըլլայ տարագիր հայութեան բնակավայրը՝ վրանաքաղաքը այգիներէ Ապրանքի սնտուկներով շինուած խարխուլ տուներ եւ կրպակներ։ Նոյնպէս եկեղեցին շինուած է նման ատաղձով բաւական խոշոր, յարակից դպրոցով մը։ Կ'ըսեն թէ այս տարի գործերը սակաւ են բաղդատմամբ նախորդ տարիներուն եւ այդ իսկ պատճառով կը գաղթեն ու կը գաղթեն հեռաւոր Պրազիլիա եւ Պուէնոս Այրէս, աւելի հանգստաւէտ կեցցաղ մը գտնելու յոյսով, միշտ ենթակայ անխիղճ «սմսար»ներուն չարաշահութեանց։ Նոյն ախտը վարակած է նաեւ Հալէպի Հայերը, որոնք գանգատելով իրենց ներկայ տնտեսական աննպաստ պայմաններէն, թողլով իրենց ընտանիքն ու գաւակները, կը գաղթեն դէպ ի նոր «Աւետեաց երկիրը», Հարաւային Ամերիկա։

Հայ ազգ. ո՛եւէ մարմին մը, իշխանութիւն մը, որ հետաքրքրուէր այս խեղճերով, կասեցնէր այս խելայեղ արշաւը, որ կը սպառնայ մեր տունը հիմէն քանդել է հայ ժողովուրդը վերածել բոշաներու բազմութեան մը։ Ցաւալին անգած շաբաթ էր որ մեկնեցան Հալէպէն 150 հոգի Մարաշցիներ դէպի Հարաւ. Ամերիկա. եւ տակաւին շատեր կան որ կը սպասեն մեկնելու առաջին առիթ, երբ ստանան համապատասխան թուղթերը։ Ճմռռնանք չիշել թէ շատերը ափերով դրամ ծախսելէն եւ իրենց մեկնակէտը հասնելէն յետոյ ետ կը դարձուին, աչքի հիւանդութեան պատճառով։

Ձկայ հասկցնող մը այս դժբախտ ժողովուրդին թէ՝ հեռաւոր վայրերու ճամբորդութեան յատկացուած գումարներով կարելի է կազմել ընկերութիւններ, եւ ագարակներ գնել, ցանել արմտիք, կամ բուծանել ընտանի կենդանիներ։ Մինչեւ հիմա Հար. Ամերիկայի համար ծախսուած գումարները կը հասնին միլիոնաւոր ֆրանքներու, որոնցմով կարելի էր հրաշքներ գործել եւ ժողովուրդը բարձրացնել տնտեսապէս։ Եւ սակայն դժբախտաբար այդ ուղղութեամբ քայլ մը առնուած չէ. եւ նոյնիսկ խորհող իսկ չկայ։

Հոս զարգացուցած են կրօնանան Մոլեռանդութիւնը. ստեղծելով գոյնզգոյն աղանդներ եւ յարանուանութիւններ, որոնք իրենք զիրենք կը դաւանին կաթոլիկ եւ բողոքական «ազգեր»։ Նորանոր կուսակցութիւններ՝ բազմազան անուններու տակ եւ շարունակ իրար բզքտելով։ Նուազագոյն 4-5 համախնամվար «կուսակցութիւն» գոյութիւն ունի ներկայիս Գերմանիոյ մէջ։ Իրենց պետը Թէլման, վերջերս խստատակուեցաւ դրամական խնդրի մը մէջ եւ արտաքսուեցաւ կուսակցութեան վարիչ մարմինէն։ Ու սակայն ան Մոսկուա շտապեց ու ըլլալով Ստալինի հովանաւորեալը, Գերմանիա վերադարձաւ եւ նորէն իր նախկին պաշտօնին անցաւ։

Ասկէ քիչ առաջ լմնցաւ այսպէս կոչուած «ընկերվարականներու օրէնքին» 50ամեակը, զոր այս երկրին սոցիալ-դեմոկրատիան մեծ ցոյցերով ու կազմակերպուած շարքերով դիմաւորեց։ 1878 հոկտեմբերին էր որ, Պիզմարք խորհրդարանին մէջ օրէնք մը քուէարկել տուաւ եւ նորակազմ ընկերվարական կուսակցութիւնը իբրեւ հակապետական հոչակելով՝ լուծել տուաւ զայն։ Այնուհետեւ սկսան հալածանքներ, բանտարկութիւններ եւ աքսորներ։ Ընկերվարութիւնը օրէնքէ դուրս էր, ամբողջ 12 տարի։ 1890ին էր միայն, որ վերցաւ «ընկերվարական օրէնքը»։

Եւ սակայն, այդ օրէնքը և ոչ ալ անկէ բխող վարչական միջոցները ի վիճակի եղան՝ թուլցնելու սկսած շարժման թափը, որ երթալով զօրացաւ, ընդհակառակն։ Ասկէ 50 տարի առաջ գերման սոցիալ-դեմոկրատիան 30 հազար հետեւողներ հաշիւ ունէր, իսկ այժմ՝ գրեթէ մէկ միլիոն, արհեստակցական կազմակերպութիւններու անդամներուն հետ մէկտեղ քանի մը միլիոն։ Ցիսաւն տարի առաջ ան երազել իսկ չէր կրնար, թէ կառավարութեան մէջ մէկ հատիկ ներկայացուցիչ պիտի ունենայ, իսկ այսօր դահլիճին մեծամասնութիւնը ընկերվարականներէ կը բաղկանայ, մէջն ըլլալով նաեւ վարչապետը։

Ներսէ։ Դպրոցը չունի մէկ հատիկ գիրք, քարտէս եւլն. տղոց դասաժամերէն դուրս տրուելու եւ իրենց պաշարը բազմացնելու համար։ Նոյնիսկ թերթ։ կը խնդրենք հայ թերթերու վարչութիւններէն որ չմոռնան այս խուլ անկիւնի մէջ ծուարած ուսման կարօտ մեր պճլտուն հոգիները։ Անոնք խելագին եւ ուշիմ են. սակայն զրկուած են դպրոցական ամենատարրական պիտոյքներէն։ Ո՛վ չպիտի ուզէր ուրախացնել այս փոքրիկները, որոնք մեր վաղուան յոյսն են։

ՍԱՆԱՏՐՈՒԿ

ԿՏՐՈՒԱԾ ՄԱԶԵՐՈՒ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Մէկ դար առաջ կնոջ մը մազերուն անվթար պահպանումը պատիւի չափ նուիրական էր եւ սուրբ։

Անգլիացի ուղեւորուհի մը, որ շրջանն ըրած է աշխարհի զանազան մասերուն, փնտռած է արդի մարդկութեան մոռացնել դարերու մարդկութեան ֆիզիքական եւ բարոյական հետքերը։ Ան այցելած է Վերին-Եպիրոս, Ալի փաշային ծննդավայրը, Թէփէլէնը, ու հոն սկսած է ուսումնասիրել կիները։

Այս ուղեւորուհիին համար անհրաժեշտ եղած է գտնել կանացի նախնական տիպարները՝ վերակենդանացնելու համար Սահնիսա Մոճոհիզաթին։

Սահնիսան, Ալի փաշային քոյրը, Յունական պատմութեան եւ աւանդավէպերուն մէջ աւելի ծանօթ է Հայնիձա անունով։

Ալիին քոյրը կամ Հայքոյին դուստրը կարծես պակասը կը լրացնէր իրենց ընտանիքին պատմական վայրագութեանց ու գազանութիւններուն։

Պալատը՝ որուն մէջ կը բնակէր Հայնիձան, կառուցուած էր իր եղբօր Ալիին կողմէ ու դեռ մինչեւ այսօր կայ ու կը մնայ Եպիրոսի մէջ, իբրեւ կենդանի վկայ անցեալի եղերական դէպքերուն ու դէմքերուն։

Եպիրոսի մէջ գայն կը կոչեն դղեակ կամ քաստրօն։ Անիկա դեռ կը ծառայէր իբրեւ բնակավայր Մալիք փաշայի ընտանիքին, որ վերջերս մեռաւ, եւ որ սերունդէն էր Ալի փաշային։

Մերերուն պատմութեան նայելով, որոնք տակաւին կ'ապրին, եւ որ իրենց ժանկութեան ժամանակ այս պալատին շինութեանց աշխատած են, ժամելի է ըսել թէ անոր հիմերուն եւ պատերուն ծեփն ու կիրը մարդկային արիւնով շաղուած են։ Որովհետեւ հոս Չարդուեցան գաղտնի կամ յայտնի կերպով, Ալիի վայրագ զինուորներուն կողմէ, անոր թշնամի նկատուած բազմաթիւ անձեր, նոյնիսկ Հայնիձայի ձեռքով, որ իր վրէժը կը լուծէր իր տարփածուներէն եւ եղբօրը թշնամիներէն։

Հոս էր որ Հաւքոյի կատաղի դուստրը Կարտիքիի մէջ իրեն եղած նախատինքին վրէժը լուծեց անասելի չարչարանքներու ենթարկելով Կարտիքիի գեղանի կիներն ու հարսները, եւ հոս էր դարձեալ որ տեղի ունեցաւ խրախճանքը Ալիի շուայտ եւ լկտի զինուորներուն։

Կարտիքիի դէպքը կարելի է ամփոփել հինգ բառերու մէջ, անոնց համար որ տեղեակ չեն անցեալ դարու յունական պատմութեան, եւ որ չեն կրնար կարդալ Պուքովիլը։

«Զօրս պատերու մէջ բանտարկուած ոչխարներու պէս» Կարտիքիի բոլոր բնակիչները չարդուեցան առանց բացառութեան Ալիին բարբարոս զինուորներուն կողմէ։

Հազարէ աւելի կեանքեր նախատինքի ենթարկուեցան Ալպանացի զինուորներու կողմէ ու ամէն տեսակ անլուր չարչարանքներ կրեցին մահուան դատապարտուելէ առաջ։

Այնպէս կ'երեւար թէ Ալին իր ժօրը եւ քրոջը հրամանը կը դործադրէր, որովհետեւ անոնք աւանօք Կարտիքիի քրիստոնեայ բնակիչներուն կողմէ առեւանգուեր ու չարչարուեր էին։ Կարտիքիի եւ Հորմովալի բնակիչները նախապէս բռնադատեր էին Ալիի մայրն ու քոյրը որպէսզի իրենց գլխապանները վերցնեն ու քրիստոնեայ կիներու նման ցոյց տան իրենց դէմքը, ու անոնց մազերը բռնի կարեր էին։

Իրապէս ասիկա ծանր թշնամանք մը նկատուեր էր անոնց համար։

Տակաւին այսօր իսկ, շատ մը գիւղերու, նոյն իսկ Աթէնքի արուարձաններուն մէջ, երբ մէկը դեռատի աղջկան մը մազերը կարէ իբրեւ թշնամանք, անիկա այնպիսի մեծ անարգանք մը ու նախատինք մը գործած կ'ըլլայ որ այդ նախատինքը կը տարածուի երիտասարդ աղջկան ընտանեկան բոլոր պարագաներուն վրայ։

Այն ամէնը որ ժարդկային երեւակայութիւնը կրնայ յղանալ եւ այն բոլորը դոր չիկրնար երեւակայել, Հայնիձան ըրաւ Կարտիքիի հազարաւոր գեղանի կիներուն եւ աղջիկներուն, որոնց հարիւրին ութսունը դեռ աշխարհ եկած չէին, երբ իրեն եւ իր մօր դէմ սոյն նշանաւոր նախատինքը եղած էր 1762ին։

* * *

Ամբողջ ժողովուրդ մը սուրէ անցընել, չթողո՛ւլ կենդանի էակ մը՝ այր կամ կին, մօր ստինքին փակչող երախայ մը կամ դերեզմանի սեմին մօտեցած ծերունի մը, Եպիրոսի բոլոր նակալ, Թէփէլէնցի Ալի փաշային սիրական ու վայրագ հաճոյքներէն մէկը եղած էր։ Սակայն Կարտիքիի ոչնչացման ու կործանման մասնակցեցաւ նաև Ալիին քոյրը, այնպիսի վայրագութեամբ եւ նենգութիւններով, զոր կարելի չէր երեւակայել։ Կնոջ մը ուղեղին մէջ չէր կրնար ծնիլ այսքան հրէշային ծրագիր։

Կարդանք յոյն ծանօթ դրողի մը՝ Պ. Արաւանտինոսի պատմութիւնը,

«Եանիայի երեւելիներէն Տիմիթրիոս Թէմէլիս, Ալի փաշային մահէն վերջ, գնաց կարգ մը կարասիներ անոր հոյակապ ու մեծածախս յարկաբաժիններուն պատկանող, որոնք աճուրդի հանուած էին ծախուելու համար։ Բազմաթիւ կահկարասիներու կարգին, ան գնեց նաեւ նուրբ անկողին մը մետաքսով ծածկուած։ Աւելի վերջը բանալով այդ անկողինը, ան զտաւ գայն կանացի մազերով լեցուն։ Անիկա իսկոյն հարցաքննեց իր բարեկամը, Մանթիոս Տիպրան, Ալիին նախկին սենեկապանը, ու սարսափով տեղեկացաւ որ Ալի փաշային բազմաթիւ անկողինները, բազմոցները և բարձերը, որոնց վրայ Ալի սովորութիւն ունէր հանգչելու, միեւնոյն պարունակութիւնն ունէին, այսինքն կարտիքիի չարդուած կիներու մազերով լեցուած էին։

Ահա թէ ինչպէս լուծուած էր Հայնիձային վրէժը, Անգլիացի ուղեւորուհիին կատարած մանրազնին քննութեանց համաձայն։

Լիմպորովալէն քիչ հեռուն կը գտնուի բիւզանդական փոքրիկ եկեղեցի մը։ Անիկա պարզապէս հրաշալի է։ Անշուք շիրիմներ կը շրջապատեն զայն և այդ շիրիմներուն վրայ բուսած խոտերն ու վայրի ծաղիկները կարծես թէ կուլան այն վայրագութեանց վրայ, որոնց ականատես եղաւ այս գեղեցիկ տաճարը 1812 թուականին։

Հոն, այն փոքրիկ տաճարին մէջ։ Սահնիսան հաւաքել տուաւ Կարտիքիի կիները ու երեք օրուան մէջ լռեցին ու մարեցան բոլոր ձայները Կարտիքիի այրերուն, կիներուն ու մանուկներուն։

Աւելի հեռուն, դեռ կը մնայ վալիարէի Խանը, ուր զոհերուն մարմինները ճենճերոտած և ոսկերոտիքը զիշակեր թռչուններուն կողմէ պատառուած ու լափուած են։

Կիկնեանները, Մարտալիենե-

րը եւ Զաւերը դեռ չէին ցուցած իրենց ատաղ պատուը, երբ պատուհասը հրաժարեց պալատի մասեկեղեցին հաւաքել ողբերը իր ահռելի վարագոյրին։

Ինչո՞ւ զանոնք եկեղեցին հաւաքած էին։— Քրիստոսի կրօնքը նախատելու հա՞մար։

Որովհետեւ կ'ուզէին ողբերը յանձնել Ալիին յաւերժ վաւաշոտ զինուորներուն ցանկութիւններուն տալու համար։ Եւ որովհետեւ նոքա նպատակ ունէին խուզելու, ինչպէս կը խնամատան գացող հայ կուսերը։

Այս անգութ կնոջ ամբարշտութիւնը հետեւանքով եղաւ։ Ալիին քոյրը կը հաւատայ թէ ներկայ կեանքը կ'պատիժ կեանքը, կամ կեանքը կ'օրօրէ ներկ կ'երգէր ու կը կտրէր հիւանքերը, զորս այս երկ ները սովոր էին կարելու։

Գեղեցիկ ու առատ ի՛նչ կոյտեր հաւաքուեցան աքանչելի եկեղեցիին մէջ դրշ, շագանակագոյն, սպիտակ մազեր, նոյնիսկ մազեր, թերևս այս վերջը կը կարէր ան աւելի վարպետ որովհետեւ իր մազերն էին եղեր էին երբ անոնք բուեր էին, կարտիքիի կողմէ։ Ո՛վ գիտէ, գուցէ ձա կը ճանչնար ու դրած էր այդ դեղին 1762էն ի վեր եւ կը վրէժխնդրութեան եւ իրուն եղած նախատինքժար կը փնտռէր դժբախտ

Թարգմ.

ՀԱՅ «ՄՇԱԿՈՅԹ ԹԱՒՐԻԶԻ ՄԷՋ

ԹԱՒՐԻԶ, 20 հոկտ. Ատրպատականի առաջնորդ եւ կիզրոնական, Աբամ Հայկազեան դպրոցներու ձեռնութեամբ հոկտեմ թարգմանչաց տօնին օր բիզի մէջ տօնուեցաւ Հ կոյմի Օրը։ Շաբաթ ժամը 9էն սկսեալ դպրոց շակերտներ, ուսուցիչներ վուրդէն մաս մը հա Մայր Եկեղեցին, ուր կա ցաւ պատարագ եւ ապ Հանգիստ Ս. Թարգմ Հայ գիրի ու գրականո եւ նոր, յայտնի եւ ան տակաւոր գործիչներու կին։

Ապա աշակերտութի ղովուրդը խռնուեցաւ Թատերասրահը։

Կեդրոնական դպրոց ձայն երգեցիկ խումբը գութեամբ լաւաւոր նո բի եւ ղեկավարութեամ ւոն Գրիգորեանի՝ երգից Հրաշ», որ լսուեցաւ յո կայծուհի Սաւագեան սանեց «Ո՛վ մեծաւոքն թուածը, որմէ յետոյ հա դպրոցի կողմէ բանախօսո ԱՀէմեանը։

«Հայ ազգային մ ծագումն ու պատմութի խաքրիստոնէական դար գան եւ կը հասնին մինչ օրերը։ Մեր մշակոյթը գեղեցիկ ու լուսաւոր սակայն անոր ծնունդն մը պատմութեան գրկին մէջ անյայտ կը

Բանախօսը ոսկեգարի նագիրներու երկերուն վ նուած՝ յոյց տուաւ, որ Հայաստանի մէջ հայ մ գերազանցօրէն զարգա հայ գուսաններն ու գո

"ՅԱՌԱՋ„Ի ՀԱՐՑԱՐԱՆԸ

«ԻՆՉ ՈՐ ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՅ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ»

ՊԱՏԱՍԽԱՆ — ԹԻ 28

1.— Թուրքիոյ մէջ կատարուած փոփոխութիւնները եւ յեղաշրջումները, Թուրք ժողովուրդի մտաւոր եւ ընկերային յառաջդիմութեանց պահանջը չեն ներկայացներ։

Ընդհ. պատերազմին Թուրքիոյ պարտութեան միջոցին եւ Թուրք ժողովուրդի ծայրայեղ յուսահատութեան օրերուն, յանկարծ Քէմալի մը ցցուիլը, հայկական եւ յունական ճակատներու վրայ ձեռք բերած աժան յաջողութիւնները ժղեցին զինքը սուլթանութիւնն ու խալիֆայութիւնը տապալելու փառասիրութեան։ Քաջալերուած իր յաջողութիւններէն, Մ. Քէմալ դիմեց աւելի յանդուգն յեղաշրջումներու, յենլով Թուրք ժողովուրդին սարկութեան եւ տգիտութեան, եւ ոչ թէ անոր մտքի լուսաւորութեան վրայ։ Անկէ ի վեր հրաժանագիրները կը յաջորդեն իրարու, ինչպէս ֆէսի, փաթթոցի, վանդակի, մէտրէսէի, շէրիի վերացում, լատինատառ այբուբէն եւայլն։

Թուրք ժողովուրդի հարիւրին 99ը չի մարսեր, չընդունիր այս բոլորը, այլ ստրկօրէն կը տանի, սպասելով իր նոր ազատարարին, մէկէն պոռթկալու համար։

2—4.— Այս փոփոխութիւնները ոչ միայն կը տկարացնեն Թուրքիան այլ կը փճացնեն, որովհետեւ հակառակ են բնութեան, բարեշրջութեան օրէնքներուն, ինչպէս անմարսելի կերակուր մը որ կը տկարացնէ մարդը փոխանակ ուժ ու կենդանութիւն տալու անոր։

Թուրքը ոչ միայն պիտի տկարանայ այլ եւ պիտի հիւանդանայ թէ մտքով եւ թէ ֆիզիքապէս, իբրեւ հետեւանք այդ անմարսելի ազատութեանց։

Փոփոխութիւնները պիտի տեւեն այնքան ատեն, որքան կը տեւէ քէմալական իշխանութիւնը։ Յետոյ Թուրքը պիտի հաւակերպի այն վարչաձեւին որ պիտի պարտադրուի իրեն, ըլլայ յառաջդիմական կամ յետադիմական, մոռնալով կամ շատ քիչ բան յիշելով հինէն։

Բոլոր ազգերը ունին իրենց ներշնչումի աղբիւրը իրենց անցեալէն, եւ հաւատքը յառաջդիմութեան՝ ապագայէ։ Արդ, ի՞նչ է Թուրքին անցեալի ներշնչումի աղբիւրը, եթէ ոչ սպանութիւն, կողոպուտ, ծուլութիւն, սուլթաններու, պէկերու եւ փաշաներու դեղն ու անգութ կեանքի պատմութիւնը, իսկ ապագայի հաւատքն ու յոյսը, դէպի ասիականացում, դէպի արեւելք, դէպի Թաթարիստան՝ չանալով ոտնակոխ ընել հայ եւ պարսիկ դարաւոր քաղաքակրթութիւնը։

5—7.— Այս հաւատքով առաջնորդուած, Եւրոպայի միայն կեղծիքն ու նենգութիւնը իրացուցած ժողովուրդէ մը ի՞նչ բարիք կրնայ յուսալ փոքրիկ եւ տկար Հայաստանը։

Պուքրէշ Գրիգոր Չալաճեան

Խումբը երգեց «Զէյթունցիներ», եւ ժողովուրդը հեռացաւ գոհ տպաւորութեամբ։

** Վերջերս Թաւրիզի մէջ մեռաւ հին վաճառական մահտեսի Աւետիս Մելիք-Ասլանեանը, որուն գաւակները՝ պ. պ. Սեփան եւ Արշակ, իրենց հանգուցեալ հօր յիշատակին նուիրեցին 225 Թումանի (տոլար) գումար մը հետեւեալ ազգային-կրթական նպատակներուն.— Առաջնորդարանին, հանգուցարանին, կեդրոնական դպրոցներուն 25ական Թուման (գումար 125), իսկ հանգուցեալ ծերունիի ծննդավայր Ղարադաղ գաւառի ազգային գիւղական դպրոցներուն՝ 100 Թուման (ընդհանուր գումար 225 Թուման)։ Թաղման ներկայ էր խուռն բազմութիւն։

— Հանգուցեալ Սիսակ Շահինեանի այրին՝ Տիկ. Նունէն, իր ամուսնոյն յիշատակը յարգելու համար Հայկազեան ազգային դպրոցի աղքատ սաներէն մէկը որդեգրեց, հոգալով անոր ուսման, սնունդի, հն գուստի եւ գրենական պիտոյքներու ամբողջ ծախքը։

ՄԱՍԻՍ

ԳՔԱ, ՏԷՐ...

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻ ԼՈՒՒՆ ԲՈՂՈՔԸ «ԱԶԱՏ ԵՒ ԱՆԿԱԽ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ»

ԿԱՒԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

Նոյեմբեր 7ին, բարեգործականի փարիզի կեդրոնական վարչութենէն ստացանք հետեւեալ զեկուցումը, հոկտ. 31 Թուակիր, գաղթականներու Հայաստան փոխադրութեան եւ տեղաւորման մասին։ կը հրատարակենք նոյնութեամբ։

1.— 1925ին Միութեան կողմէ յատկացուած 5000 անգլ. ոսկին օգտագործուած է Յունաստանէն 3199, Պոլսէն 700 եւ Միջագետքէն 37 գաղթականներու փոխադրութեան եւ տեղաւորման, ձեռամբ քաղ. Շահվէրդեանի։

2.— 1926 յուլիսին յանձնուած է նոյն նպատակին համար 11,910 անգլիական ոսկիի գումար մը եւս, զոր Միութեան Ամերիկայի անդամները եւ համակիրները հանգանակած էին, բայց Շիրակի աղէտը վրայ հասնելով, քաղ. Շահվէրդեան 1927ի վերջերը բաղդատմամբ սակաւաթիւ գաղթականներ փոխադրեց Հայաստան, Յունաստանէն եւ Պոլսէն՝ 1609 հոգի միայն։

Վերոյիշեալ կրկին գումարներուն օգտագործման հաշիւը դեռ չենք ստացած Երեւանէն, բայց ինքնին ցաւալի է որ, ըստ պատմանի եւ համաձայնութեան Սուրիա գտնուող 300 գաղթականները, մեծ մասամբ Քէօրփէցի, Հապուսցի եւ Կիւրինցի չափահաս եւ ինքնաբաւ որբեր, միաժամանակ չփոխադրուեցան, Հայաստան, հակառակ որ ամիսներառաջ ատոնց ցանկերը պատրաստուած հարցարանները լեցուած եւ անցագրի ձեւակերպութիւնները լրացած էին, ինչ որ յուսախաբութեան մատնած է այդ հայրենասիրաղձ գաղթականները, քանզի իրենց ինչքերը ծախած ըլլալով ակնկառոյց կը սպասէին շոգենաւ մտնելու համար եւ մինչեւ այսօր ալ այդ յոյսով կ'օրօրուին։

Ատոնց մեծ մասին ծախքերը կանխաւ հատուցած էին Ամերիկայի մէջ գործող Հայրենակցական Միութիւնները, որոնց բողոքին վրայ հարկադրուեցանք կիւրինի եւ Քէօրփէյի Ուսումն. Ընկերութենէն վերադարձնել իրենց հայրենակիցներուն համար տրամադրած գումարները։

3.— Վերոյիշեալ գաղթականներէն գէթ 52 Հապուսցիներու փոխադրութեան համար Երեւան կրկին դիմումներ կատարելու հարկին մէջ գտնուեցանք, եւ հաւաստիք տուինք այդ մասին Հապուս գիւղի Հայրենասիրաց Միութեան որ, ներգաղթին համար, 7111 տոլար յատկացուցած ըլլալով, ազդուապէս կը հետապնդէ իր հայրենանուէր ձեռնարկին իրագործումը։

Վերջերս թախանձագին դիմումներ կատարած են նաեւ Պէյրութի սպասող գաղթականներէն 18 հոգի, որոնց խնդրագիրները եւս փութացինք ենթարկել Հայաստանի կառավարութեան բարեհաճ նկատողութեան։ Այդ խեղճերը կազմ ու պատրաստ կը սպասեն մեկնումի հրաժանին, պարզելով իրենց նիւթական միջոցները և ներկայ անդոհալից վիճակը։

4.— Միջագետքի Նահր-էլ-Օմարի գաղթավայրը ապաստանած վասպուրականցի 1500 գաղթականներու մասին եւս, անցեալ Յուլիսին, Միութեանս կողմէ դիմում կատարուեցաւ Ժողկոմխորհի նախագահ քաղ. Սահակ Տէր Գաբրիէլեանի։ Այդ խեղճերը մնացորդներն են այն զանգուածային գաղթականութեան որ Իրաք խուժած էր վասպուրականէն եւ Ատրպատականէն։ Տարուան մեծ մասը անգործութեան դատապարտուած ըլլալով, թշուառութեան մէջ կ'ապրին եւ թափառական կեանք կը վարեն, չոր հացի մը հետամուտ։ Միջագետքի Հայ Տարագրելոց կոմիտէն, ճարահատ, վերջերս կը խորհէր հայութեան այդ դժբախտ բեկորները Մուսուլ փոխադրել, բայց մենք կը սիրենք յուսալ թէ քիչ ատենէն անոնց անկիւն մը կը յատկացուի Հայաստանի մէջ, իրենց մերձաւոր ազգականներուն մօտ։ Յայտնի է թէ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը յանձն առած է 1500 ոսկիով մասնակցիլ Նահր-էլ-Օմարի ներգաղթի ծախքերուն, իսկ վերոյիշեալ կոմիտէն այդ նպատակով պատրաստ ունի 30,000 րուպի։

5.— Միութեան Հիմնարկութիւններէն Նուպարեան Սանեցու վարչութեան դիմումին վրայ, խնդրած էինք նաեւ անցագրի արտօնութիւն տալ մասնագէտ եօթը շրջանաւարտ սաներու որ 1—2 տարիէ ի վեր պատեհութեան մը կը սպասեն Հայաստան երթալով, ըստ իրենց յանձնառութեան, հոն գործ դնելու հմտար իրենց մասնագիտութիւնը։ Իրենցմէ առաջ երեք մասնագէտներ արդէն Հայաստանի մէջ պատուաւոր դիրքի մը տիրացած են։ Փափաքելի է անշուշտ որ սոյն օժտուած երիտասարդներուն ընծայուի պէտք եղած դիւրութիւնը որպէսզի հայրենիքին օգտակար հանդիսանան, փոխանակ օտարութեան մէջ փնտռելու իրենց բախտը։

Միութեանս Երեւանի գործակալ քաղ. Հ. Թարակէօզեանի վերջին զեկուցման համաձայն, առ որ անկ է պիտի ձանուցուի արտօնութեան մասին։

6.— Վերջապէս Ժողկոմխորհի նախագահին դիմում ըրինք նաեւ վերջերս Միութեանս Պէյրութի Քլէկեան-Սիսուան Որբանոցի երկանոր սաներէն քանի հոգիի համար, ատոնք ըլլալով մեծ մասամբ չափահաս եւ ինքնաբաւ, եւ Հայաստանի մէջ ուղեղալով խօսեցեալներ եւ գրագէտներ։ Ըստ նախկին հաժաձայնութեան, իւրաքանչիւրին կը տրուի հարիւր տոլար, բացի ճանապարհածախսէ։

Նոր հաղորդագրութենէ մը դժբախտաբար կ'իմանանք թէ առաջմ յարմար դատուած է այդ հարցը առկախ բոնել։

Բաց աստի, Միութեան միջոցներով զանազան անհատներու եւ ընտանիքներու ներգաղթին օգնութիւն ընձեռնուած է, եւ այդ ուղղութեամբ ամէն քաջալերանք ընծայուած է զանազան առիթներով։

Այժմ կը սիրենք յուսալ թէ Հայաստանի կառավարութիւնը բարեացակամ ոգիով կը քննէ ներգաղթի վերոգրեալ հարցերը, եւ խնդրարկու որբերը եւ գաղթականները գրկաբաց կ'ընդունուին Մայր-Հայրենիքի ծոցին մէջ, որպէսզի ծառայելով երկրին վերաշինութեան, գտնեն միեւնոյն ատեն բարօրութիւնը զոր իրենց հայրենասիրաղձ սիրտերը կ'երազեն տարիներու տառապանքէն ուժասպառ։ Այնքան աւելի բաղձալի եւ յուսալի է ա՛ռաջ կարգադրութիւն մը, 2—3 տարիէ ի վեր սպասող գաղթականներուն ի նպաստ, որ Հայաստանի կառավարութիւնը Հ. Օ. Կ.ի միջոցաւ այս պահուս սկսած է արձանագրել Միրանսանց եւ գաղթագաւ տպայմըտութեան վրայ։

—Բայց ինչո՞ւ ըրկելու եմ ասիկա, ինչու գոհացնելու եմ, ըսաւ ինքնիրեն, պատին գարնելով տոպրակը։ Սակայն շուտով վեր առաւ մտածելով,—կրպակային համար։ Ժամը 4ին պ. Կարբոնիի կ'երթամ եւ ամէն բան կ'ըսեմ։ Այս խնդիրը վերջացնելու է այսօր իսկ, մարդ ըլլալու է։ Հիմա քնանամ։

Անկողնին վրայ նետուեցաւ եւ աչքերը փակեց։ Ժամը երկուքն էր, սաստիկ տաք ու լուռ կէսօր մը։ Ականջին կը հնչէր դեռ հովին սուլտմը, կը յիշէր ֆոնտի անցուցած գիշերուան գուրտը։ Կը կրէր տարօրինակ տպաւորութիւն մը։ Կը կարծէր որ ժայռուտ վիհի մը մէջ ինկած է։ Հեռաւոր յիշատակներ կ'արթնային հոգիին մէջ, Հռոմի մէջ տեղի ըոնուած գիշերը, լեռան վրայ հովին զայրագին փչելը, Ցատանայի Մարգարիտին ձեռքը խնդրելու գացած գիշերուան մէջ լսած մէկ երգը։

Բայց երեւակայութեան շրջանակին մէջ սեւ տեղ մը կը գըտնէր այրի կնոջ խոհանոցը սեւ ու պարապ վերարկուով, իբրեւ խորհրդանշան, ոլիի գէմքը վայրի կատուի նմանող մեծ աչքերով։ Ո՛րքան գաւ ու տխրութիւն կը պատճառէին այժմ այդ աչքերը։

Այսպէս մեց երկար ատեն առանց կարենալ քնանալու, աչքերը միշտ փակ, մթին թմրութեան մը մէջ։ Մտածեց մահուան վրայ, զարմանալով որ այդ մտածումը մինչեւ այդ ատեն միտքը չէր եկած։

—Մահուընէ աւելի ստոյգ բան չկայ, սակայն կը տանջուինք վաղանցուկ բաներու համար։ Ամէն բան պիտի անցնի, ամենքս պիտի մեռնինք, ինչու այսպէս տառապիլ... Եթէ ինքնասպա՞ն ըլլայի ժամը 4ին։ Ա՛յո՛։

(Շար.) Թարգմ.՝ ՀԵՒՈՒՄ

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ԿԻՐԱԿԻԻ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԸ

Վաղը, կիրակի տեղի պիտի ունենան փարիզի պատուոյ դասակարգի խումբերու վեցերորդ ախոյեանական մրցումները։ Գլխաւորը Club-Français եւ Զուիցերիական (U. S. Suisse) խումբերուն մրցումն է որ պիտի կատարուի Stade-Buffaloի մարզադաշտին մէջ։ Այս մրցման մեծ թիւով հանդիսատեսներ կը նախատեսուի։ Club - Français խումբը եթէ յաջողի յաղթել Suisseներուն, իր ախոյեան տիտղոսին պիտի կրնայ ամուր կառչիլ, քանի որ կէտերու բացարձակ առաւելութիւն պիտի ունենայ միւս խումբերուն դէմ։ Հայ մարզիկ Ս. կարապետեան, թէեւ վիրաւոր, պիտի մասնակցի՝ Ֆրանսացի վարիչներուն մասնաւոր խնդրանքով։

Միւս խումբերէն Red - Star պիտի մրցի C. A. Quatorzeի դէմ. R. C. Levalloisի խումբը՝ C. A. S. Généralի դէմ. իսկ C. A. Parisի հւ Stade Françaisի խումբերուն անդամներէն մէկ մասը զինուորականներ ըլլալով, երկու կողմի վարիչները համաձայնած են եւ մրցումը պիտի կատարուի այսօր, շաբաթ Stade Buffaloի մէջ։ Այս մրցումը եւս մեծ արժէք կը ներկայացնէ։

Գ. Գասապեան

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԳՈՂ. ՓՆԱՇՐՋԻԿԸ.— Ամերիկեան քաղաքացի մը՝ Նիւ-Եորքի բնակիչներէն, քնաշրջիկ էր։ Շատ զիշերներ կ'ելլեր անկողնէն կը հագուէր ու պտոյտ մը ընելէ յետոյ կը վերադառնար անկողին։ Անձեալ գիշեր սակայն, սովորական պտոյտն ընելու տեղ գնաց իր խանութը եւ իր զրաժարկը բանալով, 40 տոլար զրպանեց ու մեկնեցաւ դէպի անկողին, կիսատ քունը ամբողջացնելու։

Յաջորդ առտուն, նշմարեց որ զրամարկղը բացուած եւ զրամը գողցուած էր։ Անմիջապէս ոստիկանատուն դիմեց ու բողոքեց։ Բայց մինչդեռ իր պատմութիւնը կը պատմէր ոստիկանապետին, նշմարեց զարմանքով որ ան կը խնդար։ Ամերիկացին չդադրեցաւ դիտողութիւն ըրած ատեն, որ այս անգամ լրջօրէն յայտարարեց։

—Բայց դուն ես քու զրամդ գողցողը։ Ոստիկան մը այս պիշեր նշմարեր է քեզ։

Մարդը ստիպուած իր զրպանները խուզարկեց, գտաւ 40 տոլարը ու ետ առաւ բողոքը։

«Թուրքիան Թուրքերուն»

Տէյլի Թելեկրաֆի Թրքասէր Թղթակիցը, որ վերջերս Պոլիս այցելած էր, յօդուած մը գրած էր իր Թերթին մէջ, «*Ջինադաժարէն յետոյ Թուրքիա*» վերնագրով: Ամփոփելէ վերջ տասը տարուան դէպքերը, Թղթակիցը կը շեշտէ.—

«*Թուրքի Թշնամի ըլլան Թէ բարեկամ, պատմութեամբ զբաղողները պիտի ստիպուին արմատապէս փոխել իրենց կարծիքը, երբ աչքի առջեւ բերեն այն դէպքերը, որոնք վերջին տասը տարուան ընթացքին տեղի ունեցան Թուրքիոյ մէջ: Նոր Թուրքիան ամբողջովին քանդած է հին աւանդութիւնները: Հին, փտած կայսրութիւնը այժմ բոլորովին նոր և մեծ հանրապետութիւն մը եղած է*»:

Թղթակիցը յետոյ կ'ըսէ Թէ այլեւս փոքրամասնութեան խնդիր չէ ճնացած Թուրքիոյ մէջ, Թուրքերը տիրացած են իրենց տան, եւ Թէ Յոյները, Հայերը և Հրեաներն էին որ հին Թուրքիան «հիւանդ մարդ» դարձուցած էին:

Եզրակացնելով, կ'ըսէ Թէ Թրքական վերածնունդին երեք մեծ դէմքերն են կազի, Ըսմէթ և Ջեվզի փաշաները: Հանրապետութեան նախագահէն յետոյ, վարչապետն ու սպայակոյտին նախագահը կը կազմեն նոր վարչաձեւին ողնայարը: Այս երեք անձնաւորութիւնները վճռած են իրականացնել «Թուրքիան Թուրքերուն» նշանաբանը:

Ամերիկեան դրամագլուխը Թուրքիոյ մէջ

Գրած էինք Թէ ամերիկեան խմբակ մը դիմած է Թուրք կառավարութեան եւ երկաթուղիի ու նաւահանգիստի կարեւոր մենաշնորհներ ուզած: Այս մասին հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը տրուին.—

Նիւ Եորքի Ֆոքս եղբայրներու Միջազգային Ընկերակցութեան փոխ-նախագահ Ճօն Ճ. Թիլ հոկտ. 21ին Պոլիսէն փարիզ մեկնեցաւ, այն լաւատեսութեամբ Թէ երկաթուղիներ եւ նաւահանգիստներ շինելու համար Թուրք կառավարութեան հետ իր բանակցութիւնները յաջողութեամբ վերջացած են: Այս ծրագիրները 60,000,000 տոլարի գումար մը կը պահանջեն: Թիլ կ'ըսէ Թէ «Թուրք կառավարութիւնը պայմանագրութեան բոլոր կէտերուն վրայ ամբողջովին համաձայն է մեզի եւ պայմանագրին ստորագրումը կարելի է ակնկալել Նոյեմբերին: Ես իմ սեփական աչքերով տեսայ Անատոլուի չշահագործուած հսկայական հարստութիւնները: Ատենը եկած է Ամերիկայի համար, որ համագործակցի Նոր Թուրքիոյ, որ իր բախտը վերջնականապէս կապած է Արեւմուտքի հետ: Եթէ իրապէս դեղին վտանգ մը գոյութիւն ունի, արեւմտացած Թուրքիան է որ մեր քաղաքակրթութեան պատնէշը պիտի կազմէ»:

Օսմ. Հանր. Պարտքի հաշուեյարդարը

Կտրօններու խնդրին լուծումին վրայ Օսմանեան Հանրային Պարտքերու վարչութիւնն ալ հաշուեյարդարի պիտի ենթարկուի: Այս պարագան նկատի առնելով, Էնկիւրիի ներքին գործավարութիւնը յիշեալ վարչութեան հաղորդած է որ լիագօր մը ղրկեն Էնկիւրի, հաշուեյարդարի եւ Նուրը Օսմանիէի շէնքի յանձնումին մասին խորհրդակցելու համար: Հաւանական է որ շէնքը յանձնուի Պոլսոյ Քաղաքապետութեան, իբր կեդրոնական պաշտօնատուն ծառայելու համար:

Համաձուլար գոյցեր Զաղրէպի մէջ

Պելկրատէն կը հեռագրեն.— *Բոլշեւիկեան յեղափոխութեան 11րդ տարեդարձին առթիւ Զաղրէպի երիտասարդ համայնավարները Նոյ. 7ի գիշերը կազմակերպած էին ցոյց մը, որ շուտով Պելկրատի Սերպերուն և ներկայ վարչապետին դէմ բողոքի մը երեւոյթն առաւ:*

Ոստիկանութիւնը միջամտեց և ամբողջ գիշերը մեծ ջանքեր թափեց ցրուելու համար ցուցարարները, որոնք շարունակ կը վերակազմէին իրենց խումբերը:

Մօտ 150 համայնավարներ Զրիմոքի եւ Ֆրանքոփէն զօրանոցներուն առջեւ հաւաքուելով թշնամական բացագանչութիւններ ուղղեցին բանակին եւ սպաներուն դէմ, ու քարկոծեցին շէնքերը: Նոյնիսկ ատրճանակ պարպողներ եղան: Պահակազօրքը՝ քունէն արթնցած՝ սպայի մը առջնորդութեամբ դուրս ելաւ զօրանոցէն: Այս տեսնելով, ցուցարարները փախան ու ցրուեցան: Հեծանուորդ ոստիկաններ անոնց ետեւէն հասնելով շատերը ձերբակալեցին:

Նախարարական խորհուրդը գումարուելով, որոշեց պետութեան ապահովութեան օրէնքը գործադրել:

**** Սէրայէվոյի մէջ ալ երկրագործական կուսակցութեան երիտասարդական հատուածը ցոյցեր կատարեց կառավարութեան դէմ: Բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարուեցան:*

Հրաբուխը կը շարունակէ իր աւերները

Շուոմէն կը հեռագրեն.— *Ետնան խաղաղած տեսնելու ամէնոյն կորսուած է: Ժայթքումը կը շարունակէ աննախընթաց սաստկութեամբ եւ կրակի հեղեղը անդադրօրէն կը շարունակէ իր աւերիչ յառաջխաղացումը, որուն առջեւէն կը փախչին սարսափահար բնակիչները: Եռացող լաւան ո՛չ մէկ բանի կը խնայէ:*

Մասքալի փոքրիկ քաղաքը այժմ բոլորովին եւ առյաւէտ թաղուած է թանձր խաւին տակ այրող նիւթերու եւ մոխիրներու, որոնք պաղելով քարի կարծրութիւն կը ստանան: Լաւայի յորձանքը, որ նախապէս Մասքալիի մէջէն անցնող ձորակին մէջ սահմանափակուած էր, շուտով յորդեցաւ ամէն կողմերէ եւ տարածուեցաւ քաղաքին ու շրջակայ դաշտին վրայ:

Աւելի քան 10,000 բնակիչներ ստիպուեցան խուճապահար փախչիլ: Լաւան կը յառաջանար դանդաղ բայց անընդհատ, իր ճամբուն վրայ խորտակելով ամէն բան: Բոցի եւ մուխի քառսի մը վերածուած էր օդը: Խեղճերը ամէն ինչ կը լքէին հրաբուխի կատաղութեան: Քայլ առ քայլ յառաջացող հրաշունչ հեղեղին առջեւ, մարդիկ վերջին ակնարկ մը նետելով իրենց օջախներուն վրայ, կը փախչէին սարսափահար, առանց ո եւ է բան կարենալ ազատելու իրենց գոյքերէն, ա՛յնքան արագ հասած էր աղէտը:

Քաթանա-Մէսինա երկաթուղագծին երկաթները սկսան քաքել: Շոգենաւային մասնաւոր սպասարկութիւն մը հաստատուեցաւ Իտալիոյ եւ Սիկիլիոյ արեւելեան եզերքին միջեւ:

ՑԵՏԱՁԳՈՒԱԾ Է

Հ. Ց. Դ. փարիզի խումբերու եւ կոմիտէներու ներկայացուցչական ժողովը յետաձգուած է Նոյեմբեր 19ին:

"ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ,,Ը ՊՐԻՒՍԷԼԻ ՄԷՋ

Այսօր Շաբաթ գիշեր ժամը 9ին Հայ Ակումբի մէջ, 94 Rue de Louvain. *Կը խօսի՝ Ընկ. Շ. Մ Ի Մ Ա Ռ Ե Ա Ն, Երգ, պար, նուագախումբ: Մուտքը ազատ է:*

ՓՈՂ Տ'ՕՊՆԱ.—Նախաձեռնութեամբ Հ.Ց.Դ.փոն տ'Օպնայի շրջ. կոմիտէին, վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին: կը խօսի՝ Ընկ. *Մ. Դուլուժեան:*

ՔՈՒՆ ԼԱՊԱՏԻ.— Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Քանի եւ Կրասի խումբերու: Վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 1.30ին: Բանախօսութիւն եւ գեղարուեստական բաժին:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՀԱՒԱՔՈՅԹ

Վաղը կիրակի իրիկուն ժամը 8ին, Café Dumensil ներքին սրահին մէջ, (Bld Montparnasse 73, Métro Montparnasse).

Արեւմտեան Եւրոպայի Հ. Կ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղի հիմնադրութեան առթիւ:

Կը հրաւիրուին մասնաճիւղիս անդամուհիները, համակիրները եւ անոնց պարագաները:

Ա. Ե. Է. Կ. Խ. Փ. Մասնաճիւղի Առժամեայ վարչութիւն

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 84 Rue Chapes, պօն Թէաթրի մէջ

ԹԱԽԻԱՐԻ ՄԷՋԷՆ

Գ Ի Ն Ե Ր Ը Ս Ո Վ Ո Ր Ա Կ Ա Ն

ՄԱՆՕԹ.— Նոյն ներկայացումը՝ վալանսի մէջ Նոյեմբեր 17ին, իսկ վիէնի մէջ՝ Նոյեմբեր 18ին:

Հ. Ց. Դ.

փարիզի շրջ. կոմիտէն խառն ժողովի կը հրաւիրէ Պէվրէյի ենթակոմիտէին նախկին եւ ներկայ վարչութիւնները՝ այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, Rue Louis-Blanc թիւ 33bis անկիւնի սրճարանը: Կը հրաւիրէ նաեւ Ընկ. Յ. Մ ի ն ա ս ե ա ն:

ՓՈՆ տը ՇԷրիւիի կոմիտէի ընդհ. ժողովըվաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Օթէլ տը Ֆրանսի սրահին մէջ: Ներկայ կ'ըլլայ Լիոնի շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը: Ներկայանալ անդամատոմսերով:

Լիոնի Քեռի խումբի ժողովը՝ վաղը առաւօտ ժամը 9ին Ընկ. Ճանկէօզեանի ճաշարանը: Կարեւոր օրակարգ: Ներկայանալ անդամատոմսով:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Հաճնոյ Հայր. միութեան ընդհ. ժողովը՝ վաղկիրակի օր կէսօրէ յետոյ ժամը 2.30ին 40 Rue Belleville սրճարանի վերնայարկը:

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՍԷն Թ'Էթիէն, *Մ. Խ.— 140 ֆր.*·
ՍԷն Շամոն, *Մ. Թ.— 70:*
Մարսէյլ, *Պ. Զ.— 140:* Վճարած *Հ.Ք մինչեւ 1 Ապրիլ 1929:*
Քոլոնպ, *Օր. Մ. Ք.— 70:*
Լիոն, *Գործ.— 639.80:*
Վալանս. *Ե. Գ.— 72:*
Լի փուի, *Շ. Թ.— 47:*
Քլամաւ, *Ե.— 35:*
Էքս.լէ-Պէն, *Ե. Յ.— 35:*
Էքս-լէ-Պէն, *Յ. Կ.— 35:*
Պորտ-պու-Ալարիճ, *Ա. Գ.— 140:*

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԻԶՊԱՆՈՒՀԻ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Գարակէօզեան Շամ կը փնտռէ քանի մը ամսուան համար լուրջ երիտասարդուհի մը մանկապարտէզ վարելու համար: Դիմել՝ Դաւիթեան, La Ville-aux-Clercs, (Loir et Cher).

ՕԳՏՈՒԵԼՈՒ ԱՌԻԹ ՄԸ ԹԵԼԼԻՄԻ ՁԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐ

Միայն երկու շաբաթուան համար: Բիլոն՝ 10 ֆրանք:

Մեծաքանակի համար յատնաւոր զեղչ: Դիմել՝ KHATCHIKIAN, 65 Rue Ste. Anne, Paris (2e). *Թել.* Central 76-64:

Ծախու է կահաւորուած մաքուր երկյարկանի սրճարան-ճաշարան մը 6 կտորէ բաղկացեալ (2 սենեակ, սրահ եւայլն): Մանրամասնութիւններու համար դիմել՝ A. Koumrouyan, Restaurant Azadamart, Rue Grammont. Pont-de-Cheruy (Isère).

ԲՆԱԿԱՐԱՆ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Երեք սենեակնոց բնակարան մը կը փնտռուի Պիւթ շօմոնէն քատէ, կամ կառ տը լ'Էսթի եւ կառ տիւ Նօռի մօտակայ արուարձաններուն մէջ (ի հարկին 5—6 սենեակնոց փավիյեօն): Տեղեկացնել «Ցառաջ»ի:

Վաճառ է վաճառատուն մը դիւրամատչելի պայմաններով առանց բըփրիզի, ամէն գործի յարմար: Դիմել՝ Mr. Herferի, 341 Rue des Pyrénées, փարիզ:

ՄԱՆԱՆԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵ՛Ի

96 r. Rivoli, *Մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վիներ. հիւանդութեանց (փրանկախտ, չերմամիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լասոռաթերաւտ: Ազճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, Կիրակի 9—12:*

ՕՏԷՈՆ ՐԷՔԸՐՏ

«ՕՏԷՈՆ ՐԷԿՈՐՏ» (ODÉON RECORD) կը ծանուցանէ Է՛իրմատ կան *փլաքները* փարիզի եւ եւրոպայի աշխարհահռչակ բոլոր արուեստագէտներուն, ինչպէս՝ միսթէնկէթ, ժոզէֆ. Պէյքըր, Ռաքմէլըր, Տամիա, Արժանթինա եւն. Նինոն վանէն, Էվա Լիւար, Ռոժէ Պուրտէն, Տի Մացցէյ եւն.: Քոնսէր քոլոնի եւ փիանքօ պաքիքայի արժանթինեան նուագախումբերը:

Նոյնպէս միայն մեր մօտ կը ծախուին Օտէոնի արեւելեան *փլաքները*, ինչպէս՝ Հայերէն, Թուրքերէն, Յունարէն, Հրէերէն, Արաբերէն, Ալժերիական, Թունուզեան, Մարոքեան, Հնդկաչինական, Չինարէն եւայլն:

*«Օտէոն Րէքըրտ»*կը հրաւիրէ ձեզ այցելել իր վաճառատունը՝ 117 Passage du Caire, Paris, ու բացարձակապէս վստահ է Թէ մեծապէս պիտի ուրախանաք այս այցելութենէն:

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴՐԱՍԵՆԵԱԿ

E. STEFIKI

Վկայեալ իրաւագէտ, քաղաքականգիտութեանց վարժարանէն:

106 Ave. Kléber, Paris (16e)

Հեռ. Passy 72.56

ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ ամենակարճ միջոցի մէջ Ֆրանսա մտնելու (AFFIDAVIT), ինչպէս նաեւ ինքնութեան թուղթերու օրինական գործողութիւնները:

Կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 4—7.

ՏՕՔԹ. Ա. Ս Ա Լ Ա Ն

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՒՔԵՐՈՒ ԵՒ ՍՏԱՄՈՔԻՍԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ձեւադրութեամբ Ցօդացաւ, Ջղացաւ (Sciatique), Նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկրացաւ (Rachitisme) եւայլն:

16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 73-57

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 ԵՒ 2—7

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ՈՂԲԱՑԵԱԼ ԹԷՈԴԻԿԻ

"ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵԳՈՉՔ,,

1929Ի ՀԱՏՈՐԸ (ՎԵՐՋԻՆ ՏԱՐԻՆ)

550 էջ մանրատառ: Բազմաթիւ պատկերներ: Անտիպ կուռ, գեղեցիկ: Ամբողջ գիրքը գեղանկարուած: Դիմել՝ «ՄԱՍԻՍ» տպարան, 208bis, Rue Lafayette, PARIS

ԳԻՆ՝ 50 ՖՐԱՆՔ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ – POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՑԷր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-...

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը թեւ ամէն տեսակ ներքին եւ վիներական հիւանդութիւններու: Աչքի գէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Ականջի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12.

ՄՈՆՄԱՐԹՐԻ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ԼՈՒՐՋ ՀԱՅԿ. ՃԱՇԱՐԱՆ

ՃԱՇԱՐԱՆ ԼԵԻՈՆ

Ուր պիտի գտնէք համեղ եւ խնամքով պատրաստուած խորժահամ արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ անուշեղէններ շատ դիւրամատչելի եւ ինայողական գիներով:

Սրահը կը տրամադրուի խիստ դիւրամատչելի պայմանով հարսնիքներու եւ ամէն տեսակ խնճոյքներու համար:

36 Rue Polonceau Paris (18e). *Մէթրօ Պարպէս կամ Շաթ...*

ՑԷր եւ ցնօրէն ՂԵՒՈՆԴ ՉԱՔՄԱԿՉԵԱՆ

ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆ Ք. ԵՒԻԵԻՃԵԱՆ

1 Rue Vilin, PARIS (20e) *Մէթրօ* COURONNES

Կը ծանուցանէ իր յաճախորդներուն որ իր նոր բացած հեռատանոցին մէջ կը կարէ ամէն տեսակ հագուստներ. Ճոխ մթերք հանրածանօթ էօպէֆ կերպասներու: Նպաստաւոր գին, մաքուր կար եւ խնամուած աշխատանք:

ՏՕՔԹ. ՎԱՀՐԱՄ Յ. ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ

փոխադրուած է 34 Rue de Moscou, Մէթրօ՝ Rome, Թել. 3...

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2—5

Մասնաւոր ժամադրութիւն ուզողները պէտք է որ վերոգրեալ հասցէին:

"ARAX,, PHOTOGRAPHIE D'ART

9 Rue Papillon, PARIS (9e), Métro Cadet կամ Poiss...

Tél. Provence 49—34 *ՀԱՆՐԱԿԱՌԲԻ ԲԱԶՄԱԹԻՒ ...*

ԱՐԱՔՍ

Ջկայ աւելի Թանկագին նուէր քան գեղարուեստական ձայնագրուած ձայներ:

ԲԱՑ Է ԱՄԷՆ ՕՐ ԵԻ ԱՄԲՈՂՋ ՕՐԸ ԳԻՆԵՐԸ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉ...

ՍԷՆ ՄԻՇԷԼԻ ՀԱՅԿ. ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

1bis Rue Hautefeuille, PARIS (6e). ՍԷն-Միշէլի Մէթրոյին ...

MAISON TOSSOUNIAN

Մասնաճիւղն է Աղեքսանդրիոյ (Եգիպտոս) համանուն տան. Ունեան եւ եւրոպական լաւագոյն նպարեղէնները անմրցելի ժամանեան Եգիպտական եւ կեսարական ապուխտ, պուլկարական քաշկաւալքաչի ձերմակ պանիր, պուլսական չիրուղ, Յունաստանի Ֆիլիպէ ձէթ, Ամասիայի պաստէ, Դամասկոսի փէստիլ եւ ընկոյզ, Հալէպի դուբ եւ մանաւանդ անգրաբեւելեան Ֆիլաւցու անմահ Բրինձ. Մասնաւոր գարդն է այս տունին, եւ դեռ բազմաթիւ ուրիշ ղէնները, եւայլն, եւայլն, եւայլն:

Մատակարար մայրե՛ր, դուք որ քծախնդիր էք ձեր խոհանոցին ու կը դուրգուրաք ձեր ամուսիններուն քսակին վրայ, եկէ՛ք

ՄԻՋՈՆ ԹՕՄՈՒՆԵԱՆը ձեր փնտռածն է:

"ԱՐԱՐԱՏ" ՏՊԱՐԱՆ

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: E. SOUVIGNY

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

վարպետներ, գործ գլուխ աշխատող, ցեւական գործ: Դիմել՝ պէրեանի, 2 Rue Louis Marseille.

ՁԵՐ ՇԱՀԸ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ ՈՐ ՄԵԶԻ ՎՍՏԱՀԻՔ ՁԵՐ ՀԱՇՈՒԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆԸ . . . . . ԵՒ . . . ՏՈՒՐՔԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆ

Դ. ԹԱՔԻՐԵԱՆ

ՓՈՐՋԱՌՈՒ ՀԱՇՈՒԱՊԱՀ

19 RUE HENRI MONNIER PARIS (IXme)

Տոմարներու կազմակերպութիւն,
Հաշուեկշիռ եւ հաշուեքննութիւն,
Դիզուած հաշիւներու արձանագրութիւն.

ԱՄԻՍԸ 75 ՖՐԱՆՔ

Ամէն տեսակ տուրքերը ժամանակին յայտարարելնք, Թուղթերը կը քննենք տնտեսական դիմումները ժամանակին տակաւ կերպով կը կատարենք:

ՄԱՆՕԹ.— Բոլոր առեւտրականներուն կը յանձնարարենք մեր մասնաւոր սիստէմը, որ կը դիւրացնէ տուրքի բոլոր պահանջները: Եւ առաջ կացութիւնը կը յայտնէ ուզուած վայրկեանին: Ընդունելութեան ժամեր՝ 5—7:

ՀԱՐԱՉ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն — 208bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ 11 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1928

11 NOVEMBRE 1928

ՏԱՐԻ Թիւ 801 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԱՌԻ ԽՕՍՔ

ԱՐՑՆՈՂ_ՓՆՏՈՒՈՂ ՉԿԱՑ

...ին օր պարզեցինք Սուրիոյ գաղութին սպառնացող նոր ...գունդագունդ ներգաղթը դէպի Հարաւային Ամերիկա: ...կան թերթ մըն էր որ կը պատմէր թէ երեք հազար Հա... պատրաստուին գաղթել Ուրուկուէյ:

...ի օր յետոյ, Հալէպէն թղթակից մը կը հաստատէր նոյն ...ը.

...ականին անցած շաբթու 150 մարաշցիներ մեկնեցան ...րաւ. Ամերիկա, եւ դեռ շատեր կան որ կը սպասեն մեկ... առաջին առթիւ, երբ ստանան համապատասխան թուղթերը»:

...կիցը այս տողերը գրած ատեն լուր չունէր երեք հա... քաղաքական դիմումէն: Ան միայն Հալէպի մասին կը ...եւ անշուշտ նոր պիտի գրէ Լիբանանի մասին, ուր ար... գլուխն առած կ'երթայ:

...ի օր, «Ո՞ւր կ'երթաք, աղբրտիք» հարցուցած ատեն, ...ունք թէ յանցանքը միայն գացողներուն վրայ չի՛նար, ...ազգային մարմիններուն, քաղաքական կազմակերպու... ...ց եւ Հայրենակցական Միութեանց վրայ:

...ղարեւ, այստեղ է չարիքին գլխաւոր մէկ աղբիւրը: Հա... ...ղթակիցն ալ կը հաստատէ այս պարագան.

...ցկայ ճասկցնող մը այս դժբախտ ժողովուրդին թէ՝ հեռաւոր ...ու ճամբորդութեան յատկացուած գումարներով կարելի է ...ընկերութիւններ եւ ագարակներ գնել, ցանել արմտիք, կամ ...նել ընտանի կենդանիներ: Մինչեւ հիմա Հարաւ-Ամերիկայի ...ախսուած գումարները կը հասնին միլիոնաւոր ֆրանք-...:

...ան բազմաթիւ ժխտական տեղեկութիւններ կան, որոնց ...իսկ եթէ ճիշտ ըլլայ, կը նշանակէ թէ իրապէս անկեր... վրդովիչ վիճակ մը կը տիրէ արտասահմանի ամէնէն ...համախումբ գաղութին մէջ:

...ցները երես՝ վրայ: Մարդորսութիւն: Իրաւասութեան ...: Հայրենակցական մրցակցութիւններ: Կոկորդ-կոկորդի ...գաղթականներու մէջ: Եւ խոր անտարբերութիւն՝ գաղ... ...ներու տեղաւորման ձեռնարկին առթիւ:

...յսպիսի կացութեան մը մէջ, շատ ալ չզարմանանք որ ...ող-չհասկցող շունչը Հարաւ. Ամերիկա կ'առնէ:

...թէ Լիբանանի եւ Սուրիոյ մէջ ուրիշ ո՛ր եւ է գործ չու... ...ին մեր ազգային կոչուած մարմինները, միայն տարա... ...գումութիւնները տեղին վրայ պահելու, գիւղին եւ արօ... ...ելու աշխատանքը իրենց մեծագոյն պարտականու... ...պիտի ըլլար: Աշխատանք մը, որ իսկապէս «ազգասի... ...» է,— գործածելով հին բառը:

...ող չբան թէ տնտեսական պատճառներով կը հեռանան ...ագումութիւնները: Տարբեր պայմաններու մէջ, եւ դժոխա... ...արգ ու սարքի մը մէջ, քարէն հաց կը հանէր այս ժո... ...ուրդը: Նո՞ր անճրկեցաւ: Վեց - եօթը տարի_յետո՞յ հաս... ...թէ կարելի չէ ապրուստ ճարել Սուրիոյ եւ Լիբանանի մէջ:

...այց ընդունելով իսկ թէ նոր արտագաղթին ամբողջ պատ... ...տնտեսական է,— նորէն պատասխանատուութենէ չեն կըր... ...խուսափիլ ազգային կազմակերպութիւնները, Փարիզէն ...Պէյրութ եւ Հալէպ:

...ախ որ հարցնող-փնտռող չկայ: Անհամար գումարներ կը ...ին եւ կը ծախսուին, բայց ո՛ր եւ է հիմնական ծրագիր ...աղրուած չէ Սուրիոյ եւ Լիբանանի մասին: Անպատճառ ...է աղէտ մը ծագի, որպէսզի մարդիկ հասկնան թէ ի՛նչ ...ի՛նչ կը կորսնցնենք, ի՛նչ պէտք է ընենք: Չրդեհը, ...երկրաշարժը տեսանելի, շօշափելի փորձանքներ են, եւ ...պէս կը յուզուինք, աշխարհի ո՛ր ծայրն ալ գտնուինք: ...ը կ'բսենք արտագաղթ, — կարծես թէ օդափոխութիւն ...որ կը կատարուի:

...նշուշտ այս տպաւորութեան տակ են ոչ միայն հեռա... ...այլեւ անոնք որ տեղին վրայ կը գտնուին: Երեք ...ի գաղթը օտար թերթ մը գրած է ափսոսանքով, եւ հա... ...թերթ մըն ալ թարգմանած: Ո՛չ մէկ նշան՝ թէ արաաստ... ...մը տեղի կ'ունենայ իրենց աչքին առջեւ: Թղթատեցէք ...հայ ո՛ր եւ է թերթ, եւ պիտի տեսնէք որ մարդիկ ...ային մէջ կ'ապրին:

...այս վիճակին չափ զարմանալի է ուրիշ երեւոյթ մը,— ...մը թերթերու վարդագոյն երազը՝ քանի մը հարիւր հա... ...որ գաղթականներ տեղաւորելու Սուրիոյ մէջ, երբ երկրին ...ը եղածին անգամ չեն հանդուրժեր, կամ մենք եղածն ...ին վրայ պահելու շնորհը չունինք...

...հարցնող-փնտռող չկայ, թէ ի՛նչպէս կ'ապրին Սու... ...Լիբանանի մէջ, կամ ինչո՛ւ կը գաղթեն:

Շ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԷՆ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՄԵՐԻԿԱ

...աւ էինք թէ Հայաստանէն մաս մը ընտանիքներ պատրաս... ...են Հարաւային Ամ. րիկա մեկնելու: Այդ ընտանիքներէն եր... արդէն Պոլիս ճասած են, եւ շուտով Ամերիկա կ'երթան: ...ները ընդամէնը 14 ճոգի են:

...նուած տեղեկութեանց ճամաձայն, մեկնումի պատճառը ...կան է: Առեւտրական նները, նոյն իսկ մանր, միջոց չունին ...ու, տիրող սեղմուկներու պատճառաւ: Բաց՝ տուգանքնե... ...ք յաճախադէպ են, աճագին տուրք կը գանձուի: Պատա... ...որ խանութին մէջ ճագիւ 2000 ոսկիի ապրանք ունեցողէ մը ...ոսկի տուրք պահանջուի:

ՄԱՄՈՒԼ

ԱՆԻՐԱՒՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

Յուսաբերի խմբագրականէն (27 Հոկտ.).

—« Համայնավար կուսակցութեան Բագուի Կոմիտէի քարտուղար Լ. Միրզոյեան Կոմիտէի Օգոստ. 30ի նիստին մէջ հետեւեալ նշանակալից յայտարարութիւնը բրած է.

«Մենք պէտք է անկեղծօրէն յայտարարենք, որ այս րոպէիս էլ մեր կուսակցութեան որոշ անդամներ արտայայտուած են նացիոնալիստական տենդենցներ (ազգայնական ձգտումներ): Դուք կը հարցնէք, որտե՞ղ է նկատուում այդ երեւոյթը: Այդ հարցում առաւել եւս պէտք է անկեղծ լինել: Եթէ սմենովախականները (դրօշափոխներ) յաճախ գրում են Ախալցխայի, կարսի, Ղարաբաղի մասին, մենք, ի հարկէ, հանդէս ենք գալիս նրանց դէմ եւ ասում ենք, թէ այդ դաշնակների գաղափարախօսութիւնն է: Սակայն, նման մտայնութիւն երբեմն արտայայտում են եւ մեր ընկերներից ոմանք: Այսպիսի մտածողութիւնը պէտք է հաւարել վտանգաւոր եւ անողոք կերպով հարուածել, մերկացնել եւ արմատախիլ անել»:

Անդրկովկասի երեք հանրապետութեանց միջեւ անդրկովկասեան հողերը, ըստ 1926ի տուեալներու, բաժնուած են հետեւեալ ձեւով,— Հայաստանին բաժին ինկած է ընդամէնը 27.000 քառ. քիլ. տարածութիւն, վրաստանին՝ 59.000, իսկ Ազրպէյճանին՝ 81.000:

Այս երեք թիւերը բաւական են, երիցս ոտքի հանելու համար բովանդակ հայ ժողովուրդը Անդրկովկասի իշխանութեանց դէմ: Ո՛չ մէկ «ինտերնացիոնալիզմ» կարող է հաշտուիլ այս վատազոյն դաւին հետ:

Եւ այդ պատճառով «ազգային բովանդակ բորբոսը», ինչպէս քարտուղարը կ'ըսէ,— սպեցիֆիկները, սմենովկեսականներն ու տրոցկիստները—լեզու առած կը խօսին ու կը գրեն այդ աներազութեան դէմ:

Ինչպէս կը տեսնէք, Հայաստանի սահմաններու վերաքննութեան հարցը արդէն դադրած է «դաշնակցական գաղափարախօսութեան» մեղաշնորհը ըլլալէ: Այս հարցին մէջ բովանդակ հայ ժողովուրդը իր՝ բոլոր թեւերով ու հոսանքներով ծառացած է համայնավար իշխանութեան դէմ, որ Հայաստանի մէջ իրեն հետ ոչ ոք ունի, իսկ արտասահմանի մէջ ունի միայն ռամկավար-ազատական կոչուած խառնիճաղանճ դանդուածը:

Հայաստանի մէջ քարերն իսկ լեզու առած՝ բողոքեցին մեր հայրենիքի նկատմամբ գործադրուած անարդարութեան դէմ, իսկ ռամկավարները — երբեք»:

ՇԱՀՎԷՐԴԵԱՆ ՓԱՐԻԶ ԿՈՒԳԱՅ

Պ. Դանուշ Շահվէրդեան ժօտ ատենէն Թիֆլիզէն փարիզ կը մեկնի, Անդրկովկասի ներկայացուցչութեան մէջ գործելու ճամար: Թէեւ Պոլսոյ մէջ պաշտօն առաջարկուած է իրեն, բայց պ. Շահվէրդեան չէ ուզած, նախընտրելով փարիզը: *(Ազդարար)*

ԿՈՎԿԱՍԻՆ կը հաղորդեն թէ բուբլիին արժէքը գրեթէ կէս առ կէս իջած է: Առաջ, մէկ թրքական թղթադրամ ոսկիին մէկ բուբլի կ'արժէր. հիմա՝ արդէն 1,8 կ'արժէ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՓՈՒԱՆՔԱՐԷ ԴԱՐՁԵԼ ՎԱՐՉԱՊԵՏ

Ինչպէս կը նախատեսուէր, Հանրապետութեան նախագահը երեք օր խորհրդակցելէ վերջ զանազան հոսանքներու ներկայացուցիչներուն հետ, ուրբաթ կէսօրէն վերջ էլիզէի պալատը հրաւիրեց հրաժարեալ վարչապետ Փուանքարէն եւ խնդրեց անկէ կազմել նոր դահլիճը:

Երկու պետական մարդոց տեսակցութիւնը տեւեց աւելի քան երկու ժամ: Փուանքարէ ընդունեց առաջարկը եւ իր պաշտօնատունը վերադառնալով, սկսաւ խորհրդակցութեանց: Իր մօտ հաւաքուեցան հրաժարեալ դահլիճին անդամները, բացի չորս արմատական - ընկերվարականներէ եւ յայտնեցին թէ ամէն ազատութիւն կուտան իրեն՝ ընտրելու համար իր նոր պաշտօնակիցները:

Նոյն պահուն վարչապետին հետ խորհրդակցելու եկան նաեւ մարաջախտ Ֆոշ, Ալպէր Սարօ եւ Լուի Մարլէն: Այս վերջինը, թոշակներու նախարար, չպիտի մտնէ նոր դահլիճին մէջ, իր կուսակցութեան որոշումով, որով առնուազն հինգ նոր նախարարներ պիտի ունենայ Փուանքարէ այս անգամ:

Երէկ առաւօտ ևս Փուանքարէ շարունակից իրխորհրդակցութիւնները: Կը յուսացուի թէ նոր դահլիճին մէջ պիտի մտնեն Մաժինօ եւ Ֆրանսուա Մարսալ: Փուանքարէ իր մօտ կանչեց երէկ հրաժարեալ արմատական նախարարներէն Քէօյլը, որուն կարծիքը շօշափեց արմատականներու մասնակցութեան մասին: Կը հաւաստուի թէ արմատականներէն անոնք, որ Անժէյի համաժողովին մէջ չանացին պահել «Ազգային Միութիւն»ը, պիտի հրաւիրուին մասնակցիլ նոր դահլիճին: Այս առթիւ կը յիշուին անուննները՝ Ժիւլիէն Տիւրանի, Ռընէ Պէնարի, Նախկին դեսպան Հոմի, ինչպէս նաեւ Հանրի տը Ժուվնէլի, Սուրիոյ նախկին մարզպան:

Մինչեւ թերթիս մամուլ դրուիլը, Փուանքարէ կազմած չէր տակաւին դահլիճը:

Սուրիոյ մարզպանը Էնկիւրի կ'երթայ

Թուրքիոյ եւ Սուրիոյ սահմանային վէճը կարգադրելու համար շուտով Պոլիս, անկէ ալ Էնկիւրի պիտի երթայ Սուրիոյ Ֆրանսական մարզպան Հանրի Փոնսօ, ընկերակցութեամբ դեսպան կոմս տը Շանպրէօնի:

Բացի սահմանային վէճէն, բանակցութեան առարկայ պիտի դառնայ նաեւ Սուրիոյ մէջ գտնուող թրքական կալուածներու հարցը: Ֆրանսայի բանագնացները հրահանգ ստացած են ամէն բարեացակամութիւն ցոյց տալու, օր առաջ կարգադրելու համար տիրող անորոշութիւնը:

Ռումանական տագնապը լուծուած

Ինչպէս գրեցինք երէկ, Ռումանիոյ դահլիճին կազմութիւնը ստանձնեց գիւղացի ազգայնական կուսակցութեան նախագահ Եուլիոս Մանիու: Թիթուլէսքու փափաքած էր միացեալ կառավարութիւն մը կազմել, սակայն չէր կրցած համաձայնեցնել ազատական կուսակցութեան վարիչ Պրըթիանուն եւ Մանիուն: Այս վերջինը իբրեւ պայման՝ կ'առաջարկէր լուծել խորհրդարանը, ինչ որ չընդունեց Պրըթիանու:

Մանիու յաջողեցաւ կազմել նոր դահլիճը, որ կը բաղկանայ միայն գիւղացի-ազգայնական կուսակցութեան անդամներէն: Բացի վարչապետութենէ, Մանիու կը ստանձնէ նաեւ ներքին նախարարի պաշտօնը: Արտաքին նախարար նշանակուեցաւ վայտա Վոյվոտ, եմտական նախարար՝ Փոփովիչ, դատական՝ Մաճարու, կրթական՝ Եունէսու, հանրօգուտ շինութեանց՝ Ռատուժանու:

Նոր դահլիճը երէկ կէսօրէ վերջ երդում ըրաւ Ինամակալ ժողովին առջեւ:

Միխատոյի թագադրութիւնը

Ճափոնի 125րդ կայսեր գահակալութեան առթիւ, շաբաթէ մը ի վեր մեծ հանդիսութիւններ տեղի կ'ունենան երկրին ամէն կողմերը: Կայսերական ներկայ հարստութիւնը առանց ընդմիջումի կը տիրապետէ 2500 տարիէ ի վեր: Եւ Ճափոնցիները անոր կը վերագրեն աստուածային ծագում:

Ըստ աւանդութեան, Արեւուն չաստուածուհին է որ կայսրութեան հիմնադրին՝ Եիմմու Թէննոյի յանձնեց (660 Ք. Ա.) Նուիրական հայելին, թագը եւ սուրը, որոնք կը խորհրդանշեն իմաստութիւնը, գթութիւնը եւ զերագոյն իշխանութիւնը:

Միքատոն՝ միայն աստուածութեան ներկայացուցիչը չի նկատուիր երկրի վրայ, ան նաեւ կ'անձնաւորէ իր ժողովուրդին բարօրութիւնը:

Անիկա այնքան յարգուած է, որ միայն մէկ քանի ազնուականներ եւ կառավարական հաստատութիւններ կրնան անոր լուսանկարը ունենալ:

Թագադրութեան հանդէսը տեղի ունեցաւ երէկ Քիոթոյի մէջ, ուր փոխադրուեցան այս առթիւ, հայելին, թագը եւ սուրը, մանաւանդ թափօրով:

Ժողովուրդէն ո՛չ ոք կրցաւ տեսնել օծման արարողութիւ-

(Ուրիշ շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ՏԱՐՈՒԷ ՏԱՐԻ . . .

Այլեւս անուղղայ սկեպտիկներ դարձած են անոնք որ երկար տարիներէ ի վեր անձկօրէն կը սպասեն բոլշեւիկեան տիրապետութեան անկման: Բազմաթիւ ենթադրութիւններ եւ մինչեւ իսկ գուշակութիւններ եղան այն պատճառներու մասին, որոնք յառաջ պիտի բերէին խորհրդային վարչածեւի վախճանը:

Ոմանք արտաքին պարագաներու մէջ կը տեսնէին այդ պատճառները: Համայնավար հանրապետութեան մը գոյութիւնը կը վտանգէ եղեր բուրժուական պետութիւնները. բնական է ուրեմն որ անոնք միանային՝ վերցնելու համար մէջտեղէն այդ վտանգը: Այսպէս ծնաւ օտար միջամտութեան յոյսը:

Ուրիշները կը կապէին իրենց ակնկալութիւնները Ռուսիոյ ներքին ծանր պայմաններուն հետ: Նախկին ռէժիմէն մնացած հարստութեանց սպառում, նիւթական միջոցներու պակասութիւն, յարատեւ սով, ընդհանուր դժգոհութիւն խորհրդային իշխանութենէն, գիւղացիական ըմբոստութիւններ, երկպառակութիւններ համայնավար կուսակցութեան ներսը, եւայլն:

Ու երբ այս «առարկայական ազդակները» եւս անզօր եղան բերելու սպասուած փրկութիւնը, երեւան եկաւ ռուս մարդու այնքա՜ն յատկանշական գիծը: Այլեւս առանց դատելու, ան իր յոյսը դրաւ ճակատագրին վրայ. գերբնական կարելիութիւններ եւ պատահականութիւններ, անկախ իր կամքէն ու գործէն...

Ցաճախ կը լսէք ռուս տարագիրներէն·

— «Այս տարուան Հոկտեմբերէն (եւ անպատճառ «Հոկտեմբերէն») յետոյ *տուն* կը վերադառնանք»:

Իսկ Հոկտեմբերը անցնելէ վերջը՝

— «Յառաջիկայ գարնան *տուն*» եւայլն:

Ինչո՞ւ «Հոկտեմբերէն յետոյ» կամ ինչո՞ւ «յառաջիկայ գարնան» — ինքն ալ չի գիտեր: կարծիք մըն է միայն, իսկ ճիմը՝ արտայայտողին ջերմ փափաքը...

Շատ մը տարագիրներու մեծ յոյսեր ներշնչած էր խորհրդային իշխանութեան գոյութեան տասնամեակը.

— «Ա՛լ կը բաւէ. տասը տարին պէտք եղածէն աւելի է բոլշեւիկներու ճամար: Ցիշեցէ՛ք խօսքս. տասնամեակի տօնակատարութիւնը իրենց «կարապի երգն» է. ու տասներորդ Հոկտեմբերէն յետոյ մենք *տուն* կը վերադառնանք»:

Այսօր լրացաւ արդէն տասնմեկերորդ Հոկտեմբերը: Եւ ռուս տարագիրը, Ռընօի գործարանին մէջ մուրճ գարնելով կամ փարիզի փողոցներուն մէջ ինքնաշարժի դեկը դարձնելով, կը յուսայ թէ «յառաջիկայ գարնան» հոն բան մը պիտի պատահի, եւ ինքը «անպատճառ *տուն* պիտի վերադառնայ»...

Ռ. ԼԵՒՈՆԵԱՆ

ՊՕՂԱՋԼԵԱՆԷն (Կեսարիոյ շրջան) 14 գաղթականներ հասած են Պոլիս ու պատսպարուած Սամաթիոյ կայանը:

ՆԵՂՈՍի վրայ, Ապուպազալի մօտ, շրջեցաւ նաւակ մը, որ ծաղկավաճառ կիներ կը փոխադրէր: 28 հոգի խեղդուեցան, ինը հոգի միայն ազատուեցան:

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԷՆ

ՊԱՐՍԻԿՆԵ՞ՐՆ ԱԼ ԿԸ ՓՈԽԵՆ ԱՅԲՈՒԲԵՆԸ

Ոչ ոք կրնայ առանց գնցումի մտաբերել արաբական տառեր սորվելու գժուարութիւնները եւ առանց ափսոսանքի յիշել կորսուած ժամանակը այդ տառերով պարսկերէն գրել կարդալ վարժուելու համար։ Զափազանցութիւն չէ, եթէ ըսեմ՝ աւելի քիչ չարչարանքով ու նոյն ժամանակը սպառելով երկու-երեք եւրոպական լեզուներ կարելի էր սորվիլ։ Ինչպիսի հոգեկանտանջա՞նք ըսեմ, թէ ամօթ, երբ երկար տարիներ տքնելէ յետոյ անգամ, բարեկամիդ ուղղած նամակ մը չես կրնար քիչ շատ գեղեցիկ արաբական տառերով շարել, մանաւանդ այս տեղ ուր առանձին կարեւորութիւն կը տրուէր ձեռագրի գեղեցկութեան։

Արաբական տառերու պարսկերէն լեզուի համար անյարմար ըլլալը շատոնց զգացած են պարսկաստանի մէջ եւ ինչպէս վերջերս կը վկայեն թերթերը, առաջին անգամ պարսիկ այբուբենը փոփոխելու անհրաժեշտ պահանջը տասնեակ տարիներ առաջ հրապարակ է հանած Հայազգի հռչակաւոր պետական գործիչ Միրզա Մելքոն խանը։ Անկէ ետեւ յաճախ այդ կենսական խնդիրը ծեծուած է պետական, համայնական շրջանակներու եւ մամուլի մէջ։ Մինչեւ իսկ Բաղիլ, գաթեաձ հայազգի, մեր Թէհրանի «Առաւօտ» շաբաթաթերթի պատասխանատու խմբագիրը, պարսկերէն լեզուով իր հրատարակած թերթի —որուն անունը գժբախտաբար չեմ յիշեր — էջերուն մէջ պարբերաբար զբաղած է այդ խնդրով։ Լաւ կը յիշեմ իմ մէկ յօդուածը 17-18 տարի առաջ, որ երեւաց այս խնդրի շուրջ Թեհրանի «Արշալոյս» շաբաթաթերթին մէջ, որով կ'առաջարկէր արաբական տառերը լատինականի փոփոխելու պարագային գործածել «էսփէրանթիօ» միջազգային լեզուի այբուբենը։ Ցետոյ պարսիկ էսփէրանթիստներ նոյն առաջարկը ըրին մայրաքաղքի եւ գաւառներու մամուլի մէջ։ Այժմ, երբ խնդիրը հասունցած է, երբ այլեւս «Սրբազան Դուրանի տառերը փոխել կարելի չէ» կանչոցը շատ թոյլ կը լսուի, ամէն օր թերթերու մէջ կ'երեւան յօդուածներ, օր առաջ փոխելու այբուբենը։

Անմէկ Ամին շատ իրաւացի կերպով կը գրէ.— Բոլորը գիտեն, որ Արաբներու պարսկաստանին տիրապետելէն առաջ, պարսկական գիրը տարբեր էր ներկայ գիրէն եւ արաբական տառերը, որ գործածական դարձան, պարսկաստանի մէջ Արաբներու գրաւման եւ կրօնական ազդեցութեան արդիւնք էր... Ոչ միայն արաբական տառերը պարսիկ լեզուի համար չեն ստեղծուած եւ յատուկ են արաբ լեզուին, այլեւ իրենք՝ Արաբները դժգոհ են իրենց տառերէն եւ երկար չպիտի տեւէ, որ անոնք եւս ամբողջ Արեւելքի հետ պիտի ջանան փոխել Այբուբենը»։

Ուրիշ մը, Մ. Էֆթեխար երեւի ամչնալով Պարսկաստանը նոյնիսկ «յետամնաց թուրքերէն» ուշ ճնաց, կ'աշխատի վարպետօրէն քօղարկել Թուրքիոյ «այբուբենի յեղափոխութեան» ազդեցութիւնը եւ այս տողերով կը սկսի իր յօդուածը.

— «Այսօր, երբ կովկասի, Թուրքեստանի, Չինաստանի, Ճափոնի եւ ուրիշ երկիրներու ժողովուրդներ իրենց դժուար այբուբենի նորոգման մասին կը մտածեն... լաւ է որ մենք Իրանցիներս ալ աւելի անտարբեր չգտնուինք եւ օրքան կարելի է շուտ այս կենսական խնդիրը ընդունինք ու առաջ տանինք»։

Մէկ երկու ամսուան մէջ անհամար ծրագիրներ հրապարակ եկան։ Օրինակ՝ առաջարկ եղաւ որ պարսիկ կառավարութիւնը Թէհրանի մէջ հրաւիրէ արեւելեան ազգերու համագումար, ընտրելու միատեսակ այբուբեն բոլոր այն լեզուներու համար, որոնք մինչեւ այսօր արաբական տառեր կը գործածեն, որպէսզի պարսկերէնի, Թուրքերէնի, աֆղաներէնի եւ ուրիշ լեզուներու մէջ այբուբենի տարբերութիւններ չծագին։

Այս առաջարկը, որ ըստ իս միանգամայն անգործնական է եւ մանաւանդ շատ ուշացած, ունի լուրջ պատճառաբանութիւններ գրական, քաղաքական, ինչպէս եւ արեւելեան ազգերու մերձեցման, փոխադարձ եղբայրացման տեսակէտէն։ Ամին՝ յօդուածագիր-ժամանագէ՞տ, թէ ինձ նման պատահական մէկը, որ զզուած է արաբական տառերու տգեղութենէն եւ դժուարութենէն— անպայման իր կազմած նոր այբուբենը կը կցէ յօդուածին եւ նոր գրերով կը շարէ քանի մը տողեր։ Երբեմն մէջտեղ կը դրուին արտառոց նորութիւններ, օրինակ մէկը G. H. Ebtehaj ստորագրութեամբ, կ'առաջարկէ (ձ)ի տեղ w, (խ)ի տեղ x, (ժ)ի տեղ y եւ այլն։

Կան ի հարկէ եւ հակառակորդներ, որո՛ք կը պնդեն պահել արաբական տառերը։ Այս բանակի մարդիկ եւս իրենց պատճառաբանութիւններն ունին, որոնք սակայն դժուար թէ կարենան դէմ կանգնիլ սկսած շարժման, որ ուշ կանուխ պարսկերէն լեզուէն պիտի վտարէ Խրթին արաբականը։

Գիլանի մէջ հրատարակուող Թերթ մը, որ կողմնակից է արաբական այբուբենի պահպանման, արդէն կեանքի կոչուած համ գալիք բարենորոգութիւնները կը համարէ կապկութիւն եւ կը պնդէ, թէ պարսկաստանը շատ լաւ բաներ ունի, որ պէտք է պահել։ Այս առթիւ «Շաֆաղը Սօրխ» իր 17 հոկտեմբեր համարի առաջնորդող յօդուածին մէջ կը գրէ.—

«Ան որ այսպէս կը խօսի, կը նմանի անոր, որ աքլորի ձայնը տակաւին ականջին չէ հասած։ Դեռ չգիտէ, որ այս ազնիւ ազգի բոլոր բաները պէտք է փոխուին։ Ի հարկէ հին Իրանի մէջ լաւ բաներ կան եղեր, որ այն ժամանակուան հասարի բարձրութեան, առաջնութեան ու փառքին միջոցն էր, բայց այդ նոյն լաւ բաները Արաբէն եւ Մոնկոլէն ծեծ կերան։ Եթէ հին Իրանի մէջ լաւ թուր ու լաւ նետ-աղեղ կը շինէին եւ այս երկու զէնքերն ալ լաւ կը գործածէին, այդ պատճառ չէ, որ այսօր մենք եւս երկու զէնքերով զինուինք եւ հրաժարինք բոլոր յառաջդիմութիւններէն ու փոփոխութիւններէն, որ կատարուած են մարդկային զէնքերու մէջ։»

Միանգամայն իրաւացի է պ. Դաշտի, Արաբներէն եւ Մոնկոլներէն ծեծուած Իրանը այսօր ոչինչ ունի իրանական, ամէն ինչ ուրիշներէն է օրինակուած եւ դժբախտաբար ամէն ինչ խորթ ու օտար ըլլալէ զատ, դարերու ընթացքին իսկ յարմարցուած չէ այս երկրի ու ժողովուրդի բարոյական, հոգեկան, ֆիզիքական պահանջներուն։ Իր Թերթի հոկտեմբեր 18ի համարին մէջ, աշխատակիցը անհրաժեշտ կը գտնէ շեշտել.—

«Այն բոլորը ինչ որ մինչեւ այժմ տեսած եմ, կը կարծեմ թէ պէտք է փոխել — հագուելու ձեւը, կերակուր ուտելը, քնանալը, բնակարանի կարգաւորումն ու մաքրութիւնը, բաղնիք առնելը, ճամբայ երթալը, պտոյտը, զուարճութիւնը, ժամանցը, վիճելու, նմանելու, մտածելու, բանաստեղծելու, գիրք, վէպ եւ թատրոն գրելու ձեւը, կառավարելու, երկրի գործերը վարելու եւ արտաքին ու ներքին քաղաքականութեան ձեւը. ճարտարապետութեան, նկարչութեան, երկրագործութեան, արհեստի եւ առեւտուրի ձեւը»։

Սոսկալի է, երբ կ'անդրադառնաս, թէ դարեր շարունակ ինչպէս ապրեցան մեր պապերը այս երկրին մէջ եւ ինչպէ՞ս պիտի շարունակէինք մենք ապրիլ, եթէ ուժեղ ձեռքը չգար փոխելու այս բոլորը։

Ձեմ շարունակեր, Իրանի առաջնակարգ հրապարակագիրը կ'ակնարկէ Խորհրդարանի մէջ կրօնի շուրջ արտասանած իր մէկ ճառին։

Բարենորոգութիւններու ուրիշ կողմնակիցներ կան, որ կը պահանջեն ամէն ինչ փոխել, բացի Դրօշէն։

Այս խնդրով, սակայն, մենք չէ որ պիտի զբաղինք։

Վ. ԻՐԱՆԵԱՆ

Լոնտոնի հոգեւոր հովիւ Մերուժան քահանայ շնորհաւորած ըլլալով ֆէնթըրպրիի նոր արքեպիսկոպոսին պաշտօնը, ստացած է շնորհակալութեան գիր մը, որ կ'ըսէ. «Բոլոր սրտովս մասնակից եմ ձեր փափաքին որ Անգլիոյ եւ հայկական եկեղեցիներու միջեւ գոյութիւն ունեցող բարեկամութիւնը շարունակուի։ Ամենախորին համակրանք ունիմ մեր հաւատակից հայ քրիստոնեայ ժողովուրդին հանդէպ՝ որ այնչափ մեծ տառապանքներու եւ վշտերու ենթարկուեցաւ»։

ԻՄ ՍԻՐՏՍ

Խաղաղ գիւղին իմ նոր ապրած՝ բնութի՛ւնն է գեղեցկատեսիլ,
Շովիւն անոր ամէն առտու սրինգին հետ արօտ կ'երթայ,
Աղջիկներն իր խարտիշաիներ, գեղեցի՛կ են հասկերու պէս,
Ու քաղցրանուոյշ ձայներ հազար մենք կը լսենք սարերուն վրայ։

Ու դեռ նոր է, որ եկեր եմ ես այս գիւղը օտարական.
Ու դեռ այսօր ես կը վառեմ սա տրնակին ձրագը նոր.
—Ես պաշտո՛ն եմ մեծ բընութեան աստուածային գեղեցկութեան
Ու ամէնէն ես աւելի գիւղո՛ր, գիւղո՛ր կը սիրեմ խոր։

Բայց նայեցէ՛ք, ինծ նայեցէ՛ք, ո՛վ ընկերներ չար կամքորի,
Ու դուք պահ մը ինծի դարձէ՛ք, ո՛վ իմ յուշեր հայրենական,
Երջանկութի՛ւնն ես իմ կեանքիս, ուրախութի՛ւնն իր գարնան
Դեռ չեմ գըտա՛ծ... անոր համար սի՛րտս է եղած թափառական։

Սիրտս ինչպէս նման է ծիշդ այն պարտէզին՝ առանց ծաղիկի,
Սիրտս սէրն է եարը փնտռող, ու այն կոտրած սափորը ջուր
Որով օր մը ջուր են խմեր պապերը մեր, արտի՛, հերկի,
Ու իմ սիրտս՝ վա՛ղն է լացող, կարօտ միայն ի՛ր պլպուլին։

ԱՐՍԷՆ ԱՁԻՄՈՒՆ

ԳՐԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԷՆ

ՄՐՑԱՆԱԿ

Ծրանսական Ակադեմիան «Միկիէյոի մեծ մրցանակը (50 հազար ֆրանք) յատկացուց եբիտասարդ գրողի մը՝ Իմմանուէլ Պովի, իր երկու վէպերուն համար, Mes Amis և Ia Coalition։

Մրցարդ արձանագրուած էին 406 գրողներ, որոնցմէ միայն 30 հոդիներու վրայ կանդ առեր էր Քննիչ Յանձնախումբը։

Երկար վիճաբանութենէ մը ընթացքին, Յանձնախումբին անդամներէն ոմանք մրցանակը պահանջեցին հետեւեալ գրողներուն համար.— Pierre Wimereux, André Malraux որուն վերջին գործը Les Conquérants գնահատութեան արժանացաւ քննադատներու կողմէ. նաեւ Drieu La Rochelle եւ ուրիշներ։

Իմմանուէլ Պով հազիւ երեսունոց, Փարիզի մէջ եղած է օրագրող, լրաբեր եւ զանազան թերթերու աշխատակցած՝ իբրեւ քաղաքական խմբագիր։ 1924ին հրատարակած է իր առաջին վէպը Le Crime d'une nuit. յետոյ յաջորդաբար Mes Amis, Armand, իսկ այս տարի La Coalition վէպերը։ Իմմանուէլ Պով ծագումով Ռուս է, իր իսկական անունն է Բոբռիվիկով։

— Լոյս տեսաւ առաջին թիւը գրական-քաղաքական մեծ շաբաթաթերթի մը Gringoire։ Gringoire անունն է Ֆրանսացի երգիծաբանի մը որ ժեռած է 1512ին. թերթը որ անոր անունը առած է, կը գրէ իր առաջնորդողին մէջ.

«Իր անունին տիրոջը պէս, ան ժպիտ պիտի ընէ պատմութիւնները եւ զանոնք պատմէ։ Ներկայի լաւագոյն գրողները իրեն պիտի բերեն ինչ որ իրենց յանձնէ ժպտուն կեանքը։ Ան պիտի ըլլայ ազատ երեսունոց, Փարիզի մէջ եղած է օրագրող, լրաբեր եւ զանազան թերթերու աշխատակցած՝ իբրեւ քաղաքական խմբագիր։ 1924ին հրատարակած է իր առաջին վէպը Le Crime d'une nuit. յետոյ յաջորդաբար Mes Amis, Armand, իսկ այս տարի La Coalition վէպերը։ Իմմանուէլ Պով ծագումով Ռուս է, իր իսկական անունն է Բոբռիվիկով։

— Լոյս տեսաւ առաջին թիւը գրական-քաղաքական մեծ շաբաթաթերթի մը Gringoire։ Gringoire անունն է Ֆրանսացի երգիծաբանի մը որ ժեռած է 1512ին. թերթը որ անոր անունը առած է, կը գրէ իր առաջնորդողին մէջ.

«Իր անունին տիրոջը պէս, ան ժպիկ պիտի ընէ պատմութիւնները եւ զանոնք պատմէ։ Ներկայի լաւագոյն գրողները իրեն պիտի բերեն ինչ որ իրենց յանձնէ ժպտուն կեանքը։ Ան պիտի ըլլայ ազատ

ՑԻՍՈՒՆՆՈՑ ՍԿՍՆԱԿՄԸ

Ժողէֆ քրէաք է անուանի գրասէրին, որ տիկ կը մտնէ գրախանութը։ տաճարը վէպով մը «Madame Léonard»։

Ահա թէ ինչպէս կը յայտնէ զինքը՝ իր հրատարակած «Ցիսունը անցուկ է» պրէսթ. 16էն 30 մինչեւ նատեղծի գլուխը չէր հանդիպած առեւտուրի հետ. իսկ առեւտուրի ալ զինքը չէր ուզեր։ բար ծախեց օձիքներ, շապիկներ, գեղարուեստի առարկաներ, պտուղ, վառարաններ եւ շղարշներ։ ղած է նաեւ ծովային գրո թեամբ, եղած է նաեւ եւ վերջապէս ուսուցիչ։ ցած է եւ հինգ գաւա

ԿԵԱՆՔԻ ՄԱՌԱԽՈՒՂԻՆ ՄԷՋԷՆ

ՏՐՏՈՒՄ ՏՂՈՒ ՕՐԱԳԻՐ

Մեր մարմինները Թանձր են, տխուր եւ տկար ամէն փորձութեան դիմաց։ Ապրելով այս Թաց, բարեբեր եւ բուսական հողին վրայ, անոնք կը մնանին այդ հողին օրէնքներով։ Դժբախտաբար, եթէ մեր ոտքերովը ագուցուած ենք հողին, մեր գլխովը, կը խրինք եր նքի կապոյտին մէջ։ Ու ադկէ է մեր կեանքին եղերական ճակատագիրը։ Մեր մարմինները բունուած են երջանկութեան եւ կատարելութեան մեծ ծարաւով մը։ Մեծ երազներ ունինք, որ պիտի մնան անկատար եւ մեր կեանքը երբեք չպիտի կրնանք լրութեան տանիլ։

Ագքատ ենք, այսքան հարստութեան մէջտեղ, եւ յաճախ, կը մնանք չփոթ ու կ'երկմտինք։ Ընտրել հողին այս առատ բերքե՞րը Թէ իյնալ մեր երազներուն ոստայնին մէջ։ Մնանիլ սպիտակ ու առատ նաշիհո՞վ Թէ սպասել երկնառաք մանանայի — քիչ մը բանաստեղծութեան, այս հասարակ եւ սովորական կեանքին մէջ։

ՏԽՐՈՒԻԹԻՒՆ

— Տխուր եմ խաղաղ տխրութեամբ մը...

— Հոլո՛ր ծառերուն համար որ մերկ կը դողան աշնան իրիկուան մէջ...

— Ձմեռը, ձիւնը պիտի ծածկէ իրենց մարմինները, գորշ եւ կենսազուրկ

— Եւ մինչեւ որ նոր ծիլեր ծաղկին եւ նոր ծաղիկներ բողբոջին, պիտի տեւենք այս մերկ, այս առանձին ծառերը...

— Տխուր եմ նոյեմբերի այս ծանր եւ կապարագոյն երկնքին համար

— Որ ամէ՛ն օր, քանի մը անգամ, կ'իյնայ Թաց եւ սեւ սալայատակին վրայ...

— Տխուր եմ աշնանային այս առաւօտներուն համար, առանց արեւի եւ գաղջ ու բարերար ներմութեան,

— Տխուր եմ մեր ոտքերուն տակ ղողղոջագին մեռնող այս տերեւներուն համար,

— Հանրային պարտէզներուն համար որ ամբողջ ձմեռը պիտի ձանձրանան

— Մանուկներուն համար որ տունը, արեւազուրկ, վարագոյրներուն ետին, պիտի մնան առանց պտոյտի...

— Նոյեմբերին որ դեռ չէ վերջացած, դեկտեմբերին, յունուարին, փետրուարին համար

— Մինչեւ որ մարտի ուլերն ու գառնուկները, հեռաւոր դաշտերուն մէջ ցատկրտեն,

— Ծծմորները իրենց կապոյտ աչքերը բանան, անմոռուկները ծլին, տաք՛,

— Նշենիները կրկին ծաղկին եւ խոնարհ մշակները, հեռուն, գարնանահերկի սկսին արտերուն մէջ...

— Պէտք է սպասել խաղաղութեամբ, տրտմութեամբ, համբերատար կերպով...

— Ես տխուր եմ, մտածելով պանդոկի բոլոր պատուհաններուն որ կոր աչքերու պէս դուռ պիտի մնան, քաղաքին խռնչ եւ տրտմական դիշերուան դէմ...

— Տխուր եմ դատարկապորտներուն, ծեր լրագրավաճառներուն, աղքատ եւ անտուն կիներուն եւ գինով թափառաշրջիկներուն համար,

— Որ չորս ամիս անձրեւին տակ և գիշերուան մէջէն, իրենց գարշ եւ տխուր գոյութիւնը, մեռելակառքի պէս պիտի տանին և

— Լոյսի կատուին տակ, ձըմբան խռնաւութիւնը իրենց ցընցոտիներուն մէջ, Թերթ պիտի առաջարկեն,

— Պանդոյր, ծոյլ, լաւ հագուած եւ արքայական ուսանողներու...

— Տխուր եմ հանգստեան կոչուած կամ աշխատազուրկ ծեր պաշտօնեաներուն համար որ լուռ եւ խոհուն,

— Ժամերով պիտի սպասեն անսպասելիին, արճարանի մը անկիւնը, բաժակ մը խարդախուած խմիչքի առջեւ...

— Տխուր եմ փողոցներուն համար որ միշտ Թաց են, սրճարանի յառաջամասերուն համար որ պիտի մնան ամայի, ծառուղիի նստարաններուն համար որ կը յօրանջեն ձանձրոյթէ...

— Այս ի՛նչ տխրութիւն է, ինչ սեւ մառախուղ որ կ'իջնէ քաղաքին վրայ...

— Մարդոց եւ կիներուն քալուքը աւելի հանդիսաւոր են եւ գարնան ուրախութիւնը մեկնած է անոնց մարմիններէն...

— Տխուր եմ երիտասարդ զոյգերուն համար որ Թաւուտներուն մէջ, քաղքենի անտառակներուն խորը, այլեւս չպիտի կրնան իրար սիրել...

— Տխուր եմ երիտասարդ աղջիկներու գորշ եւ Թանձր հագուստներուն համար՝ Թշնամի անոնց ազատութեան եւ ամառնային Թրթռուն վերկութեան...

— Տխուր եմ, գիշերաշրջիկ գինովներուն համար որ պատերուն տակ չպիտի կրնան պառկիլ եւ հէք սալայատակի աղջիկներուն համար՝ որ անձրեւին տակ, իզուր, պիտի սպասեն յաճախորդի,

— Սրսփալով, յիշելո՛վ իրենց մանկութիւնը, յիշելով հարուստ յաճախորդներ որ գացին...

— Տխուր եմ բոլո՛ր բանուորներուն եւ աշխատաւոր կիներուն համար որ առջեւ չորս ամիս, կրկին, անընդհատ

— Մութին հետ, պիտի արթննան եւ երթան գործանոց, լծուելու իրենց առօրեայ սեւ աշխատանքին եւ մութին հետ, վաստակաբեկ, պիտի վերադառնան տուն, ընկերնե՛ր, ի՛նչ տրտմութիւն...

— Մութէ մութ երկարաձգուող այս աշխատանքի երկարաձիգ եւ գորշ օրերուն համար, տղա՛ք, տխուր եմ ես...

— Գարնան, օրերը աւելի պայծառ էին, արեւշող, գաղջ, լոյսը բարի էր, տաք ու առատ, հողը կ'արտաշնչէր,

— Ձեր բանուորական պատուհաններուն, Թոչունի ճիչեր եւ գարնանային ձայներ կը գարնուէին երբեմն, իսկ հիմա օրը մութ է եւ ժառաթլապատ...

— Տխուր եմ նաեւ գաւառի ձեր ընկերներուն բոպիկ, գէշ հագուած եւ առանց գպրոցի մանուկներուն համար, իրենց Հայու սեւ եւ տրտմանուշ աչքերովը...

— Ճամբաներուն եզերքը, խոնաւութեան մէջ, պիտի գըզուըտին իրարու հետ...

— Տխուր եմ, վերջապէս, խաղաղ տխրութեամբ մը, նաեւ ես ինծի համար եւ իմ այս խաղաղ եւ լուռ տխրութենէս կը վախնամ

— Այս սեւ գիշերներէն եւ այս անլոյս ու խաւարական ժամերէն հոգիս ազատագրելու համար, չեմ գիտեր որո՞ւ ապաստանիլ...

— Վստահիլ բարեկամութեան մը, կարելի է գուցէ տակաւին, բայց հիասթափութիւնէն կը վախնամ...

— Աղջիկները հասուն եւ տխուր, անկողիններն են, հեշտութիւնը անօգ

— Գարնան դուռ եւ կը քալէի ժամերով, յառած հեռուն,

— Հիմա գրքեր կան եւ սպիտակ Թուղթ, անկողնին վրայ, պէ՛տ դալ առանց ընտրութեան մերո՛վ

— Ես տխուր եմ համար որ պիտի մաշին բակներուս համար որ պիտի նան...

— Այս չարաշրջուկ ո՜ քիչ մը արեւ, քիչ նան ծաղիկ կ'ուզեմ ես

* *

ՊՏՈՅՏ

— Իրիկունը իր դանդաղօրէն կը ծաններէն, ժպտացող ծառերուն փէշերէն։

— Տուներու կատարը կը սեւնան, խաւարին

— Գիշերը կ'իյնայ վրայ եւ անտառին,

— Լեցնելով անկիւնները փոսերուն մէջ եւ բանալով ծառերուն դալիները, աշո՛ւն է, պատ օր...

— Նոյեմբերը սեւ գ պէս կ'իյնայ հոգին վ

— Ես տխուր եմ համար որ պիտի մաշին բակներուս համար որ պիտի նան...

— Այս չարաշրջուկ ո՜ քիչ մը արեւ, քիչ նան ծաղիկ կ'ուզեմ ես

* *

ՊՏՈՅՏ

— Իրիկունը իր դանդաղօրէն կը ծաններէն, ժպտացող ծառերուն փէշերէն։

— Տուներու կատարը կը սեւնան, խաւարին

— Գիշերը կ'իյնայ վրայ եւ անտառին,

— Լեցնելով անկիւնները փոսերուն մէջ եւ բանալով ծառերուն դալիները, աշո՛ւն է, պատ օր...

— Նոյեմբերը սեւ գ պէս կ'իյնայ հոգին վ

— Հեռուն, տուներ տուհանները կը լուս ցուրտ է եւ երդիքներէն սիւներ կը բարձրանան ղօրէն...

ՀՈՂԱՇԱՐԺ ԳՅՈՒՂԵՐՈՒՄ

ՀՈՂԱՇԱՐԺԻ ՀԱՐՑԵՐԸ ՀԱՄԱՐ

Ինչպես հայտնի է, Ալեքսանդրապոլի գավառում հողաշարժի հարցը ամենաարդիական հարցերից մեկն է։ Ալեքսանդրապոլի գավառի գյուղերի մեծ մասը գտնվում է ոռոգման ջրերից հեռու, ուստի ոռոգման ջրերի հարցը այդ գավառի համար կենսական նշանակություն ունի։

Ալեքսանդրապոլի գավառի գյուղերի մեծ մասը ոռոգման ջրերից հեռու գտնվելով, ամեն տարի ենթարկվում է երաշտի, որի հետևանքով գյուղացիները մեծ վնասներ են կրում։ Ամեն տարի գյուղացիները ստիպված են լինում ոռոգման ջրերի համար մեծ գումարներ վճարել։ Ոռոգման ջրերի հարցը լուծելու համար գավառում կան մի քանի ծրագրեր։ Ամենից հեշտ ծրագիրը Ալեքսանդրապոլի գավառի Ղարաքիլիսայի գյուղերի համար է։ Ղարաքիլիսայի գյուղերը գտնվում են Ղարաքիլիսա գետի ափերին։ Ղարաքիլիսա գետի ջրերը ոռոգման համար օգտագործելու համար պետք է կառուցել մի ջրանցք, որի երկարությունը կլինի 15 կիլոմետր։ Ջրանցքի կառուցման համար անհրաժեշտ է 200,000 ռուբլի։ Ջրանցքի կառուցումից հետո Ղարաքիլիսայի գյուղերի 3000 դեսյատին հողերը կոռոգվեն։

Ղարաքիլիսայի գյուղերի համար ոռոգման ջրերի հարցը լուծելու համար կան նաև ուրիշ ծրագրեր։

նը, որուն ներկայ եղան Իայն քուրմեր եւ կայսերական գերդաստանի անդամներ։

Մօտ հինգ միլիոն հոգի փութացին ծնրադրելու թափօրին առջեւ, երբ տաճարէն դուրս ելլելով, կ'անցնէր յաղթական կամարներուն տակէն եւ կը շրջէր Քիոթոյի գլխաւոր փողոցներուն մէջ։

Եւ որպէսզի ո՛չ ոք աւելի բարձր գտնուի կայսրէն, մարդ չկրցաւ պատուհաններէն նայիլ կամ տանիք բարձրանալ դիտելու համար։ Կայսրը՝ հնօրեայ զգեստներ հագած եւ գլխուն՝ մեծ քուրմին չաթալ-թագը դրած, նստաւ կառքի մը մէջ։ Կայսրուհին, գահաժառանգը եւ անոնց հետեւորդները հետեւեցան կառքին։ Կայսրը այս թափօրով գնաց Շիշկնոէն, տեսակ մը տաճար, հոն կարդալու համար իր ճառը, ազնուականներու եւ դիւանագիտական ներկայացուցիչներու առջեւ։

Անկէ յետոյ Միքատոն գնաց բրինձ նուիրելու աստուածներուն։ Քահանաներէն զատ, ուրիշ ո՛չ ոք կրցաւ ներկայ գտնուիլ այս արարողութեան։ Քանի մը օր յետոյ, ուրիշ արարողութիւն մըն ալ տեղի կ'ունենայ։ Կայսրը կ'այցելէ իր նախնիքներու դամբանները, որմէ յետոյ, նոր թափօրով կը վերադառնայ Թոքիօ, ուր իրեն կը յանձնուին խորհրդանշանները։ Անկէց վերջ միայն կրնայ զբաղիլ իր սովորական գործերով։

«Վեսալ» գոյքերու աւարը

Էնկիւրիի ելմտական գործավարութեան կողմէ տրուած հրամանին վրայ, Պոլսոյ «լքեալ» գոյքերու վարչութիւնը վաճառման գործողութիւններուն սկսած է դարձեալ։ Այս առթիւ, իբր առաջին վաճառում, աճուրդի դրուած է Սիրքէճիի մէջ գտնուած խան մը, ուրկէ վերջ ուրիշներ ալ ծախու պիտի հանուին։

Ծախու պիտի հանուին այն կալուածները. որոնք գաղթականներու բնակութեան չեն յատկացուած։ Մինչեւ հիմա այս կարգի 150 կտոր շէնքեր ցուցադրուած են, բայց հետզհետէ պիտի աւելնան ծախուելիք կալուածներու քննութիւնները աւարտելէ վերջ։ Ասկէ վերջ գաղթականներու տրուած եւ յետոյ մէջտեղ ելլելիք «լքեալ» գոյքերը գաղթականներուն պիտի չտրուին, այլ պիտի ծախուին իբր պետական գանձին սեփականութիւնը։

Գործազրկութիւնը Անգլիոյ մէջ

Անգլիոյ երեսփ. ժողովը իր առջի օրուան նիստը ամբողջովին նուիրեց գործազրկութեան տագնապին, որ երկար ատենէ ի վեր կը տիրէ Անգլիոյ մէջ։

Վիճաբանութիւնները բացաւ Ֆիլիփ Մնօուտըն, յանուն Աշխատաւորական կուսակցութեան։ Ընկերվարականներու տեսակէտն այն է որ հանքերու ազգայնացումը պիտի մղէ աւելի գիտականօրէն շահագործել ածխահանքերը եւ թէ օրական 7 ժամուան աշխատանքի դրութիւնը գործադրելով, կարելի կ'ըլլայ գործ հայթայթել 70,000 բանուորներու, որոնք անգործ կը մնան մօտ երկու տարիէ ի վեր։

Յետոյ խօսք առաւ Լոյտ Ճորճ, քննադատելով կառավարութիւնը թէ լրջօրէն նկատի չէ առած տագնապին ծանրութիւնը։ Նախկին վարչապետը ըսաւ նաեւ թէ պահպանողական կառավարութիւնը խիստ ծանր սխալ մը գործեց՝ առանց ոեւէ պատճառի, անմիջապէս ոսկեդրամի դրութեան վերադառնալով։

Աշխատանքի նախարարին կարճ մէկ պատասխանէն յետոյ, վիճաբանութիւնը յետաձգուեցաւ երկուշաբթի օրուան։

Լիտվինոֆի եղբայրը խաչագող

Պերլինի թերթերը մանրամասնութիւններ կուտան դրամաշորթական արարքի մը մասին՝ կատարուած ի վնաս Պերլինի խորհրդային առեւտրական ներկայացուցչութեան, մեղսակցութեամբ արտաքին փոխ-գործավար Լիտվինոֆի եղբօր։ Շրջաբերութեան հանուած են չորս միլիոն մարք արժէքով կեղծ փոխանակագիրներ՝ Պերլինի առեւտրական ներկայացուցչութեան ստորագրութեամբ։

Վերջերս Փարիզ եկան Պերլինցի վաստաքան մը, ներկայացուցիչ խորհրդային կառավարութեան՝ ընկերակցութեամբ Պերլինի գաղտնի ոստիկաններէն մէկուն, որովհետեւ կը կարծուէր թէ Լիտվինոֆ Փարիզ կը բնակի։ Հասկցուեցաւ սակայն թէ Լիտվինոֆ փախած է Փարիզէն եւ Պելճիքա ապաստանած։ Ձերբակալման հրամանագիր հանուեցաւ իրեն դէմ։

Լիտվինոֆ, որ մինչեւ 1926 յուլիս 1, Պերլինի միջ խորհրդային առեւտրական ներկայացուցչութեան վարիչն էր, բազմաթիւ կեղծ մուրհակներ ստորագրած է հին թուականներով։ Այս մուրհակները ծախուած են մանաւանդ Ֆրանսայի մէջ։ Զոհերը վնասուց հատուցում պիտի պահանջեն Մոսկուայի կառավարութենէն։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմատիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լաբորատուար։ Ազճամիա եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, Կիրակի 9—12։

ՄՈՒՇՏԱԿԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Փոքրաքանակ՝ մեծաքանակի գինով։ Ամէն տեսակ վգնոց, Ալուէս, Վերարկու եւ garniture-ի զանազան մորթեր։ H. STOUTZER, 46 Fbg. Poissonnière, Paris (Xe). Հեռ. Provence 62-72.

ՃԱՇԵՑԷ՛Ք ԵՒ ԸՆԹՐԵՑԷ՛Ք

BOULANT

ՃԱՇԱՐԱՆ ՊՈՒԼԱՆ

Հետեւեալ չափաւոր գիներով

12 ֆրանք 34 Bld. St. Michel
16 ֆրանք 1 Bld. Montmartre
18 ֆրանք 35 Bld. des Capucines

Վարձու է վաճառատուն մը դիւրաւատչելի պայմաններով *առանց ըըփրիզի*, ամէն գործի յարմար։ Դիմել՝ Mr. Herferի, 341 Rue des Pyrénées, փարիզ։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

E. STEFIKI

Վկայեալ իրաւագէտ, քաղաքականգիտութեանց վարժարանէն։

106 Ave. Kléber, Paris (16e)

Հեռ. Passy 72-56

Կը կատարէ ամենակարճ միջոցի մէջ ֆրանսա մտնելու (AFFIDAVIT), ինչպէս նաեւ ինքնութեան թուղթերու օրինական գործողութիւնները։

Կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 4—7.

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՀԱՒԱՔՈՅԹ

Այսօր կիրակի իրիկուն ժամը 8ին, Café Dumensilի ներքին սրահին մէջ, (Bld Montparnasse 73, Métro Montparnasse).

Արեւմտեան Եւրոպայի Հ. Կ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղի հիմնադրութեան առթիւ։

Կը հրաւիրուին մասնաճիւղիս անդամուհիները, համակիրները եւ անոնց պարագաները։

Ա. Ե. Հ. Կ. Խ. Փ. Մասնաճիւղի Առժամեայ վարչութիւն

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՔԵՐՈՒ ԵՒ ՍՏԱՄՈՔՍԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներով ցօդացաւ, Ջղացաւ (Sciatique), Նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկրաթեքութիւն (Rachitisme) եւայլն։

16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 73-67

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 եւ 2—7

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Ուշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՏՕՔԹ. ՎԱՀՐԱՄ Յ. ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ

փոխադրուած է 34 Rue de Moscou, մէթրօ՝ Rome, Թել. 30 4 5

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2—5

Մասնաւոր ժամադրութիւն ուզողները պէտք է որ գրեն վերոգրեալ հասցէին։

ՏՕՔԹ. Ա. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

36, Rue de Bellefond, 36
PARIS (9e)
Մէթրօ՝ Poissonnière
Tél. Trudaine 88-77

WAGRAM AUTO

Կ'ապահովէ արտօնագրի ստացումը 100 ֆրանքով։

73 Av. de Wagram մէթ. Ternes
63 Av. Gde. Armée » Maillot
149bisBd. Villette, Aubervilliers

Վարձու է յարկաբաժին մը երեք կաիաւորուած սենեակներով կամ 2 սենեակ կաիաւորուած եւ մէկ առանց կաիաւորութեան։ Խոհանոց, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն։ Դիմել՝ 10bis Rue des Trois Champtiers, Chaville (S. et O.).

ՄԱՍԱԺԷՆՔՕ

Դերձակ կիներու համուշտակագործ

ՄՈՏԷԼՆԵՐ • ՎԵՐԱՐԿՈՒՆԵՐ •
ՇՐՋԱԶԳԵՍՏՆԵՐ

7 Rue Marché St. Honoré
Թել. Louvre 66-69

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

123 Bld. Sébastopol. Մէթ. Réaumur եւ St. Denis։ Միզանցքային, մորթի եւ արիւնի հիւանդութիւններ։ Ամէն օր 9—12, 2—8 եւ կիր. 9—12։ Քիթի, ականջի եւ կոկորդի հիւանդութիւններ 5—7։ Զ. ՓԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆ

Կ'ուզուի վարպետ կօշկակար գործաւորներ, գործ գլուխ աշխատելու։ Տեւական գործ։ Դիմել՝ Պ. Պէրպէրեանի, 2 Rue Louis Astouin, Marseille.

ԴԱՐՄԱՆԱՏ. ՄԱՍՆ. ԲԺԻՇԿՆԵՐՈՒ

28 Rue du Tage, *Մէթ. Իթալի*

Ներկր. ժ. 9-21։ Կը դարմանեն կանանց, վէներական (ֆրանկ. ջերմամիզ. մորթի) եւ ամէն տեսակ հիւանդութիւններ։

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ.— Ակռայ լեցնել, առանց ցաւի քաշել, ոսկի քուրան՝ 100 ֆր.։ Ակռիկին 10 ֆր.։ Կատարեալ երաշխաւորութիւն։ Դիմել վստահութեամբ։

ՕԳՏՈՒԵԼՈՒ ԱՌԻԹ ՄԸ ԹԷԼԷՄՔ ՁԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐ

Միայն երկու շաբաթուան համար։ Քիլոն՝ 10 ֆրանք։

Մեծաքանակի համար ժամանաւոր զեղչ։ Դիմել՝ KHATCHIKIAN, 65 Rue Ste. Anne, Paris (2e). Թել. Central 76-64։

Ծախու է կաիաւորուած մաքուր երկյարկանի սրճարան-ճաշարան մը 6 կտորէ բաղկացեալ (2 սենեակ, սահի եւայլն)։ Մանրամասնութիւններու համար դիմել՝ A. Koumrouyan, Restaurant Azadamart, Rue Grammont. Pont-de-Cheruy (Isère).

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: E. SOUVIGNY

ՄՈՆՄԱՐԹՐԻ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ԼՈՒՐՋ ՀԱՅԿ. ՃԱՇԱՐԱՆ

ՃԱՇԱՐԱՆ ԼԵՒՈՆ

Ուր պիտի գտնէք ջամեղ եւ խնամքով պատրաստուած ախորժաճաշ արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ եւ անուշեղէններ շատ դիւրամատչելի եւ խնայողական գիներով։ Սրահը կը տրամադրուի խիստ դիւրամատչելի պայմաններով ջարսնիքներու եւ ամէն տեսակ խնճոյքներու համար։

36 Rue Polonceau Paris (18e). *Մէթրօ Պարպէս կամ Շաթօ Ռուժ*

Տէր եւ Տնօրէն Ղեւոնդ ՁԱՓԱՐԵԱՆ

ՀԱՅԿ. ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

"ՄՕՆՍԷՅ,,

ԳԱՅԻՇԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

150 Rue Moncey, LYON 150 բիս Մոնսէյ, ԼԻՈՆ

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէններու ճոխ մթերք, անմրցելի աժան գիներով։

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՀԱՅ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆ

PHOTO PARIS

84 Fbg. du Temple, մէթրօ BELLEVILLE

Բացման առթիւ ամէն յաճախորդի կը տրուի մէկ մեծադիր նկար 18×24 մեծութեամբ։ Թղեամիտ աշխատութիւն, չափաւոր գին։ Վեց քառտ-փոսթալ 10 ֆր.։ 6 քառտ տ'իտանթ-թէ 3 ֆր.։

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ

ՆԱԽԿ. ԲԺԻՇԿԱՊԵՏ ԹԻՖԼԻԶԻ Կ. ԹԱՂԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐՈՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ, ՄԱՆԿԱՆՑ, ՄԻԶԱՍԵՌԱՅԻՆ, ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

42 Rue des Acacias, PARIS (17e) Մէթրօ՝ Etoile

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

ՏՕՔԹ. Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐ

17 Rue Lamartine, PARIS (9e)

Թել. Trudaine 92—47, մէթրօ՝ Cadet, Nord Sud, N. D. de Lo

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ամէն օր 14 19 կիրակի եւ տօն օրեր 10-12 և ժամադրութեամբ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵ

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

15 Rue de la Huchette, Paris Ve. *Մէթրօ Սէն Մի*

Կը պատրաստենք կարագ իւղով թերթանուշ (փաքլաւա) եւ փաքլավաի թերթեր։ Նոյնպէս թէլ քատայիֆ՝ եփած հում, լոքմա, քուրապիէ, լոքում և ամէն տեսակ անուշեղէններ։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-9

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր

BANQUE COMMERCIALE DU LEVANT

O. MAGARIAN

18 Rue Laffite, PARIS (9e) Tél. PROV. 36—7

Հայ առեւտրական տուներու գործառնութիւնները դիւրացնելու, գաղթական ազգայիններու մէջ խնայողութիւնը քաջալերելու նպատակով հաստատուած դրամատունս, կը ստանձնէ դիւրաւոր պայմաններով գործել առեւտրական մուրհակներ եւ քանալ ընթացիկ հաշիւներ, նոյնիսկ ամենափոքր գումարներու համար։

ԳԱՐԱԵԱՆ ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆ

ՄԻՇՏ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԿԱՐ ՄԻՇՏ ՎԵՐՋԻՆ ՁԵՒ ԱՄԷՆ ՔԱԼԱՒ ՊԱՏ

Յոսիֆէեէ Յաւանեթի դիմացը 5 Rue Mignon, PARIS (6e)

Առանձին կը ծախուի նաեւ կերպաս եւ աստառ՝ մէջը հագուստի եւ վերարկուի՝ ճաշակաւոր կերպասներ մեծ տուներէն աւելի նպաստաւոր գիներով։

ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆ Ք. ԵՒԵՒԻՃԵԱՆ

1 Rue Vilin, PARIS (20e) *Մէթրօ* COURONNE

Կը յանուցանէ իր յաճախորդներուն որ իր նոր բացած հեստանոցին մէջ կը կարէ ամէն տեսակ հագուստներ ճոխ մթերք հանրածանօթ էօլպէֆ կերպասներու նպաստաւոր գին, մաքուր կար եւ խնամուած աշխատանք։

ԲԺԻՇԿԱ-ՎԻՐԱԲԱԲԱՆԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

ՏՕՔԹ. ԱԼԵՔԵԱՆ

38, Ave. St. Ouen PARIS (18me) Tél. MARCADET

Ընդհանուր հիւանդութիւններ սեռամիզային, վէներական թոքի, կանանց հիւանդութիւններ. վիրաբուժական գործողութիւն, ելեկտրաղարմանում։

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ Ակռայի դարմանում, քաշել 10 ֆր. արուեստական ճերմակ ակռայ 20 ֆրանք, ոսկի քուրան ֆրանքէն սկսեալ։

ԱՄԷՆ ՕՐ ՈՒ ԿԻՐԱԿԻ ԲԱՑ Է

ՏՕՔԹ. Գ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 Rue Montmartre (*Բակի մէջ՝ աջ կողմի առաջին դռ*

Այս անգամ իր անձնական դարմանատունը հաստատած կը խնամէ ՆԵՐՔԻՆ եւ ԿԱՆԱՆՑ, ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՑԻՆ հիւանդութիւնները։

Tél. Central 73-38 Métro: Sentier կամ Hô

Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 10—12, 1.30—8։ Բակի եւ տօն օրեր՝ կէսօրէն առաջ 9—12։

ՍԷՆ ՄԻՇԷԼԻ ՀԱՅԿ. ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

1bis Rue Hautefeuille, PARIS (6e). Սէն-Միշէլի մէթրոյին մ

MAISON TOSSOUNIAN

Մասնաճիւղն է Ալէքսանդրիոյ (Եգիպտոս) համանուն տունին։ Ներ. եւ եւրոպական լաւագոյն նպարեղէններ անմրցելի ժամանակ։ Եգիպտական եւ կեռասական ապուխտ, պուլկարական քաշկաւալ, քայի ձերմակ պանիր, պոլսական չերազ, Յունաստանի ֆիքսատ, Ամասիայի պաստեա, Դամասկոսի փչուտիլ եւ ընկոյզ, Հալէպի ձէթ, Մարսէյլի պաստեա, Դամասկոսի փչուտիլ եւ ընկոյզ, ղուր եւ մանաւանդ անդրաբեւելեան ֆիլաւցու աննման բրինձ։ Մասնաւոր զարդն է այս տունին, եւ դեռ բազմաթիւ ուրիշ ղէնուներ, եւայլն, եւայլն, եւայլն։

Մատակարար մայրե՛ր, դուք որ ջծախնդիր էք ձեր խոհանոցին մէ ու կը գուրգուրաք ձեր ամուսիններուն քսակին վրայ, եկէ՛ք։

ՄԻՋՕՆ ԹՕՍՈՒՆԵԱՆ ձեր փնտռածն է։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ EXCLUSIVE

ՀԱՑԵՐԷՆ, ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ, ՅՈՒՆԱՐԷՆ

ԲԼԱՔՆԵՐՈՒ՝ ԳԻՆ 18 ՖՐ.

Պելվիլի ծանօթ հայ նպարավաճառ

Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ

28 Rue Lesage, PARIS (20e

Métro Belleville Tél. Ménil.

Ճոխ մթերք Թէ նախկին եւ Թէ ամենավերջին եղանակներու երգ եւ նուագուած նշանաւոր երգիչներէ, կազէլ, շարգր, խմբերգ եւայլն։ Հայերէն հոգեւոր, աշխարհիկ եւ գեղջուկ երգեր՝ Թէ եւ Թէ խմբերգ։ Տպուած ցուցակը ձրի է։

Ինչպէս նաեւ բորդաֆիի լաւ կրամոֆոններ եւ արեւելեան նպարներու լաւագոյնը ամենազեղչիկ գիներով։

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 13 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1928

13 NOVEMBRE 1928

ՏԱՐԻ Թիւ 802 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԱՌԱՋԻՆ ԽՕՍՔ

ՁԻՆԱԴԱԴԱՐԻ ԴԱՀԼԻՃ

Վերջապէս լուծուեցաւ Նախարարական տագնապը, որ ծածկեր էր անցած երեքշաբթի, արմատական-ընկերվարական կուսակցութեան Ընժէի համագումարին գիշերային մէկ ատեանի խաղին հետեւանքով:

Վարչապետութեան նախագահը դարձեալ կառավարութեան գլուխն անձնեց Փուանքարէի, հրաժարեալ վարչապետին:

Այս վերջինը իշխանութեան գլուխ եկած էր 1926ի յուլիս Ֆրանքի անկման աղետալի օրերուն, յաջողելով իր նախարարութեան տակ միացնել ձախ տարբեր հոսանքները՝ «Ազգային միութեան» խորհրդանշանին տակ:

Փուանքարէ իրականացուց իր վրայ դրուած յոյսերը եւ հաստատեց կողմէ արժանացաւ ոչ միայն «Ֆրանքի փրկութիւնին, այլեւ շահեցաւ լայն ժողովրդականութիւն: Ամսիճան որ իր հրաժարումէն յետոյ, բարեկամ թէ հակառակորդ բոլոր հոսանքները, իրրեւ յաջորդ վարչապետ Փուանքարէն կը մատնանշէին, առաջինները հրապարակաւ եւ բացէ յայտ, վերջինները իրենց սրտին խորէն:

Այդպէս ալ եղաւ:

Փուանքարէ այս անգամ հրապարակ կուգայ իրրեւ «Ձինադարի դահլիճ», անշուշտ աւելի հմայք մը տալու համար Նախարարութեան եւ ցոյց տալու համար թէ անոր գործեակցութիւնը պիտի ըլլայ «ձինադարեան» առաջ բերել կուսակցութեանց Այդ ուղղութեամբ ալ արտայայտուած է՝ էլիզէի պատին եկած ատեն: Շատ դժուար պիտի ըլլայ սակայն այդ գործը, եթէ Փուանքարէ ծրագրած է իրապէս աշխատիլ ատոր: Որովհետեւ, ինչպէս վերջերս դիտել կուտար անգլիերէնէն մեծ թերթ մը, Ֆրանսայի մէջ մարդէ աւելի վարդապետութիւն Ամէն տարի նոր կուսակցութիւն կը ծնի այս երկրին մէջ: Միայն ընկերվարական կուսակցութիւնն է սակայն, որ ունի իր յատուկ ու կազապարուած վարդապետութիւնը, ինչպէս նաեւ վճռական քաղաքականութիւնը՝ ներքին եւ արտաքին բոլոր հարցերու մասին:

Միւսները, մէջէն ըլլալով արմատական-ընկերվարական կուսակցութիւնը, չունին ո եւ է շեշտուած գոյն, ու կը տարուբերին աջի ու ձախի, պահպանողականի ու ազատականի միջեւ: Է պատճառը, որ Խորհրդարանին մէջ մենք յաճախ ականատես կ'ըլլանք երեւոյթներու, երբ նոյն կուսակցութեան պատկանող երեսփոխաններ իրարու հակառակ քուէ կուտան նոյն խնդրի մասին:

Նոյն երեւոյթը տեսնուեցաւ Ընժէի համագումարին մէջ. արմատական եւ արմատական-ընկերվարական կուսակցութեան գլխաւոր վարիչները իրարու դէմ ելան՝ ներքին քաղաքականութեան վերաբերեալ ամէնէն էական հարցերու մէջ:

Նոր դահլիճը կարելի է նկատել հանրապետական կուսակցութեանց կեդրոնացում մը, քանի որ նախարարներու մեծամասնութիւնը կը պատկանի կեդրոնի կուսակցութեանց, աջ եւ ձայրերէն քանի մը անձերու մասնակցութեամբ: Ձախերէն ամէնէն աւելի նպաստաւորուածն է հանրապետական-ընկերվարական կոչուած կուսակցութիւնը, որ տասնեհինգի վրայ նախարար կուտայ: Արմատական-ընկերվարականներու ժամանակը այս կուսակցութեան բաժին հնկաւ:

Փուանքարէ կը յուսայ Երեսփ. ժողովին մէջ 350 քուէ ունենալ: Իսկ Ծերակոյտէն ապահով է արդէն: Եթէ նախարարութեան մէջ յաջողի մտցնել արմատական-ընկերվարականներու պահանջած կարգ մը բարենորոգումները՝ աշխարհականացման օրէնքները, տուրքերու թեթեւացումը, զինուորական ծախքերու կրճատումը եւլլն.՝ այն ատեն կրնայ ապահովել նաեւ բազմաթիւ արմատականներու քուէները:

Նոր դահլիճին գլխաւոր գործը պիտի ըլլայ 1929ի ելմտացոյցը վաւերացնել նոր տարիէն առաջ: Այս առթիւ բուռն վիճաբանութիւններ պիտի կատարուին եւ կառավարութիւնը բացառապէս տագնապալի վայրկեաններ պիտի անցընէ: Հաւանական է որ Փուանքարէ պիտի ստիպուի մէկէ աւելի անգամներ դիմել Խորհրդարանին խնդիրը յարուցանելու: Բացի ելմտացոյցի ծանօթ 70 հրդ. յօդուածներէն, ընդհարումի բազմաթիւ ուրիշ կէտեր կան:

Վարչապետը պիտի ստիպուի հաշուի առնել ձախ կուսակցութեանց ուժը Խորհրդարանին մէջ: Ու եթէ իր ներքին քաղաքականութեան ծրագիրը կարենայ վերաքննութեան ենթարկել տալով այդ ուժին առջեւ, այն ատեն թերեւս պիտի յաջողի վաւերացնել ո՛չ միայն ելմտացոյցը, այլ եւ ամբապնդել կառավարութեան դիրքը երկար ատենի համար:

Այլապէս կացութիւնը վտանգաւոր է եւ շատ չանցած նախարարական նոր տագնապ մը կրնայ ծագիլ:

Դիրամական կայունացումէն յետոյ, Ֆրանսա պէտք ունի քաղաքական կայունացման: Կարելի չէ յուսալ անշուշտ Ֆրանսա հասնի Անգլիոյ աստիճանին, ուր դահլիճները երկարիներով իշխանութեան գլուխ կը մնան: Անգլիոյ մէջ մեծ կուսակցութիւններ կան եւ կառավարութեան դեկը ունեցողը վստահ է իր դիրքէն՝ գոնէ մէկ ընտրութեան կանէն մինչեւ յաջորդը:

Ֆրանսա քաղաքական կայունացում կ'ունենայ այն ատեն, երբ ձախ-մուէր խմբակցութիւնները ձուլուելով, կը ստեղծուին երկու կուսակցութիւններ, յստակ ու պայծառ ծրագիրներով:

Հ. Ս.

ՄԱՄՈՒԼ

ԽՈՀԵՐ Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ 38ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ

Այս խորագրին տակ, Հայրենիք Թուելէ յետոյ Հ. Յ. Դաշնակցութեան մատուցած ծառայութիւնները հայ դատին եւ ժողովուրդին, կ'ընէ հետեւեալ խորհրդածութիւնները.

— «Այս իրողութիւնները չեն կրնար մոռցուիլ երբեք, որքան ալ մեր հակառակորդները այսօր՝ կուսակցական կիրքերով ու հաշիւներով ուզեն խեղաթիւրել, ծածկել կամ մոռնալ ամէն ինչ եւ ցեխի մէջ խոթել Հ. Յ. Դաշնակցութեան 38 տարուան բոլոր գործերն ալ:

Այո՛, ճիշդ է որ, Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը չկրցաւ անկուժէ փրկել Կարսն ու Հայաստանի Հանրապետութիւնը:

Սակայն, մի՞թէ այն ինչ որ՝ իր ու թերեւս հաժայն հայութեան ոյժերէն վեր ըլլալով՝ չի կրցաւ ընել Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը իրաւունքկուտայ ուրանալու այն, ինչ որ ան կրցաւ ընել այնքան աննախնթաց յաջողութեամբ

Եւ ինչո՞ւ պէտք է պահանջէնք, որ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը ընէր ամէն բան:

Ինչո՞ւ ամէն պատասխանատուութենէ ազատ պէտք է նկատենք մեր հակառակորդ կազմակերպութիւնները, որոնք մեզմէ ոչ պակաս պարտաւոր էին պաշտպանել եւ՛ Թրքահայութիւնը եւ՛ կարսը եւ՛ Հայաստանի Հանրապետութիւնը:

Ինչո՞ւ մեր բոլոր դժբախտութեանց քաւութեան միակ նոխազը պէտք է ըլլայ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը, որ ըրաւ իր լաւագոյնը:

Բայց մի՞թէ մեր հակառակորդ կազմակերպութիւնները ալ ըրին իրենց լաւագոյնը: Մի՞թէ անոնք ալ իրենց բոլոր ոյժերով, անհերապահ ու անձնազոհ կերպով կանգնեցան հայ ժողովուրդին կողքին՝ անոր գոյութեան սպառնացող բոլոր ահաւոր, օրհասական վայրկեաններուն:

Մի՞թէ հայ բոլշեւիկները չէին որ գաւաճանեցին հայ ժողովուրդին եւ օգնեցին մեր թշնամիներուն՝ կրկին նուաճելու մեր ժայր հայրենիքը:

Մի՞թէ հայ Ռամկավարները չէին որ աթոռի համար սակարկեցին եւ հեռուէն հանդիսատեսի դեր կատարեցին այն պահուն, երբ հայութիւնը կենաց եւ մահու կռիւ կը մղէր Հայաստանի մէջ, եւ այդպէս վարուեցան միայն այն պատճառով, որ այդ կռուին գլուխ անցած էր Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը:

Ոչ մէկ հայ կազմակերպութիւն իրաւունք ունի ինքզինքը ազատ նկատելու պատասխանատուութենէ այն բոլոր դժբախտութեանց համար, որոնք թափուեցան հայ ժողովուրդի գլխուն, վերջին տասնամեակներու ընթացքին: Սակայն, ոչ մէկ հայ կազմակերպութիւն իրաւունք ունի իրեն վերագրելու այնքան խոշոր, անգնահատելի ու անվիճելի ծառայութիւններ՝ հայ ժողովուրդին մատուցած, որքան Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը...

20 ՀՈԳԻ ԱՆԹԱՒԱՆԴ

Ռուսիոյ վրորնեց քաղաքի փայտաշէն մէկ սինեմային մէջ հրդեհ ծագեցաւ՝ մանուկներու համար տրուած ներկայացման մը պահուն: Փլատակներու տակէն հանուեցան ածխացած դիակները 20 մանուկներու: Վիրաւորուած են 50 հոգի:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՄԱՀԱՓՈՐՁ ՄԸ ՆԻՍԻ ՄԷՋ

ՓԷՄԱԼԱԿԱՆ ԹՒԻՒՐԻ ՄԸ ԿԸ ՁԱՐՆԷ ԿԻՒՄԻԼՃԻՆԱԼԸ ԻՍՄԱՅԻԼ ՀԱԳԴԸՆ

Նիսէն կը հեռագրեն 11 նոյեմբեր Թուականով.— *Ժամը 17.30ին առեղնները այն պահուն ուր մեծ բազմութիւն կար փողոցներուն մէջ, ժաք-Սէրէր փողոցին մէջ (Վիքթուար պողոտային մօտ), Թուրքի մը կողմէ մահափորձ կատարուեցաւ իր մէկ հայրենակցին վրայ:*

Մահափորձի հեղինակն է Մէհմէտ Սապրի պէյ, ծնած Պոլիս 1889ին: Սապրին փողոցին մէջ հանդիպելով Կիւմիւլճինալը Իսմայիլ Հագգը պէյի, նախկին օսմանեան երեսփոխան, քանի մը ձեռք ատրճանակ պարպեց անոր վրայ, ծանրապէս վիրաւորելով զայն գլխէն եւ սրունքէն: Իսմայիլ Հագգը պէյ ծանր վիճակի մէջ հիւանդանոց փոխադրուեցաւ:

Արձակուած գնդակներէն վիրաւորուեցան նաեւ երկու անցորդներ՝ Տիկին ժան Տըպու եւ Պ. Ատալպէրի կէրչէք, Իտալացի, այս վերջինը թեթեւ կերպով: Տիկին ժան Տըպու ծանր վիճակի մէջ հիւանդանոց փոխադրուեցաւ:

Այսպէս երեք հոգի վիրաւորելէ վերջ, Մէհմէտ Սապրի պէյ փախաւ եւ բաւական աղմկալի հետապնդումներէ յետոյ ձերբակալուեցաւ մօտակայ փողոցներէն մէկուն մէջ:

Ոստիկանատուն տարուելով, Մէհմէտ Սապրի պէյ յայտարարեց թէ՝ ուզած էր սպաննել Իսմայիլ Հագգըն, որովհետեւ հայրենիքին թշնամի կը նկատէր զայն: Սապրի կը բնակի Էնկիւրի եւ վերջին անգամ Նիս հասած էր Էնկիւրիէն, իբրեւ «առեւտրական»: Որդին է Նազմի պէյի:

*** *Այս մահափորձը ցոյց կուտայ թէ քէմալականները ուզած են միանգամընդմիշտ ձերբազատուիլ իրենց ոխերիմ մէկ թշնամիէն: Որովհետեւ Իսմայիլ Հագգը, նախկին իթթիհատական, Օսմ. Սահմանադրութեան շրջանին արդէն անցած էր հակառակորդ բանակին մէջ եւ կարկառուն անդամներէն էր «Իթիլաֆ վէ Հիւրրիյէթ» կուսակցութեան: Պալքանեան պատերազմէն վերջ, 1913 Մայիսին, երբ Պոլսոյ մէջ սպանուեցաւ վարչապետ Մահմուտ Շեվքէթ փաշան, Իսմայիլ Հագգը պէյ ի բացակայութեան մահուան դատապարտուեցաւ՝ Փարիզաբնակ քիւրտ Շէրիֆ փաշայի եւ ուրիշներու հետ:*

Այդ Թուականէն ի վեր կը մնար արտասահման՝ Թուրք պայքար մղելով՝ նախ իթթիհատականներուն եւ յետոյ քէմալականներուն դէմ: Ինքն է որ գլխաւոր կազմակերպիչը եղաւ արտասահմանի Թուրք ընդդիմադիրներուն եւ յաճախակի երթեւեկներ ունէր Յունաստանէն Ռումանիա, անկէ Ֆրանսա եւն.:

Ուրիշ մանրամասն մը եւս

Դարձեալ կիրակի օր, Նիսի մէջ, երբ բազմաթիւ յաճախորդներ նստած էին կարիպալտիի հրապարակի սրճարանին մէջ, պայթում մը լսուեցաւ եւ ապակիները չարդ ու փշուր եղան: Մարդ մը դուրսէն գէնք պարպած էր՝ ծանրապէս վիրաւորելով շէնքի ներկիչ մը՝ Մարիուս Րէպոա, որ հիւանդանոց փոխադրուելով մեռաւ իրիկուան դէմ: Ոճրագործը յաջողած էր փախչիլ եւ մարդ բան չի գիտեր անոր ինքնութեան մասին:

ՓՈՒԱՆՔԱՐԷԻ ՆՈՐ ԴԱՀԼԻՃԸ

Պ. Րէյմոն Փուանքարէ կիրակի օր Ձինադադարի տասնեւրորդ տարեդարձին օրը յաջողեցաւ կազմել իր հինգերորդ դահլիճը: Նոր դահլիճէն դուրս կը մնան արմատական-ընկերվարականները եւ նախարար Լուի Մարէն: Փուանքարէ փափաքած էր նոր դահլիճին մէջ առնել դարձեալ չորս արմատականներ՝ Ալպէր Սարօն եւ Քէօյլը պահելով իրենց պաշտօնին վրայ, իսկ Էրիոյի եւ Փէրիէի տեղ առնելով Անտրէ Հէսը եւ Լամուրէօն: Սակայն արմատական խմբակը չախչախիչ մեծամասնութեամբ որոշեց չարտօնել իր անդամները մասնակցիլ նոր դահլիճին, նոյնիսկ անհատական կերպով: Երբ այս որոշումը հաղորդուեցաւ Փուանքարէի, վարչապետը որոշեց առանց արմատականներու կազմել դահլիճը եւ փոխարէն երեք նախարարութիւն յանձնեց հանրապետական-ընկերվարական կուսակցութեան (Պրիանի եւ Փէնլըվէի կուսակցութիւնը):

Նոր դահլիճին մէջ Փուանքարէ կը պահէ միայն վարչապետի պաշտօնը, աւելի շատ կարեւոր զբաղելու համար արտաքին խնդիրներով: Այդ պատճառաւ ալ ելմտական նախարարի պաշտօնը յանձնեց Հանրի Շէրոնի, նախորդ դահլիճի առեւտրական նախարարը: Պրիան կը մնայ արտաքին նախարար, Անտրէ Թարտիէօ հանրօգուտէն կ'անցնի ներքին նախարարութեան. իբրեւ կրթական նախարար՝ Էրիոյի կը յաջորդէ Փիէր Մարօ (ձախ ռամկավարական), Լուի Պարթու կը պահէ դատական նախարարի պաշտօնը, Փէնլըվէ՝ պատերազմական նախարարութիւնը, ժորժ Լէյկ՝ ծովայինը, Լօրան Էյնաք՝ օդանաւայինը, Լուշէօր՝ աշխատանքինը: Հանրօգուտ շինութեանց նախարար անուանուեցաւ Փ. Ֆորժօ (հանրապետական ընկերվարական), առեւտրական՝ Ժ. Պոնֆու, երկրագործական՝ ժան Չէննըսի, գաղթային՝ Մաժինօ, Թոշակներու Անթէրիու: Աշխատանքի փոխ-նախարար կը մնայ Օպէրքիրշ, Ալզասցի, Մարմնակրթանքի փոխ-նախարար անուանուեցաւ Հանրի Փաթէ, Թղթատարական՝ Ժէրմէն Մարթէն, Փարիզի իրաւաբանական վարժարանի փրոֆէսէօր, Գեղարուեստից փոխ-նախարար Ֆրանսուա Փոնսէ: Այս երեք փոխ-նախարարութիւնները նոր ստեղծուեցան:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

«ԱՂԲԻՒՐ ՓՐՓՈՒՐԻ»

Ո՞վ ըսաւ որ միայն խորհրդային աշխարհի մէջ կը տիրէ ինքնաքննադատութիւնը: «Յառաջ»ն ալ շատոնց ի վեր գործադրութեան դրած է այդ եղանակը:

Վկայ հետեւեալ տողերը.

×

Թորոս Ազատեան (Ազատունի) հրատարակեց «Աղբիւր անմահութեան» բ. շարք, ինչ որ կը փաստէ ադրիւրին իրապէս անմահ ըլլալը:

Թորոս Ազատեանը (Ազատունի) տեսած եմ մ... գիւղ,— պոլսոյ արուարձաններէն.— ընկերակցութեամբ Գեղամ Ֆէնէրճեանի, Գեղամ Թէրզեանի եւ Խ. Ա.ի: Այս քառեակը ման կուգար եկեղեցիին փողոցը եւ ստէպ կը սպրդէր Հայ Ակումբի սրաֆը, պայմանաւ որ հոն չհնշմարուէր ե. Արժէնի անմարսելի գլուխը:

— Եթէ այդ գլուխին մազերը կտրենք, ի՞նչ կը մնայ, կ'ըսէր մէկը:

Այս քառեակին հմուտը՝ խոցեմն ու հեզահամբոյրը՝ ողբացեալ Թէրզեանն էր, ֆիզիքապէս օժտուածը՝ երրորդն էր, եւ չորրորդը կը պատրաստուէր իր քերթուածները քերթելու: Եւ վերջապէս քերթեց:

Թորոս Ազատեան (Ազատունի) վերջապէս իր առաջին բ. շարքը, մինչ Խ. Ա.՝ փարիզ հաստատուած՝ հոգեղէն սնունդ տալու տեղ, ճաշարան մը բացած մարմնեղէն սնունդ կը վաճառէ:

Թորոս Ազատեանի (Ազատունի) այս գործը պատճառ եղաւ որ Հ. Ս. երեմեան երկու սիւնակ ղրկէ «Յառաջի» պատուարժան խմբագրութեան:

Եւ մինչ հայկական փարթամ լեզուին անգործածութեան վրայ կը խոկայի ու կը կարդայի այդ նիւթին շուրջ յօդուած մը, երեմեանի ընթերցումէն վերջ կարծիքս բոլորովին փոխեցի... որովհետեւ գտայ հետեւեալ տողերը երեմեանէ, իրենց շօշափած նիւթէն գերազանցօրէն գեղեցիկ «կը *թրթռայ իր սիրտը*, կը թրթռացնէ սրտերը...»

«եւ իր սիրտը անոր յիշեցուցեր է *կենսապարգեւ* յիշատակները, որոնք այն աղբիւրին *մաժոռտ կաժարէնկը թռչին* միառմի»,

«Ազատունիի «անցեալին, *անանցանելի* տողերը»,

«... ինչ ինչ տողերու մէջ անժխտելիօրէն կը լսեցնէ *դաշնակ ծփանքները իր անզգր իղձերուն*», «ընծայումին մէջ *քընքուշ թրթռումներով* կը բանայ *մաքուր առագաստները*, ուր գաղտնիքները բացուած են, *անագրէոնեան*(*) խորունկ գգացումները *կաթնածաղիկ մերկութիւններով* ցուցադրուած»,

«... Ազատունի ազատօրէն կը *բազմի*... կը *կախարդէ* երգին *մաքուր դաշնակովը*».

×

Ինչպէ՞ս ադէտէն խուսափիլ, ո՞վ եիովա..... եթէ բանաստեղծութիւններու վրայ բանաստեղծականօրէն բացատրութիւններ տրուին ասկէ վերջ...

ԵԿ. ԲԷՈՎՏԱՑԻ

(*) *Երեմեան* Anacréon *կարդացած է:*

ՁԻՆԱԴԱԴԱՐԻ տասնամեակը իանդիսաւորապէս տօնուեցաւ ինչպէս Ֆրանսայի, նոյնպէս նաեւ մեծ ու փոքր բոլոր դաշնակից երկիրներու մէջ: Փարիզի արուարձաններուն մէջ իամայնավարները ուզեցին ցոյցեր կատարել «պատերազմին դէմ»: Բազմաթիւ իամայնավարներ ձերբակալուեցան:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերության հետ կնքված պայմանագրի համաձայն, Հայկական Սովետական Հանրապետության արտաքին հարաբերությունների ժողովրդական կոմիսարիատի կողմից, Հայկական Սովետական Հանրապետության արտաքին առևտրի ներկայացուցիչ Ա. Ա. Ղազարյանի ստորագրությամբ, 1927 թվականի հունիսի 6-ին Երևանում կնքվել է հետևյալ բովանդակությամբ առևտրական համաձայնագիր.

1. Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությունը, որպես Հայկական Սովետական Հանրապետության արտաքին առևտրի միակ ներկայացուցիչ, հանձն է առնում ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությանը տրամադրել Հայկական Սովետական Հանրապետության արտաքին առևտրի ամբողջ ծավալի 50 տոկոսը, որը ներկայացնում է 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների արտահանում և ներմուծում։

2. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

3. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

4. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

5. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

6. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

7. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

8. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

9. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

10. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

11. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

12. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

13. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

14. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

15. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

16. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

17. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

18. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

19. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

20. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

21. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

22. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

23. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

24. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

25. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

26. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

27. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

28. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

29. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

30. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

31. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

32. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

33. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

34. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

35. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

36. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

37. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

38. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

39. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

40. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

41. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

42. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

43. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

44. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

45. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

46. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

47. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

48. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

49. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

50. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերության հետ կնքված պայմանագրի համաձայն, Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարության արտաքին հարաբերությունների ժողովրդական կոմիսարիատի կողմից, Հայկական Սովետական Հանրապետության արտաքին առևտրի ներկայացուցիչ Ա. Ա. Ղազարյանի ստորագրությամբ, 1927 թվականի հունիսի 6-ին Երևանում կնքվել է հետևյալ բովանդակությամբ առևտրական համաձայնագիր.

1. Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությունը, որպես Հայկական Սովետական Հանրապետության արտաքին առևտրի միակ ներկայացուցիչ, հանձն է առնում ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությանը տրամադրել Հայկական Սովետական Հանրապետության արտաքին առևտրի ամբողջ ծավալի 50 տոկոսը, որը ներկայացնում է 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների արտահանում և ներմուծում։

2. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

3. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

4. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

5. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

6. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

7. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

8. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

9. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

10. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

11. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

12. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

13. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

14. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

15. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

16. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

17. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

18. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

19. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

20. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

21. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

22. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

23. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

24. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

25. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

26. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

27. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

28. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

29. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

30. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

31. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

32. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

33. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

34. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

35. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

36. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

37. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

38. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

39. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

40. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

41. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

42. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

43. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

44. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

45. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

46. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

47. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

48. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

49. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

50. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերության հետ կնքված պայմանագրի համաձայն, Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարության արտաքին հարաբերությունների ժողովրդական կոմիսարիատի կողմից, Հայկական Սովետական Հանրապետության արտաքին առևտրի ներկայացուցիչ Ա. Ա. Ղազարյանի ստորագրությամբ, 1927 թվականի հունիսի 6-ին Երևանում կնքվել է հետևյալ բովանդակությամբ առևտրական համաձայնագիր.

1. Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությունը, որպես Հայկական Սովետական Հանրապետության արտաքին առևտրի միակ ներկայացուցիչ, հանձն է առնում ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությանը տրամադրել Հայկական Սովետական Հանրապետության արտաքին առևտրի ամբողջ ծավալի 50 տոկոսը, որը ներկայացնում է 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների արտահանում և ներմուծում։

2. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

3. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

4. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

5. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

6. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

7. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

8. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

9. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

10. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

11. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

12. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

13. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

14. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

15. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

16. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

17. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

18. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

19. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

20. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

21. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

22. Ամերիկյան «Ամերիկա» ընկերությունը հանձն է առնում Հայկական Սովետական Հանրապետության կառավարությանը տրամադրել 1927 թվականի ընթացքում 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի ապրանքների ներմուծում և արտահանում։

23

...ՔԻՆ ՄԷՋ, եօթներորդ համա-
...ՄԱՐԸ տեղի ունեցած է բոլորը
...ՔԻՆԵՐուն որոնք Մարիամ կը
...ՐԵՑ տրուած են ա-
...ՄԱՐԳԱՆԱԿՆԵՐ փոքր, մեծ, նիհար, գեր
...ՆԵՐ, սիրուն, հարուստ, աղքատ
...ՄԱՆԵՐուն նաեւ ան Մարիա-
...ՐԱՆ որ ամէնէն հեռաւոր տեղէն
...ՆԱՄ իր հետ բերած է
...ՄԱՐիամ նոր Մարիամներ։
...ՆԷքին փչածը ընել կարենա-
...ՀԱՄԱՐ չի բաւեր Մարիամ Ա-
...ՐԻՔԻՑ ԸՆԼԼ։ Պէտք է նաեւ
...ՐԻՔ ԸՆԼԼ ամբողջ խելքով կամ
...ՐԱՆ՝ տոլարով։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՓՈՐՁԱՌՈՒԵՍՆ

...ՄԵՐԻԿԱՅի «պայքար» Թեր-
...ՔԱՐԿԱԻԻՏ Մը բացեր էր
...ՔԱՀԻ ընտրութեան առթիւ,
...ՔԱՐԿԱԻԻՏԸ տուած է հե-
...ՆԼ արդիւնքը. — Սմիթ՝
...ՀՈՎԸր 184, որով «պայ-
...Ի ընթերցողներու քուէովը՝
...ՐԻԿԱՅի նախագահ հռչակ-
...ՔԷ ամբողջ Սմիթը։
...ՀԱՅ Ամերիկացիներու քուէն՝
...ՊԱՇտօնը յանձնեց Հու-
...ՍՄԻԹ ալ ամբողջ է. բայց
...ՀԻ մարդու համբաւ տնօրէն
...ՆԻՔ յուսար որ նախագահ-
...ՀՈՎը պահանջելու համար,
...ՈՒՆ նոր պայքար բանալ Հու-
...ՔԸ, հիմնուելով «պայ-
...ՐԻ ընտրութեան վրայ։

ՊՐԻՓԵԱՆ ՄԵԿՆԵՑԱՒ...

...ՂԸ դիպուածով արձանա-
...ՔԱԾ կը տեսնենք տեղիս ամ-
...ՐԻ Թերթին չորրորդ էջին
...ՆԱ, ծանուցումներու բաժնին
...ՐԻ զերձակի մը եւ սափրիչի
...ՐԻ պզտիկ փոքր գիրերով..., մինչ ա-
...ՐԻ ժամանակը՝ առանին ծանուց-
...ՐԱԾ էր այն խոշոր գիրերով, ո-
...ՔԱՆ կը գործածուին ամերիկա-
...ՐԻ մեկնումներու...։

Ինչո՞ւ այս նոր չափը։

ԱՁԳԱՆ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԸ

Ընդհանրապէս վերջերս Թուր-
...ՔԱՀԱՍԱԾ երկսեռ ուսանողները
...ՐԱՅ եւ Ընտօլուի լիսէներուն
...ՐԻ տեղաւորուած են։ Ազգային
...ՐԱՍՏԱՒԱԾութեան Հարցումին պա-
...ՐԱՆելով, լիսէներու տնօրէնու-
...ՐԻ տեղեկագրած են թէ ազգան
...ՐԱՆողները մեծ հաճոյքով կը
...ՐԻն դասերուն եւ իրենց
...ՐԻ դասընկերներուն հետ
...ՐԻ քերէն խօսելու կը ջանան։
...ՐԱՆողուհիները, իբր օտար
...ՐԻ, անգլիերէնը նախամեծար
...ՐԱԾ են։

ՊՈՒՐՍԻՆ ԲՐԻՍՏՈՆԵԱՅ ԱՐԱԲՆԵՐԸ

...ՐՍԻՆի քրիստոնեայ Արաբ-
...ՐԱԿան Հպատակութիւնը
...ՐԱԾ ըլլալով հրաւիրուած
...ՐԻնչեւ յունուար Սուրիա մեկ-

ԿԵԱՆՔԸ ԿՈՎԿԱՍԻ ՄԷՋ

ՀԱՑԻ ՍՈՎԸ

Բոլշեւիկեան բռնութիւններէն, հալածանքներէն եւ սովէն ազատուելու համար, խումբ մը մարդիկ (Հայ, ռուս, Թաթար) Թողեր են իրենց հարազատները եւ Բագուէն անցեր են Պարսկաստան։

Այդ եկուորները սոսկալի գոյներով կը պատմեն Ռուսաստանի եւ կովկասի տնտեսական վիճակը։ Այժմէն Երեւանի, Թիֆլիսի, Բագուի եւ ուրիշ կեդրոնական քաղաքներու մէջ սեւ Հացի համար պոչ կը բռնեն, իսկ ճերմակ Հաց գոյութիւն չունի։

Կովկաս գտնուող զօրամասերը եւ պետական պաշտօնեաները՝— Ադրբէջանի, Վրաստանի եւ Հայաստանի մէջ չեն նեղուիր, որովհետեւ պահեստի պարէնը ամբողջովին գրաւած են իրենց համար, իսկ քիչ քանակութեամբ ալ հացագործակցականներուն են տուած. բայց վերջինները իրենց հասկցած ձեւով կը գաղաւորեն եւ ամէնէն առաջ իրենց ծանօթներուն ու բարեկամներուն կը բաժնեն, որոնց մեծ մասը կոմունիստներ են։ Ճաճախ կը պատահի որ ժամերով պոչ բռնողներէն շատերը առանց Հացի կը վերադառնան տուն։

Որպէսզի ժողովուրդին ցոյց տան թէ Հացի ճգնաժամը միայն իրենց երկրին մէջ չէ, խորհրդային իշխանութիւնը խորամանկ միջոցներու կը դիմէ եւ իրենց թերթերուն մէջ կը յայտարարէ որ, Պարսկաստանի մէջ ալ սով է եւ նոյնիսկ թաւրիզ սեւ Հացի համար ամէն օր կռիւներ տեղի կ'ունենան։ Հարկէ, անոնք որոնք անծանօթ են Պարսկաստանին եւ անոր Հացի առատութեանը, չեն Հաւատար, բայց Հաւատացողներ ալ կը գտնուին։

Թիֆլիսէն Պարսկաստան անգնող վաճառական մը, կայարանը խորհրդային թերթ մը կը գնէ, որուն մէջ այդ մասին գրուած կ'ըլլայ։ Սկիզբները այդ մարդը կը տատանուի եւ կ'որոշէ չանգնիլ Պարսկաստան, բայց երբ իր ընկերը կը համոզէ որ այդ գրուածները սուտ են, որ ինք շաբաթ մը առաջ թաւրիզ է եղեր եւ այդպէս բան չէ տեսեր եւ չիկրնար ալ ըլլալ։ քանի որ թաւրիզի շտեմարաններու պաշարը տասը տարիէն ալ չի Հատնիր, նոյն այդ պարոնը կը շարունակէ իր ճամբան, միշտ կասկածելով սակայն, որ ինք թաւրիզ անօթի պիտի մնայ։ Երբ կ'անցնի պարսկական ջուլֆա, անմիջապէս կ'այցելէ մաքսատան պաշտօնեային եւ կը Հարցնէ թէ ո՞րքան ճշդուած են խորհրդային թերթերուն գրածները։ Պաշտօնեան կը ծիծաղի վաճառականին ըրած Հարցումին վրայ եւ լաւ հիւրասիրելէ յետոյ ճամբու կը դնէ թաւրիզ։

Այդ վաճառականը երեք ամիսէն աւելի կը վայելէ թաւրիզի առատութիւնը եւ ամէն օր կը Հայհոյէ սուտ լուրեր տարածողներուն։ Իսկ այս նորեկները, երբ կ'անցնին թաւրիզի փողոցներէն եւ կը տեսնեն բոլշեւիկեան խանութներուն մէջ ճերմակ ալիւրն ու Հացը, կ'ապշին ուղղակի եւ իրարու երեսին նայելով կ'ըսեն— «Ռուսաստանը սովի ճիրաններուն մէջ կը գտնուի եւ սեւ Հացի համար պոչ կը բռնեն, իսկ այստեղ ճերմակ Հաց ու ալիւր կը ծախեն»։

Խե՜ղճ միամիտ մարդիկ, դեռ չեն գիտեր որ, «կարմիր յեղափոխականները» Ռուսաստանի մէջ եղած-չեղած ապրանքները, շաքարը, ծխախոտն ու քարիւղը կը բերեն պարսկաստան եւ կէս արժէքով կը ծախեն, որպէսզի պարսկաստանի իրենց պաշտօնեաներուն պարարտ ռոճիկներ վճարեն։

ՍՈՎԸ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ԵՒ ԶԱՆԳԵԶՈՒՐԻ ՄԷՋ

Ղարաբաղն ու Զանգեզուրը նոյնպէս սովի առաջ կանգնած են։ Լեռնային Ղարաբաղի որոշ շրջաններու ցանքերը կարկուտահար ըլլալով, այդ շրջանները գրկուեր են ձմեռուան պաշարէն եւ իրենց գոյութիւնը պահելու համար հիմակուընէ դաշտային մասի շուկաներէն պարէն կը բերեն. այդ պատճառով Ղարաբաղի մէջ ցորեն եւ գարիի գիները սոսկալի չափերու են Հասեր։ Իսկ Զանգեզուրն ալ սակաւահող ըլլալով, եւ այս տարուան բերքն ալ յայտնի չըլլալով, Հապիւ երկու ամսուան պաշար ունի։

Թէ Ղարաբաղի եւ թէ Զանգեզուրի գիւղագիութիւնը սարսափահար եւ յուսահատ վիճակի մէջ է եւ չիգիտեր թէ ի՞նչ պիտի ըլլայ այդ բոլորի վերջը։

* * *

1922—23ին Ռուսաստան փոխադրուած Նախիջեւանի ազգաբնակչութիւնը (Հայ, Թաթար) սովի պատճառով նորէն կը վերադառնայ իր երկիրը։

Խորհրդային չեկիստները նոր նոր խաղեր կը խաղան գիւղացիներուն Հետ։ Մէկ քանի Հոգիի տէրտէրի եւ մոլլայի դիմակ կը Հագցնեն, էշերու վրայ Հակառակ կը նստեցնեն եւ էշերու պոչերը ձեռքերնին տալով կը պտտցնեն փողոցները։

Ժողովուրդը զզուանքով կ'ընայի այդ վայրենութիւններուն եւ գիտելէ կը խուսափի։

ԿԵԱՆՔԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

ԱՆՈՆՔ ԻՆՉՈ՞Ւ ԿԸ ՅԱՋՈՂԻՆ, ԻՄԿ ՄԵՆՔ ՈՉ...

Այս խորագրին տակ, պոլսոյ վագըթը կը գրէ.—

Թուրքիա ամէն տեղ ճանչցուած է իբրեւ բնական Հարստութիւններով լեցուն եւ սակայն կոյս երկիր։ Այո՛, մեր Հայրենիքի ծոցին մէջ գանձեր կան, բայց չենք կրնար օգտուիլ անոնցմէ որովհետեւ օգտուելու ձեւը չենք գիտեր։ Մինչդեռ, Եւրոպացիները գարերէ ի վեր արդէն գիտեն եւ կը կիրարկեն բնութենէն օգտուելու ձեւերը։ Թողունք առաջադէմ ազգերը եւ նկատի ունենանք միայն մեր Հարեւանները։

Անցեալները, կեդրոնական Եւրոպայի թուղթի եւ խաւաքարտի ընկերութիւն մը իր տեղեկագրին մէջ կը յայտնէր թէ Ցունաստան եւ պալքանեան միւս երկիրները չունին Հարուստ անտառներ, որ թուղթի շինութեան յարմարին։ Իսկ մասնագէտներու վկայութեամբ յայտնի է որ մեր եղեւնիին նմանը աշխարհի ոչ մէկ կողմը կայ։ Եթէ մեր եղեւնիներուն Հարիւրին մէկը միայն շահագործենք, տարեկան 2միլիոն ոսկի կրնանք շահիլ։ Մինչդեռ, Պրուսայի բեւեկնի իւղը որ ժամանակին այնչափ յարգի էր օտար Հրապարակին վրայ, այսօր չ'արտադրուիր։

Խէժով աշխատիլ ուզող թուրք արհեստաւորները՝ կարծես Հեգնելու Համար մեր երկրին Հարըստութիւնը՝ ստիպուած են ֆրանսական, ամերիկեան եւ նոյնիսկ յունական խէժ գործածել։

Ցունական խէժը ծանօթ էաշխարհի մէջ եւ նոյն իսկ Թղթաշինութեան վերաբերեալ Հրատարակութեանց մէջ կը խօսուի այդ խէժի մասին եւ բաղդատութեան կը դրուի ուրիշ երկիրներու արտադրութեանց Հետ։

Այսօր, Ցունաստանը ծխախոտի, գորգի եւ նման բազմաթիւ նիւթերով ահաւոր մրցակից մը դարձած է մեզի, օտար Հրապարակներուն վրայ։ Ասով ալ չբաւականանալով, իր արտադրութիւնները մէկ մասը նոյն իսկ մեր Հրապարակը կը ղրկէ։

Ցունահանգիստի գործերով զբաղողները, իրաւամբ կը մտահոգուին թէ պիրէոնը շուքի մէջ ձգած է պոլիսը։

Ի՞նչպէս կ'ըլլայ, ուրեմն, որ մեզի Հետ բաղդատմամբ աղքատ մեր Հարեւանները կը յաջողին, իսկ մենք չենք կրնար օգտուիլ մեր բնական Հարստութիւններէն։

Արդարեւ, մինչեւ Հիմա շատ մը ձեռնարկներ գլուխ չեն եղած մեր երկրին մէջ։ Հաստատուած գործարաններէն, առեւտրական ընկերութիւններէն եւ նման բազմաթիւ Հիմնարկ թիւններէն շատ քիչերը կրցած են յարատեւել։

Այս ձախողանքը տեղի տուած է այն սխալ ու տարօրինակ գաղափարին, թէ մեր երկիրը ընդունակ չէ արդիւնաբերական ձեռնարկներու։ Այս գաղափարին մէջ կը յամառին մանաւանդ անոնք, որոնք դրամ տուած են կործանուած ընկերութեանց։

Այնպէս որ, այսօր ո՛եւ է ձեռնարկու երբ շփման մէջ մտնէ դրամատէրներու Հետ, յիշեալ դառն օրինակներուն պատմութիւնը կը լսէ եւ ակներեւ վարանումով կ'ընդունի։

Արդիւնաբերական ձեռնարկներու մէջ միայն բարեգործակատարութիւնը չի բաւեր, անհրաժեշտ է նաեւ մասնագիտութիւն ունենալ։ Եթէ ետ մնացած ենք մեր Հարեւաններէն, պատճառն այն է որ կարեւորութիւն չենք տուած մասնագիտութեան։

Գաղտագրումէն առաջ, կային «քափիթիւլասիոն»ները որոնք կը մեղմէին ամէն ձեռնարկի թուրք ազգը շատոնց ազատած է այդ շղթաներէն։ Սակայն այդ թուականէն յետոյ հիմնուած գործարաններ ալ կան, որ դադրած են գործելէ։ Պատճառը՝ մասնագիտութեան չհետեւիլն է։ Գեռ նոր են կարգ մը գործարաններ, որոնք հիմնուեցան, առանց տեղը եւ ջուրը նկատի առնուելու։ Ասոնց մասին շրջող ըսի ըսաները սիւնակներ լեցուցին թերթերու մէջ։

Թրքական Հաստատութիւն մը, որ մեծ քանակութեամբ թուղթ եւ խաւաքարտ կը սպառէ, ներկայիս կը ծրագրէ թուղթի գործարան մը հիմնել Ոսկեղջիւրի եզերքը, 60—65,000 ոսկի ծախքով։ Անհրաժեշտ է որ մասնագէտներու օժանդակութեամբ կատարուի գործը, որպէսզի չձախողի։

ԵՐԵՒԱՆի ԹՐՔՈՒՀԻՆԵՐը

Երեւանի Թրքական իննամեայ դպրոցի աշակերտուհիները լսելով Թելադրութիւններ քօղի մասին, միաձայնութեամբ որոշեր են Հանել իրենց քօղերը եւ առանց քօղի տուն գաղեր են։ Իննամեայ դպրոցին մէջ ուսում կ'առնեն 14-20 տարեկան երեք Հարիւր աշակերտներ։

Երեւանի Թուրքերէն «Ձանգի» Թերթը կը Հրաւիրէ Երեւանի բոլոր Թրքուհիները Հանել իրենց քօղերը։

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՆԻՄ. — Հ. Մ. Մխիթեան երկրորդ դասակարգի ֆութպոլի ախոյեանական հենգերորդ մըրցումը տեղի ունեցաւ նոյ. 6-ին «Սթատ Միւնիսիփալ»ի մէջ, նոյն դասակարգի խումբերէն «Էքթուալ Սփորթիվ տը Մանթոն» ի Հետ։

Խաղը սկսաւ մեր յառաջապահներու յարձակումով, եւ Հազիւ 5 վայրկեան անցած, Շապուհ Յովնանեան, յաջողեցաւ կեդրոնէն մինչեւ Հակառակորդ բերդը տանիլ գնդակը, ծափերու մէջ։ Քիչ վերջ երկրորդ մըն ալ նշանակեց Գեղամ Քիթապճեան։ Բ. կիսախաղին Հակառակորդը շահեցաւ իր միակ նշանակէտը։ Խաղի վերջաւորութեան Հ.Մ.Մ. կոլ մը եւս նշանակելով, յաղթական Հռչակուեցաւ 1ի դէմ 3 նշանակէտով։ Բ. Տ.

Ա Զ Դ

Հ. Ց. Դ. եգիպտոսի շրջանային ժողովի որոշումով տելեմաք Թիւթիւնճեան, յակոբ Նալպանտեան եւ վահան Գասապեան Հեռացուած են Հ. Ց. Դաշնակցութեան շարքերէն։

«Դրօշակ», Նոյեմբեր, 1928

ՅԱՌԱՋ,,ի ԹԵՐԹՕՆԸ (71)

Մ Ո Խ Ի Ր Ը

(Հեղինակ՝ ԿՐԱՑԻԱ ՏԷԼԷՏՏԱ)

Բ. ՄԱՍ

VII

...ՔԱՆի մը վայկեան սառեցուց
...ՐԱՆ մահուան տպաւորութիւնը,
...ՐԱ անցաւ, բայց Թողուց այն-
...ՊԱՐապոլի ճնշում մը որ
...ՐԱՆու պէտքն զգաց անկէ ա-
...ՐԱՆու Համար։ Միայն այն ա-
...ՐԱՆ Հասկցաւ որ մինչ Հոս-
...ՐԱՆ ենթակայ կը կարծէր
...ՐԱՆ, Հապէս միշտ կը յուսար։
—Մարգարիթ, Մարգարիթ,
գիշեր պիտի խօսիմ քեզի
պիտի ըսես Թերեւս որ լեռմ
օրդ բան մը չըսեմ, սպասեմ,
եմ, բայց ես վատ ըլլալ չեմ
ր, մարդ ըլլալ կը փափաքիմ։
ը 4ին պ. կարբոնիի պիտի
ար։

Արդարեւ ժամը 4ին Մարգարիթ Հասաւ, բայց Հոն չգտաւ զայն։ Ան Հեռացած էր։ Ան Հեռացած էր առանց Հրաժեշտ տալու, առանց ետեւը նայելու։ Ան Հեռացած էր առանց իր Հետ տանելու իր ամէն ինչը։ Ան Հեռացած էր առանց իր Հետ տանելու իր ամէն ինչը։ Ան Հեռացած էր առանց իր Հետ տանելու իր ամէն ինչը։

Նոր դահլիճը Խորհրդարանին պիտի ներկայանայ հինգշաբթի։ Մինչեւ այդ օր դահլիճը քանի մը անգամ նիստ գումարելով պիտի պատրաստէ նախարարական յայտարարութիւնը։ Փուանքարէ կը յուսայ 350 քուէ ստանալ։

Ընկերվարական կուսակցութեան խորհրդարանային խումբը կիրակի օր նիստ գումարելով, որոշեց բացարձակ ընդդիմադիրի դերին մէջ գտնուիլ նոր կառավարութեան հանդէպ։ Քուէարկուած բանաձեւին մէջ ընկերվարականները կ'ըսեն թէ իրենք պատրաստ են առանձին ստանձնել իշխանութիւնը եւ ուժ տալ ոմկավար բարենորոգումներու, սակայն չեն կրնար գործակցիլ կառավարութեան մը, որ «պլոք նասիոնալ»ի վերակազմութիւնն է։

Նոր դահլիճին անդամները, բացի քանի մը բացականէրէ, փուանքարէի կողմէ Հանրապետութեան նախագահին ներկայացուեցան կիրակի գիշեր։ Էլիզէի պալատէն դուրս ելած ատեն, Փուանքարէ յայտարարեց.

— Տագնապը յատուկ երկնցուցի, որպէսզի կազմուածը ըլլայ Ձինադադարի դահլիճ։ Կը յուսամ թէ կուսակցութեանց միջեւ եւս զինադադար մը պիտի ըլլայ։

ՍՈՒՐԻՈՅ ՍԱՀՄԱՆԱՑԻՆ ՎԷՃԸ

«Թայմզ»ի Փարիզի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Ֆրանսայի արտաքին նախարարութեան մէջ շատ կարեւորութիւն չեն ընծայեր Պոլսոյ «Միլլիյէթ» թերթին Սուրիոյ ֆրանս. իշխանութեանց դէմ ըրած ամբաստանութեանց։ Ֆրանսայի հոգատարութեան ենթակայ շրջանին հիւսիսը կայ վիճելի փոքրիկ հողամասմը, իրաւարարութեամբ յանձնուած Ֆրանսայի, զոր սակայն Թուրքերը չեն պարպեր։ Խնդրոյ առարկայ հողամասը ենթակայ է Քիւրտերու արշաւանքին, որովհետեւ մաս կը կազմէ Քիւրտիստանի եւ Թուրքերը Ֆրանսական գրաւումին ենթակայ հողամասէն վտարած էին տեղւոյն Քիւրտերը։ Ցեղապետ Հաճօ այդ Քիւրտերուն նշանաւորներէն է։ Ֆրանսական կառավարութիւնը բոլորովին ազատ եւ անպատասխանատու մարդ մը կը նկատէ զայն։

Ֆրանսացիները չեն կրնար արգիլել զայն արշաւելէ Թուրքերուն դէմ, որոնց իրաւունքը չեն ճանչնար վիճելի հողամասին վրայ։ Սակայն երբեք պաշտօնապէս չեն ճանչցած զայն կամ ոեւէ պաշտօն յանձնած անոր։ Ֆրանսա երբեք պատասխանատու չէ սահմանային այն դէպքերուն, որոնց մասին կը գանգատին Թուրքերը։

*** *Սուրիոյ Թերթերն ալ կը գրեն.—*

Սահմանային պահակազօրքի ֆրանսացի հրամանատար գնդապետ Արմանի եւ Թուրքիոյ կողմէ հազարապետ Միւմթազ պէյի նախագահութեամբ, չորս ֆրանսացի եւ հինգ Թուրք սպաներ Քիլիսի մէջ ժողով մը գումարած են՝ վերջերս սահմանի վրայ պատահած դէպքերուն, եւ ոճրագործներու փոխանակութեան խնդրով զբաղելու համար։ Այս ժողովին մէջ որուած են կարգ մը որոշումներ, այսպէս՝

1.— Սահմանին վրայ դէպքեր յարուցանող հրոսախումբերու դէմ ընկերակցաբար դիմադրելու համար, ընդունուած է 1921 հոկտ. 20ին Էնկիւրիի մէջ կնքուած պայմանագրութեան 12րդ. յօդուածին գործադրութիւնը, և այդ հրոսախումբերը հետապնդելու համար երկու երկիրներու ուժերու համագործակցութիւն որոշուած է։

2.— Հասարակ ոճրագործները պիտի վերադարձուին իրենց ոճիրին վայրը։

3.— Թուրքերը բողոքած են որ սահմանին վրայ մաքսային անօրէնութեան կողմէ պաշտօնեաներուն տրուած հրամանները չեն գործադրուած։ Ֆրանսացիները խոստացած են այս հարցը մարզպանութեան ներկայացնելով քննել եւ վերջնական կարգադրութիւն մը ընել։

4.— Սահմանի ապահովութիւնը խանգարող հրոսախումբերու հետապնդման գործակցող ֆրանքեւթուրք յանձնաժողով մը պիտի կազմուի։

Ամերիկեան դրամագլուխը Թուրքիոյ մէջ

Պոլսոյ Թերթերը կը գրեն Թէ ամերիկեան սեղանաւորական զօրաւոր խմբակ մը կ'ուզէ գործակցիլ Թուրքիոյ ՉՆՉուած Րէյիի վարչութեան եւ ստանձնել ծխախոտի մենաշնորհը։ Այս նպատակով դիմում եղած է Թուրք կառավարութեան։ Ամերիկեան խմբակը առաջարկած է կառավարութեան 120 միլիոն ոսկիի փոխառութիւն մը ընել, յետոյ ամէն տարի ալ 25 միլիոն ոսկի տալ։ Խմբակին ներկայացուցիչները գացած են Էնկիւրի եւ ելմտական գործավար Սարաճ օղլու Շիւքրի պէյի հետ տեսակցելով կարգ մը կէտեր ճշդած են։ Ամերիկացիները կը խոստանան ամբողջովին Թուրքերէ կազմել իրենց պաշտօնէութիւնը եւ դիւրութիւններ տալ ծխախոտի մշակներուն։

Կառավարութիւնը որոշած էր Ծխախոտի վարչութենէն գալիք հասոյթը յատկացնել պետական զրամատան հիմնադրամին։ Այս հիմնադրամին համար 150 միլիոն ոսկիի պէտք կայ, սակայն։ Րէյիին առաջարկած է նոյն գումարը փոխ տալ կառավարութեան ամերիկեան խմբակին գործակցելու պայմանով։

Այս առթիւ, Ծխախոտի վարչութեան առաջարկին մէջ կարգ մը փոփոխութեան ծրագիրներ կան նաեւ պաշտօնեաներու ներկայ ցուցակի մասին։

*** *Ամերիկեան ուրիշ խմբակ մը դիմած է Պոլսոյ Քաղաքապետութեան եւ կարգ մը առաջարկներ բրած, հացը երկու ղրուշ աժանցնելու մասին։*

Եգիպտի հարցուփորձ աւերները

Հոմսէն կը հեռագրեն Թէ Եռնայի բորբոքումը ուժգնօրէն կը շարունակուի, հետզհետէ աւելի վրդովիչ դառնալով։ Երկաթուղագիծը եւ Մասքալիի կայարանը ամբողջովին թաղուելէ վերջ, լաւայի ճակատը այժմ կը սպառնայ ծովեզերքի մեծ ճամբուն։ Նունցիաթա եւ Րիփոսթօ քաղաքները արդէն զրկուած լոյսէ եւ ջուրէ, շատ տագնապալի կացութեան մը մատնուած են։

Լաւայի հեղեղին լայնութիւնը այժմ կը հասնի հինգ քիլոմէդրի, իսկ բոլորովին վնասուած հողամասերուն տարածութիւնն է աւելի քան 29 քառակուսի քիլոմեդր։

Մասնագէտներու հաշիւով, ներկայիս՝ վնասները 500 միլիոն Էն մէկ միլիառ լիրէթի կը հասնին։ Քարապա գիւղը հիմա բոլորովին լաւայի տակ մնացած է եւ հրամայուած է անմիջապէս պարպել Սթրատա գիւղը։

«Ա. Ե. Հ. Կ. ԽԱՉԻ ՕՐ»Ը ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

24 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1928 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ՕՐ

Ձեռնարկուած է տալ հանդէս մը ճոխ յայտագրով կը խնդրուի բոլոր միութիւններէն եւ կուսակցութիւններէն նկատի առնել այդ օրը՝ խաչաձեւումներու տեղի չտալու համար։

կարգադիր յանձնախումբ

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի ժուանվիլի ժամնաճիւղին կողմէ

1 Դեկտ. Շաբաթ գիշեր ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ

Թէթ-Նուարի հանրածանօթ սրահներուն մէջ, 20 Quai Beaubourg, Joinville-le-Pont.

Հ. Ց. Դ.

Մարսէյլի Պ. Մ. Դասախօսական եւ վիճաբանական ժողովը՝ այս Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, 63 Rue de la Republiqueի Գրադարան Ընթերցարանին մէջ։ *Կը խօսի՝ ընկ. Հիւսեան։ Նիւթ՝ Բոլշեւիկներու մէջ յառաջ եկած ընդդիմադիր հոսանքները։»*

Ցեսկնի վրէժ խուժքի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին այսօր ժամը 4ին Քաֆէ Մարմինօն։ Կարեւոր օրակարգ։

ՑԱԻԻՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑԸՐ այսօր երեքշաբթի իրիկուն ժամը 10—11, Առողջապահութիւն (Տօքթ. Պալասանեան)։

Իսկ Հինգշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30—5 հայերէն (Մ. Նաթանեան)։

ՅԱՐԴՈՂԻ ընդհ. ժողովը՝ այս Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին։ Կարեւոր օրակարգ, զեկուցում, եւն.։ Ներկաներու որոշումը պարտադիր է բացականերուն։

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

ՍՏԱՑԱՆ Ք

Լիոն, Կ. Կ.— 35 ֆր.։ Սկսանք ղրկել Կ. Պ.ի։

Իւսէլ, Ա. Գ.— 35։

Իսի-լէ-Մուլինօ, Յ. Գ.— 35։

Ալժէր, Ղ. Ք.— 35։ Սկսանք ղրկել։

Քիրմանշահ, Ն.— 1 անգ.։

Կրան Սէր, Պէգ.— 70 ֆր.։

Լիոն, Մ. Ա.— 50։

Սէն Թ'Ուէն, Ա. Տ.— 35։

Վալանս, Դորձ.— 216։

Լանսէյ, Ս. Ճ.— 35։

Սէն Թ'Էթիէն, Տիկ.Է.Ժ.—105։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Կեսարիոյ Սաճլը գիւղէն Գրիգոր Սէֆէրեան, մօր անունը Եղսա, եղբայրը Ռուբէն։ 1910ին մեկնած է Ամերիկա եւ մինչեւ տարագրութիւն կը թղթակցէր իմացնել իր մօրեղբօր Ալիքսան Տօնիկեանի, Créoux-les-Bains, Basses Alpes, France. Կը խնդրուի Ամերիկահայ Թերթերէն արտատպել։

— Հայկական ցեղ եղեռնէն ի վեր կորսնցուցած եմ երկու քոյրերս Սեբաստիոյ Ցուչասար գիւղէն Պեղիկ 24, կիւլիզար 16 տարեկան։ Վերջերս տեսնուած են Սուրիոյ շրջանը։ Իմացնել Sukias Keusseian կամ Kahouedjian, 3 Rue Aristide Bergès. Lançey Isère. France.

Նուէր լուր տուողին։

Ա Զ Դ

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԵԻՐՈՊԱՅԻ Հ.Կ. ԽԱՉԻ Կ. *Վարչութիւնը պատիւ ունի յայտնելու իւ գիտութիւն հայ հասարակութեան, որ համաձայն պատգամաւորական ժողովի որոշման իր մասնաճիւղերը ձեռնարկած են տարեմուտի երեկոյթներ տալու առաջիկայ Դեկտեմբեր 31ի գիշերը Փարիզի, Լիոնի, Վալանսի, Տեսինի, Վիէննի, Կրընոպլի և Կարատանի մէջ։*

Խաչաձեւումները կանխելու համար կը խնդրենք յիշեալ վայրերու ազգային կազմակերպութիւններէն նկատի առնել այս յայտարարութիւնը։

Ա. Ե. Հ. Կ. Խ. Կ. Վարչութիւն

Ա Զ Դ

Ֆրանսական բանակին հայ կամաւորներու ընկերակցութեան նախաձեռնութեամբ, պատուոյ դաշտին մէջ ինկող մեր սիրելի ընկերներուն հոգւոյն համար հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցուի Նոյեմբեր 18ին, ժամը 10ին, հայ եկեղեցւոյն մէջ, 15 Rue Jean Goujon, փարիզ։ Կը խնդրուի հայ ընկերակցութիւններէն ներկայ ըլլալ այս արարողութեան։

(*Կնիք*)

ԲՆԱԿԱՐԱՆ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Երեք սենեակնոց բնակարան մը կը փնտռուի պիւթ Շօմոնէն քատէ, կամ կառ տը լ'էսթի եւ կառ տիւ Նօռի մօտակայ արուարձաններուն մէջ (ի հարկին 5—6 սենեակնոց փավիյեօն)։ Տեղեկացնել «Ցառաջ»ի։

ՅՈՒՆԱՀԱՅ ՏԱՐԵԳԻՐՔ Գ. ՏԱՐԻ - 1929

Նոյեմբեր 15ին հրապարակ կ'ելլէ ՅՈՒՆԱՀԱՅՑ ՏԱՐԵԳԻՐՔԻ Գ. տարուան հասորը, գրական, գեղարուեստական, աղգային եւ պատմական բովանդակութեամբ, հաճելի մանրավէպերու եւ զուարճալիքներու բաժիններով ու գեղարուեստական գեղատիպ նկարներով։

Էջ 450, Գին 75 ՏՐԱՆԻ

Ընթացք կը տրուի միայն կանխիկ ապսպրանքներու։

Հասցէ՝ Journal «Nor Or», Rue Vouli 20, Athènes, Grèce.

Կ'ուզուին *ողջոյզի զորձաւորուհիներ։*

Անմիջապէս դիմել՝ Կարապետեանի, 8 Rue Rampal, Պէլվիլ։

ՕԳՏՈՒԵԼՈՒ ԱՌԻԹ ՄԸ ԹԷԼԷՄԷ ՁԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐ

Միայն երկու շաբաթուան համար։ Քիլոն՝ 10 ֆրանք։

Մեծաքանակի համար յատնաւոր զեղչ։ Դիմել՝ KHATCHIKIANի, 65 Rue Ste. Anne, Paris (2e). *Թէլ.* Central 76-64։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՒ

96 r. Rivoli, *մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախատ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապոռաթուառ։ Ռէնճամիտ եւ արագ խոր հրդռակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12։*

Clinique C O V O

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Ռ. Ս. ԽԱՉԵՐԵԱՆ

107 Rue Lafayette, Paris (Xe)

Մէթրօ՝ Poissonnière

Ամէն օր ժամը 2.30—7.30

Tél. Trudaine 29-04

Վարձու է վաճառատուն մը դիւրաժատելի պայմաններով *առանց բըփրիզի*, ամէն գործի յարմար։ Դիմել՝ Mr. Herferh, 341 Rue des Pyrénées, փարիզ։

Բ. ԱԲԳԱՐԵԱՆ

Վկայեալ ֆիւանդապաճ, նախկին տասնապետ ֆիւանդապաճ Ազեւելեան բանակին, 14 երկար տարիներու փորձառութեամբ կը խնամէ ամէն տեսակ ֆիւանդներ։ *Մասաժ, վանտուզ, փիքիւր, փանսըման* եւայլն։ Վկայեալ աղքատներուն ձրի։

Հասցէ՝ 6 Rue Grégoire du Tours. Paris (6e),

Վարձու է յարկաբաժին մը երեք կաիաւորուած սենեակներով կամ 2 սենեակ կաիաւորուած եւ մէկ առանց կաիաւորութեան։ Խոհանոց, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն։ Դիմել՝ 10bis Rue des Trois Champtiers, Chaville (S. et O.).

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

E. STEFIKI

Վկայեալ իրաւաբէտ, քաղաքականգիտութեանց վարժարանէն։

106 Ave. Kléber, Paris (16e)

Հեռ. Passy 72.56

ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ ամենակարճ միջոցի մէջ Ֆրանսա մտնելու (AFFIDAVIT), ինչպէս նաեւ ինքնութեան թուղթերու օրինական գործողութիւնները։

Կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 4—7.

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: E. SOUVIGNY

ՏՕՔԹ. Ա. ՍԱԼԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՒԲԵՐՈՒԻ ԵՒ ՕՏԱՄՈՒՏԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ցաուագայթով Ցօդացաւ, Ջղացաւ (Sciatique), Նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկրային Թիւն (Rachitisme) եւայլն։

16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 73-67

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 եւ 2—7

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVIL

Ցէր եւ ցնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-8

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի, գէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քիթ, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

BANQUE COMMERCIALE DU LEVANT

O. MAGARIAN

18 Rue Laffite, PARIS (9e) Tél. PROV. 36-75

Հայ առեւտրական տուներու գործառնութիւնները դիւրացնելու, գաղթական ազգայիններու մէջ խնայողութիւնը քաջալերելու տակով Հաստատուած գրամատունս, կը ստանձնէ դիւրատար մարդոցներով ղրկել առեւտրական մուրհակներ եւ բանալ ընթացիկ հիւներ, նոյնիսկ ամենափոքր գումարներու համար։

ԾԱԽՈՒ ՀՈՂ

Ձեր բնակարանի վարձքով կարող եք ունենալ փական վիլլա Փարիզի մօտ հրաշալի վայրի մը։ Միշտ լոյս եւ արեւ։ Դեղեցիկ այգի, կզակ, որս, ապրոր, կուպրան, Խճուղի մինչեւ Փարիզ։ Հրաշալի տեսարաններ։ Պատրաստ են փողոցներ, ջրմուղի, կոյուղի, ելեքտրականութիւն եւ կազ։ 15 վայրկեան տուրքի։ Այցելութիւնը՝ մեր ինքնաշարժով։

Դիմել՝ M. Schnagder, 117 Rue du Temple ք. յարկ դէպի բշ. Դշ. եւ Ուր. օրերը ժամը 9—1 եւ 5—8, Կիրակի օրերը 9—12։

ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆ Ք. ԵՒԵՒԻՃԵԱՆ

1 Rue Vilin, PARIS (20e) *Մէթրօ* COURONNES

Կը ծանուցանէ իր յաճախորդներուն որ իր նոր բացած հեստաւնոցին մէջ կը կարէ ամէն տեսակ հագուստներ։ Ճոխ մթերք հանրածանօթ Լոլպէֆ կերպասներու։ Նպաստաւոր գին, մաքուր կար եւ խնամուած աշխատանք։

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱՒ

ԿԱՎՈՒՈՅԻ 1929Ի ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ

ԾԱՅՐԷ Ի ԾԱՅՐ ԶՈՒՌԱՐԹ ՊԱՏՄՈՒԻԹԻՒՆՆԵՐՈՎ

Թպատուն անէքթոտներով, Թեթեւ ֆանթէզիներով, սրամիտ կերներով եւ շէնշող այժմէականութիւններով լեցուն յատոր մը, զոր ամէն Հայ պէտք է ունենայ կեանքի անհրաժեշտ համեմելու համար։

ԴԻՆ 30 ՖՐԱՆՔ ԿԱՄ 1 ՏՕԼԱՐ 50

Դիմել՝ GAVROCHE, 208bis Rue Lafayette, Paris (10e).

Բաժանորդագրուեցէք կավուոչ շաբաթաթերթին

ՆՈՐ ԳԻՐՔԵՐ ՆՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

25 ՖՐ.Ի ԳԻՐՔ ԱՌՆՈՂԻՆ 5 ՖՐ.Ի ԳԻՐՔ ՆՈՒԻՐ, 50 ՍԱՆ.

ՀԱՄԱՐ 10 ՖՐ.Ի ԳԻՐՔ ՆՈՒԻՐ ԿԸ ՏՐՈՒԻ

Թիապարտը 25 Ֆր., Թորոս Լեւոնի (կազմուած) 35, Արծուիկ Ֆաթման եւ Ալատր 25, Հին Աստուածներ 15, Խորտակուած կինքներ 30, Թէրէզ Րաքէն (Է. Զօլա) 20, Յարութիւն (Լ. Թոլսթոյ) 50, Ձէք (Ալ. Տոտէ, 2 հատոր) 30, Վարժապետին աղջիկը 10, Թասգիւղի քնաշրջիկը 10, Վերջին բաժակը 10, Կրացիէլլա 10, Ֆր. Փիբեին խրտուիլակները 10, Ալիսի սիրահարը 15, Ծարը Լիլիթն ու Արտակը 10, Աբլոր եղբայր 6, Սգապսակ Հայաստանի 5, Սիֆիլիզ 2, Ջերմամիզութիւն 2, Հայ. քերական 1, երգարաններ՝ 3, 5, 6, 10, 12.50, 25 եւ 30 Ֆր., Երազահաններ՝ 10 եւ 12, Ֆրանս. խօսակցութիւններ 6, 8 եւ 10 Ֆր.։ Նահատակ կոմիտաս Վրդ.ի, Սիւնիի, Զուհաճեանի, Սրուանձտեանցի, Կիրեանի, Շամլարեանի, եւայլն։

Ուզուած գիրքերը կրնանք կազմուած յանձնել 4—5 Ֆր. տարբեր, ըստ գրքի մեծութեան։ Միութիւններու եւ գրադարաններու մասնաւոր եւ բացառիկ զեղչ։ Գրացուցակը ձրի կը կուտի պահանջողին։

Դիմեցէք՝ L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris

ՇՈՒՐՋԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱԺ ԵՒ ՄԱՐՄՆԱԿՐԹԱՆՔ

«ԱՐԱՔՍ»

22 Rue Copernic Paris (16e) Télép. Passy

Մ. ՄԱԼՈՒՄԵԱՆ *Մասնագէտ՝ մարմնակրթանքի եւ Մասաժ*

Ամէն առաւօտ ժամը 10-12, կէսօրէ վերջ ժամադրութեամբ

Կը ստանձնէ մարմնամարզի դասեր եւ մասաժ, դիւրամատչելի մասներով։ Շաբթի վերայ խնամքով կը պատրաստուին սեղմիրեանները վարիսի գուլպաներ, անգլիական եւ ֆրանսական կերպասներէ։

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՉՏԵՍՆՈՒԱԾ ՁԵՂՔ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԼԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ՆՈՅԵՄԲԵՐ

ՕԳՏՈՒԵԼՔ ԱՅՍ ԲԱՑԱՌԻԿ ԱՌԻԹԻՆ

200 ՖՐԱՆՔԻ ԳԻՐՔ 100 ՖՐԱՆՔԻ ՓՈԽԱՐԷՆ

ԿԱՄ ԸՆՏՐԵՑԷՔ 100 ՖՐԱՆՔԻ ԳԻՐՔ 60 ՖՐԱՆՔԻ ՓՈ

Վարդանանք 5, Գատապարտեալը եւ երազի մը գինը 7, Ուկէս պորտի ժառանգ մնացած սնտուկը 4, Ընոյշ 5, Ընկոյնի 7.50, Շարուածը 3, Մակաբոյծը 6, Զգայատես կինը 5, Ապերախտ գրագիրը 5, Մահացու համբոյրը 2, Սքաբէնի բամտուածիւնը 9, Սիքլօպ 2, Ձակատագրի փուշին վրայ 3, Սիրուերտուք 3, Մելիխա Նուրի հարսը 5, Հայաստանի նկարագրութիւն ալմանախը 40, Ձգժարտուածիւնը քէմալական Թուրքիոյ մասին 5, Երգեցողութիւնք Ս. Պատարագի 5, Աղջկան մը տակարանը 5, Խնդամոլիկ աղջիկը 5, Աբշին մալ այլոց 5, Գահան 10, Թիապարտը 4, Պատկեր. լուսանկարչութիւն 10, Մառօտ լուսանկարչութիւն 3, Ձեպընթաց նորածինը 3, Տորա 10, Աբբայ Քոնստանդէն 10, Նոր մանկապարտէզ (Ընտանիքներուն առաջին գիրքը) 6, Գրպանի Ֆրանսերէն ուղեցոյց 5.

Դիմել՝ Madame SÉVOUNI, 31 Rue Kléber, Issy-les-Moulineaux (Seine).

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
14
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
1928

14 NOVEMBRE 1928

ՏԱՐԻ Թիւ 803

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՄԱՄՈՒԼ

ՔՐՏԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԸ

«Յուսաբեր» քրտական շաբաթաժուռմին նուիրուած խմբագրականի մը մէջ կը գրէ. (3 Նոյ.)

—«Քիւրտիստանէն ստացուած վերջին տեղեկութեանց համաձայն, վերջերս բազմաթիւ յարձակումներ տեղի ունեցած են նաեւ Տէրսիմի դէմ։ Կառավարական զօրքերը չեն կրցած, սակայն, երկրին ներսերը թափանցել, ուստի իրենց գազանութեան զոհ բերած են լեռան ստորոտը փոռւած գիւղերը՝ սպանութեան, բռնաբարութեան եւ աւարի տալով ժողովուրդն ու անոր ստացուածքը։

Իսկ Սասունի հեծ մասը բոլորովին անկախ է։ Մէհմէտ Ալի Եօնուսի դէմ ձեռնարկուած զինուորական գործողութիւնները անհետեւանք անցած են։ Կառավարութիւնը փափաք յայտնած ըլլալով բանակցիլ Ալի Եօնուսի հետ, այս վերջինը իր ազգականներէն մէկը կը դրկէ, որ, սակայն, Թուրքերու կողմէ տեղն ու տեղը կը սպանուի։

Այս ժլատ տեղեկութիւնները կուգան վկայելու, որ քրտութեան հակաթուրք տրամադրութիւնները դէպքէ դէպք կը տրտնջուն ու կը խորանան՝ վաղը, պատեհ առիթին, շարժման՝ ընդհանուր եւ համաքրտական կերպարանք տալու համար։

Անկասկած է, որ Էնկիւրին ամէն փորձ պիտի ընէ, չլատեալու համար քրտական շարժումը ոչ միայն ներսէն թրքահպատակ Քիւրտը Քիւրտին դէմ հանելով, այլ եւ դուրսէն՝ օտարահպատակ Քիւրտը օտարին դէմ հանելով։ Մինչդեռ քրտութեան շահը հոն է, որ հայոյն քիւրտ ժողովուրդը— ըլլայ երկրին մէջ, ըլլայ անոր սահմաններէն դուրս— մէկտեղէ իր ուժերը եւ ազգովին ու հաւաքաբար ծառանայ իր ամէնէն մահացու թշնամիին՝ Թուրքին դէմ։

«Պահեցէ՛ք ռումէ Թունայ». (Թուրքին հաւատալ չըլլար),— քրտութեան այս փրկարար նշանաբանը տարածողները ոչ թէ Քիւրտերը, այլ իրենք Թուրքերը պիտի ըլլան։ Որովհետեւ ամէնէն լուսաւոր Թուրքն իսկ վերատին նոյն Թուրքն է, դաժան ու դաւադիր։ Թուրքը կը շոյէ՝ զինաթափելու համար, ու կը զինաթափէ՝ իսպառ բնաջնջելու համար իր հպատակութեանը մէջ ապրող բոլոր այլազեղ եւ այլալեզու ժողովուրդները։»

ՆՈՐ ՏԱՌԵՐՈՒՆ ՀԱԿԱՌԱԿՈՂՆԵՐԸ

Իմմիրէն կը հաղորդեն թէ «երկոբըմբէմայ» դպրոցի աշակերտներէն ըլեճէպ, ցարիւլիքիանի ուսուցիչ Քէնան եւ փաստաբանական կաճառի նախագահ Ն քարտուղար Իսմայիլ ձերբակալուած են, նոր տառերուն դէմ քարոզութիւններ ըրած ըլլալով։

Աս ալ գոտ, ձերբակալուած է նաեւ օշարակավաճառ Գատրի, կառավարութեան դէմ շարժումներ ըրած ըլլալուն համար։ Գատրիի դէմ օրինական հետապնդումի ձեռնարկուած էյալդէն եւ խնդրին մեծ կարեւորութիւն կը տրուի։

ՔԷՆԹԸՐԻԻ եպիսկոպոս տոք. ՏԷՎիտսըն իր պաշտօնը յանձնեց նոր եպիսկոպոսին։ Վարչապետ Պոլտուին այս առթիւ իրեն յանձնեց 72.500 տոլարի գումար մը, որուն 10.000ը հաւաքուած էր Ամերիկայի մէջ։

ԵՖՆԱՅԻ հրաբուխը կորսնցուցած է իր սաստկութիւնը եւ յոյս կայ որ շուտով բոլորովին խաղայի։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՆԻՍԻ ՄԱՀԱՓՈՐՁԻՆ ԾՈՒՐՋ

Ի՞ՆՉ Կ'ԸՍԷ ԱՇԱԲԵԿԻՉ ՄԷՀՄԷՏ ՍԱՊՐԻ

Երէկ գրեցինք թէ ի՛նչպէս կիրակի իրիկուն Նիսի գլխաւոր փողոցներէն մէկուն մէջ քէմալական Թուրք մը՝ Մէհմէտ Սապրի՝ մահափորձ կատարեց Թուրք ընդհիմադիր վարիչներէն Կիւմիւլճինալը Իսմայիլ Հագգը պէյի վրայ։

Նիսէն հետեւեալ նոր տեղեկութիւնները կը հաղորդեն այս մասին.—Ժամը 18ի առեններն էր։ Իսմայիլ Հագգը պէյ հանդարտօրէն կ'անցնէր Վիքթուար պողոտայէն։ Մէհմէտ Սապրի զայն տեսնելուն, ատրճանակով երկու անգամ կրակ ըրաւ եւ եւս։ Նախկին օսմանեան մէպուսը ծոծրակէն ու թեւէն վիրաւորուած, գետին ինկաւ։ Սակայն ահաբեկիչը շարունակեց զէնք պարպել։ Գնդակները հանդիպեցան Ատալպէրթ Հէրցէկի, քիմիագէտ, հունգարահպատակ, եւ Տիկին Ժան Տրպուի, ֆրանսացի, սպասուհի քաղաքին պանդոկներէն մէկուն մէջ։ Մէհմէտ Սապրի յետոյ փախաւ։ Ոստիկանները սկսան խստիւ հետապնդել զայն։ Ահաբեկիչը ի վերջոյ օձիքը ձեռք տուաւ. սակայն նախ քան այդ զէնք պարպեց գինքը ձերբակալող ոստիկանին վրայ. գնդակը վրիպեցաւ։

Հակառակ իր վիճակի ծանրութեան, Իսմայիլ Հագգը պէյ հիւանդանոցին մէջ զինք հարցաքննելու եկող ոստիկանապետին յայտնեց թէ չի ճանչնար ահաբեկիչ Մէհմէտ Սապրին եւ թէ ոեւէ թշնամի չունի Նիսի մէջ։ Սակայն աւելցուց թէ հարուածը կուգայ շատ հեռուէն — Էնկիւրիէն, եւ քաղաքական վրիժառութեան հանգամանք ունի։ Իսմայիլ Հագգը աւելցուց թէ քէմալականները իր անունն ալ արձանագրած են 150 նոց «սեւ ցանկ»ին վրայ։

Նիսի ոստիկանութիւնը այժմ քննութիւններ կը կատարէ՝ հասկնալու համար թէ Մէհմէտ Սապրի առանձի՞ն գործեց, թէ ուրիշ մեղսակիցներ ալ ունի։ Քանի մը վկաներ կը հաստատեն թէ մահափորձէն քանի մը վայրկեան առաջ Մէհմէտ Սապրի հետ ունէր ընկեր մը, որ անմիջապէս փախաւ եւ որուն հետքը կարելի չեղաւ գտնել։

Մէհմէտ Սապրի, որուն համար Թերթ մը կ'ըսէ թէ Պոլսեցի է եւ «ծխախոտի վաճառական», հարցաքննուելով հետեւեալ յայտարարութիւններն րըաւ Նիսի ոստիկանապետին.

— Մարդը զոր սպաննել ուզեցի, շատ գէշութիւն րըած է երկրիս ու դեռ կը շարունակէ ընել։ Թուրքիայէն վտարուած է։ Սակայն վտարուելէն առաջ Պոլսոյ հակաքէմալական կազմակերպութեան պետն էր։ Ներկայիս տակաւին վարիչն է այս կոմիտէին, որ ճիւղաւորումներ ունի Նիսի մէջ եւ շրջակաները, մասնակցութեամբ ամէն կողմէ եկած մարդերու։ Գիտէի թէ անիկա հոս կը գտնուի. բայց հոս եկած չէի զայն սպաննելու նպատակով։ Գործերուս բերումով է որ Նիս եկած էի։ Այս իրիկուն երբ անոր հանդիպեցայ, բնազդաբար ձեռքս գրպանս տարի, ատրճանակս հանեցի եւ կրակ բացի անոր վրայ։ Չեմ զղջար ըրածիս։ Կը ցաւիմ միայն որ անմեղներ վիրաւորեցի։ Սրտանց ապաքինում կը մաղթեմ անոնց։

∴ «Էքզէրէօր տը Նիս» երկար մանրամասնութիւններ կուտայ մահափորձին մասին, հրատարակելով նաեւ ահաբեկիչին պատկերը։ Դէպքը տեղի ունեցաւ, կ'ըսէ, Նոթր-Տամ եկեղեցիէն 10 մեդր անդին, կօշիկի վաճառատան առջեւ։

Մարդ մը, մութ գոյն հագուստ հագած, գորշ գլխարկ մը դրած, ա լա Շառլօ կտրուած պեխով, որ կը ծածկէ մոնկոլի դէմք մը, ցցուն այտերով, կը քալէ չղայնութեամբ, մէկ ձեռքը սեղմած վերարկուին ներքին գրպանին մէջ։ Յանկարծ դուրս կը հանէ այդ ձեռքը, որ բռնած է խոշոր պրաունինգ մը, ու խիստ մօտէն կռնակէն կը կրակէ մարդու մը վրայ, որ առջեւէն կը քալէր։ Այս վերջինը, ծոծրակէն ու ձախ թեւէն զարնուած, գետին կ'իյնայ։

Երկու րոպէ կ'անցնի, ու երբ դեռ մարդ չէր կրցած հասկնալ թէ ի՞նչ կ'անցնի կը դառնայ, երրորդ գնդակ մը կը պայթի։ Կին մը, նուաղած, գետին կը գլորի։ Ամուսինը, ծոծրակն ու դէմքը արիւնլուայ, կօշիկի վաճառատան ապակիին կը կրթնի ու գետին կ'իյնայ։

Խլրտում մը ծայր կուտայ ամբոխին մէջ։ Կիներ սարսափի ճիչեր կ'արձակեն...։ Պրաունինգը ձեռքը, ոճրագործը կը խոյանայ՝ վազելով ժաք-Սէրէը փողոցէն։ Զէնքին բերանը գետին դարձած է։ Երկու գնդակներ եւս կ'արձակուին... ու գնդակ մը կ'երթայ մխուիլ փորը անցորդուհիի մը, որ ճիչ մը կ'արձակէ ու գետին կը թաւալի։

Ամբոխին մէջ, մինչ ոմանք վիրաւորներու օգնութեան կը փութան, ուրիշներ իրենք իրենց եկած, կը նետուին ոճրագործին ետեւէն՝ պոռալով. «Բռնեցէ՛ք աւազա՛կը, մարդասպա՛նը»։ Բայց մարդը առաջ անցած է։ Եկեղեցին կարել անցնելէն վերջ, շեղակի կը կարէ նաեւ փոքրիկ հրապարակը։

ԵՐԿՈՒ ՀԵՐՈՍ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐ

Անդին, նստարանի մը վրայ, երկու դպրոցականներ, կարիդոս կ'ուտեն։ Ասոնք են Ռոժէ Թրավաքքա, 11ուկէս տարեկան եւ Նօէլ Ֆրանջինի՝ 12 տարեկան. երկուքն ալ Նոթր-Տամի դպրոցին աշակերտները։ Ասոնք լսած էին զէնքի ձայները,

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԱՍՏՈՒԱԾԱՎԱԽՈՒ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԳԼՈՒԽ-ԳՈՐԾՈՑԻՆ ԱՌՋԵՒ

Վիեննայէն հաստատ տեղեկութեան մը հաւանայն, Ֆէրտինանտ Սքանի անուն հնութեանց վաճառականը որոշեր է աճուրդի դնել Ռիւպէնսի մէկ նկարը Bacchanal (Բագոսատոն)։

Այդ նկարը 200 տարի առաջ կը պատկանէր Լիխթէնշթայնի իշխանին՝ որ, աստուածավախ կաթոլիկ, չուզելով աւելի երկար դիտել մերկ գեղեցկութիւնները, չնչին գումարի մը փոխարէն ծախեց զայն։

Օրինակները ցանցառ չեն...

Որ յիշէք անշուշտ որ վերածնունդի անզուգական նկարիչն ալ Իտալիոյ մէջ ամբաստանուեցաւ մարմներգութիւնը չափազանց լաւ մշակած ըլլալուն համար։ Ըսին նաեւ որ սուրբ կիներու modèleներէն մէկ քանին Ֆիորէնցայի մէջ կարելի էր գտնել ցնծութիւններու թաղը... միսով եւ ոսկորով...

Միքել Անճէլօի մէկ սրբուհիին իբրեւ տիպարը ծառայած էր Ադեքսանդր Ֆօրթիայի տիտղոսաւոր հոմանուհին...։ Վերջապէս, մէկ խօսքով վերածնունդին, սա մարմներգութեան զէնիթին, գոյութիւն ունեցան մարդիկ որոնք աչք ունէին, բայց կը վախնային տեսնել ու դիտել։ Աւաջ ալ կար եւ հիմա ալ կ'ապրին, աստուածավախ քրիստոնեաներ, որոնք կը կարծեն թէ դժոխք պիտի երթան, երբ դիտեն աստուծոյ ստեղծած գլուխ-գործոցները եւ անոնց ամէնէն յաջողները... կտաւի վրայ։

Ինչ ապերախտութիւն աբարչին դէմ...

ԵԴ. ԲԼՕՎՏԱՑԻ

ՉԻՆԱԴԱՌԱՐԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ԵՒ ՀԱՅ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐԸ

Չինաղաղարի տասնամեակին առթիւ, որ արտակարգ շուքով տօնուեցաւ, այս տարի եւս հրաւիրուած էր Փարիզի Հայ կամաւորներու Միութիւնը։

Հայ կամաւորները հայկական եռագոյնով կը հետեւէին ընդհանուր կամաւորներու թափօրին։ Առաջին շարքին մէջ կը նշմարուէր յայտնի քաջօրդին՝ Յակոբ Զարիֆեան, որ բացառաբար ստացած է Պատուոյ լէգէոն հակառակ իր պարզ զինուորի հանգամանքին։ Մեր հայրենակիցը գնահատուած է մասնաւորապէս անոր համար որ, թէեւ ձախրապէս վիրաւորուած, Շիշնամիի յաղթանակի պահուն չէ լքած իր դնդացիրը։

Պաշտօնական անձնաւորութիւններ շնորհաւորած են մեր հայրենակիցները։ Թափօրի ամբողջ երկայնքին, հազարաւոր հանդիսատեսներ կը հարցնէին մեր կամաւորներուն.

— Ի՞նչ ազգի կը պատկանի այս զեղեցիկ դրօշակը։

Կամաւորները հպարտօրէն կը պատասխանէին բոլորին.

— Հայկական դրօշակն է։

ՇՈՒՆԵՆԱՒ ՄԸ ԸՆԿՂՄԱԾ

Անգլիական «Էսթրիս» շոգենաւը, 10.000 Թոնս տարողութեամբ, որ Նիւ Եորքէն դէպի Պերմուտեան կղզիները ճամբայ ելած էր 324 ճամբորդներով եւ նաւազներով, ընկղմեցաւ ովկիանոսին մէջ։ Անձելի պաշտօնեան օգնութիւն խնդրելով հանդերձ հաղորդեց թէ բոլոր ճամբորդներն ալ նաւակներու վրայ փոխադրուած են։ Օգնութեան փութացող շոգենաւերը սակայն ո՛չ մէկ հետք գտան նաւակներէն։ Կը կարծուի թէ բոլորն ալ ընկղմած են։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐՈՂԻ ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈԼԵԿՏԻՎԻ ԺՈՂՈՎԸ

Ուրբաթ, 1 Հոկտեմբերի, ժամը 7-ին երեկոյան, Հայկական Սովետական Գրողի խմբագրական կոլեկտիվի ժողովն է։ Օրակարգում՝ «Դրոշ»-ի հերթական համարի քննարկումը։

Խնդրում ենք բոլոր անդամների ներկայությունը։

Խմբագրական կոլեկտիվի քարտուղար՝ Ս. ԱՐՄԱՆԴՈՒՀԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐՈՂ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

«ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐՈՂ»-ի ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՂՈՐԴՈՒՄ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐՈՂՆԵՐԻՆ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐԻՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑԵԼ ԻՐԵՆՑ ՀԱՅՐԵՆԻՔ ՀՈՂԱՄԱՍԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՆՅՈՒԹԵՐԸ ՈՒՂԱՐԿԵԼ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ՀԱՍՑԵ՝ ԵՐԵՎԱՆ, ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ, 5-ՐԴ ՀԱՐԿ, ՍԵՆՅԱԿԻ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՎ 1։

ՀԵՌԱԽՈՍԱՀԱՄԱՐ՝ 52-00։

ՄԱՐԻԱՆԵ

(Հեղինակ ԽՈՍՔԻ ՏԻԿՍՏՍՆ)

Բ. ՍԱՍՆ
VII

Հետո դուք իմ կարծիքն էլ հարցրեցիք, ինչպիսին է ինձ համար Մարիամի մոլորությունը։ Ես ձեզ կասեմ, որ ինձ համար ոչ մի նշանակություն չունի այդ մոլորությունը, որովհետև ես գիտեմ, որ Մարիամը ոչ մի հանցանք չունի։ Ես գիտեմ, որ նա ամուսնացել է ինձ հետ, որովհետև ինքն էլ ինձ է սիրել։ Ես գիտեմ, որ նա ինձ հետ ամուսնանալուց հետո ոչ մի անգամ չի մտածել Ռուբեն Ալեքսանդրովիչի մասին

բայց կարծած էին թէ «պզտիկներ են, որոնք Զինադադարի առթիւ պայթուցիկներով կը զբօսնուն»։ Սակայն կը լսեն նաեւ ամբոխին հայհոյէներն ու աղմուկը և կը տեսնեն մարդ մը, որ ձեռքը պրաունինկ մը՝ կը յառաջանայ դէպի իրենք։ Կը կարծէք թէ կը վախնա՞ն։ Երբե՛ք։ Քիչ առաջ կը խաղային խաղալիք ինքնաշարժ-բալխիրով մը, զոր իրենք շինած էին։ Առանց վարանելու կ'առնեն ու փախստականին սրունքներուն մէջ կը նետեն զայն։ Ահաբեկիչին ոտքը կը սայթաքի, կ'իյնայ։ Բայց շուտով ոտքի կ'ելլէ, զէնքով նշան կ'առնէ։ Փոքրիկները, որ սխէմա կ'երթան, գիտեն թէ ի՛նչ պէտք է ընել այդպիսի պարագայի մը. նստարանին տեսէ փորի վրայ կը պառկին։

Ահա միջադէպը թոյլ տուած էր, որ հետապնդողները գետին շահին։ Առջեւէն կը վազէր երիտասարդ ոստիկան մը՝ Մարսէլ Կէրէն, 24 տարուս, որ ոճրագործին մօտենալով կը հանէ ատրճանակը... ։ Բայց կը վարանի պարպել։ Այդ պահուն ոճրագործը իրեն դառնալով կրակ կ'ընէ։ Գնդակը ոստիկանին ականջին քովէն սուլելով կ'անցնի։ Կէրէն իր կարգին կրակ կ'ընէ։ Ու կը սկսի ատրճանակին անհաւասար կռիւը պրաունինկին դէմ։ Ատրճանակը կ'աւարուի։ Ոստիկանը պահ մը կանգ կ'առնէ. նոր զնդակ մը կը դնէ ատրճանակին մէջ։ Այդ պահուն իրեն կը միանայ կազի ընկերութեան պաշտօնեաներէն կապրիէլ Փիէր, 42 տարուս, որ սիրտ կուտայ ոստիկանին, պոռալով. «Օ՛ն, օ՛ն, բռնեցինք»։ Իրապէս ալ ժորժ-Քլէմանսօ պողոտային անկիւնը երկու մարդիկը հասան փախստականին ետեւէն, պաշարեցին զայն ու ձերբակալեցին։

Ամբոխին «հի՛»երուն մէջ, ձեռնակապ զարկին ոճրագործին դաստակներուն եւ ոստիկանական տեսչութիւն տարին զայն։ Քաղաքին մէջ յուզումը մեծ էր։ Լուրը կայծակի արագութեամբ տարածուեցաւ։

Առաջին յուզումը անցնելուն, անցորդներ փութացին վիրաւորներուն մօտ։ Իսմայիլ Հագդը պէյ, 45 տարեկան, Ատալպերթ Հէրցէկ, 45 տարուս, դեղագործ-քիմիագէտ, ինչպէս նաեւ կինը՝ ծնեալ Մարգարիտ Էկրի, որ յուզումէն նուաղած էր, պ. Սորճէնթինիի ինքնաշարժին մէջ Տիկին ժան Տրպու ևս նուաղած՝ ուրիշ ինքնաշարժի մը մէջ դրուելով տարուեցան Սէն-Րոք հիւանդանոցը, ուր Տոքթ. Քազալիս խնամեց զանոնք։

Ամէնէն ծանր վիրաւորուածն է Իսմայիլ Հագդը. գնդակները մէկը ծոծրակէն մտնելով ձախ այտէն դուրս ելած է, ուրիշ մը ծակած է ձախ թեւը։ Մարմնին մէջ գնդակ մնացած չըլլալով, վիրաբուժական գործողութեան պէտք չէ տեսնուած. սակայն վիճակը ծանր է։

Նոր երկրաշարժ Փիլիպէի մէջ

Փիլիպէէն կը հեռագրեն թէ երկրաշարժի երկուներորդ ցնցումներ զգացուեցան քաղաքին մէջ։ Կարգ մը տուներ վնասուեցան եւ ժողովուրդէն շատեր գիշերը բացօթեայ անցուցին։ Տեղատարափ կ'անձրեւէր, ճիշտ ապրիլի աղէտին ատեն եղածին պէս։

Հայ մը ձերբակալուած Զուիցերիոյ մէջ

Պոլսոյ Թերթերը կը գրեն.— *Զուիցերիոյ ոստիկանութիւնը Պոլսոյ ոստիկանութենէն տեղեկութիւններ ուզած է Յակոբօֆ Աբրահամ անուն Հայու մը մասին։ Յիշեալը Զուիցերիոյ մէջ ձերբակալուած է՝ երբ պելճիքական կեղծ թղթադրամներ քշելու կը ջանար։ Պեռնի ոստիկանութիւնը յիշեալին լուսանկարն ու մատի հետքերն ալ ղրկած է Պոլիս։*

Պոլսոյ ոստիկանութիւնը, իր արձանագրութիւնները քննելէ վերջ, երեւան հանած է թէ յիշեալը ծանօթ դատարկապորտ մըն է։ Պեռնի ոստիկանութեան պատասխան տրուած է թէ խնդրոյ առարկայ անձին իրական անունն է Վանկէլ Կրիկորի, Պաթում ծնած է եւ Պոլիս գտնուած է 1924 եւ 1925 տարիներուն։ Այս ժամանակամիջոցին, յիշեալը 3-4 անգամ ձերբակալուած է եւ դատապարտութեան մը պատճառով ալ վերջերս կը փնտռուէր։ Դատարկապորտը Պրիւքսէլի մէջ ալ անգամ մը ձերբակալուած է տեղւոյն ոստիկանութեան կողմէ, ինչպէս նշանակուած է Պոլսոյ իր արձանագրութեան մէջ։

։ Ակնարկուած անձը արդէօք ծանօթ Աբրամօֆն է, որ վերջերս այնքան անուն հանեց Սուրիոյ եւ Յունաստանի մէջ կատարած խաչագողութիւններով։

Ռուսաստիոյ խորհրդարանը լուծուած

Պուքրէշէն կը հեռագրեն.— Մարի թագուհի ընդունեց նոր կառավարութեան անդամները։ Խնամակալ ժողովը ստորագրեց հրամանագիր մը, որով Խորհրդարանը կը լուծուի։ Նոր ընտրութեանց թուական որոշուեցաւ դեկտեմբեր 12ը։ Խորհրդարանը պիտի բացուի դեկտ. 22ին։

Իտալուհիոյ յարեկամութիւնը

Անցեալները իտալացի 1000 մարզիկներու խումբ մը Պոլիս այցելած եւ ատեն մը հոն մնացած էին։ Անոնց մէջ էին նաեւ Մուսոլինիի երկու տղաքները։ Մուսոլինի փոխադարձաբար Իտալիա հրաւիրած է թուրք մարզիկները, Հոմի թուրք դեսպանին միջոցաւ։ Թուրք կառավարութիւնը հրաւէրը ընդունած ըլլալով, յառաջիկայ յունիսին Պոլսոյ եւ Անատոլուի զանազան վարժարաններէն առնուած 1000 մարզիկ Իտալիա պիտի ճամբորդեն եւ իտալական շատ մը քաղաքներ պիտի այցելեն։

Մարզիկներու ճամբորդութիւնը 15 օրէն աւելի պիտի տեւէ։

Թանգարանին գնաւարեղէնները

«Տէյլի Թելէկրաֆ»ի Պոլսոյ Թղթակիցը գրած էր թէ Պոլսոյ Թանգարանին մէջ գտնուող գոհարեղէնները պիտի ծախուին և փոխարժէքովը պետական ղրամատուն մը պիտի բացուի։ Թանգարանին տնօրէն Խալիլ պէյ այս առթիւ կը յայտարարէ.

«Թղթակցին գրածը թէ «թէնիս»ի գնդակին մեծութեամբ յակինթներ կան, ամբողջովին երեւակայական է։ Ինքը 20 միլիոն սթերլին գնահատած է, ուրիշ մը թերեւս 200 միլիոնի կը բարձրացնէ. ով ի՞նչ կրնայ ըսել։ Երանի՛ թէ մեր գոհարեղէնները աւելի արժէին. բայց իրականութիւնը այդպէս չէ. յետոյ Թանգարանի մը իրերը չեն ծախուիր. ասիկա անկում է երկրի մը համար եւ ամէն կողմ գէշ ազդեցութիւն կը գործէ։ վերջապէս, կառավարութիւնն ալ կողմնակից չէ վաճառման, ինչպէս բազմաթիւ գործավարներ վճռապէս յայտարարեցին։

Թանգարանին իրերը երկու տեսակ են. մէկ մասը ցուցադրուած է. միւսը գանձարանին մէջ պահուած։ Մինչեւ հիմա բազմաթիւ օտար մասնագէտներ եկան և քննեցին. արդիւնքէն լուր չունինք»։

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՊՈՒԼԻՍ 1880Ի Ն

THÉ YAVROU ▣ ԹԷՅ ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՍՆՏՈՒԿՈՎ ԵՒ ԾՐԱՐՈՎ ԹԷՅԵՐ

ԸՆՏԻՐ ՀՈՏԱՒԷՏ ԱԽՈՐԺԱՀԱՄ

ՁԵՐՄԱԿ ԾԱՂԻԿ (Ագ-Դուբուգ) ԹԷՅԵՐՈՎ ԽԱՒՈՆՈՒՐԴՆԵՐ

Պահանջեցէք մեր Թէյերը ամենուրեք՝ Ֆրանսայի եւ գաղթավայրերու մէջ

ՀԱՍՑԷ՝ Comptoir des THÉS YAVROU

23 Rue Senac, MARSEILLE Tél. MANUEL 25 - 27

եւ 29 Ave. Trudaine, PARIS Tél. TRUDAINE 53 - 72

ՄԵԾ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ՝ Հ. Ց. Դ. Վալանսի Շրջ. կոմիտէի

Ղեկավարութեամբ՝ Դերասան Մ. Մարուքեանի եւ Վալանսի կարող ուժերու։

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Սկսէմա Սէն Լուի մէջ

ԽԱՒԱՐԻ ՄԷՋԷՆ կամ ՓԵՏՐ. 18Ը *տրամ 4 արար*

Հ. Ց. Դ.

Լիոնի Քեռի խումբի ժողովը՝ այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 7.15-ին ընկ. Ճանկէօզեանի ճաշարանը։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Մարսէյլի Քրիստափոր Ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր խումբերու բոլոր ընկերներն ու ընկերուհիները այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։

Մարսէյլի Պ. Միութեան ժողովը՝ այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ ժողովատեղին։ Ներկայ պիտի ըլլայ Ընկ. Հիւսեան։ Կը հրաւիրուին բոլոր անդամները։

Վալանսի շրջ. կոմիտէն ընկ. ընդհ. ժողովը՝ այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին իր ակումբին մէջ։ Կը խնդրուի ներկայանալ անդամատետրով։

Մարսէյլի Պատանեկան միութեան հրապարակային դասախոսական ժողովը՝ այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին Գրադարանի սրահը։ Կը դասախօսէ՝ ընկ. Վարդերէս, Նիւթ՝ «Մեր դիրքը հանդէպ թուրքերուն»։ Կը հրաւիրուէին հայրենակիցները։ Մուտքը ազատ է։

Մարսէյլի Պ. Մ. Դասախօսական եւ վիճաբանական ժողովը՝ այս Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, 63 Rue de la Republique Գրադարան Ընթերցարանին մէջ։ Կը խօսի՝ ընկ. Հիւսեան։ Նիւթ՝ Բոլշեւիկներու մէջ յառաջ եկած ընդդիմադիր հոսանքները։»

ՅԱՒԻՇԱՏԵՏՐ

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑԸ

Վաղը Հինգշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30—5 հայերէն (Մ. Նաթանեան)։

ՅԱՐԴՈՂԻ ընդհ. ժողովը՝ վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին։ Կարեւոր օրակարգ, զեկուցում, եւն.։ Ներկաներու որոշումը պարտադիր է բացականներուն։

ՆԱՄԱԿ ունին Պ.Պ. Թորոս Սիմոնեան, Մ. Ալէմշիրեան, Պաղտասար Զթճեան, Երուանդ Սրապեան, Գարեգին Երկանեան, Հայկազուն Հալաճեան։ Դիմել՝ խմբագրատուն։

ԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած «Ռոստոմ» Գրադարանի վարչութեան կողմէ 22 Դեկտ. 1928 Շաբաթ գիշեր Salle «Chalet-Edouard» մէջ. Մինչեւ առաւօտ։ Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն։

Ցանօթ.— Կը խնդրուի նկատի առնել այդ թուականը։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի ՔԷրէմԷթ գիւղէն Ադամ Փիւսիւլեան, հօր անունը Կարապետ, մօր անունը Արմենուհի, 21 տարեկան։ Երկու տարի առաջ Մուսուլ տեսնողներ եղած են, կը կարծուի Մուսուլի շրջակայ գիւղերուն մէջ ըլլայ։ Տեղեկութիւն տուողներուն դրամական նուէր. տասը անգլ. ոսկի եւ մէկ տարուան «ցառաջ» Գրել իր մօրեղբօր՝ Ադամեան Մկրտիչ, 72 Rue Etienne Dolet, Alforville (Seine) France, կը խնդրուի Սուրիոյ Թերթերէն արտատպել։

— Կը փնտռուի Կեսարիոյ Սահլը գիւղէն Գրիգոր Սէֆէրեան, մօր անունը Եղսա, եղբայրը Ռուբէն։ 1910ին մեկնած է Ամերիկա եւ մինչեւ տարագրութիւն կը թղթակցէր։ Իմացնել իր մօրեղբօր Ալիքսան Տօնիկեանի, Créoux-les-Bains, Basses Alpes, France. Կը խնդրուի Ամերիկահայ թերթերէն արտատպել։

— Հայկական մեծ եղեռնէն ի վեր կորսնցուցած եմ երկու քոյրերս սեբաստիոյ Ցուչասար գիւղէն պղտիկ 24-կիլոմեթր 16 տարեկան։ Վերջերս տեսնուած են Սուրիոյ շրջանը։ Իմացնել՝ Sukias Keusseian կամ Kahouedjian, 3 Rue Aristide Bergès. Lançey Isère. France.

Նուէր լուր տուողին։

ԲՆԱԿԱՐԱՆ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Երեք սենեակնոց բնակարան մը կը փնտռուի Պիւթ շօմոնէն գատէ, կամ կառ տը լ'Էսթի եւ կառ տիւ Նօռի մօտակայ արուարձաններուն մէջ (ի դարկին 5—6 սենեակնոց փավիյեօն)։ Ցեղեկացնել «ցառաջ»ի։

ODÉON RECORD

ՈՒՆԻՆԿ ֆոնոկրաֆներ եւ յայտնի արուեստագէտներու փլաքները՝ Հայերէն, ցունարէն, թուրքերէն, Հրէերէն Արաբերէն, Սպանիերէն, Ալժերիական, թունուզական եւ Մարոքեան։ միակ ներկայացուցիչը Ֆրանսայի։ Դիմել՝ Jos. de Padova, 117 Passage du Caire, Paris (2e.)

ԲԱՑԱՌԻԿ ԱՌԻԹ

Մեկնումի պատճառով ծախու է Լիոն 3e. arrond. օտարական բազմաւարդ շրջանակի մէջ ճաշս բան-սրճարան մը, 4 փիէս grande licence-ով եւ վրայի յարկը 8 կահաւորուած սենեակներով, 25.000 ֆր. կանխիկ. Մնացեալին համար լայն դիւրութիւն։ Գործունեայ մէկու մը համար երկու տարուան մէջ ամբողջ կալուածին տէր դառնալը կ'երաշխաւորենք։

Այսու այս կարգի կալուածական եւ առեւտրական շահաւոր գնումներու համար դիմել՝ Société Franco-Orientale, 60 Rue Moncey, Lyon.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, *մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապօռատորատ։ Ազ ճամբու եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, Կիրակի 9—12։*

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴՐԱՍԵՆԱԿ

E. STEFIKI

Վկայեալ իրաւագէտ, քաղաքականգիտութեանց վարժարանէն։

106 Ave. Kléber, Paris (16e)

Շեռ. Passy 72.56

ԿՐ ԿԱՏԱՐԷ ամենակարճ միջոցի մէջ ֆրանսա մտնելու (AFFIDAVIT), ինչպէս նաեւ ինքնութեան թուղթերու օրինական գործողութիւնները։

Կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 4—7.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: E. SOUVIGNY

ՏՕՔԹ. Ա. ՍԱԼԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՔԵՐՈՒ ԵՒ ՕՏԱՄՈՔՍԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներով ցօղացաւ, Ջղացաւ (Sciatique), Նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկրացաւ (Rachitisme) եւայլն։

16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 73-67

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 եւ 2—7

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ՈՂԲԱՑԵԱԼ ԹԷՈԴԻԿԻ

"ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ"

1929Ի ՀԱՏՈՐԸ (ՎԵՐՋԻՆ ՏԱՐԻՆ)

550 էջ մանրատառ։ Բազմաթիւ պատկերներ։ Ընտիր կուռ, գեղեցիկ։ Ամբողջ գիրքը գեղանկարուած։

Դիմել՝ «ՄԱՍԻՍ» տպարան, 208bis, Rue Lafayette, PARIS (10e)

ԳԻՆ՝ 50 ՖՐԱՆՔ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՏԷՐ եւ ՑՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-82

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ԿԱՎՈՒՇԻ 1929Ի ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ

ՇԱՅՐԸ Ի ՇԱՅՐ ԶՈՒԱՐԹ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՎ

Թպտուն անէքտոտներով, թեթեւ ֆանթէզիներով, սրամիտ կերներով եւ շէնշող այժմէականութիւններով լեցուն հատոր մը, զոր ամէն Հայ պէտք է ունենայ կեանքի անիմաստ համեմելու համար։

ԳԻՆ 30 ՖՐԱՆՔ ԿԱՄ 1 ՏՕԼԱՐ 50

Դիմել՝ GAVROCHE, 208bis Rue Lafayette, Paris (10e)

Բաժանորգագրուեցէք կավուշ շաբաթաթերթին

ՇՈՒԻՏԱԿԱՆ ՄԱՍՍԱԺ ԵՒ ՄԱՐՄՆԱԿՐԹՈՒՆ

«ԱՐԱՔՍ»

22 Rue Copernic Paris (16e) Télép. Passy 63-2

Մ. ՄԱԼՈՒՄԵԱՆ Մասնագէտ՝ մարմնակրթանքի եւ մասաժ

Ամէն առաւօտ ժամը 10-12, կէսօրէ վերջ ժամադրութեամբ

Կը սոռնձնէ մարմնամարզի դասեր եւ մասաժ, դիւրամատչելի պայմաններով։ Ձափի վրայ խնամքով կը պատրաստուին սեղմիչներ վարիսի գուլպաներ, անգլիական եւ ֆրանսական կերպասներէ։

ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒԻՆ Ք. ԵՒԻԵՒՃԵԱՆ

1 Rue Vilin, PARIS (20e) Մէթրօ COURONNES

Կը ծանուցանէ իր յաճախորդներուն որ իր նոր բացած հեստաւրանտին մէջ կը կարէ ամէն տեսակ հագուստներ ճոխ մթերք հանրածանօթ էօլպէֆի կերպասներու։ Նպաստաւոր գին, մաքուր կար եւ խնամուած աշխատանք։

ՏՕՔԹ. Գ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 Rue Montmartre (*Բակի մէջ՝ աջ կողմի առաջին դուռ*)

Այս անգամ իր անձնական դարմանատունը հաստատած կը խնամէ ներքին եւ կանանց, վէներական եւ մորթի հիւանդութիւնները։

Tél. Central 73-38 Métro: Sentier կամ Hôtel-de-Ville

Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 10—12, 1.30—8։ Բակի եւ տան օրեր՝ կէսօրէն առաջ 9—12։

ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ EXCLUSIF

ՀԱՑԵՐԷՆ, ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ ՑՈՒՆԵՐԷՆ

ԲԼԱՔՆԵՐՈՒ ԳԻՆ 18 ՖՐ.

Պելվիլի ծանօթ հայ նպաստաւոր

Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ

28 Rue Lesage, PARIS (20e)

Métro Belleville Tél. Ménil.

Ձոխ մթերք Թէ նախկին եւ Թէ ամենավերջին եղանակներու նորութիւնները եւ նուագուած նշանաւոր երգիչներէ, կազէլ, շարգը, խմբերգ եւայլն։ Հայերէն ֆոգեւոր, աշխարհիկ եւ գեղջուկ երգեր՝ Թէ եւ Թէ խմբերգ։ Ցգուած ցուցակը ձրի է։

Ինչպէս նաեւ բօրդաֆիի լաւ կրամոֆոններ եւ արեւելեան նպատակներու լաւագոյնը ամենազեղչեալ գիներով։

Վարձու է յարկաբաժին մը երեք կահաւորուած սենեակներով կամ 2 սենեակ կահաւորուած եւ մէկ ադանց կահաւորութեան։ Խոհանոց, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն։ Դիմել՝ 10bis Rue des Trois Champtiers, Chaville (S. et O.).

Կ'ուզուին *ոսկրոքսի գործաւորուհիներ։ Անմիջապէս դիմել՝ կարապետեանի, 8 Rue Rampal, Պէլվիլ։*

Բ. ԱԲԳԱՐԵԱՆ

Վկայեալ հիւանդապետ նախկին տասնապետ դպապահ Աբեւելեան կին, 14 երկար տարի փորձառութեամբ կը խնամէ ամէն տեսակ հիւանդներ։ *Մասաժ, վանողք, վիրակապութիւն եւայլն։* Վ. Կ. աղքատներուն ձրի։

Շասցէ՝ 6 Rue Gît-le-Cœur du Tours. Paris (6e)

...մի վիճ ի նկա...

...ասպետ դարձած «Ֆրանսիայի ...ասպետ», որ ...ասպետ ...ասպետ ...ասպետ

Շատ հազվադեպ է պատահում, որ մեր գյուղում մի տղա ուզի ինքնասպան լինել։ Ինչ-որ մի անհասկանալի պատճառով մեր գյուղի տղաները ինքնասպանության չեն դիմում։ Ինչ-որ մի անհասկանալի պատճառով մեր գյուղի աղջիկները ինքնասպանության չեն դիմում։ Ինչ-որ մի անհասկանալի պատճառով մեր գյուղի հարսները ինքնասպանության չեն դիմում։ Ինչ-որ մի անհասկանալի պատճառով մեր գյուղի պառավները ինքնասպանության չեն դիմում։ Ինչ-որ մի անհասկանալի պատճառով մեր գյուղի ծերերը ինքնասպանության չեն դիմում։ Ինչ-որ մի անհասկանալի պատճառով մեր գյուղի ոչ մի մարդ ինքնասպանության չի դիմում։

Ինչ-որ մի անհասկանալի պատճառով մեր գյուղում ինքնասպանության դիմում են միայն ուրիշ գյուղերի մարդիկ։

Ինչ-որ մի անհասկանալի պատճառով մեր գյուղում ինքնասպանության դիմում են միայն ուրիշ գյուղերի մարդիկ, որոնք մեր գյուղ են գալիս հենց այդ նպատակով։

Ինչ-որ մի անհասկանալի պատճառով մեր գյուղում ինքնասպանության դիմում են միայն ուրիշ գյուղերի մարդիկ, որոնք մեր գյուղ են գալիս հենց այդ նպատակով, և որոնք ինքնասպանության դիմում են մեր գյուղի ամենահին ծառի վրա։

Ինչ-որ մի անհասկանալի պատճառով մեր գյուղում ինքնասպանության դիմում են միայն ուրիշ գյուղերի մարդիկ, որոնք մեր գյուղ են գալիս հենց այդ նպատակով, և որոնք ինքնասպանության դիմում են մեր գյուղի ամենահին ծառի վրա, և որոնք ինքնասպանության դիմում են ուրիշ ոչ մի ծառի վրա։

Ինչ-որ մի անհասկանալի պատճառով մեր գյուղում ինքնասպանության դիմում են միայն ուրիշ գյուղերի մարդիկ, որոնք մեր գյուղ են գալիս հենց այդ նպատակով, և որոնք ինքնասպանության դիմում են մեր գյուղի ամենահին ծառի վրա, և որոնք ինքնասպանության դիմում են ուրիշ ոչ մի ծառի վրա, և որոնք ինքնասպանության դիմում են ուրիշ ոչ մի ծառի վրա, որոնք մեր գյուղ են գալիս հենց այդ նպատակով։

Ինչ-որ մի անհասկանալի պատճառով մեր գյուղում ինքնասպանության դիմում են միայն ուրիշ գյուղերի մարդիկ, որոնք մեր գյուղ են գալիս հենց այդ նպատակով, և որոնք ինքնասպանության դիմում են մեր գյուղի ամենահին ծառի վրա, և որոնք ինքնասպանության դիմում են ուրիշ ոչ մի ծառի վրա, և որոնք ինքնասպանության դիմում են ուրիշ ոչ մի ծառի վրա, որոնք մեր գյուղ են գալիս հենց այդ նպատակով։

Ինչ-որ մի անհասկանալի պատճառով մեր գյուղում ինքնասպանության դիմում են միայն ուրիշ գյուղերի մարդիկ, որոնք մեր գյուղ են գալիս հենց այդ նպատակով, և որոնք ինքնասպանության դիմում են մեր գյուղի ամենահին ծառի վրա, և որոնք ինքնասպանության դիմում են ուրիշ ոչ մի ծառի վրա, և որոնք ինքնասպանության դիմում են ուրիշ ոչ մի ծառի վրա, որոնք մեր գյուղ են գալիս հենց այդ նպատակով։

Ինչ-որ մի անհասկանալի պատճառով մեր գյուղում ինքնասպանության դիմում են միայն ուրիշ գյուղերի մարդիկ, որոնք մեր գյուղ են գալիս հենց այդ նպատակով, և որոնք ինքնասպանության դիմում են մեր գյուղի ամենահին ծառի վրա, և որոնք ինքնասպանության դիմում են ուրիշ ոչ մի ծառի վրա, և որոնք ինքնասպանության դիմում են ուրիշ ոչ մի ծառի վրա, որոնք մեր գյուղ են գալիս հենց այդ նպատակով։

Ինչ-որ մի անհասկանալի պատճառով մեր գյուղում ինքնասպանության դիմում են միայն ուրիշ գյուղերի մարդիկ, որոնք մեր գյուղ են գալիս հենց այդ նպատակով, և որոնք ինքնասպանության դիմում են մեր գյուղի ամենահին ծառի վրա, և որոնք ինքնասպանության դիմում են ուրիշ ոչ մի ծառի վրա, և որոնք ինքնասպանության դիմում են ուրիշ ոչ մի ծառի վրա, որոնք մեր գյուղ են գալիս հենց այդ նպատակով։

Ինչ-որ մի անհասկանալի պատճառով մեր գյուղում ինքնասպանության դիմում են միայն ուրիշ գյուղերի մարդիկ, որոնք մեր գյուղ են գալիս հենց այդ նպատակով, և որոնք ինքնասպանության դիմում են մեր գյուղի ամենահին ծառի վրա, և որոնք ինքնասպանության դիմում են ուրիշ ոչ մի ծառի վրա, և որոնք ինքնասպանության դիմում են ուրիշ ոչ մի ծառի վրա, որոնք մեր գյուղ են գալիս հենց այդ նպատակով։

Ինչ-որ մի անհասկանալի պատճառով մեր գյուղում ինքնասպանության դիմում են միայն ուրիշ գյուղերի մարդիկ, որոնք մեր գյուղ են գալիս հենց այդ նպատակով, և որոնք ինքնասպանության դիմում են մեր գյուղի ամենահին ծառի վրա, և որոնք ինքնասպանության դիմում են ուրիշ ոչ մի ծառի վրա, և որոնք ինքնասպանության դիմում են ուրիշ ոչ մի ծառի վրա, որոնք մեր գյուղ են գալիս հենց այդ նպատակով։

Ինչ-որ մի անհասկանալի պատճառով մեր գյուղում ինքնասպանության դիմում են միայն ուրիշ գյուղերի մարդիկ, որոնք մեր գյուղ են գալիս հենց այդ նպատակով, և որոնք ինքնասպանության դիմում են մեր գյուղի ամենահին ծառի վրա, և որոնք ինքնասպանության դիմում են ուրիշ ոչ մի ծառի վրա, և որոնք ինքնասպանության դիմում են ուրիշ ոչ մի ծառի վրա, որոնք մեր գյուղ են գալիս հենց այդ նպատակով։

Ինչ-որ մի անհասկանալի պատճառով մեր գյուղում ինքնասպանության դիմում են միայն ուրիշ գյուղերի մարդիկ, որոնք մեր գյուղ են գալիս հենց այդ նպատակով, և որոնք ինքնասպանության դիմում են մեր գյուղի ամենահին ծառի վրա, և որոնք ինքնասպանության դիմում են ուրիշ ոչ մի ծառի վրա, և որոնք ինքնասպանության դիմում են ուրիշ ոչ մի ծառի վրա, որոնք մեր գյուղ են գալիս հենց այդ նպատակով։

...ի, թերևս, նաև իրր թըթ-
...կական ու Անդրկասպ-
...քները խռովելու հա-
...ատանը հարկաւոր է
...ւ, իրրեւ ազդակ, իսլա-
...ն աշխարհի խաղաղու-
...ը զարմանալի չի լինի,
...ազը նոյն բոլղուինը, որ
...ն շառաչով լսեց յարա-
...ը բոլշեւիկների
...ները երեսը զարձնի դէպի
...երից երեսը զարձնի դէպի
...ա. Այդ կը լինի եւ մի յա-
...աղ աշխատաւորականնե-
...ւ նպատակով
...արանական նոր ըն-
...ների նախօրեակին։
...քի համար եւս անդ-
...քի համար եւս անդ-
...ն բարեկամութիւնը հեռ-
...ակում է աւելի եւ ա-
...ռնալ անհրաժեշտ՝ թէ՛
...կան եւ թէ, մանաւանդ,
...կան տեսակէտներով։
...հրաժեշտութիւնը սուր
...գացում է Անդորա-
...ր ժարդիկ ակնյայտնի
...տրամադրւում են թեք-
...զէպի արեւմուտք, առանց,
...ւ, խզելու բարեկամա-
...կապերը Մոսկուայի հետ։
...թիւրքական բարեկա-
...ինը հիմք է թիւրքիայի
...ին եւ արեւելեան սահ-
...ների ապահովութեան, ինչ-
...ւ կարեւոր զէնք արեւ-
...քի հանդէպ։ Այդ հիմքը,
...նաքար, պահւի անխախտ,
...ց եւ արգելք չի լինի, որ ա-
...ւաքում էլ հիմքեր ստեղ-
...ն։

Այս իրողութիւններն ու խոր-
...ութիւնները չեն կարող
...զել, որ թիւրքիան իր
...պատով պատերազմի գոր-
...ծ այս պահուս եւ որ ցնո-
...ի լաւատեսութիւն կը լինի
...քական լոյսեր կապել զին-
...ի հետ։ Ինչպէս
...ղի աշխարհում, այնպէս եւ
...ւում Արեւելքում իշխողը
...ղութեան մտայնութիւնն
...ւ այդ խաղաղութիւնից, ա-
...ին հեղթին, թիւրքն ու
...քիան է շահողը։ Այս բա-
...տեանել նշանակում է ոչինչ
...նել։ Այս պարագան պէտք
...քալ գիտակցենք ամէնքս եւ
...թուն աչքով նայենք իրակա-
...ութեան։ Որովհետեւ երբ ու-
...զանում է մեր թշնամին, նշա-
...ում է՝ թուլանում ենք մենք։
...աք է, որ ուժեղ լինենք եւ

Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

Դէպ Երբքի Սակարանը երբէք
...քան չէր աշխատած։ Նախա-
...կան ընտրութեան առթիւ,
...ական մինչեւ 1.5 միլիոն
...աններ հասան եւ էլէսօրին,
...քնագիրները, այս խմդման
...եանքով, մէկուկէս ժամ ուշ
...ղեցին փոխանցումները, որոնց
...արը մէկ օրուան մէջ հա-
5,681,300ի՝ 5,100,700ի

ՆԻՍԻ ՄԱՀԱՓՈՐՁԷՆ ԵՏՔ

ՄԷՀՄԷՏ ՍԱՊՐԻԻ ՀԱՐՑԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆԸ

Երկու օրէ ի վեր տեղեկութիւններ կուտանք քէմալական Թուրքի մը՝ Մէհմէտ Սապրիի կողմէ կիւմիւլճինալը Իսմայիլ Հագգըի վրայ կատարուած ժահափորձին մասին։ Ցաւելու կուտանք ահաբեկիչի իարցաքննութեան մանրամասնութիւնները։

Ոստիկան Մարսէլ կերէն՝ ձերբակալելէ յետոյ Մէհմէտ Սապրին, զայն տարաւ ոստիկանատուն, ուր զինքը հարցաքննեցին Երրորդ թաղամասի ոստիկանապետ Սանսօ եւ քարտուղարը կիկոնիս։ Հոն սակայն անակնկալ մը կը սպասէր հարցաքննողներուն։ Մարդը բառ մը ֆրանսերէն չէր գիտեր։ Մէհմէտ Սապրի ծնած է պոլիս 1889 յուլիս 22ին եւ ծխախոտի վաճառական է։

Բայց շնորհիւ կէս-պաշտօնական Թարգմանի մը, հարցաքննութեանց սկսան։

Մարդասպանը հանդարտ էր։ Բայց իր ցայտուն աչքերը բոգավառուած էին վառ կարմիրով մը ու աչքերը կը փայլէին կրակի պէս։

— Շեմ գիտեր թէ ինչո՞ւ կրակեցի, ըսաւ։

Ոստիկանապետը սակայն նեղը դրաւ զայն զանազան հարցումներով։ Մէհմէտ Սապրի բացաւ լեզուն։ Նախ բացատրեց թէ ամուսնացած է, 3 տարեկան մանչ մը ունի եւ կը բնակի Պոլիս, Նշանթաշի թաղին մէջ։ Ամէն տարի Ֆրանսա կուգայ ծխախոտի տերեւ ծախելու համար։ Նիսի մէջ իջեւանած է Արիզոնա պանդոկը, Մարբէշալ - Ժոֆրըփողոց թիւ 39 բ։

— Իսմայիլ շատ գէշութիւն ներ ըրած է Թուրքիոյ, ըսաւ Մ. Քէմալ փաշայի հակառակորդ էր։ Ահա թէ ինչու զարկի զինքը։ Հայրենիքիս թշնամիներէն է։

Ու աւելցուց թէ գործած է առանձին։ Մարդ չէ մղած զինքը այդ բանին։ Չի գիտեր թէ յետոյ ի՞նչ պատահեցաւ։

Մէհմէտ Սապրի շատ խօսող չէ։ կարճ պատասխաններ միայնկուտալ այն հարցումներուն, զորս իրեն կ'ուղղէ ոստիկանապետը՝ Թարգմանին միջոցաւ։ Մարդասպանը կը պնդէ նոյնիսկ թէ իր զոհին անունը ամբողջ չի գիտեր։

Ոստիկանապետ Սանսօ զայն պահ մը արգելափակելէ յետոյ, կը սկսի հարցաքննել վկաները։ Այս վերջիններէն ոչ մէկը կրցած է տեսնել ամբողջ տրամը, սակայն անոնց տուած հատուկտոր տեղեկութիւններով կարելի է գաղափար մը կազմել դէպքին մասին։

Առաջին վկաներէն Հունգար Ատալպերթ Հէրգէկ, որ վիրաւորուած էր, եւ կինը՝ որ նուաղած էր։ Ցետոյ լսուեցաւ փիէր Պէրտոնտինի, 30 տարեկան, որ կը բնակի Անկլըթէր փողոց, թիւ 29 եւ որ տունէն դուրս խոյացած էր՝ փախստական մարդասպանին ճամբան կտրելու համար։ Սակայն պրաունինկի սպառնալիքին տակ, ստիպուեցաւ քաշուիլ։ Հետզհետէ լսուեցան նաեւ Ռոժէ կառնիէրի, 20 տարեկան, ոստիկան Մարսէլ կերէն եւ 19 տարեկան հացագործ բանուոր մը։

Այս բոլորին տուած տեղեկութիւններէն կը հասկցուի թէ, ոճիրը գործած պահուն Սապրի առանձին չէր, այլ իրեն կ'ընկերանար երրորդ մը, իրմէ աւելի կարճահասակ, եւ որ մինչ ոճրագործը կը փախչէր ճակ ճակ փողոցէն, ինք ալ փախուստի ճամբան բռնած էր վիքթոուաո պողոտայէն, Մասենա հրապարակի ուղղութեամբ։

Կարելի չեղաւ հարցաքննել վիրաւորներէն ֆրանսացի տիկին Ժան Տըպուն, որ սպասուհի է Նիսի կրիմալտի պանդոկին մէջ, որովհետեւ երկու գնդակ ստացած էր՝ մէկը վիստէն, միւսը փորէն, եւ ուշքի չէր եկած։ Խեղճ կինը գործողութեան պիտի ենթարկուի։

Ոստիկանապետ Սանսօ իրիկուան դէմ սէն-Րոք հիւանդանոցը երթալով կարճ հարցաքննութեան մը ենթարկեց Սիւմիւլճինալը Իսմայիլ Հագգը պէյը, որ ըսաւ.

— Ցտեսայ ահաբեկիչս, որ եռեւէս կրակեց Նիսի մէջ Թշնամի չունիմ։ Բայց ատրճանակի այս հարուածը հեռուէն կուգայ։ Պոլիս մահուան դատապարտուած էի «Ինթի/հատ. թէրագը» կուսակցութեան կողմէ։ Քաղաքական աքսորեալ եմ։ Ընտնս 150 նոցներու «Սեւ գանկ»ին մէջ արձանագրուած է։

Վէրքերուն պատճառաւ, Իսմայիլ Հագգը աւելի երկար չհարցաքննուեցաւ։

Կիրակի գիշեր ժամը 10ին պ. Սանսօ ոստիկանական բանտէն հանել տուաւ Մէհմէտ Սապրին, եւ վկաներէն քաղած իր տեղեկութիւններով լուսաբանուած, Թարգմանին միջոցաւ նոր հարցումներ ուղղեց անոր։

— Իսմայիլ, ըսաւ Սապրի, պոլսոյ մէջ հակաքէմալական գրասենեակին նախագահն էր։ Հիմա ալ գէշութիւն կ'ընէ Թուրքիոյ, կազմելով կոմիտէ մը որուն պետն է եւ որ կը ձգտի տապալել էնկիւրիի կառավարութիւնը։ Այս կոմիտէն, բաղկացած է տարագիրներէ եւ կեդրոնը կը գտնուի Նիս։ Նախագահն է Իսմայիլ։ Գործակալներ եւ թղթակիցներ ունի Թուրքիոյ մէջ։

= Ո՞վ է ձեր մեղսակիցը։

— Ես մինակ էի, բացարձակ պէս մինակ։ Մարդ չեմ ճանչնար Նիսի մէջ։

= Երբէ՞ն ի վեր հոս էք։

— Չորս ամիսէ ի վեր։

= Ինչպէ՞ս կը ձանչնաք Իսմայիլ պէյը։ Ո՞վ խօսած է ձեզ իր քաղաքական գործունէութեան մասին։ Երբէ՞ն ի վեր կը հետապնդէիք զայն։

Սապրի պատասխանեց թէ շատոնց կը ճանչնայ Իսմայիլ Հագգը պէյը, իր քաղաքական գործունէութիւնը հանրածանօթ է։ Պատահմամբ հանդիպեցաւ անոր ու չկրնալով ինքզինքը զսպել, կրակ ըրաւ։ Միշտ հրազէն կը կրէ իր վրայ։

Թարգմանը յայտնեց Սապրիի թէ Հագգը պէյ ծանրապէս վիրաւորուած է։ Մարդասպանը ոչ մէկ շարժում ըրաւ։ Թարգմանը ըսաւ նաեւ թէ ծանրապէս վիրաւորած է երկու անմեղ անցորդներ։ Սապրի յուզուեցաւ, ցաւ յայտնեց եւ ներողութիւն խնդրեց։

Քննութիւնները կը շարունակուին։

ԻՍՄԱՅԻԼ ՀԱԳԳԸ ՊԷՅ ՓԷՄԱԼԱԿԱՆ ԴՈՐԾԱԿԱԼ?

Էքսէլսէօր տը Նիս կը գրէ.

— Պէ՞տք է հաւատալ մարդասպանին խօսքերուն։ Մինա՞կ էր։ Ասոնք կէտեր են՝ զորս հարցաքննութիւնը պիտի լուսաբանէ։ Սապրի կ'ըսէ թէ ինք կրակեց հակաքէմալականի մը վրայ։ Նիսի Թուրք գաղութը այդ կարծիքէն չէ։ Ցեղասպան Թուրքերը ցած ձայնով կը փսփսան որ, Թէեւ Իսմայիլ Հագգը պէյ ժամանակին Մուսթաֆա Քէմալի հակառակորդ եղած է, սակայն հիմա բոլորովին փոխուած է։ Մէկ խօսքով, զայն կ'համբաստանեն թէ իր տարագրուելէն ի վեր յարած էր Թուրքիոյ ներկայ վարիչին եւ Թէ Թոշակ կը ստանար անկէ՝ քաղաքական տարագիրները լրտեսելու համար։

Ասիկա բնաւ չի համապատասխաներ Սապրիի պատմութեան։ Ուրիշ բան ալ կա՞յ արդեօք։ Եւ կամ ծխախոտի վաճառականը գործիք մը կամ խաղալի՞ք մըն է կուսակցութեան մը ձեռքը։ Եւ կամ մարդը անհաւասարակշի՞ռ մըն է։ Այս բոլորը գաղտնիքներ են։

Թուրք գաղութէն բարձր անձնաւորութիւն մը որ վերջերս պատահմամբ հանդիպած էր անոր, յայտարարեց մեզի թէ Մէհմէտ Սապրի Հարուստ եւ բարեկիզիկ վաճառական մըն է... «Ղազին, ոչ բնականոն եւ որմէ չկրողպատուելու համար աւելի լաւ է բնաւ գործ չբռնել հետը»։

Արիզոնա պանդոկը կ'երթար միայն գիշերները՝ քնանալու համար։ Հոկտեմբերին 15 օր բնակած էր հոն եւ նոյեմբեր 15ին դարձեալ վերադարձած էր։

Շատ կը ճամբորդէր եւ անցագրին վրայ Եւրոպայի բոլոր հիւպատոսարաններու կնիքները կան։

Գալով Իսմայիլ Հագգը պէյի, հետաքրքիր դէմք մըն է։ իրաւաբանութեան տոքթոր է, Հայրը Թուրք է, մայրը Ալպանացի։ Հոկտեմբեր 31էն ի վեր կը բնակէր Օթել տը լա Կար, 39 Անկլըթէր փողոց։ Մէկէն տարի նիս կուգար եւ կանոնաւոր յաճախորդն էր այս պանդոկին։

Վերջացնելու համար ըսենք թէ Սապրիի գործածած զէնքը պելժիական հէրսթոլ պրաունինկ մըն է՝ 7.65 մլլիմեդր չափով եւ 7 գնդակնոց։

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

Լիոն, 11 նոյ.— Մալաթիոյ կրթ. ընկ. Լիոնի Մասնաճիւղին գեղարուեստական հանդէսը տեղի ունեցաւ շաբաթ երեկոյ, 6րդ Թապապետարանի սրահին մէջ։

Մուտքը ազատ էր։ Կոկիկ բազմութիւն մը փութացած էր սրահ։ Հանդէսը բացուեցաւ «Ցալուրիկի զաւակ եմ ղորդ»նուագով։ Օրիորդներու եւ պարոններու կողմէ եղան քանի մը արտասանութիւններ։ Պ. Աւետիս Մասումեան իր ջութակով ոգեընկերակցութեամբ Ֆրանսացի դաշնակահարուհիի մը, նուագեց Հայկականեւ Ֆրանսական երգեր։

Դադարին տեղի ունեցաւ վիճակահանութիւնը. շահեցան 20 թիւեր։ Օր. Հայկանուշ Քէշիշեան, իր շահած ձայնագրին փոխանակ կրթասիրացի նուիրեց 100 ֆր., իսկ պ. Խաչատուր Մարգարեան շահած լուսանկարչական գործիքին փոխարէն 20 ֆր.։ Ցայզողապէս ներկայացուեցաւ «Թիւ 5 խելագարը»։

Հանդէսը փակուեցաւ «Բամ փորտան»ով եւ ժողովուրդը մեկնեցաւ գոհ տպաւորութեամբ։

Վիճակահանութենէն շահած թիւերն են.— 723՝ ձախնագիր մը փլաքներով, 955՝ «զօտաք» մը, 916՝ զոյգ մը չափի վրայ կօշիկ, 450՝ կնոջ պայուսակ մը, 870՝ շապիկ մը փողկապով, 149՝ կնոջ հովանոց մը, 591՝ զարթուցիչ ժամացոյց մը, 808՝ շիշ մը օ տը քոլօն, 965՝ զոյգ ժը ձեռնոց, 602՝ եղունգ մաքրելու գործիքներ, 553՝ տուփ մը օճառ, 449՝ գմելի մը, 897՝ մետաքս թաշկինակ մը, 652՝ ձեռնափայտ մը, 3՝ հայելի մը, 41՝ նկար դնելիք զարդ մը, 19 ածիլուելու մեքենայ մը, 584՝ շիշ մը մազի իւղ, 945 մատիտ մը, 484 սանտր մը։

Անձամբ կամ նամակով դիմել՝ 36 Voltaire, Պ. Մ. Պօղոսեանին։

Մալաթիացի

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՆԱԿՆԿԱԼ ԾՈՒՂԱԿ.—Լը Շափլէ փողոցին մէկ սրճարանին մէջ, առջի օր, մէկ քանի բարեկամներ նստած՝ թղթախաղով կը զբաղէին, երբ յանկարծ ներս մտաւ 30 տարու երիտասարդ մը՝ Շարլօ, մականուանեալն «պաթինելի սարսափը»։ Հազիւ ներս մտած, գաւաթ մը գարեջուր ապսպրեց, մէկ ումպով խմեց, յետոյ ուրիշ գաւաթ մը եւս ապսպրեց. այն ալ խմեց, բայց փոխանակ կուլ տալու, գարեջուրին մէկ մասը պահեց բերնին մէջ եւ ուժով մը փչեց խաղացողներէն մէկուն քթին ու բերնին։ Արդը սակայն չախորժեցաւ այս կատակէն. ոտքի ելաւ դաս մը տալու մտադրութեամբ. բայց Շարլօ որ անոր այս շարժումին կը սպասէր, նետուեցաւ վրան. կուիւը ծայր տուաւ երկուքին մէջեւ, մինչեւ որ ոստիկաններ եկան ու Շարլօն տարին ոստիկանատուն։

Հարցաքննութեան ընթացքին, Շարլօ յանկարծ գատկեց տեղէն, հրեց ոստիկաններէն մէկը, գետին փռեց ուրիշ մը եւ երեք ոստումով նետուեցաւ սանդուխէն վար. երրորդ ոստումին՝ արդէն փողոցն էր, ոստիկանատան դրան առջեւ. բայց չկրնալով զսպել իր թափը, ինկեր էր ինքնաշարժի մը վրայ, որ դրան առջեւ կը սպասէր. բայց ահա թէ ուր կը սկսի Շարլօյի ձախորդութիւնը։ Երրորդ ոստումով փողոց նետուած պահուն, Շարլօ այնքան ուժով ինկեր էր ինքնաշարժին վրայ, որ իր գլուխը ծակեր էր ինքնաշարժին ժամլաթէ գոգ ծածկոցը ու մտեր էր անոր մէջ։ Եւ մինչ կ'աշխատէր գլուխը ազատել այս անակնկալ ծուղակէն, ոստիկանները կը հասնէին եւ գելոցներ կ'անդրնէին իր ձեռքերուն։

ՔՍԱԿԱՒԱՏ ՄԸ.— Փորթ տը վէրսայլ տանող մէթրոյին մէջ, ճամբորդ մը զգաց որ վերարկուին գրպանը սկսաւ ուռիլ. հետաքրքրութեամբ ու քիչ մըն ալ վախնալով, երբ ձեռքը հոն տարաւ, հանդիպեցաւ ուրիշ ձեռքի մը, որ կը ջանար մեղմօրէն իր դրամապանակը քաշել։ Քսակահատը ոստիկանութեան յանձնուեցաւ։

. . . . . .

Ո՛չ, ո՛չ, ո՛չ, ըսաւ Ընաթիա՝ ջղայնոտ շարժումով մը ճգմելով նամակը՝ առանց կարդալու վերջին տողերը։ —Պիտի չերթա՞մ։ Վատ ես, վա՛տ, վա՛տ։ Պիտի մեռնիմ բայց գիս պիտի չտեսնես։

Նետուեցաւ անկողնին վրայ, բունցքին մէջ սեղմած նամակին թերթերը, ծածկեց դէմքը բարձին մէջ բռնելու համար հեծկլտուքը որ կ'ուռեցնէր կոկորդը։

Կիրքի սարսուռ մը կ'անցնէր ոտքերէն մինչեւ ծոծրակը։ Մարգարիթի կոչերը անոր համբոյրներուն փափաքը կուտային իրեն, երկար ատեն պայքարեցաւ նամակը մինչեւ վերջին բառը կարդալու պէտքին դէմ։

Բայց կամաց կամաց հանդարտեցաւ։ կարծեց թէ Մարգարիտը կը տեսնէր մերկ եւ կը զգար զգլխիչ սէր մը անոր հանդէպ եւ խոր գոհունակ մը որ կը չքացնէր նոյն սէրը։

Ո՛չ, ո՛չ, ո՛չ, ըսաւ Ընաթիա՝ ջղայնոտ շարժումով մը ճգմելով նամակը՝ առանց կարդալու վերջին տողերը։ —Պիտի չերթա՞մ։ Վատ ես, վա՛տ, վա՛տ։ Պիտի մեռնիմ բայց գիս պիտի չտեսնես։

Նետուեցաւ անկողնին վրայ, բունցքին մէջ սեղմած նամակին թերթերը, ծածկեց դէմքը բարձին մէջ բռնելու համար հեծկլտուքը որ կ'ուռեցնէր կոկորդը։

Կիրքի սարսուռ մը կ'անցնէր ոտքերէն մինչեւ ծոծրակը։ Մարգարիթի կոչերը անոր համբոյրներուն փափաքը կուտային իրեն, երկար ատեն պայքարեցաւ նամակը մինչեւ վերջին բառը կարդալու պէտքին դէմ։

Բայց կամաց կամաց հանդարտեցաւ։ կարծեց թէ Մարգարիտը կը տեսնէր մերկ եւ կը զգար զգլխիչ սէր մը անոր հանդէպ եւ խոր գոհունակ մը որ կը չքացնէր նոյն սէրը։

Մ Ո Խ Ի Ր Ը

(Հեղինակ՝ ԿՐԱՑԻԱ ՏԷ ԼԷՏՏԱ)

Բ. ՄԱՍ

VII

«Մարդիկ լսելով քեզ պիտի ...ն, այո՛, բայց պիտի խնդան ...ղամտութեանդ վրայ։

«Ընաթիա՛, մտածէ՛ լրջօրէն, ...ի եղիր քեզի եւ ինծի հանդէպ, ...ես որ կը գրես, մանաւանդ ...րդ եղիր։

«Ո՛չ, չեմ ըսեր լաւ մայրդ, ...ար ու տարաբախտ կին մը ինչ- ...ս որ ինք լաւ քեզ։ Ո՛չ կ'ագ- ...ք իրեն, կ'աշխատինք անոր ...ար եթէ հարկ ըլլայ, բայց ...գմէ հեռու ապրելու է, մեր ...ջ մտնելու չէ, իր ներկայու- ...ամբ մեր կեանքը խռովելու ...երբ՛ք։ ինչո՞ւ խաբեմ քեզ ...նիա, երբեք չեմ կրնար ըն- ...նել մխաին ապրելու կարելիութիւնն իսկ։ Ո՛չ, ո՛չ, անտանելի պիտի ըլլար կեանքը, շարունակական ողբերգութիւն մը։ Լաւ է մ'եռնիլ քան յամրաքար մաշիլ ապրիլ զզուանքով եւ խէթով։ Երբեք չսիրեցի այդ դժբախտ կինը, այժմ կը կարեկցիմ, բայց չեմ կրնար սիրել եւ կ'երդուընցնեմ քեզ ետ կենալ յիմար ծրագրէդ, եթէ չես ուզեր որ ատեմ մայրդ առաջուընէ հազար անգամ աւելի։ Այս է վերջին որոշումս. այո՛ օգնել քայց հեռու պահել. թո՛ղ չըտեսնեմ զինք, թո՛ղ մեր ապրելիք միջավայրն անգիտանայ անոր գոյութիւնը։

«Մտածէ՛ որ թերեւս մայրդ ալ գոհ պիտի ըլլայ մեզմէ հեռու ապրելով, որովհետեւ միշտ խղճի խայթ պիտի ունենայ կ'ըսես թէ ցաւէ զրկուածներէ ձերացերէ, հիւանդ է ու թշուառ։ Բայց որո՞ւն է յանցանքը եթէ ոչ մօրդ։ քեզի եւ իրեն համար լաւ է որ այդ վիճակին մէջ գտնուի, այսպէս ալ պիտի չթափառի եւ քեզ անպատուէ։ Բայց մանկամարդութեան ատեն երբ առողջ էր քեզ նախատելէնետք, հիմա ա՛լ թո՛ղ չիլլէ թշուառութիւնն ու տխրութիւնը զէնք ընելով երջանկութեանդ գոհողութիւնը պահանջէ։

«Ո՛չ, կարելի չէ որ այդպիսի յիմարութիւն մը գործես։ Ապա թէ ոչ դուն իսկապէս զիս չես սիրեր եւ պատրուակ կը բռնես... Բայց ոչ, ոչ, ոչ։ Շեմ ուզեր տարակուսիլ ուղղամտութեանդ վրայ, սիրելի՛ զաւակ։

«Ընաթիա, չար ու անգութ մի՛ ըլլար ինծի հանդէպ որ քեզի նուիրեցի երազներս, երիտասարդութիւնս, ամբողջ ապագաս, մինչդեռ կ'ուզես վճանձն ըլլալ քեզ ատողին ու կործանողին հանդէպ։

«Գիտա՛... տես... կ'արտասուեմ, կը պաղատիմ, քեզի համար ալ, կը փափաքիմ երջանկութիւնդ, որ երազ երուս միակ առարկան էր։ Ցիշէ՛ մեր սէրը, մեր առաջին համբոյրը, երդումներն ու երազները, ծրագիրները բոլոր։ Այս ամէնը թո՛ղ ափ մը մոխիր չդառնան, թո՛ղ չմեռնիմ վշտէս, ապագային չզրկես յիմար ընթացքդ։ Եթէ չես անսար խորհուրդներուս, հարցուր լուրջ անձերու եւ պիտի տեսնես որ ցոյց պիտի տան քու ճչմարիտ պարտականութիւնդ, ամէնն ալ պիտի ըսեն որ ապերախտ ու չար չըլլաս։

«Ցիշէ՛, Ընաթիա, յիշէ՛ որ գեռ եղէկ գիշեր կ'ըսէիր թէ ճէնարճէնթուի գագաթէն սէրդ գոչեցիր, յաւիտենական հաչակելով զայն։ Ուրեմն կը սուէիր, երէկ գիշեր ալ կը սուէի՛ր։ Եւ ինչո՞ւ, ինչո՞ւ այսպէս կը վարուիս հետս։ Ինչ ըրի քեզի, արժանի ըլլալու համար այդպիսի վարմունքի մը, կարելի՞ է որ չյիշես անկեղծօրէն քեզ սիրած ըլլալս։ Կը յիշե՞ս, օր մը պատուհանէն նէս ներս նետեցիր ծաղիկ մը՝ համբուրելէ ետք։ Կը պահեմ զայն ամուսնական զգեստս զարդարելու համար եւ կ'ըսեմ կը պահեմ, որովհետեւ վստահ եմ որ իմ սիրելի ամուսինս պիտի ըլլաս, պիտի չուզես Մարգարիտիդ մահը, երջանիկ պիտի ըլլանք մեր տնակին մէջ՝ մեր սիրով եւ պարտականութեամբ։ Ես կը սպասեմ քեզմէ յուսատու բառ մը։ Ըսէ՛ որ ամէնը ցաւագին երազ մըն էր, կը գոչես զիս վշտացնելուդ համար։

«Վաղ գիշեր կամ այս գիշեր, որովհետեւ ժամը մէկն անցած է արդէն, կը սպասեմ քեզի, չմոռնաս, եկուր անպատճառ պաշտելիս։ Պիտի սպասեմ քեզի ինչպէս ծաղիկը կը սպասէ գողին՝ կիզիչ առաւօտ օրէ մը ետք։ Եկուր վերապրեցնելու զիս, մոռցնելու ինծի։ Եկուր պաշտելիս, գառն արտասուքով տամուկ շրթներս պիտի համբուրեն սիրելի բերանդ իրրեւ...»

(Շար.) Թարգմ.՝ ՀԵՒՈՒՄ

Թուրքահայերի քաղաքականութիւնները

Էնկիւրիի մէջ, արտաքին գործավար Թէվֆիք Րիւշտի պէյի եւ հելլէն դեսպան Փափայի միջեւ կարծիքի փոխանակութիւններ տեղի կ'ունենան։ «Ագշամ» կը գրէ թէ կառավարութիւնը մեծ հետաքրքրութեամբ կը հետապնդէ ոչ-փոխանակելիներուն խնդիրը։

Արեւմտեան Թրակիոյ խնդիրը խորհրդակցութեան նիւթ պիտի ըլլայ, քննիչ մարմնին տեղեկագիրը տրուելէն վերջ։

Ոչ-փոխանակելիներու պատուիրակները, որոնք Էնկիւրի կը գտնուին, աղերսագիր մը տուած են կառավարութեան, խնդրելով որ Ցունաստանի մէջ գնահատման գործերը աւելի լաւ եղանակով մը տեղի ունենան։

Ոչ-փոխանակելիներու ներկայացուցիչները կը պատրաստուին նաեւ կրկին դիմում կատարել կառավարութեան, խնդրելով որ իրենց կալուածները վերադարձուին։

*** *Իտալական դեսպան Օրսինի Պառոնէ եւս Էնկիւրի մեկնեցաւ։ «Ագշամ» կը գրէ թէ դեսպանին մեկնումը կապ ունի Թուրքիոյ հելլէն բանակցութիւններուն հետ։ Իտալական դեսպանը ամէն ջանք պիտի ընէ որպէսզի բանակցութիւնները շուտով ելքի մը յանգին։*

Սերպիոյ թագաւորը Պ. Տումերկի մօտ

Եուկոսլաւիոյ թագաւոր Ալեքսանդր, որ թագուհիին հետ Փարիզ կը գտնուի ութ օրէ ի վեր, առջի օր Էլիզէի պալատը եղած ատեն մէկ ժամ տեսակցեցաւ Հանրապետութեան նախագահին հետ։ Տեղական թերթերը քաղաքական մեծ կարեւորութիւն կուտան այս տեսակցութեան։

Իրիկուան դէմ Հանրապետութեան նախագահը Ռից պանդոկը երթալով փոխադարձ այցելութիւն տուաւ Եուկոսլաւիոյ թագաւորին։ Այս առթիւ տեսակցեցաւ նաեւ Մարի թագուհիին հետ։

Գերման ընկերվարականները եւ զրահաւորը

Ինչպէս կը յիշուի, Գերմանիոյ մէջ նոր յածանաւ մը շինելու խնդրին մասին վէճ կայ քաղաքական գանազան հոսանքներուն միջեւ։ Ընկերվարականները հակառակ են վարկ քուէարկել այդ նոր ռազմանաւին համար։ Պատերազմական նախարար զօր. Կրէօները, նախագահ մարաջախտ Հինտէնպուրկի հաւանութեամբ, յայտնած է ընկերվարական վարչապետ Միւլլերի եւ միացեալ կառավարութեան մասնակցող կուսակցութեանց վարիչներուն որ, եթէ նոր յածանաւին համար վարկ չքուէարկելու մասին ընկերվարական տեսակէտը ընդունուի, ինք պիտի հրաժարի։

Հինտէնպուրկ իր մօտ հրաւիրեց վարչապետ Հէրման Միւլլերը եւ յայտնեց անոր պատերազմական նախարարին որոշումը, ինչպէս նաեւ անոր հրաժարելէն ծագելիք անպատեհութիւնները։ Ապիկա կը նկատուի վերջնագիր մը՝ ուղղուած վարչապետին եւ Ռայխսթակին։

Կը կարծուի սակայն թէ Խորհրդարանը պիտի քուէարկէ զրահապատ յածանաւին համար պահանջուած 9 միլիոն մարքի վարկը։

Հաստուցումներու խնդիրը

Նախարարական տագնապը փակուած ըլլալով, նոր դահլիճը սկսաւ զբաղիլ գերման հատուցումներու խնդրով։ Բանակցութիւններու նոր շրջանը սկսաւ առջի օր, երբ Փուանքարէ տեսակցեցաւ անգլիական դեսպան սըր Ուիլեըմ Թիրէլի, եւ Պրիան ալ՝ գերման դեսպան Ֆոն Հէօշի հետ։ Այս տեսակցութիւններուն պիտի յաջորդեն ուրիշներ ալ՝ ու քանի մը օրէն դաշնակիցները Գերմանիոյ պիտի հաղորդեն իրենց տեսակէտը։

Մասնագէտներու միջազգային յանձնաժողովին մէջ Ֆրանսայի ներկայացուցիչները պիտի բլան Մօրօ, Փարմանթիէ եւ Սէրժան։

Իտալահեաց ցոյցեր Սերպիոյ մէջ

Պելկրատէն կը հեռագրեն.— Լուպլիանայի համալսարանական ուսանողները ցոյց մը կազմակերպած էին Ռափալլոյի դաշնագրի ստորագրութեան ութերորդ տարեդարձին առթիւ։ Ցոյցը սկսաւ Համալսարանին մէջ մեծ հաւաքոյթով մը, որու ընթացքին բազմաթիւ ճառախօսներ խօսք առին։

Հաւաքոյթէն յետոյ, քանի մը հազար հոգինոց թափօր մը շրջեցաւ քաղաքին փողոցներուն մէջ, ուղղուելով դէպի Ս. Ֆրանսուա եկեղեցին, ուր առջին ընդհարում մը տեղի ունեցաւ ոստիկաններուն հետ։ Այս վերջիններըջսաիպուեցան պարապ փամփուշտներ արձակել՝ կեցնելու համար ցուցարարները, որոնցմէ քանի մը հոգի վիրաւորուեցան։

Թափօրը յաջողեցաւ կրկին կազմուիլ քաղաքին ուրիշ մէկ կէտին վրայ։ Ցուցարարները փորձեցին ուղղուիլ դէպի կայարանին թաղը, ուր կը գտնուի իտալական նաւային ընկերութեան մը գրասենեակը։ Քարեր նետուեցան շէնքին վրայ։ Ոստիկանութիւնը կրկին միջամտեց կարգը վերահաստատելու համար և ստիպուեցաւ հրազէն գործածել։

Ընդհարումի ընթացքին երիտասարդ մը վիրաւորուեցաւ և հիւանդանոց փոխադրուեցաւ, բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարուեցան։

Նոպէլի մրցանակները

Շուէտական Ակադեմիան 1927ի գրական մրցանակը տուաւ Հանրի Պէրկսոնի, 1928ինը՝ Տիկին Զիկրիտ Ունսէթի, նորվեկիացի գրագիտուհի։

1927ի բնագիտութեան մրցանակը տրուեցաւ Միւնիխի համալսարանի փրոֆէսէօր Հայնրիխ Վիլատի, իսկ 1928ինը՝ Կոթինկէնի համալսարանի փրոֆէսէօր Ատոլֆ Վինտաուսի։

1928ի քիմիագիտութեան մրցանակը ստացաւ Լոնտոնի համալսարանի փրոֆէսէօր Րիքարտսըն։

«Վէսթրիա»ի 136 ձամբորդները խեղդուած

Երէկ գրեցինք թէ Նիւ-Եորքէն դէպի Պերմուտեան կղզիները գացող անգլիական «Վէսթրիս» շոգենաւը Ատլանտեան ովկիանոսին մէջ բնկղմեցաւ։ Բնկղմելէ առաջ կարելի եղած էր 338 ճամբորդներն ու նաւագները նաւակներու մէջ առնել։

Վերջին տեղեկութեանց համաձայն, օգնութեան փութացող գանազան շոգենաւեր կրցած են ազատել 202 հոգի միայն։ Մնացեալ 136 հոգիի մասին տեղեկութիւն չկայ։ «Վէսթրիս»ի անթելի պաշտօնեան մեծ հերոսութիւն ցոյց տուած է՝ օժանդակ գործիքով մը մինչեւ վերջին վայրկեանը լուր հաղորդելով շոգենաւի վիճակին մասին։

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը ՊՈԼԷՆԻ ՄԷՋ

Ղազմակերպուած՝ Հ. Ց. Դ. Պոլէնի կոմիտէի կողմէ

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին սովորական հաւաքատեղին

Կը խօսի՝ Ընկ. Մ. ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին, ե գ, արտասանութիւն, եւայլն

Մուտքը ազատ է

ՄԵԾ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ՝ Հ. Ց. Դ. վալանսի Շրջ. կոմիտէի

Ղեկավարութեամբ՝ Դերասան Մ. Մարութեանի եւ վալանսի կարող ուժերու։

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Սիներմա Սէն Լուի ժէջ

ԽԱԻԱՐԻ ՄԷՋԷՆ *կամ* **ՓԵՏՐ. 18Ը** *տրամ 4 արար*

ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ՀԱՃՆՈՑ ԳՈՅԱՄԱՐՏԻ ՅԻՐԻ ՏԱՐԵԼԻՑԻՆ ԱՌԹԻՒ

Նախաձեռնութեամբ Հաճնոյ Հայրենակց. միութ ն Լիոնի մասնաճիւղին եւ մասնակցութեամբ քաղաքական կուսակցութիւններու եւ Հայրենակց. միութիւններու։ Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին Գ. Թաղապետարանի շքեղ սրահին մէջ։ Բանախօսութիւններ, նուագ, երգ եւ արտասանութիւն։

Մուտքը ազատ է

Հ. Ց. Դ.

Պուա-ֆոլոնպի *Նազդոյն կոմիտէի ժողովը՝ այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին ծանօթ հաւաքատեղին։*

Լիոնի *Քեոի խումբի ժողովը՝ այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 7.15ին ընկ. Ճանկէօզեանի ճաշարանը։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։*

Մարսէյլի *Քրիստափոր Ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր խումբերու բոլոր ընկերներն ու ընկերուհիները այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։*

Մարսէյլի *Պ. Միութեան ժողովը՝ այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ ժողովատեղին։ Ներկայ պիտի ըլլայ Ընկ. Հիւսեան։ Կը հրաւիրուին բոլոր անդամները։*

Վալանսի *շրջ. կոմիտէն ընկ. ընդհ. ժողովը՝ այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին իր ակումբին մէջ։ Կը խնդրուի ներկայանալ անդամատեառով։*

Մարսէյլի *Պատանեկան միութեան հրապարակային դասախօսական ժողովը՝ այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին Գրադարանի սրահը։ Կը դասախօսէ՝ ընկ. Վարդերէս, Նիւթ՝ «Մեր դիրքը հանդէպ Թուրքերուն»։ Կը հրաւիրուէին հայրենակիցները։ Մուտքը ազատ է։*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Վիէնի կեմէրէկի Հ. միութեան եռամսեայ ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի առաւօտ ժամը 9.30ին, 11 Rue de la Tuilerie. կը հրաւիրուին վիէնի եւ շրջ. կայքի հայրենակիցները։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Զարսանեճագիներու Հայրեկց. միութեան ընդհ. անդամական ժողովը՝ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին 31 Rue Bernard du Boisի հայկ. սրճարանին մէջ։ Ա. այս անխափ կը հրաւիրուին բոլոր Զարսանեճագիի հայրենակիցները, լուծելու համար օրակարգի կարեւոր հարցերը։ Օրակարգ նոր ընտրութիւն։

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Վիլմնպլը, *Տիկ. Ե. Կ.— Ձեր հաջողն անցուցինք։*

փարիզ, *Դ. Օ.— 70։*

փոն տ'Ցպլընա, *Դորձ.— 70։*

ժալիէօ, *Դ. Խ.— 35։*

Հէրիքուր, *Թ. Մ.— 37։*

Շաս, *Պ. Ա.— 25։*

Լիոն, *Գործ.— 200։*

Լիոն, *Գործ.— 70։ Ի հաշիւ Ա. Գ.ի։*

Մարսէյլ, *Գործ.— 675։*

Իսի լէ-Մուլինօ, *Թոմ.— 70։*

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուի քէրէմէթ գիւղէն Ադամ փիւսիլեան, հօր անունը կարապետ, մօր անունը Աբրմենուհի, 21 տարեկան։ Երկու տարի առաջ մուսուլ տեսնողներ եղած են, կը կարծուի մուսուլի շրջակայ գիւղերուն մէջ ըլլայ։ Տեղեկութիւն տուողներուն դրամական նուէր. տասը անգլ. ոսկի եւ մէկ տարուան «ցառաջ» Գրել իր մօրեղբօր՝ Ադամեան Մկրտիչ, 72 Rue Etienne Dolet, Alforville (Seine) France, կը խնդրուի յուրիոյ Թերթերէն արտատպել։

— Կը փնտռուի Կեսարիոյ Սաճլը գիւղէն Գրիգոր Մկիքերեան, մօր անունը Եղսա, եղբայրը Ռուբէն։ 1910ին մեկնած է Ամերիկա եւ մինչեւ տարագրութիւն կը թղթակցէր։ Իմացնել իր մօրեղբօր Ալիքսան Տօնիկեանի, Créoux-les-Bains, Basses Alpes, France. Կը խնդրուի Ամերիկահայ Թերթերէն արտատպել։

ԲՆԱԿԱՐԱՆ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Երեք սենեակնոց բնակարան մը կը փնտռուի պիւթ Շոմոնէն գատէ, կամ կառ տը լ'Էսթի եւ կառ տիւ Նօռի մօտակայ արուարձաններուն մէջ (ի հարկին 5—6 սենեակնոց փավիյեօն)։ Տեղեկացնել «ցառաջ»ի։

ՅՈՒՆԱՀԱՅ ՏԱՐԵԳԻՐՔ Գ. ՏԱՐԻ - 1929

Նոյեմբեր 15ին հրապարակ կ'ելլէ ՅՈՒՆԱՀԱՅ ՏԱՐԵԳԻՐՔԻ Գ. տարուան հատորը, գրական, գեղարուեստական, ազգային եւ պատմական բովանդակութեամբ, հարեւի մանրավէպերու եւ զուարճալիքներու քաժիններով ու գեղարուեստական գեղատիպ նկարներով։

Է.Ջ 450, ԳԻՆ 75 ՏՐԱԽՄԻ

Ընթացք կը տրուի միայն կանխիկ ապսպրանքներու։

Հասցէ՝ Journal «Nor Or», Rue Vouli 20, Athènes, Grèce.

ԱՆԻԼՈՒԻ ԵՒ ՊՈՒԱ-ՖՈԼՈՆՊԻ ՀԱՅԵՐՈՒԻ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԿԸ ՆՈՐՈԳԵՄ ամէն տեսակ կօշիկներ։ Խնամուած աշխատանք։ Դիմել՝ 22 Ave. Rouvey' rolle, Asnières.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Ամսատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկոխտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապտոսութուռա։ Ազդամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, Կիրակի 9—12։

Վառնու է յարկաբաժին մը երեք կահաւորուած սենեակներով կամ 2 սենեակ կահաւորուած եւ մէկ առանց կահաւորութեան։ Խոհանոց, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն։ Դիմել՝ 10bis Rue des Trois Champtiers, Chaville (S. et O.).

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: E. SOUVIGNY

ՏՕՔԹ. Ա. Ս Լ Ա. Ն

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՒՔԵՐՈՒ ԵՒ ՍՏԱՄՈՔՍԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներով Ցաւագաս., Ջղացաւ (Sciatique), Նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ռախիթիս (Rachitisme) եւայլն։

16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 73-

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 եւ 2—7

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEV

Ցէր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի գէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Մրսկոյի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12.

ՏՕՔԹ. Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐ

17 Rue Lamartine, PARIS (9e)

Թել. Trudaine 92—47, մէթրօ՝ Cadet, Nord Sud, N. D. de L-

ՆԵՐՔԻՆ եւ ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ամէն օր 14-19 կիրակի եւ տօն օրեր 10-12 և ժամադրութ-

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Nansen: L'Arménie et le Proche Orient 30 fr. Navarian logie des poëtes Arméniens 20, Soleil d'Automne 4, Raffi vol. 25, J. Minassian: Une Sultane Française 5, Korganoff ticipation des Armén, à la Guerre de 1914—1918, 15 fr., Contes, Legendes et Épopée Populaire d'Arménie 30, Nouveau diction. illustré, édition 1929, 35 fr., Kévorkian: cité de l'Etemple 12.50, Noubarian: Diction. de poche Francnienne 30, 40, 60, Թէոդիկ՝ Ամէնուն Տարեցոյցը 1929ի 50, մեկնաբանած Ա. Հատ. Գ. Գերպ. Թէրզիպաշեան 40, օրացոյց ուղեւորութեան յ'Եւրոպա, Սահակ Բ. կաթողիկոսի 20, Չնդկաստանի եւ Ջավայի մէջ, Հ. երուանդ 7.50, Ն. Պէշիկթաշլեան Սիդոնիա 12, կոմիտ. վրդ.ի գեղջուկ երգեր 6 տետր, Հատ. 15։ Սրուանձտեանց գեղջ. երգեր 7 տետր, Հատ 15։

Ամերիկայէն նոր եկած Հայերէն եւ արեւելեան երգերներ, ցանկը ձրի կը ղրկուի։ Հայ պատմական պատկերներ ու ելեւի անձանց լուսանկարներ 50 սանտիմ, 10 Ֆր.։ փոսթ գնողին կը պատկանի։ Դիմել՝ Balentz 233 Fbg. St. Martin. P

ՄՈՆՄԱՐԹՐԻ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ԼՈՒՐՋ ՀԱՅԿ. ՁԱՁԱՐ

ՁԱՁԱՐԱՆ ԼԵՒՈՆ

Ուր պիտի գտնէք Հաճեղ եւ խնամքով պատրաստուած խորժաճամ արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ անուշեղէնները շատ դիւրամատչելի եւ խնայողական գին

Սրահը կը տրամադրուի խիստ դիւրամատչելի պայմանով Հարսնիքներու եւ ամէն տեսակ խնճոյքներու համար

36 Rue Polonceau Paris (18e). *Մէթրօ Պարպէս կամ Նա-*

Տէր եւ Տիկնոջ ՂԵՒՈՆԴ ՁՈՒՐԱԲ

ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՒՆ Ք. ԵՒԻԵԻՃԵԱՆ

1 Rue Vilin, PARIS (20e) *Մէթրօ* COURON

Կը ծանուցանէ իր յաճախորդներուն որ իր նոր բացած հեստանոցին մէջ կը կարէ ամէն տեսակ հագուստներ։ Ճոխ մթերք հանրածանօթ էօլպէֆի կերպասներու։ Նպաստաւոր գին, մաքուր կար եւ խնամուած աշխատանք։

ՍԷՆ ՄԻՇԷԼԻ ՀԱՅԿ. ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

1bis Rue Hautefeuille, PARIS (6e). Սէն-Միշէլի մէթրոյին մ-

MAISON TOSSOUNIAN

Մասնաճիւղն է Աղեքսանդրիոյ (Եգիպտոս) Համբաւն տուներ եւ եւրոպական լաւագոյն նպարեղէններ անմրցելի ժամանակ Եգիպտական եւ կեսարական ապուխտ, պուլկարական քաշկաւալ, քայի ձերմակ պանիր, պոլսական չիրոզ, Յունաստանի ձիթապտղի ձէթ, Սմառնայի պամբա, Դամասկոսի փէստիլ եւ ընկոյզ, Հալէպի ղուբ եւ մանաւանդ անդրարեւելեան ֆիլաւցու անմահ բրինձ։ Մասնաւոր զարդն է այս տունին, եւ դեռ բազմաթիւ ուրիշ ղէններ, եւայլն, եւայլն, եւայլն։

Մատակարար մայրե՛ր, դուք որ բծախնդիր էք ձեր խոհանոցին ու կը գուրգուրաք ձեր տուներուն քաղցին վրայ, եկէ՛ք։

ՄԻՋՈՑ ԹՕՈՒՈՒՆԵԱՆԸ ձեր փնտռածն է։

ODÉON RECORD

ՈՒՆԻՆՔ ֆոնոկրաֆներ եւ յայտնի արուեստագէտներու փլաքները՝ Հայերէն, ցունարէն, Թուրքերէն, Հրէերէն Արաբերէն, Սպանիերէն, Ալժերիական, Թունուգական եւ Մարոքեան։ Միակ ներկայացուցիչը Ֆրանսայի։ Դիմել՝ Jos. de Padova, 117 Passage du Caire, Paris (2e.)

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

123 Bld. Sébastopol. Մէթ. Réaumur եւ St. Denis։ Միզանցքային, մորթի եւ արիւնի հիւանդութիւններ։ Ամէն օր 9—12, 2—8 եւ Կիր. 9—12։ Քիթի, ականջի եւ կոկորդի հիւանդութիւններ 5—7։ ՁԱՓԱԻՈՐ ԴԻՆ

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴՐ

E. STEFIKI

Վկայեալ իրաւագիտութեան դաքականագիտութեանց ժարանէն։

106 Ave. Kléber, Paris

Հեռ. Passy 72.56

ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ ամենակարգ ջոցի մէջ Ֆրանսա մուտ (AFFIDAVIT), ինչ պէս ինքնութեան Թուղթ օրինական գործողութիւնները։

կ'ընդունի ամէն օր ի վերջ ժամը 4—7.

ՁԵՐ ՇԱՀԸ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ ՈՐ ՄԵՋԻ ՎՍՏԱՀԻՔ ՁԵՐ ՀԱՇՈՒԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆԸ . . . . . ԵՒ . . . ՏՈՒՐՔԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆ

Դ. ԹԱՒԻՐԵԱՆ
ՓՈՐՁԱՒՈՒԻ ՀԱՇՈՒԱՊԱՀ
19 RUE HENRI MONNIER
PARIS (IXme)

Ցոմարներու կազմակերպութիւն,
Հաշուեկշիռ եւ հաշուեքննութիւն,
Դիզուած հաշիւներու արձանագրութիւն.

ԱՄԻՍԸ 75 ՖՐԱՆՔ

Ամէն տեսակ տուրքերը ժամանակին յայտարարենք, Թուղթերը կը քննենք տնտեսական դիմումները ժամանակին տակաւ կերպով կը կատարենք։

ՇԱՆՕԹ.— Բոլոր առեւտրականներուն կը յանձնարարենք մեր մասնաւոր սիստէմը, որ կը դիւրացնէ տուրքի բոլոր պահանջները եւ ամ-
կացութիւնը կը յայտնէ ուզուած վայրկեանին։ Ընդունելութեան ժամեր՝ 5—7։

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրատեղի — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ 16 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1928

16 NOVEMBRE 1928

Թ. ՏԱՐԻ Թիւ 805

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿԱՐԿՈՒԻ ԽՕՍՔ

ՄԱԿ ԱՅՍ ԻՐՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Երէկ պատահաբար յիշեցինք թէ Բարեգործականն անգամ, անահման հիացում ունի Երեւանի իմաստո՛ւն վարիչնեան հանդէպ, հրապարակաւ, թէեւ վախն ի վախը կ'ամբաստանէ Հայաստանի հայկական կոչուած իշխանութիւնը։

Արդարեւ, Բարեգործականի հոկտեմբեր 31 թուակիր զեկուցմէն կ'իմանանք հետեւեալ իրողութիւնները («Յառաջ», 10 նոյեմբեր)։—

1.— 1925ին Միութեան կողմէ 5000 անգլիական ոսկի յատկացուած է Յունաստանէն՝ 3199, Պոլսէն՝ 700 եւ Միջագետքէն 37 գաղթականներ Հայաստան փոխադրելու եւ տեղաւորելու համար։

2.— 1926 յուլիսին նոյն նպատակին յատկացուած է 11,910 ֆրանքին, բայց Շիրակի աղէտին պատճառով, 1927ի վերջերը Շահվերդեան սակաւաթիւ գաղթականներ փոխադրած է Հայաստան, Յունաստանէն եւ Պոլսէն՝ 1609 հոգի։

3.— «Վերոյիշեալ կրկին գումարներուն օգտագործման համար դեռ չենք ստացած երեւանէն»։

4.— «Բայց ինքնին ցաւալի է որ, ըստ պայմանի եւ հաճախայնան Միութիւն գտնուող 300 գաղթականները, մեծ մասամբ ֆէօդէյի, Շապուհի եւ կիւրինի չափահաս եւ ինքնաբաւ որբեր, միանակ չփոխադրուեցան Հայաստան, հակառակ անոր որ ամիսներ առաջ ցանկերը պատրաստուած, ճարցաբանները լեցուած եւ անձագրի-ձեւակերպութիւնները լրացած էին, ինչ որ յուսախաբութեան մատնած է այդ հայրենասէր գաղթականները, քանի իրենց որբերը ծախած ըլլալով, ակնկառոյց կը սպասէին շոգենաւ մը մտնելու համար եւ մինչեւ այսօր ալ այդ յոյսով կ'ապրին։»

5.—«Ամենց մեծ մասին ծախքերը կանխաւ հատուցած էին Ամերիկայի Հայրենակցական Միութիւնները, որոնց բողոքին վրայ, տարկաղրուեցանք կիւրինի եւ Քէօրփէի Ուսումն. Ընկերութենց վերադարձնել իրենց տրամադրած գումարները։»

6.— Վերոյիշեալ գաղթականներէն զէթ 52 Հապուսցինեան փոխադրութեան համար, կրկին երեւան դիմեցինք եւ հաստիք տուինք Հապուս գիւղի Հայրենակցական Միութեան, որ 7111 տոլար յատկացուցած է ներգաղթի համար։

7.— «Վերջերս թախանձագին դիմումներ կատարած են Պէյրութ ապրող գաղթականներէն 18 հոգի։ Անոնք խեղճերը կարմու պատրաստ կը սպասեն մեկնումի հրամանին, պարզելով իրենց նիւթական միջոցները եւ ներկայ անդոհալից վիճակը։»

8.— Նահր էլ-Օմարի մէջ 1500 գաղթականներ կը սպասեն գնացքի։ Բարեգործականը յանձն առած է 1500 ֆրանքին վճարել ներգաղթի ծախքերուն համար, իսկ Տարասովոյ կոմիտէն ունի 30,000 րուփի։

9.— Անձագրի արտօնութիւն խնդրուած է Նուպարեան սաներէն եօթը շրջանաւարտներու, «որ 1—2 տարիէ ի վեր պատրաստ կը սպասեն»։

10.— Վերջերս դիմում ըրինք Պէյրութի Քէլէկեան-Սիսուան հաստատութեան սաներէն քսան հոգիի համար, որոնք չափահաս են ինքնաբաւ. իւրաքանչիւրին կը տրուի 100 տոլար, բացի ճանապարհածախսէ. «դժբախտաբար կ'իմանանք թէ առայժմ հարկ զատուած է այդ հարցը առկախ բոնել»։

Աչքի առջեւ ունինք Բարեգործականի նոր մէկ զեկոյցը, որ կը կրէ թուական 8 Նոյեմբեր, եւ նման պատմութիւններով։ Բայց առայժմ ամփոփունք հրատարակուած մեղադրանքներուն շուրջը։

Բոլորին ծանօթ է «Յառաջ»ի դիրքը՝ Բարեգործականին հանդէպ։ Մենք ոչինչ փոխած ենք մեր տեսակէտէն, եւ ոչինչ կ'առնենք մեր գրածներէն։ Մեզի համար Բարեգործականը հայ միեւնոյն ազնուապետական եւ սեռանաւորական հաստատութիւնը, որուն հարստութեան բաշխումը կախում ունի մը անհատներու հայեցողութենէն, եթէ ոչ քմահաճոյքէն։

Այս հիմնական կէտը ճշդելէ յետոյ, մենք չենք վարանիր յայտարարել թէ՝ վախկոտ, ստրկական. բայց փաստացի ամստանագիրը մըն է որ կ'ուղղէ Բարեգործականը, իր այնքան յարգանաձ իշխանութեան դէմ։ Հոգ չէ թէ, ինքզինքը արդարացնելու համար։ Այսինքն, Հայաստանի հանդէպ իր կարգած մանանակի աշակցութիւնը գովաբանելու համար։

Ո՞ւր են այս մանանեղուած իրողութիւնները։ Զափազանցութիւննե՞ր կան։ Թող հրապարակ իջնեն երեւանցիները գոնէն սուտն ու իրաւը։

Բայց ի՛նչպիսի լուսաբանութիւններ ալ տան, չպիտի կրնան ջնջել մէկ իրողութիւն, — պատրուակ է ներգաղթի խնդիրը պարզել դրամի հետ, ինչպէս տարիներէ ի վեր կ'ընեն երեւանցիները։ Ահա տրամադրելի գումար, անուններով եւ թուանշաններով— եւ սակայն, քսան, յիսուն, հարիւր չափահաս եւ ինքնաբաւ որբեր անգամ հրամանի կը սպասեն, մանագէտ ուսանողներն անգամ (Նուպարեան սաներ, ոչ թէ Դաշնակցական). «մէկ երկու տարիէ ի վեր պատեհութեան կը սպասեն»։ Յետոյ, դրամներ կը վճարուին 1925ին, 1926ին, բայց, «հաշիւը դեռ չենք ստացած երեւանէն»։

Եւ ողբերգութիւնը այնտեղ է որ, մինչ մենք հրապարակաւ խարազանենք Երեւանի վարիչները, անոնց երեսին կը պոռանք թէ իրենց կատարած գործը պետական չէ, հայրենիք շինելու չի ծառայեր, այլ պարզ ոստիկանական կամ քաղաքական աշխատանք է, ամէնէն առաջ իրենց խնամիները կը մարկանան, Բարեգործականն ալ միասին։

Ի՞նչ արժէ քիչ մը աւելի քրքրել այս խնդիրը։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՄԱՐԴԵՐԷՆ ՅԵՏՈՅ ԾԱՌԵՐԸ

Պոլսոյ «ձիւմհուրիյէթ» լրագրին մէջ, նոնուս նատի, ծանօթ ամբոխավարը, դեպի էնկիւրի կատարած մէկ ճամբորդութեան առթիւ, աի ու սարսափով կ'ողբայ ծառերու ջարդը։

— «Մ. Քէմալի ազգակէն վերադարձին, խճուղիին վրայ տիպուեցանք բաւական կանգ առնել, որովհետեւ էսկիշէհիրէն եկող շոգեկառքը կ'անցնէր։ 8-10 վակոններ մինչեւ բերանը լեցուած էին եղեւնիի ծառերով։ Եւ ի՛նչ ծառեր.— 1-3 բազուկ հաստատութեամբ՝ այն ալ արմատէն հանուած եւ 8-10 տարեկան ծառեր։ Էնկիւրիի փայտի պէտքը գոհացնելու եւ դրամ շահելու համար, անզգայ վաճառական մը կտրել տուած է այս 3-6 մեդր բարձրութեամբ գեղեցիկ ծառերը եւ վակոն լեցուցած։ Կաղի փաշայի ագարակին 3-4 տունկերուն վրայ յուզումով դողալէ յետոյ, երբ տեսայ թէ բերս հարիւրապատիկ երիտասարդ եղեւնիներուն այս ջարդն ու կողոպուտը, մազերս փշաքաղուեցան, ամօթէս գետնին տակը պիտի անցնէի։ Երկու քին ահաւոր հակասութիւնը մտաբերելով, տակաւին մազերս կը փշաքաղուին, եւ այդ տեսարանին իրականութիւնը դեռ խոր զարմանքի եւ բարկութեան մէջ կը պահէ զիս։ Չոս կ'աշխատինք անտառ հասցնել, հոն՝ եղած անտառները կը քանդեն, այն ալ մէկ օրուան մէջ փճացնելով այնքան ծառ, որքան էնկիւրիի մէջ չպիտի կրնայինք 15 տարիէն հասցնել։

Ժամանակին, թերեւս անտառներ կային էնկիւրիի մէջ, բայց փճացուելով փճացուելով այսօրուան լերկ վիճակին հասած են։ Վստահ ըլլանք թէ էսկիշէհիրի անտառներն ալ այս ընթացքով 5—10 տարիէն պիտի հասնին էնկիւրիի վիճակին։

Յետոյ, միայն էնկիւրին չէ որ հասած փայտը կը վառէ։ Միայն Պոլսոյ սպառած փայտածուխին քանակը կը համապատասխանէ 8-10 հսկայ անտառի մատղաշ բայց դժբախտաբար չարդուած տունկերուն։ Մենք կրնանք հաշուով հաստատել ասիկա։

Ժամանակին Էրզրումի անտառները արմատէն քանդելէ եւ վերջացնելէ յետոյ, ժողովուրդը սկսած էր քակոր վառել։ Այս է վախճանը բոլոր անոնց, որոնք անխնայ կ'աւերեն իրենց անտառները։»

Նոնուս Նատի կրնար աւելցնել.

— Այս է նաեւ վախճանը անոնց, որոնք անխնայ կը կոտրեն ազատութեան տենչացող ժողովուրդները։

ՔՈՒԷԻ ԻՐԱՒՈՒՆՔ ԲՐՔՈՒՀԻՆԵՐՈՒՆ

Պոլիսէն կը հեռագրեն.— Հեղինակաւոր աղբիւրէ կը հաղորդուի թէ Թուրք քաղաքական շրջանակներու մէջ կը մտածեն ընտրելու եւ ընտրուելու իրաւունք տալ Թրքուհիներուն։ Մօտ օրէն այս ուղղութեամբ օրինագիծ մը պիտի ներկայացուի էնկիւրիի Ազգ. Մեծ ժողովին։

ԱՄՍԹԷՐՏԱՄԻ ՄԷՋ ՆԵՐԿԱՅԻՍ ԿԸ ԽԱՂԱՑԻՆ ՄԱՐԳԷԼ ՏԷ ՆԷՄՍԻ ԳՈՅՔԵՐԸ։ ԺԸ. ԴԱՐՈՒ ԳՈՐԳ ՄԸ՝ ԵՐԵՔ ՔԱՌԱԿՈՒՍԻ ՄԵՂՐ ՄԵԾՈՒԹԵԱՄԲ, ԽԱԽՈՒԵՑԱՒ 2 ՄԻԼԻՈՆ 400,000 ՖՐԱՆՔԻ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՖՐԱՆՔԵԻԹՈՒՐՔ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

«Իքտամ» կը տեղեկանայ թէ՝ էնկիւրիի մէջ ֆրանսական դեսպան կոմս տը Շանպրէօնի եւ արտաքին գործավար Թէվֆիք Րիւշտի պէյի միջեւ սուրիական սահմանագլխի եւ սուրիաբնակ Թրքահպատակներու խնդրին վերաբերեալ բանակցութեանց հետեւանքով կարգ մը որոշումներ տրուած են։ Որոշուած է կազմել յանձնաժողով մը, բաղկացած Թուրքեւֆրանսական կառավարութեանց պատուիրակներէն, որ պիտի քննէ Սուրիոյ եւ Թուրքեւսուրիական սահմանագծին մէջ բնակող Թուրքերուն գանգատները եւ միջոցներ ձեռք պիտի առնէ՝ արգելք հանդիսանալու համար սուրիական կառավարութեան կողմէ գործուող անիրաւութեանց։ Այս խառն յանձնաժողովը Հալէպի մէջ պիտի գումարուի եւ դիմում կատարող ամէն Թրքահպատակի կացութիւնը պիտի քննէ եւ ի հարկին ձեռնարկներ պիտի կատարէ սուրիական կառավարութեան մօտ։ Յանձնաժողովին պիտի անդամակցի նաեւ Հալէպի Թրքական հիւպատոսը։ Ֆրանսական կառավարութիւնը երկու պատուիրակներ պիտի ունենայ։

∴ Սուրիոյ Թուրք հպատակները քանիցս Թուրք կառավարութեան դիմելով յայտնած են Թէ այն պարագային երբ սուրիական կառավարութիւնը շարունակէ զիրենք ճնշել, չպիտի կրնան այլեւս հոն բնակիլ։ Ուստի խնդրած են որ միջնորդէ Ֆրանս. կառավարութեան մօտ։ Ամէն գատ, երեք հոգիէ բաղկացեալ պատուիրակութիւն մըն ալ ղրկած են Էնկիւրի։

Սուրիոյ Թուրքերուն գլխաւոր գանգատներն են.— 1) Սուրիոյ կառավարութիւնը Թուրք հպատակներուն սեփականատիրական իրաւունքը կը ճանչնայ, բայց կալուածատէրներուն կ'արգիլէ այդ ինչքերն ու կալուածները ծախել կամ փոխանցել։ 2) Սուրիական կառավարութեան պաշտօնեաները անհարկի եւ աւելորդ տուրքեր կ'առնեն սահմանագլխի մէջ բնակող հողատէր Թուրքերէն, որպէսզի այս վերջինները կարենան արածել իրենց հօտերը սահմանագծի դաշտերուն մէջ։

Հալէպի մէջ գումարուելիք խառն յանձնաժողովը այս երկու խնդիրներով պիտի զբաղի, պիտի լսէ գրաւոր և բերանացի գանգատները և իր քննութեան տեղեկագիրը պիտի հաղորդէ երկու կառավարութեանց։

Դեռ չեն սկսած Թուրքեւսուրիական սահմանագլխին վիճելի շրջանակներուն սրբագրութեան և սահմանագլուխը աշխարհագրական և ցեղային հիմերու համաձայն որոշելու մասին տեղի ունենալիք բանակցութիւնները։ Ատոր համար կը սպասուի Սուրիոյ մարզպան Հանրի Փոնսոյի էնկիւրի երթալուն։

Ֆրանսական բանակը, ըստ Լոյտ Ճորճի

Անգլիոյ ազատականները երեսփ. ժողովին ներկայացուցին բանաձեւ մը՝ անգլեւֆրանսական նաւային համաձայնութեան դէմ։ Այս առթիւ երկար ճառ մը խօսեցաւ Լոյտ Ճորճ, որ ֆրանսական բանակի մասին ըսաւ հետեւեալը.

— Ֆրանսայի խաղաղութեան բանակը կը բաղկանայ 500 հազար զինուորներէ։ Արհեստով զինուորները թիւով աւելի շատ են քան պատերազմէն առաջ. խաղաղութեան բանակը աւելի փոքր կը թուի եւ զինաթափուած ըլլալու տպաւորութիւնը կը թողու, սակայն պատերազմի ատեն ազգի մը զինուորական ուժը կը բաղկանայ այն բոլոր մարդերէն, որոնք երկար ատեն մարզուած են պահեստիի մը մէջ։ Ասկէ զատ Ֆրանսացիները այժմ ունին զէնքեր, զորս չունէին 1914ին, ինչպէս հրասայլեր եւ հեղձուցիչ գազեր։ Պատերազմի մը պարագային ֆրանսական բանակը անհունօրէն աւելի զօրաւոր է քան գերմանական բանակը, որ տարիներով սարսափի տակ պահեց Եւրոպան։ Միւս կողմէ, Ֆրանսա ունի զինուորական այնպիսի զինակցութիւններ, որոնք իր ուժերուն վրայ պիտի աւելցնեն մօտ երեք միլիոն զինուորներ, մեծ մասը սպառազինուած Ֆրանսայի ծախքերով։

Ֆրանսայի մէջ պատերազմէն առաջ զինուորական կրթութեան շրջանն էր երկու տարի. հիմա 18 ամիս է եւ դեռ մէկ տարուան պիտի զեղչեն ատիկա։ Մեծ պատերազմի ընթացքին՝ սկիզբէն մինչեւ վերջ՝ Ֆրանսա ռազմադաշտ հանեց 7-8 միլիոն զինուոր։ Սկիզբը 4,500,000 մարզուած զինուոր ունէր։ Այսօր աւելի շատ սպաներ ունի քան 1914ին։ Պահեստիները աւելի շատ են, սակայն աւելի կարեւորը կայ. այժմ քանի մը պատիկ աւելի ծանր հրետանի, գնդացիր եւ օդանաւ ունին։

Գերման բանակը 100,000 հոգիի զեղչուած է, առանց ծանր հրետանիի, քանի մը թեթեւ թնդանօթներով եւ գնդացիրներով. չունի նաեւ հրասայլեր։ Իրբեւ պահեստի ունի 1915ի բանակին մնացորդները, որոնք ամէն տարի կը պակսին։ Կ'ըսուի թէ Գերմանիա մեծ ճարտարարուեստի երկիր է եւ կրնայ դիւրաւ զէնք ու թնդանօթ հայթայթել իր զինուորներուն։ Սակայն աչքի առջեւ բերենք մեր փորձը. պատերազմի ատեն տեսանք թէ ո՛րքան ատեն անցաւ մինչեւ որ սկսանք թնդանօթ շինել։ Դեռ մէկ հատիկ խոշոր թնդանօթ չշինուած՝ Ֆրանսական մեծ բանակը Պերլին պիտի մտնէ՝ Լեհերուն, Պելճիքացիներուն եւ Չեխոսլաքներուն հետ եւ ճարտարարուեստի իւրաքանչիւր կեդրոն օտար զինուորներու հսկողութեան տակ պիտի առնուի։

(Ուրիշ դարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԱՆԱՆՈՒՆ...

Աշխարհի մէջ ամէն մարդ կարող է *պատահաբար* թանկարժէք գոհար մը գտնել, ուրախանալ այդ պատճառով, բայց չհպարտանալ այդ պատճառով։

Եւ որովհետեւ Աբշակ Զօպանեանը ամէն մարդու պէս չէ, այդ պատճառով ալ ոչ թէ ստեղծածին, այլ իր գտածնեըուն վրայ կը հպարտանայ։

Պատահաբար գուշակը գտաւ ու հպարտացաւ. մենք ալ պատահաբար ծափահարեցինք։

Ան չմտածեց որ եթէ ճամբու վրայ ինկած գոհարը ինքը չգտնէր, ուրիշ մը պիտի գտնէր. այդ օրը չգտնուէր՝ միւս օրը պիտի գտնուէր վերջապէս ու գոհարը երկինք չպիտի բարձրանար։

Մենք չմտածեցինք դժգոհիլ մեր աչքերէն ու սիրեցինք Զօպանեանի աչքերը...

Այնքան սիրեցինք իր աչքերը՝ որ ան սկսաւ մեզ կոյրերու տեղ դնել, ու ամէն գիւտ իրեն վերագրել։

Ես վսած էի որ Հայոց ազգի «փրկութեան գտին» եւ «գուշակի տաղեր»ը Զօպանեանն է գտեր, բայց ամենեւին տեղեակ չէի որ Մ. Պէշիկթաշլեանը, Պ. Դուրեանը, Մ. Մեծարենցն ու Վ. Տէրեանն ալ ինքն է գտեր...։

Այո՛, պարոններ, դաշնակցականները չըսին ինծ. այլ ինքը՝ Զօպանեանը, իր սեփական բերանով (ուրիշ խօսք, եթէ կասկածիք թէ ինք սեփական բերան չունի...)։ Եւ այս՝ *Յարդագողի* մէջ ըսաւ, բարձրաձայն ու բազմութեան մը առջեւ որ ոչ խուլ էր, ոչ ալ կոյր։

— «Ես պատահաբար Թերթի մը մէջ գտայ Մ. Պէշիկթաշլեանի այս գլուխ գործոցը»... «Պ. Դուրեանին նուիրած ուսումնասիրութեանս հատորին մէջ նկատել տուի առաջին անգամ»... «երբ պատահաբար հայրենիքս գացի՝ (որովհետեւ պատահաբար կը սիրէ իր հայրենիքը), տեսայ Մեծարենցը եւ շատ բարկացայ Զէօկիւրեանին՝ որ զայն չէր ճանչցած ու առաջ քշած»... «Մեր ռուսահայ եղբայրները (կը տեսնէք որքան հեռաւորութիւն կայ այս ամենամօտիկ «եղբայր» բառին մէջ) շատ մարգերու մէջ վարպետներ են տուած, բայց առաջին անգամ տեսնելով Տէրեանի գործերը, գտայ որ անոնց ամենամեծ բանաստեղծն է»...

«երբ փոքրերուն մեծ գործ մը յանձնես, հպարտութենէն՝ Աստուածատուրը Աստուած կ'անուանեն», կ'ըսէր լուսահոգի մեծ մայրիկս...

Չեմ գիտեր թէ ինչո՞ւ այդ իրիկուն յիշեցի մեծ մօրս մեծ խօսքը...

Յիշեցի Զօպանեանը՝ (որովհետեւ այդ իրիկուն ինքը մեռած էր...) ինքը Զօպանեանը, որու աչքերը կ'արցունքոտէին առանց սոխ կեղուելու. եւ որ, այնքան «գիւտ»երէ վերջ, կորսուած էր ու թաղուած մեծամոլութեան մէջ։ Եւ մէկը չկար որ գտնէր գինքը ու իրականութեան աշխարհը բերէր...

ՈՒՆԿՆԴԻՐ Բ.

ՆՈՅԵՄԲԵՐ 7ին Իզմիրի Նահանգիստը հասած է շոգենաւ մը, 27 զբօսաշրջիկներով։ Առնցած վեցը Հայեր ըլլալով, Թուրք իշխանութիւնները չարաշնչին անոնց ցամաք ելլելը։

ՊԵՐԼԻՆԻ խորհրդային դեսպանատան ճակատը անարգելից խօսքեր գրուած են ներկով՝ անծանօթներու կողմէ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏՈՒՆԵՐՈՒՄ ՏԵՂԱՑԻ ՀԱՎԱՏԸ ԿՈՐՑՐԱԾ Է ԱՆԱՐԴԱՐ ՀԱՐՈՒՍՏՈՎ

Ի՞նչ է Ազատ Ոտքաց - որմնադրական ընկերությունը։

Ազատ ոտքաց որմնադրական ընկերությունը, իսկ ավելի ճիշտ՝ ընկերությունները, որովհետև նրանք մի քանիսն են, ամենքն էլ ունեն իրենց առանձին ներկայացուցիչները, իրենց առանձին գործունեությունը, իրենց առանձին նպատակները, ամենքն էլ ունեն իրենց առանձին ծրագրերը, ամենքն էլ ունեն իրենց առանձին կանոնադրությունները, ամենքն էլ ունեն իրենց առանձին ղեկավար մարմինները, ամենքն էլ ունեն իրենց առանձին ներքին կարգերը, ամենքն էլ ունեն իրենց առանձին ներքին կյանքը, ամենքն էլ ունեն իրենց առանձին ներքին պատմությունը, ամենքն էլ ունեն իրենց առանձին ներքին ապագան, ամենքն էլ ունեն իրենց առանձին ներքին ճակատագիրը, ամենքն էլ ունեն իրենց առանձին ներքին հոգեբանությունը, ամենքն էլ ունեն իրենց առանձին ներքին ֆիզիոլոգիան, ամենքն էլ ունեն իրենց առանձին ներքին անատոմիան, ամենքն էլ ունեն իրենց առանձին ներքին ֆիզիոլոգիան, ամենքն էլ ունեն իրենց առանձին ներքին ֆիզիկան, ամենքն էլ ունեն իրենց առանձին ներքին մետաֆիզիկան, ամենքն էլ ունեն իրենց առանձին ներքին էթիկան, ամենքն էլ ունեն իրենց առանձին ներքին էսթետիկան, ամենքն էլ ունեն իրենց առանձին ներքին լոգիկան, ամենքն էլ ունեն իրենց առանձին ներքին ռետորիկան, ամենքն էլ ունեն իրենց առանձին ներքին պոետիկան, ամենքն էլ ունեն իրենց առանձին ներքին գրականությունը, ամենքն էլ ունեն իրենց առանձին ներքին արվեստը, ամենքն էլ ունեն իրենց առանձին ներքին գիտությունը, ամենքն էլ ունեն իրենց առանձին ներքին փիլիսոփայությունը, ամենքն էլ ունեն իրենց առանձին ներքին կրոնը, ամենքն էլ ունեն իրենց առանձին ներքին աստվածաբանությունը, ամենքն էլ ունեն իրենց առանձին ներքին հոգևոր կյանքը, ամենքն էլ ունեն իրենց առանձին ներքին նյութական կյանքը, ամենքն էլ ունեն իրենց առանձին ներքին տնտեսական կյանքը, ամենքն էլ ունեն իրենց առանձին ներքին քաղաքական կյանքը, ամենքն էլ ունեն իրենց առանձին ներքին սոցիալական կյանքը, ամենքն էլ ունեն իրենց առանձին ներքին ընտանեկան կյանքը, ամենքն էլ ունեն իրենց առանձին ներքին անձնական կյանքը, ամենքն էլ ունեն իրենց առանձին ներքին ինտիմ կյանքը, ամենքն էլ ունեն իրենց առանձին ներքին գաղտնի կյանքը, ամենքն էլ ունեն իրենց առանձին ներքին սրբազան կյանքը, ամենքն էլ ունեն իրենց առանձին ներքին անսրբազան կյանքը, ամենքն էլ ունեն իրենց առանձին ներքին

...հանդ գիւղէն 14 ջորի ...ք գողցած են։ Թոլորը դի... գողերուն ով ըլլալը սրիկայ ...ը, որու կառավարութիւնը ...ուբլի է տուած լրտեսու... ընելու համար։ Մարդը ...ալ առեր է, ձի ու ջորի ալ ...ալանէ, բայց կառավարու... ...ձայն չհիշաներ։ Քանիմը շա... ...առաջ պետական փոստը կո... ...ներ են, 20 հազար րուբլի ...կառքի ձիերը եւ մէջի ապ... ...ն տարեր։ Օր չանցնիր, որ ...կամ սպանութեան դէպք ...ին։ Աւազակները մեծ մա... ...ուգան Ադրբէջանէն, ուր, ...թէ 2000 փախստականներ ...ոնք կ'ապրին թալանով ու ...ովով։ Աւազակներու վախէն ...կը շատ դժուարացած է։ ...քանի անգամ ժողովուրդը ...է կառավարութեան՝ խնդ... ...առջքն առնել աւազակու... ...ջայց պատասխանը կ'ըլլայ ...Ջ՝ «ի՞նչ է ձեր նպատակը։ ...ը որ մենք աւազակներու ...կ՛սկսինք, որ դուք ալ ...անոնց՝ մեզ գո՞րս քշէք ...։ Ցարիկ մոռցէք թող քիչ ...ալ մարդ սպաննուի կամ հա... ...թիւն փաձանայ ատոր համար ...կռուելու չենք ելլեր։ Հան... ...ները կը հրաւիրէին լքել Գերմա... ...նիան, անջատ հաշտութիւն կնքել ...աշնակիցներուն հետ։ Իմ եր... ...կիրս մոլորած էր։ Այսպէս գոր... ...ծելով, գիտակցութիւնն ունէի ...ալին շիտակ ճամբու մէջ դնել, ...Ֆրանսայի հետ իր դարաւոր բա... ...ռեկամութեան մէջ։

«Զինադադարէն վերջ, փոխ... նախագահ եղայ «Հայրիւէթ վէ Իթիլաֆ»ի, կարեւոր խմբակցու... թեան որուն քաղաքականու... թիւնը ես վարեցի ժամանակ մը։ Պրուսայի կուսակալ նշանակու... ցայ։

«Ցետոյ պատահեցան այն դէպքերը, զորս գիտէք... եւ որոնց վրայ ծանրանալ երկար պիտի լա... լար հիմա։ Մուսթաֆա քէմալ ձեռք առաւ իշխանութիւնը։ Ա... նիկա դիկտատոր մըն է։ Երեւա... կայեցէք թէ ի՛նչ պիտի ըլլար Ֆրանսա, եթէ արմատական-ըն... կերվարականները փաշիստ դառ... նային եւ անոնցմէ մէկը խլէր իշխանութիւնը...

«Իմ կուսակցութիւնս պայ... քարեցաւ անոր դէմ։ Հետեւանքը գիտէք։ Բարեկամներէս 24ը կախ... ուեցան առանց այլ եւ այլի, յե... տոյ 12 հոգի եւս։ Ես կրցայ ժա... մանակին փախչիլ եւ չուանէն ա... զատիլ։ Ես աքսորուած եմ։ Իմ ա... նունս ներկայ վարչաձեւի թշնա... միներու սեւ ցանկին վրայ է...։ Մէկ խօսքով, կը հասկնաք կացու... թիւնս»։

ՆԻՍԻ ՄԱՀԱՓՈՐՁԷՆ ԵՏՔ

ԻՍՄԱՅԻԼ ՀԱԳԳԸԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Էքզէրէօր տը Նիս է տիւ Միւտ կը գրէ.—

Իսմայիլհագգը պէյ իմացուցած էր թէ մեզի ընելիք յայտարարութիւն մը ունի։

Մեր խմբագիրներէն մէկը վիրաւորին մօտ գնաց։

Սապրիի զոհը տկար, բայց վստահ ձայնով մը ըսաւ անոր.

— Անհրաժեշտ կը համարեմ բողոքել այն տեղեկութեան դէմ, զոր հրատարակած էիք միամտութեամբ, որուն աղբիւրը կը գուշակեմ, եւ որ իմ կարծիքով սահմանուած է մոլորեցնել քննութիւնները, զանոնք շեղեցնել իրենց նպատակէն։ Թուրք գաղութին մէջ ըսողներ եղեր են որ իբր թէ դրամի համար Մուսթաֆա քէմալի կողմը բռնած ըլլամ։ Ասիկա պըրտութիւն մըն է, մեծ զրպարտութիւն մը...։ Բողոքելու պէտք չունիմ։ Ամբողջ անցեալս կը վկայէ ինծի համար։

«Պատերազմի ընթացքին դաշնակիցներուն հետ միասին Սելանիկ կը գտնուէի։ Հոն կը հրատարակէի երկու թուրքերէն թերթեր, որոնք օգանաւով թուրքիա կը ղրկուէին եւորոնք թուրք գինուորները կը հրաւիրէին լքել Գերմանիան, անջատ հաշտութիւն կնքել դաշնակիցներուն հետ։ Իմ երկիրս մոլորած էր։ Այսպէս գործելով, գիտակցութիւնն ունէի զայն շիտակ ճամբու մէջ դնել, Ֆրանսայի հետ իր դարաւոր բարեկամութեան մէջ։

«Զինադադարէն վերջ, փոխնախագահ եղայ «Հուրիյէթ վէ Իթիլաֆ»ի, կարեւոր խմբակցութեան որուն քաղաքականութիւնը ես վարեցի ժամանակ մը։ Պրուսայի կուսակալ նշանակուեցայ։

«Ցետոյ պատահեցան այն դէպքերը, զորս գիտէք... եւ որոնց վրայ ծանրանալ երկար պիտի լալար հիմա։ Մուսթաֆա քէմալ ձեռք առաւ իշխանութիւնը։ Անիկա դիկտատոր մըն է։ Երեւակայեցէք թէ ի՛նչ պիտի ըլլար Ֆրանսա, եթէ արմատական-ընկերվարականները փաշիստ դառնային եւ անոնցմէ մէկը խլէր իշխանութիւնը...

«Իմ կուսակցութիւնս պայքարեցաւ անոր դէմ։ Հետեւանքը գիտէք։ Բարեկամներէս 24ը կախուեցան առանց այլ եւ այլի, յետոյ 12 հոգի եւս։ Ես կրցայ ժամանակին փախչիլ եւ չուանէն ազատիլ։ Ես աքսորուած եմ։ Իմ անունս ներկայ վարչաձեւի թշնամիներու սեւ ցանկին վրայ է...։ Մէկ խօսքով, կը հասկնաք կացութիւնս»։

Վիրաւորը, քաղաքական կիրքէ տարուած, դեռ երկար պիտի խօսէր մեզի, բայց հիւանդապահուհի մը նշան ըրաւ մեզի, որ անիկա պէտք է խնայէ իր ուժերը։ Կը հեռանանք՝ դիտելով որ Իսմայիլ Հագգը պէյ սիրալիր խօսքեր միայն ունի Թուրքիոյ եւ Ֆրանսայի համար, ու ոչ մէկ ատելութեան խօսք անոր գէմ, որ քիչ մնաց պիտի սպաններ զինք քաղաքական տարագրեալի լաւ դէմք մըն է անիկա։

Նիսի թուրք գաղութէն մեր քաղած տեղեկութեանց համաձայն, Իսմայիլճինալը Իսմայիլ Հագգը կարեւոր կալուածներ ունէր իր հայրենիքին մէջ եւ անոնց հասոյթներով բարեկեցիկ կեանք մը կը վարէր։ Հինգ տարիէ ի վեր ձմեռը կ'անցընէր Նիսի մէջ եւ շատ համակրութիւն գտած էր իր յաճախած զանազան շրջանակներուն մէջ։

Ակնկալենք որ Մէհմէտ Ցապրիի պրաուինկին մէջ դեռ երեք գնդակ կար։ Զէնքը կրնար պարունակել մէկ գնդակ փողին եւ 7՝ փամփուշտի ընդունարանին մէջ։ կը հետեւի ուրեմն որ Սապրի հինգ գնդակ պարպած էր։ երկուքը Իսմայիլ Հագգը պէյի վրայ, մէկը՝ տիկին Ցրպուի, մէկը՝ գեղագործ Հէրգէկի, ուրիշ մը գետնին եւ հինգերորդը ոստիկան Մարսէլ Կէրնի վրայ։

Այս վերջինին քաջութիւնը ամէն գնահատանքի արժանի է։ Բացի ոստիկանապետէն, նիսի բնակչութեան կողմէ եւս շնորհաւորութիւններ ընդունեց։ Գնհարաւաճառի ծանօթ տուն մը գեղ ցիկ ժամացոյց մը նուիրեց կերէնի, արծաթի շղթայով։

Կեանքը Հայաստանի Մէջ

ԿԱՊՈՅՏ ՀԱԶԻ ՀԱՄԱՁԱՅԱԿԸ

Անցեալ օր, եւրոպական աղբիւրէ քաղելով՝ հաղորդեր էինք թէ Հայաստանի մէջ տարածուած հիւանդութիւն մը հազարաւոր ղօներ կը խլէ ամենուկներէն։ Հետզհետէ մանրամասնութիւններ կը հասնին այդ մասին։ Հոկտ. 1էն մինչեւ 22ը Լենինականի մէջ, կապոյտ հազի վարակուողներու թիւը հասած է 120ի։ Մահացու դէպքերու թիւը կը հասնի 25ի։ Եղեր են դէպքեր, երբ վարակուածները մեռեր են երկու ժամ յետոյ։

Այս առթիւ, Հայաստանի իրագեկ եւ պատասխանատու պաշտօնատարներէն մէկը, հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրած է թերթի մը աշխատակցին.

— Կապոյտ հազը վերջերս, համաճարակի բնոյթ է ստացած Հայաստանի մէջ. նոյն վիճակի մէջ կը գտնուի նաեւ Ադրբէջանը. Վրաստան նուազ վտանգուած է։ քանի կ'երթայ համաճարակը աւելի վտանգաւոր կը դառնայ Հայաստանի մէջ, մահուան դէպքերը վերջերս տեղ տեղ հասած են Տարիւրին 22ի։

Դեռ Յուլիս ամիս առաջ, վտանգը նախատեսելով, Հայաստանի մէջ կազմուեր էր մասնաւոր յանձնաժողով. որ վտանգի դէմ պայքարելու համար, ձեռք առեր էր նախազգուշական միջոցներ։ Այդ միջոցներուն շնորհիւ է որ ամբողջ Հայաստանը օժտուած է այսօր հիւանդութեան դէմ շիճուկով։

Համաճարակին դէմ պայքարելու եւ հիւանդները չէզոքացնելու համար կազմուած է նաեւ երեք հոգինոց յանձնախումբ մը որ կարգ մը միջոցներ ձեռք առնելէ զատ, հաստատեց 150 անկողինոց հիւանդանոց մը եւ պատրաստեց 20 համաճարակային ջոկատներ կազմակերպելու նախահաշիւ։ Այդ նախահաշիւը իրագործելու համար Հայաստանի կառավարութիւնը պահանջած է 1825000 րուբլի Անդրկ. Խորհուրդէն։

Հայաստանի մէջ գտնուող բժիշկներու մէկ մասը արդէն շարժման մէջ դրուած է. իսկ մնացեալ մասը պիտի հրաւիրուի նախահաշուի հաստատումէն յետոյ։

ԱՆԳՐԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

Հայաստանի մէջ մեծ ջանք կը թափին գրել կարդալ սորվեցնելու համար։ Այս արշաւը պիտի շարունակուի մինչեւ Մայիս 1։ Ընշաւին մասնակցելու համար շատ մտաւորականներ կը ներկայանան, արձանագրուելով «կորչի անգրագիտութիւնը» ընկերութեան մէջ։

Ծրագրուած է 500 վայրերու բացումը ուր դասեր պիտի տրուին 15000 անձերու։ Հայաստանի մէջ, ներկայիս անգրագէտներու թիւնէ 132 հազար Բացուած պայքարին շնորհիւ, տնտեսմէ 40 հազար անձեր, արդէն դասեր կ'առնեն։

ԵՐԵՔ ՀԱՐԻՒՐ ՀԱԶԱՐ ՀԱՑԵՐ ՎՐԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Վրաստանի մէջ, 1926ի դեկտեմբերին կատարուած վիճակագրութիւն մը տուած է հետեւեալ թիւերը երկրին ազգաբնակչութեան մասին։

Վրաստանի բնակչութեան թիւը կը հասնի 2.666.494ի որմէ կը հասնի 2.666.494ի որոնցմէ 1.347519ը այրեր։

Ըստ ազգութեան, բնակչութեան ընդհանուր պատկերը հետեւեալն է։ Վրացիներ՝ 1,788,186 (այս թիւին մէջ են 71390 Աճարացիներ, 242289 Մեգրելներ եւ 13158 Սվանները)։ Հայեր՝307,000 Թուրքեր՝ 197921, Ռուսներ՝ 96085, Աբխազներ՝ 56847, Ոսեն՝ 113998 Յոյներ՝ 44551, Հրեաներ՝ 30534, զանազան ազգեր՝ 60267։

Ասկէ կերպով, երկրին մէջ՝ Վրացիները կը կազմեն բնակչութեան 67 տոկոսը, Հայերը՝ 11 տոկոսը, Թուրքերը՝ 5·2ը, Ռուսերը՝ 3·2ը եւլն։

Աբխազիայի ինքնավար հանրապետութեան հիմնական ազգութիւնները կը կազմեն Աբխազներ, Վրացիներ, Հայեր, եւ Յոյներ։

Աճարիստանի մէջ՝ Աճարցիներ. Հայեր, Յոյներ եւ Ռուսներ։

ԶԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ՄԵՐ ՏՕՆԸ

ԿՐԱՍ.— Նոյ. 11ին կէսօրին Լապատի ընկեր կ. Ընկեանի բնակարանին մէջ տօնուեցաւ Դաշնակցութեան օրը. Հ. Յ. Դաշնակցութեան քանի եւ կրասի ենթակոմիտէներու նախաձեռնութեամբ։

Հանդէսը բացուեցաւ «Մշակ բանուոր»ով, արտասանութիւններէ յետոյ, բանախօսեցին ընկ. Տիգրան, Գ. Գէորգեան, Ե. Տ. Վ. Հ. Յաբեթնագովեան եւ երգուեցան յեղափոխական երգեր։ Ընդքան ջերմ մթնոլորտ մը տեղծուեցաւ որ հազիւ կրցանք ժամը 7·30 վերջացնել։ Իսկ ժամը 9ին վերսկսանք այս անգամ զուտ ընկերական շրջանակի մէջ, որ վերջացաւ ժամը 12ին։ Հանդէսը փակուեցաւ «Մեր Հայրենիք»ով։

Սրահի չգոյութեան պատճառով, ստիպուեցանք այս տարի նեղ շրջանակի մէջ տօնելու մեր տօնը։ Ասոր համար ալ շատ մը հայրենակիցներ գանգատեցան։ Այս առթիւ ծերունի հայր մը կ'ըսէր.

— Տղաքս, դուք դեռ երիտասարդ էք. այս կուսակցութեան օգտակարութիւնը մինակ դուք ձեր մէջ չէ որ պիտի արտայայտէք։ Ո՞ր Հայը կրնայ ուրանալ որ քանի այս միութիւնը չկար, շատ մը գիւղերու մէջ ոչ դպրոց կար եւ ոչ ալ հայերէն գրել կարդացող. իսկ իբր այս Միութիւնը մէջտեղ եկաւ, մենք սկսանք խաչ մը Աստուծոյ համար հանել, խաչ մըն ալ այս կուսակցութեան որ մեր քնացած աչքերը բացաւ։

Մենք, հազաւաւոր երիտասարդներ որ օդ ու արեւ չտեսանք մենք հատատարիմ գինուորներ Հ. Յ. Դաշնակցութեան, քանի որ է մեր հայրենիքը, քանի չէ իրագործուած մեր նահատակներու արդար կտակը, Միացեալ եւ անկախ Հայաստանի իտէալը։

Ար

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՊԻՅԵԱՆՔՈՒՐԻ ԽՈՒՄԲԻ ՄՐՑՈՒՄԸ

Կիրակի օր Ֆուէթպոլի մրցում մը տեղի ունեցաւ Հ. Մ. Ը. Մ.ի «Պիյեանքուռ»ի Ա. խումբին եւ Stade Françaish Բ. խումբերու միջեւ։ Հայկական խումբը եղանակին իր առաջին մրցումն էր որ կատարեց, եւ եռանդուն խաղարկութեամբ մը յաղթական ելաւ 1ի դէմ 4 նշանակէտով։ փափաքելի է որ յառաջիկային եւս կարենան կատարել նման պատուաբեր մրցումներ՝ միշտ կարգապահօրէն։

*** Ինչպէս գրած էինք, անցեալ կիրակի տեղի ունեցաւ փաբիզի պատուոյդասակարգիխումբերուն վեցերորդ ախոյեանական մրցումները։ Ամէնէն կարեւոր մրցումը կատարուեցաւ Stade Buffaloի մէջ, հինգ հազարի մօտ հանդիսատեսներու ներկայութեան՝ որոնց մէջ կային նաեւ մեծ թիւով հայեր։ Club Français խումբը 0ի դէմ 5 նշանակէտով ջախջախիչ պարտութեան մատնեց Ջուիցերիական (U. S. Suisse) խումբը աւելի ամբապնդելով իր ախոյեան տիտղոսը։ Այս մրցումին հայ մարզիկը մարգիս կարապետեան հակառակ քիչ մը վիրաւոր ըլլալուն, կրցաւ լաւագոյն խաղարկութեամբ մը իրականացնել իր վրայ դրուած յոյսերը։

Միւս խումբերէն Red-Star յաղթեց C. A. XIV.ի 0ի դէմ 4ով, C. A. S. G. Racing-clubի 1ի դէմ 4ով. իսկ շաբաթ օրուան Stade Buffaloի մէջ տեղի ունեցած մրցումին C. A. Paris յաղթեց Stade Françaishի 0ի դէմ 2ով։

Ցառաջիկայ կիրակի Club-Francaish խումբը հրաւիրուած ըլլալով գալէ քաղաքը, կարեւոր մրցում մը պիտի կատարէ տեղական խումբին դէմ։ Մասնակցիլ հրաւիրուած է նաեւ հայ մարզիկը։

Գ. Գասապեան

*** Այսօր կէս օրէ յետոյ Շէպէոի աւազանին մէջ տեղի կ'ունենայ դպրոցականներու յատուկ, եղանակին լողալու առաջին մրցումը։

Մրցանակը յատկացուած է այն աշակերտներուն որոնք դեռ որ եւ է մրցման չեն մասնակցած։

ԽԱՐՈՒԱԾ ՄԸ ԵՒՍ

կը հրաժարիմ շօկ էն եւ նըման բոլոր կազմակերպութիւններէն, զանոնք նկատելով գաղթահայ աշխատաւորութեան համար վնասակար։

Տաճատ Գնդունի

Փոն տը Շէրիւի, 8 Նոյ.

Մ Ո Խ Ի Ր Ը

(Շեղինակ՝ ԿՐԱՑԻԱ ՏԷԼԷՏՏԱ)

Բ. ՄԱՍ

VII

...քան վա՜տ էր, վատ լիրբ ըլ... աստիճան, գիտակցորէն վատ... ...փառութեան եւ բարութեան ...րկուն հագած Աստուածուհին ...ր ոսկի քօղերը եւ կ'երե... ...մէկ, եսասիրութենէ եւ ան... ...թենէ շաղախուած։ Լուսակաց ...աս կը բանար շրթները հայ... ...ր համար։ Խորհրդանշանը ...ուէր, կը ճեղքուէր պտուղի ...ան, վարդագոյն գուրսէն, ...թունաւոր ներսէն։ Մարգա... ...ին էր, կատարեալ պէս, իր ...ոյր խորամանկութիւններով։ Ընանիքի ամենամեծ գաւն ...արգարիտին իր թաքուն կա... ...ներուն թափանցելը եւ իրա... ...ք ունէր մանաւանդ երկար ատեն գաղտնի պահելուն համար յանդիմանելու եւ երախտագիտութեան ու սիրոյ պարտականութիւնները պահանջելու։

—Վերջացա՜ծ է, մտածեց։— Այսպէս վերջ նալու էր։

Ո՞ք ելաւ եւ վերստին կարգադ նամակը, ամէն բան կը վիրաւորէր, կը զզուեցնէր, կը նըւաստացնէր զինք։ Մարգարիտ սիրած էր ուրեմն գթալուն համար, զայն վատ կարծելով։ Թերեւս յուսացած էր հեղ ամուսին մը ունենալ. հաճոյակատար ծառայ մը։ Թերեւս ասոնցմէ մէկուն վրայ մտածած չէ, այլ սիրած է պարզապէս բնազդով, որովհետեւ ինք առաջին անգամ համբուրած է եւ սիրոյ մասին խօսած հետը։

—Հոգի չունի այս աղջիկը, մտածեց դժբախտ Ընանիան։ Երբ կը գառանգէի, աստղերուն կը բարձրանայի, գերմարդկային զգացումներ կ'արտայայտէի, ան կը լռէր, որովհետեւ պարապութիւն էր հոգիին մէջ եւ ես կը պաշտէի այդ լռութիւնը որ ինձ աստուածային կը թուէր։ Խօսեցաւ միայն երբ զգայարանքները արթնցան, կը խօսի հիմա երբ կը տեսնէ լքումի մը ռամիկ վտանգը։ Ոչ սիրտ ունի, ոչ ալ հոգի, ոչ մէկ բառ գթութեան, եսասիրութիւնը ծածկելու ոչ մէկ ամօթխածութիւն։ Ի՜նչպէս խորամանկ նամակը գրուած, ընդօրինակուած է, թէեւ կոշտ տգիտութիւնը կը յայտնէ նորէն, ո՛րքան «թէ»եր, «որ»եր, մուրճեր են կարծես գանկս խորտակելու համար։ Վերջին տողերը գլուխ գործոց են... գիտէր արդէն գրելէ առաջ ունենալիք արդիւնքը... ինձմէ տարէց է... դիս կը ճանչնայ կատարեալ պէս, մինչդեռ ես զինքը հիմա միայն կը սկսիմ ճանչնալ։ Ձիս տեսակցութեան կը հրաւիրէ գիտնալով որ եթէ երթամ կը գինուիմ եւ վատ մը կը գառնամ։ Խաբէութի՛ւն, խաբէութի՛ւն, խաբէութի՛ւն։ Ո՛րքան կ'արհամարհեմ հիմա։ Ոչ մէկ բարի բառ, վեհանձն թափ, ոչի՛նչ, ոչի՛նչ։ Ամէնքդ ալ կ'ատեմ, միշտ պիտի ատե՛մ։ Ես ալ չար ըլլալ կ'ուզեմ, տառապեցնել ձեզ, տանջել, չարչարել, մեռցնել... Սկսի՛նք։

Առաւ պզտիկ տոպրակը դեռ գունաւոր թաշկինակի մէջ փաթթուած եւ քիչ ետք ղրկեց Ֆոննի՝ կրացիային։

— Ամէն բան վերջացած է, կը կրկնէր ամէն վայրկեան։ Կը կարծէր որ պարապութեան մէջ կը քալէր, պաղ ամպերու մէջ։ Ի զո՜ւր վար կը նայէր, իր շուրջը կը դիտէր, պրծելու ուղի չկար, ամէն բան մշուշ էր, գլխու պտոյտ պատճառող, սարսափելի։

Օրուան մէջ 100 անգամ ինքնասպանութեան վրայ մտածեց, տեղի կացա թէ կրնար ներկայանալ տարրական նախակրթարանի ուսուցչութեան քննութիւններուն կամ թաղապետութեան քարտուղարութեան։ Գինետուն գնաց եւ գրկելով գեղանի Ագատան՝ (արդէն նշանուած) համբուրեց։ Ատելութիւն եւ սէր կը զգար միանգամայն հոգիին մէջ Մարգարիտի հանդէպ։ Որքան կարդար նամակը, այնքան խարդախ կ'երեւար։ Որքան կը զգար հեռանակը՝ այնքան կը սիրէր։

Համբուրելով կը մխիէր այն բուռն տպաւորութիւնը, զոր գեղջկուհին համբոյրը արթնցուցած էր իր մէջ օր մը։ Այն ատեն ալ Մարգարիտ այնքան հեռու էր իրմէ, խորհրդաւորութեան եւ բանաստեղծութեան աշխարհ մըկը բաժնէր զիրենք։ Նոյն աշխարհը, հիմա կործանած, նորէն կը բաժնէր։

—Ի՞նչ ունիս, ըսաւ Ագատան։ կուտեցա՞ք իրարու հետ, ինչո՞ւ զիս կը համբուրես։

—Որովհետեւ հաճելի է... որովհետեւ կը հոտիս...։

—Դուն խմեր ես, ըսաւ աղջիկը ծիծաղելով։ —Այն ատեն ռեբեկային հօտ գնա... Բայց եթէ Մարգարիտ գիտնա՜յ...

—Լռէ՛, անունը մի՛ տար, ըսաւ Ընանիա զայրացած։

—Ինչո՞ւ, ըսաւ Ագատան։ — Ի՞նչ հարսս պիտի չըլլայ, ի՞նչ տարբերութիւն ունի, ան ալ կնիկ է։ Որովհետեւ մենք աղքատ ե՞նք։ Ո՛վ գիտէ թէ հարուստ է, եթէ ըլլար քեզ չէր մօտեցներ նոյն իսկ։

—Եթէ չվերջացնես՝ կը ծեծեմ քեզ...

Բայց Ագատայի թաքնիմացութիւնը ժառանգութիւնն աւելցուց՝ այժմ կ'ընդունէր որ Մարգարիտ ամէն բանի կարող է։

(Շար.) *Թարգմ.՝ Հեթում*

Հացի սով Կովկասի մէջ

«Թայմզ»ի 14 նոյեմբերի թիւին մէջ աշխատակից մը կը գրէ.

Արժանահաւատ տեղեկութեանց համաձայն, այս աշնան հացի լուրջ սով կայ Կովկասի մէջ: Հացին գինը աւելցած է և ամէն առաւօտ ու իրիկուն հացագործի խանութներուն առջեւ երկար պոչեր կը կազմուին: Բնականաբար կացութիւնը աւելի գէշ է քաղաքներուն քան գիւղերուն մէջ, սակայն նոյնիսկ գիւղերու մէջ գիւղացիները կը գանգատին թէ բաւարար հաց չունին:

Վերջերս բոլշեւիկները կրկնապատկած են պրոպագանդան Կովկասի մէջ: Այս առթիւ հետաքրքիր ղէպք մը պատմեցին ինծի: Պաթումի մօտ կայ մեծ գպրոց մը, ուր կան քանի մը հարիւր որբ տղաներ ու աղջիկներ, մեծ մասը Կովկաս ապաստանած Մոսկուայէն եւ ուրիշ քաղաքներէ՝ սովէն փախչելով: Գիշեր մը տղաքը անօթի պառկեցան եւ յաջորդ օրը խորհրդային այցելու պաշտօնեայ մը եկաւ դասախօսութիւն մը տալ անոնց, բացատրելով թէ սով կը տիրէ երկրին մէջ եւ թէ պէտք է աղօթել Աստուծոյ, որ հաց եւ ջուր ղրկէ իրենց:

Որբերը նախապէս չհաւատացին եւ լացին: Յաջորդ 24 ժամուան ընթացքին դարձեալ ոեւէ ուտելիք չգտնելով, անոնցմէ մէկ քանին սկսան աղօթել: 36 ժամ յետոյ բոլորն ալ կ'աղօթէին. բայց իրենց աղօթքները չլսուեցան: Ի վերջոյ, երկուքուկէս օրէ աւելի անօթի մնալէ ետք, նոյն խորհրդային պաշտօնեան ըսաւ իրենց թէ քանի որ Աստուած չպատասխանեց, պէտք է խնդրեն Լէնինէն՝ «Ռուսերու աստուծմէն» որ օգնէ իրենց: Տղաքը աղօթեցին Լէնինի եւ քանի մը ժամ վերջ՝ խորհրդաւոր կերպով կերակուր հայթայթուեցաւ իրենց:

Ի՞նչ ձգտին Յոյները Թուրքիոյ մէջ

Աթէնքի «Մէսաժէ տ'Աթէն» թերթը հաւաստի աղբիւրէ կը տեղեկանայ թէ՝ Յոյները Թուրքիոյ մէջ թողած են 11,037 տուն, 6,405,755 քառակուսի մէթր հող, 3458 խանութ, 449 գործարան, 433,980,000 քառ. մէթր պարտէզ, 106,393,000 քառ. մէթր այգի եւ ձիթաստան, 94,416,000 քառ. մէթր ագարակ, 24,063,000 քառ. մէթր անտառ, 3 քաղաք, 4 կղզի, 2 աղի հանք, 28 քարահանք, ուրիշ հանքեր եւայլն: Ասոնց բոլորին արժէքն է 42,306,362 թրքական հնչուն ոսկի:

Յունաստան եւ Պուլկարիա

Պելկրատի «Վրէմէ» թերթին Աթէնքի թղթակիցը տեսակցութիւն մը ունեցած է Յունաստանի վարչապետ Վէնիզէլոսի հետ:

Վէնիզէլոս ըսած է թէ Թուրքիոյ հետ բանակցութիւնները կը շարունակուին եւ թէ Պուլկարիոյ հետ ալ բանակցութիւնները պիտի սկսին, անմիջապէս որ Էնկիւրիի մէջ ստորագրուի հելլէնեւթուրք համաձայնագիրը: Յունաստանի եւ Պուլկարիոյ միջեւ առկախ միակ խնդիրն է եգէականի վրայ Պուլկարիոյ ունենալիք նաւահանգիստը: Նկատելով որ Պուլկարիա շատ կատարելագործուած նաւահանգիստներ ունի Սեւ ծովու վրայ, Վէնիզէլոսի կարծիքով անօգուտ է ելք մը տալ անոր Տէտէ-Աղաճէն եւ թէ Սելանիկի նաւահանգիստը կրնայ շատ լաւ ծառայել պուլկար առեւտուրին: Յունաստան պատրաստ է ամէն դիւրութիւն տալ այս մասին:

Անգլիական նաւատորմը

Անգլիոյ ծովային նախարար Պրիմմէն երեսփոխանական ժողովին մէջ յայտարարեց թէ 1912 դեկտեմբեր 2ին անգլիական նաւատորմի զանազան դասակարգի պատկանող ռազմանաւերու ընդհանուր թիւն էր 609, մինչ 1928 նոյեմբեր 1ին այդ թիւն է 399:

Մեխիկայի նախագահին սպանիչը

Ինչպէս կը լիշուի, քանի մը ամիս առաջ նկարիչ Թորալ սպաննեց Մեքսիկայի նորընտիր նախագահ զօր. Օպրէկոնը: Ցիշեալին դատավարութիւնը տեղի ունեցաւ վերջերս: Հանգուցեալ նախագահին հօրեղբայրը հարիւրապետ Օպրէկոն յաջողեցաւ Թորալի բանտի խցիկը մտնել եւ փորձեց ատրճանակով սպաննել զայն: Պահակները զինաթափ ըրին զինքը: Հարիւրապետը տուն դառնալով գնդակ մ պարպեց կուրծքին եւ անձնասպան եղաւ: Նախապէս խելագարութեան նշաններ ցոյց տուած էր:

Մ'րհան վնաս պատճառեց Եգնա

Փրոֆ. Ցինկալիի առաջին քննութիւնները ցոյց կուտան թէ եռնայի հրաբուխին պատճառած վնասները կը հասնին 200 միլիոն լիրէթի: Վնասուած են այգիներ, կիտրոնի եւ նարինջի պարտէզներ, շագանակի եւ այլ անտառներ: Մասքալիի մէջ 750, Զէրրանեօի եւ Քութայի մէջ ալ 1000 տուներ լաւայի տակ մնացած են: Նոյն բախտին արժանացած են երկաթուղիներ, խճուղիներ, ջուրի խողովակներ, ելեկտր., հեռագր. եւ հեռաձայնական թելեր: Վերի հաշիւին մէջ կը մտնէ նաեւ երեքեւեկի դաղարելէն առաջ եկած վնասը: Ոչ մէկ զոհ կայ:

Հիմա լաւան շատ դանդաղօրէն կը յառաջանայ, բայց դեռ վնասներ կը պատճառէ շէնքերուն եւ մշակուած հողերուն:

Հրաբուխին դուրս տուած լաւային ընդհանուր քանակը կը հաշուուի 3 միլիոն խորանարդ մեղր. ծածկած է հազարաւոր հեկտար տարածութիւն:

Հինգ երկաթուղին

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն «Թայմզ»ի.

Պաշտօնապէս կը հաղորդուի, որ ըստ Սուրիոյ եւ Պաղեստինի սահմանագծի մասին 1923ի անգլեւֆրանսական համաձայնագրին, Հիճազի երկաթուղիին այն մասը որ կը գտնուի Սեմախի (Գալիլիոյ ծովուն հարաւը) եւ Էլ Համմէի միջեւ, նոյ. 15ին պիտի յանձնուի Սուրիոյ Ֆրանսական իշխանութեանց: Այս մասը, որուն երկարութիւնն է հինգ մղոն, մինչեւ հիմա Պաղեստինի երկաթուղիի վարչութեան հրամանին տակ կը գտնուէր: 12000 անգլ. ոսկի պիտի վճարուի, իբրեւ փոխարժէք եարմուք գետին վրայ շինուած երկաթուղիի կամուրջին:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՊՈԼԻՍԻՆ Դէպի Ֆրանսա ճամբայ ելան 35 Թուրք ուսանողներ, որոնք կուգան զանազան հաւալսանանոցներու մէջ իրենց ուսումը կատարելագործելու համար:

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ Միութեան պատերազմական գործավար վորոշիլով պաշտօնանկ եղած է Ստալինի կողմէ: Նոր պատերազմական գործավարն է Ունշլիխթ:

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը ՊՈԼԷՆԻ ՄԷՋ

Յազմակերպուած՝ Հ. Ց. Դ. Պոլէնի կոմիտէի կողմէ
Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին սովորական ճաւաքատեղին
Կը խօսի՝ Ընկ. Մ. ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ
Գեղարուեստական բաժին, եւ գ, արտասանութիւն, եւայլն
Մուտքը ազատ է

ՄԵԾ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ՝ Հ. Ց. Դ. վալանսի Շրջ. կոմիտէի
Ղեկավարութեամբ՝ Դերասան Մ. Մարութեանի եւ վալանսի կարող ուժերու:
Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Սիներմա Սէն Լուի մէջ
ԽԱԻԱՐԻ ՄԷՋԷՆ *կամ* ՓԵՏՐ. 18Ը *տրամ 4 արար*

ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ՀԱՃՈՅ ԳՈՅԱՄԱՐՏԻ ՑՐԴ ՏԱՐԵԼԻՑԻՆ ԱՌԹԻԻ

Նախաձեռնութեամբ Հաճնոյ Հայրենակց. միութ. ն Լիոնի մասնաճիւղին եւ մասնակցութեամբ քաղաքական կուսակցութիւններու եւ Հայրենակց. միութիւններու: Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին Գ. Թաղապետարանի շքեղ սրահին մէջ: Բանախօսութիւններ, նուագ, երգ եւ արտասանութիւն: *Մուտքը ազատ է*

Հ. Ց. Դ.

Պուա-ֆոլոնպի Շոագոյն կոմիտէի ժողովը՝ վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին ծանօթ հաւաքատեղին:

Լիոնի Բեռի խումբի ժողովը՝ վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 7.15ին ընկ. Ճանկէօզեանի ճաշարանը: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

Մարսէյլի Պ. Միութեան ժողովը՝ վաղը շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ ժողովատեղին: Ներկայ պիտի ըլլայ Ընկ. Հիւսեան: Կը հրաւիրուին բոլոր անդամները:

Մարսէյլի Պատանեկան միութեան հրապարակային դասախօսական ժողովը՝ այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին Գրադարանի սրահը: Կը դասախօսէ՝ ընկ. Վարդերէս, Նիւթ՝ «Մեր դիրքը հանդէպ Թուրքերուն»: Կը հրաւիրուին հայրենակիցները: Մուտքը ազատ է:

Էլմաեան ընտանիքը ներողութիւն կը խնդրէ բոլոր ծանօթներէն եւ բարեկամներէն, որոնց կարգ մը արգելիչ պարագաներու բերումով կարելի չեղաւ իմաց տալ իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝

ՔԵՐՈՎԲԷ ԷԼՄԱԵԱՆԻ

մահուան լուրը եւ թաղման արարողութիւնը, որ տեղի ունեցաւ, ամսոյս 12ին, Ընիէդի իր բնակարանին մէջ, 12 Rue de l'Alma, Asnières.

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Վիէնի կէմէրեկի Հ. Միութեան եռամեայ ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի առաւօտ ժամը 9.30ին, 11 Rue de la Tuilerie. կը հրաւիրուին վիէնի եւ շրջակայքի հայրենակիցները:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Զարսանճագցիներու Հայրեկց. Միութեան ընդհ. անդամական ժողովը՝ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին 31 Rue Bernard du Boisի հայկ. սրճարանին մէջ: Ան այս անխտիր կը հրաւիրուին բոլոր Զարսանճագցի հայրենակիցները, լուծելու համար օրակարգի կարեւոր հարցերը: Օրակարգնոր ընտրութիւն:

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ կը հրաւիրուի Ընկ. Ռ. Լեոնեան:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուի ֆէրէմէճ գիւղէն Ադամ փիւսիւլեան, հօր անունը կարապետ, մօր անունը Արմենուհի, 21 տարեկան: երկու տարի առաջ մուսուլ տեսնողներ եղած են, կը կարծուի մուսուլի շրջակայ գիւղերուն մէջ ըլլայ: Տեղեկութիւն տուողներուն դրամական նուէր. տասը անգլ. ոսկի եւ մէկ տարուան «ցառաջ» Գրել իր մօրեղբօր՝ Ադամեան Մկրտիչ, 72 Rue Etienne Dolet, Alforville (Seine) France, կը խնդրուի Սուրիոյ Թերթերէն արտատպել:

— Կը փնտռուի Կեսարիոյ Սաճլը գիւղէն Գրիգոր Մկֆէրեան, մօր անունը Եղսա, եղբայրը Ռուբէն: 1910ին մեկնած է Ամերիկա եւ մինչեւ տարագրութիւն կը թղթակցէր իմացնել իր մօրեղբօր Ալիքսան Տօնիկեանի, Créoux-les-Bains, Basses Alpes, France. Կը խնդրուի Ամերիկահայ Թերթերէն արտատպել:

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: E. SOUVIGNY

ՖՕՔՕ ՖԷՊԻՒՍ
1 Bld. Poissonnière, PARIS
Կ'ուզուի հայ լաւ օփերաթէօռ եւ ըրթուշէօռ մը որ գիտնայ նաեւ սաիւն ֆրանսերէն:
Լաւ պայմաններ:

ԴԱՇՆԱԿԻ ԵՒ ՍՈԼՖԷԺԻ ԴԱՍԵՐ
ՕՐ. Ժ. ՃԱՄՊԱԶ
Բ. մըցանակ փարիզի երաժշտանոցէն, դաշնակով կ'ընկերակցի Maître Escalaïsի, Օփերայէն: Հայերու համար դիւրութիւններ եւ չափաւոր գին:
61 Rue de Flandre, Paris (19e)

ԲՆԱԿԱՐԱՆ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ
երեք սենեակնոց բնակարան մը կը փնտռուի Պիւթ Շօմոնէն քատէ, կամ կառ տը լ'Էսթի եւ կառ տիւ Նօռի մօտակայ արուարձաններուն մէջ (ի հարկին 5—6 սենեակնոց փավիյեօն): Տեղեկացնել «ցառաջ»ի:

ODÉON RECORD

ՈԻՆԻՆՔ ֆոնոկրաֆներ եւ յատնի արուեստագէտներու փլաքները՝ հայերէն, ցունարէն, Թուրքերէն, Հրէերէն Արաբերէն, Սպանիերէն, Ալժերիական, Թունուգական եւ Մարոքեան: Միակ ներկայացուցիչը Ֆրանսայի: Դիմել՝ Jos. de Padova, 117 Passage du Caire, Paris (2e.)

ԱՆԻԷՒԻ ԵՒ ՊՈՒԱ-ԲՈԼՈՆՊԻ ՀԱՅԵՐՈՒԻ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
ԿԸ ՆՈՐՈԳԵՄ ամէն տեսակ կօշիկներ: Խնամուած աշխատանք: Դիմել՝ 22 Ave. Rouvey' rolle, Asnières.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, Ջերմամիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լապոռաթուառ: Հզօրմիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, Կիրակի 9—12:

LE GARILLON
50 Bld. Bonne-Nouvelle
Այսօրուընէ սկսեալ կը ներկայացուի գեր՝ նշանաւոր ֆիլմ՝ ճերմակներու առեւտուրին դէմ: Պարուհի մը կ'ուզուի Դիւրակտ. Ապպէռ Շաթայթուք, Իրենցի Տէօլչ և Ճօն Միթիու:

վաճառու է յարկաբաժին մը երեք կահաւորուած սենեակներով կամ 2 սենեակ կահաւորուած եւ մէկ առանց կահաւորութեան: Խոհանոց, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն: Դիմել՝ 10bis Rue des Trois Champtiers, Chaville (S. et O.).

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴՐԱՍԵՆԱԿ
E. STEFIKI
Վկայեալ իրաւագէտ, քաղաքականգիտութեանց վարժարանէն:
106 Ave. Kléber, Paris (16e)
Շեռ. Passy 72.56
ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ ամենակարճ միջոցի մէջ Ֆրանսա մտնելու (AFFIDAVIT), ինչպէս նաեւ ինքնութեան թուղթերու օրինական գործողութիւնները:
Կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 4—7.

ՏՕՔԹ. Ա. ՍԱԼԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՔԹԵՐՈՒ ԵՒ ՍՏԱՄՈՔՈՒՄ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ
Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներով Ցօդացաւ., Ջղացաւ. (Sciatique), Նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկրախտ (Rachitisme) եւայլն:
16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Շեռ. Provence
Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 եւ 2—7

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ – POLYCLINIQUE de BELLEY
Ցէր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Ակնաբոյժ գէտը կ'ընդունի Գշ., Երշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5, Ատամնաբոյժը կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12.

ՕԳՏԱԿԱՐ ՀԱՍՑԷ ՄԸ ՊԱՀԵԼՈՒ ԵՒ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐԵԼՈՒ
POLYCLINIQUE PARISIENNE
123 Bld. Sébastapol, PARIS (4e) Métro Réaumur et St
Զորս փորձառու Հայ եւ Ֆրանսացի մասնագէտ բժիշկներու կողմէ կը դարմանուին ընդհանուր եւ տղայոց հիւանդութիւններ արմատական եւ նոր մեթոտով արանց եւ կանանց միզասեռական ներքին հիւանդութիւններ իրենց բարդութիւններով, նոյնպէս ականջի եւ կոկորդի հիւանդութիւններ: Ultra-Violet le Diathermie կը բուժուին Ջղացաւ (Sciatique) եւ ամէն տեսակ ջղացաւ:
ԱՄԷՆ ՕՐ 9 — 12 ԵՒ 2—8
Արտասահմանէն եկող հիւանդներու ամէն կարգի դիւրութիւն կ

ՏՕՔԹ. ՎԱՀՐԱՄ Յ. ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ
փոխադրուած է 34 Rue de Moscou, Մէթրօ՝ Rome, Թուամ.
Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2—5
Մասնաւոր ժամադրութիւն ուզողները պէտք է որ վերոգրեալ հասցէին:

ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆ Ք. ԵՒԻԵՒԻՃԵԱՆ
1 Rue Vilin, PARIS (20e) *Մէթրօ* COURON
Կը յանձնարանէ իր յաճախորդներուն որ իր նոր բոլոր հեստանոցին մէջ կը կարէ ամէն տեսակ հագուստներ. Ճոխ մթերք հանրածանօթ էօլպէֆ կերպասներու Նպաստաւոր դին, մաքուր կար եւ խնամուած աշխատ

BANQUE COMMERCIALE DU LEVANT
O. MAGARIAN
18 Rue Laffite, PARIS (9e) Tél. PROV. 36-
Հայ առեւտրական տուներու գործառնութիւնները դիւրացնելու նպատակով հաստատուած դրամատունս, կը ստանձնէ դիւրատար միջոցներով ղեղչել առեւտրական մուրհակներ եւ բանալագիրներ, նոյնիսկ ամենափոքր գումարներու համար:

ԳՈՐԾԱՒՈՐՈՒՀԻ Կ'ՈՒԶՈՒԻ
Լիոնէ կէս ժամ հեռու Fontaine sur Saône, Valeo
մետաքսի գործարանին համար երիտասարդ եւ աշխոյժ
բուհիներ կ'ուզուին:
Տէվիտաժ գիտցողներու համար ժամը 2 ֆր. 15, անկ
մէկ երկու ամսուան համար ժամը 1.50 ֆր. ինչպէս նաեւ
մէկ ֆրանքի փոխարէն, բնակարան, կազ, ելեկտրականութ
ջերմութիւն կը տրուի: Հեռուէն եկողներուն ճանապարհ
կը վճարուին: Դիմել՝ Société Franco-Orientale, 60 Rue Monc

ՏՕՔԹ. Գ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ
48 Rue Montmartre (*Բակի մէջ՝ աշ կողմի առաջին*
Այս անգամ իր անձնական դարմանատունը հաստատ
կը խնամէ ՆԵՐՔԻՆ եւ ԿԱՆԱՆՑ, ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄԱՐ
հիւանդութիւնները:
Tél. Central 73-38 Métro: Sentier կամ
Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 10—12, 1.30—8 բակի եւ տօն օրեր՝ կէսօրէն առաջ 9—12:

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՉՏԵՍՆՈՒԱԾ ԶԵՂՉ
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԼԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ՆՈՅԵՄԲԵՐ
ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ԱՅՍ ԲԱՑԱՌԻԿ ԱՌԹԻՒՆ
200 ՖՐԱՆՔԻ ԳԻՐՔ 100 ՖՐԱՆՔԻ ՓՈԽԱՐ
ԿԱՄ ԸՆՏՐԵՑԷՔ 100 ՖՐԱՆՔԻ ԳԻՐՔ՝ 60 ՖՐԱՆՔԻ ՓՈ
վարդանանք 5, դատապարտեալը եւ երազի մը գինը
ուկէս պորտի ժառանգ մնացած մնտուկը 4, Ալոյշ 5, ընկ
ջունի 7.50, Շարուածը 3, մակաբոյծը 6, Զգայատես
Ապերախտ գրագիրը 5, Մահացու համբոյրը 2, Աքաքէն
բամտութիւնը 9, Սիքլոպ 2, ձակատագրի փուշին վրայ
սիրուբտուք 3, Մելիհա Նուրի հանըմ 5, Շայաստանի նկ
րուն ալմանախը 40, ձշմարտութիւնը ֆէմալական
մասին 5, երգեցողութիւնք Ս. Պատարագի 5, Աղջկան մը
տակարանը 5, խնդամոլիկ աղջիկը 5, Արշին մալ ալան
գահան 10, Թիապարտը 4, Պատկեր. լուսանկարչութիւն
մառօտ լուսանկարչութիւն 3, ձեռընհաց նորածինը
տորա 10, Աբթայ ֆոնստանդէն 10, Նոր մանկապարտէզ
մանուկներուն առաջին գիրքը)6, Դրպանի Ֆրանս. ուղղ
Դիմել՝ Madame SÉVOUNI, 31 Rue Kléber, Issy-les-
neaux (Seine).

ՇՈՒՏՅԱԿԱՆ ՄԱՍՍԱԺ ԵՒ ՄԱՐՄՆԱԿՐԹՈՒԹԻՒՆ
«ԱՐԱՔՍ»
22 Rue Copernic Paris (16e) Téléph. Pass
Մ. ՄԱԼՈՒՄԵԱՆ *Մասնագէտ՝ մարմնակրթանքի և մ*
Ամէն առաւօտ ժամը 10 12, կէսօրէ վերջ ժամադրու
Կը տանձնէ մարմնամարզի դասեր եւ մասաժ, դիւրամատչելի պայմաններով: Ջափի վրայ խնամքով կը պատրաստուին մեզմիներ, վարիսի դուլպաներ, անգլիական եւ ֆրանսական կերպասներէ:

ՀԱՐԱՉ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	»
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԻԱՐՇ ՄԻՍԱՒԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ 17 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1928

17 NOVEMBRE 1928

ՏԱՐԻ Թիւ 806

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿՈՒԻ ԽՕՍՔ

ԱՆԿԱԽ „ՆԵՐՈՒՆ "ԱՌԿԱԽ„ ԳՈՐԾԵՐԸ

Բարեգործականի նոյեմբեր 8 թուակիր զեկուցումն ալ կը [illegible]ան՝ կէ լուռ, — միշտ վախկոտ — մեղաղրանքներ Երեւանի [illegible]իչներուն դէմ, ինչպէս դիտել կուտայինք երէկ։

Հաղենք մէկ-երկու փաստեր.—

1.—Ցորս տարի առաջ, 1924ին, Բարեգործականի կեդրոնական վարչութիւնը Տիկին Վերգինի Սարգիսի հազար [illegible]ին նուէրը կը յատկացնէ գիւղակ մը շինելու Հայաստանի [illegible]։ Այդ մասին գրաւոր հաւաստիք տուաւ Հոդ. Կոմիտաս երգնկեան, երբ հիւրաբար Փարիզ կը գտնուէր։ Ըստ այնմ [illegible]ան վրայ, Միս Թիւնը վերջ իշեալ գումարը 1925ին [illegible] Երեւան»։

Յետոյ, տեղին վրայ կը հասկնան թէ կարելի չէ գիւղ մը [illegible] այդ գումարով, եւ կը խորհին բուժակայան մը հաստատել Նալբանդ գիւղին մէջ։ Վերջապէս, բանակցութիւնները կը [illegible]ին կառավարութեան հետ հաստատութեան յատկացնելու [illegible] գումարը։

«Յուսալի է որ այս ծրագիրը կ'իրագործուի քիչ առենէն»։

2.— Էյլիւլարի շրջանին մէջ կը կառուցուի «Նոր Եւդոկիան», [illegible]եանի կտակին եկամուտներէն։ Առաջին անգամ [illegible]ուի 2600 ոսկերլին, յետոյ 687 ոսկերլին եւ տարուէ տարի [illegible]նակելու յանձնառութեամբ։ Միեւնոյն ատեն ուրիշ նուէր[illegible] կ'ըլլան բաղնիքի մը, բուժակայանի մը եւ ջաղացքի մը շի[illegible]եան համար։

«Թէպետեւ այդ հողամասը չէր ընծայեր այնպիսի առա[illegible]իններ որ նորահաստատ գործականները կապուէին իրենց [illegible]ին եւ նուիրուէին անոր բարգաւաճումին. արդարեւ, մերձակայ [illegible]ներու պատճառաւ կլիման աննպաստ եւ հողն ալ մշակու[illegible] համար անպատրաստ էր։ Հոկի կեդր. վարչութիւնը 17 մայիս [illegible]ուակիր պաշտօնագրով մը կը ծանուցանէր թէ յատուկ [illegible]ժողով մը տեղւոյն վրայ ուսումնասիրած ըլլալով կլիմայա[illegible] եւ հողային պայմանները, այն եզրակացութեան յանգած էր [illegible]ձեռնահաս եւ հնարաւոր է գիւղացիներու տեղափոխութիւնը [illegible] առողջապահիկ եւ բերքառատ վայր մը։ Սակայն եւ [illegible]պէս, այդ թուականէն անդին նոր զեկուցում չէ եղած եւ ձեռը [illegible] հասած ըլլալով, հարցը կը մնայ առկախ»։

3.— 1926ին Բարեգործականի կողմէ Հայաստանի կառա[illegible]ութեան յանձնուած է 2400 ոսկերլիւնի գումար մը, որ պէտք [illegible]յատկացուի «Խերեան մեղուաբուծարանի» հիմնարկութեան։ [illegible] մասին Երեւանէն հաւաստիքներ տրուած են»։

Երէկ մատնանշուած տասը կէտերուն վրայ բարդելով այս [illegible] իրողութիւնները ալ, կ'ունենանք պատկեր մը, որ առ[illegible]ն ապիկարութիւն եւ զանցառութիւն կը նշանակէ։

Կրկնենք նորէն,— Բարեգործականի պաշտպանութիւնը չէ [illegible] կատարենք այստեղ։ Այդ Միութեան կեդր. վարչու[illegible]նը կ'ուզէ ապացուցանել թէ կարելի աշակցութիւնը ընծա[illegible]է Հայաստանի եւ տակաւին պատրաստ է ընծայելու։ Տե[illegible] մը «ռէքլամ», որու մասին կրնանք առանձին խօսիլ։

Բայց իրողութիւն մը կայ մէջտեղը. — Այսպէս կամ այն[illegible] գումարներ տրամադրուած են, բանակցութիւններ — եւ [illegible]ծախս երթեւեկները — կատարուած են որոշ ձեռնարկնե[illegible] համար, վերջին երեք-չորս տարուան ընթացքին, բայց [illegible]ան կա՛մ կիսատ կատարած է իր յանձնառութիւնը (ներ[illegible]), կա՛մ ձգձգեր եւ անորոշութեան մատներ է, տրամա[illegible]ած գումարները վերադարձնելու ստիպելով (կիւրինի եւ [illegible]ի որբեր), կա՛մ բոլորովին երեսի վրայ ձգած է (Նահր[illegible]մարի գաղթականներ), կամ առկախ թողած է (Պէյրութի [illegible] Նուպարեան սաներ)։ Եւ կամ, մսխած է յիմարաբար, [illegible]եղոկիա» մը հաստատելով ճահիճներու մէջ, եւ յետոյ [illegible]փոխման որոշում տալով։

Տակաւին չենք խօսիր գործերը, յարաբերութիւնները վա[illegible]եղանակի մասին։ «Հաւաստիքներ» կուտան, եւ յետոյ կը [illegible]Մրագիր մը կ'ընդունին, յետոյ կը փոխեն։ Գումարներ կը[illegible]ան 1925ին եւ 1926ին, բայց, «հաշիւը դեռ չենք ստա[illegible] Երեւանէն»։

Դիտեցէք սա խեղկատակութիւնն ալ։ Սակարկութիւններ [illegible]արուած են եւ դրամ տրամադրուած է. Սուրիայէն 300 [illegible], Պէյրութէն 18 գաղթականներ, Նահր-էլ-Օմարէն մնա[illegible]եր, Նուպարեան սաներէն եօթը շրջանաւարտներ, Սիս[illegible] որբանոցէն քսան սաներ փոխադրելու համար։ Երե[illegible]առեալ ձգած կամ մերժած է այս ձեռնարկները։ Բայց [illegible] կողմէ, ամիսներէ ի վեր աւետիս կուտայ չորս հովերուն, [illegible]ա տարի հարիւր ընտանիքներ պիտի առնուին Ֆրանսայի [illegible]էն...

Այսքան բարեխնամ եւ ձեռնհաս կառավարութիւն՝ Թուր[illegible] մէջ միայն տեսեր էինք մենք։ Կամ այսպիսի վրան-բաց [illegible]ա՛մ»ի՝ Ամերիկացիները միայն ընդունակ են, այն ալ [illegible]տուրի, ոչ թէ պետական գործերու մէջ։

Ծիշեցնե՞նք նորէն որ, «անկախ» հայրենիքի «իմաստուն» [illegible]ներուն այս հայրենասիրակա՛ն գործունէութեան պատ[illegible]ասուխ փափկանկատութեամբ գրի առնուած է Երեւա[illegible]եանների կողմէ, որոնց գլուխը կը գտնուի Հ. Բ. Ը. [illegible]ութիւնը։

Այս պատկերին վրայ դատեցէք այն միւս իրողութիւնները, [illegible] սարսափն ու տառապանքները, հալածանքներն ու թշուա[illegible]իւնները, որոնց վերջին դրուագները կը հրատարակենք [illegible] օրէ ի վեր։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ֆալիֆորնիոյ «Մշակ»ը, խմբագրականի մը մէջ խօսելով Թրքական տառերու փոփոխման մասին, դիտել կուտայ (26 հոկտ.)

—«Հայ լրագրութեան մէջ գտնուեցան մէկ քանի որոշ անձեր եւ այն ալ ազգայնական յեղափոխական ճանչցուած դէմքեր՝ որոնք հայ պոլշեւիկներէն վար չմնալու համար, իրենք ալ գաղութահայ թերթերուն մէջ առաջարկ ներկայացուցին «արխիւը նետելու» Մեսրոպեան տառերը։ Չէ՞ որ թաթարները, պարսիկները, Աֆղաններն ալ ընդուներ են լատին տառերը։ Ինչո՞ւ մենք պէտք է որ անոնց հետ միաժամանակ եւ նոյն իսկ անոնցմէ առաջ փոխենք մեր գիրերը։

Ահաւասիկ տրամաբանութիւն մը, որ ոչ մէկ բանի չի նմանիր և չունի տեւէ բանաւոր հիմ։ Ա ճապարելու պէտք չկայ սակայն, Քէմալ հրամայած է Կ. Պոլսոյ Յոյներուն եւ Հրեաներուն, ինչպէս նաեւ Հայերուն, որպէսզի իրր քաղաքացի փոխեն իրենց ազգային գրերը, եւ իրր հարազատ բնակիչներ ընդունին կազիին հրամայած տառերը։

Ժամանակի հետ միասին քաղաքական և դիւանագիտական ազդակները սկսած են արդէն իրենց աւերը գործել։ Եթէ Քէմալի հրամանը այսօր կուգայ մեզմէ թելադրանքի ձեւով, վաղը չպիտի ուշանայ պարտադրել ամէնէն ազդու օրէնքի ձեւով։ Այսպէսով Թուրքիոյ տարբեր մասերուն մէջ ցիրուցան ապրող հայ բեկորները պիտի զրկուին հայ լեզուէն, մեկ մի[illegible] հայ իրենց զոյութիւնը քարշ տալու։

Արտասահմանը իր անտէր եւ անկազմակերպ վիճակով արդէն բռնած է կազմալուծման եւ տարբալուծման ճամբան։ Իսկ Խորհրդային Հայաստան, ազգային ամէն ինչութիւններն ու արժէքները անտեսելու եւ ոտնակոխելու իր մոլեգին վազքին մէջ, չենք գիտեր թէ ո՞ւր պիտի յանգի։ Ոչ միայն գրերը, այլ եւ ամբողջ հայ լեզուն իր հիմէն չարափոխելու վտանգաւոր ու անօգուտ կարմիր փորձերը ծանօթ են ամէնուն։

Ահա թէ ինչպէս ոչ միայն Մեսրոպեան տառերու փոփոխման խնդրին մէջ, այլ ազգային ու հասարակական ամբողջ գործունէութեամբ կը դիմենք դէպի պատմութեան արխիւը։»

400.000 ՈՍԿԻ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՈՒՈԳՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Լիբանանի կառավարութիւնը Ֆրանս. մարզպանութենէն պահանջած էր որ մաքսատան հասոյթներէն 400,000 ոսկի դրուի իր տրամադրութեան տակ, որպէսզի կարենայ հաւասարակշռել իր պիւտճէն։

Մարզպանը ընդունած է այս պահանջը, պայմանաւ որ այս գումարը գործածուի միայն երկրին ընդհանուր տնտեսականը բարձրացնելու նպատակին։ Լիբանանի նախարարական խորհուրդը որոշած է սոյն գումարին մեծ մասը յատկացնել երկրին բոլոր գաւառներուն ոռոգման գործին՝ զարգացնելու համար երկրագործութիւնը եւ արգիլելու համար արտագաղթը։

ՊՈՂՈՍ Սանասարեան խանի բուն դատավարութիւնը չէ սկսած դեռ։ Նախապէս տրուած պայմանաժամը երկարաձգուած է 15 օր եւս, որու ընթացքին վարձքերը պիտի գանձէ Պատրիարքարանը եւ ոչ թէ կուսակալութիւնը։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Մահմէտ Սապրի Նիսի քաւնտին մէջ

Նիսէն կը հաղորդեն.—

Ե. Թաղամասի ոստիկանապետ Պ. Սանսօ կնիքի տակ առաւ այն պզտուն կնիքը, որ ծառայած էր մահափորձին։ Կնիքի տակ առնուեցան նաեւ Մէհմէտ Սապրիի սենեակէն գտնուած բոլոր թուղթերն ու գոյքերը։

Յետոյ Մէհմէտ Սապրի յանձնուեցաւ դատական իշխանութեանց՝ իրրեւ մարդասպանութիւն փորձող։

Հարցաքննիչ դատաւոր Պուրինեռն ձեւակերպական հարցաքննութեան մը ենթարկեց ահաբեկիչ Մէհմէտ Սապրին, որ յայտնեց թէ իրրեւ պաշտպան փաստաբան կ'ընտրէ կապրիել Կարիպալտին։ Յետոյ պետական բանտը տարուեցաւ։

Ոստիկանապետ Պ. Սանսօ Նիսի թուրք գաղութի երեւելիներէն զանազան տեղեկութիւններ քաղեց թէ՛ ահաբեկիչ Մէհմէտ Սապրիի եւ թէ՛ Կիւմիւլճինալը Իսմայիլ Հագգը պէյի մասին։

Նախարարական յայտարարութիւնը

Փուանքարէի նոր դահլիճը առջի օր ներկայացաւ Խորհրդարանին։ Երեսփ. ժողովին մէջ նախարարական յայտարարութիւնը կարդաց Փուանքարէ, իսկ Ծերակոյտին մէջ՝ դատական նախարար Պարթու։ Յայտարարութեան մէջ կ'ըսուի.

«Դահլիճը, որ կը ներկայանայ ձեր առջեւ, կոչ կ'ուղղէ բոլոր հանրապետականներուն՝ համերաշխութեան մէջ շարունակելու համար իր նախորդներուն կիսատ գործը։ Դահլիճը, որուն կը յաջորդէ, ամէն առթիւ երկու խորհրդարաններուն առջեւ ալ ստացած է կարեւոր մեծամասնութիւններ։ Այսօր ալ մեր յոյսը կը դնենք այս խորհրդարաններուն վրայ. որոնք ժողովուրդի ներկայացուցիչները եւ ազգային գերիշխանութեան թարգմաններն են։

«1929ի ելմտացոյցին վիճաբանութիւնը սկսելու վրայ է։ Մեր կարծիքով, անհրաժեշտ է կարելի եղածին չափ շուտ սկսիլ եւ վերջացնել զայն դեկտեմբեր 31էն առաջ։ Օրինական կայունացումը փակեց վճռական փուլ մը ելմտական ամրապնդման մէջ։ Ելմտացոյց մը՝ ամրապէս հաւասարակշռուած եւ յունուար 1էն սկսեալ գործադրուած՝ ոչ միայն էական պայման մըն է տնտեսական վերականգնումին եւ ակնկալուած ընկերային բարեկարգումներուն, այլ նաեւ աւելի ազատ ու ազդու օրէնք գործելու երաշխիք մը՝ սկսուած միջազգային բանակցութիւններուն համար»։

Յայտարարութիւնը յետոյ տեղեկութիւններ կուտայ ելմտացոյցի գլխաւոր կէտերու, վէճի առարկայ նիւթերուն եւ Գերմանիոյ հատուցումներու խնդրին մասին։

Տասներկու երեսփոխաններ արձանագրուած էին՝ հարցապնդում ուղղելու համար կառավարութեան ընդհանուր քաղաքականութեան, Այգպտ Լորէնի եւ այլ հարցերու մասին։

Հետզհետէ խօսեցան ընկերվարական երեսփոխան Վէնսան Օրիոլ, Շապրէօն, համայնավար Մարսէլ Քաշէն եւ Քսավիէ Վալլա, որոնց պատասխանեց Փուանքարէ։ Ընկերվարական Ռընօտէլ եւս միջամտեց՝ քննադատելով վարչապետին քաղաքականութիւնը։

Վիճաբանութիւնները փակուելէ վերջ երեք բանաձեւեր ներկայացուեցան՝ ընկերվարական Պրաքի, ձախ-հանրապետական Մօրիս Սիպիլի եւ Պրիւնէի կողմէ (այս վերջինը անվստահութիւն կ'առաջարկէր)։

147ի դէմ 335 ձայնով մերժուեցաւ առաջնութիւն տալ ընկերվարական բանաձեւին։ Այդ պահուն արմատական-ընկերվարական խմբակի նախագահ Տալատիէ կարդաց յայտարարութիւն մը, որով կ'ըսէր որ, թէեւ Անժէի համաժողովը որոշած է հակառակիլ Փուանքարէի ծրագրին, սակայն անհրաժեշտ նկատելով ելմտացոյցի քուէարկութիւնը, իրենք ձեռնպահ պիտի մնան։ Ի նպաստ քուէարկեցին միայն ուղ արմատական-ընկերվարականներ։

Ի վերջոյ նոր դահլիճը վստահութեան քուէ ստացաւ՝ 129ի դէմ 330 ձայնով։

Կուլակներու ապստամբութիւնը

«Տէյլի Նիուզ»ի Մոսկուայի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ գիւղացիներու եւ խորհրդային իշխանութեան միջեւ փոսը հետզհետէ կ'ընդլայնի։ Խորհրդային թերթերու մէջ հրատարակուած լուրեր ցոյց կուտան թէ վերջնական խզումը մօտալուտ է։

«Կոմսոմոլսկայա Պրաւդա», երիտասարդ համայնավարներու պաշտօնաթերթը կը գրէ. «Երիտասարդ կուլակներ (հարուստ գիւղացի) օրէ օր աւելի մեծ թիւով կը մտնեն հակայեղափոխական կազմակերպութիւնց շարքերը՝ ինչպէս «Ռուս Սոցիալ-Դեմոկրատ կուսակցութիւնը», «Ազգային ազատութեան եւ աշխատանքի խմբակցութիւնը», «Ազատութեան ճամբան», ու նոյնիսկ «Ահաբեկչական կոմիտէ»ը։

Ասոնց գործելու եղանակն է գրգռութիւն առաջ բերել խորհրդային վարչաձեւին դէմ, սարսափի տակ պահել աղքատ գիւղերը, հետապնդել ու նոյնիսկ սպաննել համայնավարները։

Նոյն յօդուածին մէջ ակնարկութիւններ կան «ամենօրեայ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍ

Սուրիայէն, Հայաստանէն եւ մանաւանդ Ռուսիայէն՝ պարսկական հպատակութեամբ՝ Հարաւային Ամերիկա կը վազեն, Արժանթին եւ Պրազիլիա,—միակ շրջանը, ուր բացի խորհրդային հպատակներէ, ամէն մարդ մուտք կրնայ գտնել, առանց բաղձալիի եւ անբաղձալիի խըստրութեան։

1919էն ի վեր, ամէն անգամ որ Հարաւ. Ամերիկայի մասին խօսուի, երկու կարեւոր նախադասութիւն միտքս կուգայ մեր աշխարհագրութեան գրքէն.

1) «Պրազիլիա տաք և խոնաւ երկիր մըն է մանդամայն։ Հասարակածային եւ արեւադարձային իր ծովեզերը դեղին տենդի նախասիրած վայրերէն մէկն է»։

2) «Լափլաթայի երկիրները՝ Արժանթին, Փարակուէյ, Ուրուկուէյ, լայնութեան 33 աստիճանին վրայ, բարձր լեռներ եւ շատ ցած դաշտեր ունենալով, կլիմայական մեծ տարբերութիւններ կ'ընծայեն։ Արժանթինի ճամբաները՝ ընդարձակ տափարակութիւններ, Ջուրի պակասէն կը տառապին։ Յաճախ տիպուած են մարդիկ եւ անասուններ աղի Ջուր խմելու։»

Ընդունինք, որ հոն ուր աշխատող ձեռքեր կը պակսին, կը փութան նաեւ, շատ բնականօրէն, անհոդ, անտէր, անտուն եւ անորոշ դիրքի մէջ գտնուող մարդիկ, յուսալով փայլուն ապագայ մը։ Բայց խնդիր է թէ այդ տեսակի մեկնողներէն ո՛րքանը յաջողած են եւ ի՛նչպէս։ Մեր հայ եղբայրները թող չկարծեն թէ մէկ օրէն միւսը այնինչը բանի մը ճոթ եղեր է։ Լման լուալէն, կրակի պէս տաք կաթսաներու մէջ իջնել շփելէն, շուտ ծերանալէն, ծակ մը ապրելէն, խնայելէն, անգա՛մ մըն ալ խնայելէն ձայն տո՛ւր։ Քիչեր են որ հնակարկատ մը ըլլալու միջին գբաղումը ունին։ Իսկ շատ հազուագիւտ են երազուած ագարակատէրերը։

Բայց նորէն ամէն մարդ ազատ է եւ ճաշակի հարց է քիչ մըն ալ։ Եթէ չէք զգար որ թափուր եւ ազատուելիք հայրենիքին եւ ձեր մեռելներուն հանդէպ պարտականութիւն մը ունիք, որ է մօտ ըլլալ անոնց, եթէ աչք առած էք թափառիլ երկրէ երկիր, ովկէանէ ովկէան եւ բախտի ետեւէ վազել կամ մեռնիլ, եթէ հաճոյք կը զգաք վերջապէս փաթաթուներու, ֆուէցիէններու եւ կոշուներու (տեղական հնդիկ ցեղեր) հետ նստիլ-ելլելէ, գացէ՛ք, մեղքը ձեր ճիտը։ Բայց նաեւ անո՛նց ճիտը —չե՛նք մոռնար— որոնք, լուրջ եւ խոհեմ՝ բարեխնամ կառավարութեան բարեկամութեան սիրոյն, կամ միւսները, համաշխարհային յեղափոխութեան բջիջներ տեղաւորելու համար, Թոյլ կուտան որ անորոշ կեանքով մը ապրիք, զզուիք ձեր գոյութենէն իսկ, յուսալքուիք ձեր հայրենիքէն եւ ձեր բախտը որոնէք հեռաւորագոյն հորիզոններ։

ԹԱՂՐՈՒՆԻ

ՖՐԱՆՍ. ԴՊՐՈՑ ՄԸ ՓԱԿՈՒԱԾ

ԻԶՄԻՐԻ ՄԷՋ

Իզմիրէն կը հեռագրեն թէ կրթական գործավարութեան հրամանով, փակուած է Ֆրանս. Նոթր-Տամ-տը-Սիոն վարժարանը։

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԷՆ

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ԳՈՐԳԸ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

1912 — 1913 Թուականին Պարսկաստանի արտածման եւ ներածման տարեկան բազը հազիւ 20 միլիոն թուման էր (տոլար), մինչդեռ 12 տարի յետոյ 1925ին այդ բազը կը հասնի աւելի քան 35 միլիոնի։ Զգալի կորուստ այս երկրի առեւտուրին համար, որ առաջ կուգայ պատերազմի հետեւանքով շնորհիւ հում նիւթերու, մրգեղէնի եւ ուրիշ ապրանքներու արտածման անհաւատալի անկումին։ Բուրդ, բամպակ, մորթ, «քաթիբէ», բրինձ եւ չոր մրգեղէն, զորս կը սպառէր նախապատերազմեան Ռուսիան, զրկուեցան արտածման նախկին չափն ու կշիռը պահպանելու կարողութենէն, գլխաւորաբար Ռուսիոյ տակնուվրայութենէն եւ յանաւարաբար ներքին առեւտուրի կարգ ու սարքի խանգարման պատճառ։ Ըսվ։ Ա։յս եզրակացութիւնը կը հանեմ մաքսատան յիշածս թուականներու ցուցակներու բաղդատութենէն, զանց առնելով վիճակագրական թիւերու արտագրումը։

Մէկդի թողլով անգլեւպարսկական ընկերութեան արտահանած քարիւղի, պէնզինի եւ նաւթային ուրիշ նիւթերու պարագան, միայն պարսկական գորգի արտածումն է յառաջդիմած, տարեկան 6 միլիոն թուման էն աստիճանաբար հասնելով 12 միլիոնի, յաւելում մը, որ արհամարհելի չէ այս երկրին տնտեսական շահերու տեսակէտէն։ Գորգ սպառող գլխաւոր, եթէ չըսեմ հզակի երկիրը Ամերիկան է, ոչ միայն պարսկական, այլեւ չինական, հնդկական եւ թրքական։ Յիշեալ երկիրներէն *1907*էն մինչեւ *1925* Ամերիկա արտածուած գորգերու հետեւեալ ցուցակը ընթերցողին որոշ գաղափար պիտի տայ, թէ պարսկական գորգը տարիներու ընթացքին ինչ վիճակ է ունեցեր ամերիկեան հրապարակին վրայ։ Ձափը առնուած է քաղաքսի եարտայով.—

ՏԱՐԻ	ՉԻՆԱՍՏԱՆ	ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ	ԹՈՒՐՔԻԱ	ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ
1907	1,329	54,830	670,497	39,695
1908	1,789	74,666	344,922	41,523
1909	4,417	54,600	667,791	36,667
1910	2,356	156,426	750,615	33,527
1911	3,805	281,601	404,852	37,420
1912	2,804	252,817	327,278	28,337
1913	5,469	434,466	367,127	39,813
1914	15,138	400,433	286,704	32,008
1915	20,950	139,433	118,752	27,792
1916	58,482	169,327	761	80,490
1917	130,581	261,516	— —	83,348
1918	113,648	75,808	647	76,630
1919	89,942	130,464	46,618	86,699
1920	251,379	382,616	228,718	56,595
1921	250,136	343,901	86,682	67,247
1922	468,732	541,213	256,290	102,630
1923	537,261	642,222	258,793	188,830
1924	710,953	589,753	300,817	191,559
1925	681,008	651,776	112,285	118,832

Ուրեմն չորս երկիրներէն *1907* Թուականին Ամերիկա է մտեր *766,351* ք. ե. գորգ, մինչդեռ *1925*ին այդ թիւը հասեր է *1,563,901* ք. ե.։ Ուրիշ խօսքով *19* տարուան մէջ, արեւելեան գորգի պահանջը կրկնապատկուած է տոլարներու հայրենիքին մէջ։ Ըստ այս ցուցակի, Թուրքիան առաջին տեղն է բռնած իր *670,497* ք. եարտով, մինչդեռ վերջը իջած է չորրորդ տեղը՝ *1925*ին միայն *112,285* ք. ե. ներածելով։ Ըստ առաջին տեղը «ըստ այս ցուցակի» քանի որ Թուրքիան իրականութեան մէջ երբեք առաջին տեղը գրաւած չէ։ Թուրքիայէն Ամերիկա արտահանուած գորգի գգալի մէկ մասը պարսկական է, պ՚ըն պարզ պատճառով, որ անգլային մէջ ամերիկեան ընկերութիւններ պարսկաստան ճիւղեր կամ յատուկ գնողներ չունենալով, պարսկական գորգը կը բեռցուէր Ցրապիզոն, Պոլիս կամ այլուր, յետոյ Ամերիկա. Թրքական պիտակի տակ։ Այն տարիներուն, որ այս գուգակը պարսկաստանէն արտածուած գորգի քանակը շատ աւելի պակաս գոյց կուտայ Թուրքիայէն արտածուած քանակէն, պարզապէս հետեւանք է ակնարկուած պատճառին։ Եւ այս կ՚երեւայ *1913*էն յետոյ, երբ հաղորդակցութիւնը խզուեցաւ Թուրքիոյ ու պարսկաստանի մէջ եւ վերջինս իր գործը ուղղակի Ամերիկա ղրկելու ստիպուած, ապատուեցաւ հարեւանի միջնորդութենէն։ Ահա թէ ինչու *1914*էն սկսած ցուգակի երկու սիւնակները միանգամայն հակառակ պատկեր կը ներկայացնեն։ Թրքական գորգի արտածման քանակի վեց անգամ անկումը մասամբ ներքին է, բայց գլխաւորաբար պարսկական գորգը այլեւս Թուրքիա չուղարկուելու ոչ շահեւանք։ Գալով պարսկական գորգի արտածման քանակի բարձրացման, ասոր պատճառները երկուքն են։ Նախ՝ պարսկական գործարանները, որոնք *1907*էն առաջ ձեռագործ էին, սկսան մեքենայական գործարաններ ունենալ։ Ասոնք ամենամեծ մասամբ հայերու ձեռքն են։ Երկրորդ՝ պարսկական գորգի ներքին գինը, որ *1907*էն ի վեր կրկնապատկուած է։ Ասոնք ամենամեծ մասամբ հայերու ձեռքն են։ Երկրորդ՝ պարսկական գորգի ներքին գինը, որ *1907*էն ի վեր կրկնապատկուած է։

Ուրեմն ինչո՞ւ պարսկական գորգը Ամերիկա *1907*էն ի վեր կրկնապատկուած է, մինչդեռ Չինաստանի, Հնդկաստանի եւ Թուրքիոյ գորգերը ոչ միայն չեն աճած, այլ նոյնիսկ նուազած են։ Ասոր պատճառը կրնանք գտնել Ամերիկայի մէջ գորգի գործածութեան ձեւին մէջ։ Ամերիկացին գորգը կը գործածէ իբրեւ ծածկոց, ինչպէս Եւրոպացին կը գործածէ ծածկոցը

"ՅԱՌԱՋ,,Ի ՀԱՐՑԱՐԱՆԸ

ՆՈՐ ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՅ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ»

ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ — Թիւ 29

Թուրքիոյ մէջ տեղի ունեցած վերջին բոլոր յեղաշրջումներուն «ափ մը ոսկեզօծ փոշի» պզտիկատիպ տուփի մը պզտպատիկ տուփի մը բացուելուն պէս՝ առաջին հովը օդին մէջ պիտի ցնդի։

— Եթէ ներքին երկպառակութեամբ հակամարտ արիւնահեղ խմբակներ չգային, դարձեալ իսկ չգայ, դարձեալ տակաւին տկարացնեն հիմնական ուժերը, որովհետեւ անոր վարիչները իրենց ձեռքը պահելու ժամանակ մը կը զբաղին՝ փոխադարձ կապակութեանց մէջ։ Այդ կապակութեանց աւելորդ ժամավաճառ

մահացու յարձակումներու» մասին։ Ուրիշ աւելի նշանակալից տեղեկութիւններ ցոյց կուտան թէ գիւղական սովեաները հետզհետէ կը միանան կուլակներուն՝ պայքարելով տուրքերուն եւ հողերու գրաւման դէմ, որով եւ անխուսափելիօրէն կ'ընդհարին ցորեն հաւաքողներուն հետ։

Փոլ Պոնքուր պիտի հրաժարի ?

«Նիւ Եորք Հէրըլտ» կը գրէ թէ ընկերվարական երեսփոխան Փոլ Պոնքուր, որ Ֆրանսայի առաջին պատուիրակն է Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ, պիտի հրաժարի մօտ օրէն։ Ինչպէս կը յիշուի, Ֆրանսայի ընկերվարական կուսակցութեան մէջ յաճախ հակառակ արտայայտութիւններ եղած են Փոլ Պոնքուրի մասնակցութեան դէմ։

Ամերիկեան թերթը կ'աւելցնէ, որ Պոնքուր պիտի հրաժարի ո՛չ թէ այդ կուսակցական պայքարին հետեւանքով, այլ անոր համար որ զինաթափութեան խնդրին մէջ Ֆրանսական կառավարութիւնը իր դիրքը փոխած է։

Նոյն պատճառով հրաժարած էր նաեւ Անգլիոյ պատուիրակը լորտ Ռոպըրթ Սէսիլ։

Քաւելուխիզ դաւեկաւի համար

Պէյրութի թերթերը կը գրեն (7 նոյեմբեր).— Կիրակի օր երկու Հայ երիտասարդներ՝ Նազար Միքայէլ Պալեան եւ Գասպար Ալեքսանեան վրանաքաղաքին մէջ թղթախաղ կը խաղային, իւրաքանչիւր խաղը 25 դահեկանի։

Խաղի ընթացքին Գասպար կը կորսնցնէ, բայց չուզեր վճարել։ Նազար Միքայէլ բարկացած, դաշոյնը հանելով, ուժգնօրէն Գասպարի ձախ կողին կը մխէ զայն։

Գասպար հիւանդանոց փոխադրուեցաւ՝ ծանր վիճակի մէջ։ Նազար ձերբակալուելով ոստիկանական բանտը նետուեցաւ։

*** «Լա Սիրի» կը գրէ թէ Լիբանանի ոստիկան-զինուորները յայտնած են ձերբակալել Յակոբ Յակոբեան անուն Հայ երիտասարդ մը, որ ամբաստանուած է իբրեւ ոճիրի մը մեղսակից։*

*** Պէյրութ թի վրանաքաղաքի բնակիչներէն Սարգիս Կարապետ Պասմաճեան անուն հինգ տարեկան մանուկ մը՝ հանրակառքի տակ մնալով երկու կտոր եղած է։*

Հունգարիոյ գաղտնի սպառազինութիւնը

Հունգարիոյ երեսփ. ժողովին մէջ ընկերվարական երեսփոխան Ֆարքաս հարցապնդում ուղղեց կառավարութեան՝ Հունգարիոյ զինուորական գաղտնի պատրաստութեանց եւ զանազան ընկերութեանց եւ կազմակերպութեանց սպառազինումին մասին։

Այս առթիւ լեհական «Փրակէր Փրէսէ» թերթը կը գրէ.

— Յեղափոխութենէն յետոյ կազմուած հին զօկատները տակաւին երկրին մէջ են։ Երիտասարդութիւնը կը կրթուի իբրեւ զինուոր։ Երկրորդական վարժարաններու մէջ մարզական հատուած մը կայ։ «Զարթնող Հունգարիան» ընկերակցութիւնը եւ ուրիշ կազմակերպութիւններ զէնք կը ստանան եւ գնդակով նշանառութեան փորձեր կ'ընեն ոստիկանական հակակշիռին տակ։

«Ակէ զատ Հունգարիա ունի կանոնաւոր բանակ մը եւ գետային զօրաւոր ու զինուած մաքսատուն մը։ Ոեւէ ատեն Հունգարիա կրնայ շարժման մէջ դնել 800,000 կրթուած, կարգապահ ու սպառազինուած զինուորներ։ Վրէժի գաղափարով տոգորուած, ասոնք տեւական վտանգ մը կը կազմեն Հունգարիոյ դրացիներուն համար։»

Անատոլուի երկաթուղին եւ Սակարաւը

Պոլսոյ թերթերը կը գրեն.—

Սակարային մէջ գրոյց կը շրջի թէ կարգ մը դրամատէր խմբակներ միանալով շահադիտութիւններ կը կատարեն եւ յաջողած են մեծ շահեր ապահովել։ Կ'ըսուի թէ թուրք կառավարութիւնը վճռաբար որոշած է դնել Անատոլուի երկաթուղին եւ թէ այս հարցին վերջնական լուծումը այլեւս օրերու խնդիր կը նկատուի։

Հակառակ այս գրոյցներուն, Անատոլուի երկաթուղիին պարտաթուղթերը հետզհետէ անկում կը կրեն Սակարային մէջ։ Ոչ-թուրք ուժ սակարանի գործակալներ խմբակցութիւն կազմած են եւ սկսած բացէն Անատոլուի երկաթուղիի ընկերութեան պարտաթուղթերը ծախել։ Ասոնց նպատակն է պարտաթուղթերուն արժէքը կոտրել եւ այսպէսով աժան գինով սակարանէն պարտաթուղթ հաւաքել եւ յետագային ծախել մեծ շահերով։ Խնդրոյ առարկայ գործակալներէն ոմանք 300 հազար ոսկիի չափ հարստութիւն ունին։

Հինգշաբթի օր հազարի մօտ պարտաթուղթ ծախուեցաւ սակարանին մէջ, բայց շատ պակաս գինով։ Եւ ասիկա՝ հակառակ այն գրոյցին թէ կառավարութիւնը վճռաբար որոշած է դնել Անատոլուի երկաթուղագիծը։ Ներկայիս, պարտաթուղթերը մինչեւ 22 ոսկիի կը ծախուին։

Ռուս. գաւիներ կը ծախուին Վիեննայի մէջ

Պերլինէն յետոյ Վիեննայի մէջ եւս ռուսական գեղարուեստական առարկաներ սկսան ծախուիլ աճուրդով, խորհրդային իշխանութեան հաշուոյն։ Ծախուած առարկաները՝ արծաթեղէն, բրոնզէ արձաններ, կարասիներ եւ նկարներ՝ առնուած են Լէնինգրադիոստրոդ Թանգարանէն և կը բաղկանան 185 կտորներէ։ Աճուրդին ներկայ էին աւստրիացի եւ գերման արուեստասէրներ։ Աճուրդը, որ սկսած էր ժամը 11ին, վերջացաւ ժամը 18ին եւ գոյացաւ 220,000 ֆրանք։ Ձծախուեցան 31 նկարներ, որոնք արժէք մը չէին ներկայացներ։

Ջեւնաւուամբ՝ Անգլիոյ խորհրդարանին մէջ

Լոնտոնէն կը հեռագրեն թէ երեսփոխանական ժողովին մէջ երկու ձեռնաւորումբեր գտնուեցան երեսփոխանի մը գրոցին մէջէն։ Ընդհանուր Ապահովութեան տնօրէնութիւնը հարցաքննութեան ձեռնարկեց։

Վեսուվն ալ կը թորթռի

Նեապոլէն յետոյ Վեսուվն ալ բորբոքեցաւ եւ քանի մը օրէ ի վեր սկսած է լաւա ժայթքել։ Շրջակայ գիւղերու բնակիչները զգուշական միջոցներ ձեռք առած են, թէեւ առայժմ մեծ վտանգ մը չի սպառնար։

*** Ենթա դեռ չէ խաղաղած։ Ընդհակառակն խառնարանին խորէն տարօրինակ սուլոցներ եւ որոտումներ կը լսուին։ Քարապատ քաղաքը բոլորովին կործանեցաւ։*

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՊՈԼԻՍ 1880Ի Ն

THÉ YAVROU ▣ ԹԷՅ ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՍՆՏՈՒԿՈՎ ԵՒ ԾՐԱՐՈՎ ԹԷՅԵՐ

ԸՆՏԻՐ ՀՈՏԱԻԷՏ ԱԽՈՐԺԱՀԱ

ՃԵՐՄԱԿ ԾԱՂԻԿ (Ագ-Գուլրուգ) ԹԷՅԵՐՈՎ ԽԱՆՈՒՆԻՐԴՆԵՐ

Պահանջեցէք մեր Թէյերը ամենուրեք՝ Ֆրանսայի եւ գաղթ-ավայրերու մէջ

ՀԱՍՑԷ՝ Comptoir des THÉS YAVROU

23 Rue Senac, MARSEILLE եւ 29 Ave. Trudaine, PA

Tél. MANUEL 25 - 27 Tél. TRUDAINE 53-

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷՆ ԺՈՂՈՎԻ

կը հրաւիրէ Փարիզի եւ շրջանի խումբերու եւ կոմիտէներու ներկայացուցիչները այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8ին Café Chope Parisienne*ի վերնայարկը, 60* Rue des Ecoles.

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

կազմակերպուած՝ Հ. Յ. Դ. Սարսէլի Հրայր խումբին կողմէ

վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին,

կը խօսի՝ Ընկ. Ս. ՏԷՐ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը ՊՈԼԷՆԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած՝ Հ. Յ. Դ. Պոլէնի կոմիտէի կողմէ

վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին սովորական հաւաքատեղին

Կը խօսի՝ Ընկ. Մ. ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ

գեղարուեստական բաժին, եւ գ. արտասանութիւն, եւայլն

Մուտքը ազատ է

ԹԱՏՐՈՆ ԹՐՈՔԱՏԷՐՕ

(PLACE DU TROCADÉRO)

21 նոյ. ցորեկ. գիշեր ժամը 9ին

ԲԱՐԵՍԻՐԱԿԱՆ ՄԵԾ ԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Պատերազմի Անդամահատեալներու Ընդհ. Ընկերակցութեան կողմէ (A.G. des Mutilés de la Guerre).

Նշանաւոր ֆաքիր

ԹԱՀՐԱ ՊԷՅ ԵՒ ՓՕԼ ՀԷՕԶԷ

Դէմ առ Դէմ

Տեղերու գիները.— *4էն 20 ֆր.*

ՕՐ. ԱԶՆԻՒ ԿԻՒԼԼԱՍԵԱՆ

ԵՒ

ԸՆԿ. ՊԱՐՍԱՄ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԱՄՈՒՍՆԱՑԱԾ

Մարսէյլ, 11 Նոյեմ. 1928

Հ. Յ. Դ.

Մարսէյլի *Պատանեկան միութեան հրապարակային դասախօսական ժողովը՝ վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 9ին Գրադարանի սրահը, կը դասախօսէ՝ ընկ. Վարդերէս, Նիւթ՝ «Մեր դիրքը հանդէպ Թուրքերուն»։ Կը հրաւիրուին հայրենակիցները։ Մուտքը ազատ է։*

ՍԷՆ Թ'ԷԼԻԷնի *ենթակոմիտէի դասախօսական ժողովը՝ այս իրիկուն ժամը 7.30ին Փլաս տիւ Փէօփլը՝ ձանօթ հաւաքատեղին։ Կը խօսի՝ ընկ. Թուրիկեան։ Նիւթ՝ «Ի՞նչ պէտք է ընէք վաղուան համար»։ Կը հրաւիրուին ընկերներն եւ համակիրները։*

ՅԱՒԻՇԱՏԵՏՐ

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑԲԸ

վաղը առաւօտ ժամը 10.30—12

Ֆր. լեզու (Պ. Դաւիթ Բէկ)։

Վիէնի կէմԷրէկի Հ. Միութեան եւամսեայ ընդհ. ժողովը՝ վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 9.30ին, 11 Rue de la Tuilerie. կը հրաւիրուին վիէնի եւ շրջակայքի հայրենակիցները։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Զարսանճագցիներու Հայրեկց. Միութեան ընդհ. անդամական ժողովը՝ վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին 31 Rue Bernard du Bois ի հայկ. սրճարանին մէջ։ Եւ այս անխտիր կը հրաւիրուին բոլոր Զարսանճագցի հայրենակիցները, լուծելու համար օրակարգի կարեւոր հարցերը։ Օրակարգ նոր ընտրութիւն։

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

ՄԱՐՍԷՅԼ, Կ. Կ.— Հասցէ՝ A. Kendirian c/o M. Clanet, Chemin des Lissandres, Lormont, (Gironde).

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ Արթին Դաւիթեանէ իր հասցէն իմացնել՝ M. Georgiades, 14 Rue Petrarque Paris (16e).

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

— Կը փնտուի Քէրէմէճ գիւղէն Ադամ փիւսիւեան, իր անունը կարապետ, մօր անունը Արմենուհի, 21 տարեկան։ Երկու տարի առաջ Մուսուլ տեսնողներ եղած են, կը կարծուի Մուսուլի շրջակայ գիւղերուն մէջ ըլլայ։ Տեղեկութիւն տուողներուն դրամական նուէր տասը անգլ. ոսկի եւ մէկ տարուան «ցառւաջ»։ Դրել իր մօրեղբօր՝ Ադամեան Մկրտիչ, 72 Rue Etienne Dolet, Alfortville (Seine) France, կը խնդրուի Յուրիոյ Թերթերէն արտատպել։

— Կը փնտուի Կեսարիոյ Սաճլը գիւղէն Դրիգոր Սէֆէրեան, մօր անունը Եղսա, եղբայրը Ռուբէն։ 1910ին մեկնած է Ամերիկա եւ մինչեւ տարագրութիւն կը թղթակցէր։ Իմացնել իր մօրեղբօր Ալիքսան Յովհաննի, Créoux-les-Bains, Basses Alpes, France. *Կը խնդրուի Ամերիկահայ թերթերէն արտատպել։*

ԲՆԱԿԱՐԱՆ ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

երեք սենեակնոց բնակարան մը կը փնտուի պիւթ Շօմունէն քատէ, կամ կառ տը լ'Էսթի եւ կառ տիւ Նօռի մօտակայ արուարձաններուն մէջ «(ի հարկին 5—6 սենեակնոց փավիյեոն)։ Տեղեկացնել «ցառաջ»ի։

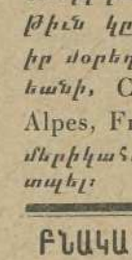
ԱՆԻԷՒԻ ԵՒ ՊՈՒԱ-ՖՈԼՈՆՊԻ ՀԱՅԵՐՈՒԻ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԿԸ ՆՈՐՈԳԵՄ ամէն տեսակ կօշիկներ։ Խնամուած աշխատանք։ Դիմել՝ 22 Ave. Rouvey. rolle, Asnières.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, *մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապօռատուռ։ Ազեամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, Կիրակի 9—12։*

ՀԱՅԵՐԷՆ ՓԼԱՓՆԵՐ

Ունինք ֆոնոկրաֆներ եւ յատնի արուեստագէտներու փլաքները՝ Հայերէն, ցուռնարէն, Թուրքերէն, Հրէերէն Արաբերէն, Սպանիերէն, Ալժերիական, Թունուզական եւ Մարոքեան։ Միակ ներկայացուցիչը Ֆրանսայի։ Դիմել՝ Jos. de Padova, 117 Passage du Caire, Paris (2e.)

Վառնու է յարկաբաժին մը երեք կահաւորուած սենեակներով կամ 2 սենեակ կահաւորուած եւ մէկ առանց կահաւորութեան։ Խոհանոց, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն։ Դիմել՝ 10bis Rue des Trois Champtiers, Chaville (S. et O.).

ՏՕՔԹ. Ա. ՍԱԼԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՓԵՐՈՒ ԵՒ ՍՏԱՄՈՔԻՍ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներով Ցօդացաւ, Ջղացաւ (Sciatique), Նեվրալժի, Անսարիւնութիւն, Ոսկրացաւ Թիւն (Rachitisme) եւայլն։

16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 73-

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 եւ 2—7

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVI

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամ ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Ակռաբժշկութիւն կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12

ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒԻՆ Ք. ԵՒԻԵՒԻՃԵԱՆ

1 Rue Vilin, PARIS (20e) Մէթրօ COURON

Կը ծանուցանէ իր յաճախորդներուն որ իր նոր բացած հեստանոցին մէջ կը կարէ ամէն տեսակ հագուստներ։ Ձոխ մթերք հանրածանօթ էրլպէֆ կերպասներուն։ Նպաստաւոր գին, մաքուր կար եւ խնամուած աշխատանք։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Nansen: L'Arménie et le Proche Orient 30 fr. Navarian: logie des poètes Arméniens 20, Soleil d'Automne 4, Raffi: vol. 25, J. Minassian: Une Sultane Française 5, Korganoff: ticipation des Armén, à la Guerre de 1914—1918, 15 fr., F. Contes, Légendes et Épopée Populaire d'Arménie 30, Nouveau diction. illustré, édition 1929, 35 fr., Kévorkian: cité de l'Etemple 12.50, Noubarian: Diction. de poche Nienne 30, 40, 60, Թէոդիկ՝ Ամէնուն տարեցոյցը 1929ի 50, մեկնաբանուած Ա. հատ. Գ. Գերպ. Թէրզիպաշեան 40, Ուղեւորութեան յԵւրոպա, Սահակ Բ. կաթողիկոսի 20, Հնդկաստանի եւ ձավայի մէջ, Հ. երուանդ 7.50, Ն. Պէշիկթ Սիդոննա 12, կոմիտաս վրդ.ի, Սիւնիի, Ցուհաձեանի, Սրուանձտեանց Կիրեանի, Շամբարձումեանի, եւայլն։

Ուզուած գիրքերը կրնանք կազմուած յանձնել 4—5 ֆր. Թեամբ, ըստ գրքի մեծութեան։ Միութիւններու եւ գրատներու մասնաւոր եւ բացառիկ զեղչ։ Գրացուցակը ձրի կը կուի պահանջողին։

Դիմեցէք՝ L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris

"ARAX,, PHOTOGRAPHIE D'ART

9 Rue Papillon, PARIS (9e), Métro Cadet կամ Poissonnière

Tél. Provence 49—34 ՀԱՅՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԲԱԺՄԱՆԹԻՒՆ

ԱՐԱՔՍ

Ջկայ աւելի Թանկագին նուէր մը քան ԴԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՁԱՇԱԿՈՎ ԵՒ ԻՆ ԲԱԺՈՒԻ ԲՈԼՈՐ ՅԱՏԿԱՆԻՇՆԵՐՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐ ՄԸ

ԲԱՑ Է ԱՄԷՆ ՕՐ ԵՒ ԱՄԲՈՂՋ ՕՐԸ ԳԻՆԵՐԸ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ

ՆՈՐ ԳԻՐՔԵՐ ՆՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

25 ՖՐ.Ի ԳԻՐՔ ԱՌՆՈՂԻՆ 5 ՖՐ.Ի ԳԻՐՔ ՆՈՒԻՐԵՐ, 50 ՖՐ. ՀԱՄԱՐ 10 ՖՐ.Ի ԳԻՐՔ ՆՈՒԻՐԵՐ ԿԸ ՏՐՈՒԻ

Թիապարտը 25 ֆր., Թոքոս Լեւոնի (կազմուած) 35, Արտ. ֆաթման եւ Ալատը 25, Հին Աստւածներ 15, Խորտակուած կինքներ 30, Թերէզ Րաքէն (Լ. Զոլա) 20, ցաւութիւն (Լ. Թոլ. 50, ձէք (Ալ. Տոտէ, 2 հատոր) 30, Վարժապետին աղջիկ Խասգիւղի քնաշրջիկը 10, Վերջին բաժակը 10, կրացին. Տք. Քիւբէին խրտուիլակները 10, Ալիսի սիրահարը 15, Ծաղ. Լիլիթն ու Արտակը 10, Աքլոր եղբայր 6, Սգապսակ Հայ. Նի 5, Սիֆիլիզ 2, Ջերմամիզութիւն 2, Հայ. քերական 1, բանները՝ 3, 5, 6, 10, 12.50, 25 եւ 30 ֆր., երագահանները 10 եւ 12, ֆրանս. խօսակցութիւններ 6, 8 եւ 10 ֆր.։ Նոր կոմիտաս վրդ.ի, Սիւնիի, Ցուհաձեանի, Սրուանձտեանցի Կիրեանի, Շամբարձումեանի, եւայլն։

Ուզուած գիրքերը կրնանք կազմուած յանձնել 4—5 ֆր. Թեամբ, ըստ գրքի մեծութեան։ Միութիւններու եւ գրատներու մասնաւոր եւ բացառիկ զեղչ։ Գրացուցակը ձրի կը կուի պահանջողին։

Դիմեցէք՝ L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris

ԲԱՑԱՌԻԿ ԱՌԻԹ

Մեկնումի պատճառով ծախու է Լիոն 3e. arrond. օտարական բազմամարդ շրջանակի մէջ ճաշարան-սրճարան մը, 4 փիէս, grande licence-ով եւ վրայի յարկը 8 կահաւորուած սենեակներով, 25.000 ֆր. կանխիկ. մնացեալին համար լայն դիւրութիւն։ Դործուն եայ մէկու մը համար երկու տարուան մէջ ամբողջ կալուածին տէր դառնալը կ'երաշխաւորենք։

Այս ու այս կարգի կալուածական եւ առեւտրական շահաւոր գնումներու համար դիմել՝ Société Franco-Orientale ի 60 Rue Moncey, Lyon.

ՖՕՔՕ ՖԷՊԻՒՍ

1 Bld. Poissonnière, PARIS

Կ'ուզուի հայ լաւ օփերաթէօռ եւ ըմբուշէօռ մը որ գիտնայ նաեւ սահուն ֆրանսերէն։

Լաւ պայմաններ։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆ

E. STEFIKI

Վկայեալ իրաւագէտ, դաքական գիտութեանց Դարանէն։

106 Ave. Kléber, Paris

Հեռ. Passy 72.56

ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ ամենակարգ ջոցի մէջ Ֆրանսա մուտք (AFFIDAVIT), ինչպէս ինքնութեան թուղթ օրինական գործողութիւններ։

Կ'ընդունի ամէն օր կէսէ վերջ ժամը 4—7.

IMPRIMERIE - MASSIS -
208bis, Rue Lafayette Pa
Le Gérant: E. SOUVI

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ 18 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1928

18 NOVEMBRE 1928

Տ. ՏԱՐԻ Թիւ 807 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿՈՒՍԻ ԽՕՍՔ

ՆՈՐ ԱՐՏԱԳԱՂԹԻՆ ԴԷՄ

Անցեալ շաբթու, երկու խմբագրականներով ուշադրութիւն հրաւիրեցինք վրդովիչ երեւոյթի մը վրայ, — երեք հազար հայ արհեստաւոր մարմինները ու թերթերը անհրաժեշտ լրջութեամբ չեն դիտեր տարագիր բազմութիւններու կեանքին, չեն պարզեր անոր իրական վիճակը, և ժամավաճառ կ'ըլլան աժեմ-չաժեմ տրուած իրական վիճակը, և ժամավաճառ կ'ըլլան աժեմ-չաժեմ տրուած հրահանգներով ու վէճերով։

Պէյրութի «Ազդակ»ի վերջին թիւերուն մէջ կը գտնենք ուշագրաւ յօդուածաշարք մը, «Տնտեսական տեսութիւն», ուր միջոցներ կ'առաջարկուին արտագաղթը կասեցնելու համար։

— «Հայ»ական գաղթը կասեցնելու կամ Հայերը սուրիական հողին վրայ տեղաւորելու ամենալուրջ աշխատանքը զանոնք հողին կապելն է», (7 նոյ.)։

Նորութիւն մը չկայ այս առաջարկին մէջ։ «Յառաջ»ը, ինչպէս և ուրիշ թերթեր, բազմաթիւ խելացրութիւններ հրատարակած են այս ուղղութեամբ։ Իսկ Ազգերու Դաշնակցութեան յօթնամեայ ծրագիրը այդ նպատակին կը ձգտի արդէն։

Բայց, մենք իրրեւ հաւաքականութիւն, ի՞նչ ըրած ենք՝ գաղթական հողին կապելուն։

«Ազդակ»ի աշխատակիցը կը խոստովանի թէ բաւականաչափ տրամադրելի հող չկայ, «այսքան բազմահազար հայութիւնը տեղաւորելու համար»։ Յետոյ, «Ամբողջ ընդարձակ դաշտն իսկոյն մէկ տարածութիւնը ջուրի տակ է և ճահիճներու մէջ բնակող ու մնանող մժեղները ամբողջ դաշտին մէջ կը սատկեն մալարիայի տարածման»։

Ուրեմն, հարկ է չորցնել ճահիճները։

«Բացի այդ, Ամբգի ճահիճային մասերուն մէջ տէօնիւմներով տէր հողեր կան, որոնք նիւթական պզտիկ զոհողութիւններով դիւրին մշակելի դառնալ։

«Ամբգի լիճին և որոնդէս գետի ծուխերուն մաքրուելովը, այդ գետը մինչեւ լճին մօտ փոքրիկ նաւերու համար նաւարկելի կ'ըլլայ և թէ 3—4 տարուան ժամանակամիջոցին 20—30,000 գաղթականներու գործ հայթայթող հողեր տրամադրելի կ'ըլլան»։

Շահեկան են այս տեղեկութիւնները, բայց ոչ բաւարար։ Յօդուածագրէն, կամ ուրիշ ձեռնհաս անձերէ կը սպասուին աւելի ծանրացեալ առաջարկներ։

Ճահիճներու չորացումը գաղթականներու կարողութենէն դուրս ձեռնարկ մըն է, և պետութիւնը ինք ծրագիրներ ունի դրած։ Իսկ ի՛նչքան «պզտիկ զոհողութիւններով» կրնան մշակելի դառնալ հազարաւոր տէօնիւմ «անտէր» հողերը, որոնց մասին կը խօսի յօդուածագիրը։ Չարկ է աւելի որոշ գաղափար, անշուշտ ոչ անպատճառ իրրեւ լրագրական նիւթ։ Այն միայն կարելի կ'ըլլայ չափել գաղութեան աստիճանը և ձեւակերպել աշխատանքը։ Այս առթիւ կարելի է օգտուիլ նաեւ Ազգերու Դաշնակցութեան յանձնախումբին կատարած աշխատանքներէն։

Չարցը այն է, որ մենք մինչեւ հիմա հարեւանցի նայած ենք Սուրիոյ տարագիրներու տեղաւորման ձեռնարկին վրայ։ Իրրեւ թէ մեզի հետ կապ չունեցող գործ մը ըլլար։ Եպիսկոպոսական շուրջառներ կամ սուրբերու շապիկներ նուիրողներ ամէն կողմ, բայց մինչեւ հիմա չլսեցինք որ մէկը հինգ հարիւր ֆրանք յատկացնէր, ինքնաբերաբար, երկու այծ կամ մէկ կով մը գնելու համար։ Տեղաւորումը տեղի կ'ունենայ մեր աչքին առկախ, ինչպէս արհաւագաղթը՝ մեր կամքին հակառակ։ Ի հարկէ ունի սրտառուչ կոչեր ուղղել, երբ տուն-տեղ ոչնչացուցած գաղթականը առանձին կը գտնէ ինքզինքը, կամ միակ՝ միայն օտարներու խնամակալութեան։

Ձիշտ է որ արտագաղթը, մեր երերուն բազմութիւններուն դիւրակեր աշխարհէ աշխարհ, միայն տնտեսական պատճառներ չի բխիր։ Կարելի է զայն համարել տեսակ մը հիւանդութիւն։ Բարոյական վիճակ մը, որ մասնաւոր հոգածութիւն կը պահանջէ։

Այս տեսակէտէն, իրապէս գէշ ծառայութիւն կը մատուցանեն անոնք որ ապրին անդին անդին ինկած և պատահաբար բախտ մը տիրացած՝ աւետաբեր լուրեր կուտան իրենց ազգականներուն և հայրենակիցներուն։

Մեր ներկայ պայմաններուն մէջ, զրկուած հայրենիքէ և ազգային հողէ, վարակիչ և աւերիչ ախտ մըն է գաղթը։ Այնքան որ, պէտք է չափազանց լուրջ բլլալ, փոխանակ հէքեաթ պատմելու և համախմբումները ցրուելու։

Ո՛վ որ ուղղակի կամ անուղղակի պատճառ կ'ըլլայ տասնեակ հոգի տեղէն խախտելու և մինչեւ Չարաւ. Ամերիկա հասնելու, կը փութացնէ այս անճար ժողովուրդին կազմալուծումն ու այլասերումը։

Ո՛րքան զրուի և խօսուի այս մասին, աւելորդ չէ։ Բայց դարձեալ ու խօսքը անարժէք են, եթէ անոր չպիտի միանայ գործ։ Գաղթելու պատրաստուած տարագիրը կրնայ քակել բեռը, եթէ համոզուի որ իսկապէս դէպի դէպի անդունդ կ'երթայ, տեղէն արժեւով։ Բայց պայման է որ սիրտը տաքնայ տեղին վրայ, գործնական արդիւնքով, այլապէս անդարձ կը չուէ աշխարհէ աշխարհ։

Եւ հարկ է որ իրաւասու մարմին մը ստանձնէ այս գործը, յատեղ կամ Պէյրութի մէջ։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

«ԸՆԿԵՐ ԱՂԱՄԱԼԻ ՕՂԼԻՆ ԵՐԵՒԱՆՈՒՄ»

Խմբագրական «Հայրենիք»ի, 26 հոկտ.—

— «Թիֆլիսի հայատառ «Պրոլետար» թերթին Երեւանէն հեռագրով հաղորդած են մեծ դէպքի մը մասին.— Երեւան է ժամանած Անդրկովկասի Կենտկործմի նախագահ Աղամալի Օղլին եւ արտակարգ շուքով ընդունուած Երեւանի հայ գործավարներէն։

Ծաղկաձորի մէջ թրքուհիները տեսնելէ ետքը, «ընկ.» Աղամալի Օղլին Երեւանի մէջ ալ մասնաւորապէս հետաքրքրուեր է Թուրքերու վիճակով եւ յատկապէս այցելեր է Թուրք կիներու ակումբը։

Այսպիսով, ինչպէս կը տեսնէ ընթերցողը, Թուրք կոմունիստը Թիֆլիսէն Հայաստան գացեր է Հայաստանի Թուրքերու վիճակին ծանօթանալու համար։

Սակայն լսած էք ուրէքատեն, որ հայ բարձրաստիճան կոմունիստ մը Թիֆլիսէն կամ Երեւան, նէն երթայ Ատրպէյճան՝ ատոհղի բազմահազար Հայերու վիճակով հետաքրքրուելու համար։

Ինչպէս միշտ, Թուրք կոմունիստը նախ Թուրք է եւ ապա միայն կոմունիստ, իսկ հայ կոմունիստը կոմունիստ է միայն եւ, իր կոմունիզմը աւելի շեշտելու համար, ամէն տեղ ամէնէն նուազ Հայերով կը հետաքրքրուի ու ամէնէն շատ ուրիշ ազգերով։

Այս է հիմնական եւ ժրբախտ տարբերութիւնը Թուրք եւ հայ կոմունիստներու միջեւ։

Սակայն «ընկ.» Աղամալի Օղլին Թուրք պիտի չըլլար, եթէ իր ազգային տեսակէտով Հայուն վիճակով ալ չհետաքրքրուէր Հայաստանի մէջ։ Եւ այդ տեսակէտէն Աղամալի Օղլին իրեն համար այնքան մխիթարական բաներ տեսեր է, որ ուզեր է «ուրախութիւնից աղաղակել» և բացականչեր է միայն, թէ «Դաշնակների հիւմորը ներկայ դէպքում նման է ժահամերձ մարդու հիւմորին»։

Չարկաւ, երբ «ընկ.» Աղամալի Օղլին «Դաշնակներ» կ'ըսէ՝ Հայեր կը հասկնայ։ Եւ հիշդ այդ է որ իրեն անհուն ուրախութիւն կը պատճառէ։

Աղամալի Օղլին չէ մոռցեր բոլշեւիկեան «շինարարութիւնն» ալ Հայաստանի մէջ՝ կոմունիզմին իր տուրքը տուած ըլլալու համար, բայց, իբրեւ ժոլհոնդ Թուրք, իր Հայրենի ուրախութիւնը չէ կրցեր զսպել ի տես աղքատութեան եւ քանդումի այն պատկերին, զոր կը ներկայացնէ այսօրուան Հայաստանը...

ՊԱՇԱՐՄԱՆ ՎԻՃԱԿ

Պուքրէշէն կը հեռագրեն,— Նախարարական խորհուրդը լսելէ յետոյ պատերազմական նախարար Թուլիանը, որոշեց ժամուլի գրաքննութիւնը ջնջել ամբողջ երկրին մէջ։

Նոյնպէս ջնջուեցաւ պաշարման վիճակը, բացի սահմանագլխի շրջանէն՝ 10 քիլոմեդրնոց գօտիի մը վրայ։ Բայց այդ գօտիին մէջ քաղաքային դատարանը պիտի գործէ։

*** Սոֆիայէն ալ կը հաղորդեն թէ Քումաայի պահակազօրքին հրամանատարը յայտարարութիւն մը հրատարակելով փէթրիչի շրջանին մէջ, խիստ միջոցներ կը հրամայէ պաշարման վիճակի ամբողջ տեւողութեան համար։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

800,000? Թուրք Ռուսահայեր

վերջին Թղթաբերով ստացուած Ազդարար կը գրէ։

— Գրած էինք թէ Ռուսիայէն 800,000 գաղթականներ փափաք յայտնած են Թուրքիա գալու եւ վերջնականապէս տեղաւորուելու։ Նոր մանրամասնութեանց համաձայն, Գաղթականներու Զետեղման Տնօրէնութիւնն ալ իմացած է այս լուրը, միայն թէ դեռ պաշտօնական տեղեկութիւն չունի Ռուսիա գտնուող Թրքական հիւպատոսներէն։

Բայց եւ այնպէս, ամէն հաւանականութեան առջեւ պատրաստ գտնուելու համար, Գաղթականական Տնօրէնութիւնը մտադիր է մասնաւոր պատուիրակ մը ղրկել Ռուսիա և քննութիւն կատարել տալ։ Պատուիրակը պիտի հետաքրքրուի թէ գաղթականները իրապէս որոշա՞ծ են Թուրքիա գալ եւ թէ փոխադրութեան հնարաւորութիւն կա՞յ։ Եթէ հնարաւորութիւն տեսնուի, այն ատեն փոխադրութեան մասին պիտի խորհուի։

Բայց եւ այնպէս, դեռ վերջնականապէս որոշուած չէ պատուիրակին առաքումը։

Բոլշեւիկները սկսած են վախնալ

Լոնտոնէն կը հեռագրեն 16 նոյեմբեր Թուականով.— Վերջին օրերս դիւանագիտական աղբիւրներէ Լոնտոն հասած տեղեկութիւններ ցոյց կուտան թէ Ռուսիոյ մէջ խորհրդային իշխանութեան դիրքը երթալով կը խախտի։ Ուշագրաւ է այն լուրը թէ Չեկայի գործակալները վերջերս օտար դիւանագէտներուն այցելելով, խոստացած են զանոնք իրենց պաշտպանութեան տակ առնել՝ երբ կառավարութեան անկումէն վերջ խռովութիւններ ծագին Մոսկուայի մէջ։

Գերման սպաներ, որոնք տարիներով մօտիկ յարաբերութեան մէջ եղած են կարմիր բանակին հետ եւ նոր վերադարձած են Ռուսիայէն, կը պատմեն թէ վերջին ծայր դժգոհութիւն կը տիրէ սպաներու եւ զինուորներու շարքերուն մէջ։ Բարձրաստիճան սպաները հետզհետէ աւելի դժգոհ կը դառնան՝ անոր համար որ միջամտութիւնները կը շատնան բանակին մէջ։ Միւս կողմէ գիւղացի զինուորները գայրացած են՝ որ գիւղերու մէջ իրենց հայրերն ու եղբայրները կեղեքումներու կ'ենթարկուին՝ համայնավար պաշտօնեաներուն եւ քաղաքներու բանուորներուն պարէն հայթայթելու համար։

∴ «Շիքակօ Թրիպիւն» կը պատմէ թէ Ստալին աքսորավայրէն Մոսկուա վերադարձուցած է Տրոցկին եւ ներում առաջարկած անոր՝ պայմանաւ որ ուժ տայ ներկայ վարչաձեւին։ Տրոցկի մերժած ըլլալով, անմիջապէս զինուորական հսկողութեան տակ ետ ղրկուած է կեդրոնական Սիպերիա։

Թուրքեւսուրիական սահմանագիծը

Գրած էինք թէ Թուրքիոյ Ֆրանսական դեսպան կոմս տը Շանպրէօն էնկիւրի պիտի երթայ, Սուրիոյ սահմանային խընդիրներու շուրջ բանակցելու համար արտաքին գործավարին հետ։ Ասկէ առաջ, երբ դեսպանը էնկիւրի գնաց, համաձայնութիւն գոյացած էր կէտի մը շուրջ։ Թէվֆիք Րիւշտի պէյ հաղորդած է թէ սահմանամերձ շրջաններու Թուրքերը խժդժութիւններու կ'ենթարկուին եւ միեւնոյն ատեն կ'արգիլուին իրենց առօրեայ աշխատանքները կատարելէ։ Ֆրանսական դեսպանը հաւաստելով հանդերձ թէ սուրիական իշխանութիւնը ոեւէ ճնշում չէ բանեցուցած Թուրքերուն վրայ, հաւանեցաւ որ խառն մարմին մը երթայ եւ տեղւոյն վրայ քննէ եղած գանգատները։

Մարմինը պիտի բաղկանայ չորս անդամէ, երկուքը Թուրք, երկուքը Ֆրանսացի կամ սուրիացի։ Թուրքիոյ պատուիրակներն են Մարտինի կուսակալ Թէվֆիք Հատի պէյ ու սպայակոյտի դեր-գնդապետ էշրէֆ պէյ։ Յայտնի չէ թէ Ֆրանսացիները որոնք պատուիրակ պիտի կարգեն. բայց անոնցմէ մէկը քաղաքային եւ միւսը զինուորական անձ մը պիտի ըլլայ։ Պատուիրակութիւնները պիտի ունենան նաեւ իրենց քարտուղարները։ Նախագահութեան խնդիրը դեռ չէ ճշտուած. հաւանական է որ չեզոք անդամ մը հրաւիրուի, կամ գլխաւոր պատուիրակները փոխն ի փոխ նախագահեն։

Յառն մարմինը դեկտեմբեր 1ին գործի պիտի սկսի, իսկ եթէ ֆրանսական պատուիրակները ժամանակին կարգուին, աւելի առաջ ալ կրնայ քննութեան ձեռնարկել։

Լոյտ Ճորճ կը պաշտպանէ Գերմանիան

Լոյտ Ճորճ Օքսֆորտի համալսարանին մէջ խօսելով «վէրսայլի դաշնագրին գործադրութեան» մասին, ըսաւ թէ Գերմանիա կատարած է իր պարտաւորութիւնները, սակայն դաշնակիցները չեն գործադրած իրենց յանձնառութիւնները։

«Գերմանիա, ըսաւ, պահանջեց դաշնակիցներէն պարպել իր հողերը, բայց մենք պատասխանեցինք անոր. պարպելէ առաջ կը փափաքինք գիտնալ թէ հաշիւ պիտի տա՞ք մեզի։

«Թո՛ղ դաշնակիցները իրենց յանձնառութիւնները գործադրեն։ Առանց ատոր աշխարհի խաղաղութիւնը անկարելի է։ Գերմանիոյ զինաթափութիւնը նպատակը զինաթափութեան սկզբնաւորութիւնը պիտի ըլլար. հակառակ ատոր, սպառազինութիւնը կը շարունակուի աւելի քան երբեք։ Որքան ատեն

(Տարերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

«ՈՒԼԵՅՈՅՑ ԲՐՈՒԿԱՆՏԻ»

Աստուած իր մարգարէներն ունէր, Քրիստոս իր առաքեալները, իսկ Հ. Բ. Ը. Միութիւնն ունի՝ Ուլեյոյց Բրուքանտի։ Ուրեմն, ինչո՞ւ չունենայ ալ Ազգային Ժողովը իր Ուլեյոյցը։ Ուրեմն, ինչո՞ւ չունենայ ալ Ազգային Ժողովը իր Ուլեյոյցը։ Ուրեմն, ինչո՞ւ չունենայ ալ Ազգային Ժողովը իր Ուլեյոյցը։

Ուլեյոյցը, ինչպէս ամէն մարդ գիտէ, Ամերիկայի Ազգային Ժողովի անդամ մըն է

ՏՕՂԵՐՈՎ ՁԵՏՈՑ

Հա ՍՀՀ մէջ ՕԲԸ ստեղծուելէ ի վեր, ընդհանրապէս ամբողջ Հայաստանի մէջ, ամէն կողմ ուրախութեամբ ընդունուեցաւ այդ ընկերութեան գործունէութեան սկիզբը։ Ամէնքն ալ կը զգային, որ ՕԲԸ-ն ստեղծուած է ոչ թէ շահագործելու, այլ ժողովուրդին ծառայելու նպատակով

ՊՈՒԼԻԿ

(Շնորհված Տ. Ի. Ս. Ս. Ս.)

Բ. ՍԱՍՈՒՆ

VII

— Ախ, ես հենց գիտեի, որ դուք ինձ չեք հավատա, — ասաց Բոմոն, երբ Ռոլանը պատմեց նրան իր ծրագրի մասին։ — Ես ձեզ ասում եմ, որ ես ոչ մի կապ չունեմ այդ գողերի հետ, իսկ դուք ինձ ստիպում եք, որ ես ինքս ինձ մեղադրեմ։ Ես ձեզ ասում եմ, որ ես ոչ մի կապ չունեմ այդ գողերի հետ, և ես ձեզ ասում եմ, որ ես ոչ մի կապ չունեմ այդ գողերի հետ։

որ սպառազինութեան ճամբուն մէջ շարունակենք. Ազգերու Դաշնակցութիւն, Լոքառնո, Քելլոգի դաշինք պարզ գաւեշտ ու գուարճալիք պիտի մնան: Եւրոպայէն մինչեւ նախագահ Ռուզիճ սպառազինութիւնը կը շարունակուի: Սպասենք որ Լոքառնոն փորձի ենթարկուի՝ երբ Գերմանիա իրաւարարութիւն պահանջէ հռենոսեան խնդրին համար: Ատիկա ճշմարիտ փորձաքար մը պիտի կազմէ:»

Անգլիոյ նախկին վարչապետը յետոյ խօսելով Ֆրանսայի մասին, ըսաւ թէ այսօր Ֆրանսա չորս անգամ աւելի սպառազինուած է քան Գերմանիա 1914ին:

— Ու մենք նաւային դաշինք կնքած ենք Ֆրանսայի հետ: Կ'ըսեն թէ այդ դաշինքը մեռած է հիմա, սակայն կը մնայ այն իրողութիւնը թէ ստորագրած ենք համաձայնագիր մը, որով բացէ ի բաց կ'ընդունինք չգործադրել դաշնագիր մը: Կ'ըսեն նաեւ թէ այդ դաշինքը իրաւարարութիւն մըն էր: Անունը կարեւոր չէ. իրողութիւնն այն է որ այդ համաձայնագիրը վտանգած էր մեր ապահովութիւնը եւ աշխարհի խաղաղութիւնը:

«Կառավարութիւնը կը հաւաստէ թէ Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ հետ մեր յարաբերութիւնները լաւ են, բայց ի՞նչ ըսել Միացեալ Նահանգներու հետ մեր յարաբերութեանց մասին: Ասիկա կը մտատանջէ զիս:

Օտարականներու մուտքը Անգլիա

Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ առջի օր աշխատաւորական Լէնսպէրի ներկայացուց բանաձեւ մը՝ պահանջելով որ օտարականներուն Անգլիա մուտքը սահմանող օրէնքը չերկարաձգուի: Լէնսպէրի ամբաստանեց ներքին նախարարը թէ իբրեւ դիկտատոր կը վարուի անգլիահպատակ չեղողներու հանդէպ:

Իր պատասխանին մէջ, ներքին նախարար Սըր Ուիլեըմ Ճոյնսըն Հիքս յայտարարեց թէ գործազրկութեան պատճառաւ օտարական մը չի կրնար աշխատիլ Անգլիոյ մէջ, առանց արտօնագիր ստանալու աշխատանքի նախարարէն: Գալով յեղափոխական օտարականներու մասին իշխանութեանց բռնած դիրքին, խնդիր է թէ անոնք ո՛ր դասակարգերուն կը պատկանին: Ըստ նախարարին, երկու տեսակ անբաղձալի օտարականներ կան. անոնք որ օտար երկրի մը դէմ յեղափոխական ձեռնարկներու կը լծուին, եւ անոնք որ կուգան՝ Անգլիոյ դէմ դաւադրելու համար:

— Առաջիններուն օձիքէն բռնելով իրենց երկիրը կը վերադարձնենք: Գալով միւսներուն, շոգենաւէն դուրս չեն հանուիր անոնք, կամ կ'աշխատինք որ այդպէս ըլլայ:

Վերջացնելով, նախարարը ըսաւ թէ 1923ին 3173 օտարականներու արգիլուեցաւ ցամաք ելլել: Այդ թիւը հետզհետէ նուազելով, 1927ին իջաւ 2092ի:

Ի վերջոյ, մերժուեցաւ աշխատաւորականներու բանաձեւը:

Փօլ Պոնքուր հրաժարեցաւ

Երէկ գրած էինք թէ ընկերվարական երեսփոխան Փօլ Պոնքուր մտադրած է հրաժարիլ Ազգերու Դաշնակցութեան մօտ Ֆրանսական պատուիրակի իր պաշտօնէն:

Փօլ Պոնքուր արդէն իսկ դրկած է իր հրաժարականը արտաքին նախարար Պրիանի: Իր նամակին մէջ, ընկերվարական երեսփոխանը կ'ըսէ թէ ինք այդ պաշտօնը ստանձնած էր՝ երբ իշխանութեան գլուխ կը գտնուէին ձախ տարրերը յետոյ ալ «ազգային միութեան» դահլիճը: Հիմա որ դրամական կայունացումէն վերջ կուսակցութիւնները վերստին իրենց ազատութիւնը գտած են, նոր դահլիճ կազմուած է առանց ձախ տարրերու գործակցութեան, եւ թէ այս վերջիններս դարձեալ ընդդիմադիրի դերին մէջ մտած են, իր այդպիսի պատասխանատու պաշտօնի մը մէջ մնալը պատշաճ չպիտի ըլլար թէ՛ իր կուսակցութեան եւ թէ ներկայ կառավարութեան համար:

Ինչո՞ւ փակուեցաւ Իզմիրի Ֆրանս. դպրոցը

Երէկ գրած էինք թէ Թուրք կրթական գործավարին հրամանով փակուած է Իզմիրի ֆրանսական աղջկանց վարժարանը՝ նոթր Տամ տը Սիոն:

Լրացուցիչ տեղեկութեանց համաձայն, դպրոցը փակուած է այն պատճառաւ, որ հակառակ կրթական գործավարութեան պաշտօնական ազդարարութեան՝ պահուած են այն երեք ուսուցչուհիները, որոնք ամբաստանուած էին թէ կրօնական քարոզութիւններ կ'ընեն:

Տէյլի Մէյլ»ի Պոլսոյ թղթակցին համաձայն, Իզմիրի ոստիկանութիւնը՝ կրթական գործավարին հրամանին վրայ՝ դպրոցէն բռնի դուրս հանած է 220 աշակերտուհիները:

Տօքթ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—Կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-1

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

15 Rue de la Huchette, Paris Ve. Մէթրօ Սէն Միշէլ

Կը պատրաստենք կարագ իւղով թերթանուշ (փաքլավա) եւ փաքլավալի թերթեր: Նոյնպէս թէյ քաատայիֆ՝ եփած եւ հում, լօքմա, քուրապիէ, լոքում և ամէն տեսակ անուշեղէններ:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ EXCLUSIVE

ՀԱՅԵՐԷՆ, ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ, ՅՈՒՆԱՐԷՆ

ԲԼԱՔՆԵՐՈՒ ԳԻՆ 18 ՖՐ.

Պելվիլի ծանօթ հայ նպարավաճառ

Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ

28 Rue Lesage, PARIS (20e)

Métro Belleville Tél. Ménil. 61.85

Ձոխ մթերք Թէ նախկին եւ Թէ ամենավերջին եղանակներու՝ երգուած եւ նուագուած նշանաւոր երգիչներէ, կազէլ, շարգը, խմբերգ, Թագսիմ եւայլն: Հայերէն ֆոգեւոր, աշխարհիկ եւ գեղջուկ երգեր՝ Թէ՛ մէներգ եւ Թէ խմբերգ: Տպուած ցուցակը ձրի է:

Ինչպէս նաեւ. բօրդաճիի լաւ կրամոֆոններ եւ արեւելեան նպարեղէններու. լաւագոյնը ամենազեղչեալ գիներով:

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷՆ ԺՈՂՈՎԻ

կը հրաւիրէ Փարիզի եւ շրջանի խումբերու եւ կոմիտէներու ներկայացուցիչները վաղը երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8ին Café Chope Parisienneի վերնայարկը, 60 Rue des Ecoles.

ԹԱՏՐՈՆ ԹՐՈՔԱՏԷՐՕ

(PLACE DU TROCADÉRO)

21 Նոյ. Շորեքշբ. գիշեր ժամը 9ին

ԲԱՐԵՍԻՐԱԿԱՆ ՄԵԾ ԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Պատերազմի Անդամահատեալներու Ընդհ. Ընկերակցութեան կողմէ (A.G. des Mutilés de la Guerre).

Նշանաւոր ֆաքիր

ԹԱՀԻՐԱ ՊԷՅ ԵՒ ՓՕԼ ՀԷՕԶԷ

Դ Ի Մ ա ո Դ Ի Մ

Տիղերու գիները.— 4էն 20 ֆր.

Հ. Յ. Դ.

Ցեսինի Հրեխտափոր խումբի ժողովը՝ վաղը Բշ. ժամը 2ին, նախորդ ժողովի վայրը:

Տօքթ. Ա. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

36, Rue de Bellefond, 36

PARIS (9e)

Մէթրօ՝ Poissonnière

Tél. Trudaine 88-77

ՁԱՇԵՅԷՔ ԵՒ ԸՆԹՐԵՑԷՔ

BOULANT

ՁԱՇԱՐԱՆ ՊՈՒԼԱՆ

Շետեւեալ չափաւոր գիներով

12 ֆրանք 34 Bld. St. Michel

16 ֆրանք 1 Bld. Montmartre

18 ֆրանք 35 Bld. des Capucines

ԴԱՐՄԱՆԱՏ. ՄԱՍՆ. ԲԺԻՇԿՆԵՐՈՒ

28 Rue du Tage, Մէթ. Իթալի

Առտը. ժ. 9-21: Կը դարմանեն կանանց, վէներական (ֆրանկ. Ջերմամիզ. մորթի) եւ ամէն տեսակ հիւանդութիւններ:

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐՄԱՆ.— Ակռայ լեցնել, առանց ցաւի քաշել, ոսկի քուրան 100 ֆր.: Այլեւս 10 ֆր.: Կատարեալ երաշխաւորութիւն: Դիմել վստահութեամբ:

ՄՈՒՇՏԱԿԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Փոքրաքանակ՝ մեծաքանակի գլխով: Ամէն տեսակ վզնոց, Ադուէս, վերարկու եւ garnitureի զանազան մորթեր:

H. STOUTZER, 46 Fbg. Poissonnière, Paris (Xe). Հեռ. Provence 62-72.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Ամբատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, Ջերմամիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լապոռատուար: Աղճամիտ եւ արագ խոր հոգակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, Կիրակի 9—12:

Բ. ԱԲԳԱՐԵԱՆ

Վկայեալ հիւանդապահ, նախկին տասնապետ հիւանդապահ Արեւելեան բանակին, 14 երկար տարիներու փորձառութեամբ կը խնամէ ամէն տեսակ հիւանդներ: Մասաժ, վանտուզ, փիքիւր, փանսըման եւայլն: Վկայեալ աղքասներուն ձրի:

Հասցէ՝ 6 Rue Grégoire du Tours. Paris (6e).

Կ'ուզուի պատրաստ եւ շահաւոր գործի մը համար դրամագլուխով ընկերակից մը, այր կամ կին:

Կ'ուզուին նաեւ ձեռքով թրիքօ հիւսող վարպետ գործաւորուհիներ, լաւ վճարում եւ տեւական գործ: Ներկայանալ օրինակներով առաւօտուն ժամը 10—12 եւ կէսօրէն վերջ 3էն 5, Habriguian, 21 Rue d'Hauteville, Paris (10e). Métro: Poissonnière և St. Denis.

Կ'ուզուին ձեռագործի եւ փիլ փասէի գործաւորուհիներ: Տեւական աշխատանք եւ լաւ վճարում: Դիմել՝ Օր. Սեմէրճեանի, 96 Rue Compans, մէթրօ Botzaris.

ՖՕՔՕ ՖԷՊԻՒՍ

1 Bld. Poissonnière, PARIS

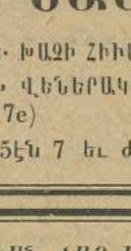
Կ'ուզուի հայ լաւ օփերաթէօռ եւ բրթուշէօռ մը որ գիտնայ նաեւ սահիլն Ֆրանսերէն:

Լաւ պայմաններ:

ԱՆԻԼԻՒԻ ԵՒ ՊՈՒԱ-ՖՈԼՈՆՊԻ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԿՐ ՆՈՐՈԳԵՄ ամէն տեսակ կօշիկներ: Խնամուած աշխատանք: Դիմել՝ 22 Ave. Rouvey-rolle, Asnières.

ՀԱՅԵՐԷՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

ՈՒՆԻՆՔ ֆոնոկրաֆներ եւ յայտնի արուեստագէտներու փլաքները՝ Հայերէն, ցունարէն, Թուրքերէն, Հրէերէն, Արաբերէն, Սպանիերէն, Ալժերիական, Թունուզական եւ Մարոքեան: Միակ ներկայացուցիչը Ֆրանսայի: Դիմել՝ Jos. de Padova, 117 Passage du Caire, Paris (2e.)

ՄԱՍԱԺԷՆՔՕ

Դերձակ կիներու համուշտակագործ

ՄՈՏԻՒՆԵՐ • ՎԵՐԱՐԿՈՒՆԵՐ • ՇՐՋԱԶԳԵՑՍՏՆԵՐ

7 Rue Marché St. Honoré

Թել. Louvre 66-69

WAGRAM AUTO

Կ'ապահովէ արտօնագրի ստացումը 100 ֆրանքով:

73 Av. de Wagram Մէթ. Ternes

63 Av. Gde. Armée » Maillot

149bisBd. Villette, Aubervilliers

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: E. SOUVIGNY

Տօքթ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆ

ՆԱԽԿ. ԲԺՇԿԱՊԵՏ ԹԻՖԼԻԶԻ Կ. ԽԱԶԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐՈՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ, ՄԱՆԿԱՆՑ, ՄԻԶԱՍԵՌԱՑԻՆ, ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

42 Rue des Acacias, PARIS (17e) Մէթրօ՝ Etoile

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՀԱՅ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆ

PHOTO PARIS

84 Fbg. du Temple, մէթրօ BELLEVILLE

Բացման առթիւ ամէն յաճախորդի կը տրուի մէկ մեծադիր նկար 18×24 մեծութեամբ: Թղճամիտ աշխատութիւն, չափաւոր գին: Վեց քառտ-փոսթալ 10 ֆր.: 6 քառտ տ'իտանթ Թէ 3 ֆր.:

ՄՈՆՄԱՐԹՐԻ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ԼՈՒՐՋ ՀԱՅԿ. ՁԱՇԱՐԱՆ

ՁԱՇԱՐԱՆ ԼԵՒՈՆ

Ուր պիտի գտնէք ձամեղ եւ խնամքով պատրաստուած ախորժահամ արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ եւ անուշեղէններ շատ դիւրամատչելի եւ խնայողական գիներով: Սրահը կը տրամադրուի խիստ դիւրամատչելի պայմաններով հարսնիքներու եւ ամէն տեսակ խնճոյքներու համար:

36 Rue Polonceau Paris (18e). Մէթրօ Պարպէս կամ Շաթօ Ռուժ

Տէր եւ Տնօրէն ՊԵՒՈՆԴ ՁԱՓԱՐԵԱՆ

Տօքթ. ԱՍԼԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՒԲԵՐՈՒԻ ԵՒ ՍՏԱՄՈՔՍԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներով Ցօդացաւ, Ջղացաւ (Sciatique), Նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկրացաւ Թիւն (Rachitisme) եւայլն:

16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 73-

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 2—7

ՆՈՐ ԲԱՑՈՒԱԾՔ Է

ՀԱՅԿ. ԵՒ ՖՐԱՆՍ. ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌՈՏ

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

31 Bld. Garibaldi, ISSY-LES-MOULINEAUX

Մեծ խնամքով կը պատրաստէ սիրտ, չէօրէք, փաքլավա, քօքամ, քուրապիէ եւ ֆրանսական ամէն տեսակ անուշեղէններ. Հարսնիքի, ժողի կամ նուէրի համար՝ վրան հայերէն կամ գրուած ամէն մեծութեամբ խմորեղէններ: Դիմել երկու որ առաջ. Ապսպրանքները տուն կը յանձնուին: Գիները չափաւոր

Տօքթ. Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐ

17 Rue Lamartine, PARIS (9e)

Թել. Trudaine 92—47, մէթրօ՝ Cadet, Nord Sud, N. D. de-

ՆԵՐՔԻՆ եւ ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ամէն օր 14 19 Կիրակի եւ տօն օրեր 10-12 և ժամադրութ-

ՕԹՈԱԿԱՐ ՀԱՍՏԱՏ ՄԸ ՊԱՇԵԼՈՒԻ ԵՒ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐԵԼՈՒԻ

POLYCLINIQUE PARISIENNE

123 Bld. Sébastapol, PARIS (4e) Métro Réaumur et St-

Զորս փորձառու հայ եւ ֆրանսացի մասնագէտ բժիշկներու խորհրդակցութեամբ կը դարմանուին ընդհանուր եւ տղայոց հիւանդութիւններ արմատական եւ նոր մեթոտով արանց եւ կանանց մէզ-սեռական հիւանդութիւններ իրենց բարդութիւններով, նոյնպէս ականջի եւ կոկորդի հիւանդութիւններ: Ultra-Violet le Diathermie կը բուժուին Ջղացաւ (Sciatique) եւ ամէն տեսակ յօդացաւ:

ԱՄԷՆ ՕՐ 9—12 ԵՒ 2—8

Աբոտաւորմանէն եկող հիւանդներու ամէն կարգի դիւրութիւն կ'ցո-

Տօքթ. Գ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 Rue Montmartre (Բակի մէջ՝ աջ կողմի առաջին դուռ)

Այս անգամ իր անձնական դարմանատունը հաստատած կը խնամէ ներքին եւ կանանց, վէներական եւ մորթային հիւանդութիւնները:

Tél. Central 73-38 Métro: Sentier կամ Bo-

Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 10—12, 1.30—8 բակի եւ տօն օրեր՝ կէսօրէն առաջ 9—12:

ԲԺՇԿԱ-ՎԻՐԱԲԱԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

Տօքթ. ՍԷԹԵԱՆ

38, Ave. St. Ouen PARIS (18me) Tél. MARCADET

Ընդհանուր հիւանդութիւններ սեռամիզային, վէներական, թոքի, կանանց հիւանդութիւններ. վիրաբուժական գործողութիւն, էլեկտրաադարմանում:

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ Ակռայի դարմանում, քաշել 10 ֆր. արուեստական ճերմակ ակռայ 20 ֆրանք, ոսկի քուրան ֆրանքէն սկսեալ:

ԱՄԷՆ ՕՐ ՈՒ ԿԻՐԱԿԻ ԲԱՑ Է

ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՒՆ Ք. ԵՒԻԵՒԻՃԵԱՆ

1 Rue Vilin, PARIS (20e) Մէթրօ COURON-

Կը ծանուցանէ իր յաճախորդներուն որ իր նոր բացած հեստանացին մէջ կը կարէ ամէն տեսակ հագուստներ: Ձոխ մթերք հանրածանօթ էօլպէֆի կերպասներու Նպաստաւոր գին, մաքուր կար եւ խնամուած աշխատ-

ԳԱՐԱԵԱՆ ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՒՆ

ՄԻՇՏ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԿԱՐ ՄԻՇՏ ՎԵՐՋԻՆ ՁԵՒ ԱՄԷՆ ԳԱՆԿ

Յոսիէֆ Սավանեի դիմացը 5 Rue Mignon, PARIS

Առանձին կը ծախուի նաեւ կերպաս եւ աստառ՝ մետր

Հագուստի եւ վերարկուի՝ ճաշակաւոր կերպասներ մեծ տուներէն աւելի նպաստաւոր գիներով

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEV-

Տէր եւ Տնօրէն՝ **Տօքթ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 9-

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Մաքուր գետը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5, Կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12

ՁԱԽՈՒ ՀՈՂ Ձեր բնակարանի վարձքով կարող էք ունենալ փական վիլա Փարիզի մօտ հրաշալի վայրի մը: Միշտ լոյս եւ արեւ: Գեղեցիկ այգի, կզակ, որս, սպոր, կուպոն Ամէնուղի մինչեւ Փարիզ: Հրաշալի տեսարաններ: Պատրաստ բոստաններ, ջրմուղի, կոյսուղի, էլեքտրականութիւն եւ կազ: 15 մեթրօ տուրքի: Այցելութիւնը՝ մեր ինքնաշարժով:

Դիմել՝ M. Schnayder, 117 Rue du Temple Բ. յարկ

Բշ. Դշ. եւ Ուր. օրերը ժամը 9—1 եւ 5—8, Կիրակի օրերը 9—

ՀԱՅԿ. ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՈՒԹԻՒՆ

"ՄՕՆՍԷՅ,,

ԳԱՅԻՇԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

150 Rue Moncey, LYON 150 բիս Մոնսէյ

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէն ձոխ մթերք, անմրցելի ժամն գիներով

ՄԵԾԱՐԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՐԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՐԱՉ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱՓԱՆԵԴԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

"HARATCH"

խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
խմբագրութիւն 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 20 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1928

20 NOVEMBRE 1928

ՏԱՐԻ Թիւ 808

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԱԿՈՒՐԻ ԽՕՍՔ

ԱՐԴԷՆ Կ'ԵՐԹԱՆ ԳՈՒՆԴԱԳՈՒՆԴ

Ա՛յլ եւս իրականութիւն է նոր արտագաղթը, դէպի Հարաւ. Ամերիկա:

Սուրիան կը պարպուի արագօրէն: Գունդագունդ: Կարդացէք օրուան լուրերը: Արդէն ճամբայ ելած են հազար համաձայն Պէյրութի վերջին թղթաբերին: Այս տողերը գրած ատեն, անշուշտ ուրիշ նաւեր ալ խարիսխ վերցուցին, որ մեր ձեռքը հասած թերթը տասը օրուան հնութիւն ունենայ:

Բացի որ, արդէն մասնաւոր գրասենեակ մը բացուած է Սուրիի պիտի բացուի — գաղթը դիւրացնելու համար, ստանձնած փոխադրութեան ծախքը:

«Սուրիան կը պարպուի», կ'ազդակէ Պէյրութի «Ազգակ»ը: Սարսափելի մը որ շատ ուշ է միացած, դժբախտաբար: Այս դիտողութիւնը կ'ընենք ոչ թէ անպատճառ դիմացինը յանդիմանելու համար, այլ այն դիտակցութեամբ թէ՝ ցաւալի պատահելէ վերջն է որ կ'արթննանք, իբրեւ իսկական մարդիկ:

Այսպէս եւ ներկայ պարագային:

Անշուշտ մէկէն ի մէկ չծնաւ Սուրիոյ եւ Լիբանանի գաղթականները դէպի Հարաւ. Ամերիկա փոխադրելու այս ծրագիրը: Գրքերաբար գաղթողներ կային, իրենք իրենց գլխուն: Բայց ինչ որ տեղի կ'ունենայ այսօր, մէկ օրէն մ'իսկ սարքուած բան մը չէ: Ան նուազն ամիսներ տեւած ըլլալու են արձանագրութիւնները, բանակցութիւնները եւ պատրաստութիւնները: Արդ, ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ ազգային օ՛ր եւ է շրջանակ լուր կ'ընար, եւ ֆրանսերէն թերթ մը, «Լ'Օրիան», գուժկան լուր կը հաղորդէ առտու մը, խորապէս ցաւելով: Եւ կը հաղորդէ արդէն ուշ է, երբ երեք հազար հոգի բեռները կապած՝ շոգեկառքի կը սպասեն:

Այսօրուան տեղեկութիւններէն կը հասկցուի թէ Ազգերու Դաշնակցութիւնն է որ կը հովանաւորէ նոր արտագաղթը:

Չենք զարմանար: Ազգերու Դաշնակցութեան Աշխատանքի գրասենեակը բան-գործ ըրած է ժամ առաջ հաշուելարդարի կարկել հայ եւ ռուս գաղթականներու խնդիրը: Ան պատասխանատու է աշխարհի ո՛րեւէ անկիւնը փոխադրելու գաղթականը, որպէսզի ազատի անոնց տաղտուկէն: Քանի տարիէ իվեր կը կատարուի նաեւ Պուլկարիոյ եւ Յունաստանի մէջ, միեւնոյն մտահոգութեամբ

Աշխատանքի գրասենեակը չի բռնանար, անպատճառ այս կամ այն երկիրը երթալու համար: Բայց երբ դիմացը կը տեսնէ գաղթականներ, որոնք առանց բարակը փնտռելու. կամ հրապուրուելով գանազան խոստումներէ, տրամադրութիւն կը յայտնեն մինչեւ Հրոյ երկիրը երթալու, օտարին հո՞գն է:

Ամէն անգամ որ այս իմաստով պրպտումներ կատարուած Ազգերու Դաշնակցութեան ներկայացուցիչներուն կողմէ, գանազան գաղութներու մէջ, մեր թելադրութիւնն եղած է պարզապէս,— Հայաստան կ'երթամ, կամ այստեղ կը մնամ:

Այս պատասխանը աւելի վստահութեամբ կարելի էր տալ Հրոյ մէջ, որ ամէնէն յարմար վայրն է, հայրենիքէն յետոյ: Մանաւանդ որ, տեղաւորման աշխատանքներ կը կատարուին նաեւ տարիէ ի վեր, եւ դեռ նոր մէկ միլիոն ոսկի է յանձնած, նոյն Ազգերու Դաշնակցութեան պատուիրակին ձեռքով: Ուշ է հիմա, — մեր հայրենակիցները, որ իրենց ամէնէն լաւ օրերը անցուցին Սուրիոյ մէջ, իսկ այժմ ոտքի կանգնած են, ինչո՞ւ կը հրապուրուին Ուրուկուէյ-Փարակուէյի գիրքերով, եւ կը խուսափին տեղաւորման ձեռնարկէն: Եթէ գործակատարները իրենք չեն կրնար հասկնալ Նոր գաղթին հեռանկարները, եւ տեղաւորման ձեռնարկին արժէքը, չկա՞ն մարդիկ որ լուսաբանեն, սկսելով քաղաքական կուսակցութիւններէն մինչեւ կաթողիկոսն ու գոյնզոյն ազգային մարմինները: Պատասխանի պարսիկ իշխանութիւնը Հայոց առաջնորդին կը յայտնէ որ քարոզ տայ, «փչհէվի» գլխարկ դնելու համար: Ուրիշ ամէն յորդոր անօգուտ էր, Սուրիոյ եւ Լիբանանի գործակատարները տեղին վրայ պահելու համար, եթէ այնքան չհարդող էին, գոնէ այս միջոցը փորձէին արհեստով ազգասէրները: Մանաւանդ որ, տեղական իշխանութիւնն ալ համաձայն Նոր գաղթին: Միայն Լիբանանի կառավարութիւնը մէկ միլիոն ֆրանք տրամադրեց տեղաւորման ձեռնարկին, եւ տակաւին պատրաստ է ուրիշ դիւրութիւններ ընծայելու:

Չկա՞ր մէկը, վերջապէս, որ բացատրէր թէ նօսրացնել Սուրիան եւ մանաւանդ Լիբանանի հայութիւնը, չլատել տեղաւորիրը, կը նշանակէ իւղ քսել Թուրքիոյ հացին, քանի Ֆրանկիւրի մինչեւ այսօր ալ աչք ունի Անտիոքի եւ Իսկէնդրունի վրայ եւ միշտ կը նեղէ Ֆրանսան: (Ճիշտ այս միջոցին ալ բանակցութիւնները տեղի կ'ունենան վիճելի հարցերու շուրջ):

Այս այն ժողովո՞ւրդն է որ դեռ երէկ, հարեւան Տէօրթ Եոլի գործչները դիտելով կ'ոգեւորուէր, եւ երազներ կը հիւսէր, հիմա տուն-տեղ ձգած, շունչը կ'առնէ աշխարհի միւս ծայրը, մինչեւ Ուրուկուէյ:

Եւ ինչո՞ւ մեղադրել Ազգերու Դաշնակցութիւնը, եթէ իր հացը կը տեսնէ բազմութիւններ, որոնք տերեւներու պէս կը թափուրան աջ ու ձախ, եւ կը քշուին իր ուզած ուղղութեամբ:

Որո՞ւ հոգը հատեր է, երբ դուն ինքդ չես մտածեր քու մասին. չես կրնար զանազանել քու չարն ու բարին:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

«ՀԻՆ ՓՈՐՁԱՆՔՆԵՐԸ ԶԷի՞Ն ԽԱԻԵԼ»

Ա յս խորագրով խմբագրականի մը մէջ, պոլսոյ *Ազգաբարը* կը գրէ, *(13 նոյեմբեր)*.

— «Փարիզէն մասնաւոր պատուիրակ մը գացած է Պուքրէշ, հոն ալ Հօկ մը կազմելու համար:

Վեց-եօթը տարի առաջ, այս տեսակ առաքելութիւն մը ոչ միայն բնական պիտի թուէր, այլ եւ օգտակար: Թշուառութիւն մեղմելու գործը մարդկային ամէնէն տարրական պարտքն է, մանաւանդ արեւակիցներու մէջ եւ: Աշխարհի մէկ ծայրը աղէտ կը պատահի, եւ միւս ծայրէն օգնութեան կը փութան, առանց ոեւէ պայմանի կամ խտրութեան: Որով, տարօրինակ չպիտի թուէր, եթէ ռումանահայ գաղութն ալ իր բաժինը բերէր մարդասիրական գործի մը:

Հիմա, սակայն, կատարուած առաքելութիւնը ոչ միայն անբնական է, այլ եւ աղետալի: Որովհետեւ, այլեւս արեւի պէս պայծառ է թէ այն ինչ որ կը կատարուի օգնութեան դիմակին տակ, գէշ տեսակէն չարաշահութիւն մըն է, չըսելու համար ուրիշ բան:

Ահա յունահայ գաղութը, ուր ամէնէն առաջ վրան դարկին: Այսքան տարի է որ կը գործեն, բանաւոր թէ գրաւոր քարոզութեամբ: Ունին — կամ աւելի ճիշդ՝ ունէին — կեդր. վարչութիւն, բազմաթիւ մասնաճիւղեր, երկու օրկան, գործիչներու ամբողջ շքախումբ մը եւ վերջապէս ազդեցիկ հովանաւորներ, որոնք անպակաս չէին ըներ իրենց շաւքը, պարբերական այցելութիւններով եւ խոստումներով: Միեւնոյն ատեն կար ներգաղթի գործը, իբրեւ շահագործման պարարտ գետին: Բայց թող ըսեն թէ այդ երկարատեւ շրջանին քանի՞ հազար րուբլի փոխադրեցին Երեւան, իբր արդարացում իրենց գոյութեան:

Իսկ մենք գիտենք որ ոչ միայն փող չեն ղրկած, այլ եւ ահագին դումարներ ստացած են, գանազան անուններու տակ.— ոսկի, վարկ, նպաստ եւլն.: Ու ստացած են կանոնաւորաբար, իբրեւ վճարեալ գործակալներ: Զարաշահութիւններն ալ տարբեր: Յիշենք միայն Սելանիկի Հօկի քարտուղարը, որ իբրեւ գեղծանող բանտարկութեան դատապարտուեցաւ հելլէն դատարանին կողմէ, եւ իր կարգին ցնցող մերկացումներ ըրաւ իր ընկերներու մասին:

Նոյն ժոլութիւնը Ֆրանսայի Հօկին մէջ: Տարիներէ ի վեր կը կազմակերպեն ու կը հաւաքեն, բայց ոչ իսկ իրենց ելքն ու մուտքը կրնան հաւասարակշռել, այնքան շատ պորտաբոյծներ կան:

Դեռ չենք խօսիր այն չարիքներու մասին, որ այս ապականած մարմինը կուտայ գաղութներուն, տեղ մը արեւակից արեւակցի դէմ հանելով ու արիւն թափել տալով, ուրիշ տեղ օտարներու հետ ցոյցի մղելով հայ խեղճ աշխատաւորները, կամ յիմարօրէն կասկած հրաւիրելով ամբողջ գաղթականութեան վրայ:»

«ՆՈՐ ՏԱՒԵՐԸ ՄՈՐՎԵՑԻՔ»

Թուրք թերթերը հետեւեալ կոչը կը հրատարակեն.—

«Նոր տաւերը մինչեւ ամսագլուխ սորվեցէ՛ք: Շակառակ պարագային ոչ լրագիր, ոչ ֆանտէս եւ ոչ ալ գիրք կրնաք կարդալ: Սինեմա չէք կրնար դիտել, կառավարական պաշտօնատուններ մէջ խօսք չէք կրնար հասկցնել եւ փողոցներուն մէջ օտարականի նման կը թափառիք»:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՍՈՒՐԻՈՑ ՀԱՅԵՐԸ ԴԷՊԻ ՀԱՐ. ԱՄԵՐԻԿԱ

Պէյրութի «Լ'Օրիան» թերթը կը գրէ.— *Մեր անցեալ շաբթուան Թիւով գրեցինք որ 500 հայ գաղթականներ «Մարիէթթ փաշա» շոգենաւով մեկնեցան դէպի Հարաւային Ամերիկա: Մեզի կ'իմացնեն նաեւ որ ուրիշ 500 գաղթականներ եւս մեկնած են «Գանատա» եւ «Պայրըն» շոգենաւերով՝ միշտ դէպի Հարաւային Ամերիկա: Ազգերու Դաշնակցութեան Գաղթականներու Յանձնախումբը արդէն ինք ստանձնած է այս մեկնող հազար գաղթականներու փոխադրութեան ծախքը եւ ուրիշներ եւս փոխադրել պիտի տայ միեւնոյն պայմաններով:*

Զրոյց կը շրջի թէ Յանձնախումբը Պէյրութի մէջ պիտի բանայ մասնաւոր գրասենեակ մը՝ գաղթականներու փոխադրութիւնը դիւրացնելու համար:

Ազգերու Դաշնակցութեան Գաղթականներու Գրասենեակին տեղեկագիրներուն համաձայն, Մոնթէվիտէօ հաստատուած ռուս եւ հայ գաղթականներ երկրագործութեամբ կը պարապին եւ դիւրաւ կը շահին իրենց օրապահիկը: Կառավարութիւնը անոնց տուած է ընդարձակ կոյս հողեր, որոնք շատ բարերար են: Ազգերու Դաշնակցութեան ծախքով ճամբորդող Հայեր պարտին իրենց ճանապարհածախսը վճարել իրենց բնակած երկրին Գաղթականներու Գրասենեակին, անմիջապէս որ իրենց միջոցները ներեն:

Մէկ միլիոն ֆրանք Սուրիոյ Հայերուն

Պէյրութ հասած է Պ. Օկիւստ Պրիւնէ, Ազգերու Դաշնակցութեան ներկայացուցիչը: Ազգերու Դաշնակցութիւնը 200,000 զուիցերական ֆրանքի (մօտ մէկ միլիոն ֆրանս. ֆր.) վարկ մը տրամադրած է անոր, ի նպաստ հայ գաղթականներու՝ անոնց Սուրիա տեղաւորման գործին յաւելացուելու համար, կը գրէ «Լ'Օրիան»:

ԷՇՐԷՖԻԷԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԹԱՂԸ

«Ազգակ» կ'իմանայ որ Էշրէֆիէի հայկական թաղի շինութեան գործը նոր տարիէն առաջ վերջնականապէս չպիտի ընանայ եւ անբաւարար պիտի ըլլայ երկու հարիւր ընտանիքներ բնակեցնելու:

Մ՞րաւի Հայ կայ Պոլսոյ մէջ

Թուրքիոյ վիճակագրութեան ընդհ. տնօրէնութիւնը «Վիճակագրական Տարին» անունով գիրք մը պատրաստած է, պելճիքացի մասնագէտ ժաքարի հսկողութեամբ եւ որ հետաքրքրական տեղեկութիւններ կը պարունակէ երկրի արտածման, նեռածման, տնտեսական եւ ելմտական պայմաններու մասին:

Այդ վիճակագրութեան համաձայն, Պոլսոյ ընդհ. բնակչութեան թիւն է 690,735 հոգի, որուն 625,400ը թրքահպատակ եւ 65,335ը՝ օտարահպատակ: Օտարահպատակները կը բաղկանան հետեւեալ երկիրներու հպատակներէն.— Յունաստան՝ 25,419, Իտալիա՝ 7190, Ռուսիա՝ 5647, Պուլկարիա՝ 3470, Սերպիա՝ 3046, Անգլիա՝ 2475, Ֆրանսա՝ 2245, Գերմանիա՝ 1387, Սպանիա՝ 1355, գանազան երկիրներ՝ 5412, ասիական եւ ափրիկեան երկիրներ՝ 6840, հպատակութիւնը յայտնի չեղողներ՝ 463:

Պոլսոյ մէջ ընդամէնը 52,576 Հայ կայ: Ասոնք լուսաւորչական արձանագրուածներն են:

Օրթոտոքսներուն թիւն է 99,077, կաթոլիկները՝ 22,568, քրիստոնեայ՝ 15,954, բողոքական՝ 4289, Հրեայ՝ 46,698: Մէկ մասին ալ (1833) կրօնքը յայտնի չէ: Այս բոլորին ընդհ. գումարն է 242,995: Իսլամներուն թիւն ալ 447,740 է:

Պոլսոյ մէջ հայերէն խօսողներուն թիւը 44,529 է: Յունարէն կը խօսին 89,748, թուրքերէն՝ 447,449, եբրայեցերէն՝ 38,890, ֆրանսերէն՝ 5771 հոգի:

Թրքահպատակ Հայերուն թիւն է 43,505 հոգի, Յոյներունը՝ 61,602, Հրեաներունը՝ 35,893:

1927ի յունուար ամսուան ընթացքին 19,305,201 ոսկիի ներածում եղած է: Ասոր փոխարէն՝ նոյն ամսուան մէջ արտածուած է 11,114,152 ոսկիի ապրանք: Փետրուարի մէջ, նեռածումը 2 միլիոն ոսկի աւելի եղած է:

Ստալինը տապալելու փորձ ?

«Տեյլի Թելէկրաֆ»ի Ռիկայի Թղթակիցը կը հեռագրէ.

Մոսկուայէն կը հաղորդեն թէ կէչկէուի կարեւոր անդամներուն կողմէ սարքուած դաւադրութիւն մը երեւան հանուեցաւ եւ տասը հոգի ձերբակալուեցան: Դաւադիրներուն նպատակն էր՝ կրէմլինի պահակագօրքին օժանդակութեամբ ձերբակալել Ստալինը եւ եռապետութիւն մը հաստատել՝ կուսակցութիւնը եւ երկիրը կառավարելու համար:

480 ռուսերէն թղթակիցներ ապահովուած

Ռիկայի ճամբով Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ ռուս դիւզացիներու կողմէ սպաննուած են «Իզվեստիա»յի եւ ուրիշ թերթերու 480 տեղական թղթակիցներ: Այս թղթակիցներու գլխաւոր պաշտօնն էր լրտեսել գիւղացիները, տեղեկագրել համայնավար կարգապահութեան դէմ անոնց թերացումները, երեւան հանել այն թաքստոցները, ուր գիւղացիները կը պահեն իրենց ցորենը եւն.:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

A LA MANIÈRE DE...

Հիւսիս-արեւմուտք կանգնած եմ պատուհանին առաջ: Շեռւն՝ Պարիզում՝ լոյսի խնջոյք կայ, երկնի սեւ կտաւին վրայ հազարաւոր գամեր փայլում են ու ինձ աչք են անում:

Մի գազանի աիաբեկիչ ձայն խուլօրէն լեցնում է մթնոլորտը ու շարունակում անդադար, ու տարածւում:

Պարիզն է որ մի վերջին հոգեվարքի ձիչի մէջ իր հոգին յանձնում է գիշերւայ, կէս-գիշերւայ հրեշտակին:

— Դէ՛, գնանք Պարիզ վերջին տէնով:

×

Գառ դիւ նօռ, Թաց սալայատակները... կանայք վեր են առնում իրանց փէշերը: Նրանք ծեր կանայք են, միդինէտները պէտք չունին դա անելու:

Անձրեւը փոշիացած վար է ընկնում: Սրճարանների ապակիների ետեւ երանգապնակի բոլոր գոյներով ծեփուած դէմքեր՝ մի աղօտ ակնարկ դուրս են հրում... ժպտում, աչք անում, գլուխ շարժում...: Աժան ժպիտ են ծախում:

Ասդին խորոված շագանակները կօնկիւրանս են անում սարփօների բոյրերին:

Օտօները սահում են անշշուկ, դէպի աժան պանդոկներ:

— Nom de Dieu! կօշիկս ջուր է առել, անձրեւի ջուրը կշռում է գլխարկիս վերայ:

Մառախուղը Թանձրացել է, աստղերը անհետացել են մի ժամից ի վեր, անձրեւի Թեթեւ ու նիհար չուներ մարդկանց տանում են աստ ու անդ, խամաճիկներ՝ մուճի, ցեխի, աժան ժպիտի, ոստրէի, *պորտուկէզի*, *կրուասանի*, վէզի պէս անհամ պօքի, *շապօ մըլօնի*, կեղծ մարդասիրութեան, խաղաղութեան *կօնֆէրանսի*, Grande Chaumière-ից դուրս սպրդած մոդէլներին մի ծանր ու ծեփծեփ մսի բոյրի մէջ:

Ֆուռ էյֆէլն անդին տապալել է... եւ մի հարբած արարած մոմը դրել է այս տապալած աշտանակի վրայ:

Բուրժուան երկարել է պաւիզում շինուած պարսկական գորգերի վրայ, նրա աղջիկը դաշնակ ածել է... ծօպէն, պէթօվէն: ...մինչ հայրը մտածել է վաղւան *սպեկուլացիոն*ների վրայ:

— Աղջիկ, ականջիդ ապարանջանը ո՞ւր է, ախր մատանիդ ալ վիզդ չէ, ինչո՞ւ ես մոռացել: Մէտրօները այլեւս չեն մարսում, շատ են կերել ու կշտացած փակուում են իրանց աչքերը ու մրափում: Նօտրը Ֆամից 12 պատգամներ սլանում են դուրս, վերը, դէպի անհունութիւնը..,

— Դէ՛, գնանք տուն:

Ղ. ՋԱՐԵԱՆ
Վ. Ճ. Ը.՝ Բէովտացի

ԸՆԴՀԱՐՈՒՄ ՍՈՒՐԻՈՑ ՍԱՀՄԱՆԻՆ ՎՐԱՑ

Այնթապէն ստացուած լուրերու համաձայն, Հալէպի հիւսիսը բախում մը տեղի ունեցած է Թրքական զօրախումբերու եւ Սուրիացէն եկած աւազակներու միջեւ: Բախումը երկար տեւած է: Աւազակները ստիպուած են փախուստ տալ, մեռեալներ եւ վիրաւորներ ձգելէ յետոյ կռուի դաշտին վրայ:

ԹՈՒՄԱՆՈՖ, կցորդ փարիզի խորհրդային առեւտրական ներկայացուցիչին, Մոսկուայի կողմէ նշանակուեցաւ փարիզի առեւտր. ներկայացուցիչ:

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՐԿԵՐ

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ՈՍԿԱՆ

Ա

— Տոքթո՛ր, ի՞նչ տարբերություն կա քեզ համար հայ ըլլալու եւ հայ ծնած ըլլալու միջեւ, ինչո՞ւ կ՚ընդգծես այդ տարբերութիւնը, ի՞նչ նշանակութիւն ունի ան քեզ համար, ինչո՞ւ կ՚ուզես, որ ես ալ ուշադրութիւն դարձնեմ այդ տարբերութեան վրայ։

Ս. Ոսկան մտածեց։ Ինչո՞ւ կ՚ուզէր ան, որ ինք ալ ուշադրութիւն դարձնէր այդ տարբերութեան վրայ։ Ինչո՞ւ կ՚ուզէր, որ ինք ալ ընդգծէր այդ տարբերութիւնը

ՄԱՐԴԸ ՀՈՂԱՑԱԾ ՏԵՂԻՆ

(Շարունակ. հ-ից 3-րդ տպ.)

Ե. ՍԱՍՆ

VII

Ջալիկ պատասխանեց, ձայնը դողդողում էր.

— Ինչո՞ւ է, Տարսուց, ձայնը փոխվել։ Ինչո՞ւ ես դու ինձ նայում այդպես։ Ես, ասում են, աշխատասիրությամբ եմ աչքի ընկել։ Ես ոչ մի հանցանք չունեմ։ Ինչո՞ւ ես դու ինձ նայում այդպես։

Տարսուցը ոչինչ չպատասխանեց։ Նա միայն նայում էր Ջալիկի աչքերի մեջ, ինչպես մարդ, որ ուզում է ինչ-որ բան կարդալ մարդու աչքերի մեջ։ Ջալիկը ավելի խռովվեց։

— Ինչո՞ւ չես ասում, ինչո՞ւ ես լռում։ Ես ոչ մի հանցանք չունեմ։ Ես ոչ մի մեղք չունեմ։ Ես ոչ մի մեղք չունեմ։ Ես ոչ մի մեղ

Գիւղացիներու այս ապստամբութիւնը վերջ՛ն ծայր կը մատանջէ Մոսկուայի վարիչները։ Կառավարութիւնը հրահանգ ղրկած է դատարաններուն՝ հրամայելով խստիւ գործադրել օրէնքը եւ մահապատիժի ենթարկել բոլոր մարդասպաններն ու անոնց մեղսակիցները։

∴ «Կրէստիանսկայա Կազէթա» թերթը կը գրէ թէ չորս ամսուան ընթ ացքին իր թղթակիցներէն 262ը սպաննուած են գիւղացիներուն կողմէ։

∴ Արսէնի եպիսկոպոսը եւ ուրիշ 16 ռուս օրթոտոքս կրօնաւորներ, որոնք ամբաստանուած էին թէ անբարոյական արարքներ գործած են պզտիկ տղոց վրայ, բանտարկութեան դատապարտուեցան։

11 Մակեդոնացիներ գնդակահարուած

Պելկրատի ճամբով Սոֆիայէն կը հեռագրեն թէ Մակեդոնական յեղափոխական կազմակերպութեան պետ Փանչէ Միխայլոֆ իր մարդոց միջոցաւ սպաննել տուած է 11 մակեդոնացի յեղափոխականներ, որոնք մերժած էին հաւատարմութեան երդում ընել իրեն։

Վաճառի ժողովը եւ ոստիկանները

Եգիպտական Սահմանադրութեան համաձայն, շաբաթ օր պէտք է վերաբացուէր խորհրդարանը։ Սակայն, ինչպէս կը յիշուի, Մահմուտ փաշայի դահլիճը երեք տարուան համար կախակայած է խորհրդարանը, որուն ջախջախիչ մեծամասնութիւնը բաղկացած է ազգայնական Վաֆտ կուսակցութեան անդամներէն։

Շաբաթ օր Վաֆտի պատկանող 133 նախկին երեսփոխաններ եւ 63 նախկին ծերակուտականներ գատ գատ սրահներու մէջ ժողով գումարեցին իրենց մէկ թերթի խմբագրատան մէջ՝ բողոքելու համար ներկայ կառավարութեան ապօրէն արարքներուն դէմ։ Կառավարութիւն տեղեկութիւն ունէր այս ժողովէն, ուստի եւ բազմաթիւ գաղտնի ոստիկաններ շարժման մէջ դրուած էին՝ ինքնաշարժով հետապնդելու համար ազգայնականները։ Սակայն այս վերջիններուն մեծ մասը յաջողեցաւ ժողովատեղին հասնիլ։

«Երեսփոխանական ժողով»ն ու «Ծերակոյտ»ը այսպէս առանձին ժողով գումարեցին։ Նահաս փաշա յայտարարեց թէ այս ժողովը հրաւիրուած է ըստ Սահմանադրութեան, որ կը տրամադրէ թէ խորհրդարանը նիստ կը գումարէ նոյեմբերի երրորդ շաբաթ օրը, եթէ չհրաւիրուի թագաւորին կողմէ։

Բոլոր ներկաները քուէարկեցին բանաձեւ մը, որ կ՛ըսէ թէ ներկայ կառավարութիւնը Սահմանադրութիւնը եղծանած է եւ չի վայելեր երկրին վստահութիւնը։

Քանի մը գաղտնի ոստիկաններ ներկայացան ժողովատեղի ազդարարելու համար որ տեղի չտան ոեւէ միջադէպի։

Նախկին վարչապետ եւ Վաֆտի նախագահ Մուսթաֆա Նահաս փաշա եւ Նոքրաշի պէյ՝ ոստիկաններէն չճանչցուելու համար ծպտուած էին եւ կանաչ փաթթոց ու սեւ ակնոց կը կրէին։

Գաղտնի ոստիկանները ճանչցան զանոնք եւ իրենց անուններով ու հին տիւղոններով խօսեցան անոնց հետ։ Ասոր վրայ, Նահաս փաշա եւ ընկերը փութացին շէնքին վերի յարկն ու պատշգամը, եւ, ըստ անգլիական սովորութեան, ջուրով ողողեցին օրէնքի ներկայացուցիչները։

Թուրքեւհելլէն վեճը կը ծաւրուայ

Ընտօլուի գործակալութիւնը կը հաղորդէ հետեւեալ հեռագիրը.— Թուրքեւհելլէն փոխանակութեան մասնաւոր յանձնաժողովը, որ քննութիւն կատարելու համար Թրակիա գացած էր, շաբաթ առաւօտ ստիպուեցաւ Պոլիս վերադառնալ։

Թուրք առաջին պատուիրակ Ճէմալ Հիւսնի պէյ կը յայտարարէ թէ Յունաստանի բռնած դիրքը թոյլ տուած չըլլալով շարունակել քննութիւնները, խառն յանձնաժողովը որոշեց Պոլիս վերադառնալ։

Պուլկարեւհելլէն բանակցութիւնները

Սոֆիայէն կը հեռագրեն.— Պուլկարեւհելլէն յարաբերութիւնները ներկայիս մտած են նոր փուլի մը մէջ՝ Տէնտրամիսի Սոֆիայի հելլէն դեսպան անուանումով։ Մինչեւ հիմա Պուլկարիա եւ Յունաստան գործակատարներու միջոցաւ կը վարէին դիւանագիտական յարաբերութիւնները։ Դեսպան Տէնտրամիս իր յանձարարագրերը ներկայացնելով, խօսեցաւ ճառ մը, որուն մէջ կ՛ըսէ.

«Ինծի հրահանգ տրուած է պաշտօնս կատարել համաձայնական ոգիով մը հանդէպ պուլկար կառավարութեան, համոզուած ըլլալով որ Յունաստանի եւ Պուլկարիոյ յարաբերութեանց հիմը պէտք է ըլլայ միութիւնը եւ ոչ թէ անհամաձայնութիւնը»։

Հելլենեւսերպ դաշնագիրը

Աթէնքէն Պելկրատ մեկնեցաւ Փոլիխրոնիատիս՝ միասին տանելով Յունաստանի պատասխանը Սերպիոյ հակառաջարկներուն։ Այս պատասխանը յանձնուելէ վերջ մասնագէտներու խորհրդաժողով մը պիտի գումարուի՝ խմբագրելու համար վերջնական բնագիրները 1923ի դաշնագրին յաւելուածական պրոտոկոլներուն։

Կը կարծուի թէ համաձայնագիրը պիտի ստորագրուի դեկտեմբերին։

Յունաստանի պատասխանը կը ճշդէ թէ ի՞նչ տեսակ նիւթեր կարելի պիտի ըլլայ փոխադրել Սելանիկի ազատ գօտիէն դէպի Եուկոսլաւիա։ Արգիլուած է ռազմանիւթի փոխադրութիւնը։

Յոյցեր Հունգարիոյ մէջ

Փեշթայէն կը հեռագրեն թէ կիրակի օր ամբողջ Հունգարիոյ մէջ ցոյցեր տեղի ունեցան, Թրիանոնի դաշնագրին խաղաղ վերաքննութիւնը պահանջելու համար։ Բոլոր թերթերը մասնաւոր յօդուածներ հրատարակեցին այս առթիւ։

Ընկերային Միութեան Դաշնակցութեան կողմէ Փեշթայի, քաղաքներու եւ գիւղերու մէջ աւելի քան 2000 հաւաքոյթներ տեղի ունեցան։ Բազմաթիւ ճառեր խօսուեցան եւ բանաձեւեր քուէարկուեցան՝ դիմումներ կատարելու համար Ազգերու Դաշնակցութեան մօտ՝ ի նպաստ Թրիանոնի դաշնագրի վերաքննութեան։

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՊՈԼԻՍ 1880ԻՆ

THÉ YAVROU ▣ ԹԷՅ ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՍՆՏՈՒԿՈՎ ԵՒ ԾՐԱՐՈՎ ԹԷՅԵՐ

ԸՆՏԻՐ ՀՈ ԱՒԷՏ ԱԽՈՐԺԱՀԱՄ

ՃԵՐՄԱԿ ԾԱՂԻԿ (Ագ-Դաւրուպ) ԹԷՅԵՐՈՎ ՀԱՄՈՆՈՒՐԴՆԵՐ

պահանջեցէք մեր Թէյերը ամէնուրեք՝ Ֆրանսայի եւ գաղթավայրերու մէջ

ՀԱՍՑԷ՝ Comptoir des THÉS YAVROU

23 Rue Senac, MARSEILLE եւ 29 Ave. Trudaine, PARIS

Tél. MANUEL 25 - 27 Tél. TRUDAINE 53 - 7

ԹԱՏՐՈՆ ԹՐՈՔԱՏԷՐՕ

(PLACE DU TROCADÉRO)

վաղը Չորեքշաբթի գիշեր ժամը 9ին

ԲԱՐԵՍԻՐԱԿԱՆ ՄԵԾ ԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Պատերազմի Անդամահատեալներու Ընդհ. Ընկերակցութեան կողմէ (A.G. des Mutilés de la Guerre).

Նշանաւոր ֆաքիր

ԹԱՇՐԱ ՊԷՅ եւ ՓՕԼ ՀԷՕՋԷ

Դ՛Ի Մ առ Դ՛Ի Մ

Տեղերու գիները.— *4էն 20 ֆր.*

Տ Օ Ք Թ. Ա Ս Լ Ա Ն

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՔԵՐՈՒ եւ ՍՏԱՄՈՔԻՍ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

Մասնաւոր յարկաբաժին՝ մորթային եւ վեներական ախտերու

Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներով

ցաղացաւ, ջղացաւ (Sciatique), Նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկրախտ

(Rachitisme) եւայլն։

16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 73-67

Կ՛ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 եւ 2—7, ԿԻՐԱԿԻ 9—12

Հ. Ց. Դ.

Լիոնի վրէժ խումբի ժողովը՝ վաղը Չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին ընկ. Ճանկէօզեանի ճաշարանը։ Ներկայանալ անդամատեառով։

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻՔԸ այս իրիկուն ժամը 9—10 տոժարակալութիւն (Պ. Տէրպէտէրեան)։ 10—11 ընդհ. պատմութիւն (Պ. Նաթանեան)։

Իսկ Հինգշաբթի ժամը 3.30էն 5 Հայերէն (Պ. Նաթանեան)։

ՀԱՅ ՄԱՐԶԱԿԱՆ Միութեան (Հ. Մ. Մ.)ի անդամական ընդհ. ժողովը՝ վաղը Չորեքշաբթի գիշեր ժամը 9ին, 130 Blb St Germain, *Մէթրօ՝ Օտէոն։ Օրակարգ՝ վերակազմութիւն Ա. Բ. եւ Գ. ֆութպոլի խումբերու եւ ընդհ. տեսութիւն միութեան կազմութեան շուրջ։*

Կը խնդրուի Հ. Մ. Մ.ի բոլոր անդամներէն, նոյնպէս այն երիտասարդներէն, որոնք կը փափաքին ֆութպոլ խաղալ, ներկայ գտնուիլ սոյն բացառիկ ժողովին։

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Շաս, Պ. Ա.— *25 ֆրանք։*
Լիոն, Գործ.— *200։*
Լիոն, Գործ.— *70։ Ի հաշիւ Գար.*
Մարսէյլ, Գործ.— *675։*
Տրուի, Ա. Պ.— *100։*
Հէրիքուր, Բ. Ս.— *35։*
կարտան, Ա. Խ.— *140։*
Մարսէյլ, Շ. Թ.— *70։ Մինչեւ 1929 Փետր. 22։*
Պոլէն, Գործ.— *90։*
Լա Սէյն սիւր Մեր, Յ. Պ.— *70։*
Օպլնա, Մ. Պ.— *50։*
Հալէպ, Գործ — *325։*
Լիոն, Միմ.— *20։*
Պարժօլ, Ա. Ս.— *50։*
Փրէսի, Ն. Շ.— *35։*
Մարսէյլ, Պ. Ժ.— *20։*
Մարսէյլ, Գ. Կ.— *105։*
Վալանս, Մար.— *50։*

Պ. ԿԱՐԱՊԵՏ Արապեանէ կը խնդրուի իր հասցէն տալ Թ. Ճէլէպեանի, 157 Ave. du Président Wilson, Paris.

ԿԸ ՓՆՏՌՒԻ

— կը փնտռուի Քէրէմէթ գիւղէն Ադամ Փիւսիւլեան, հօր անունը կարապետ, մօր անունը Արմենուհի, 21 տարեկան։ Երկու տարի առաջ Մուսուլ տեսնողներ եղած են, կը կարծուի Մուսուլի շրջակայ գիւղերուն մէջ ըլլալ։ Տեղեկութիւն տուողներուն դրամական նուէր տասը անգլ. ոսկի եւ մէկ տարուան «ցառաջ»։ Դրել իր մօրեղբօր՝ Ադամեան Մկրտիչ, 72 Rue Étienne Dolet, Alfortville (Seine) France, կը խնդրուի Սուրիոյ Թերթերէն արտատպել։

— կը փնտռուի դերձակ վաճան Թիֆթիքեան որ Մարսէյլ կը գտնուէր։ Իմացնել՝ ցար. Տէյիրմէնճեանի, 14 Rue d'Orchamp, Paris (18e).

— ցակոբ Նագիկեան կը փընտռէ իր եղբօրորդին Խաչիկ Նագիկեանը, որ քանի մը ամիս առաջ կը բնակէր Charvieu(Isère). Դրել՝ H. Naziguian, At. Laurent de Ceris (Charente).

ԱԶԴ

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԵՒՐՈՊԱՅԻ Հ.Կ. ԽԱԶԻ

Կ. Վարչութիւնը պատիւ ունի յայտնելու իւ գիտութիւն հայ հասարակութեան, որ համաձայն պատգամաւորական ժողովի որոշման իր մասնաճիւղերը ձեռնարկած են տարեմուտի երեկոյթներ տալու առաջիկայ Դեկտեմբեր 31ի գիշերը Փարիզի, Լիոնի, Վալանսի, Տիժոնի, Վիէննի, Կրընոպլի եւ Կարտանի մէջ։

Խաչաձեւումները կանխելու համար կը խնդրենք յիշեալ վայրերու ազգային կազմակերպութիւններէն նկատի առնել այս յայտարարութիւնը։

Ա. Ե. Զ. Կ. Խ. Կ.Վարչութիւն

ԲՆԱԿԱՐԱՆ ԿԸ ՓՆՏՌՒԻ

երեք սենեակնոց բնակարան մը կը փնտռուի Պիւթ շօմոնէն քաոէ, կամ կառ տը լ՛Էսթի եւ կառ տիւ Նօռի մօտակայ արուարձաններուն մէջ (ի դարկին 5—6 սենեակնոց փավիյեօն)։ Տեղեկացնել «ցառաջ»ի։

Կ՛ուզուի *18 տարեկան հայուհիներ կոշիկի աշխատանոցի մէջ դիւրին գործերու համար։ Դիմել՝* Maison Pamboukdjian, 206 Rue Lafayette.

Կ՛ուզուի պատրաստ եւ շաքիաւոր գործի մը համար դրամագլուխով ընկերակից մը, այր կամ կին։

Կ՛ուզուի նաեւ ձեռքով թրիքօ հիւսող վարպետ գործաւորուհիներ, լաւ վճարում եւ տեւական գործ։ Ներկայանալ օրինակներով առաւօտուն ժամը 10—12 եւ կէսօրէն վերջ 3էն 5, Habriguian, 21 Rue d'Hauteville, Paris (10e). Métro: Poissonnière & St. Denis.

ՀԱՅԵՐԷՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

ՈՒՆԻՆՔ ֆոնոկրաֆներ եւ յայտնի արուեստագէտներու փլաքները՝ Հայերէն, Յունարէն, Թուրքերէն, Հրէերէն, Արաբերէն, Պանիերէն, Ալժերիական, Թունուզական եւ Մարոքեան։ Միակ ներկայացուցիչը Ֆրանսայի։ Դիմել՝ Jos. de Padova, 117 Passage du Caire, Paris (2e.)

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

E. STEFIKI

Վկայեալ իրաւագէտ, քաղաքական գիտութեանց վարժարանէն։

106 Ave. Kléber, Paris (16e)

Հեռ. Passy 72.56

ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ ամենակարճ միջոցի մէջ Ֆրանսա ժամելու (AFFIDAVIT), ինչպէս նաեւ ինքնութեան թուղթերու օրինական գործողութիւնները։

ԱՆԻԷԹԻ ԵՒ ՊՈՒԱ-ՖԱԼՈՆՊԻ ՀԱՅԵՐԻՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԿԸ ՆՈՐՈԳԻՄ ամէն տեսակ կօշիկներ։ Խնամուած աշխատանք։ Դիմել՝ 22 Ave. Rouvey. rolle, Asnières.

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ EXCLUSIVE

ՀԱՑԵՐԷՆ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ ՅՈՒՆԵՐԷՆ

ԲԼԱՔՆԵՐՈՒ ԳԻՆ 18 ՖՐ

Պելվիլի ծանօթ հայ նպարավաճառ

Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ

28 Rue Lesage, PARIS (20e

Métro Belleville Tél. Ménil.

Ձոխ մեներք Թէ նախկին եւ Թէ ամենավերջին եղանակներու երգ եւ նուագուած նշանաւոր երգիչներէ, կազէլ, շարգը, խմբերգ, եւայլն։ Հայերէն հոգեւոր, աշխարհիկ եւ գեղջուկ երգեր՝ Թէ եւ Թէ խմբերգ։ Տպուած ցուցակը ձրի է։

Ինչպէս նաեւ բոլոր աթի լաւ կրամոֆոններ եւ արեւելեան նպարներու լաւագոյնը ամենազեղչեալ գիներով։

ԳՈՐԾԱՒՈՐՈՒՀԻ Կ՛ՈՒԶՈՒԻ

Լիոնէ կէս ժամ հեռու Fontaine sur Saône, Valencin մետաքսի գործարանին համար երիտասարդ եւ աշխոյժ գործուհիներ կ՛ուզուին։

Տեվիտաժ գիտցողներու համար ժամը 2 ֆր. 15, անվարձ մէկ երկու ամսուան համար ժամը 1.50 ֆր. ինչպէս նաեւ մէկ ֆրանքի փոխարէն, բնակարան, կազ, ելեկտրականութիւն կը տրուի։ Հեռուէն եկողներուն ճանապարհածախսը կը վճարուին։ Դիմել՝ Société Franco-Orientale թ, 60 Rue Monceau.

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆօՐԷՆ՝ Տ Օ Ք Թ. Գ Ր Գ Ո Ց Ե Ա Ն

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վեներական հիւանդութիւններ։ Ակռաի բժշկութիւնը կ՛ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քոքորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆ Ք. ԵՒԵՒԻԶԵԱՆ

1 Rue Vilin, PARIS (20e) Մէթրօ COURONNES

Կը ծանուցանէ իր յաճախորդներուն որ իր նոր բացած հեստանոցին մէջ կը կարէ ամէն տեսակ հագուստներ։ Ճոխ մեներք հանրածանօթ էօլպէֆի կերպասներու։ Նպաստաւոր գին, մաքուր կար եւ խնամուած աշխատանք։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Nansen: L'Arménie et le Proche Orient 30 fr. Navarian: Anthologie des poètes Arméniens 20, Soleil d'Automne 4, Raffi: Contes, Légendes et Épopée Populaire d'Arménie 30, Nouveau diction. illustré, édition 1929, 35 fr., Kévorkian: de l'Cité de l'Etemple 12.50, Noubarian: Diction. de poche France-Arménienne 30, 40, 60, Թէոդիկ՝ Ամէնուն տարեցոյցը 1929ի 50, մեկնաբանուած Ա. հատ. Դ. Դերպ. Թէրզիպաշեան 40, ուղեւորութեան յԵւրոպա, Սահակ Բ. կաթողիկոսի 20, Հնդկաստանի եւ ձավայի մէջ, Հ. երուանդ 7.50, Ն. Պէշիկթաշլեան Սիդոնիա 12, կոմիտ. վրդ.ի գեղջուկ երգեր 6 տետր, հատը 15 Սրուանձտեանց գեղջ. երգեր 7 տետր, հատը 15։

Ամերիկայէն նոր եկած Հայերէն եւ արեւելեան երգեր, ցանկը ձրի կը ղրկուի։ Հայ պատմական պատկերներ եւ ւելի անձանց լուսանկարներ 50 սանտիմ, 10 ֆր.։ փօսթի ծ գնողին կը պատկանի։ Դիմել՝ Balentz 233 Fbg. St. Martin, Paris

ՆՈՐ ԳԻՐՔԵՐ ՆՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

25 ՖՐ.Ի ԳԻՐՔ ԱՌՆՈՂԻՆ 5 ՖՐ.Ի ԳԻՐՔ ՆՈՒԻՐԷՐ, 50 ՖՐ.Ի ՀԱՄԱՐ 10 ՖՐ.Ի ԳԻՐՔ ՆՈՒԻՐԷՐ ԿԸ ՏՐՈՒԻ

Թիապարտը 25 ֆր., Թորոս Լեւոնի (կազմուած) 35, Արտիճաճեան 25, Հին Աստուածներ 15, Խորտակուած կիներ 30, Թէրեզ Րաքէն (Է. Զօլա) 20, ցաւութիւն (Է. Թոմ 50, ձէք (Ա. Տոտէ, 2 հատոր) 30, Վարժապետին աղջիկը 10, Թասգիւղի քնաշրջիկը 10, Վերջին բաժակը 10, կրացիէլա 10, Տք. Քիւբին խրտուիլակները 10, Ալիսի սիրահարը 15, Ծաղիկ Լիլիթ ու Արտակը 10, Աքլոր եղբայր 6, Սգապսակ Հայաստան 5, Սիֆիլիզ 2, Ջերմամիզութիւն 2, Հայ. քերական 1, Քանոններ՝ 3, 5, 6, 10, 12.50, 25 եւ 30 ֆր., երազաֆանոս 10 եւ 12, ֆրանս. խօսակցութիւններ 6, 8 եւ 10 ֆր.։ Նամակ կոմիտաս վրդ.ի, Սիւնիի, Զուհաճեանի, Սրուանձտեանցի, Կիրեանի, Շամբարձումեանի, եւայլն։

Ուզուած գիրքերը կրնանք կազմուած յանձնել 4—5 ֆր. Թեամբ, ըստ գրքի մեծութեան։ Միութիւններու եւ գրասենեակներու մասնաւոր եւ բացառիկ զեղչ։ Դրացուցակը ձրի կուի պահանջողին։

Դիմեցէք՝ L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris

IMPRIMERIE - MASSIS -

208bis, Rue Lafayette Pa

Le Gérant: E. SOUV

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՉ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
21
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
1928

21 NOVEMBRE 1928

Թ. ՏԱՐԻ Թիւ 809

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿՈՒԻ ԽՕՍՔ

ՀԵՏՋՀԵՏԵ ԱԻԵԼԻ ՊԱՀԱՆՋԿՈՏ

Մասնաւորապէս Փարիզի մէջ անհամբերութեամբ կը սպասէին Շթրէզէմանի ճառին։

Քէլլոկի դաշնագրին ստորագրութենէն ի վեր, երբ յանկարծ Քէլլոկի մեկնեցաւ, Գերմանիոյ արտաքին նախարարը առաջին անգամ է որ կ'արտայայտուի հրապարակաւ, այն ալ Բայխրոյթի բեմէն։ Փարիզէն վերադարձած ատեն, այնքան դառնութեամբ լեցուած էր որ, նոյն իսկ հրաժարման խօսքեր լսուեցան։ Բուն իրականութիւնը ծածկուեցաւ — հիւանդութեան պահակին տակ։

Շթրէզէմանի, մինչեւ վերջը համերաշխ գացած ըլլալով Պրիանի հետ, վստահ էր թէ պիտի կրնայ գոհացում ստանալ մը խնդիրներու մասին, Քէլլոկի դաշնագիրը ստորագրելէ ետք։ Իր բախտէն, առաջին տեսակցութիւնը տեղի ունեցաւ Լոքառնոյի հետ, որ կտրուկ եւ չոր պատասխաններ տուաւ Գերմանիոյ գաւառներու պարպումի, հատուցումներու եւ «Անշլուսի» մասին։

Բայց Գերմանացիները յուսահատիլ չեն գիտեր։ Անոնք տարին ժրնեւ, այս անգամ վարչապետ Միւլլերի մինչեւ ըրնեւ։ եւ սկզբունքով համաձայնութիւն մը գոյացաւ Հռենոսի գրաւման բանակը պայմանաժամէն առաջ քաշելու։ Յետոյ, սեղանի վրայ դրուեցաւ եւ արդէն կը վերաքննուի հատուցումներու խնդիրը։

Ինչպէս կ'երեւայ Շթրէզէմանի ճառէն, Գերմանիա աւելի քան ամուր կը մնայ իր տեսակէտին վրայ։

Արտաքին նախարարը վճռապէս պահանջեց որ բոլորովին գրաւման բանակին դիմումները։ Ան չի հանդուրժեր այս խնդիրը կապուի հատուցումներու բանակցութեանց ելքին հետ։ Յետոյ, յիշեցուց թէ Գերմանիա արդէն զինաթափ ըլլալով, պէտք է միւս պետութիւններն ալ գործնական քայլեր առնեն, զէնքերը վար դնելու համար։

«Մենք չենք կրնար դրամով գնել պարպումը։ Ինչ կը վերաբերի զինաթափութեան, Գերմանիա կը պահէ իր տեսակէտը, որ բանակօրէն պարզուեցաւ Ժընեւի մէջ։ Որքան ալ ցանկալի ըլլան խաղաղասիրական համաձայնութիւնները՝ պետութենէ պետութիւն՝ պէտք է մոռնալ ընդհանուր նպատակը, որ է իրական զինաթափութիւն»։

Ճառին ամբողջ շեշտը կ'ապացուցանէ պարտուած Գերմանիոյ կամքը՝ հետզհետէ արժեցնելու իր նոր դիրքը։ Արդարեւ, նոր յուզուած խնդիրներուն մէջ, Շթրէզէման չի ծածկեր թէ հայրենիքը վճռած է կամաց-կամաց վերստանալ խաղաղութեամբ, ինչ որ կորնցուց պատերազմի հետեւանքով։

Ցեւական, պաղարիւն եւ յարատեւ ճիգերով, Պերլին կը յաջողի դառնալ նոյնքան զօրաւոր ազդակ մը, որքան երէկ, անշուշտ պահելով համամասութիւնները։

Եթէ երէկ տիրապետող եւ սպառնագին դիրք ունէր կայսերական Գերմանիան, այսօր ալ, կրնայ այս կամ այն կողմի նժարը։ Այս տեսակէտէն եզական դիրք ունի մանաւանդ Ստամպուլի եւ խորհրդային իշխանութեան հանդէպ։ Կրնայ դարձեալ միանալ եւ սպառնալ Լեհաստանի, ուրիշ խօսքով՝ կրնայ։ կրնայ ազդել դէպքերու ընթացքին վրայ, նոյն իսկ անցեալեան չէզոքութիւն պահելով։

Մնաց որ, այսօրուան Գերմանիան կը վայելէ Մեծն Բրիտանիոյ լուռ համակրանքը, իբրեւ հաւասարակշռութեան գործօն։

Իսկ Աւստրիոյ եւ Գերմանիոյ միացման ծրագիրը (Անշլուս) որուն ծանրակշիռ հարց մըն է, որ կրնայ բոլորովին նոր զարգացումներ մը ստեղծել կեդրոնական Եւրոպայի մէջ։ Անշուշտ դիւանագէտներէն ոչ մէկը պիտի հանդուրժէ այդ ծրագրին իրականացման. բայց «Անշլուս»ը արդէն իրականացած է հոգեբարոյական մէջ։ Նոյնիսկ հանրային կեանքի զանազան ասպարէզներուն մէջ։ Միացման այնպիսի երեւոյթներ կան որոնց դէմ անկարելի է ընել սպառնալիքով կամ զէնքով։ Ի՞նչպէս կրնայ արգիլել, օրինակ, երկու երկիրներուն կրթական դրութեան միացումը։ Ցնցումներէ զգուշանալով հանդերձ, Գերմանիա եւ Աւստրիա կը ձգտին աստիճանաբար յառաջ բերել այնպիսի իրավիճակ մը, ուր միացումը փաստօրէն իրականացած կ'ըլլայ միայն իրաւական մասը ձգելով առկախ։

Ահա թէ ինչո՛ւ, փարիզի մէջ, մասնաւոր հետաքրքրութեամբ կ'արտատպեն Գերմանիոյ այս կամ այն վարիչին իւրաքանչիւր բառը։ Որքան ատեն որ Գերմանիան անդամ չէր Ազգերու Դաշնակցութեան, Ֆրանսայի մէջ յաղթականի արհամարհանքով կը նայէին գերմանական գործերուն վրայ։ Իսկ այսօր հետզհետէ կը վարժուին իրրեւ հաւասարէ հաւասար վիճակի անշուշտ յիշեցնելով, պարբերաբար, վերսայլի պայմանագրի, որոնք ամէն բան չեն, սակայն։

Վերսայլէն ի վեր, բազմաթիւ նոր թուղթեր ստորագրուեցան, ինչպէս Լոքառնոն եւ Քէլլոկի դաշինքը, որոնք փոխադարձ պարտականութիւններ կը դնեն։ Ցետոյ, պատերազմէն վեր, ահագին յեղաշրջում տեղի ունեցած է միտքերու մէջ այսօր յաղթական երկիրներուն մէջ անգամ, գօրաւոր հոսանքներ կան, ի նպաստ հաշտութեան դաշնագիրներու վերանայման։

Ու վերջապէս, այսօր յարաճուն թափով կը գործեն ընկերվարական կուսակցութիւնները, յաղթական եւ պարտուած երկիրներուն մէջ, միշտ բողոքելով բռնի ստորագրուած դաշնագրերուն դէմ։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՆՈՐ ԱՐՏԱԳԱՂԹԻՆ ԱՌԹԻԻ

Պէյրութի *Ազդակը*, «Սուրիան կը պարսպուի» խորագրով խմբագրականի մը մէջ, հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ (10 Նոյեմբեր)։

—« Ո՞ւր մնացին Սուրիոյ մէջ հայկական օճախ կազմելու եւ հայերը Սուրիոյ մէջ տեղաւորելու ձեռնարկներն ու խոստումները։ Ինչո՞ւ Ազգերու Դաշնակցութիւնը դեռ երէկ կը յայտարարէր որ՝ իբրեւ հատուցում իրաւազրկուած հայ ժողովուրդին, տէրութիւնները պիտի պահովեն անոնց հանգիստն ու ապահովութիւնը եւ գանոնք պիտի տեղաւորեն Սուրիոյ մէջ։

Ուրեմն մենք խաբուա՞ծ ենք։ Մեզ տէրութիւնները կ'աշխատին դիւրացնե՞լ այն սասսնալից աղէտը, որ կը սպառնայ մեր ժողովրդի վերջնական բնաջնջման, ծովերէ եւ ովկիանոսներէ անդին, լայնածաւալ տարածութիւններու վրայ նետելով մեր դժբաղդ և տարագիր ժողովուրդը։

Հարաւային Ամերիկայի անապատներն ու անտառները չափազանց անողորմ են եւ կենդանի կը լափեն իրենց երախին մէջ մեր հազարաւոր հարազատները։ Այնտեղ անարձագանգ կը մնան մեր աղաղակներն ու բողոքները և մեծերու աչքերէն հեռու, եթերային անհունութեան մէջ կ'անհետանան մեր ճիչերը։

Այլեւս չի վերակենդանանար հայկական դժբախտ հարցը եւ տարին անգամ մը չի լուծեր արդարներու խղճմտանքը։

Մէկ անգամ ընդ միշտ կը ջնջուի դիւանագիտական գրասեղաններու գզրոցները լեցնող և տարուէ տարի բարդացող հայկական հարցը։

Մենք տարբեր ազդակներ և տարբեր նպատակներ կը տեսնենք այս վերջին կարգադրութիւններուն մէջ։ Մինչ մէկ կողմէն նոր դիւղեր եւ նոր հողեր կը գնուին՝ Հայերը տեղաւորելու համար, միւս կողմէ երկիրը կը պարպուի և Հայերը անգիտակցաբար իրենք զիրենք ծովին կը յանձնեն։ Այլապէս ի՞նչ կը նշանակէ գաղթող Հայերու ցոյց տրուած դիւրութիւնը։

Իսկ ի՞նչ կը մտածենք մենք։ Ահա մեծ իրականութիւնը։

Անգամ մը այցելեցէք նաւահանգիստը և պիտի տեսնէք այն զարհուրելի տեսարանը. հարիւրաւորներ մէկ անգամէն նաւ կը նստին՝ դէպի Հարաւային Ամերիկա։

Ունի՞նք այս դառն հարցով հետաքրքրուող մարմին մը, կամ ունի՞նք հաստատութիւն մը, որ գոնէ պարզ ցուցակ մը կազմէր մեկնողներու անուններով եւ թիւով։

Դժբախտաբար բոլորովին ամլութեան դատապարտուած են մեր պատասխանատու մարմինները և անկարող են հասկնալու իրականութիւնը։ Բազմաթիւ անգամներ մտածած ենք ցաւը եւ ցոյց տուինք դարմանները։ Ցարգ ոչ մէկ շարժում։»

ՀԱՅ ԲՈՒՀՀԻՒ ՄԸ ՎԱԽՃԱՆԸ

Պէյրութի մէջ Գէորգ Սալլապաշեան անուն երիտասարդ մը երկար ատենէ ի վեր րուճիական քարոզութեամբ կը զբաղէր՝ ազդարարելով որ մօտեցած է վերջին դատաստանը։ Միտքով աղքատ այս Հայը վրանաքաղաքին մէջ հաց մուրալով կ'ապրէր։ Վերջերս 10 մեդր բարձրութենէն ծով կը նետուի՝ փորձելու համար քրիստոսի պէս ջուրին վրայ քալելու իր կարողութիւնը։ Անկումին ատեն մէկ ոտքը կը կոտրի եւ խեղճը յիմարանոց կը դրկուի՝ բժշկուելու համար։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

Անցի օր վենետիկէն Փարիզ վերադարձան Մխիթարեան վարդապետներէն Հ. Հ. Յովհաննէս Աւգերեան եւ Բերովբէ Զրաքեան՝ զբաղելու համար Սէվրի մէջ բացուելիք Ամուրատեան վարժարանի նախապատրաստական աշխատանքներով։

Որոշուած է դպրոցը բանալ յառաջիկայ դեկտեմբերի սկիզբը։ Արձանագրութիւնները կը կատարուին վաղը՝ հինգշաբթի օրուընէ սկսեալ, դպրոցի շէնքին մէջ, 26, Rue Troyon, Sèvres (առնել թիւ 1 հանրակառքը Լուվրէն կամ Փորթ տը Սէն-Քլուէն եւ իջնել Փոն տը Սէվրը)։ Դիմել Հ. Յովհաննէս Աւգերեանի, ամէն առաւօտ ժամը 10էն 11.30։

Վարժարանը բացուած է յատկապէս դիշերօթիկ թոշակաւոր աշակերտներու համար, սակայն կ'ընդունուին նաեւ ցերեկօթիկ պատանիներ՝ կիսաթոշակ, որոնք կէսօրուան ճաշը կ'առնեն վարժարանին մէջ։

Արձանագրութեան համար դիմող աշակերտները պէտք է ըլլան 12-14 տարեկան, ունենան համապատասխան ուսում ֆրանսական cinquième *կամ գէթ* sixième *տարւոյ, կամ ուրիշ պետութեանց ծրագրին համաձայն՝ կրթարանի առաջին երկու տարիներու, զերծ ըլլան մարմնական թերութիւններէ, ինչպէս նաեւ հոգեկան ախտերէ եւ փոխանցիկ հիւանդութիւններէ։*

Ընդունելութեան խնդրագրին հետ՝ ծնողքները պէտք է ներկայացնեն պատանիներուն հետեւեալ պաշտօնական վկայագիրները.—

1. ծննդեան, 2. պատուաստի եւ քաջառողջ կազմուածքի, 3. ուսումնական ընթացքի եւ բարի վարուց, 4. օրինաւոր անցագիր պետական, 5. պատասխանատու խնամակալի հաստատութեան վաւերաթուղթը։

Վարժարանի տարեկան թոշակն է (ուսումնական տասը ամիսներու համար)՝ դիշերօթիկ աշակերտներու համար 6000 ֆրանք, երկու անգամով վճարելի կանխիկ, մուտքին օրը եւ մարտ 1ին։ Ցերեկօթիկներու թոշակն է ամսական 300 ֆրանք, վճարելի ամէն ամսու առաջին օրը։

Նահատակ Հայ կամաւորներու դիշատակին

Ինչպէս գրած էինք, կիրակի օր Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ հանդիսաւոր պատարագ եւ հոգեհանգիստ կատարուեցաւ՝ Ֆրանսական բանակի Հայ կամաւորներու յիշատակին, նախաձեռնութեամբ Հայ կամաւորներու Միութեան։ Այս առթիւ եկեղեցին դրօշազարդուած էր։ Եկեղեցիին յառաջամասը՝ սեւերով ծածկուած՝ յատկացուած էր հրաւիրեալներուն։ Հայկական եռագոյն դրօշակը կը գրաւէր պատուոյ տեղը։

Պատերազմական նախարարութեան կողմէ ներկայ էր հարիւրապետ Շօվէն, ծովային նախարարութեան կողմէ՝ հազարապետ Լաքայլ տ'Էս, Ֆրանսացի Նախկին կամաւորներու Ազգային Դաշնակցութեան կողմէ՝ նախագահ Պարթիէ, փոխ-նախագահ տը Շանպին, դիւանի անդամներէն Ժէյ, Լասէր եւ Սիլպէր։ Մարտիկներու Ազգային Միութենէն պատուիրակութիւն մը՝ իրենց դրօշակով։ Ներկայ էին նաեւ Փարիզի երեսփոխան Էտուար Սուլիէ, օրավար Ղօրդանեան, Օտար կամաւորներու Ընկերութեան կողմէ՝ Խանճեան, Հայ մամուլի եւ զանազան ընկերակցութեանց ներկայացուցիչներ։

Համակրական նամակներ ղրկած էին Հանրապետութեան նախագահ Պ. Տումէրկ, վարչապետ Փուանքարէ, արտաքին նախարար Պրիան, ներքին նախարար Թարտիէօ, ոստիկանական տեսուչ Քիափ, Փարիզի զինուորական կառավարիչ զօր. Կուրօ, զօր. Լակրիւ եւ այլն.։

Եկեղեցական արարողութիւններէն վերջ, ներկաները հաւաքուեցան հայ կամաւորներու յուշարձանին առջեւ, ուր Միութեան քարտուղար Պ. Մաղաքեան շնորհակալութեան խօսքերէ վերջ, հրաւիրեց մէկ վայրկեան լռութիւն պահել՝ յարգելու համար ռազմադաշտին մէջ ինկած հայ կամաւորներու յիշատակը։

Վրացիները կը փախչին խորհր. դրախտէն

Տէյլի Մէյլի Պոլսոյ Թղթակիցը կը հեռագրէ 19 նոյեմբեր Թուականով.

Տրապիզոնէն կը հաղորդեն թէ որոշ թիւով վրացիներ չհանդուրժելով Վրաստանի մէջ Ստալինի ստեղծած սարսափի վարչաձեւին,— ճգմելու համար Տրոցկիի ի նպաստ շարժումը,— փախած եւ Թուրքիա ապաստանած են։

Շթրէզէմանի ճառը

Գերմանիոյ արտաքին նախարար տոքթ. Կուսթաւ Շթրէզէմանն, ապաքինման երկար շրջանէ մը յետոյ, կրկին քաղաքական ասպարէզ եկաւ, առջի օր կէսօրէն յետոյ Ռայխսթակի մէջ արտասանելով խիստ կարեւոր ճառ մը՝ որով կը պահանջէ Հռենոսի գրաւուած հողամասերուն պարպումը և կը փաստէ թէ հատուցում եւ պարպում տարբեր բաներ են։

— Ոչ միայն Գերմանիա, ըսաւ, այլ օտար կարեւոր շրջանակներ դիտել կուտան թէ տակաւին այսօր գերման հողի վրայ օտար զինուորներու ներկայութիւնը բոլորովին անհամապատասխան կը գտնեն վերջին տարիներու ընթացքին միջազգային քաղաքականութեան կրած յեղաշրջման հետ, ու տարակոյս չունինք որ եթէ փորձագէտներու ծրագրած խորհրդաժողովը

(Ցուերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ

Թուրք պետութեան մէջ առաջին անգամը չէ՝ որ բոլոր հպատակները հաւասար են օրէնքին առջեւ։ Մ.-Թեմալ Ջուլիցերիական օրինագիրքը Թուրք դատաւորները փոխադրելով մեծ նորութիւն մը չբերաւ։ Դեռ 1839ին Ապտիւլ Մէճիտ Ա. հրովարտակով մը հաւասար հռչակած էր, իր երկրին բոլոր հպատակները, *առանց կրօնի խտրութեան։*

Եւ այսպէս, քիչ մը ամէն Թրքական օրէնք, իր տառին մէջ ընդունելի է եւ տանելի։ Այնքան որ Ֆրանսացի մը անգամ, առանց դժգոհութեան պիտի ապրէր այդ երկրին մէջ, պայմանաւ որ օրէնքի պաշտօնեաները ...ֆրանսացի ըլլային։

Նկատելով որ Թուրք պաշտօնեաները անխտրականութեան, անաչառութեան եւ անկաշառութեան կէտ առ կէտ հակառակը գործելու կը հարկադրուին Հայերու, Հրեաներու, զանազան ցեղի իսլամներու եւ «ֆիրիէ»ներու հակամարտ ուժերը հաշտեցնելու համար, կը խորհիմ թէ ի՞նչքան մեծ դեր կատարած պիտի ըլլային Հայերը, ցոյները, Հրեաները եւ զանազան ոչ-Թուրք ցեղերը, Թուրք ազգին *երկնային դատին համար*, եթէ մէկ անգամէն դուրս ելլէին այդ երկրէն, որպէսզի օրէնքները ճշտիւ եւ սրբութեամբ, առանց երկու կամ երեք մեկնութեան գործադրուէին եւ Թուրք ազգը դառնար աւելի աստուածահաճոյ...

Այն ատեն, ո՛ւր կը մնար Պերլինը, ուր դատաւորներ կան, կ'ըսեն։ Այն ատեն Թուրքիոյ մէջ դատաւորներ պիտի ըլլային ու մէջիտճիկն ալ ա՛յնքան արդարադատ, որ պիտի սկսէր խորհրդածել թէ՝ ի՞նչ իրաւունքով նստած է ուրիշին իողին վրայ, ի՞նչ օրէնքով կը յամառի իրեն չպատկանած, իր չկառուցած տունին տէր դառնալ։

Այո՛, այն ատեն պիտի հիասթափէր եւ որովհետեւ «արդար» էր եւ «աստուածահաճոյ», երկինք պիտի համբառնար, պիտի անհետանար։

Իսկ մենք, խաղաղութեամբ, առանց յեղափոխութեան եւ կռուի, պիտի վերադառնայինք մեր երկիրը։

ՇԱՂՐՈՒՆԻ

ԼԱՏԻՆԱՍԱՐ ԹՈՒՐՔԵՐԸ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ

Խորհրդային միութեան կրթական գործավար Պ. Լունաչարսկի հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրած է նոնուս Նատի պէյի.—

— Ռուսիոյ Թրքական շրջաններուն մէջ լատինականացման խնդիրը սուր հանգամանք մը ստացած էր։ Մենք բնականաբար, առանց կողմերուն միջեւ միջամտելու, նախասիրած հաւատարեցինք սպասողական դիրք բռնել։ Թուրքիոյ մէջ լատինական տառերու գործածութենէն յետոյ, սակայն շատ հաւանական է որ այս խնդրին նկատմամբ ռուս կառավարութեան բռնած դիրքն ալ կը փոխուի։

Թուրք հանրապետութիւնը արժատէն լուծած է խնդիրը։ Անձնապէս ամէնէն անկեղծ շնորհաւորութիւններս ու գնահատանքս կը ներկայացնեմ։ Կարելի է ենթադրել թէ Ռուսիոյ Թուրքերը նոյնութեամբ պիտի հետեւին Թուրք հանրապետութեան օրինակին։

ԱՐՎԵՍՏԸ ԵՒ ԱՐՎԵՍՏԱԳԻՏԸ

Ի ՄԱՀՈՒԱՆ ԹՈՄՈՅԵՆՑԻՈՅ

Ի մահուան Թոմոյենցիոյ ամէն մարդ կը խօսի իր ձեւով, ամէն մարդ կ՚ըսէ ինչ որ կրնայ ըսել, ամէն մարդ կը գրէ ինչ որ կրնայ գրել։ Ամէն մարդ կ՚ուզէ ըսել իր խօսքը, ամէն մարդ կ՚ուզէ գրել իր գրածը։ Ամէն մարդ կ՚ուզէ ըսել իր խօսքը, ամէն մարդ կ՚ուզէ գրել իր գրածը, որովհետեւ ամէն մարդ կ՚ուզէ ցոյց տալ, որ ինք ալ գիտէ ինչ որ գիտէ Թոմոյենց։ Ամէն մարդ կ՚ուզէ ցոյց տալ, որ ինք ալ գիտէ ինչ որ գիտէ Թոմոյենց, որովհետեւ

ՊՈՎԻՏ

(Շարունակ. Խ Ր Ա Տ Ե Ն Տ Ի Ր Ա Ժ)

Ը.

Ֆ. ՍԱՆ
VII

Ֆրանք դեռատի էջն փակեց ու ամբողջ մարմնով դարձավ դեպի Ռոզան, որ ամաչկոտ ու ամոթխած նստած էր աթոռի ծայրին, ոտքերը խաչած, ձեռքերը ծալած ծոցին, գլուխը կախ, շրթունքները սեղմած, ինչպես միշտ, երբ ինքն իր հետ էր լինում։ Ռոզան ոչ մի կերպ չէր կարողանում հասկանալ, թե ինչ էր կատարվում իր շուրջը։ Ինչպե՞ս էր հանկարծ ինքն իրեն գտել այդ ընտանիքում, որ ոչ մի կապ չուներ իր հետ

բացասական արդիւնքի յանգի, Գերմանիոյ միջազգային դիրքը որոշ կերպով պիտի խախտի: Գերման ժողովուրդը մեծապէս յուսախաբ եղաւ, երբ մեր պահանջը չյաղթանակեց Ժընեւի մէջ:

«Հիմա որ շահագրգռուող օտար կառավարութիւնները ընդունած են պաշտօնական բանակցութիւններ բանալ պարպումի խնդրին մասին, Գերմանիա պիտի շարունակէ պնդել թէ իրաւունք ունի իր գրաւուած հողամասերուն պարպումը պահանջելու ժամկէտ ապագայի մէջ եւ թէ այդ իրաւունքը կախում չունի ոչ որոշ խնդրի մը լուծումէն եւ ոչ ալ ուրիշ ո եւէ պայմանէ: Պարպում ձեռք բերելու համար, չենք կրնար ստանձնել քաղաքական այնպիսի բեռներ, որոնց պայմանաժամը կ'երկարի պարպումէն յետոյ: Նոյնպէս չենք կրնար պարպումը գնել դրամով:

«Գոհունակութեամբ կ'արձանագրեմ որ անգլիական հեղինակաւոր շրջանակներ վերջերս հաստատեցին թէ գրաւուած հողամասերու պարպումը եւ հատուցումներու կարգադրութեան խնդիրը երկու բացարձակապէս անջատ բաներ են: Յուսանք որ այս յղացումին գործնական արդիւնքն ըլլայ Գերմանիոյ վերջնական ազատագրումը օտար զինուորներէ: Նոյն իսկ շահագրգռուող օտար երկիրներու մէջ ան կարծիքն ունին թէ գրաւման երկարաձգումը բագի կեղծ գոհացումէ մը՝ գործնական ո եւէ օգուտ չունի»:

Հերքելէ յետոյ թէ Գերմանիա գաղտնի յարաբերութիւններ ունի ո եւէ մեծ պետութեան հետ, որպէս զի այդ յարաբերութիւնները խզէ՝ ուրիշ երկիրներու հետ համաձայնելու համար, Շթրէզէման ըսաւ.

— Ո՛չ միայն համոզուած եմ թէ Գերմանիոյ համար բացարձակ անհրաժեշտ է խաղաղ համաձայնութեան քաղաքականութիւն մը վարել իր նախկին թշնամիներուն հետ, այլ եւ ոեւէ գերման արտաքին նախարար, ոեւէ միացեալ կառավարութիւն դէպքերու ստիպումին տակ պիտի հետեւի նոյն քաղաքականութեան, եթէ չուզեր որ Գերմանիոյ գոյութիւնը վտանգուի:

Խօսելով զինաթափութեան մասին, գերման նախարարը ըսաւ թէ պետութեանց միջեւ մասնաւոր համաձայնութիւնները յանձնարարելի են, սակայն անոնք պէտք չէ արգելք ըլլան ընդհանուր նպատակին, որ է իրական զինաթափութիւնը:

«Գալով հատուցումներու խնդրին, ժընեւի մէջ որոշուեցաւ ամբողջովին եւ վերջնապէս կարգադրելզայն» հեռու քաղաքական ամէն նկատումէ: Ահա՝ թէ ինչու պետութիւնները օգտակար նկատեցին նախ հրաւիրել փորձագէտները, որ կառավարութեանց ներկայացնեն առաջարկներ՝ Տօուըսի առաժամեայ ծրագիրը վերջնական կարգադրութեան մը վերածելու համար: Մինչեւ չեւ փորձագէտներուն տեղեկագիր տալը, չեմ ուզեր ո եւէ բան յայտարարել այս մասին: Ըսեմ միայն թէ կարգադրութեան պայմանները Գերմանիոյ վճարելու կարողութենէն բարձր պէտք չէ ըլլան, այլապէս վտանգաւոր անապահովութիւն պիտի տիրէ թէ տնտեսական եւ թէ ելմտական մարզերուն մէջ:

Կացութիւնը Ճէպէլը Տրիւզի ւէջ

Լա Սիրիի Թղթակիցը կը հեռագրէ.— Եահեա Քիուան, Սալուվէթ էլ Քոարցի հրոսապետը, որ ութ օրէ ի վեր տեւնուած էր Ճէպէլի մէջ, ձերբակալուեցաւ: Շնորհիւ Ճէպէլը Տրիւզի շրջանին մէջ գործող հարիւրապետներ Ալէքսանտրիի եւ Հէրշէնի ապստամբութեան, յիշեալը Մայամասի մէջ, իր գիւղին մօտ թակարդն ինկաւ:

Քիուան ըսաւ թէ անձնատուր ըլլալու եկած էր եւ կարեւոր յայտարարութիւններ ըրաւ Նէպէքի վերջին ապստամբներու կեանքին մասին:

Իրպիտի խորհրդաժողովը

Տէրայէն նոյն թերթին կը հեռագրեն 8 նոյ. Թուականով.— *Շորեքշաբթի օր Իրպիտի մէջ բացուեցաւ խորհրդաժողով մը, որուն կը մասնակցին մէկ կողմէն հոգատար պետութեան եւ Անդրյորդանանի ներկայացուցիչները, միւս կողմէն պետերը այն պէտէվի ցեղախումբերուն, որոնք կը գործեն ֆրանսական եւ անգլիական հոգատարութեան ենթակայ հողամասերուն շուրջ:*

Ֆրանսայի կողմէ ներկայ էին գնդապետ Մորթիէ, հաբիւրապետ Ալէքանտրի, տեղակալներ Պոնէ և Պիէվիլ (Տէրա'այէն եւ Էզրաայէն), տեղակալ ժաքուէլ, Հաւրանի միւթէսարրիֆ Նէսիպ պէյ Խաթիպ, ինչպէս նաեւ անգլիացի սպաներ Ամմանէն եւ Իրպիտէն:

Պէտէվի ցեղապետներու շարքին, խորհրդաժողովին ներկայ են Նուրի փաշա Շաալան, Շէյխ Նայէֆ, Ալի էլ Աթրաշ ևն:

Իզմիրի ւէջ փակուած դպրոցը

Գրած էինք թէ Թուրք կրթական գործավարութեան հրամանով փակուած է Իզմիրի Գարշը - Եագալի ֆրանս. աղջկանց վարժարանը՝ Նօթր Տամ տը Սիոն:

Թուրք թերթերուն համաձայն, անցեալ տարեշրջանին, կրթական գործավարին որոշումով պաշտօնէ դադրեցուցուած էին ուսուցչուհի էմմա, Լոմփսըն և Մաքսիմիլիէն անուն մայրապետները, աշակերտներու միջեւ կրօնական գոզուութիւններ առաջ բերած ըլլալնուն համար: Դպրոցին տնօրէնութիւնը, սակայն, այս տարի կրկին պաշտօնի կոչած էր յիշեալ ուսուցչուհիները:

Վարժարանին փակման գործողութիւններուն միջամտած է նաեւ ոստիկանութիւնը, դուրս հանելով 200 գիշերօթիկ եւ 200 ցերեկեայ աշակերտներն ու ուսուցիչները, որոնք այս առթիւ ղժուարութիւններ յարուցած են: Դպրոցին տնօրէնը փակման պաշտօնագրին տակ չէ ստորագրած և կրթական տնօրէնութեան դիմելով խնդրած է որ վարժարանը վերաբացուի, բայց խնդրանքը մերժուած է:

Դարձեալ Իզմիրի մէջ, իտալական աղջկանց վարժարանին դասարաններէն մէկը փակուած է, առանց արտօնութեան բացուած ըլլալուն համար:

Սովը Ուկրաինայի ւէջ

Մոսկուայէն *Պրիթիշ Եունայթըտ Փրէսի* կը հաղորդեն.— *Ամերիկեան Օգնութեան կոմիտէի անդամ Տոքթ. Ռոզէն, Ռուսիոյ հարաւային նահանգներուն մէջ պտոյտէ մը վերադարձին՝ կը յայտարարէ որ թէեւ Ուկրաինիոյ մէջ հունձքերը գէշ են, սակայն սովի վտանգ չկայ. միայն թէ պէտք պիտի ըլլայ քանի մը միլիոն բնակիչներ կերակրել: Կենդանիներու համար չոր խոտը անբաւական է, սակայն միս, շաքար, աղ եւ ուրիշ ուտեստեղէն բաւարար չափով կան: Խորհրդային իշխանութիւնները Ուկրանիոյ մէկ մասէն դէպի սովահար շրջանները կը փոխադրեն պարէնը:*

Կլիմայական պայմանները կրնան շատ ճգնաժամային դարձնել ներկայ կացութիւնը:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՓԱՐԻԶԻ Ջ. Ե. Ո. Մ-Ի ԼՍԱՐ. ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

Այս կիր. ժամը 3ին 40 Rue de Belleville (վերնայարկ)

Կը խօսի՝ ՏՕՔԹ. Ա. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

«երիտասարդներու ամուսնութեան խնդիրը եւ առողջապահական յարակից հարցեր»

Կը հրաւիրուի Փարիզահայ երկսեռ երիտասարդութիւնը այս կարեւոր դասախօսութեան: Այսուհետեւ կանոնաւորաբար 15 օրը անգամ մը, կարող մասնագէտներ պիտի դասախօսեն գաղթահայութիւնը անմիջականօրէն շահագրգռող ընկերային, առողջապահական, իրաւական եւայլ խնդիրներու շուրջ:

Դախքերու վանանակցութեան համար 1 ֆրանք

ԱՄԷՆՈՒՆ ՍՊԱՍԱԾԸ

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 15ԻՆ

ՅԵՏԱՁԳՈՒԱԾ Է

ԹԱՀՐԱ ՊԷՅԻ ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԸ

պ. Շամբարձում Թումանեանց եւ իր զաւակները, սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրեցեալ կնոջ եւ մօր

ՏԻԿԻՆ ՆԵԿՏԱՐԻՆԱ ԹՈՒՄԱՆԵԱՆՑ

դառնաղէտ մահը՝ որ տեղի ունեցաւ 18 Նոյեմբեր կիրակի օր:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ այսօր Շորեքշաբթի առաւօտ ժամը 10.30ին, Շայոց եկեղեցին 15 Rue Jean Goujon.

Այրի տիկին Ազսինէ Չաքրեան, պ. պ. Ռաֆայել Չաքրեան, Յակոբ Չաքրեան, Օր. Հռիփսիմէ Չաքրեան, Օր. Սիրանուշ Չաքրեան, Տէր եւ Տիկին Թորգոմ Չաքրեան, Տիար Զգօ Չաքրեան, Այրի Տիկ. Մարի Ղազարոսեան, Տիար Նուպար Կիւլլապեան, Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Մերասէէտիեան, Տէր եւ Տիկին Յակոբ Մերասէէտիեան, ինչպէս նաեւ Չաքրեան, Քէնտիրեան, Փափազեան, Սարաֆեան ընտանիքները սրտիխորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն դառնաղէտ մահը՝ իրենց ամուսնոյն, հօր, հօրեղբօր եւ ազգականին

ՏՕՔԹ. ԳՐԻԳՈՐ ՉԱՔՐԵԱՆ

(ԹԹԻԵՆ ՀԱՅԱՐԱՊԵՏ)

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ վաղը Հինգշաբթի առաւօտ ժամը 10ին, փարիզի Շայոց եկեղեցին, 15 Rue Jean Goujon. Հանգուցեալոյն մարմինը պիտի ամփոփուի Courbevoieի գերեզմանատունը իր յատուկ դամբարանին մէջ:

ՇԱՆՕԹ.— Մասնաւոր մասհազդ ղրկուածչըլլալով կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել:

Այրի տիկ. Բերուզ Մինասեան եւ իր զաւակները Մանիշակ եւ Հրանդ, Պ. ցարութիւն Մինասեան (Ամերիկա) եւ բոլոր պարագաները խորին ցաւով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, հօր, եղբօր եւ ազգականին

ՄԵԼՔՈՆ ՄԻՆԱՍԵԱՆԻ

դառնաղէտ մահը, որ տեղի ունեցաւ փարիզ յետ կարճատեւ հիւանդութեան:

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այս ուրբաթ առաւօտ ժամը 9.30ին Շայոց եկեղեցին, 15 Rue Jean Goujon.

Հ. Յ. Դ.

Լիոնի *Վրէժ խումբի ժողովը՝ այսօր Շորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին ընկ. Ճանկէօզեանի ճաշարանը: Ներկայանալ անդամատետրով:*

Լիոնի *Կայծակ խումբի ժողովը՝ այս իրիկուն ժամը 8.30ին* Café de la Comète, 122 Cours Lafayette *սրճարանի ներսի սենեակը: Ներկայանալ անդամատետրով:*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԴԱՄԸՆԹԱՑԻՔԸ

վաղը Հինգշաբթի ժամը 3.30էն 5 Հայերէն (Պ. Նաթանեան):

ՅԱՐԴՅՈՂԻ գրական երեկոն վաղը Հինգշաբ.: Նիւթ՝ «Արուեստ եւ հայրենիք»: Զրոյց բաժակ մը թէյի շուրջ: կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները:

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Իսի-լէ-Մուլինօ, *Տիկ. Ս.— 200:*
Ռօան, *Կ. Պ.— 35:*
Տէսին, *Յ. Շ.— 100:*
Ալէս, *Գ. Բ.— 15:*
Տէսին, *Օր. Ս. Թ.— 35: Սկսանք ղրկել:*
փոն տը Շէբիւի, *Գոր.— 244:*
Իսի լէ-Մուլինօ, *Ս. Բ.— 70:*
Սէն Պրանշ, *Ա. Ա.— 70:*
Լա Պորտ Նէօվ, *Յ. Հ.— 35:*

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուի Բէբէմէթ գիւղէն Ադամ փիւսիւլեան, հօր անունը կարապետ, մօր անունը Արմենուհի, 21 տարեկան: Երկու տարի առաջ Մուսուլ տեսնողներ եղած են, կը կարծուի Մուսուլի շրջակայ գիւղերուն մէջ ըլլայ: Տեղեկութիւն տուողներուն դրամական նուէր տասը անգլ. ոսկի եւ մէկ տարուան «ցառաջ»: Դրել իր մօրեղբօր՝ Ադամեան Մկրտիչ, 72 Rue Etienne Dolet, Alfortville (Seine) France, կը խնդրուի ցուրիոյ Թերթերէն արտատպել:

— կը փնտռուի դերձակ վահան Թիֆթիքճեան որ մարսէյլ կը գտնուէր: Իմացնել՝ ցար. Տէյիրմէնճեանի, 14 Rue d'Orchamp, Paris (18e).

— ցակոբ Նազիկեան կը փընտռէ իր եղբօրորդին Խաչիկ Նազիկեանը, որ քանի մը ամիս առաջ կը բնակէր Charvieu(Isère). Դրել՝ H. Naziguian, At. Laurent de Ceris (Charente).

ԲՆԱԿԱՐԱՆ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

երեք սենեակնոց բնակարան մը կը փնտռուի Պիւթ Շօմոնէն դատէ, կամ կառ տը լ'Էսթի եւ կառ տիւ Նօռի մօտակայ արուարձաններուն մէջ (ի հարկին 5—6 սենեակնոց փավիյեոն): Տեղեկացնել «ցառաջ»ի:

Կ'ուզուի լիւքս ձերմակեղէններու հաւմար լաւ գործաւորուհիներ: Դիմել՝ Mme Frank, 22 Chaussée d'Antin, Paris.

Վարձու է կահաւորուած օդասուն սենեակ մը մէկ անձի հաւմար: Նպաստաւոր պայման: Դիմել՝ H. Apelianի, 23 Chemin des Champarons, Colombes.

Կ'ուզուի պատրաստ եւ շահաւոր գործի մը հաւմար դրամագլուխով ընկերակից մը, այր կամ կին:

Կ'ուզուի նաեւ ձեռքով թրիքօ հիւսող վարպետ գործաւորուհիներ, լաւ վճարում եւ տեւական գործ: Ներկայանալ օրինակներով առաւօտուն ժամը 10—12 եւ կէսօրէն վերջ 3էն 5, Habriguian, 21 Rue d'Hauteville, Paris (10e). Métro: Poissonnière և St. Denis.

ԱՆԻԼԻՒՒԻ ԵՒ ՊՈՒԱ-ՔՈԼՈՆՊԻ ՀԱՅԵՐՈՒՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԿՐ ՆՈՐՈԳԵՄ ամէն տեսակ կօշիկներ: Խնամուած աշխատանք: Դիմել՝ 22 Ave. Rouvey-rolle, Asnières.

ԲԱՑԱՌԻԿ ԱՌԻԹ

Մեկնումի պատճառով ծախու է Լիոն 3e. arrond. օտարական բազմամարդ շրջանակի մէջ ճաշարան-սրճարան մը, 4 փիէս, grande licence եւ վրայի յարկը 8 կահաւորուած սենեակներով, 25.000 ֆր. կանխիկ. մնացեալին համար լայն դիւրութիւն: Գործունեայ մէկու մը համար երկու տարուան մէջ ամբողջ կալուածին տէր դառնալը կ'երաշխաւորենք:

Այս ու այս կարգի կալուածական եւ առեւտրական շահաւոր գնուիններու համար դիմել՝ Société Franco-Orientaleի 60 Rue Moncey, Lyon.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: E. SOUVIGNY

ՏՕՔԹ. Ա. ՍԱԼԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՓԵՐՈՒ ԵՒ ՕՏԱՄՈՓՈՒՍԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

Մասնաւոր յարկաբաժին՝ մորթային եւ վեներական ախտերու

Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներով ցօղացաւ, Ջղացաւ (Sciatique), Նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկրային Թին (Rachitisme) եւայլն:

16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 73-57

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 եւ 2—7, կիրակի 9—12

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ՈՂԲԱՑԵԱԼ ԹԷՈԴԻԿԻ

"ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ"

1929Ի ՀԱՏՈՐԸ (ՎԵՐՋԻՆ ՏԱՐԻՆ)

550 էջ մանրատառ: Բազմաթիւ պատկերներ: Անտիպ կուռ, գեղեցիկ: Ամբողջ գիրքը գեղանկարուած: Դիմել՝ «ՄԱՍԻՍ» տպարան, 208bis, Rue Lafayette, PARIS

ԳԻՆ՝ 50 ՖՐԱՆՔ

ՆՈՐ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ՀԱՅԿ. ԵՒ ՖՐԱՆՍ. ԱՆՈՒՇԱՎԱՉԱՌՈՍՈՒՀԻ

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

31 Bld. Garibaldi, ISSY-LES-MOULINEAUX

Մեծ խնամքով կը պատրաստէ սիրիտ, չէօրէք, փաքէլավ, քօքօրէ, քուրապիէ եւ ֆրանսական ամէն տեսակ անուշեղէններ: Հարսնիքի, ծոմի կամ նուէրի համար՝ վրան հայերէն կամ ֆրանսերէն գրուած ամէն մեծութեամբ խմորեղէններ: Դիմել երկու օր առաջ: Ապսպրանքները տուն կը յանձնուին: Գիները չափաւոր

ՕԴՏԱԿԱՐ ՀԱՒՍՏԻ ՄԸ ՊԱՇՏԵԼՈՒ ԵՒ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐԵԼՈՒ

POLYCLINIQUE PARISIENNE

123 Bld. Sébastapol, PARIS (4e) Métro Réaumur et St-Denis

Ձորս փորձառու հայ եւ ֆրանսացի մասնագէտ բժիշկներէ խորհրդակցութեամբ կը դարմանուին ընդհանուր եւ տղայոց հիւանդութիւններ արմատական եւ նոր մեթոտով արանց եւ կանանց մէզ-սեռային ներքին հիւանդութիւններ իրենց բարդութիւններով, նոյնպէս մաշկային եւ կոկորդի հիւանդութիւններ: Ultra-Violet le Diathermie կը բուժուին Ջղացաւ (Sciatique) եւ ամէն տեսակ ցաւացաւ:

ԱՄԷՆ ՕՐ 9—12 ԵՒ 2—8

Արտասահմանէն եկող հիւանդներու ամէն կարգի դիւրութիւն կ'ընծայուի

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ԿԱՎՈՒԱԾԻ 1929Ի ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ

ՇԱՐՔ Ի ՇԱՐ ԶՈՒԱՐԹ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՎ

ժպտուն անէպիսոտներով, թեթեւ ֆանթէզիներով, սրամիտ կերտներով եւ շէնշող այժմէականութիւններով լեցուն հատոր մը, զոր ամէն Հայ պէտք է ունենայ կեանքի անիմամ համեմելու հաւմար:

ԳԻՆ 30 ՖՐԱՆՔ ԿԱՄ 1 ՏՕԼԱՐ 50

Դիմել՝ GAVROCHE, 208bis Rue Lafayette, Paris (10e)

Բաժանորգագրուեցէք կավուղ շաբաթաթերթին

ՏՕՔԹ. Գ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 Rue Montmartre (*Բակի մէջ՝ աջ կողմի առաջին դուռ*)

Այս անգամ իր անձնական դարմանատունը հաստատած կը խնամէ ներքին եւ կանանց, վեներական եւ մորթային հիւանդութիւնները:

Tél. Central 73-38 Métro: Sentier կամ Bonne-Nouvelle

Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 10—12, 1.30—8, բակի եւ տօն օրեր՝ կէսօրէն առաջ 9—12:

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ տիկնոջ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-...

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը հետազօտուին ամէն տեսակ ներքին եւ վեներական հիւանդութիւններ: Ակնաբուժական գէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քիթ, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12:

ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆ Ք. ԵՒԻԵՒԻՃԵԱՆ

1 Rue Vilin, PARIS (20e) *Մէթրօ* COURONNES

Կը ծանուցանէ իր յաճախորդներուն որ իր նոր բացած հետաքննութեան մէջ կը կարէ ամէն տեսակ հագուստներ: Ճոխ մթերք հանրածանօթ Լոլպէֆի կերպասներու Նպաստաւոր գին, մաքուր կար եւ խնամուած աշխատանք:

ՀԱՅԵՐԷՆ ՓԼԱՓՆԵՐ

ՈՒՆԻՆՓ ֆոնոկրաֆներ եւ յատնի արուեստագէտներու փլաքները՝ Հայերէն, ցունարէն, Թուրքերէն, Հրէերէն Արաբերէն, Սպանիերէն, Ալժերիական, Թունուգական եւ Մարոքեան: Միակ ներկայացուցիչը ֆրանսայի: Դիմել՝ Jos. de Padova, 117 Passage du Caire, Paris (2e.)

Բ. ԱԲԳԱՐԵԱՆ

Վկայեալ հիւանդապահ, նախկին տասնապետ հիւանդապահ Ազեւեղեան բանակին, 14 երկար տարիներու փորձառութեամբ կը հինամէ ամէն տեսակ հիւանդներ: *Մասաժ, վանտուզ, փիքիւր, փանսըման* եւայլն: Վկայեալ աղքատներուն ձրի:

Շասցէ՝ 6 Rue Grégoire du Tours. Paris (6e).

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿ

96 r. Rivoli, Մէթ. Շաթլէ: եւ նոր մեթոտով դարմանում եւ կանանց մորթի, արիւնի հիւանդութեանց (ֆրանսերէն *մարիզ.*) եւ վարիսի: *Մասնաւոր:* Խղճամիտ եւ արդիւնաւոր: *Հրդակցութ. ամէն օր 9—12: Կիրակի 9—12:*

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍՐ

E. STEFINI

Վկայեալ իրաւագիտութեան դաքականգիտութեան ժարանէն:

106 Ave. Kléber, Paris

Շեռ. Passy 72-...

ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ ամէնակարգ գործ մէջ ֆրանսա մէջ (AFFIDAVIT), ինչպէս ինքնութեան թուղթ օրինական գործողութիւնները:

Կ'ընդունի ամէն օր վերջ ժամը 4—7

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն — 208bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 22 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1928

22 NOVEMBRE 1928

Թ. ՏԱՐԻ Թիւ 810

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԱՐԻ ԽՕՍՔ

ՖՐԱՆՔԵԻԹՈՒՐՔ ՎԷՃԸ

Ֆրանսա եւ Թուրքիա վճռական փորձ մը կը կատարեն, պատրելու համար շարք մը առկախ վէճեր, որոնց գլխաւորն Մուրիոյ սահմանավէճը։

Քիչ անդին պիտի կարդաք այդ վէճին մանրամասնութիւնները։

Նախ ըսենք որ երկու տարիէ ի վեր տեսակ մը պաղութիւն. սիրէ ֆրանքեւթուրք յարաբերութեանց մէջ։ Երկար չտեւեցին Ֆրանքլէն-Պույեոնի Թրքասիրական հէքեաթները։ 1921 Ֆրանքլէն-Պույեոնի համաձայնութենէն անմիջապէս յետոյ, Ֆրանսայի դէմ ապստամբեցան Սուրիոյ կարճատես քաղաքականութիւնը։ Ամէնէն Ֆրանսան էր որ կը մեղադրէր այդ քաղաքականութենէն։ Թրքեր ալ հրատարակուած են այդ մասին, իսկ Ֆրանսական մամուլին որոշ մէկ մասը մինչեւ այսօր կը շարունակէ իր հայհոյերը։

Մուսուլը Անգլիոյ յանձնելէ յետոյ, Էնկիւրի իր դիմացը կը գտնէր Իտալիան, իբրեւ կասկածելի տարր։ Բայց կրցաւ անոր ալ եւս լեզու գտնել. Մեծն Բրիտանիոյ շնորհիւ, եւ ստորագրեց Հռոմի դաշնագիրը, այս տարի ապրիլին։

Այս անցուդարձին հետեւանքով, միակ մեծ պետութիւնը առկախ վէճեր կ'ունենար Թուրքիոյ հետ, Ֆրանսան էր։ Այդ վէճերէն վերջինը կը մեղադրուէր թէ չի յարգեր 1921ի համաձայնութեան կարգ մը տրամադրութիւնները։ Թուրքերը միշտ կ'ըսէին թէ իրենց ազգակիցները կը հալածուին Անտիոքի եւ Ալէքսանդրէթի մէջ, որոնք մասնաւոր վարչաձեւ մը պիտի ունենային։ Քրտական շարժումները բողոքի նոր պատրուակներ տուին Էնկիւրիի, որ կը կարծէ թէ Ֆրանսան ուժ կուտայ անոնց ապստամբներուն։ Վերջերս իտալական կարեւոր թերթ մը ալ այս մեղադրանքը կ'ուղղէր Ֆրանսայի, Հայերու անունը գործածելով, իբրեւ համեմ։

Ճիշտ է որ սուրիական հողը ապաստանած են բազմաթիւ քրտական փախստականներ, ապստամբ կամ պարզ գաղթական, եւ անշուշտ իշխանութիւնը պատճառ չունէր զանոնք ետ մղելու։ Ֆրանսուլի համաձայնութենէն առաջ, Միջագետքն ալ (Անգլիա) ապաստան կուտար այդ փախստականներուն, իսկ հիմա յանկարծ երկօրէն կը հալածէ զանոնք եւ կը ձգտի խափանել քրտական ո՛ր եւ է շարժում։

Իրբեւ վերջին փաստ, յիշենք որ, դեռ քանի մը շաբաթ առաջ, Սուրիոյ ճամբով Միջագետք կ'անցնին հոչակաւոր Քէօր Աէյին փաշան և Մուսա բէկը, որոնք փախեր էին կեսարիայէն, չուզելով օգտուիլ Էնկիւրիի ընդհ. ներումէն։ Բրիտանական իշխանութիւնը, առանց այլեւայլի Սուրիա կը վերադարձնէ քրտական փախստականները, իրենց հետեւորդներով։

Այս քաղաքականութեան հետեւանքով, եւ շնորհիւ անգլիական եւ իտալական թերթերու գրգռութեանց, Ֆրանսան պարակի վրայ կ'երեւայ իբրեւ պաշտպան քրտական դատի։ Ուրեմն, թշնամի՝ Թուրքիոյ։ Մանաւանդ որ, Սուրիան ունի նաեւ խարիսխ մըն է Թուրք ընդդիմադիրներուն համար։

Էնկիւրի այնքան նախապաշարուած է այս համոզումով, և քան զօրաւոր կր զգայ ինքզինքը, արտաքին ճակատի վրայ, երբեմն երեք ամիս Պոլսոյ մէջ սպասցուց Ֆրանսական նոր պատուիրակը, փոխանակ անմիջապէս մայրաքաղաք հրաւիրելու և զայն հաստատելու։ Տարբեր պարագաներու մէջ, ո եւ է պատուիրակ երեք օրէն աւելի չէր սպասեր, եւ Ֆրանսան չպիտի ստիպուէր այս անարգանքին։

Ի Թուի թէ վերջին մէկ-երկու տարիներու ընթացքին, Ֆրանսա իսկապէս իր շահերուն չարմար կը նկատէ քրտական դատի մը հաստատել վիճելի սահմանակէտին վրայ (Նիսիպին կամ Ճիզրէ), որ արդէն քրտաբնակ է։ Այս ծրագրին համար, նոյնիսկ կայ որ զիջումներ կատարէ ուրիշ կէտի մը վրայ։ Թուրքերը այնքան կասկածոտ են որ, չեն ընդունիր զիջում իսկ չեզոք յանձնախումբին առաջարկած սահմանագիծը։ Այս մասնաւոր խնդիրէն անկախ, Ֆրանքեւթուրք վէճին կարեւոր առանցքն է Ֆրանսայի դիրքը՝ Արեւելքի մէջ։

Յարերով Ֆրանսական ազդեցութեան ենթարկուած Թուրքիան՝ այսօր երկրորդական ուժի մը տեղ դրած է Փարիզը, զինքը ապահոված ըլլալով — նոյն այժմ — հիւսիսէն (Ռուսիա եւ հարաւէն (Անգլիա)։ Ան Ֆրանսայի փոխարէն անուշ խոստումներ կ'ուղղէ սեւ շապիկաւոր Իտալիոյ, որ լուրջ վտանգ կ'ներկայացնէ Ֆրանքլէն-Պույեոնի հայրենիքին, եւ որ վճռապէս կ'ուզէ Անոր տեղը բռնել թէ առեւտուրի, թէ մշակոյթի եւ քաղաքականութեան ասպարէզին մէջ։ Ֆրանսան Արեւելքի դաշնակիցներուն հովանաւորը նկատուած էր դարերէ ի վեր։ Իտալիան այդ պատիւն ալ իրեն կը վերապահէ այժմ, հրապարակային ցոյցերով եւ աշխատանքներով։

Ինչո՞ւ ծածկել թէ Փարիզ 1920 21ին վարած վախկոտ, ցնծալի քաղաքականութեան պատուղն է որ կը վայելէ այսօր։ Իտալիան քաղաքականութիւն մը որ սկսաւ կիլիկոյ պարպումով եւ իր ամբողջ ներքերուն կորուստով։ Այսօրուան Ֆրանսան ոչ թէ միայն հաստատուն փոքրամասնութեանց իրաւունքները, այլ իր դպրոցները անգամ չի կրնար պաշտպանել, եւ առատուն կանուխ արտօնուած քէմալականը հարուած մը կուտայ իր ազդեցութեան։

Մեծ բան է, եթէ պարտութեան չմատնուի նաեւ Սուրիոյ վրայ։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԴԻՄԱԿՆԵՐԸ ՎԱՌ

Այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ, Պուքրէշի Հայաստանը, ծանուցանելովէօկի մասնաճիւղի մը կազմութեան ձեռնարկը, 10-20 անձերու մասնակցութեամբ, դիտել կուտայ (15 Նոյեմբեր).

—« Քոյր գաղութներու փորձերը խրատական օրինակներ են մեզ համար եւ, այսօր ռումանահայը պարտաւոր է մինչեւ վերջ ըլլալ *արթուն ու զգաստ* կրակի հետ կատակող ֆերոսնեերուն իրենց արժանի տեղը ցոյց տալով։

Այո՛, ըլլանք արթուն ու զգաստ, քանի որ՝

Ա.— Հօկը լոկ դիմակ է, որուն տակ քաղաքական ու կուսակցական յետին նպատակները կը հետապնդուին։

Բ.— Հօկը նպատակ ունի խանգարելու գաղութներուն անդորրութիւնը ու վրդովելու հանրային խաղաղ կեանքը, հաճախ գանգուածները հակամարտ բանակներու բաժնելով կամ տարբեր հոսանքներուն հակամարտութիւնը խորացնելով։ Պատակտումները անմիջապէս սկսած են հոն, ուր որ կազմուեր է Հօկը կամ ոտք է դրեր վերջինիս այս կամ այն ներկայացուցիչը։

Գ.— Հօկը գաղութներու ընդհանուր կազմակերպութեան երդուեալ թշնամին է եւ նոյն իսկ ռամկավարներուն կ'արգիլեն (Հօկերը) մասնակցիլ այդ կազմակերպութեան։ Վերջինիս «դէմ» պիտի ըլլայ Հօկը»։— ժամանակին յայտարարած է իրենց պաշտօնաթերթ «*Երեւան*»ը (փարիզի)։

Դ.— Հօկը նոյն իսկ կր ձգտի կազմալուծել գոյութիւն ունեցող բոլոր ազգային-հանրային մարմինները։

Ե.— Հօկը կը հետապնդէ կուսակցական պայքարներ, ջանալով այս կամ այն կուսակցութեան քայքայումով ապահովել յետին նպատակներ՝ յօգուտ ծանօթ կուսակցութեան եւ ի վնաս հայ գաղութներու ընդհ. ապահովութեան եւ անդորրութեան։

Զ.— Հօկը ծանրագին հարուածներ կուտայ գաղութներու բարեյուսութեան գործին եւ անբաղձալի տարրեր կը դարձնէ զանոնք։

Է.— Հօկը ցարդ իրական ոչ մէկ աջակցութեան ցոյց տուած է Հայաստանի։ Անոր պաշտօնէութիւնը աւելի կը ծախսէ, քան թէ «հաւատացեալներէն» կը գանձէ ու կը ղրկէ Հայրենիք։ Օգնութիւնները խաբուսիկ են ու առասպելական, իսկ կազմակերպիչները՝ դիմակաւոր խաղնակիչներ։ Վերջիններս, նպաստաւորուելով անծանօթ աղբիւրներէ, Հօկի միջոցով մեր ջուրերը կը պղտորեն, ձուկ որսալու համար։

Ը.— Հօկը կը խոստանայդրաժ, պաշտօն, ներգաղթ, բայց մրշտալ կը խաբէ ու կը կեղծէ՝ կաշառուողներն ալ վանելով իրմէ։

Թ.— Հօկը իր շարժանկարներով կը ձգտի ոչ թէ գաղութահայութիւնը կապել իր կողմէ չսիրուած Հայրենիքին հետ, այլ ծառայել ծանօթ փրոփականտայի գործին...»

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ Քրէտի Ճօնսիէի նոյեմբեր 15ի վիճակահանութեան մէջ 50,000ական ֆրանք (ոսկեդրամ) շահեցան հետեւեալ երեք թիւերը՝ 297,828 (1886ի պարտաթուղթերէն), 649,611 (1903էն) եւ 238,284 (1911էն)։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱ

Էնկիւրիի մէջ ֆրանսական դեսպան կոմտը Շանպրէօնի եւ արտաքին գործավար Թեվֆիք Րիւշտի պէյի միջեւ կատարուած բանակցութեանց առթիւ, «Թուռնալ»ի մէջ Սէն-Պրիս՝ը գրէ.—

«Բանակցութիւնները պիտի կատարուին նախ թուրքեւսուրիական սահմանին մասին։ Կը յիշուի թէ այս սահմանագլուխը ճշդուեցաւ երկու դաշնագիրներով. մէկը ստորագրուած Ֆրանքլէն Պույեոնի, միւսը տը Ժուվենէլի կողմէ։ Այս երկու դաշնագիրներուն համաձայն, անցեալ ձմեռ սահմանագծման յանձնաժողով մը գործի ձեռնարկեց։ Սահմանագծում կատարուեցաւ մեծագոյն մասին վրայ։ Առկախ մնաց միայն այն շրջանը, որ Նիսիպինէն կ'երկարի դէպի Ճէզիրէթ-իպն-Օմար, Տիգրիսի վրայ։

Երկու համաձայնագիրներն այնախատեսած էին սահմանագլուխի այս մասը նշանակել հռոմէական հին ճամբուն հետքին վրայ։ Թէեւ ոեւէ կասկած չկար այս ճամբուն գիրքին մասին, Թուրքերը չուզեցին ընդունիլ զայն. նոյն իսկ մերժեցին հնազանդիլ բացարձակ իրաւարակական վճիռի մը, որ տրուեցաւ 1928 յունուար 10ին դանիացի գօրավար Էնոնէթի կողմէ, նախագահ սահմանագծման յանձնաժողովին։

Ինչո՞ւ կը յամառին Թուրքերը։ Հողի այդ շերտը կարեւոր չէ իրենց համար, բայց մեզի համար ունի մեծ կարեւորութիւն, որովհետեւ այդ ճամբով է որ հաղորդակցութիւն կրնանք ապահովել Տիգրիսի եւ Մուսուլի հետ։ Թուրքերը հետաքրքրող մեծ խնդիրն է այդ շրջանին մէջ ներկայութիւնը քիւրտ ցեղախումբերու, որոնց պետը՝ Չաճօ մեծ անհանգստութիւններ պատճառած է անոնց։ Կ'ուզեն միջոցներ ունենալ այդ պետին դէմ գործելու համար։

Ի՞նչ կը պատահի այժմ, քիւրտ ցեղապետը չընդունելով Թրքական պահանջները՝ կը յարձակի Թուրք զինուորներուն վրայ, զորս քէմալականները առանց իրաւունքի կը պահեն իրենց չպատկանող այդ շրջանին մէջ։ Քէմալական մամուլը կ'ամբաստանէ Ֆրանսան թէ կ'աջակցի այդ շարժման եւ աւազակութիւն կը կազմակերպէ Թուրք սահմանագլուխէն անդին։ Այս պնդումը բոլորովին անընդունելի է։

Միակ տրամաբանական լուծումն այն է որ Էնկիւրիի կառավարութիւնը ընդունի իրաւարարական վճիռը եւ չօր. Էնոնէթի որոշած սահմանագիծը։ Այս ձեւով ամէն դժուարութիւն պիտի անհետանայ։

Ֆրանս. կառավարութիւնը չուզեց զինուոր դրկել վէճի առարկայ գօտին, միջադէպ չստեղծելու համար հոն գտնուող Թուրք զինուորներուն հետ։ Գրաւումի ձեռնարկելու համար կը սպասէ որ դիւանագիտական դժուարութիւնները կարգադրուին։ Անմիջապէս որ ասիկա կատարուի, Ֆրանս. կառավարութիւնը պիտի կրնայ անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնել՝ կարգը պահպանելու համար։ Թուրքերը չեն կրնար մեղադրել Ֆրանսացիները թէ չեն զսպեր Քեւրտերը եւ միաժամանակ պահանջել այն հողերը ուր այս ցեղախումբերը կը գործեն։

Դեսպան տը Շանպրէօնի կարգադրելիք ուրիշ մէկ խնդիրն է Ֆրանսական դպրոցներու վիճակը։ Աշխարհականացման պատրուակին տակ, Թուրք կառավարութիւնը ամէն միջոցի կը դիմէ՝ Ֆրանսական հաստատութեանց գործունէութիւնը խանգարելու համար։ Ամէնէն Թարմ օրինակն է Սիոնի մայրապետներուն Իզմիրի վարժարանին փակումը՝ կրօնական քարոզութեան պատրուակով։ Ֆրանս. հիմնարկութեանց աւանդական առաւելութիւնները չգիտնալ կը նշանակէ՝ ընդունիլ որ այս մեղադրանքը ամենադոյզն հիմ մը ունի։

Իրականութիւնն այն է, որ պայքար մը կը մղուի Ֆրանսական ազդեցութեան դէմ։ Այդ կէտին մէջ ալ ժամանակ է որ գործերը համապատասխանեն խօսքերուն։

Երեւանի Թուրքերը կը գաղթեն ?

Պոլսոյ «Ազդերի Թիւրք»ը կը գրէ (15 Նոյ.).— Հայաստանի Թուրքերը սկսած են ճնշուիլ ամէն կողմէ։ Երեւան քաղաքէն 2000 ընտանիք գաղթած են Գանձակ։ Այս ընտանիքները Գանձակի կայարանին եւ քաղաքին մէջտեղ բացօթեայ կը պառկին։

Վատառողեան Յուշ Շրէգեմանի

Ռայխսթակի մէջ վիճաբանութիւններ կատարուեցան արտաքին նախարար Շթրէզէմանի կարեւոր յայտարարութեանց շուրջ։ Համայնավար երեսփոխան Մունցէնպէրգ ամբաստանեց Միլլերի կառավարութիւնը թէ Անգլիոյ հրահանգներուն կը հետեւի՝ պատերազմ պատրաստելու համար Ռուսիոյ դէմ։

Ժողովրդային Ռայխպապէն յայտնեց թէ համամիտ է Շթրէզէմանի խօսքերուն. իր կուսակցութիւնը կը պահանջէ, որ Գերմանիոյ հողային եւ ելմտ. գերիշխանութիւնը վերահաստատուի, որովհետեւ պատերազմէն տասը տարի ետք նախկին թշնամիները ստացան իրենց պահանջած բոլոր ապահովութիւնները։ Ու այժմ անհրաժեշտ չէ քրքրել Աւստրիոյ միացումը Գերմանիոյ, եւ Արեւելեան սահմանազատումի սրբագրումը։

Ընկերվարական Պրայչայտ յայտարարեց թէ իր կուսակցութեան համար վէրսալի դաշնագիրը անիրականանալի է եւ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՕՐԻՆԱԿ

Հ. Բ. Ը. միութիւնը շնորհիւ դրամի չէ միայն, որ իր բարիքները կը սփռէ հանուր հայութեան մէջ։ Իր անունը արդարացնելու ի մար, ատենէ մը ի վեր, սկսած է նաեւ տալ ձրի դասեր, որոնք շատ աւելի կ'արժեն քան նիւթական որեւէ օժանդակութիւն. միայն թէ առնել ու սորվիլ պէտք է։

Այս տեսակէտով, անոր «Բրոքականտի ուղեցոյց»ը օգտակար ու գործնական թելադրութիւններու անգին գանձարան մը կրնայ ըլլալ, մեր ամէն տեսակի միութիւններուն եւ նոյնիսկ ու մանաւանդ քաղաքական կազմակերպութիւններուն համար։

Տանք օրինակ մը։—

«Ուղեցոյց»ին ճրդ յօդուածին առաջին եւ երկրորդ վերջակէտերուն միջեւ, երրորդ ստորակէտէն անմիջապէս յետոյ՝ կը յանձնարարուի գործածել «նախընտրաբար տիկիններ», նոր անդամներ արձանագրելու համար։

Մեր կուսակցութիւնները ի յարկին զիրար կը բզքտեն՝ թիւ մը աւելցնելու համար իրենց շարքերուն վրայ։ Բայց անոնցմէ ո՞րը մտածեր է օգտագործել փափուկ սեռին հմայքը, երբ կեանքի ինքնական, «աճելու եւ բազմանալ»ու սկզբունքն իսկ այդ կը պահանջէ եւ կը պարտադրէ։

Մեր կուսակցութիւնները ցարդ գոհացեր են կիները գործածելով այն տեսակ աշխատանքներու մէջ, որոնք շատ հեռաւոր կապեր ունին իրենց բուն աշխատանքին հետ եւ որուն իրականացումը կը պահանջէ առնական ուժ... բայց այդ ուժը բազմապատկելու համար, ինչ աւելի ազգու տարր քան կինը, որուն մէկ ժպիտը շատ աւելի պերճախօս է քան հազար ճառեր ու կրնայ մէկ վայրկեանի մէջ՝ ռամկավարը դարձնել բոլշեւիկ. անոր մէկ նայուածքը աւելի բազմիմաստ ու հմայիչ է քան հրապարակային բոլոր վիճաբանութիւնները ու կրնայ բոլշեւիկը դարձնել նոյնիսկ դաշնակցական։

Կը տեսնէք թէ՝ պրոպագանդի գործին մէջ, կինը պիտի կրնայ հրաշքներ գործել։

Բայց ահա թէ ո՞ւր է դժուարութիւնը։

Բացի անոնցմէ որոնք էրիկ կը փնտռեն, շատ քիչ կիներ պիտի յօժարին ի նպաստ կուսակցութեան մը կամ միութեան մը գործել այրերու մէջ։ Սխալ ըմբռնուած պարկեշտութիւն մը դեռ կը կապէ անոնց քայլերը։ եւ ամէն մարդու չէ տրուած զանոնք հմտորէն, որ իրենց շնորհները տրամադրեն հանրային կազմակերպութիւններու։ Անոնց հետ խօսելու համար, մասնաւոր լեզու պէտք է։ Որպէսզի իրենց կարգին յօժարին հմայելու, պէտք է որ նախ հմայուին։

Կը յուսանք որ բարեգործականի բազմագէտ տնօրէնը, այս մասին եւս, իր անձնական փորձառութեան դասերը կը տրամադրէ եւ նոր ուղեցոյցով մը, իր աշակերտներուն կը հրահանգէ կիներու հետ խօսելու եւ զանոնք գործի մղելու եղանակները։

Մ. ԵՐԻՑԱՆՑ

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ Խորհուրդը որոշեց առայժմ ոեւէ յաչորդ չնշանակել Փօլ Պոնքուրի, իբրեւ Ֆրանսայի պատուիրակ՝ Ազգերու Դաշնակցութեան մօտ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԻ

ՀՍՀՀ Գիտությունների ակադեմիայի Պատմության ինստիտուտի գիտական աշխատակից Վ. Ղ. Ղազարյանի հոդվածը, որ տպագրվում է ներկա համարում, նվիրված է Հայկական սովետական հանրագիտության տարիներին։ Հեղինակը ներկայացնում է հանրագիտության ստեղծման պատմությունը, նրա հրատարակման ընթացքը, ինչպես նաև հանրագիտության հրատարակման հետ կապված կազմակերպական աշխատանքները։

Հոդվածում տրվում են նաև հանրագիտության առանձին հատորների բովանդակության, ինչպես նաև նրանց մեջ տեղ գտած հոդվածների մասին տեղեկություններ։

Հոդվածը ուղեկցվում է հանրագիտության առանձին հատորների շապիկների, տիտղոսաթերթերի և նրանց մեջ տեղ գտած նկարների վերարտադրություններով։

Հոդվածը կարդացվել է Հայկական սովետական հանրագիտության խմբագրության գիտական խորհրդի նիստում։

Հայկական սովետական հանրագիտության տարիները

Վ. Ղ. ՂԱԶԱՐՅԱՆ

Հայկական սովետական հանրագիտության հրատարակման գաղափարը ծնվել է դեռևս 1920-ական թվականների սկզբին։ Այդ ժամանակ Հայաստանում ստեղծվում էին գիտական հաստատություններ, ընդլայնվում էր գրական-հրատարակչական գործունեությունը, ուստի հանրագիտության հրատարակումը հրատապ անհրաժեշտություն էր դարձել։ Հանրագիտության հրատարակման գաղափարը առաջին անգամ հնչեցրել է Հայկական սովետական հանրագիտության գլխավոր խմբագիր Ստեփան Մալխասյանցը։ Նա 1923 թ. հունվարի 1-ին «Խորհրդային Հայաստան» թերթում հրապարակեց հոդված, որտեղ գրում էր. «Ժամանակն է, որ մենք ունենանք մեր սեփական հանրագիտությունը, որ ամփոփի մեր ամբողջ գիտական ուժերը, մեր ամբողջ գիտական աշխատանք

ՄՈՒՐՃԻ ՏԻՐԱՆԸ

(Շնորհված Ս. Ղ. Ա. Ե. Ա. Ն.)

Ա ՄԱՍ

VII

Ֆ. ՍԱՍՈՆ

— Էդպես ասում ես, Թաթուլ, — ասաց Ղազարոսը, — որ Ամերիկայում էլ ես եղել, ինչպես Եվրոպայում էլ, ինչպես Ասիայում էլ, ինչպես Աֆրիկայում էլ, ինչպես Ավստրալիայում էլ, ինչպես Ամերիկայում էլ

պէտք է փոխուի։ Գերման ժողովուրդը չի կրնար կրել Տօուբսի ծրագրին բեռը եւ թէ պէտք է պահանջել Ռուրի պարպումը։ Ագգայնականներու ուղղութիւնը երկարօրէն քննադատելէ վերջ, ընկերվարական երեսփոխանը համակրութիւն յայտնեց Շթրէզէմանի քաղաքականութեան։

Պավարիացի ժողովրդային էմմինկէր դիտել տուաւ թէ իր աշխարհագրական դիրքին բերումով, Գերմանիա անհուն ոգեմաղաշա մը կրնայ ըլլալ եւրոպական նոր պատերազմի մը առեն։ Ահա՛ թէ ինչո՛ւ լաւագոյն բանակը պէտք է ունենայ՝ պաշտպանելու համար իր չէզոքութիւնը։

Ի վերջոյ 98ի դէմ 219 ձայնով մերժուեցաւ բանաձեւ մը, որ կը պահանջէր անվստահութիւն յայտնել Շթրէզէմանի։

Ցուկոսլաւիոյ եւ դրացիները

«Թան»ի Աթէնքի թղթակիցը կը հեռագրէ.— *Թէեւ հելլէնապուլկար բանակցութիւնները պիտի սկսին հելլէնեւթուրք բանակցութեանց աւարտելէն ետք, Սոֆիայի հելլէն դեսպանին յանձնարարագրերը յանձնելը եւ Պորիս թագաւորին հետ փոխանակած ճառերը այստեղ կը նկատուին իբրեւ սկզբնաւորութիւնը նոր դարաշրջանի մը, որ հաշուեյարդարի պիտի ենթարկէ երկու ազգերու միջեւ վէճի բոլոր աղբիւրները։*

«Լսթիա» իր խմբագրականին մէջ կը ճշդէ երեք կէտեր, որոնք մինչեւ հիմա դժուարութիւններ յարուցած են։ Եւ ամենէն առաջ դիտել կուտայ թէ կոմիտէճիներու խնդիրը վերջ գտած է այն վայրկեանէն ի վեր, որ յունական Մակեդոնիան ցեղագրական միութիւն ստացաւ՝ շնորհիւ յոյն գաղթականներու տեղաւորման։ Երկրորդ խնդիրն է Պուլկարիոյ առեւտրական ելքը եգէական ծովուն վրայ։ Այս խնդիրն ալ պիտի կարգադրուի այժմ որ հելլէնեւպուլկ՛ր մինոլորտը բարեկամական դարձած է եւ հելլէն կառավարութիւնը միշտ տրամադրութիւն յայտնած է այդ ելքը տալ՝ համաձայն դաշնագիրներու։ Երրորդը ելմտական խնդիրներն են, որոնք իրաւարարութեամբ պիտի լուծուին, մանաւանդ երբ Ցունաստան վաւերացնէ Քաֆանտարիս-Մոլոֆ համաձայնագիրը։ Այս վերջինը ներկայիս հելլէն խորհրդարանի արտաքին յանձնաժողովին մէջ կը քննուի։

Եուկոսլաւիոյ հելլէն դեսպան Փոլիխրոնիատիս Պելկրատ վերադարձաւ։ Անմիջապէս պաշտօնական բանակցութիւններ պիտի սկսին՝ առկախ խնդիրները լուծելու եւ հելլենեւսերպ դաշինք մը կնքելու համար։ Արտաքին նախարար Մարինքովիչի հիւանդութեան պատճառով, պիտի բանակցի Շումէնքովիչի հետ։

Եուկոսլաւիոյ Սահմանադրութիւնը

Պելկրատի «Փոլիթիքա» թերթը կը գրէ թէ Զաղրէպի խորհրդաժողովի անդամներէն մէկ քանին արդէն ժամանած են Պելկրատ։ Ասոնք պիտի մասնակցին Սահմանադրութեան Ազգային Ժողովի նիստերուն, որոնք պիտի սկսին Հոկտեմբեր 12ին։ Ժողովի նախագահութեան պաշտօնը պիտի յանձնուի Սերպ ազգային խմբակցութեան անդամ մը։

*Ընդհանուր ընտրութիւնները պիտի կատարուին Նոյեմբեր 18ին։ Ընտրութեան օրէնքը կը նախատեսէ համամասնական ներկայացուցչութիւն։ Ամբողջ երկիրը կը կազմէ մէկ ընտրատարածք։ Ընտրողները պիտի քուէարկեն ցուցակներու վրայ։ Ցուցակներ պիտի կազմեն քաղաքական կուսակցութիւնները։ Ընտրողները պիտի քուէարկեն ցուցակներէն մէկուն վրայ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ԼԷ PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ԵԼԻԱՐԲ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ 23 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1928

23 NOVEMBRE 1928

ՏԱՐԻ Թիւ 811 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԱՄԱՆ ԽՕՍՔ

ԼՈՒՍԱԲԱՆԵՑԷՔ

Ծրկրորդ անգամ ըլլալով, ուշագրաւ լուր մը կուտայ «Ա-թիւրք», Ազրբէջանի Մուսավաթ կուսակցութեան Պոլ-շեւոնաթերթը:

Նոյեմբեր 1ին կը ծանուցանէր թէ Ազրբէյանի Գործադիր Կոմիտէն որոշեր է 50,000 թուրք ընտանիքներ տեղափոխել Ռուսիոյ, Գարասաքալի Ղրանցքին շուրջը:

Այս լուրը թէեւով, Թուրք-թաթար օրկանը կ'ողբար.

— «Պոլորն ալ Թուրքեր են: Այս կերպով, Ղարաբաղի Թուրքերը Ռուսիոյին կը ձեռացուին: Միւս կողմէ, ուրիշ շրջաններէ եւ երկիրներէ Հայեր կը շարունակեն գաղթել Ղարաբաղ»:

Ղարզ Թուաբանական հաշիւով մը, բացատրենք թէ որքան մեծ է այս գրգռիչ լուրը: Լեռնային Ղարաբաղի բնակչութեան թիւը 125,159 հոգի, որոնց 112.685ը Հայ, 12,006ը Թուրք, մնացեալները՝ ուրիշ ազգեր: Ցիսուն հազար բնտանիքը հինգ հոգիէն կը ներկայացնէ 250,000 մարդ, երեք հոգիէն՝ 150,000: Ուշ ընդունինք որ տպագրական վրիպակ է յիսուն հազար ընտանիք»ը եւ պիտի ըլլայ նոյնքան մարդ, նորէն ծիծաղելի թուանայ «Ազէրի Թիւրք», քանի որ Լեռնային Ղարաբաղի ներկայ-ցուցած Թրքութեան թիւն է 12,000, համաձայն խորհրդային վարդապահարին:

Մենք որ, լուրին ստուգիւնը հաստատուեցաւ բուն իսկ խորհրդային աղբիւրէ: Գանձակէն հեռագիր մը կը հաղորդէր Լեռնային շրջանի բնակիչները սկսած են Գարասաքալ փոխադրուիլ: «Ցիսուն հայ ընտանիքներ արդէն փոխադրուած են: Ազգային Գործադիր կոմիտէն 10,000 րուբլի յատկացուցած է անոնց, որպէս զի գործիք եւլլեն, գնեն»:

Ետեւէն ուրիշ հեռագիր մը կը պատմէր «Ազէրի Թիւրք» (15 Նոյեմբեր).

— «Հայաստանի Թուրքերը սկսած են ճնշուիլ ամէն կողմէ: Ե-րեք քաղաքէն 2000 ընտանիք գաղթած են Գանձակ: Ասոնց ընտանիքը բացօթեայ կը պառկին Գանձակի կայարանին եւ քաղաքին մեջտեղը»:

Եւ այս գրգռիչ սուտերը ճիշտ այն պահուն, երբ Հայաստանի հողային գործավար Պ. Երզնկեան պարծանքով կը յայտարէր, Գործադիր Կոմիտէի տարեկան ժողովին մէջ.

— «Մեր երկրէն վտարուած հսկայական Թուրք ազգաբնակչութիւնը վերադառնալով կապուեր է հողին...: Ազգային փոքրամասնութիւններէն առանձնապէս Թուրք ազգաբնակութեան հանդէպ մենք մասնաւոր քաղաքականութիւն վարած ենք, արտօնելով պայմաններ ստեղծելով Թուրքերու համար: Ո՛րքան ալ մեր Թշնամիները կ'ուզեն իրենց կրկնօրը, մենք պիտի յարատեւենք այս քաղաքականութեան մէջ»:

Արդ, ուրկէ՞ կը բխին «Ազէրի Թիւրք»ի այս հէքեաթները: Ըմռնանք որ թերթը կը հրատարակուի Պոլսոյ մէջ, Մ. Քէմալ բարեհաճ արտօնութեամբ, եւ կը վայելէ համակրանքը պաշտօնաւոր «Պրոմեթէ»ի խմբակին, որուն ծննդավայրն ալ Պոլիս է:

Միամտութիւն պիտի ըլլար հարցնել թէ Ռէսուլ զատէ ինչ հրատարակութեան կուտայ այսքան վրան բաց սուտեր: Պարզ է որ այդ թերթը կը հալածուին Ղարաբաղի մէջ, կը քշուին Հայաստան: Փողոցը մնացեր են: Ասե՛ղ Թուրքեր...»: Այսքանը ազգանպաստ մը, մարտակոչ մըն է, արիւնոռշտ ախորժակները գոհացնելու համար:

Այնպէս որ, մենք աւելորդ կը նկատենք վիճիլ այս մասին, հարցումը կ'ուղղենք բուն հասցէին, երեւելի Ռէսուլ Ճիշտ է Մոսկուայի:

— Իսկապէս, ի՞նչ տեղի կ'ունենայ Կովկասի մէջ, այս ժողովուրդներու տեղափոխութի՞ւն է որ կը կատարուի: Ի՞նչ ծրագրով եւ որո՞ւ հաշուին: Այս տեղափոխութիւնը կապ ունի՞ այն լուրին հետ, որուն համաձայն 80,000 ընտանիքներ պիտի հեռանան Կովկասէն, Թուրքիա հաստատուելու համար:

Ինչպէս գիտենք որ ուղղակի ոչ մէկ պատասխան կը տրուի այս հարցումներու: Բայց մենք չնորհակալ պիտի ըլլանք, երեւանի ծուռ բերաններն ալ բարեհաճին լուսաբանել մութիւնը: Հոգ չէ թէ հակասելով:

Ժողովուրդներու տեղափոխութիւնը, ո՛ր կողմէն ալ կատարի, այնպիսի երեւոյթ մըն է որ չի կրնար աննշմար մնալ: Ոչ առուի մը բացում է տեղափոխութիւնը, ոչ ալ աղբի մը նորոգութիւնը: «Բարձր՝ դիւանագիտութեան» բոլոր նշանները յարգելով հանդերձ, երեւանցիները պարտաւոր պիտի ըլլան գոհացարուիլին տալ նոյն իսկ իրենց հրատարակած լուրին, թէ Ղարաբաղէն յիսուն հայ ընտանիքներու դէպի Գանձակ փոխադրութեան մասին:

Այս պարագանութիւնը կրնան կատարել նոյն իսկ Փարիզի մէջ, քանի որ նոր հիւր մը ունին, Տրապիզոնցի երիտասարդ մը, որուն կարգ մը յայտարարութիւնները պիտի հրատարակենք վաղը:

Այսօր՝ քանի մը տող միայն, իրրեւ ճաշակ.

— «Մենք Հայերի հաւաքման քաղաքականութիւն չենք դաւանում եւ չենք կարող վարել: Դա չի բղխում Հայաստանի շահերից:

... «Հայաստանի կառավարութիւնը խորհրդային Հայաստանի բանուորի եւ գիւղացու կառավարութիւնն է: Մենք երբէք «Ամենայն Հայոց» կառավարութեան յաւակնութիւններ վրայ չենք վերցրել և չենք կարող վերցնել: (Երեւան, 21 Նոյ.):

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԱՐՏԱԳԱՂԹԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԷՆ

Այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ, «Հայրենիք» դիտել կուտայ (31 Հոկտ.)—

— «Ժամանակ մը կար, երբ արտասահմանի մէջ միամիտ հայ առեւտրականներ կամ կրիկեաններու պէս տիպարներ կը խորհէին թէ Խորհրդային ներկայ իշխանութեան օրով կարող են գործ ընել Հայաստանի մէջ կամ Հայաստանի հետ: Սակայն, կաբիկեաններ գացին Հայաստան եւ առեն մը հրապարակը աղմկելէ ետքը, ձեռնունայն արտասահման վերադարձան ու այժմ ձայն ձպտուն իսկ չեն հաներ իրենց նախկին ժե՛ծ ծրագիրներու մասին: Արդէն այն առեն ալ Խ. կառավար.ը քթին տակ կը խնդար կարիկեաններու միամտութեան վրայ եւ կը ջանար ոչ թէ առեւտրական գործ ընելու պատեհութիւն տալ անոնց, այլ միայն օգտագործել զանոնք եւս, բոլշեւիկեան պրոպագանդին համար:

Այժմ արտասահմանի առեւտրականները այլեւս դադրած են Հայաստանով հետաքրքրուելէ, որովհետեւ հասկցած են վերջապէս, թէ որքան առեն որ հոն Խորհրդային քայքայիչ ռեժիմը կը տիրէ՝ ւիմարութիւն է խորհիլ Հայաստանի մէջ կամ հետ առեւտրական գործ ընելու մասին:

Սակայն, Հայաստանի մէջ մինչեւ վերջերս ապրած առեւտրականներն ալ, յուսահատութենէ ժղուած, սկսած են լքել Հայաստանը եւ գաղթել դէպի Հիւսիսային Կովկաս:

Դժբախտաբար, միայն առեւտրականները չեն որ կը լքեն Հայաստանը, այլ եւ ոչ-առեւտրականներ — մտաւորականներ, գիւղացիներ, գործաւորներ: Իսկ անոնց հետեւէն ալ հայ որբերը Հայաստանէն կը քշուին հեռաւոր օտար վայրեր:

Ալ ինչո՞ւ կը զարմանաք, որ հակառակ հայ ժողովրդի բնական բարձր աճեցողութեան, Հայաստանի բնակչութիւնը, փոխանակ աւելնալու, տարուէ տարի կը պակսի:

Ի՞նչ արժէք կրնան ունենալ մեր հայրենասիրական քարոզները, կոչերը եւ գոռոզութիւնները, եթէ Հայաստանի գլխուն այժմ նստած իշխանութիւնը ոչ միայն չի քաջալերեր հայկական ներգաղթը, այլ եւ կը վարէ այնպիսի քանդիչ քաղաքականութիւն մը, որուն նպատակը կարծես ուրիշ բան չէ, բայց եթէ Հայաստանը դատարկել Հայերէն եւ լեցնել Թուրքերով...»:

ՀԱՅԵՐԸ ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՄԷՋ

Կեսարիոյ կիւմշեան վարժարանը, որ փակուած էր տեղւոյն կրթական վարչութեան հրամանով, վերաբացուելու արտօնութիւն ստացուած է էնկիւրիւէն, առաջն. փոխանորդ Սերովբէ քահանայ Պուրմաեանի դիմումին վրայ:

Դիմումէ եղած է նաեւ վաւերացնելու համար էվերէկ-Ֆենեսէի հայկական դպրոցը:

ԳԵՐՄԱՆ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ ՀԷրման Ջուստէրման մեռաւ Պերլինի Ս. Ֆրանսուա հիւանդանոցին մէջ:

ՍՈՖԻԱՅի նախկին ոստիկանական տեսուչ Փէյէֆ առջի իրիկուն իր գրասենեակին մէջ ատրճանակով սպաննուեցաւ երկու անծանօթներու կողմէ, որոնք յաջողեցան փախչիլ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Հատուցումներու խնդիրը

Գերմանիոյ հատուցումներու խնդիրը օրուան հարց է դարձած: Շերբէգէմանի ճառէն յետոյ, ամբողջ միջազգային մամուլը կը զբաղի այս հարցով: Դաշնակից կառավարութիւնները ներկայիս կը նշանակեն իրենց պատուիրակները փորձագէտներու այն խառն յանձնաժողովին համար, որուն կազմութիւնը որոշուած էր ժընեւի մէջ, Ազգերու Դաշնակցութեան անցեալ սեպտեմբերի նստաշրջանին:

Գերման կառավարութիւնը քանի մը օրէն ծանուցագիր մը պիտի ուղղէ Դաշնակիցներուն՝ խնդրելով որ թուական մը որոշուի փորձագէտներու յանձնաժողովին գումարման համար: Իրենց պատասխանին մէջ դաշնակից կառավարութիւնները այդ թուականը որոշելով մէկտեղ, պիտի յայտնեն իրենց պատուիրակներուն անունները:

Փորձագէտներու յանձնաժողովը վերջնականապէս պիտի որոշէ Գերմանիոյ պարտքը եւ տարեկան վճարումներու քանակը: Պիտի ճշդէ նաեւ յարակից բոլոր մանրամասնութիւնները: Գերման մամուլն ա՛յն կարծիքն ունի թէ գումարումը տեղի պիտի ունենայ դեկտեմբերին Պերլինի մէջ: Քաղաքական շրջանակներու մէջ կ'ըսուի թէ Գերմանիա չպիտի ընդունի Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի տեսակէտները հատուցումներու խնդրին մասին:

Անգլիոյ ելմտական նախարար Ուինսթըն Չըչիլ վերջին անգամ ճառ մը խօսելով, կրկնեց թէ Անգլիա չպիտի հրաժարի իր պահանջներու ոեւէ մէկէն:

Կ'ըսուի նոյնպէս թէ Միացեալ Նահանգներուն կողմէ ևս երկու փորձագէտներ պիտի մասնակցին յանձնաժողովին:

Թուրքեւհելլէն վճռ

Անատոլուի Գործակալութիւնը քանի մը օր առաջ հաղորդած էր թէ Թրակիա գացող Թուրքեւհելլէն խառն յանձնաժողովը չէ կրցած շարունակել իր պաշտօնը՝ հելլէն իշխանութեանց բռնած դիրքին հետեւանքով, ուստի եւ Թուրք պատուիրակին առաջարկով յանձնաժողովը Պոլիս վերադարձած է:

Ազէնթի Գործակալութիւնը գեկոյց մը հրատարակելով բացարձակապէս կը հերքէ Թուրք պաշտօնական գործակալութեան տուած այս լուրը եւ կ'աւելցնէ.

— Այս տեղեկութիւնները պատճառ եղան, որ խառն յանձնաժողովին չէզոք նախագահը հրատարակէ նախ հերքում մը յետոյ պաշտօնական գեկոյց մը, յայտարարելով թէ հելլէն իշխանութիւնները ամէն ազատութիւն եւ դիւրութիւն տուած էին յանձնաժողովին, որուն աշխատանքները ընդհատուեցան անդամներուն միջեւ անհամաձայնութեան մը հետեւանքով:

Թուրք պատուիրակը ուզեց որ յանձնաժողովը զբաղի ֆէս կամ գլխարկ կրելու, լատինական կամ արաբական տառեր գործածելու մասին իսլամներու միջեւ ծագած վէճերով եւ այլ նման խնդիրներով, որոնք Թուրք Հանրապետութեան ներքին ընկերային բարեկարգումներու կալուածին մէջ կը մտնեն եւ ո եւ է կապ չունին բնակիչներու փոխանակութեան հետ:

Ասկէ զատ Թուրք պատուիրակը փորձեց յանձնաժողովի քննութեան ենթարկել պայմանագրութենէն առաջ ծագած եւ քննութեան առարկայի հետ ոեւէ կապ չունեցող խնդիրներ, մասնաւորապէս փոխանակութեան ենթակայ չեղող անձերու կալուածներու խնդիրը:

∴ Յանձնաժողովը Թրակիա գացած էր քննելու համար տեղւոյն Թուրքերուն բողոքները: Քննիչ մարմինն կը մասնակցէին ձէմալ Հիւսնի պէյ և ուրիշ Թուրք պատուիրակ մը, Յոյներէն ալ Տիամանտոփուլոս եւ Մանոփուլօ: Նախագահն էր չէզոք մը՝ Հոլշթատ:

Մարմինը նախ գնաց Իտիրնէ եւ լսեց հոն ապաստանած Թուրքերը: Յետոյ անցաւ Կիւմիւլճինա եւ արձանագրեց իրեն հաղորդուած բողոքները: Յետոյ յանկարծ Պոլիս վերադարձաւ:

Ձէմալ Հիւսնի պէյ այս առթիւ յայտարարեց.

— «Հելլէնները ահագին դժուարութիւն յարուցին: Մանաւորապէս Բ. պատուիրակ Մանոփուլօ այնպիսի ընթացք մը բռնեց որ մեզի համար անկարելի եղաւ օգտակարապէս աշխատիլ: Օրինակ, կարգ մը խնդիրներու քննութեան առթիւ բացակայեցան ժողովներէն: Յետոյ յայտարարեցին թէ նիստերուն չպիտի մասնակցին, եթէ քննութիւնը լայն աստիճանի մը վրայ կատարուի: Այս պայմաններուն մէջ, բնականաբար չէինք կրնար այլ եւս շարունակել մեր գործը եւ վերադարձանք: Այս առթիւ պէտք է բսեմ թէ չէզոք պատուիրակ Հոլշթատ շատ անկողմնակալ եւ ուղղամիտ ընթացք մը բռնեց:

∴ Պոլիսէն կը հեռագրեն թէ հելլէն դեսպան փափա ժեկնած է էնկիւրի, ուր անմիջապէս պիտի սկսին բնակչութեանց փոխանակութեան բանակցութիւնները: Թուրքեւհելլէն բարեկամական դաշինքի մասին խորհրդակցելէ առաջ, պիտի լուծուի այս խնդիրը:

Թուրք երեսփոխան մը ձերբակալուած

Սելանիկէն 21 նոյեմբեր Թուականով կը հեռագրեն թէ Քոմոթինիի մէջ ձերբակալուած է Ալի Կալիպ պէյ, հելլէն խորհրդարանին մէջ Թրակիոյ երեսփոխանը, որ ամբաստանուած է թէ ի նպաստ Թուրքիոյ հակահելլէն քարոզութիւններ կ'ընէր:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ՎԱՂՈՒԱՆ ԱՂԷՏԸ

Ամերիկայի մէջ այս օրերս շրնուելու վրայ է հեռադիտակ մը, որ պիտի գերազանցէ մինչեւ հիմա գոյութիւն ունեցածները, իր տրամագիծին երկայնութեամբը:

Բարերար մը յանձն առեր է պէտք եղած դրամական ծախքերը հոգալ, եւ վաղը այս հեռադիտակը շրատ մօտերակը չափազանց պիտի մօտեցնէ աշխարհի աչքերուն... Աստղաբաշխը դիւրաւ պիտի յաջողի այդ մօտերակին վրայ անցած դարձածը դիտել:

*
* *

Չկարծէք որ այս լուրը «ժամանակ»ի զգայացունց լուրերուն շարքէն է: Ոչ ալ քաղուած է Daily Expressէն, որ Անգլիոյ «ժամանակ»ը կը նկատուի...

Չէ՞ որ այս վերջինը այդ տեսակ լուրերէն երկու հատ դեռ վերջերս բարի եղաւ տալ.

Ա.— Մարդոց կարելի պիտի ըլլար անցընել Թեւեր, որոնցմով անոնք պիտի կրնային Թռչիլ Թռչուններուն պէս:

Բ.— Գտնուած էր տարօրինակ վետաղ մը, որ չէր ֆլատակեր երկրին կեդրոնը գրտնուած ժագնիսական ուժին:

Ա.դ մետաղով պիտի կրնայիք օդին մէջ տուներ կառուցանել, եւ զանոնք տեղափոխել ձեր փափաքին համաձայն:

Բայց, ինչպէս ըսի, վերը յիշած լուրս այդ տեսակներէն չէ:

*
* *

Մէկ բան միայն:

Այս խնդրով զբաղող աստղաբաշխները եւանոնք որ կը շինեն հեռադիտակը, չեն անդրադառնար այն մեծ աղէտին որուն շուրջը կը դառնան՝ ինչպէս Թիեթեռնիկը մոմին շուրջ, եթէ այս վերջինը վառուած ըլլայ(խնդրեմ, չկարծէք որ կը քերթեմ):

Խօսքը մէջերնիս, ձեզի կը ֆարցնեմ...

— Ի՞նչ շահաճ պիտի ըլլան անոնք, եթէ Հրատի վրայ ալ գտնեն օր. նունիկ մը, Դաւիթ-բէկ մը, Պօղոս Էմէրեան մը, Գառնիկ Ատիլ մը, Ցոքդ. Պարոնիկեան մը, Մազլումեան եպիսկոպոս մը... ու վերջապէս հայ ազգին fine fleurը կազմող միւս բոլոր կարկառուն դէմքերը, մէջն ըլլալով քերթողն ու դերասանը:

ԵԴ. ԲԷՈՎՑԱՑԻ

ՖԱՔԻՐԻՆ "ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ"Ը

Երէկ առտուան Ֆրանսական Թերթերը հեգնանքով կը խօսին Ֆաքիը Թահիրա պէյի «հիւանդութեան» մասին, որուն պատճառով չորեքշաբթի իրիկուն տեղի չունեցաւ Թրոքատէրոյի մէջ ծանուցուած ներկայացումը:

Իր հակառակորդը՝ փօլ Չէօզէ, որ ծանչցուած է իբրեւ «տապալիչ ֆաքիրներու» եւ որուն հետ դէմ դիմաց պիտի ճակատէր, չորեքշաբթի ցորեկին երեք բժիշկ ղրկեց ֆաքիրին տունը, ընկերակցութեամբ օրէնքի ներկայացուցիչի մը, սակայն ֆաքիրը մերժեց ընդունիլ զանոնք: Բժիշկներէն մէկն էր յայտնի պետական իրաւագէտ - բժիշկ Տոքթ. փօլ:

Իրիկունը մեծ բազմութիւն մը հաւաքուած էր Թրոքատէրոյի Թատրոնին առջեւ՝ տոմսակ գնելու համար: Բոլորն ալ ետ դարձան:

Ֆրանսական Թերթերը փօլ Չէօզէն յաղթական եւ ֆաքիրը պարտուած կը հռչակեն:

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԷՆ

ԳՈՐԳԻ ԶԵՌԱՐՈՒԵՍՏԸ ՎՏԱՆԳԻ ՏԱԿ

Պարսկական գորգը ոչ միայն քանակով, այլ եւ որակով գրեթէ միշտ առաջին տեղն է գրաւած ամերիկեան հրապարակին վրայ, այնպէս որ գնողը աւելի սուղ է վճարած, քան թրքական, չինական, յունական կամ ուրիշ երկիրներու գորգերը։

Գոհացուցիչ պէտք է համարել, որ հակառակ նախորդ նամակովս յիշուած անփութութեան, այսօր ալ կացութիւնը կը մնայ անփոփոխ։ Ներկայ տարուան առաջին վեց ամիսներու վիճակագրութենէն հետեւեալ ընդհանուր պատկերը կը պարզուի.—

1.— Պարսկական գորգը առաջին տեղն է բռնած. իւրաքանչիւր քառ. եարտա 9,5 տոլար։

2.— Յունական գորգը երկրորդ տեղ, 9 տոլար։

3.— Թրքական գորգը երրորդ տեղ 8,5 տոլար։

4.— Չինական գորգը չորրորդ տեղ, 8 տոլար։

Իսկ վերջին յունիս ամսուան դրութեան երկիրներէ Ամերիկա արտածուած գորգերու վիճակը դարձեալ յօդուտ Պարսկաստանի է, հաժաձայն պետական աղբիւրներէ քաղուած հետեւեալ թիւերուն.—

Երկիր	եարտա	տոլար
Պարսկաստան	109,463	966,518
Չինաստան	27,416	242,412
Թուրքիա	19,626	201,170
Հնդկաստան	31,788	142,866
Յունաստան	12,657	115,693
Չեխոսլովաքիա	23,619	58.829
Ուրիշ երկիրներ	53,522	297,676
Գումար՝	278,091	2,025,164

Այս ամսու պարսկական գորգը քանակով առաջին, բայց որակով երրորդ տեղը կը բռնէ. Թրքականը՝ 10,2 տոլար, յունականը՝ 9,1 եւ պարսկականը՝ 8,8 տոլար, հանգամանք մը, որ պէտք է դասել բացառութիւններու շարքը։

Անցեալ անգամ մինչեւ 1925ի պատկերը ներկայացուցեր էի։ Յաջորդ տարիներու վիճակը մութի մէջ չթողլու համար պէտք է աւելցնել, որ 1926ին Պարսկաստանէն արտածուած է 12,228,000 թուման (տոլարի) գորգ, որմէ 7,062,000 Ամերիկա, մնացեալը եւրոպական զանազան երկիրներ, իսկ 1927ին 11,788,000 թուման, որմէ 5,700,000 Ամերիկա։ Մինչեւ 1925 եւ այնուհետեւ կատարուած արտածութիւններու միջին հաշուով մօտ 60 առ հարիւրը կ'երթայ Ամերիկա և 40 առ հարիւրը եւրոպական երկիրները, հակառակ այն տպաւորութեան, թէ պարսկական գորգի միակ խոշոր սպառողը ամերիկեան շուկան է։

Արտաքին աշխարհէն տարեկան 12 միլիոն տոլար դրամ հրապուրող այս ձեռարուեստը, սակայն, թողուած է իրերու բնական ընթացքին. հետեւաբար ոչ միայն աւելի զարգացընելու, ընդարձակելու միջոցները չկան, այլ եւ ժամանակի հետ կրնայ խոշոր հարուածներ կրել եւ ուրիշ Արեւելեան երկիրներու համեմատութեամբ վերջին տեղը բռնել։ Այսօր թէ պետական եւ թէ առեւտրական գործիչներու հաւատ աւելի քան պարզ է օտարներու, օրինակ Չինացիներու ձգտումը, առաջնութիւնը խլելու։ Հնդիկները եւ ուրիշներն ալ կ'աշխատին այդ ուղղութեամբ։ Ոչ մէկ կասկած, թէ կրնան յաջողիլ, մանաւանդ որ պայմանները շատ աւելի նպաստաւոր են, նոյն իսկ ապրանքը անհամեմատ աւելի կարճ ժամանակի մէջ տեղ հասցնելու տեսակէտէն։ Եթէ անցեալին մէջ այս արժէքաւոր ձեռարուեստի եւ անոր առեւտուրի զարգացման շուրջ կատարեալ լռութիւն կը պահուէր, այժմ ամէն օր կը խօսուի եւ կը գրուի, բայց միայն այդքան։ Իրական գործ չի կատարուիր, եթէ հաշուի չառնենք պետութեան կողմէ բացուած քանի մը ներկատուններ։

*Վերջին 5—6 տարիներուն կառավարութիւնը երկու թէ երեք անգամ յատուկ մարդիկ ուղարկեց գորգագործական խոշոր կեդրոնները, որոնք տեղին վրայ ուսումնասիրեցին գործը, բոլոր յարակից խնդիրներու հետ մէկտեղ։ Վերջին անգամ հայազգի պետական գործիչ Մովսէս խան Խաչատրեան օտար մասնագէտի մը հետ պտտեցաւ, եւ որքան գիտեմ, համապատասխան ժամանակ

ՅԱՒԱՏՅՈՄ ՓԱՅԼՈՒՆ

(ՀԱՏՈՒԱԾ)

Մի քանի օր անց Ալեքսանդրը ստացավ Ռուսաստանից նամակ։ Նամակը գրել էր Ալեքսանդրի ընկերը՝ Ալեքսանդր Ռոդիոնովը։ Ռոդիոնովը գրում էր, որ ինքը ամուսնացել է, ունի երեխա, և որ ինքն ու կինը շատ կուզենային տեսնել Ալեքսանդրին։ Ռոդիոնովը գրում էր, որ ինքն ու կինը ամեն օր խոսում են Ալեքսանդրի մասին, որ նրանք ամեն կերպ ուզում են օգնել նրան։ Ռոդիոնովը գրում էր, որ ինքն ու կինը ամեն օր սպասում են Ալեքսանդրի գալուն։

Ալեքսանդրը կարդաց նամակը և ուրախացավ։ Նա ուրախացավ, որ ունի ընկերներ, որոնք սիրում են իրեն։ Ալեքսանդրը ուրախացավ, որ ունի ընկերներ, որոնք սպասում են իրեն։

Ալեքսանդրը որոշեց գնալ Ռուսաստան։ Նա որոշեց գնալ Ռուսաստան, որ տեսնի ընկերներին։ Նա որոշեց գնալ Ռուսաստան, որ տեսնի ընկերներին, որոնք սպասում են իրեն։

Ալեքսանդրը գնաց Ռուսաստան։ Նա գնաց Ռուսաստան, որ տեսնի ընկերներին։ Նա գնաց Ռուսաստան, որ տեսնի ընկերներին, որոնք սպասում են իրեն։

Ալեքսանդրը տեսավ ընկերներին։ Նա տեսավ ընկերներին, որոնք սպասում են իրեն։ Նա տեսավ ընկերներին, որոնք սպասում են իրեն։

Ալեքսանդրը ապրեց Ռուսաստանում։ Նա ապրեց Ռուսաստանում, որ տեսնի ընկերներին։ Նա ապրեց Ռուսաստանում, որ տեսնի

Սուրիոյ ապստամբական դէպքերը

Հալէպի «Տօղրու ելօլ» թերթին նոյ. 3ի խմբագրականին մէջ, ձեւլալ Գաարիպէյխօսելով Թուրքիոյ և Սուրիոյ սահմանային վէճին մասին, կը յիշէ բազմաթիւ աւազակութեան դէպքեր, տեղով ու թուականով որոնք կատարուած են Թուրքերուն կողմէ։ Ու ցաւով դիտել կուտայ թէ երկու հարեւան երկիրներու միջեւ այսպիսի ցաւալի դէպքեր կը պատահին։ Սակայն ինչպէս խորագրին մէջ ալ կ'ըսէ, «ճարպիկ գողը տանտէրը կախել կուտայ»։ Թուրքերը, կ'ըսէ, ամէն տեսակ աւազակութիւններ ընելէ վերջ, հարեւան Սուրիան կ'ամբաստանեն թէ սահմանապուհի անզգուշութիւնը կը վրդովէ։ Հանրային կարծիքին առջեւ Սուրիան իրրեւ նախայարձակ ցոյց կուտան։

Թուրք խմբագիրը ըսելէ յետոյ թէ շատախօսութեան այս աստիճանը չէր կրնար երեւակայել, կ'աւելցնէ.

— Չենք գիտեր թէ երկու կառավարութեանց միջեւ այս կարգի դէպքերը ի՞նչ ձեւով բանակցութեան կ'ենթարկուին եւ ի՞նչ արդիւնքի պիտի յանգին։ Միայն չենք կրնար չզարմանալ թէ՝ երբ մեր հարեւանը սահմանապուհի դէպքերու մասին շարունակ կը բողոքէ, ինչո՞ւ համր ու ապշած կը մնանք մե՛նք։ Որովհետեւ սահմանապուհին այս վիճակը, սահմանապուհի ապահովութեան այս կացութիւնը Սուրիան պարզապէս անապահովութեան մատնած է։ Այլեւս ժամանակը եկած է, որ բողոքենք «հիւսիսէն գալով հիւսիս դարձող» կարգ մը գէշ եւ անոպայ այցելուներուն դէմ։»

Ապստամբութիւն Խուժիստանի մէջ

Պասրայէն կը հեռագրեն թէ Խուժիստանի մէջ (արեւմտեան Պարսկաստան) ապստամբած են բազմաթիւ արաբ ցեղախումբեր պարսիկ պաշտօնեաներու դէմ։

Պարսկական օդանաւեր եւ զինուորներ ղրկուեցան տեղւոյն վրայ՝ կարգը վերահաստատելու համար։ Ընդհարումներու ընթացքին սպաննուեցան երեք ցեղապետներ եւ որոշ թիւով Արաբներ։

Ռուսիոյ դիմումը Անգլիոյ

Մոսկուայի պաշտօնաթերթը «Իզվեստիա» իր առջի օրուան թիւին մէջ կը հրատարակէ խմբագրական մը՝ պարզելով խորհրդային կառավարութեան պաշտօնական դիրքը Անգլիոյ հետ դիւանագիտական յարաբերութիւնները վերսկսելու խնդրին մասին։

Պաշտօնաթերթը կը գրէ. «Խորհրդային Միութիւնը քանիցս փափաք յայտնած է անգլիական կառավարութենէն ընդունիլ որոշ ու ձեւաւորուած պայմաններ, որոնք անգլիացի պահպանողականներու կարծիքով կրնային իրրեւ հիմ ծառայել յարաբերութեանց վերսկսումին։

«Լոնտոնի կառավարութիւնը սիստեմատիկ կերպով մերժած է բացատրել իր խորհրդաւոր յայտարարութիւնները, ըլլայ անոր համար որ անկարող է պայծառօրէն բացատրել իր փափաքները, ըլլայ անոր համար որ չուզեր բացատրել։ Իրողութիւնն այն է որ խորհրդային կառավարութիւնը երբեք չէ ընդունած որոշ առաջարկներ։ Ուստի պէտք է հասնիլ այն եզրակացութեան թէ պահպանողական դահլիճը նախամեծար կը համարէ մնալ անստգութեան մէջ։

Ամերիկա եւ Ռուսիա

«Մորնինկ Փոսթ»ի Ռիկայի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ լեհ կառավարութեան մօտ ամերիկեան ելմտական խորհրդական Տուէյ վերջերս Մոսկուա գացած է։ Ռուս մամուլը մեծ նշանակութիւն կուտայ այս այցելութեան, կ'ըսէ թէ Միացեալ Նահանգները ասով ղրապէս ճանչցած կ'ըլլան Խորհրդային Միութիւնը եւ ատիկա կը նկատեն սկզբնաւորութիւնը երկու երկիրներու միջեւ դիւանագիտական յարաբերութեանց վերահաստատման։

Ամերիկացին տեսակցած է արտաքին փոխ-գործավար Լիտվինոֆի, ելմտական գործավար Բրուշանովի եւ ռուս համայնավար կուսակցութեան նախագահ Պլատոկովի հետ։

Թերթերը կ'ըսեն թէ ամերիկացի խորհրդականը շուտով Ուաշինկթըն պիտի վերադառնայ եւ տեղեկագիր մը պիտի ներկայացնէ։

Ցանդուգնաւազակութիւն մը Մարսիլիոյ մէջ

Շորեքշաբթի ժամը 17ին «Բրէտի Ֆոնսիէ տ'Ալժէրի է տը Թիւնիզի» դրամատան պաշտօնեաներէն երեք հոգի՝ Օկիւստ Րոք, Ֆոնֆորթինի եւ Լուտիէ դրամատունէն դուրս ելան՝ հետերնին տանելով 358.000 ֆրանք, որ սահմանուած էր Լա Սիոթայի բանուորներուն աշխատավարձը վճարելու եւ զոր պիտի յանձնէին կեդրոնական նամակատունը։ Նամակատունէն 20 մեդր հեռուն, մաքսատան եռեւ, մեծ ինքնաշարժի մը մէջ նստած հինգ հոգի խօսքի բռնուեցան անոնց հետ։

Անծանօթներու սպառնական դիրքին վրայ, Լուտիէ գրպանէն ատրճանակ հանելու շարժում մը ըրաւ։ Ինքնաշարժին մէջէն արձակուած գնդակ մը դիտապաստ գետին տապալեց զայն։ Ասոր վրայ, աւազակները սկսան բոլորն ալ ատրճանակ պարպել՝ վիրաւորելով միւս երկու պաշտօնեաները։ Դրամի պայուսակները կողոպտելէ վերջ, ոճրագործները փախան ինքնաշարժով։

Ընդհ. ապահովութեան տնօրէնութիւնը և ոստիկանական Թռուցիկ Ջոկատը անմիջապէս գործի ձեռնարկեցին եւ ժամը 20ին Ավինեոնէն ոչ-հեռու Փոն-տը-Պոնփայի մէջ ձերբակալուեցան երեք հոգի, որոնք կը փախչէին գողցուած ինքնաշարժով մը։ Երկուքը խոշոր, երրորդը փոքր ատրճան սկով մը փորձեցին դիմադրել, սակայն ձերբակալուեցան՝ առանց ուեւէ վնաս հասցնելու։

Մարսիլիայէն 15 քիլոմեդր անդին գտնուեցաւ նաեւ մեծ ինքնաշարժը, որուն մէջ նստած էին հինգ աւազակները ոճիրի պահուն։

Ձերբակալուած երեք անձերն են՝ Չանրի Տիւրան, Ֆէրնան Փասքալինի եւ Ժիւլ Թրավէրսարի, որոնք կը մերժեն ոեւէ խոստովանութիւն ընել։ Ոստիկանութիւնը վստահ չէ տակաւին թէ ասոնք էին աւազակները։

Քննութիւնները կը շարունակուին։

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՊՈԼԻՍ 1880ԻՆ

THÉ YAVROU ▣ ԹԷՅ ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՆՏՈՒԿՈՎ ԵՒ ԾՐԱՐՈՎ ԹԷՅԵՐ

ԸՆՏԻՐ ՀՈՏԱԻԷՏ ԱԽՈՐԺԱՀԱՄ

ՃԵՐՄԱԿ ԾԱՂԻԿ (Ագ-Դուլբուգ) ԹԻՒԵՐՈՎ ԽԱՌՆՈՒԻՐԴՆԵՐ

պահանջեցէք մեր Թէյերը ամենուրեք՝ Ֆրանսայի եւ գաղթավայրերու մէջ

ՀԱՒԱՔ՝ Comptoir des THÉS YAVROU

23 Rue Senac, MARSEILLE — Tél. MANUEL 25 - 27

ևի 29 Ave. Trudaine, PARIS — Tél. TRUDAINE 53 - 72

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ» ԿՐԸՆՈՂԻ ՄԷՋ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Յ. Դ. ԲՐԻՍՏԱՓՈՐ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին

կը խօսի՝ ԸՆԿ. Մ. ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ

երգ, արտասանութիւն, եւայլն

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՓԱՐԻԶԻ Չ. Ե. Ո. Մ-Ի ԼՍԱՐ. ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

Այս կիր. ժամը 3ին, 40 Rue de Belleville (վերնայարկ)

կը խօսի՝ ՏՕՔԹ. Ա. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

երիտասարդներու ամուսնութեան խնդիրը եւայլն

Կը հրաւիրուի Փարիզահայ երկսեռ երիտասարդութիւնը

Դախքերու մասնակցութեան համար 1 ֆրանք

ՍԻՐՈՒՆ ԱՆԱԿՆԿԱԼ ՄԸ

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 15ԻՆ

Հ. Յ. Դ.

Իսի-լէ-Մուլինօի *վռամեան կոմիտէի ժողովը այս կիրակի ժամը 2.30ին*, 164 Ave. Verdun. *Կը խօսի՝ ընկ. Կ. Մասունի։*

Պելվիլի *ընկերական ժողովը՝ վաղը Շաբաթիրիկուն ժամը 8ին*, 131 Fbg. du Temple.

Ալֆորվիլի *Մարգիս Մինասեան ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի ժամը 2ին*, 72 Rue Etienne Dolet, Alfortville.

Մարսէյլի *Պատան. միութեան անդամական ժողովը՝ վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին։ Ներկայ կ'ըլլայ ընկ. Պ. Հիւսեան։*

Վիէնի *կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս կիր. առաւօտ ժամը 9ին ձանօթիւիլը։ Բոլորընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։*

Տէսինի *կոմիտէն գասախոսական ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս կիրակի ի. բրիկուն ժամը 6.30ին* Café Jardin։ *Կը խօսի՝ ընկ. Գ. Սարօյեան։ Շրջաններէն եկող ընկերները կը հրաւիրուին արձանագրուելու։ Ներկայանալ անպատճառ անդամատետրով։ Բացականերու մասին որոշում պիտի տրուի։*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑԸՐ այս իրիկուն ժամը 9—10 մտային հիւանդութիւններ (Փրոֆ. Աղաջանեան)։ 10—11 Հայոց Պատմութիւն (Պ. Նաթանեան)։

Իսկ կիրակի առաւօտ ժամը 10.30—12 ֆրանսերէն (Պ. Դաւիթ-Բէկ)։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Բարձր Հայքի Հայրենակց. Միութեան վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները, իր սեփական Գրադարանին մէջ այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին։ Բոլոր անդամներու ներկայութիւնը պարտադիր է։ Ներկանները իրաւասու պիտի համարուին զբաղելու օրակարգով։ Կը խօսի՝ Պ. Աբօ Աբոյեան, բոլոր հայրենակիցները հետաքրքրող նիւթի մը շուրջ։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Մարգար Թանտրեան (ցունաստանէն) կը փնտռէ իր եղբայրները վաղարշակ եւ կարապետ Թանտրեանները, որոնք կը գտնուին Մարսէյլ։ Իմացնել՝ իրենց եղբօրMarkarTanderdjianի, Kapnopolion Gonia Psigion odos Drapetzonos, Pirée, Grèce

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: E. SOUVIGNY

ANTHOLOGIE DES POÈTES ARMÉNIENS

Ա. ՆԱԻԱՐԵԱՆԻ

Խիստ շահեկան ուսումնասիրութիւնը

Մաքուր տպագրութիւն եւ պատկերազարդ։ Գինն՝ 20 ֆր.։ Իւրաքանչիւր գնորդ ձրիապէս կը ստանայ նոյն հեղինակէն Le Soleil d'Automne: *Դիմել՝* Librairie Ernest Leroux, 28 Rue Bonaparte, Paris. *կը ծախուի նաև «Յառաջ»ի խմբագրատունը։*

Կ'ուզուի փորձառու եւ վարպետ խոհարար մը գոհացուցիչ ամսականով։ Դիմել՝ նամակով կամ անձամբ Sarkis Boghossianի, Café «Ararad», Charvieu, Isère.

Կ'ուզուին լիւքս ներմակեղէններու համար լաւ գործաւորուհիներ։ Դիմել՝ Mme Frank, 22 Chaussée d'Antin, Paris.

Վարձու է կահաւորուած օդասուն սենեակ մը մէկ անձի համար։ Նպաստաւոր պայման։ Դիմել՝ H. Apelianի, 23 Chemin des Champarons, Colombes.

ՀԱՅԵՐԷՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

ՈՒՆԻՆՔ ֆոնոկրաֆներ եւ յայտնի արուեստագէտներու փլաքները՝ Հայերէն, ցունարէն, Թուրքերէն, Հրէերէն, Արաբերէն, Սպանիերէն, Ալժերիական, Թունուգական եւ Մարոքեան։ Միակ ներկայացուցիչը Ֆրանսայի։ Դիմել՝ Jos. de Padova, 117 Passage du Caire, Paris (2e.)

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներհիւանդութեանց (ֆրանկախատ, ջերմամիզ.) եւ վարսից։ Մասն. լապոռատորատ։ Ընդհատ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12։

ԻՐԱՒԱԴԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

E. STEFIKI

վկայեալ իրաւաբէտ, քաղաքականգիտութեանց վարժարանէն։

106 Ave. Kléber, Paris (16e)

Շեն. Passy 72.56

ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ ամենակարճ միջոցի մէջ ֆրանսա մտնելու (AFFIDAVIT), ինչպէս նաեւ ինքնութեան թուղթերու օրինական գործողութիւնները։

կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 4—7.

ՇՈՒՐՋԱԿԱՅ ՄԱՍՍԱԺ ԵՒ ՄԱՐՄՆԱԿՐԹՈՒՆ

«ԱՐԱՔՍ»

22 Rue Copernic Paris (16e) — Téléph. Passy 45-29

Մ. ՄԱԼՈՒՄԵԱՆ Մասնագէտ՝ մարմնակրթանքի եւ մասաժի

Ամէն առաւօտ ժամը 10-12, Կէսօրէ վերջ ժամադրութեամբ

Կը սահմանէ մարմնամարզի դասեր եւ մասաժ, դիւրամատչելի պայմաններով։ Ձափի վրայ խնամքով կը պատրաստուին տեղմիրաններ եւ վարիսի գուլպաներ, անգլիական եւ ֆրանսական կերպարաններէ։

ՏՕՔԹ. Ա. ԱՍԼԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՓԵՐՈՒ ԵՒ ՍՏԱՄՈՔՍԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Մասնաւոր յարկաբաժին՝ մորթային եւ վէներական ախտերու

Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներով ցօդացաւ, ջղացաւ (Sciatique), նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկրանգիութիւն (Rachitisme) եւայլն։

16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. — Շեն. Provence 73-67

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 եւ 2—7, ԿԻՐԱԿԻ 9—12

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ՈՂԲԱՑԵԱԼ ԹԷՈԴԻԿԻ

“ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵՑՈՑՔ”

1929Ի ՀԱՏՈՐԸ (ՎԵՐՋԻՆ ՏԱՐԻՆ)

550 էջ մանրատառ։ Բազմաթիւ պատկերներ։ Անտիպ կուռ, գեղեցիկ։ Ամբողջ գիրքը գեղանկարուած։

Դիմել՝ «ՄԱՍԻՍ» տպարան, 208bis, Rue Lafayette, PARIS

ԳԻՆ՝ 50 ՖՐԱՆՔ

ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆ Ք. ԵՒԵՒԻՃԵԱՆ

1 Rue Vilin, PARIS (20e) — Մէթրօ COURONNE

Կը ծանուցանէ իր յաճախորդներուն որ իր նոր բացած հեստաւրանտին մէջ կը կարէ ամէն տեսակ հագուստներ։ Ճոխ մթերք հանրածանօթ էլոլպէֆ կերպասներու։ Նպաստաւոր գին, մաքուր կար եւ խնամուած աշխատանք։

ՆՈՐ ԳԻՐՔԵՐ ՆՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

25 ՖՐ.Ի ԳԻՐՔ ԱՌՆՈՂԻՆ 5 ՖՐ.Ի ԳԻՐՔ ՆՈՒԻՐ, 50 ՖՐ. ՀԱՄԱՐ 10 ՖՐ.Ի ԳԻՐՔ ՆՈՒԻՐ ԿԸ ՏՐՈՒԻ

Թիապարտը 25 ֆր., Թորոս Լեւոնի (կազմուած) 35, Արտիստ Ֆաթման եւ Ասատը 25, Հին Աստուածներ 15, Թորտակուած կինքներ 30, Թէրեզ Բաքէն (է. Զոլա) 20, Ցարութիւն (է. Թոլա) 50, Ձէք (Ա. Տոտէ, 2 հատոր) 30, Վարժապետին աղջիկը, Թասգիւղի քնաշրջիկը 10, Վերջին բաժակը 10, կրացիէզ Տք. Քիւբին խրատուիլակները 10, Աւիսի սիրահարը 15, Ծաղր Լիլիթն ու Արտակը 10, Աքլոր եղբայր 6, Սգապատկ Հայաստան 5, Սիֆիլիզ 2, Ջերմամիզութիւն 2, Հայ. քերական 1, Երգարաններ՝ 3, 5, 6, 10, 12.50, 25 եւ 30 ֆր., Երազահաններ՝ 10 եւ 12, Ֆրանս. խօսակցութիւններ 6, 8 եւ 10 ֆր.։ Նոթանոս կոմիտաս վրդ.ի, Սիւնիի, Զուհաճեանի, Սրուանձտեանցի, Չիլինկիրեանի, Շամբարձումեանի, եւայլն։

Ուզուած գիրքերը կրնանք կազմուած յանձնել 4—5 ֆր.ոց թեամբ, ըստ գրքի մեծութեան։ Միութիւններու եւ գրադարաններու մասնաւոր եւ բացառիկ զեղչ։ Գրացուցակը ձրի կը տրուի պահանջողին։

Դիմեցէք՝ L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris

ՆՈՐ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ՀԱՅԿ. ԵՒ ՖՐԱՆՍ. ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌՈՑ

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

31 Bld. Garibaldi, ISSY-LES-MOULINEAUX

Մեծ խնամքով կը պատրաստէ սիմիտ, չէօրէք, փաքլաւա, քաղաքօւմ, քուրապիէ եւ ֆրանսական ամէն տեսակ անուշեղէններ։ Հարսնիքի, ամպի կամ նուէրի համար՝ վրան հայերէն կամ ֆրանսերէն գրուած ամէն մեծութեամբ խմորեղէններ։ Դիմիր երկու օր առաջ։ Ապսպրանքները տուն կը յանձնուին։ Գիները չափաւոր։

ՇՈՒՐՋԱԿԱՅ ՀԱՒԱՔ ՄԸ ՊԱՇԵԼՈՒԻ ԵՒ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐԵԼՈՒԻ

POLYCLINIQUE PARISIENNE

123 Bld. Sébastopol, PARIS (4e) Métro Réaumur et St. P...

Ձորս փորձառու հայ եւ ֆրանսացի մասնագէտ բժիշկներու խորհրդակցութեամբ կը դարմանուին ընդհանուր եւ տղայոց հիւանդութիւնները արմատական եւ նոր մեթոտով արանց եւ կանանց մրիզատեաքին եւ ներքին հիւանդութիւններ իրենց բարդութիւններով, նոյնպէս ամանջի եւ կոկորդի հիւանդութիւններ։ Ultra-Violet եւ Diathermie կը բուժուին Ջղացաւ (Sciatique) եւ ամէն տեսակ յօդացաւ։

ԱՄԷՆ ՕՐ 9—12 ԵՒ 2—8

Արտասահմանէն եկող հիւանդներու ամէն կարգի դիւրութիւն կ'ընծայուի։

ՀԱՐԱՉ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

"HARATCH"

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ 24 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1928

24 NOVEMBRE 1928

ՏԱՐԻ Թիւ 812 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿՈՒՍԱԿ ԽՕՍՔ

ԱՅՍՊԷ՞Ս ՈՒՐԵՄՆ...

Այսօր Նոյնուէմբեր արտատպած ենք Հայաստանէն եկած տասարդ «կոմիսար»ի մը յայտարարութիւնները՝ ներգաղթի մին :

Ներգաղթականներէն կ'իմանանք որ քաղաքացի Արսէն Եսայեանը Ազգային Նախագահն է Հայաստանի Տնտեսական Բարձրագոյն Խորհուրդին, այլ եւ անդամ կառավարութեան: Այնպէս որ, Ազգի է իր այդ կարդալ եւ նկատի առնել իր խօսքերը:

Ազգի հետաքրքիրներու համար յիշենք թէ՝ «քաղաքացի» Արսէնն է Տրապիզոնցի պատուական ընկերոջ մը, Սեդրակ Եսայեանի, որ Ջրամոյն կոտորուեցաւ 1915ի սարսափներուն հետ: Դժբախտ հօր վեց-եօթը զաւակներէն ողջ մնացած է այս «կոմիսար»ը, որ Պաթում կը գտնուէր, եւ աղջիկ մը որ Թուրքերու ձեռքէն ազատեցաւ դինադադարին: «Քաղաքացի» Արսէն առաջին անգամ փայլեցաւ 1920ին, հայերէնուրք տարրգմին առեն, իբրեւ անդամ Ալեքսանդրապոլի «Ռեվկոմին», անհնայ հալածելով եւ մատնանշելով իր հօրը դաւաճանին: Ատոր շնորհիւ այ, կը վայելէ այսօրուան դիրքը, ինչպէս շատերը իր ընկերներուն:

Ի՞նչ կ'ըսէ երիտասարդ «կոմիսար»ը.—

1.— Մենք Հայերու հաւաքման քաղաքականութիւն չենք ընդուներ եւ չենք կրնար վարել:

2.— «Հայահաւաքման» նշանախօսքը շարունակութիւնն է Հայ մարտական ազգայնականութեան արկածախնդրական քաղաքականութեան:

3.— Մենք չենք կրնար բանալ Հայաստանի դուռները, հետեւաբար մենք արկածախնդիրներ չենք:

4.— Եթէ նոր գաղթականներ ընդունինք արտասահմանէն, Հայաստանի գիւղացին պիտի թշնամանայ, քանի որ իր հողը պիտի պակսի:

5.— Մենք ունինք պէտք եղածին չափ արհեստաւորներ. մեզի պէտք է որ, եթէ նորեր գան, միայն մարդ մը գան, միայն պիտի քայքայուին եւ պիտի թշնամանան, նորերն ալ չպիտի շահին:

6.— Մենք ունինք բազմաթիւ բանուորներ եւ նոյնիսկ գործներ. այնպէս որ, սխալ է դուրսէն բանուոր ընդունիլ:

7.— Մենք պէտք չունինք առեւտրականի: Անոնց դերը կատարուած է գործակցական միութեանց եւ պետական առեւտուրին:

8.— «Խորհրդային Հայաստանի բանուորին եւ գիւղացիին դասակարգային շահերուն չի համապատասխանեն «բացէք դուռները» նշանաբանը, հայահաւաքման քաղաքականութիւնը:

Հայաստանի կառավարութիւնը խորհրդային Հայաստանի բանուորին եւ գիւղացիին կառավարութիւնն է: Մենք երբեք «Ամենայն Հայոց» կառավարութեան յաւակնութիւններ չենք ստանձնած եւ չենք կրնար ստանձնել:

Մնացածը կը կարդաք Բ. էջը:

Այսպէս ուրեմն: կարճ եւ ազդու:

Պէտք է շնորհաւորել Տրապիզոնցի «կոմիսար»ը, որ կոպիտ կերպով կը պարզէ կառավարութեան տեսակէտը, փոխանակ երկդիմի խօսքեր արտասանելու, ինչպէս իր աւագ ընկերները. Արամայիս Երզնկեանէն մինչեւ հայրենակից Գրիգոր Գրիգորեանը:

Թէեւ, «քաղաքացի» Արսէնն ալ շնո՛րհ կ'ընէ աւելցնելու կրնան ներգաղթի կատարել, ճարտարագործական կարգ մը ճիւղերու համար, «որոնց մասնագէտները մենք չունինք»:

Մենք ինարաւորութիւն ունինք մեծ քանակութեամբ մասնագէտներ ընդունելու գիւղատնտեսութեան եւ արդիւնաբերութեան ճիւղերուն:

Մենք կարող ենք ընդունիլ՝ նաեւ գիւղատնտեսութեան որոշ մշակման ծանօթ մասնագէտ գիւղացիներ: Այս բոլորը անշուշտ թիւ կարող է կազմել»:

Ուստովանինք թէ մեր կարողութենէն վեր է ճշտել այդ «որոշ թիւ»ը, այս ընդհանուր, կաղապարեալ բառակոյտին մէջ: Հազա՞ր, հի՞նգ հազար, տա՞սը հազար, թէ քանի մը հարիւր: Միայն չմոռնանք յիշեցնել նոյնիսկ այդպիսի «ներգաղթի» տարրական պայմանները: Տրապիզոնցի «կոմիսար»ն է որ կ'ըսէ.

— «Առաջուց պայմանաւորուիլ ճանապարհածախսի, ոտքի, բնակարանի, աշխատավարձի կամ հողաբաժնի մասին: Ոչ այսպէս կը հասկնանք ներգաղթի խնդիրը»:

Ուրեմն, կրնանք տարիներով «հայրենի՛ք, հայրենի՛ք» հառաչարի բոլոր պողոտաներուն վրայ, փարիզէն մինչեւ Քալկուէյ:

Մանաւանդ որ, «Ամենայն Հայոց» կառավարութեան յանձնուիլիններ չունի երեւանը: (Այս պատիւը ոամկավարները կրած ըլլալով, անոնց կ'իյնայ բանաձեւել պատասխանը):

Ի՞նչ պիտի ըլլայ արտասահմանի դիրքը, այս անողոք իրականութեան առջեւ,— Հայրենիքը՝ պարզ ագարակի վերածուած: «Հայահաւաքման» քաղաքականութիւնը՝ արկածախնդրական: Ազգային կոչուած իշխանութիւնը՝ միմիայն «խորհրդային Հայաստանի բանուորին եւ գիւղացիին կառավարութիւնը»:

Մինչեւ հիմա, ներգաղթը կապուած էր դրամի եւ ոոգման: Այսօր կը ճշտուի — թէեւ մեզի համար գաղտնիք չէր — երեւանցիները ներգաղթէն կը խուսափին նաեւ քաղաքական պատճառներով: Ձայն կրնկատեն արկածախնդրութիւն: Հետաքրքրուիր իրենց սահմանագիծէն դուրս: Կամ կը հետաքրքրուին այնքան որքան ո՛ր եւ է երկիր, օրինակ Ֆրանսան, որ պէտք ունեցած տեղ օտար բանուորներ կը վարձէ կանուոր գործակալութեանց միջոցաւ, այս կամ այն արհեստը զարգացնելու համար, կամ իրրեւ աշխատանքի ոյժ:

Կա՞յ միջոց մաքառելու այս տմարդի, այս հրէշային քաղաքականութեան դէմ:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՓԱ՛ՌՔ ԱԼԼԱՀԻՆ...

«Պայքար», Ամերիկայի ոամկավարներուն պաշտօնաթերթը, փառաբանելով խորհրդային իշխանութեան շնորհած բարիքները, մասնաւորապէս կը շեշտէ (7. Նոյ.)

— «Ի՛նչ պիտի ըլլար, օրինակի համար, եթէ Հայաստան Խորհրդային Միութեան անդամ չըլլար եւ «անկախ» ըլլար՝ ոմանց հասկցած ձեւով:

Նախ պէտք պիտի ըլլար չորս կողմէն պաշտպանել Հայաստանի սահմանները: Այս կերպով երկիրը պիտի զրկուէր տասնեակ հազարներով աշխատող բազուկներէ, ահագին ծախքերու տակ պիտի մնար, եւ դարձեալ ապահովութիւն պիտի չվայելէր:

Երկրորդ, Հայաստան իր լեռներուն մէջ կապուած կաշկանդուած պիտի ըլլար: Դէպի ծով ելքի համար բացարձակ կախում պիտի ունենար Վրաստանի բարեհաճութենէն որ ուզած օրը պիտի կրնար սովամահութեան դատապարտել զինք, ինչպէս պատահեցաւ նախորդ կառավարութեան օրով, պիտի չկրնար կաթիլ մը քարիւղ ստանալ եւ պիտի ստիպուէր փայտով շարժել իր երկաթուղիները, ինչպէս կ'ըլլար 1919—1920ի աղետալի շրջանին: Եթէ երբեք բան մը արտադրէր, ծախելու շուկայ պիտի չունենար ու իր դէմ պիտի գտնէր մաքսային անյաղթելի պատուարներ: Իսկ պարապ բան պիտի ըլլար խորհիլ՝ երկիրը շինելու ու չէնցնելու, ճարտարարուեստ ստեղծելու եւ բնական հարստութիւններէ օգտուելու մասին, պարզապէս այն պատճառաւ, որ կարելի պիտի չըլլար այսպիսի ձեռնարկներու համար անհրաժեշտ նախնական ծախքերը հայթայթել:

Մինչդեռ հիմա, Հայաստան մեծ չափով ապահով է իր պաշտպանութեան տեսակէտով, եւ երեք կողմէ պաշտպանութեան պէտք ալ չունի: Կրնայ անարգել ու ազատօրէն օգտուիլ Կովկասեան երկաթուղիներէն ու Պաթումի նաւահանգիստէն, առանց մէկ կոպէք մաքս կամ տուրք վճարելու, կրնայ պէտք եղածին չափ քարիւղ ստանալ Պաքուէն, իր արտադրութիւններուն համար բաց են Միութեան բոլոր հրապարակները, եւ վերաշինութեան, ճարտարարուեստի զարգացման ու բնական հարստութեանց շահագործման համար ալ պէտք եղած գումարները կը ստանայ Միութեան կեդրոնական գանձէն: Հայաստանի Խորհրդային Միութեան անդամակցութեամբ անկէ կախումը այս կերպով, տասնապատիկ լաւագոյն չէ՞, քան, օրինակ համար, Ալպանիոյ ըստուերային «անկախութիւնը», եւ Անդր-Կովկաս աւելի խաղաղ ու խոստումնալից պատկեր մը չի՞ պարզեր, քան Պալքանները:»

ՆԱԽԱԳԱՀ Քուլիճ ամերիկեան խորհրդարանին ուղղելիք իր տառաջիկայ պատգամագրովպիտի յանձնարարէ շինութիւնը 15 յաժանաւերու, իւրաքանչիւրը 10,000 թոնօ:

ԱՋՂԱՆԻՍՏԱՆի մէջ կարգ մը ցեղախումբեր ապստամբած են: Մէջիտ Քոհ ցեղախումբը զրաւած է Քարիի տառաջապահ պահականոցը:

ԼԻՆՏՊՒՐԿի համար կ'ըսուի թէ պիտի նշանուի Մեքսիկայի ամերիկեան դեսպանին աղջկան՝ Օր. Էլիզապէթ Մարրոյի հետ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ծաւեր կացութիւն Սոֆիայի մէջ

«Տէյլի Էքսփրէս»ի Վիեննայի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ մեծ խուճապ կը տիրէ Սոֆիայի մէջ, եւ թէ հանրային շէնքերը բռնուած են զինուորներու կողմէ: Ժողովուրդը հարկադրուած է տուն դառնալ ժամը 10էն յետոյ: Կացութիւնը աւելի ծանրացաւ առջի օր, ոստիկանական նախկին տեսուչ Փէլէֆի սպանութեան հետեւանքով, զոր կատարած են Մակեդոնացի ահաբեկիչներ, Միխայլոֆի հրամանով: Այս վերջինը տէր տիրական դարձած է Փէթրիչի շրջանին եւ ազդեցութիւն կը շահի օ, էօր: Զրոյցի մը համաձայն, Միխայլոֆ մայրաքաղաքին վրայ պիտի յարձակի: Նախարարական խորհուրդը արտակարգ նիստի հրաւիրուած է, կացութեան դարման գտնելու համար:

Սոֆիայէն դարձած սերպ սպայ մըն ալ կը պատմէ թէ բազմաթիւ կախաղաններ տեսած է: Ամէն օր նոր սպանութիւններ կը կատարուին: Խիստ գրաքննութիւն կը տիրէ:

∴ Սպանուողը՝ Փէլէֆ քանի մը տարիէ ի վեր քաշուած էր քաղաքական կեանքէ եւ ցորենի մեծաքանակ առեւտուրով կը զբաղէր: Նախագահն էր Օխրիտայի մակեդոնացի գաղթականներու ընկերակցութեան Սոֆիայի մասնաճիւղին: Կը կարծուի թէ սպանութեան շարժառիթն է անձնական վրէժխնդրութիւնը:

ԽՄԲ.— վերապահութեամբ կ'արձանագրենք այս լուրերը, մանաւանդ որ երկու աղբիւրներն ալ վստահութիւն չեն ներշնչեր: Բայց կասկած չկայ թէ կացութիւնը իսկապէս փափուկ է:

Խաղաղութիւն աներեւոյթ...

Անգլիոյ վարչապետը առջի օր ուշագրաւ ճառ մը խօսեցաւ կլասկոյի մէջ: Արտաքին գործերու մասին, Պոլտուին ուշադրութիւն հրաւիրեց հետեւեալ կէտերուն վրայ.

— Վերջին չորս տարիներու ընթացքին շատ մը դէպքեր պատահեցան Եւրոպայի մէջ: Այն տեղ բաժան-բաժան Եւրոպան միացաւ գոնէ մէկ ուղղութեամբ. այսօր այլեւս խտրութիւն չի դրուիր զինակիցներուն եւ նախկին թշնամիներուն միջեւ: Այսօր կը տիրէ ոգի մը որուն ձգտումն է աւելի սերտ յարաբերութեան մէջ դնել բոլոր ազգերը, ինչ որ ալ եղած ըլլայ անցեալը, եւ բարեկամութեամբ ու համերաշխութեամբ խորհրդակցիլ Եւրոպայի ապագային համար: Այսօր Եւրոպայի մէջ պետական մարդիկը ընդհանուր վիճակ մը ունին հասկնալու ուրիշ երկիրներու տեսակէտները: Պատերազմէն տասը տարի յետոյ, մենք յաջողած ենք ձեռք ձգել բան մը որ յոյս կը ներշնչէ Եւրոպայի ժողովուրդներուն բարօրութեան համար:

Իտալերուն քաղկակութիւնը

Ընկիւրիէն կը հեռագրեն 22 Նոյեմբեր Թուականով.— Իտալիոյ արտաքին փոխ-նախարար կրանտի դեկտեմբեր ամսուան ընթացքին Թուրքիա պիտի այցելէ, տեսակցելու համար արտաքին գործավար Թեվֆիք Րիւշտի պէյի հետ:

Հատուցումներու վէճը

Նոր տագնապ մը ծագած է Գերմանիոյ հատուցումներու խնդրին առթիւ: Գերմանիա նոր յուշագրով մը պիտի պատասխանէ Դաշնակիցներու առաջարկին եւ պիտի մերժէ անոնց միջեւ գոյացած համաձայնութիւնը: Փուանքարէ կը պնդէ որ Գերմանիան վճարէ ոչ միայն Ֆրանսայի ունեցած պարտքը՝ դաշնակիցներուն, այլ եւ որոշ գումար մը, աւերեալ գաւառներու վերաշինութեան համար: Գերմանիա կը մերժէ այս պահանջը եւ մանաւանդ չի հանդուրժեր որ առաջուընէ գումար մը որոշուի, քանի մասնագէտները չեն խորհրդակցած: Այս առարկութեան ուժ տալու համար, բազմաթիւ փաստաթուղթեր պիտի ներկայացնէ եւ պիտի պահանջէ որ մանրակրկիտ քննութիւն մը կատարուի, Գերմանիոյ վճարելու կարողութիւնը եւ տնտեսական վիճակը ճշդելու համար:

Այս միջոցին տեսակ մը չղագրգռութիւն կը տիրէ Գերմանիոյ քաղաքական շրջանակներուն մէջ, որոնք կը վախնան թէ դաշնակիցները նորէն միացեալ ճակատ կազմած են, իր վրայ ճնշելու համար:

Մոսկուայի մէջ ալ չղագրգռութիւն

«Փրավտա», Մոսկուայի պաշտօնաթերթը, դառնապէս կը գանգատի թէ օտար թղթակիցները սխալ տեղեկութիւններ կը հաղորդեն Ռուսիոյ մասին: Թերթը մասնաւորապէս կը մեղադրէ օտար թղթակիցները թէ դիտմամբ կը ճոխացնեն համայնավարներու ներքին վէճերը, կը չափազանցեն երկրին տնտեսական դժուարութիւնները եւն.: Աւելի առաջ երթալով, «Փրավտա» ուղղակի կը յարձակի Մոսկուայի ֆրանսական դեսպանին վրայ, եւ կը հարցնէ թէ ինչո՛ւ չի ճշդեր ֆրանսական մամուլին հրատարակած տեղեկութիւնները:

Թերթերու կարծիքով, այս յարձակումներն ալ ապացոյց մըն են թէ ո՛րքան մեծ է չղագրգռութիւնը Ռուսիոյ մէջ, տիրող դժուարութեանց հետեւանքով:

Ռուսերգերման բանակցութիւններ

Մեծ կարեւորութիւն կը տրուի ռուսերգերման առեւտրական բանակցութեանց, որոնք պիտի սկսին Նոյեմբեր 26ին,

(Ուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ՑԷՓԼԻՆ

— Իրաւական հարց մըն է, ըսաւ բարեկամս, թէ Ատլանտեանը երթեւեկող այդ օդաչուն, սե՞րպ, խրուա՞թ թէ գերման գիւտ մը պէտք է համարել:

— Շնարհիւր կ'ուզէ կոստովիչ, կ'ուզէ շվարց կամ ցէփլին կոչուի, բաւական է որ գերմանացիներն են գործը յաջողցնողները, ըսի: Մեզի օգուտ ունեցող բան մը կրնա՞նք հանել այդ օդաչուին միջոցով:

— Շիտակը ես բաներ մը խորհեցայ այդ մասին, բայց չեմ համարձակիր ըսել:

— Խնդրե՛մ:

եւ բարեկամս խօսեցաւ.

— Իրաւաբանութիւնը, զոր համալսարանին մէջ կը լսես, խօսքչունի հարկաւ այն «իրողութեանը» մասին թէ նոյ նահապետի տապանը Արարատի վրայ կանգ առած ըլլալով, հայկական սեփականութիւն մըն է դեռ, առանց լքեալ գոյքի վերածուած ըլլալու. այո՛, մերն է: Արդ, քանի որ ջուրի վրայ գացող նաւու մը պէս ցէփլինն ալ օդէն կ'երթայ, ըսել է մեր տապանը գէթ նախատիպարն է Ամերիկա թռչող այս հսաւատարիմ ծուկին, ճի՛շտ խոտոր համեմատութեամբ ցարուինի վարդապետութեան, այսինքն մարդէ՛ն ծնունդ առաւ նոր ծուկը— ընդծովեան, եւ նոր թռչնածուկը— ցէփլինը...

Ուրեմն ցթ. էքընըը իր առաջին պարտականութիւնը պէտք է համարէ նորագոյն մարդկութեան նախաիոր եւ իր գործիքին նախատիպին հայրենիքը'— Հայաստան թռչիլ, տեսնելու համար գէթ, թէ ճաիճեները ի՛նչ ցուրի վրայ են, կամ նոր Արարկիրն ու Մալաթիան ինչպէ՞ս կը բարգաւաճին...

— Աղեկ խելք: Մեր աշխարհի կուռնկները ալ թռչողը մըցակից կարծելով, այս կողմը կը փախին եւ վերջապէս «խաբրիկ» կը բերեն, զի,—

Ղարիբին սիրտն է խոց
Ճիկեարն է վէրէմ...

ՇԱՂՐՈՒՆԻ

ՄԻՇՏ ԱԻԵԼԻ ԲԱՐՁՐ

Ռումանացի օդանաւորդ փոփէսքօ առջի օր, փարիզի մէջ փորձեց կոտրել բարձրութեան մրցանիշը, որ Ամերիկացիի մը ձեռքն է (11,753 մեդր): փոփէսքօ 10,150 մեդր բարձրանալէ յետոյ, վար իջաւ, արկածի մը հետեւանքով, բայց կոտրեց ռումանական մրցանիշը, որ իր ձեռքն էր 1927էն ի վեր (9400 մեդր):

Վիճենթի սպանդանոցներուն գործադուլը կը շարունակուի տակաւին: եղնարաճներուն վրայ աւելցած են բեռնակառքի վարիչները եւ մորթողները, որոնք նմանապէս յայտնուած կը պահանջեն: կառավարութիւնը զինուորներ կը բանեցնէ բանթողներուն տեղ, քաղաքին մսի հայթայթումը ապահովելու համար:

ԻՏԱԼԱՑի ՋՕՐԱՎԱՐ պերթոլի թղթատարական ծրար մը ստացաւ առջի օր: կարծելով թէ օճառ է, բացաւ կնոջը հետ մէկտեղ, բայց ծրարը պայթեցաւ յանկարծակի եւ երկուքն ալ թեթեւապէս վիրաւորուեցան: Ուրիշ երկու իոգի ալ նոյն ձեւով ծրարներ ստացած են ձենովայէն, բայց վերժած են ընդունիլ:

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ կառավարութիւնը որոշեցարձակել 12,000 ոստիկան-զինուորներ, 100 միլիոն լէյի խնայողութիւն մը կատարելու համար: Արձակուած սպաները բանակ պիտի վերադառնան :

ՊՏՈՑՏ ՄԸ ՍԵՒ ԾՈՎՈՒ ԱՓԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ

Թայֆայի թուրքիոյ թղթակիցը վերջերս պատոյտ մը կատարած ըլլալով սեւ ծովու թրքական եզերքներուն վրայ, էնկիւրիէն կը դրկէ հետեւեալ թղթակցութիւնը (20 նոյեմբեր).

Անատոլուն ընդարձակ շրջան մըն է՝ բնական ճոխ ապրիւրներով։ Հիւսիսային եզերքը մօտ 800 մղոն երկայնութիւն ունի։

Ճամբորդութիւնս կատարեցի թրքական շոգենաւով մը, որ կը պատկանի պետական Սէյրի Սէֆայինն ընկերութեան։ Առաջին նաւահանգիստը ուր հանդիպեցանք, Զոնկուլտաքն էր, որ թրքական Քարտիֆը կը նկատուի՝ իր ածխահանքերուն համար։ Հոս ալ, ինչպէս ամէն տեղ, դրամի պակասը զգալի է։ Առատ ածուխ կայ, բայց զայն շահագործելու համար դրամ չկայ։ Նաւահանգիստի դիւրութիւնները նախնական են եւ ներքնամասին հետ հաղորդակցութիւններ չկան։ Այդ է պատճառը, որ օտար ածուխը շուկայ կը դառնէ Պոլսոյ մէջ, և ճարտարարուեստ մը, որմէ կարելի էր օգտուիլ, իրապէս անօգուտ դարձած է։

Մօտ 200 մղոն հեռուն կը գտնուի Սինոպը հզօրքին միակ բնական նաւահանգիստը։ Ձմեռ ատեն, երբ հիւսիսէն Սեւ ծով կ'արշաւեն սաստկաշունչ հովերը, Սինոպի մէջ կը խոնուին ամէն ազգի պատկանող նաւեր։ Բանի մը տարի առաջ, լուցկիի մեծ գործարան մը բացուած էր Սինոպի մէջ, սակայն այսօր անիկա պարապ է ու լքուած՝ սեփականատէրներուն եւ կառավարութեան միջեւ ծագած վէճի մը պատճառաւ։

Մեր հանդիպած առաջին կարեւոր քաղաքն էր Սամսոն, որ ունի շուրջ 100,000 բնակիչ եւ որ նշանաւոր է իր ծխախոտով։ Ծխախոտի բերքին մեծ մասը, մանաւանդ Պաֆրայի շրջանէն արտադրուածը կ'արտածուի Ամերիկա, ուր կը ծախուի բարձր գինով եւ կը գործածուի ամենալաւ թրքական սիկարէթները պատրաստելու։

Սամսոնի նահանգը հարուստ է երկրագործական բերքերով եւ կրնայ աւելի բարգաւաճ դառնալ՝ եթէ մասնաւոր միջոցներ ձեռք առնուին պայքարելու համար մալարիային դէմ, որ աւերներ կը գործէ գիւղացիներուն մէջ։ Մէկ գիծով երկաթուղի մը — միակը եզերքին վրայ — կ'երկարի Սամսոնէն դէպի Սըվազ, սակայն նաւահանգիստը «բաց» է, եւ օդը զէշ եղած ատեն, շոգենաւները չեն կրնար խարսխել քաղաքին առջեւ։ Սամսոնի կուսակալը Բեռլիմ փաշա ձեռքէն եկածը կ'ընէ քաղաքը բարեզարդելու համար, սակայն իր տրամադրութեան տակ դնուած միջոցները անբաւարար են։

Յաջորդ նաւահանգիստը, ուր մեծ նաւակներով ցամաք ելանք, Կիրասոնն էր, Լազերու մէկ միջնաբերդը եւ եզերքին վրայ կազին արտադրող գլխաւոր կեդրոնը։ Քաղաքը՝ շինուած դէպի ծով երկարող հսկայ ժայռի մը երկու կողերուն վրայ, իրապէս նկարչագեղ է։ Եզերքին երկայնքը աւազուտներ կը տարածուին աչքին զօրած չափով, եւ գնդեցկօքէն ղրուագուած պզտիկ տուներ կը ցցուին մայրիի անտառներուն մէջէն։ Կլիման հրաշալի է, և բնակիչները անսովոր կերպով արթուն են, կարծես թուրք չըլլային։ Կիրասոնի մէջ է որ նշանաւոր թուխալ Օսմանն, Լազերու մեծը, այնքան սպանութիւններ գործեց անկախութեան պատերազմին ընթացքին։ Թուրք իշխանութիւնները սպաննեցին զինքը եւ իր մարմինը թաղեցին ժայռին ամենաբարձր գագաթին վրայ։ Իր տունը խնամքով պահուած է դեռ։

Կիրասոնի մէջ ծանօթացայ ձկնորսութեան տարօրինակ եղանակի մը։

Տրապիզոն, երբեմն աշխարհի ամենափոքր կայսրութեան մայրաքաղաքը, մէկ օր հեռու է Կիրասոնէն։ Հոս ալ «բաց» նաւահանգիստ մըն է, եւ օդը զէշ եղած ատեն, նաւերը կը գործէ գիւղացիներուն մէջէն։ Շաբաթը երկու երեք անգամ կանոնաւոր կարաւաններ՝— ձմեռը ուղտի, ամառը բեռնատար ինքնաշարժերու—կը մեկնին Տրապիզոնէն դէպի հիւսիսային Պարսկաստան։ Անոնք կը տանին գործուած ապրանքներ եւ կը վերադառնան գորգերով եւ պարսկական ուրիշ ապրանքներով։

Վերջերս յաճախ յարձակումներու կ'ենթարկուէին այս կարաւանները աւազակներու կողմէ — գլխաւորաբար Ռուսներ՝ որոնք բարկացած թէ ինչո՞ւ Տրապիզոնը նախամեծար կը հաւարուի Պաթումին, այս արշաւանքները կը կազմակերպեն, յուսալով որ վաճառականները պիտի ուզեն փոխ առնել նուազ վտանգաւոր ճամբայ մը։

Ըստ երեւոյթին, Տրապիզոն շատ քիչ կը տարբերի Կիրասոնէն։ Կ'արտադրէ մեծաքանակ կաղին եւ ներքնամասի գիւղացիները ունին ոչխարի եւ արջառի մեծ հօտեր։ Բոլոր մեծ պետութիւնները հիւպատոսներ ունին Տրապիզոնի մէջ, եւ բոլշեւիկները ունին կանոնաւոր պատուիրակութիւն մը՝ բազմամարդ եւ լաւ վճարուած պաշտօնէութեամբ։

Րիզէ, Տրապիզոնէն շոգենաւով քանի մը ժամ հեռու, հիւսիսի չզարդացած հանքային շրջանն է, ու թերեւս ամենասիրուն վայրը եզերքին վրայ։ Բայց անիկա պիտի ապրի իմ մտքիս մէջ, որովհետեւ հայրենքն է Մէհմէտ («Մաթրիճի») պէյի, Լազերուն պետը, ժամանակին ծովահէն և աւազակ, իսկ այժմ գլխաւոր քաղաքացի։ Մաթրիճի կը պատկանի ընտանիքի մը, որ նշանաւոր է իր քաջագործութեամբ, անգթութեամբ, ժտացիութեամբ. ինքն ալ պզտիկ տարիքին հետեւած է այդ աւանդութեան։ Երիտասարդ եղած ատեն, լերան աւազակ էր եւ շատ չանցած՝ եղաւ այդ շրջանի կոմիտէճիներու առաջնորդը։ Ատեն ատեն եզերք կ'իջնէր եւ բաց ծով կ'ելլէր, ուր կը գտնէր բազմաթիւ պատեհութիւններ օգտագործելու համար իր մասնաւոր ձիրքերը։ 20—30 տարի առաջ, Սեւ ծովուն մէջ ծովահէնութիւնը սովորական էր. այս շահաւէտ ճարտարարուեստին ղեկավարներն էին Լազերը եւ Մէհմէտ պէյ իր լաւ սպառազինուած և արագաշարժ նաւակներով գլխաւոր դէմքն էր ասոնց միջեւ։ Իր հաշուոյն 100 ծովահէնութիւն ըրած է։ Կասկած չկայ որ անիկա թէ ծովու եւ թէ ցամաքի վրայ կատարուած այս գործողութիւնները խիստ հաճելի եւ շահաւոր կը գտնէր։

Սակայն ատեն ատեն տեղական իշխանութիւնները Սուլթանի կառավարութեան հրամանով աշխատանքներ կը կատարէին Մաթրիճիի դէմ։ Քանի մը անգամ բռնուելով բանտ նետուեցաւ, սակայն գատաբանը երբեք չհամարձակեցաւ ժամուան դատապարտել զայն։ Կը վախնային իր ժարգոց վրիժառութենէն եւ Մէհմէտ միշտ ազատ կ'արձակուէր, քանի մը ամիս բանտարկուելէ յետոյ։

Երբ պատերազմը ծագեցաւ, Մաթրիճի Մէհմէտ պէյ հասկցաւ որ Գերմանները Թուրքիան իրենց գործիք կը ծառայեցնէին եւ ժպրժեց աշխատիլ անոնց համար։

Թուրքիոյ պատերազմի մասնակցութենէն քանի մը շաբաթ առաջ Գերմանները ձրագրած էին սպաննել Տրապիզոնի ռուս հիւպատոսը՝ փութացնելու համար Թուրքիոյ պատերազմի մասնակցութիւնը։ Խնդրեցին Մաթրիճիէն, որ Տրապիզոնի եւ Պաթումի միջեւ հետապնդէ հիւպատոսին նաւը եւ սպաննէ զայն։ Մերժեց, բայց ուրիշներ դործեցին իր տեղը — անյաջող կերպով սակայն, քանի որ հիւպատոսը վէրքով մը ազատեցաւ։

Ծովու ճամբով Սամսոն վերադարձայ, անկէ ինքնաշարժով Էնկիւրի գացի, 370 մղոն հեռու։ Սամսոնէն մինչեւ Քավաք, 50 մղոնի համար խճուղի մը կայ։ Անկէ անդին արահետներ միայն կան, ձմեռը անանցանելի։ Այսպէս, մայրաքաղաք Էնկիւրին կղզիացած է իր ամէնեն կարեւոր մէկ նահանգիստէն։

Երկաթուղիի շինութիւնը՝ զոր կը կատարեն թուրքերը եւ կարգ մը մասերու մէջ Գերմաններն ու Շուէյտացիները, երթալով կը զարգանայ, սակայն դեռ շատ խճուղիներ եւ երկաթուղիներ պէտք են՝ որպէսզի երկիրը իրապէս բարգաւաճի։

Մեր ճամբան շատ սիրուն էր մինչեւ Զօրում։ Ամէն կողմ դիւղացիները աշխատանքի լծուած են։ Տեսայ բազմաթիւ ամերիկեան տրակտորներ, ինչպէս նաեւ ամերիկեան ինքնաշարժեր։ Արդիացման այս նշանին առթիւ յիշենք կառավարութեան դիրքը Թուրքիոյ զարգացման մէջ օտարներու մասնակցութեան մասին։

Պաշտօնապէս կառավարութիւնը սիրով կ'ընդունի օտար մասնակցութիւնը, պայմանաւ որ չաշխատին քաղաքական ազդեցութիւն ձեռնարկելու։ Որովհետեւ ներկայ կառավարութիւնը կը վախնայ որ սուլթաններու օրով եղածին պէս ամէնէն կարեւոր հանրօգուտ ձեռնարկները օտար ձեռքերու մէջ իյնան։ Այսօր շատ քիչ են, թերեւս նոյնիսկ չկան օտարականներ, որ աշխատին քաղաք. ազդեցութիւնով մենաշնորհներ ձեռք ձգել, սակայն ոեւէ օտար դրամատէրի համար շատ դժուար է գործել Թուրքիոյ մէջ։

Անգլիացիի մը համար աւելի դժուար է թերեւս քան ուրիշ օտարականի մը, որովհետեւ Թուրքիոյ հանդէպ Լոյտ Ճորճեան քաղաքականութեան առաջ բերած անվստահութիւնը դեռ ամբողջովին չէ անհետացած։ Ուստի Թուրքիա կրցածը կ'ընէ իր սեփական միջոցներով։ Գաղափարը գովելի է, սակայն վերաշինութեան գործը երկար պիտի ըլլայ, ու երբ բարօրութիւնը գայ, Թուրքիա պիտի տեսնէ որ հարեւան երկիրները շատ եռեւ ձգած են զինքը։

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԳԱՂԱՓԱՐԸ

Այս փոփոխակի եւ անցաւոր աշխարհում մարդկային ամենաբարձր արժանիքներից մէկն այն է, որ մենք մեր ներքին ապրումների խորանն ենք կերտում, ուր ամբարուած են լինում մեր բոլոր սրբութիւնները եւ որոնք մեր գոյութեան համար աներեր նեցուկ գառնալով՝ կեանքի ամենաողբերգական պայմաններումիսկ հոգեկան հաճոյքի կենսատու աղբիւր կազմում։ Հասկանալի է, որ ինչքան այս ապրումները գիտակցական բարձր աստիճանի հասնին, այնքան էլ նրանք պատահական ազդեցութիւններից եւ պարագաներից չեն տատանւի ու փոփոխուի։ Բնական է որ այստեղ մեր հոգեկան զարգացման եւ հարստացման անհրաժեշտութիւնը պիտի շեշտւի։ Այժմ հարց է առաջ գալիս թէ ի՞նչ եղանակներով պիտի այդ զարգացումը ձեռք բերւի։

Անկասկած է, որ ընթերցանութիւնը ամենահիմնական միջոցներից մէկն է այդ զարգացման հասնելու համար, որովհետեւ ընթերցանութեան միջոցով մենք ի վիճակի ենք տարածակնօրէն եւ ժամանակի տեսակէտից մեզանից հեռի վայրերում եւ հեռու անցեալում եղած կամ այժմ գոյութիւն ունեցող մշակոյթների հետ հաղորդակցութեան մէջ մտնել եւ այդ միջոցով մեր հոգեկան կղզիացումից ազատւել։ Սակայն սովորաբար կարծւում է թէ անհատական զարգացման խնդիրը կը լուծւի, եթէ մենք սիստեմատիկօրէն, մտածելով եւ շատ կարդանք եւ իբր թէ այս եղանակով մենք կը հասնենք մեր անհատական զարգացման գագաթնակէտին։ Սա ի հարկէ ամբողջական ճշմարտութիւն չէ։ Սիստեմատիկ եւ շատ ընթերցանութիւնը մէկն է մեր զարգացման անհրաժեշտ պայմաններից, բայց ոչ միակը։ Ամենանակարեւորն աստ զարգացած լինելու գաղափարն է, որ սովորաբար ուշադրութեան չէ առնւում։ Խնդիրը պարզելու համար վերցնենք մի անհատ, որը գեղարւեստական զօրեղ հակումներ ունի եւ ամէն օր էլ նա սիստեմատիկօրէն, իւրացնելով շատ ընթերցանութիւն է անում գիւղատնտեսութիւնից, երկրաբանութիւնից եւայլն։ Այս միջոցով նա երբեք իւր անհատական զարգացման չի հասնի։ Ընդհակառակը, նա կը մնայ մի անկատար մարդ, որի ներքին աշխարհը ամայի է, որի մէջ ամենաբարձր արժէքները կը մնան անարձագանգ։ Ինչո՞ւ։ Որովհետեւ նրա ընթերցանութիւնը ոչ մի կերպով նպաստում է ընդհանուր ձաղկեփնջի գեղեցկութեան ճառագայթների գեղեցկութեան։ Ճատկապէս կանացի սեռի մօտ, երբ նոցա հոգեկան բարձր զարգացման հետ, նրանց սեռին յատուկ քնքշութեան եւ նրբութեան մխանում է ե՛ւ նրանց իրերը դիտելու կանացի երանգը, այսինքն իրերը, երեւոյթները կնոջ աչքով դիտելու եղանակը, առաջ է բերում մի վերին աստիճանի հոգեպէս թարմացնող մթնոլորտ։

Ի հարկէ զարգացման այս ընդհանուր եղանակից զատ իրրեւ բացառութիւն դիտելի է հանճարների եւ մարգարէների զարգացման ընթացքը։ Այստեղ այլեւս մշակոյթի տարբեր բնագաւառներից օգտւելով չէ որ մեծ անձինք հասնում են լիակատար հասունութեան ու զարգացման, այլ լոկ իրենց անհատական հարուստ բովանդակութիւնը խորացնելով նոր արժէքներ են ազդարարում մարդկութեան։ Մենութիւն այստեղ այն նշանակութիւնն ունի, որ դրերի գրգիռներից չազդւելով, չի կլանւելով, մարդիկ իրենց ամբողջ ուշադրութիւնը սեւեռում են իրենց խորքի վրայ եւ այնտեղից գանձեր արտածում։ Սովորական մահկանացուներիս համար սակայն, թող իբրեւ օրինակ հանդիսանայ մեծ բանաստեղծի անմահ արտայայտութիւնը, թէ այս աշխարհում միայն նրանց փիկութիւն կայ, ովքեր յաւիտենապէս ձգտելով՝ ջանում են։

ԴՈԿՏ. Ա. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

Ո՛Չ ՆԵՐԳԱՂԹ, ՈՉ ՀԱՅԱՀԱՒԱՔՈՒՄ

Երեւանէն քառասի կ'արտապենք հետեւեալ յայտարարութիւնները, զոր ըրած է Տրապիզոնցի Արսէն Եսայեան նախագահի Հայաստանի մնտեսական գերագոյն խորհուրդին (21 Նոյ.)։

— «Այն ձեւով որ դաշնակցականները են գնում ներգաղթի հարցը (եւ դաշնակների մի շարք բացառիկ եւ ծայրայեղ բարեկամները) մեզ համար ընդունելի չէ։ Մենք Հայերի հաւաքման քաղաքականութիւն չենք վարում եւ չենք կարող վարել։ Դա չի բղխում Հայաստանի բանւորի շ հերից։ «Հայահաւաքման» նշանաբանը շարունակութիւնն է Հայ մարտական նացիոնալիզմի արկածախնդրական քաղաքականութեան եւ յղի է նոր դժբախտութիւններով Հայ բանւորի եւ Հայ գիւղացու համար։

Մենք չենք կարող «բանալ դռները» ինչպէս պահանջում են մեր հակառակորդները, որովհետեւ մենք պրոֆէսիոնալ քաղաքական արկածախնդիրներ չենք, եւ պարտաւոր ենք մտածել այդ դռներից ներս ապրողների եւ ընդունողների ապագայ բարեկեցութեան մասին։

Մենք երբեք չենք թագցնում, որ մեր գիւղացին սակաւաՀող է։ Հակառակ դրան, նա ամենայն անձնազոհութեամբ իր սակաւ Հողը կիսեց Հայաստանո մ գըտնուած ցաճկաստանից եւ նահկին կարսի նահանգից փախած մեծաթիւ գաղթականների Հետ։

Մեկ Րեծ դժուարութիւններով յաջողուեց բաւարարել Հողով վերջիններին։ Ամէն մի նոր ընդունելութիւն արտասահմանից, ի հաշիւ Հայ գիւղացուներկայ Հողային ֆոնդին, թշնամական վերաբերմունքի է Հանդիպում գիւղացու կողմից եւ արգելք է Հանդիսանում նրա տնտեսական նորմալ զարգացման։

Հայաստանի քաղաքներում մենք ունենք պէտք եղած չափով արհեստաւորը (կօշկակարներ, դերձակներ, դարբիններ, եւայլն, ո-րոնցից գլխաւորաբար կազմւում են գաղթականների արհեստաւորական խումբերը)։ Նոր արհեստագալուստը, առանց նրանց բուժման պահանջի տասնեան բարձրացումի, է անորմալ եւ վնասակար ցուցմունք, որից քաջ քաջատեղեակ են արհեստաւորները։ Հումնորերը՝ աւելորդ եմ համարում ասել, որ տեղական արհեստների մէջ դա անպայման ցնծութիւն է որոշ դժգոհութիւնների իշխանութիւն եւ հակամարտութիւն՝ դէպի նոր եկողները։

Խ. Հայաստանը ունի առատ բանւորական ձեռքեր։ Նոյնիսկ անգործութեան ամենաքաղ, կազմակերպուած մրուելիութիւնների մէջ եւ ապրանքի բորսաների շուրջ։ Գործարանների մէջ, դրսից ազատ բերման ձեռքեր ընդունելի է մեծ մասամբ առանց որակի, անպայմանորէն նէր սկսել եւ կ'առաջնեն գործութիւններ տեղական ներուն մէջ նոր եկող բանի էլ ոչինչ բան չէր խոստանում։

Ինչ վերաբերում է առեւտրականներին, որոնք մուտ են նախկին գաղթականների մէջ մի քանի տարիների ընթացքում, այդ տարրի կարիքը Հայաստանը բոլորովին չի զգում։ Բացի դրանից պէտք է ասել, որ մեզ մօտ ներկայ ուժեղ թափով զարգացող օպերատիւ եւ պետական տուրը, եւ մասնաւոր առեւտրականների դերը քանի գնում օրէն նուազում է։ Ընդհանուր է, որ առեւտրականների եւ «առեւտրական» չիղ ունեցող անձերի պակասը Խ. Հայաստանում կը կազմէ։ Ինչքան էլ որ մենք կարող է տնտեսական եւ քաղաքական դժուարութիւններ ձել երկրի ներսում, լրել եւ դաշնակիցպետութիւններից նորմալ յարաբերութիւններ, զարկ տալ յարձակողական նիստական տրամադրութեան առաջացման եւ զարգացման։ Այս բոլորը շատ լաւ գիտակառակորդները, նրանք այնքան ամուր «բացէք դռները» նշանաբանը ղրանց ինչ փոյթ որ գործ Հայաստանում վատ վիճակների մէջ է գտնւում կամ Հայ գիւղացու զարգացումն է խանգարում։ Հրանգ Հարկաւոր է միայն նել Խ. Հայաստանի զարգացումը, ընթացքին աժան գոգիայի (կեղծ ժողովրդականութեան) միջոցով քաղաքական տրամագլուխ ձեռք բերելու իսկ գոհերի՝ խեղճ Հայ գիւղացիների շրջանում»։

ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒ ՎԻՃԱԿԸ ԼԻԲԱՆԱՆ ՄԷՋ

Պէյրութէն գրուած թղթակցէնէ մը կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

Պէյրութի քաղաքի միւնիսիպալ խորհուրդին մէջ ազգ. ներկայացուցիչներու ընտրութիւնները տեղի ունեցան 1915: Ուսուցիչներու թիւը 45: Պիւտճէն 2575 ոսկի, որուն միայն 250ը կը հոգայ բարեգործականը: Մնացեալ 1300 ոսկին կը գանուի Թոշակներէ. 160 ոսկի ալ կրօնական նպաստն է, իսկ մնացեալ բաղդատելով, որ 865 ոսկուն կը հասնի, կը փակուի հանրակրթութեամբ, ներկայացուցչական վիճակահանութեամբ եւ ընտրողներու գանձէն, այսինքն՝ հարկերէն: Ընտրողներ ազգ. տուրքէն:

Պէյրութի հայութեան թիւը 21,000ի:

Հանրակրթ. ժողովի կազմութեան մասին, բացի Պէյրութ քաղաքէն, կազմակերպուած են Լիբանանի մէջ սփռուած հայ գիւղերը ուր քանի մը հարիւր հոգւոյ հայ ընտանիքներ կան: Ամէն իրարու քով եկած են: Ամէնէն առէջ, Սայտա (Սիդոն) Պէյրութ (Տիւրոս), Ձիւնիէ, Ղազիր, Ջահլէ, Թայագ, Տրիպոլիս: Ամէն, դէպի Հալէպ 25 քիլոմէթրի հեռաւորութեան վրայ հաստատուած գիւղ մըն է, ուր կան 25 հայ ընտանիքներ, 112 հոգի: Ունին ազգ. վարժարան մէկ ուսուցիչով, 18 աշակերտով եւ 30 օսմ. ոսկի պիւտճէով: 10 ոսկին բարեգործականէն կը ստացուի, իսկ մնացեալը կը հոգացուի Թոշակներով եւ կեդրոնէն եղած օժանդակութեամբ: Ունի նաեւ այգեպահանայ մը:

Այտա-Մուր.— 310 հայուհի կը հաշուուի: Ունին մնայուն քահանայ մը, 5 ուսուցիչ, դպրոցի եւ դպրոց մը՝ 80 աշակերտով: Պիւտճէն է 120 ոսկի, որուն 50ը կը հոգայ բարեգործականը. մնացեալը կը հոգացուի Թոշակներով եւ բացառիկ հանգանակութիւններով:

Ձիւնիէ.— Ունի 650 անձ հայութիւն, դպրոց, եկեղեցի եւ մնայուն քահանայ: Դպրոցը կը հաւատարմեն 5 ուսուցիչներ. պիւտճէն է 150 ոսկի ամսուն, որուն 80 ոսկին կը հոգայ բարեգործականը, իսկ մնացեալ բացը կը հոգացուի Թոշակներով եւ զանազան միջոցներով:

Ղազիր.— Ունի 230 անձ հայութիւն, եկեղեցի մը, մնայուն քահանայ մը եւ դպրոց մը՝ 2 ուսուցիչով, 30 աշակերտով եւ 1500 ոսկի պիւտճէով: 55 ոսկուան կը հոգայ բարեգործականը. մնացեալն ալ կը հոգացուի Թոշակներով եւ ընդհանուր միջոցներով:

Ջահլէ-Թայագ.— Ունի 870 հայութիւն, ազգ. վարժարան մը 6 ուսուցիչով եւ 1 5 աշակերտով: Պիւտճէն է 240 ոսկի: Եգիպտացի բարեսէր հայ մը՝ պալըգճեան, կուտայ 25 օսմ. ոսկի ամէն տարի, իսկ մնացեալ գումարը կը փակուի Թոշակներով եւ զանազան միջոցներով: Այս գաղութը երկար ժամանակ խառնակ վիճակ մը ունէր. այսօր համերաշխութիւն կը տիրէ: Ընտրած են իրենց ազգ. ներկայացուցիչը Պ. Վահրամ վարժապետեանի, գրեթէ միաձայնութեամբ:

Տրիպոլիս.— Միջերկրականի եզերքը հաստատուած այս սիրուն քաղաքը ունի 450 անձ հայութիւն: Այս թիւը օր ըստ օրէ կը նուազի, անգործութեան պատճառով: Ունին եկեղեցի, մնայուն քահանայով, եւ դպրոց մը՝ 100 աշակերտներով եւ 125 ոսկի պիւտճէով, որուն 55ը կը հոգայ Հայ Բ րեգործականը. իսկ մնացեալը տեղական միջոցներով կը հոգացուի:

Ուրեմն Լիբանանի հայ ազգ. վարժարաններուն մէջ ունինք 2362 աշակերտուհիներ:

Կեանքը Թուրքիոյ Մէջ

(Գաղուած Թուրք Թերթերէն)

ԹԼՓԱՏՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

Թլփատութեան վէճ մը ծագած է Թուրք բժիշկներու միջեւ: Մանք Թլփատութիւնը բարերար գործողութիւն մը կը նկատեն առողջական տեսակէտով, մինչդեռ ուրիշներ բոլորովին անօգուտ կը սեպեն զայն՝ այդ գործողութեան երեսէն ընատօլուի գիւղերուն մէջ առաջ եկած վնասները մտանանշելով:

Տօքթ. Նազըմ Շաքիր պէյ Թլփատութեան դէմ է եւ ըսած է Թէ իր գաւակները պիտի չթլփատէ, որովհետեւ ոչ մէկ պարտաւորութիւն կը գոյ առողջական տեսակէտով:

Տօքթ. Հատի Իհսան պէյ ալ լրագրողի մը յայտարարած է Թէ Թլփատութիւնը շատ առողջարար է մանաւանդ վէներական հիւանդութիւններու պարագային:

Ուրիշ բժիշկ մըն ալ, որ իր անունին հրատարակութիւնը չէ ուզած, Թլփատութեան դէմ արտայայտուած է՝ ըսելով Թէ վէներական հիւանդութեանց պարագային օգտակար է Թէեւ ատիկա, բայց հազուագէպ պարագաներ են ատոնք:

Խոլոր բժիշկներն ալ համաձայն եղած են այն կէտին շուրջ, Թէ Թլփատութեան գործողութեան մասին կրօնական պարտականութեան խօսքն իսկ չի կրնար ըլլալ:

ՌՈՒՍ ԳԻՏՈՒՆՆԵՐ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

Ուկրայինացէն պատուիրակութիւն մը հասած է Պոլիս, գիտական կարգ մը քննութիւններ եւ հետախուզութիւններ կատարելու համար պատուիրակութեան նախագահն է խարքովի համալսարանին եւ Ուկրայինայի արեւելեան ուսումնասիրութեանց միութեան դեր-նախագահ Ալեքսանդր Կլէշճէյն: Անդամներն են խարքովի գեղարուեստական թանգարանի տնօրէն Զումմէր, տնտեսագիտութեան դասախօս եւ արեւելեան ճիւղի տնօրէն Ալեքսանդր Սուխոմոֆ, եւ Ուկրայինացի ազգային բանաստեղծներէն փավլօ Թիչինա:

Պատուիրակութեան պետը յայտարարած է.

«Մենք հինէն ի վեր մօտէն կը հետեւինք Թուրքիոյ արդիականացման քայլերուն: Թուրք եւ Թաթար մշակոյթը մեծ ազդեցութիւն գործած է Ուկրայինացիներուն վրայ: Այս պատճառով, մեր լեզուին մէջ կարգ մը Թուրքերէն բառեր մտած են. օրինակ, քավուն, քարփուզ, չարտաք, չափքա, մանասթր եւն.: Անձնապէս, ես քննութիւն պիտի կատարեմ Թուրքիոյ դատական եւ քաղաքական գործերուն մասին:»

ՋԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ԲԱԼՈՒՅԻՆԵՐՈՒ ՎԷՃԸ

Լիոն, 19 Նոյ.— Բաւական ժամանակ է որ Լիոնի մէջ գոյութիւն ունի Բալուի Հ. Միութիւն մը, ինչպէս նոյնը Վալանսի եւ Մարսէյլի մէջ: Վերջերս Լիոնի ճիւղը երկու մասի էր բաժնուած, կարգ մը խառնակիչներու շնորհիւ, որոնք բան գործ ըրած չեն կազմակերպութեան անունը շահագործելէ երկու մասերէն մէկը կը գործէր իբրեւ Բալուի Հ. Մ. իսկ միւսը իբրեւ Բալուի գիւղերու իրերօգնութեան կոմիտէ: Այս վերջինը ունի 18 անդամ, իսկ առաջինը հինգ անդամ միայն եւ իր քով կը պահէ միութեան կնիքը:

Վերջերս ջանքեր եղան որպէսզի բոլորը մէկանալով մէկ գետնի վրայ աշխատանքի լծուին: Այս առթիւ վալանսէն պատգամաւոր մը ղրկուած էր, որ նախ տեսնուեցաւ գիւղերու օգնութեան կոմիտէին հետ: Այս վերջինը սիրով ընդունեց միացման առաջարկը: Իսկ միւսները ժխտական պատասխան տուին:

Այս հինգ պարոնները վարժուած են ապօրինութեան եւ ատեն մըն ալ Սուրիոյ մէջ նոյն դերը կը խաղային: Բայց այլեւս կը բաւէ եւ մենք Բալուգիներս երբեք չպիտի հանդուրժենք որ կարգ մը կասկածելի մարդիկ մեզ խայտառակ գարձնեն:

Ա. Վանոյեան

ՋԱՐՍԱՆՁԱՓՑԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

ԼԻՈՆ.— Ինչպէս ամէն տեղ, հոս ալ պէտք զգացուեցաւ կազմելու Զարսանճաքի հայրենակցական միութիւն մը, նկատի ունենալով յարաճուն թիւը մեր հայրենակիցներուն: Ընտրութիւնը տեղի ունեցաւ օգոստոս 15ին, 18 անդամներու ներկայութեամբ, (այժմ 25ի կը հասնի) եւ ընտրուեցան հետեւեալ հայրենակիցները իբրեւ վարչութեան անդամ, — Ց. Տէօքմէճեան առեւնապետ, Մ. Մարտիրոսեան՝ առեւնադպիր, Ոսկիան Նալբանդեան՝ գանձապահ, Տ. Մարտիրոսեան եւ Գեղամ Շբոպութճեան խորհրդականներ: Այս առթիւ կը հրաւիրենք մեր բոլոր հայրենակիցները աջակցիլ մեզի, օգտակար ըլլալու համար համայնակուլ միջավայրին մէջ, ազգովին հայ ապրելու տեսակէտէն: Պիտի շարունակենք աշխատիլ առանց մեծ յաւակնութիւններու, գոնէ մեր հայրենակիցներու բարիքին համար, ինչպէս ըրած ենք Հալէպի մէջ, հոգալով 170 աշակերտներով գպրոց մը, շնորհիւ Զարսանճաք Բերրի Ուսումնասիրաց ընկերութեան Նիւ Եորքի կեդրոնին, (գժբախտաբար այս տարի վերջ գտաւ, գործող ուժեր չմնալուն պատճառաւ). Միջանկեալ ըսեմ որ այդ 170 աշակերտուհեան հաշիւ 30—35ը Զարսանճաքցիներ էին մինչդեռ կարգ մը հայրենակցական միութիւններ կամ Ուսումնասիրացներ իրենց հայրենակիցներու շրջանակէն գուրս ոչինչ կ'ուզեն տեսնել:

Ուրախ եմ յայտարարելու որ, քաջալերուած Լիոնի մեր հայրենակիցներու ձեռնարկէն, Նոյ 11ին կազմուեցաւ փոն տը Շէրիւի Զարսանճաքցիներու հայրենակցական միութիւն մը, 15 անդամներով, որոնք ընտրեցին իրենց վարչութիւնը, կազմուած հինգ կարող հայրենակիցներէ: Ջանդութիւն ու յարատեւութիւն:

Ց. Տ.

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՎԵՐՋԻՆ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԸ

Կիրակի օր Հ. Մ. Ը. Մ.ի Իթալիի մասնաճիւղին Ֆութպոլի Ա. խումբը մրցում մը կատարեց C. S. Treizième-ի Ա. խումբին դէմ: Ա. կիսախաղն Հ. Մ. Ը. Մ.ի տղաքը եռանդուն խաղարկութեամբ մը շահեցան երեք նշանակէտ, իսկ երկրորդ կիսախաղին, ֆրանսացիներուն բուռն պաշտպանութեան, անոնք երեք նշանակէտեր եւս շահելով, մրցումը վերջացաւ Հայերուն յաղթութեամբ 6ի դէմ 6 նշանակէտով:

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Իթալիի այս խումբը իր ներկայ կազմով լաւ արժէք կը ներկայացնէ: Գնահատելի է այս պատանիներուն եռանդն ու կորովը: Յառաջիկայ կիրակի եւս պիտի կատարեն մրցում մը ֆրանսական լաւ խումբի մը դէմ:

Գ. Գասապեան

ՊԻՏԵԱՆԳՈՒԻՒ.— Հ. Մ. Ը. Մ.ի պիւեանգուիի մասնաճիւղը եղանակի վերաբացման իր երկրորդ մրցումը կատարեց կիրակի, ֆարիզէն 25 - 30 քիլոմեթր հեռու, St. Germain Sporth, պատուոյ դասակարգի երկրորդ խումբերէն մէկուն դէմ:

Մեր հակառակորդները առաջին անգամէն սկսան բուռն յարձակողականի, եւ կէսժամ չանցած շահեցան առաջին նշանակէտը: Հինգ վայրկեան յետոյ մերիները նշանակեցին կէտ մը, եւ 1-1ով վերջացաւ առաջին կիսախաղը:

Երկրորդ խաղամասին, մերիները բուռն յարձակողականով մը շահեցան երկրորդ նշանակէտը եւ խաղը վերջացաւ մեր յաջողութեամբ, 2-1ով:

Ա. Ե.

ՎԻԷՆ, 20 նոյեմբեր.— Անցեալ կիրակի, Վիէնի Հ. Մ. Ը. Մ.ի սեփական դաշտին վրայ տեղի ունեցաւ ախոյեանական մրցում մը Etoile Filante de Bronի Ա. խումբին դէմ հոծ բազմութեան մը առջեւ: Մրցումը շատ հետաքրքրաշարժ էր: երկու կողմի ուժերը գրեթէ հաւասար էին, սակայն վիէնցիները իրենց վարպետ խաղով կրցան ապահովել առաջին նշանակէտը:

Այս կիրակի, խումբը պիտի մրցի Լիոնի խումբ եւ համբերուն դէմ, մեր Վիէնի դաշտին վրայ, քանի որ անցեալներուն ունեցած մեր մրցման արդիւնքը հաւասար եղաւ:

Ս. Ե.

ՆԻՍ, 20 Նոյ.— Անցեալ կիրակի 18 Նոյ. Միութեանս division II մրցեցաւ Côte d'Azurի միեւնոյն դասակարգի խումբերէն U. S. de Mentonին հետ:

Խաղը չսկսած հակառակորդ խումբը մեզ 1ի դէմ 2 նշանակէտի match gagné խոստացաւ, այսինքն թէ մեզմէ խնդրեցին որ իրենց դաշտի վրայ եկող մեծ բազմութեան առջեւ իրենց պատիւը չկոտրելու համար կարելի եղածին չափ հանդարտ խաղանք եւ շատ «կոլ» ընելու չաշխատինք: Մենք ալ վստահելով իրենց մարզիկի պատուոյ խօսքին, շատ հանդարտ եւ անտարբեր խաղարկութիւն մը ունեցանք եւ խաղը լրացաւ 1ի դէմ 1ով հաւասար, սակայն անոնց ատենապետը խնդիր հանեց, ըսելով որ պէտք է արդիւնքը հաւասար գրուի եւ ոչ Թէ Հ. Մ. Մ.ը յաղթական: Բարեբախտաբար դատաւորը իր խօսքին վրայ հաստատ մնաց, ուստի վստահ ենք որ այս գիշերուան F.F.F.A. ժողովին որոշումը մեզ յաղթական պիտի հռչակէ:

Բ. Տ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՆՊԱՐԿԵՑՏ ՊԱՇՏՈՆԵԱՆ.— Լիւի Թղթատարատան մէջ այս օրերս, 120 հազար ֆրանք գողցուած էր պայուսակէ մը: Յաջորդ օրը, տեղը դրուելու համար, տնօրէնը կը ստանար 98,000 ֆր.: Կը պակսէր 22,000: Ոսկիականութիւնը սկսաւ փնտրտուքի և շատ չանցած երեւան հանեց գողը, որ Թղթատարական պաշտօնեայ մըն է, 24 տարու աղջիկ մը:

Խոստովանեցաւ Թէ ինքն իսկ կատարած է գողութիւնը և վերադարձուցած 98,000 ֆրանքը: Բայց կը պնդէ Թէ այրած է մնացեալ գումարը: Բանտ ղրկուեցաւ:

ԽԵՆԴԻ ՄԸ ԽԵՆԴՈՒԹԻՒՆԸ.—Մոնփելիէի մէջ տեղի ունեցած հարսանեկան խնջոյքէ մը վերջ, հրաւիրեալ 100 անձեր կը թունաւորուէին:

Ընդհմէ մէկը կը մեռնէր քանի մը օր վերջ: Բժշկական քննութիւն մը կը հաստատէր Թէ մահը առաջ եկած էր թունաւորման հետեւանքով:

Ոստիկանութիւնը խիստ քննութիւններ կը կատարէ: Կը խօսուի խենդի մը մասին, որ իբր Թէ հրաւիրեալներուն համար եփած կերակուրներուն մէջ, Թոյն նետած ըլլայ:

«ԶՈՒԱՐԹՆՈՑ»

Կը խնդրուի մեզմէ ծանուցանել Թէ յառաջիկայ դեկտ. 15ին լոյս կը տեսնէ նոր պարբերաթերթ մը, *Զուարթնոց*, գրական եւ գեղարուեստական բովանդակութեամբ, 48 էջ: Տարեկան տասը Թիւի բաժնեգինն է 50 ֆրանք: Հատը 7 ֆրանք:

«ԱՌԱՋ»Ի ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐԸ

ԱՐՑՈՒՆՔԻ ԱՂԲԻՒՐԸ

(ՔՐՏԱԿԱՆ ՀԷՔԵԱԹ)

Թաւալէին, երբ աղբիւրներն ու առուակները գիշերուան օրօրը կը հիւսէին, թեթեւ ու նուրբ ամպ մը, լուսադէմին դէպի ծովը կը սուրար, անոր ծոցը կը մըտնէր, աստղիկէն աղջիկը, աղջիկէն աստղիկը սիրերգներ եւ կարօտակէզ համբոյրներ կը փոխանցէր:

Կուլար աղջիկը ծովուն մէջ, կուլար աստղիկը երկնքի վրայ: Աստուած միայն կը հասկնար ծալքերն այս մեծ դաղտնիքին...

Սէրը, որ Աստուծմէ ալ սուրբ է, տիեզերքէն անսահման, դարերու հէքեաթը կը պատմէր:

***

«Որսորդը գետափի բա՛րձր ժայռերուն վրայ, կաքաւներու երամակը կը հալածէր եւ ձորերու անդնդախոր ծոցերուն մէջ առիւծներու թաւարձները կը լարէր, իսկ Վարայրին մէջ կը պառկէր Ջանկօն, հսկայ, յաղթ կազմուածքով, գիւղի պարծանք իղձը, արիւնը բերնին մղկտացող, մրմունջ տուող սիրոյ յուզիչ երգերով, լեռ ձոր, աշխարհ կը վառէր: Բիկը ըսած էր «կուտամ» ու չէր տար իր աղջիկը: Ջանկօ՛ արիւնգդ վերցուր լաւ եղանակ մը նուագէ. «Ջանկօ՛, ոչխարդ պէր (կիթի) բեր, Ջանկօ՛, բէկը քեզ կը սպաննէ, Ջանկօ՛, աշխարհի հարստութիւնը քեզ տանք, Ջանկօ ճգնաւոր եղ դարձիր»: Ու այսպէս շա՛տ, շա՛տ միշտ կը խօսէին գիւղի Ջահիլները, հարսնացու աղջիկներու մայրերը, դուռն ու դրացին, բարեկամն ու չարակամը:

Ջանկօն լուռ էր: Աչքերն հեռուն երկնքին, խոր լռութիւն շուրթերուն կը քալէր հօտին ետեւէն, անոր շուրջը, ու կը պառկէր անոր քովը: Տօղօն, հօտի անքուն պահապան, գիւղի շուներու միակ տէրն ու տիրականն ու գալերու անողոք թշնամի գամբռն էր, որ իրիկուններն կը փաթթուէր Ջանկօին ոտներուն, կը լիզէր անոր ծունկերը, արունքները, կը փորձէր ծանր ու մեծ մարմինը տընկել ետեւի ոտներուն վրայ ու լեզուն մինչեւ Ջանկօի կզակը հասցնել: Երբ Ջանկօն հօտը հաւաքած ձորաբերնի հարթութեան վրայ սեւ մաքին կը կթէր, քար քարի մօտ բերելով օջախ կը շինէր ու Հալէպի նաղշաքաշ թասը կաթնափրփուր կ'եռար կաղի բոցերուն վրայ, Տօղօն պոչը շարժելով, թաթերն առաջ՝ կը նայէր Ջանկօի աչքերուն: Տօղօն էր իր գործի ընկերը, իր ճաշընկերը, իր տէրն ու իր դերին, իր պահապանն անխարդախ:

Շաբաթը անգամ մը, գաղտագողի, հաւախօսին՝ Թաւուտնեղու ետեւէն: Թեթեւ թեթեւ սուրալով, անուշ, ախորժ շըրշիւնով, էնթարին վեր քաշած, կուգար բէկին աղջիկը, կուգար, կը գրկէր մշիկ-մշիկ մրափող, սարերու անվախ հիւրին, լեռնալանջին թառած մարդ թըռչունին պատերուն վրայ իրենց պատկերն կը փոքրացէր:

Կը ժպտէր հովիւը խոր քունի մէջ, կը ցնցուէր հսկայ մարմինը ու սրինգը բերնին կը տանէր:

— Սպասէ՛, ժամանակը չէ՛:

Ու լայն-լայն կը բանար Ջանկօն իր հրաւառ, խոշոր աչքերը. գիրկը կ'առնէր եղնիկը — բէկին աննման աղջիկը: «Եթէ սպաննէ ալ, ես իմ երջանկութիւնը գտայ» կը մտածէր՝ հովիւը: Ամէն առեն, երբ համբոյրներու տարափը կը տեղար իր մազախիտ կուրծքէն մինչեւ արեւակէզ պտերը առնական, ճակատէն մինչեւ յաղթ բազուկները պատուական:

— «Ջանկօ հայրս քեզ պիտի սպաննէ»:— Դուն ողջ ըլլաս, կը պատասխանէր Ջանկօն:

— Ջանկօ՛, հօրդ տունը անճարագ կը մնայ:— Դուն ես իմ կրակ — ճրագը:

— Ջանկօ՛, լուսաստղը ելաւ, բաժնուելու ատեն է:

Ու Ջանկօն խոր ախ մը կը քաշէր, գըլգըլացող ու զուլալ աղբիւրէն կը հանէր կակաչ ու մեխակներու եւ լեռնային հազարագոյն ու հազարաբոյր ծաղիկներու փունջերը: Սիրածին գլուխը ծաղիկներու պսակով կը զարդարէր, էնթարիին մէջքը ծաղկեգօտի կը կապէր: Կը քակէր աղջկան կուրծքի շար - շար կոճակները, ամէն կոճակին համբոյր մը կ'առնէր եւ երբ քառասուն շարք, քառասուն զոյգ կոճակներու ճեղքուածքէն Հընդստանի ընկոյզներու եւ դեղնաւուն կլորակ, անուշաբոյր շաժանիներու պէս ծիծերը դուրս կը հանէին Իրանի նուռերու պէս կաս-կարմիր պտուկները, «երկարի՛ր գիշեր» ակամայ կը պոռար Ջանկօն ու կը սեղմէր աղջիկը իր կրծքին: «Ջանկօ՛, քունդ եմ, ազատէ՛, տար ինձ, հեռուները երթանք, ես ուրիշ բէկի, ուրիշ աղայի աղախինը կը դառնա՛, դուն ալ հովիւը, մենք միասին կ'ապրինք, իրար սիրոյին ու համբոյրովը կ'երջանկանանք, աշխարհը մահ ու ժեռել ունի, Ջահիլը՝ սէր, համբոյր ու գգուանք: Տա՛ր ինձ, Ջանկօ՛, իմ ապլան»:

Ու պինդ - պինդ Ջանկօի վզին կը փաթթէր իր թեւերը, որոնք կարագի պէս կը հալէին Ջանկօի տաքուկ ու սիրահար շունչէն ու գրկէն:

Բէկը լսեր էր, որ հովիւը իր աղջկան սիրտն է առեր: Մալլային գիր դրել տուած ու աղջկան շապկաթեւին կարած էր:

Ու երբ հազար-հազար բէկեր, խաներ ու աղաներ, հարսնախօսի եկան օր մը, կանչեց բէկը իր աղջիկը:

— Ընտրէ՛, ըսաւ, ո՛րն որ ուզես. սա խնձորը անոր նետէ, սա համբոյրը անոր յանձնէ:

Եկան հազար-հազար բէկեր, հազար աղա, հազար ալ խան, բայց չէղաց (չգտնուեցաւ) սիրտն աղջկան ու գլխիկոր, տխուր, տրտում թողուց գնաց տունը մտաւ:

— Պատիւը կորած է, ըսին:

— Աղջիկն աղջիկ չէ, ըսին:

— Սիրտը հովուին է տուեր:

Լսեց բէկը այս բոլորը, կանչեց իր «խօլամ»ներու (ծառանեբու) գլխաւորը. «Հետեւէ՛, յանցանքը հաստատէ ու պատժէ», պատուիրեց:

ԱՀՄԻ

(Վերջը՝ յաջորդով)

Մոսկուայի մէջ։ Գերմանական կառավարութիւնը որոշած է հաստատուն երաշխաւորութիւններ եւ լուրջ առաւելութիւններ ստանալ այս անգամ։ Ամէն բանէ առաջ, խորհրդային իշխանութենէն պիտի պահանջէ յստակ բանաձեւ մը «մտտեսական լրտեսութիւն» եւ «խափանարար գործողութիւն» բառերու մասին, որպէս զի չկրկնուին հին դէպքերը (Տոնէցի դատ եւլլն.)։ Ցետոյ պիտի լուծուի խորհրդային հողերէն ապրանք փոխադրելու խնդիրը, որուն մեծ կարեւորութիւն կուտան Գերմանները, քանի որ երկաթուղի մը կը շինեն Պարսկաստանի մէջ։

Վերջապէս, Գերմանիա կը խորհի մասնաւոր առանձնաշնորհներ պահանջել գերման արտօնատէրներուն համար, իբրեւ հատուցում Ռուսիոյ նախապատերազմեան պարտքերուն։ Հաւանական է որ Մոսկուան ալ իր կարգին նոր վարկեր պահանջէ Գերմանիայէն։

Անգլիոյ թագաւորը ծանր հիւանդ

Քանի մը օրէ ի վեր, թոքերու բորբոքումէ կը տառապի Անգլիոյ Ճորճ Թագաւորը։ Այս առթիւ մեծ յուզում կը տիրէ Լոնտոնի մէջ։ Ի հարկին Լոնտոն պիտի կանչուի Կալլէսի իշխանը (գահաժառանգը), որ ճամբորդութեան մէջ է այս միջոցին։

Ժանեստանների համաճարակ Լիոնի մէջ

Լիոնէն կը գրեն թէ ժանեստանդի համաճարակ մը ծագած է արուարձաններուն մէջ եւ կը ծաւալի օրէ օր։ «Մաթէն»ի հաշիւով արդէն 1500 հոգի վարակուած են։ Հիւանդութիւնը վտանգաւոր հանգամանք չունի առ այժմ, թէեւ երկու ծանր դէպքեր պատահած են Քոռնա Ռուս թաղին մէջ։ Ֆրանչվիլի ճեմարանին աշակերտները արձակուեցան։ Լիոնի Քաղաքապետութիւնը որոշած է թուղթեր տալ կարօտներուն, ձրիաբար պատուաստուելու համար։ Միւս կողմէ, միջոցներ ձեռք առնուած են ջուրերը հականեխելու համար։

Բողոքի ընորհնակ ձեւ մը

Պոմպէյէն կը հեռագրեն թէ հինգ օրէ ի վեր 4000 գիւղացիներ գետինը փոռւած կը սպասեն Միրաճի իշխանապետին պաշտօնատան առջեւ, իբրեւ բողոք հողային տուրքերու յաւելման դէմ։ Բարեկամներ ուտեստ կը հայթայթեն բողոքականներուն։ Մինչեւ հիմա անկարգութիւն չեն յարուցած այս նորօրինակ ցուցարարները, բայց իրենց գայրոյթը կը սաստկանայ, որովհետեւ իշխանապետը ո՛ր եւ է կարեկցութիւն ցոյց չի տար իրենց գրկանքներուն հանդէպ։ Ընդհակառակն, հրամայած է որ հեռանան պալատէն։

Ս. Կատարինէի տօնը

Այս աւանդական տօնը, որ տեղի կ՛ունենայ նոյ. 25ին, որոշ սահմանափակութիւններու պիտի ենթարկուի այս տարի, իբրեւ հետեւանք եղած բողոքներու։ Ոստիկանական տեսուչ Պ. Քիափ խորհրդակցութիւններ ունեցաւ կարուձեւի մեծ տուներու ներկայացուցիչներուն հետ, որոնք խնդրեցին միջոցներ ձեռք առնել, որպէսզի Ս. Կատարինէի տօնը պահէ իր ընտանեկան հանգամանքը։ Այս առթիւ շեշտուեցաւ թէ այն աղջիկները որոնց ի պատիւ կը կատարուի այս տօնը, կոպիտ վարմունքներու կ՛ենթարկուին փողոցներուն մէջ, անոպայ երիտասարդներու կողմէ։ Ոստիկանութիւնը որոշած է արգիլել ուսանողական եւ ուրիշ թափօրներ, որոնք աղջիկները կը հետապնդեն, կը պաշարեն, բունի կը համբուրեն եւ ուրիշ անճոռնի արարքներու կ՛ենթարկեն։ Այս առթիւ պիտի կրկնապատկուի ոստիկանական հսկողութիւնը մայրաքաղաքի փողոցներուն մէջ, եւ ի հարկին անմիջապէս պիտի արգիլուի ո՛ր եւ է անպատշաճ ցոյց։

Անգործութեան դէմ

Պ. Հուվըր, Մ. Նահանգներու նորընտիր նախագահը, որուն պաշտօնը կը սկսի յառաջիկայ Մարտէն, արդէն իսկ ծրագիրներ կ՛որոճայ երկրին բարգաւաճման համար։ Իր ներկայացուցիչը Նիւ Եորքի մէջ ժողովի հրաւիրեց զանազան նահանգներու կառավարիչները, եւ անոնց քննութեան ենթարկեց ծրագիր մը, որուն համաձայն, երեք միլիառ տոլարի հիմնադրամ մը պիտի կազմուի, իբրեւ դարման անգործութեան։ Երբ տագնապ մը ծագի, այդ գումարով հանրօգուտ շինութիւններ պիտի կատարուին, որմէ պիտի օգտուին թէ ձեռնարկուները եւ թէ բանուորները, թէ առեւտրականները եւ թէ ագարակապանները։ Այս գումարը պիտի հաւաքուի բարգաւաճման շրջանին։

Մրման քաղաքական կայ Ռուսիոյ մէջ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն.—

Անցեալ յուլիս 1ին, Ռուսիոյ համայնավար կուսակցութիւնը կը հաշուէր 1,304,000 անդամներ, այսինքն տարուան սկիզբէն ի վեր 100ին 8,7 աւելի։ Ասոնց 100ին 60ը բանուորներ են և կը բնակին ճարտարարուեստի կեդրոններու մէջ։ Գիւղացիները ամբողջ համայնավարներու 100ին 22ը կը կազմեն. մնացեալ 18ը գրասենեակի պաշտօնեաներ են։

Մարսէյլի աւազակութիւնը

Երէկ հաղորդած էինք թէ Մարսէյլի մէկ դրամատան երեք պաշտօնեաները յարձակման ենթարկուած են՝ անծանօթներու կողմէ, որոնց մէկը սպաննելով, յաջողեցան կողոպտել անոնց փոխադրած 358,000 ֆրանքը։

Ոստիկանութիւնը յաջողեցաւ գտնել աւազակներուն թաքստոցը, Մարսէյլի մէկ արուարձանին մէջ։ Ամբարանոց մըն է թաքստոցը, ուր աւազակները բաժնած են իրենց աւարը։ Ոստիկան - զինուորները երբ ներս մտան, գտան կրակի տրուած նամակի կտորներ։ Սեղանի մը վրայ կը գտնուէր կէս եղած մոմ մը։ Երեւան հանուեցան նաեւ հաշուական թուղթեր. բայց աւազակները անհետացած էին։ Բանալիները տակաւին դրան վրայ կը մնային։

Ավինեօնի մէջ ձերբակալուած երեք մարդիկը անմեղ են, ոստիկանութեան կարծիքով։

ՇԱԲԱԹԸ 40 ԺԱՄ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Ամերիկայի Նիւ - Օրլէանս քաղաքին մէջ ներկայիս կը գումարուի աշխատանքի ընդհանուր համաժողովը։ վերջին նիստին մէջ քուէարկուեցաւ բանաձեւ մը, պահանջելով որ այսուհետեւ Ամերիկացի բանուորները շաբաթը հինգ օր եւ օրը 8 ժամ աշխատին։

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ» ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Յ. Դ. ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ԻՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

Վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին

կը խօսի՝ ԸՆԿ. Մ. ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ

երգ, արտասանութիւն, եւայլն

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՓԱՐԻԶԻ Ջ. Ե. Ո. Մ-Ի ԼՍԱՐ. ՅԱՆԶՆԱԽՕՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

վաղը կիր. ժամը 3ին, 40 Rue de Belleville (վերնայարկ)

կը խօսի՝ ՏՕՔԹ. Ա. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

երիտասարդներու ամուսնութեան խնդիրը եւայլն

Կը հրաւիրուի Փարիզահայ երկսեռ երիտասարդութիւնը

Դախքերու ժանակցութեան համար 1 Ֆրանք

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ժուանվիլի մասնաճիւղին կողմէ

1 Դեկտ. Շաբաթ գիշեր ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ

թէթ-նուարի հանրածանօթ սրահներուն մէջ, 20 Quai Beaubourg, Joinville-le-Pont.

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Նանսիի Հայ Ուսանող. միութեան կողմէ 16 դեկտ. ժամը 8ին, *Քլիի Ժուռնալի* սրահը, 21 Rue Cadet ի նպաստ Նանսիի Հայ Ուս. Միութեան Օգնութեան մնտուկին

Օրքէսթրը եւ ճազ պանտ, շարունակական նուագ եւ իաճելի անակնկալներ։ Պարի մրցումներ՝ դեկավարութիամբ Ֆրանսացի յայտնի Քրոֆէսէօրներու։ Արժէքաւոր նուէրներ։ *Մուտք 10 ֆրանք։*

Հ. Ց. Դ.

Իսի-լէ-Մուլինօի *Վռամեան կոմիտէի ժողովը վաղը կիրակի ժամը 2.30ին*, 164 Ave. Verdun. *Կը խօսի՝ ընկ. Կ. Մասունի։*

Պելվիլի *ընկերական ժողովը՝ այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին*, 131 Fbg. du Temple.

Փարիզի *Քրիստափոր խումբի ժողովը այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8ին* Café Chope Parisienneի *մէջ*, Rue des Ecoles.

Ալֆորվիլի *Սարգիս Մինասեան ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ վաղը կիրակի ժամը 2ին*, 72 Rue Etienne Dolet, Alfortville.

Նիսի *շրջ. ներկայացուցչական Բ. ժողովը՝ վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 10.30ին Քանի սովորական հաւաքատեղին,*

Լիոնի *Կուկունեան խումբի ժողովը այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8ին նախորդ ժողովի տեղը։ Կարեւոր օրակարգ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։*

Լիոնի *Քեռի խումբի դասախօսական ժողովը՝ այս երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Գ. Թաղապետարանի ժառանգադարանի սրահը։ Նիւթ՝ Հայկական շարժման նախապատմութիւնը։ Կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները։*

Մարսէյլի *Պատան. միութեան անդամական ժողովը՝ այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին։ Ներկայ կ՛ըլլայ ընկ. Պ. Հիւսեան։*

Վիէնի *կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները վաղը Կիրակի իրիկուն ժամը 6.30ին* Café Jardin։ *Կը խօսի՝ ընկ. Գ. Սարօյեան։ Շրջաններէն եկող ընկերները կը հրաւիրուին արձանագրուելու։ Ներկայանալ անպատճառ անդամատետրով։ Բացականերու մասին որոշում պիտի տրուի։*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԼԻՈՆԻ Ջ. Ե. Ո. Միութեան մասնաճիւղին ընդհ. *ժողովը՝ վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 9ին*, Գ. Mairieի *ժառանգադարանի սրահը։* Մուտք François-Garcin փողոցէն։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Բարձր Հայքի Հայրենակց. Միութեան վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները, իր սեփական Գրադարանին մէջ վաղը Կիրակի առաւօտ ժամը 9ին։ Բոլորը ներկայ ըլլալու ընկ. Պ. Հիւսեան։

Վիէնի *կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները վաղը Կիրակի իրիկուն ժամը 6.30ին* Café Jardin։ *Կը խօսի՝ ընկ. Գ. Սարօյեան։ Շրջաններէն եկող ընկերները կը հրաւիրուին արձանագրուելու։ Ներկայանալ անպատճառ անդամատետրով։ Բացականերու մասին որոշում պիտի տրուի։*

ԼՈՅՏ ՏԵՍԱԻ

ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

«MASSIS» *թիւ 1 (1928 նոյ.)*

Անգլիերէն պարբերաթերթը նուիրուած՝ հայկական շահերու։

Տարեկան բաժնեգին 12 շիլին

Հասցէ.— «Massis», 54. Bernard St. London, W. C. 1.

ՀՈԳԵՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ՊԱՇՏՕՆ

Հանգուցեալ ՎԱՀԷ ՇԱՏԱՆԵԱՆի մահուան տարելիցին առաւօտ, վաղը կիրակի, քաղաքիս Հայոց եկեղեցւոյն մէջ յետ աւարտման Ս. Պատարագի Հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի ի հանգիստ հոգւոց ողբացելոյն։ Ազգականք եւ համակիրք կը հրաւիրուին ներկայ գտնուիլ։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուի Պրուսացի Ջատիկ Շամբարձումեան որ երկու տարի առաջ եկածէրցունաստանէն Ֆրանսա։ Մէկ տարի առաջ կը գտնուէր Լիոն եւ կը Թղթակցեր։ Իմացնել իր հասցէն Շապին Գարտիիսարցի Լեւոն Մուրատեանի, Rue de la Baleine. Bourg St. Andéol (Ardèche).

Կ՛ուզուի

ցերմակեղէնի եւ ձեռագործի լաւ աշխատաւորուհիներ։ Տեւական գործ։ Նպաստաւոր պայմաններ։ Գիմել՝ 87 Rue de Flandre, դունապանին։

ԲԱՑԱՌԻԿ ԱՌԻԹ

Մեկնումի պատճառով ծախու է Լիոն 3e. arrond. օտարական բազմամարդ շրջանակի մէջ ճաշարան-սրճարան մը, 4 փիէս, grande licenceով եւ վրայի յարկը 8 կահաւորուած սենեակներով, 25.000 ֆր. կանխիկ. մնացեալին համար լայն դիւրութիւն։ Գործունեայ մէկու մը համար երկու տարուան մէջ ամբողջ կալուածին տէր դառնալը կ՛երաշխաւորենք։

Այս ու այս կարգի կալուածական եւ առեւտրական շահաւոր գնումներու համար դիմել՝ Société Franco-Orientaleի 60 Rue Moncey, Lyon.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, *մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներու հիւանդութեանց (ֆրանկիատ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապօռատուռ։ Ազճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12։*

ՏՕՔԹ. Ա. ՍԱԼԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՓԵՐՈՒ ԵՒ ՍՏԱՄՈՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

Մասնաւոր յարկաբաժին՝ մորթային եւ վիներական ախտերու դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներով ցաւագաստ, Ջղացաւ (Sciatique), Նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկրացաւութիւն (Rachitisme) եւայլն։

16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 73-67

Կ՛ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 2—7, կիրակի 9—12

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

15 Rue de la Huchette, Paris Ve. *Մէթրօ Սէն Միշել*

Կը պատրաստենք կարագ իւղով թերթանուշ (փաքլաւա) եւ փաքլավաթի թերթեր։ Նոյնպէս թէյ քաթայիֆ՝ եփած հում, լօքում, քուրապիէ, լոքում եւ ամէն տեսակ անուշեղէններ։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ցէր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Ատեաններ գէտը կ՛ընդունի Գշ., Երք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քիմիական ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՄՈՆՄԱՐԹՐԻ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵԻ ԼՈՒՐՋ ՀԱՅԿ. ՃԱՇԱՐԱՆ

ՃԱՇԱՐԱՆ ԼԵԻՈՆ

Ուր պիտի գտնէք ջամեղ եւ խնամքով պատրաստուած խորժաճամ արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ անուշեղէններ շատ դիւրամատչելի եւ խնայողական գիներով։ Սրահը կը տրամադրուի խիստ դիւրամատչելի պայմաններով ջարսնիքներու եւ ամէն տեսակ խնճոյքներու համար։

36 Rue Polonceau Paris (18e). *Մէթրօ Պարպէս կամ Շաթօ Ռուժ*

ՏԵՐ ԵՒ ՏՆօրէն ՂԵՒՈՆԴ ՉԱՔՄԱԿՃԵԱՆ

ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՀԻ Ք. ԵՒԵՒԻՃԵԱՆ

1 Rue Vilin, PARIS (20e) *Մէթրօ* COURONNE

Կը ծանուցանէ իր յաճախորդներուն որ իր նոր բացած հետաքրքրական ժէլ կը կարէ ամէն տեսակ հագուստներ։ Ճոխ մթերք հանրածանօթ էօլպէֆ կերպասներու։ Նպաստաւոր դին, մաքուր կար եւ խնամուած աշխատանք։

"ARAX" PHOTOGRAPHIE D'ART

9 Rue Papillon, PARIS (9e), Métro Cadet կամ Poissonnière

Tél. Provence 49—34 *ՀԱՅԵՐԱԿԱՄՈՒԻ ԲԱԶՄԱԹԻՒ ԳԻՆԵՐՈՎ*

ԱՐԱՔՍ

ՁԿԱՅ ԱՒԵԼԻ ԹԱՆԿԱԳԻՆ ՆՈՒԷՐ ՄԸ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՃԱՇԱԿՈՎ ԵՒ ՆՈՒԱԳԱՐԱՆ ԲԱԳՐԻ ԲՈԼՈՐ ՅԱՏԿԱՆԻՇՆԵՐՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐ ՄԸ

ԲԱՑ Է ԱՄԷՆ ՕՐ ԵԻ ԱՄԲՈՂՋ ՕՐԸ ԳԻՆԵՐԸ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՆՈՐ ՁԵՂՔ

ԱՅՍ ՅԱՆԿԻՆ ՄԻՋԷՆ 100 ՖՐ.ԷՆ ՎԵՐ ԳԻՐՔ ԱՌՆՈՂԻՆ % 30 ԶԵՂՔ

ԻՍԿ 50 ՖՐ.ԷՆ ՎԵՐ ԳԻՐՔ ԱՌՆՈՂԻՆ % 15 ԶԵՂՔ

Իր ընկերս 7.50, Վարժապետին աղջիկը 18, Մանօն Լէսքօ 15, Պանդոկը (2 հատ.) 15, Լիլիդն ու Արտակ 10, Մի խբէի սիրարկածը 5, Գային բարերար 4, Յեղափոխութեան մակաբոյծները 5, Սերունդ մը 8, Աւազակապետը 25, Կրացիէլլա 8, Փոթորիկը 2, Լուրաց Ժողով 2, Առաքելոց վանքին կռիւը (պատմեց զոր. Ազատ) 12.50, Հայերու բնաջնջումը 6, Սիրելու եւ սիրուելու արուեստը 5, Նահապետականի հերոսամարտը 10, Լոնգոսի հովուավէպը 8, Մէլինդա Հանըմ 5, Սատանայ 2, Վերադարձը 3, Պըլ-Պուդի (Օքէքէի) 2, Թուածներ (Դուբեան) 5, Աբու Լալա Մահարի 5, Լոյս Ջուարթ 3, Յաքէթ 10, Արարատ Այբենարան ընթերցարան 3, Հայ. քերական գարանները 3, 25, 30, Երազահան 5, 6, 10, Ֆրանս. խոսակցութիւն 5, 6, Լուսաբեր այբենարան 5։

Պահանջեցէք մեր գրացուցակը անբաղդատելի գիներով, ինչպէս ամէն տեսակ բառարաններ, գիտական եւ առողջաբանական գիրքեր, նկարչական Կոմիտաս վրդ.ի, Սրուանձտեանցի, Զուհաճեանի, Եանի, եւայլն։

Դիմել՝ Madame SÉVOUNI, 31 Rue Kléber, Issy-les-Moulineaux (Seine).

ՀԱՅԵՐԷՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

ՈՒՆԻՆՔ ֆոնոկրաֆներ եւ յայտնի արուեստագէտներու փլաքները՝ Հայերէն, ֆրանսերէն, Թուրքերէն, Հրէերէն Արաբերէն, Պալանտերէն, Ալժերիական, Թունուզական եւ Մարոքեան։ Միակ ներկայացուցիչը Ֆրանսայի։ Դիմել՝ Jos. de Padova, 117 Passage du Caire, Paris (2e.)

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

E. STEFIKI

Վկայեալ իրաւագէտ, դաքականագիտութեանց ժարանէն։

106 Ave. Kléber, Paris

Հեռ. Passy 72.56

ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ ամենայարդ ջոցի մէջ Ֆրանսա մուտքի (AFFIDAVIT), ինչ պէս ինքնուրոյն թուղթերու օրինական գոյութեան։

Կ՛ընդունի ամէն օր կէսէն վերջ ժամը 4—7.

ՁԵՐ ՇԱՀԸ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ ՈՐ ՄԵԶԻ ՎՍՏԱՀԻՔ ՁԵՐ ՀԱՇՈՒԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆԸ . . . . ԵՒ . . . ՏՈՒՐՔԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Դ. ԹԱՒԻՐԵԱՆ

ՓՈՐՁԱԲՈՒԻ ՀԱՇՈՒԱՊԱՀ

19 RUE HENRI MONNIER PARIS (IXme)

Տոմարներու կազմակերպութիւն, Հաշուեկշիռ եւ ֆաշոնքընութիւն, Դիզուած հաշիւներու արձանագրութիւն.

ԱՄԻՍԸ 75 ՖՐԱՆՔ

Ամէն տեսակ տուրքերը ժամանակին յայտարարենք, Թուղթերը կը քննենք տնտեսական դիմումները ժամանակին տակաւ կերպով կը կատարենք։

ՇԱՆՕԹ.— Բոլոր առեւտրականներուն կը յանձնարարենք մեր մասնաւոր սիստէմը, որ կը դիւրացնէ տուրքի բոլոր պահանջները։ եւ աշխատակցութիւնը կը յայտնէ ուզուած վայրկեանին։ Ընդունելութեան ժամեր՝ 5—7։

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ 25 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1928

25 NOVEMBRE 1928

ՏԱՐԻ Թիւ 813 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՊԱՀՈՒ ԽՕՍՔ

Ո՞ՒՐ Է ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆԸ

Ցա՞յ միջոց մաքառելու այս տմարդի, այս հրէշային քա-
նութեան դէմ, կը հարցնէինք, երէկ, Երեւանէն եկած
նաի մը յայտարարութեանց առթիւ։

Ընթերցողները կը յիշեն այդ յայտարարութեանց իմաստը.
— Մենք Հայերու հաւաքման քաղաքականութիւն չենք
եւ չենք կրնար վարել։ Մենք չենք կրնար բանալ Հայաս-
ղուններ, որովհետեւ արկածախնդիրներ չենք։ Մենք
«Ամենայն Հայոց» կառավարութեան յաւակնութիւնները
սանձած եւ չենք կրնար ստանձնել։

չ ներգաղթ, ոչ ազգահաւաքում. այլ միայն կասկածելի
ադրութիւն մը՝ «որոշ տարրեր» ընդունելու։ Ան ալ՝ պայ-
ով որ առաջուընէ կարգադրուին ճանապարհածախսի, ոո-
, բնակարանի, աշխատավարձի կամ հոյաբաժնի խընդ-
ները։

— «Մենք այսպէս կը հասկնանք ներգաղթի խնդիրը»։

Գիտենք, Երեւանի մտաւորականները, կամ անտեղեակ բարե-
ներ պիտի մեղադրեն մեզ։ Անտեղի պիտի գտնեն մեր վրդո-
մը։ — Ի՞նչ ընեն մարդիկը, երկիրը պզտիկ է. հող չկայ,
չկայ, փող չկայ։

Այստե՛ղ է ողբերգութեան ամբողջ գաղտնիքը։

Հայաստանի սահմանները անծանօթ չեն մեզի։ Ճիշտ ատոր
ար ալ, անդադար կ՚արծարծենք ներքին — գոնէ ներքին
ահմանները ընդարձակելու խնդիրը, որ կենսական պահանջ
այսօր, աւելի քան երբեք։

Որո՞ւ կ՚իյնայ այս պարտականութիւնը։ — Տիրող իշխա-
ութեան։

Արդ, 1921էն ի վեր, ի՞նչ ձեռնարկներ կատարած է երե-
ան, գոնէ Ղարաբաղը եւ Նախիջեւանը վերստանալու համար։
Պատասխանն ալ տանք,— Ոչ մէկ ձեռնարկ։

Ընդհակառակն, Երեւանը ի՛նք խափանած է ժողովրդային
նարկները, անոնց հեղինակներն ալ հետապնդելով եւ պատ-
ով։ Այսպէս եղաւ Ախալքալաքի մէջ, քանի մը տարի առաջ,
մանաւոր պատուիրակութիւն մը դիմեց Երեւան։ Այսպէս
Ղարաբաղի մէջ, անցեալ տարի եւ այս տարի, երբ Թուռ-
ներ եւ բողոքներ հրատարակուեցան բոլոր հռանքներու
անակցութեամբ.— «Ղարաբաղը Հայաստանին»։ Բողոքողներուն
ջ կային համայնավարներ ալ։ Եւ մինչեւ այսօր կան,նոյնիսկ
րիներուն խոստովանութեամբ։

Ինչո՞ւ այս ընթացքը։ Որովհետեւ,— «Մենք Հայերու հա-
քման քաղաքականութիւն չենք վարեր»։

Վրացի Օրժոնիկիձէներ եւ Օրախիլաշվիլիներ, որոնք իրա-
վարիչներն են կովկասի քաղաքականութեան, կ՚ըմբռնեն,
խոստովանին թէ Հայաստանի տարածութիւնը չափազանց
ծանափակ է, թէ հայ ժողովուրդը չի կրնար ապրիլ այդ
ին վրայ։ Վրացի մենշեւիկն ալ չի ծածկեր այս անողոք
ականութիւնը, հոգ չէ թէ երեսանց։

Միայն հայ «կոմխար»ներն են որ կը վախնան բերան
նել այս փաստը։ Եւ սարսափի տակ, իրենց ամբողջ մաղձը
թափեն բողոքողներուն վրայ, վիճելի հողերը պահանջողնե-
ն եւ իրենց ապիկարութիւնը ձաղկողներուն վրայ։

Մինչդեռ, եթէ պետականօրէն մտածէին, եթէ գործէին իր-
ժողովուրդէն բխած իշխանութիւն, պիտի օգտագործէին
տրամադրութիւնները։ Բան-գործ պիտի ընէին գոնէ մէկ
ձուի գաւառ ետ առնել։ Կամ գոնէ ձեւ մը պիտի գտնէին,
նակ, Նախիջեւանի մէջ գաղթականներ տեղաւորելու համար։

Այո՛, այստեղ է ամբողջ ողբերգութիւնը։

Երեւանցիները իրենք զիրենք վերածեր են ոստիկանական
նութեան, առնուազն քաղաքապետութեան։ Եւ անոր հա-
մար ալ ծրագիրներ կը շինեն իրենց գործունէութեան հա-
մար։ Քիչ կը մնայ որ Հայաստան հաստատուած ժողովուրդն
համարեն իբրեւ «ամէնէ թապուրի», ճամբաներ շինելու,
ներ բանալու կամ ճահիճներ չորցնելու համար։

Այս հոգեբանութիւնը շատ աւելի շեշտուած է այսօր։ Եւ
օր Երեւանցիները ոչ միայն չեն հետաքրքրուիր Թրքա-
յաստանով, Թրքահայ ժողովուրդով եւ անոր առապանքով,
միայն փակուած կը համարեն Հայկական Դատը եւ կը ծաղ-
անոր հաւատացեալները, անոր համար աշխատողներն ու
գործողները, այլ եւ մտքէ իսկ չեն անցըներ ո՛ր եւ է պահանջ
կովկասի համար, ետ առնել յափշտակուած հայկական
ներէն մէկն ու մէկը։

Աւելի խօսքով, չեն հաւատար ո՛չ այս ժողովուրդին իրաւունք-
ուն, ոչ ալ իրենց կոչումին։ Անոնք երջանիկ են իրենց ներ-
պատեանին մէջ, իբրեւ տանտիրոջ կողմէ նշանակուած
տեաններ, որոնց ամբողջ պաշտօնն է շէնցնել ագարակը։ Ո՛չ
խաձեռնութիւն, ոչ հեղինակութիւն, այլ միայն բանուորնե-
վերատեսչութիւն։

Կրնա՞նք փոխել այս վիճակը։ Դժուար թէ։ Գաղութներու
սին ալ բացորոշ է անոնց ընթացքը։ Անոնք մեր վրայ կը
սին իբրեւ եկամուտի աղբիւր, ուրիշ ոչինչ։ Եթէ արհեստաւոր-
ու եւ մանուածէներու պէտք ունենան գիւղատնտեսութեան
ագարակին — այս կամ այն ճիւղին համար, կը բարեհաճին
այմանաւորուիլ. այլապէս՝ թող ամէն մարդ իր գլխուն ճարը
այի։

Ահա թէ ո՛ւր է ողբերգութիւնը։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՆՈՐ ԱՂԷՏԸ

Սուրիոյ արտագաղթին առ-
թիւ *Յուսաբեր* դիտել կուտայ
խմբագրականի մը մէջ (12 Նոյ.).

*— «Ազգային ներքին պայ-
քարներու հետեւանքով —փուճ
ու անիմաստ— անհնար եղաւ
հաւաքաղութային կեդրոն մը
ստեղծել, որ հայազգային ճի-
գերով կարենար այս կնճիռները
լուծել։*

*Հակինակաւոր իշխանութիւն
չստեղծուեցաւ նաեւ Սուրիոյ
մէջ, ուր խմբուած է աւելի քան
100,000 հայութիւն։ Եթէ Երե-
ւանի Թոյնը չըլլար եւ եթէ չըլ-
լար ոամկավար կոչուած խըմ-
բակին անարժան կեցուածքը
խորհրդային նենգութեանց հան-
դէպ, ի՛նչ խօսք, որ մենք այսօր
Սուրիոյ մէջ քանակով շատ ա-
ւելի մեծ բազմութիւն կ՚ունե-
նայինք,— կազմակերպ, ապա-
հով եւ ազուր։*

*Բայց չկարծէք, որ Երեւանը
չի ժառանգուիր գաղութահայու-
թեան ճակատագրով։ Խորհրդա-
յին պաշտօնական օրկաններէն
«Պրոլետար» իր Սեպտ. 22ի
թուականով կը գրէր.*

*«Դեռ վերջերս էր, որ Ֆրան-
սացիները առաջարկեցին Հա-
յերը տեղաւորել Սուրիոյ մէջ,
որպէսզի հայ գաղթականների
եւ Լիբանանի քրիստոնեաների
օգնութեամբ ճնշեն սիւրիական
ցեղերի ազատագրական տեն-
չերը »։*

*Վաչկատուն Թուրքը, որ դա-
րերով թափառած եւ իր թափա-
ռութիւններուն բարիքները լիուլի
ճաշակած է, առածի մը մէջ
կ՚ըսէ. «Գաղթողը 72 տեսակ
պատուհասներու ենթակայ է,
որոնցմէ նուազագոյնն է մաիը»։
Այս ճշմարտութիւնը մեզմէ ա-
ղէկ այսօր ոչ ոք գիտէ։ Եւ այդ
պատճառով ամէնէն աւելի մեզ-
մէ կը պահանջուի, որ հաւաքա-
կան ճիգերով կասեցնենք ար-
տագաղթի այն վտանգաւոր հո-
սանքը, որ ծայր տուած է Սու-
րիոյ մէջ։ Եթէ հազարաւորները
անկարող ենք փրկել, գոնէ հա-
րիւրաւորները փրկենք, որովհե-
տեւ ամէն գացող, որ կ՚երթայ
Սուրիայէն, ընդմիշտ կ՚երթայ
նաեւ մեզմէ։*

*Ուրուկուանները այլ ճակա-
տագիր չունին պահած տարագիր
Հայուն համար։»*

ԹԻՒՐՔԻԱ ԵՒ ԻՐԱՔ

Մուսուլէն կը հեռագրեն *Թայմզի*
*Թուրքեւիրաք Սահմանա-
գլուխի Մնայուն Յանձնաժողովի
Թուրք անդամները Մուսուլ հա-
սան Նոյեմբեր 14ին։ Նիստերը
սկսան 16 Նոյեմբեր ուրբաթ օր
եւ վերջացան երեքշաբթի։ Խոր-
հրդակցութիւնները կատար-
ուեցան խիստ անկեղծ շեշտով
եւ սահմանագլուխի խաղաղու-
թիւնը ապահովելու մասին հա-
մաձայնութիւն գոյացաւ եր-
կուստեք։*

*Տեղատարափ անձրեւին պատ-
ճառաւ Թուրք պատուիրակները
Մուսուլէն չեն կրնար մեկնիլ։
Յաջորդ նիստը պիտի գումար-
ուի մայիսին Մարմարայի մէջ։*

ՀՐԵԱՆԵՐԸ ՀՈՂ ԿԸ ԳՆԵՆ

«Հրեայ Ազգային Հիմնարկութիւն»ը կը հաղորդէ որ Հայֆայի եզերքին վրայ գնած է 27,000 տէօնիւմ հող եւ թէ ներկայիս այդ շրջանին մէջ ունի 33,000 տէօնիւմ հող։ Այդ շրջանի հողերը մեծ ապագայ կը խոստանան։

ՋԵՒՕՍԼՈՒԱՔԻՈՑ ուկրայնական ազգ.բոլոր կազմակերպութիւնները պիտի լուծուին։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԹՈՒՐՔԵՒՀԵԼԼԷՆ ՎԷՃԸ ԾԱՆՐԱՑԱԾ

«ԱՅԼ ԵՒՍ ՅՈՅՆ ԶՊԻՏԻ ԿՐՆԱՅ ԱՊՐԻԼ ՄԵՐ ՀՈՂԻՆ ՎՐԱՅ»

Վաստակաւոր ամբոխավար Եօնուս Նատի Պոլսոյ «*Ճիւմհուրիյէթ*»ին մէջ (19 Նոյեմբեր), հայհոյալից խմբագրական մը կը գրէ ցոյներուն դէմ, Թրակիոյ քննիչ ցանծնաժողովին Պոլիս վերադառնալուն առթիւ։ կը քաղենք յատկանշական մասերը.

— Հելլէններուն վերջին ընթացքը ոչ թէ պզտ, այլ սառած ջուրի լոգանք մը եղաւ բոլոր անոնց համար, որոնք կ՚երեւակայէին թէ քննութիւններով, բանակցութիւններով եւ համաձայնութեամբ կարելի է լուծել փոխանակութեան խնդիրները։ Իր այս ընթացքով, Յունաստան հրաշալի ապտակ մը իջեցուց ամբողջ Եւրոպայի, որ իբրեւ թէ կ՚ուզէ անկողմնակալութեամբ հսկել փոխանակութեան գործերուն վրայ. ոեւէ համեմատութիւն չկայ երկուքին միջեւ, անոր որ կը համարձակի ձեռք բարձրացնել ու ապտակ իջեցնել, եւ անոր որուն կ՚իջնէ ապտակը։ Առաջինը՝ գաճաճէն փոքր է, երկրորդը՝ դեւէն մեծ։ Ասոր համար է որ համարձակութիւնը աւելի արժէք կը ստանայ և մեզ կը մղէ ըսելու.— կեցցեն Հելլէնները։

Այս դէպքէն յետոյ, պէտք է քայ-քայով խնդալ այն բանակցութեանց վրայ, որոնց համար ամիսներէ ի վեր կ՚ըսուի թէ պիտի սկսին Յունաստանի եւ Թուրքիոյ միջեւ։ Արդարեւ եթէ սկսին էնկիւրիի բանակցութիւնները, այսօր ամբողջ Եւրոպայի ձեռք վերցնող Յունաստանը վաղը անշուշտ աքացի պիտի տայ։

Յունաստան չգործադրեց իր իսկ ստորագրած համաձայնութիւնը, չի գործադրեր եւ չպիտի գործադրէ։ Արեւմտեան Թրակիոյ ժողովուրդը խելքը կը թոցնէ իր ենթարկուած «սիստեմատիկ» խժդժութեանց եւ ճնշումներու վրայ։ Յունաստան չուզեր ոեւէ մէկուն լսել տալ Թուրքերուն աղաղակները։ Դաւադրութիւնը յայտնի է.— խեղդել Թուրքերը։ Մեր արդէն գիտցած իրականութիւնը աչքով ալ տեսանք։

Եղան օրեր, երբ մենք ալ տարուեցանք խորհելու թէ այս բանակցութիւններէն թերեւս բան մը յառաջ կայ, մանաւանդ երբ Իտալիա ալ խառնուեցաւ անոնց։ Բայց Թրակիոյ քննութեան խնդիրը անմիջապէս իրականութեան առջեւ դրաւ մեզ։ Յունաստանի հետ կատարուած եւ կատարուելիք ամէն բանակցութիւն Թոյն է, նոյն իսկ խաղաղութեան մթնոլորտը պղտորող Թոյն։ Յունաստանի հետ բարեկամ ըլլալու համար, միայն ուղղամտութիւն չի բաւեր, քիչ մըն ալ կոպտութիւնպէտք է։

Արեւմտեան Թրակիոյ մէջ կեանքը հարամ եղած է Թուրքերուն համար։ Հետեւաբար, շեյլէնը եւ հելլէնական իրաւունքն ալ չպիտի գտնուին Թուրքիոյ մէջ եւ այլ եւս ցոյն չպիտի կարենայ ապրիլ մեր հողին վրայ։ Ճիշդ չէ որ այստեղի երկուքուկէս անձերը ամէն օր աշխարհի խաղաղութիւնը վրդովելու պատրուակ տուող դիրք մը պահեն։

Բայց ի հաշիւ, փոխանակութեան հաւաձայնութիւնը վերջ ի վերջոյ սա արդիւնքին պիտի յանգի.— Յունաստանի մէջ՝ Թուրքին, եւ Թուրքիոյ մէջ հելլէնին եւ ցոյնին անձն ու իրաւունքները փոխադարձաբար կը ժխտուին ու կ՚ոչնչացուին։ Ասոր համար, այսօրուընէ սկսեալ արգիլելու է ցոյներու կալուածներու առուծախը, գրաւի դրուիլը եւլլն.։

Յետոյ, երկու ամիսէն երեւան հանելու է յունական բոլոր լքեալ գոյքերը։ Ասոր համար, այդ կալուածներուն ծածուկ ճնալուն նպաստողներուն գործը հայրենադաւութիւն նկատելու է։

Թուրքեւհելլէն յարաբերութեանց ոչ միայն ամէնէն բանաւոր, այլ թերեւս ամէնէն անհրաժեշտ հաշուեյարդարի ձեւը այս է։ Եւ հելլէնները իրենք անգամ մըն ալ ապացուցին ատիկա, քննիչ մարմնին գործին արգելք հանդիսանալով։ Ճիշտ ըսելով, ափէրին հերիֆներուն. շատ անկեղծ շարժեցան, անձամբ հաստատելով այն կրթութիւնը, զոր մենք տարիներէ իվեր կը պոռայինք։

Պոլիս բողշեւիկեան դաւադրութեան կեդրոն

«Թայմզ»ի Թուրքիոյ Թղթակիցը կը գրէ.

Բոլշեւիկեան պրոպագանդան եւ մեքենայութիւնները ներկայիս առջ կը տարուին այնպիսի գաղտնապահութեամբ, որ շահակից կառավարութիւններուն համար շատ դժուար կը դառնայ արգելիչ միջոցներ ձեռք առնել։ Վերջերս սակայն երեւան հանուեցաւ թէ բոլշեւիկները տակաւին Պոլիսը կը գործածեն իբրեւ կեդրոնատեղի՝ Պալքաններու մէջ իրենց կատարած աշխատանքներուն։

Բոլշեւիկները հասկցած են թէ համայնավար վարդապետութիւնները կոչուած են շատ քիչ յաջողութիւն գտնել Թուրքիոյ կամ Յունաստանի, Ալպանիոյ, Եուկոսլաւիոյ, Պուլկարիոյ կամ Ռումանիոյ մէջ։

Ուստի Մոսկուայի կողմէ արձակուած են նոր հրամաններ, որոնց համաձայն ամէն ջանք պիտի կատարուի դժգոհութիւն ստեղծելու համար յիշեալ երկիրներու կոուող ուժերու շարքերուն մէջ։ Գործիչները պէտք է գրգռեն զինուորները անսատել տրուած հրամաններուն եւ ուրիշ անկարգապահ ընթացքներու մէջ գտնուիլ։ Սպաներուն պիտի թելադրուի, որ զինուո-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

BEWARE!

«Նորէն Թոքախտաւորները» խորագրին տակ, հանրածանօթ տոքթոր մը երկու յօդուած կը հրատարակէ։

Նորէն հիւանդները սկսած ըլլալու են գինքը անհանգիստ ընել։

Շամաւօտենք իր գրութիւնը,

1.— Հ. Կ. Խաչը ի վիճակի չէ հիւանդներով զբաղելու։ Ամէն դիւոդ կ՚ուզէ որ իրմով եւ միայն իրմով զբաղի Կ. Խաչը։

2.— Հայ երիտասարդները Թոքախտաւոր կ՚ըլլան, որովհետեւ սրիկայութիւն կ՚ընեն, գինի օղի կը խմեն... սիգարօէն ու Ռընօ կ՚աշխատին։

3.— Հայ հիւանդներէն շատեր Կ. Խաչին կը դիմեն, խնչագողի դեր կատարելու ու անհատներէ դրամ կորզելու համար։

Մէկ խօսքով, աւելի վիրաւորիչ է գրութիւնը քան խորհրդատու։

* * *

Երբ հայ տղան սիգարօէն ու Ռընօ կ՚աշխատի, այդ կը նշանակէ Թէ ուրիշ կերպ չի կրնար ընել։

Հայ տղան հանգստաւէտ պաշտօնատուններու մէջ չաշխատիր... որովհետեւ չէ եկած այն օրը ուր Chef du Personnelը պիտի հարցնէր.

— Ցեսէք սրաֆները... արդեօք հաճոյք կը պատճառե՞ն ձեր ազնուութեան։

Երբ մէկ Հայ գիշերըCupidonի հետ շատ մտերիմ է, անոր փոխարէն տասը արդէն անկողինն են, որովհետեւ յաջորդ առաւօտ... հուկէսին, ճին պիտի արթննան։ Հազար տեսակ ու շարունակական զրկանքներ 1915էն 1922 տկարացուցին անոնց կազմը...եւ փոխանակ տոքթորը (չեմ ըսեր Կ. Խաչը) մրմռալով անոնց օգնութեան գալու, լաւ կ՚ընէր լռելեայն աշխատելով։ Թերեւս վարժուեր է իր գրասենեակը այցելողներուն՝ գրգռութեան ու անփափկանկատութեան կարկուտ մը տեղացնելու։

Բայց լաւ կ՚ընէ եթէ այդ կարկուտը մինչեւ Թերթերու սիւնակները չհասցնէ։

Աշխարհը իր օգտակարութիւնը ունի. կարկուտը ո՛չ...։

Շունչքեր կ՚ոչնչացնէ վերջինը ու մարդիկը կը վիրաւորէ։

Եւ միթէ հետեւեալ երկու խօսքերն ալ չէ՞ն վիրաւորեր Թէ անհատը, Թէ հանրութիւնը հաւասարապէս.

— «Ես հայերէն փարա չեմ վաստկիր, հասկցա՞ք...»

— «Ես այս Հայերը 1921էն ի վեր կը ճանչնամ...»

Իրաւունք ունի։

Ինչո՞ւ մենք, «գաղթական» Հայերս եկեր ենք գինքը անհանգստացնել Լթուալի մօտ կանգնած իր չատըրին տակ։

Beware!

ՕՇԻՆ

ՄՈՍԿՈՒԱՅի գերման դեսպան նշանակուեցաւ Տոքթ. Տիրքսէն, արտաքին նախարարութեան արեւելեան ճիւղի տնօրէնը։

Վիլէթի սպանդանոցին մէջ գործադուլը ծաւալեցաւ։

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ նախագահին տարեթոշակը 600,000էն բարձրացաւ 1,800,000ի, իսկ պաշտօնին բերումով ընդլիք ծախքերը 1,400,000էն բարձրացաւ 1,800,000ի. ընդհանուր գումար՝ 3,600,000 ֆրանք՝ փոխանակ 2 միլիոնի։ Պատերազմէն առաջ 1,200,000 ֆր. էր։

ՆՇԽԱՐ ՄԸ ՍԻԱՄԱՆԹՈՅԷՆ

Ողբացեալ բանաստեղծին այս քերթուածը կը քաղենք «Նոր Հանդէս» կիսամսեայ պարբերաթերթին առաջին թիւէն, որ լոյս տեսած է Փարիզի մէջ, նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Ուսանող. Մարմնին, եւ խմբագրութեամբ իր բախտակից լուսեղբօր, ընկեր Սարգիս Մինասեանի (1906 օգոստոս 10)։ ԽՄԲ.

ԱՐՑՈՒՆՔՆԵՐՍ

Ա.

Եւ ասէին «Չի՛ քերթողին այսքան սուգ...»
Խորհէն Արքեպսկ. ՆԱՐՊԷՅ

Եւ ժաքրաթեւ երագիս ետ մինակ էի, հովիտներուն մէջ հայրենի,
Քայլերս էին թեթեւ ինչպէս քայլերը խարտիշագեղ եղնիկին,
Եւ զուարթութեամբ կը վազէի, կապոյտէն եւ օրերէն բոլորովին գինով
Աչքերս ոսկիով եւ յոյսով՝ եւ հոգիս աստուածներով լեցուն...

Բ.

Եւ ահա բարեբեր Աժառն իր պտուղները գամբիւղ առ գամբիւղ,
Մեր պարտէզին ծառերէն դէպի հողը եւ դէպի գիս կ'ընծայէր,
Եւ ես լուռութեամբ՝ գէղուղէշ ուռիին ներդաշնակ հասակէն,
Երգերս ստեղծելու համար խորհրդաւոր սրինգիս ճիւղը կր կտրէի...

Գ.

կ'երգէի... Ադամանդեայ առուակն եւ Թռչուններն հայրենագեղ
Աստուածային աղբիւրներուն յստակահոս մեղեդիներն անդադրում,
Եւ առաւօտեան զեփիւռը քրոջական գորովներու այնչափ նման,
Այս բոլորը իմ երջանիկ երգերուս Թոթովումին կը ձայնակցէին...:

Դ.

Այս գիշեր երագիս մէջ, ձեռքս առի գքեզ. ով քաղցրահամ սրինգ,
Շրթունքներս գքեզ ճանչցան ինչպէս համբոյր մը հին օրերու,
Բայց շունչս յիշատակներու զարթնումէն, յանկարծօրէն մեռաւ,
Եւ երգիս տեղ՝ շիթ առ շիթ, շիթ առ շիթ, արցունքներս էին որ ինկան վար...:

Մայիս 1906 *ՍԻԱՄԱՆԹՕ*

Գիշերւայ ադօթքը մօտ է: եւ այս գիշեր
Լուսինն ու Արեւը տեսնում եմ դէմ առ դէմ.
Մինչ Լուսինը ուզում է բարձրանալ,
Արեգակը ցած իջաւ Բաբելոնի սարէն:
Ինչպէս արծաթէ կշիռքի երկու նժարներ —
Որ մէկ նժարը մնում է Թեքւած միւս նժարից —
Ես ու դու անտարբեր ենք: Բայց Լուսինն ու Արեւը
Անհոգ չեն այս երկնային անիւի պտոյտից:

ԳՐԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ՁՈՐ ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ձանազան պատճառներով, շատ մը պատմիչներ քիչ մսսեցած են Հայոց պատմութեան եւ Հայ գրականութեան։

Բայց, նոյնիսկ անոնք որ քանի մը տողեր շնորհելու պարտքը զգացած են, չեն մոռցած գուշակել բարձր մակարդակը հեթանոսական դարերու տիրող գրականութեան եւ անկէ վերջ քրիստոնէական շրջանին ու ոսկեդարին արտադրուած գրութիւններն ալ անոնց ուշադրութիւնը հրաւիրած են։

Հակառակ ոսկեդարին, հակառակ Հայ տառերու գիւտին տուած մղումին, Հայ դրականութիւնը իր մարմնին կէսը կորսնցուցած է քրիստոնէութեան հաստատութենէն վերջ։ Քրիստոնեայ քարոզիչները, եթէ հաւատք ընծայենք փրոֆ. կաֆարէլի (*), իրենց եւ-

(*). — «Գրական մշակոյթը բարձր մակարդակ ունեցած է այդ երկրին մէջ, վկայ այն լեզուն զոր գործածած են ամէնէն հին գրողները, որոնցմէ միայն քանի մը հատուածներ հասած են մեզի: Գրական այդ ճաղկումը կ'ենթադրէ դարերու աշխատանք: Լեզուն կրնայ մրցիլ յունարէնին հետ, նախադասութեան այլազանութեամբ եւ ճկունութեամբ, ինչպէս նաեւ ասացուածքներու առատութեամբն ու բարդ բառեր ստեղծելու անսահման դիւրութեամբը»:

Փրոֆէսէօրը յետոյ կ'աւելցնէ. «Դժբախտաբար, այս մշակոյթին արտադրած պտուղները ջնջուեցան քրիստոնէութիւնը տարածող առաքեալներու եռանդով»:

ռանդը բերին նաեւ հեթանոս գրականութեան վրայ, ու իրենց ցանած սերմերը նախ ջնջեցին եղած գրութիւնները ու յետոյ ցամքեցուցին հեթանոս աշխարհին ծառերը։

Ու այդ թուականներէն վերջ, զուրկ գէթ քաղաքական անկախութենէ, վանքերու պատերուն մէջ էր որ շարունակեց արտադրել Հայ գրողը։ Ու եթէ տեսակէտով մը՝ հայկական խարխուլ բայց ինքնուրոյն կենցաղը կրցաւ ապրիլ այդ պատերուն մէջ, ուրիշ տեսակէտով մըն ալ կաշկանդեց անոր ապատ սլագքը։ Մանաւանդ քրիստոնէութեան առաջին օրերուն... երբ նոր դաւանանքը ամէն ուղղութիւն իրեն շուրջ հաւաքեց, մէկ աշխարհ, մրիայն մէկ հայեացք տրամադրելով անոնց երեւակայութեան։

Անշուշտ գերութիւնն ալ որ յաջորդեց անկախութեան առանց փոխանցման, աւելի սեղմեց գրականութեան աղատ կարելիութիւնները։ Բայց այդ մասին վճռական չըլլանք։ Չէ՞ որ Իտալիա իր գերութեան շրջանին ծնունդ տուաւ Վերածնունդին... Բայց ատոր փոխարէն անդին Աթէնք իր քաղաքական անկախութեան հետ չկորսնցո՞ւց նաեւ Հոմերոսեան շառաւիղը։

* * *

Հեթանոս Հոմերոս եւ քրիստոնեան Ցանդէ մէկ հասակ ունին, ու ահա այս բաղդատութիւնն ալ մեզ կը մղէ ենթադրելէ քրիստոնէութիւնն ալ փրոֆ. կաֆարէլի կարծածին չափ մեծ աղէտ մը չեղաւ, ու ուրիշ պատճառներ փնտռել հարկ պիտի ըլլար անցեալը բացատրելու համար։ Ընձեռնական հանճարները եթէ քիչ մը կը կաղապարուին դարաշրջանին խմորին մէջ, երբեք այդ խմորին չեն ստորադասուիր, աւելի ուրեմն ազգային դասաւորումի։

Ազգային տարազը պարզապէս ես կը նմանցնեմ շրջանակի մը, որ անշուշտ գովելի շնչոտ մը կուտայ իր պարունակած նկարին, բայց ակներեւ է թէ այդ շնչոտը ոչ կը մօտենայ նկարին արտայայտութեան ու մոգութեան, ո՛չ ալ գանոնք կը գերազանցէ։ Ցարագը կը ստեղծէ հետաքրքրութիւն մը, իրեն կը քաշէ արձնցած միտքերը. բայց եթէ այդ տարազին ետեւ ոչ մէկ խոստում չէ կծկուած, հետաքրքրութիւնը կը տեւէ այնքան որքան տարազին գոյները՝ զոր դարերու արեւը քիչ առ քիչ կը լափէ, մէջտեղ հանելով կամ կմախք մը կամ կեանքով ու առնականութեամբ փայլող մարմին մը։

Հանճարը ուր որ ըլլայ կը թառի։ Հանճարը քմահաճ է, ու մրայն իր կազմուածքէն է որ դեղեցկութիւնը կը բղխի։

Ցանդէ իր «Աստուածային կատակերգութեան» համար դիմած է արաբական աղբիւրներու, ինչպէս փաստեց սպանիացի քննադատ Փալաչիոս(*)։ Իսն-Փասարա եւ Իսն-Ըրապի կը կոչուին այդ աղբիւրները... Ցանդէի մէջ կան վրդովիչ նմանութիւններ այդ արաբ աստուածաբաններու գրութիւններուն հետ.. Նկարագրականներ, վարձատրութիւններ ու պատիժներ... արաբական էջերուն հետ մեծ թիւով բազդատական կէտեր կը ներկայացնեն։

Բայց պէտք եղաւ որ Ցանդէ դնէ իր ձեռքը այդ էջերուն վրայ, որպէսզի ծնի գլուխ-գործոցը... որ մէ վերջ իրապէս գժուար էր չնշմարել ստեղծագործին աւելցուցած հարստութիւնը, որ նոյնքան հարստութիւնն է։

Սերվանթէս անմահացաւ իր Ցօն Քիշոթով... Բայց սպանիական տարազը, տաք երկիրներու մասնաւոր գիւրարորբոք խառնուածքը չեն որ այդ գործը դարերուն դէմ անաղարտ կը պահեն... այլ Ցօն Քիշոթի եւ Փանսայի պատկերացուցած հակոտնեայ անձնաւորութիւնները, անոնց երկուքին ետեւ թաքնուած հոգեբանական կառուցուածքները, որոնց համար գործեր է Սերվանթէսի գրիչը անկասկած եթէ Սերվանթէս ուզէր մեզ կրնար տալ ուրիշ աշխատութիւն մը «Փանսա տէր՝ Ցօն Քիշոթ ծառայ» վերտառութեամբ...

(*) վան Թիէկէմ՝ Revue de Littérature comparéeի մէջ:

ուր՝ երկու ծայրայեղ մ[illegible] շրջուած դերակատարութի[illegible] քան Հարուստ պիտի ըլլ[illegible] նակին գրչին տակ։

Երրորդ անձնաւորութե[illegible] Ուիլերմ Էչ-Քափիրի մ[illegible] մենք կը տեսնենք ամ[illegible] գլուխի արտադրութիւննե[illegible] վրայ Հատու Թափանցողութ[illegible] կը տիրէ։ Էչ-Քափիրեան Հ[illegible] բնական է մարդ արտածի[illegible] դէպ, եւ անգլիական պոզիտ[illegible] թիւնը ոչինչ տուած է Շէյ[illegible] րի, քանի որ գարեր վի[illegible] տիտանին հետ զուգաշ[illegible] պիտի մեծնայ, հսկայանա[illegible] ղէ Ռուսիոյ տափաստան[illegible] մէջ ինկած Դոստոյեւսկին[illegible] գործը հակառակ որ այս վ[illegible] իր հիւանդ կուգմով, հիւանդ[illegible] տառապող հոգիի դրոշմը [illegible] իր էջերուն վրայ։ Եթէ Շէյ[illegible] փիր համաշխարհային հ[illegible] մանք չունենար, անոնք պ[illegible] լիական շրջանակին մէջ կ'ուզեն գայն, պիտի Բայց, այսօր եթէ կայ գի[illegible] որ կը պոռթկայ ազգայի[illegible] ւորումի բաժակէն, այն [illegible] քսփիրն է։

Եւ այդ դէմքը միայն պէ»ով, «Օթէլլո»յով [illegible] հագած... Ու գայն կարե[illegible] իր ամբողջութեանը մէջ, [illegible] մեր մէջ բազմապատկո[illegible] հանճարին անդիմադրելի հ[illegible]

Ուրեմն, ամէն փրկութիւն [illegible] սալ ազգային տալ ազէն, [illegible] շրջանակը սեփական նեղ [illegible] յատկացնել, ու պատուհա[illegible] նալով քիչ մը անհունութիւն[illegible] տել մանաւանդ երբ այդ [illegible] թիւնը ամէն մարդու մէջ [illegible] բեմն ժօտ որքան հեռու, հա[illegible] կանութեան կաշկանդումը [illegible] սրել կը նշանակէ։ Միեւնոյն [illegible] տակր ոյժ մը զգալով հան[illegible] երկար սլացքներու դիմին [illegible] տի նշանակէր այդ տկար ոյժի [illegible] բոզջական եւ ապարդիւն [illegible] ռումը։

Ու հոս է որ աւելի յարմ[illegible] պէս կարելի է ըմբռնել Ցան[illegible] բագատած «Հոգիի ճամբո[illegible] տարելիք դերը։

Ու նախ քան այդ, սահ[illegible]

ՆՄՈՅՇՆԵՐ
ՊԱՐՍԻԿ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵՆԷՆ

Ցաներորդ դարու առաջնակարգ բանաստեղծներէն է Մանուչէհրի, իսկական անունով՝ Հէքիմ Ապօլճաճ Ասմէտ Թապարիստանի Սուլթան Մանուչէհրիի պալատական բանաստեղծն ըլլալով, իր գրական գործերու մէջ Մանուչէհրի մականունով ճանչցուած է։

Բազդատմամբ իր առջեւի երեք յետոյ ապրող կարգի մը յայտնի բանաստեղծներու, առանձնահատուկ ոճ եւ նիւթի բովանդակութեան նկարչական գոյներ տալու անբազդատելի առաւելութիւններն ունի։

Իր «գեղախմբերգ» ները (ղասիտէ) ոչ մրայն բանաստեղծական նկարագրութեան մէջ իր հանճարը, այլ աւելի բառերով նկարելու արտակարգ վարպետութիւնը կ'ապացուցանեն։ կարելի չէ կարդալ Մանուչէհրին եւ տպաւորուած նկարիչի վրձինով գունազարդուած համապատասխան նկարի մը առջեւ կանգնած ըլլալու պատրանքը չունենալ։

Այս նկարիչ բանաստեղծին — այսպէս կ'ուզեմ անուանել զինքը — լաւագոյն մէկ կտորէն թարգմանուած առաջին երեք տունը միայն բաւական է, կարծեմ մօտաւոր գաղափար կազմելու համար։

Մանուչէհրին, որ ծնած է Թէհրան մէշէդի ճամբուն վրայ գտնուող Դամղան գիւղաքաղաքը, կը փոխադրուի Ղազնէյին։ Մեռած է հիճրէթէ 432 կամ 440 թուականին։

Վ. ԻՐԱՆԵԱՆ

Գիտցիր, ով վրանաբնակ — Թող վրանըդ —
Որ տնից դուրս եկաւ առաջապաիը.
Թվրկահարը առաջին Թմբուկը խփեց,
Ուղտապանները կապում են բեռները:

ԿԵԱՆՔԻ ՄԱՌԱԽՈՒՂԻՆ ՄԷՋԷՆ

ՏՐՏՈՒՄ ՏՂՈՒ ՕՐԱԳԻՐ

Օրերուս բարձրակոնծակ ու չարաշուք դէզին առջեւ, կանգնած եմ ահա դողդղահար, հոգիս շլիթ եւ մարմինս խռով, ու ցած ձայնով կը խօսիմ ես ինծի եւ կ'ըսեմ՝

— Քառորդ դար, քառորդ դար, կեանքի մառախուղին մէջէն, վատ օրով, ապրեցա՛ր, ապրեցա՛ր, տղա՛ս։ Գարնան առաւօտներուն դէմ ժպտեցար, արցունքներուդ մէջէն ու ծաղիկները, ափերուդ մէջ թարշամեցան։ Տեսար կորաքամակ մարդիկ կեանքի բեռան տակ։ Յուսահատութեան դառն հացը ակռաներուդ տակ ծամեցիր։ Սպրիլին, երբ եղրեւանիները կը բացուին, սիրեցիր — օ՛ սիրոյ դող, դաւաճան դող սիրոյ։ Թշուառութեան եւ աղքատութեան հետ մէկ անկողնի մէջ պառկեցար։ Պայքարեցար։ Յաղթեցիր։ Կեանքի պատնէշներուն վրայպատահեցաւ որ վիրաւոր իյնաս ու փոքրիկ եւ անօթի ափերուդ մէջ, կշռեցիր մարդիկը ու տեսար որ կեանքը դառն է, օրերը մութ են եւ աշնան տերեւներու պէս տխո՛ւր, տխո՛ւր...

Բայց հակառակ այս անհամար, այս անվերջանալի օրերուդ, քառորդ դարու այս երկարաձիգ օրերուդ, դեռ չսովրեցար տառապիլ, հէք, պզտիկ մարդ, կը սպասես միշտ արեւածագին ու կը բարձրանաս անընդհատ, դանդաչելո՛վ, դողալո՛վ, դէպի հոգիիդ աստեղահուռթ բարձունքը — անհպելի կատար, որ կը բացավառի հեռուն, կապոյտ մշուշին մէջ...

— Օ՛ դեռ չսորվեցար տառապիլ, վատ օրով, տխուր օրով, անցար մանուկի պէս ժպտուն, կեանքի մառախուղին մէջէն, հէք պզտիկ մարդ, հէք պզտիկ մարդ . . .

I ԲԱԻԵԼ...

— Այսքան երկար տաւն է կ'ապրիմ ու դեռ տառապիլ չսորվեցայ։ Տխուր եմ։ Անձրեւ կուգայ։ Կաթիլները կը զարնուին պատուհաններուն, մութ օր, մութ օր...

— Ամբողջ մեր կեանքը, յարատեւ ու յուսահատ ճիգ մըն է երջանկանալու, բայց ոչ մէկ ծառաւ կարելի է յագեցնել եւ ո՛չ մէկ ուրախութիւն երկարաձգել։ Անընդհատ կարօտ ենք ու զուրկ եւ յաճախ դառնացած։

— Ամբողջ մեր կեանքը, երբեմն կը թուի պարզ ու շիտակ, ինչպէս ուղիղ գիծ մը։ Այդ զգացումը մեր կեանքը ժաքուր տեսնելու՝ մեզ կը լուզէ, կը խռովէ մեզ, բայց քանի մը վայրկեան յետոյ կը զգանք թէ որքան հեռու ենք մեր ժանկութենէն, որքա՛ն աղարտուած, անմաքուր։ Ապրի՛լ, կը նշանակէ բարոյապէս իյնալ, իյնա՛լ...

— Տարիներուն հետ կը սպառի մեր հոգին եւ մեր ներքին հարստութիւնը։ Պաշտպանուելու համար մեր բարեկամներուն դէմ՝ թշնամի մարդոց, օ՛ տխուր հարկ, կ'ապրինք երկու կեանքով, բազմաթիւ կեանքերով...

— Կ'աշխատիմ ո՛չ ոքի ցոյց տալ աչքերուս արտասուքը, լուզուելս կամ գորովս, ու մարդիկ զիս կը համարեն ցուրտ, եսասէր, առանց հոգեկան ճառագայթի...

— Կը վախնամ կնոջ մը ձեռքը երկար սեղմելէ, աչքերուն մէջ երկար նայելէ, վախնալով որ հպարտութիւնս կը կոտրի։ Սիրե՛լ կը նշանակէ տկարանալ, իյնա՛լ։ Իւրաքանչիւր գորովի արտայայտութիւն ինծի կը թուի թէ զիջում մըն է, բարոյական անձնատուութիւն մը...

— Ու կ'ըսեմ ախրութեամբ որ սիրոյ բառերը պէտք է կշռել ու սակարկել մեր գուրգուրանքը, չտկարանալ սիրոյ առջեւ...

— Ու երկու դէմք ունիմ։ Ներսը, երբ ես ինձ հետ եմ, մինակ, երջանիկ, գիտեմ որ մեծ և ծարաւ աչքերով տղայ մըն եմ, մայրիկիս պէս բարի և անոր պէս զգայասէր, և երկու երիտասարդներու առջեւ որ իրար կը սիրեն, պզտիկ աղջկան մը և պզտիկ տղու մը պէս, գիտեմ, որ կրնամ յուզումէս արտասուել։

— Դուրսը, երբ ուրիշներուն հետ եմ, գիտեմ որ յաճախ աչքերս սուտ կը խօսին ու սովորական եմ, հասարակ, երբեմն կոպիտ, գրեթէ միշտ անքաղաքավար, յաճախ չար, խստասիրտ, ոխակալ, օ՛ ինքնաբաւ կարծես...

ՓԱԿԱԴԻՆ.— Օր մը, մեկնելէ առաջ, ան դառնացած էր ինծմէ. խոնաւ իրիկուն էր։ Գիշերային յոյսերը, կտոր կտոր կ'իյնային սալայատակին վրայ։ կոդք կոդքի կ'անցնիինք փողոցէն։ Լուռ էինք։ ցանկարծ, գանգատելով, տխրութեամբ, անկեղծ դառնութեամբ մըեւիրեն յատուկ բերանի անուշ կծկումովը, խռոված աչքերով դէմքը բարձրացուցած ինծի, ըսաւ որ, ինքնաբաւ տղայ մըն եմ, կրնամ ապրիլ միմակ, անընկեր, առանձին, ինքնաբաւ...

Նայեցանք իրարու ու ծաղկցանք իրար։ Անձրեւը սկսաւ կաթկթել։ Ան կարծես թէ կ'ուզէր կծկուիլ մարմինս, քալէ՛լ ինծի կռթնելով, բայց շարունակեցինք ճամբան այդպէ՛ս այդպէ՛ս...

— Կ'ուզէի ինքնաբաւ ըլլա՛լ, ծառի մը պէս որ բարձունքի մը վրայ կը կենայ, մինակ, անընկեր, առանձին։ Հեռաւոր ճամբու մը եզերքը կեցած տան մը պէս հիւրընկալ, հպարտ, ինքնաբաւ ըլլալ...

— Կ'ուզէի ինքնաբաւ ըլլալ, պէտք չունենալ քնքշութեան, ուրիշներու գորովին, ըլլալ ինքնաբա՛ւ, բաւե՛լ։ Բեզի եւ ուրիշին։ Չկարօտիլ գթութեան, տղա՛ք...

— Ո՛չ այ սիրուն ու վարսառատ գլուխի մը որ առնես ափերուդ մէջ եւ աչքերը համբուրես։ Ո՛չ սպիտակ եւ քնքուշ ձեռքերու, տա՛ք, քու դողդահար ձեռքերուդ մէջ։ Նեղութեան ժամուդ, կարենալ լռել։ Բաւե՛լ քեզի եւ ուրիշին, ուրիշին պէտք չունենալ...

— Ինքնաբաւ ըլլալ։ Ծա՛ղր, հեգնութիւն, դառն կատակ...

— Ես գիտեմ որ յիմար մարդ մըն եմ, որ կեանքէն աղտոտած ըլլալուն համար՝ ամէ՛ն վայրկեանկը տառապի, որ պատրաստ էր, գիտես, իր գլուխը ուսիդ վրայ դնելու եւ պզտիկ ձայնով մը իր պզտիկ ցաւերը պատմելու քեզի, օ՛ տխուր հարկ...

— Որ պատրաստ է միշտ, վստահութեամբ եւ սիրով, մեծ նուիրումով, ընկերոջ մը ձեռքը սեղմելու բայց մարդիկը տխուր են, տկար, դժան, խարդախ, կասկածելի են մարդիկը...

— Կեանքի բեմին վրայ, բոլո՛րը դեր ունին եւ դիմակ, սեւ դիմակ, դիմակներ...

— Բաւե՛լ, բաւե՛լ, տղա՛ք, բաւե՛լ մեզի եւ ուրիշին... Օ՛ ինքնաբաւ ըլլալ...

— Ձօռի՛լ ո՛չ մէկ ծաղիկի վրայ, տղա՛ք, չխռնարհիլ, գլուխ չծռել սիրոյ առջեւ եւ աշխատի՛լ որ կեանքդ դողդոջ, ժուրացիկ ու բաց ձեռքի մը պէս չըլլայ, ապագայի դրան առջեւ, երջանկութիւն մուրացող ձեռքի մը...

— Բաւե՛լ, բաւե՛լ, երթա՛լ ուրիշ տեղ...

* * *

II ՊԶՏԻԿ ԵՒ ԱՆՕԹԻ ԱՓԻՆ ՄԷՋ ԿՇՌԵ՛Լ...

— Ապրի՛լ, կը նշանակէ պայքարիլ եւ յաղթել անընդհատ, փրկելու համար մեր կեանքը, առօրեային ապականութենէն. ապրի՛լ կը նշանակէ պահ առ պահ մեռնիլ՝ պահ առ պահ յաղթել . . .

— Ապրի՛լ, կը նշանակէ բարձրանա՛լ վեր, երթա՛լ,

— Շալկած մեր տխուր անցեալը, մեր դառնութիւնը, ապրի՛լ կը նշանակէ տառապիլ բարձունքներու ծարաւովը, այն յոյսով՝

— Որ գէթ, մեծ եւ բացառիկ վայրկեանի մը ընթացքին, պիտի շնչենք մեր մեծ լերան թարմ ու զով շունչը։ Ապրի՛լ, կը նշանակէ ունենալ մեր հոգիին տարածութիւններուն վրայ, յաւէրժօրէն կանգուն.

— Մեծ եւ յաղթական լեռ մը, հնօրեայ մասիսին պէս որ արարատեան դաշտին մէջ կը կենայ...

— Ինչպէս կարելի է ապրիլ թշուառութեամբ, առանց ձունգի մը ծարաւին,

— Աշխարհը գորշ ու տիզրոն արտի մը պէս է լեռներու ստորոտը։ վարը տահաճ բոլո՛ր բանները կ'երեւան արտասովոր թեամբ մը։ Պէ՛տք է նայիլ, մեր հաճոյքներուն, գուրգուրանքներուն, մեր եայ արարքներուն վրայ։

ՓԱԿԱԴԻՆ.— Դադար, գիշեր դուրսը։ Ներսը, մեր վտիտ կը դողդղայ հայելիին մէջ մացոյցը իր սովորական եւ տիկ յանկերգը կը ֆեգէ, խաղաղ են ու կը սպասեն րիքի ժամուն։ Փիչ յետոյ, ները պիտի ղատնան, լռութ պիտի լենայ եւ ես պիտի դատարկ եւ սովորական րու մասին։ Դադար, ֆիւր եւ կարծես թէ օտար են պէտք է կշռել...

— Կշռե՛լ, պզտիկ եւ փիդ մէջ, երջանկանալու բոլոր րութիւնները, մեր պզտիկ ճոյքները, մեր մեծ թէթիւնները...

— Ապաքարոյ եւ նախ բնազդներու դէմ, ժարտի չեզ կատարելութեան եւ նակի մեր ծարաւը։

— Կշռե՛լ մարդիկը, քո թէ եւ պզտիկ ափիդ մէջ կարկինով մը չափել մեր պզտիկ վատութիւն առօրեայ մեր պզտիկ դաթիւնները, առօրեայ մեր ճանութիւնները,

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ի՞ՆՉ ԿԱՐԵԼԻ ԼԻՆԵԼ ՄԵՐ ՀԱՅՐԻՆ ՀԱՄԱՐ

Ֆրանսիայի Ազգային ժողովի նախագահ Լինել Մերի հայրը՝ Ալեքսանդր Մերի, ծնվել է 1871 թ. Ֆրանսիայի հարավում՝ Ալպերի նահանգում, Մանոսկ քաղաքում։ Ալեքսանդր Մերին ուսանել է Մարսելի համալսարանում, ապա՝ Փարիզի Սորբոնում։ Ստացել է իրավաբանի կոչում։ Ալեքսանդր Մերին ծառայել է զորքում, ապա՝ աշխատել է Ֆրանսիայի Ներքին գործերի նախարարությունում։ Ալեքսանդր Մերին ունեցել է երեք որդի՝ Ժան, Ռենե և Լինել։

Ալեքսանդր Մերին մահացել է 1930 թ. Մարսելում։

Ալեքսանդր Մերին ունեցել է նաև երեք քույր՝ Ալեքսանդրա, Ռենե և Ժանետ։

Ալեքսանդր Մերին ամուսնացել է 1900 թ. Մարսելում։ Նրա կինը՝ Ալեքսանդրա Մերին, ծնվել է 1870 թ. Մարսելում։ Ալեքսանդրա Մերին մահացել է 1930 թ. Մարսելում։

Ալեքսանդր Մերին և Ալեքսանդրա Մերին ունեցել են երեք որդի՝ Ժան, Ռենե և Լինել։

Ժան Մերին ծնվել է 1901 թ. Մարսելում։ Ժան Մերին ուսանել է Մարսելի համալսարանում, ապա՝ Փարիզի Սորբոնում։ Ժան Մերին ստացել է իրավաբանի կոչում։ Ժան Մերին ծառայել է զորքում, ապա՝ աշխատել է Ֆրանսիայի Ներքին գործերի նախարարությունում։ Ժան Մերին ամուսնացել է 1930 թ. Փարիզում։ Ժան Մերին և նրա կինը ունեցել են երեք որդի՝ Ռենե, Լինել և Ալեքսանդր։

Ռենե Մերին ծնվել է 1931 թ. Փարիզում։ Ռենե Մերին ուսանել է Փարիզի համալսարանում, ապա՝ Սորբոնում։ Ռենե Մերին ստացել է իրավաբանի կոչում։ Ռենե Մերին ծառայել է զորքում, ապա՝ աշխատել է Ֆրանսիայի Ներքին գործերի նախարարությունում։ Ռենե Մերին ամուսնացել է 1960 թ. Փարիզում։ Ռենե Մերին և նրա կինը ունեցել են երեք որդի՝ Ժան, Ռենե և Լինել։

Լինել Մերին ծնվել է 1934 թ. Փարիզում։ Լինել Մերին ուսանել է Փարիզի համալսարանում, ապա՝ Սորբոնում։ Լինել Մերին ստացել է իրավաբանի կոչում։ Լինել Մերին ծառայել է զորքում, ապա՝ աշխատել է Ֆրանսիայի Ներքին գործերի նախարարությունում։ Լինել Մերին ամուսնացել է 1960 թ. Փարիզում։ Լինել

բականութիւնը խեղճ ասպարէզ մըն է, ուր վճարումը քիչ է և շահ չկայ։ Գործակալներուն պաշտօն տրուած է նաեւ վրիժառութեան ոգի ներշնչել պալքանեան բանակներուն մէջ։ Եթէ ոեւէ սպայ կամ զինուոր փափաք յայտնէ աջակցիլ խորհրդային գործակալներուն, անմիջապէս նիւթապէս պիտի վարձատրուի։

Զինուորական շրջանակներու մէջ կը յայտարարեն թէ 1928ի ամառը բոլշեւիկները մեծ զարկ տուած են իրենց գործունէութեանց։ Պատճառն է՝ մասամբ Եուկոսլաւիոյ եւ Ալպանիոյ ձգտումը, ինչպէս նաեւ սերպահորուաթի կռիւը եւ Մակեդոնացիներու եղբայրասպանութիւնը Պուլկարիոյ մէջ։ Խորհրդային կառավարութիւնը պատրաստ է գրգռել անկարգութիւնը, հոն ուր արդէն կայ, ու բոլշեւիկները փորձով գիտեն թէ պալքանեան կիրքերը կը բռնկին դիւրաւ երբ ցեղային ատելութիւնը կը գործէ։

Հաւանական չէ որ Էնկիւրիի խորհրդային դեսպանատունը մատ ունենայ բոլշեւիկներու Պոլիս կատարած մեքենայութեանց մէջ։ Եւ իրաւ ալ հաւանական է որ Մոսկուա դիտումնաւոր կերպով դեսպանատունը անտեղեակ կը պահէ Գ. Միջազգայինի արարքներէն։ Խորհրդային կառավարութիւնը իր դիւանագէտները մուքին մէջ կը՝ պահէ՝ որովհետեւ կը կարծէ թէ անցեալին մէջ կարեւոր գաղտնիքներ դուրս հանուած են դիւանագիտական խողովակներով։

Յայտնի կ'երեւայ որ քարիւղի եւ այլ պետական մենաշնորհի վերածուած նիւթերու վաճառումէն գոյացած դրամին մեծ մասը սահմանուած է պորոպագանդայի եւ մեքենայութեանց։ Մոսկուա այս ձեւով այլեւս պէտք չունենար օտար երկիրներ դրամ փոխադրելու, բան մը, որ ժամանակին պատճառ դարձաւ երեւան հանելու բոլշեւիկեան գործակալները։ Ասկէ զատ, խորհրդային մենաշնորհներու պաշտօնեաները յաճախ գործակալի դեր կը կատարեն, որովհետեւ իրենց դիրքին բերումով շփում կ'ունենան կարեւոր մարդերու հետ։

Անթել եւ օդանաւ Աֆղանիստանի մէջ

Քապուլէն կը հեռագրեն թէ ներքին նախարարութեան կից բացուած է ճարտարագործութեան պաշտօնատուն մը, որուն գործը պիտի ըլլայ պատրաստել ամբողջ երկրին ճամբաներուն քարտէսը։ Նախնական կարգադրութիւններ եղած են Ֆրանսական եւ գերման ընկերութեանց հիւսիսի եւ հարաւի կողմը երկաթուղիներ շինելու համար։

Նոյնպէս պատրաստութիւններ կը տեսնուին անթելով հաղորդակցելու համար եւրոպական երկիրներու հետ եւ օդանաւային սպասարկութիւն հաստատելու համար Աֆղանիստանի, Պարսկաստանի եւ Թուրքիոյ հետ։ Օդանաւային ընկերութիւն մը կազմուեցաւ հանգանակութիւն կատարելու եւ զարկ տալու համար քաղաքային օդանաւորդութեան։

Մակեդոնիոյ եղբայրասպան կռիւները

Սոֆիայէն կը հեռագրեն.— Սոպրանիէի մէջ գահաճառին մասին կատարուած վիճաբանութեանց ընթացքին, նախկին վարչապետ Մալինոֆ խօսեցաւ երկար ճառ մը, ակնարկելով Նաւմ Պէյֆի սպանութեան։ Սոֆիայի նախկին ոստիկանական տեսուչը ջերմ կուսակիցներէն էր զօրավար Փրոթոկէրոֆի, եւ հակառակ էր որ Մակեդոնիոյ Յեղափոխական կազմակերպութեանը ղեկը անցնի Իվան Միխայլոֆի ձեռքը։

Մալինոֆ դատապարտեց մակեդոնական սպանութիւնները, որոնք, ըսաւ, գործադրութիւնն են յեղափոխական վճիռի մը եւ ոչ միայն մեծապէս կը վտանգեն պուլկար պետութեան գերիշխանութիւնը, այլ նաեւ կը զլացնեն նոյնինքն յեղափոխական շարժումին, որ ազգային շարժում մըն է։ Իշխանութիւնները չեն կրնար անտարբեր մնալ գործունէութեանցը հանդէպ գաղտնի կազմակերպութեանց, որքան ալ ազնիւ ըլլան անոնց հետապնդած նպատակները։

Սակայն, շարունակեց, որովհետեւ Մակեդոնական շարժումը խոր համակրութիւն կը վայելէ Պուլկարներու մէջ, կառավարութիւնը պէտք է նկատի առնէ այդ պարագան, ու մինչ մէկ կողմէ խստիւ կը գործադրէ պուլկարական օրէնքները, միւս կողմէ պէտք է գգուշանայ կոպիտ գոպումէ, ինչպէս խորհուրդ կուտան Մակեդոնական յեղափոխական կազմակերպութեան թշնամի շրջանակներու մէջ։

Մալինոֆ թելադրեց բոլոր անոնց որոնք անկեղծօրէն կը փափաքին որ իրական խաղաղութիւն տիրէ Պալքաններուն մէջ, օգնել Պուլկարիոյ՝ ձեռք առնելով յարմար միջազգային միջոցներ, որոնք օրինաւոր գոհացում ապահովեն ազգային շարժումին, վերջ պիտի դնեն պուլկար փոքրամասնութեանց գանգատներուն։

Մալինոֆ ակնարկեց անցեալ Սեպտեմբերին Ժընեւի մէջ Պրիանի խօսած ճառին փոքրամասնութեանց մասին եւ յայտարարեց թէ Պուլկարիա կը փափաքի միայն Պրիանի ծրագրին գործադրութիւնը, առանց ո եւ է փոփոխութեան ենթարկելու այն դաշնագիրները, զորս ուղղամտօրէն կը գործադրէ։

Ֆաքիրի գոյները գրաւուած

Ֆաքիր Թահրա պէյի Թրոքատէրոյի ներկայացման կազմակերպիչը Ռոզ որաւել տուած է ֆաքիրի սենեակին մէջ գրտնուած գոյները, այն առարկութեամբ որ նոյեմբեր 21ի իրիկունը չէ խաղացած, հակառակ պայմանագրութեան։

Թահրա պէյ դատ բացած է Ռոզի դէմ, պատճառաբանելով որ նոյն օրը հաղորդած է իրեն հիւանդութիւնը եւ առաջարկած որ ներկայացումը յետաձգուի դեկտեմբեր 2, կիրակի իրիկուան։

Գերմանիոյ ծանուցագիրը դաշնակիցներուն

Ինչպէս կը սպասուէր, Գերմանիա առջի օր դաշնակից կառավարութեանց յանձնեց ծանուցագիր մը, պարզելով իր տեսակէտները փորձագէտներու միջազգային յանձնաժողովին մասին։ Փարիզի գերման դեսպան Ֆոն Հէօշ ծանուցագիրը անձամբ յանձնեց վարչապետ Փուանքարէի, որուն, ինչպէս նաեւ արտաքին նախարար Պրիանի հետ տեսակցեցաւ։

Կը կարծուի թէ Գերմանիա դաշնակիցներուն բոլորովին հակառակ տեսակէտ կը պաշտպանէ հատուցումներու, Հռենոսեան գաւառներու պարպումի եւ յարակից խնդիրներու մասին։

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ» ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Այսօր կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին ցունաց եկեղեցիին մէջ, 17 Rue Boyard: *Մուտքը ազատ է։*

Հ. Ց. Դ.

Փարիզի Քրիստափոր խումբի ժողովը վաղը երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8ին Café Chope Parisienne *ի մէջ*, Rue des Ecoles.

Լիոնի Կուկունեան խումբի ժողովը՝ վաղը երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8ին նախորդ ժողովի տեղը։ Կարեւոր օրակարգ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Լիոնի Քեոի խումբի դասախօսական ժողովը՝ այս երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Գ. թաղապետարանի ժամենադարանը սրահը։ Նիւթ՝ Հայկական շարժման նախապատմութիւնը։ Կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑԸ այսօր կիրակի առաւօտ ժամը 10.30—12 ֆրանսերէն (Պ. Դաւիթ-Բէկ)։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուի Պրուսացի Ջատիկ Շամբարձումեան որ երկու տարի առաջ եկածէրցունաստանէն Ֆրանսա։ Մէկ տարի առաջ կը գտնուէր Լիոն եւ կը թղթակցէր։ Իմացնել իր հասցէն Շապին Գարտիֆիսարցի Լեւոն Մուրատեանի, Rue de la Baleine. Bourg St. Andéol (Ardèche)։

ՄԱՍՋԷՆՔՕ

Դերձակ կիներու համուշտակագործ

ՄՈՏԵԼՆԵՐ • ՎԵՐԱՐԿՈՒՆԵՐ • ՇՐՋԱԶԳԵՑՍՆԵՐ

7 Rue Marché St. Honoré

Թել. Louvre 66-69

WAGRAM AUTO

Կ'ապահովէ արտօնագրի ստացումը 100 ֆրանքով։

73 Av. de Wagram մէթ. Ternes

63 Av. Gde. Armée » Maillot

149bisBd. Villette, Aubervilliers

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, *մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանումմ արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմախիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապորատորատ։ Աղճատիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12։*

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: E. SOUVIGNY

ՏՕՔԹ. Ա. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

36, Rue de Bellefond, 36

PARIS (9e)

Մէթրօ՝ Poissonnière

Tél. Trudaine 88-77

Կ'ուզուին ջերմակեղէնի եւ ձեռագործի լաւ աշխատաւորուհիներ։ Ցեւական գործ։ Նպաստաւոր պայմաններ։ Դիմել՝ 87 Rue de Flandre, դունապանին։

ՁԱՇԵՑԷ՛Ք ԵՒ ԸՆԹՐԵՑԷ՛Ք

BOULANT

ՁԱՇԱՐԱՆ ՊՈՒԼԱՆ

Հետեւեալ չափաւոր գիներով

12 ֆրանք 34 Bld. St. Michel

16 ֆրանք 1 Bld. Montmartre

18 ֆրանք 35 Bld. des Capucines

ԴԱՐՄԱՆԱՏ. ՄԱՍՆ. ԲԺԻՇԿՆԵՐՈՒ

28 Rue du Tage, *Մէթ. Իթալի*

Խորհր. ժ. 9.21։ Կը դարմանեն կանանց, վէներական (ֆրանկ. ջերմամիզ. մորթի) եւ ամէն տեսակ հիւանդութիւններ։

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ.— Ակռայ լեցնել, առանց ցաւի քաշել, ոսկի քուրան 100 ֆր.։ Ակռիին 10 ֆր.։ Կատարեալ երաշխաւորութիւն։ Դիմել վստահութեամբ։

ՀԱՅԵՐԷՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

ՈՒՆԻՆՔ ֆոնոկրաֆներ եւ յայտնի արուեստագէտներու փլաքները՝ Հայերէն, ցունարէն, Թուրքերէն, Հրէերէն, Արաբերէն, Սպանիերէն, Ալժերիական, Թունուգական եւ Մարոքեան։ Միակ ներկայացուցիչը Ֆրանսայի։ Դիմել՝ Jos. de Padova, 117 Passage du Caire, Paris (2e.)

Բ. ԱԲԳԱՐԵԱՆ

Վկայեալ հիւանդապահ, նախկին տանտապետ հիւանդապահ Արեւելեան բանակին, 14 երկար տարիներու փորձառութեամբ կը խնամէ ամէն տեսակ հիւանդներ։ *Մասաժ, վանտուզ, փիքիւր, փանսըման* եւայլն։ Վկայեալ աղքատներուն ձրի։

Հասցէ՝ 6 Rue Grégoire du Tours. Paris (6e)։

ՏՕՔԹ. Ա. ԱՍԼԱՆ

ՄԱՍՆԱԴԷՏ ԹՈՒԲԵՐՈՒԻ ԵՒ ՍՏԱՄՈՔԻՍԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Մասնաւոր յարկաբաժին՝ մորթային եւ վիներական ախտերու։ Դարմանատան մէջ կը գործէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներ։ Ցօդացաւ, Ջղացաւ (Sciatique), Նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկրացաւ, Թիւն (Rachitisme) եւայլն։

16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 73-67

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 2—7, կիրակի 9—12

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵ

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

15 Rue de la Huchette, Paris Ve. *Մէթրօ Սէն Միշել*

Կը պատրաստենք կարագ իւղով թերթանուշ (փաքլավա) եւ փաքլավայի թերթեր։ Նոյնպէս թէյ քաւայիճ՝ եփած հում, լօքմա, քուրապիէ, լոքում եւ ամէն տեսակ անուշեղէններ։

ՏՕՔԹ. Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐ

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

17 Rue Lamartine, PARIS (9e)

Թել. Trudaine 92—47, Մէթրօ՝ Cadet, Nord Sud, N. D. de Lorette

Ամէն օր 14-19 կիրակի եւ տօն օրեր 10-12 և ժամադրութեամբ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տիկնոջ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-60

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վիներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քիթ, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԾ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՒՆ Ք. ԵՒԻԵՒԻՃԵԱՆ

1 Rue Vilin, PARIS (20e) *Մէթրօ* COURONNE

Կը յանձնուհանէ իր յաճախորդներուն որ իր նոր բացած հեստաւնոցին մէջ կը կարէ ամէն տեսակ հագուստներ, ճոխ մթերք հանրածանօթ Էօլպէֆ կերպասներու։ Նպաստաւոր դին, մաքուր կար եւ խնամուած աշխատանք։

ՆՈՐ ԲԱՑՈՒՄ Է

ՀԱՅԿ. ԵՒ ՖՐԱՆՍ. ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌՈՏՈՒՆ

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

31 Bld. Garibaldi, ISSY-LES-MOULINEAUX

Մեծ խնամքով կը պատրաստէ սիմիտ, չէօրէք, փաքլավա, քաղաքօրեայ, քուրապիէ եւ ֆրանսական ամէն տեսակ անուշեղէններ։

Հարսնիքի, ասնի կամ նուէրի համար՝ վրան հայերէն կամ ֆրանսերէն գրուած ամէն մեծութեամբ խմորեղէններ։ Դիմել երկու օր առաջ։ Ապսպրանքները տուն կը յանձնուին։ Գիները չափաւոր

ՕԴՏԱԿԱՐ ՀԱՍՑԷ ՄԸ ՊԱՇԵԼՈՒ ԵՒ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐԵԼՈՒ

POLYCLINIQUE PARISIENNE

123 Bld. Sébastopol, PARIS (4e) Métro Réaumur et St. Denis

Զորս փորձառու հայ եւ ֆրանսացի մասնագէտ բժիշկներու խորհրդակցութեամբ կը դարմանուին ընդհանուր եւ տղայոց հիւանդութիւնները արմատական եւ նոր մեթոտով արանց եւ կանանց մրսուսերային եւ ներքին հիւանդութիւններ իրենց բարդութիւններով, նոյնպէս քթի, ականջի եւ կոկորդի հիւանդութիւններ։ Ultra-Violet եւ Diathermie կը գործուին Ջղացաւ (Sciatique) եւ ամէն տեսակ յօդացաւ։

ԱՄԷՆ ՕՐ 9—12 ԵՒ 2—8

Արտասահմանէն եկող հիւանդներու ամէն կարգի դիւրութիւն կ'ընծայուի։

ԲԺՇԿԱ-ՎԻՐԱԲԻԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

ՏՕՔԹ. ՍԷԹԵԱՆ

38, Ave. St. Ouen PARIS (18me) Tél. MARCADET

Ընդհանուր հիւանդութիւններ սեռամիզային, վիներական, թոքի, կանանց հիւանդութիւններ. վիրաբուժական գործողութիւն, էլեկտրաթերմանում։

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ Ակռայի դարմանում, քաշել 10 ֆր. արուեստական ճերմակ ակռայ 20 ֆրանք, ոսկի քուրան ֆրանքէն սկսեալ։

ԱՄԷՆ ՕՐ ՈՒ ԿԻՐԱԿԻ ԲԱՑ Է

ՏՕՔԹ. Գ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 Rue Montmartre (*Բակի մէջ՝ աջ կողմի առաջին դուռը*)

Այս անգամ իր անձնական դարմանատունը հաստատած կը խնամէ ներքին եւ կանանց, վիներական եւ մորթային հիւանդութիւնները։

Tél. Central 73-38 Métro: Sentier կամ Bourse

Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 10—12, 1.30—8։ Բակի եւ տօն օրեր՝ կէսօրէն առաջ 9—12։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ EXCLUSIF

ՀԱՅԵՐԷՆ, ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ, ՑՈՒՆԵՐԷՆ

ԲԼԱՔՆԵՐՈՒ ԳԻՆ 18 ՖՐ

ՊԵԼՎԻԼԻ ԾԱՆՕԹ ՀԱՅ ՆԱՊԱՐԱՎԱՃ

Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ

28 Rue Lesage, PARIS (20e)

Métro Belleville Tél. Ménil.

Ճոխ մթերք թէ նախկին եւ թէ ամենավերջին եղանակներու՝ նոր եւ նուագուած նշանաւոր երգիչներէ, կազէլ, չարկը, խմբերգ, քառեակ եւայլն։ Հայերէն ձոգեւոր, աշխարհիկ եւ գեղջկական երգեր՝ քէֆ եւ թէ խմբերգ։ Տպուած ցուցակը ձրի է։

Ինչպէս նաեւ բոլոր աթի լաւ կրամոֆոններ եւ արեւելեան նոթեր լաւագոյնը ամենազեղչեալ գիներով։

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԻԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 27 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1928

27 NOVEMBRE 1928

ՏԱՐԻ Թիւ 814 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՕՐԻ ԽՕՍՔ

ԹՐՔԱԿԱՆ "ՇԱՆԹԱԺ,,Ը

Ընդհանրապէս ուրբաթ օր պարզեցինք ֆրանքեւթուրք վէճին շարժառիթները: Ինչպէս կ'երեւայ «Ճիւմհուրիյէթ»ի խմբագրականէն, վէճը տակն ու վրայ ընելու համար է Թուրքիոյ կողքին կանգնած: Կարգով կը քննենք «շանթաժ» կ'ընեն, դատը շահելու համար: Անոնք թէ թուրք «հալածական» մեծամասնութիւն մը պաշտպանելու համար է որ կը պահանջեն իրենց ուզած գծին վրայ նոր սահմանը:

Մանրամասնութիւնները մէջ, Թուրքերու նպատակն է իրենց տիրապետութեան տակ առնել Նիսիպին - Ճէզիրէ շրջանի քրտութիւնը, «շաքրագործել» այնպէս ինչպէս սահմանէն ներս:

Ֆիւրտ հրոսապետ Չաճօ ազա, որ վիճելի սահմանակէտին մէջ կը բնակի, վերջերս կը պատմէր թէ իրենց 64 գիւղերէն դուրս եկած քսան գիւղերն ալ կրակի տրուեցան Թուրքերուն:

*

Ուրբաթ էնկիւրիի ՌգԳ. մեծ ժողովին մէջ կը գտնուէի: Թուրքերը ինմմէ ոչինչ կը պահէին. ամէնէն ագդեցիկն ու ներկայացուցիչն էի: Այն ատեն կնքուած դաշնագրին մէջ, Սուրիոյ եւ Թուրքիոյ սահմանին համար նկատի առնուած էր հին հռոմէական ճամբան եւ երկաթուղագիծը: Մեր ցեղախումբը կը բնակէր այս երկուքին միջեւ:»

Թուրքերը իրենց «շանթաժ»ը արժեցնելու համար, իրար կը յաջորդեն Պէյլան - Անթաքիայի եւ Հալէպի շրջանները, որոնց մէջ Թրքական հոծ զանգուած մը կը գտնուի»:

— «Ֆրանսացիները, օգտուելով այն հանգամանքէն որ Սուրիան չէ հին եւ նոր ճամբաները ճշդել անապատին մէջ, կ'ուզեն այդ սահմանը տանիլ վեր, Թրքական հողերուն մէջ»:

Թրքական ծրագիրն է, Նիսիպին - Ճէզիրէի խնդիր յարուցումով, սահմանագծին միւս ծայրը իյնցնել դէպի վար, սեպհականի վրայ դնել Իսքէնտէրունը - Անտիոքի փշոտ հարցը:

Մեղի ծանօթ չեն Ֆրանսայի տրամադրութիւնները: Աւելի տրամաբանական է որ փարիզ նորէն բռնէ գիլոմմիներու ճամբան, ինչպէս մինչեւ հիմա:

Թուրքերը շատ լաւ գիտեն թէ Ֆրանսան չպիտի ուզէ ժամանակը դնել զօրքը. սահմանավէճի մը համար: Ուստի, հաւանական է որ վերջին նահանջները պիտի ըլլայ գագաթնակէտը, եւ խորհրդաւոր սպառնալիքներ կ'ուղղեն.

— «Սուրիոյ սահմանին վրայ դժուարութիւն յարուցանողը երբեք չէ Թուրքիոյ: Մենք բացէ ի բաց կ'ըսենք Ֆրանսայի թէ չենք կրնար բարեկամ ըլլալ եւ ստիպուած ենք զինքը հետապնդել իբրեւ յայտնի թշնամի մը: Ֆրանսա Ափրիկէի մէջ մայր հայրենիքին տակն անգամ ընդարձակ հարստութիւն մը ձիմնած է: Ասիոյ մէջ անապատի գիծի մը հաստնելու աստիճան բարակ կը մնայ: Եւ եթէ ցանկութիւններ նահոլէոնի անութին տակ իսկ չէին կրնար ըլլալ:»

Եւ դեռ ուրիշ գրգռիչ ակնարկ մը.

— «Ֆրանսան է ամենամեծ պատասխանատուն ապագայ պատերազմի մը: Այն ատեն, ուրիշ մեծ խնդիրներու կարգին, Ֆրանսայի պիտի պիտի հարցուի ոչ միայն անապատի գիծին համար, այլ եւ թէ ի՞նչ ընելու եկած է Սուրիա»:

Կը յիշուի թէ Մուսուլի վէճին ատեն ալ այս լեզուն գործածեցին Թուրքերը: Միեւնոյն շեշտը նաեւ Իտալիոյ հանդէպ: Այն ատեն, Ֆրանսան յայտնապէս կամ գաղտնի թեր կ'ելլէր Թուրքիոյ, այսօր ալ, Անգլիան եւ Իտալիան մինակ ձգած են Ֆրանսան, եւ խարդախ ժպիտով մը կը հետեւին անոր տագնապին:

Այսպէ՛ս է եղած մեծ պետութիւններու արեւելեան քաղաքականութեան ամբողջ ընթացքը, դարերէ ի վեր: Կարգով կը հետեւին իրարու դէմ, Թուրքիոյ կողքին կանգնած: Կարգով կը դաւանին մէկ մէկու վրայ: Եւ Թուրքիան կը մնայ կանգուն: Ինչքէն Պուլեոնը ոչ առաջինն է, ոչ.ալ վերջինը, որ աչքերուն կապ անցուցած՝ անձնատուր կ'ըլլար Թուրքերուն, նոյն յաղթանակէն յետոյ:

Էնկիւրի եթէ այնքան ամբարտաւան դիրք մը բռնած է, ուժի մէկ պատճառն ալ այն է որ, շատ լաւ գիտէ Սուրիոյ ներկայ վիճակը:

Իրողութիւն է որ հոգատար պետութիւնը մինչեւ այսօր ալ վերջնական ձեւ մը տալ Սուրիոյ պետական կազմակերպութեան: Տիւրզիներու ըմբոստութիւնը զսպուեցաւ, բայց խռովութիւններ միշտ անպակաս են: Սուրիական կոմիտէն կը գտնէ արտասահմանի մէջ. Ամերիկա եւ Եգիպտոս: Իսկ Թրքահայ կամ Թրքաբարոյ գործակալներ կը վխտան Սուրիոյ ամէն կողմը:

Ոչ ոք վէճի կ'ենթարկէ Սուրիացիներուն ինքնորոշման իրաւունքը: Սակայն, դժբախտութիւն է որ, Սուրիոյ ազգայնական վարիչներուն մեծ մասը կ'ենթարկուի Թրքական կառավարչին, առանց նախատեսելու գալիք վտանգը: Գերութենական ազատած՝ անոնք բոներ են ճամբայ մը որ աւելի դաշուք է, քան այսօրուան քաշքշուկ վիճակը:

Սուրիացիները մեզմէ սորվելիք բան մը չունին, Թրքական հարցերու մասին: Բայց զարմանալի է որ Թոյլ կուտան շահագործել հոգատար իշխանութեան հետ եղած կարգ մը վէճեր, որոնց լուծումը Թուրքիոյ հետ կապել՝ կը նշանակէ նոր փորձանքներ ստեղծել:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԹՈՒՐՔԻԱՆ՝ ՏՆՏԵՍԱՊԷՍ

«Հայրենիք» դիտել կուտայ խմբագրականի մը մէջ (7 Նոյ.).

— «Թուրքիա գերազանցապէս հողագործական երկիր մըն է. հետեւաբար, մեծագոյն ուշադրութիւն պէտք է դարձնել գիւղատնտեսութեան զարգացման եւ գիւղացիութեան վիճակի բարձրացման վրայ:

Այդ նպատակով քէմալ սկսած է հրաւիրել եւրոպական եւ ամերիկեան մասնագէտներ, որոնք կոչուած են սորվեցնելու Թուրք գիւղացիներուն հողագործութեան արդիական ձեւերը: Մասնաւորապէս քէմալ վարձած է գերման մասնագէտներ, որոնք գերմանական ձեւով տիպար տուներ ու գիւղեր պիտի շինեն Թուրք գաղթականներուն համար, որպէսզի անոնց օրինակով Անատոլուի Թուրք գիւղացիներն ալ սկսին շինել իրենց տուներն ու վարել իրենց տնտեսութիւնները:

Թուրքիոյ դիկտատորը ինքն իսկ այժմ տիպար մեծ սգարակ մը կը պահէ, ազդելու համար Թուրք գիւղացիներուն վրայ, արդիական իմաստով:

Այս բոլոր փորձերը, սակայն յաջողելու համար կը կարօտին ժամանակի եւ դրամի:

Եթէ քէմալ ի վիճակի ըլլայ բաւականաչափ դրամ գտնելու, իր այս *տնտեսական* բարենորոգումներն ալ գլուխ բերելու համար, այն ատեն, ժամանակի ընթացքին հաւանաբար կարելի պիտի ըլլայ գգալի փոփոխութիւն մը մտցնել նաեւ Թուրք գիւղացիութեան կենցաղին եւ տնտեսութեան մէջ:

Բայց, ինչպէս յայտնի է, Թուրքիա ներկայիս շատ աղքատ է եւ իր պզտիկ պիւտճէին կէսը հարկադրուած է յատկացնել զինուորական ծախքերու, այնպէս որ ի վիճակի չէ իր սեփական կանխիջոցներով իրագործել տնտեսական մեծածախս ծրագիրներ:

Միակ ելքը փոխառութիւնն է արտասահմանէն, մասնաւորապէս Ամերիկայէն: Բայց այդ ալ մեծ չափով կախուած է մասամբ Թուրքիոյ ընծեռած տնտեսական ու քաղաքական ապահովութիւններէն, որոնք քափիթիւլասիոններու վերացումով զգալապէս ինկած են, եւ մասամբ ալ Լոզանի դաշնագրի վաւերացումէն, որուն բախտը պիտի որոշեն ամերիկեան ընկերութիւնները...»:

ՆԱԽԱԳԱՀ ՏՈՒՄԷՐԿԻ ՏՈՒՐՔԵՐԸ

Ինչպէս գրեցինք, 1,800,000էն 3,000,000 Ֆր.ի բարձրացաւ նախագահ Ցումէրկի Թոշակը, բոլոր վարկերով միասին: Այս առթիւ, նախագահին վճարելիք տուրքերն ալ կ'աւելնան: Այսպէս, պ. Ցումէրկ պիտի վճարէ 213,690 ֆրանք, իր Թոշակին վրայ, իսկ 411,096 ֆրանք՝ իբրեւ եկամուտի տուրք: Այս հաշիւը եղած է 1928ի սակին վրայ (30%): Հաւանական է որ նախագահական տուրքերու գումարը աւելնայ, երբ սակը 33%ի բարձրանայ, ինչպէս կը խորհուի 1929ի համար:

ՓՈՓՈՐԻԿ

Քանի մը օրէ ի վեր սաստիկ փոթորիկ մը աւերներ կը գործէ Եւրոպայի մէջ: Ֆրանսայի գանազան կողմերը հեռագրասիւներ տապալեցան, նաւահանգիստները խռնուած են ամէն տեսակ նաւերով, որոնք չեն համարձակիր ծով ելլել: Օդանաւային երթեւեկներն ալ խանգարուեցան:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՍՈՒՐԻՈՅ ՍԱՀՄԱՆԱՎԷՃԸ

ՄՈՒԹ ԽՕՍՔԵՐ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՀԱՍՑԷԻՆ

«Ճիւմհուրիյէթ», պոլսոյ քէմալական օրկանը, խմբագրականի մը մէջ հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ Եոնուս Նատի պէյի բերնով.

— Նիսիպինի և Ճէզիրէի մէջտեղի սահմանագիծը ո՞ր կէտերէն պիտի անցնի.— ահա վէճին հիմը:

Մէյտանը էքսպէզէն Ճիհան Պէյլի երկարած սահմանը հասկնալու համար, պէտք է սաւառնակով թռիչք մը կատարել: Կատր կատր եղած երկաթուղագծին մեզի տուած դժուարութիւններն ալ՝ գատ: Ցետոյ, Ճիհան Պէյլի կայարանէն սկսեալ, երկաթուղագիծը սահման կը դառնայ: Բայց երկաթուղիի վերջակէտէն սկսեալ մինչեւ Ճէզիրէ ո՞րկէ անցընել սահմանը: Ֆրանսացիները, օգտուելով այն հանգամանքէն որ դիւրին չէ հին եւ նոր ճամբաները ճշդել անապատին մէջ, կ'ուզեն սահմանը տանիլ վերը, Թրքական հողերուն մէջ: Իսկ մենք զարմացած այս շահագրգռութեան առջեւ, կ'ուզենք որ գոնէ այս կէտին մէջ ողջմտութիւնը յաղթանակէ:

Տարօրինակ է որ սահմանագծի մը շուրջ այսքան աղմուկ փրցնող Ֆրանսան շարունակ Թուրքիոյ հետ իր աւանդական բարեկամութենէն կը ճառէ: Կ'երեւի թէ Ֆրանսացիները բարեկամութիւնը կը հասկնան իբր բան մը, զոր ինք տիքթէ պիտի ընէ ուրիշներուն: Ֆրանսա իր եղունգները պիտի մխէ ձեր սիրտը եւ ձեր Թոքերը պիտի փրցնէ, բայց դուք ձայն չպիտի հանէք: Ասոր իբր վարձատրութիւն՝ Ֆրանսական բարեկամութեան շնորհը պիտի ըլլայ ձեզի:

Ֆրանսայի հարցուցէք թէ ինչո՞ւ Պէյլանի եւ Անթաքիոյ Թուրք մեծամասնութիւնը մեր սահմանէն դուրս մնաց. պիտի պատասխանէ թէ այլեւս կարելի չէ ատոր մասին խօսիլ, դաշնագիր կայ: Բայց Ա. դաս Լօրէնի համար ալ դաշնագիր կար, և այդ դաշնագիրը չկրցաւ արգիլել որ պատերազմ մը աշխարհը տակնուվրայ ընէ:

Ֆրանսա երկիր մըն է որ սկզբունքը ըրած է ուժի վրայ հիմնել «իրաւունք» կոչուած բաները: Ֆրանսա այսօր դարձած է կառավարութիւն մը որ ուժէն դուրս բան չի ճանչնար: Եւ այս վիճակով, անտարակոյս ամենամեծ վտանգն է աշխարհի խաղաղութեան համար: Ֆրանսա, որ որպէս թէ հոգատարի միտղոսով զժուարութիւններ կը յարուցանէ Սուրիոյ սահմանին վրայ, կ'աշխատինա եւ իրականացնել իր երեւակայած հսկայ հարստութիւնը: Անշուշտ ազատ է իր ուզածին պէս երեւակայելու: Բայց սա ալ լաւ գիտենք թէ Սուրիոյ սահմանին վրայ զժուարութիւն յարուցանողը երբեք բարեկամ չէ Թուրքիոյ: Եւ եթէ ինքը որոշապէս կարծէ, մենք բացէ ի բաց կ'ըսենք իրեն թէ չենք կրնար բարեկամ ըլլալ եւ ստիպուած ենք զինքը հետապնդել իբր Թուրքիոյ յայտնի թշնամի մը: Հոգատարութիւն կոչելով կարելի չէ փոխել նուաճողական քաղաքականութիւնը:

Իրողութիւն է, որ Ֆրանսան է ամենամեծ պատասխանատուն ապագայ պատերազմի մը: Այն ատեն, ուրիշ մեծ խնդիրներու կարգին, Ֆրանսայի պիտի հարցուի ոչ միայն անապատի գիծին հաշիւը, այլեւ թէ ի՞նչ ընելու եկած է Սուրիա»:

Թուրքերը Թրակիոյ մէջ

«Վագըթ» կը գրէ թէ Թրակիոյ մէջ Թուրքիոյ կացութիւնը շատ խղճալի վիճակ մը ունի: Թուրքերը անգործութեան մատնուած են եւ ապրելու անկարող վիճակի մէջ կը գտնուին: Անատոլուի եւ Արեւելեան Թրակիոյ Յոյներուն Յունաստան գաղթելէն ի վեր իսքէյէի, Կիւմիւլճինայի եւ Տէմոտ - Աղաճի շրջանի Թուրքերուն սեփական գետինները ամբողջութեամբ գրաւուած են: Գիւղերուն, նոյն իսկ քաղաքներուն մէջ Թուրքերու տուներուն կարեւոր մէկ մասը ցարդ յոյն գաղթականներուն գրաւման տակ է: Արեւմտեան Թրակիոյ Թուրքերը, քաղաքներուն, գիւղերուն եւ դաշտերուն մէջ յարձակումներու ենթարկուած են: Օր չանցնիր որ Ռոտոպի լեռներուն ստորոտը Թուրք մը չսպաննուի: Յոյներուն հարստահարութիւններէն գատ, 150 նոց անթաղձալիներն ալ անօրինակ չարչարանքներու կ'ենթարկեն Թուրքերը: Կիւմիւլճինայի եւ իսքէյէի մէջ գլխարկ դնող Թուրքերը անհաւատ կը նկատուին, դպրոց եւ մզկիթ ոտք չեն կրնար կոխել, անոնց Թուրք մեռեալները Թուրք գերեզմանատան մէջ չեն Թաղուիր, նոյն իսկ ժառանգութենէ կը զրկուին:

Թուրքերէն նոր տառերու գործածութիւնը արգիլուած է: Կիւմիւլճինէի Իսլամական Միութեան հրատարակած Թերթին մէջ, Թուրք նոր տառեր գործածողները անիծուած են: Վերջապէս Արեւմտեան Թրակիոյ մէջ գտնուող Թուրքերուն կացութիւնը իսկապէս եղկելի է:

Հելլէնները ճիշդ ատոնց համար է որ քննիչ մարմնին կողմէ կատարուելիք քննութեանց արգելք եղած են:

Ստալին կը սպառնայ ամուրեք...

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ Ստալին կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ համայնավար կուսակցութեան Գործադիր Կոմիտէին մէջ: Կարմիր դիկտատորը պաշտպանեց Բիւրոյին քաղաքակա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

«ՀՐԱՒԷՐ»

«Ընդհանուր անդամական ժողովի կը հրաւիրուին փարիզի Ս. Ա. ակումբի բոլոր անդամները. վաղը, ... ակումբին ընթերցասրահը. (Ցօսիէթէ Սավանթ): Օրակարգ՝ 1.— Համարատուութիւն վարչութեան, 2.— Ընտրութիւն վարչութեան»:

Ռամկավարներու փարիզեան լրագրի այս «հրաւէր»ը հրաւիրեց նաեւ իմ ուշադրութիւնս ու կը հաւատամ թէ պիտի հրաւիրէ շատերու ուշադրութիւնը:

Կատակ չէ, կուսակցութեան մը տարեկան «համարատուութիւն»ը եւ նոր «ընտրութիւն»ը տեղի պիտի ունենայ «ակումբի ընթերցասրահ»ին մէջ:

Ամէնէն աւելի պիտի հետաքրքրուին հեռու եղողները, եւ ամէնէն աւելի պիտի հետաքրքրէ սա «ընթերցասրահ»ը:

Անոնցմէ ո՛չ մէկուն մտքէն պիտի անցնի թէ այս «ընթերցասրահ» կոչուածը, ընդամէնը հինգ քայլ երկայնք, երեքուկէս քայլ լայնք, եւ մարդահասակ մը բարձրութեամբ խցիկ մըն է...

Անկարելի է որ անծանօթները կարենան երեւակայել թէ այդ խցիկին մէջ, կայունն ու կոճռանածը միասին հաշուելով, ընդամէնը եօթը աթոռ կայ: կայ վերջապէս դժուարութեամբ ապացուցանելի «սեղան» մը, որու վրայ, (տեղի ու ընթերցողի չգոյութեան պատճառով) հանգիստ կը քնանան քանի մը լրագիրներու ամբողջ տարուան անկանոն թիւերը...

Դուցէ անոնք երեւակայեն թէ այդ դժուար ապացուցանելի սեղանին շուրջը նոյնքան դժուար ապացուցանելի մարդեր պիտի նստին ժողովի: Բայց որո՞ւ մըտքէն պիտի անցնի թէ, բարեացակամութեամբ եօթըհիսուն աթոռներէն հինգը ինքնին «վարչութիւն»ը պիտի գրաւէ: Եւ մնացեալ երկուքը... ժողովականներուն պիտի մնայ:

Պարոններ, բամբասանք ըրած չըլլալու, եւ ձեր կարողութիւնը կասկածի չենթարկելու համար, ձեզի կը թողում երեւակայել ինչ որ տեղի պիտի ունենայ ընտրութեան ժամանակ. այն ատեն երբ բանաձեւ մը քուէարկել ուզուի...

Կը տեսնէ՞ք որ անկարելի՛ է, ծիծաղելի՛...

Ու ճիշտ ատոր համար, այս ժողովը տեղի չունեցաւ:

Այո՛, շաբաթ մը վերջ, Ռ. Ա. կուսակցութեան Թերթի ճիշտ այն թիւին մէջ, ուր մէկ կողմէն «կեանքի ապահովագրական ընկերութեան տնօրէն»ը կը յայտարարէր թէ «դիւրամատչելի պայմաններով կ'ապահովագրէ մահուան դէմ», եւ միւս սիւնակին վրայ տնօրէնին պարագաները նոյն այդ տնօրէնին ժահին ու Թաղումը կը ծանուցանէին,— ծանօթ «հրաւէր»ը հետեւեալ յայտնութիւնը կ'ունէր.—

«Այս երկրորդ ժողովին, ներկաներուն թիւը օրինական կը համարուի»...

— Սարսափէ՛, դաշնակցութիւն, «կեանքի ապահովագրական տնօրէն»ի օրին ինկած այս կուսակցութիւնն է որ պիտի «հալածէ» ու «ջնջէ» քեզ...

— Ուրախացի՛ր, Հայոց-ազգ, իր կենդանութիւնն ու մաիը յայտարարող այս կուսակցութիւնն է որ «դիւրամատչելի պայմաններով» պիտի «ապահովագրէ»... ո՛չ թէ ինքզինքը, այլ... քե՛զ:

ՊԱՇԱԿ

ԱՆՏԵՍՈՒԱԾ ՔԱՆԱՀԻՆԳԱՄԵԱԿ ՄԸ

I

Անցաւ, առանց մէկու մը կողմէ յիշուելու, տարեդարձը զմայլելի ընդվզումին, որը քաոտող դար առաջ յուզեց հայաշխարհը եւ դարձակէտը եղաւ մեր նորագոյն պատմութեան։

Յեղափոխականները չէին, այլ ամբողջ հայ ժողովուրդը, որ 1903ին չհաշխարհիկ ըմբոստացումով, ղէն ի ձեռին, ծառացաւ ռուս բռնապետութեան դէմ պաշտպանելու իր ոտնահարուած իրաւունքը։

Հայ ազգային - եկեղեցական գոյքերու գրաւումը ցարական կառավարութեան կողմէ առանձնակի քայլ մը չէր՝ թելադրուած յատուկ պատճառէ մը ու մասնաւոր նպատակի մը ուղղուած։ Ան տրամաբանական օղակ մըն էր երկարն շղթայի մէջ այն միջոցներու, որոնց ամբողջութիւնը կը կազմէր ռուս կառավարութեան «հայկական քաղաքականութիւնը»։

Արդարեւ, հայահալածութիւնը Ռուսիոյ մէջ շատ հին պատմութիւն ունի, ոչ նուազ հին, քան առհասարակ օտարահալածութիւնը, որը վաղուց ի վեր այդ պետութեան քաղաքականութեան հիմնական ուղեգծերէն մէկը եղած է։ Պատեհ առիթ մըն է լիշեցնելու այդ մեր այն հայրենակիցներուն, որոնք կը սպասցարերու ոչժիմին մահը եւ երանի կուտան «անցած օրերուն»...

Արդէն Զօր. Պասկեւիչ, 1828ի ռուս-պարսկական պատերազմին հերոսը, կոյր հայատեաց մըն էր։ Գրաւելով Երեւանի շրջանը, ան առաջին անգամն էր որ հայ կը տեսնէր։ Սակայն ընդարձակ երկրամասի մը մէջ հայերը բազմութիւն կը կազմէին։ Ուրեմն այդ «օտարները» կարող էին վտանգաւոր լինել ռուս պետականութեան. ատոր համար ալ պէտք էր հալածել զանոնք։

Այս տրամաբանութենէն է որ կը բխի ռուսերու քաղաքականութիւնը նոր հպատակներու նկատմամբ։ Ու նոյն այդ ոգին է, որով համակուած է հայ հմայնքի ազգային-եկեղեցական վիճակը կանոնադրող հռչակաւոր «Պոլոժենիէ»ն։

Մանակի բարելաւում կը նկատուի հայկական քաղաքականութեան մէջ Ալեքսանդր Բ.ի կառավարութեան «ազատամիտ» շրջանին եւ մանաւանդ 1877ի ռուս-թուրքական պատերազմի առնն։ Ռազմական նկատումներով Ռուսերուն պէտք էր հայերու համակրանքը։ Ու ահա կովկասի մէջ քիչ մը կը թուլցնեն կապանքները եւ կը հրապուրեն Հայերը՝ Թուրքիոյ իրենց եղբայրները ազատելու խոստումներով։

Ռուս եւ հայ յարաբերութեանց այս մեղրալուսինը սակայն երկար չտեւեց. «Թուրքահայ եղբայրները» չազատուեցան, ու Ալեքսանդր Բ.ի մահէն յետոյ՝ Ալեքսանդր Գ.ի գահակալութենէն ի վեր հայահալածութիւնը արդէն սիսթէմ դարձաւ։

Առանց այն ալ փոքրաթիւ հայ պաշտօնեաները, իբրեւ անվստահելի տարրեր, սկսան փոխարինուիլ Ռուսերով, վրացիներով ու թաթարներով։ Հայր կական զպրոցները զոցուեցան. քանակով ողորմելի պարբերականները դաժան հրաքննութեան ենթարկուեցան. հրատարակչական գործը ու մինչեւ իսկ բարեգործութիւնը ոստիկանական հսկողութեան տակ դրուեցան։ Կը պակսէին միայն կոտորածները, որպէս զի Ռուսիոյ բռնակալը կատարեալ համերաշխութեան ձեռք մեկնէր իր դրացի Թուրքիոյ բռնակալին...

Այդ համերաշխութիւնը իսկապէս ալ գոյութիւն ունէր։ Նոյն առենն էր, որ ռուս բարձր պաշտօնէութեան շրջաններու մէջ ժողովրդականութիւն ստացաւ «Հայաստանը առանց Հայերու» տարրի նշանաբանը։ Եւ հայկական չարագոյներու հանդէպ ռուս դիւանագիտութեան եբեւան հանած Թոլլատու վերաբերումը կ'ապացուցանէր, որ այդ նշանաբանը վերացական իմաստախօսութիւն չէր, այլ սկզբունք մը իրական քաղաքականութեան։

Նիկոլա Բ. անփոփոխ կերպով որդեգրից իր հօր ընթացքը. եւ անոր ու սուլթանի սըրտառուչ եղբայրակցութիւնը արտայայտուեցաւ ի մասնաւորի հայ յեղափոխականներու հալածման մէջ։ Հակառակ անոր որ հայ յեղափոխական կուսակցութիւններու գործունէութիւնը ուղղուած էր բացառապէս Թուրքիայի դէմ, իսկ կովկասը առնոց միայն կուտան կը ծառայէր, ռուս իշխանութիւնները նուազ խիստ չէին վարուեր իրենց ձեռքը իւնկած յեղափոխական գործիչներու հետ, քան Թուրքերը։ Կովկասի եւ Ռուսիոյ կարգ մը քաղաքներու բանտերը յաճախ լեցուն էին ոչ միայն Դաշնակցականներով եւ Հնչակեաններով, այլ եւ այնպիսի անձերով, որոնք որ եւ է առնչութիւն ունէին անոնց հետ։

Զանգուածային խուզարկութիւններ քաղաքներու եւ գիւղերու մէջ, յեղ, բանտ, աքսոր — ահա այն մթնոլորտը, որի մէջ կ'ապրէր 90ական թուականներուն եւ 900ական թուականներուն սկիզբները Հայերու աւելի կամ նուազ ներգործական մասը։

Հայերու հալածանքը իր գագաթնակէտին հասաւ, երբ Կովկասի բարձրագոյն իշխանութիւնը յանձնուեցաւ Գոլիցինին։

Այդ թանձրամիտ ու ժպիրն սատրապը բացարձակ կոիւ յայտարարեց հայութեան։ Վերաբացուած հայ դպրոցները նորէն դոցուեցան։ Երեք օրաթերթերէն «Արձագանգ»ը խափանուեցաւ, իսկ ութացած երկուքը դրուեցան այնպիսի պայմաններու մէջ, որ հազիւ կը նշմարուէր իրենց գոյութիւնը։ Նոյն վիճակին ենթարկուեցան Կովկասահայ Բարեգործական միութիւնը և միակ Հրատարակչական ընկերութիւնը։ Արձակուեցան հայ պաշտօնեաներու վերջին մնացորդները՝ բացառութեամբ քանի մը վատասերած ու ապազգայնացած անհատներու։ Կովկասեան ռուսերէն պաշտօնաթերթը (կաւկազ), յանձին իր տխրահռչակ խմբագիր Վ. Լ. Իչկոի, Թոյն կը ժալթքէր Հայերու դէմ, վերադրելով անոնց Ռուսիոյ մէջ «Մեծ Հայաստան» (մինչեւ Ռոստով.) ստեղծելու ցնորական ձգտումը։ Ասոր հետ մէկտեղ գործ կը դրուէր ամէն միջոց՝ վրացիները եւ թաթարները միջեւ թշնամանք սերմանելու Հայերու հանդէպ։

Հայը այլեւս ուրիշներու հետ հաւասար իրաւունքներով օժտուած հպատակ չէր. ան միայն կը հանդուրժուէր ու պէտք է դեռ չափազանց դոհ լինէր, որ ինքը օրէնքէ դուրս չէին հռչակեր...

Այդ պահուն էր որ ներքին գործոց նախարար անուանուեցաւ Պլեվէ։ Գոլիցինի ընթացքը լիովին կը համապատասխանէր անոր տրամադրութիւններուն։ Ու Գոլիցին կարողացաւ տեսնել նախարարը, թէ Էջմիածինը հայ ըմբոստութեան որբանն է. հոն է որ կը կազմուին հակապետական ծրագիրները, եւ անկէ է որ կ'առնուին անոնց իրագործման համար անհրաժեշտ նիւթական միջոցները։

Գոլիցինեան սադրանքները ապարդիւն չանցան. 1903ի ամրան Պետերբուրգէն եկաւ հայոց գոյքերու գրաւումի հրամանը։

II

Արտառոց անտարբերութեամբ մըն էր որ ընդունուեցաւ Էջմիածնի մէջ հայութեան սըրտաւած հարուածին լուրը։

Այն պահուն ես հոն էի եւ ի վիճակի՝ մօտէն դիտելու ամէնը, ինչ որ կը կատարուէր։

Միաբանութիւնը սկիզբները կատարեալ համակերպման արտայայտութիւն կը ցուցնէր. «Ի՞նչ կարող ենք անել, — կ'ասէին — քարն ալ իր ձեռքն է, ընկոյզն ալ. կը վարուի՝ ինչպէս որ կ'ուզէ։ Ի՞նչ ենք մենք, որ յանդգնինք հակառակիլ կառավարութեան»։ Քիչ ետքը, սակայն, երբ շնորհիւ կարգ մը տարրերու, դուրսէն եւ իր իսկ միաբանութեան մէջէն պարզուած էին հարուածին իրական իմաստը եւ հաւանական հետեւանքները, ու երբ մանաւանդ տարբեր վայրերէ հետզհետէ սկսան տեղեկութիւններ հասնիլ ընդհանուր վրդովումի արտայայտութեանց մասին, անհաշտ տրամադրութիւնը համակեց նաև միաբաններէն շատերը եւ արդարութեան պարտք համուցած կը լինենք, լիշենք, որ անոնցմէ մէկ քանին այդ տագնապալի օրերուն երեւան բերին բարձր կորով եւ քաղաքական արիութիւն։

Խրիմեան կաթողիկոսը բացակայ էր վանքէն։ Ստանալով չարաշուք լուրը, ան կ'ընդհատէ իր ճամբորդութիւնը դէպի Հիւսիսային Կովկաս եւ կը փութայ Էջմիածին։

Թիֆլիսի կայարանին մէջ կաթողիկոսի սովորական ընդունելութիւնը այս անգամ բուռն ցոյցի բնոյթ կը կրէ։ «Կեցցէ՛ Հայրիկը» բացագանչութիւնները կը թնդացնեն օդը։ «Այդ պահուն,— կը պատմէր ինծի աղջնակ մը,— վագոնի պատուհանին առջեւ երեւցաւ Հայրիկի գունատ դէմքը։ Ձեռքի թոյլ շարժումով բազմութիւնը լռութեան հրաւիրեց. «Ի՞նչ կեցցէ», ասաց ու գլխիկոր հեռացաւ պատուհանէն»։

Հոն կաթողիկոսին կը ներկայանայ պատգամաւորութիւն մը, եւ կը յայտնէ հայ հասարակութեան փափաքը՝ մինչեւ վերջը ընդդիմանալ կառավարութեան հրամանի գործադրութեան։ Խրիմեան կը խոստանայ կատարել իր պարտքը։

Ռ. ԼԵՒՈՆԵԱՆ

(Վերջը՝ յաջորդիվ)

"ԱԱՍՄԱՆՑ ՏՈՒՆ,,

«Ցաւօք»ի 4 նոյեմբեր կիրակի օրուան թիւին մէջ ի՛նչ գաւոտ խնդիր մը կը յուզէր Սիրունի, — «Երբ մեր սերունդն ալ երթայ»...

Ցաւը մեր մէջ խորարմատ էր արդէն. պատերազմը եկաւ փտախտի դարձուց։ Իսկ դարմանը՝ չափով մը՝ այսօր ալ նորէն մեր հայ հարուստներուն ձեռքն է, եթէ սըրտէն դէպի ձեռք եւ ձեռքէն դէպի քսակ՝ գիտակից չարժում մը ուղնեան անոնք... Հրեաներէն օրինակ առնելով։

Ընտիպները տպելու գործն է այդ, օր առաջ կորուստէ ազատելու ձեռնարկը, որուն համար ապագայ ամբողջ հայ եւ օտար գիտնական սերունդները երախտապարտ պիտի մնան իրենց։

Սիրունին ուրախութիւնը չի ծածկեր՝ լսելով որ մեր ժողովրդական անգիրներէն նշանաւոր «Սասմանց Ցուն»ը լոյս ընծայելու մտադիր եմ։

«Մտադիր ըլլալով» մինակ եթէ գործը լմնար՝ քսան տարիէ ի վեր լոյս տեսած կ'ըլլային թէ՛ «Սասմանց Ցունը», թէ՛ «Ցէրան Թուրան»ը եւ թէ երեսունէ աւելի արժէքաւոր Ընգիրներ։ Գիրքի մը տպագրութիւնը Մեկենաս կ'ուզէ, այսինքն դրամ։

Դեռ յոյս ունիմ որ սրտի տէր գրասէր Հայեր պիտի չթերանան իրենց կոչումին մէջ եւ իմ բացած բաժանորդագրութիւնը շուտով պիտի ընձեռէ նիւթական միջոցները՝ այս նշանաւոր դիւցազնավէպը օր առաջ լոյս աշխարհ հանելու (*)։

(*) «Սասմանց Ցուն»ի տպագրութեան բաժնեգինն է 5 տոլար. կանխիկ ղրկողները պիտի ստանան 5 օրինակ։ Ցպուելէն ետք՝ գինը պիտի կրկնապատկուի։ Բաժնեգինը ղրկել հեղինակին։— D. Tchitouny, 139, Rue de la Gare à Ermont (S. & O.) France.

Մինչ այդ՝ Թերեւս յարմար էր փոքրիկ ճաշակ մը տալ «Ցաւօք»ի ընթերցողներուն՝ «Սասմանց Ցուն»ի նիւթէն, ոճէն ու պատմական արժէքէն։

Այս էջերուն մէջ ես պիտի չուզեի դնել դիւցազնավէպին քնադիրը այնպէս ինչպէս ես քաղեր եմ հայ պապիկներուն բերնէն, քսան տարի առաջ, 1908ին, Վանայ մէջ։

Օրաթերթի մը մէջ պատշաճ՝ օրուան ընթացիկ գրական լեզուն է. ուստի պէտք էր տալ պատմավէպին գրական լեզուով Թարգմանութիւնը։

Բայց որովհետեւ կը խնդրուի որ «Սասմանց Ցուն»ը տպուի այնպէս ինչպէս պատմեր են ինծի հայ պապիկն ու մամիկին շրթներէն, այնպէս ինչպէս դարերը բերեր են մեզի... այնպէս ինչպէս հեռաւոր օր մը երգեր է Ընծանօթ բանաստեղծը, ցեղին անունովը, կը ստիպուիմ յօդուածիս մէջ գոհացում տալ կարելի եղած չափով, եւ նոյն ատեն լուսաբանութիւն մը աւելցնել։

Թէ՛ «Սասմանց Ցուն»ի, ինչպէս նաեւ բազմահազար էջերով գրի առած իմ միւս ժողովրդական նիւթերուն բնագիրները զուտ գաւառաբարբառով են, եւ լեզուաբանական ու ձայնաբանական ամենուրբ կէտերը խնամով նկատի առնուած։ Ընոնց մէջ իմ կողմէ ոեւէ բան խառնուած չէ. ոչ վերցուած, ոչ աւելցուած, ոչ սրբագրուած։

Ընդգրկութեան արժէքը խոսրապէս գիտցող մը ոճի պիտի գործէ՝ եթէ իրմէ բան մը խառնէ բնագրին մէջ։

«Սասմանց Ցուն»ը,— քանի որ խնդիրը անոր շուրջն է— կը բաժնուի երկու որոշ մասի. առաջին մասը զուտ բնաբարբառով պատմուածքն է, ամէն մէկ ճիւղն իր կարգին, ամէն մէկ գաւառին իր բարբառովը առանձին.— այնպէս ինչպէս անոնք ելած են պատմող գիւղացիներուն բերնէն։ Իմ ականջն ու գրիչը՝ լոկ ձայնագիրի (ֆոնոկրաֆ) դեր կատարած են, հարազատօրէն փոխադրելով պատմուածքները՝ թուղթի վրայ։

Երկրորդ մասը յատկացուած է բացատրութիւններու եւ բազդատութիւններու՝ համարներով բնագրին կապուած։ Բացատրութիւնները՝ բնագրին մէջ յիշուած անուններուն, անգքերուն, բառերուն եւ ոճերուն, նախապէս տպուած փոփոխակներուն հետ բազդատութիւններով,— որպէսզի աւելի գոյատեւ դառնան մտքէն լոյս հանուելիք կէտերը։

Իմ գրի առած բարբառներուն հարազատութեանն ու ճշգրտութեան համար էր ողբացեալ Փրոֆ. Գրիգոր Խալաթեանց որ անմիջապէս բացեր էր Մոսկուայի Լազարեան Ճեմարանի Էմինեան Ազգագրական Ժողովածուներուն էջերը՝ հատոր հատոր տպելու համար հաւաքած նիւթերու։

Դժբախտաբար, իր անակնկալ մահն ու վերահաս պատերազմը՝ դամբանական քարը դրին այդ գեղեցիկ ճառագայթումին...

Ընդունինք հիմա բնագրին, որ պարզապէս գոհար մըն է հաստկոդին համար։

ՉԻԹՈՒՆԻ

***

Ահա ցանուցիր վերցուած քանի մը հատուածներ՝ «Սասմանց Տուն»էն։

*** Սանասար ու Բաղդասարի ծագումն (*Սպարկերտի բարբառով*).—

— *Կ'ը... Սինամ-Խան թագաւոր, կ'ը՝ Կումբի-Խա'ն թագաւոր։*

Ինչ որ Սինամ-Խա'ն թագաւորն էր՝ խաչապաշտ էր. ինչ որ Կումբի-Խան թագաւորն էր՝ կռապաշտ էր։

Սինամ-Խան թագաւոր՝ Կումբի-Խան թագաւորը՝ խարջդարն էր (հարկատու)։

Ա.ւ՛ր մէկ՝ էլաւ Կումբի Խա'ն թագաւոր էրկու մարդ յէօրէսկից՝ թէ՝ «Դեացէ՛ք Սինամ-Խա'ն թագաւորը՝ քեադաք՝ խարջ-խարջ ժողվէյք բերէ՛ք»։

Էլան ընկան ճամբան, դիբնացի՛ն, ժուռն էտուվար անո՛ց, խասան ադա քեադա՛ք, տէսան վըր տէմ՝ աշխա՛ր՝ զըմէն մուռն ը՛, ատա քեադայէ լի՛ս ը...։

Դիբնադին մէկ մարդու ա՛օտ՝ խասնէցին ըսցին.—

— «Ասիկ ի՞նչ լիոս ը՛. արեգակ ժոիր ը՛, լիւսնայ չըկա՛յ. ասիկ ի՞նչ լիոս ը՛ զարկեր ատա քեադա՛ք...»։

Ըսաց.— «Վըլլա, ըսաց, մի (մեր) թագաւորը՝ ասչկայ լիոսն ը՛ զարկեր վար մի քեադքլիին. յըրկուն ինչ արէգեայ կը ժոնը, մուռթ կ'ընկնը՝ մի թագաւորը՝ ասչէյ կ'իլնը կը նստը յատճկ՝ անու լիոս կը զանը վար մի քեադքլին, ատչ'ն մարդ վար ուր (իր) գիտցին կը նստը կը բանը՛..., անդիւց անու անուն էլ Լիմի՛կ թագուհի-ե-ա»։

*** Թագաւորն ու Սանասար եւ Բաղդասար.—

— «Մ'արէ՛, ըսաց (Սանասար), դէ՛ որ կը գեայ՝ գդիւռ բա՛ց՝ Թըղ գեայ ներս՝ որ եը՛ զան խի՛մ (որ ես զանի տեսնեմ), ժա խիմ ի՞նչէս գ'ամ տը տանը ուտը...»։

Ատ ատա խօսքին՝ Թագաւոր էրի գ'գիւռ էբաց մտաւ ներս, իրիշկեց՝ ի՛նչ կ'ըխը՛...,— էրկու ա՛խա՛գի՛ մարդ՝ մէ՛կ նստած ա մօտ է՛ն կշտէն, մէկ՝ է՛ն կշտէն, ծի՛ծ կ'ուտին։

Սանասար կանգնաւ, ըսաց.—

«— Մ'արէ՛, ըսաց, մի խէր է՞ն ը՛..., ասիկ մի խէ՛րն ը, վը տա գ'ամ տրտանը ուտը՛...»։

Ըսաց.— Ա՛խ..., ո՛րդի, էտիը քիս խէր. գ'ձի (ձեզ) տըտանը՝ գինը՝ ուտը՛...»։

Սանասար խա'ռա՛ւ գ'թագաւոր։

Սանասար խա'ռա՛ւ գ'թագաւոր բռնեց. խա՛տ բռնիլոն՝ վի՛. բո՛ց էգա՛ր ամբռնաչոր գիէտը'ն՝ քեառսո՛ւն նետ (կանգուն) գիբնաց գիէտնու տա՛կ...։

*** Ցունի եւ անկախութեան գաղափարը (Կարկառի բարբառով).—

Ժիւկր՛մ մնացի՛ն..., աւո՛ւր մէկ՝ ջոջ ախպէր Սանդասար՝ Կումբի թագաւորին ըսաց.—

— «Թագաւո՛ր ապրած կէնա՛ս, մի (մեզի) տեղ մ'շահ տո՛ւ՝ մի տաւ՝ մ'շինինք։»։

Կումբի թագաւոր ըսաց.—

— «Մ'ա վուրդի՛», ըսաց. տուն ի՞շ տ'էնէք։ տուն չըխոս շինո՛ւկ ա. եըս տզայ չունիմ, բան չուենիմ. չէ՞ եըմ տզ'ն էլ դիւ (դուք) նիքա, յիտեւ ըմ մեռնելոն՝ եըմ թագաւորութէ'ն էլ ձի՛-ե-ա (ձեզի է), զը՛մէն էդած ո՛ւ չեդածն էլ չըխոս ձի՛-ե-ա, նատ՛ք։ ըմ տեղ՝ թագաւորութէ՛ն էրէք։...»։

Սանասար ըսաց.—

— «Թագաւո՛ր ապրած կէնա՛ս, ըսաց. էն տուն ի՞շ միյն մի քեամկով չշինիյ՝ մըր քիւն չը տա՛նի ինի՛։ կ'ասա.—

«Վով չը շի՛ներ քեամկով տընիկ՝
«Զը քիը՛ներ մէջ անուշիկ քիը-
նիկ...»։

Ի՛նչ աւելի ճիշտ...,— առանց սեփական տունի՝ հանգի՛ստ չկայ. առանց սեփական հարեւնիքի՝ կեա՛նք չկայ...։

ՔԱՂՑԿԵԼԻ ՄԱՍԻՆ ՀԱՏՈՐ ՄԸ

Կը յիշուի թէ այս տարուան յունիսին, Լոնտոնի մէջ տեղի ունեցաւ մեծ համագումար մը, խորհրդակցելու համար քաղցկեղի վրայ։ Կը մասնակցէին աշխարհի ամէնէն համբաւաւոր մասնագէտները։ Այս համագումարին աշխատանքները ամփոփուած են հատորի մը մէջ, 600 էջնոց, բաժնուած զանազան գլուխներու՝ համաձայն համագումարին մէջ ուսումնասիրուած նիւթերուն։

Այս հատորին նախաբանը գրած է Սիր Էռրքին Փրոֆ. Ճէյմս Կունիւկ, որ իր տեսութիւնը կը պարզէ, յայտնելով թէ քաղցկեղը աւելի զանազան հիւանդութիւններու ամբողջութիւն մըն է քան միակ հիւանդութիւն մը։

Այս տեղեկագրին մէջ հրատարակուած յօդուածներուն հա-

ՄԱՃԱՌԱԿԱՐԳ ՄԸ ԳՐԳՐԻԼՈՎ

Մաճառականարգ մը գրգռիլով պէս քարիւղի շոգին, ծխոլը, կը դիւրացնեն քարգացումը։

Բնորոշ քաղցկեղը մանուկներու մէջ շատ առաջ կուգայ ծերութենէ։ Ուսումնասիրութիւնները չափազանց գործածութեան ակռաններէն, կամ վնասակար տերէն։

Ռատիումի եւ վիրաբուժութեան կողմնակիցները տակաւին կը հաստատեն դարմանելի ըլլալը քաղցկեղի սկզբնական շրջանին։

Տեղեկագրին վերջը, վիճակագրութիւն մը կուտայ կուսակցութեան գործունէութեան արշիւներուն մէջ։ Ասոնք կը ցուցնեն քաղաքակիրթ երկիրներու մահացութիւնը։

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

ՀԱՄԲԱՑԱՆ, Հոկտ. 20.— Նախ տարիներու կեանք ... Ց. Դ. Համատանի կազմ... թիւնը։ Ուշադրութեան ... հին ընկերներ ունի ք. որ... բային աշխատանքներ... ռաջնակարգ դիրքերու վ... Ընոնք կ'երեւան իրենց կ... պաշտօններով թէ հավատով թէ գործերու ... գնահատութեան արժանա...

Հոկտեմբեր 14 ին, ... անգամ ըլլալով տօնուեցաւ նակցութեան ... Օրը մաս... թեամբ ընկերներու եւ հ... ներու։ Կը նախագահէր ընկ... մուէլ Սահակեանը։ Հ... բացուեցաւ «Մեր Հայրեն... Ընկեր Նախագահը իր բա... խօսքի մէջ չեշտեց Հ... նակցութեան արժէքները, ր... բերութիւնները եւ կոչը... լի ամուր եւ կուռ շարքեր... վիզ Հանդիսանալ։

Ցետոյ հրաւիրուեցաւ ... լու ընկեր Հ. Մ. բարձրա... եանը։ Շատ բովանդակալի ... կերոյ բանախօսութիւնը ... կուսակցութեան գովքը չի ...

— Ըսաւ ան — բոլորը ... գիտեն այդ կուսակցութիւն... սին եւ վերջապէս իր ... վերջին քառասնամեակի ... պատմութեան մէջ թողած ... գործունէութիւնն իր արժէ... ինքնին։ Ես կը խօսիմ Թէ... կ'ընէ ներկայիս Հ.Ց. Դաշնակ... թիւնը եւ ի՞նչ պիտի ընէ ... քանչիւր դաշնակցական ընկ... դաշնակցական կազմակեր... թիւն»։ Եւ ծանրանալով ... շրջանի վրայ, տուաւ լուսա... թիւններ։

Ցետոյ խօսեցաւ ընկ. ... պօղոսեանը, որ ամփոփ ... դրուատեց Դաշնակցութիւն... իր գործը, անդրադարձաւ ... խութեան խնդրին ու եղած ... թեան մէջ ըսաւ. «Այսօր ... վրդի վրայ դերիշող բան... ները մնում են նոյնը, ... իրենց շապիկներն են փոխել։ Եւ քանի Դաշնակցութիւնը ... սելիր նպատակին, քանի մեր ... ստացել մեր անկախութիւնը, ... ժողովուրդը կը մնայ Հ. Յ. Դ. նակցութեան հետ, չի կորցնի ու պայքարելու իր կորովը, պիտի մխանգամայն վստա... նենք, որ անկախութեան մեր արշալոյսին պիտի աւելի մօտ օրէն տանենք իր պաշտպա... սակցութեան Դաշնակցու... Օրը Արարատի ստորոտը»։

Եղան նաեւ արտասանութ... ներ, երգեր ու նուագներ։ ընկերները հրաւիրուեցան ... րիքի։ Խօսուեցան բաժակներ եւ երգուեցան երգեր։ Երեկոն շատակ, ընկերներուն բաժ... քը։ Միքայէլեանի լուսանկ...

Հանդէսը փակուեցաւ ... բանուրթով։ Ընկերները հեռ... ոգեւորութեամբ եւ հաւատ... դէպի ապագան, դէպի Հ. Յ. նակցութեան յաղթանակը։

Ա. Արփիա...

"ՅԱՌԱՋ,,Ի ՀԱՐՑԱՐԱՆԸ

«ԻՆՉ ՈՐ ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՅ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ»

— Ի՞նչ է ձեր կարծիքը Թուրքիոյ մէջ կատարուած այն փոփոխութիւնների (սուլթանութեան վերացում, Ֆէսի փոխարէն վանդակի, «մետրի եւ շէրիի ջնջում, կրօնի եւ պետութեան բաժանում, լատինատառ այբուբէն եւլն.)։

— Այդ փոփոխութիւնները կ'արագացնե՞ն թէ կը զօրացնեն զայն եւ Թուրք ժողովուրդը։

— Եթէ կը տկարացնեն,

— Եթէ կը զօրացնեն, ի՞նչ-

— Ի՞նչ հետքեր կրնան ձգել փոփոխութիւնները, բարեբախտ չարաշուք։

— Կրնա՞ն տեւել այս փոփոխութիւնները։

— Հայկական տեսակէտէն, ես այս փոփոխութիւնները կ'ողջունեմ, ընդունելով որ Թուրքիա կը դառնայ է Հայաստանին եւ Հայերիս Թշնամին։

ՊԱՏԱՍԽԱՆ — Թիւ 32

1.— Թուրքիոյ մէջ տեղի ունեցած բոլոր փոփոխութիւնները, նախ ազատ կեանքի զգացում կը ներշնչէ Թուրք ժողովուրդին, որուն փափաքողները առաջին դասակարգն էր, թէեւ տնտեսական բազմութիւնն ալ իր վարժուի ներկայ բռնութենէն։

Այս յառաջդիմական շարժները շատ նպաստաւոր են եւ պիտի կը խոստանան։

2. 3. 4.— Այս փոփոխութիւնց հետ, Թուրքիան կը զօրանայ այն աստէն միայն, երբ պետական կամ ամերիկեան դրամագլուխներ մտնեն երկիրները, հանրօգուտ շինութեանց համար։

5.— Մ. Ֆէյսալ ժահով եւ արիւնի յեղաշրջումով կատարութեան դեկը ա՛ր կուսակցութեան ձեռքն ալ անցնի, փոխութիւններէն հետքեր պիտի մնան։

6.— Այս փոփոխութիւնները շատ երկար տեւել, որովհետեւ երբեք իր երկրի ոմերիմ ազգերուն հետ խաղաղութեան դաշինքներ կնքեց։ Ասկէ զատ, եւրոպայի բոլոր ազգերն ալ, մինչ. պատերազմին յոգնած լինելով չեն ուզեր կռիւի մտնել։

— Մ. Ֆէյսալ փրկեց Թուրքիան, բայց ատոր չէ պարտիր իր յաղողութիւնը, այլ քաղաքական դէպքերուն եւ մեծ պետութիւններու մրցակցութեան, որոնք շատ նպաստեցին իր ձեռնարկներուն։

Մեզի համար նպաստաւոր է Թուրքիոյ յեղաշրջումը այն տեսակէտով որ եթէ իրական յառաջդիմութիւն կատարուի, Թուրք ժողովուրդին վայրի բնազդը մասամբ կը սեղմանայ։ Բայց դիւանագիտօրէն վնասակար է, քանի որ Հայաստանի, դրացի է եւ միեւնոյն ատեն ներկայ Հայաստանը Ֆէյսալի մտերիմներով շրջապատուած է, որոնք ապագային հաւատար շատ մեծ վտանգներ են։

Զ. Արսպիգէնկի

ՅԵՒԱՎԱՃԱՌՆԵՐԻՒ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԸ

Ազէնի նահանգի ծխավճառներու միութեան համագումարը տեղի ունեցաւ անցած շաբթու։

Տեղեկագիրներ կարդացուեցան թոքախտաւորներու օժանդակութեան գործին, առեւտուրի մէջ աշխատող կիներու վարձքին մասին, եւայլն։

Միութեան դիւանը տուաւ իր տեղեկագիրը, ծանրանալով մանաւանդ գողութեան դէմ ապահովագրութեան եւ ծխավճառներու շահին նուազման վրայ։ Յուզնոց ծխախոտին վրայէն փոխանակ հաբիւրին 9 ի, կը գանձեն 5,98, իսկ սովորականը իրենց շահ կը ձգէ Հարիւրին 3,9 փոխանակ 6ի։ Շահու այս նուազումը յառաջ կուգայ ծխավճառներու պարտադրուած կարգ մը երկրորդական ծախքերու պատճառով։

Զոյգ մը երեսփոխաններ խմբակ մը կը զոյ ած են խորհրդարանին մէջ, պաշտպանելու համար ծխավճառներու շահերը։ Պատճառն այն է որ, այս վերջիններս իբր ծխախոտի վաճառական եւ միեւնոյն ատեն մենաշնորհի պաշտօնեայ, մեծ դեր խաղացած են ծխախոտի մենաշնորհին բարգաւաճման մէջ։

Այս առեւտրականները որոնք պետական մենաշնորհին շահեցուցած են 300 միլիոն, 1896ին, 500 միլիոն 1914ին աւելի քան 4 միլիառ այս վերջերս, կը պահանջեն որ իրենց շահերը վաւերեն մասնաւոր պաշտպանութիւն մը։

ԻՆՉՊԷՍ ՄԵՌԱՅ

(Խօսակցութիւն մը ողջերու եւ մեռելներու միջեւ)

Դեռ չէ մոռցուած որ անցեալ մարտին անգլիացի օդանաւորդ Հինչքլիֆ, իր կարգին փորձեց կարել Ատլանտեանը, մեկնելով Լոնտոնէն ուինկաւ ովկէան։ Իրեն կ'ընկերակցեր տիկին Էլգի Մաքլէյ, միլիառատէրի աղջիկ։

Ո՛չ մէկ հետք երեւան ելաւ անոնցմէ։ Ո՛չ ոք գիտցաւ թէ ի՞նչ արկածի հետեւանքով զոհ գացին տարբերուն։ Բայց կայ մէկը որ լուրեր կը ստանայ Հինչքլիֆէն։ Այդ՝ անոր կինն է, տիկին Հինչքլիֆ, որանցեալ օր, Լոնտոնի մէջ 100 անձերու ներկայութեան կարդալ տուաւ լուրերը որ իրեն կը հաղորդուին անդենականէն...։

Մեծ բազմութիւն մը խուժած էր սրահ. բայց տեղը փոքր էր եւ շատերը ստիպուեցան ետ դառնալ։

«Շերլօք Հոլմս»ի հիւսակաւոր հեղինակին՝ Քոնըն Տոյլի շնորհիւ է որ տիկին Հինչքլիֆ յաջեցաւ ոգեհարցութեան։ կը պատմէ թէ ժննեւէն նաւակ մը ստացեր էր կնոջմէ մը որ կ'ըսէր թէ կրցեր էր հաղորդակցիլ իր ամուսնին հետ. Օդանաւորդը անդենականէն այս կնոջ յայտնած էր թէ իր օդանաւը ինկած էր ովկէան, Ասորեան կղզիներէն ոչ շատ հեռու եւ թէ կը փափաքէր յարաբերութեան մտնել իր կնոջ հետ, որուն երեք անգամ փորձած էր իմացնել իր մահը։

Տիկին Հինչքլիֆ համոզուեցաւ եւ Լոնտոնի ոգեհարցական միութեան մէկ մէտիումին միջոցաւ, անդենականէն ստացաւ հետեւեալ տեղեկութիւնները։

Մեկնումէն մօտ եօթը ժամ վերջ օդանաւը կտրած էր 700 մղոն հիւսիս-արեւմտեան ուղղութեամբ. իրիկուան ժամը 10ին, թեթեւօրէն շեղեցաւ դէպի հիւսիս եւ կէս գիշերուան մօտ 200 մղոն եւս կտրած էր։

Հինչքլիֆի հաղորդագրութիւնը կը շարունակուի հետեւեալ կերպով՝

«Այդ միջոցին, սարսափելի փոթորիկ մը հանդիպեցայ։ Շատ չանցած շարժիչ գործիքը եւ օդանաւին թեւերը վնասուեցան։ Քանի կը յառաջանայինք դէպի Ամերիկա, փոթորիկն այնքան կը սաստկանար։ Այն ատեն, որոշեցինք ետ դառնալ Ասորեան կղզիներուն ուղղութեամբ։ Երեք ժամ սաւառնեցանք դէպի հարաւ, փոթորկէն ցնցուելով։

«Օդանաւը ծովն ինկաւ։ Ասորեան ժայռերէն տեսանելի կէտի մը վրայ։ կը յուսայի որ մակընթացութիւնը մեզ պիտի նետէր խութերուն վրայ. բայց հոսանքները մեզ քշեցին աւելի հեռու։ Անկարելի եղաւ կղզիները հասնիլ։

«Դէպի Ամերիկա, գրեթէ 4-500 մղոն մնացեր էր։ Վճռականութեամբ էր որ դէպի հարաւ եկեր էինք։

«Ճամբու այս նկարագրութիւնը, կ'աւելցնէ տիկ. Հինչքլիֆ, հաստատուեցաւ ուրիշ երեք մէտիումներու կողմէ»։

Իր գրուցատրութեան ընթացքին, տիկին Հինչքլիֆ քնաւ խօսքը չըրաւ տիկին Մաքէյի, որ կ'ընկերակցէր օդանաւորդին։

Տիկին Հինչքլիֆ վերջացուց ըսելով.

—Շատոզուած եմ որ ամուսինս մեռած չէ, այլ ուրիշ տեղ մը կ'ապրի։ Ինծի շատ բաներ ըսաւ, որոնցմէ մաս մը պէտք է գաղտնի մնայ։ Ուրիշ անգամ մը ան խօսեցաւ գաւակներուս վրայ եւ ինծի տուաւ եղմտական խորհուրդներ։

«Ան ցոյց տուաւ որ միշտ կը մտածէը իմ եւ իր գաւակներուն վրայ»։

ԶԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ԱՆԹԻԼԻՆ ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄԱՐՍԷՅԼ — Մարսէյլի մէջ կան երկու տեսակի «սմսար»ներ, մէկ մասը պաշտօնական Թարգման անունով, միւս մասը անանուն «գործ տեսնող»ներ։ երկուքն ալ քիչ շատ տարբերութեամբ ու անխղճօրէն կը շահատակեն հայ բազմութիւնները։

Առաջինները, թէեւ օրինապահ կը գործեն ու իրենց կատարած գործերն ալ վստահութիւն կը ներշնչեն, բայց չափազանց սուղ գիներով գործ կը տեսնեն։ Խեղճ ժողովուրդին մէջ շատեր կան որ չեն գիտեր թէ քաղաքապետարանին մէ կախուած էըլլալի քմճարումներուն գոյգակը։

Այս Թարգմաններուն մէջ այնպիսիներ կան, որ այսօր նիւթապէս որոշ դիրքի մը տիրացած են Ձենք նախանձիր, սակայն պիտի յանձնարարէինք քիչ մը զգոյշ եւ բարեխիղճ ըլլալ. մանաւանդ չունեւորներուն, բազմանգամ ընտանիքներուն Հանդէպ։

Երկրորդ մասը, ուղղակի խաբեբաներէ կազմուած է։ Ընդունք ոչ մի՛ այն անխղճօրէն կը շողոպտեն իրենց ափը ինկողները, այլ եւ յաճախ ապօրէն, խարդախ գործեր կը կատարեն, այնպէս որ ուշ կամ կանուխ վտանգի մը կ'ենթարկուին իրենց հետ գործ ունեցողները։ Ահա քանի մը փաստեր.

Բիւթանիոյ գիւղերէն Հայրենակից մը, իր ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները լրացնելու համար, կը դիմէ երկրորդ տեսակէն մէկուն, որ չիգիտցուիր թէ ի՞նչ պատճառով, ամուսնանալիք օրիորդին մականունը Գրիգորեանի տեղ Գէորգեան արձանագրել կուտայ։ Նոյնը ըրած էր արդէն. անոր ինքնութեան Թուղթին Համար՝ որ իրեն յանձնուած էր։ Եւ հիմա խեղճ կինը զգալով եղած սխալը, կը գանգատի ու կը բողոքէ, որովհետեւ գործին մէջ խարդախութիւն կը տեսնուի։

Ուրիշ մը իր արկածին համար ստացուելիք ապահովագինը գանձելու գործը յանձնած էր. դարձեալ նոյն տիպարէն մարդու մը։ Որոշուած ըլլալով Հանդերձ 10 Հազար ֆրանք վճարել, տարիներէ ի վեր օրօր կը կարդացուի եւ դրամ չի տրուիր։ Երրորդ մը՝ նորէն արկածի ապահովագինը գանձելու Համար դիմած էր յիշեալին, դատարանի առջեւ հետապնդելու Համար գործը, բայց ահա տարին անցած է, ոչ մէկ լուր, եւ միեւնոյն օրօրը։ Գաղտնիք մը կայ այս գործերուն մէջ, բայց մարդ չի Հասկնար, կամ կը Հասկնայ ու չի կրնար Հրապարակել։ Ի՞նչ պիտի ըլլայ մեր խեղճերուն վիճակը։

Բազմաթիւ Հայրենակիցներ, այլ եւս քնակութիւն Հաստատած ըլլալով այս Հիւրընկալ երկրին մէջ, շատ մը գործեր ունին (Հըպատակութեան, դատական, ամուսնութեան եւլն. վերաբերեալ) տեղական կառավարութեան Հետ։ Արդեօ՞ք աւելի օրինաւոր եւ գիւրամատչելի չէ՞ր ըլլար մասնաւոր գրասենեակ մը Հաստատել, որպէսզի վերջ տրուէր ամէն տեսակ ապօրինութիւններու, խարդախութիւններու եւ շահատակութեանց, որոնց դժբախտ զոհը կը դառնան միշտ բանուոր ու չքաւոր, բազմանդամ ընտանիքներ։

Կ. Սեւեան

Կարդացէք եւ Տարածեցէք «ՅԱՌԱՋ»Ը

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՆՈՐ ՕՐԵՐ, ՆՈՐ ԲԱՐԲԵՐ.— *Օրիորդը որ նորաձեւութեան արհեստանոցի մը տիրուհին էր, կը սիրէր իր նշանածը, որուն ամուսնութեան առաջին եւ յաջորդ գիշերները, մինչեւ ձանձրացում, կ'ուզէր ներկայացնել վայելուչ, արձանային, գեղակերտ մարմնի մը հրապոյրը։ Գէր էր սակայն ու կաթնաթոյր միսը լեցուն ու ուռած, սրունքներն ի վեր կը բարձրանար կախ ու գգուն կիսագունդ մը կազմելով մէջքին վրայ։ պէտք էր սակայն աճապարել. ամուսնութիւնը մօտ էր ու նոր դերեր ու մարզանքներ փորձելու ատեն չկար, ստանալու համար նիհարութեան գեղագիտական շնորհը ու գիմեց բժիշկի մը խորհուրդին, որն իր կարգին յանձնարարեց վիրաբոյժին նշդրակին, որ անոր սրունքէն եռեւէն, վերէն վար, մսի երկար շերտ մը կտրեց Հոգածութեամբ, ուշադրութեամբ, դանդաղօրէն, խղճմտութեամբը արձանագործի մը որ հրաշակերտ մը կը կերտէ։ Գործողութիւնը տեւեր էր մէկ ժամ, որմէ յետոյ, օրիորդը կը փոխադրուէր անկողին։ Բայց քիչ յետոյ անտանելի ցաւեր կը սկսէին, բուռն անձկութեան պահերու մէջ ապրեցնելով օրիորդը, մինչ վիրաբոյժը ժըպտուն ու յաղթական, կը շարունակէր իր նշդրակին նրբութիւնը փառաբանել։*

Բայց օր մըն ալ, հիւանդապահ կինը յայտնեց թէ սրունքը վերէն վար կապուտցեր էր։ Ու վիրաբոյժը ուրիշ միջոց չգտաւ եթէ ոչ, գարձեալ ձեռք առնել նշդրակն ու այս անգամ ամբողջ սրունքը կտրել, փրկելու Համար հիւանդը։

Օրիորդը նիհարցած չէր, բայց եղերականօրէն թեթեւցած։ Եւ հիմա որ անթագուպերու վրայ կռթնած, կրնայ քալել եւ իր դժբախտութիւնը պատմել, գատ բացած է վիրաբոյժին դէմ, որմէ կը պահանջէ 500,000 ֆրանքի վնասուց Հատուցում։

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐԸ

ԱՐՑՈՒՆՔԻ ԱՂԲԻՒՐԸ

(ՓՐՑԱԿԱՆ ՀԻՆՔԵԱԹ)

Ոդ ցերեկը, անձրեւը լեռնե նեղեղուց, ոչխարները ձորէ փախան, Զանկօն քարէ վրան, գառն ու ուլը հաւաքեց, տունը ձորաբերանը քարկրակ վառեց։ Անձրեւէն լուսնկը, օ՛, շա՛տ գեղեցիկ, կաթին թաղը օճախին կը փրփրար, Տօղօն անգիստ կը շրջագայէր տունին Զանկօն, նայեցաւ երկնային, ձեռքը հովին ուղղուած շունչեց, դիտեց ձորաքարայրին առջեւ կծկտած ոչխարի եղներուն վախը ու Զանկօն երեւոյթներէն կռահելուստ փոթորիկի սուրը։

Ձորին (Տօղօն առաջնորդը) ձայնի մը վրայ կ'որոճար երկար եղջիւրներով մերթ մերթ երկար մազերու կը տարտղնէր։ Զանկօն միտքը բան մ'ինկած ուշ մը պէս ոտքի ցատկեց տունին առջեւը երկարեց, վար, ժայռի ստինքներուն Ըմբռնած մարդնի մը, իր ոչխարներու կանաչուկը կը ցուցադրէր, նորածնի մը վարդագոյն ատամներուն պէս։ Նէմբրին երկու իր վիզը, քայլ մը առաջ ու այլեւս չերեւաց։ Հեռուէն սուտեր մը երեւցաւ, վազեց Զանկօն դէպի ձորը, ձորաբերանը հասաւ ինկին աղջիկը, երկուքը դէմ դէմի ելան, Զանկօն գրկեց աղջիկը, «Հէ՛յ վախ» հառաչեց հովիւը, աչքերը լեցուեցան արցունքով։ Ո՞վ է տեսեր հսկաներու, հերոսներու լացը...

— Զանկօ՛, գիւղը քնացած էր երբ դուրս ելայ, բայց ձորերը մարդ, մարդահոտ ունին այսօր։

— Մի՛ վախնար, քեզի այդպէս կ'երեւայ, սիրտ տուր Զանկօն։

Զոյգը իրար փաթթուած գոմատեղը ելաւ. Զանկօն իր քեպանակը (հովուական թաղիքէ ծածկոց) փռեց. ժահակը քովն առաւ, Տօղօն լեռնական անկողնին քով թաթերը վար դրաւ, աղջիկը աստղերու աչքերուն առջեւ Զանկօի կրծքին փարեցաւ։

Աղջիկը թիթեռնիկ մըն էր այլեւս, իր ծադիկին վրայ թառած։

Երկուքն ալ մերկ էին, լուսնկալի գաղտնապահութեան եւ ժայռերու, ծադիկներու լռութեանն ապաւինած։

Այս այն պահն էր, երբ աղջիկը, իր սիրած իգիթի կրծքին թառած, թեւերը Զանկօի վզին շղթայած, անանուն ու զգլխիչ ժպիտ մը այտերուն, սիրոյ ու տարփանքի բովանդակ ուժգնութենէն ակռաներու շարքը սեղմած, բերանը բաց, համակ երանութեան վայելքը կը քամէր իր շրթներուն։

Այդ պահուն ոտնաձայն մը լսեց Տօղօն, վեր ցատկեց ու կատաղի հաչոցով մը բլուրն ի վար վազեց։

Դողաց աղջիկը, երանութեան գրախտին մէջ։

— Խոտէ քեարիմա, (Ատուած ողորմած է) սրտապնդեց Զանկօն։

Տօղօի ձայնը, որ դիմացի լեռները կ'արձագանգէր, յանկարծ լռեց։ Եկուորները ծանօթ էին շանը։

— Զանկօ՛, տե՛ս, աստղը վար ինկաւ երկինքէն։

— Ոչի՛նչ, ծերունի մը մեռած կ'ըլլայ։

— Զանկօ՛, ծովաղջիկն ալ մեռաւ, փսփսացին կաղնիները։

— Զանկօ, աստղը շատ փայլուն էր։

— Կերեւի մեր Նէմբրի աստղն էր, հառաչեց Զանկօն, երկարամազ ու երկարակոտոշ, իր հօտին առաջնորդն ու փառքը Նէմբրին յիշելով։

Աղջիկը թիթեռնիկ մըն էր այլեւս, իր ծադիկին վրայ թառած։

Երկուքն ալ մերկ էին, լուսնկալի գաղտնապահութեան եւ ժայռերու, ծադիկներու լռութեանն ապաւինած։

Այս այն պահն էր, երբ աղջիկը, իր սիրած իգիթի կրծքին ապրեցաւ, երազեցի ու տատապեցաւ։ Այսօր դու իմս չես նորէն։

«Եօթը տարի ալ կը ծառայեմ, թող Նէմբրին դինը լեցուի, կ'ըսեմ։ Եօթը տարի ալ կը թառիմ այս լեռներու կատարին, եօթ տարիալ գիշեր-ցերեկ քու սիրով կը տատապիմ, քու գեղեցկութեամբ կը սքանչանամ, եօթը տարիալ կը դուրդուրամ հօրդ հօտին վրայ։ Անոր տունին ու պատիւին, անորկեանքին անձնազոհ պահակը կը դառնամ, միայն թէ, միայն թէ՝ քեզի տիրանամ։

— Լռէ՛, փսփսաց աղջիկը։

Ու յանկարծ եօթն տատերները անկուեցան հօտին առջեւ, եօթը դաշոյնները մերկացած, շողացին լուսնի լոյսով։

Զանկօն, իր հօտին ու պատուին պաշտպան, մահակը ձեռքը, փոխեցաւ անկենդան, անոր դիակը յօշոտուեցաւ, չարագործները սիրոյ զոհը ժայռի գլուխը տարին, հայհոյեցին, դիակն ապտակեցին ու վար, անդունդը գլորեցին...

Զուր անցան աղջկան ճիչերը սրտակեղեք եւ մորմոքները կսկծալի։

— Անամօ՛թ, գոռաց իսլամներէն մէկը, աղջկան երեսն ի վար։

— Մենք մեր բէկի պատիւը պաշտպանեցինք, կրկնեց միւսը։

— Մեր ցեղը անարգեր էր, ըսաւ երրորդը։

Ամէն բան վերջացած էր։ Լացը խեղդուած աղջկան կոկորդին եւ ակնաղբիւրներուն մէջ։

— Ա՛խ, լալ կ'ուզեմ, պոռաց աղջիկը, ժայռերը փետտեց սիրտը անհուն ցաւէն պայթելու չափ ցաւ զգաց։

Ու գիշերը դեռ չմեռած, աղջիկը մնաց բարով ըսաւ աշխարհին ու ժարգկանց, գնաց իր արիւնը իր Զանկօի արիւնին խառնելու, իր շրթերով անոր ճակատը զովացնելու։

Չհասաւ աղջիկը իր սիրածին անոր Լարդուփշուր մարմինը մնաց կէս ճամբան, ժայռի աւազուտ արեւավառ լանջին, թէեւ մարդկային պիղծ ձեռքերէն հեռու, բայց աչքը՝ ձորակին, Զանկօի արիւնաշաղախ դիակին։

— Ա՛խ, լալ կ'ուզեմ, հազիւ շշնջած էր աղջիկը։

Ահաւոր փոթորիկ մը լեռները սարսեցուց. անօրինակ անձրեւ մը հակալ հեղեղներ գոյացուց. ամէն բան խլուեցաւ իր արմատէն, իր հիմէն, ամայի դարձան ծադկառատ լեռներն ու սաղարթախիտ անտառները։ Ահաւոր ամայութեան մէջ գայլերու անօթի ոռնոցները ոռնացին։

Խորտակուեցան բոլոր դիւղերն ու աւանները։ Բէկը իր «քէօշկ»ին պատերուն տակ ճխլուեցաւ ժահաշունչ քամիները ճամբորդեցին ամէն տեղ։ կարծես աշխարհը իր ստեղծումէն առաջ ունեցած վիճակին հասաւ։

Ու «լալ կ'ուզեմ»ը դեռ չքացած աղջկան շրթերուն, արցունքի գաղջ կաթիլ մը վար ինկաւ վիրաւոր աղջկան աչքէն, խոպան ու չոր ժայռալանջին։

— Սէրը սուրբ է, մտմտաց եւ արդար են բոլոր զոհերը սիրոյ..

Արցունքին կաթիլը անդիկի կաթիլի մը պէս բաժան բաժան եղաւ ու նորէն միացած մանր կաթիլներէն աղբիւր մը կազմուեցաւ։

*
**

Դարերը միայն գիտեն այս հէքեաթը։

Հիմա այդ հեղեղէն ամայացած լեռ ու ձորը ինչպիսի՛ նոր ու գեղեցիկ ծաղիկներով են զարդարուած, որ մարդ անոնց անունը չի կրնար որոշել։ Հիմայ, այդ աղբիւրը այնպիսի առանորակ ու կաթնահամ ջուր ունի, որ աշխարհի բոլոր ցաւագարները, հիւանդները, անդամալոյծները կը բժշկէ։ Այո՛, կը դարմանէ բոլոր հիւանդները, եթէ անոնք մեղանչած չեն իրար սիրող զոյգերու, սիրոյ աւետարանին դէմ։

Աղբիւրը կայ ու կը մնայ յաւիտեան...

Տիգրիսի ծիծաղախիտ ափերուն է կանգնած այդ ժայռը, ու աղբիւրը եօթն օրուան ճամբաներէն կը տեսնուի։

Ո՛վ մեղաւոր ու մեղաւին մարդ, դուն երբեք չե՞ս սիրած ու ցաւ չունի՞ս, սիրոյ կրակը չունի՞ս։ եթէ այդ կրակէն սիրտդ կ'այրի, հոն է, գնա, ծունկդ գետին դարկ, բազուկներդ տարածէ Ջուրին վրայ, խմէ այդ սիրոյ ակնաղբիւրէն։

Արցունքի աղբիւրն է այն։

ԱՀՄԻ

Թարգմ.՝ ԱԶԳԻՆ

ՎԵՐՋ

նուիթիւնը «Տրոցկիի շարքին պատկանող պահպանողական համայնավարներու դէմ»։ Բացատրելէ յետոյ թէ կուսակցութիւնը ստիպուած է կռուիլ երկու հատուածներու, պահպանողականներուն եւ արմատականներուն դէմ, Ստալին մանաւորապէս շեշտեց.

— «Անոնք որ այսուհետեւ կ'անսասանեն կուսակցութեան հրամանին, կամ կը փորձեն նոր կուսակցութիւն մը կազմել, Տրոցկիի բախտին պիտի արժանանան. պիտի աքսորուին։ Մենք կ'ուզենք աւէլն բանէ առաջ կոիւը մղել գաղափարականութեան դեմին վրայ. բայց չպիտի վարանինք զսպողական միջոցներ ձեռք առնել յանցաւորներուն դէմ։ Պիտի պայքարինք նաեւ անոնց դէմ որոնք կը դաւաճանեն կուսակցութեան կամ կը մղեն գիւղացիները աւելցնել իրենց հարստութիւնը, ինչ որ դրամատէրերու ուրիշ ձեւ մըն է։ Մեզի համար միշտ ալ դժուարին է ձերբակալել եւ աքսորել, բայց աւելի դժուար է հիմէն խախտել Տրոցկիի կուսակիցներուն տարածած վարդապետութիւնները։ Այս առթիւ, ազդարարութիւն մը կ'ուղղեմ ելմտական փոխ-գործավար Ֆրումքինի, որ իր գրած յօդուածներով բացէ ի բաց կը յայտարարէ թէ գիւղացիները պէտք է աւելի լայն ա տութիւն վայելեն։ Այս ծրագիրը հակայեղափոխական է եւ բոլորովին անհամապատասխան՝ համաչխավար կուսակցութեանց բադձանքներուն»։

*** Ֆրումքին, որուն դէմ ազդարարութիւնները ուղղած է Ստալին կեդրոնական կոմիտէին ուղղած երկու նամակներով, դիտել կուտայ թէ բոլոր գիւղացիները, բացի չքաւոր փոքրամասնութենէ մը, այժմ ըմբոստացած են խորհրդային իշխանութեան դէմ։

*** Ստալին իր բացման ճառին մէջ բացատրելով իր ելմտական քաղաքականութիւնը, պաշտպանեց հետեւեալ երեք կէտերը.

1.— Արագ զարգացում ճարտարագործութեան, մանաւանդ մեքենաներու շինութեան համար։

2.— Զարգացում հոգագործութեան, գիտական հողի վրայ, ինչ որ չի նշանակեր թէ պէտք է դադրեցնել կոիւը հարուստ գիւղացիներուն դէմ, որովհետեւ մեծ թիւով դրամատէր հողագործներու գոյութիւնը սպառնալիք մըն է ընկերվարութեան համար։

3.— Շարունակել կոիւը Տրոցկիի կուսակիցներուն դէմ, իբրեւ պահպանողական հերձուածողներու դէմ։

Թուրքիա օրացոյցն ալ կը փոխէ՞

«Տէյլի Մէյլ»ի Պոլսոյ թղթակիցը կը գրէ թէ Թուրքիոյ կրթական գործավարութիւնը ծրագիր մը պատրաստած է, օրացոյցն ալ փոխելու համար։ Կ'ըսուի թէ ամիսներու անուններուն տեղ թիւեր պիտի դրուին։ Այսպէս, յունուարը պիտի ըլլայ առաջին ամիս, փետրուարը երկրորդ ամիս եւլն.։ Այս ձեւը պիտի ընտրուի շաբաթուան օրերուն համար ալ՝ կիրակին պիտի ըլլայ հանգիստի օր, յետոյ պիտի գայ երկուշաբթին եւլն.։

Իրար կը բզմտեն Պուլկարիոյ մէջ

Հակառակ լուրեր շրջան կ'ընեն Պուլկարիոյ մասին, մակեդոնացիներու գրգռութեան հետեւանքով։ Լուրի մը համաձայն, կառավարութիւնը քանի մը վաշտ զօրք ղրկած է Միխայլոֆի դէմ, որ կը կարծուի թէ փէթրիչ կը գտնուի, քանի մը հազար յեղափոխականներու գլուխը։ Մակեդոնացի հրամանատարը իրրեւ թէ սպառնացեր է կրակի տալ հանրային շէնքերը եւ սպաննել կառավարութեան անդամները։

Ուրիշ լուրի մը համաձայն, երկու պուլկար սպաներ, Ափոսթոլ եւ Փոփոֆ, որոնք ժողովի մը կը մասնակցէին Խասքովայի մէջ, սպաննուած են Մակեդոնացիներուն կողմէ, իսկ Մակեդոնական կազմակերպութեան նախկին անդամներէն մէկն ալ՝ Տիլոֆ սպաննուած է փողոցին մէջ։ Երկու սպաները հակառակորդ կը նկատուէին Միխայլոֆի եւ պատերազմական նախարար Վոլքոֆի։

Ժանեւտեւեդի համաձարակը Լիոնի մէջ

Վերջին տեղեկութիւններու համաձայն, ժանտատենդի համաճարակը սաստկացած է Լիոնի արուարձաններուն մէջ։ Վարակեալներու թիւը երեք հազարը կ'անցնի։ Համաճարակը ծագած է նոյեմբերի սկիզբէն, եւ քաղաքը բաղդատաբար անվնաս կը մնայ։ Հիւանդանոցներուն մէջ տեղ չէ մնացած։ Մասնաւոր բուժարաններն ալ լեփ-լեցուն են։ Բժիշկներն ու դեղագործներն ալ մեծ մասով վարակուած են, ինչպէս եւ ամբողջ ընտանիքներ հիւանդ են։ Վարակուած են վերջապէս, կաթնատու մայրեր, որոնք հիւանդանոց փոխադրուած ըլլալով, երախաները անխնամ կը մնան։ Հիւանդութիւնը մասնաւորապէս կը հարուածէ տկարակազմները, եւ կիներն ու երախաները։ Հինգ-վեց հիւանդներէ մէկը միայն օտար է։ Հիւանդութեան պատճառն է ջուրերու վարակումը՝ կոլուդիի մը միջոցաւ, որ գլխաւոր խողովակին մօտէն կ'անցնի։ Ծանր մեղադրանքներ կը բարդուին ջուրի ընկերութեան վրայ, որուն մենաշնորհը տրուած է 1832ին եւ կ'երկարի մինչեւ 1958։ Գաղափար մը տալու համար հիւանդութեան զարգացման վրայ, ըսենք թէ նոյ. 19ին 67 դէպքերծանուցուած էին պաշտօնապէս, իսկ 23ին՝ 214։ Կարելի չէ բուն թիւը ճշդել, քանի որ հիւանդներու մեծ մասը տուներու մէջ կը դարմանուին։ Երեք հազարը նուազագոյն հաշիւն է եւ կրնայ մինչեւ հինգ հազարի հասնիլ։ Միայն հիւանդանոցներուն մէջ եօթը հոգի մեռած են արդէն։ Միայն Լիոն քաղաքի մէջ հինգ հարիւրի կը հասնի հիւանդներուն թիւը։ Ռօնի նահանգին քաղաքապետները արտակարգ նիստի հրաւիրուած են, կացութեան դարման տանելու համար։

Մարսէյլի աւազակները ձերբակալուած

Մարսէյլի գաղտնի ոստիկանութիւնը յաջողեցաւ ձերբակալել այն հինգ աւազակները, որոնք դրամատան մը երեք պաշտօնեաներուն վրայ յարձակելով, անոնց մէկը սպաննած եւ 358,000 ֆրանք յափշտակած էին։ Ոստիկանները, որոնք ղէպքէն ի վեր գիշեր ցորեկ հետապնդումներ կը կատարէին, առջի օր ձերբակալեցին Մարսէյլի հին նաւահանգիստի վատահամբաւ թաղերու կապելաներէն երկու զինեպաններ։ Մէկուն քով գտնուեցաւ 126,000 ֆրանք, գողցուած դրամէն, միւսին քով 17,000 ֆրանք։ Այդ միեւնոյն թաղին մէջ ձերբակալուեցան նաեւ հինգ աւազակները, որոնք թաքստոց ընտրած էին նոյն կապելաները։ Դեռ կը փնտռուին երկու մեղսակիցներ։ Աւազակները մէկը երեսփոխանական թեկնածու ներկայացած էր Մարսէյլի հինգերորդ շրջանակին մէջ։

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՊՈԼԻՍ 1880ԻՆ

THÉ YAVROU ▣ ԹԷՅ ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՆՏՈՒԿՈՎ ԵՒ ԾՐԱՐՈՎ ԹԷՅԵՐ

ԸՆՏԻՐ ՀՈՏԱՒԷՏ ԱԽՈՐԺԱՀԱՄ

ՃԵՐՄԱԿ ԾԱՂԻԿ (Մգ-Գաւրուգ) ԹԷՅԵՐՈՎ ԽԱՌՆՈՒԻՐԴՆԵՐ

պահանջեցէք մեր Թէյերը ամենուրեք՝ Ֆրանսայի եւ գաղթավայրերու մէջ

ՀԱՒՍՏՔ՝ Comptoir des THÉS YAVROU

23 Rue Senac, MARSEILLE եւ 29 Ave. Trudaine, PARIS

Tél. MANUEL 25 - 27 Tél. TRUDAINE 53 - 73

ԼՈՑՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԷՋ

ՀԱՄԱՍՏԵՂԻ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐՈՒ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԻՐՔԸ

«ԱՆԶՐԵՒ»Ը

Դիսել՝ ընդհ. գործակալ L. KÉVONIANի, 208bis Rue Lafayette Paris (10e)։ Ֆրանսա եւ գաղութներ 16 ֆրանք, ուրիշ երկիրներ ի բաց առեալ Ամերիկայէ 20 ֆրանք։ Մեծաքանակի համար մասնաւոր զեղչ։ Բացարձակապէս կանխիկ։ Փոստի ծախք չկայ։ Ապրսպրանքները այժմէն կ'ընդունուին։

ՏՕՔԹ. Ա Ս Լ Ա Ն

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՔԵՐՈՒ ԵՒ ՍՏԱՄՈՔՈՒՍ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

Մասնաւոր յարկաբաժին՝ մորթային եւ վեներական ախտերու

Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներով

ցաւագաւ, Ջղացաւ (Sciatique), Նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկրացաւ

Թիւն (Rachitisme) եւայլն։

16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 73-67

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 եւ 2—7, ԿԻՐԱԿԻ 9—12

ՅՕՒՇԱՏԵՏՐ

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑԸ այսօր երեքշաբթի իրիկուն ժամը 10—11 Ընդհ. ազգայ պատմութիւն (Մ. Նաթանեան)։

Գրաշար կ'ուզուի

Հայերէնի խիստ վարժ երկու գրաշար կ'ուզուի։ Դիմել՝ «Massis» տպարան 208bis Lafayette, Paris (10e).

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

«MASSIS» *թիւ 1 (1928 նոյ.)*

Անգլիերէն պարբերաթերթը նուիրուած՝ հայկական շահերու։

Տարեկան բաժնեգին 12 շիլին

Հասցէ.— «Massis», 54. Bernard St. London, W. C. 1.

NATHOLOGIE DES POÈTES ARMÉNIENS

Ա. ՆԱԻԱՐԵԱՆԻ

Խիստ շահեկան ուսումնասիրութիւնը

Մաքուր տպագրութիւն եւ պատկերազարդ։ Գինը 20 ֆր.։

Իւրաքանչիւր գնորդ ձրիապէս կը ստանայ նոյն հեղինակէն Le Soleil d'Automne: *Դիմել՝* Librairie Ernest Leroux, 28 Rue Bonaparte, Paris. *կը ծախուի նաև «Յառաջ»ի խմբագրատունը։*

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

E. STEFIKI

վկայեալ իրաւագէտ, քաղաքականգիտութեանց վարժարանէն։

106 Ave. Kléber, Paris (16e)

Հեռ. Passy 72.56

ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ ամենակարճ միջոցի մէջ Ֆրանսա մտնելու (AFFIDAVIT), ինչպէս նաեւ ինքնութեան թուղթերու օրինական գործողութիւնները։

Կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 4—7.

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

ՍՏԱՑԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, ժ.— 20 տոլար։ Կարգադրեցինք։

ԲԱՑԱՌԻԿ ԱՌԻԹ

Մեկնումի պատճառով ծախու է Լիոն 3e. arrond. օտարական բազմամարդ շրջանակի մէջ ճաշարան-սրճարան մը, 4 փիէս, grande licenceով եւ վրայի յարկը 8 կահաւորուած սենեակներով, 25.000 ֆր. կանխիկ. Մնացեալին համար լայն դիւրութիւն։ Գործունեայ մէկու մը համար երկու տարուան մէջ ամբողջ կալուածին տէր դառնալը կ'երաշխաւորենք։

Այս ու այս կարգի կալուածական եւ առեւտրական շահաւոր գնումներու համար դիմել՝ Société Franco-Orientaleի 60 Rue Moncey, Lyon.

Կ'ուզուին ճերմակեղէնի եւ ձեռագործի լաւ աշխատաւորուհիներ։ Ցեւական գործ։ Նպաստաւոր պայմաններ։ Դիմել՝ 87 Rue de Flandre, դռնապանին։

ՀԱՅԵՐԷՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

ՈՒՆԻՆՔ ֆոնոկրաֆներ եւ յատնի արուեստագէտներու փլաքները՝ Հայերէն, Ցունարէն, Թուրքերէն, Հրէերէն Արաբերէն, Սպանիերէն, Ալժերիական, Թունուգական եւ Մարոքեան։ Միակ ներկայացուցիչը Ֆրանսայի։ Դիմել՝ Jos. de Padova, 117 Passage du Caire, Paris (2e.)

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (Ֆրանկոխոտ, Ջերմամիզ.) եւ վարսից։ Մասն. լապտերաթուառ։ Ընդհ. եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12։

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: E. SOUVIGNY

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ՈՂԲԱՑԵԱԼ ԹԷՈԴԻԿԻ

"ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ"

1929Ի ՀԱՏՈՐԸ (ՎԵՐՋԻՆ ՏԱՐԻՆ)

550 էջ մանրատառ։ Բազմաթիւ պատկերներ։ Աստղաբաշխական, գեղեցիկ։ Ամբողջ գիրքը գեղանկարուած։

Դիմել՝ «ՄԱՍԻՍ» տպարան, 208bis, Rue Lafayette, PARIS

ԳԻՆ՝ 50 ՖՐԱՆՔ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ցէր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-81

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12.

"ARAX,, PHOTOGRAPHIE D'ART

9 Rue Papillon, PARIS (9e), Métro Cadet կամ Poissonnière

Tél. Provence 49—34 ՀԱՆՐԱԿԱՌՈՒԹԻ ԲԱԺՄԱԹԻՒ ԳԻՐՔ

ԱՐԱՔՍ

ՁԿԱՅ ԱՒԵԼԻ ԹԱՆԿԱԳԻՆ ՆուԷԸ ՄԸ ՀԱՆԴԻՊԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՃԱՇԱԿՈՎ ԵՒ ՆՈՒԱԳՈՒԱԾ ԲԱԺՈՒՄՆԵՐՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐ ՄԸ

ԲԱՑ Է ԱՄԷՆ ՕՐ ԵՒ ԱՄԲՈՂՋ ՕՐԸ ԳԻՆԵՐԸ ԴԻՒՐԱՄԱՏՈՅԱԿ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Nansen: L'Arménie et le Proche Orient 30 fr. Navarian: Anthologie des poètes Arméniens 20, Soleil d'Automne 4, Raffi: Samvel vol. 25, J. Minassian: Une Sultane Française 5, Korganoff: La Participation des Armén. à la Guerre de 1914—1918, 15 fr., F. Macler: Contes, Légendes et Épopée Populaire d'Arménie 30, Larousse: Nouveau diction. illustré, édition 1929, 35 fr., Kévorkian: de l'Eternité cité de l'Etemple 12.50, Noubarian: Diction. de poche Française-Arménienne 30, 40, 60, Թէոդիկ՝ Ամէնուն Տարեցոյցը 1929ի 50, Ալիշան՝ մեկնաբանուած Ա. հատ. Գ. Գերպ. Թէրզիպաշեան 40, Օրագրութիւն ուղեւորութեան Յ'Եւրոպա, Սահակ Բ. կաթողիկոսի 20, ինչ. Շնդկաստանի եւ Քաւայի մէջ, Շ. Երուանդ 7.50, Ն. Պէշիկթաշլեան՝ Սիդոնիա 12, կոմիտ. վրդ.ի գեղջուկ երգեր 6 տետր, հատը 15։ Սրուանձտեանց գեղջ. երգեր 7 տետր, հատը 15։

Ամերիկայէն նոր եկած Հայերէն եւ արեւելեան երգերու ձայներ, ցանկը ձրի կը ղրկուի։ Հայ պատմական պատկերներ եւ երեւելի անձանց լուսանկարներ 50 սանտիմ։ Փոսթի համար գնողին կը պատկանի։ Դիմել՝ Balentz 233 Fbg. St. Martin, Paris.

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ EXCLUSIF

ՀԱՅԵՐԷՆ, ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ ՑՈՒՆԵՐԷՆ

ԲԼԱՔՆԵՐՈՒ ԳԻՆ 18 ՖՐ.

Պելվիլի ծանօթ հայ նպարավաճառ

Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ

28 Rue Lesage, PARIS (20e)

Métro Belleville Tél. Ménil. 0

Ձոխ մթերք թէ նախկին եւ թէ ամենավերջին եղանակներու նուագուած նշանաւոր երգիչներէ, կազէլ, շարգը, խմբերգ եւայլն։ Հայերէն հոգեւոր, աշխարհիկ եւ գեղջուկ երգեր՝ թէ եւ թէ խմբերգ։ Տպուած ցուցակը ձրի է։

Ինչպէս նաեւ, բօրդաճիի լաւ կրամոֆոններ եւ արեւելեան նպարներու լաւագոյնը ամենազեղչեալ գիներով։

☞ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԲՈԼՈՐ ՀԱՅ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ

Հայկ. եւագոյն ժապաւէններու Ֆրանսայի միակ կեդրոնատեղին

ՅԱԿՈԲԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ LIBRAIRIE N. AGOPIAN

191 Cours Lafayette 191, LYON

ՊԱՀԱՆՋԵՑԷՔ ԴԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ՆՄՈՇՆԵՐՈՒ ՑՈՒՑԱԿԸ ՁՐԻ

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ԿԱՎԿՈՅԻ 1929Ի ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ

ՇԱՏԸ Ի ՇԱՏ ՁՈՒԱՐԹ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՎ

Հատուն անէքթոտներով, թեթեւ ֆանթէզիներով, սրամիտ կերներով եւ շէնշող այժմէականութիւններով լեցուն մեծ հատոր մը, զոր ամէն հայ պէտք է ունենայ կեանքի անիմաստ համեմելու համար։

ԳԻՆ 30 ՖՐԱՆՔ ԿԱՄ 1 ՏՕԼԱՐ 50

Դիմել՝ GAVROCHE, 208bis Rue Lafayette, Paris (10e)

Բաժանորդագրուեցէք կավկոյ հաբաթաթերթին

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՆՈՐ ԶԵՂՉ

ԱՅՍ ՑԱՆԿԻՆ ՄԻՋՈՑԻՆ 100 ՖՐ.ԷՆ ՎԵՐ ԳԻՐՔ ԱՌՆՈՂԻՆ %30 ԶԵՂՉ, ԻՍԿ 50 ՖՐ.ԷՆ ՎԵՐ ԳԻՐՔ ԱՌՆՈՂԻՆ %15 ԶԵՂՉ

Իմ ընկերս 7.50, Վարժապետին աղջիկը 18, Մանօն Լէսքօ 15, Ոճիրին պանդոկը (2 հատ.) 15, Լիւիդն ու Արտակ 10, Միքէի սիրարկածը 5, Ազգային բարերար 4, Յեղափոխութեան մականշանները 5, Անհետացած սերունդ մը 8, Աւազակապետը 25, Կրացիէլլա 8, Փոթորիկը 2, Թագաւորաց ժողով 2, Առաքելոց վանքին կուիւը (պատմեց ղօր. Անդրանիկ) 12.50, Հայերու բնաջնջումը 6, Սիրելու եւ սիրուելու արուեստը 5, Լեռնահայաստանի հերոսամարտը 10, Լոնդոսի հովուավէպը 8, Մէլիհա Նուրի հանըմ 5, Սատանայ 2, Վերադարձը 3, Պըլ-Պուղի (Օքէրէթ) 9, Քերթուածներ (Դուրեան) 5, Աբու Լալա Մահարի 5, Լոյս Զուարթ 3, Յակոբ Յաբէթ 10, Արտաշ Աբեղեանեան ընթերցարան 3, Հայ. քերական 2, Երգարաններ 3, 25, 30, Երազահան 5, 6, 10, Ժրանու. խոհակցութիւններ 3, 5, 6, Լուսաբեր այբենարան 5։

Պահանջեցէք մեր գրացուցակը անբաղդատելի գիներով, ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ բառարաններ, գիտական եւ առողջաբանական գիրքեր, Հայ նահապետներ Կոմիտաս վրդ.ի, Սրուանձտեանցի, Զուշտճեանի, Չիլինկիրեանի, եւայլն։

Դիմել՝ Madame SÉVOUNI, 31 Rue Kléber, Issy-les-Moulineaux (Seine).

ԳՈՐԾԱԻՈՐՈՒՀԻ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Լիոնէ կէս ժամ հեռու Fontaine sur Saône, Valencin et Cie. մետաքսի գործարանին համար երիտասարդ եւ աշխոյժ գործաւորուհիներ կ'ուզուին։

Տէվիտաժ գիտցողներու համար ժամը 2 ֆր. 15, անվարժներուն մէկ երկու ամսուան համար ժամը 1.50 ֆր. ինչպէս նաեւ օրական մէկ ֆրանքի փոխարէն, բնակարան, կազ, ելեկտրականութիւն եւ ջերմութիւն կը տրուի։ Շեռուէն եկողներուն ճանապարհածախսերը կը վճարուին։ Դիմել՝ Société Franco-Orientaleի, 60 Rue Moncey, Lyon.

ՀԱՐԱՉԱՔ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
28
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
1928
28 NOVEMBRE 1928

ՏԱՐԻ Թիւ 815 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ԽՕՍՔ

"Ա.Ջ ՎՏԱՆԳ,,ԻՆ ԴԷՄ

Երկկ հրատարակեցինք Ստալինի կարգ մը սպառնալիքներ անոնց դէմ որ «կ'անսասանեն կուսակցութեան հրամանին», «կը փորձեն նոր կուսակցութիւն կազմել»։

Անոնք Տրոցկիի բախտին պիտի արժանանան կամ պիտի չարչարուին»։

Շաբաթով աչքի առջեւ կ'ունենանք խորհրդային դիկտատորի խօսքերուն ամբողջութիւնը։ Բայց այս հեռագրական լուրն ինչպէս եւ բազմաթիւ ուրիշ հրատարակութիւններ կ'ապացուցանեն տագնապին խորութիւնը։

Խորհրդային բոլոր թերթերը արդէն բուռն պայքար բացած են եւ ձախ «թեքումներու» դէմ, ինչպէս կ'ըսեն իրենք։

«Անողոք պայքար ա՛լ վտանգի դէմ» խորագրուած խմբականի մը մէջ, Թիֆլիսի հայատառ «Պրոլետար»ը, շեշտելով ընդդիմադիրներուն վճռական պայքարի, կը բացատրէ վտանգի էութիւնը.

— «Մէկն մի շարքային կուսակցական պէտք է իմանայ որ այդ անգը այն թեքումն է մեր կուսակցութեան մէջ, որ դէմ առ դէմ կանգնելով սոցիալիստական շինարարութեան դժուարութիւններուն առաջ, ոչ թէ աշխատում է պայքարել այդ դժուարութիւնները վանելու նպատակով, այլ ընկնելով մանր բուրժուական նեղմտութեան կուլակային ազդեցութեան տակ, կապիտուլացիայի է ենթարկում մեր դասակարգային թշնամու իդէոլոգիային»։ (14 նոյ)։

Մեր հայերէնով, ըսել կ'ուզեն, — Համաձայնավարներուն մէջ կան մարդիկ, որոնք տեսնելով ընկերվարական կարգուսարքին յաղթարութիւնները, փոխանակ պայքարելու անոնց դէմ, կ'իյնան մանր քաղքենիներու, մասնաւոր առեւտրականներու եւ անոր գիւղացիներու ազդեցութեան տակ։ Անձնատուր կ'ըլլան դասակարգային թշնամիներու գաղափարներուն։

Աւելի պարզ խօսելով, թեր կը կանգնին գիւղացիները ապահովելու, մասնաւոր առեւտուրը քաջալերելու քաղաքականութեան։ Մէկ խօսքով, կը խախտեն Լէնինի աւետարանը. թէև, անցեալ յեղափոխականը ինք հիմը դրաւ տնտեսական նոր քաղաքականութեան, դեռ 1921ին, անյաղթելի դժուարութիւնները գտնելով իր առջեւ։ Եւ եթէ ողջ ըլլար, հաւանական է որ նահանջներ կամ զիջումներ կատարէր։ Փաստ է որ աշխատաւորները վարպետներն աւելի մոլեռանդ են եւ յամառ ինչպէս քաղաքական կեանքի, նոյնպէս եւ տնտեսական ասպարէզին մէջ։

Ուստի, Ստալին եւ ընկ. վճռած են ասատկացնել կուլակ «պահպանողականներուն» դէմ, հոգ չէ թէ երկիրը կը քանդուի տնտեսապէս, գիւղացին աւելի եւ աւելի կը մեկուսանայ, եւ այն իր կրաւորական դիմադրութեամբ ահագին դժուարութիւններ կը յարուցանէ օրուան իշխանութեան դէմ։ Ա.պացոյց՝ գլխի տագնապը՝ արմտիքի համաշխարհային շտեմարանին, ուսիոյ մէջ։ Գիւղացին կը ցանէ այնքան որքան պէտք է իր անհրաժեշտ պահանջներուն համար, որպէս զի չստիպուի զինով պետութեան ծախել իր ցորենը կամ ալիւրը, եւ արդարեն ծախու առնել պետութեան շինած սուղնիւթերը։ Ինչո՞ւ ցանէ կամ ադայ, երբ ազատ չէ հրապարակ հանելու եւ ծախելու։ Հետեւաբար, — Ցորենաշատ Ռուսաստանը ճարահատ կը գնէ իր դրացիներէն, եւ մինչեւ հեռաւոր Քալիֆորնիայէն։ Միւս կողմէ, բոնի ցորեն եւ ալիւր կը հաւաքէ գիւղացիներէն։

Զարհուրելի տագնապի մը աղօտ եւ մասնակի պատկերն է այս։ Մէկ երեսը միայն։

Նոյնքան ծանր տագնապի մը մատնուած է ճարտարագործութիւնը։ Օտար դրամագլուխը այլեւս չի հրապուրուիր ռուսական հրապարակէն, իբրեւ հետեւանք վերջին տարիներու արձառութեան։ Ամէնէն յաւատեսները, Գերմանացիները, անոնք խոշոր ձեռնարկներ փորձած էին, յուսախաբ կը նահանգուին։ Գարապ տեղը չէ որ գերմանական կառավարութիւնը կը հրճի, առեւտրական նոր դաշնագրին առթիւ, պահանջել հասկացնել երաշխաւորութիւններ, թէ դրամագլուխի եւ թէ ձեռնարկներու ապահովութեան համար։

Վերջերս Մոսկուա նոր հաւաստիքներ առաւ օտար ձեռնարկներուն։ Դիւրութիւններ՝ որոնք չեն համապատասխաներ տնտեսական մենաշնորհի, օրուան կարգուսարքի սկզբունքներուն։ Այդ զիջումներն ալ մեծ արդիւնք չունեցան, գոնէ առ այժմ։ Ընդհակառակն, կը թուի թէ զիջումներու տրամադրութիւնը աւելի կը սրէ օտար դրամատէրներու ախորժակը։

Այս կացութեան առջեւ, կուսակցութեան գօրաւոր մէկ թեւը կը պահանջէ փոխել տիրող քաղաքականութիւնը գոնէ գիւղացիներուն հանդէպ, «որոնք ըմբոստացած են խորհրդային իշխանութեան դէմ»։ Օրուան լուրերուն համաձայն, այս խօսքը գրած է ելմտական փոխ-գործավար Ֆրումքին, եւ ճիշտ նոր համար ալ ազդարարութիւն ստացած է Ստալինէն։

Քաղքենի պետութիւնները անշուշտ հաճոյքով մը դիտեն այս գալարումները, եւ մասնաւորապէս ազնուապետական Անգլիան ո՛ր եւ է տրամադրութիւն չի ցուցներ վերահաստատելու դիւանագիտական յարաբերութիւնները, ինչպէս հրապարակաւ կը խոստովանէր Զինովեւ։ Ան պատասխան անգամ չէ տուած Մոսկուայի վերջին առաջարկներուն։

Կացութեան դարմա՞նը,— «անողոք պայքար ա՛լ վտանգին դէմ», անշուշտ այնքան ատեն որ տէր տիրական են Ստալինները։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԱՅԼԱՍԵՐՄԱՆ ԴԷՄ

«Արեւ»,եգիպտոսի ռամկավարներուն պաշտօնաթերթը, խմբագրականի մը մէջ պարզելով գաղութներու այլասերման պատկերը, միջոցներ կը թելադրէ.(17 նոյ.)

— «Այդ միջոցները այլասերման են ու կը փոխուին միջավայրին համաձայն։ Անոնցմէ մէկ քանին միայն կը թուենք այստեղ, այնպիսիները՝ որոնք մեր ակնարկած միջին խաւին իր ազգային զգացումներուն մէջ յարատեւութիւնն ու զօրացումը նպատակ ունին եւ ատով կրնան հնար եղածին չափ, այդ խաւին միջոցաւ միջոցաւ միւս խաւերուն ալ ծառայել։

Եկեղեց՝ին՝անշուշտ։ Դպրո՛ցը դէմ մանկապարտէզներ եւ նախակրթարանի ատորին կարգեր՝ հարկաւ։ Աղքատախնա՛մ եւ նման բարեսիրական հաստատութիւններ՝ տարակոյս չկայ։ Ասոնք, առանց մասնաւոր քարոզութեան, կարծես ինքնաբերաբար ծնած են ու կը ծնին շատ մը տեղեր եւ, ամէն պարագայի, գաղութներու ծոցին մէջ ազգային զգացման զօրութիւնը կը յաւտնեն։

Բայց ասոնք բաւական չեն եւրոպական — ինչո՞ւ չըսենք նաեւ ամերիկեան, հիւսիս. ու հարաւ. ամերիկեան — արդի հոգ եւ տենդոտ կեանքին մէջ բռնուած մեր գաղութներուն փրկութեանը համար։ Պէտք է խորհիլ ոչ թէ Հայը իր նոր միջավայրին մէջ կղզիացնող, այլ՝ Իբրեւ Հայ գայն արժանաւորապէս ճանչցնող, Իբրեւ Հայ՝ իր միջավայրին կեանքին մասնակից ընող միջոցներուն վրայ։

Արդարեւ, որպէսզի Հայը Հայ մնայ օտար դանդուածներու մէջ, անհրաժեշտ է որ իր ազգութիւնը իրեն համար նուաստացում մը չըլլայ, որ ան, ընդհակառակն, պատուով յիշուի իր ապրած տեղին ժողովուրդին կողմէ։

Այս սկզբունքէն մեկնելով՝ մեր խորհող եւ վարող շրջանակները պէտք է ձեռնարկեն, իբրեւ գաղութներու փրկութեան ամէնաազդու միջոց, հայ միտքը եւ հայ արուեստը օտարներուն լաւագոյն կերպով ծանօթացնելու աշխատութեան։

Ասիկա միաժամանակ քանի՝ մը արդիւնք կ'ունենայ։ Նախ օտարին յարգանքն ու համակրութիւնը կը հրաւիրէ մեր վրայ։ Յետոյ՝ գաղութը կը մղէ իր ազգութեամբ հպարտանալու։ Երրորդ՝ հայ միտքն ու հայ արուեստագէտը կը քաջալերէ ներկային մէջ ալ իբրեւ Հայ աշխատելու եւ արտադրելու։

Քանի որ Հայերու այնքան մեծ թիւ մը արտասահման կը մնայ եւ պէտք է զանոնք Հայ պահել կարելի եղածին չափ երկար, որպէսզի կարենան այսօր հեռուէն եւ վաղը մօտէն օգտակար ըլլալ իրենց հայրենիքին, քանի որ ամէն պարագայի մէջ եւ ամէն ազգի նման մենք ալ պէտք ունինք օտարէն յարգանք ու համակրանք վայելելու, հարկ է որ մեր մեծերը, անհատ եւ խումբ, օտարներու առջեւ մեր դրաւած դիրքը — որ երբեք համապատասխան եղած չէ մեր իրական արժէքին եւ հիմա շատ ցած է — բարձրացնել ջանան ամէն գնով, ամէն զոհողութիւններով։

Հայ գրականութիւն եւ հայ գեղարուեստ՝ թէ՛ գաղութին մէջ, թէ՛ օտարին առջեւ, ահա՛ փրկութեանհզօրագոյնազդակը։»

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ ԽԶԵՑ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ ժամանակէ մը ի վեր թուրք մամուլին ու մասնաւորապէս թուրք կառավարութեան կէսպաշտօնական օրգանին կողմէ մղուած հակահելլէն պայքարին հետեւանքով, հելլէն կառավարութիւնը որոշած է անորոշ պայմանաժամով յետաձգել այն բանակցութիւնները, որոնց պիտի ձեռնարկէր՝ թուրքահելլէն առկախ վէճերը կարգադրելու համար։

*** Թանի Աթէնքի Թղթակիցը այս առթիւ կը հեռագրէ.— Հելլէնահայ թուրք բնակչութեանց փոխանակութեան Յառնձնաժողովի թուրք անդամին ստեղծած միջադէպը որոշ պաղութիւն առաջ բերաւ հելլէնահայ յարաբերութեանց մէջ, որոնք վերջերս բարւոքելու նշաններ ցոյց կուտային։ Թուրք մամուլին հակահելլէն պայքարին առթիւ էնկիւրիի հելլէն դեսպանը չորեքշաբթի օր բողոք ներկայացուց արտաքին գործոց վարին։ Դիւանագիտական շրջանակներու մէջ կը յուսան որ գործավարը գոհացուցիչ բացատրութիւններ պիտի տայ եւ պիտի յանձնարարէ թուրք մամուլին դադրեցնել իր պայքարը։

Աթէնքի թուրք դեսպանը հինգշաբթի օր Յունաստանի արտաքին նախարարին դիմելով, տուաւ կարգ մը հաւաստիքներ, որոնք կոչուած են կացութիւնը խաղաղեցնելու, եթէ թուրք մամուլը ժիրկ ընէ։

Միւս կողմէ մօտերս էնկիւրի պիտի երթայ Իտալիոյ արտաքին փոխ-նախարար Կրանտի։ Կը կարծուի թէ այս ճամբորդութեան առթիւ Կրանտի պիտի աշխատի հարթել հելլէնաթուրք վէճերը։

Ամէն պարագայի մէջ ուշագրաւ է հելլէն մամուլին եւ հանրային կարծիքին արժանաւոր եւ խաղաղ դիրքը վերջին միջադէպէն ի վեր։

Հելլէն կառավարութիւնը հրաման տուաւ թուրքիոյ դեսպան փափայի՝ հելլէնաթուրք դաշինքի բանակցութեանց չսկսիլ։

«Իսմէնիստրուն Թուրքիոյ պէտք է կցուի»

Փիլիսի մէջ հրատարակուող *Բիլիս* թերթը *Սահմանադրութիւն* յաւ խորագրով յօդուածի մը մէջ կը գրէ.

— *Թուրքիոյ սուրիական սահմանագրութիւնը տեւական անհամաձայնութեան մը պղիւրը եղած է։ Սուրիոյ սահմանագրութիւնին մօտ գիւղեր, ագարակներ, ձիթաստաններ եւ այգիներ ունինք, բայց մեզի ազատ սեփականատիրութեան իրաւունք չէ տրուած։*

«Կամ Ֆրանսացիներուն տուած իրաւունքները Սուրիոյ կառավարութիւնը չի ճանչնար եւ կամ այս վերջինին դատը Ֆրանսացիները չեն ընդունիր, ասկէ մենք է որ կը վնասուինք։ Պէտք է որ այս տարակարծութիւնը օր առաջ կարգադրուի, սեփականութեան իրաւունքները վաւերացուին, արգելք չդրուի անասունի եւ սերմնցուի փոխադրութեան եւ տուրք չառնուի ասոնցմէ։

«Իսքէնտէրունն ու շրջակաները պէտք է Թուրքիոյ կցուին։»

Թուրքերը Յունաստանի եւ Պուլկարիոյ մէջ

Սոֆրդի երեսփոխան Մաիմուտ պէյ *Միլլիյէթի* մէջ կը գրէ (22 նոյեմբեր).—

Մեր սիրտը արիւն կուլայ, երբ կը տեսնենք ուրիշ երկիրներու մէջ մեր ցեղակիցներուն կրած ցաւերը։ Պուլկարիոյ Թուրք երիտասարդութիւնը որոշած է իբր ծրագիր ընդունիլ Թուրքիոյ արդիական կեանքը, բոլորովին հեռու մնալով քաղաքականութենէն։ Սակայն, կան մարդիկ որ արգելք կ'ըլլան երիտասարդութեան այս կազմակերպուած հոսանքին։

Ծանօթ Հօճա Սապրի, որ խորհուրդեան օճախ մը հիմնած է Կիւմիւլճինայի մէջ, յայտնած է իր կարգ մը արբանեակները Պուլկարիա ղրկել։ Ասոնց բանը գործն է Թուրք ցեղը Թունաւորել եւ զգացումները գրգռել Թուրք յեղափոխութեան դէմ։ Այս Թշուառականները համաժողով մը գումարած եւ կարգ մը կէտեր ճշդած են։ Ասոնցմէ կը հետեւի թէ իրենց նպատակն է.

1.— Արգիլել գիւղարկի գործածութիւնը ժողովուրդին եւ դպրոցականներուն մէջ, 2.— Աշխատիլ որ Թուրքերէն նոր տառերը չընդունուին դպրոցներու մէջ, 3.— Ջնդոդուլ որ Թուրքիա գաղթել ուզող գաղթականները մեկնին Պալքաններէն, 4.— եթէ հնարաւորութիւն ըլլայ, Թուրքիա երթալ եւ մահափորձի ենթարկել յեղափոխութեան պետերը։

Ձենք զարմանար որ այսպէս կ'աշխատին հայրենիքի եւ յեղափոխութեան թշնամիները։ Կը զարմանանք միայն անոր համար, որ բարեկամ պուլկար պաշտօնեաներն ալ կ'օժանդակեն դաւաճաններու այս ճնշումներուն եւ տիրապետութեան։ Որովհետեւ, այնպէս կը կարծենք որ թէ հելլէն եւ թէ պուլկար կառավարութիւնները եթէ յարգեն իրենց հպատակ Թուրքերուն խղճի ազատութիւնը, ոչ այս խառնակիչներու գրգռութեանց տեղի կը մնայ, ոչ ալ անոնց քուրջի կտոր թերթերը լոյս տեսնելու առիթ կ'ունենան։

*** Էնկիւրիի պաշտօնաթերթը «Շաքիմիյէթը Միլլիյէ» Թրակիոյ Թուրքերուն նուիրուած խմբագրականի մը մէջ կ'ըսէ.

«Արեւելեան Թրակիոյ Թուրքերը կը տառապին եւ հելլէն կառավարութիւնը ատիկա չուրանար։ Ցանձնաժողովը քննութիւն կատարէ կամ ոչ, իրաւասու ըլլայ թէ ոչ, կարեւորութիւն չունի. էականն այն է որ այս իրողութիւնը կայ։ Մեր պատուիրակը պահանջած է միայն որ քննիչ խառն յանձնաժողովին անդամները ազատօրէն երթեւեկեն խնդրոյ առարկայ գօտիին մէջ եւ բողոքարկուները ազատօրէն կարենան պարզել իրենց գանգատները յանձնաժողովին»։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ՖԱՔԻՐԱԿԱՆ...

Ֆաքիր Թահիրա պէյ «զայրոյթով կը բողոքէ» *Յառաջի* դէմ։

Պատճա՞ռ,— «նպատակաւոր յօդուած մը տպուեր է ձեր Թերթի նոյեմբեր 23ի Թիւին մէջ»։

Ընթերցողները կրնան գտնել եւ կարդալ սյդ համարը։ Տեղական Թերթերէ քաղուած լուր մը.

— «*Երէկուան ֆրանսերէն Թերթերը հեղնանքով կը խօսին Ֆաքիր Թահրա պէյի «հիւանդութեան» մասին, որուն պատճառաւ չորեքշաբթի իրիկուն տեղի չունեցաւ Թրոքատէրոյի մէջ ծանուցուած ներկայացումը*»։

Երեւի ամէն գնով իր վրայ խօսիլ տալու մարմաջը պարզ հայերէնն ալ մոռցուցեր է նկիւտարցի Գրիգոր Գալֆեան-ձարտարապետեանին։

Այլապէս, ժամքէն չպիտի անցընէր մեզի յիշեցնել մամուլի օրէնքը, եւ պահանջել որ, «միեւնոյն տեղը եւ միեւնոյն տառերով» հրատարակենք Պ. Ռոզի դէմ իր բացած դատին աղերսագիրը։

Մանաւանդ որ, նոյեմբեր 25ին, *Յառաջը*, դարձեալ իբրեւ լուր, կը ծանուցանէր Թէ Ֆաքիրը դատ բացած է «Մոնտիալ Սինէ»ի տնօրէնին դէմ։

Բարեկամաբար խորհուրդ կուտանք Թահրա պէյի, որ քիչ մը ծանր նստի տեղը։ Արդէն չափէն աւելի տեւեց իր «ռէքլամ»ը երկրէ երկիր, Թերթէ Թերթ, մինչեւ գիրը։

Փառքի եւ դրամի, իշէակի եւ սանձարձակ վայելքի այս մոլութիւնը կրնայ օր մը փորձանք բանալ իր գլխուն, ինչպէս պատահեցաւ քանի մը անգամ, վերջինը՝ առջի տարին, փարիզի մէջ։

Կը բաւէ կարդալ տեղական Թերթերը, որոնք այնքան ժամակիր էին երեք տարի առաջ, իսկ այսօր... (Իր ուշադրութեան կը յանձնենք վերջինը, նոյ. 26ի «Ռոթիտիէն»ը)։

Եթէ իսկապէս «որոշած է պաշտպանել իր ժամբաւը», ամէնէն կարճ ուղին այս է,—

Տեղը ծանր նստիլ, քիչ խօսիլ, քիչ խօսեցնել, եւ լրջօրէն արժեցնել իր գիտութիւնը։

Այս խրատն ալ մեր կողմէ, իբրեւ հայրենակից։

«ՑԱՌԱՋ»

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ ՄԸ ԺԸՆԵՒԻ ՄԷՋ

Ժընեւի մէջ բացուեցաւ տընտեսական վիճակագրական միջազգային խորհրդաժողով մը։ Բացման նիստին ներկայ էին 42 պետութիւններ, 16ը ոչ-եւրոպական եւ 7ը Ազգերու Դաշնակցութեան ոչ-անդամ։ Այս վերջիններուն կը պատկանին Թուրքիա, Ռուսիա, Մ. Նահանգներ, Պրազիլիա, Մեքսիկա, Եգիպտոս, եւ Էքուատէօր։

ՓՈԹՈՐԻԿԻՆ ԱԻԵՐՆԵՐԸ

Փոթորիկը կը շարունակէ իր աւերները Ծովու եւ ցամաքի վրայ։ Ամերըսէն, Ամսթերտամէն, Պերլինէն, Ս. Սէպասթիէնէն, Հելիկոլանտէն բազմաթիւ աղէտներու լուրեր կը հասնին։ Տանիքներ ու ծխնելոյզներ որ կը Թռին, գետեր որ կը յորդին, հեռագրասիւներ որ կը տապալին, երկաթուղիներ որ կը վնասուին։ Իսկ ամէնէն սարսափելին կը պատահի ծովուն եւ ովկէանոսին վրայ, ուր նաւեր ու նաւակներ կ'ընկղմին։

Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ նաւային երթեւեկը խանգարուեցաւ։ Պելճիքայի, Հոլանտայի եւ Գերմանիոյ մէջ մեծ ողողումներ առաջ եկան։ Տեօնքերքի առջեւ նաւ մը ընկղմեցաւ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ԳԵՐՄԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ

Ներկայիս, Գերմանիա կ'անգրնէ Հանրապետական զարգացման ճգնաժամ մը։ 1918էն ի վեր, շատ դժուարութիւններու հանդիպեցաւ։ Սկիզբը կը թուէր թէ վարչաձեւը չէ գրուած ամուր հիմերու վրայ։ Ժողովրդական զանգուածները կը վարանէին վստահութիւն ունենալ Հանրապետական կարգի մը վրայ, զոր բնաւ չէին փորձած։ Բայց պատերազմի պատասխանատուներուն հանդէպ ոխը աւելի զօրեղ էր եւ վանեց նախկին կարգերու վերահաստատման ամէն փափաք։

Կառավարութիւնը զոր բանաւոր յեղափոխութեամբ մը Գերմանները հաստատեր էին, կրցաւ արագօրէն իր շուրջ խմբել երկրին մեծամասնութիւնը։ Բոլորին փափաքն էր թոյլ չտալ որ համայնավարներն ու փոխ-վրէժի կուսակիցները քանդեն, ինչ որ անեղծ էր մնացած։

Աղէտին բեկորները փրկելու եւ հայրենական հողը չվտանգելու այս կամքով էր որ կնքուեցաւ Վէրսայլի դաշնագիրը։

Ու վայրկեան մէջ յայտարարուած Սահմանադրութիւնը հաստատեց Հանրապետութիւնը, իսկ արտաքին օրէնքը որ Գերմանիոյ պարտադրուեցաւ Վէրսայլի մէջ, անողոք դաշնագիր մը եղաւ։

Ինչո՞ւ համար պէտք կ'ըլլայ որ Հանրապետութիւնները ծնին դժբախտութեան օրերու մէջ եւ իրենց գոյութեան սկիզբէն իսկ, ստիպուած ըլլան դիմագրաւելու անժողովրդականութեան հետեւանքներուն, կրելով նաեւ անցած վարչաձեւերու պատասխանատուութիւնները։

Գերմանները երբէք չէին սպասեր որ Համաձայնականները իրենց պարտադրեն այդքան ծանր դաշնագիր մը։

Ստիպուած էին սակայն տեղի տալ։ Ու Հանրապետութիւնը հաստատուեցաւ, հակառակ կարգ մը գերագրգիռներու, որոնք կը փորձէին բոլորին թոքբուն վհատութիւնը շահագործել, ծայրայեղ ձախերն ու աջերը մղելով դաւադրութեան՝ երկրին դէմ։

Գերման աշխատաւորութիւնը սակայն ապացոյցը տուաւ իր պատասխանատուութեան, յիշատակելի պարագաներու մէջ։ Իր պատասխանատուութեան գիտակից կառավարութեան մը կողմէ հրամայուած ընդհանուր գործադուլը արգիլեց քափի եւ Լութվիցի յանդուգն փորձին դարգացումը։

Զսիտի յիշենք պայքարը զոր յաջորդական կառավարութիւնները մղե ին Համաձայնականներուն դէմ 1914էն 1924, հատուցումներու խնդրին առթիւ։

Եթէ Գերման Հանրապետութիւնը ուրի փորձէն դուրս եկաւ աւելի մեծցած, ապացոյցն է ուժին որ կը ստանայ ամէն օր, բայց այս ուժեղացումը առանց ոստումներու չէ որ տեղի ունեցաւ։ Օրինաւորութեան եւ նոյն իսկ ուժի ճամբուն վրայ պարտուելէ յետոյ, ազգայնականները դիմեցին քաղաքական սպանութիւններու։ Ռաթենաու, Էրցպէրկէր եւ դեռ ուրիշներ ինկան անոնց հարուածներուն տակ։ Բայց մինչդեռ պահպանողականութիւնը աւելի ողբալի կերպով երեւան կուգար Հանրապետական ուժերու կազմակերպութիւնները կը զարգանային։ Երեւան կուգար մեծամասնութիւն մը, որուն դէմ չէին արտայայտուեր ո՛չ Ռայխսթակի յաջորդական, ո՛չ տեղական խորհուրդներու ընտրութիւնները, եւ ո՛չ իսկ ժարաջախտ Հինտէնպուրկի ընտրութիւնը։

Որովհետեւ, քաղաքական նշանակելի նրբամտութեամբ մը, ընկերվարականները հաւանեցան կորնգնել այս կէտը։ Եթէ շահէին, կամ եթէ իրենց պարտութեան հետեւանքով ճգնաժամ մը առաջ գար, իրենց հակառակորդները չպիտի վարանէին շահագործելու առիթը, եւ անոնց դէմ պիտի բանային պայքար մը, որուն հետեւանքով, խորհրդարանական կազմակերպութեան սկզբունքն իսկ պիտի կրնար վտանգուիլ։

Այդ պայքարին մէջ, կրնար ըլլալ որ ընկերվարականները պարտուէին։ Հետեւանքը կ'ըլլար այն որ, մեծամասնութիւնը որուն գլխաւոր տարրը կը կազմեն, կրնար կազմալուծուիլ եւ առանց ընկերվարականներու, կեդրոնի կուսակցութիւնները պիտի փութային յենարան փնտռել աջակողմեանները։ Այս վերջիններն պիտի պահանջէին, ինչպէս օրինակ, պաշտպանել «պողպատեայ սաղաւարտակիրներ»ու ձեռնարկը, այսինքն՝ խորհրդարանական իրաւունքները սահմանափակելու նպատակով եւ վայրի Սահմանադրութիւնը փոփոխելու համար՝ բաւական ժողովրդական քուէարկութիւն մը։

(Վերջը յաջորդիվ)

ՅՈՒՇԵՐ ՈՒ ՆԻՇԵՐ

Mal va barca senza remo.

Անպաշար քննադատը ընկուզի պարկուճին մէջ մտած կը յանդգնի գրական ովկիանոսները կտրել անդնիր։ Մտքի երկարատեւ մարզանքով ձեռք կը ձգուի գրական պաշարը, քննադատը այդ պաշարով միայն կրնայ բարեշրջել գրականութիւնը։

*
* *

Հէրման Զուտերման բանաստեղծ թատերագիրը որ նոր մեռաւ, համաշխարհային համբաւի եւ փառքի կ'արժանանար, ո՛չ թէ յեղափոխական մեւամարտութիւններով, այլ իր ամբարած գրական պաշարովը։ Կամք եւ կորովի աշխատութիւն անոր մէջ ստեղծած էին տաղանդաւոր մարդը։ Ան, աղքատութեան տնակէն կը մեկնէր ու կը հասնէր գրական փառքի տաճարին դուռը։ Դեղատվաճառի աշկերտութենէն կը բարձրանար գրականութեան բեմին վրայ։ Հայնէի բանաստեղծութիւնները գոց ըրած, համալսարանէն կը նետուի լրագրութեան մէջ։ Քաջալերութիւն չի գտներ. չի յուսահատիր, կը շարունակէ լրագրութիւնը եւ ահա խմբագրապետ կ'ըլլայ։ Իր մէկ բարեկամը կը հարցնէ անոր.— «Ո՞վ է լրագրիդ տէրը եւ վարիչը»։ Զուտերման կը պատասխանէ. «Ես»։ — «Ո՞վ կը գրէ դիւանագիտական յօդուածները։ Պատասխան.— «Ես»։ Միւսը կը հարցնէ. «Ո՞վ կը գրէ գրական մասերը».— «Ես»։ Բարեկամը կը հարցնէ նոյնպէս. «Ո՞վ կը դրէ հանելուկները»։ Զուտերման կը պատասխանէ.— «Ես»։ «Իսկ ո՞վ կը կարդայ»։ Բանաստեղծը կը ծիծաղի եւ կ'ըսէ. «Ա՛հ, կը կարծեմ որ վերջապէս կարդացողն ալ դուն պիտի ըլլաս»։ Փակագծի մէջ առնելով, կրնամ ըսել որ ատեն մը Մինաս Չերազ եւ Արփիար Արփիարեան իրենց թերթերուն խմբագրականները, գրական, պատմական, ժամանակագրական եւմիւս ամէնմասերը իրենք կը գրէին։ Արփիար քանի մը ծանկանոնով կը ստորագրէր։

Բնականաբար Հէրման Զուտերման աշխատութեան այդ կեդրոնացումով երկար չկրցաւ տոկալ։ Խմբագրական աշխատութիւնը կը սպաննէ գրական մարդը։ Զուտերման միտքն ու տաղանդը չսպաննեց լրագրութեան մէջ։ Յաջորդաբար հրատարակեց շարք մը վէպեր առանց ինքզինքը յայտնելու։ Ցարօրինակ պայքարներէ վերջը կը յաղթանակէր «Պատիւը» վերնագիր տրամովը, որ իր տաղանդին իրապէս պատիւ կը բերէր։ Այլ եւս յաղթանակած էր, համաշխարհային ուշադրութիւնը գրաւած։

Քննադատները չկրցան ջլատել զինքը Ան շարունակեց գրել եւ ամէն տարի յաջորդաբար հրատարակեց տրամ մը. «Ցովհաննէս Մկրտիչը»ը, «Սիրակուսայի Մուրացկանը», երգիծական «Եօլանտէի Ամուսնութիւնը»։ Լեզուական տեսակէտով ամէնէն կատարեալ վէպը՝ «Կար ատեն մը»։ Իր տրամներուն եւ վէպերուն նիւթերը առնուած են Ս. Գիրքէն եւ իրական ու պատմական կեանքէն։ Բայց Զուտերման համաշխարհային հռչակուեցաւ իր երկու երկերովը, «Պատիւ»ով եւ «Հայրենի Ցուն»ով։ Թէեւ մամուլէն քննադատուած է ան, բայց թատերաբեմին վրայ ժողովուրդէն սիրուած եւ գնահատուած։ Անցեալ տարի իրեօթանասնամեայ գրական գործունէութեան առթիւ, հրատարակեց վերջին վէպը, «Խենթ վարժապետը»։

Նոր մեռաւ Զուտերման, հինգած են իր թատերագրութիւնները, բայց իբրեւ նորութիւն համաշխարհային բեմերուն վրայ կ'ապրին անոնք։ Ան գիտցաւ իր երկերովը լեցնել ժողովուրդը։

Զուտերմանի գործերը մեր գրականութեան մէջ գրեթէ անծանօթ կը մնան, մինչդեռ անոնք Ֆէօյեէի եւ Սարտուի երկերուն չափ հետաքրքրական են։

*
* *

Արուեստի ուրիշ շատ գործեր տակաւին մեր մէջ անծանօթ կը մնան։ Գեղարուեստական թերթեր ունեցած ենք, սակայն չտեսանք անոնց մէջ երկերը դասական նկարիչներու, որոնք մեր անցեալէն յիշեր ու նիշեր անմահացուցած են իրենց պաստառներուն վրայ։ Վենետիկի նկարչական Ակադեմիայի մէջ ուշագրաւ է Գարբասչիոյ «Ըրարատեան նահատակ»ները, որուն կը յիշէն Հ. Ալիշանի «Ըրարատ» հսկայ երկին մէջ հրատարակուած է բոլորովին անյայտ։ Անցեալ տարի այցելեցի Հռոմի մեծ ֆօրոն, եւ աւերակ մատուռի մը մէջ գտայ օրիա-նկարներ, որոնք կը կրեն հայ սուրբերու անունները։ Ատոնք են «Սերաստիոյ քառասուն Մանկունք»ը, որոնց համար իտալերէն ուկեցոյց մը կ'ըսէ «Հայաստանի սուրբեր»։ Շատ տարիներ առաջ վատիկանի Լուկրեցիա Պորճիայի Աղէքսանդր Զ. Պապի սրահները ման գալով, կը զմայլէի փինթուրիքիոյի նկարներուն, որոնց մէջ ուշադրութիւնս կը գրաւէին Մաքսիմիլիանոսի արքունական շքախումբի Հայերը, Թուրքերը, իրենց պերճ տարազներով։ Արուեստի ամէնէն հեղինակաւոր վարպետները մեզմով հետաքրքրուած են, իսկ մենք իրենց այդ գործերուն անտարբեր մնացած ենք։ Ինչո՞ւ անծանօթ մնան այս եւ ասոր նման արուեստի փառքերը։

ԱՏՐՈՒՀԱՆ

ՏԱՐԵԴԱՐՁ

Անցեալ շաբթու, Շուէտի մէջ մեծ խանդավառութեամբ տօնուեցաւ 70րդ տարեդարձը Տիկին Սելմա Լակերլօֆի, մէկը երեք կիներ գրողներէն, որոնք ստացած են Նոպէլի գրական մրցանակը։

ԱՆՏԵՍՈՒԱԾ ՔԱՆԱՆՀԻՆԳԱՄԵԱԿ ՄԸ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Առաջին խոշոր ցոյցը կը կատարուի Ղարաքիլիսէ, երբ կաթողիկոսի կառաշարը հոն հասած էր։ Ամբողջ աւանը — այր, կին, մանուկ — կը թափի կայարանը ու աւելի վճռական կերպով կը դնէ Թիֆլիսի պահանջը — ընդդիմանալ մինչեւ վերջը։ Ցուցարարները ցրուելու պահուն անոնց եւ ոստիկանութեան միջեւ ընդհարում կը պատահի, նոյնը ա՛լ աւելի լայն չափերով կը կրկնուի Ալէքսանդրապոլ։ Կարգ մը քաղաքներու մէջ — Բաքու, Գանձակ, Շուշի եւայլն — տեղի կ'ունենան արիւնալի ընդհարումներ բազմաթիւ զոհերով։

Իշխանութիւնները, յանկարծակիի բերուած, չէին կարեցած տակաւին զինուորական ուժեր կեդրոնացնել հայաշատ վայրերու մէջ։ Այդ էր պատճառը, որ ըմբոստութեան սկզբնական շրջանին պայքարը ցուցարարներուդէմ կը վարուէր միայն տեղական միջոցներով։

Ես ականատես էի Երեւանցիներու ցոյցին։

Կէսօրէ մը յետոյ, ժամը չորսի առիթները, Վաղարշապատի մէջ լուր տարածուեցաւ, թէ քանի մը հազար Երեւանցիներ էջմիածին կուգան, եւ իրապէս, կէս ժամ չանցած, Վաղարշապատի փոքրաթիւ պահակախումբը, շուրջ 30 զինուոր, զօրացուած երկու տասնեակ հեծեալ ոստիկաններով, գաւառապետի օգնական իշխան Անդրոնիկովի ղեկավարութեամբ անցաւ գլխաւոր փողոցով եւ բռնեց Վաղարշապատի ծայրը դանուող կամուրջը, ուրկէ կը սկսի Երեւանի խճուղին։

Ձիով հետքը հետեւէն սկսան աղաղակներ հասնիլ, որոնց մէջէն յաճախ «կեցցէ»ներ կը լսուէին։ Ու ահա երեւցաւ կառք մը, շրջապատուած քանի մը տասնեակ ատրճանակաւոր ու գաւազանաւոր երիտասարդներով։ Անոնց ետեւէն երեք հազարնոց բազմութիւն մը կը քալէր։ Այդ միակ կառքին մէջ նստած էին Երեւանի թեմական առաջնորդ Սուքիաս արքեպիսկոպոս Պարդեան եւ Երեւանի քաղաքապետ Յովհաննէս Մելիք-Ադամալեան։

Կամուրջին առջեւ բազմութիւնը կեցաւ։ Անդրոնիկով դիմեց բազմութեան, առաջարկելով ետ դառնալ, ու սպառնաց հակառակ պարագային զէնք գործածել։ Այդ ազդարարութեան վրայ ցուցարարներու մէջէն լսուեցան.

— Կեցցէ՛ հայ ժողովուրդը... Յառա՛ջ, եղա՛ք...

Երեք-չորս քայլ լայնք ունեցող կամուրջը միայն կը բաժնէր Հայերը պահակախումբէն։ Նոյն պահուն Անդրոնիկով հրաժարեցաւ զինուորներուն.

— Պատրա՛ստ։

Ու երբ զինուորները վերկ՛առնէին հրացանները, անոնցմէ մէկը, որ հայ էր, արտասանեց այնպէս՝ որ հազիւ կարող էր լսել ցուցարարներու առաջին շարքը.

— Տղե՛րք, մի՛ վախնաք, փամփուշտները պարապ են...

Երկվայրկեան մը ետքը ճարճատեցին պահակներու հրացանները, ու անոնց արձագանգեցին հարիւրաւոր առ՛ճանակներ. ցուցարարները կը պարպէին օդի մէջ։

— Յառա՛ջ... կորսուի՛ բռնակալութիւնը...

Ու բազմութիւնը ցնցուելով՝ ճմլեց զինուորները եւ յառաջ շարժեցաւ։ Հեծեալ ոստիկանները ժտրակներու հարուածներով փորձեցին կասեցնել բազմութեան ընթացքը. բայց իրենց ձիերու գաւակներուն իջած գաւազանային զարկերը բաւեցին՝ փախուստի մատնելու այդ պահակները։ Ու ցուցարարները, անարգել յառաջանալով հասան ձեմարանի երկաթէ դրան ու, քանալ տալով, անկէ դէպի վեհարան դիմեցին, քալարի ոստիկանները սկսան փողոցներու ժէջ բռնել ու զանակոտ տահական անցորդները։ Խախտուած էր, ուրեմն, յանցաւորներ։ Ու ահա ոչ մի խեղճ ու կրակ պիտի ներկայացուէին իշխանութեան՝ իբրեւ ցոյցի ղեկավարներ...

Երեւանցիներու ներկայացուած կաթողիկարճ ու կտրուկ էր. ոչ ռավարութեան հրամանին ինքն կամովին չյանձնքերը։ Բողոքել ու պահ որ եղած կարգադրութիւրբաքննուի։ Իրենց կողմէ ւանցիները կը խոստանգնել ոչ մէկ գրութեան առջեւ։

Տարակոյս չկայ, որ բնաւ տրամադրութիւնը նպԻսկ այդ տրամադրութիւնը հետեւէր, որ ոուս կառավթեան եւ հայ ժողովուրդչեւ վիհ մը բացուած էր թիւնը ընդունած էր պահ ու պիտի շարունակէր չեւ որ արդիւնքի մը եթէ տակաւին վաղաժ «Ազատութիւն կամ մահ» նաբանին իրագործումը, մը՝ «յաղթել կամ պայլեւս դարձած էր միակ նական լուծումը տագնապին։

Քանի մը օրէն իշխութիւնը արդէն ինքզինքը էր։ Էջմիածին վերադարձաւ տխրահռչակ լինդ, որը ցոյցի ատեն կայ էր։ Քիչ ետքը հասբազմոյն մը, որը տեղաբաղաւ եւ շրջակայքի մէջ։ Իշխանութեան հաժամանակ միջոց մը վանդի ամբողջ գաւառ հայ ժողովուրդը ոտքի էր եւ ամէն օր էջմիածին ցուցարարներու խումբեր։ Ու յետոյ կը նար էջմիածնի տօնը, որի թով առաջ ալ միշտ ուխտներու մեծաքանակ բազմութմը կը հաւաքուէր հոն։

Զօրքերէ զատ կառավարութիւնը բաւական լրտեսներ բերել տուած էր։ Ու միայն կասի, այլ եւ Ռուսիոյ շրջաքաղաքներէ էջմիածին հայ ականաւոր գործիչներ կազմուած պատուիրակներ, ու ատով լրտեսներու ժար գործունէութեան լրացպարէզ կը բացուէր։

Պէտք կա՞յ յիշելու շարժման ամբողջ ղեկավթիւնը անցած էր Հ. Յ. Դցութեան։ Իր մարմիններու ներկայացուցիչներուան արձագանգ կը հանէր հայ «խոհեմ» բերու ուսնձգութիւնները անխախտ պահելու համար ռավարական ճակատը։

Էջմիածնի տօնը կացաւ արտասովոր շուքով։ տարագիչը ինքը կաթողիկոսէր։ Հակառակ անոր որ էջմին տանող բոլոր ճանապարհները փակուած էին զինուորական պահակներու կողմէ, ժողովուրդ միշտ միջոց կը գտնէր էջմին հասնելու, ուրկէ գրասրով ու կամաններով, մինչեւնութեամբ՝ պատռելով զինուորներու շղթան։ Այսպէսով, կատարութեան օրը էջմիածին հաւաքուած էրբազմամարդ ուխտագնացութիւն մը կոկտեղարակութիւն մը կազմած էր։

Նոյն օրը կիներու ցոյց տեղի ունեցաւ։ Երբ պատդէն յետոյ կաթողիկոսը սաւոր թափօրով վերադառնար, քանի մը ամէն տարիքի եւ դասակի հայուհիներ, տրտնջալով պատի կողմէն վեհարանի պահակներու կողմէ, ժողովրդին առջեւ դրուած պատխումբը եւ մէկդի հրելով լինդը, շրջապատեցին կոսը, ու պառաւ գեղջկուհի ձեռքը վեր կարկառած, դանչեց.

— Եթէ դուն Հայոց Հ

ԳՎԱԺՈՏ ՈՋԽ

«ՆԱՇ ՀԱՅԵՑ»

(Փաստաբուղ Հարմենակ ամուս-
գոմ 1928 Նոյ. 8-ին.)

III

Ընտանիքին հետ այս հա-
րաբերութեան մէջ գտնուող
ծառայողի մասին չէ կարելի
նեղը: Իրավ որ նա ընտանի-
քին մարդն է եւ ամէն բանի
մասին ունի իր կարծիքը, ինչ-
պէս ընտանիքի միւս անդամ-
ները: Բայց նա ընտանիքի
մէջ ունի իր յատուկ դիրքը,
որ ոչ ոքի չի կարելի շփո-
թել: Ծառայողը ընտանիքի
մէջ ունի իր յատուկ կեան-
քը, որ ոչ ոքի չի կարելի
խանգարել: Ծառայողը ընտա-
նիքի մէջ ունի իր յատուկ
սենեակը, որ ոչ ոքի չի կա-
րելի մտնել առանց նրա
թոյլտուութեան: Ծառայողը
ընտանիքի մէջ ունի իր յա-
տուկ ժամերը, որ ոչ ոքի չի
կարելի խանգարել: Ծառա-
յողը ընտանիքի մէջ ունի
իր յատուկ գործերը, որ ոչ
ոքի չի կարելի խանգարել:
Ծառայողը ընտանիքի մէջ
ունի իր յատուկ ընկերնե-
րը, որ ոչ ոքի չի կարելի
խանգարել: Ծառայողը ըն-
տանիքի մէջ ունի իր յատուկ
հանգիստը, որ ոչ ոքի չի
կարելի խանգարել: Ծառա-
յողը ընտանիքի մէջ ունի
իր յատուկ ուրախութիւնը,
որ ոչ ոքի չի կարելի խան-
գարել: Ծառայողը ընտանի-
քի մէջ ունի իր յատուկ
տխրութիւնը, որ ոչ ոքի չի
կարելի խանգարել: Ծառա-
յողը ընտանիքի մէջ ունի
իր յատուկ յոյսերը, որ ոչ
ոքի չի կարելի խանգարել:
Ծառայողը ընտանիքի մէջ
ունի իր յատուկ երազները,
որ ոչ ոքի չի կարելի խան-
գարել: Ծառայողը ընտանի-
քի մէջ ունի իր յատուկ
մտածումները, որ ոչ ոքի չի
կարելի խանգարել: Ծառա-
յողը ընտանիքի մէջ ունի
իր յատուկ զգացումները,
որ ոչ ոքի չի կարելի խան-
գարել: Ծառայողը ընտանի-
քի մէջ ունի իր յատուկ
կարիքները, որ ոչ ոքի չի
կարելի խանգարել: Ծառա-
յողը ընտանիքի մէջ ունի
իր յատուկ ցանկութիւնը,
որ ոչ ոքի չի կարելի խան-
գարել: Ծառայողը ընտանի-
քի մէջ ունի իր յատուկ
կամքը, որ ոչ ոքի չի կա-
րելի խանգարել: Ծառայո-
ղը ընտանիքի մէջ ունի իր
յատուկ ազատութիւնը, որ
ոչ ոքի չի կարելի խանգա-
րել: Ծառայողը ընտանիքի
մէջ ունի իր յատուկ իրա-
ւունքները, որ ոչ ոքի չի
կարելի խանգարել: Ծառա-
յողը ընտանիքի մէջ ունի
իր յատուկ պարտականու-
թիւնները, որ ոչ ոքի չի
կարելի խանգարել: Ծառա-
յողը ընտանիքի մէջ ունի
իր յատուկ պատասխանա-
տուութիւնը, որ ոչ ոքի չի
կարելի խանգարել: Ծառա-
յողը ընտանիքի մէջ ունի
իր յատուկ պատիւը, որ ոչ
ոքի չի կարելի խանգարել:
Ծառայողը ընտանիքի մէջ
ունի իր յատուկ արժանա-
պատուութիւնը, որ ոչ ոքի
չի կարելի խանգարել: Ծա-
ռայողը ընտանիքի մէջ ունի
իր յատուկ հպարտութիւնը,
որ ոչ ոքի չի կարելի խան-
գարել: Ծառայողը ընտանի-
քի մէջ ունի իր յատուկ
ամօթը, որ ոչ ոքի չի կա-
րելի խանգարել: Ծառայո-
ղը ընտանիքի մէջ ունի իր
յատուկ մեղքը, որ ոչ ոքի չի
կարելի խանգարել: Ծառա-
յողը ընտանիքի մէջ ունի
իր յատուկ ներումը, որ ոչ
ոքի չի կարելի խանգարել:
Ծառայողը ընտանիքի մէջ
ունի իր յատուկ պատիժը,
որ ոչ ոքի չի կարելի խան-
գարել: Ծառայողը ընտանի-
քի մէջ ունի իր յատուկ
մահը, որ ոչ ոքի չի կարե-
լի խանգարել:

Ա. ՂՈՒԿԱՍ

(Խնամոյ Մուգուսեան)

Ա «ՁՈՍՈՑ»

Տեղեկութիւն իր Տարածման Մասին

Ինչպէս յայտնի է, «Ձայն» օրաթերթը հրատարակուելու է 1 Յունուար 1929 թուականից: Թերթը լոյս է տեսնելու Պոլսում, ամէն օր, առաւօտեան: Թերթի խմբագրութիւնը գտնուելու է Պոլսում, Գալաթիայի Գալաթասարայ թաղամասում, Պերա Փալաս փողոցում, թիւ 12: Թերթի հրատարակչատունը գտնուելու է Պոլսում, Գալաթիայի Գալաթասարայ թաղամասում, Պերա Փալաս փողոցում, թիւ 12: Թերթի տպագրութիւնը կատարուելու է Պոլսում, Գալաթիայի Գալաթասարայ թաղամասում, Պերա Փալաս փողոցում, թիւ 12: Թերթի վաճառքը կատարուելու է Պոլսում, Գալաթիայի Գալաթասարայ թաղամասում, Պերա Փալաս փողոցում, թիւ 12: Թերթի գովազդները ընդունուելու են Պոլսում, Գալաթիայի Գալաթասարայ թաղամասում, Պերա Փալաս փողոցում, թիւ 12: Թերթի բաժանորդագինը կազմելու է տարեկան 1200 ֆրանկ, կիսամեայ 600 ֆրանկ, երեքամսեայ 300 ֆրանկ: Թերթի գինը մէկ օրինակի համար կազմելու է 5 փարա: Թերթի առաջին համարը լոյս տեսնելու է 1 Յունուար 1929 թուականին: Թերթի խմբագրապետը լինելու է Գրիգոր Զոհրապ, որ ունենալու է իր օգնականներ Ռուբէն Զարդարեան եւ Ռուբէն Սեւակ: Թերթի հրատարակիչը լինելու է Գրիգոր Զոհրապ, որ ունենալու է իր օգնականներ Ռուբէն Զարդարեան եւ Ռուբէն Սեւակ: Թերթի տպագրիչը լինելու է Գրիգոր Զոհրապ, որ ունենալու է իր օգնականներ Ռուբէն Զարդարեան եւ Ռուբէն Սեւակ: Թերթի վաճառողը լինելու է Գրիգոր Զոհրապ, որ ունենալու է իր օգնականներ Ռուբէն Զարդարեան եւ Ռուբէն Սեւակ: Թերթի գովազդները ընդունողը լինելու է Գրիգոր Զոհրապ, որ ունենալու է իր օգնականներ Ռուբէն Զարդարեան եւ Ռուբէն Սեւակ:

ՀՈԳԵՒՈՐ ԱՂԱՂԱՐ ՄԸ ՊՈՒԼԱՀԱՆԻՆ

(Լուսանկարը՝ «Իլլիւսթրէթէտ Լոնտոն Նիւզ»-ի յատկութեան)

— Ասոնք, ըստ «Ճորնալ տը Տեպա»-ի, Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներէն Եւրոպա եկած են Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու Ազգային Ժողովի անդամներ, որոնք Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու Ազգային Ժողովի անդամներ են

Փորձագէտներու ժողովը

Պերլին հասան Փարիզի եւ Լոնտոնի գերման դեսպաններուն տեղեկագիրները, Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ կառավարութեանց մօտ իրենց դիմումներուն մասին: Այժմ բանակցութիւնները պիտի կատարուին փորձագէտներու խառն յանձնաժողովին գումարման վայրը որոշելու համար: Դաշնակիցները պիտի առաջարկեն Փարիզը կամ Պրիւքսէլը:

Դաշնակից երկիրներու դիւանագէտները հաւանաբար պիտի ընտրուին Հատուցումներու յանձնաժողովին կողմէ, ինչպէս եղաւ Տօուըսի ծրագրին առեն: Իւրաքանչիւր կառավարութիւն իր պատուիրակները նշանակելէ յետոյ ցանկը պիտի ղրկէ Հատուցումներու յանձնաժողովին եւ այս վերջինն է որ պաշտօնական պիտի դարձնէ փորձագէտներու ընտրութիւնը: Այս ձեւը համապատասխան է վէրսայլի դաշնագրին:

Գերմանիա եւ Ռուսիա

Առջի օր Մոսկուայի մէջ բացուեցաւ գերմանեւռուս տնտեսական խորհրդաժողով մը, որմէ կարեւոր արդիւնքներ կը սպասեն երկու երկիրներն ալ:

1922 մայիսին Ռափալ ոի մէջ կնքուած դաշնագրէն ի վեր Գերմանիոյ եւ Խորհրդային Միութեան միջեւ յարաբերութիւնները կանոնաւոր եղած են: Գերմանիա մանաւանդ տնտեսական մարզի մէջ կարեւոր գործունէութիւն մը ունեցաւ: 1925ին երբ Զիչերին Պերլինէն կ'անցնէր, Ռայխսպանքի եւ ուրիշ դրամատուներու հետ կնքեց 300,000,000 մարքի փոխառութիւն մը: Ցետոյ Մոսկուայի մէջ կնքուեցաւ գերմանեւռուս առեւտրական դաշնագիր մը, որմէ զոհ չմնաց սակայն Գերմանիա, որ յաճախ գանգատներ ուղղեց:

1926 ապրիլ 24ին Շթրէզէմանի եւ Պերլինի խորհրդային դեսպան Կրէստինսկիի միջեւ ստորագրուեցաւ դաշնագիր մը: Ցետոյ Դոնէցի գերման ճարտարագէտներու հետապնդումը պաղութիւն առաջ բերաւ երկու երկիրներուն միջեւ:

Նոր բանակցութեանց նպատակն է Ռուսիա հաստատուած գերման առեւտրական տուներուն համար գործելու լայն ազատութիւն ձեռք բերել: Գերմանիա իր արտածումը զարգացնելու համար, վտանգի տակ ղրած է մեծ գումարներ Ռուսիոյ մէջ եւ կ'ուզէ որ ակնկալուած օգուտը քաղէ:

Հաղածանի հաւանականարեւտրու դէմ

Ազէնքէն կը հեռագրեն թէ կառավարութիւնը Խորհրդարանին ներկայացուց ծրագիր մը, որով կ'առաջարկէ խիստ միջոցներ ձեռք առնել համանաւարներուն դէմ, մանաւորաբար արգիլել համանաւարներու երթեւեկը երկրին մէջ՝ պրոպագանդի նպատակով: Այս խստութիւնները անհրաժեշտ դարձած են՝ նկատելով որ համանաւարութիւնը հետզհետէ կը ծաւալի Մակեդոնիոյ, ինչպէս նաեւ զինուորական ու նաւային զպրոցներուն մէջ:

Պարսից շահը Խուժիստանի մէջ

«Թայմզ»ի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Շահին Խուժիստան (Արապիստան) այցելութեան հետեւանքով բնականոն պայմաններ ստեղծուեցան Հովէյզայի շրջանին մէջ, Ահվազի մօտ, ուր արաբական թուրուք ցեղախումբը խլրտած էր: Ցեղախումբը բէն զինեալ մարդիկ յարձակած էին Հովէյզայի մաքսատան վրայ, սպաննած էին գլխաւոր պաշտօնեան եւ պահանջած բոլոր Պարսիկներու քաշուիլը քաղաքէն:

*** Ուրիշ լուրի մը համաձայն, պարսիկ կառավարութիւնը որոշած ըլլալով իր հողերուն մէջ բնակող բոլոր ցեղախումբերու ձեռքը գտնուող զէնքերը հաւաքել, վերջերս ձեռնարկած է իր այս որոշումին գործադրութեան: Զինուորական ջոկատ մը ուղած ըլլալով Ահվազի կողմերը գտնուող երկու ցեղերուն զէնքերը, ասոնք ընդդիմութիւն ցոյց տուած են, որով մեծ ընդհարում մը առաջ եկած է: Այս ընդհարումին միջոցին 40 զինուոր սպաննուած եւ 40է աւելի զինուորներ ալ վիրաւորուած են: Պարսիկ կառավարութիւնը, ստիպողաբար զինուորական մեծ ուժեր ղրկած է յիշեալ երկու ցեղերուն դէմ, գանոնք նուաճելու եւ զինաթափ ընելու համար:*

Մահ ծովակալ ֆոն Շէէրի

Ծովակալ ֆոն Շէէր, որ գերման նաւատորմի վերին հրամանատարն էր Սքակէրրաքի (Ճըթլէնտ) անգլեւգերման մեծ նաւամարտին մէջ, առջի գիշեր սրտի հիւանդութենէ յանկարծամահ եղաւ Պերլինի մէջ: Նախագահ Հինտէնպուրկ անմիջապէս ցաւակցական հեռագիր ուղղեց հանգուցեալի ընտանիքին:

Ծնած էր 1863 սեպտեմբեր 30ին: Ծովային ասպարէզին մէջ մտաւ 1879ին երբ 16 տարեկան էր եւ առաջին օրէն իսկ մասնակցեցաւ բազմաթիւ գաղթային արշաւանքներու՝ ուշադրութիւն հրաւիրելով իր վրայ: 1909ին գերման մեծ նաւատորմին սպայակոյտի պետ անուանուեցաւ, իսկ 1916 փետրուարին նաւատորմի վերին հրամանատար:

Իր կեանքի ամէնէն փառայեղ էջը կը կազմէ Սքակէրրաքի նաւամարտը, Օրքնէյ կղզիներու բացը, 1916 մայիս 31ին եւ յունիս 1ին: Այս նաւամարտին մէջ ընկղմեցան բազմաթիւ անգլիական եւ գերմանական մարտանաւեր եւ երկու կողմերն ալ իրենք զիրենք յաղթական հռչակեցին: Այս մեծ կռիւէն յետոյ երբ Քիլի նաւային խարիսխը վերադարձաւ, ֆոն Շէէր ողջունուեցաւ իբրեւ ազգային հերոս:

Ընդծովեայ պատերազմի գլխաւոր հեղինակն էր: Իր հաւատզումով, պատերազմի բախտը պիտի վճռէին գերման ընդծովեաները՝ նախ քան Ամերիկայի մեծ բանակ մը ղրկելը Եւրոպա:

22 միլիոն ոսկիի դատ մը

Պոլսոյ Թուրքեւֆրանսական խառն դատարանը կը զբաղի 22 միլիոն ոսկիի դատով մը, որ Օկիւսթէն Նորման ընկերութեան կողմէ բացուած է Թուրքիոյ դէմ:

Ընկերութիւնը կ'ըսէ թէ ծովային նախկին նախարար Ճէմալ փաշա 1914ին վեց Թորփիլանաւ ապսպրած է իրեն, իւրաքանչիւրը 155,000 սթերլինի: Պատերազմին պատճառով, սակայն, ապսպրանքը չէ կատարուած: Այժմ ընկերութիւնը կը պահանջէ որ Թուրք կառավարութիւնը կամ Նորէն ապսպրէ այդ Թորփիլանաւերը, կամ 22 միլիոն Թրք. ոսկի վճարէ, իբր հատուցում: Միւս կողմէ, սաւառնակի ընկերութիւնը, իբրեւ ժառանգորդը նախկին Նաւատորմի ընկերութեան, անկէ կը պահանջէ վերադարձնել իր առած 90,000 սթերլինի կանխա, վճարը, տոկոսներով միասին: Դատավարութիւնը կը շարունակուի:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՄԵԾ ԽՆՃՈՑՔ-ԵՐԵԿՈՅԹ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

ՓԱՐԻԶԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆԻ ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԻՐԵՆՑ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

8 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ. ՇԱԲԱԹ ԺԱՄԸ 8ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ - ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

Restaurant PILOTի մեծ սրահը, 90 Bld. St. Germain

Métro: Odéon կամ St. Michel

Գին 12 ֆր. 50. փոքրիկներուն համար կէս գին: Մինչեւ Դեկտ. 2 անպայման պէտք է տոմսակ հայթայթել խումբերու քարտուղարներէն եւ կամ ընկ. Լ. Գևոնեանէ ցառաջի խմբագրատունը:

ԼՈՑՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

ՀԱՄԱՍՏԵՂԻ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐՈՒ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԻՐՔԸ

,,ԱՆԶՐԵՒ''Ը

Դիմել՝ ընդհ. գործակալ L. KÉVONIANի, 208bis Rue Lafayette, Paris (10e): Ֆրանսա եւ գաղութներ 16 ֆրանք, ուրիշ երկիրներ, ի բաց առեալ Ամերիկայէ՝ 20 ֆրանք: Մեծաքանակի համար մասնաւոր զեղչ: Բացարձակապէս կանխիկ: Փոստի ծախք չկայ: Ապրանքները այժմէն կ'ընդունուին:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՅՈՐԴՈՂԻ երեկոն վաղը հինգշաբթի, կը խօսի Հ. Տէվլէթեան: Նիւթ՝ «Վիքթորիա Աղանուրի Յաւիտենական զրոյցները»: Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները:

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Շարվիէօ, *Ս. Պ.— 10 ֆր.*
Լա Սիօթա, *Ղ. Թ.— 42*
Սէն Թ'Էթիէն, *Յ. Ճ.— 50*
Պօքէր, *Ս. Գ.— 20*
Պուրկ Սէն Թ'Անտէօլ, *Լ. Մ.—10*
Կրոմէլ, *Զ. Զ.— 35*
Լիոն, *Ա. Պ.— 35*
Պելֆոռ, *Գ. Ի.— 35*
Լիոն, S. F. O.— *100*
Պոլէն, *Յ. Ք.— 5*
Պերլիս, *Ռաֆ.— 100*
Պարժոլ, *Յ. Ս.— 40*
Սէն Սաթիւռնէն, *Զ. Գ.— 50*
Պորտօ, *Վ. Պ.— 35*
Պադտատ, *Տքթ. Ռ.— 250*
Իսի-լէ-Մուլինօ, *Տ. Մ.— 142*
Մարսէյլ, *Գ. Շ.— 210*
Սկսանք ղրկել Ա. Ն.ի:
Շոմերակ, *Է. Ն.— 35*
Պերլին, *Ե. Տ. Մ.— 200*
Տէսին, *Ա. Դ.— 70*

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Արաբկիրցի Մամասեիրինեան, որմէնէ 1927 Յունիս 15 կը բնակէր Լա Սիօթա: Այժմ թունուղ գտնուիլը իմացուած է: Գրել՝ Hovhannes Kéléchianի, Epicerie Nouvelle, Grand'rue, Bollene, Vaucluse.

Լուր տուողին նուէր:

— Կը փնտռուի Կէմէրկէկի Թէքմէն գիւղացի Հայկ Մովսէսեան եւ Յարութիւն Հաճընեան: 1925ին Պէյրութէն մեկնած են Արժանթին (Հարաւային Ամերիկա): Իմացնել՝ Երուանդ Մովսէսեանի, Ռէսթորան Էնթէրնասիոնալ, Մէդոն Նէօվ Շարվիէօ, Իզէր, կամ ցառաջի հասցէով:

Կը խնդրուի Ամերիկահայ թերթերէն արտատպել:

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

Պ. Գէորգ Սիմոնեան, Փարիզի երաժշտանոցէն Premier Prix d'Excellence, *կուտայ իր առաջին նուագահանդէսը ի նպաստ Հ. Բ.Ը. Միութեան, այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Քոնսէրվատուարի սրահին մէջ,* 2bis Rue du Conservatoire. *Տոմսերը կը ծախուին Հայոց եկեղեցիին, Հ. Բ. Ը. Մ. գրասենեակը եւ Քոնսէրվատուարի կիշէն: Գին՝ 20, 15, 10, 7 եւ 3 ֆր.:*

ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ ԵՒ ԿԱՂԱՆԴԻ ՏՕՆ ՎԱՒԱՆՍԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Ջ. Ե. Ո. Միութեան Վալանսի Մ.ճիւղին կողմէ, 5 Յունուար շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Սինէմա Սէն Լուի մէջ:

Ցանօթ.— Վալանսի բոլոր միութիւններէն կը խնդրուի նկատի առնել այդ օրը:

կազմարար *կազմարարական ամէն տեսակ աշխատանք, մասնաւորաբար լիւքս գիրքեր, շատ նպաստաւոր պայմաններով: Գրել՝ Ժիւլը Խուպէէրեանի, 37 Rue des Fleurs, Viroflay, (S. et O.).*

Գրաշար կ'ուզուի

Հայերէնի խիստ վարժ երկու գրաշար կ'ուզուի: Դիմել՝ «Massis» տպարան, 208bisrueLafayette, Paris (10e).

Կ'ուզուի վկայեալ եւ փորձառու մանկապարտիզպանուհի մը կարտանի մանկապարտէզին համար: Լաւ պայմաններ, ձրի բնակարան եւ վարելիք: Դիմել՝ Mr. M. Aslanian, Puits Biver No. 52, D. Gardanne, (B. D. R.).

ԵՐԱԺՇՏԱՊԵՏ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻՆ

Ի ժամու աւարտելի Մ.թարգմանչաց եկեղեցւոյս համար, որպէսզի կարելի ըլլայ այժմէն ապահովել հայ եկեղեցւոյ սրբազան երաժշտութեան երկսեռ, վարժ խումբ մը, պէտք կայ եւրոպական եւ հայկական երաժշտութեան քաջահմուտ եւ 30 հոգինոց երկսեռ խումբ մը վարելու կարող ու փորձառու երաժշտապետի մը:

Պայմաններու մասին հաստատելու համար ինքնակենսագրութեամբ դիմել ուղղակի Ա. առաջնորդին, Eglise Arménienne, 90, Rue Stanislas Torrents, Marseille. (նիք)

Վարձու է *առաջին յարկի վրայ յարկաբաժին մը, երեք սենեակ եւ խոհանոց: Ելեկտրականութիւն, կազ, ջուր: Դիմել՝ Ճէնտէրէճեանի, 53 Rue Georges Lardennois, (Paris 19e).*

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Լիոնի եւ շրջակայից Ազգ. կեդր. վարչութիւնը կը խնդրէ Լիոնի եւ շրջանի ազգայիններէն եւ Ազգ. Միութեան ժամնաճիւղերէն, որպէսզի հոգեւոր պէտքերու (պատարագ, պսակ) համար տասնըհինգ օր առաջ դիմեն վարչութեանս, որ կարող ըլլայ անպայման տրամադրել քահանայ, եւ այս կերպով ալ անախորժ յապաղումներու առաջքը առնուած կ'ըլլայ: Արդէն հարկ եղած աշխատութիւնները կ'ըլլան որպէսզի իւրաքանչիւր շրջան իր ուրոյն հոգեւոր պաշտօնեան ունենայ, եւ հարկ չըլլայ անպատճառ Լիոն դիմել, ինչ որ զանազան դժուարութիւններ եւ անպատեհութիւններ ունի: Ազգ. կեդր. Վարչութեան Աթենապետ

Աղեքս. Կ. Կիւլպէնկեան

ՉՈՒԱՐԹՆՈՑ *գրական եւ գեղար. պարբերաթերթ (տարեկան տասը թիւ), իւրաքանչիւրը 48 մեծադիր էջերով և պատկերազարդ: Առաջին թիւը հրապարակ կ'ելլէ յառաջիկայ Դեկտ. 15ին:*

Բաժանորդագրութիւն (կանխիկ), Ֆրանսա եւ Սուրիա՝ 10 թիւի համար 50 ֆր., 5 թիւի համար 30 ֆր., Պալքաններ, Թուրքիա, Հայաստան՝ 60 ֆր. եւ 35: Մնացեալ երկիրներ 3 տոլ. եւ 2 տոլար: Ցօղուած եւ բաժնեգին ղրկել՝ Hrant Palouian, 1 Rue l'Aqueduc, Paris, Xe.

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: E. SOUVIGNY

ՏՕՔԹ. Ա. ՍԱԼԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՔԵՐՈՒ ԵՒ ՕՏԱՄՈՔՍԻ ՀԻԻԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

Մասնաւոր յարկաբաժին՝ մորթային եւ վէներական ախտերու

Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներով ցօդացաւ, ջղացաւ (Sciatique), նեվրալժի, Անարիանութիւն, Ոսկրանքի (Rachitisme) եւայլն:

16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 73-67

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 եւ 2—7, ԿԻՐԱԿԻ 9—12

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՑՏԸ եւ ՋՆՕՐԷՆ՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-81

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք, եւ Շաբաթ օրերը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12:

ՕԳՏԱԿԱՐ ՀԱՒՏԻ ՄԸ ՊԱՇԵԼՈՒ ԵՒ ՅԱՆԶՆԱՐԱՐԵԼՈՒ

POLYCLINIQUE PARISIENNE

123 Bld. Sébastapol, PARIS (4e) Métro Réaumur et St. Denis

Հորս փորձառու հայ եւ ֆրանսացի մասնագէտ բժիշկներու խորհրդակցութեամբ կը դարմանուին ընդհանուր եւ տղայոց հիւանդութիւնները արմատական եւ նոր մեթոտով արանց եւ կանանց մէջ սեռային հիւանդութիւններ իրենց բարդութիւններով, նոյնպէս քթի, ականջի եւ կոկորդի հիւանդութիւններ: Ultra-Violet եւ Diathermie կը բուժուին Ջղացաւ (Sciatique) եւ ամէն տեսակ յօդացաւ:

ԱՄԷՆ ՕՐ 9—12 ԵՒ 2—8

Արտասահմանէն եկող հիւանդներու ամէն կարգի դիւրութիւն կ'ընծայուի:

ՏՕՔԹ. Գ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 Rue Montmartre (*Բակի մէջ՝ աջ կողմի առաջին դուռը*)

Այս անգամ իր անձնական դարմանատունը հաստատած կը խնամէ ՆԵՐՔԻՆ եւ ԿԱՆԱՆՑ, ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՅԻՆ հիւանդութիւնները:

Tél. Central 73-38 Métro: Sentier կամ Hôtel de Ville

Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 10—12, 1.30—8, բացի կիրակի եւ տօն օրեր՝ կէսօրէն առաջ 9—12:

ՆՈՐ ԳԻՐՔԵՐ ՆՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

25 ՖՐ.Ի ԳԻՐՔ ԱՌՆՈՂԻՆ 5 ՖՐ.Ի ԳԻՐՔ ՆՈՒԻՐ, 50 ՖՐ.Ի ՀԱՄԱՐ 10 ՖՐ.Ի ԳԻՐՔ ՆՈՒԻՐ ԿԸ ՏՐՈՒԻ

Թիապարտը 25 ֆր., Թորոս Լեւոնի (կազմուած) 35, Ընտիր Ցաճժան եւ Ասատը 25, Հին Աստուածներ 15, Թորոսակուռ կինքներ 30, Թէրէզ Րաքէն (Լ. Ջօյա) 20, Ցարութիւն (Լ. Թորոսեան) 50, Ձէք (Ալ. Ցոտէ, 2 հատոր) 30, Վարժապետին աղջիկը, Թասգիւղի քնաշրջիկը 10, Վերջին բաժակը 10, Կրացիէլա, Ցր. Քիւբին խրտուիլակները 10, Ալիսի սիրահարը 15, Ցտարը, Լիլիթն ու Արտակը 10, Աքլոր եղբայր 6, Սգապատակ Հայաստանի 5, Սիֆիլիզ 2, Ջերմամիզութիւն 2, Հայ. քերական 1, Երգարանները՝ 3, 5, 6, 10, 12.50, 25 եւ 30 ֆր., Երազահաններ՝ 5, 10 եւ 12, Ֆրանս. խօսակցութիւններ 6, 8 եւ 10 ֆր.: Նահանջը, Կոմիտաս Վրդ.ի, Սիւնիի, Ջուհաճեանի, Սրուանձտեանցի, Չուխաճեանի, Կիրեանի, Շամբարձումեանի, եւայլն:

Ուղուած գիրքերը կրնանք կազմուած յանձնել 4—5 ֆր.ով թեամբ, ըստ գրքի մեծութեան: Միութիւններու եւ գրադարաններու մասնաւոր եւ բացառիկ զեղչ: Գրացուցակը ձրի կը ղրկուի պահանջողին:

Դիմեցէք 'L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris 13e

ՀԱՅ ԿՕՉԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒՆ

9 rue Charlot, PARIS (3e), Մէթրօ République,

Tél. Archives 05—86

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ վաճառում ամէն տեսակ կաշիներու, հրապարակի գինէն ժամուն:

Գուտիճն (կռնակի մասը) Ա. կարգի, քիլօն 38, 40, 42. Բ. կարգի՝ քիլօն 34, 36. Գ. կարգի՝ 28, 30 եւ 32 ֆր.

Այրերու եւ կանանց կօշիկներու համար ամբողջ եւ կէս նրբանցու.— Քիլօն՝ Ա. կարգի 32, Բ. կարգի 29, Գ. կարգի 26 ֆրանք:

5 քիլօ նմոյշ կը ղրկուի փոստով քննութեան ղրկուելու պարագային:

Մասնաւոր զեղչ հայ կօշկակարներու, կը խօսուի հայերէն եւ թուրքերէն:

ՀԱՅԵՐԷՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

Ռինինֆոնոկրաֆներ եւ յայտնի արուեստագէտներու փլաքները՝ Հայերէն, Ցունարէն, Թուրքերէն, Հրէերէն Արաբերէն, Սպանիերէն, Ալժերիական, Թունուզական եւ Մարոքեան: Միակ ներկայացուցիչը Ֆրանսայի: Դիմել՝ Jos. de Padova, 117 Passage du Caire, Paris (2e.)

Բ. ԱԲԳԱՐԵԱՆ

Վկայեալ հիւանդապահ, նախկին տասնապետ հիւանդապահ Ազեւելեան բանակին, 14 երկար տարիներու փորձառութեամբ կը խնամէ ամէն տեսակ հիւանդներ: *Մասաժ, վանառւղ, փիքթիր, փանսմանն* եւայլն: Վկայեալ աղքատներուն ձրի:

Հասցէ՝ 6 Rue Grégoire du Tours. Paris (6e).

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, Մէթր. Շաթլէ: Մաշկի եւ նոթ մեթոտով դարմանում եւ կանանց մարթի, արիւնի եւ հիւանդութեանց (Փռանգաթամ.) եւ վարիսի: Մասնաւոր: Ուղեմաշի եւ արտաքին հրաւակցութ. ամէն օր 9—12, Կիրակի 9—12:

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆ

E. STEFIKI

Վկայեալ իրաւագէտ, դաքական գիտութեանց ժարանէն:

106 Ave. Kléber, Paris

Հեռ. Passy 72.58

ԿՐ ԿԱՏԱՐԷ ամենակարեւոր ջոգի մէջ ֆրանսա մուտքի (AFFIDAVIT), ինչպէս ինքնութեան թուղթերու օրինական գործողությունները:

Կ'ընդունի ամէն օր կէսէն վերջ ժամը 4—7.

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՈՒՄՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 29 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1928

29 NOVEMBRE 1928

ՏԱՐԻ Թիւ 816 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ՕՐՒՆ ԽՕՍՔ

ՆՈՅԵՄԲԵՐ 29

Մարիները կ'անցնին, բայց չի մեղմանար այն խոր կսկիծը, որ պատեց հայ ժողովուրդին սիրտը, 1920 Նոյեմբեր 29ին: Ան այն թուականն է, երբ եղբայր եղբօր դէմ դաւեց անխղճութեամբ եւ վայրագութեամբ, հայկական նորապատուութիւնը վերածելով վետրաթափ եւ խարխուլ ծաղկաման մը:

Պատմութիւն չէ որ կը գրենք, հետեւաբար չենք ժամներ ժամանակագրութիւններու մէջ: Արձանագրենք միայն քանի մը գլուխներ.

1920 Մայիս.— *Համայնավարները կը փորձեն կարմրցնել Նոր Հայաստանը: Դաւադրութիւններ՝ իշխանութեան դէմ, որոնք ապաստանած կամ դրկուած հայ եւ ռուս համայարներու կողմէ: Ապստամբութիւն՝ Ալեքսանդրապոլի մէջ, որ գաւաճանները կը յաջողին տէր դառնալ կացութեան, եւ հաստատել նոր իշխանութիւն, վերջնագիր ուղղելով երեւանի: Շարժումին կը միանան կարս, Սարըղամիշ, Կաղզուան, Բայազիտ, եւ ուրիշ քաղաքներ: Հանրապետական կառավարութիւնը, կրճնած Հ. Յ. Դաշնակցութեան եւ ժողովուրդի կորչախիչ մեծամասնութեան, ինչպէս եւ բոլոր հոսանքներու ներկացութեան վրայ, արագօրէն հաշուեյարդարի կ'ենթարկէ հաւադրութիւնը:*

Հայաստան պատուիրակութիւն մը կը դրկէ Մոսկուա, Լենինի հրաւէրով: Շոայլ հաւաստիքներ, յեսոյ քաղքշուք: Վերջապէս բանակցութիւնները կը փոխադրուին Թիֆլիս եւ հոն:

1920 Յունիս - Յուլիս.— *Զինուորական գործողութիւններ Հայաստանի կարգ մը թրքական շրջաններուն դէմ, որոնք անոնց կարգ մը սարքէրն, Թուրք-Թաթար գործակալներու դրդումով, և կը սպառնային երկրին ապահովութեան: Այս գործողութեանց շնորհիւ, Հայաստանի հիւս. արեւմտեան սահմանները հասնին մինչեւ Օլթիի ածխահանքերը, եւ կը վճռուի Դաշնակ-Զանգեզուրի բախտը:*

1920 Օգոստոս 10.— *Կը ստորագրուի Սէվրի դաշնագիրը:*

1920 Սեպտեմբեր.— *Հայ եւ Թուրք պատերազմ: Թուրքերը կ'ընդունին զանազան պատրուակներով եւ կը յարձակին անմիջապէս, Օլթիի եւ Սարըղամիշի կողմէն:*

1920 Հոկտեմբեր (13).— *Լըկրան, Մոսկուայի լիազօր ներկայացուցիչը, վերջնագիր կուտայ Հայաստանի կառավարութեան, պահանջելով 1. Հրաժարիլ Սէվրի դաշնագրէն, 2. Թոյլ տալ որ խորհրդային զօրքը Հայաստանի վրայով օգնութեան երթայ Մ. Քէմալի, 3. Սահմաններու խնդիրը կարգադրել խորհրդային Ռուսիոյ միջնորդութեամբ:*

1920 Հոկտեմբեր 30.— *Անկում կարսի եւ հաշտութեան բանակցութիւններ:*

1920 Նոյեմբեր 29.— *Նոր դաւեր Ազրբէյճան կեդրոնացած կոմունիստներու կողմէ, որոնք իջեւան կ'արշաւեն: Նոր վերջնագիր Լըկրանի կողմէ (Նոյ. 30) եւ համաձայնութիւն խորհրդային իշխանութեան եւ Հայաստանի Հանրապետութեան միջեւ: Հայաստանը կը հռչակուի խորհրդային ընկերվարական հանրապետութիւն (Դեկտ. 2):*

Համաձայնութեան մելանը հազիւ չորցած, եկեղրները կը հատնին զաշնագիրը, մէկդի կը նետեն իրենց բոլոր յանձնառութիւնները, եւ երկիրը կը վարեն այնպէս ինչպէս որ ծրագրած էին Մոսկուայի եւ Բագուի մէջ: Ինչպէս որ թելադրած էին հայանուն փրկիչները: Բռնութիւն, արիւն, թալան: Բանտ ազգասպանութիւն եւ ստրկացում: Զարհուրելի տարի մը, որ կը տեւէ մինչեւ այսօր:

*Ահա թէ ինչ է Նոյեմբեր 29ը, զոր շատեր փրկութեան օր համարեն: Այո՛, այն իմաստով որ, ափ մը խելագարներ կրակի տալէ յետոյ, վերջին պահուն միջոցներ կը խորհին ազգասպանութիւնը

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄՆԵՐԸ ԵՒ ՄԻՋԴԱՇՆԱԿՑԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔԵՐԸ

Ամբողջ քաղաքական աշխարհի ուշադրութիւնը հրաւիրուած է մօտերս Փարիզ կամ Պրիւսէլ գումարուելիք ելմտական միջդաշնակցային Ցանձնաժողովին վրայ, որուն պաշտօն յանձնուած է որոշելու Գերմանիոյ վճարելիք պատերազմական հատուցումներու վերջնականգումարը։ Գիտենք թէ Տօուըսի ծրագիրը չէր որոշած այդ գումարը, այլ միայն սահմանած էր որոշ տարեվճարներ որոշ տարիներու ընթացքին վճարելի եւ ընդհանուր պարտքի գումարը նշանակելու հոզը ձգած էր յառաջիկային։

Ըմբռնելու համար այն կարեւորութիւնը որ պետութիւնները կ'ընծայեն այդ Ցանձնաժողովին, յիշենք թէ Գերմանիոյ ներկայացուցիչն է Շախթ, Ռալխսպանքի տնօրէնը, Ֆրանսայինը՝ Մօրօ, Պանք տը Ֆրանսի կառավարիչը, Պելճիքայինը՝ Ֆրանքի, պետական նախարար ևլն., ևլն.։

Տասը տարիներ անցած են Զինադադարէն ի վեր եւ տակաւին ոչ միջդաշնակցային պարտքերը ու ոչ հատուցումներու խնդիրները կարգադրուած են։ Մասնաւորապէս միջդաշնակցային պարտքերու խնդիրը շատ ծանրօրէն կը կշռէ եւրոպական պետութեանց քաղաքական անցուդարձերուն վրայ եւ անոնց շուտափոյթ կարգադրութիւնը մեծապէս պիտի բարւոքէ ժողովուրդներու փոխյարաբերութիւնները։

Լօքառնոյի համաձայնութիւնը եւ Ռէյնլոկի դաշնադիրը միջոցներ էին պատերազմը օրէնքէ դուրս հռչակելու եւ միջազգային խաղաղութիւնը ապահովելու. բայց միջդաշնակցային պարտքերու կարգադրութիւնը այդ միջոցներու գերագոյնն է և առանց անոր՝ անզօր կը մնան բոլոր համաձայնութիւնները։

Երեւակայեցէ՛ք երկու վաճառական որոնք անհամաձայն են իրենց պարտքի եւ պահանջի գումարին վրայ. մէկը հազար կը պահանջէ, միւսը հինգ հարիւր իսկ չընդունիր. կարելի՞ է ըմբռնել թէ այդ երկուքը կրնան անկեղծօրէն բարեկամանալ իրարու, քանի այդ հաշուեյարդարութիւնը եղած չէ օրինաւոր եւ երկուստեք ընդունելի պայմաններով։

Միջդաշնակցային պարտքերու եւ նամանաւանդ Գերմանիոյ վճարելիք հատուցմանց խնդիրները շատ աւելի բարդ են և կնճռոտէ։ Արդարեւ ինչպէ՞ս կարելի է որոշել օրինակ Գերմանիոյ պատճառած վնասները քանակը... եւ արդեօք Գերմանիան միակ պատասխանատո՞ւն է պատերազմին. հարիւր տարի վերջ դրուելիք պատմութիւնն է միայն որ պիտի կրնայ իր արդար վճիռն արձակել անաչառ կերպով։ Ներկայ եւ յաջորդ սերունդներուն համար այդ անադին սպանդի աւերները շատ թարմ պիտի ըլլան դեռ անհրաժեշտ անաչառութեամբ եւ առարկայօրէն խնդրին մօտենալ կարենալու համար։

Արդարութիւնը կը պահանջէ ուրեմն ոչ թէ Գերմանիոյ պարտքի գումարը որոշել, այլ անոր վճարելու կարողութիւնը գնահատել։ Եթէ ան իսկապէս պարտական է պատերազմի հետեւանքով դիզուած աւերները վերականգնել եւ վնասներն հատուցանել, ինչպէս պարտադրած է Վերսայլի դաշնագիրը, ամբողջ Գերմանիոյ հարստութիւնը չի բաւեր եւ իւրաքանչիւր Գերմանացիի քանի մը սերունդները պարտական կը մնան Դաշնակիցներուն։ Բայց ինչպէս արդար է եւ գործնական՝ պէտք է հաշուել թէ ինչ կրնայ վճարել պետութիւնն առանց քանդելու երկրի ելմտական կացութիւնը եւ ահա ատոր համար է որ պիտի հաւաքուին ի մօտոյ ամէն երկիրներու մեծագոյն ելմտագէտները եւ իրենց թելադրութիւնները ընեն պատկան պետութեանց։

Այս ամէն խնդիրներու լուծման բանալին Ամերիկայի ձեռքն է։ Եթէ Միացեալ Նահանգները հաճին ընդլել կամ գոնէ զեղչել Եւրոպայէն ունեցած իրենց պահանջները, եւրոպական պետութիւնները ալ իրենց կարգին կրնան ընդլել կամ զեղչել իրենց պահանջները փոքր պետութիւններէն։ Անգլիա արդէն յայտարարած է թէ ինչ համեմատութեամբ որ Ամերիկան զեղչէ իր պահանջը, նոյն համեմատութեամբ ալ ինք պիտի հրաժարի իր պահանջներէն՝ ցամաքամասի պետութիւններէն։ Ֆրանսա ալ մեծ մասամբ յանձնառութիւնն առած է Ռումանիոյ, Լեհաստանի եւ փոքր պետութեանց նկատմամբ։

Դժբախտաբար սակայն, հակառակ շատ մը ամերիկեան պատասխանատու շրջանակներու եւ անհատներու փափաքին եւ ժող ալ պրոպագանդին, կառավարական շրջանակները եւ մանաւանդ նախագահ Հուվըր ինչպէս նաեւ նորընտիր Հուվըր ոեւէ բարեկամութիւն ցոյց տուած չեն այդ մասին եւ ամէն առթիւ յայտարարած են թէ ոեւէ օրինական, ելմտական կամ բարոյական պատճառ չեն տեսներ հրաժարելու Ամերիկայի պահանջէն։

Այդպէ՞ս է արդարեւ։ Եթէ ընդունինք թէ խղճմտանքը գործ չունի դատարանին մէջ, այո՛։ այդպէս է, Ամերիկա փոխ դրամ տուած է Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի այնպիսի ժամանակ մը երբ անոնք անակին կարիք ունէին եւ ի վիճակի չէին ուրիշ ոեւէ հրապարակի դիմելու. անբարոյականութիւն է նեղ ժամանակ կնքուած յանձնառութիւն մը ուրանալ լոկ օրերուն պէտք չէ ժոռնալ նաեւ թէ Ամերիկա Ֆրանսային թողած է առանց ո եւ է փոխարինութեան պատերազմի ժամանակ Ֆրանսայի մէջ շինած իր ահագին երկաթուղիները, հիւանդանոցները, հեռագրերը, անթել հեռագրի կայանները, նաւահանգիստները եւայլն եւայլն։ Անգլիան արդէն առանց ոեւէ առարկութեան ընդունած եւ գործադրութեան դրած իր պարտքի կարգադրութիւնը եւ այդպէս ալ վարուելու էր ինքզինք յարգող ոեւէ պետութիւն, ո՞ւր կը մնայ բրիտանական կայսրութիւնը։

Ֆրանսայի համար խնդիրը քիչ մը կը տարբերի. պատերազմն իր երկրին մէջ տեղի ունեցաւ ամբողջ չորս տարի. իր նահանգներէն ամենահարուստներն ոտնակոխ եղան Թշնամիին եւ իր զաւակներէն մէկուկէս միլիոն զոհուեցան անխնայ։ Ամերիկան ահագին քանակութեամբ ռազմամթերք ծախեց անոր եւ միլիառներ շահեցաւ պատերազմին պատճառաւ. այսօր իր ելմտական վիճակն այնչափ փայլուն է որ առանց ոեւէ անպատեհութեան կրնայ հրաժարիլ իր պահանջներէն եւ ազատիլ եւրոպական պետութիւններն իրենց այդ մղձաւանջէն։

Սխալ է եւ անվայել ո եւ է Ֆրանսացի պետական անձի՝ մերժել այդ տալիքի հատուցումը, բայց ներելի է եւ անհրաժեշտ աւերիկեան ժողովուրդին մէջ պրոպագանդ ընել՝ կառավարութեան վրայ ազդեցութիւն բանեցնելու համար ի նպաստ պարտքերու չնչման կամ զեղչման, թէեւ արդէն բաւական ուշ է։

Ֆրանսան իրաւամբ կ'առարկէ թէ իրեն համար սերտօրէն կապուած են Գերմանիոյ հատուցումներու եւ Ամերիկայի ու Անգլիոյ պահանջներու խնդիրները եւ երբ եւ իցէ չի կրնար յօժարիլ զեղչել հատուցումներէն իրեն ինկած բաժինը, եթէ ինք պարտադրուի ամբողջովին վճարելու Ամերիկային եւ Անգլիային։ Այս երկու խնդիրներն իրարմէ բաժնել կարելի չէ։ Ոեւէ արդարադատ անձ պիտի ընդվզի երբ խորհի թէ Ֆրանսան կրնայ ստիպուիլ զեղչելու իր պահանջը Գերմանիային, իր ուժերով վերականգնելու իր աւերեալ նահանգները եւ միեւնոյն ժամանակ մինչեւ վերջին սանթիմը վճարելու Ամերիկային տալիքը։ Այս արդէն բարձր է արիւնաքամ Ֆրանսայի վճարման կարողութենէն։ Այս ընդվզումը ոչ թէ չկամութիւն կամ անպարկեշտութիւն է այլ բացարձակ արդարութիւն։

1921ին Հատուցումներու Յանձնաժողովը 132 միլիառ ոսկի մարք գնահատած էր Գերմանիոյ վճարելիք գումարը. եթէ հարիւրին 5 տոկոս հաշուէք, տարեկան 6 ուկէս միլիառ ոսկի մարք կ'ընէ, ինչ որ կը նշանակէ մօտ 40 միլիառ ֆրանք, մինչդեռ ըստ Տօուըսի ծրագրին, Գերմանիա այժմ կը վճարէ միայն 15 միլիառ ֆրանք, առանց մայր գումարէն ոեւէ սանթիմ վճարած ըլլալու։ Եթէ այսպէս շարունակուի, յաւիտեանս յաւիտենից Գերմանիան պիտի վճարէ առանց երբեք պարտքէ ազատելու... Այս ալ ուրիշ սխալ մըն է եւ ցոյց կուտայ թէ ինչպէս Հատուցմանց Ցանձնաժողովը նոյնպէս եւ Տօուըս չեն կրցած խնդրին վերջնական լուծումը գտնել։

Նոր գումարուելիք Ցանձնաժողովին պաշտօնը պիտի ըլլայ ուրեմն ուշադրութեամբ քննել Գերմանիոյ վճարման կարողութիւնը, Ֆրանսայի ծախսած գումարները աւերեալ նահանգներու վերականգնումին համար, անոր տալիքն Ամերիկայի և Անգլիոյ, եւ նկատի ունենալով բոլոր այս տուեալները՝ պետութեանց յանձնարարել գործնական և արդար գումարներ եւ անոնց հատուցման համար գործնական եւ արդար միջոցներ։

Վերջին խօսքը պէտք է ունենան դիւանագէտներուն, քանի որ երկրի մը ելմտական վիճակէն կախում ունի անոր արտաքին քաղաքականութիւնը եւ միջազգային արիստոկրատիոյն մէջ գրաւելիք անոր դիրքը։

Մաղթենք որ այս Ցանձնաժողովի քննութիւններն յանգին դրական ելքի մը և Զինադադարէն տասը տարի յետոյ գոնէ վերջնականապէս վճռուին ամբողջ Եւրոպայի ժողովուրդներուն։

Մ. Տ.

ՍՈՒՐԻՈՅ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԱՆԴՐՇԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

(Ֆրանքեֆուրք բանակցութեանց առթիւ)

Ժամանակէ մը ի վեր սուրիական հարցը առօրեայ, անմիջական այժմէութիւն մը ստացած է։ Մանաւանդ Թուրք ժամուլը եւ Թուրք պաշտօնական կարծիքը կը ջանան ստեղծել միջադէպեր, խեղաթիւրել հաւժաժաութիւնները։ Սահմանադլխի ժամը - մուներ դէպքերը կը շահագործուին Թուրքիոյ կողմէն։ Աւելորդ է բացատրել թէ ինչ յետին նպատակներ տուն կուտան տաճկական այս դիւանագիտութեան։

Բայց ինչպէս կը ցուցնեն դէպքերը, Կիլիկիան ձրի նուիրող Ֆրանսան Սուրիոյ մասին սակարկութիւն իսկ ընելու տրամադիր չէ։ Դարաւոր աւանդութիւն մը, չափազանց շօշափելի շահեր եւ նոյնքան հրապուրիչ հեռանկարներ Ֆրանսան կապած են, գամած են այդ այրի, բայց կոյս երկրին, Սուրիոյ։

Ոչ անոր համար միայն որ Ֆրանսան միջերկրականեան պետութիւն մըն է եւ լուրջ պատճառներ ունի իր կուսակալները աւելցնելու այդ ծովուն շուրջ, ուր շատ ախորժակներ իրար կը խաչաձեւեն, ոչ անոր համար նաեւ որ Ֆրանսայի իմացական սահմանները Մերձաւոր Արեւելքի մէջ պէտք ունին վերագրաւելու կորսուած դետինները, այլ եւ անոր համար որ Սուրիան կրնայ ներկայացնել առաւելութիւններ, տնտեսական գերազանց նշանակութիւն մը, ուր թափուած աշխատանքը եւ գրամագլուխը չպիտի կորսուին։

Նախ երկրագործական տեսակէտով Սուրիան արտադրող եւ արտածող երկիր մըն է։ Ձիշենք արմտիքը, Հաւրանի ցորենը եւ գարին, ծխախոտը, պտուղները, մասնաւորապէս ծովեզերեայ նարինջը և պանանը, Դամասկոսի դեղձերը, Հալէպի պիստակը եւ նուշը, ձիթենին, խաղողը, եւ վերջապէս բժշկական բոյսերը։

Նմանապէս իր արտադրութեանց մէջ ուշադրաւ տեղ մը կը գրաւեն բամպակը, մետաքսը եւ բուրդը, որոնց այնքան պէտք ունի Ֆրանսական հիւսուածեղէնի ճարտարարուեստը։ 1924ին Սուրիան արտադրած է 100 քիլոնոց 40,000 հակ բամպակ եւ 10,000 հակ բուրդ։ Մետաքսի տեսակէտով Լիոնի հրապարակին կարեւոր հայթայթիչներէն մէկն է Սուրիան։

Բայց իր աշխարհագրական դիրքը որով ան կը ներկայանայ Արեւմուտքի եւ Արեւելքի միջեւ միջնորդ կամուրջ մը, բաւական կարեւորութիւն մը կ'ընծայէ Սուրիոյ։

Միջերկրականեան Եւրոպայէն դէպի Միջագետք, Պարսկաստան, Հնդկաստան երկարող ցամաքային թէ օդային ճամբաները կ'անցնին սուրիական ափերէն։ Ան եղած է առաւելապէս հնութեան ժէզ Թրանգիթի միակ ճամբան, դէպի Համիսնեբրու, գորգերու եւ Արեւելեան ճոխութեանց խորհրդաւոր աշխարհը։

Սուրիայէն կը բաժնուէին հին կարաւանները դէպի անդրանապատեան երկիրները. հոնկէ մեկնած է հռոմէական հին քառուղին զոր իրենցմէ վերջ ոչ ոք դիտցաւ պահել կամ նորոգել, և այսօր ալ Սուրիան մեկնակէտն է ինքնաշարժերու ապատարկութեան զոյգ ճամբաներուն, որոնցմէ մէկը Հալէպը կը կապէ Մուսուլի, Թէհրանի, միւսը Դամասկոսը կը միացնէ Պաղտատի, Պասրայի։

Այս կրկնակ դիծերը կը գործեն կանոնաւոր երթեւեկով մը, անապատի մէջէն եւ կը կատարեն ծառայութիւն մը զոր երկաթուղին հազիւ թէ պիտի կարենար ապահովել աւազներու յարաշարժ ծովուն վրայ։ Նոյնիսկ Թագաւորները, ինչպէս Պարսից շահը կամ Իրանի Ֆէյսալ Թագաւորը այդ գծով է որ կը նախընտրեն կատարել իրենց ճամբորդութիւնները։

Մերձաւոր ապագայի մը, երբ Միջագետքի քարիւղի արտադրութիւնը ստանայ զերազանց թոհիչք մը,— ինչ որ անխուսափելի է— ատիկա աւելի եւս պիտի բարձրացնէ Սուրիոյ արժէքը, որովհետեւ Մուսուլի եւ Պարսկաստանի քարիւղի արտադուժը դէպի քաղաքակրթական կեդրոններ, իրրեւ ամենակարճ ճամբայ ունի Սուրիոյ դիծը։

Այս իսկ պատճառաւ հոգատար կառավարութիւնը մշակած է շինարարական աշխատանքներու ծրագիր մը, որ կ'ընդգրկէ ոչ միայն նաւահանգիստներուն բարուքքումը, ոոոգման եւ ջրաբաշխական ձեռնարկներու ցանց մը, այլ ճամբաներու եւ խճուղիներու բարելաւումը եւ ճիւղաւորումը։

Վերջին ժամանակներս նոր ծրագիր մը եւս սկսած է զբաղեցնել այն շրջանակները, որոնք մասնաւորապէս շահագրգռուած են Սուրիոյ ապագայով։ Այդ ծրագիրը կը նախատեսէ երկաթուղիներու նոր եւ հսկայ ցանցի մը հաստատումը, որ մեկնակէտ ունենալով Իսկէնտրունի նաւահանգիստը, պիտի ձգուի դէպի հիւսիս-արեւելք ու Միջերկրականի պիտի միացնէ հարաւային Անատոլուն, պատմական Հայաստանը, հիւսիսային Պարսկաստանը, Կովկասը, Ադրբէյճանը։

Միջազգային այս երկաթուղացանցը պիտի յորջորջուի «Ընդրհայաստանեան ուղեգիծ» (Voie transarménien)։

Այս հայակապ ծրագրին իրագործումը կը բախի անշուշտ չափազանց լուրջ դժուարութիւններու։ Ակներեւ են ոչ այնքան մասնագիտական և բնական խոչընդոտներ, որոնց առջեւ ժարզկային յարատեւութիւնը տատամսիլ չիգիտեր, այլ ժանաւանդ քաղաքական արգելքներ, որոնք տակաւին այնքան զերզօր են, խանգարելու համար ամէնէն խելացի եւ անհրաժեշտ ձեռնարկները։

Անդրհայաստանեան երկաթուղի... Անիկա վերածնունդը պիտի ըլլայ պատմական ամբողջ երկրամասի մը։ Այդ ժայր երակը բաւական պիտի ըլլայ ապացուցանելու որ թրքական Անատոլուէն դէպի Արեւելք աշխարհագրական — տնտեսական միութիւն մը կայ, իր սեփական զարգացումի հնարաւորութիւններով, իր բնազդական ձգտումովը դէպի քաղաքակրթական ծովը՝ Միջերկրականը, դէպի արեւմտեան հորիզոնները։

Անդրհայաստանեան երկաթուղի... Անիկա փակ, խեղդուած երկրամասի մը համար պիտի ներկայանայ իբրեւ շնչառութեան պատուհան մը։ Անիկա տնտեսական ընթացիկ դանդաղ հոսանքը որ Սեւ Ծովու վրայէն կը խլրտի դէպի արեւմուտք, ուժգին թափով մը պիտի թեքէ դէպի հարաւ արեւմուտք, դէպի Ալեքսանդրէթ որ պիտի դառնայ դուռը նորազարդ մշակութային կեդրոններու։

Կանխահաս է խանդավառուիլը անշուշտ։ Անդրհայաստանեան երկաթուղագիծը ստիպուած է ցատկել կարգ մը շահախնդրութիւններուն վրայէն։ Անիկա կը սպասէ իր պատմական րոպէն որ անշուշտ պիտի գայ, որովհետեւ ինչ որ անհրաժեշտ է, կը գտնայ անխուսափելի։

Քաղաքական իրադարձութիւնները ոչ ոք կրնայ կանխատեսել ժանաւանդ այն շրջանակներու մէջ ուր տարրերը եւ ուժերը իրենց վերջնական դասաւորումը եւ ներդաշնակութիւնը չեն գտած։ Մերձաւոր Արեւելքը միշտ խախուտ գօտի մըն է եղած եւ այդպէս ալ կը մնայ։ Անակնկալներու անյայտ վաղորդայնը կը սպասէ հոն. ամէն յոյս, ինչպէս նաեւ շատ վախեր ներելի են հոն...

Ո՞վ գիտէ ապագան։

Փ. ՍԱՆԱՍԱՐ

Ո՞Վ Է ԱԼԻ ԿԱԼԻՊ

Գրած էինք թէ հիլլէն իշխանութիւնները ձերբակալած են Յունաստանի խորհրդարանին մէջ Կիւմիւլճինէի թուրք երեսփոխան Հաֆըզ Ալի Ռիզա օղլու Ալի Կալիպ պէյը իր թրքասէր եւ հակահելլէն ընթացքին համար, ժանաւանդ իբրեւ հեղինակը Արեւմտեան Թրակիոյ մէջ յարուցուած վերջին ապստամբութեան։ Այս առթիւ լուսնական թերթերը հետեւեալ մանրամասնութիւնները կուտան։

Երեսփոխան Ալի Կալիպ, միշտ նշանաւոր դարձած է իր ֆակիհելլէն զգացումներուն համար։ Արեւմտեան Թրակիոյ մէջ դաշնակիցներու տիրապետութեան շրջանին, եղած է պուլկարական կոմիտէին գործակալը եւ կիւմիւլճինէի քաղաքապետ։ Արեւմտեան Թրակիոյ ինքնավարութեան կատաղի կուսակիցներէն է եւ սպարապետ Ֆրանչէ տ'Էսփէրէյի յիշատակագիր տուած է Արեւմտեան Թրակիոյ ինքնավարութիւնը պահանջելով։ Յետոյ սկսաւ Թրքական պրոպագանդի, կիւմիւլճինէի Թուրք հիւպատոսին կոյր գործիքը դառնալով։ 1920ին, առաջին անգամ երեսփոխան ընտրուեցաւ արքայականներու շարքին մէջ, նպատակ ունենալով միայն եւ միայն ծառայել Թրքական շահերուն։ Չորս տարի առաջ իբրեւ պարագլուխը պետութեան դէմ սարքուած մեծ դաւադրութեան մը, մահուան դատապարտուեցաւ։ Քանի մի պատերազմական ատեանին կողմէ, ուրիշ Թուրքերու հետ։ Յետոյ ներում ստացաւ հանրապետական անդրանիկ կառավարութենէն։

ԿԵԱՆՔԸ ՊՐԻՒՍԷԼԻ

ՊՐԻՒՍԷԼ, 25 Նոյ.— այս տարուան առաջին քոյրը տեղի ունեցաւ նոյ շաբաթ երեկոյ, Հայ [illegible] մէջ։

Օրակարգի առաջին նիւ վարչութեան տարեկան ցուցը։

Ինչպէս յայտնի է, [illegible] Լսարանը հիմնուած է տարի յոլիսին Նպատակն հասարակութեան մէջ պահել ամէն տեսակ [illegible] շահեկան հարցերու շուրջ ձել իրական ու հաճելի մը, որ հետզհետէ ձեւ լով ու խրախուսելով չէզոք գետինը որ պիտի գաղութի ազգային մշակ

Այս նպատակին իրա կան մէջոց, Լսարանը [illegible] շաբաթը անգամ մը [illegible] ասուլիսներ եւ բանախօս դանագան կարեւոր նիւթեր ինչպէս՝ ինքնապաշտպ բնազդը, նորաձեւութիւնը դիմումեթա՞ն արդիւնք հաճոյքի, ապագայնապ ընտանիքը, ինքնօգնութիւն կնոջ դերը հայ իրակա մէջ, օտարամոլութիւնը, [illegible] ժուռնութիւններու նուագ ճառները, գաղութահայ պահպանման միջոցները, Բանախօսութիւններ՝ պիէ Ա. հայ գաղութը, երկարա թիւնը, հայ լեզուի արմա հայաստանի տպաւորութ

Գիտենք թէ հայ գ ները, օտար եւ ուժեղ գան ներու մէջ ինկած [illegible] գանուին խիստ դժնդակ պ ներու մէջ եւ գտապա են վաղ թէ ուշ կրելու [illegible] ջավայրին ազգագնութիւնը անխուսափելի վտանգին առնելու համար, գործ պարտաւոր են ամէն մ գործ դնել պահպանելու ցեղին գոյութիւնը։

Լսարանը այս տեսա ամենակարեւոր դեր ունի րելիք, այսինքն իրարու գրուած հայութիւնը, կենսունակ մթնոլորտ մը մտքերը շփման մէջ դնել կար թելադրութիւններ ընդ խօսքով՝ այլ սերտ մէջ փոխ բախտ գեղին բեկորները։

Վարչութեան զեկուցո տօյ, Միսը Թեան նախագա բաֆեան, խօսեցաւ հայ հնչումին եւ հայաստանի ղագրութեան մասին։ Ա նութեան շուրջ խիստ շահեկ ծիքներ փոխանակուեցան նուր կարծիքը բոլորովին էր Հայաստանի նոր ուղղ թեան մասին։

Փափաքելի է որ վարչութիւնը, ուժեղ տարրերով, շարունակէ կար գործունէութիւնը։

Այս առթիւ ուրախ յայտնելու որ Ընկ[illegible] թիւնը սիրայօժար ո տրամադրած է Ընկ[illegible] ները Լսարանի հաւաքո համար։

Ուշագիր առեն որ Ընկ Լսարանը պահէ իրենց չէզ գութիւնը, պիտի վայել գաղութին ընդհանուր [illegible] ներն ու քաջալերութիւնը։

Հ. ՏԵՐ

ԴԱՍ ՄԸ

Ձեյմս Ձոյս որուն մէկ Իւլիս մեծ գայթակղ դուռ էր բացեր Ալերիկա եւ այդ պատճառով, ան տաներ էր փարիզ, դա է ամերիկեան հանդէսի եւ կը պահանջէ 100,000 ներկայացուցիչ։ Պատ այն է որ հանդէսը հիմ Իւլիսը արտասպած էր գրիչ խաղցնելով։

ԳՕՏԱՆ ՈՉՈՒ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

(Շարունակությունը)

Ամենից առաջ Ռուբինյանը ձգտում է ցույց տալ, որ Ռուսաստանի հետ միանալը հայ ժողովրդի համար ոչ միայն ազգային ինքնուրույնության կորուստ չէր, այլև ազգային զարգացման նոր հնարավորությունների ստեղծում։ Ռուբինյանը գրում է. «Ռուսաստանի հետ միանալով՝ հայ ժողովուրդը ոչ միայն չկորցրեց իր ազգային ինքնուրույնությունը, այլև ստացավ ազատություն, որի շնորհիվ նրա մեջ սկսեցին ծաղկել ազգային մշակույթի բոլոր ճյուղերը»։

Ռուբինյանը ցույց է տալիս, որ Ռուսաստանի հետ միանալուց հետո հայ ժողովրդի տնտեսական կյանքում տեղի ունեցավ մեծ վերելք։ Նա գրում է. «Ռուսաստանի հետ միանալուց հետո հայ ժողովրդի տնտեսական կյանքում տեղի ունեցավ մեծ վերելք։

ու գայուն են։ Եթէ Եւրոպա մեր յառաջդիմութիւնը կ'ուզէ, ո՛չ թէ վարդապետ, այլ մանաւանդ թող ղրկէ մեզի։ Մենք ո՛չ «սոֆթա»ի, ո՛չ ալ վարդապետի պէտք ունինք այլ եւս...»

Քաղաքագիտական կոիւ Մակեդոնիոյ մէջ

պելկրատէն կը հեռագրեն 27 նոյեմբեր թուականով.— *Սթրումիցայէն (Հարաւային Սերպիա) կը հաղորդեն թէ երէկ կէսօրէն վերջ բաւական սաստիկ ընդհարումներ տեղի ունեցած են Պուլկարիոյ Զիաթարեւի շրջանին մէջ՝ Մինայլոֆի կուսակիցներուն եւ պուլկար գինուորներուն միջեւ։ Հրացանաձգութիւնը կը լսուէր Սերպիոյ հողէն։*

*** Սոֆիայի նախկին սստիկանապետ փէլէֆի սպանութեան առթիւ բացուած քննութիւնը դեռ չէ վերջացած։*

Միջադէպ մը պատահեցաւ փէլէֆի յուղարկաւորութեան առեն։ Երբ յուղարկաւոր թափօրը քաղաքի փողոցներէն կ'անցնէր, Մինայլոֆի կուսակիցներէն մէկը մօտեցաւ դագաղին, պսակներէն մէկը առաւ եւ գետին նետեց։ Այդ պսակը ղրկուած էր Մակ. Ազգ. Եղբայրութեան կոմիտէին կողմէ։ Փրոթոկէրովի կուսակիցները ուզեցին տեղւոյն վրայ բզիկ-բզիկ ընել այդ մարդը, սակայն միւս յուղարկաւորներու միջամտութեան շնորհիւ, ոեւէ միջադէպի տեղի չտրուեցաւ։

Ապստամբական շարժում Ուկրայինոյ մէջ

«Էնթրանսիժան» կը գրէ թէ Ուկրայինոյ մէջ հակաբոլշեւիկ ապստամբական շարժումը մեծ համեմատութիւններ առած է։ Խարքովի խորհրդային պաշտօնաթերթը կը գրէ թէ 16 համայնքներու մէջ արիւնալի ապստամբութիւններ ծագած են։ Մէկ օրուան մէջ 19 խորհրդային պաշտօնեաներ սպաննուած են զանազան տեղեր։

Գիւղացիներու ըմբոստութիւնը

Վարշաւայէն կը գրեն թէ Ռուսիոյ Վիթէմ գաւառին գիւղացիները ըմբոստացած են խորհրդային իշխանութեան դէմ։ Լէնինի պատկերները կրակի տրուած եւ խորհրդային շէնքերը քանդուած են։ Կարգ մը գիւղերու մէջ բոլշեւիկ պաշտօնեաներ սպաննուած են։ Բարեկարգութիւնը վերահաստատելու համար զօրք ղրկուած է։ Կ'ըսուի թէ ըմբոստութեան վարիչները գնդակահարուած եւ 60 հոգի ձերբակալուած են։

Ցուգոսլաւիոյ մէջ

Մեծ իրարանցում կը տիրէ Գերմանիոյ մէջ, հատուցումներու վէճին առթիւ։ Թէեւ կառավարութիւնը հակառակ չէ որ մասնաւոր յանձնախումբը նշանակուի Հատուցումներու Յանձնաժողովին կողմէ, բայց ազգայնական հոսանքները բուռն պայքար կը մղեն։ Անոնց կարծիքով, Ֆրանսա նոր խաղեր կը սարքէ, վէրսայլի դաշնագիրը խստօրէն պարտադրելու համար։ Թերթերը մասնաւորապէս կը յարձակին Փուանքարէի վրայ, «Ֆրանսայի վարչապետը կը ձգտի Գերմանիան նետել այն թշուառութեան մէջ ուր կը գտնուէր 1918էն 1923», կը գրէ «Ալկէմայնէ Ցայթունկ»։

Ուրիշ թերթեր ալ կը պնդեն թէ Փուանքարէ տարապայման պահանջներ դնելով, կ'ուզէ խորտակել գերմանական դրամը, պատճառ դառնալ նոր թղթադրամներ տպելու եւ վերջնապէս կործանել Գերմանիան։ Կառավարութիւնը առայժմ վերապահ է, բայց անշուշտ պիտի ուզէ օգտագործել ժողովրդային յուզումը, որուն ուժ կուտան ազգայնականները և կաթոլիկները։

Անձնախընթաց փոթորիկը

Վեց օրէ ի վեր աննախընթաց փոթորիկ մը կը տիրէ Ծովու եւ ցամաքի վրայ։ Սաստիկ ուրագանը, որ ծնունդ առած էր սառուցեալ գօտիին մէջ, հետզհետէ արշաւեց դէպի Հիւսիսային Ծով, Մանշ, Ատլանտեան ովկիանոս եւ Միջերկրական Ծով։

Կատաղի եւ ամեհի ալիքներ արգելք կ'ըլլան նաւահանգիստները ապաստանած շոգենաւերուն բաց ծով ելլել։ Իսկ փոթորիկի պահուն Ծովուն մէջ գտնուող բազմաթիւ շոգենաւեր ընկղմած են՝ ապաստանելիք տեղ կամ ազատարար նաւ չգըտնելով։ Դեռ կարելի չէ ամբողջական հաշիւը տալ Ծովուն մէջ մեռած-կորածներուն։

Այս տողերը գրուած պահուն, ստոյգ է միայն թէ առնուազն 10 նաւեր ընկղմած են եւ 21 նաւեր օգնութիւն խնդրած են անթելով։ Ամսթէրտամէն կը հեռագրեն թէ իտալական «Սալէնթօ» նաւը ընկղմած է 27 նաւազներով։ «Լը Մէզար» նաւը ընկղմեցաւ Ալժէրի նաւահանգիստէն 10 քիլոմեդր անդին, 15 նաւազներով։

Շէրպուրկէն կը հեռագրեն թէ փոթորիկը, որ կը փչէ հիւսիսարեւմտեան ուղղութեամբ, հետզհետէ կը սաստկանայ։ «Տէմբարա» շոգենաւը, որ Հարաւային Ամերիկա կ'երթար, 35 ժամ յապաղում կրեց։

ՍԷՆԸ ԿԸ ԲԱՐՁՐԱՆԱՑ

Վերջին օրերս տեղացող անձրեւներուն հետեւանքով, Սէն եւ Մառն գետերը սկսան բարձրանալ։ Կը նախատեսուի որ մինչեւ շաբաթ գետերը պիտի շարունակեն բարձրանալ։ Այն ատեն ողողումի վախ կայ։

Նոյնպէս բարձրացած են Մոզէլ, Սար, Լէն եւ կարոն գետերը։ Իզերը յորդած է արդէն։ Կրընոպլի կողմերը բազմաթիւ գիւղեր ողողուած են եւ կարգ մը ճամբաներ կտրուած։ Վիֆի շրջանին մէջ կրէս գետը կտրած է երկաթուղագիծը։

ՓԱՐԻԶ-ՀՌՈՄ ԳԻԾԸ ԿՏՐՈՒԱԾ

Շանպէրիէն կը հաղորդեն թէ փոթորիկը խիստ ծանր վնասներ պատճառած է Սավուայի բարձրադիր շրջաններուն մէջ։ Փարիզ-Հռոմ գիծը կտրուած է՝ փլուզումի պատճառով։ Հարիւրաւոր հեռագրասիւներ տապալած են եւ երկու հեկտար տարածութեամբ անտառի ծառեր արմատախիլ եղած։

Թարանթէզի եւ Մօրիէնի մէջ բազմաթիւ հեղեղներ յորդած են։ Իւժինի մէջ պողպատի գործարանները ողողուած են ամբողջովին։

Լիոնի հաւաձարակը

Լիոնէն կը հեռագրեն թէ արդէն 12 հոգի մեռած են ժանտատենդէն (ութ կին, չորս այր)։ Հիւանդութիւնը բաւական մեղմացած է, բայց ամէն օր նոր յայտարարութիւններ կ'ըլլան։ Մանուկներու մէջ մահ չէ պատահած մինչեւ հիմա։ Նոր միջոցներ ձեռք առնուած են, որպէս զի համաճարակը չծաւալի եւ մանաւանդ քաղաքն ալ չվարակուի։ Ծրագիր մը պատրաստուած է, ջուրերը հականեխելու համար։

ԸՆԱՆԵԿԱՆ ՄԵԾ ԽՆՃՈՅՔ-ԵՐԵԿՈՅԹ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

ՓԱՐԻԶԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆԻ ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐՈՒՀԻ ԵՒ ԻՐԵՆՑ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐՈՒՀԻ ՀԱՄԱՐ

8 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ. ՇԱԲԱԹ ԺԱՄԸ 8ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ - ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

Restaurant PILOTի մեծ սրահը, 90 Bld. St. Germain

Métro: Odéon կամ St. Michel

Գինն 12 ֆր. 50. փոքրիկներուն համար կէս գին։ Մինչեւ Դեկտ. 2 անպայման պէտք է տոմսակ հայթայթել խումբերու քարտուղարներէն եւ կամ ընկ. Լ. Գեւոնեանէ ցառաջի խմբագրատունը։

ԴԵԿՏ. 15ԻՆ ԼՈՑՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԷՋ

ՀԱՄԱՍՏԵՂԻ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐՈՒ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԻՐՔԸ

,,ԱՆՁՐԵԻ''Ը

Դիմել՝ ընդ. գործակալ L. KÉVONIANի, 208bis Rue Lafayette, Paris (10e)։ Ֆրանսա եւ գաղութներ 16 ֆրանք, ուրիշ երկիրներ, ի բաց առեալ Ամերիկայէ՝ 20 ֆրանք։ Մեծաքանակի համար մասնաւոր գեղչ։ Բացարձակապէս կանխիկ։ Փոստի ծախք չկայ։ Ապրսպրանքները այժմէն կ'ընդունուին։

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ժուանվիլի մասնաճիւղին կողմէ

1 Դեկտ. Շաբաթ գիշեր ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ

Թէթ-Նուարի հանրածանօթ սրահներուն մէջ, 20 Quai Beaubourg, Joinville-le-Pont.

Այրի Տիկին Ագապի Վարդանեան (Տրտիկեան) եւ զաւակները ծաղիկ եւ թաչիկ դառն կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրելեաց ադգական եւ քրոջ՝

ՕՐ. ՅՕՂԻԿ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆԻ

դառնադէտ մաիը։

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ այսօր երկ. առաւօտ ժամը 10ին, Hopital Lariboisier.

ԾԱՆՕԹ.— Մասնաւոր մասհազդ ղրկուած չըլլալով կը խնդրուի ներկայս իբր այն նկատել։

Հ. Յ. Դ.

Պուա-ֆրոնսպի Եռագոյն խումբի ժողովը՝ այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին ճանօթ հաւաքատեղին։

Մարսէյլի Քրիստափոր Ենթակոմիտէի վարչութիւնը իր բոլոր խումբերու ընկերուհիները և ընկերները ժողովի կը հրաւիրէ վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ճանօթ հաւաքատեղին։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ Եւրոպայի Հ. Կ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի ժամը 3ին Հ.Հ. Պատուիրակութեան շէնքին մէջ (71 Ave. Kléber, Paris)։ *Օրակարգ՝*

1. Ջեկոյց առժամեայ վար չութեան։ 2. Կ. վարչութեան շրջաբերականներու եւ գրութիւններու տեսութիւն։ 3. Հ. Կ. Խաչի օրուան երեկոյթը։ 4. Ընդհանական վարչութեան ընտրութիւն։ 5. Ընախատեսուած հարցեր։ *Կը հրաւիրուին այն հայրենակցուհիները եւ հայրենակիցները, որոնք կը փափաքին անդամագրուիլ Հ. Կ. Խաչիկազմակերպութեան։*

Առժամեայ վարչութիւն

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑԸՀ այսօր Հինգշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30—5 Հայկէն (Պ. Մ. Նաթանեան)։

ՅԱՐԳՈՂԻ երեկոն այսօր Հինգշաբթի։ Կը խօսի Հ. Տէվլէթեան։ Նիւթ՝ «Վիքթորիա Ազանուրի Յաւիտենական զրոյցները»։ Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

ԼԻՈՆԻ Զ. Ե. Ո. Միութեան մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի առաւօտ ժամը 8ին, Գ. Marieի մատենադարանի սրահը։ Մուտք François-Garcin *փողոցէն։*

ԿԸ ՓՆՏՈՒՒԻ Կարապետ Շամլոյեան որ Տէսէին կը գտնուի, Իմացնել իր հասցէն ցառաջի։

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ Պ. Վարդան Նորիկեանէ ներկայանալ ցառաջի խմբագրատունը։

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը

ՓՐԻՎԱՅԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի կէսօրէ յետոյ ժամը 2.30ին։

Բանախօսութիւն, երգ, արտասանութիւն, եւայլն։

Մուտքը ազատ է

ԹԷՅԱՍԵԼԱՆ ՍԷՆ-ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. կոմիտէի կողմէ։ Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին վարուժան ակումբին մէջ։ Կը ներկայացուի՝

ԳՈՂԸ (Զաւեշտ)

երգ, մեներգ, անակնկալներ, եւն.

Կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները։

ՄԵԾ ՄԱՐԶԱՀԱՆԴԷՍ

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Մ. Ը. Մ.ի Մարսէյլի Արարատ Մասնաճիւղին։ Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 85 Րիւ Շաբ, Պօն Թէաթրի մէջ, Մարսէյլ։

Պատուական նախագահութեամբ

Գեր. Գր. Եպս. Պալաճեանի

Գեղարուեստական բաժին, նուագ, կոփաժարտ, զանազան մարզանքներ, եւայլն։

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Դեկտ. 15ին

Մանրամասնութիւնք մօտ օրէն

Գրաշար կ'ուզուի

Հայերէնի խիստ վարժ երկու գրաշար կ'ուզուի։ Դիմել՝ «Massis» տպարան, 208bis rue Lafayette, Paris (10e).

Կ'ՈՒԶՈՒԻ *կօշկակարի աշակերտներ։ Շաբաթական վճարում՝ 100—150 ֆր.։ Դիմել՝ Պ. Արամ Զուհաճեանի, 54 Rue Lamartine, Paris.*

ԴԱՇՆԱԿԻ ԵՒ ՍՈԼՃԷԺԻ ԴԱՍԵՐ

ՕՐ. Ժ. ՃԱՄՊԱԶ

Բ. մրցանակ փարիզի երաժշտանոցէն, դաշնակով կ'ընկերակցի Maître Escalaïsի, Օպերայէն։ Հայերու համար դիւրութիւններ եւ չափաւոր գին։ 61 Rue de Flandre, Paris (19e)

Կ'ՈՒԶՈՒԻ *15—17 տարեկան պատանի մը թիժփիքէօր սորվելու համար։ Դիմել՝ Կ. Ժամկոչեան, 6 Passage Lathuile, Paris.*

ՏՕՔԹ. Ա. ՍԱԼԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՓԵՐՈՒ ԵՒ ՍՏԱՄՈՔԻՍ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵՒՆԵՐ

Մասնաւոր յարկաբաժին՝ մորթային եւ վէներական ախտերու։ Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներով։ Ցաւագայծ (Sciatique), Նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկրացաւ (Rachitisme) եւայլն։

16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 73-67

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 եւ 2—7, ԿԻՐԱԿԻ 9—12

ՏՕՔԹ. Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐ

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

17 Rue Lamartine, PARIS (9e)

Թել. Trudaine 92—47, Մէթրօ՝ Cadet, Nord Sud, N. D. de Lorette

Ամէն օր 14-19 կիրակի եւ տօն օրեր 10-12 և ժամադրութեամբ

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ՈՂԲԱՑԵԱԼ ԹԷՈԴԻԿԻ

"ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑ"

1929Ի ՀԱՏՈՐԸ (ՎԵՐՋԻՆ ՏԱՐԻՆ)

550 էջ մանրատառ։ Բազմաթիւ պատկերներ։ Անտիպ կուռ, գեղեցիկ։ Ամբողջ գիրքը գեղանկարուած։

Դիմել՝ «ՄԱՍԻՍ» տպարան, 208bis, Rue Lafayette, PARIS (10e)

ԳԻՆ՝ 50 ՖՐԱՆՔ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցէր եւ ցնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-40

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Ամէն մի գործը կ'ընդունի Գ.., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քիմ. կորգի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՄՈՆՄԱՐԹՐԻ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ԼՈՒՐՋ ՀԱՅԿ. ՃԱՇԱՐԱՆ

ՃԱՇԱՐԱՆ ԼԵՒՈՆ

Ուր պիտի գտնէք ճամեղ եւ խնամքով պատրաստուած խորժաճամ արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ անուշեղէններ շատ դիւրամատչելի եւ խնայողական գիներով։ Սրահը կը տրամադրուի խիստ դիւրամատչելի պայմաններով հարսնիքներու եւ ամէն տեսակ խնճոյքներու համար։

36 Rue Polonceau Paris (18e). *Մէթրօ Պարպէս կամ Շաբ.*

ՑԷՐ ԵՒ ՑՆՕՐԷՆ Ղեւոնդ ՁԱՓԱՐԵԱՆ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Nansen: L'Arménie et le Proche Orient 30 fr. Navarian: Anthologie des poètes Arméniens 20, Soleil d'Automne 4, Raffi: Samvel, vol. 25, J. Minassian: Une Sultane Française 5, Korganoff: La participation des Armén, à la Guerre de 1914—1918, 15 fr., F. Macler: Contes, Légendes et Épopée Populaire d'Arménie 30, Larousse: Nouveau diction. illustré, édition 1929, 35 fr., Kévorkian: de l'Etemple 12.50, Noubarian: Diction. de poche France-Arménienne 30, 40, 60, Թէոդիկ՝ Ամէնուն Տարեցոյցը 1929ի 50, Ֆիզիոմեկնաբանուած Ա. Հատ. Գ. Գերպ. Թէրզիպաշեան 40, Օրագրութիւն ուղեւորութեան յԵւրոպա, Սահակ Բ. Կաթողիկոսի 20, ինչ ուղեւորութեան Հնդկաստանի եւ Ճավայի մէջ, Շ. երուանդ 7.50, Ն. Պէշիկթաշլեան Սիդոնիա 12, կոմիտ. վրդ.ի գեղջուկ երգեր 6 տետր, Հատը 15։ Սրուանձտեանց գեղջ. երգեր 7 տետր, Հատը 15։

Ամերիկայէն նոր եկած Հայերէն եւ արեւելեան երգերու նոթեր, ցանկը ծրի կը ղրկուի։ Հայ պատմական պատկերներ եւ երեւելի անձանց լուսանկարներ 50 սանթիմ։ Փոստի գնողին կը պատկանի։ Դիմել՝ Balentz 233 Fbg. St. Martin, Paris.

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆԻ

ՆԱԽԿ. ԲԱՇԿԱՊԵՏ ԹԻՖԼԻԶԻ Կ. ԹԱՂԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐՈՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ, ՄԱՆԿԱՆՑ, ՄԻՋԱՍԵՌԱՑԻՆ, ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

42 Rue des Acacias, PARIS (17e) Մէթրօ՝ Etoile

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

ՀԱՅԵՐԷՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

ՈՒՆԻՆՔ ֆոնոկրաֆներ եւ յայտնի արուեստագէտներու փլաքները՝ Հայերէն, ցունարէն, Թուրքերէն, Հրէերէն Արաբերէն, Սպանիերէն, Ալժերիական, Թունուզական եւ մարոքեան։ Միակ ներկայացուցիչը Ֆրանսայի։ Դիմել՝ Jos. de Padova, 117 Passage du Caire, Paris (2e.)

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, Մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանումն արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, Ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապօռատոմիա։ Ազգամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿ

E. STEFIKI

Վկայեալ իրաւագէտ եւ դաքականագիտութեան դասախօս Ժարանէն։

106 Ave. Kléber, Paris

Հեռ. Passy 72.58

ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ ամէնակարճ ջոցի մէջ Ֆրանսա մուտքի (AFFIDAVIT), ինչպէս նաեւ ինքնութեան թուղթերու օրինական գործողութիւնները։

Կ'ընդունի ամէն օր կէսէն վերջ ժամը 4—7.

IMPRIMERIE - MASSIS - Paris

208bis, Rue Lafayette Paris

Le Gérant: E. SOUTH

ՁԵՐ ՇԱՀԸ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ ՈՐ ՄԵԶԻ ՎՍՏԱՀԻՔ ՁԵՐ

ՀԱՇՈՒԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆԸ . . . . . ԵՒ . . . ՏՈՒՐՔԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Դ. ԹԱՔԻՐԵԱՆ
ՓՈՐՁԱԿԱԼՈՒ ՀԱՇՈՒԱՊԱՀ
19 RUE HENRI MONNIER
PARIS (IXme)

Տոմարներու կազմակերպութիւն,
Հաշուեկշիռ եւ դիպուածներու ապահագրութիւն.

ԱՄԻՍԸ **75** ՖՐԱՆՔ

Ամէն տեսակ տուրքերը ժամանակին յայտարարենք, Թուղթերը կը քննենք տնտեսական դիմումները ժամանակին տակաւ կերպով կը կատարենք։

ԾԱՆՕԹ.— Բոլոր առեւտրականներուն կը յանձնարարենք մեր մասնաւոր սիստէմը, որ կը դիւրացնէ տուրքի բոլոր պահանջները։ Եւ առեւտրական կացութիւնը կը յայտնէ ուզուած վայրկեանին։ Ընդունելութեան ժամեր՝ 5—7։

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ 30 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1928

30 NOVEMBRE 1928

ՏԱՐԻ Թիւ 817 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿԱՐԻ ԽՕՍՔ

ԾՈՒՌՆ ՈՒ ՇԻՏԱԿԸ

Թիւկ մեր արտասահմանի լաւատես եւ խանդավառ ընկերները, որոնք երկինքը շարունակ պայծառ տեսնել կ'ուզէին, հաւատար Սուրիոյ հայ գաղութի ներքին ժժբախտութիւններուն: Շատ ոգեւորուած հրատարակութիւններ կ'ընէին տեղւոյն գործին շուրջ: Սակայն մէկ օրէն միւսը դիտումնաւոր հրատարակութիւն մը բաւական եղաւ բոլորը գայթակղեցնու: Շուտով մոռցուեցաւ փրկարար կարեւորութիւն ունեցող աշխատանք մը, որ կրնար ապահովել մեր գաղութին գոյութիւնը:

Այս տողերը կը քաղենք Պէյրութի «Ազդակ»էն (17 Նոյ.):

Թէ այս ակնարկը ուղղուած է մեզի, անմիջապէս յայտնենք թէ չարաչար կը սխալին Լիբանանի մեր ընկերները: Ո՛ եւ է սրտցաւ հայրենակից կրնայ թղթատել «Ցառաջ»ի հրատարակութիւնները: Սկսելով խմբագրականներէն: Ինչ էզած մեր մեղքը:—Ուշադրութեան յանձնել ձեռնարկ որ կը ձգտէր կայաններու եւ վրաններու աղտերէն եւ ախտէն փրկել հազարաւոր բազմութիւններ, եւ հողին կապել զանոնք: Քանի հազար գաղթականներ տեղաւորել համախումբ, կարելի եղածին չափ հեռու մահմետական բազմութիւններէ: Օրը օրին լուրեր տուած ենք այս ծրագրի գործադրութեան մասին: Թարգմանած ենք ամբողջ ուսումնասիրութիւններ եւ տեղեկագիրները: Հրատարակած ենք գաղթականներու լուսաբանութիւնները եւ մասնագէտ աշխատութիւններու տեսութիւնները:

Եւ ամէն անգամ որ առիթ ունեցած ենք մեր տեսակէտը յայտնելու, միշտ շեշտած ենք թէ՝ օտարները կ'աշխատին մեզի համար — անշուշտ իրենց յատուկ հաշիւներով — իսկ մենք պարզապէս ամերիկեան դիտողի դիրք ենք բռնած:

... «կը ենայ որ օտար մեծահարուստ մը կամ դրամատէրներու ընկերութիւն մը վարձու առնէ այս գաղթականները, եւ շահագործէ զանոնք ագարակի մը մէջ, իբրեւ միջնադարեան ճորտեր...

... «Ջէ՞ որ Լիբանանի նորակազմ բոյնն ալ օտարները կը ձեւացնեն, մեզի ձգելով միայն հառաչանք եւ մաղթանք»: («Ցառաջ», Նոյեմբեր 1927):

Աւելի քան երկու տարիէ ի վեր սեղանի վրայ է այս խընդիրը: Հողեր գնուած, տուներ շինուած, տեղափոխութիւններ տարուած եւ գիւղեր կազմուած են: Ինքնին ոգեւորիչ պատմութիւն մը, — քանի որ փակ են բուն հայրենիքին դուռները:

Արդ, այդ երկու տարուան ընթացքին, մենք չենք յիշեր Սուրիայէն իրազեկ ձայն մը լուսաբանէր մեզ կամ ուրիշներ, եւ ապացուցանէր թէ այս բոլորը... պատրանք են: Այդքան չենք լսած նոյնիսկ մեր ընկերներէն: Եւ մեղքը մերը եթէ «Ազդակ»ը կամ ուրիշներ նոր կ'արթննան, ու հաւա՛ր պատան, եւ ը 3000 հայրենակիցներ առտու մը իրենց շունչը մինչեւ Հարաւ. Ամեր կա:

Արդարեւ, հիմա է որ Սուրիոյ եւ Լիբանանի թերթերը լրջօրէն հետաքրքրուիլ իրենց աչքին առջեւ կատարած աշխատանքներով, կամ պարզուած ողբերգութեամբ: Հիմա է որ կ'աղաղակեն թէ «հազարաւորներ իրենք զիրենք ծովու ովկէանոսին կը յանձնեն եւ անհետ կորսուելու կը դատապարտուին, մեր աչքին առջեւ»: Եւ հիմա՝ է որ, կը բացականչենք մենք.

— «Եթէ կը փափաքինք Սուրիոյ Հայերու մէկտեղումն ու ապրելի հողեր գտնել անհնար է:»

Եւ յետոյ գիտական տեսութիւն մը, որ միեւնոյն ատեն մեղադրանք մըն է.

—«Ակռէ 5-6 տարի առաջ, Ալէքսանդրէթի նշանաւոր մժեղամբն էր եւ իր թունաւոր տենդը բազմաթիւ կեանքեր խլէր, սակայն այժմ շնորհիւ ձեռք առնուած բժշկական միջոցներու, ճահիճներու մէկ մասին չորացման եւ «էքալիպթուս» ծառերու մշակման, անհամեմատօրէն նուազած են անոնց ու հիւանդութիւնները: Նոյնը ճշմարիտ կրնայ ըլլալ Ամբղի համար, որուն ճահիճներուն չորացումը աւելի դիւրին է եւ աւելի արագ կրնայ ըլլալ:»

Ուրեմն, հարկ է հետաքրքրուիլ, պրպտել եւ մանաւանդ գործել: Մէկդի դնելով «վհհարանի», «վհհափառի» վարժապետի բանկալի տաղտուկները, դիւրացնել տեղաւորման ձեռնարկները եւ «րօրին կապել տարագիր բազմութիւնները: Թոյլ չտալ որ անոնք վհատին տիրող անտարբերութենէն, կամ հրապուրին խաբուսիկ խայծերէ, կարօտակէզ նայուածքներ ուղղել մինչեւ Ուրուկուէյ եւ Փարակուէյ:

Մէկ խօսքով, կենդանութիւն եւ շարժում ստեղծել, կեդրոնացնել այս կենսական գործին շուրջը, եւ բանաւոր պարտութիւններ դնել ուրիշ, աւելի բախտաւոր գաղութներու դէմ:

Զմոռնանք մեր երեսին արձակուած մեղադրանքը.

— «Ձեզի համար ահագին աշխատանք կը կատարենք այսօր, եւ մինչեւ այսօր ձեզմէ ոչ մէկը եկած է տեսնելու թէ ինչ կը շինենք, ի՛նչպէս կը շինենք... Դուք այնքան կը հետաքրքրուիք մեր ձեռնարկով, որքան եթէ Ձիներու համար կատած ըլլայինք» (Պ. Պիւռնիէ, «Ցառաջ» 16 սեպտ.):

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

«ՈՐԲ ԵՒ ԱՄԱՅԻ»

Այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ, *Յուսաբեր* կը նկատէ (21 նոյեմբեր).

— «Զանգուածօրէն ջարդուեցանք ու բեկորներով քշուեցանք մեր Երկրէն: Ձենք գիտեր, թէ ինչ կը կատարուի հոն, ուր դարերով քրտինք թափեցինք եւ անմեռ գործերով բեղմնաւորեցինք մեր ազգային հանճարը: Պատահական լուր մը «վեց վիլայէթներէն», անցորդի մը հապճեպօրէն տեսածն ու լսածը, միեւնոյնիսկ իսկ կառավարական անձի մը սուտ ու շինծու տեղեկութիւնները կը գրաւեն մեր ուշադրութիւնը ու կը ցնցեն մեր հոգին:

Ձորս աչքերով կը կարդանք ամէն տող ու չորս ականջներով կը լսենք ամէն բառ, որ մեր որբացած ու ամայացած հայրենիքէն կուգայ:

Այո, կ'ուզենք տեսնել այն՝ ինչ որ կայ, եւ տեսնել այնպէս՝ ինչպէս որ կայ:

Ահա ճիչ մը *Խարբերդէն.*

—«Խարբերդը ինի քաղաք դարձած է: վարի Թաղը բնաւ տուն չկայ: Վերի Թաղի շուկաները բոլորովին աւերակ են: Ամէն կողմ աւերակներ, որոնց վրայ նստած՝ կ'ողբանք բուերու նման: Դրացի չկայ, բարեկամ չունինք, միայն դատարկութիւն կը տիրէ մեր շուրջը»:

Այս ճիչին աւելի լուսահատական բառերով կ'արձագանգեն Սըվազէն.

—«Մարդիկ անօթութենէ տառապելով՝ խենդեցած ու փողոցները ինկած են, շուարուն վիճակի մէջ»:

Ագիւսարէն կը գրեն «ձիւսուրիէթ»ի,

— «Ամեն մը ի վեր, գրեթէ ամէն օր գողութեան եւ աւազակութեան բազմաթիւ դէպքեր տեղի կ'ունենան: Պատճառը անօթութիւնն է, որ յառաջ եկած է ծխախոտի սոսկալի տագնապէն: Հարուստներէ աղքատ՝ ամէն մարդու դէմքին վրայ շատ խոր ցաւ մը դրոշմուած է: Ուրիշ ատեն այս եղանակին շուկաները մարդոցմով լեցուն էին, իսկ հիմա ամայի են: Սրճարաններն անգամ պարապ են»:

Իսկ Քըրքլար էլիճէն Թղթակից մը դառնութեամբ կը գրէ «Իգտամ»ին.

«Նախապէս մէյմէկ շէն ոստան եղող քաղաքներն ու գիւղերը, զմրուխտէ արտերն ու դրախտանման վայրերը, տարեկան 12 մլիոն քիլօ աւելի գինի արտադրող այգիները, այսօր որքա՜ն աւերակ են եւ չոր»:

Անկողմնակալ դիտող մը որքա՜ն խրատական եւ ուշագրաւ դրուագներ պիտի պատմէր մեզի Թուրք երկրի «յառաջդիմութեան» մասին, եթէ երբեք հնարաւորութիւն տրուէր իրեն Թուրքիան տեսնելու եւ տեսածը պատմելու:

Այո, մէկ յամառ ու անմեռ հաւատք մեզ միշտ կ'ըսէ որ մեր որբ ու ամայի հայրենիքին տէրն ու զայն շէնցնողը կրկին մենք պիտի ըլլանք»:

ՊԵՐԼԻՆի ամերիկեան հիւպատոսը մերժեց *վիզա* տալ խորհրդային պատուիրակ Օսինսկիի, որ կ'ուզէր միացեալ Նահանգները երթալ:

ՓԱՐԻԶի ամերիկացիները հանդիսաւորապէս տօնեցին «Գոհաբանական Օր»ը:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Թուրք-ֆրանսական բանակցութիւնները

Թուրքիոյ ֆրանսական դեսպան տը Շանպրէօնի հետ սկսուած բանակցութիւնները կը շարունակուին Էնկիւրիի մէջ: Բանակցութիւնները մասնաւորապէս կը կատարուին Թուրք-եւսուրիական սահմանագլխի, Սուրիոյ Թուրքերուն կալուածներուն եւ իսկէնտէրունի ինքնավարութեան շուրջ: Բանակցութիւնները կարեւոր փուլի մը մէջ մտած են:

Ֆրանսացի պահանջատէրներու հետ փարիզի մէջ կնքուած կտրօններու համաձայնագիրը Ազգ. Ժողովի ելմտական յանձնախումբին կողմէ կը քննուի: Համաձայնագիրը մինչեւ Դեկտեմբեր պէտք է քննուած եւ վաւերացուած ըլլայ:

Քաղաքական շրջանակներու մէջ այն կարծիքը կը տիրէ թէ սահմանագլխի եւ կտրօններու խնդիրները գիրար կը լրացնեն, կ'ըսէ «Ազգամ»:

ԹՈՒՐՔԵՒՀԵԼԼԷՆ ՎԷՃԸ

«Ճիւմհուրիյէթ»ի մէջ Եօնուս Նատի խօսելով Թուրքեւհելլէն վէճին վրայ, կը շեշտէ թէ Հելլէնները միայն այն ատեն իրար կ'անցնին, երբ Թուրքիոյ մէջ փոխադարձութիւն մը կիրարկուի: Այլապէս, կ'աշխատին բանակցութիւնները ձգձգել և ժամանակ շահիլ:

«Բայց այլեւս կրնա՞նք այս թակարդին մէջ իյնալ, մասնաւորաբար Թրակիոյ միջադէպէն յետոյ: Մենք հնար չենք տեսներ:

«Բոլոր այս գործերուն միակ խախուտ կէտը այն է որ, երկու կողմերը հաւասար պայմաններու մէջ չեն: Յունաստան յափշտակած է բոլոր Թուրքերուն կալուածները, իսկ Արեւմտեան Թրակիոյ Թուրքերուն կեանքը «հարամ» ըրած է: Այսօր փոխարէն, Պոլսոյ Հելլէններն ու Ցոյները, ինչպէս նաեւ անոնց կալուածները, երբ են ուեւէ ոտնձգութենէ: Արդ, որպէսզի կարենանք արդիւնաւորապէս բանակցիլ, պէտք է յունական բոլոր կալուածները Թուրքերուն փոխանցենք:»

∴ Ձէզոք պատուիրակ Հոլըվատ, որ իրբեւ քննիչ մարմնի նախագահ գնաց Արեւմտեան Թրակիա, ծանօթ միջադէպի մասին նամակ մը գրած է Փոխանակութեան Խառն Յանձնաժողովի նախագահութեան: Եզրակացութիւնը այն է թէ, կ'ըսէն Թուրք Թերթերը, Թուրք աւազակ պատուիրակ Ճէմալ Հիւսնի պէյ իրաւացի է իր տեսակէտին մէջ, երբ կը յայտարարէ թէ հելլէնական դժուարութեանց հետեւանքով էր որ չկրցաւ քննութիւնը շարունակել:

Նոր ընտրութիւններ Սուրիոյ մէջ

Ինչպէս կը յիշուի, Սուրիոյ Ֆրանսական մարզպան Հանրի Փոնսօ նոյեմբեր 11էն սկսեալ երեք ամիս եւս յետաձգեց Սուրիոյ Սահմանադիր ժողովի գումարումը:

Վերջին Թղթաբերով հասած սուրիական Թերթերը կը գրեն թէ՝ նկատելով որ կարելի չէ եղած համաձայնութեան ոեւէ եզր մը գտնել Ֆրանսական հոգատար իշխանութեանց եւ Սահմանադիրի ազգայնական երեսփոխաններուն միջեւ, մարզպան Փոնսօ Ֆրանսայի արտաքին նախարարութենէն լիազօրութիւն ստացած է նոր ընտրութիւններ կատարելու Սուրիոյ մէջ, եթէ ներկայ Սահմանադիր ժողովը դարձեալ պնդէ չսրբագրել Սահմանադրութեան նախագիծը:

Փարիզի քաղաքական շրջանակներուն մէջ այն կարծիքն ունին, որ միակ ելքը նոր ընտրութիւններ կայացնելն է: Այդ ընտրութիւնները տեղի պիտի ունենան յառաջիկայ ապրիլին:

ՄԱՐԶՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԴԱՄԱՍԿՈՍ ՊԻՏԻ ՓՈԽԱԴՐՈՒԻ

Դամասկոսի Թերթերը վճռական կերպով կը գրեն թէ Ֆրանսական մարզպանութեան կեդրոնը Դամասկոս պիտի փոխադրուի Նոր Տարիէն յետոյ:

Այս լուրը չէ հերքուած ձեռնհաս իշխանութեանց կողմէ:

Ֆրանսայի զինուորական ծախքերը

Երեսփոխանական ժողովի առջի օրուան նիստին մէջ կարեւոր վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան Ֆրանսայի զինուորական ծախքերուն մասին, օրակարգի վրայ եկաւ պատերազմական նախարարութեան ելմտացոյցը:

Արմատական - Ընկերվարականներու Անժէի համաժողովին մէջ երեսփոխան Մոնթիտելի կարգ մը չափազանցուած տեղեկութիւններ տուած էր Ֆրանսայի զինուորական ուժերուն մասին եւ օտար Թերթեր օգտագործած էին զանոնք: Պատերազմական նախարար փէնլըվէ ուզեց ճշդումներ ընել այս առթիւ:

Նախ խօսք առաւ ելմտացոյցի տեղեկաբեր Պուլեու - Լաֆոն, որ ճշդեց թէ պատերազմական նախարարութեան ծախքերն են 7,323,135,420 ֆրանք, որուն մէկ միլիառը փոխանցուած է օդանաւային նախարարութեան: 1928ի ելմտացոյցին հետ բաղդատելով, 1929ին յաւելումն է 790 միլիոն ֆրանք: Պատճառն այն է, որ անցած տարի Թոշակներն ու յետնեալները կը վճարուէին ելմտական նախարարութեան կողմէ, մինչ այժմ պատերազմական նախարարութեան փոխանցուած են անոնք: Ակռէ զատ զինուորական ծառայութիւնը մէկ տարուան զեղչելու համար հարկ պիտի ըլլայ 100 միլիոն ֆրանքի յաւելուածական ծախքեր:

Գալով զինուորներու Թիւին, 1912ին Ֆրանսան ունէր

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

A LA MANIÈRE DE...

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Հետեւեալ «անտիպ»ը կը բերանք ձեռք անցընել այսպէս.

Պ. Նաթանեանի աշխատասենեակը ժամանք գաղտագողի ու իր սեղանին վրայ ձգուն Թուղթ մը միայն գտանք: Այդ Թուղթը հայելիին դէմ բռնելով ահա Թէ ի՛նչ կարդացինք.—

... Արքայական ու իշխանական ընտանիքներու մէջ սպանութիւնը շարունակեց գործել: Սանատրուկ Արշակունի վատնեան դաշտին մէջ կը սպաննէ Գրիգորիս կաթողիկոսը. Արշակ Բ. սպաննել կուտայ գնելը, ուրեմն գնել սպաննուած կ'ըլլայ Արշակէ: Նոյն Արշակը կամսարականները կ'ոչնչացնէ, ըսել կ'ուզեմ թէ կամսարականները ոչնչացած կ'ըլլան Արշակէ:

Աբաս սպարապետը Սմբատ Ա.ը եթէ չկրցաւ սպաննել... այն ալ որովհետեւ չյաջողեցաւ: Կըրնամ փաստել թէ Աբաս իր այս անյաջողութեան վրայ ափսոսաց: Այդ մասին առանձին հատորի մը մէջ պիտի խօսիմ:

Գագիկ Արծրունին խղճի խայթէ բռնուած՝ չուզեց Սմբատի կեանքին դաւել: Ուրեմն բացայայտ է որ եթէ այդ խղճի խայթը չըլլար, Սմբատը՝ Արծրունիէն պիտի ստանար մաճացու հարուածը:

Եթէ Յովհաննէս կաթողիկոս փեշերը ժողվելով խնդրին մէջը մտած չըլլար, Աշոտ Բ. եւ Աշոտ սպարապետ գիրար բզքտած պիտի ըլլային: Նոյնը պիտի պատահէր Մլեհի եւ Գորոս Բ.ի միջեւ, եթէ երկրորդը այդ կարելի դէպքէն առաջ չյաջողէր առաջինը բռնել: Սմբատ իշխանը 13րդ դարու Հեթում Բ.ի ընկերակիցը՝ Գորոսը կը սպաննէ եւ նոյնինքն Հեթումի աչքերը կը կուրցնէ:

. . . . . .

Վասակ Սիւնի անձնապէս մարդ չսպաննեց, բայց պատմութեան մէջ Թողած է դաւադիրի տխուր հմբաւ մը:

Խնդիր է գիտնալ Թէ Վասակ իրապէս տգէ՞տ էր:

Ո՛չ, երբեք:

Անիկա, կրնամ ըսել Թէ բուն իսկ անգլ. քաղաքականութեան կը հետեւէր: Անգլիացիք Թէեւ չկային այդ Թուականներուն, բայց անոնց ընդգրկած քաղաքականութիւնը կար: Վկայ՝ Վասակը:

Վասակ աւելի խորամանկ է քան դաւաճան: Անգլիական քաղաքականութիւնը ձեզ ծանօթացնելու պէտք չկայ: Դուք գիտէք Թէ Հնդկաստանի մէջ հրեք հարիւր միլիոն տեղացիներ չեն յաջողիր իրարու հետ համաձայնիլ: Անգլիական քաղաքականութիւնը միշտ խրամատներ կը փորէ անոնց մէջ:»

Մ. Նաթանեան

Վ. Ձ. Ը.՝ ե. ԲԷՈՎՏԱՑԻ

(Նիւթը դեռ կ'երկարի քանի մը մղոնի վրայ: Օրաթերթի մը նեղ սիւնակներուն հաւար չէ ան...: Կը զգաս որ հաճոյք կը գտնէք այս ընթերցումին մէջ, անոր համար բովանդակ ընդօրինակութիւնը ձեզ չեմ տար:)

ԹՐՔԱԿԱՆ ՆՈՐ ԴՐՕՇԱԿԸ

Թրքական դրօշակը պիտի փոխուի եւ վրան պիտի արձանագրուին T. եւ C. տառերը (*Թիւրք Ճիւմհուրիէթի*, Թրքական Հանրապետութիւն): Մաճիկը պիտի վերածուի C-ի, որուն գլուխը պիտի դրուի աստղ մը, մէջտեղէն կտրուած T գիրով:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ԿՈՉԸ

Հայաստանի Հանրապետության վարչապետ Հովհաննես Հակոբյանը հրամայել է.

Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի պատգամավոր, Հայաստանի Հանրապետության նախկին վարչապետ Տիգրան Ուրեխյանին ազատել Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի տեղակալի պաշտոնից՝ ինքնակամ հրաժարականի կապակցությամբ։

Հայաստանի Հանրապետության վարչապետ՝ Հ. ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Երևան, 15 մարտի 2021 թ.

ՀՀ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ՂԵԿԱՎԱՐԻ ԿՈՉԸ

Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ Տիգրան Ուրեխյանին ազատել Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալի պաշտոնից՝ ինքնակամ հրաժարականի կապակցությամբ։

Հայաստանի Հանրապետության վարչապետ՝ Հ. ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Երևան, 15 մարտի 2021 թ.

ՀՀ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ՂԵԿԱՎԱՐԻ ՏԵՂԱԿԱԼ ՆՇԱՆԱԿԵԼ ՈՒ ԱԶԱՏԵԼ ՀՀ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ՂԵԿԱՎԱՐԻ ՏԵՂԱԿԱԼԻ ՊԱՇՏՈՆԻՑ

Հայաստանի Հանրապետության վարչապետ Հովհաննես Հակոբյանը հրամայել է.

1. Նշանակել Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ Տիգրան Ուրեխյանին Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալի պաշտոնից ազատելու մասին հրամանագրի նախագիծը։

2. Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ Տիգրան Ուրեխյանին ազատել Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալի պաշտոնից

ՅՈՒՍԱՅՈՂՈՒՆ ՎՏԱՆԳՈՒՄԸ

(1)

ՅԱՅԳԱԳՈՒՍՏՈՒՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ Ա-Ի ԴԱՐՈՒ

Ա

Ամէն ազգ իր պատմութեան մէջ ունի ժամանակներ, երբ ան կը զգայ, որ իր ներքին ուժերը կը գերազանցեն այն միջոցները, որոնք իրեն տրուած են իր ապրելու համար։ Այդ ժամանակ ան կը ստիպուի դիմել ուրիշ ազգերու, որոնք աւելի ուժեղ են, որպէսզի անոնց օգնութեան շնորհիւ ան կարենայ ստեղծել իր ապագան։

Այդ ժամանակ ան կը դառնայ դէպի ուրիշ ազգեր

638,000 զինուոր, իսկ 1914ին 845,000։ 1929ին անոնց թիւը պիտի գեղջուկ 589,000ի եւ 1930ի վերջն ալ՝ 566,000ի։

Համակամար երեսփոխան Պէրոնի՝ միջամտութենէն յետոյ, բեմ բարձրացաւ պատերազմական նախարար Փէնլեվէ, որ ըսաւ.

—1913ի առաջին եռամսեակին, երկու տարուան զինուորական ծառայութեան օրէնքին համաձայն, մեր զինուորական ուժը էր 786,000 հոգի, մէկն ըլլալով սպաներն ու ոստիկան զինուորները։ 1930ին ասոնց թիւը պիտի ըլլայ 584,000։ Մինչդեռ Մոնթինեի 1913ի թիւը ներկայացուցած էր 582,000, իսկ 1930ինը՝ 638,000։ Արտասահմանի մէջ այս սխալ վիճակագրութիւնը Ֆրանսայի դէմ պայքար բացաւ։

Զօր. Սէն-Իւլսթ բացագանչեց որ Մոնթինեի «Պոշերուն (գերման) համար աշխատած է»։ Նախագահը կարգի հրաւիրեց զայն։ Փէնլեվէ շարունակեց.

— Զենք կրնար հրաժարիլ մենք մեզ պաշտպանելէ, քանի որ միայն բարոյական ուժերը բաւական չեն պաշտպանելու սահմանագլուխները։ Պատերազմական եւ արտաքին նախարարութեանց միջեւ կատարեալ համաձայնութիւն կը տիրէ։ Ատեն պիտի գայ որ, շնորհիւ Ազգերու Դաշնակցութեան, եւրոպական երկու երկիրներու միջեւ պատերազմ մը ա՛յնքան տարօրինակ պիտի թուի, որքան այսօր Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու երկու նահանգներուն միջեւ ծագելիք պատերազմ մը։ Սակայն մինչ այդ, մեր ազգային պաշտպանութիւնը պէտք է պահպանէ իր խաղաղասէր կառուցուածքը։ Իր բանակը յարձակումի գործիք մը պէտք չէ ըլլայ, այլ թումբ մը՝ ողողումի դէմ։ Որքան ատեն որ ողողումի սպառնալիք կայ, թումբը չեն խորտակեր՝ առանց տեղը նոր մը շինելու։ Օր պիտի գայ, որ ողողումը չպիտի սպառնայ այլեւս։ Կը մաղթեմ որ շուտ հասնի այդ օրը։ Բայց քանի՝ դեռ չէ հասած, կը պահանջեմ որ Խորհրդարանը քուէարկէ զինուորական վարկերը։

Մոնթինեի փորձեց պաշտպանել իր ներկայացուցած թիւերը։

Կէսօրէն վերջ արմատական-ընկերվարական կուսակցութեան նախագահ Տալատիէ խօսք առնելով, բսաւ թէ ինք կ'ուզէ պարզապէս քննել ելմտացոյցը, որուն մէջ ազգային պաշտպանութեան յատկացուած է 11,500 միլիոն ֆրանք, այսինքն ընդհանուր ծախքերու մէկ քառորդը։ Պատերազմական ելմտացոյցին մէջ միակ զեղչը կատարուած է ռազմանիւթերու վրայ, մինչդեռ Մեծ Պատերազմը սորվեցուց թէ լաւագոյն է շատցնել ռազմանիւթը քան զինուորը։

Ճառախօսը յետոյ քննեց այս ելմտացոյցի ունենալիք ազդեցութիւնը ներքին եւ արտաքին քաղաքականութեան վրայ։ Յիշեց Ազգերու Դաշնակցութիւնը, Լոքառնոն, Քէլլոկը եւ ըսաւ թէ ասոնք երաշխիքներ են ապահովութեան...

— Իսկ եթէ այնպէս չէ, ի՞նչ կեղծաւորութիւն։

Եզրակացնելով, Տալատիէ ըսաւ թէ իրենք պիտի պաշտպանեն նուազ բազմաթիւ, բայց աւելի զօրաւոր բանակի մը տեսակէտը։

Պուլկարեւհելէն քաղեկամութիւնը

Սոֆիայի հելլէն նորընտիր դեսպան Տէնտրամիս մօտ օրէն Աթէնք պիտի վերադառնայ՝ կառավարութեան հետ խորհրդակցելէ համար Յունաստանն ու Պուլկարիան հետաքրքրող խնդիրներու մասին։

«Թան»ի Աթէնքի թղթակցին համաձայն, հակառակ նախապէս հրապարակուածին թէ պուլկարեւհելլէն դաշինքը պիտի կնքուի հելլէնեւթուրք դաշինքէն յետոյ, այժմ հակառակը տեղի պիտի ունենայ։ Պուլկարեւհելլէն վէճը աւելի արագ պիտի կարգադրուի։

Ծաւիր կացութիւն Մակեդոնիոյ մէջ ?

Սոֆիայէն կը հեռագրեն նոյեմ. 28 Թուականով.— Կացութիւնը ծանր է Փէլեփրիչի շրջանին մէջ, ուր կը թուի թէ Միխայլոֆի կուսակիցները յաջողութիւններ ունեցած են։

Ջենդարմները լքելով իրենց տուներն ու հօտերը, փոխադրապատանիլ Յունաստան, որովհետեւ իրենք զիրենք ապահով չեն զգար Մակեդոնական Պուլկարիոյ մէջ. սակայն սահմանագլուխին վրայ վար դրուեցան։ Նոյեմբեր 23ին Սլիվէնիցայի մօտ 3000 ոչխար եւ 20 ձի գրաւուած են։

Միւս կողմէ երկու միլիոն լեվայի տուգանք պարտադրուած է։

Ապստամբութիւնը Աֆղանիստանի մէջ

Հակառակ ձեռք առնուած զգուշական միջոցներուն, աֆղան ցեղապետները դարձեալ ապստամբած են հիւսիս-արեւելեան սահմանապահուն վրայ։ Աֆղան օդանաւեր ռմբակոծեցին բազմաթիւ ապստամբ գիւղեր։ Սահմանագլուխէն մինչեւ Քապուլ ճամբան երթելի եղաւ մաքրագործել, սակայն Ճէլալապատ-Տաքքուգէնի վրայ երթեւեկը ընդհատուած է։ Տաքքայի մէջ ապստամբները յարձակեցան բեռնատար ինքնաշարժի մը վրայ։

Ամանուլլահ թագաւորը Քապուլէն Ճէլալապատ մեկնեցաւ՝ անձամբ վարելու համար Շինվարի ցեղախումբին դէմ հետապնդումները։

Փոթորիկ աւէր կողմ

Պուլիսէն կը հեռագրեն թէ երկուշաբթիէն ի վեր սաստիկ փոթորիկ մը կը տիրէ։ Սեւ ծովու շոգենաւային երթեւեկները բոլորովին խանգարուած են։

Աթէնքէն ալ կը հաղորդեն թէ նոյնպէս երկուշաբթի օրուընէ ի վեր խստաշունչ փոթորիկ մը աւերներ կը գործէ Եգէական ծովուն մէջ։ Պիրէոնի նաւահանգիստը սպասուած բազմաթիւ շոգենաւեր դեռ չեն հասած։ Ուրիշներ ընդհարումներ ունեցած են։ Նաւահանգիստին մէջ նիւթական կորուստները մեծ-են։

Փոքրիկ Աթէնք գացող օդանաւ մը զէշ օդին պատճառաւ ստիպուեցաւ Մուտրոս վար իջնել։ Փաթրասի նաւահանգիստին մէջ շոգենաւ մը զարնուեցաւ եզերքին։ Զորս նաւակներ ընկղմեցան։ Բազմաթիւ շոգենաւեր անթելով օդնութիւն խնդրեցին։ Փաթրասի շրջանի գետերը յորդեցան, մեծ վնասներ պատճառելով։ Փաթրասի եւ Աթէնքի միջեւ երկաթուղիի հաղորդակցութիւնը խզուեցաւ։

Նաւթլիի մէջ քանի մը պատեր փլան եւ տանիքներ թռան։ Անձնական վնաս չկայ։ Մալթայի շուրջ կատաղի փոթորիկ կը տիրէ։ Ոչ մէկ թղթատար հասաւ Անգլիայէն։ Սիկիլիոյ հետ հաղորդակցութիւնները ընդհատուեցան։

Հիւսիսային Գերմանիոյ մէջ նոյնպէս կացութիւնը լուրջ է։

(Յայտ)

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՄԵԾ ԽՆՃՈՅՔ-ԵՐԵԿՈՅԹ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

ՓԱՐԻԶԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱԶԱՆ ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԻՐԵՆՑ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

8 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ. ՇԱԲԱԹ ԺԱՄԸ 8ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ - ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

Restaurant PILOTի մեծ սրահը, 90 Bld. St. Germain

Métro: Odéon կամ St. Michel

Գին 12 ֆր. 50. փոքրիկներուն համար կէս գին։ Մինչեւ Դեկտ. 2 անպայման պէտք է տոմսակ հայթայթել խումբերու քարտուղարներէն եւ կամ ընկ. Լ. Դեւոնեանէ ցառաջի խմբագրատունը։

ԴԵԿՏ. 15ԻՆ ԼՈՑՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԷՋ

ՀԱՄԱՍՏԵՂԻ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐՈՒ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԻՐՔԸ

,,ԱՆԶՐԵՒ''Ը

Դիմել՝ ընդհ. գործակալ L. KÉVONIANի, 208bis Rue Lafayette, Paris (10e)։ Ֆրանսա եւ գաղութներ 16 ֆրանք, ուրիշ երկիրներ, ի բաց առեալ Ամերիկայէ՝ 20 ֆրանք։ Մեծաքանակի համար մասնաւոր զեղչ։ Բացարձակապէս կանխիկ։ Փոստի ծախք չկայ։ Ապրսպրանքները այժմէն կ'ընդունուին։

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ժուանվիլի ժամնաճիւղին կողմէ

վաղը Շաբաթ դիշեր ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ

Թէթ-Նուարի հանրածանօթ սրահներուն մէջ, 20 Quai Beaubourg, Joinville-le-Pont.

Փարիզահայ Հիանք Թատերախումբը, ժամնակցութեամբ Պ. Պ. Գրիգոր վահանի եւ Ե. Գրիգորեանի կը ներկայացնէ՝

«ՎԵՐԻ ՃԱՇԱՐԱՆԻ ՍՊԱՍԱՒՈՐ»Ը

Հաղորդակց. միջոցներ.— փորթ վէնսէնէն առնել թիւ 108, 109, 110 թրամուէյները, իջնել կար տը Ժուանվիլ։ Պասթիյէն շոգեկառք առնել նոյն տեղը։ *ՄՈՒՏՔ՝ 5 ՖՐ.*

Հ. Յ. Դ.

Խի-լէ-Մուլինոյի *վառմեան ենթակոմիտէի ժողովը՝ այս կիրակի առաւօտ ժամը 9.30ին ծանօթ հանապատեղին։ Ներկայանալ անդամատետրով։*

Պուա-ֆոլոնպի *Եռագոյն խումբի ժողովը՝ վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին ծանօթ հաւաքատեղին։*

Մարսէյլի *Բրիստոփոր ենթակոմիտէի վարչութիւնը իր բոլոր խումբերու ընկերուհիները և ընկերները ժողովի կը հրաւիրէ այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին։*

ԸՆԿ. ՀԻՍԱԵԱՆ կը հրաւիրուի անպայման ներկայանալ շրջկոմիտէին այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը 7ին։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ Եւրոպայի Հ. Կ. Խաչի Փարիզի ժամնաճիւղի ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի առաւօտ ժամը 9.30ին ծանօթ հանապատեղին։ Ներկայանալ անդամատետրով։

Պուա-ֆոլոնպի *Եռագոյն խումբի ժողովը՝ վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին ծանօթ հաւաքատեղին։*

Մարսէյլի *Բրիստոփոր ենթակոմիտէի վարչութիւնը իր բոլոր խումբերու ընկերուհիները և ընկերները ժողովի կը հրաւիրէ այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին։*

ԸՆԿ. ՀԻՍԱԵԱՆ կը հրաւիրուի անպայման ներկայանալ շրջկոմիտէին այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը 7ին։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ Եւրոպայի Հ. Կ. Խաչի Փարիզի ժամնաճիւղի ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի առաւօտ ժամը 8ին, Գ. Mairieի մատենադարանի սրահը։ Մուտք François-Garcin *փողոցէն։*

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻՔԸ այս իրիկուն ժամը 9—10 քաղաքական տնտեսութիւն եւ պետական իրաւունք (Պ. Ա. Խոնդկարեան), 10—11 առողջապահութիւն (Տօքթ. Բալասեան)։

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Լա Պրէթաքապլը, *Ս. Պ.— 70։*
Մարսէյլ, *Գործ.— 674.50։*
Պզոմն, *Ս. Տ.— 35։*
Մարսէյլ, *Ն. Գ.— 35։*

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուի Անդրանիկ զինուորներէն Արամ Ղանդիկեան որ կամաւոր էր Յունական բանակին մէջ եւ կը գտնուէր Էսկիշէհիրի ճակատը։ Գրել՝ իր եղբօր եւ քրոջ՝ Շապինգարահիսարի բուրգ գիւղացի Sarkis Kandiguianի, Les Olliviers, Ardèches, France.

— կը փնտռուի Կէմէրէկի Թէքմէն գիւղացի Հայկ Մովսէսեան եւ Յարութիւն Հաճընեան։ *1925ին Պէյրութէն մեկնած են Արժանթին (Հարաւային Ամերիկա)։ Իմացնել՝ Երուանդ Մովսէսեանի, Ռէսթորան Էնթէրնասիոնալ, Մէդոն Նէօվ Շարվիէօ, Իզէր, կամ ցառաջի հասցէով։*

Կը խնդրուի Ամերիկահայ թերթերէն արտատպել։

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի կէսօրէ յետոյ ժամը 2.30ին։

Բանախօսութիւն, երգ, արտասանութիւն, եւայլն։

Մուտքը ազատ է

ՄԵԾ ՄԱՐԶԱՀԱՆԴԷՍ

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Մ. Ը. Մ.Ի Մարսէյլի Արարատ Մասնաճիւղին։ Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 85 Բիւ Շաբ, Պօն Թէաթրի մէջ, Մարսէյլ։

Պատուական նախագահութեամբ Գեր. Գր. Եպս. ՊԱԼԱՓԵԱՆԻ

Գեղարուեստական բաժին, նուագ, կոփաժարտ, զանազան մարզանքներ, եւայլն։

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Դեկտ. 15ին

Մանրամասնութիւնք մօտ օրէն

Գրաշար կ'ուզուի

Հայերէնի խիստ վարժ երկու գրաշար կ'ուզուի։ Դիմել՝ «Massis» տպարան, 208bis rue Lafayette, Paris (10e).

Կ'ուզուին *կօշկակարի աշակերտներ։ Շաբաթական վճարում՝ 100—150 ֆր.։ Դիմել՝ Պ. Արամ Զուհաճեանի,* 54 Rue Lamartine, Paris.

Կ'ՈՒԶՈՒԻ *գրաշարի աշակերտ մը։ Մնայուն գործ։ Դիմել՝ Յառաջի։*

ԵՐԱԺՇՏԱՊԵՏ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻՆ.

Ի ժամու աւարտելի Մ.Թարգմանչաց եկեղեցւոյս համար, որպէսզի կարելի ըլլայ այժմէն ապահովել հայ եկեղեցւոյ արբանեան երաժշտութեան երկսեռ, վարժ խումբ մը, պէտք կայ եւրոպական եւ հայկական երաժշտութեան քաջահմուտ եւ 30 հոգինոց երկսեռ խումբ մը վարելու կարող ու փորձառու երաժշտապետի մը։

Պայմաններու մասին համաձայնելու համար ինքնակենսագրութեամբ դիմել ուղղակի Առաջնորդին, Eglise Arménienne, 90, Rue Stanislas Torrents, Marseille. (կնիք)

ՋՐՈՅՑ ՎՐՈՎԺԱՐ ՅՕՔԹ. ԴԻՄ. Ա. ՍԷՄԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՓՈՓԵՐՈՒԻ ԵՒ ՍՏԱՄՈՔՈՒՍԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵՒՆԵՐՈՒ

Մասնաւոր յարկաբաժին՝ մորթային եւ վիներական ախտերու։ Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներով ցաւացաւ, Ջղացաւ (Sciatique), Նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկրացաւ, Թիւն (Rachitisme) եւայլն։

16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 73-47

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 եւ 2—7, ԿԻՐԱԿԻ 9—12

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

15 Rue de la Huchette, Paris Ve. *Մէթրօ Սէն Միշել կը պատրաստենք կարագ իւղով թերթանուշ (փաքլէյվալի թերթեր։ Նոյնպէս թէյ քատայիֆ եւ հում, լօքմա, քուրապիէ, լոքում և ամէն տեսակ անուշեղէններ։*

ՕԳՏԱԿԱՐ ՀԱՍՑԷ ՄԸ ՊԱՇԵԼՈՒ ԵՒ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐԵԼՈՒ

POLYCLINIQUE PARISIENNE

123 Bld. Sébastopol, PARIS (4e) Métro Réaumur et St. Denis

Ձօրս փորձառու հայ եւ ֆրանսացի մասնագէտ բժիշկներու խորհրդութեամբ կը դարմանուին ընդհանուր եւ տղայոց հիւանդութիւնները, արմատական եւ նոր մեթոտով արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վիներական հիւանդութիւնները։ Ultra-Violet եւ Diathermie կը բուժուին Ջղացաւ (Sciatique) եւ ամէն տեսակ յօդացաւ։

ԱՄԷՆ ՕՐ 9 — 12 ԵՒ 2—8

Արտասահմանէն եկող հիւանդներու ամէն կարգի դիւրութիւն կ'ընծայուի։

"ARAX,, PHOTOGRAPHIE D'ART

9 Rue Papillon, PARIS (9e), Métro Cadet կամ Poissonnière

Tél. Provence 49—34 *ՀԱՆՐԱԿԱՌՈՒԻ ԲԱԶՄԱԹԻՒ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐ*

ԱՐԱՔՍ

ՁԿայ աւելի թանկագին նուէր մը քան ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՁԱՇԱԿՈՎ և ՆԿԱՐՈՒՄ ՐՈՒԳԻՐ ԲՈԼՈՐ ՅԱՏԿԱՆԻՇՆԵՐՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐ ՄԸ

ԲԱՑ Է ԱՄԷՆ ՕՐ ԵՒ ԱՄԲՈՂՋ ՕՐԸ ԳԻՆԵՐԸ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տիկնոջ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վիներական հիւանդութիւններ։ Ակնի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

"ARAX,, PHOTOGRAPHIE D'ART

9 Rue Papillon, PARIS (9e), Métro Cadet կամ Poissonnière

Tél. Provence 49—34 *ՀԱՆՐԱԿԱՌՈՒԻ ԲԱԶՄԱԹԻՒ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐ*

ԱՐԱՔՍ

ՁԿայ աւելի թանկագին նուէր մը քան ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՁԱՇԱԿՈՎ և ՆԿԱՐՈՒՄ ՐՈՒԳԻՐ ԲՈԼՈՐ ՅԱՏԿԱՆԻՇՆԵՐՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐ ՄԸ

ԲԱՑ Է ԱՄԷՆ ՕՐ ԵՒ ԱՄԲՈՂՋ ՕՐԸ ԳԻՆԵՐԸ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ EXCLUSIVE

ՀԱՑԵՐԷՆ, ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ, ՅՈՒՆԱՐԷՆ ԲԼԱՔՆԵՐՈՒ ԳԻՆ 18 ՖՐ.

Պելվիլի ծանօթ հայ նպաստավաճառ

Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ

28 Rue Lesage, PARIS (20e)

Métro Belleville Tél. Ménil. 61-...

Ձոխ մաթերք թէ նախկին եւ թէ ամենավերջին եղանակներու երգեր եւ նուագուած նշանաւոր երգիչներէ, կազէլ, շարգը, խմբերգ, քառեակ եւայլն։ Հայերէն հոգեւոր, աշխարհիկ եւ գեղջուկ երգեր՝ թէ ժամերգ եւ թէ խմբերգ։ Տպուած ցուցակը ձրի է։

Ինչպէս նաեւ, բօրդաճիք լաւ կրամոֆոններ եւ արեւելեան նպարներ։ Ներու լաւագոյնը ամենազեղչեալ գիներով։

ՏՕՔԹ. Գ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 Rue Montmartre (*Բակի մէջ՝ ալ կողմի առաջին դուռ*)

Այս անգամ իր անձնական դարմանատունը ֆաստատած կը խնամէ ՆԵՐՔԻՆ եւ ԿԱՆԱՆՑ, ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐը։

Tél. Central 73-38 Métro: Sentier կամ Hôtel de Ville

Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 10—12, 1.30—8, բակի եւ տօն օրեր՝ կէսօրէն առաջ 9—12։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, *մէթ. Շաթլէ։ Արմատական եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վիներական հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լաբօրատորիա։ Ճղճմփոտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, Կիրակի 9—12։*

ՀԱՑԵՐԷՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

ՕԻՆԻՆԳ-ֆոնոկրաֆ եւ յատնի սլաքներ գէտնելու փոյթը Հայերէն, Թուրքերէն, Արաբերէն, Ֆրանսերէն նուագական եւ մարդքանակ ներկայացուցիչը ֆրանսայի՝ Jos. de Padova, 117 Faubourg du Caire, Paris (2e.)

ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

ՎԿայեալ իրաւագէտ, դաքական գիտութեանց դ-ժարանէն։

106 Ave. Kléber, Paris

Հեռ. - Passy 72.56

ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ ամէնակարգ գործ մը ֆրանսա մէջ (AFFIDAVIT), ինչպէս նաեւ ԹՈՒՂԹԱԿԱՆ ինքնութեան օրինական գործողութիւնները։

կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէն վերջ ժամը 4—7.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: E. SOUVIGNY